Inštitut za zgodovino
delavskega gibanja
KNJIŽNICA
997
IV/48

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Četrti sklic)

Seje od 1. marca do 31. avgusta 1961

1961

Ljubljana

Sejni zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Četrti sklic)

Seje od 1. marca do 31. avgusta 1961

1961

Ljubljana

997

8. V. 1963/891

REPUBLIŠKI ZBOR

18. seja

(28. marca 1961)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer,
predsednik Republiškega zbora

Zapisnikar: Stane Sotlar

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 18. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil Stane Sotlar.

Ljudski poslanci Tomo Brejc, Tone Fajfar, inž. Ivo Klemenčič, dr. Ivan Kopač, inž. Viktor Kotnik, Mica Marinko, inž. Pepca Perovšek, Maks Vale in Marija Zupančič so opravičili svojo odsotnost.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovarišico Slavico Zirkelbach, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Slavica Zirkelbach prebere zapisnik 17. seje Republiškega zbora.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da ga bom podpisal.

Glede na predloge zakonov in odlokov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij;
4. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo;
6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo;
7. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji;
9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Izvršni svet je pripravil odgovor na vprašanje ljudskega poslanca tovarišice Marije Aljančič. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da na omenjeno poslansko vprašanje odgovori.

Miran Košmelj: Tovariši ljudski poslanci! Ljudski poslanec tovarišica Marija Aljančič iz Kopra je naslovila na Izvršni svet pismeno vprašanje glede pokrivanja primanjkljajev v skladu zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v Kopru in dajanja kreditov za obratna sredstva teh skladov v letu 1961. Ugotavlja, da bo mogoče iz republiškega sklada za pozavarovanje v panogi osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, pokriti le del predvidenih primanjkljajev, del primanjkljajev pa bo ostal nepokrit, ker zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev določa le, da se za pokritje primankljajev najame kredit pri banki, ne določa pa niti kdo jamči za ta kredit niti ne določa načina za sanacijo poslovanja sklada. Tovarišica Aljančičeva dalje ugotavlja, da tudi še ni urejeno najemanje kreditov za pokrivanje primanjkljajev niti kreditov za obratna sredstva.

V sedanji situaciji lahko da Izvršni svet Ljudske skupščine LRS naslednje pojasnilo:

Zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev res ne vsebuje določb, ki bi predvidele dokončno sanacijo poslovanja tistih skladov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, ki zaključijo poslovno leto s primanjkljajem. Zakon ima sicer v 32. členu določbo, da se s pozavarovanjem zagotavlja ob odobritvi zaključnega računa kritje primanjkljaja pod določenimi pogoji. Ta zakon ima v 31. členu tudi določbo, da se v primeru, če sredstva rezerve sklada ne zadoščajo za pokritje primanjkljaja, najame za kritje ostalega primanjkljaja kratkoročni kredit pri banki. Ni pa v zakonu določb o jamstvu za ta kredit niti določb za sanacijo teh kreditov.

V finančnih načrtih nekaterih okrajnih skladov kmečkega zdravstvenega zavarovanja za leto 1961, je predviden primanjkljaj, ker kljub povečanju splošnega prispevka od katastrskega dohodka od 2 na 4 % ne bo zbranih dovolj sredstev za pokritje vseh izdatkov. Zato so nujni ukrepi za spremembo inštrumentov finansiranja tega zavarovanja v tem smislu, da se zagotovi skladom tega zavarovanja dovolj sredstev za pokrivanje izdatkov.

Glede samega kreditiranja za obratna sredstva lahko pojasnim, da je to vprašanje načelno že rešeno s tem, da je Državni sekretariat za finance FLRJ odobril dajanje kreditov skladom kmečkega zdravstvenega zavarovanja. Glavna centrala Narodne banke FLRJ pa mora v zvezi s tem še izdati navodila in določiti posebna dodatna sredstva za ta namen, za kar je Državni sekretariat za finance LRS že posredoval pri Zveznem državnem sekretariatu za finance.

V svojem dopisu tovarišica Aljančičeva ugotavlja, da je nastal v letu 1960 v skladu zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev okraja Koper primanjkljaj v znesku nekaj manj kot 30 milijonov dinarjev. Lahko povem, da so poleg okraja Koper izkazali primanjkljaje še skladi v okrajih Gorica, Novo mesto in Celje, vsi skupaj v višini nekaj nad 110 milijonov dinarjev. Vsi primanjkljaji so že pokriti preko republiškega pozavarovanja, razen v

Gorici, ki mora za polno pokritje prejeti še okoli 16 milijonov. Tako je torej za leto 1960 problem rešen.

Kako bomo to problematiko dokončno rešili za leto 1961, je danes še težko točno odgovoriti. Da bi se tekoči problemi v nekaterih okrajnih skladih zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev lažje reševali, je upravni odbor republiškega sklada za pozavarovanje razpravljal o možnostih, da v okviru razpoložljivih sredstev republiškega sklada za pozavarovanje začasno odobri okrajnim skladom kratkoročna posojila. Na drugi strani pa je Državni sekretariat za finance LRS s svojo okrožnico z dne 14. marca opozoril vse občine na pravočasno vplačevanje proračunskih prispevkov v te sklade ter na pravočasno izterjavo prispevkov zavezancev, kakor tudi na dolžnost občin, da začasno preskrbijo tem skladom potrebna obratna sredstva za njihovo nemoteno poslovanje. Če bodo vsi ti ukrepi izvršeni, lahko pričakujemo, da se bo stanje, o katerem govori tovarišica Aljančičeva, lahko bistveno izboljšalo.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je ob sprejetju odloka o spremembi višine splošnega prispevka kmečkih zavarovancev na letošnji januarski seji Ljudske skupščine v pismeni obrazložitvi pojasnil, da bo po predlogu odbora za gospodarstvo Republiškega zbora v letu 1961 obravnaval celotno problematiko financiranja zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev skupno še z drugimi problemi, ki v tej zvezi nastajajo. To bo seveda mogoče šele po zaključku letošnjega polletja, ko bo pretekla enoletna doba praktičnega izvajanja tega zavarovanja. Vsa ta problematika se že zbira in je zagotovljeno, da bomo pravočasno razpolagali z vsem potrebnim gradivom. Ob tej priložnosti bo lahko Izvršni svet tudi upošteval nekatere sugestije tovarišice Aljančičeve, ki jih navaja v svojem dopisu. Kolikor se bo izkazalo, da je nujno spremeniti predpise, bo Izvršni svet te predpise pripravil in na jesenskem zasedanju predložil celotno problematiko Ljudski skupščini.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ali se tovarišica Aljančičeva zadovolji z odgovorom? (Da.) Ali ima kdo od poslancev še kako drugo vprašanje? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, prehajamo na dnevni red, in sicer na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Vinka Simonič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Nerino Gobbo prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Vera Kolarič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Niko Šilih: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predlog zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji pomeni skupno z lani sprejetim zveznim zakonom o organizaciji

zdravstvene službe enotno akcijo naše družbe, katere namen je, da se zdravstvena služba spravi v sklad z razvojem našega družbenega sistema. Zdravstvena služba je v preteklosti napravila izredno velik razvoj. V skrbi za zdravje delovnega človeka je družbena skupnost vlagala ogromna sredstva za stalno razširjanje materialnih temeljev zdravstvenega varstva. Prav tako so zdravstveni delavci vlagali ogromne napore za stalno dviganje strokovne ravni zdravstvenega varstva, za uvajanje sodobnih metod zdravljenja in za čim širše in uspešnejše zdravstveno varstvo. Rezultat takšnih naporov je brez dvoma tudi dejstvo, da je naša družba v celoti lahko prevzela skrb za zdravstveno varstvo v organizirani javni zdravstveni službi in z razmejitvijo s privatno prakso slednjo odpravila kot nepomemben činitelj zdravstvenega varstva.

Kljub intenzivnim naporom družbe in zdravstvenih delavcev pa je vse bolj jasno prihajala do izraza okoliščina, da je pomenil dosedanji temelj, na katerem je bila zdravstvena služba organizirana, vse večjo oviro za hitrejši razvoj. Administrativno-birokratski temelji dosedanje ureditve zdravstvene službe so vse bolj utesnjevali zdravstveno službo s preveč togimi vezmi in ovirali pri organiziranju in razvijanju zdravstvenega varstva tako ljudske odbore kakor same zdravstvene delavce. Takega stanja bistveno ni moglo spremeniti niti uvajanje družbenega upravljanja na področju zdravstva. Družbeno upravljanje je omogočilo nadaljnji razvoj zdravstvene službe, omogočilo je državljanom, da so do določene meje lahko sodelovali pri vodenju zdravstvenih zavodov, pri upravljanju z materialnimi sredstvi, kakor tudi pri uveljavljanju določenih zahtev glede izboljšanja poslovanja zdravstvene službe. Prav tako so tudi sveti ljudskih odborov veliko prispevali k oblikovanju vse bolj jasno odrejene politike na področju organizacije zdravstvene službe in zdravstvenega varstva. Vse to pa seveda ni moglo odpraviti bistvenega vzroka določenih slabosti, to je administrativno urejene zdravstvene službe z vsemi birokratskimi posledicami.

Ena bistvenih negativnih posledic takšne urejenosti, je bil sistem nagrajevanja zdravstvenih delavcev. Nagrajevanje po zakonu o javnih uslužbencih ni omogočalo stimuliranja strokovnosti, požrtvovalnosti in vseh tistih kvalitet, ki predstavljajo odliko dela. Administrativno odrejene plače so v nagrajevanju popolnoma zabrisale razliko med kvalitetnimi, strokovno visoko usposobljenimi zdravstvenimi delavci in tistimi, ki so svoje delo opravljali z manjšo strokovno usposobljenostjo in manjšo prizadevnostjo. Takšen sistem ni omogočal nikakršnega materialnega stimuliranja niti vodstva zavoda niti kolektiva za čimboljšo organizacijo dela, za čim racionalnejše zaposlovanje zdravstvenih delavcev. Zaradi takšnega stanja je bil interes zdravstvenih zavodov usmerjen predvsem na zaposlovanje čimvečjega števila zdravstvenih kadrov, manj pa v racionalno zaposlovanje in strokovno izpopolnjevanje zaposlenih. Kolikor se je to izvajalo, je bilo ali posledica administrativnega predpisa, predvsem pa posledica zavesti zdravstvenih delavcev in njihove ljubezni do dela.

Medtem, ko so bile možnosti za boljše stimuliranje zdravstvenih delavcev, predvsem zdravnikov, tudi za najbolj kvalitetno delo v lastnem zavodu izredno majhne, je bilo mogoče z delom v drugem zavodu uspešneje dopolnjevati osebne dohodke. Vendar tudi v tem primeru ni bila osnova nagrajevanja vsebina dela. Merilo za vrednotenje dela, ki ga je dopuščal zakon o javnih uslužbencih, je bila količina dela, čas za opravljanje določenega dela, pogoji za delo, najmanj

pa vsebina dela. Posledica takšnega stanja so bili pojavi določenih slabosti: birokratski odnosi v zdravstveni službi, premajhno prizadevanje zdravstvenih delavcev za kvaliteto dela, velik interes zdravstvenih delavcev za zaposlitev izven lastnega zavoda itd. Vse to je bilo stopnjevano še z dejanskim pomanjkanjem zdravstvenih kadrov in s premajhnimi zmogljivostmi zdravstvenih zavodov. Zaradi neracionalne organizacije dela v zdravstvenih zavodih so bili zdravstveni delavci še toliko bolj obremenjeni z delom, kar je bila zopet ovira za njihovo stalno in sistematično strokovno izpopolnjevanje.

Proti takim pojavom se je poskušalo nastopati z administrativnimi ukrepi, z uvajanjem novih predpisov in obrazcev, ki naj bi omogočili boljšo kontrolo, kar vse je pomenilo novo administrativno obremenitev, ki je pripeljala do skrajno komplicirane administracije v zdravstveni službi. Ta administracija je v veliki meri temeljila na nezaupanju in bojazni za nepravilnosti ter je pomenila težko obremenitev zdravstvene službe. Odtegovala je že tako maloštevilne zdravstvene kadre od strokovnega dela, podraževala je zdravstveno službo in kar je bistveno, ustvarila je med bolnikom in zdravnikom cel sistem administracije, ki je predstavljala pravo pregrado med državljani in zdravstveno službo. Kot posledica takšnega stanja so bili pojavi vedno znova se porajajočih birokratskih in nehumanih odnosov, proti katerim je delovala samo socialistična zavest zdravstvenih delavcev in borba zavestnih sil znotraj kolektivov za uveljavljanje etičnih načel v izvajanju zdravstvene službe, za čimvečji humanizem te službe.

Takšen položaj zdravstvene službe je prav tako jemal zdravstvenim delavcem možnost, da bi skrbeli za materialni razvoj lastnega zavoda. Končno, ne moremo prezreti tudi okoliščine, da so pri dosedanji organizaciji zdravstvene službe imeli bolniki kot koristniki uslug zdravstvene službe in zavarovanci kot nosilci bremena finansiranja zdravstvene službe, zelo omejene možnosti vplivanja na razvijanje in delovanje zdravstvene službe.

Za odpravo vseh omenjenih slabosti je bilo potrebno z novim zakonom omogočiti polno delovanje vsem tistim silam, ki lahko uspešneje prispevajo k dobri organizaciji zdravstvene službe kot administrativni predpisi. Zato predlog zakona izhaja iz dveh temeljnih izhodišč. Prvič, vse koristne izkušnje samoupravljanja prenesti tudi na zdravstveno službo, in drugič, omogočiti polno sodelovanje koristnikov zdravstvene službe. Izhajajoč iz teh osnov daje predlog zakona celotno organizacijo in delo zdravstvene službe v roke samih izvajalcev zdravstvenega varstva, to je v roke zdravstvenih delavcev ter v roke koristnikov zdravstvenega varstva, v roke zavarovancev in bolnikov. Zakon bistveno zmanjšuje poseganje državne uprave v organizacijo zdravstvene službe ter jo omejuje v glavnem le na kontrolo zakonitosti, kar je naloga izključno občinskih upravnih organov, torej naloga komune.

Velike naloge, ki jih zakon nalaga komuni na področju zdravstvenega varstva, bodo prilagajale v prihodnje organizacijo zdravstvene službe doseženi stopnji razvoja komunalnega sistema v naši družbi. Zakon določa samo najbolj splošno fiziognomijo posameznih vrst zdravstvenih zavodov. S tem so odpadle številne administrativno določene naloge zdravstvenih zavodov v dosedanjih predpisih. Ogromen pomen pridobijo s tem pravila zavodov, ki bodo skupno z aktom o ustanovitvi zavoda temelj za bodoče delo zdravstvenega zavoda. Ker pravila sprejemajo zdravstveni zavodi samostojno, predstavlja to eno temeljnih izhodišč samoupravljanja zdravstvenih zavodov.

Samoupravljanje v novih pogojih, ki jih določa predlog zakona, pomeni proces vključevanja vseh zdravstvenih delavcev v posameznih zavodih v stalno odkrivanje slabosti obstoječega stanja in v iskanje boljših oblik organizacije in dela. Samoupravljanje pomeni tudi na področju zdravstva polno sprostitev tistih sil, ki predstavljajo osnovno gibalo stalnega napredka naše družbe. Šele sistem samoupravljanja v obsegu, kot ga predvidevajo naši predpisi, izenačuje pravice zdravstvenih delavcev s samoupravnimi pravicami delavcev v proizvodnji. S tem prenehajo biti zdravstveni delavci samo izvajalci določenih opravil, odpravljajo se mezdni odnosi in postajajo tudi zdravstveni delavci samostojni upravljalci. Sami ustvarjajo dohodek in ta dohodek delijo. V polni meri samostojno odločajo o načinu nagrajevanja, o elementih, ki naj predstavljajo osnovo nagrajevanja, prav tako tudi odločajo o drugih oblikah skrbi za člane kolektiva ter skrbijo za vzdrževanje in nadaljnje razvijanje dejavnosti lastnega zavoda. Takšen položaj jim ustvarja tudi možnost, da v polni meri nagradijo vse tiste elemente dela, ki pomenijo njegovo največjo odliko.

Tako organizirana zdravstvena služba bo omogočala stalno sproščanje vseh naprednih sil kolektiva v pozitivnem stremljenju izboljševati delo lastnega zavoda. To bo tudi stalna gonilna sila razvoja zdravstvene službe. Za uspešno izvajanje samoupravljanja bo vsak zdravstveni zavod prisiljen odkrivati vse oblike čim uspešnejšega sodelovanja vsega kolektiva. Skupni interes razvoja zavoda in njegovega dela ter sodelovanje kolektiva pri uresničitvi tega interesa bo vse bolj oblikovalo socialistične odnose znotraj kolektivov in odpravljalo ostanke določenih birokratskih odnosov.

Princip formiranja dohodka bo nujno obrnil pozornost kolektiva tudi na odkrivanje notranjih rezerv v organizaciji zavoda. Interes vsega kolektiva bo usmerjen v oblikovanje takšne organizacije, ki bo na znotraj čim racionalneje organizirana, po svoji funkciji strokovno čim kvalitetnejša in po svoji vsebini čim humanejša. Z dejstvom, da postaja osnova organizacije zdravstvene službe načelo samoupravljanja, se spreminjajo tudi odnosi med zavodom in zdravstvenimi delavci. Ti odnosi se oblikujejo na podlagi pogodbe med zdravstvenimi delavci in zdravstvenim zavodom. Zdravstveni delavci postajajo v okviru svoje strokovne usposobljenosti neodvisni in za svoje delo odgovorni.

Velik prispevek za rast zdravstvene službe v skladu s potrebami in razvojem naše socialistične družbe pomeni tudi načelo svobodne izbire zdravnikov, ki ga predlog zakona dosledno uveljavlja. Načelo proste izbire zdravnika ne pomeni samo velike razširitve pravic državljanov na področju zdravstvenega varstva, ampak tudi novo in najaktivnejšo obliko sodelovanja državljanov pri organizaciji zdravstvene službe. Tako lahko državljan-bolnik najaktivneje uveljavlja svoje zahteve do zdravstvene službe in vpliva na njeno organizacijo in delo. S svojo izbiro bo dajal priznanje tistim zdravstvenim zavodom in tistim zdravstvenim delavcem, ki jih ima za strokovno dovolj usposobljene in za katere sodi, da mu bodo nudili najboljšo strokovno pomoč.

Prav tako bo izražal svoje nezaupanje v primerih, ko bo menil, da mu posamezni zavod ali posamezni zdravstveni delavec ne more nuditi zadovoljivega zdravstvenega varstva. Tako izražen interes bolnikov za posamezne zavode in posamezne zdravstvene delavce bo nujno ustvaril tudi določene materialne posledice pri ustvarjanju dohodka celotnega zavoda, kot pri dohodkih posameznih zdravstvenih delavcev. Tako se bo nezaupanje in nezadovoljstvo državljanov s posameznim zdravstvenim zavodom ali zdravstvenim delavcem stalno

spreminjalo v element koristnega prispevka k strokovnemu izboljšanju in odpravljanju slabosti. Tako izraženo načelo pomeni polno svobodo državljana, da si izbere zdravstveno storitev tam, kjer z največjim zaupanjem pričakuje hitro ozdravljenje. Po drugi strani pa pomeni to načelo element stalnega pritiska na zdravstvene zavode, da svojo organizacijo in delo čimbolj prilagode željam in potrebam državljanov.

Prav iz teh vzrokov se v zakonu postavlja zahteva, da vsak zavod prilagodi organizacijo svojega dela zahtevi proste izbire zdravnika in povsod tam, kjer je to mogoče, tudi izbira druge zdravstvene delavce, predvsem glede nege bolnika.

Razumljivo je, da se bodo pri izvajanju tega načela lahko pojavili določeni problemi. Nekateri takšni so se pojavili že med pripravljanjem zakona. Vendar so to samo določena vprašanja, ki jih bo treba urediti posebej s pravili zavodov, nikakor pa se ne bo smelo zato odstopati od načela.

Predlog zakona uveljavlja samo dolžnost zdravstvene službe, da omogoči svobodno izbiranje, uveljavlja pravico državljana, da prosto izbere zdravstveni zavod in zdravstvenega delavca. Pravice, ki jih ima državljan kot zavarovanec, bodo urejene z zveznim zakonom o zdravstvenem zavarovanju, pri čemer se svobodna izbira zdravnika ne bo omejevala v škodo zavarovancev.

Zakon predvideva še vrsto raznih oblik, preko katerih je državljanom omogočeno uveljavljanje zahteve po čim uspešnejšem zdravljenju. Za varstvo bolnika lahko nastopi tudi kolektiv, v katerem državljan živi in dela, kadar meni, da bolniku ni bila nudena zadovoljiva oblika zdravljenja. Posebno važno mesto dobivajo z načeli novih predpisov tudi plačniki zdravstvenega zavarovanja, ki postajajo pomemben faktor v organizaciji zdravstvene službe. Kot upravljalci sklada zdravstvenega zavarovanja uveljavljajo plačniki zdravstvenega zavarovanja svoje zahteve do posameznih zdravstvenih zavodov v obliki pogodbenega razmerja s katerim se ureja plačevanje zdravstvenih storitev. Pogodbeno razmerje omogoča stalno in najuspešnejšo povezavo med izvajalci zdravstvenega varstva, zdravstvenimi zavodi in plačniki zdravstvenega varstva z zavarovanci. Takšna povezava omogoča zavarovancem stalno uveljavljanje teženj po vse boljši organizaciji zdravstvene službe in želja po vse večjem približevanju zdravstvene službe njihovim potrebam.

Z načelom proste izbire zdravstvenega zavoda in zdravstvenih delavcev, s pogodbenim razmerjem med zdravstvenim zavodom in plačniki zdravstvenega zavarovanja, z načelom samoupravljanja zdravstvenih zavodov v novem, najširšem obsegu in z drugimi naprednimi načeli o organizaciji zdravstvene službe, ki jih uveljavljajo novi predpisi, se odpravljajo teritorialna območja delovanja zdravstvenih zavodov. Odpravlja se hierarhija med zdravstvenimi zavodi. Strokovno razvitejši zdravstveni zavodi so sicer dolžni, dajati manj razvitim strokovno pomoč, s tem pa niso eni nadrejeni drugim. Načelo, da lahko vsak zavod v okviru svojih možnosti prevzame vse naloge zdravstvene službe, za katero je usposobljen, bo imelo za posledico, da bo v prihodnje dejavnost zdravstvenih zavodov bolj pestra in bolj prilagojena konkretnim potrebam zdravstvene službe v okolju, v katerem bo zdravstveni zavod delal. To bo prispevalo k uspešnejši organizaciji celotne zdravstvene službe. Tako postavljena organizacija zdravstvene službe se bo lahko vsestransko vključila v naš komunalni sistem in se bo lahko prilagodila vsem specifičnim oblikam tega sistema.

V skladu s svojo funkcijo v našem družbenem sistemu prevzema komuna vso odgovornost za organizacijo zdravstvene službe in zdravstvenega varstva. Komuni daje novi zakon polno možnost, da to funkcijo izpolnjuje. V pristojnost občine je dano odločanje o vseh vprašanjih nadaljnjega razvoja zdravstvenega varstva in izvajanje splošne politike na področju zdravstva. Pri tem je treba omeniti določbe zakona, ki omogočajo ljudskim odborom, da za izvajanje nalog splošnega pomena zadolžijo enega od zdravstvenih zavodov, ki prevzame poleg svojega rednega dela še funkcijo zdravstvenega centra. Zdravstveni zavod, ki opravlja funkcijo centra, prevzema določene strokovne naloge, prav tako pa tudi določene upravne naloge, ki jih je prej izvrševala državna uprava. Organizacija zdravstvenih centrov pomeni tako, prenašanje strokovnih in posameznih upravnih zadev neposredno na zdravstvene delavce in na službo samo. Tako se zmanjšuje področje poslovanja organov državne uprave, po drugi strani pa takšen način dela daje ljudskim odborom možnost, da dobijo strokovno obdelan in pripravljen material, na podlagi katerega bodo lahko uspešno vodili svojo politiko.

Vse opisane določbe zakona dajejo polno možnost sproščanja vseh tistih družbenih sil, ki lahko stalno prispevajo k procesu čim hitrejšega razvoja in napredka zdravstvene službe. Proces sproščanja teh sil bo postavil pred preizkušnjo vse tiste oblike organizacije zdravstvene službe, ki so bile prilagojene bolj administrativnim predpisom kakor pa potrebam življenja. Predloženi zakon pomeni sproščanje administrativnih spon, ki so utesnjevale svoboden razvoj zdravstvenih zavodov. Kolektivi zdravstvenih delavcev bodo svobodnejši, zato pa tudi odgovornejši v oblikovanju organizma zdravstvene službe. Vse to daje zdravstveni službi in njeni organizaciji ne samo možnost in perspektive nadaljnjega razvoja, ampak jo postavlja v takšen položaj in na takšno mesto, kjer se bo nujno morala v polni meri razvijati v skladu s celotnim razvojem naše socialistične skupnosti in v skladu s potrebami državljanov.

Zato predlagam, da Ljudska skupščina predlog zakona sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Predlog zakona dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? Besedo ima zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft.

Ivan Kreft: V poročilu zakonodajnega odbora Republiškega zbora ni nobenih pripomb k 151., 152. in 153. členu tega zakona. Prečital bi najprej 151. člen, ki pravi: »Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati republiški predpisi s področja zdravstvenega varstva in organizacije zdravstvene službe, kolikor ni v naslednjih členih drugače določeno.« Če bi po sedanji praksi citirali predpise, ki prenehajo veljati, bi odpadla 152. in 153. člen v tej obliki kot sta navedena v poročilu odbora za zdravstvo. Takšna je bila praksa doslej in je tako tudi v zakonskem predlogu samem. Ti predpisi, ki prenehajo veljati, se v poročilu ne omenjajo, zato je zakonodajalec imel za potrebno, da ima zakon še 152. in 153. člen. Tako se 152. člen glasi: »V veljavi ostanejo naslednji predpisi, kolikor njihove posamezne določbe ne nasprotujejo temu zakonu...« V 153. členu pa je rečeno, da »... predpisi, kolikor niso v nasprotju z določbami tega dela zakona, veljajo še naprej, dokler ne bodo izdani novi zvezni predpisi.«

Zlasti stilizacija »dokler ne bodo izdani novi zvezni predpisi« je nerodna, ker mora republiški zakon jasno vsako stvar, ki jo ureja, urejati v skladu

z zveznimi predpisi. Torej zato, ker nismo citirali v zakonu predpisov, ki nehajo veljati, smo vpeljali dva nova člena, ki oba navajata predpise, ki ostanejo v veljati in 153. člen celo pravi »... ki niso v nasprotju z določbami tega dela zakona, veljajo še naprej, dokler ne bodo izdani novi zvezni predpisi.« Za zvezne predpise je jasno, da veljajo tako dolgo, dokler jih Zvezna ljudska skupščina ali, kolikor gre za uredbe, Zvezni izvršni svet ne spremeni.

Mislim, da to bistvo zakona samega ne spremeni. Zakon pozdravljajo vsi naši ljudje in se ga bodo tudi široko posluževali, vendar mislim, da je zelo nerodno, da je v zadnjih členih prišlo do nove prakse, ki je zelo komplicirana in tudi načelno glede pripombe — »dokler ne bodo izdani novi zvezni predpisi« — malo nerodna.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ali želi morda poročevalec zakonodajnega odbora dati kakšna pojasnila k tem pripombam? (Ne.)

Ker ni amandmaja, prosim, kdo še želi besedo? Besedo ima zvezni ljudski poslanec dr. Jože Potrč.

Dr. Jože Potrč: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ni mi bilo sicer dano in mogoče, da bi sodeloval pri izdelavi tega zakona, vendar bi želel povedati nekaj besed bolj v ilustracijo, kako velik je pomen tega zakona ne samo za napredek zdravstvene službe, ampak za naš splošni napredek. Pri tem bi vas opozoril na dve stvari.

Prvič, uvajanje svobodne izbire zdravnika. To ni samo važno za zaupanje med bolnikom in zdravnikom, ampak je to splošen simptom, ki ustreza našemu družbenemu sistemu in stopnji našega razvoja. Na primeru nekega lastnega doživetja bi vam pokazal, kakšnega pomena je svobodna izbira zdravnika. Ko smo bili 1956. leta v Moskvi, sem vprašal šefa velike ambulante, ki je imela pod seboj, kot pravimo, 90 zdravnikov in zdravnic, ali lahko bolnik v kakršnemkoli primeru tudi izbere svojega zdravnika. Zelo interesantno, odgovorila mi je posredno, ne glede zdravstvene službe, ampak glede sistema: »Kadar delamo, takrat ni demokracije.« Popolnoma pravilno je nakazala, da je problem zaupanja, problem družbenega sistema. Spomnite se, kar smo čitali te dni o zaupanju, ki lahko vlada v sosednji socialistični deželi, kjer so od 14 ustanoviteljev partije 13 likvidirali. Kakšno more biti potem zaupanje v takšne dežele? Iz tega lahko sklepamo, da si bo človek, ki bo čital naš zakon o zdravstveni službi, ustvaril ne le konkretno sliko o zdravstveni službi v Jugoslaviji, ampak bo dobil razen tega tudi sliko razmer in odnosov, ki vladajo pri nas. Toliko torej glede izbire zdravnika.

Dodal pa bi samo še to, da je to pravzaprav ohranitev tiste pozitivne tradicije, ki je veljala v prejšnji zdravstveni službi. Pa ne samo ohranitev tiste tradicije, ampak je to njen dvig na neprimerno višjo stopnjo. O tem zdaj ne bi govoril. Hotel bi vas na to samo opozoriti.

Zdaj pa še druga stvar, ki mi pada v oči pri zveznem in tudi pri republiškem zakonu, to je, da so zdravniki samostojni in da so samostojni tudi zdravstveni zavodi, ki so maksimalno odgovorni, da se naša zdravstvena služba razvije. Pri tem nastanejo zopet zelo zanimivi problemi. V svetovnem kodeksu zdravniške etike, ki ga je priznala oziroma potrdila svetovna federacija zdravniških društev, piše, da mora zdravnik, ko pri diagnozi ne more naprej, poiskati pomoč drugega zdravnika. Naš zakon gre tudi tu neprimerno dalj in

zahteva, da morajo vsi samostojni zdravstveni zavodi v največji možni meri sodelovati v interesu bolnika. Tovariši, to je dejstvo iz našega zakona, ki ga, mislim, ne moremo nikdar dovolj preceniti. Takšnih stvari, ki so mogoče šele danes na današnji stopnji našega razvoja, pa je v tem zakonu mnogo.

Zato vam, tovariši, ki boste glasovali o tem zakonu, lahko samo čestitam k lepemu napredku, ne samo naše zdravstvene službe, ampak našega družbenega sistema sploh.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Alojz Libnik.

Alojz Libnik: V predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji so v 5. členu II. poglavja pod 5. točko zajeta tudi naravna zdravilišča. Zajeta so bila sicer tudi v IV. poglavju, ki pa je zdaj črtano. Ker so zajeta že prej, bom tudi za te spremembe glasoval.

Tako bomo danes sprejeli že drugi zakon s tega področja, ki skupno s prvim, to je z zakonom o naravnih zdravilnih sredstvih in naravnih zdraviliščih, ureja pravna razmerja v naših zdraviliških krajih. Prepričan sem, da bosta oba zakona, po katerih smo čutili precejšnjo potrebo, zelo pozitivno vplivala na nadaljnji razvoj naših naravnih zdravilišč.

Naša republika je zelo bogata glede naravnih zdravilnih sredstev, ki pa še niso v celoti izkoriščena. Ta sredstva se delno ali pa v celoti uporabljajo v naravnih zdraviliščih. Od teh se nekatera odlikujejo po kemični sestavi vode, kot so Rogaška Slatina in Slatina Radenci, ter po toploti vode, kot so Dobrna, Laško, Rimske, Čateške, Šmarješke in Dolenjske toplice. Poudariti pa je treba, da niso, razen v Rogaški Slatini, naravna zdravilna sredstva v celoti raziskana. Krivda, da niso raziskana, je v precejšnji meri tudi na organizaciji naravnih zdravilišč, ki so po vojni večkrat menjala pristojnost. Naravna zdravilišča so bila po osvoboditvi nekaj časa v pristojnosti ministrstva za zdravstvo, nato ministrstva za blagovni promet, kasneje pa komiteja za turizem. Od leta 1954 pa se je glede naših naravnih zdravilišč ustalila organizacijska oblika, ki ustreza tudi predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Če omenjam, da organizacija naravnih zdravilišč ustreza že sprejetemu zakonu o naravnih zdravilnih sredstvih in naravnih zdraviliščih ter predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji, pa nikakor ne mislim, da ustreza tudi ureditev naravnih zdravilišč predpisanim potrebam. Predvsem je treba poudariti, da bodo morala naravna zdravilišča okrepiti zdravstveno službo in tudi mnogo več storiti za raziskavo naravnih zdravilnih sredstev. Res je balneoterapija že empirično preizkušena metoda zdravljenja, ki bi sama po sebi prenehala, če bi in čim bi obstajala za posamezne bolezni uspešnejša zdravila. Danes pa ugotavljamo, da tudi v zdravstveno naprednih državah stalno raste število obiskovalcev naravnih zdravilišč, ki se zdravijo s pomočjo balneoterapije. Ta porast sloni na spoznanju, da je uspešnejša tista terapija, ki uporablja čimveč prirodnih zdravilnih sredstev. Zato bo treba v naših prirodnih zdraviliščih posvetiti največ pozornosti zlasti krepitvi zdravstvene službe in raziskavi prirodnih zdravilnih sredstev.

Seveda pa s krepitvijo zdravstvene službe ne smemo razumeti le personalno zasedbo z medicinskim osebjem, temveč so za ta namen potrebni tudi sodobni prostori, ki služijo raznim oblikam balneoterapije in laboratoriji. Za te namene bodo potrebna precejšnja finančna sredstva, ki pa jih naravna zdravilišča v celoti ne bodo zmogla. Zato menim, da bo treba v ta namen odpreti kredite ob pogojih, ki bodo za naravna zdravilišča sprejemljivi. Če bodo naravna zdravilišča lahko do kraja raziskala naravna zdravilna sredstva in uredila zdravstveno službo, bodo podani pogoji, da postanejo razen drugega tudi močan gospodarski faktor. To kažejo že sedanji podatki, saj že pod dosedanjimi pogoji ustvarjajo nad polovico turističnega prometa v naši republiki. Važno pa je tudi dejstvo, da tista prirodna zdravilišča, ki imajo vsaj delno urejeno zdravstveno službo in raziskana zdravilna naravna sredstva, poleg domačih obiskovalcev privabljajo tudi tujce ter tako pomagajo pri uravnovešenju naše plačilne bilance.

Predvsem pa menim, da je važno, da bo zadoščeno osnovnim potrebam zakona, ki nalaga zdraviliščem nadvse odgovorno nalogo, da z uporabo naravnih zdravilnih sredstev preprečujejo obolenja, zdravijo in medicinsko rehabilitirajo bolnike.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Milo Vižintin.

Milo Vižintin: Tovariši ljudski poslanci! Zakon, ki je pred nami, je za nas vse, za naše ljudi, izredno pomemben. Že do zdaj je bila naša zdravstvena služba na dokaj visoki ravni oziroma v inozemstvu na visokem glasu. Skrbi za človeka in za njegovo zdravje je bila namreč posvečena velika pozornost. Naši delovni ljudje so s sistemom zdravstvene službe glede zaščite svojega zdravja mnogo pridobili. V polni meri se zavedamo, da je le telesno in duševno zdrav človek lahko kos svojim nalogam v našem družbenem življenju in pri rasti našega gospodarstva.

Ko s tem zakonom še širše in globlje demokratiziramo zdravstveno službo in povečujemo interes zdravstvenih domov, zdravstvenih delavcev in državljanov, pa tudi njihovo odgovornost, brez dvoma pričakujemo na tem področju veliko izboljšanje. Veliko izboljšanje pričakujemo namreč v tem, ne da bomo čimveč ljudi zdravili, ampak da bomo skrbeli, da bo čim manj ljudi bolnih. Tako si predstavljam skrb za zdravje. To pomeni, da bo hkrati, ko družbeno upravljanje razširjamo in ko povečujemo zainteresiranost slehernega človeka, prihajalo še več pobud, kako še bolj intenzivno skrbeti za zdravstveno preventivo. Mislim, da bodo naši zdravstveni kolektivi v nadaljnjem obdobju s pomočjo tega zakona lahko dosegli še nadaljnje uspehe. Vemo na primer, da se je že zdaj starostna doba precej povečala, ker naš zdravstveni kader in celoten družbeni sistem posvečata vso skrb človeku. Ta zakon pa še razširja pravice v zvezi z zdravstvenim varstvom, pa tudi dolžnosti in z rastjo vsega, kar predvideva prihodnje petletno obdobje, lahko računamo, da se bo življenjska doba še povečala.

Naši zdravniki, ko so proučevali predlog zakona, so bili mnenja, da postajajo nekakšno remontno podjetje. Seveda remontno podjetje, sem nekje pripomnil, in bi bilo prav, če bi lahko imeli tudi nadomestne dele, ki jih človek včasih potrebuje. Če se že nekje ustvarja misel, da gre pri zdravstvu

za remontno podjetje, potem mislim, da je naloga zdravstvenih delavcev, da s svojo strokovnostjo, s svojo specialno vlogo, ki jo imajo v odnosu do človeka pri zdravljenju oziroma pri stvareh, ki so v zvezi z boleznimi in ki se lahko preprečujejo, težijo tudi za tem, da preprečijo nadaljnje stroške naši družbi.

Do zdaj je za bolnika, preden je prišel do zdravnika in do določenih pregledov, bilo treba opraviti vrsto popisov in drugih administrativnih zadev. Mislim, da bo z uveljavitvijo tega zakona to odpravljeno in omogočeno bolniku, da bo lahko prišel do potrebnega zdravstvenega delavca.

Mnenja sem, da je prosta izbira zdravnika dobra stvar. Dobra zato, ker smo ljudje pač takšni, da radi gremo k zdravniku, ki mu zaupamo, ki mu lahko povemo svoje težave in ki tudi mislimo, da bo že po poklicu čuval to kot tajnost. Končno, včasih zdravnik, ki si ga bolnik izbere, ozdravi bolnika ne da bi mu predpisal zdravila, ker namreč že psihološko vpliva nanj pomirjevalno, podobno kot koga preneha boleti zob, ko zagleda zobozdravnika. Dosti je odvisno pravzaprav od zdravnika, kakšen način ima, kako obravnava in kakšen odnos ima do posameznega bolnika. Prosta izbira zdravnika bo vzbudila tudi tekmovanje med zdravniki. Marsikdo se bo vprašal, kako da ima zdravnik, ki na takšen način zdravi ljudi, ki se poslužuje znanosti, psihologije itd., vedno več ljudi in ga imajo ljudje radi, k meni pa ne prihajajo. To bo imelo pozitiven vpliv na tiste, ki so morda okorni, preozki, zgolj birokratski, brez tolažbe, brez predlogov itd., tako da konec koncev bolnik sam ne ve, pri čem je.

Tudi prehrana prebivalstva je važen činitelj za zdravje ljudi. Mislim, da bi bilo treba pri nas v mestih kot na deželi storiti še marsikaj, da bi prehrana oziroma sestav hrane postal bolj pester, da bi hrana vsebovala več snovi, ki dajejo večjo vitalnost ljudem. To je hkrati tudi vprašanje prosvetljenosti ljudi, da se nauče pripravljati dovolj pestro in kalorično dovolj krepko hrano, ki že vnaprej zagotavlja, da bo človek ob uživanju takšne hrane zdrav in vitalen. To je eno od vprašanj, ki ga tudi zakon nakazuje in ki smo ga sicer že do zdaj reševali, vendar bo treba na tem področju še intenzivneje delati.

Nadalnje vprašanje je dietična hrana. Včasih se sprašujem, čemu naše gostinstvo oziroma vsaj boljše restavracije ne bi pripravljale hrano tudi za ljudi, ki imajo dieto. To ni nič tako težkega, saj so po svetu te stvari marsikje že davno uredili. Mislim, da bi naš gostinski kader, ki je šel že skozi toliko in toliko šol, tečajev itd., moral to razumeti in znati postreči ljudem, ki delajo, pa so potrebni dietične hrane. Opozarjam na to, da bi morali merodajni činitelji, predvsem Gostinska zbornica itd. in drugi družbeni organi posvetiti več pozornosti temu vprašanju, kajti v sodobnem modernem času bi moralo to vprašanje biti rešeno v vsem našem gostinstvu, to tudi glede na turizem in na tujce, ki prihajajo k nam, predvsem pa seveda glede na naše ljudi, ki so potrebni dietične prehrane.

Ta zakon bo končno prispeval k zdravstvenemu varstvu naših ljudi in ga bo treba tolmačiti v tem smislu tudi našim prebivalcem.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Milan Kristan: Tovariši ljudski poslanci! Ker predstavlja predlog zakona, ki ga obravnavamo, in pa predlog odloka pod 4. točko dnevnega reda materijo, ki je med seboj povezana, dajem za zakon in za odlok skupno obrazložitev.

Zvezni zakon o ustvarjanju in porabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij, ki določa način formiranja in uporabo sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov, pooblašča ljudske republike, da s svojimi predpisi urede način gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij. Isti zakon pooblašča ljudsko skupščino, da določi, kolikšen odstotek sredstev, ki jih odvajajo gospodarske organizacije iz skupne rezerve, pripada rezervnemu skladu ljudske republike. Na podlagi teh določb sta pred skupščino dva predpisa, in sicer zakon o gospodarjenju in razpolaganju s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij ter odlok o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Z zakonom o gospodarjenju in razpolaganju s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij se ureja način razpolaganja, upravljanja in gospodarjenja s sredstvi tega sklada. Sredstva sklada se smejo uporabljati za izplačilo osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, za kritje drugih poslovnih izgub in asanacijo ter za pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij. Ker bodo sredstva teh skladov uporabljena predvsem za lažjo prebroditev morebitnih težav, ki bi nastale zaradi uvajanja sprememb našega gospodarskega sistema, je pomembno, da daje predlog zakona možnost uporabe teh sredstev tudi za sanacijo in za pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij, s čimer se mora v prvi vrsti razumeti odprava tistih organizacijsko proizvodnih in organizacijsko tehnoloških pomanjkljivosti in slabosti, ki gospodarskim organizacijam onemogočajo, da bi rentabilno poslovale oziroma, da bi dosegale večji dohodek.

Isto načelo namenske uporabe je posebej podčrtano v določbah zakona, ki določa porabo sredstev, zbranih v rezervnem skladu Ljudske republike Slovenije. Še posebej pa je omenjeno načelo upoštevano z določbo, da se sredstva republiškega sklada dajejo praviloma proti povračilu, s čimer je zagotovljena smotrnost trošenja in poprejšnja analiza vzrokov, zakaj gospodarske organizacije, ki iščejo sredstva tega sklada, ne dosegajo čistega dohodka.

Znano je, da je podobna institucija skupnih rezervnih skladov že do zdaj obstojala, in sicer za podjetja industrije in rudarstva pri zvezni industrijski zbornici, rezervni skladi za kmetijstvo po republikah, za druge gospodarske

dejavnosti pa po občinah. S formiranjem skupnih rezervnih skladov za vso gospodarsko dejavnost bo v občinah in republiki dosežena neposrednejša uporaba teh sredstev. V zvezi s tem in v soglasju s tendencami našega gospodarskega in družbenega razvoja je razumljivo, da bodo skupni rezervni skladi občin morali odigrati pomembnejšo vlogo kot rezervni skladi republike. To načelo je uresničeno v predlogu odloka, ki določa, da se v republiški sklad odvede 1,5 % doseženega čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke in za sredstva, ki jih gospodarske organizacije vnesejo v svoj rezervni sklad. Prav tako je uresničeno to načelo v določbi, da ne plačujejo v republiški sklad tega prispevka tiste gospodarske organizacije, ki plačujejo pavšalni prispevek iz dohodka. Pri tem je treba poudariti, da občinski ljudski odbori stopnjo 2 % lahko dvignejo na 3 %. V zakonu kakor tudi v odloku so upoštevana načela in tendence gospodarskega razvoja, zato predlaga Izvršni svet, da omenjena predpisa Ljudska skupščina LRS sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Dajem predlog zakona v obravnavo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Odrejam dvajset minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.45 uri in se je nadaljevala ob 12.20 uri.)

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Nadaljujemo sejo.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Predlog odloka dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti?

Milan Kristan: Zvezni zakon o prispevku družbenim investicijskim skladom spreminja formiranje investicijskih skladov teritorialnih enot tako, da je njihova višina odvisna od višine skladov gospodarskih organizacij. Hkrati pooblašča zakon ljudske republike, da določajo stopnjo prispevka, ki ga morajo gospodarske organizacije plačevati v republiški investicijski sklad. Zakon pooblašča republiko, da lahko določi tudi nižjo stopnjo prispevka od 10 %. Na podlagi določb in pooblastil zakona o prispevku družbenim investicijskim skladom določa predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LR Slovenije 10 % stopnjo prispevka.

Stopnja je določena na podlagi teženj, da se v čim manjši meri menjajo predvideni odnosi, ki jih je določil družbeni plan gospodarskega razvoja Ljudske republike Slovenije za leto 1961, ko je računal, da bo priliv v republiški investicijski sklad, upoštevajoč nastale spremembe v delitvi dohodka, znašal 5 milijard 100 milijonov dinarjev, medtem ko znaša po novi stopnji 4 milijarde 500 milijonov dinarjev. Glede na to, da so na maksimalni možni stopnji izračunana sredstva za republiški investicijski sklad celo nižja, kot so bila predvidena v družbenem planu za leto 1961, predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina LRS predlog odloka sprejme.

Predsednik inž. Pavel Žaucer: Predlog odloka dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Franc Šušteršič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Franc Pirkovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Ludvik Gabrovšek: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Izvršni svet predlaga Ljudski skupščini LRS, da obravnava in sprejme predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo. Predlog zakona je v skladu s temeljnim zakonom o finansiranju šolstva in z uredbo Zveznega izvršnega sveta o organizaciji in upravljanju družbenih skladov za šolstvo.

Temeljni zakon o finansiranju šolstva odpravlja dosedanje administrativno proračunsko finansiranje in uvaja nov sistem finansiranja šolstva z družbenimi skladi za šolstvo po načelih novega sistema delitve dohodka. S tem odpravlja tudi dosedanje razmerje med organi oblasti in šolami, ki je imelo administrativno-odredbodajni in proračunski značaj ter uvaja novo razmerje med družbenimi skladi za šolstvo in šolami kot gospodarsko in družbeno samostojnimi ustanovami. Finančna sredstva, ki jih bodo dobivale šole iz družbenega sklada za šolstvo, se bodo priznavala šolam kot njihov dohodek, ki so ga zaslužili šolski kolektivi z vzgojnim in izobraževalnim delom. Med skladi in šolami se bodo razvila pogodbena finančna razmerja. Šole kot samostojne družbene ustanove se bodo zavezale, da bodo za sredstva, ki jih bodo prejemale iz sklada kot svoj dohodek, opravile določeno vrsto vzgojnega in izobraževalnega dela. Sklad bo torej finansiral dejavnost šole, to je učenje, upoštevajoč kakovost dela in uspehe pri delu. S tem pa odpravljamo vsa tista merila, ki so bila do znaj osnova proračunskega sistema, kot n. pr. plače po sistemiziranih delovnih mestih, materialne in funkcionalne izdatke itd.

Novi sistem delitve dohodka spreminja prosvetne delavce iz državnih uradnikov v družbene delavce, katerih osebni prejemki bodo z uveljavitvijo novega financiranja temeljili na delitvi dohodka po delu. Prejemanje osebnih dohodkov na temelju delitve dohodka po delu bo vzpodbujalo prosvetne delavce, da bodo bolje organizirali vzgojno izobraževalni proces ter uvajali nove in učinkovite načine pouka. Da bi se sprostila takšna pobuda, bo treba odpraviti vse odvečne administrativne predpise, ki bi utegnili omejevati prizadevanja za izboljšanje dela v šolah.

Iz vsega je torej razvidno, da ne gre za novo tehniko finansiranja, ampak gre za novo vsebino, ki spreminja šole v samostojne družbene ustanove, organom družbenega upravljanja na tem področju pa zagotavlja samostojno materialno osnovo.

S temeljnim zakonom o finansiranju šolstva nastopa na tem področju nov revolucionarni proces, ki bo šolam zagotovil hitrejši in kvalitetnejši razvoj v naslednjih letih. Uveljavitev novega financiranja pa ne bo lahka niti enostavna. Izvajalci bodo naleteli na nerazumevanje pri tistem delu prosvetnih delavcev, pri katerih je zakoreninjena proračunska in uradniška mentaliteta. Upravni odbori skladov in šolski odbori bodo morali preudarno iskati merila za določanje dohodkov posameznim šolam, kakor tudi merila, kako se bodo

delili dohodki po delu, ker stopa šolstvo brez izkušenj, neposredno iz proračunskega in uradniškega sistema v nov sistem delitve dohodka.

Zakon o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo ima naslednjo vsebino:

V 2. členu navaja sredstva, ki jih bo sklad zbiral. Na prvem mestu so dohodki, ki jih bo vsako leto določila Ljudska skupščina za finansiranje osnovnih dejavnosti tistih šol, katere bo republiški sklad neposredno v celoti ali pa delno financiral. V 2. točki je naveden prispevek, ki ga bodo vplačevale v sklad gospodarske organizacije in samostojni zavodi.

Izvršni svet je predložil Ljudski skupščini tudi predlog odloka, po katerem bi se prispevek, ki ga plačujejo gospodarske organizacije in samostojni zavodi v družbene sklade za šolstvo, delil tako, da bi pripadlo občinskim skladom 60 %, republiškemu pa 40 % prispevka. S tem členom je v zvezi tudi predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga bodo plačevale zasebne obrti. O obeh odlokih bo na tej seji razpravljala Ljudska skupščina.

V 3. členu je našteto, za katere namene se lahko uporabljajo sredstva republiškega sklada. Iz celotne vsebine tega člena se lahko razbere, da zajema skorajda celotni šolski sistem in vse izobraževalne akcije. Upravni odbor sklada pa bo moral v prvi vrsti upoštevati tiste obveznosti, ki jih ima republiški sklad do visokega, manjšinskega in posebnega šolstva. Posebej je treba poudariti, da je visoko šolstvo do zdaj finansiral samo republiški proračun in da se z letošnjim letom prenašajo vse te obveznosti na republiški sklad. Pri tem je treba še opozoriti, da je Ljudska skupščina LRS v zadnjih dveh letih z zakoni ustanovila 6 višjih šol, ki jim bo treba zagotoviti ustrezno materialno osnovo za redno in uspešno delovanje.

Besedilo 6. člena določa sestav upravnega odbora republiškega sklada, v katerem naj bi imeli zastopstvo Ljudska skupščina LRS, zbornice, visokošolski zavodi in družbene organizacije.

V 14. členu je prehodna določba, ki pooblašča Izvršni svet za prvo imenovanje tistih članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS. Ta določba je vstavljena zato, da bi pospešili konstituiranje prvega upravnega odbora, ki bi moral takoj pričeti z delom, da ne bo oviralo rednega delovanja šol in da ne bodo zastala začeta dela pri gradnji šolskih objektov.

V 10. členu so naštete naloge, ki jih bo opravljal upravni odbor. Med njimi je najobsežnejše delo sestava večletnega programa za uporabo sredstev sklada. Najtežje delo bo moral opraviti upravni odbor na začetku svojega delovanja: šolam bo moral pomagati pri premagovanju težav, ki se bodo pojavljale ob prehodu iz proračunskega na nov način financiranja; skupno s šolskimi odbori bo moral izoblikovati merila za razdelitev sredstev na posamezne šole; nenehno bo moral spremljati pojave, ki bodo nastali zaradi novega načina finansiranja in usmerjati politiko sklada tako, da bo pospeševal napredek šolstva in vzpodbujal prosvetne delavce k novim in bolj učinkovitim oblikam vzgojnega in izobraževalnega dela.

11. in 12. člen določata, da bo opravljal sekretariat Sveta za šolstvo LRS upravne in administrativne zadeve za sklad in da bo naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada sekretar Sveta za šolstvo LRS.

V 13. členu je vsebovana prehodna določba, s katero se prenesejo v sklad vsa sredstva, ki so bila določena za šolstvo v proračunu za leto 1961. Ta do-

ločba je potrebna zato, ker je bil sprejet temeljni zakon o finansiranju šolstva konec decembra 1960, ko je bil republiški proračun že sestavljen. Prehod na novi način finansiranja pa zahteva, kakor smo že omenili, obsežne priprave, zato bo mogoče nova načela o finansiranju šolstva obsežneje in popolneje uveljaviti šele v letu 1962. Da pa redno delovanje šol ne bo ovirano, jim bodo iz sklada dodeljena tista sredstva, ki jih določa proračun.

Ker mora upravni odbor sklada začeti čimprej z delom, predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina razpravlja o predlogu zakona in ga sprejme.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Predlog zakona dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Ivan Krajnčič.

Ivan Krajnčič: Tovariši ljudski poslanci! Petletni program perspektivnega razvoja šolstva LRS ugotavlja na prvem mestu potrebo po nadaljnjem prilagajanju sistema vzgoje in izobraževanja našemu družbenemu in ekonomskemu razvoju. Predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo pomeni skupaj s predlogi odlokov o prispevkih v ta in občinske sklade pomemben korak k uresničitvi te naloge. S skladi za šolstvo in z drugimi ukrepi, ki izhajajo iz temeljnega zakona o finansiranju šolstva, odpenjamo dokončno naš celotni šolski, izobraževalni in vzgojni sistem od varuštva državnega aparata. Šola postaja samostojna družbena ustanova. Rešen administrativnih spon se v celoti materialno, kadrovsko in programsko vključuje v samoupravni sistem svoje komunalne skupnosti. Prehod šol od državnih v samostojne družbene ustanove omogočajo doseženi ekonomski, politični in družbeni rezultati naše socialistične graditve, materialna krepitev komun, dragocene izkušnje delavskega samoupravljanja in uspehi organov družbenega upravljanja v šolstvu. Nadalje je to nedvomno tudi rezultat prizadevnosti in delovnih naporov našega prosvetnega kadra.

Naše šole, od osnovnih do visokih, so že doslej povezovale svoje delo z družbenim življenjem preko šolskih odborov, roditeljskih svetov, svetov za šolstvo in drugih organov in vsklajevale svoje učne programe in vzgojno vsebino s potrebami naše družbene prakse. Toda šele z ekonomsko osamosvojitvijo dobivajo širše možnosti za opravljanje svoje družbene vloge. S tem se vključujejo v sistem delitve po delu, v stimulativni sistem, ki bo omogočil ustvarjalnim silam prosvetnih kadrov nov razmah. Ko postavljamo s formiranjem občinskih in republiškega sklada temelje novemu sistemu finansiranja šolstva, moramo računati s prehodnimi težavami objektivne in subjektivne narave. Pri tem se pojavljajo povsem neutemeljeni pomisleki glede tega, ali bo dovolj razumevanja lokalnih organov za materialne in kadrovske potrebe šolstva. Zakon predvideva takšen način formiranja sklada za šolstvo, da njegov obseg ne bo odvisen od večjega ali manjšega razumevanja kogarkoli, temveč predvsem od prosvetnih delavcev samih, od kvalitete njihovega dela ter od materialne moči gospodarskih organizacij in komune v celoti.

Šola postaja s svojim izobraževalnim in vzgojnim delom sestavni del in eden pomembnih pospeševalcev produktivnosti dela in razvoja socialističnih družbenih odnosov v komuni. V kolikor pa bodo v novih pogojih neposredni prizvajalci tesneje sodelovali s šolami in drugimi izobraževalnimi ustanovami, bo to zanje le prednost. Izkušnje nam kažejo, da kolektivi gospodarskih organizacij niso nikoli pomišljali, če se je pokazala potreba tudi po večjih sred-

stvih za prosvetno, kulturno-umetniško ali znanstveno delo, če je to služilo njihovim potrebam ali našemu splošnemu napredku. To nam potrjuje razmeroma visok odstotek izdatkov za te potrebe v dosedanjih proračunih občin, okrajev in republik, nadalje naglo naraščanje skladov za kadre, predvsem pa znatna sredstva, ki so jih dajale mimo tega iz svojih skladov gospodarske organizacije in razna združenja

V mariborskem okraju so na primer že doslej vzdrževale gospodarske organizacije v celoti strokovne šole, kot elektrogospodarsko šolo, železniško industrijsko šolo, železniško prometno šolo, rudarsko šolo v Mežici, deloma pa metalurško šolo v Ravnah, industrijsko kovinarsko šolo TAM v Mariboru, tekstilno šolo in razne druge ustanove za strokovno izobraževanje izven tovarne ali na delovnih mestih. Gospodarske organizacije so materialno znatno podprle tudi ustanovitev visokih šol v Mariboru. Občinski ljudski odbori mariborskega okraja so uporabili na primer v lanskem letu povprečno 34 % svojih proračunskih sredstev v glavnem za potrebe osnovnega šolstva, okrajni ljudski odbor pa za svoje šole 21 % proračunskih sredstev. Tu niso všteta sredstva za vzdrževanje specialnih šol, dijaških domov, kulturnih in znanstvenih ustanov. Takšen odnos gospodarskih organizacij, komun in okraja do potreb po izobraževanju in vzgoji kadrov nam zagotavlja, da bodo imeli bodoči občinski skladi za šolstvo svoj stalno naraščajoč vir, predvsem v proizvodnem prizadevanju in v družbenem in političnem interesu proizvajalcev v komunah.

Poleg tega moramo računati tudi s tem, da bodo v novem sistemu vplivali na krepitev šolskih skladov tudi prosvetni kadri, s kvaliteto svojega izobraževalnega in vzgojnega dela. Sami prosvetni kadri bodo lahko vplivali na delitev sredstev sklada, ker bodo predvsem sami s svojim delom prispevali k njegovi krepitvi. Tako bodo na podlagi učinka svojega dela, enako kot proizvajalci v gospodarskih organizacijah, vplivali na svoj lastni položaj. V tem je tudi bistvo napredka, ki ga odpira nova vloga šole kot samostojne družbene ustanove. Vsakršna izoliranost šole od proizvodnega ali družbeno političnega življenja bi v novem sistemu slabila njeno materialno podlago, s tem pa bi tudi zmanjševala stopnjo svoje samostojnosti in svojega ugleda.

Novi sistem finansiranja približuje šole potrebam proizvodnje in družbenega življenja, razširja njihovo dejavnost in jo spreminja v interesno področje vsega prebivalstva komune. Razumljivo je, da ne moremo pričakovati v vseh občinah že ob formiranju skladov znatnejšega povečanja sredstev. Težave, s katerimi se je bilo treba spoprijemati doslej, se bodo pokazale tudi v bodoče. Zlasti bomo morali premagovati težave, ki se bodo pokazale na manj produktivnih območjih. Prednost, ki se bo prav gotovo pokazala povsod, bo v skladnejšem dotekanju sredstev vzporedno z naraščanjem dohodkov gospodarskih organizacij in komune, nadalje v možnosti za smotrnejše razporejanje in izkoriščanje razpoložljivih sredstev, v zvezi s tem pa tudi v večjem interesu za združevanje teh sredstev, če bo seveda na tak način smotrnost in učinkovitost njihovega vlaganja večja.

Najpomembnejša pridobitev, ki jo prinaša uvedba sistema delitve na področju šolstva, je vsekakor nov družbeni položaj prosvetnih delavcev. Državno vodenje šole je kljub mnogim reformnim ukrepom le zapustilo šolstvu v notranjih odnosih sledi mezdnih odnosov, ki že predstavljajo zavoro v njegovem nadaljnjem razvoju. Odražajo se v posameznih primerih formalizma pri posredovanju znanja, vztrajanja pri zastarelih metodah in konceptih, v primerih

nekritičnega odnosa do prilagajanja učnih programov sodobnim potrebam, samovolji, v ozkem strokovnjakarstvu, v zahtevah po sredstvih ne glede na možnosti, v težnji po monopolnem položaju v odločanju v prosvetnih zadevah in podobno. Politične sile na področju šolstva, zlasti sindikat prosvetnih in znanstvenih delavcev so se vztrajno borili proti takšnim in podobnim pojavom, toda uslužbenski položaj prosvetnih delavcev je bil stalen vir birokratskih teženj v njihovih vrstah. V šoli, kot samostojni družbeni ustanovi, se bo povečala kolektivna odgovornost za idejno vsebino in uspeh učnega in vzgojnega dela, kar ne bo ob ustreznih — kolektivno postavljenih merilih — izključevalo diferenciacije v nagrajevanju prosvetnih delavcev. Merila za nagrajevanje bodo postavljali poleg prosvetnih kadrov tudi organi komune in gospodarskih organizacij pri čemer se strokovne in pedagoške kvalitete izobraževalnega in vzgojnega dela nikakor ne bodo smele ločiti od idejno-vzgojnih.

Birokratske težnje pri predlaganju meril in dejstvo, da se danes ponekod vrti vsa razprava o pomembnosti novega sistema skoraj izključno okoli 5 % gibljivega dela dohodkov, — ki imajo bolj značaj iskanja in preizkušanja metod ocenjevanja prosvetnega dela, kot značaj materialne vzpodbude — nadalje pripombe, da bo povzročila diferenciacija pri nagrajevanju prosvetnega dela neenotnost v kolektivih, so prav gotovo negativni pojavi, ki narekujejo potrebo po širšem tolmačenju družbenega in političnega pomena novih ukrepov. Upoštevanje dejanskega uspeha prosvetnega dela, mora pri delitvi osebnih dohodkov ustvarjati v kolektivih ugodnejše odnose kot administrativno odrejanje plač, ki je v bistvu uravnilovsko in za nikogar vzpodbudno. Dokler se v novih pogojih, zlasti na manj razvitih področjih ne bo hitreje uveljavljal večji vpliv vseh komunalnih činiteljev na šolo in javna kontrola, bo možnost nestimulativnega poenostavljanja še vedno obstajala. Zato bo treba tudi v nadalje krepiti prosvetno pedagoško službo in študijske organe za proučevanje šolstva.

Da bi komune laže premagovale prehodne težave bodo morale ob formiranju novih skladov za šolstvo poskrbeti, da bodo ti skladi, kolikor to le dopuščajo možnosti, sposobni močneje vplivati na uresničevanje nalog, ki so pomembne za naš nadaljnji razvoj in ki smo si jih začrtali v petletnem programu perspektivnega razvoja LRS, zlasti še zato, ker smo v zadnjih letih glede vlaganja sredstev za materialne potrebe šol že nekoliko zaostajali.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Besedo ima ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič.

Inž. Vilma Pirkovič: Menim, da je zakon, ki ga danes obravnavamo in sprejemamo, zelo koristen in potreben. Vsekakor je novi način finansiranja šolstva izredno pomemben zlasti, ker vnaša povsem nove elemente v sistem šolstva in njegovo finansiranje. Vendar bo ta sistem, posebno pa še ta zakon, ki ga danes sprejemamo, prinesel določene težave in nekatere probleme glede vzdrževanja šolstva v nekaterih manj razvitih območjih. Do zdaj smo na primer v novomeškem okraju, iz naših, predvsem iz proračunskih sredstev, le z največjimi težavami krili samo osnovne potrebe za vzdrževanje šolstva. To se pravi, krili smo le osebne in minimalne materialne izdatke. Za investicije pa nam je ostalo tako malo sredstev, da na žalost še do danes nismo uspeli niti reševati, kaj šele uspešno rešiti vse tiste probleme, ki jih še imamo zaradi porušenih šol za časa NOB in naglega razvoja našega območja. To so problemi

predvsem večjih krajev, središč, komun itd., kjer se gospodarstvo v zadnjih letih naglo razvija in kjer se stalno doseljuje prebivalstvo, nismo pa v teh večjih središčih v stanju v enakem tempu graditi tudi družbenega standarda, šolskih prostorov itd. V teh nerazvitih območjih, s šibkimi proračuni, ni bilo do zdaj mogoče rešiti niti starih, vojnih problemov šolskega prostora niti uspešneje reševati novo nastajajočih problemov. Tako smo na našem območju v precejšnjem razkoraku s celotnim tempom razvoja v odnosu na šolski prostor. Zato so dobivali do zdaj štirje okraji, to je Murska Sobota, Koper, Gorica in Novo mesto od republike pomoč za investicije v šolstvu, v zadnjem času pa nekaj dotacij iz republiškega sklada za kadre v gospodarstvu in pa posojila stanovanjskega sklada republike. Po novem, sklad za kadre ne obstaja več, to se pravi, da ta pomoč republike tem okrajem s tem preneha, stanovanjski sklad pa tudi ne more dajati posojil za šolske gradnje, ampak samo za stanovanjske in komunalne. To pomeni, da bo pomoč iz teh dveh virov dohodkov, ki so jo omenjeni pasivni oziroma manj razviti okraji dobivali, zdaj prenehala. Hkrati pa so z novim zakonom, ki ga danes sprejemamo, tudi komune v našem okraju dolžne dati iz svojega novo formiranega sklada 40 % v republiški sklad.

Menim, da je načeloma pravilno, da ustanovimo republiški sklad in da odvajamo 40 % za republiški sklad ter da ta sklad služi v prvi vrsti potrebam visokega šolstva in drugim skupnim potrebam. Menim pa, da bi v prehodnem obdobju, konkretno letos, in potem še nekaj let, ne bilo umestno kar prenehati s pomočjo, ki smo jo do zdaj dobivali za izgradnjo šol, ker naše komune same ne bodo v stanju dokončati začetih šolskih objektov ali vsaj v normalno predvidenem roku ne. Zato bi bilo treba za to prehodno obdobje na nek način ta problem le urediti.

Menim, da bi zakon, takšen kot je predložen, sprejeli, Ljudska skupščina LRS pa naj bi dala neke vrste priporočilo novo formiranemu upravnemu odboru republiškega sklada za šolstvo, da bi v letu 1961, pa tudi še prihodnja leta skušal uporabiti sredstva ne samo za visoke šole, za manjšinsko šolstvo itd., ampak tudi kot pomoč občinskim skladom za šolstvo in to v tistih krajih, ki so do zdaj dobivali republiško pomoč. To predlagam zato, ker na eni strani preneha dosedanja pomoč, na drugi strani pa iz lastnih sredstev dajemo celo prispevek za vzdrževanje visokih šol. Tako bomo finančno v znatno težjem položaju kot pa smo bili do zdaj. Proračuni občin v novomeškem okraju kažejo, da sta dve občini dobili proračunsko dotacijo, štiri občine pa imajo nepokrite proračunske obveznosti še iz prejšnjih let, letos pa bodo občine imele še večje neporavnane obveznosti kot doslej. Zato je razumljivo, da bodo s sredstvi občinskih skladov za šolstvo nekatere občine krile samo osebne in najosnovnejše funkcionalne izdatke. Sicer bodo viri nekoliko večji, ker bodo podjetja dajala v sklad za šolstvo, toda tudi osebni izdatki so precej narasli, tako da problem sredstev za investicije v šolstvu še vedno ostaja odprt. Kot rečeno, ne gre za investicije nekje na podeželju, ampak gre za investicije predvsem za osemletke v novih središčih oziroma v središčih, ki nastajajo. Gre pa tudi za probleme učiteljišča, kjer prav tako ne moremo zahtevati, da naj naše gospodarske organizacije, ki še same nimajo razvitih svojih obratov, pomagajo reševati tudi to stanje.

Zato menim, kolikor sem govorila tudi z nekaterimi tovariši iz drugih prizadetih okrajev, ki so do zdaj dobivali republiško pomoč, da bi bilo prav,

če bi ljudska skupščina priporočila novemu upravnemu odboru, da bi tem štirim okrajem, ki so do zdaj prejemali pomoč, v prihodnjih letih v okviru danih možnosti vrnil v njihove sklade vsaj tista sredstva, ki jih ti okraji oziroma komune na območju teh okrajev vplačujejo v republiški sklad. Le tako bo mogoče vsaj te začete objekte dokončati in deloma rešiti najtežje probleme, ki jih imamo glede investicij za šolski prostor, kar bo prispevalo k temu, da bomo lahko v bodoče s kolikor toliko normalnim tempom in v skladu s celotnim razvojem našega območja, reševali ta vprašanja.

Menim, da je popolnoma prav, da razvijamo naše univerze in visoke šole, toda če na drugi strani nismo v stanju, da bi v središčih zagotovili kolikor toliko normalne pogoje za osemletno in srednjo izobrazbo in to v precejšnjem delu Slovenije oziroma v omenjenih štirih okrajih, ki zajemajo precej prebivalstva naše republike, potem moramo imeti v okviru sredstev, ki so na razpolago, določeno razmerje med sredstvi, ki bodo šla za visoko šolstvo in med sredstvi za reševanje res nujnih potreb za osnovno in srednje šolstvo v teh manj razvitih območjih.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Marinka Ribičič.

Marinka Ribičič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Tovarišica, ki je govorila pred menoj je sprožila pereč problem v zvezi z vzdrževanjem oziroma še bolj v zvezi z novimi gradnjami šol. V glavnem bi že uvodoma podprla tovarišico ravno v zvezi s priporočilom, ki ga je predlagala. Vemo, da nov način finansiranja šolstva pomeni velik korak v urejanju boljših razmer v našem šolstvu in da bomo z ustanovitvijo tega sklada prav gotovo zagotovili našim šolam in izobraževalnim zavodom materialno samostojnost, osvobodili jih bomo proračunskega razporejanja, dosegli samostojno gospodarjenje z razpoložljivimi sredstvi, kar bo prav gotovo prispevalo k racionalnejšemu in boljšemu gospodarjenju v šolah, s čimer se bo seveda še bolj razvila družbena samouprava na področju organov izobraževanja in vzgoje.

Na podlagi temeljnega zakona o finansiranju šolstva tudi naši občinski ljudski odbori sprejemajo svoje odloke o ustanovitvi družbenega sklada za šolstvo. Ob tem ugotavljamo, da je odnos občinskih oblastvenih in drugih organov do problemov šolstva pravilen in da s polnim razumevanjem ustanavljajo sklade za šolstvo, ki naj bi po svojih možnostih reševali težave, s katerimi so se do zdaj borile in se še bore naše šole. Vemo tudi, da so bila do zdaj finančna sredstva za funkcionalne in materialne izdatke posameznih šol v glavnem povsod res minimalna in so lahko le zadovoljevala normalen potek pouka ali pa včasih še to ne.

Ne bi s tem v zvezi navajala stanja ali številk, saj te stvari poznamo, čeprav vemo, da se bo z novim finansiranjem šolstva brez dvoma stanje izboljšalo, kar se že danes kaže. Resnično pa obstaja — in tu bi želela podpreti tovarišico — izredno velika potreba tudi v našem okraju in na Primorskem sploh, po finančnih sredstvih ne samo za vzdrževanje šolskih poslopij, za manjše adaptacije ali za zagotovitev sredstev za učila in podobno. Danes so naše komune prevzele precejšnjo odgovornost tudi za nujno potrebne novogradnje. Pri nas je resen problem gradenj novih šol v pomembnejših središčih, ki morajo zagotavljati pravilen razvoj naše šolske mreže, pri čemer komune

ne vedo, kako bodo ta problem v doglednem času rešile, ker jim za to primanjkuje materialnih sredstev. Hkrati pa je treba skrbeti za vse te šole tudi zaradi potreb reformirane šole, ki terja več materialnih sredstev kot prejšnja stara šola.

Zakon, ki uvaja zvezni, republiški in občinski sklad za šolstvo, določa tudi vire sredstev. Razumljivo je tudi to, kar je tovarišica pred menoj poudarila, da so potrebe po izgrajevanju visokega šolstva nujne, prepotrebne in koristne za nas vse. Zato je prav, da so sredstva v ta namen zagotovljena. Želela pa bi pri tem opozoriti, da bomo le morali imeti pred očmi tudi to, v kakšnem položaju so že danes in še bodo naše občine. Komune nosijo s prevzemom najrazličnejših šol, dokaj veliko breme in s tem tudi veliko odgovornost za razvoj vseh teh šol, ki so jih prevzele. Vprašanje je, koliko bodo lahko komune tudi v materialnem oziru uspešno nosile takšno breme in bi zato tudi jaz priporočala, da se ob delitvi sredstev skupnega prispevka v skladu za šolstvo za občine tudi to po potrebi in po možnostih upošteva. Upošteva naj se namreč zato, da se bo lahko uspešno in solidneje reševalo probleme in premagovalo težave na področju šolstva.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Glede na predlog inž. Vilme Pirkovič bi opozoril, da je pri obravnavanju in sprejemanju priporočil treba upoštevati 106. člen poslovnika Republiškega zbora, po katerem velja za sprejemanje priporočil enak postopek kot za sprejemanje amandmajev.

Kolikor nihče več ne želi besede, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo. Ugotoviti bomo morali še, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog odloka dajem v obravnavo. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Davorin Ferligoj.

Davorin Ferligoj: K predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo, predlagam naslednji amandma:

1. točka naj se spremeni tako, da se besedilo glasi: »Občinskim skladom za šolstvo pripada 60 % od tistega dela proračunskega prispevka iz osebnega dohodka, ki se odvaja v družbene sklade za šolstvo pred delitvijo na politično-teritorialne enote.«

Na podlagi republiškega odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo, bi lahko prišlo do nejasnosti pri delitvi prispevka v občinske sklade za šolstvo in med republiškim skladom. Ta odlok namreč temelji le na določilih temeljnega zakona o finansiranju šolstva, ki predvideva, da plačujejo ta prispevek le gospodarske organizacije in samostojni zavodi, izvzemši šole in druge izobraževalne in vzgojne zavode. Ne upošteva pa kasneje izdanega zakona o spremembah zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka, ki določa enotno povišano stopnjo za vse izplačevalce osebnih dohodkov in ne predvideva za prispevek v družbene sklade za šolstvo nobenih izjem. Zato predlagam prečitani amandma.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Slišali ste predlog ljudskega poslanca Davorina Ferligoja.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta kot predlagatelja odloka, da se izjavi o amandmaju.

Ludvik Gabrovšek: Z amandmajem se Izvršni svet strinja.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Prosim poročevalca oziroma predstavnika odbora za gospodarstvo in zakonodajnega odbora, da se izjavita o amandmaju.

Slavko Jež: Odbor za gospodarstvo se z amandmajem strinja, ker ne spreminja bistva odloka.

Lado Oblak: Zakonodajni odbor se prav tako strinja s predloženim amandmajem.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ker se Izvršni svet in pristojni odbori strinjajo z amandmajem, je ta postal po 91. členu poslovnika sestavni del predloga odloka. Zato dajem predlog odloka v obravnavo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo. Ugotoviti bomo morali, ali ga je v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog odloka dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti. Ugotoviti bomo morali, ali ga je sprejel v enakem besedilu tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Brečko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog zakona dajem v obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod Ljudske republike Slovenije za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Slavko Jež prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ker je predstavnik Izvršnega sveta izjavil, da predloga odloka ne želi še ustno obrazložiti, dajem predlog odloka v obravnavo.

Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod Ljudske republike Slovenije za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel vse predloge zakonov in odlokov v enakem besedilu kot Republiški zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 18. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 13.25 uri.

19. seja

(23. maja 1961)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer,
predsednik Republiškega zbora

Zapisnikar: Drago Seliger

Začetek seje ob 18.35 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam 19. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil Drago Seliger.

Ker smo ugotovili odsotnost ljudskih poslancev že na skupni seji, prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Staneta Sotlarja, da prebere zapisnik. (Zapisnikar, ljudski poslanec Stane Sotlar, prebere zapisnik 18. seje.)

Ima kdo od tovarišev poslancev kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da ga bom podpisal.

Glede na predloge zakonov in odlokov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske skupščine Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960, s predlogom odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v LRS.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1960, s predlogom odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Adolf Černec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona in odloka pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta je izjavil, da ne želi dati posebnega ustnega poročila, sklicujoč se na pismeno obrazložitev in na poročilo Izvršnega sveta za leto 1960, ki je bilo obravnavano na današnji skupni seji.

Zato pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje, in sicer, ker gre za glasovanje o dveh predpisih najprej predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS za leto 1960 in nato predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1960 in predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960.

Ugotoviti bomo še morali ali sta bila ta zakon in odlok v enakem besedilu sprejeta tudi v Zboru proizvajalcev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Cveta Vodopivec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stane Nunčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti!

Dr. Jože Globevnik: Tovariši ljudski poslanci! Okrajni ljudski odbor Kranj predlaga, naj bi se štiri občine na Gorenjskem, in sicer Bled, Bohinj, Železniki in Žiri združile s sosednjimi občinami. Njihova vključitev v nove, večje in bolj zaokrožene teritorialne skupnosti je potrebna zato, da bi se na ta način ti predeli, ki so doslej še vedno vezani v teritorialni okvir bolj ali manj tradicionalnih administrativnih enot, mogli v celoti funkcionalno vključiti v komunalni mehanizem in se v njem sprostiti. Izvršni svet se je strinjal s stališčem okraja ter ga kot predlog zakona posreduje Ljudski skupščini. Sklicujem se na obširnejšo pismeno obrazložitev, ki zakonski predlog spremlja in je ne bi hotel še ustno ponavljati.

Vendar bi rad ob tej priliki, če mi dovolite, opozoril na vprašanje, o katerem je bilo govora že ob pripravah te združitve na terenu in tudi v diskusiji na

odborih Ljudske skupščine. Šlo je namreč za to, kako ob takšni novi teritorialni ureditvi, se pravi ob vključevanju nekaterih dosedanjih občin v večje komune, zagotoviti pomembnejšim centrom, zlasti Bledu in Bohinju, ki prenehajo biti sedež občin po smislu predloga zakona, za njihov nadaljnji samostojni razvoj potrebno družbeno samoupravo in samostojno materialno osnovo.

Rešitev tega vprašanja dobiva s formiranjem dokaj velikih komun — kar se je v naši politični praksi brez dvoma pokazalo za pravilno — širši pomen, saj je dejstvo, da tudi drugod, na primer v ljubljanskem okraju, kraji, ki so bili prej sedeži občinskega ljudskega odbora, po odpravi občine niso šli naprej v svojem razvoju, kolikor niso našli poti oziroma oblike za svojo krajevno samoupravo. Ta problem je terjal posebne proučitve zato, ker njegove rešitve ni bilo mogoče nategniti na kopito institucije vaških oziroma krajevnih odborov in njihove sedanje ureditve, čeprav je bila že po zakonu o stanovanjskih skupnostih razširjena njihova prvotna vloga. V sedanjih statutih občin, v praksi in tudi v sami miselnosti ljudi na terenu, krajevni odbori še vedno v precejšnji meri nadaljujejo tradicijo nekdanjih vaških odborov, se pravi, igrajo v bistvu vlogo podaljšane administrativne roke občinskega ljudskega odbora kot organa oblasti in so v osnovi tudi na njegovem proračunu.

Ob sodelovanju predstavnikov vseh treh prizadetih občin, ki bodo sestavljale bodočo radovljiško komuno, in po poprej izvršeni analizi pozitivnih in negativnih strani ter izkušenj samouprave v Rogaški Slatini oziroma tamkajšnjega zdraviliškega sveta, je bila koncipirana rešitev zastavljenega vprašanja v tem smislu, da bi statut nove občine krajema Bledu in Bohinju zagotovil široko krajevno družbeno samoupravo. To bi se seveda zgodilo v okviru obstoječe ureditve komunalnega sistema oziroma njegovega nadaljnjega organskega razvijanja na tem področju. Hočem reči, da ni bilo mogoče sprejeti prvotnih teženj na terenu po podobčinah, kot posebnih političnih enotah znotraj komune. To bi namreč bilo v nasprotju z vlogo komune kot temeljne politične teritorialne skupnosti, izpod katere ne more biti organa oblasti.

Po osnutku statuta nove radovljiške občine, ki je v glavnem že pripravljen, bi krajevni odbor v teh dveh krajih — na Bledu kot mestu bi se imenoval mestni odbor — izvrševal ne samo pravice, ki gredo stanovanjskim skupnostim pri razvijanju osebnega in družbenega standarda, ampak bi opravljal tudi tiste naloge s področja komunalnega standarda, ki so lokalnega pomena za kraj. V njegovo delovno področje bi zlasti spadala skrb za lokalno komunalno dejavnost v najširšem smislu in za komunalne naprave, kar sicer po sedanji ureditvi spada v pristojnost občinskega ljudskega odbora. Vse te naloge bi krajevni odbor ne opravljal kot organ občinskega ljudskega odbora, ampak kot samoupravni družbeni organ krajevne skupnosti Bleda oziroma Bohinja, ob neposrednem sodelovanju z gospodarskimi in drugimi organizacijami, zavodi in samimi prebivalci tega kraja.

Neposredna skrb in iniciativa za dvig komunalnega standarda teh krajev, ki je osnova za njihov razvoj kot turističnih centrov, bi tako prešla iz pristojnosti občinskega ljudskega odbora, se pravi kot njegova oblastvena agenda, na samo krajevno skupnost in na njen mestni oziroma krajevni odbor. S tem bi seveda dobila nov, družben značaj.

Druge splošne naloge, zlasti funkcije oblasti, ki se nanašajo na ta dva kraja, bi še nadalje ostale pri občinskem ljudskem odboru kot splošnem predstavniškem telesu komune. Občinski ljudski odbor bi splošne predpise in druge

ukrepe, kolikor bi zadevali sam Bled oziroma Bohinj, izdajal po poprejšnjem zaslišanju krajevnega odbora oziroma na njegov predlog. Kar zadeva samo občinsko upravo, bi se njeno približanje terenu izvršilo tako, da bosta krajevni urad na Bledu oziroma Bohinju opravljala še razne druge upravne naloge, ki jih sicer drugi krajevni uradi v praksi ne izvršujejo. Ta dva krajevna urada s tem seveda ne bosta postala organa mestnega oziroma krajevnega odbora, ampak bosta ostala v sestavi občinske uprave kot njena teritorialna, izpostavljena organa, ki bosta v določenih zadevah morala dobiti pred svojo odločitvijo poprejšnje mnenje mestnega oziroma krajevnega odbora.

Materialna podlaga za realizacijo nalog, ki se prenašajo od občinskega ljudskega odbora na krajevno skupnost, bi ne bila, kot je to doslej praksa pri finansiranju krajevnih odborov, predvsem namensko razčlenjena dotacija občinskega ljudskega odbora v njegovem proračunu. Občinski ljudski odbor bi v skladu z zakonom o proračunih in finansiranju samostojnih zavodov ustanovil poseben sklad za kraj Bled oziroma Bohinj, ki bi ga samostojno upravljal mestni oziroma krajevni odbor. V ta sklad bi se avtomatično stekal del občinskih dohodkov ustvarjenih na Bledu oziroma v Bohinju, in sicer turistična taksa v celoti, od ostalih dohodkov občine pa del, ki ga vsako leto določi družbeni plan občine, nadalje dotacije ljudskega odbora, gospodarskih organizacij in zavodov ter prispevki prebivalcev. Lahko bi seveda v ta sklad šle tudi eventualne druge namenske ali nenamenske dotacije, ki bi se vanj dale za razvoj kraja. Krajevni odbor bi sredstva sklada uporabljal po programu del in z njim vsklajenim finančnim načrtom sklada, kar bi se oboje poprej obravnavalo z gospodarskimi in drugimi organizacijami ter s prebivalci. Njegovi vlogi primerno bi se izpopolnila tudi sestava krajevnega odbora. Poleg občinskih odbornikov, izvoljenih na tem območju, in članov, ki jih izberejo občani na svojih zborih, bi se v sestav krajevnega odbora pritegnili tudi delegati nekaterih organizacij s področja gostinstva, trgovine, obrti in komunalnih služb ter delegati turističnega društva. Na ta način bi se kar najbolj neposredno pritegnili v vodstvo krajevne samouprave vsi lokalni faktorji, ki so posredno ali neposredno zainteresirani za razvoj kraja in tudi prvi nosijo odgovornost za njegov procvit.

Predlagana ureditev je v skladu s splošno smerjo našega družbenega razvoja. V sklenjeni črti demokratizacije našega družbenega življenja in ustvarjanja socialističnih družbenih odnosov, je treba razvijati naprej ne le samoupravo gospodarskih organizacij, ne le samoupravo delovnih kolektivov in zavodov javnih služb, ampak tudi samoupravo drugih družbenih organizmov v komuni. Med slednjimi zavzemajo važno mesto prav naselja kot socialne enote, kot krajevne družbene skupnosti, in sicer tem bolj, čim bolj so v njih ustvarjeni pogoji za to, in čim bolj so pomembne za komuno in njen razvoj.

Enotnost komune kot sistema delavskega in družbenega samoupravljanja na teritoriju, ki predstavlja zaokroženo celoto, s tako ureditvijo ne samo ni prizadeta, ampak se prek tako razvite družbene vsebine samo še krepi. Ljudski odbor se pri tem osvobaja nalog, ki po svojem značaju sploh niso njegove, in ki se dejansko vračajo od države k družbi. Njegova aktivnost se tako tudi pravilno orientira na njegovo vlogo, to je ne, da kot predstavniško telo komune neposredno in administrativno vodi krajevno življenje, ampak da usmerja ekonomski, socialni in kulturni razvoj komune kot celote, skrbi za organizacijo javnih služb itd. Mislim, da bo primer prikazane ureditve statusa Bleda in

Bohinja lahko koristno služil tudi za druge kraje, zlasti za pomembnejše centre, čeprav ga ni mogoče v celoti generalizirati, vsaj ne glede dimenzije družbene samouprave, ki bo priznana tema dvema krajevnima skupnostima.

Hkrati se k temu novemu problemu, ki se bo pojavil tudi ob predstoječi ustavni reformi, nakazuje s tem praktična rešitev. Ker bo s takšno sporazumno ureditvijo stvarno odpravljen osnovni pomislek, ki se je nekaj časa vzdrževal ob pripravah za predlagano združitev občin Bleda in Bohinja z občino Radovljica v eno komuno, ponavljam svoj predlog, da bi Ljudska skupščina predloženi zakon v tem delu, kakor tudi v ostalih delih, sprejela.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. (K besedi se prijavi ljudski poslanec Albin Jensterle.)

Albin Jensterle: V obrazložitvi Izvršnega sveta o spremembah zakona o območjih okrajev in občin so navedeni osnovni vzroki, ki so narekovali združitev nekaterih občin v kranjskem okraju. Ker pa je bilo proti tej združitvi precej pomislekov, ne samo v našem okraju, ampak tudi drugod, posebno zaradi ukinitve občine na Bledu, kot turističnem centru, bi rad pojasnil nekatere konkretne stvari, ki bi bile hkrati tudi nekaka dopolnitev k izvajanju mojega predgovornika.

To združevanje občin na Gorenjskem ni priključitev zaostalih kmečkih predelov k močnim industrijskim centrom, kamor bi že geografsko in ekonomsko gravitirali. To je v pravem smislu združevanje občin, ki so sicer po gospodarski moči precej značilne; saj imajo Žiri komaj okoli 700 milijonov din narodnega dohodka, Škofja Loka in Radovljica pa nekaj preko 4 milijarde, oziroma 154 000 dinarjev narodnega dohodka na prebivalca občina Bled in do 342 000 dinarjev na prebivalca občina Radovljica. Po socialni strukturi prebivalstva pa so občine Bohinj, Bled in Radovljica, ki se združujejo v eno občino, skoraj enake. Razlika pri narodnem dohodku na prebivalca je le zaradi tega, ker se iz območja Bleda in Bohinja vozi okrog 1800 delavcev v Železarno Jesenice in v druga podjetja izven občine in tam ustvarjajo narodni dohodek. Zato nam samo podatek o narodnem dohodku na prebivalca ne pokaže dejanske stopnje razvitosti teh območij. Če v občino Bled in Bohinj štejemo vse zaposlene, tudi tiste, ki se vozijo na delo izven občine, je v Bohinju zaposlenih v nekmečkih panogah gospodarstva 32 % prebivalstva, na Bledu 35,5 % in v Radovljici 35 % vseh prebivalcev. Okrajno povprečje zaposlenih je 37 %.

Dosedanje občine so bile poleg zgoraj navedenega tudi gospodarsko in geografsko dokaj zaključene celote. Zaradi navedenih vzrokov in ker so se vse te občine v zadnjih letih dobro razvijale, saj se je brutto produkt samo v zadnjih dveh letih dvignil za več kot 7 milijard dinarjev, smo bili pri nas še v letu 1960 mnenja, da občin ne po potrebno združevati. Ko pa so se začeli razgovori o prenosu nekaterih pristojnost iz okraja na občine, se je pokazalo, da so dosedanje občine premajhne, da bi lahko v vsaki od njih razvili vse službe, ki so potrebne. Za to ne bi imeli na razpolago dovolj kadra, poleg tega pa bi nam postala državna uprava predraga. Že pred prenosom novih pristojnosti iz okrajev na občine, so občine Bled, Bohinj, Železniki in Žiri uporabljale za proračunske izdatke 8 do 10 % narodnega dohodka. Večje občine so v istih pogojih trošile za proračun le 3 do 4 % narodnega dohodka. Tudi okrajno povprečje, — mislim brez okrajnega proračuna, samo kar zadeva proračun

občin — je 4 %. S prenosom novih pristojnosti pa bi se v prej navedenih občinah rabilo za proračun nad 12 % narodnega dohodka. Zaradi navedenih vzrokov bi morali nekatere službe organizirati po bazenih, s tem pa bi ostal precejšen del državne uprave izven neposrednega vpliva občinskih ljudskih odborov. Če pa bi že morali imeti več takih bazenskih služb, je potem vsekakor boljše, da se na teh območjih formirajo občine.

Območje, ki ga bodo obsegale nove občine, ni nastalo slučajno. Nakazala nam ga je že praksa. Na njem so bile že precej prej, kot smo sploh začeli govoriti o združevanju, organizirane podružnice zavoda za socialno zavarovanje, zavod za posredovanje dela itd.

Poleg prihrankov pri proračunskih izdatkih pa so nam to združitev narekovali tudi nekateri gospodarski razlogi. Kljub geografski raztresenosti obratov gospodarskih podjetij, imajo ta področja le svoje enotne gospodarske probleme, kot n. pr.: lesna industrija bi se bila lahko na Gorenjskem že mnogo bolj razvila, zlasti v občinah Bohinj, Bled in Radovljica, če bi lesno industrijsko podjetje Bled ne bilo razbito na tri občine. Območje Bohinja, Bleda in Radovljice je enotno turistično območje, ki se bo moralo v bodoče skladno razvijati. Gozdno gospodarstvo Bled ima prav tako osnovna gozdna področja v območju vseh treh prej navedenih občin. Poleg tega se bo moralo enotno reševati še pašništvo in kmetijstvo, ki bo moralo biti usmerjeno v to, da v posameznih industrijskih in turističnih centrih Gorenjske zadosti potrebam po mleku, krompirju in povrtninah. Formirali se bodo večji skladi, tako, da bodo občine lahko bolj odločno vplivale na razvoj gospodarstva kot doslej.

Zaradi navedenih razlogov nismo mogli teh občin na hitro združiti. Čeprav smo razpravo o tem začeli že v novembru 1960 leta, se nam je zavlekla tako, da zakon sprejemamo šele danes. V tej zvezi so bile nujne dobre politične predpriprave, ker bi sicer lahko vsako najmanjše prisiljevanje rodilo kasneje zelo težke posledice. S političnim aktivom smo imeli že več razgovorov o tem, ali naj ta predlog sploh damo na zbore volilcev ali ne. Nato smo imeli še razgovore po posameznih območjih, kjer so se pojavile tudi take težnje kot na primer da je del Spodnjih Gorij težil k Jesenicam, občina Žiri pa je že od vsega začetka težila ali k Logatcu ali k Idriji. Šele po vseh teh razgovorih so bili zbori volilcev, na katerih so se volivci odločali o združitvi in o tem v katero občino naj bi se vključili.

Celotna razprava o združevanju je bila demokratična in tako temeljita, da so bile vse odločitve popolnoma prostovoljne. S tem pa je mislim dana trdna osnova, da se bodo nove občine lahko vsestransko razvijale.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Krajnčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Koloman Korpič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Rudi Čačinovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Jože Globačnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec inž. Pepca Perovšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Ivan Ros prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Predsednik Zbora proizvajalcev me je med tem obvestil, da je predlog tega zakona tudi Zbor proizvajalcev sprejel v enakem besedilu. Hkrati mi je sporočil, da je Zbor proizvajalcev sprejel tudi predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 in predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960 v enakem besedilu kot naš zbor.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Martin Košir prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Vera Kolarič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 19. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 19.15 uri.

20. seja

(26. junija 1961)

Predsedoval: inž. Pavle Žaucer,
predsednik Republiškega zbora

Zapisnikar: Slavica Zirkelbach

Začetek seje ob 12.50 uri.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 20. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodila Slavica Zirkelbach.

Odsotnost ljudskih poslancev je bila ugotovljena že na skupni seji obeh zborov Ljudske skupščine LRS.

Prosim zapisnikarja zadnje seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Drago Seliger prebere zapisnik 19. seje.)

Slišali ste zapisnik zadnje seje. Ima kdo od poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Na današnji seji moramo obravnavati predloge zakonov in odlokov, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet, poleg tega pa moramo izvoliti tudi predsednika, podpredsednika in zapisnikarje Republiškega zbora ter sklepati o letnem odmoru.

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. volitev predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji;
6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LRS za pospeševanje založništva;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS;

9. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park;

10. sklepanje o letnem odmoru.

Ali obstoja k predlaganemu dnevnemu redu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS. Ker se predsednik, podpredsednik in zapisnikarji zbora volijo za eno leto in je njihova mandatna doba potekla, moramo opraviti volitve.

Po 31. členu Poslovnika Republiškega zbora se predsednik in podpredsednik zbora volita posamič, zapisnikarji pa skupno. Ali ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev predlog za izvolitev predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev zbora? (K besedi se javi ljudski poslanec Franc Pirkovič.)

Franc Pirkovič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predlagam, da se za naslednjo funkcijsko dobo izvolijo dosedanji funkcionarji zbora in sicer: za predsednika inž. Pavle Žaucer, za podpredsednika Mihaela Dermastia in za zapisnikarje Drago Seliger, Stane Sotlar in Slavica Zirkelbach.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Ali obstoja še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Glede na to, da bomo najprej glasovali o izvolitvi predsednika zbora, prosim podpredsednika zbora, da za ta čas prevzame vodstvo seje.

Podpredsednik Mihaela Dermastia: Tovariši ljudski poslanci, dajem na glasovanje predlog ljudskega poslanca Franca Pirkoviča, da se za predsednika zbora izvoli inž. Pavle Žaucer. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bil za predsednika Republiškega zbora izvoljen inž. Pavle Žaucer.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Prehajamo na volitve podpredsednika. Dajem na glasovanje predlog, da se za podpredsednika Republiškega zbora izvoli Mihaela Dermastia. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je bila za podpredsednika Republiškega zbora izvoljena Mihaela Dermastia.

Na glasovanje dajem predlog, da se za zapisnikarje Republiškega zbora izvolijo Drago Seliger, Stane Sotlar in Slavica Zirkelbach. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili Drago Seliger, Stane Sotlar in Slavica Zirkelbach izvoljeni za zapisnikarje Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Marolt prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Martin Košir prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Božič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Jože Ingolič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ker bo na prihodnji jesenski seji Ljudski skupščini predložen celotni zakon o gozdovih, ki bo temeljil na zveznem zakonu o gozdovih, ki ga je sprejela Zvezna ljudska skupščina, bi v zvezi s predlaganim zakonom poleg pismene obrazložitve, ki je bila dana, opozoril ljudske poslance samo na dve stvari.

Prvič, zvezni zakon je na področju družbenega sektorja gozdarstva uredil gospodarjenje slično kot v vseh drugih gospodarskih organizacijah. Ker je po novih instrumentih gozdnim gospodarstvom omogočeno, da v okviru svojih lastnih proizvodnih stroškov odvajajo določene prispevke za biološko amortizacijo gozdov, je s tem dana ekonomska osnova za gospodarjenje z gozdovi v družbenem sektorju. Zaradi tega gozdni skladi v smislu dosedanje ureditve niso potrebni, na drugi strani pa razširjamo gospodarsko osnovo delavskega samoupravljanja v gozdno gospodarskih organizacijah.

Drugič, za nedržavni sektor gozdov pravzaprav nadaljujemo dosedanjo prakso plačevanja prispevkov iz zasebnih gozdov. Bistvena razlika od dosedanjega sistema je v tem, da se gozdni skladi stekajo v občinske gozdne sklade, ki jih je Slovenija že imela, ki pa so bili potem zaradi zveznih predpisov urejeni tako, da so postali okrajni. S tem smatramo, da dobijo pravzaprav komune tudi v tem pogledu vso materialno osnovo za večje posege na področju privatnega gozdarstva, kar do sedaj ni bilo tako.

Končno želim izjaviti, da se Izvršni svet strinja s predlogom za spremembo, ki jo je dal zakonodajni odbor.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini. Ugotoviti bomo morali še, če je zakon v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Tine Lah prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo, ljudski poslanec Stane Brečko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Treven prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Bojan Polak: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Z razvojem tehnike in gospodarstva se vedno močneje uveljavljajo kot prevozna sredstva žičnice in vlečnice, saj omogočajo hiter in ugoden prevoz na terenih, kjer je prevoz z drugimi prevoznimi sredstvi težaven ali celo nemogoč. Tako so se uveljavile predvsem v alpskih krajih, kjer bi bil brez njih večji razmah turizma otežkočen. Prav tako so pa tudi pomembno prometno sredstvo v proizvodnji, na primer v industriji, v rudarstvu, v gozdarstvu itd. Obstajajo pa žičnice v državljanski lastnini.

Gradnja, kakor tudi vzdrževanje in obratovanje žičnic, se ne vrši vedno po enotnih kriterijih, niti ni vedno v zadostni meri zagotovljena varnost prevoza, ker nimamo ustreznih tehničnih predpisov o gradnji, vzdrževanju in obratovanju žičnic. Pomanjkljivo je urejeno tudi nadzorstvo nad žičnicami, ker obstoječi inšpekcijski organi ne nadzorujejo vseh področij žičnic. Manjkajoči predpisi pa tudi ne dopuščajo izvedbo ukrepov, ki so potrebni za zagotovitev varnosti prevoza na žičnicah. Sedaj dejansko zavisi gradnja, vzdrževanje in obratovanje žičnic od proste presoje investitorja oziroma upravljalca za zagotovitev varnega prevoza na žičnici.

Značaj vsakega prevoznega sredstva pa zahteva določene varnostne ukrepe, ki naj zavarujejo varnost prevoza oseb in blaga, kakor tudi zavarovanje oseb in premoženja v vplivnem območju prevoznega sredstva. Pri večini prevoznih sredstev je to urejeno z zveznimi predpisi, ki pa se zaradi specifičnih lastnosti žičnic ne morejo analogno uporabljati tudi za te. Ker torej do sedaj nimamo ustreznega zveznega predpisa, ki bi urejal tudi to področje, je potrebno, da to uredimo s posebnim republiškim zakonskim predpisom. To predvsem narekuje dejstvo, da v LR Sloveniji obratuje že večje število javnih in drugih žičnic. Tako imamo že sedaj v javnem prevozu štiri žičnice in pet vlečnic, v teku oziroma pripravah pa je gradnja šestih žičnic in dveh vlečnic. Še večje število žičnic in vlečnic pa je v uporabi v proizvodnji, katere pogosto služijo tudi za prevoz v podjetju zaposlenih delavcev in uslužbencev.

Predlog zakona daje pravno osnovo za ureditev onih specifičnih vprašanj gradnje vzdrževanja in obratovanja žičnic, ki niso urejena z obstoječo zakonodajo. To predvsem, ker omogoča izdajo tehničnih predpisov za žičnice in ureja nadzor nad izvajanjem teh predpisov, kakor tudi določa kazenske sankcije, ki naj zagotovijo uveljavitev zakona in na podlagi njega izdanih predpisov. Predlog zakona ureja tudi še druge stvari, ki so potrebne za varno obratovanje žičnic in zaščito potnikov, kot na primer obveznost upravljalca žičnice, da ob pritrditvi nadzornega organa predpiše obratovalni red, ki določa specifične varnostne ukrepe za vsako posamezno žičnico, obvezno zavarovanje potnikov in podobno.

Predloženi zakon pravno ureja specifična področja žičnic tako, da bo mogoče na osnovi zakona in na podlagi predpisov, ki bodo na osnovi zakona izdani, zagotoviti varen prevoz potnikov in blaga na žičnicah. Glede na prednje, predlagam v imenu Izvršnega sveta, da Republiški zbor sprejme predloženi zakon o žičnicah z dopolnilnimi predlogi zakonodajnega odbora k 6., 7. in 13. členu.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo k predlogu zakona skupaj s predlaganimi dopolnitvami. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o žičnicah. Ugotoviti moramo še, če je predlog tega zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LR Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Marolt prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Lado Oblak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Predstavnik Izvršnega sveta je izjavil, da se sklicuje na pismeno obrazložitev in da predlog zakona ne želi še ustno obrazložiti.

Pričenjam razpravo k predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LR Sloveniji. Ugotoviti bomo morali še ali je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Tine Lah prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Alfonz Grmek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Marija Zupančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Milko Goršič: Hitra urbanizacija Slovenije je že leta 1956 zahtevala, da sprejme Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, leta 1958 pa zakon o urbanističnih projektih, ki naj uredita smotrno izkoriščanje zemljišč, koncentrirata gradnjo v urbanistično urejena naselja in preprečita divje gradnje.

Zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene je sicer precej omejil tako imenovane divje gradnje izven gradbenih okolišev, ni pa mogel dovolj zavreti zidanja izven gradbenega okoliša na podlagi izjemnih dovoljenj, ker so se

le-ta začela izvajati, kot kažejo podatki, v tako velikem obsegu, da niso več izjemna v smislu zakona. Nadzorstvo nad izvrševanjem obeh omenjenih zakonov je imela doslej gradbena inšpekcija, ki pa zaradi obsežnih drugih nalog ni mogla posvetiti urbanističnim problemom potrebne pozornosti. Ker je v zadnjem času prešel gradbeni inšpektorat Ljudske republike Slovenije iz sestava Sekretariata za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve v sestav Sekretariata IS za industrijo je praktično prenehalo delovanje gradbene inšpekcije na področju urbanizma.

Spričo navedenega se kaže nujna potreba, da se vpelje učinkovita služba, ki bo opravljala nadzorstvo nad izvrševanjem omenjenih zakonskih predpisov in dajala ljudskim odborom strokovno pomoč pri izdelavi urbanističnih programov in načrtov. Vpeljavo takšnega nadzorstva predvideva zakon o urbanistični inšpekciji, ki dopolnjuje že sprejete zakone na področju urbanizma.

Predlog zakona v načelu ne jemlje pristojnosti ljudskim odborom pri njihovem delu na področju urbanizma, pač pa naj bi odslej urbanistični upravni organi delovali po načelnih smernicah svojih svetov za urbanizem. S tem bo znatno dvignjena raven pri reševanju konkretne urbanistične problematike, dana pa bo tudi možnost, da bodo ljudski odbori mnogo hitreje pripravili urbanistične programe in ureditvene načrte, ki bodo solidna osnova za nadaljnji razvoj naših naselij. Sveti za urbanizem naj bi se v bodoče v večji meri posvetili temeljnim urbanističnim problemom in vodenju urbanistične politike, kar bo mogoče, ker bodo razbremenjeni tekočih nalog.

Temeljne naloge urbanistične inšpekcije naj bi bile, da preprečuje divjo gradnjo in omejuje gradnjo izven gradbenih okolišev, znotraj gradbenih okolišev pa usmerja na premišljeno in smotrno zazidavo ter skrbi za varstvo prirodnih znamenitosti in pokrajinskih lepot naše dežele.

V ta namen imajo po predlogu zakona urbanistične inšpekcije pravico sodelovati pri določanju konkretnih lokacij in odobravanju izjemnih dovoljenj za gradnjo zunaj gradbenih okolišev ter pri drugih postopkih v zvezi z urbanistično ureditvijo naselij.

Da bi bilo delovanje urbanističnih inšpekcij učinkovito, določa predlog zakona, da morajo odrediti porušitev objekta, ki ni v skladu z urbanističnimi načeli in predpisi. Urbanistične inšpekcije niso omejene zgolj na nadzorstvo nad pravilnim izvajanjem urbanističnih predpisov; ampak naj bi bile tudi kot strokovni organ v pomoč ljudskim odborom ter pobudniki za rešitev določenih kompleksnejših nalog na tem področju.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS predlaga, da Ljudska skupščina predlog zakona sprejme. Sprejemam amandman in stilistične popravke skupščinskih odborov.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo. (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o urbanistični inšpekciji. Ugotoviti bomo še morali ali je predlog zakona v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati

založniška podjetja v sklad Ljudske republike Slovenije za pospeševanje založništva.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Marolt prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Franc Šušteršič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec dr. Sonja Kukovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad Ljudske republike Slovenije za pospeševanje založništva. Ugotoviti bomo še morali ali je odlok v enakem besedilu sprejel tudi Zbor proizvajalcev.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Milo Vižintin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Vlado Jurančič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Vera Kolarič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Vlado Majhen: Okrajni ljudski odbor Maribor je dal Izvršnemu svetu Ljudske skupščine predlog za ustanovitev Pedagoške akademije v Mariboru. Ker se Izvršni svet strinja z ustanovitvijo takega visokošolskega zavoda, predlaga Ljudski skupščini, da sprejme zakon o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru. V obrazložitvi, ki je priložena predlogu zakona, so navedeni razlogi, ki opravičujejo ustanovitev novega visokošolskega zavoda za izobraževanje učnega kadra. K razlogom v obrazložitvi lahko prištejemo še dva.

1. Z ustanovitvijo novega visokošolskega zavoda povečujemo število šol za izobraževanje učnega kadra. V šolskem letu 1960/61 nam je manjkalo v osnovnih in srednjih šolah v Ljudski republiki Sloveniji 2488 učnih moči. Ob tolikšnem pomanjkanju učnega kadra ne bi bilo oportuno ukinjati učiteljišč in se prenagljeno usmerjati na višje izobraževanje v pedagoških akademijah, ker bi se lahko pomanjkanje učiteljstva v prihodnjih letih še povečalo. Ker je sedaj v učiteljiščih in vzgojiteljskih šolah 2991 slušateljev, pričakujemo, da

bo mogoče docela uveljaviti nov način izobraževanja učiteljev za osnovne šole šele po letu 1965. Vse dotlej pa bi morala delovati učiteljišča s temi zmogljivostmi, hkrati pa naj bi nove pedagoške akademije še povečevale število učnega osebja, zlasti za predmetni pouk.

2. Z ustanovitvijo Pedagoške akademije v Mariboru pristopamo k reformi učiteljskega izobraževanja za osnovne šole. Bistvo preokreta je v tem, da zvišujemo izobrazbo učiteljev osnovnih šol od srednje na višjo izobrazbo. Dosedanje izkušnje učiteljišč dokazujejo, da niso uspela v naporih, da v srednješolskem obdobju zadostijo splošni in strokovni izobrazbi, ki jo potrebuje učitelj pri poklicnem delu v osnovni šoli. Učni program osnovne šole, zlasti v višjih razredih, je tako zahteven, da ga lahko izvajajo le učitelji predmetnega pouka z višjo izobrazbo. Končno je treba upoštevati še dejstvo, da se vse bolj povečuje splošna izobrazbena raven prebivalstva, zlasti v mestih in industrijskih središčih.

Pedagoška akademija v Mariboru bo okrepila delo pri vzgoji predmetnih učiteljev z višjo izobrazbo. Doslej je to delo opravljala izključno le Višja pedagoška šola v Ljubljani. Kako pereč je problem predmetnih učiteljev, pove podatek, da nam je v šolskem letu 1960/61 primanjkovalo 828 predmetnih učiteljev.

Pedagoška akademija v Mariboru pa bo imela naslednje značilnosti in novosti. To bo prva pedagoška šola v Ljudski republiki Sloveniji, ki bo organizirala pouk na prvi in drugi stopnji visokošolskega študija. Pedagoška akademija bo prva šola, ki bo organizirala pouk na nižji stopnji tudi za učitelje razrednega pouka, ki smo jih doslej dobivali izključno iz učiteljišč. V pedagoški akademiji se bo razvijalo po posebnih oblikah dopolnilno izobraževanje učnega osebja. V pedagoški akademiji bodo dobivali pedagoško znanje strokovnjaki in družbeni delavci, ki se bodo vključevali v vzgojno in izobraževalno delo. In končno bo pedagoška akademija organizirala in vodila znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja.

Reforma šolstva, novi učni programi, nove naloge, ki jih določamo šolam in nova pojmovanja o vzgoji, postavljajo učiteljske kadre pred mnoga nova vprašanja. Odpirajo se raznovrstni novi pedagoški problemi, ki nam narekujejo, da se z večjo vnemo kot doslej lotimo znanstveno raziskovalnega dela na tem področju. To nalogo je dobila tudi pedagoška akademija. Ker je z Okrajnim ljudskim odborom Maribor dosežen tudi sporazum o materialnem vzdrževanju novega visokošolskega zavoda, ni zadržkov, da ne bi mogla pričeti pedagoška akademija z delom v šolskem letu 1961/62.

V imenu Izvršnega sveta predlagam Ljudski skupščini, da sprejme predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca Nerina Gobbe prebere odborovo poročilo ljudski poslanec Stane Vrhovec. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Belšak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti. (Ne.)

Ker ne, pričenjam razpravo k predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, prosim da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park.

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Potrč prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Stane Brečko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec dr. Miha Potočnik prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog odloka pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti.

Milko Goršič: Naraščajoči turistični promet in s tem v zvezi potreba, da se zaščitijo naravne lepote in prirodne znamenitosti, zahteva, da tudi v Sloveniji pristopimo k zaščiti nekaterih območij, ki so važna za naš turistični razvoj. Komisija za narodne parke je bila mišljenja, da je med takimi predeli po svoji pomembnosti in potrebi po zaščiti posebno važna Dolina sedmerih triglavskih jezer. Predloženi osnutek odloka predlaga, da bi skupščina proglasila Dolino sedmerih triglavskih jezer, za narodni park. Poleg naravnih lepot, bi se s tem odlokom zaščitile tudi redke kamenine, favna in flora tega območja.

Po predlogu zakonskega odloka so določene meje naravnega parka tako, da je pri tem izvzeto naselje Bohinj, ki se naj razvija kot gostinsko turistično naselje, in je zato bolj primerno, da se uredi in zazida v skladu z urbanističnim načrtom. Do sprejetja urbanističnega načrta pa je začasno zavarovano naselje Bohinj z republiškim odlokom. Taka zaščita razvijajočega se naselja je bolj primerna kot proglasitev za narodni park.

V skladu z razvojem našega komunalnega sistema je poverjena pristojnost za upravljanje narodnega parka občinskemu ljudskemu odboru Radovljica. Pristojnost občine namesto okrajne pristojnosti, kakor to predvideva zakon o narodnih parkih, je v naših pogojih primernejša rešitev. Občinski ljudski odbor je najbolj zainteresiran na smotrni ureditvi narodnega parka in ima po naših zakonskih določilih možnost, da preko posebne komisije določi v narodnem

parku tak režim, ki bo čuval prirodne lepote in znamenitosti, obenem pa ustvarjal v narodnem parku režim, ki bo privabljal čimveč obiskovalcev.

Predlagam v imenu Izvršnega sveta, da predloženi odlok sprejmete.

Predsednik inž. Pavle Žaucer: Slišali ste obrazložitev predloga odloka. Pričenjam razpravo k predlogu odloka. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Republiški zbor sprejel odlok o razglasitvi Doline sedmerih triglavskih jezer za narodni park.

Sporočam, da me je predsednik Zbora proizvajalcev obvestil, da je Zbor proizvajalcev sprejel predloge zakonov in predlog odloka v enakem besedilu kakor naš zbor.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o letnem odmoru.

Po 1. členu poslovnika ima Republiški zbor Ljudske skupščine LRS letni odmor v poletnih mesecih. Letni odmor traja največ tri mesece. Na podlagi te določbe predlagam Republiškemu zboru, da sprejme naslednji sklep:

»Na podlagi 1. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je Republiški zbor na seji dne 26. junija 1961 sprejel naslednji

sklep:

Letni odmor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS traja od 1. julija do 31. avgusta 1961.

Pripominjam, da je čas letnega odmora vsklajen z letnim odmorom Zbora proizvajalcev.

Želi kdo besedo k temu predlogu sklepa? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sprejet sklep o letnem odmoru Republiškega zbora, ki traja od 1. julija do 31. avgusta 1961.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 20. sejo Republiškega zbora.

Seja je bila zaključena ob 13.35 uri.

ZBOR PROIZVAJALCEV

18. seja

(28. marca 1961)

Predsedoval: Lojze Ocepek,
predsednik Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Franc Perše

Začetek seje ob 10.20 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Pričenjam 18. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih ljudske oblasti Ljudske republike Slovenije sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Franc Perše.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Mirko Remec, Stane Dolenc in Pepca Jež.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovarišico Maro Fras, da prebere zapisnik 17. seje. (Zapisnikar ljudski poslanec Mara Fras prebere zapisnik 17. seje.)

Ima kdo od ljudskih poslancev kako pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.)

V zapisniku je treba popraviti, da je bil tovariš Miha Berčič opravičeno odsoten, ker se je sicer opravičil, vendar je potem bil na seji. Če ni drugih pripomb smatram, da zapisnik s to pripombo lahko sprejmemo in podpišemo.

Glede na predloge, ki jih je Ljudski skupščini LRS predložil Izvršni svet in o katerih so razpravljali odbori in pripravili svoja poročila, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij;
2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LR Slovenije;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo;
5. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo;
6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti;
7. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

Ima kdo od tovarišev poslancev kako pripombo oziroma kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganem dnevnem redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je dnevni red odobren.

Ali želi kdo od tovarišev poslancev pred prehodom na dnevni red staviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kaka pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov ter o opravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (Ne javi se nihče.) Ker ni vprašanj lahko preidemo na dnevni red.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Knez prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je dal pismeno obrazložitev. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti.

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! Zvezni zakon o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij, ki določa način formiranja in uporabe sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov, pooblašča ljudske republike, da s svojim predpisom uredijo način gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij. Isti zakon pooblašča ljudske skupščine republik, da določijo kolikšen odstotek od sredstev, ki jih odvaja gospodarska organizacija v skupne rezerve, pripada rezervnemu skladu ljudske republike.

Na podlagi teh določb sta predložena skupščini Ljudske republike Slovenije zakon o načinu upravljanja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij ter odlok o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad Ljudske republike Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Z zakonom o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij se ureja način razpolaganja, upravljanja in gospodarjenja s sredstvi tega sklada. Sredstva sklada se smejo uporabljati za izplačilo osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, za kritje raznih poslovnih izgub in za sanacijo ter pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij.

Ker bodo sredstva teh skladov uporabljena predvsem za to, da laže prebrodimo morebitne težave, ki bi nastale zaradi sprememb v našem gospodarskem sistemu, je pomembno, da predlog zakona dopušča uporabiti ta sredstva tudi za sanacijo in za pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij. To pa pomeni predvsem odpravo tistih organizacijsko-proizvodnih in organizacijsko-tehnoloških pomanjkljivosti in slabosti, ki gospodarskim organizacijam onemogočajo, da bi rentabilno poslovale oziroma, da bi ustvarjale večji dohodek. To načelo namenske uporabe je zlasti poudarjeno v določbah zakona, ki določajo uporabo sredstev, zbranih v rezervnem skladu Ljudske republike Slovenije. Še posebej pa navedeno načelo upošteva določba, da se dajejo sredstva republiškega sklada praviloma proti povračilu, s čimer je zagotovljena

smotrnost trošenja in predhodna podrobnejša analiza pomanjkljivosti, zaradi katerih gospodarske organizacije, ki iščejo sredstva tega sklada, ne dosegajo večjega čistega dohodka.

Prosim, da bi hkrati lahko tudi obrazložil predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v republiški rezervni sklad, ki je neposredno povezan s tem zakonom in ki ga bo zbor obravnaval pri 2. točki dnevnega reda.

Znano je, da smo že doslej imeli podobne institucije skupnih rezervnih skladov, in sicer za industrijska in rudarska podjetja pri Zvezni industrijski zbornici, za kmetijstvo po republikah, za druge gospodarske dejavnosti pa v občinah. S formiranjem skupnih rezervnih skladov za vse gospodarske dejavnosti v občinah in republiki bomo dosegli neposrednejše koriščenje teh sredstev. V zvezi s tem je treba predvsem poudariti, da bodo skupni rezervni skladi občin morali imeti pomembno vlogo. Šele tam, kjer občinski sklad ne bi zadoščal, bi sodeloval tudi republiški sklad.

To načelo je realizirano v predlogu odloka, ki določa, da se v republiški sklad odvede 1,5 % doseženega čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke, in za sredstva, ki jih gospodarske organizacije vnesejo v svoj rezervni sklad. Prav tako je to načelo realizirano v določbi, da ne plačujejo v republiški sklad tega prispevka tiste gospodarske organizacije, ki plačujejo pavšalni prispevek iz dohodka. Pri tem je poudariti še to, da občinski ljudski odbori lahko dvignejo stopnjo 2 % na 3 %. Ker je že sedaj znano, da bodo nastopile težave pri nekaterih večjih podjetjih, pri katerih občine s svojimi skladi ne bodo mogle same kriti potreb, temveč bo moral priskočiti na pomoč republiški sklad, je stopnja 1,5 % za ta sklad vsekakor utemeljena.

Predsednik Lojze Ocepek: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče). Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev predlog zakona soglasno sprejel. Ugotoviti bomo še morali, če ga je v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Ker je poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Ulčar odsoten, prebere namesto njega poročilo predsednik odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Jože Gerbec. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je dal pismeno obrazložitev in je predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka tudi ustno obrazložil. Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij, naj prosim dvigne roko.

(Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev predlog odloka soglasno sprejel. Ker o tem odloku razpravlja tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Anton Seljak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janez Lesjak prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti?

Matija Maležič: Zvezni zakon o prispevku družbenim investicijskim skladom spreminja formiranje investicijskih skladov teritorialnih enot tako, da je njihova višina odvisna od višine skladov gospodarskih organizacij. Obenem zakon pooblašča ljudske republike, da določijo stopnjo prispevka, ki ga morajo gospodarske organizacije plačevati v republiški investicijski sklad. Republika lahko določi tudi nižjo stopnjo prispevka od 10 %.

Za naš republiški investicijski sklad je predlagana 10 % stopnja prispevka, to je najvišja dopustna stopnja. Taka stopnja je določena zato, da čim manj spreminjamo z družbenim planom predvidene odnose gospodarskega razvoja Ljudske republike Slovenije za leto 1961. Ta je predvidel, da bo priliv v republiški investicijski sklad, upoštevajoč nastale spremembe v delitvi dohodka, dosegel 5170 milijonov dinarjev, medtem ko bo znašal po novi stopnji — po predlagani stopnji 10 % — kakor kaže samo 4525 milijonov dinarjev.

Glede na to, da bodo pri najvišji možni stopnji izračunana sredstva za republiški investicijski sklad celo nižja od predvidenih v družbenem planu za leto 1961, Izvršni svet predlaga, da Ljudska skupščina predlog odloka sprejme.

Predsednik Lojze Ocepek: Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev predlog odloka soglasno sprejel. Ugotoviti bomo še morali, če ga je v enakem besedilu sprejel tudi Republiški zbor.

Prekinjam sejo.

(Seja je bila prekinjena ob 10.50 uri in se je nadaljevala ob 12.30 uri.)

Predsednik Lojze Ocepek: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Marija Vild prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je dal k predlogu zakona pismeno obrazložitev. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti?

Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet predlaga Ljudski skupščini, da obravnava in sprejme predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo. Predlog zakona je v skladu s temeljnim zakonom o finansiranju šolstva in z uredbo Zveznega izvršnega sveta o organizaciji in upravljanju družbenih skladov za šolstvo.

Temeljni zakon o finansiranju šolstva odpravlja dosedanje administrativno proračunsko finansiranje in uvaja nov sistem finansiranja šolstva iz družbenih skladov za šolstvo po načelih novega sistema delitve dohodka. S tem odpravlja tudi dosedanje razmerje med organi oblasti in šolami, ki je imelo administrativno-odredbodajni proračunski značaj ter uvaja razmerje med družbenimi skladi za šolstvo in šolami kot gospodarsko in družbeno samostojnimi ustanovami. Finančna sredstva, ki jih bodo dobivale šole iz družbenega sklada za šolstvo, se bodo priznavala šolam kot dohodek, ki so ga zaslužili šolski kolektivi z vzgojnim in izobraževalnim delom. Med skladi in šolami se bodo razvila pogodbena finančna razmerja. Šole kot samostojne družbene ustanove se bodo zavezale, da bodo za sredstva, ki jih bodo prejemale iz sklada kot svoj dohodek, opravile določeno vrsto vzgojnega in izobraževalnega dela. Sklad bo torej finansiral dejavnost šol, to je učenje, kakovost dela in uspehe pri delu. S tem pa odpravljamo vsa tista merila, ki so bila do zdaj osnova proračunskega sistema, na primer sistematizacijo delovnih mest, materialne in funkcionalne izdatke itd.

Novi sistem delitve dohodka spreminja prosvetne delavce iz državnih uradnikov v družbene delavce, katerih osebni prejemki bodo z uveljavitvijo novega finansiranja temeljili na delitvi dohodka po delu. Prejemanje osebnih dohodkov na temelju delitve dohodka po delu bo vzpodbujalo prosvetne delavce, da bodo bolj organizirali vzgojno-izobraževalni proces ter uvajali nove, učinkovite načine pouka. Da bi se sprostila taka pobuda, bo treba odpraviti vse odvečne administrativne predpise, ki bi utegnili omejevati prizadevanja za izboljšanje dela na šolah.

Iz vsega tega je torej razvidno, da ne gre za novo tehniko finansiranja, temveč da gre za novo vsebino, ki spreminja šole v samostojne družbene ustanove, organom družbenega upravljanja na tem področju pa zagotavlja samostojno materialno osnovo.

S temeljnim zakonom o finansiranju šolstva nastopa na tem področju nov revolucionaren proces, ki bo šolstvu zagotovil hitrejši in kvalitetnejši razvoj v naslednjih letih. Uveljavitev novega finansiranja pa ne bo lahka niti enostavna. Izvajalci tega sistema bodo naleteli na nerazumevanje pri tistem delu prosvetnih delavcev, pri katerih je zakoreninjena proračunska in uradniška mentaliteta. Upravni odbori skladov in šolski odbori bodo morali preudarno iskati merila za določanje dohodkov posameznim šolam, kakor tudi merila, kako bodo

delili dohodke po delu, ker stopa šolstvo brez izkušenj neposredno iz proračunskega in uradniškega sistema v nov sistem delitve dohodka.

Zakon o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo ima naslednjo vsebino.

V 2. členu navaja sredstva, ki jih bo sklad zbiral. Na prvem mestu so dohodki, ki jih bo vsako leto določila Ljudska skupščina za finansiranje osnovnih dejavnosti tistih šol, katere bo republiški sklad neposredno v celoti ali pa delno finansiral. V 2. točki je naveden prispevek, ki ga bodo vplačevale v sklad gospodarske organizacije in samostojni zavodi.

Izvršni svet je predložil ljudski skupščini tudi predlog odloka, po katerem bi se prispevek, ki ga plačujejo gospodarske organizacije in samostojni zavodi v družbene sklade za šolstvo, delil tako, da bi pripadlo občinskim skladom 60 %, republiškemu pa 40 % prispevka. S tem členom je v zvezi tudi predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga bodo plačevale zasebne obrti. O obeh odlokih bo na tej seji razpravljala Ljudska skupščina.

V 3. členu je našteto, za katere namene se lahko uporabljajo sredstva iz republiškega sklada. Iz celotne vsebine tega člena ste lahko razbrali, da zajema skorajda celoten šolski sistem in vse izobraževalne akcije. Upravni odbor sklada pa bo moral v prvi vrsti upoštevati tudi obveznosti, ki jih ima republiški sklad do visokega, manjšinskega in posebnega šolstva. Posebej je treba poudariti, da je visoko šolstvo do zdaj finansiral samo republiški proračun in da se s tem letom prenaša finansiranje na republiški sklad. Pri tem je treba še opozoriti, da je Ljudska skupščina LRS v zadnjih dveh letih z zakoni ustanovila 6 višjih šol, ki jim bo treba zagotoviti ustrezno materialno osnovo za redno in uspešno delovanje.

Besedilo 6. člena določa sestav upravnega odbora republiškega sklada, v katerem naj bi imeli zastopstvo Ljudska skupščina LRS, zbornice, visokošolski zavodi in družbene organizacije.

V 14. členu je prehodna določba, ki pooblašča Izvršni svet za prvo imenovanje tistih članov, ki jih izvoli Ljudska skupščina LRS. Ta določba je vstavljena zato, da bi pospešili konstituiranje prvega upravnega odbora, ki bi moral takoj pričeti z delom, da ne bo ovir pri rednem delovanju šol in da ne bodo zastala začeta dela pri gradnji šolskih objektov.

V 10. členu so naštete naloge, ki jih bo opravljal upravni odbor. Med njimi je najobsežnejše delo sestava večletnega programa za uporabo sredstev sklada. Najtežje delo bo moral opraviti upravni odbor na začetku svojega delovanja. Šolam bo moral pomagati pri premagovanju težav, ki se bodo pojavljale ob prehodu iz proračunskega na nov način finansiranja; skupno s šolskimi odbori bo moral izoblikovati merila za razdelitev sredstev na posamezne šole; nenehno bo moral spremljati pojave, ki bodo nastali zaradi novega načina finansiranja in usmerjati politiko sklada tako, da bo pospeševala napredek šolstva in vzpodbujala prosvetne delavce k novim in učinkovitejšim oblikam vzgojnega izobraževalnega dela.

11. in 12. člen določata, da bo opravljal sekretariat Sveta za šolstvo LRS upravne in administrativne zadeve za sklad in da bo naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada sekretar Sveta za šolstvo LRS.

13. člen vsebuje prehodno določbo, s katero se prenesejo v sklad vsa sredstva, ki so bila določena za šolstvo s proračunom za leto 1961. Ta določba je potrebna zato, ker je bil sprejet temeljni zakon o finansiranju šolstva konec

decembra 1960, ko je bil republiški proračun že sestavljen. Prehod na novi način finansiranja pa zahteva, kakor smo že omenili, obsežne priprave, zato bo mogoče nova načela o finansiranju šolstva obsežneje uveljaviti šele v letu 1962. Da pa ne bi motili rednega delovanja šol, jim bodo iz sklada dodeljena tista sredstva, ki jih določa proračun.

Ker mora upravni odbor sklada začeti čimprej z delom, predlaga Izvršni svet Ljudski skupščini, da razpravlja o predloženem zakonu in ga sprejme.

Predsednik Lojze Ocepek: Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v Zboru proizvajalcev sprejet. Ker o tem predlogu zakona razpravlja tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Tončka Banovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Stane Fele.

Stane Fele: Temeljni zakon o finansiranju šolstva določa, da prispevajo v sklade za šolstvo gospodarske organizacije in samostojni zavodi, izvzema pa šole, izobraževalne in vzgojne zavode, kakor tudi ustanove. Odlok, ki ga danes sprejemamo, je izdelan na osnovi tega temeljnega zakona. Vendar je kasneje izšel še zakon o spremembah zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka, ki pa določa enotno povišano stopnjo za vse izplačevalce osebnih dohodkov brez izjem. Toda sedanji predlog odloka, ki govori o 60 % od skupnega prispevka, ki naj bi se odvajal za šolstvo, navaja le gospodarske organizacije, samostojne zavode in zasebno obrt, izpušča pa vse druge, ki v predlogu odloka niso navedeni.

Zato predlagam, da besedilo odloka spremenimo, in sicer naj bi se 1. točka glasila: »Občinskim skladom za šolstvo pripada 60 % od tistega dela proračunskega prispevka iz osebnega dohodka, ki se odvaja za družbene sklade za šolstvo pred delitvijo na politično-teritorialne enote.«

Takšna formulacija glede razdelitve sredstev med občino in republiko se nanaša na vsa sredstva, ki se stekajo iz proračunskega prispevka v šolski sklad, medtem ko jih besedilo v predlogu odloka ne zajema. Zato predlagam ta amandma k točki 1.

Predsednik Lojze Ocepek: Želi še kdo besedo? Ker je tovariš Fele predlagal amandma, se morajo glede na določbe poslovnika o tem amandmaju izjaviti predlagatelj odloka in poročevalca obeh odborov.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi.

Vlado Majhen: Sprejmem.

Predsednik Lojze Ocepek: Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da se izjavi.

Tončka Banovec: Odbor amandma sprejme.

Predsednik Lojze Ocepek: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da se izjavi.

Bojan Leskovar: Odbor amandma sprejme.

Predsednik Lojze Ocepek: S tem je amandma postal sestavni del predloga. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče več ne javi k besedi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka v Zboru proizvajalcev sprejet. Ker je o predlogu odloka razpravljal tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavanje in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Henrik Cigoj prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.) Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka v Zboru proizvajalcev sprejet. Ker o predlogu odloka razpravlja tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ljudski poslanec Karel Grm prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janko Lukan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je dal že pismeno obrazložitev k predlogu odloka. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka v našem zboru sprejet. Ker je tudi o tem odloku razpravljal Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Ker je Republiški zbor šele pri 5. točki dnevnega reda, prekinjam sejo. (Seja je bila prekinjena ob 13. uri in se je nadaljevala ob 13.30 uri.)

Predsednik Lojze Ocepek: Tovariše ljudske poslance obveščam, da je Republiški zbor sprejel predloge zakonov in odlokov, o katerih smo razpravljali, v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 13.35 uri.

19. seja

(23. maja 1961)

Predsedoval: Lojze Ocepek,
predsednik Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Mara Fras

Začetek seje ob 18.40 uri

Predsednik Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 19. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve ter o organih Ljudske republike Slovenije sklical predsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar ljudski poslanec Mara Fras. Članom našega zbora, ki so poslali pismena opravičila, smo odobrili odsotnost že na skupni seji.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovariša Franca Peršeta, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Franc Perše prebere zapisnik 18. seje.)

Ima kdo od poslancev kako pripombo k prečitanemu zapisniku? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Za današnjo sejo predlagam tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS (republiškega proračuna za leto 1960, s predlogom odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS in Cestnega sklada LRS za leto 1960;
2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS.

Ali ima kdo od ljudskih poslancev kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Ali želi morda kdo od tovarišev poslancev pred prehodom na dnevni red staviti kako vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kaka pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov ter o opravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljud-

ske republike Slovenije za leto 1960 s predlogom odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Peter Tomazin prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Želi morda predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej moramo glasovati o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna za leto 1960. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS za leto 1960 sprejet.

Sedaj moramo glasovati še o predlogu odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS in Cestnega sklada LRS za leto 1960. Kdor je za predlog odloka o zaključnih računih skladov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi predlog odloka o zaključnih računih skladov v Zboru proizvajalcev sprejet.

Ker predlog zakona in odloka obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če sta bila predloga sprejeta v obeh zborih v enakem besedilu.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Ivan Avsec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi dati predstavnik Izvršnega sveta še ustno obrazložitev? (Ne.)

Slišali ste poročila in prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom soglasno sprejet.

Ker predlog tega zakona obravnava tudi Republiški zbor, moramo ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo.

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Marko Klemenčič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročila. Pričenjam razpravo o predlogu odloka. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS soglasno sprejet in s tem statut te zbornice potrjen.

Ker moramo ugotoviti, ali sta bila predloga zakonov in odlok, ki smo jih sprejeli pri prvih dveh točkah dnevnega reda, sprejeta v enakem besedilu tudi v Republiškem zboru, prekinjam sejo.

(Seja je bila prekinjena ob 19. uri in se je nadaljevala ob 19.15 uri.)

Ljudske poslance obveščam, da je Republiški zbor sprejel predloga zakonov in odlok, o katerih smo razpravljali pri prvih dveh točkah dnevnega reda, v enakem besedilu.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 19.20 uri.

20. seja

(26. junija 1961)

Predsedoval: Lojze Ocepek,
predsednik Zbora proizvajalcev

Zapisnikar: Ivan Videnič

Začetek seje ob 12.50 uri.

Predsednik Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 20. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil Ivan Videnič.

Že na skupni seji je bilo sporočeno, kateri poslanci našega zbora so svojo odsotnost opravičili.

Prosim zapisnikarja 19. seje, da prebere zapisnik. (Zapisnikar Mara Fras prebere zapisnik 19. seje.)

Ima kdo pripombo k zapisniku 19. seje? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Glede na določbe 13. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki določa, da so predsednik, podpredsednik in zapisnikarji zbora voljeni za eno leto in ker je torej mandatna doba funkcionarjev Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS potekla, in glede na gradivo, ki ga je poslal predsednik Ljudske skupščine LRS našemu zboru v obravnavo, predlagam za današjo sejo naslednji dnevni red:

1. volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS;

2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini;

3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah;

4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS;

5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji;

6. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LRS za pospeševanje založništva;

7. sklepanje o letnem odmoru.

Ali ima kdo od ljudskih poslancev kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Ali želi morda kdo od tovarišev ljudskih poslancev pred prehodom na dnevni red staviti kakšno vprašanje Izvršnemu svetu oziroma ali želi od državnih sekretarjev ali drugih vodilnih uslužbencev kakšna pojasnila o delu njihovih uradov in zavodov ter o opravljanju zadev iz njihove pristojnosti? (Ne javi se nihče.)

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Po 30. členu poslovnika našega zbora se predsednik in podpredsednik volita posamezno, zapisnikarji pa skupno. Najprej se voli predsednik, nato podpredsednik, nazadnje pa zapisnikarji. Po 29. členu poslovnika lahko poda vsak poslanec predlog za izvolitev predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev. Prosim za predloge.

Jože Gerbec: Na podlagi 13. in 29. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlagam, da Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS izvoli za predsednika tovariša Lojzeta Ocepka, za podpredsednika Miho Berčiča in za zapisnikarje Maro Fras, Franca Peršeta in Ivana Videniča.

Predsednik Lojze Ocepek: Slišali ste predlog. Ali ima morda kdo še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni drugih predlogov, prehajamo na volitve. Prosim tovariša podpredsednika, da opravi volitve za predsednika Zbora proizvajalcev.

Podpredsednik Miha Berčič: Dajem na glasovanje predlog, da se za predsednika Zbora proizvajalcev izvoli Lojze Ocepek. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tovariš Lojze Ocepek ponovno izvoljen za predsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Predsednik Lojze Ocepek: Prehajamo na volitve podpredsednika Zbora proizvajalcev. Kdor je za to, da se za podpredsednika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS izvoli ljudski poslanec Miha Berčič, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za podpredsednika Zbora proizvajalcev izvoljen Miha Berčič.

Prehajamo na volitve zapisnikarjev. Kdor je za to, da se za zapisnikarje Zbora proizvajalcev izvolijo Ivan Videnič, Mara Fras in Franc Perše, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so za zapisnikarje Zbora proizvajalcev izvoljeni Ivan Videnič, Mara Fras in Franc Perše.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec inž. Desanka Kozič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca zakonodajnega odbora ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška prebere odborovo poročilo ljudski poslanec Andrej Babnik. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Matija Maležič: Tovariši in tovarišice! V začetku leta 1961 je začel veljati zvezni zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sredstvih gospodarskih organizacij. Ta zakon med drugim določa, da gozdno gospodarske organizacije zadržijo del sredstev celotnega dohodka kot tako imenovano amortizacijo za regeneracijo gozdov. Ta amortizacija pomeni odslej ekonomski temelj za gospodarjenje z družbenimi gozdovi. Zaradi te določbe niso več potrebni gozdni skladi, kolikor gre za družbene gozdove. S tem se gospodarjenje z družbenimi gozdovi izenačuje z gospodarjenem v drugih gospodarskih panogah in utruje delavsko samoupravljanje v gozdno gospodarskih organizacijah. Skladno z navedenim gospodarskim predpisom je novi zvezni temeljni zakon o gozdovih določil, da s 1. julijem 1961 prenehajo veljati vsi zvezni predpisi o gozdnih skladih in pooblastil republike, da s svojimi predpisi uredijo uporabo sredstev odpravljenih gozdnih skladov. Dosedanji režim gozdnih skladov je namreč vključeval prispevke od lesa iz vseh gozdov, ne glede na lastništvo, in tudi predvideval uporabo sredstev teh skladov za gozdove ne glede na lastništvo. Zato je spričo določbe, da gozdno gospodarske organizacije zadržijo sredstva za regeneracijo gozdov, povsem razumljiva odprava dosedanjih gozdnih skladov za sektor družbenih gozdov.

Vprašanja prispevkov od lesa iz gozdov v državljanski lastnini pa novi zakon neposredno ne ureja, marveč pooblašča ljudske republike, da zaradi pospeševanja teh gozdov lahko vpeljejo obvezen prispevek, ki ga morajo plačevati lastniki gozdov od vrednosti posekanega lesa, izvzemši od lesa, ki ga posekajo za svoje kmetijsko gospodarstvo.

Predlog zakona temelji na navedenem pooblastilu in obsega zato dvoje, in sicer predpisuje prispevek od lesa iz zasebnih gozdov in odpravlja dosedanje gozdne sklade. Prispevek iz zasebnih gozdov pomeni pri nas dejansko le nadaljevanje dosedanjega režima prispevkov iz zasebnih gozdov, le namembnost teh sredstev je točneje določena s tem, da jih je moč uporabiti le za pospeševanje gozdov.

Nadalje zožuje predlog zakona olajšave oziroma možnosti oprostitve plačevanja prispevka za les, ki ga zasebni lastnik poseka za potrebe svojega kmetijskega gospodarstva, pri čemer so mišljene tudi njegove gospodinjske potrebe, stimulira pa darovanje lesa za družbeno koristne namene; pri tem ni potrebno tak podarjen les neposredno uporabiti. Predlog zakona določa, da se prispevki plačujejo v občinske gozdne sklade, ki so namenski in imajo družbeno upravljanje. Skladi se torej decentralizirajo — dosedaj so bili okrajni — hkrati pa je zagotovljeno, da tudi občinski ljudski odbori neposredno nadzorujejo smotrno uporabo teh sredstev. Učinkovitost občinskih gozdnih skladov bo sicer nekoliko manjša pri občinah s slabšimi gozdovi, ker bodo prispevki manjši, potrebe pa sorazmerno velike. Te problematike predlog za-

kona neposredno ne rešuje, ne izključuje pa možnosti, da skupnost komun lahko uredi nekatera skupna vprašanja sporazumno s prizadetimi komunami. Na komune so sedaj prenešene skoraj vse pristojnosti s področja gozdarstva, z ustanovitvijo občinskih gozdnih skladov pa so komune dobile tudi ekonomsko podlago za izvajanje gozdno-gospodarske politike.

Predlog zakona vsebuje v drugem delu, to je v prehodnih določbah, predpise o likvidaciji republiškega in okrajnih gozdnih skladov. Te določbe in sredstva skladov zagotavljajo izvršitev gospodarskih nalog in družbenih planov oziroma programov del za leto 1961. To je storjeno zato, da se po 1. juliju 1961 sredstva iz družbenih gozdov vrnejo gozdno gospodarskim organizacijam, obenem z obveznostmi, ki jih je prevzel do tega časa upravni odbor gozdnega sklada. Podobno pa se na nove občinske gozdne sklade, obenem z obveznostmi programa del za leto 1961, prenesejo sredstva odpravljenih gozdnih skladov, ki izvirajo iz gozdov v državljanski lastnini. Hkrati se na občinske gozdne sklade prenesejo sredstva, ki so se kot del prispevkov od lesa iz zasebnih gozdov zbrala na zbirnih računih okrajnih ljudskih odborov za redno vzdrževanje zasebnih gozdov.

Ko bo zakon uveljavljen, bo tudi za zasebni gozdni sektor bolje urejeno celotno vprašanje finansiranja gozdnega gospodarjenja.

Predsednik Lojze Ocepek: Slišali ste poročilo in obrazložitev. Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Ker predlog zakona obravnava tudi Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Janko Lukan prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Inž. Viktor Kotnik: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Z razvojem tehnike in gospodarstva se vedno močneje uveljavljajo kot prevozna sredstva žičnice in vlečnice, saj omogočajo hiter in ugoden prevoz na terenih, kjer je prevoz z drugimi prevoznimi sredstvi težaven ali celo ni mogoč. Tako so se uveljavile žičnice v javnem prometu na področju turizma, kjer je predvsem v alpskih predelih brez njih večji razmah turizma otežkočen. Prav tako pa so žičnice tudi pomembno prometno sredstvo v proizvodnji, na primer v industriji, rudarstvu, gozdarstvu itd. Obstajajo pa tudi žičnice v državljanski lastnini. Za gradnjo pa tudi vzdrževanje in obratovanje žičnic ne veljajo vedno enotni kriteriji, niti ni vedno dovolj zagotovljena varnost prevoza, ker nimamo

ustreznih tehničnih predpisov o gradnji, vzdrževanju in obratovanju žičnic. Pomanjkljivo je urejeno nadzorstvo nad žičnicami in inšpekcijski organi ne nadzorujejo vseh raznovrstnih žičnic, pomanjkljivi predpisi pa tudi ne dopuščajo izvajanje ukrepov, ki bi bili potrebni za zagotovitev varnosti prevoza na žičnicah. V sedanjem položaju so gradnja, vzdrževanje in obratovanje žičnic dejansko odvisni od presoje investitorja oziroma upravljalca, ki lahko različno odloča, kakšni ukrepi so potrebni za varnost prevoza na žičnici.

Značaj vsakega prevoznega sredstva pa terja določene varnostne ukrepe, ki naj zavarujejo varnost prevoza oseb in blaga, pa tudi varnost oseb in premoženja v vplivnem območju prevoznega sredstva. Pri večini prevoznih sredstev urejajo to zvezni predpisi, vendar teh predpisov za žičnice, zaradi specifičnih lastnosti žičnic, ne moremo analogno uporabljati. Ker ustreznega zveznega predpisa nimamo, je potrebno urediti varen prevoz na žičnicah s posebnim republiškim predpisom. To zlasti zato, ker v Ljudski republiki Sloveniji obratuje že večje število javnih in drugih žičnic. Tako imamo že sedaj v javnem prometu štiri žičnice in pet vlečnic, gradi pa se, oziroma pripravlja pa se gradnja šest žičnic in dveh vlečnic. Še večje število žičnic in vlečnic uporabljajo v proizvodnji, kjer pogosto služijo tudi za prevoz zaposlenega osebja. Predlog zakona daje pravno osnovo za ureditev tistih specifičnih vprašanj gradnje, vzdrževanja in obratovanja žičnic, ki niso urejena z veljavnimi predpisi. To predvsem, ker omogoča izdajo tehničnih predpisov za žičnice in ureja nadzorstvo nad izvajanjem teh predpisov, določa pa tudi kazenske sankcije, da zagotovi dejansko uveljavitev zakona in na podlagi njega izdanih predpisov. Predlog zakona ureja tudi druga vprašanja, ki so potrebna za varno obratovanje žičnic in za zaščito potnikov, na primer obveznost upravljalcev žičnic, da ob pritrditvi nadzornega organa predpišejo obratovalni red, ki določa specifične varnostne ukrepe za vsako posamezno žičnico, obvezno zavarovanje potnikov in podobno. Predloženi zakon pravno ureja specifično področje žičnic tako, da bo mogoče na podlagi zakona in predpisov, ki bodo na tej podlagi izdani, zagotoviti varen prevoz potnikov in blaga na žičnicah. Zato Izvršni svet predlaga Ljudski skupščini, da sprejme predlog zakona o žičnicah.

Predsednik Lojze Ocepek: Slišali ste obrazložitev. Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o žičnicah v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Ker tudi ta zakon obravnava Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Namesto odsotnega poročevalca odbora za gospodarstvo, ljudskega poslanca Ivana Kneza, prebere odborovo poročilo ljudski poslanec Herman Slamič. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Franc Naglič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je predlog zakona pismeno obrazložil. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti? (Ne.)

Slišali ste poročilo in prehajamo na razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Ker tudi Republiški zbor obravnava ta predlog zakona, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec inž. Boris Pipan, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora, ljudski poslanec Janez Lesjak, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Izvršni svet je dal pismeno obrazložitev k predlogu zakona. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog zakona še ustno obrazložiti?

Inž. Marjan Prezelj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Hitra urbanizacija Slovenije, ki je posledica gospodarskega razvoja naše dežele, je zahtevala, da je sprejela Ljudska skupščina LRS že v letu 1956 zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, leta 1958 pa zakon o urbanističnih projektih, ki urejata smotrno izkoriščanje zemljišč, koncentrirata gradnjo v urbanistično urejena naselja in preprečujeta divje gradnje.

Zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene je sicer omejil tako imenovane divje gradnje izven gradbenih okolišev, ni pa mogel dovolj zavreti zidanja zunaj gradbenih okolišev na podlagi izjemnih dovoljenj, ker so se ta začela izdajati, kot kažejo podatki, v takem obsegu, da niso več izjema v smislu zakona. Nadzorstvo nad izvrševanjem obeh omenjenih zakonov je imela doslej gradbena inšpekcija, ki pa zaradi številnih drugih nalog ni mogla posvetiti urbanističnim problemom potrebne pozornosti. Ker je v zadnjem času prešel gradbeni inšpektorat LRS iz sestava sekretariata za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve v sestav sekretariata za industrijo in obrt, je praktično prenehala delovati na področju urbanizma gradbena inšpekcija.

Zato se kaže nujna potreba, vpeljati učinkovito službo, ki bo nadzorovala izvrševanje omenjenih zakonitih prepisov in dajala ljudskim odborom strokovno pomoč pri izdelavi urbanističnih programov in načrtov. Tako nadzorstvo predvideva predlog zakona o urbanistični inšpekciji, ki dopolnjuje že sprejete zakone na področju urbanizma.

Predlog zakona v načelu ne jemlje ljudskim odborom pristojnosti pri njihovem delu na področju urbanizma. Ustrezni urbanistični upravni organi naj bi delovali po načelnih smernicah svojih svetov za urbanizem. S tem se bo

znatno dvignila raven pri reševanju konkretne urbanistične problematike, dana pa bo možnost, da bodo ljudski odbori lahko hitreje pripravili urbanistične programe in ureditvene načrte, ki so edina solidna osnova za nadaljnji razvoj naših naselij. Sveti za urbanizem se bodo lahko v večji meri posvetili vodenju urbanistične politike, ker bodo razbremenjeni tekočih nalog. Temeljne naloge urbanistične inšpekcije naj bi bile, preprečevati divjo gradnjo in omejevati gradnje izven gradbenih okolišev, znotraj gradbenih okolišev pa usmerjati premišljeno in smotrno zazidavo ter skrbeti za varstvo prirodnih znamenitosti in pokrajinskih lepot naše dežele.

V ta namen imajo urbanistične inšpekcije po predlogu zakona pravico sodelovati pri določanju lokacij in pri odobravanju izjemnih dovoljenj za gradnjo zunaj gradbenih okolišev ter pri drugih postopkih v zvezi z urbanistično ureditvijo naselij.

Da bi bilo delovanje urbanističnih inšpekcij učinkovito, pa predlog zakona določa, da morajo odrediti porušitev objekta, ki ni v skladu z urbanističnimi načeli in predpisi. Urbanistične inšpekcije se ne omejujejo zgolj na nadzorstvo nad pravilnim izvajanjem urbanističnih predpisov, ampak naj bi bile tudi kot strokovni organ v pomoč ljudskim odborom ter pobudniki za rešitev določenih kompleksnejših nalog na tem področju.

Izvršni svet LRS predlaga, da Ljudska skupščina predlog zakona sprejme z amandmaji, kakor so jih dali skupščinski odbori.

Predsednik Lojze Ocepek: Slišali ste poročila in obrazložitev. Prehajamo na razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o urbanistični inšpekciji v Zboru proizvajalcev soglasno sprejet.

Tako kot o drugih predlogih zakonov razpravlja tudi o tem predlogu Republiški zbor in bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LRS za pospeševanje založništva.

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo, ljudski poslanec Marija Vild prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Bojan Leskovar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo. Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor proizvajalcev predlog odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LRS za pospeševanje založništva v Zboru proizvajalcev soglasno sprejel.

Ker tudi ta predlog obravnava Republiški zbor, bomo morali ugotoviti, če ga je sprejel v enakem besedilu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o letnem odmoru.

Po določilih 1. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS ima Zbor proizvajalcev letni odmor v poletnih mesecih in sicer traja ta odmor največ tri mesece. Glede na to predlagam, da Zbor proizvajalcev sprejme naslednji sklep o letnem odmoru:

»Letni odmor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS traja od 1. julija do 31. avgusta 1961.«

Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi sklep o letnem odmoru, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa o letnem odmoru sprejet.

Ljudske poslance obveščam, da je Republiški zbor sprejel obravnavane zakone in odlok v enakem besedilu kot naš zbor.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 13.30 uri.

SKUPNE SEJE REPUBLIŠKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV

19. seja

(23. maja 1961)

Predsedoval: Miha Marinko, predsednik Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.15 uri.

Predsednik Miha Marinko: Pričenjam 19. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Ugotavljam, da so opravičili svojo odsotnost iz Republiškega zbora: Branko Babič, Stanko Brečko, Tomo Brejc, Miran Cvenk, Draga Černelč, dr. Marjan Dermastia, Mihaela Dermastia, Tone Fajfar, Milan Frančeškin, Humbert Gačnik, Ivan Kopač, Štefka Lorbek, Anton Peternelj, Maks Vale, Milo Vižintin ter iz Zbora proizvajalcev: Miha Berčič, Elica Dolenc, Rudi Ganziti, Viktor Grča, Pepca Jež in Pavel Žerovnik.

Prosim tajnika, da prebere zapisnik 18. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 18. skupne seje.)

Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če nihče, menim, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše.)

Za današnjo sejo sem prejel naslednje gradivo: Izvršni svet je poslal poročilo o svojem delu za leto 1960; odbor Ljudske skupščine za družbeno nadzorstvo je poslal poročilo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije; odbor Ljudske skupščine za vloge in pritožbe in administrativni odbor sta predložila svoji poročili; Izvršni svet je predložil sklep o izvolitvi in razrešitvi sodnikov.

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960;
2. poročilo odbora Ljudske skupščine LRS za družbeno nadzorstvo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije;
3. poročilo odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe;
4. poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS;
5. razrešitve in volitve sodnikov.

Ima kdo kak dopolnilni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960. Želi predstavnik Izvršnega sveta poročilo še ustno obrazložiti?

Poročilo so obravnavali posamezni skupščinski odbori. Nekateri so pripravili poročila o razpravi v odborih.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in upravo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in upravo ljudski poslanec Franc Pirkovič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo. (Poročevalec odbora za zdravstvo in socialno politiko ljudski poslanec Martin Zakonjšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Lojze Piškur prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za proračun Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Zbora proizvajalcev, ljudski poslanec Ivanka Kukovec, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ljudski poslanec Rudi Čačinovič, prebere odborovo poročilo. — Glej priloge).

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Stane Fele prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja, Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ljudski poslanec Slavko Kobal prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Odrejam kratek odmor in prosim tovariše, ki bodo sodelovali v razpravi, da se med odmorom prijavijo.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala ob 11.30 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo sejo. Pričenjam razpravo o poročilu Izvršnega sveta. Besedo ima ljudski poslanec Franc Skok.

Franc Skok: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V razpravi želim povedati nekaj misli o tistem delu poročila Izvršnega sveta, ki govori o strokovnem izobraževanju kadrov.

Iz poročila je razvidno, da se je Izvršni svet močno zavzemal za razvoj strokovnega izobraževanja kadrov v duhu resolucije Zvezne ljudske skupščine. Glede tega vprašanja je bilo v zadnjem letu mnogo storjenega in so bili doseženi nemajhni uspehi. Iz poročila odbora za družbeno nadzorstvo, ki je na dnevnem redu današnje seje, pa so razvidni tudi problemi, ki se kažejo v procesu reforme strokovnega izobraževanja kadrov. Lahko pa rečem, da posvečajo organi delavskega in družbenega upravljanja ter organi oblasti in politične organizacije iz leta v leto več pozornosti razvoju strokovnih kadrov.

Problemom, ki nastajajo v zvezi z našim ekonomskim razvojem, nalogam perspektivnih planov gospodarskega in družbenega razvoja komun in še posebej nalogam, ki izhajajo iz sprememb gospodarskega sistema, bo potrebno v bodoče posvečati še več pozornosti, predvsem pa glavnemu problemu, to je razvijanju kadrov. Čeprav je bilo na tem področju doseženih veliko uspehov, lahko rečem, da so mnoge gospodarske organizacije reševale in še rešujejo ta vprašanja preveč le s stališča trenutnih potreb, ne pa toliko s stališča določene perspektive.

Potrebe po kadrih, ki jih imajo ali pa jih bodo imele gospodarske organizacije, zavodi in ustanove, so organi samouprave doslej premalo proučevali in analizirali. Zato tudi v letnih družbenih planih gospodarskih organizacij in komun ni bilo postavljeno vprašanje strokovnih kadrov vedno in povsod na tisto mesto, kot bi ga bilo treba postaviti. Marsikje je bilo za te namene predvidenih premalo investicij. Te investicije pa so se tu in tam tudi podcenjevale in se jih še danes marsikje ne jemlje z enako resnostjo kot vse druge investicije.

V goriškem okraju smo imeli prva leta po osvoboditvi glede teh vprašanj zelo velike probleme. Bili smo skoraj brez strokovnih kadrov, tako v gospodarstvu kot tudi na področju drugih družbenih dejavnosti. V teh nekaj letih pa se je stanje močno spremenilo. Danes imamo v gospodarstvu že skoraj 600 inženirjev in tehnikov, še vedno pa imamo precej takih gospodarskih organizacij, ki nimajo dovolj srednje in visoko izobraženih kadrov. Ker teh potreb same gospodarske organizacije dovolj ne vidijo, zato tudi ne vodijo sistematične politike, da bi si potreben kader pridobile. Naloge, ki izhajajo iz sprememb gospodarskega sistema, bodo nekatere gospodarske organizacije težko izvrševale in se bodo znašle v težavah prav zaradi kadrovskih vprašanj. Strokovno izobraževanje delavcev v duhu resolucije Zvezne ljudske skupščine postaja ob spremembah gospodarskega sistema še bolj aktualno in pomembno. Kljub temu, da je bil z uveljavitvijo bolj stimulativne delitve osebnih dohodkov dosežen v zadnjih letih velik napredek, je treba reči, da doslej ni bilo dovolj velikega interesa in zavzetosti pri mnogih organih delavskega upravljanja za sistematično usposabljanje delavcev za delovna mesta ali na delovnem mestu samem.

Delitev dohodka, kot jo določa spremenjen gospodarski sistem, bo brez dvoma odločneje postavila na površje probleme strokovnega usposabljanja, ker bo od boljše ali slabše strokovne usposobljenosti, v večji meri kot dosedaj, odvisen tudi večji ali manjši osebni dohodek, pa tudi tempo razvoja proizvodnje. S tem ne mislim, da naj ima na poglabljanje strokovnega izobraževanja vpliv samo ta objektivni činitelj. Tudi družbeno-politične, subjektivne sile bi glede tega morale storiti več kot so storile. Če pa pogledamo dosedanje rezultate strokovnega izobraževanja delavcev skozi prizmo resolucije Zvezne ljudske skupščine, ugotovimo sicer, da je bilo veliko narejenega, ne moremo pa biti, vsaj v našem okraju ne, s temi rezultati popolnoma zadovoljni. Vsekakor ni bilo storjeno to, kar bi se še dalo napraviti. Zdi se, da nekateri organi delavskega upravljanja ne vidijo v tem tolikšnih rezerv za povečanje delovne storilnosti in dohodka, kot so to v resnici.

V našem okraju smo predvidevali, osnovanje 17. centrov za strokovno izobraževanje delavcev tako, da bi v okviru teh centrov zajeli večji del delavcev iz vseh gospodarskih panog. Doslej je bilo ustanovljenih 6 takih centrov, ki več ali manj opravljajo svojo nalogo. Največji razvoj sta glede tega napravila center za strokovno izobraževanje v Tovarni cementa in salonita Anhovo in v Lesnem industrijskem podjetju v Ajdovščini, ki usposabljata določene profile kadrov na delovnem mestu. Tudi šola trgovinske stroke v Novi Gorici je že izvršila temeljito reformo svojega učnega programa tako, da vzgaja več profilov kadrov za trgovino.

Daleč sem od tega, da bi trdil, da so te naloge lahke. Ob formiranju centrov se je pojavila vrsta vprašanj, kot je to vprašanje primernih kadrov za vodstvo centrov, vprašanje prostorov, vprašanje proučitve kakšne profile kadrov je

treba razvijati in izobraževati, kakšni naj bodo učni načrti za vzgojo posameznih profilov kadrov itd. To brez dvoma niso preprosti problemi. Res pa je, da se nekateri organi delavskega upravljanja ne poglabljajo dovolj v ta važna vprašanja in se ne prizadevajo v taki meri za organizacijo strokovnega izobraževanja kot je to dejansko potrebno. Tako se danes odvija strokovno izobraževanje še velikokrat po starih tirih. Vršijo se seminarji in opravljajo izpiti za pridobitev kvalifikacije ali polkvalifikacije po programih, ki vsebujejo čestokrat tudi tako snov, za katero ni nujno, da bi jo moral delavec obvladati na določenem delovnem mestu.

Povsod tam, kjer so organizirani centri za strokovno izobraževanje, so delavci pokazali velik interes za tak sistem izobraževanja, ker jim ta sistem nudi predvsem tisto praktično in teoretično znanje, ki ga nujno potrebujejo za opravljanje nalog na svojem delovnem mestu. Glede na to pa, da se proces reforme strokovnega izobraževanja relativno počasi razvija, bi bilo prav, da za to določeni organi Izvršnega sveta tudi v bodoče vplivajo v tem smislu, da bi se proces reforme še bolj pospešil.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec tovarišica Slava Faletič.

Slava Faletič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Želim spregovoriti nekaj besed o uveljavljanju ekonomskih enot in o problematiki amortizacije.

Delavsko upravljanje je v svojem desetletnem razvoju uspelo premostiti začetne težave ter je prišlo v fazo, ko mu lahko zaupamo že večje in zahtevnejše naloge. Vse zaupanje, ki smo ga vlagali doslej v ta organ samoupravljanja, nam je potrdilo, da smo na pravi poti. Novosti, ki jih v sedanji dobi uvajamo in ki jih hiter razvoj našega gospodarstva od nas zahteva, pa sprejemamo še vedno nekako počasi in s premalo navdušenja, čeprav nam kasnejši rezultati vendarle prinesejo napredek.

V zadnjem času je mnogo govora o razvoju delavskega samoupravljanja v smeri decentralizacije in lahko rečemo, da je večina večjih gospodarskih organizacij resno pristopila k temu ukrepu. Napredek, ki smo ga v tej smeri pričakovali, se neverjetno hitro kaže, kajti delo nižjih, decentraliziranih organov, to je obratnih delavskih svetov, ki so ustanovljeni po ekonomskih enotah, se je zelo hitro razživelo ter je razvoj mnogo hitrejši kakor smo ga po vseh predvidevanjih lahko pričakovali. Bojazen, ki je obstajala pred prenosom kompetenc, je hitro izginila, ker so se pri obravnavanju konkretnih nalog pokazale povsem pozitivne tendence ter se je s tem opravičilo zaupanje, ki smo ga ob prenosu določenih nalog gojili do teh organov. Gotovo so ta razvoj pospešile bolj konkretne naloge, ki so bile tem organom zaupane, kajti upravljalci, ki odločajo samo o manj bistvenih stvareh, glavna odločanja pa se urejajo centralno z raznimi predpisi in odloki, niso tako zainteresirani pri upravljanju kakor sedaj, ko sami odločajo o tem, kakšen bo dohodek proizvajalcev, v določeni ekonomski enoti. Vsi se namreč že v polni meri zavedajo, da jim od doseženega uspeha ostane 85 %, od prihranjene žive delovne sile pa vse. Zato na zasedanjih obratnih delavskih svetov niso več redke pripombe proizvajalcev o odvišni delovni sili in o nagrajevanju. Tudi bojazen, ki je pred prenosom teh pristojnosti bila v gospodarskih organizacijah, da v ekonomskih

enotah ne bodo dovolj objektivni pri razdelitvi ustvarjenega dohodka, je pri prvih poizkusih splahnela, kajti proizvajalci v ekonomski enoti na vsak način bolj poznajo delo posameznika kot ga more poznati neko centralno vodstvo, ki je pri razdeljevanju uporabilo enoten kriterij.

Ne smemo pa zapirati oči pred težavami, ki nastajajo. Res je, da ti problemi niso tako resni, da bi v večji meri lahko vplivali na afirmacijo obratnih delavskih svetov, vendar če nastajajo, jih je treba pravočasno odstranjevati. Dogaja se, da med posameznimi obratnimi delavskimi sveti, kot predstavniki ekonomskih enot, zaradi neenakih pogojev gospodarjenja, nastajajo različna nasprotovanja. So primeri, ko poizkuša ena ekonomska enota na račun druge priti do večjega dohodka, s tem da ne izdela zahtevane kvalitete in slično. Delavci v pomožnih obratih očitajo onim iz proizvodnje, da ne upoštevajo pravilnega izkoriščanja strojev in jih krivijo za slabo delo. Ugotovljene so še podobne tendence, vendar pa smatramo, da so vse te težave v zvezi z decentralizacijo nujne in normalne ter ni potrebno, da nas spravljajo v malodušnost. Potrebno jih je le sproti ugotavljati in odpravljati.

Takšno ekonomsko in politično uspešno uveljavljanje ekonomskih enot z decentraliziranim upravljanjem podjetij nam je uspelo po zelo temeljitih in dobro preudarjenih ter izrednih spremembah v organizaciji dela, evidentiranju in spremljanju proizvodnih uspehov. Poudariti želim, da je to res pomembno prav zato, ker se ekonomske enote marsikje zelo primitivno pojmujejo. Tako se n. pr. proglašajo ekonomske enote brez ustrezne organizacije proizvodnje, ki jih skušajo propagandno izkoristiti le kot opravičilo za dviganje svojih osebnih dohodkov, brez resnično doseženega boljšega gospodarjenja. Žal imamo na področju našega okraja, verjetno pa tudi drugod, kar precej takšnih primerov, zlasti pri slabše organiziranih podjetjih. Kako je to le propagandnega značaja je razvidno iz tega, da so dvignili osebne dohodke kar za 50 %, čeprav so delali po starem, ker nobenega dokaza ni, ki bi tolikšen dvig ekonomsko opravičeval. Taki pojavi seveda našim prizadevanjem pri uvajanju ekonomskih enot močno škodujejo, saj morajo biti to resnične ekonomske enote, ne pa propagandni manever. Kjerkoli so tako ravnali, bo zelo težko in časovno zamudno uveljaviti resnične ekonomske enote. V zvezi z ekonomskimi enotami in obratnimi delavskimi sveti se običajno govori le pri delitvi sredstev. To je sicer zelo važno, čeprav mora biti težišče na boljšem gospodarjenju in ne v tem, kako bomo ustvarili večja sredstva za delitev. To pa je tako specifično in široko področje, da ga uspešno obvladajo lahko res le čimbolj decentralizirani organi samoupravljanja.

Čeprav so odnosi med centralnimi delavskimi sveti in obratnimi logični, pa še vedno obstojajo nejasnosti glede prenosa pravic iz centralnega na obratne delavske svete. Centralni delavski svet sprejema načelne odločbe in odreja politiko poslovanja gospodarske organizacije. Praktično to pomeni, da koordinira delo obratnih delavskih svetov in nastopa kot predstavnik kolektiva nasproti ostalim gospodarskim organizacijam in celotni družbi. Da bi se nadaljnji proces decentralizacije delavskega samoupravljanja uspešno nadaljeval, je potrebno, da se v podjetjih odpravijo subjektivne in objektivne tendence ter se v tem procesu poišče najugodnejše in najprimernejše oblike in metode za razvoj in utrditev novih pozitivnih smeri.

Še nekaj besed o amortizaciji v gospodarskih organizacijah. Z gotovostjo lahko trdimo, da je strojni park tekstilne industrije v LRS v veliki večini iz

let pred drugo svetovno vojno. Valorizacija, ki je bila izvršena v letu 1953 ter nadaljnje povečanje v letu 1957 za 17 %, še vedno ni zadostno, da bi se ustvarile amortizacijske osnove in s tem dovolj sredstev za obnovo že močno iztrošenega in tehnično zastarelega strojnega parka in stavb. Tudi centralno določena stopnja amortizacije, ne glede na število izmen, zavira gospodarske organizacije pri ustvarjanju tega sklada. S predpisi naj bi bila določena minimalna stopnja amortizacije, dočim bi ostalo odločanje prepustili delavskim svetom v gospodarskih organizacijah, ki naj bi o tem samostojno odločali. Napačno bi bilo, če bi hoteli vse te stvari čez noč urediti, kajti predpriprave za tako delo morajo biti solidno izvršene, če hočemo ocenitev imeti pravilno in dobro izdelano. Smatram namreč, da nov gospodarski sistem predvideva enotno in pravilno ocenitev osnovnih sredstev. Pri gospodarskih organizacijah imamo namreč sredstva nizko ocenjena in je premalo upoštevana tudi njihova izkoriščenost, kar je predpogoj za dobro gospodarjenje, kajti neizkoriščene kapacitete so za ekonomično proizvodnjo izredno veliko breme. Ker pa ta sredstva ne predstavljajo vedno bistvene obremenitve, se temu vprašanju tudi ne posveča takšne pozornosti kot bi to bilo potrebno. Hitrost razvoja gospodarjenja, bi nujno zahtevala tudi spremembe, kajti le na ta način bo mogoče dobro gospodariti in ustvariti sklade, ki so za nadomestitev, posebno v gospodarskih organizacijah, ki imajo iztrošeno opremo, zelo nujni.

Te stvari naglašam zato, da bi moja diskusija vkljub temu, da se ta vprašanja že rešujejo, pripomogla k še hitrejšemu reševanju teh vprašanj.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Peter Plevel.

Peter Plevel: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Hočem se dotakniti tistega dela poročila Izvršnega sveta, ki govori o razvoju turizma v preteklem obdobju.

Kot nam je znano, smo v zadnjem času, predvsem pa po lanskoletni februarski seji naše skupščine mnogo govorili o turizmu, o njegovem razvoju in o tem kako pristopiti resneje k reševanju te problematike. Še pravi, kako in na kakšen način priti hitreje do nekaterih nujnih rešitev na področju te dejavnosti. Dejstva, da so bili tudi na tem področju doseženi precejšnji rezultati, ne more nihče zanikati. Ti rezultati so vidni tudi na drugih področjih, ki so s turizmom ozko povezani. Zdi se mi, da so ti uspehi predvsem plod resnejšega reševanja tega problema in da so pri tem poslu, predvsem pri snovanju načrtov, pomagali vsi forumi, zato so tudi načrti skoro povsod pripravljeni.

Druga, nič manj važna ugotovitev pa je ta, da so tudi politične organizacije s svojimi stališči pripomogle k reševanju tega problema, oziroma k pospešenemu razvoju te panoge gospodarstva. To z gotovostjo lahko trdimo za območje ljubljanskega okraja. Na celotnem področju tega okraja so izdelani perspektivni programi razvoja turizma. O njih so razpravljale okrajne in občinske organizacije, v nekaterih občinah ljubljanskega okraja pa so bili ustanovljeni tudi sveti za turizem.

Čeprav je bil na tem področju storjen precejšen korak naprej, pa se mi zdi, da so še nekateri pojavi, ki po mojem mnenju ne vplivajo najbolj vzpodbudno na razvoj turizma, vsaj v takem obsegu ne, kot je bilo govora na zasedanju naše skupščine v letu 1960. Investicije na področju turizma ne potekajo po predvidenem planu. Tu mislim v glavnem na investicije večjega obsega, ki so pomembne ne samo za tisto področje, kjer se ali pa se bodo

predvideni objekti nahajali, na investicije namreč, s pomočjo katerih se bodo dosti laže reševala vprašanja s področja turizma glavnega mesta naše republike. Tu imam v mislih gradnje večjih hotelov v Ljubljani, ureditev kamniško-domžalskega turističnega področja in še nekaterih drugih, med njimi velikega rekreacijskega centra na Veliki planini, ki bo v določenem obsegu prispevala k večji vrednosti Ljubljane kot upravnega, kulturnega in trgovskega središča naše republike.

Nimam točnih podatkov, kolikšni zneski so bili v letu 1960 planirani za to področje, ali bolje rečeno, v kakšnem odstotku so bile investicije v turizmu realizirane. Menim pa, da bi ta vprašanja dosti lažje, energičneje ter hitreje reševali, če bi sredstva za večje investicije združevali in le-te usmerjali samo na eno področje, pa naj si bodo to sredstva republike, okraja ali občine. Na ta način bi laže in hitreje uredili eno izmed največjih turističnih področij v neposredni bližini Ljubljane. Pri investiranju združenih sredstev bi morali upoštevati predvsem ekonomičnost, ugodnost razmer, stopnjo že do sedaj izvršenih pripravljalnih del itd. Opozoriti moram na stališče Sveta za turizem pri okrajnem ljudskem odboru, ki je postavil kot prvenstveno nalogo izgradnjo turistično rekreacijskega področja na Veliki planini in posameznih turističnih objektov v okolici Ljubljane in to v letu 1962 in 1963. Po tem predlogu bi morali sredstva za izgradnjo teh objektov združevati kot smo jih združevali v preteklem obdobju za področje kmetijstva.

Morda bi bilo treba misliti celo na to, da bi osnovali poseben sklad za razvoj turizma, ker bi na ta način lahko mnogo bolje reševali pereča vprašanja s tega področja in bi marsikateri načrti, ki so danes napravljeni, bili hitreje realizirani. Vse to pa bi služilo našemu delovnemu človeku v njegovem prostem času.

Smernice za razvoj turizma, ki jih je izdelal na podlagi skupščinske razprave Izvršni svet, pa bi bile hitreje, načrtneje in dosti realneje izpolnjene in bi tako prišli od programiranja k dejanski realizaciji zastavljenih načrtov.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Bergant.

Jože Bergant: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS nam dobro prikazuje gibanje gospodarstva v LRS za leto 1960. Po podatkih, katere nam je posredoval Izvršni svet, kakor tudi iz lastne prakse vemo, da se je produktivnost dela v preteklem letu znatno dvignila in da smo na tem področju že dosegli nekje bolj, drugje manj zadovoljive rezultate. Jasno je, da so se s povečano produktivnostjo dela vzporedno povečali tudi osebni dohodki. Logično bi bilo, da bi se enako, kakor so se dvignili osebni dohodki, dvigal tudi standard naših delovnih ljudi, kajti tu bi se moral pri povečani produktivnosti dela še hitreje dvigati, za kar so dani vsi ekonomski pogoji. Saj je nedvomno zaradi povečane proizvodnje na trgu vedno več proizvodov, ki bi tako morali biti cenejši, kar pa v resnici ne drži. Kljub temu, da naš delovni človek dnevno ustvarja več potrošnih dobrin, se te iz dneva v dan dražijo. Zlasti je prišlo to do izraza zadnje mesece leta 1960 in pa v letošnjem letu. Zelo redke izjeme so, da bi določene artikle pocenili. Kaj je temu vzrok? V večini primerov so posamezne gospodarske organizacije v soglasju s svojimi organi upravljanja neupravičeno povečale cene svojih izdelkov, v težnji, priti na čim lažji način do čim

večjih dobičkov. Ti državljani, pa najsi bodo iz upravnega aparata ali iz organov delavskega samoupravljanja, se vse premalo zavedajo, da so kot proizvajalci obenem tudi potrošniki. Vsak dinar, ki ga pridobe na tak način, vrnejo običajno z obrestmi nazaj.

Drugi vzrok za te podražitve je preveliko število posrednikov med proizvodnjo in potrošniki. So primeri, da gre blago, namenjeno široki potrošnji, skozi roke številnih posrednikov v obliki grosističnih podjetij, ki zaračunajo pri tem blagu kljub temu, da ga dostikrat niti ne vidijo, temveč izstavljajo zanj le fakture, krepke procente in si tako na zelo lahek način ustvarjajo mastne procente. Tako so osebni dohodki v teh posredniških organizacijah večinoma mnogo višji od osebnih dohodkov tistih, ki to blago proizvajajo.

Tretji vzrok pa je občutno povečanje cen kmetijskim proizvodom. V tej panogi je to povečane delno upravičeno, saj je znano, da so bili osebni dohodki kmetijskih delavcev najnižji in je bilo nujno, da se ti dohodki vsaj nekoliko približajo osebnim dohodkom delavcev v industriji. Lahko pa bi se z boljšo organizacijo dela, z večjo mehanizacijo in z agrotehničnimi ukrepi tudi stroški kmetijske proizvodnje znatno znižali. Nič ne pomaga, če se osebni dohodki delovnih ljudi danes povečajo tudi za 10 %, ko pa se na ta račun cene na trgu povečajo že mesec ali pa dva prej za 15 ali celo za 20 %. Še bo treba povečati delovno storilnost, izboljšati organizacijo dela, mehanizirati naša podjetja in izdelke posredovati bolj direktno od proizvajalca do potrošnika. S tem bomo na trgu vskladili zakon ponudbe in povpraševanja, pocenili naše proizvode in s tem tudi izboljšali standard naših delovnih ljudi.

Dotaknil bi se še novih instrumentov v gospodarstvu, ki so sprožili dosti pozitivnih pa tudi negativnih razprav v naših gospodarskih organizacijah. Izven vsakega dvoma je dejstvo, da so ti inštrumenti naprednejši in vzpodbudnejši za naše gospodarstvo, ker dajejo boljše pogoje za delo in finančni uspeh tistim gospodarskim organizacijam, ki so že zdaj znale gospodariti. Slabši so pa seveda za tiste organizacije, ki so se skušale v preteklosti z raznimi mahinacijami izmakniti raznim družbenim obveznostim. Po mojem gledanju so ti novi predpisi prinesli v naše gospodarstvo približno tak preokret kot odprava kart in prehod na prosto trgovino v neposrednem povojnem obdobju. Nihče nam ne bo več diktiral od zgoraj, kako naj delamo, temveč bo od nas samih odvisno, kako bomo znali organizirati proizvodnjo, da bo imel od tega čim več koristi posameznik pa tudi družba.

Uveljavljanje novih inštrumentov v gospodarstvu pa je ponekod odkrilo tudi odvečno delovno silo, ki so jo do sedaj nekako umetno prikrivali. Za našo republiko to ni tak problem, da bi se zaradi tega bilo treba bati brezposelnosti. Pri nas je še vrsta panog, ki so prisiljene dobivati delovno silo od drugod, kot so to na primer gozdarstvo, gradbeništvo, kmetijstvo, gostinstvo, trgovina, turizem, razne obrti itd. V teh panogah lahko zaposlimo vso odvečno delovno silo, ki bi se pojavila in za enkrat še ves naravni prirastek prebivalstva.

Opozoriti pa je treba na težnje nekaterih podjetij, ki bi se rada, ko ugotove, da imajo preveč delovne sile, v prvi vrsti znebila invalidov in starejših delavcev, ki jim manjka morda še leto ali dve do upokojitve, in ki niso več tako produktivni kot njihovi mlajši tovariši. Proti takim težnjam je treba najostreje nastopiti. Invalide je treba usposobiti, da bodo na določenih delovnih mestih svoje delo opravljali enako kot zdravi ljudje. Res, da se invalid

ne more usposobiti za vsako delovno mesto, vendar pa je v vsakem podjetju vrsta delovnih mest, kjer je to možno. Taka delovna mesta je treba z raznimi mehanskimi izboljšavami prilagoditi sposobnostim invalida, potem se bo tudi ta čutil enakopravnega člana tega delovnega kolektiva. Starejše delavce pa, ki so pustili velik del svojih fizičnih sposobnosti morda prav v tem podjetju, je treba razporediti na taka delovna mesta, katerim bodo še vedno kos, ne pa jih podcenjevati, saj so prav ti večinoma dali vse svoje sile tako za zmago narodnoosvobodilne borbe, kot tudi v prvih povojnih letih za hitro obnovo naše porušene domovine.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Jože Vonta.

Jože Vonta: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V mesecu marcu letošnjega leta sta začela veljati zakon o bankah ter zakon o kreditih ter bančnih poslih, ki bistveno spreminjata dosedanjo organizacijo bančnega in kreditnega sistema pri nas ter hkrati vsklajujeta kreditni in bančni mehanizem z našim družbeno-ekonomskim sistemom. Vkljub centraliziranemu bančnemu mehanizmu ni bilo mogoče zagotoviti dovolj kreditne mase in usmerjati kreditna sredstva v skladu s težnjami družbenih planov, ampak so dani krediti iz bančnih sredstev dopuščali, da so gospodarske organizacije vlagale lastna sredstva v druge sklade, sorazmerno malo pa v obratna sredstva. Takšen način gospodarjenja, kot je poudarjeno tudi v poročilu Izvršnega sveta in v obrazložitvah članov Izvršnega sveta v skupščinskih odborih, je povzročal občutne motnje v odnosih med planirano in dejansko protrošnjo na eni strani in proizvodnjo na drugi strani. Zato je bilo treba vršiti dodatne emisije denarja, kar pa je negativno vplivalo na gospodarsko stabilnost. Osnovna značilnost novega bančnega in kreditnega sistema je preprečiti nestabilnost gospodarstva in doseči plansko delitev sredstev.

Izvajanje določil novih zakonov bo zato vplivalo tudi na združevanje prostih sredstev, ki se bodo usmerjala tja, kjer bodo v določenih trenutkih gospodarstvu najbolj potrebna in najbolj upravičena. S tem načinom bodo zagotovljene potrebne količine denarja za izpolnjevanje nalog, postavljenih v družbenih planih, kakor tudi v programih in bo tako preprečena nagla emisija denarja. Po novem zakonu o bankah opravljajo kreditne in druge bančne posle Narodna banka kot emisijska banka, nadalje poslovne banke, to je specializirane banke ter končno komunalne banke. Tako je komunalna banka v novi organizacijski struktura bančnega sistema osnovna in samostojna organizacija, ki oblikuje in deli celotni dohodek po predpisih, ki veljajo za gospodarske organizacije ter opravlja vse gospodarske posle na svojem področju ter praviloma kreditira vse potrebe gospodarstva v komuni. Njeno kreditno bilanco sestavljajo vsa sredstva gospodarstva, proračuna, ustanov, skladov, državljanov itd. Za obveznosti komunalne banke jamči občina, gospodarske organizacije, zavodi in druge družbeno pravne osebe njenega območja. Tako so banke pri svojem poslovanju samostojne ter izvajajo kreditno politiko s svojo kreditno bilanco v skladu s smernicami, ki so določene v družbenih planih komune. Družbeno nadzorstvo opravljajo predstavniški organi politično teritorialnih enot, to je komune, ki med drugim obravnavajo, kako banka izvaja kreditno politiko, začrtano v družbenem planu in če poslovanje banke v celoti ustreza potrebam komitentov in občine.

Glede organizacije bančne mreže določa zakon o bankah, da ima komunalno banko lahko vsaka občina, ali pa ena banka posluje za dve ali več občin. To pomeni, da zakon prepušča ljudskim odborom, da sami sklepajo o tem, ali za področje komune ustanovijo svojo banko, ali pa imajo eno banko za več občin skupaj. Glede na to, da predstavlja banka vso gospodarsko in kreditno moč komune in da bo opravljala vse posle celotnega gospodarstva na svojem področju, to je v komuni ali pa za več komun, ima tudi različne vire sredstev za kreditiranje. Banke bodo lahko dajale kredite iz sredstev svojega kreditnega sklada in iz sredstev drugih skladov, sredstev, naloženih na določeni rok, ali pa naloženih brez določenega roka in sredstev, pridobljenih s krediti ter iz sredstev, zbranih z obveznicami in podobno.

Tudi glede združevanja sredstev določa novi zakon povsem drugačen način združevanja sredstev gospodarskih organizacij. To združevanje bi se opravljalo s pomočjo vloženih depozitov gospodarskih organizacij, kar je vsekakor novost, oziroma je to popolnoma nov bančni posel, ki v skladu z nalogami banke bistveno spreminja dosedanjo organizacijo bančnega in kreditnega sistema. Tako se ljudski odbori lahko aktivno poslužujejo te novosti predvsem glede združevanja sredstev. V praksi je način, da se ljudski odbori dogovorijo s predstavniki podjetij, koliko bodo prispevali v sklad združenih sredstev in za kakšne namene. Če to funkcijo prevzame banka in sklepa s podjetji zadevne pogodbe, seveda sporazumno z ljudskim odborom, predstavlja združevanje sredstev s pomočjo vloženih depozitov za podjetje način, po katerem se sredstva tretirajo enako, kot da bi bila naložena na hranilni knjižici. Razen tega bi se tako vložena sredstva podjetjem tudi obrestovala. Čim hitreje bi pristopili k takemu poslovanju, tem hitreje bi lahko stalni del teh sredstev uporabljali tudi za dajanje dolgoročnih kreditov tistim gospodarskim organizacijam, ki bodo te kredite potrebovale, seveda v sporazumu z ljudskim odborom, in v skladu s planom, ki ga predvideva ljudski odbor. Na ta način bi ljudski odbor lahko neposredno izvajal svojo politiko do naložb v obratna ali osnovna sredstva.

Nakazati sem hotel nekaj značilnih sprememb bančnega in kreditnega sistema, ki jih obravnava tudi poročilo Izvršnega sveta in nakazati nekatere nujnosti, ki se bodo porajale ali pa se že porajajo v zvezi s kreditiranjem in drugimi gospodarskimi posli v komuni. Vsekakor so ljudski odbori v celoti zainteresirani, da bodo predvidevanja družbenega plana v celoti izpolnjena. Zato menim, da je že sedaj potrebno razmisliti, kako in na kak način zajeti čim večjo vsoto denarja, pa naj si bo to za finansiranje obratnih ali pa osnovnih sredstev, z združevanjem sredstev preko banke, za izvrševanje postavljenih družbenih planov v komuni. Želim poudariti, da ljudski odbor lažje lahko gospodari, če se centralizirajo sredstva več občin v eni banki in to predvsem tam, kjer je šibkejša komunalna banka in tam, kjer je to teritorialno mogoče. V taki centralizirani banki pa je treba ustvariti tako organizacijo, ki zagotavlja evidenco nad sredstvi posameznih komun in možnost, da vsaka komuna s svojimi sredstvi družbeno upravlja. Zato menim, da je prav, če ljudski odbori, kot tudi kolektivi tehtno presodijo prednost takih bank.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Angela Boštjančič.

Angela Boštjančič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko analiziramo delo Izvršnega sveta, ne moremo mimo ocene prizadevanj, ki jih

je vložil v uveljavljanje vsebinskih sprememb v sistemu gospodarjenje, v sprostitev dosedanjih oblik družbenega poseganja v gospodarstvo, v poglobitev in nadaljnji razvoj nagrajevanja po vloženem delu in končno v splošno družbeni proces decentralizacije. Spremembe v delitvi dohodka, krepitev komunalne samouprave, razširjenje samostojnosti gospodarskih organizacij in organov upravljanja na vseh področjih ugodno vplivajo na družbeno samozavest in aktivnost neposrednih proizvajalcev. V vseh večjih kolektivih na Gorenjskem o tem živahno razpravljajo, pojavljajo se ideje, predlogi, združevanja posameznih gospodarskih organizacij, vse večja je pripravljenost na vsestransko sodelovanje. V mnogih podjetjih pa prihaja do spopadov, do kritik starega načina gospodarjenja in do določenih zahtev po drugačnih družbenih, gospodarskih in medsebojnih odnosih, ki jih novi sistem gospodarjenja in delitev dohodka omogočata, stimulirata in naravnost zahtevata.

Tako se začenja povsem nov boj za odpravo nepotrebnega in za odkrivanje rezerv, upravljanje se prenaša na obrate, na delovna mesta, sicer postopoma, ponekod pa tudi s precejšnjimi težavami in ob preslabi podpori subjektivnih sil. Toda proces je sprožen, ljudje so ga usvojili in za našo občino v Kranju lahko rečem, da v vseh večjih, pa tudi v nekaterih manjših podjetjih teče proces decentralizacije, ko se osnovni proizvajalci vključujejo v neposredno upravljanje.

Gospodarski rezultati pa se nam kažejo predvsem na področju razvoja sistema nagrajevanja po delu, v zaposlovanju in odkrivanju notranjih rezerv. Glede tega smo na področju občine Kranj dosegli bistveno prelomnico, katere rezultat je povečana proizvodnost dela, zlasti v industriji, uvajanje sodobnih postopkov v proizvodnjo, večja skrb za smotrno organizacijo dela ter ugodne posledice glede kvalitete proizvodnje ter smotrnega zaposlovanja. Proizvajalcem je bila dana možnost za dosego boljšega in večjega zaslužka, s tem pa tudi možnost za občuten dvig njihove življenjske ravni. Vsa pretekla leta smo ugotavljali velika in dostikrat neopravičljiva nesorazmerja med posameznimi panogami gospodarstva glede osebnih dohodkov. Letos pa ugotavljamo, da teh nesorazmerij skoraj ni več.

Odpira pa se drug problem. Medtem ko je industrija v največ primerih pokrila povečane osebne dohodke s povečano produktivnostjo dela, tega manjše gospodarske organizacije niso uspele in so povečane osebne dohodke izplačale na račun svojih skladov. To pa nas seveda opozarja na dejstvo, da je taka situacija lahko samo enkratna in ne more biti sistem, zato se morajo vse gospodarske organizacije in vse panoge gospodarstva usmeriti predvsem na povečanje vrednosti dela in od tam dalje iskati izhode za povečanje osebnih dohodkov, saj že sama delitev dohodkov med podjetji in skupnostjo stimulira racionalno gospodarjenje. Zares se v naši občini čutijo prizadevanja, da se iz pravilnikov o razdeljevanju osebnih dohodkov črta tarifna postavka kot eden od temeljnih elementov za nagrajevanje. Praksa kaže, da se dajo povsod, tudi v manjših organizacijah, uveljaviti nova merila, ki naj poleg individualnega prizadevanja občutneje kot do sedaj stimulirajo racionalno organizacijo dela, ekonomično izrabo proizvajalnih sredstev, uporabo surovin, energije in delovnega časa. Odločanje o razdeljevanju ustvarjenega dohodka se prenaša vse bolj na obrate, na delovna mesta. Čutiti pa je, da z decentralizacijo sredstev na obrate nismo dovolj močno zainteresirali vseh gospodarskih činiteljev, kot smo jih to z organizacijo nagrajevanja po učinku. Tu podpora ni bila vsestranska in zato gredo

ti procesi počasneje naprej. Mislim, da bi morali tu zlasti občinski zbori proizvajalcev konkretneje poseči v politično akcijo in s svojim vplivom pospešiti, da se v praksi zagotovi proizvajalcem čim širša možnost odločanja, ker samo tako bodo delovni kolektivi lahko izkoristili razpoložljive pogoje in zagotovili večjo proizvodnjo in večji dohodek. Na to bi morali zbori proizvajalcev opozoriti zlasti slabo organizirana podjetja, ki v bodočnosti ne bodo mogla zagotavljati porasta osebnih dohodkov brez stvarne stimulacije, kolikor ne bodo na osnovi sodobnejših načinov proizvajanja ustvarila pogojev za to.

Analiza izplačanih osebnih dohodkov za prve tri mesece letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lani kaže občuten porast osebnih dohodkov. Osebni dohodki so se povečali v industriji za 32,8 %, v gozdarstvu za 31,1 %, v gradbeništvu za 30,4 %. Produktivnost dela se je v istem obdobju povečala, računano po starih merilih, za 12,7 %, industrijska proizvodnja pa za 17,1 %. Prav tako kaže podrobnejša analiza, da so se osebni dohodki vodstvenega kadra že v večini primerov približali visoko razvitim podjetjem, podjetjem z visoko produktivnostjo dela. Zato smatram, da kaže na osnovi novih meril dela, ki se morajo zelo hitro uvajati v sistem razdeljevanja osebnih dohodkov, občutneje stimulirati predvsem organizatorje proizvodnje in proizvodne delavce, torej tiste sile, ki predstavljajo jedro gibanja vsake proizvodnje. Posvetiti bo treba vso družbeno skrb razdeljevanju dohodka znotraj gospodarskih organizacij, ne da bi pri tem okrnili pravice samoodločanja ali slabili proces demokratizacije. Pota in načini, ki jih gospodarske organizacije pri tem ubirajo, so zelo različni, prav tako tudi doseženi rezultati. Dejstvo pa je, da je novi sistem omogočil, da so kolektivi začeli o vsem razpravljati in da jim je treba v tem pomagati.

Za našo občino je zlasti značilno, da so začeli urejati vprašanje zaposlevanja samoupravni organi sami. Niso več osamljeni primeri, kjer posamezne ekonomske enote in obratne delavnice odklanjajo nadaljnje zaposlovanje in iščejo notranje rezerve. Smatramo, da je treba tako orientacijo samo podpreti, saj vsi vemo, da je zaposlovanje v naši občini predstavljalo vse skozi osrednji politični problem, tako glede urejanja zadev družbenega standarda in produktivnosti, pa tudi odnosov med občinskimi in tovarniškimi organi. V letošnjem letu ne samo da gospodarske organizacije ne izkazujejo potreb po nadaljnjem zaposlovanju, ampak se kaže celo rahla tendenca padanja zaposljevanja ob sočasnem izvrševanju družbenih obveznosti. Situacija prav tako kaže, da postajajo tista podjetja, ki so glede tega dosegla največji napredek, vse bolj interesantna za ljudi, ki iščejo nove zaposlitve, ker vidijo v teh podjetjih garancijo za solidno poslovanje in urejanje osebnih dohodkov ter problemov standarda.

Poleg teh pozitivnih ugotovitev pa obstoji seveda tudi še cela vrsta težav, ki se kažejo v zastarelosti osnovnih sredstev, kar zavira hitrejši proces v nakazani smeri in zahteva od gospodarskih organizacij večjih investicijskih naložb, če hočejo razvijati proizvodnjo v kvalitetnejši smeri in ne zaostajati za drugimi. Podatki kažejo, da so naša podjetja že do sedaj investirala v glavnem le iz lastnih sredstev, saj sta republika in zveza od skupnih investicijskih naložb v našem okraju prispevala v zadnjih štirih letih v celoti le 13,9 %.

Vsekakor je to eden od problemov, ki ga bomo morali začeti zelo pospešeno reševati, — ne omenjam problemov obratnih sredstev, ker vem, da so povsod pereči — vendar bo poleg prizadevanj gospodarskih organizacij treba

v tej prehodni dobi podvzeti določene ukrepe tudi za to, da bodo gospodarske organizacije imele možnosti solidneje poslovati.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Krajnčič.

Ivan Krajnčič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Poročilo Izvršnega sveta vsebuje pomembne podatke o doslej opravljenem delu na področju znanosti in znanstveno-raziskovalnega dela. Pomembni so zaradi tega, ker govore o uspešni realizaciji enega izmed ključnih pogojev za izpolnitev nalog programa perspektivnega razvoja Ljudske republike Slovenije. Brez najtesnejše povezave znanstvenih inštitucij z gospodarstvom in družbenim življenjem si ne bi mogli zamisliti hitrejšega napredka in kvalitetnejših sprememb v našem materialnem razvoju in v razvoju družbenih odnosov. Za uspešno delovanje znanstvenih zavodov, ki jih imamo v Sloveniji 30, so že ustvarjeni dokaj solidni materialni, organizacijski in kadrovski pogoji. Za vsebino in metode njihovega dela je značilno, da se vse tesneje povezujejo z našo gospodarsko in družbeno prakso, obenem pa vzpodbujajo s svojo dejavnostjo razvoj novih aplikativnih znanstvenih institucij znotraj gospodarskih organizacij in ustanov.

Dovolite, da spregovorim nekaj besed o tem, kako se odraža proces integracije znanstvene dejavnosti z gospodarsko in družbeno prakso na področju mariborskega okraja. Kolektivi večjih industrijskih podjetij mariborskega okraja že spoznavajo, da zahteva kakovostni prehod v modernejšo industrijsko proizvodnjo, za katero je značilna specializacija, avtomatizacija, znanstvena organizacija proizvodnega procesa, tudi kakovosten prehod od izključno rutinersko tehničnega dela k usvajanju rezultatov znanstvenega in znanstveno-raziskovalnega dela. Zato se v iskanju novih poti povezujejo z znanstvenimi zavodi in fakultetami, poleg tega pa vlagajo znatna sredstva za opremo svojih laboratorijev z modernimi tehničnimi sredstvi in napravami ter omogočajo svojim najsposobnejšim strokovnim kadrom, da se posvečajo izključno znanstvenemu raziskovalnemu delu.

Tekstilni inštitut v Mariboru se je razvil iz Centralnega tekstilnega laboratorija, ki so ga ustanovile Mariborska tekstilna tovarna, Predilnica in tkalnica Maribor in Tiskanina Kranj za svoje proizvodne potrebe. V lanskem letu se je uvrstil Tekstilni inštitut med znanstvene zavode kot samostojna ustanova s 65 nameščenci in letnim bruto dohodkom nad 100 milijonov dinarjev. V svojem programu ima znanstveno proučevanje tehnoloških, organizacijskih in ekonomskih vprašanj, iskanje novih tehnoloških postopkov, projektiranje z organizacijsko in ekonomsko dokumentacijo, preizkušnjo tekstilnega materiala in podobno. Ob uveljavljanju inštituta kot samostojnega zavoda se pojavlja nasprotje med interesi inštituta, ki želi vplivati s svojo znanstveno dejavnostjo na hitrejši razvoj celokupne tekstilne industrije in med ozkostjo nekaterih strokovnih kadrov tekstilnih podjetij z obrtniško mentaliteto, ki se počutijo ob poseganju inštituta v proizvodni proces ogrožene oziroma strokovno prizadete. Toda to je le prehodna, otroška bolezen, ki zahteva večjo aktivizacijo sil kolektivov.

Železarna Ravne ima svoj razvojni laboratorij za metalurške raziskave, v katerem delajo specialni visokokvalificirani kadri. Tu raziskujejo svojstva posameznih vrst jekla, izboljšujejo njihovo strukturo, iščejo nove legure in

proučujejo tehniške postopke. Ravenski laboratorij sodeluje s centralnimi znanstvenimi zavodi in ustreznimi inštituti univerze.

Tudi v Tovarni avtomobilov v Mariboru imajo pri tehnološko-konstrukcijskem oddelku, ki ima le rutinersko operativni značaj, zametek razvojnega laboratorija za potrebe avtomobilske proizvodnje. Ta razvojni laboratorij se bo zaradi posebnih nalog in posebnih metod dela postopoma kadrovsko okrepil in osamosvojil.

Znano je, da so narekovale ustanovitev mariborskih višjih šol potrebe gospodarskega in družbenega razvoja. Temu namenu tudi prilagajajo svoje programe in metode dela. Isti interesi pa zahtevajo tudi tesnejše povezovanje teh šol z obstoječimi pospeševalnimi in raziskovalnimi zavodi, ki dobivajo glede na vsebino nalog, ki jih opravljajo, značaj inštitutov. Višja agronomska šola n. pr. se povezuje s Kmetijskim pospeševalnim zavodom, ki je sicer strokovni organ Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo. Ker se bavi zavod že več let z znanstveno-raziskovalnim delom na področju sadjarstva in vinogradništva, ima vse pogoje, da postane postopoma za omenjeni kmetijski panogi samostojen inštitut.

Z Višjo komercialno šolo sodeluje vse tesneje Zavod za organizacijo in revizijo, ki je sicer operativni organ okrajnega ljudskega odbora, toda s svojim znanstveno-analitičnim delom že prerašča svoj prvotni namen.

Višja stomatološka šola razvija svoj anatomski inštitut. Enako smer razvoja kaže dejavnost in razvoj kmetijskega laboratorija pri Višji tehniški šoli.

Če bi s te plati ocenili tudi delo in uspehe s kliničnih raziskav v bolnišnicah v Mariboru in Slovenj Gradcu, nadalje bakteriološkega in živilskega laboratorija Higienskega zavoda ter vrsto drugih laboratorijev v podjetjih, v katerih se porajajo elementi znanstveno-raziskovalnega dela, bi dobili vsaj približno sliko naglega in sproščenega poleta novih ustvarjalnih sil, prvih glasnikov znanstveno-tehnološke revolucije v naši proizvodni praksi.

Najpomembnejše pa je dejstvo, da rastejo v tem procesu novi znanstveni kadri. Napačno bi bilo, če bi smatrali, da gre pri tem le za pojave v večjih industrijskih podjetjih. Znanstvene metode dela, načrtovanja, raziskovanja in organizacije se uveljavljajo postopoma na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja.

Tudi obrt, če pravilno pojmujemo njeno vlogo ob razvitejši industriji, bo morala smelejše na pot modernizacije in to prav tako ob uporabi dosežkov znanosti in znanstvene tehnologije. Predvsem tu se bo pojavilo največ zavor subjektivnega značaja.

Nagle spremembe v materialni bazi naše družbe porajajo spremembe v načinu življenja, v odnosih in v zavesti ljudi, zato je enako pomembno znanstveno-raziskovalno delo tudi na področju družbenih znanosti. Čeprav beležimo v Sloveniji tudi glede tega dela znaten napredek, še vedno zaostajamo, zlasti, kot ugotavlja tudi poročilo Izvršnega sveta, »v bolj tekočem spremljanju družbene problematike in znanstveno izdelanih analiz te problematike, ki so potrebne operativi, ki jim pa ta sama že po svoji naravi ne more biti kos.« Tudi ta dejavnost zahteva večjo povezavo znanstvenih zavodov za družbene vede s študijskimi skupinami terenskih znanstvenih sodelavcev.

Znanstveno raziskovalno delo postaja vse bolj zadeva vse naše družbe. Med kvalitetami, ki jih ustvarja, je pomembno dejstvo, da se v procesu spajanja teorije in prakse, umskega in fizičnega dela, razvija ustvarjalni odnos ljudi do

vseh vprašanj, ki jih poraja življenje, tak odnos pa je tudi bistvenega pomena za globlje razčiščevanje idejnih vprašanj. Naloga gospodarskih in družbenih organizacij ter ustanov je, da krepijo sklade za znanstveno-raziskovalno delo in da obenem kontrolirajo smotrno trošenje vloženih sredstev, kar je mogoče doseči predvsem s koordinacijo te dejavnosti na področju vse republike in s pravilno razmestitvijo, zaposlitvijo in vzgojo tako visokokvalificiranega kot srednjega kadra za znanstveno delo. Štirikrat povečan sklad Borisa Kidriča v primerjavi z lanskim letom in za naslednje petletno razdobje predvidena investicijska sredstva v višini 5 milijard 700 milijonov za potrebe znanosti, so le del sredstev, ki jih bodo vlagale v ta namen gospodarske in druge organizacije. Reformni ukrepi za izobraževanje kadrov, zlasti razvijanje tretje stopnje visokošolskega študija na fakultetah, bodo omogočili, da se bodo okrepile vrste vse kvalitetnejših kadrov tudi za znanstveno delo. Tu gre za razmeroma manjše in kratkoročnejše investicije, toda te se bodo naši socialistični skupnosti bogato vračale.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Franc Naglič.

Franc Naglič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V diskusiji bi se dotaknil tistega dela poročila Izvršnega sveta, ki govori o rudarski industriji in ki mu je tudi gospodarski odbor Zbora proizvajalcev posvetil posebno pozornost.

Dotaknil bi se dveh stvari, posebno tega o čemer je razpravljal gospodarski odbor. V naših zasavskih revirjih ni tako pereče vprašanje prodaje, kot je pereče vprašanje kje bi dobili prostor za deponiranje drobnih vrst premoga. Ker je letos podobna situacija, kot je bila v lanskem letu, da imajo naše hidroelektrarne dovolj vode, je seveda prodaja tega premoga vse bolj pereča. Naša termoelektrarna ga sedaj ne rabi, zato nam je nujno potreben prostor za deponiranje odvečnih količin, ker vemo, da bo termoelektrarna v Trbovljah, ki dela z veliko kapaciteto, ta premog lahko porabila, posebno po izvedeni rekonstrukciji. Z deponiranjem večjih količin premoga pa nastane vprašanje obratnih sredstev.

Z novim gospodarskim sistemom se je tudi z inštrumenti delitve dohodka hotelo rudnikom premoga pomagati, saj so oproščeni obveznosti 15 % prispevka iz dohodka. Tudi z drugimi spremembami, predvsem s povečano amortizacijsko stopnjo, je rudnikom pomagano pri boljšem vzdrževanju proizvodnih kapacitet in pri zamenjavi dotrajanih osnovnih sredstev. Na vsak način so novi instrumenti ugodnejši kot so bili dosedanji, čeprav so bili tudi prejšnji za rudarstvo ugodni. Na delo gospodarskih organizacij je vplival vzpodbudno zlasti posebni delež od prispevka iz dohodka, ki je nasproti prejšnjim obračunskim dobam znašal v letu 1959 50 %, v lanskem letu pa 70 %. Nova delitev dohodka je za rudnike vsekakor ugodnejša, ker jim daje večja amortizacijska sredstva in jih oprošča v celoti plačila rednega prispevka iz dohodka.

Vendar pa to ugodnost zmanjšuje način ugotavljanja izrednega dohodka in obračunavanja prispevka od tega dohodka. Za odbitno postavko se vzamejo povprečni osebni dohodki v panogi in 6 % skupnih osnovnih in obratnih sredstev. Tak način je kriviČen za tista podjetja, ki imajo glede na boljšo produktivnost višje osebne dohodke kot je povpreček v panogi. Razumljivo je, da se mora povečana storilnost tudi ustrezno nagraditi. Za ilustracijo navajam primer

rudnika Trbovlje-Hrastnik, ki je dosegel v zadnjih treh letih lepe uspehe. Navajam podatke za leto 1960 v primerjavi z letom 1958: Letna proizvodnja se je povečala za 18,6 %, povprečna dnevna proizvodnja se je povečala za 17,2 %, rudniška storitev za 22,8, povprečno število zaposlenih se je znižalo za 6,9 %, proizvodni stroški so padli za 2,9 %, doseženi dohodek na enega zaposlenega je znašal 42,7 %, povprečni mesečni dohodek je narašel za 44,4 %. Pri osebnem dohodku moram omeniti, da odpade povečanje za 16,5 % na zakonske predpise, (splošno povečanje v letu 1959 za 10 % in nadomestilo za povečano stanarino v letu 1960 za 6,5 %), tako da na povečanje osebnih dohodkov zaradi boljših rezultatov odpade 27,9 %, kar je popolnoma utemeljeno in je v skladu s povečano produktivnostjo in s povečanjem dohodkov na zaposlenega.

Prikazani rezultati so seveda ugodno vplivali na finančni uspeh, saj je bilo po lanskoletnih predpisih odstopljeno podjetju skoro v celoti doseženo znižanje proizvodnih stroškov v obliki posebnega deleža na prispevku iz dohodka. Jasno je tudi, da so osebni dohodki višji kot je povpreček panoge. Razen tega pa ti osebni dohodki zvišajo tudi povpreček v panogi in imajo od tega korist podjetja z nižjo delovno storilnostjo in manjšimi učinki.

Kot sem že omenil, predpis o ugotavljanju izrednega dohodka in način izračunavanja 25 % prispevka prizadene predvsem podjetja z visoko produktivnostjo in s starimi oziroma zastarelimi osnovnimi sredstvi. V našem primeru so osnovna sredstva odpisana že več kot 56 % in je seveda 6 % odbitna postavka ustrezno nižja kot pri podjetjih z novimi osnovnimi sredstvi.

Zakonodajalec skoro gotovo ni mislil na to, da bodo s tem predpisom prizadeta stara podjetja z visoko storilnostjo, zato je potrebno ta predpis vsaj za rudnike premoga omiliti. Če ostane predpis v sedanji obliki, bo ogrožen sistem nagrajevanja po ekonomskih enotah in enoti proizvodnje, ker podjetja ne bodo imela sredstev za nagrajevanje posebnih uspehov.

Da bi se odpravilo to nenormalno stanje, bi bilo potrebno, da se oproste plačevanja izrednega prispevka poleg rudnikov, ki plačujejo rudniški prispevek-rento, še vsi ostali rudniki premoga. Če pa to ne bi bilo možno, naj se pa predpisi vsaj toliko omilijo, da vzamejo kot odbitne postavke:

a) pri osebnih dohodkih izplačane osebne dohodke pri vsakem posameznem rudniku;

b) pri osnovnih sredstvih naj se vzame vrednost po nabavni ceni;

c) pri zaračunavanju osnove naj se vzame v poštev, kot pri drugi industriji, 15 % redni prispevek iz dohodka, čeprav ga rudniki ne plačajo.

S tem bi se negativen učinek izrednega prispevka nekoliko ublažil.

Dovolite mi tovariši ljudski poslanci, da dam primerjavo za proizvodnjo v zadnjih treh letih: Povprečna dnevna proizvodnja je v letu 1958 znašala 3003 tone ali 100 %. V letu 1959 je znašala 3096 ton ali 103,1 %, v letu 1960 pa 3500 ton ali 117,2 %. Rudniška storitev je v letu 1958 znašala 1,14 tone, v 1959 letu 1,24 ton, v letu 1960 pa 1,40. Povprečno število zaposlenih je v letu 1958 znašalo 4281 ali 100 %, v 1959 letu 3985 ali 93,1 %, v letu 1960 pa 3986 ali 93,1 %. Proizvodni stroški so v letu 1958 znašali 3153 din na tono, v 1959 letu 3247 din na tono, v letu 1960 pa 3063 din ali 97,1 %. Osebni dohodki so v proizvodnih stroških v letu 1958 znašali 1031 din na tono, v 1959 letu 1129 din na tono, v letu 1960 pa 1073 din na tono. Dosežen dohodek na enega zaposlenega je v letu 1958 znašal 491 909 din, v 1959 letu 574 629 din in v letu 1960 702 184 din ali 142,7 %.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Te statistične podatke sem navedel zato, da bi vam pokazal kako so prizadeta podjetja s zastarelimi osnovnimi sredstvi. Naj navedem samo en primer. Rudnik Trbovlje-Hrastnik ima separacijo staro 51 let in bo remont te separacije po predvidenih načrtih stal preko dve milijardi. Tudi ostala osnovna sredstva so iztrošena tako, da nas ta izredni prispevek v precejšnji meri prizadene, posebno pa rudnike z visoko produktivnostjo.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Karel Šterban.

Karel Šterban: Tovariši ljudski poslanci! V razpravi bi se dotaknil tistega dela poročila Izvršnega sveta, ki govori o sanitarni inšpekciji.

Če pogledamo vlogo sanitarne inšpekcije v današnjem družbenem življenju, potem se nam nedvomno pokaže široko področje njenega delovanja in raznovrstne oblike dela. Ali pa je obseg in kvaliteta dela sanitarne inšpekcije povsem zadovoljiv? Nedvomno smo doslej pri vsaki družbeni obliki zabeležili stalne izboljšave, ponekod v večjem, drugod v manjšem obsegu. Zastarela pojmovanja v odnosu do preventivne medicine in utesnitev te službe v okvir golega čuvarja zakonitosti ne zagotavljajo tej službi zadostnega vzpona. Zato je stanje sanitarne inšpekcije v Sloveniji dokaj kritično. Od 83 občin v LRS je v letu 1960 bilo 40 občin brez stalnega uslužbenca sanitarne inšpekcije. Če k temu prištejemo še dejstvo, da je v 1960 letu 7 sanitarnih tehnikov odšlo iz sanitarne inšpekcije v druge službe, — novi kadri pa bodo iz šole prišli šele koncem leta 1962 — potem smo vsekakor upravično zaskrbljeni.

Če primerjamo delavnost in probleme sanitarne inšpekcije v Sloveniji s stanjem v okraju Novo mesto, potem lahko rečemo, da so ti precej enaki, le s to razliko, da je kadrovska zasedba v okraju še slabša. Zato lahko za ta okraj še posebno trdimo, da sanitarna inšpekcija ne more pokazati tistih uspehov, kot bi jih sicer. Republiški sanitarni inšpektorat je na primer ugotovil, da je za srednje in velike občine potreben honorarni sanitarni zdravnik in stalni sanitarni tehnik, če hočemo zagotoviti vsaj 60 % vseh storitev. Zasedba po posameznih občinah okraja Novo mesto pa nam kaže naslednjo sliko: 5 honorarnih sanitarnih inšpektorjev-zdravnikov, 3 stalni sanitarni tehniki in 2 honorarna sanitarna tehnika. To se odraža seveda tudi na obsegu dela, ki ne doseže niti 50 % predvidenih storitev. Ob upoštevanju opisanega stanja pa je bilo opravljeno delo v letu 1960 relativno še dokaj uspešno. Največja dejavnost sanitarne inšpekcije se kaže pri kontroli higiene prehrane, dočim je kontrola pri šolski in komunalni higieni občutno slabša. Število industrijsko proizvedenih živil naglo narašča in prinaša s seboj tudi določene nevarnosti za človeško zdravje, zato je potrebna večja budnost sanitarne inšpekcije, kar gre ponekod tudi na račun zanemarjanja drugih nalog. Vrednost živil, ki jih je sanitarna inšpekcija leta 1960 na področju okraja Novo mesto prepovedala prodajati, cenimo na 2 143 000 dinarjev. Ta živila so bila bodisi na osnovi analize laboratorija ali ugotovitve večjih organskih sprememb, ki jh je ugotovila sama prodajna mreža za prodajo neprimerna. Hotel bi poudariti, da po zakonu o finansiranju laboratorijev nosi stroške analize v primeru če živilo ne ustreza, stranka, če pa je živilo primerno, tisti, ki je vzorec vzel, to je sanitarna inšpekcija. Ker pa je kadrovska zasedba občinskih sanitarnih inšpekcij okraja Novo mesto zelo šibka, se to odraža tudi na delu živilskega laboratorija. Res

je, da imajo občinski ljudski odbori za te namene v svojih proračunih določena sredstva, ki bodo ostala v večji meri neizkoriščena, ne vem pa, če je najbolj primerno to, da plača stroške preiskav, kadar je vzorec primeren, sanitarna inšpekcija. Bojim se namreč, da tudi tisti občinski ljudski odbori, ki imajo močno službo sanitarne inšpekcije in ki redno kontrolirajo živila ter jemljejo vzorce, ne bodo zadovoljni, če se bodo njihovi izdatki za stroške analiz večali, pa čeprav so ti izdatki zelo majhni v primerjavi z izdatki, če bi zaradi opustitve tega dela prišlo do kakih zastrupitev ali epidemij.

Pregledi osebja živilske stroke se ne opravljajo redno. Ni redek primer, da sanitarna inšpekcija zasledi osebo, zaposleno v živilskem obratu, ki že nekaj let ni bila zdravstveno pregledana. To delavnost zdravstveni domovi preradi opuščajo in na ta način povečujejo nevarnost za nastanek raznih epidemij. Epidemiološka situacija torej nikakor ni zadovoljiva. Kot v vsej Sloveniji, tako lahko opažamo tudi v okraju Novo mesto, porast črevesnih nalezljivih bolezni, kot tifus, paratifus in griže. V letu 1958 je bilo 18 primerov tifusa, 14 primerov paratifusa, 28 primerov griže. V 1959 letu 26 primerov tifusa, 13 primerov paratifusa in 19 primerov griže. V letu 1960 pa je bilo 20 primerov tifusa, 18 primerov paratifusa in 39 primerov griže. Ne smemo pozabiti, da vsaka najmanjša epidemija črevesnih bolezni ustvarja nove bacilonosce, ki jih je zelo težko zadovoljivo nadzirati. Nadzor nad epidemiološko situacijo je otežkočen zaradi zastarelih predpisov, saj je splošni zakon o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni iz leta 1948 že zastarel in terja novo, sodobno ureditev tega vprašanja. Smatram, da je eden glavnih vzrokov nezadovoljive epidemiološke situacije na Dolenjskem, premajhna aktivnost higienske službe v posameznih zdravstvenih domovih. Novi zakon o zdravstvenem varstvu pa bo pri organizaciji in delu posameznih zdravstvenih domov in zdravstvenih centrov nedvomno v večji meri angažiral splošno zdravstveno službo za preprečevanje in zatiranje nalezljivih bolezni.

Na področju komunalne higiene vidimo na Dolenjskem vrsto čisto specifičnih problemov. Vprašanje higiensko neoporečne pitne vode, je vsekakor zelo pereče. Delavnost sanitarne inšpekcije pa je na tem področju v letu 1960 vsekakor manj uspešna, kot na področju higiene prehrane. Obseg njenega dela na področju komunalne higiene zajema komaj 30 %. Večina problemov komunalne higiene je vezana na proračune občinskih ljudskih odborov, zato je razumljivo, da se ti problemi le počasi rešujejo, včasih celo mimo sanitarne inšpekcije.

Že vrsto let opažamo zelo majhno delavnost pri nadzoru pokopališč in mrtvašnic, saj zajemajo pregledi v letu 1960 komaj 0,6 % vseh teh objektov. Občinski ljudski odbori so s predpisom zadolženi da urede te objekte in jih prilagode predpisom, vendar lahko za vso Slovenijo upravičeno trdimo, da je večina pokopališč in mrtvašnic nesaniranih.

Nezadosten je tudi nadzor nad vodooskrbnimi objekti, saj je bilo povprečno pregledanih le 25 %, postajnih objektov pa 13 %. Prav pri reševanju problemov komunalnega značaja se opaža pomanjkljiva higienska služba, ki bi morala družbo opozoriti na prioritetne naloge s pripravo najnujnejših in najcenejših načrtov za asanacije in z izdelavo dolgoročnih planov.

Tudi predpisi s področja sanitarne inšpekcije so še pomanjkljivi. Pobuda sanitarne inšpekcije za izdajo lokalnih predpisov s tega področja je vsekakor umestna. Izdani so bili odloki o komunalni ureditvi večjih mest in naselij.

Potrebno pa bi bilo slične predpise sprejeti tudi za podeželska naselja. Problemi sanitarnega nadzorstva nad šolami in drugimi objekti, ki so namenjeni šolski mladini so podobni onim pri komunalnih objektih. Omenjeni objekti so v slabem higienskem stanju, sredstva za sanacijo in za novogradnjo pa so majhna. Zato je razumljivo, da so odločbe sanitarne inšpekcije v večini primerov ostale nerealizirane. Potrebno je doseči reševanje teh problemov skupno z organi za šolstvo ter sestaviti dolgoročne plane sanacij s čimer bo doseženo bolj smotrno trošenje razpoložljivih sredstev.

Omenil bi še dva pereča problema, ki se stalno pojavljata. O raznih oblikah letovanj in taborenj je sanitarna inšpekcija prepozno obveščena in se ukrepi izvajajo z zamudo. Drug neljub pojav nastane pri brigadah, ki odhajajo na delovne akcije. Leto za letom se ponavljajo iste napake, mladinci odhajajo v brigade necepljeni, nepregledani in telesno nerazviti, vodstva brigad pa se na ukrepe sanitarne inšpekcije ne ozirajo.

Tudi na področju higiene dela se opaža slaba aktivnost sanitarne inšpekcije kot samostojne službe. Njeno sodelovanje z inšpekcijsko službo je sicer iz leta v leto boljše, toda spričo zapletenih nalog na tem področju smatram, da so sanitarni inšpektorji za to področje premalo strokovno usposobljeni in je zato nujno sistematično izpopolnjevati strokovno usposobljenost tega kadra.

Osvetliti bi hotel še splošne probleme sanitarne inšpekcije. Nezadovoljiva kadrovska zasedba je nedvomno primarnega značaja. Vzroki za pomanjkanje strokovnega kadra in za dokaj visoko fluktuacijo so predvsem v slabo urejenih delovnih pogojih, zato stojimo glede tega pred resnim problemom. Obsežno delovno področje in specifičnost posameznih problemov zahtevata od sanitarnega inšpektorja, da je pol zdravnika, da obvlada kemijo, tehnologijo živil, vse specialne veje higiene in epidemij ter da je ekspert, ki v raznih komisijah opozarja na napake, ki jih zagrešijo strokovnjaki. Vsekakor pa nam to govori, da moramo nujno skrbeti za dvig samega strokovnega kadra. Ker iz objektivnih razlogov ni mogoče opraviti niti najbolj nujnega dela, opravlja sanitarni inšpektor pač to, kar je trenutno aktualno ali neposredno od zgoraj naročeno. V takem primeru ostanejo nekateri važni objekti neobdelani. Ureditvenih odločb je premalo, kontrola njihove realizacije pa je še slabša, kajti vse odločbe sanitarne inšpekcije v celotnem republiškem povprečju so realizirane samo s 40 %. Ne moremo trditi, da so bili odrejeni ukrepi nepravilni, vsekakor pa mislim, da je bilo pred izdajo odločb premalo konzultiranja s zainteresiranimi faktorji. S konzultacijo bi se zagotovila tudi družbena kontrola in bi bil odstotek realizacije odločb vsekakor večji.

Služba sanitarne inšpekcije je nesporno zelo odgovorna. Sanitarni tehniki naj bi pri svojem delu bili vseskozi objektivni, kar v večini tudi so. Njihove odločitve temeljijo v večini primerov na pozitivnih predpisih, marsikedaj pa je potrebno odločiti tudi po prosti presoji, za kar je treba imeti veliko strokovnega znanja in splošne družbeno politične razgledanosti. Čeprav sanitarna inšpekcija opravlja kontrolno službo, mora po vsebini dela, vzporedno z osnovno funkcijo, priti do večjega poudarka tudi njena družbena vloga. Ureditev kadrovskega vprašanja ter zagotovitev izdatne družbene podpore tej službi sta temeljna pogoja za njeno popolno uveljavljanje kot čuvarja zdravja.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Milan Ogris.

Milan Ogris: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Obdobje, za katero daje Izvršni svet svoje poročilo, pa tudi najbližje pretečeno obdobje, je bilo tako na gospodarskem kot na političnem področju močno razgibano in bogato ter nosi obeležje važnih, lahko trdimo, revolucionarnih sprememb in prelomnic za nadaljnji razvoj družbeno-ekonomskih odnosov naše socialistične graditve in utrjevanja novih ukrepov v izvajanju principov graditve socialistične družbe in gospodarstva. Izredni uspehi, o katerih govori poročilo Izvršnega sveta na področju vseh gospodarskih dejavnosti, nenehne krepitve materialne osnove naše družbene skupnosti, hiter porast proizvodnje in produktivnosti, dalje, pospešen razvoj proizvajalnih sil in porast družbenega standarda, vse to je rezultat dinamičnega in vsestransko dobro vsklajenega delovanja vseh subjektivnih sil v okviru družbene skupnosti. Vsi ti rezultati, ki so bili povod in pogoj za sproščeno iniciativo najširših množic delovnih ljudi, danes narekujejo, da nenehno iščemo nove oblike, s pomočjo katerih bi se najuspešneje vključili v današnjo družbeno dogajanje. V novem sistemu gospodarjenja, v uresničevanju socialističnih principov delitve po delu in učinku, v povečani materialni osnovi organov delavskega samoupravljanja se sproščajo neslutene sile vseh proizvajalcev, obenem pa to predstavlja pogoj za nadaljnjo afirmacijo, izpopolnitev in vsebinsko poglobitev njihovega dela. Pridobitve in rezultati v razvoju naših družbeno-ekonomskih odnosov omogočajo v celoti uveljavljanje proizvajalcev samih in odstranitev zadnjih ostankov mezdnih odnosov, s tem pa je zagotovljena nenehna rast progresivnih sil socialistične graditve.

Predloženo poročilo Izvršnega sveta govori o ekonomskih enotah kot o pomembnem faktorju, ki je vplival na boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti. Ravno o ekonomskih enotah in o problemih rezerv, ki se v tej zvezi pojavljajo v sistemu gospodarjenja v našem kranjskem okraju, bi želel, če mi dovolite, spregovoriti nekaj besed. Med problemi, ki pri uvajanju sistema ekonomskih enot v gospodarskih organizacijah Gorenjske najbolj izstopajo so zlasti: racionalizacija dela, zmanjšanje stroškov proizvodnje in znižanje upravnih stroškov. Ti problemi se v gospodarskih organizacijah kranjskega okraja ne rešujejo šablonsko, po enem kopitu, temveč vsaka gospodarska organizacija pristopa k reševanju le-teh na svojstven način, prilagojen in pogojen zahtevam in notranji situaciji v vsaki gospodarski organizaciji. Gospodarske organizacije in njihove ekonomske enote vsak dan bolj pristopajo k reševanju te problematike, bodisi z reorganizacijo gospodarske enote v ekonomskem, tehničnem, tehnološkem ali organizacijskem smislu. Mnoge gospodarske organizacije na našem področju že razmišljajo — namreč sam sistem gospodarstva jih k temu nujno sili — o združevanju. Če bi združevanje gospodarskih organizacij na našem območju bilo le plod analiz o skupnem nastopu na tržišču, o razdelitvi tržišča, o nastopu z enotnimi cenami, o enotnem uvozu, izvozu itd., potem smo lahko prepričani, da bi tako združevanje imelo v sebi močan prizvok monopolizma. V našem primeru gre za nekaj globljega, gre namreč za racionalizacijo živega dela, za višjo proizvodnost, za specializacijo v določeni smeri, za znižanje proizvodnih stroškov, za boljše izkoriščanje obstoječih strojnih kapacitet, za boljše in smotrnejše vodenje dolgoročne investicijske politike itd. Za primer takega združevanja v našem okraju služi lahko dvoje velikih tekstilnih podjetij, kjer je že groba ekonomska analiza pokazala naslednje bistvene prednosti: z maso amortizacije 300 milijonov se lahko izvaja bolj smotrna dolgoročna investicijska politika. Obratna sredstva — 2 milijardi 900 mili-

jonov — se bodo bolj smotrno izkoriščala, združitev vseh skladišč pa bo zagotovila bolj racionalno uporabo vseh vrst materialov. Skupne zaloge se bodo znižale predvidoma za 20 %, kar bo sprostilo 120 milijonov obratnih sredstev, ki se bodo lahko uporabila za druge potrebe, predvsem za nabavo osnovnih surovin. Zaradi uvedbe enotne tehnične, komercialno-upravne službe, se bodo poslovni stroški znižali na približno 97 milijonov. Znižanje števila administrativnih uslužbencev za 23 pomeni hkrati znižanje osebnih izdatkov za nadaljnjih 15 milijonov. Z reorganizacijo tehnološkega procesa, z združevanjem delovnih mest, z znižanjem osebnih izdatkov in znižanjem materialnih stroškov bo torej podjetje z združitvijo prihranilo in povečalo čisti dohodek za najmanj 250 milijonov, iz tega pa povečalo osebni dohodek zaposlenih za okoli 200 milijonov, ali za povprečno 8 % glede na sedanje osebne dohodke.

To bi bile nekatere prednosti združevanja. Obstajajo pa v okviru ekonomskih enot združenega podjetja še mnoge druge, ki jih bo praksa sama diktirala in izoblikovala, zato ni slučajno, da mnoga podjetja Gorenjske razmišljajo o združevanju. Seveda ne bom trdil in bi napak bilo misliti, da se bodo sedaj združile kar vse gospodarske organizacije v kranjskem okraju. To se prepušča v presojo samim proizvajalcem in upravljalcem, da na podlagi ekonomskih analiz odločajo o združevanju, ker bi bilo vsako prisiljevanje v tem smislu s strani kogarkoli za naše gospodarstvo samo škodljivo.

Če sem v prejšnjih izvajanjih navedel, da nas novi gospodarski sistem sili v nekaterih gospodarskih organizacijah v okraju v koncentracijo, v združevanje sil proizvajalcev, pa nas po drugi strani prav v vseh gospodarskih enotah sistem ekonomskih enot nujno sili k decentralizaciji organov delavskega samoupravljanja. Ekonomske enote, ki v večjih gospodarskih organizacijah našega okraja obstojajo že dve leti, so imele v preteklosti močan administrativni prizvok. Tu je bila vrzel, ki se danes v vseh gospodarskih organizacijah v našem okraju izpopolnjuje, namreč, da so kompetence in da je odločanje o problemih in sredstvih posamezne ekonomske enote bilo preje v rokah centralnih samoupravnih organov, danes pa s prehodom na decentralizirani način upravljanja prehaja to navzdol na delavske svete ekonomskih enot, in na zbore proizvajalcev ekonomskih enot. Skratka, upravljanje gospodarstva v ekonomski enoti prehaja iz posrednega na neposredni način upravljanja po slehernem proizvajalcu samem. V vseh večjih podjetjih kranjskega okraja imamo že vzpostavljene samoupravne organe ekonomskih enot, v mnogih novih podjetjih pa je formiranje le-teh v teku. Samo v 12 gospodarskih organizacijah občine Kranj bo do konca junija na novo formiranih 66 samoupravnih organov ekonomskih enot in bo poleg že 1250 vključenih proizvajalcev še 1350 proizvajalcev na novo vključenih v mehanizme delavskega upravljanja v ekonomskih enotah teh gospodarskih organizacij. V jeseniški Železarni je n. pr. v 21 ekonomskih enotah vzpostavljenih prav toliko delavskih svetov in zborov proizvajalcev, vendar so to še vedno prevelike enote ter se v nadaljnjem procesu decentralizacije predvidevajo tu ekonomske enote in njihovi samoupravni organi po izmenah, po številčno obsežnejših delovnih mestih itd.

Tudi v gospodarskih organizacijah škofjeloške in tržiške komune je proces decentralizacije organov delavskega samoupravljanja v polnem razvoju. Omenil bi, da se ta proces decentralizacije ne nanaša le na industrijo, temveč tudi na ostale gospodarske dejavnosti. Zlasti v trgovini in gostinstvu, torej pri manjših gospodarskih organizacijah, je bilo in je še čutiti — zlasti v jeseniški,

pa tudi v drugih občinah — ravno s strani vodilnih kadrov gospodarskih organizacij nekakšen odpor, nekakšen strah pred prenašanjem oblasti navzdol. Politična in gospodarska zrelost samih proizvajalcev pa krepko ruši in paralizira te težnje po centralizaciji kompetenc, saj imamo dovolj primerov, ko ljudje, ko proizvajalci sami, postavljajo svoje zahteve in dajejo pozitivne predloge v zvezi s prenosom pristojnosti navzdol. Tako bodo razne negativne tendence po tako imenovani »čvrsti roki« ali »taktirki« v eni roki nujno propadle. Razvoj in proces sam jih bo zbrisal. Seveda pa s tem, če imamo decentralizirane organe samoupravljanja v ekonomskih enotah še ni storjeno veliko, oziroma prav ničesar, če so ti decentralizirani organi samo posvetovalni organi centralnih delavskih svetov in upravnih odborov, brez kompetenc in brez materialne osnove. Negativnih pojavov s tem v zvezi imamo v kranjskem okraju precej, oziroma smo jih imeli precej, jih pa danes tudi krepko odpravljamo. V jeseniški Železarni so n. pr. v letu 1959 decentralizirani organi, to je 4 delavski sveti ekonomskih enot odločali le o 16 milijonih sredstev, danes pa 21 delavskih svetov in zborov proizvajalcev ekonomskih enot odloča o 4 milijardah sredstev. To sem povedal le kot primer, kako hitro in nezadržno napreduje proces decentralizacije in prenosa kompetenc na neposredne proizvajalce v vsem našem okraju.

Tudi politika delitve sredstev po delovnem učinku v okviru ekonomske enote je v našem okraju sprožila široko iniciativo, hkrati pa, razumljivo, tudi spopade zoper ozke tehnokratsko birokratske metode in politiko odrejanja, ocenjevanja in delitve, s katero so posamezniki poizkušali ohranjati mezdni odnos oziroma uveljaviti zastarele poglede na nagrajevanje bolj po subjektivni presoji in oceni kot po učinku in rezultatu dela. Kljub temu je politika razdeljevanja sredstev za osebne dohodke po delu in učinku zajela skoraj vse gospodarske organizacije in ekonomske enote, ki poizkušajo najti svojim problemom najbolj ustrezajoče inštrumente in metode. Osnovno načelo, ki ga naše ekonomske enote upoštevajo oziroma, ki bi ga morale upoštevati pri uvajanju oblik nagrajevanja, je, da bo sistem stimulativen in ekonomsko utemeljen ter da postavlja proizvajalca iz mezdnega odnosa v položaj gospodarja in upravljavca. Ta načela so delovni kolektivi Gorenjske v iskanju novih oblik poizkušali že do sedaj realizirati. Rezultati so v celoti potrdili pravilnost take politike in ovrgli pesimistična mnenja posameznikov. Sproščene ekonomske oblike pa so v našem okraju široko odprle možnosti za sprostitev iniciative in prizadevnosti celotnih kolektivov v doseganju boljših proizvodnih in ekonomskih rezultatov.

Z nekaj besedami bi se dotaknil politike zaposlovanja, priliva delovne sile z drugih področij ter problemov, ki se v zvezi z vsem tem pojavljajo v sistemu uvajanja ekonomskih enot v gospodarskih organizacijah na Gorenjskem. V okraju Kranj živi 138 000 prebivalcev, od tega je 56 % aktivnega prebivalstva in 44 % prebivalstva, ki ga je potrebno vzdrževati. Prebivalstvo se je povečalo v zadnjih 8 letih za 12 300 ljudi ali za 9,8 %, torej letno povprečno za 1,2 %. Na enega aktivnega proizvajalca odpade komaj 0,78 vzdrževanih. Iz tega lahko zaključimo, da je stopnja zaposlenosti v okraju izredno velika. Število nekmečkega prebivalstva je v stalnem porastu in se je povečalo od 79 % v letu 1953 na 85 % v letošnjem letu. Struktura prebivalstva se letno spreminja povprečno za 2,8 % v korist nekmetijskih dejavnosti. Tudi v bodoče se bo ta struktura spreminjala, samo da nekoliko počasneje, kajti

novi gospodarski sistem in z njim nujno pogojena uvedba ekonomskih enot bo vse gospodarske organizacije silila k temu, da v okviru ekonomskih enot izvedejo temeljito racionalizacijo obstoječega živega dela. Če trdimo, da s sistemom formiranja ekonomskih enot prehajamo na intenzivnejše gospodarjenje z živim delom, potem se tudi tu postavlja vprašanje, ali ne bo morda zaradi tega nastopila nezaposlenost in ali ne bo zaradi tega nastala določena rezerva delovne sile, ki je ne bi mogli koristno vključiti v gospodarstvo. Iz izkušenj v preteklem letu, zlasti pa iz izkušenj preteklih mesecev v letošnjem letu lahko ugotovimo, da problemi v zvezi z rezervo delovne sile v nekaterih ekonomskih enotah že močno izstopajo, kar je glede na smotrno gospodarjenje v ekonomski enoti povsem pravilno. Vendar je ta problem le začasen in je to relativen pojav, ki se da reševati in se že rešuje s premiki delovne sile znotraj gospodarske organizacije, torej iz enote, ki je prenasičena, v enoto, ki ji delovne sile primanjkuje. Če pa bi bilo delovne sile v gospodarski organizaciji kot celoti preveč in take primere v okraju, zlasti v industriji, že imamo, potem pride tu v poštev preliv delovne sile v druge gospodarske organizacije, predvsem pa v tiste panoge, kjer delovne sile primanjkuje. Take panoge pa so v našem okraju zlasti gradbeništvo, trgovina, gostinstvo, obrt in gozdarstvo. Glede na to, da naše gradnje zaradi pomanjkanja delovne sile počasi napredujejo in da postaja na drugi strani turizem iz dneva v dan občutnejša postavka v proračunu Gorenjske, bo treba vso rezervo delovne sile usmeriti v te panoge. Seveda pride tu v poštev ustrezna usposobljenost, vendar so dane v našem okraju vse možnosti, da se s prekvalifikacijo postavi pravega človeka na pravo in njemu ustrezajoče mesto. Vtis torej, da vzbuja novi gospodarski sistem in v zvezi z njim uvedba ekonomskih enot ter ekonomizacija živega dela odpuščanje delavcev in ustvarjanje rezerv delovne sile, je močno relativen, vsaj za področje Gorenjske, pa tudi sicer bi z odpuščanjem delavcev napravili slabo uslugo socializmu in družbenemu gospodarstvu nasploh, medtem ko se nam obratno pri reševanju tega problema odkrivajo nove možnosti že v okviru posamezne gospodarske organizacije kot so to uvajanje novih izmen, preureditev delovnega časa, uvajanje dodatne proizvodnje itd. V preteklosti je okraj Kranj imel močan priliv delavcev iz drugih področij LRS in FLRJ. Z uvedbo ekonomskih enot in z racionalizacijo dela pa bo ta priliv verjetno občutno znižan, oziroma že danes čutimo, zlasti v industriji, da ta priliv precej upada. Tako moram povedati, da tu ne gre za neke izolacionistične težnje kranjskega okraja, češ da gospodarske organizacije ne bi smele zaposlovati ljudi iz drugih področij, temveč je to posledica na eni strani sedanjega stanja in sedanjih potreb po novih delavcih v gospodarstvu Gorenjske, na drugi strani dejstva, da ekonomske enote bolj ekonomično gospodarijo z delovno silo, in tretjič, posledica perečih komunalnih problemov, ki so ostali nerešeni, zaradi, skoraj bi rekel, pretiranega priliva delavcev v preteklem obdobju. Samo občina Kranj ima preko 200 zahtev za družinska stanovanja s strani priseljenih delavcev, enako število imajo Jesenice in nekaj manj občini Tržič in Škofja Loka, da ne govorim o zahtevah, ki jih imajo domači delavci in o problemih, ki se v zvezi s tem pojavljajo v družbeni prehrani, v šolstvu, v komunalnih in servisnih uslugah itd. Potrebe so v preteklem obdobju rasle mnogo hitreje kot pa so rasle materialne možnosti gospodarskih organizacij in komun za njihovo zadovoljevanje. Pri vsem tem moram posebej poudariti, da bi bilo napačno misliti, da bo kranjski okraj

zaprl svoje meje in do kraja omejil priliv delavcev iz drugih področij. Ne samo industrija, ki se v mejah možnosti in v skladu s perspektivnim gospodarskim načrtom v našem okraju še vedno razvija in se bo še razvijala, pač pa tudi vse druge panoge kot gradbeništvo, gozdarstvo, trgovina in gostinstvo, ki bodo morale v bodoče, kot rečeno, še močneje razviti svojo dejavnost, bodo absorbirale še precej nezaposlenih delavcev iz področij, ki imajo še vedno odvečno delovno silo. O tem bodo seveda gospodarske organizacije, njihove ekonomske enote in organi samoupravljanja samostojno odločali in sprejemali delavce v okviru svojih potreb, upoštevaje pri tem, da je delavcu poleg dobro urejenega delovnega mesta in osebnega dohodka potrebno urediti tudi druga vprašanja, ki zadevajo njegovo zasebno življenje in izživljanje izven kolektiva. Ne želimo, da se mizerne življenjske razmere naših delavcev v gradbeništvu in gozdarstvu še poslabšajo oziroma prenesejo tudi na druge panoge, zato danes gospodarske organizacije in njihove ekonomske enote zavzemajo pozitivna stališča do teh vprašanj in težijo, da se življenjski pogoji in osebni dohodki delavcev, ki so že vključeni v gospodarstvo, izboljšajo. Kljub temu, da je v našem okraju stopnja gospodarskega razvoja zelo visoka, saj je bil dosežen v letu 1960 družbeni bruto dohodek v znesku 1.037 000 din na prebivalca in narodni dohodek 445 000 din na prebivalca, ki je za 78,8 % višji kot je republiško povprečje, in kljub temu, da se je nominalni mesečni čisti osebni dohodek nasproti letu 1956 v industriji povečal za 20,8 %, to je na 23 800 dinarjev, kar je v primerjavi z drugimi okraji brez dvoma visoka raven, so potrebe in zahteve zaposlenih čedalje višje in večje. Upravičenosti potreb in zahtev pa ni moč oporekati, če želimo, da bo naš delovni človek kot proizvajalec in upravljavec v ekonomski enoti vložil vse svoje sile v produkcijo.

Tovariši ljudski poslanci! Toliko sem hotel povedati o problemih, ki nastajajo v novem gospodarskem sistemu pri formiranju ter delovanju ekonomskih enot in njihovih samoupravnih organov na področju gorenjskih gospodarskih organizacij, z željo, da bi Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije tudi v bodoče, enako kot do sedaj, vodil tako pozitivno politiko v gospodarstvu, ki bo utrjevala, dopolnjevala in razvijala naš novi gospodarski sistem in z njim vred oblike notranje organizacije naših gospodarskih podjetij ter oblike dela organov delavskega samoupravljanja, s ciljem doseganja večjih proizvodnih uspehov in krepitve materialne baze izgradnje socialističnega sistema in nadaljnjega dviga življenjske ravni našega zaposlenega človeka — upravljavca.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Viktor Zupančič.

Viktor Zupančič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! V poročilu, ki ga je dal Izvršni svet naši skupščini, je obdelana tudi problematika s področja gozdarstva. Iz poročila je razvidno, da je bilo v letu 1960 na področju gozdarstva storjenih več organizacijskih sprememb, ki so zahtevale veliko dela, tako s strani republiških kot okrajnih organov pa tudi s strani političnih organizacij na terenu. Ne samo iz tistega dela poročila, ki obravnava gozdarstvo, temveč tudi iz poročila o drugih panogah se vidi, da postaja gozdarstvo iz dneva v dan bolj važno in zahteva veliko več načrtovanja oziroma načrtnega perspektivnega dela ter da ni dovolj, da se vprašanja s pod-

ročja gozdarstva rešujejo samo občasno, samo takrat, ko so določene stvari že kritične in ko se nam na posameznih področjih že dela škoda

Če povzamemo iz poročila tisti del, ki govori o perspektivi gozdarske proizvodnje, predvsem seveda čvrste postavke v perspektivnem in letnem planu republike, kakor tudi okrajnih planov, zlasti da se podvzamejo potrebni ukrepi za dvig proizvodnje lesne surovine, je treba brez dvoma ugotoviti, da je bil na tem področju narejen velik korak. Smatram, da so načela, ki jih zastopa strokovna služba Sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo glede proizvodnje oziroma organizacije hitro rastočih vrst drevja in osvajanje novih površin, popolnoma pravilna ter da bi taka načela in tako zastavljeni plani morali dobiti vso podporo ne samo pri republiških organih, ampak tudi spodaj, tako pri okrajnih kot pri občinskih odborih, še posebno pa pri samih gospodarskih organizacijah, katerim so gozdovi dani v upravljanje. Kolikor mi je znano, je na tem področju predvsem glede načrtovanja in izdelovanja projektov že precej narejenega. Poleg te pomembne smeri pa ne smemo zanemariti proučevanja in reševanja tako imenovanih slabih gozdov, ki rastejo na sicer dobrem zemljišču. Imamo namreč na področju Slovenije, zlasti v nižinskih predelih, zelo veliko takšnih gozdov oziroma gozdnih površin, ki so obrasle z grmovjem, gabri in gozdnim plevelom ter ne dajejo nobenega donosa. Samo na področju našega okraja je 20 000 ha takšnih gozdov. Dosedanji način gojenja ni dosegel skoraj nobenega zboljšanja za dvig proizvodne sposobnosti teh gozdnih tal. Mnenja sem, da je pri gospodarjenju s temi površinami potrebno izvršiti temeljite spremembe, kajti dobršen del teh zemljišč je primeren za kultiviranje z uporabo mehanizacije. Naloga strokovne službe tako v republiki kot spodaj je, da proučuje način, kako bi se to, do zdaj skoraj neproduktivno zemljišče, pripravilo za proizvodnjo.

Pri sami reorganizaciji gozdarske službe, ki je bila izvedena v letu 1960, so se pojavila zelo različna mnenja glede tega, komu naj se da v upravljanje gozdove, ki so v privatni lasti. Na splošno je bilo sprejeto stališče, da se dajo ti gozdovi v gospodarjenje kmetijskim zadrugam, ker da so kmetijske zadruge tiste organizacije, ki bodo preko svojega mehanizma lahko iz dneva v dan bolj posegale v operativno upravljanje gospodarstva na področju privatnega sektorja.

V tem kratkem času so se pokazale na terenu pozitivne in tudi nekatere negativne izkušnje, ki se odražajo v tem, da skušajo posamezne zadruge za svoje področje voditi svojstveno politiko ter da stvari tudi organizacijsko še niso urejene, kot je to organiziranje obratov pri kmetijskih zadrugah. Vzrok je po mojem v tem, da nekateri občinski ljudski odbori posvečajo še vse premalo pozornosti problemom, ki se iz dneva v dan kažejo na področju gozdarstva. Smatram, da bi bilo popolnoma pravilno, ko bi Izvršni svet oziroma Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo izdal ustrezne predpise, za katere je po novem zveznem zakonu pooblaščen, in ki bi bili čimbolj usmerjeni v to, da se politika na področju gozdarstva čimbolj poenoti. Predvsem bi to zahtevalo enotnega načrtovanja in izvajanja gozdarskih del za posamezna gozdna gospodarska področja. Tu se postavlja vprašanje gradnje skupnih gozdnih komunikacij, drevesnic, plantažnih nasadov itd. Na ta način, mislim, da bi se kmetijske zadruge veliko hitreje uveljavile kot nosilke gozdarske proizvodnje v privatnem sektorju ter s tem začele spreminjati vlogo

privatne lastnine in odpravljati zaostali način gospodarjenja v privatnem gozdu.

Kar zadeva vlogo delavskih svetov oziroma delavskega upravljanja v gozdarskih organizacijah, je bilo prav v zadnjem letu precej narejenega, in je v samem gospodarjenju ter v upravljanju z gozdovi dalo pozitivne rezultate. Mislim, da bi bilo nujno to še nadaljevati, ker je nadaljnje urejanje gozdov in uvajanje mehanizacije v gozdarstvu, izredno nujno in zahteva čim večjo zainteresiranost samega delovnega kolektiva, ki je najbolj poklican, da se gozdarstvo vzporedno z drugimi panogami gospodarstva tehnično čim hitreje razvija.

Po zveznem zakonu je republika pooblaščena, da s svojimi predpisi določi za zasebne gozdove prispevek, ki naj bi bil eden izmed virov finansiranja v gozdarstvu. Mislim, da je to nujno vskladiti s celotnim našim komunalnim sistemom, to je, da se ta sredstva, ki bi bila v bodoče namenjena gozdarstvu, dajo v upravljanje komuni ter gospodarski organizaciji, ki ji bodo gozdovi zaupani. Na terenu niso bili namreč redki primeri, da je bila občina za razvoj gozdarstva nezainteresirana prav zaradi finančnega režima, kakršen je bil doslej v veljavi, razen seveda takrat, ko je v enem ali drugem lesnoindustrijskem obratu zmanjkalo surovin, sicer pa je bilo to prepuščeno okraju in gozdnim gospodarstvom. Zvezni zakon te stvari povsem jasno ureja in smatram, da bo z dodatnimi republiškimi predpisi možno urediti organizacijo gozdarske službe tako, da bo za določeno obdobje ustaljena. To bo velik pripomoček za uspešnejše delo našega strokovnega kadra v gozdarstvu, kot tudi za utrjevanje delavskega samoupravljanja v naših gozdarskih organizacijah, rezultat vsega tega pa bo nedvomno hitrejša in večja proizvodnja v našem gozdarstvu.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Milan Apih.

Milan Apih: Predlagam, da Ljudska skupščina LRS sprejme v zvezi s poročilom Izvršnega sveta naslednji sklep:

Na podlagi 33. in 43. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS je Ljudska skupščina LRS na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 23. maja 1961, potem ko je obravnavala poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960, sprejela sklep:

Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 se odobri.

Predsednik Miha Marinko: Je še kakšen predlog? (Ne javi se nihče.) Dajem predlog sklepa in poročilo Izvršnega sveta na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 kot tudi predlagani sklep soglasno sprejet.

Odrejam odmor. Sejo bomo nadaljevali popoldne ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.15 uri in se je nadaljevala ob 16.15 uri.)

Predsednik Miha Marinko: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora Ljudske skupščine

LRS za družbeno nadzorstvo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije.

Uvodno besedo k temu poročilu dajem predsedniku odbora tovarišu Francu Leskošku.

Franc Leskošek: Tovarišice, tovariši ljudski poslanci! Odbor za družbeno nadzorstvo predlaga Ljudski skupščini v razpravo poročilo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije. Kot pristojni odbor se je tega vprašanja lotil v prvi vrsti z vidika smotrnosti uporabe finančnih sredstev, koliko sredstev so gospodarske organizacije porabile za te namene in kako so ta sredstva trošile. Precej široko zasnovana anketa večjega števila podjetij, obiski pri posameznih gospodarskih organizacijah in razgovori s predstavniki ustreznih služb v gospodarskih organizacijah pa so pokazali, da zadovoljivega odgovora na tako postavljeno vprašanje ne bi mogli dobiti, če odbor ne bi analiziral same funkcije teh sredstev v gospodarskih organizacijah, če ne dobi odgovor na to, kako so te funkcije razumeli organi upravljanja in strokovni organi v gospodarskih organizacijah, in kakšno funkcijo ima sama dejavnost, ki naj se s temi sredstvi finansira v sedanjih gospodarskih pogojih.

S posebnim ozirom na sedanje nove ukrepe v našem gospodarskem sistemu je prav resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov Zvezna ljudska skupščina sprejela kot enega prvih ukrepov novega sistema v našem gospodarstvu. To poročilo se sedaj vključuje v široko akcijo za izvedbo stremljenj in ciljev novega gospodarskega sistema, ki je sam na sebi s tega vidika sredstvo za uresničevanje ciljev našega gospodarskega programa.

Zato je težišče tega poročila prav nakazovanje gospodarske funkcije strokovnega izobraževanja, v tem, da pokaže, da gospodarskih ciljev ne bi bilo mogoče doseči brez zadovoljive strokovnosti kadrov in da tudi sam gospodarski sistem ne bo mogel priti do svojih pozitivnih učinkov, če gospodarske organizacije ne bodo razpolagale s strokovnim kadrom, ki bo znal izkoristiti vse široke možnosti, ki jih ta sistem daje našim delovnim ljudem.

Odbor se ni spuščal v analizo problemov, ki so zvezani s samo šolsko reformo, z metodami in oblikami vzgoje in podobno, ker bi to spadalo ne samo v področje drugih odborov in strokovnih organov, ampak bi tudi preseglo namen, ki ga je pri tem poročilu odbor zasledoval. Namen odbora pa je bil ugotoviti, kako gospodarske organizacije razumejo funkcijo strokovnega izobraževanja svojih kadrov, kakšno mesto ima strokovno izobraževanje in skrb za kadre v njihovem gospodarjenju, in kako so to svojo funkcijo opravljale glede na razpoložljiva sredstva. Ugotovitve odbora naj bi zato ne bile toliko kontrolnega značaja, ampak v prvi vrsti napotilo gospodarskim organizacijam za njihovo bodoče delo na tem področju. Poleg tega pa naj bi služile te ugotovitve odbora tudi za orientacijo strokovnim organizacijam, strokovnim organom izobraževanja, ki morajo pri postavljanju oblik in metod izobraževanja upoštevati v prvi vrsti gospodarske potrebe delovnih kolektivov, ki tudi probleme strokovnega izobraževanja presojajo v prvi vrsti z gospodarskega stališča. Zanje je tudi strokovno izobraževanje samo eden od činiteljev, od katerih je odvisen uspeh gospodarjenja, čeprav eden najvažnejših in doslej na žalost tudi najbolj zanemarjenih.

Glede tega je osnovna ugotovitev odbora naslednja: tako pridobivanje kot vzgajanje strokovnih kadrov je v gospodarskih organizacijah področje, ki daleč zaostaja za potrebami sodobnega gospodarjenja in ki zaostaja celo za

uspehi in oblikami gospodarjenja na drugih področjih, ki so jih gospodarske organizacije že dosegle. Skoraj bi lahko rekli, da ni gospodarske organizacije, kjer ne bi služba v zvezi s strokovnimi kadri postala bistveni sestavni del gospodarjenja, kjer bi ne bila kadrovska služba vključena v gospodarski proces kot njegov integralni del.

Zato se pojavlja kadrovska služba pri sedanji razvitosti gospodarstva kot ena največjih notranjih neskladnosti v gospodarjenju naših gospodarskih organizacij. Tako ni samo slučajna okoliščina, da imajo mnoga podjetja dokaj dobro izdelane investicijske programe za tehnološki del bodoče proizvodnje, da pa ob tem ni ustreznega programa za pridobitev in razvoj strokovnih kadrov, ki bodo upravljali s stroji in obvladovali tehnološke procese, ki jih predvideva investicijski program. Niti niso v takem programu predvidena finančna sredstva, potrebna za razvoj kadrov. Kot da bi bil razvoj podjetja odvisen samo od novih strojev, ne pa prav v tolikšni meri tudi od kadrov! Glede tega mora odbor ugotoviti, da se problemi rekonstrukcije in razširitve naših podjetij obravnavajo skoraj izključno s tehnokratskega vidika in to v najbolj grobi naturalni obliki.

Samo mimogrede bodi povedano, da je tudi sicer slaba stran takih investicijskih programov zanemarjanje in podcenjevanje gospodarskih elementov programa, saj je problem strokovnih kadrov eden njegovih najvažnejših elementov.

Če tedaj pogledamo na finančno stran tega vprašanja, moramo ugotoviti, da pri nobenem podjetju nismo v stanju ugotoviti ali so bila razpoložljiva sredstva smotrno in pravilno uporabljena ali so ta sredstva zadostovala ali ne. To zato, ker v podjetjih ni bila jasna funkcija, ki naj bi ji ta sredstva služila. Razumevanje take funkcije mora biti oprto na dolgoročen načrt razvoja podjetja, kjer se tehnološki del opira na strokovne kadre, ki bodo tak tehnološki razvoj omogočali. Ker tega ni bilo, tudi ni mogoče ugotoviti, kako in na kakšen način so gospodarske organizacije z razpoložljivimi sredstvi podpirale izvedbo tega načrta.

Odbor sicer lahko tudi ob takem stanju z dokajšnjo zanesljivostjo trdi, da tudi razpoložljiva sredstva za kadre niso bila vedno najbolj smotrno potrošena. Pri tem pa gospodarske organizacije niso bile običajno aktiven činitelj tega nesmotrnega trošenja, kot bolj objekt nesmotrnega izkoriščanja po drugih. Čeprav gospodarske organizacije večinoma še nikjer niso podvzele potrebnih ukrepov za sistematično reševanje svojih kadrovskih problemov, zlasti nimajo ustrezno organizirane kadrovske službe, ki bi v podjetju dobila svoje gospodarsko mesto in vlogo, ne da je samo administrativni privesek organizacije podjetja, so vendarle že začutile problem strokovnih kadrov, zlasti, ker jih je k temu vzpodbudila zvezna resolucija. Ker pa ni pripravljena osnova, na podlagi katere bi se začelo sistematično reševanje kadrovskih problemov, se je vprašanje v zvezi s strokovnimi kadri, zlasti z njihovim strokovnim izobraževanjem, spremenilo v tipično kampanjsko delo. Postalo je do neke mere moda, usluga, pri strokovnem izobraževanju pa tipično konjunkturno blago. Prodaja se nekvalitetno, nekurantno blago in kupec ne ve, kaj kupiti in niti ne ve točno, kaj želi kupiti, kaj potrebuje. Na tak trg pa so se spustili najrazličnejši organizatorji, ki prirejajo tečaje v letoviških krajih bolj zaradi predavateljev kot zaradi tečajnikov. Prodajajo skripta in literaturo, ki je pogosto le slabo ekscerpirana tuja literatura brez neposredne zveze

z našo problematiko in nekontrolirana. Tako se je dogajalo, da so se sredstva, namenjena za strokovno vzgojo, dostikrat prelivala v osebno potrošnjo izven gospodarskih organizacij.

Gospodarske organizacije je treba v prvi vrsti usposobiti, da bodo same vedele, kaj potrebujejo in kaj jim koristi. Tega pa ni mogoče doseči, predno gospodarske organizacije same ne organizirajo potrebne kadrovske službe ter ji v svoji organizaciji zagotovijo potrebno mesto, da se bo sistematično, načrtno bavila s problemi kadrov, od katerih je tudi strokovna vzgoja le en del.

Da je temu res tako, vidimo tudi iz organizacije centrov za strokovno izobrazbo. Center za strokovno izobrazbo je samo sredstvo za določen cilj, in sicer za izobraževanje kadrov gospodarskih organizacij. Sredstvo ne more nadomestiti cilja. Prav to pa se je dogajalo v velikem številu naših gospodarskih organizacij. Novi centri za izobrazbo v okviru gospodarskih organizacij so marsikje postali nova oblika za stari način izobraževanja brez notranje vsebinske spremembe ter so pogosto le mehanično skrajševali učne programe in dobo trajanja učenja, niso pa prilagodili vsebine novim potrebam, niti ni bila ob tem pogosto napravljena računica, kaj bo to stalo. Ni bilo skratka nikakršnega rentabilnega računa. Načelo ekonomiziranja je bilo ob tem pogosto ne samo zapostavljeno, ampak enostavno postavljeno ob stran. Kako kadre pridobivati, kako jih sistematično vzgajati, kako izvajati napredovanje in po kakšnih metodah, kako poiskati med delavci, ki morda nimajo potrebne formalne izobrazbe, potencialne kapacitete za višja in celo za najvišja mesta, kaj v tem primeru storiti, če jih podjetje odkrije itd., vse to je v večini naših gospodarskih organizacij še neobdelano področje.

Osnovni pogoj za sistematično vzgajanje kadrov mora biti ustrezno organizirana kadrovska služba. S tem seveda ni rečeno, da mora tudi vsako najmanjše podjetje dobiti posebne organizacijske enote, organizirane kot kadrovska služba. Važno je, da nekdo te funkcije opravlja. Pri malem podjetju bo morda vse te stvari držal neposredno v glavi sam šef podjetja, ki mora do potankosti poznati vse svoje ljudi. Kot ne sme postati center za strokovno izobrazbo sam sebi namen, tako ne sme postati sam sebi namen tudi kadrovska služba, ki bi se utapljala v svoji lastni birokraciji in glomaznosti. Tam, kjer bodo vodili račun o dinarju, tam se bodo hitro našle tudi najbolj ustrezne metode, tam se bodo našli tudi načini, kako vzgajati kadre, ki bodo najbolj učinkoviti in ceneni. To je posebej važno za mala podjetja, ki si ne bodo mogla privoščiti niti posebno organizirane kadrovske službe niti posebnih kadrov za strokovno izobraževanje.

Funkcije, ki so s tem zvezane, pa mora opravljati vsako podjetje, tudi najmanjše. Niti za velika podjetja, kaj šele za mala, ne moremo predpisovati enotnih šablon. Tu je ravno odgovor za to: »Kako pa z malimi podjetji, ki si ne morejo privoščiti dragih oblik strokovnega izobraževanja?« Dragih oblik izobraževanja si ne more privoščiti nihče, tudi največje podjetje ne. Vsakdo se mora prilagoditi svojim potrebam in iskati najbolj učinkovitih in cenenih metod. Le da mora vsakdo vedeti, kaj potrebuje in kaj hoče.

Druga osnovna ugotovitev odbora je: v pogledu strokovnega izobraževanja kadrov prevladuje nerazumevanje, podcenjevanje in zanemarjanje problemov družbeno politične vzgoje. Strokovno izobraževanje se ne obravnava v njegovi enovitosti. Pojmovanje v naših gospodarskih organizacijah gre nekako po naslednji logični poti: najprej in v prvi vrsti so nam potrebna materialna

sredstva. Tu se večinoma stvar že tudi konča. Drugod gredo še za stopnjo naprej in k temu dodajajo še tehnično izobrazbo, ki je potrebna za posamezno delovno mesto. Družbeno politična izobrazba v ta sestav ne spada in stoji nekako ob strani, kot več ali manj nepotrebni privesek, vsekakor pa ne spada med strokovno izobrazbo.

Če hočemo, da bodo delovni kolektivi upravljali s podjetjem, da bodo gospodarili, mora postati družbeno politična izobrazba bistveni sestavni del strokovne izobrazbe. Nihče ni v podjetju samo delavec, ki opravlja določeno delovno operacijo v proizvodnem procesu. Vsakdo je istočasno in nerazdružno tudi upravljalec podjetja. Kdor v podjetju nima potrebne družbeno politične izobrazbe, kdor ni usposobljen za gospodarjenje s podjetjem, ta ni strokovno usposobljen, ker se od vsakega zahteva tako obvladovanje njegove delovne operacije oziroma strokovne funkcije v proizvodnem procesu, kot tudi soupravljanjem s podjetjem.

Odbor ugotavlja, da se družbeno politično izobraževanje sicer vrši v vseh podjetjih, toda to izobraževanje ni dovolj sistematično, vsekakor pa ni integrirano v splošno strokovno izobrazbo kot njegov sestavni del.

Tako pogosto niso sposobni izkoristiti veliko mobilizacijsko moč, ki jo ima napredek v našem družbeno-političnem sistemu, in ki bi se neposredno odražala tudi v samih gospodarskih uspehih podjetja.

Ne samo, da v podjetjih niso družbeno-političnega izobraževanja integrirali v strokovno izobraževanje. Tako ločeno obravnavanje družbeno političnega izobraževanja je precej značilno tudi za splošno gledanje na problem strokovnega izobraževanja. Zato je tudi to področje tako rekoč neizorana ledina, nimamo izdelane metodologije, na podlagi katere bi se družbeno-politično izobraževanje integriralo v splošno strokovno izobraževanje. Tako tudi niso obdelana področja in stopnje tega izobraževanja.

Želel bi opozoriti še na nekaj važnejših problemov, ki so se pojavili pri obravnavanju predložene problematike.

Najprej gre tu za jasno razlikovanje nekaterih pojmov, ne morda iz kakih jezikoslovnih razlogov, ampak zato, ker je z nekaterimi pravilnimi pojmovanji zvezano pravilno delovanje in ravnanje določenih organov in organizacij, ki se morajo ukvarjati s področjem strokovnih kadrov.

Gospodarske organizacije niso prosvetni zavodi in se zato ne ukvarjajo z izobraževanjem kot s svojo dejavnostjo. Zato je napačno pojmovanje, češ da je treba strokovno izobraževanje prenesti na same gospodarske organizacije. Tako napačno naziranje se je rodilo iz sicer pravilnega gledanja, da naj se delavec usposobi za delovno mesto neposredno v gospodarski organizaciji.

Gospodarsko organizacijo zanima predvsem dejanska sposobnost delavca za opravljanje poverjenih mu del. Za tako usposobljenost pa je potrebno dvoje: potrebno je strokovno znanje in pa usposobitev na delovnem mestu. Strokovno znanje, tehnično kot družbeno-politično, bo delavec praviloma dobil v ustreznem učnem zavodu, usposobil pa se bo v vsakem primeru šele na delovnem mestu. To velja tudi za najvišje stopnje strokovnosti. Ker pa je v sodobni proizvodnji tako velika delitev dela, da je za velik del delovnih operacij potrebna le usposobitev na delovnem mestu in skoro ni potrebno nikakršno predhodno strokovno znanje, bo gospodarska organizacija sama pogosto posredovala tudi tisto minimalno strokovno znanje, ki ga zahteva kot pogoj za opravljanje določenega dela, poleg samega usposabljanja na delovnem mestu.

To iz enostavnega razloga, da je to najceneje, najhitreje in najbolj učinkovito. Zaradi tega pa gospodarska organizacija še ni postala vzgojna ustanova. Gospodarska organizacija bo morala vedno presojati, kaj se bolj splača. Menja se proizvodni proces, menjajo se tehnološki postopki, menja pa se tudi potrebna strokovnost in profil kadrov. Kar je dajala včeraj strokovna šola, daje lahko danes hitreje in ceneje gospodarska organizacija neposredno sama. Lahko pa tudi obratno. Z nadaljnjim razvojem tehnike in z uvajanjem avtomatizacije bo nastajala vedno večja potreba po višji strokovnosti in bodo strokovne šole vedno bolj pridobivale na svojem pomenu.

V vsakem primeru pa je podjetje tisto, ki mora strokovni šoli narekovati potreben profil kadrov, postavljati mora zahteve glede obsega in kakovosti znanja. Čeprav strokovna šola ni in ne bo mogla postati samo servis gospodarskih organizacij, ter bodo njene naloge širše, pa bo vendarle gospodarstvo daleč največji odjemalec strokovnih kadrov. Gospodarska organizacija ima zato pravico, da narekuje strokovni šoli svoje zahteve po določenem strokovnem znanju, ki ga zahteva za svoje kadre. Zato bi bilo pravilno, da v organih upravljanja strokovne šole dobe ustrezno mesto predstavniki gospodarskih organizacij, ki bodo v teh organih posredovali zahteve gospodarskih organizacij. Po drugi strani pa bi bilo priporočljivo, da se tudi šolska inšpekcija v teh šolah ne opravlja samo po načelih prosvetne službe, ampak tudi z vidika potreb gospodarskih organizacij. Šolski inšpektorji v takih strokovnih šolah bi morali biti, v veliko večji meri kot doslej, ustrezni strokovnjaki iz gospodarskih organizacij.

V pogledu finansiranja strokovnih šol bi opozoril še posebej na en problem: v zvezi z reformo strokovnega izobraževanja in prilagajanja učnih programov in dobe trajanja učenja sedanjim potrebam, se dogajajo primeri, da splošne strokovne šole, ki so bile doslej v pristojnosti ljudskih odborov, prihajajo v upravo določenih gospodarskih organizacij, ki dobo trajanja in učni program podrejajo izključno svojim potrebam. S stališča gospodarske organizacije je tako ravnanje razumljivo. Ostaja pa odprto vprašanje funkcije takih šol kot splošnega učnega zavoda, kamor ima ob določenih pogojih vsak dostop in ki naj vzgajajo kadre za potrebe tudi drugih gospodarskih organizacij. Ljudski odbori take šole radi predajajo v upravo gospodarski organizaciji, da se s tem znebijo finančnih bremen v zvezi z vzdrževanjem take šole. Toda ostaja ob tem odprto vprašanje splošne dostopnosti take izobrazbe tudi drugim delovnim ljudem, ki niso člani kolektiva določene gospodarske organizacije in prilagojenost učnega programa širšim strokovnim potrebam. O tem bodo morali ljudski odbori še vsekakor razmisliti, ker bi bila ob nepravilni rešitvi teh vprašanj storjena škoda, ki bi imela daljnosežne posledice, zlasti v bodočnosti.

Obstojajo tudi obratni primeri, da gospodarske organizacije predajajo strokovne šole, ki so jih ustanovile, ljudskim odborom, ker so take strokovne šole le v manjši meri služile potrebam gospodarske organizacije — ustanovitelja šole, v pretežni meri pa splošnim potrebam. Prav je, da stroški splošnega strokovnega izobraževanja bremene splošna družbena sredstva, ker sicer prehajajo na ceno proizvodnje določene gospodarske organizacije, s tem pa vplivajo na izkrivljanje cen, kar hoče prav naš sedanji gospodarski sistem preprečiti. Vsekakor je pravilnejša taka rešitev, da posamezne gospodarske

organizacije plačujejo stroške učnine in vzdrževanja za posameznega učenca, ki ga pošljejo v strokovno šolo, tistemu zavodu, kjer se tak učenec šola.

Tovariši ljudski poslanci! Izvrševanje programa gospodarskega razvoja v prihodnem obdobju bo ne samo zahtevalo od naših delovnih ljudi velikih naporov. Še mnogo pomembnejši od pokazateljev na zunaj vidnih dosežkov bo predvsem notranji premik v načinu gospodarjenja. Računamo, da se bo naša proizvodnja v prihodnjem obdobju razvijala v smeri večje programske usmeritve in specializacije, večje rentabilnosti ob merilih mednarodnega trga, v smeri produktivnosti, ki se bo vedno bolj približevala povprečju razvitejših gospodarstev.

Taka gospodarska politika pa bo našla svojo realizacijo samo v strokovnih kadrih, ki bodo kos tako postavljenim nalogam. Te si moramo vzgojiti. Celo za najrazvitejša sodobna gospodarstva predstavlja marsikje prav pomanjkanje kadrov ozko grlo, ki onemogoča, da bi taka gospodarstva v celoti izkoristila že obstoječe tehnične in finančne zmogljivosti. Kajti prav kadri so v gospodarstvu element, ki je najmanj elastičen zato, ker je potrebna za njegovo vzgojo običajno zelo dolga doba in velike investicije. Toliko večja je zato potreba po sposobni kadrovski službi in skrbno izdelanemu sistemu strokovnega vzgajanja kadrov, v tako dinamičnem gospodarstvu kot je naše, kjer se stalno odpirajo novi horizonti, nova pota in nove zahteve.

Naše gospodarstvo je prav sedaj v dobi prehoda iz faze več ali manj obrtniškega načina proizvodnje v fazo sodobne masovne proizvodnje. Ta prehod spremljajo veliki notranji premiki v načinu gospodarjenja, ki zahtevajo popolnoma novih in drugačnih prijemov. Tudi vzgoja kadrov je tako področje. Stanje na področju vzgoje kadrov, kot ga je ugotovil odbor za družbeno nadzorstvo, zato ni toliko posledica zanemarjanja bistvenih nalog gospodarjenja, kot odraz razvojne faze, ki se je že preživela in ki jo puščamo za seboj. Zato pa je toliko važneje, da se gospodarske organizacije ob pomoči strokovnih organov lotijo tega ključnega problema pri prehodu v višjo razvojno fazo gospodarstva s toliko večjo temeljitostjo in pogledom v bodočnost.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec inž. Boris Pipan.

Inž. Boris Pipan: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predloženo poročilo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije, ki ga je izdelal odbor za družbeno nadzorstvo, je zelo podrobno analiziralo sedanje stanje tega izobraževanja ter navaja tudi z vidika naše politične in gospodarske ureditve ter z vidika potreb po gospodarskih kadrih, vse pomanjkljivosti in ovire, ki zavirajo pravilen potek izobrazbe kadrov v gospodarstvu. S svojim prispevkom v razpravi k temu poročilu bi hotel opozoriti še na nekaj vprašanj, ki jih imam za zelo važna in vredna, da se pri nadaljnjem razvijanju strokovnega šolstva upoštevajo.

Strokovno izobraževanje lahko delimo v dva dela, in sicer v strokovno šolanje in strokovno usposabljanje za poklice. Strokovno šolanje že po naših šolskih načrtih prepuščamo našemu osemletnemu šolanju, ki je programsko v naših osemletkah sicer že zajeto, vendar se zelo pomanjkljivo izvaja. Vzroki za to leže v pomanjkanju učnih moči in v primernih učnih delavnicah. Učne moči v našem osemletnem šolanju v večini primerov nimajo primerne izobrazbe za pravilno podajanje strokovno tehničnega znanja, saj so to povečini

učitelji za splošne predmete v osemletkah, kar velja predvsem za naše podeželske šole. Ravno tako tudi pomanjkanje delavnic in inventarja onemogoča izvajanje tehničnega pouka, ki je pravzaprav izhodiščna točka celotnemu strokovnemu izobraževanju.

Že danes govorimo o tem, da bi bilo potrebno podaljšati osemletno obvezno šolanje in to predvsem zaradi tega, da bi v tej učni dobi dali čim večji poudarek tehnični vzgoji. Vendar se tu takoj postavi vprašanje, zakaj že sedaj podaljševati, če nismo tega vprašanja rešili vsaj v okviru današnjih učnih programov že v sedanjih osemletkah. Treba bo najti rešitev predvsem v tem, da bomo usposobili učne moči za to vzgojo ter dali našim šolam tudi prave materialne osnove za strokovno šolanje. Zaradi pomanjkljivega strokovnega znanja učencev, ki zapuščajo naše osemletke, morajo strokovne šole, ki pa so poklicane zato, da usposabljajo učence za poklice, nadoknaditi vse to, kar bi jim morala dati že osnovna strokovna izobrazba v naših osnovnih šolah.

Drugo stopnjo strokovne izobrazbe nam mora dati šola in podjetje, odvisno od tega, za kateri poklic je izobraževanje namenjeno. Za manj zahtevne poklice podjetje, za ostale pa seveda šola. Profile za kadre mora brez dvoma izdelati podjetje in na podlagi tega naj se sestavijo učni programi. Ravno tako kot pri osnovnem šolstvu, primanjkuje kadrov tudi v strokovnem šolstvu. Primanjkuje kadrov pa tudi podjetjem, ki bi hoteli kadre strokovno izobraževati v podjetjih. Ne moremo pa trditi, da v podjetjih primanjkuje tudi sredstev za te namene. Prav zaradi pomanjkanja kadrov se ta sredstva ne trošijo za namene, za katere so odrejena. Zato bi za vse naše gospodarske organizacije moralo veljati načelo, da bi v svoji organizaciji morale imeti stalne, dobro stimulirane kadre, ki naj bi vršili posle strokovnega izobraževanja. Brez dvoma je najcenejši način pridobivanja kadrov izobraževanje na delovnem mestu in ravno o tem naši delovni kolektivi premalo razpravljajo. Kot sem že omenil, v drugi fazi strokovnega izobraževanja, to je v fazi izobraževanja za poklic, prevzame skrb za vzgojo podjetje ali šola ali pa oba; vendar mora v vseh primerih podjetje določiti, kdo bo prevzel skrb za vzgojo v raznih fazah.

Poročilo odbora na 3 strani pravilno ugotavlja, ko pravi, da se morajo v tem pogledu podjetja sama odločiti in da se ne da tu vsiljevati določenih oblik izobraževanja in poučevanja. Za hitro strokovno šolanje, in to predvsem prve faze strokovnega izobraževanja, se gospodarske organizacije poslužujejo tečajev. Vendar moramo na žalost ugotoviti, da so mnogokrat ti tečaji organizirani zato, da se dobe honorarji in ne zato, da bi vršili pravo funkcijo strokovnega izobraževanja. Površno pripravljeni in slabo organizirani tečaji lahko povzroče več škode kot koristi, ker z njimi samo navidezno dvigamo kvalitetni sestav našega delavstva, ne ustvarjamo pa s tem res pravih strokovno izobraženih kadrov. Marsikdaj tudi grešimo v tem, da dvigamo kadre, ki imajo sicer sposobnosti, jim pa primanjkuje potrebno znanje. Tudi tu bi moralo veljati načelo, da morajo za višje strokovno mesto biti dana sposobnost in ravno tako tudi strokovno znanje.

Na koncu naj se še bežno dotaknem družbeno političnega izobraževanja. Uvajanja našega gospodarskega sistema v naših gospodarskih organizacijah si ne moremo zamisliti tako, da bo le nekaj ljudi v gospodarski organizaciji razumelo te naše politično gospodarske ukrepe. Dogaja se namreč, da v mnogih primerih tudi strokovni delavci z visokošolsko izobrazbo nimajo gospodarsko političnih osnov za razumevanje naše gospodarske politike. Ne bi bilo pravilno,

da bi vso krivdo valili na njih same, menim pa, da premajhna skrb za vzgojo naših strokovnih kadrov tudi v tej smeri povzroča marsikateremu delovnemu kolektivu težave pri uveljavljanju našega gospodarskega sistema.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Ivanka Kukovec.

Ivanka Kukovec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V svoji skromni diskusiji se bom dotaknila problema strokovnega izobraževanja kadrov v gospodarskih organizacijah. O teh problemih je bilo že govora na sejah Ljudske skupščine, vendar se mi zdi potrebno, da o tem zopet govorimo, ker je kljub nekaterim uspehom še premalo narejenega.

Nagel gospodarski razvoj, še zlasti pa sedaj, ko govorimo o vse večji mehanizaciji tehnoloških procesov in proizvodnje sploh nas sili, da se resneje pogovorimo in da res preidemo k sistematičnem strokovnem izobraževanju proizvajalcev. Govoriti želim o problemu, kateremu posvečamo premalo pozornosti. Gre predvsem za izobraževanje vodilnega kadra v gospodarskih organizacijah. Spričo vedno večje odgovornosti, vedno večjega tehničnega napredka, se od vodilnega kadra zahteva vedno več sposobnosti, najsi bo to po tehnični ali družbenopolitični strani. Razvoj sam zahteva od njih vedno več, da pa bodo temu napredku in odgovornosti kos, je nujno, da tudi vodilnemu kadru omogočimo strokovno in družbenopolitično izpopolnjevanje. Le tako lahko pričakujemo uspešno izvrševanje vedno bolj zahtevnih gspodarskih nalog, s tem pa tudi vsestransko izboljšanje proizvodnih postopkov, kar je zvezano z dvigom produktivnosti dela kot tudi z izboljšanjem same organizacije podjetja. Pri usposabljanju vodilnega kadra naj se posveča več pozornosti spoznavanju delovnega področja posameznih delovnih mest. Neredko se zgodi, da vodilni uslužbenec ne pozna delovnega področja, ne pozna nalog neposredno podrejenega, da ne govorimo, da bi vodja sektorja moral na novo sprejetemu delavcu ob vstopu v podjetje podrobno obrazložiti delo, ki ga bo opravljal. Novosprejeti delavec naj bi poleg sporazuma oziroma pogodbe o sklenjenem delovnem razmerju prejel še opis nalog, ki jih bo izvrševal. Tako pa ugotavljamo pri analitični oceni delovnih mest, da po dva referenta opisujeta ista opravila, oziroma da posamezni referenti opisujejo opravila, ki sploh ne spadajo na določeno delovno mesto itd. itd. Gre predvsem za referentska mesta. Če bi bili ljudje s svojim delom natančneje seznanjeni, bi tudi delali z večjo voljo, z večjo odgovornostjo in bi naloge bile pravilno in v redu opravljene. Seznanjanje z nalogami na konkretnih delovnih mestih in uvajanje na ta delovna mesta, naj bi bilo sestavni del usposabljanja vodilnih kadrov v gospodarskih organizacijah.

Pri vsem tem pa ne moremo prezreti velikih naporov, ki so jih vložile nekatere gospodarske organizacije za strokovno izobraževanje, in ki zato tudi prednjačijo. V kranjskem okraju so dosegla lepe uspehe »Iskra«, »Planika« in še nekatera druga podjetja. Ta podjetja so ustanovila tudi izobraževalne centre z raznimi službami, ki zdaj že intenzivno delajo, čeprav so še nekatere pomanjkljivosti. Imajo takoimenovane trenažne centre, skozi katere gre vsa novosprejeta delovna sila. Tu jo seznanijo z organizacijo in proizvodnjo podjetja, pa tudi s perspektivo podjetja. Skratka, seznani se s celotnim podjetjem. S tem pa sleherni novosprejeti delavec spozna vrednost svojega dela v celotnem podjetju, kar ga vsekakor spodbuja k delu, ker čuti, da je kljub navidez nevaž-

nemu delu pomemben člen v celotni verigi. Glavni razlog, da v gospodarskih organizacijah zastajajo pri izobraževanju kadrov je v tem, da primanjkuje kadrov za delo v izobraževalnih centrih. Nekatera podjetja nimajo niti osnovnega kadra za sestavo programov, to se pravi potreb strokovnega izobraževanja kadrov v podjetju. Priznanja vredna je iniciativa, da se v Kranju ustanovi kadrovsko-socialna šola, ki naj bi vzgajala tudi kader za izobraževalne centre v podjetjih. Izšolani kadri bodo tudi mnogo koristili, predvsem zato, ker so to ljudje iz prakse, ki na tem področju že delajo.

Dejstvo, ki ga navaja poročilo odbora za družbeno nadzorstvo, da je namreč bilo v letu 1960 od razpoložljivih 1,368,6 milijonov dinarjev sredstev za strokovno izobraževanje izrabljenih le 54,1 % in še ta ne najbolj racionalno, nas opozarja, da smo naredili premalo. Poročilo odbora za družbeno nadzorstvo pravilno ugotavlja razliko oziroma odstopanje med izobraževanjem v strokovnih šolah in pa strokovnim usposabljanjem na delovnih mestih; tu pa bodo morale organizacije resneje začeti z delom.

Dovolite mi, da na koncu spregovorim še o vprašanju priznavanja kvalifikacij pred raznimi komisijami. Tako priznanje kvalifikacije je precej formalno in za gospodarske organizacije brez prave koristi. Proizvajalci v podjetju naj bi se strokovno usposabljali na delovnih mestih in napredovali v gospodarskih organizacijah samih. Delavca, ki iz enega delovnega mesta napreduje na drugo odgovornejše delovno mesto, naj bi se poprej usposobilo za to konkretno delovno mesto. Za usposabljanje takih delavcev strokovnjakov, naj izdelajo programe gospodarske organizacije same, upoštevajoč praktično delo na delovnem mestu in lastne specifične potrebe. Če bomo prelomili s priznavanjem formalnih kvalifikacij, ki so mnogokrat le na papirju, prav nič skupnega pa nimajo z dejanskimi potrebami gospodarskih organizacij, bomo veliko naredili.

Poročilo odbora za družbeno nadzorstvo o strokovnem izobraževanju pravilno ugotavlja, da mora biti sistem kvalifikacij prilagojen vsaki gospodarski organizaciji in njenim potrebam, celo vsaki notranji organizacijski enoti v podjetju. Tako bo prišlo do veljave geslo: pravega človeka na pravo delovno mesto.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Miran Košmelj.

Miran Košmelj: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Današnja razprava o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije lahko veliko pripomore pri razčiščevanju posameznih problemov, nakazanih v gradivu odbora za družbeno nadzorstvo, in tako pomaga izoblikovati konkretne odgovore na vrsto odprtih vprašanj. Taka pomoč Ljudske skupščine je izredno dragocena, še prav posebej sedaj, ko pričenja v naši republiki z delom novo ustanovljeni svet za strokovno izobraževanje. Potrebna so jasna stališča glede bodoče politike oblikovanja strokovnih kadrov za gospodarstvo in prav tako tudi za javne službe. Zato bom skušal nakazati nekatere izmed glavnih problemov, nakazati možne rešitve in stališča, o katerih smo na prvi seji sveta že razpravljali.

Gospodarski in politični cilji, ki so izraženi v naših perspektivnih planih, predpostavljajo nadaljnji in še hitrejši razvoj proizvajalnih sil. V zvezi s tem je poudarjeno, da tvori temelj pospešenega razvoja proizvajalnih sil zlasti

hitrejše naraščanje produktivnosti dela na vseh področjih našega življenja. Zato so vprašanja s področja produktivnosti dela vedno bolj v ospredju vseh naših razprav. Vedno bolj prihajamo do spoznanja, da kvaliteta delovnih sposobnosti proizvajalcev bistveno odloča o uspehih proizvodnje in da samo velika delovna sposobnost proizvajalcev lahko omogoči visoko produktivnost sredstev za delo. Brez velikih delovnih sposobnosti proizvajalcev tudi najmodernejši stroji ne koristijo mnogo. Zato je večanje produktivnih sposobnosti proizvajalcev in upravljalcev osnovni pogoj za napredek vsega gospodarstva. Temu namenu moramo podrediti vse naše ukrepe tudi na področju sedanjega in prihodnjega oblikovanja strokovnih kadrov. Gradivo odbora za družbeno nadzorstvo temelji na teh postavkah. Zato na mnogih mestih poudarja, da je učinkovito oblikovanje strokovnih kadrov mogoče le, če temelji na dejanskih potrebah gospodarstva in če gospodarske organizacije natančno vedo, kakšne kadre potrebujejo, glede na sedanjo in prihodnjo stopnjo razvitosti podjetja. To seveda velja prav tako tudi za javne službe. Iz teh vidikov bom skušal oceniti naša dosedanja prizadevanja pri oblikovanju strokovnih kadrov.

Po sprejetju resolucije o izobraževanju strokovnih kadrov so zlasti večje gospodarske organizacije vložile že precej truda za spremembo vsebine, pa tudi načina in oblik strokovnega izobraževanja. Prav tako so se s temi problemi mnogo ukvarjale vse zbornice, z izjemo industrijske, ki je bila v naši republiki komaj ustanovljena. Manjša in srednja podjetja pa glede tega še vidno zaostajajo. Tudi razprave v ljudskih odborih povečini še niso zajele bistva vsebinske reforme strokovnega izobraževanja in prenašanja ustanoviteljskih pravic. Dejstvo je tudi, da se doslej v naši republiki z znanstveno raziskovalnim delom na tem področju ni nihče dovolj ukvarjal. Vendar smo bili v zadnjem letu priča mnogih izredno pestrih razprav in iskanj novih poti za uspešno in kvalitetno oblikovanje strokovnih kadrov. To ima svojo objektivno osnovo. Smo namreč v času, ko se naša proizvodnja že temeljito otresa starega obrtniškega načina dela in ko z uvajanjem vsak dan večje delitve dela prehaja na moderen industrijski način proizvodnje. Zato so zlasti v podjetjih, ki so v tem najbolj napredovala, že začutili velik razkorak med strokovnimi poklici, kakršne je zahteval obrtniški način proizvodnje, kakršne smo vse do nedavnega tudi oblikovali, in potrebami delovnih mest, kakršne zahteva moderna delitev dela. Načelo dohodka in njegove delitve po delu, ki smo ju uveljavili letos v našem gospodarskem sistemu, sta še bolj povečala ta razkorak ter sta dejansko izpodrezala ekonomske osnove staremu sistemu strokovnega izobraževanja. Zato so tudi vsak dan bolj napoti nekateri zastareli predpisi, zastarela pojmovanja, ki so se izoblikovala v prejšnjem gospodarskem sistemu, pa terjajo korenit preobrat.

S tem v zvezi bi se rad dotaknil štirih problemov.

Prvič: problem kvalifikacij in verifikacij

Če izhajamo iz moderne delitve dela in iz dosledne uveljavitve načela dohodka po delu, se takoj postavi vprašanje, ali dosedaj predpisane kvalifikacije še lahko obdržimo. Predpisane kvalifikacije so plod in ostanek starega obrtniškega načina proizvodnje in temu lastnih zahtev po kadrih ter starega razvrščanja uslužbencev.

Do najnovejših sprememb delitve dohodka so formalne kvalifikacije tudi bile osnova za delitev dohodka tako med podjetjem in družbo kot znotraj

kolektiva. Prav tako so bile formalne kvalifikacije posameznikov vključno do 1958. leta osnova za višino pokojnine. Zato je v praksi oblikovanje strokovnih kadrov težilo predvsem k pridobivanju formalnih kvalifikacij, zahteve in potrebe proizvodnje pa so bile često zapostavljene. Iz tega se je rodila in tudi močno učvrstila miselnost, da je pridobitev formalne kvalifikacije in ustreznega spričevala pogoj za napredovanje in možnost za večje osebne dohodke. Zato tudi kvalifikacijska struktura delavcev in uslužbencev, kakršna danes formalno obstoja, ni odraz doseženih produktivnih sposobnosti, s katerimi razpolaga naše gospodarstvo.

Kot ugotavlja gradivo za današnjo razpravo, se nekatera naša podjetja ne ozirajo več na predpisani sistem formalnih kvalifikacij. Ta podjetja že skušajo prilagoditi sistem kvalifikacij svojim lastnim potrebam in pogojem proizvodnega procesa, čeprav zaenkrat večinoma le za delavce na nižjih stopnjah kvalifikacije. Za višje strokovne kadre pa še nobeno podjetje ni izdelalo tak sistem internih kvalifikacij. Vsak dan večja delitev dela in tudi novi družbeni odnosi zahtevajo nove kategorije kadrov. Dosedanja kvalifikacijska struktura deli najprej vse zaposlene na delavce in uslužbence, posebej pa še: delavce na visoko kvalificirane, kvalificirane, polkvalificirane in nekvalificirane, uslužbence pa na uslužbence z visoko, višjo, srednjo in nižjo izobrazbo ter na pomožne uslužbence. Namesto opisanih kvalifikacijskih stopenj prihajajo čedalje bolj do izraza tele nove kategorije kadrov: priučeni, srednji, višji in visoki strokovni kadri.

V sodobni industrijski proizvodnji se vedno bolj zmanjšuje značaj kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev, kakršne smo doslej formirali pri nas. Isti proces nastopa tudi v drugih gospodarskih panogah, kjer se že uveljavlja moderna delitev dela. Take procese zaznavamo tudi že v trgovini, gostinstvu in celo v obrti. Ugotavljamo namreč, da so v moderni proizvodnji delovne sposobnosti dosedanjih kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev v mnogih primerih premalo izkoriščene. Vzrok za to leži deloma v neustrezni kadrovski politiki podjetij, deloma pa v prejšnjih inštrumentih, ki so tak način nerentabilnega zaposlovanja kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev pospeševali. To je privedlo tudi do tega, da so bili stroški za pridobitev njihove strokovne kvalifikacije preveliko breme tako za podjetje kot za družbo. Sodobna proizvodnja potrebuje razmeroma veliko število priučenih kadrov, ki obvladajo posamezne faze oziroma ozka področja delovnega procesa, ni jim pa potrebno temeljito obvladanje celotnega delovnega procesa in širše znanje v svoji stroki. To so kadri z ozkim specializiranim znanjem, ki ga pretežno lahko pridobe s hitrim priučevanjem oziroma usposabljanjem in razmeroma nizkimi stroški. Priučene kadre v glavnem lahko oblikujejo gospodarske organizacije same, srednje višje in visoko strokovne kadre pa lahko dajejo samo ustrezne šole oziroma izobraževalne ustanove.

Da bi pravilno ocenili dosedanje slabosti oblikovanja navedenih kategorij strokovnih kadrov in da bi vse bodoče reformne ukrepe pravilno usmerili, je predvsem važno jasno razlikovanje med strokovnim usposabljanjem in strokovnim izobraževanjem. Pod pojmom usposabljanje, je treba razumeti tisto strokovno dejavnost, ki jo je potrebno organizirati v podjetjih, da se posameznik usposobi za konkretno delo na določenem delovnem mestu. Strokovno izobraževanje pa pomeni posredovanje tistega strokovnega znanja, ki je potrebno za posamezne vrste kadrov in ki ga dajejo izobraževalne ustanove zato, da se

ti kadri lahko usposobijo za delo na delovnem mestu. Nejasno razlikovanje teh pojmov je v novem sistemu delitve dohodka tudi glavni vzrok, da se večina podjetij pri svojem izobraževalnem delu še vedno drži administrativno predpisanega sistema formalnih kvalifikacij.

Če pregledamo to problematiko še s stališča verifikacij, ki jih bo moral opraviti Svet LRS za strokovno izobraževanje, potem nam navedena dejstva dopuščajo dva zaključka. Prvič, odpraviti sistem kvalifikacij in drugič, verificirati oziroma družbeno priznavati samo stopnjo izobrazbe. Odprava sistema kvalifikacij je nujni pogoj, če hočemo celotno oblikovanje strokovnih kadrov podrediti zahtevam proizvodnje in večji produktivni sposobnosti proizvajalcev. Kakor smo videli, so ekonomske korenine formalnih kvalifikacij že tako spodrezane, spremembo miselnosti, ki boluje na spričevalih, pa bo prineslo dosledno uveljavljanje delitve osebnih dohodkov po delu. Odločitev, da odpravimo sistem kvalifikacij, pomeni prenehati z vso proceduro uradnega opravljanja izpitov za kvalificirane in visoko kvalificirane delavce pred okrajnimi in republiškimi komisijami in prenehati s priznavanjem delitve posameznih poklicev na stopnje polkvalificiranih, kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev. To se nanaša na dosedanje možnosti pridobivanja kvalifikacij tistih delavcev, ki so prišli na izpit neposredno iz proizvodnje. Prav tako pa bo taka odločitev zahtevala ustrezno reformo vajenskih in industrijskih šol ter šol s praktičnim poukom. Te so namreč doslej priznavale absolventom stopnjo kvalificiranega delavca. Odprava sistema kvalifikacij bo brez dvoma pospešila delo gospodarskih organizacij, da svoj interni sistem kvalifikacij prilagode tehnološkim procesom in da ga razvijejo tako, da bo zajel vse zaposlene od najnižjih strokovnih kadrov.

Verifikacija stopnje izobrazbe pomeni verifikacijo ustanov, ki dajejo osnovno, srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Z izjemo srednje stopnje je problem pravzaprav že rešen in se tudi praktično izvaja. Zato naj bi analogno drugim stopnjam Svet za strokovno izobraževanje verificiral samo ustanove, ki bodo dajale stopnjo srednje strokovne izobrazbe. Izhodišče za verifikacijo navedenih ustanov naj bo predvsem kvaliteta, vsebina in količina potrebnega znanja, ne pa čas trajanja, ki je bil doslej za vse stopnje srednje strokovne izobrazbe v glavnem določen s štirimi leti.

Drugič: strokovno usposabljanje

Strokovno usposabljanje ima dve nalogi: predvsem mora usposobiti množico takoimenovanih priučenih delavcev, o katerih sem že govoril. Gradivo odbora za družbeno nadzorstvo uporablja za te delavce izraz specializirani delavci, dočim resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov uporablja oba izraza. Zaradi prikazovanja novega razvrščanja strokovnih kadrov bi kazalo, opredeliti se za enotno terminologijo, pri čemer bi izraz priučeni delavec verjetno bolj ustrezal glede na način, kako pridobijo kadri z osnovnošolsko izobrazbo svojo strokovno usposobljenost. Poleg tega pa tudi v skoraj vseh drugih državah razumejo pod pojmom specializirani delavec človeka z najvišjim strokovnim znanjem.

Druga funkcija strokovnega usposabljanja je v usposabljanju vseh kadrov, ne glede na stopnjo izobrazbe, za uspešno opravljanje dela na njihovih delovnih mestih. Z drugimi besedami, gre za preverjanje, prilaganje in aplikacijo znanja posameznikov, pridobljenega na vseh stopnjah izobrazbe, od najnižje do najvišje, glede na dejanske potrebe posameznih delovnih mest. Priučeni delavci

bodo morali imeti izobrazbo, ki jo daje dovršena osemletna osnovna šola. To znanje v glavnem zadošča kot izhodišče za hitro usposabljanje, za delo na vrsti delovnih mest, ki zahtevajo obvladanje posameznih operacij ali posameznih faz delovnega procesa. Izobraževani centri v podjetjih večinoma lahko sami neposredno strokovno usposabljajo za delovno mesto. Le če je potrebno neko manjše, dodatno strokovno znanje ali če delavci nimajo dovršene osnovnošolske izobrazbe, se podjetja lahko poslužujejo tudi zunanjih ustanov. Usposabljanje priučenih delavcev je brez dvoma jedro korenitih sprememb pri oblikovanju strokovnih kadrov. Danes že razpolagamo s kopico izkušenj, ki so jih dali dobri rezultati posameznih, zlasti večjih podjetij. Gradivo odbora navaja vrsto primerov hitrega usposabljanja delavcev, za katere smo včasih zahtevali formalno izobrazbo kvalificiranega delavca.

Obravnavano strokovno usposabljanje je samo del oblikovanja strokovnih kadrov in to tisti del, ki se nanaša na zahteve proizvodnje. Drugi del se nanaša na zahteve upravljanja in po svoji pomembnosti ne sme zaostajati. Usposabljanje proizvajalcev je pri nas še zelo nesistematično, neproučeno, marsikje še precej zapostavljeno. Gradivo odbora posveča temu problemu precej pozornosti in bodo v bodoče potrebni učinkoviti ukrepi za premostitev sedanjih slabosti. Posebej je treba poudariti, da se slabosti v družbeno politični vzgoji kadrov ne nanašajo samo na priučene delavce, temveč na vse kadre, ne glede na to, od kod so se rekrutirali.

Dosedanje slabosti sistema usposabljanja moremo strniti v dve skupini ugotovitev: v prvo skupino spadajo težave, ki jih zlasti podrobno obravnava gradivo odbora. Tu je predvsem navedena kadrovska služba v podjetjih, ki je še nerazvita in zato nesposobna izdelati profile potrebnih kadrov. To pa je lahko edino solidna podlaga za politiko usposabljanja v podjetju in za politiko izobraževanja zunaj njega, na vseh stopnjah naših izobraževalnih ustanov. Šele dobra kadrovska služba, kot to poudarja gradivo, bo lahko tudi ugotavljala in spremljala talentirane kadre ter jih začela sistematično dvigati in vzgajati. Samo dobro organizirana in razvita kadrovska služba v podjetjih bo uspela izvesti dinamične reformne ukrepe pri oblikovanju takih strokovnih kadrov, kakršni ustrezajo določeni stopnji proizvajalnih sil.

Druga skupina slabosti pa je kvantitativnega značaja. V začetku leta smo imeli komaj 9 % industrijskih podjetij z organizirano službo usposabljanja za delovno mesto. V glavnem so to večja industrijska podjetja in zato zajemajo v organizirano usposabljanje razmeroma velik del vseh proizvajalcev. Toda pri tem je problem srednjih in malih podjetij še vedno odprt in zaradi velikega števila tovrstnih podjetij toliko bolj pereč. Zato bomo na področju usposabljanja morali energično usmeriti vsa družbena prizadevanja v odpravo obeh navedenih slabosti. Zlasti zbornice, med njimi pa še prav posebej novo ustanovljena industrijska zbornica, bodo morale prav v tem mnogo bolj okrepiti pomoč svojim članom.

Glede poklicev, ki se oblikujejo na stopnji priučenih delavcev, iz vsega tega sledi, da ni potrebno zanje družbeno priznanje, da jih torej ni potrebno verificirati. Vsak dan večja delitev dela bo prinašala vedno nove poklice. Pri tem ne bo važno, če je na primer tkalec, prodajalec kruha, natakar in podobno, družbeno priznan poklic s stopnjo polkvalificiranega, kvalificiranega ali visoko kvalificiranega delavca. Važno bo, da se bo posameznik za ta poklic dejansko usposobil in da bo deležen osebnih dohodkov, vrednih njegovega dela.

Tretjič: strokovno izobraževanje

V središču razprav so predvsem strokovne šole, ki dajejo srednje strokovne kadre. Gre za izobraževanje bodočih tehnikov in njim ustreznih strokovnih kadrov, ki imajo vse potrebne pogoje, da se v procesu proizvodnje lahko usposobijo kot sodelavci pri organizaciji dela, v konstrukciji, projektiranju in podobno, oziroma v javnih službah na ustreznih delovnih mestih. Če hočemo dati srednjemu strokovnemu šolstvu pravo mesto, je treba najprej ugotoviti nekatera dejstva iz dosedanje prakse. Praksa in tudi statistični podatki dokazujejo, da pri nas najbolj primanjkuje ravno ustreznih srednjih strokovnih kadrov. Resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov predvideva, da bi morali v bodoče doseči razmerje, da dobimo na enega novega diplomanta visoke ali višje šole tri nove diplomante srednjih strokovnih šol. Isto bi moralo veljati tudi za tehnični kader, kjer bi morali dobiti na enega novega inženirja tri nove tehnike. V letu 1960 pa so izobraževalne ustanove v Ljudski republiki Sloveniji dale na enega diplomanta visoke in višje šole komaj 1,18 diplomantov srednjih strokovnih šol. Približno enaka razmerja smo dosegli tudi med inženirji in tehniki. Če upoštevamo, da se od diplomantov srednjih strokovnih šol v naši republiki dejansko zaposli le 20 %, ostalih 80 % pa nadaljuje šolanje na višjih šolah ali se zaposli izven naše republike, vidimo, da smo dosegli namesto razmerja 1 : 3, komaj razmerje 1 : 0,24. To se pravi, da smo v Sloveniji v letu 1960 na enega diplomanta srednje strokovne šole dobili 4 diplomante visokih ali višjih šol oziroma na enega tehnika smo dobili 4 inženirje. Torej, ravno nasprotno od pričakovanega oziroma potrebnega razmerja. Najizrazitejše se javlja tako razmerje v strojni, elektrotehniški in gradbeni stroki. Vse to kaže, da so tako močna nesorazmerja posledica napačnega določanja stopenj strokovne izobrazbe in pa dejstva, da se posamezne šole v praksi ne uveljavljajo kot izobraževalne institucije zaključenega značaja.

Nadalje bi rad opozoril na dejstvo, da se na vajenske in industrijske šole, kot tudi na srednje tehnične šole lahko vpisujejo absolventi osemletke. Vajenske in industrijske šole dajejo po treh letih šolanja tako imenovane kvalificirane delavce, ki lahko nadaljujejo študij na srednji tehnični šoli, čeprav bi se nanjo lahko vpisali že pred tremi leti, torej takoj po zaključku osemletke. Zanimivo je, da je pritisk absolventov vajenskih in zlasti industrijskih šol, ki so se po končani osemletki izobraževali še dve do tri leta, na srednje tehnične šole, izredno močan, čeprav so si že pridobili znanje, ki bi ga ob drugačnem pojmovanju stopnje srednje strokovne izobrazbe lahko družbeno enako vrednotili.

Kar zadeva sedanje srednje strokovne šole, ugotavljamo, da je povezanost s potrebami gospodarstva in javnih služb še zelo šibka, in to iz razlogov, ki smo jih že navedli. Gospodarstvo namreč še ni izdelalo profilov kadrov, ki jim je potrebna srednja strokovna izobrazba. V teh šolah tudi razpravljajo o uvedbi dvostopenjskega študija in o inverziji, podobno kot na visokih šolah, pri čemer po ostaja ves čas nerešeno vprašanje, zaključenost prve stopnje. Prav tako so te šole večinoma pripravljalnica za višje šole, kamor odhaja, kot že rečeno, dobršen del absolventov. Pri usmerjanju izobraževanja srednjih strokovnih kadrov bi v prihodnje kazalo upoštevati to-le:

Predvsem moramo razširiti pojem srednje strokovne izobrazbe v tem smislu, da se smatrajo za srednje strokovne izobraževalne ustanove tiste ustanove, ki posredujejo na temelju dovršene osnovnošolske izobrazbe dodatna

praktična in teoretična znanja za profile strokovnih kadrov, kakršne so dajale dosedanje srednje strokovne šole, nekatere šole s praktičnim poukom in tudi nekatere vajenske šole.

Omrežje srednjih strokovnih šol je treba močno okrepiti, če hočemo dobiti dovolj potrebnih srednjih strokovnih kadrov. Potrebna bo vse večja specializacija za posamezne stroke in zaključenost znanja, ki mora ustrezati potrebam gospodarstva in javnih služb. Pri tem bi morali upoštevati smoter, da naj bi srednje strokovne šole posredovale učencem tisto znanje, ki je potrebno za delo na ustreznih delovnih mestih, ne pa, da bi učencem posredovale znanje za nadaljevanje šolanja na višjih šolah. Trajanje izobraževanja ne sme biti bistveno. Bistvena je kvaliteta, vsebina in količina potrebnega znanja. Zato bo treba proučiti možnosti za skrajšanje časa učenja, ustrezno potrebam različnih profilov strokovnih kadrov. Predvsem pa bo treba v teh šolah zagotoviti, da bo praktično in proizvodno delo postalo bistven in sestavni del izobraževalnega procesa. Še prav posebej bomo morali proučiti bodoči režim pogojev za vpis z namenom, da bi se v srednje strokovne šole lahko vpisovali izredni slušatelji, predvsem že zaposleni talentirani delavci, ki bodo prišli v šolo že z določeno prakso in strokovno usposobljenostjo. Le če bomo težili, da bodo organizacija, vsebina in trajanje izobraževanja v srednjih strokovnih šolah prilagojeni specifičnim zahtevam in potrebam posameznih strok in panog gospodarstva ter javnih služb, bomo dosegli individualizacijo teh ustanov. S tem bodo odpadle tudi razprave o dvostopenjskem študiju na srednjih strokovnih šolah, ker bodo dale proizvodnim in javnim službam srednje strokovne kadre z zaključenim znanjem, odpadle pa bodo tudi možnosti za uveljavljanje kakršnih koli škodljivih šablon. S takim načinom bi tudi zajezili avtomatično prehajanje absolventov srednjih šol na višje in visoke šole. Vprašanje možnosti nadaljevanja študija, posebno talentiranih dijakov, pa bo treba reševati s pogoji za vpis na višje in visoke šole. V tem okviru bo treba zagotoviti, da bomo absolventom ustreznih šol nudili pred vpisom na višjo šolo možnost, da si dodatno pridobe potrebno teoretično znanje, absolventom gimnazij pa možnost za pridobivanje ustrezne praktične usposobljenosti. Absolventom neustreznih srednjih strokovnih šol pa bi morali nuditi možnost, da si pridobijo ustrezno praktično usposobljenost in teoretično izobrazbo oziroma znanje.

Posebno pomembno mora biti pri tem načelo, da lahko vsak državljan, tako mladinec kot odrasel, če je seveda sposoben, doseže najvišjo stopnjo izobrazbe. Za ta namen bi se lahko poslužili organiziranja posebne pripravljalne dobe, n. pr. posebnega pripravljalnega leta, ki bi ga lahko organizirali pri srednjih ali tudi višjih šolah. Taka koncepcija srednjih strokovnih šol in opisano razvrščanje kadrov glede na stopnjo strokovne izobrazbe bo samo po sebi zahtevalo ustrezno prilagoditev sedanjih vajeniških šol, šol s praktičnim poukom in industrijskih šol. Te bodo postale ali srednje strokovne šole ali pa se bodo spremenile v izobraževalne centre za usposabljanje priučenih delavcev. Seveda pa bo zelo važno, da zagotovimo nemoteno prilagajanje dosedanjega sistema novemu sistemu. Bilo bi napačno dovoliti, da rušimo star sistem in ukinjamo posamezne šole, ne da bi poprej razčistili položaj in potrebe posameznih vej gospodarstva.

Še nekaj v zvezi s pogosto zelo napačnim pojmovanjem vloge in vrednosti spričeval. Spričevala, to je družbeno priznani dokumenti, ki jih bodo izdajale verificirane srednje strokovne šole svojim diplomantom, so lahko le izkaz

dosežene izobrazbe, ne pa tudi dokaz o strokovni usposobljenosti za opravljanje del na določenem delovnem mestu v proizvodnji ali javnih službah. To usposobljenost bodo ugotavljale in priznavale gospodarske organizacije in javne službe same. Verificirano potrdilo o strokovni izobrazbi lahko služi le za orientacijo ob zaposlitvi, samo po sebi pa ne sme dajati nikomur nikakršnih pravic.

Končno še nekaj o višjih šolah. V Ljudski republiki Sloveniji imamo danes 14 višjih šol. Problemi le-teh niso dovolj proučeni. Podoba je, da so učni načrti prilagojeni predvsem prvi stopnji ustreznih fakultet in manj potrebam gospodarstva ter javnih služb, tako da bi dali poglobljeno in specializirano strokovno znanje. Višje šole bi morale prav tako biti zaključene izobraževalne ustanove, ne pa pripravljalnice za drugo stopnjo študija na visokih šolah. V gospodarstvu in javnih službah se namreč pojavljajo vedno večje potrebe po praktično usmerjenih strokovnjakih z višjo izobrazbo. Po vpisnih pogojih pri dosedanjih višjih šolah v Ljudski republiki Sloveniji se lahko vpišejo na te šole poleg absolventov ustreznih srednjih strokovnih šol tudi absolventi neustreznih srednjih strokovnih šol, učiteljišč in gimnazij. Upravičeno se postavlja vprašanje, ali je iz absolventov neustreznih srednjih šol, brez poprejšnje ustrezne praktične usposobljenosti, mogoče v dveh letih vzgojiti praktično usmerjene strokovnjake z višjo izobrazbo.

Četrtič: problem mladine do 18. leta starosti.

Današnji sistem strokovnega usposabljanja in izobraževanja mladine je zelo različen, ima mnogo pomanjkljivosti in je še povsem neproučen. V družbenem položaju mladinca nastopajo glede na to, ali se redno zaposli, vpiše v šolo s praktičnim poukom oziroma srednjo šolo, ali pa vstopi kot vajenec v učno razmerje, velike razlike glede režima osebnih dohodkov, pravic s področja socialnega zavarovanja, samoupravnih pravic, delovne zaščite in tudi glede možnosti usposabljanja in izobraževanja. Nastaja vprašanje, ali je prav, da mladino do 18. leta starosti različno obravnavamo. Vse kaže, da bi morali problem mladincev obravnavati predvsem s stališča izobraževanja in usposabljanja, vprašanje mladinskega varstva pa po zakonu o delovnih razmerjih, in sicer tako, da bi imela vsa mladina do 18. leta starosti enake pravice. Tako bi vse mladince do 18. leta starosti, razen tistih, ki se vpišejo kot redni dijaki na srednje šole, kazalo šteti za mladoletne delavce ter vse enako zavarovati kot mlade proizvajalce v rednem delovnem razmerju. Glede na specifične probleme, ki nastopajo v posameznih gospodarskih panogah, bo treba problem mladincev še posebej dobro proučiti. V industriji, kjer se ta problematika najbolj jasno odraža, pa bi kazalo čimprej ukreniti zlasti tole: odpraviti sistem vajencev v industriji, s postopnim razvojem srednjih strokovnih šol odpraviti pojem učenca industrijske šole in obvezati industrijska podjetja, da poleg usposabljanja za delovno mesto skrbe tudi za neogibno potrebno splošno strokovno, zlasti pa družbeno-ekonomsko izobraževanje vseh mladincev do 18. leta starosti. Za vso mladino zaposleno v industriji je treba čimprej s predpisi enotno urediti delovno in socialno varstvo ter proučiti njeno mesto v sistemu delavskega samoupravljanja.

V svoji razpravi sem se omejil le na nekatera najbolj nerazčiščena vprašanja, za katera je treba čim hitreje najti odgovore, da bomo lahko politiko oblikovanja strokovnih kadrov vskladili s spremembami v našem gospodarskem sistemu in z doseženim razvojem proizvajalnih sil. S tem pa še zdaleč niso

izčrpani vsi problemi. Že na prvi seji sveta Ljudske republike Slovenije za strokovno izobraževanje smo se morali zadržati še na vrsti prav tako pomembnih vprašanj, ki nikakor ne smejo ostati zanemarjena. Sem spadajo zlasti pereča vprašanja predavateljskega kadra in posebno pedagoške službe, financiranja strokovnega izobraževanja, uveljavitev načela dohodka v šolah, problematika štipendiranja, družbeno upravljanje v izobraževalnih ustanovah, vloga zbornic, upravnih resorov, raznih zavodov, delavskih in ljudskih univerz in podobno. Svet se je odločil, da bo izdelal svoja stališča glede prihodnjega sistema oblikovanja strokovnih kadrov in jih objavil. Pri tem bo upošteval tudi pobude iz današnje razprave. Zaključek današnje razprave bi bil lahko tudi ta, da Ljudska skupščina LRS sklene, naj ji svet svoja stališča pošlje, da o njih razpravlja in jih potrdi.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo s tem, da predlog tovariša Košmelja sprejmemo in poročilo odbora odobrimo. Ali se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe.

Prosim poročevalca tega odbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vloge in pritožbe ljudski poslanec dr. Sonja Kukovec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Franc Šebjanič.

Franc Šebjanič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V zvezi s poročilom odbora Ljudske skupščine za vloge in pritožbe želim najprej poudariti, da je ta točka upravičeno postavljena na dnevni red plenarnega zasedanja, še posebej pa podčrtati pravilnost in utemeljenost kritičnih ugotovitev, ki jih vsebuje predloženo poročilo.

V obdobju doslednega in uspešnega uveljavljanja neposredne demokracije, v obdobju vse večje socializacije in humanizacije družbenih odnosov v naši deželi, je povsem logično, da se še bolj zahtevno postavlja nujnost spoštovanja zakonitosti, spoštovanja zakonitih pravic državljanov in da v duhu naše družbeno-politične ureditve ter dejavnosti vse bolj stopa v ospredje pomembnost odnosa do našega delovnega človeka. Spoštovanje zakonitosti in državljanskih pravic ter vse bolj ustvarjalno uveljavljanje delovnega človeka - upravljalca pa je po mojem mnenju, mimo gmotnih činiteljev, močno odvisno od družbeno-politične osveščenosti in obveščenosti državljanov. Tu mislim predvsem na raznovrstne oblike in sodobne načine seznanjanja volivcev z delom oblastnih in družbenih organov v komuni z delom širših predstavniških teles, z duhom in vsebino zakonskih predpisov. Dejavnost naših ljudskih poslancev v tej smeri je tako ali drugače nujno potrebna, samoumevna, in o njej zategadelj ne bi govoril. Vsakdanja praksa nam govori, da državljanom veliko koristi tudi ustanova pravne pomoči. Žal, da je le-ta ponekod, pa tudi sicer po vsej naši republiki, premalo razširjena in utrjena. Zajeti pa bi morala dejansko vse, tja do vaških skupnosti oziroma krajevnih odborov ter družbeno-političnih organizacij. Hkrati s tem pa bi lahko na podeželju poslovali tudi uslužnostni pisarniški servisi.

Glede na vrsto subjektivnih slabosti, ki se pojavljajo v upravnih in drugih organih pri izvajanju zakonskih predpisov in reševanju najrazličnejših zadev, pomembnih za državljana, pa imajo posebno pomembno vlogo v našem javnem življenju službe za prošnje in pritožbe. Menim, da je prav, če bodo dobile te službe posebno določbo tudi v pripravljajočih se statutih komun, in če bo v večjih upravno-teritorialnih enotah, mislim na večje občine in okraje, obvezno proučeval in preverjal take vloge strokovnjak, naj bi medtem o prošnjah oziroma pritožbah dejansko in dosledno sklepale in izvajale potrebne ukrepe posebne odborniške komisije.

Za dosedanjo dejavnost okrajnih in občinskih komisij namreč povsem drži ugotovitev v poročilu, da niso zaživele in da so slej ko prej neučinkovite. Poleg splošne neaktivnosti teh komisij tudi strokovni uslužbenci, ki bi se morali poglabljati v pritožbene zadeve in jih predlagati v reševanje komisiji, pritožiteljem neredko svetujejo, naj se raje obrnejo na višji forum, in od tam pričakujejo rešitve svojih problemov. Zategadelj tudi ni slučajno, da n. pr. občinske komisije niso prejele znatnejšega števila vlog oziroma pritožb. Glede na to je več kot upravičen predlog skupščinskega odbora, naj bi se te komisije kadrovsko okrepile in začele s sistematičnim kvalitetnim delom. Razen tega pa bi po mojem mnenju bilo tudi prav, če bi okrajni in občinski ljudski odbori zahtevali, da komisije za prošnje in pritožbe poročajo o svojem delu na plenarnih sejah obeh zborov, podobno kot je to običaj v Ljudski skupščini. Poglobljena in smotrnejša dejavnost teh odborniških komisij bo vsekakor tudi prispevala svoj delež k utrjevanju zakonitosti in k splošni skrbi za človeka, in s samim tem h krepitvi socialističnih odnosov v naši družbi. Zdi se mi, da je prav zategadelj poročilo skupščinskega odbora za vloge in pritožbe mnogo več kot običajna formalna izpolnitev obveznosti enega naših skupščinskih organov.

Martin Košir: Poročilo Izvršnega sveta vsebuje nekaj gradiva, ki se nanaša na delo odborniških komisij ljudskih odborov za prošnje in pritožbe, kakor tudi na razvoj službe pravne pomoči državljanom. Poleg tega je skupščinski odbor za vloge in pritožbe v svojem poročilu podrobno seznanil Ljudsko skupščino s problemi, ki se kažejo v praksi. Prav zaradi pomembnosti problemov in dela odborniških komisij ljudskih odborov in službe pravne pomoči državljanom želim sodelovati v razpravi in posredovati nekatere izkušnje in probleme z Gorenjske.

V poročilu je sicer poudarjeno, da se komisije za prošnje in pritožbe niso uveljavile in da tudi državljani sami niso iskali njihove pomoči. Verjetno je razlog ta, da nismo dovolj krepili in pojasnili njihove vloge, kajti trdno sem prepričan, da državljani kaj malo vedo o vlogi in nalogah teh komisij. Dalje menim, da ljudje mnogokrat zamenjujejo upravne organe z voljenimi organi ljudskega odbora To se kaže že iz dejstva, da se državljani mnogo bolj obračajo na upravne organe ljudskih odborov, na tajnika in načelnike, zlasti pa še na predsednika ljudskega odbora. Nekateri se poslužujejo tudi političnih organizacij, kot n. pr. Zveze komunistov, Socialistične zveze in sindikatov. Če jim tu ne uspe stvar zadovoljivo rešiti oziroma če ne dobijo zadovoljivega odgovora, se obračajo pogosto neposredno na kabinet predsednika republike, na Ljudsko skupščino in druge zvezne in republiške organe. Po podatkih zbranih pri občinskih ljudskih odborih vidimo, da so se odborniške komisije v svoji mandatni dobi sestale le po enkrat, le v občinah Radovljica, Tržič in Škofja Loka pa od 3 do 6 krat in to le takrat, kadar so jim zvezni oziroma republiški organi

odstopili prošnje in pritožbe, ki so jih prejeli. To kaže, da niti ena komisija za prošnje in pritožbe pri ljudskih odborih ni dobila od državljanov pritožb oziroma prošenj. Prav tako doslej še ni noben ljudski odbor, razen okrajnega ljudskega odbora, ustanovil posebnega referata za prošnje in pritožbe. Vse to kaže, da je bilo temu problemu posvečeno premalo pozornosti, čeprav bi delo na tem področju v mnogem olajšalo delo ljudskega odbora, zlasti pa razbremenilo vodilne ljudi v ljudskih odborih.

Menim, da ni slabo, če se državljani obračajo s svojimi prošnjami in pritožbami na republiške in zvezne organe, kadar gre za protizakonito delovanje ali nehuman postopek, saj s tem kažejo državljani zaupanje v naše vodstvo. Vendar bi dobro organizirane službe v občinah lahko mnogo same uredile zlasti za zmanjšanje števila pritožb in prošenj, in to še posebej zato, ker gre v mnogih primerih za take intervencije, ki jih ne morejo rešiti drugi organi kot organi v občinah ali v podjetjih. Državljani niso vedno sami krivi, da slabo poznajo institucije ljudskih odborov, zato je dolžnost nas vseh, da jih usmerjamo prav na komisije pri ljudskih odborih in s tem krepimo zaupanje državljanov v ljudsko oblast. Tudi dosedanja praksa kaže, da se pri postopku za reševanje prošenj in pritožb nismo dovolj posluževali občinskih komisij, kajti tudi republiški in zvezni organi, na katere so bile prošnje in pritožbe naslovljene, so jih pogosto odstopali v rešitev in preverjanje upravnim organom ljudskega odbora in družbeno-političnim organizacijam. Da se državljani pritožujejo na organe zunaj občine, je razlog prav gotovo tudi v tem, da gre mnogokrat za neupoštevanje določb zakona o upravnem postopku, za birokratske metode dela organov občinske uprave ali podjetij, dostikrat pa tudi za neusposobljenost kadra na občinah Prav zaradi pomembnosti in občutljivosti tega dela bi morali ta delovna mesta zavzemati strokovno sposobni in družbeno-politično zreli ljudje.

Skladno s tem problemom se mnogo bolj uspešno uveljavlja služba pravne pomoči. Res je, da imamo v našem družbeno-političnem sistemu zelo razvit pravni sistem, ki pa v tako razgibani dejavnosti, zlasti na področju upravljanja in vedno večje vloge človeka v naši družbi, v mnogih primerih ne more zadovoljiti stvarnih potreb državljanov. Potreba po organizaciji službe pravne pomoči državljanom, organizacijam in organom družbenega upravljanja kaže, da postaja ta služba vse bolj sestavni del našega družbeno-političnega sistema in da je prvi pogoj za uspešno delovanje celotnega mehanizma družbenega samoupravljanja in komunalne samouprave. Z organizacijo dobrega pravnega sistema in pravne pomoči bomo lahko v celoti zagotovili popolno zakonitost in pravilen postopek pri uveljavljanju pravic državljanov.

V kranjskem okraju smo o tem problemu mnogo razpravljali tako v ljudskih odborih, kot družbeno-političnih organizacijah in društvih pravnikov. Menimo, da je k tej razpravi mnogo pripomogla tudi pobuda Društva pravnikov LRS; zlasti so važni sklepi tega društva, ki so bili sprejeti februarja letos. V kranjskem okraju je bilo po daljših razpravah z ljudskimi odbori dogovorjeno, da začno čimprej ustanavljati samostojne javne zavode za dajanje pravne pomoči. Ti zavodi so samostojne javne ustanove s samostojnim finansiranjem in z nalogo, da nudijo pravno pomoč državljanom, družbenim organizacijam, stanovanjskim skupnostim, hišnim svetom itd. Delo teh zavodov obsega predvsem dajanje pravnih nasvetov, sestavljanje listin, sestavljanje vlog, zastopanje na obravnavah itd. Take zavode sta že ustanovila občinski ljudski odbor Škofja Loka in Jesenice. V Škofji Loki posluje tak zavod že od

marca letošnjega leta in je praksa že v tem kratkem času pokazala, da se državljani zavoda radi poslužujejo. Ustanovitev takega zavoda pa pripravljata še ljudska odbora Kranj in Radovljica. Zavodi bodo določene dni v tednu uradovali tudi v večjih naseljih. Ljudski odbori so poskrbeli za vso potrebno pravno obliko in akte, da bi ti zavodi lahko normalno pričeli s svojim delom. Glede kadra ni bilo problema, kajti Društvo pravnikov LRS je pozvalo k sodelovanju pravnike iz gospodarskih organizacij, državne uprave in odvetnike. Odziv je bil zelo dober, saj se je prijavilo za posamezna pravna področja kar preko 40 pravnikov. Glede finansiranja so ljudski odbori sprejeli tudi potrebne odloke o plačilu pravne pomoči, pravilnike o prejemkih strokovnih uslužbencev zavodov, ki se gibljejo v višini od 1 do 2 tretjin advokatske tarife. Zavodi imajo stalne in zunanje delavce oziroma sodelavce, ki so vezani s posebno delovno pogodbo. Začetne izkušnje kažejo, da se bodo ti zavodi uveljavili in da se bodo lahko razvili v pravne socialistične advokature, zato jih kaže tudi podpirati. Zanimivo je, da se želijo teh zavodov posluževati tudi manjše gospodarske organizacije in ustanove, ki niso sposobne vzdrževati svoje lastne pravne službe. Vsekakor pa je potrebno rešiti tudi problem zastopanja, ker dosedanji zakon tem službam takih poslov ne dopušča. Po mojem mnenju bi se ti zavodi lahko razvili v dobre socialistične pravne ustanove, ki bi služile vsem potrebam v komuni skupaj z ostalimi pravnimi institucijami. Svojo pravno pomoč razvijajo tudi sindikalni sveti in zavodi za socialno zavarovanje; te pomoči se državljani zlasti če gre za vprašanja iz delovnih razmerij in pokojninskega zavarovanja, najbolj poslužujejo. Tako nam podatki povedo, da sta v enem samem letu iskala pravno pomoč pri občinskem sindikalnem svetu Kranj kar 202 državljana, pri 6 podružnicah zavoda za socialno zavarovanje pa je iskalo pravno pomoč in nasvete od leta 1959 več kot 550 zavarovancev. Za te vrste posvetovalnic je veliko zanimanje, saj imajo od 15 do 20 obiskov na teden. Če to stanje analiziramo, lahko ugotovimo, da so novoustanovljeni zavodi za pravno pomoč in pravne posvetovalnice, kjerkoli obstojajo, že doslej izvršili zelo koristno delo in razbremenili marsikatero ustanovo in ljudi v njej ter da smo jih dolžni podpirati, jim nuditi vso pomoč in jim dati zakonsko pravno obliko, kajti vse te institucije je konkretno dala naša praksa. Oba problema sta med seboj povezana in z dobro organizirano službo na obeh področjih bi mnogo prispevali k temu, da bi se državljani lahko hitro znašli v svojih težavah in dobili zadovoljive odgovore v sami občini.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in ugotavljam, da skupščina s poročilom soglaša.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS.

Prosim poročevalca tega odbora, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Mirko Remec prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in ugotavljam, da se tudi s tem poročilom skupščina strinja.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razrešitve in volitve sodnikov. Dan je predlog za razrešitev sodnika okrožnega sodišča in za izvolitev dveh sodnikov okrožnega sodišča. Predlogi so bili poslancem že razdeljeni.

Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Ivan Žmahar prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? (Ne.) Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče potem zaključujem razpravo in dajem predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se Vladimir Majcen razreši kot sodnik Okrožnega sodišča v Celju in da se za sodnika tega okrožnega sodišča izvolita Mihaela Nečemar in Boris Strochsack, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o izvolitvi in razrešitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju sprejet.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem skupno sejo.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

20. seja

(26. junija 1961.)

Predsedoval: Miha Marinko,
predsednik Ljudske skupščine LRS

Tajnik: dr. Miha Potočnik

Začetek seje ob 10.10 uri.

Predsednik Miha Marinko: Začenjam 20. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci iz Republiškega zbora: Humbert Gačnik, Nerino Gobbo, Albert Jakopič, Boris Kocijančič, Franc Krese, Alojz Libnik, Ivan Maček, Stane Nunčič, Ivan Regent, Ivan Ros, Jože Slavič, Poldka Skrbiš, Stane Sotlar, Mira Svetina, Maks Vale, Joža Vilfan, Anton Vrhovšek, Jelka Vrhovšek, in iz Zbora proizvajalcev: Stanislav Brovinsky in Mirko Remec.

Prosim tajnika, da prečita zapisnik 19. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prebere zapisnik 19. skupne seje.)

Ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je zapisnik odobren in da se ga lahko podpiše (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Izvršni svet je predlagal, naj bi poročilo o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja do 30 aprila 1961. obravnavali na skupni seji. Razen tega predlaga, naj bi se izvolil nov član Izvršnega sveta.

Glede na to predlagam za današnjo sejo tale dnevni red:

1. Obravnavanje poročila o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja do 30. aprila 1961;

2. Volitev člana Izvršnega sveta.

Ima kdo kak spreminjevalni ali dopolnilni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, smatram, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo poročila o gibanju gospodarstva.

Poročilo sta obravnavala oba odbora za gospodarstvo, zato prosim poročevalca odbora za gospodarstvo republiškega zbora tovariša Tineta Laha, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ljudski poslanec Tine Lah prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Herman Slamič prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Uvodno besedo k razpravi o poročilu bo imel predstavnik Izvršnega sveta tovariš Tone Bole.

Tone Bole: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet Ljudske skupščine LRS je predložil Ljudski skupščini LRS poročilo o gibanju gospodarstva v letošnjem letu z željo, da se na tem mestu pretehtajo in ocenijo problemi, ki so prišli v prvih mesecih letošnjega leta do izraza v naši gospodarski aktivnosti.

Med temeljnimi nalogami za uspešen gospodarski razvoj dajejo družbeni plani letošnjega leta poseben poudarek zlasti naslednjim strateškim ciljem: povečati obseg proizvodnje in storitev na vseh gospodarskih področjih, prizadevati si za nadaljno graditev in izpopolnjevanje socialističnih odnosov in gospodarskega sistema, ter izdati potrebne ukrepe, ki bodo pripomogli k stabilizaciji gospodarskih gibanj v letu 1961, da se tako zagotovi uspešno uresničenje gornjih smotrov. V ta namen morajo vsi organi s svojo politiko skrbeti, da ostanejo posamezne oblike potrošnje, zlasti investicije, v okvirih, ki jih postavlja plan. Posebno pomembno v tej smeri naj bo prizadevanje, da se celotna kreditna politika spravi v sklad z razmerji družbenih planov, poleg tega mora biti tudi politika vseh organov usmerjena v varčno razpolaganje s sredstvi in v ustvarjanje potrebnih rezerv.

Realizacija predvidenih gospodarskih smotrov ima v letošnjem letu še poseben pomen zato, ker od le-teh zavisijo v veliki meri pričakovani rezultati pomembnih sprememb v gospodarskem in družbenem sistemu. V zadnjem času so bili ravno ti smotri in ukrepi, ki so z njimi povezani, predmet podrobnih razprav v Izvršnem svetu, v sindikatih, Socialistični zvezi, zbornicah, okrajnih ljudskih odborih itd. Ker se bo o tem v neposredni prihodnosti razpravljalo tudi na sejah občinskih ljudskih odborov in delavskih svetov, pričakujemo, da bodo ti organi odgovorno pretresli gospodarski položaj občine oziroma podjetja in s sklepi in ukrepi podprli napore, katere vlaga družba za stabilizacijo gospodarstva.

Ker je Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve pripravil podrobnejše poročilo o gibanju gospodarstva za prve štiri mesece in ga preko Izvršnega sveta poslal Ljudski skupščini in okrajnim ter občinskim ljudskim odborom, dovolite, da se v razpravi omejim na probleme, katerim je Izvršni svet dal poseben poudarek, ko je razpravljal o gibanju gospodarstva v letošnjem letu.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Gibanje gospodarstva v prvih petih mesecih letošnjega leta karakterizira hitrejša rast proizvodnje. Skupna industrijska proizvodnja naše republike je porasla za 11 % v primerjavi z lanskim letom in se giblje na nekoliko višji ravni kot je povprečje v državi in v drugih republikah vendar nas indeks opozarja, da je dinamika rasti v primerjavi z lanskim letom nekoliko bolj zadržana. K taki globalni oceni pa moramo kritično omeniti dvoje. Prvič, doseženo povečanje industrijske proizvodnje v letošnjem letu je v veliki meri rezultat visoke proizvodnje posameznih strok, predvsem elektro-energije in kovinske industrije, ki s svojim deležem znatno vplivata na skupni rezultat. Drugič za gospodarskimi predvidevanji zaostajajo ravno tiste

stroke, ki so najbolj neposredno vezane na strateške cilje gospodarske politike letošnjega leta. Tu velja posebej omeniti črno metalurgijo, kemično in tekstilno industrijo, industrijo usnja in obutve ter gradbeno industrijo, kjer je raven nižja, kot je predvidena v planu.

Takšnim tendencam v proizvodnji, ki jih ocenjujemo z besedami, rahle, blage, itd., pa je sledila nagla dinamična potrošnja vseh vrst. Investicijska potrošnja je porasla za 24 %, družbena potrošnja za 29 % in osebni dohodki v gospodarstvu za 32 %. Nevsklajena razmerja med potrošnjo in proizvodnjo, čeprav niso tako ostra kot jih omenja zvezna ocena o gibanju gospodarstva v letošnjem letu, imajo v LRS ista obeležja, kot so prišla do izraza v gibanju celotnega gospodarstva. Zaostajanje proizvodnje in potrošnje je izzvalo nestabilnost na tržišču, predvsem na sektorju investicij, kjer je porast cen v teh mesecih prišel še zlasti do izraza. Gibanje osebnih dohodkov nad nivojem dosežene proizvodnje in storilnost dela, ogroža predvideni porast realne osebne potrošnje in postaja zato dinamična rast proizvodnje in storilnosti dela ter omejevanje potrošnje v okviru materialnih možnosti temeljna in najvažnejša naloga prihodnjega obdobja. Čim večja proizvodnja in čim večji dohodek naj bo izhodišče naporov in ukrepov vseh družbenih in političnih organov, ker samo to je realna perspektiva za uspešno reševanje zahtevanih pričakovanj na tržišču, v plačilni bilanci in v potrošnji prihodnjega obdobja. Zavedamo se, da naloga ni niti lahka in enostavna, niti da jo lahko rešujemo samo s prepričevanjem, temveč da se moramo aktivno vključiti v sistematsko in uporno odstranjevanje vseh ovir, pa naj se te nahajajo v sistemu ali pa v gospodarsko upravnem mehanizmu in da aktiviramo vse činitelje, ki prispevajo k večji in rentabilnejši proizvodnji.

V nadaljni razpravi želim na kratko omeniti vzroke in probleme, ki so vplivali na zmanjšani tempo proizvodnje. Spremembe v gospodarskem sistemu so s svojimi posledicami delovale na pogoje gospodarjenja. Proces prilagajanja ni bil v posameznih panogah in gospodarskih organizacijah niti dovolj intenziven niti dovolj uspešen. Gospodarstvo kot celota se je predvsem težko prilagojevalo spremembam, ki so nastale v kreditni politiki in v devizni reformi, v zaostajanju pa je tudi proces delitve dohodka v gospodarskih organizacijah. Spremembe v kreditni politiki, ki so bile izvedene v prvem polletju lanskega leta in katerih osnovni smisel je bil v tem, da gospodarske organizacije in družbeni investicijski skladi zagotovijo večja denarna sredstva za kritje tekočih potreb v proizvodnji, so povzročile največ težav v gospodarstvu.

V razpravah zbornic in na sejah ljudskih odborov so se težave okoli obratnih sredstev omenjale kot glavna ovira za nadaljnji dinamični razvoj proizvodnje. Kljub temu pa konkretne gospodarske odločitve podjetij in drugih družbenih organov ne podpirajo takšne ugotovitve. Zaključni računi gospodarskih organizacij lanskega leta namreč kažejo, da je bilo angažiranje razpoložljivih sredstev za obratne namene minimalno in je še ta minimum rezultat tega, da so podjetja to morala, ne pa gospodarsko hotela. Takšna tendenca se čvrsto vzdržuje tudi v letošnjem letu.

Finančna sredstva, namenjena proizvodnji, so se gibala takole: Skupno povečanje obratnih sredstev v letošnjem letu znaša 7,6 milijard. Kot vire teh sredstev pa evidenca banke omenja naslednje: 1,2 milijardi iz gospodarstva, 1,4 milijarde iz bančnih sredstev, in 5,4 milijard iz družbenih investicijskih skladov. Tudi kvaliteta teh finančnih sredstev ni najboljša. Finančna sredstva

družbenih skladov so v pretežni meri kratkoročnega in prehodnega značaja, bančna sredstva pa so skoraj v celoti namensko določena.

Nič boljša ni situacija glede vlaganj v obratne namene iz razpoložljivih sredstev gospodarskih organizacij. Podjetja so v letošnjem letu po bančni evidenci vložila v osnovna sredstva okoli 18 in pol milijard, v sklad obratnih sredstev pa so namenila le 1,2 milijarde. Investicijsko potrošnjo po bančni evidenci sem namenoma poudaril, ker je stvarna potrošnja večja, kar nam dokazujejo velike vsote neplačanih situacij v gradbeništvu, v strojegradnji itd.

Razmerja glede vlaganj so sicer nekoliko ugodnejša, če upoštevamo nerazporejeni dohodek, ki ga gospodarske organizacije uporabljajo kot obratna sredstva, popolnoma odprto vprašanje pa je, kam ga bodo gospodarske organizacije namenile pri zaključni delitvi dohodka. Če upoštevamo, da se z monetarnimi ukrepi lanskega in letošnjega leta bančni krediti dodelujejo samo izjemoma, potem je razumljivo, da je takšna politika v gospodarskih organizacijah v odnosu do tekočih potreb v proizvodnji imela negativne posledice, ki so v vse ostrejši formi prišle do izraza prav posebno v letošnjem letu.

Stanje obratnih sredstev se je z neustreznimi razmerji, ki so se in se še formirajo z vse večjimi terjatvami do kupcev na eni in z zmanjšanimi obveznostmi do dobaviteljev na drugi strani, še poslabšalo. Sodeč po zaključnih računih lanskega leta so se terjatve do kupcev povečale za okoli 51 milijard, medtem ko so se obveznosti do dobaviteljev povečale samo za 37 milijard, kar pomeni, da so se že tako šibka likvidna sredstva v gospodarstvu zmanjšala na račun večjih terjatev do kupcev in tako prelila na druga področja. Nesorazmerja med blagovnimi in denarnimi tokovi so bila najizrazitejša ravno v tistih strokah, ki v strukturi naše industrije zavzemajo najpomembnejša mesta. Terjatve do kupcev so se povečale n. pr. v črni metalurgiji za 4 milijarde, v kovinski za okoli 8 milijard, v tekstilni za okoli 3 milijarde, v lesni za okoli 1,8 milijard, v elektroindustriji za 1,5 milijard itd. Enostranska orientacija gospodarstva na vlaganje v osnovna sredstva in čuvanje sredstev v te namene, je bila poleg ne dovolj učinkovite finančne in komercialne službe prav tako eden izmed činiteljev, ki je negativno vplival na tempo rasti proizvodnje.

V letošnjem letu je stanje obratnih sredstev še težje. Terjatve do kupcev so se tako povečale, da gospodarska sodišča komaj zmagujejo svoje delo, saj je registriranih samo v letošnjem letu že nad 20 000 tožb. Fakturo za blago spremlja po navadi tožba, medsebojno kreditiranje je v intenzivnem porastu, z drugo besedo, likvidnost je z vsakim dnem manjša in s tem tudi sposobnost gospodarstva, da si pravočasno zagotovi surovine in reprodukcijski material za dinamično rast proizvodnje v prihodnosti. Položaj pa se bo še poslabšal, če upoštevamo, da se mora celoten uvoz surovin in reprodukcijskega materiala kriti z likvidnimi sredstvi. Orientacija glede uporabe družbenih sredstev je bila v glavnem prav tako usmerjena na vlaganja v osnovna sredstva, kar je bil tudi dodatni faktor, ki je zmanjševal možnosti za bolj dinamično gibanje proizvodnje.

Takšna orientacija glede planiranja finančnih sredstev se nadaljuje tudi v letošnjem letu, kar je razvidno iz podatkov, ki so pred vami. Zadrževanje prostih sredstev za investicije v gospodarskih organizacijah, nezadostna orientacija družbenih skladov za vlaganje v obratna sredstva, kakor tudi tendence intenzivnejše uporabe enih in drugih za investicije v osnovna sredstva, opozarjajo, da organi upravljanja v gospodarstvu in drugi družbeni organi ne

ocenjujejo dovolj odgovorno posledic, ki se nujno odražajo na področju proizvodnje in na področju storilnosti dela.

Zakoreninjeno mišljenje, pa tudi praksa, da je treba investicijsko politiko podjetij in družbenih skladov orientirati skoro izključno na vlaganje v osnovna sredstva, postane lahko danes v tem sistemu problematična, če ne celo gospodarsko škodljiva. Takšna kratkovidna politika zožuje materialne in stimulativne možnosti za hitrejšo rast proizvodnje, zmanjšuje učinkovito izkoriščanje že vloženih sredstev, kar neposredno vodi k povečanju stroškov proizvodnje, k višjim cenam, k manjšemu dohodku in akumulaciji. Vse to pa ima končne posledice v počasnejšem tempu gospodarskega razvoja v celoti.

Gospodarske posledice takšnega pojmovanja sem posebej poudaril zato, ker nekateri »gospodarski strokovnjaki« prihajajo z zelo problematičnimi rentabilitetnimi idejami, češ »stagnirajmo proizvodnjo na nivoju obratnih sredstev, kakršne imamo« ter menijo, naj za večjo proizvodnjo, če hočejo, skrbi državna blagajna. Organi upravljanja v gospodarstvu morajo takšne koncepte energično onemogočiti, pa naj pridejo od koderkoli Stagnacija proizvodnje pomeni namreč v našem sistemu nezadržen padec dohodka, z vsemi posledicami za osebni dohodek in za nadaljnjo gospodarsko prosperiteto podjetja. Zvišuje stroške proizvodnje in zmanjšuje konkurenčno sposobnost gospodarske organizacije, kar dobi moč verižne reakcije, ki lahko pripelje gospodarsko organizacijo do popolne stagnacije.

Takšne so kratkoročne posledice, če jih tako imenujemo, za daljše obdobje pa lahko te posledice vnašajo v gospodarski in družbeni sistem deformacije, ki so še bolj nezaželene. Zahteva po finansiranju gospodarstva izključno z bančnimi sredstvi, povzroča namreč koncentracijo denarnih sredstev v banki, kar pa lahko dosežemo le s koncentracijo zbiranja sredstev in z višjo mero depozitov vseh vrst v centralnih bankah, kar praktično pomeni, večjo gospodarsko odvisnost podjetij od bank in s tem večjo distribucijo bančnih sredstev. To pa vsekakor niso smotri, h katerim težimo v nadaljnji izgradnji gospodarskega in družbenega sistema.

Jasno je, da gospodarstvo ne bo in ne more samo z lastno akumulacijo zagotoviti potrebnih obratnih sredstev v tako dinamičnem porastu proizvodnje, kot ga predvidevajo letni in perspektivni gospodarski programi, zato predvideva kreditna bilanca, katero je sprejel zvezni Izvršni svet in v kateri je v osnovi formulirana kreditna politika letošnjega leta, dodajanje bančnih sredstev v skladu z blagovno denarnim gibanjem letošnjega leta. Kreditna bilanca predpostavlja, da je potrebno za predvideni gospodarski razvoj letošnjega leta dodati okoli 118 milijard in da se prične z intervencijo bančnih sredstev v drugem polletju. S tem namenom je tudi pripravljen predlog za eno izmed prihodnjih sej zveznega Izvršnega sveta, na kateri naj bo formulirana konkretna kreditna politika drugega polletja letošnjega leta. Kljub tem ukrepom pa ostaja še vedno odprt generalni problem — problem medsebojnega kreditiranja, ki raste z veliko dinamiko in nezadržno. Če razčlenimo vsebino medsebojnega kreditiranja, ugotovimo, da predstavlja arzenal slabosti naše finančne in kreditne politike. Te nepravilnosti se kažejo predvsem v tem, da se ne izpolnjujejo obveznosti do družbenih skladov, da se kreditira nekurantno blago, skratka blago, za katerega na trgu ni povpraševanja in da se kratkoročni krediti spreminjajo v dolgoročne. Po tej poti se gotovo ne bomo rešili problematike obratnih sredstev, kot je bila ta nakazana s kreditno bilanco

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Govoril sem o problemih in težavah, ki se pojavljajo na področju obratnih sredstev kot posledica nezadostne orientacije v usmerjanju sredstev za te potrebe. Potrebno pa je omeniti, da tudi splošna kreditna politika ni povsod in pravočasno reagirala na tistih točkah gospodarskih gibanj, kjer je intervencija splošnih bančnih sredstev bila neogibna in edino mogoča. V mislih imam predvsem nekatere pomembne stroke naše industrije, kjer niso bila pravočasno zagotovljena obratna sredstva za nabavo surovin in reprodukcijskega materiala, decentralizirana sredstva pa niso bila v stanju izvršiti te funkcije. Nezadostna elastičnost v finansiranju izvoza in zalog je po svoje tudi zmanjševala možnosti za bolj dinamično rast proizvodnje, kar bo predvsem prišlo do izraza pri izvozu v prihodnjih mesecih. Konkretna kreditna politika v drugem polletju naj bi aktivno podprla tiste točke razvoja, ki najbolj dinamično rešujejo sedanje gospodarske probleme, kot so finansiranje zalog surovin in reprodukcijskega materiala, zalog, ki se pripravljajo za izvoz, nadalje zalog za tržišče interesantnega blaga itd.

S splošnimi kreditnimi intervencijami se ne zmanjšuje vloga decentraliziranih skladov, predvsem ne sredstev zbranih v komunalnih bankah, ki lahko v okviru razpoložljivih sredstev postanejo pomemben faktor racionalnega in ekonomičnega plasmaja razpoložljivih sredstev na področju komun. Pri ocenjevanju vzrokov, ki so vplivali na gibanje proizvodnje letošnjega leta, kar sem že uvodoma omenil, ne smemo podcenjevati dejstva, da proces prilagajanja gospodarstva nujnim gospodarskim pogojem, teče predvsem v nekaterih strokah in gospodarskih organizacijah prepočasi. Nihče ne zanika nujnosti računic, ki so bile narejene v začetku leta, računic, ki so statično pokazale v kakšnem materialnem položaju so se gospodarske stroke in podjetja znašle v novem gospodarskem sistemu. Toda, da bomo v računicah videli vso perspektivo stroke in gospodarske organizacije, pa je odločno premalo. Posamezna podjetja in njihove uprave so trošile preveč sil in časa v diskusijah o tem, kaj jim daje novi sistem, pri tem pa so zanemarila perspektivne ukrepe, da pri pravilnem pojmovanju vsebine in smisla sprememb v sistemu podvzamejo takšne gospodarske ukrepe, ki bi jim omogočili, da se čim učinkoviteje prilagodijo novim pogojem in da te pogoje optimalno uporabijo za doseganje čimboljših gospodarskih rezultatov. Zahteve nekaterih podjetij po distribuciji, določanju cen, individualnem obravnavanju, zahteve po korigiranju nekaterih gospodarskih instrumentov, kažejo, da še ni povsod pravilno pojmovan smisel in perspektivno učinkovanje sprememb v gospodarskem sistemu. Plasiranje te vrste zahtev pri gospodarskih upravnih organih ali združenjih objektivno podpira vse tiste koncepte in sile, ki zavirajo nadaljnji razvoj gospodarskega sistema. Organom upravljanja v gospodarstvu so sedaj potrebne računice, ki jim pokažejo, kakšen bo njihov materialni položaj v perspektivi, če izkoristijo vse možnosti, ki jih odpira sistem sedaj in v prihodnosti. Ob spremenjenih pogojih gospodarjenja, ki jih povzročajo delitev dohodka, sproščeno tržišče, devizni režim, kreditna politika in nove transportne tarife, niso bili pravočasno podvzeti ukrepi v proizvodnji, ki so potrebni predvsem v sedanjem času. Komercialne in finančne službe v gospodarstvu se vse preveč oklepajo preživelih metod dela, namesto, da bi učinkovito izkoristile možnosti, kakršne zahteva bolj sproščeno blagovno gospodarstvo kot je naše. Tudi gospodarski upravni organi in gospodarske organizacije same prepočasi reagirajo na probleme, ki se pojavljajo v zvezi s spremembami v gospodarskem sistemu. Gospodarstvo še

ni tako vsklajeno in gospodarski sistem tako izgrajen, da gospodarski upravni organi lahko svoja učinkovanja oprejo samo na avtomatizem gospodarskega sistema in na delovanje tržišča, temveč morajo gospodarstvu učinkovito pomagati pri odstranjevanju ovir, ki lahko zavirajo in motijo nenehen vzpon proizvodnje.

Nesorazmerja, ki so se formirala med proizvodnjo in potrošnjo, so s svojimi posledicami vplivala tudi na gibanje blagovne izmenjave z inozemstvom in povzročajo v plačilni bilanci tendence, ki odstopajo od predvidevanj na tem sektorju gospodarstva. Trenutna situacija v gibanju uvoza in izvoza ne daje namreč prave slike stanja blagovne izmenjave s tujino. Izvoz se je v naši republiki v primerjavi z lanskim letom povečal za okoli 13 % in je nekoliko višji od skupnega izvoza, dočim je uvoz v celoti zmanjšan za okoli 10 %. Na prvi pogled bi izgledalo, da se izvoz in uvoz vsklajujeta in da se plačilna bilanca ugodno razvija. Toda pri trenutno tako ugodni oceni moramo upoštevati naslednje:

Prvič, visok indeks izvoza v naši republiki je v glavnem rezultat intenzivnega izvoza v prvih mesecih, dočim je naraščanje izvoza v nadaljnjih mesecih počasnejše. Izvoz prvih treh mesecev je namreč potekal še po starih pogodbah, ki so slonele na pogojih prejšnjega deviznega režima. Novih zaključenih pogodb na osnovi devizne reforme, ki bi nam zagotovile izvoz v prihodnosti, je zelo malo in če se krog teh pogodb nemudoma ne poveča, lahko pričakujemo nadaljnje zmanjšanje izvoza v prihodnjih mesecih.

Drugič, nižji uvoz v primerjavi z lanskim letom se smatra kot začasen pojav, ker obstojajo razlogi, na osnovi katerih se lahko sklepa, da bo uvoz v prihodnjih mesecih občutno porastel in da bo večji od predvidenega. Med glavnimi razlogi moramo računati z dejstvom, da bo večji uvoz nastal zaradi delne sprostitve uvoza, ki ga dopušča devizna reforma; zaradi večjega uvoza predvsem blaga za široko potrošnjo zaradi intervencije na tržišču in zaradi nepredvidenega uvoza prehrambenih artiklov, zlasti žitaric.

Takšna situacija in perspektiva na sektorju blagovne izmenjave s tujino zahteva seveda učinkovite ukrepe v najširšem pomenu besede. Zvezni Izvršni svet je povečal sredstva v svojem proračunu, ki so namenjena stimulaciji izvoza. V kreditni politiki drugega polletja je kreditiranje izvoza postavljeno v prvi plan, vendar pa pri naštevanju družbenih investicij v tej smeri, ne smemo zanemariti ugotovitev, ki smo jih že prej omenili. Gospodarstvo v celoti, komercialne službe v podjetjih in izvozne gospodarske organizacije se zelo počasi in neučinkovito, zlasti če računajo na daljšo perspektivo, prilagajajo novim pogojem, ki nastajajo kot posledica devizne reforme.

Posebno zamotani problemi na sektorju izvoza se javljajo pri lesni in kovinski industriji, pri izvozu barvnih kovin in pri kemični industriji. To so stroke, ki v našem izvozu največ pomenijo. Zato je posebno važno in nujno, da se čimprej kompleksno in perspektivno pristopi k reševanju nekaterih vprašanj na tem področju. Državni sekretariat za blagovni promet, zbornice in banke, so že doslej vlagale napore v tej smeri. Vendar so naloge v prihodnosti tako zahtevne, da bo njihova pomoč morala biti v bodoče še učinkovitejša in sodelovanje še tesnejše. Pri vseh naporih in skrbi za izvoz pa ne smemo prezreti, da so možnosti za izvoz v precejšnji meri odvisne od gospodarskega položaja doma, ali bolje rečeno, od tega, kakšna razmerja se formirajo med proizvodnjo in potrošnjo, ki v sedanji situaciji absorbira prekomerne količine

blaga in povzroča prekomerno rast cen, kar zožuje možnosti in vzpodbudo za izvoz.

Tudi družbena potrošnja, če se ne zajezi prekomerni priliv dohodkov, lahko v negativnem smislu vpliva na stabilizacijo gospodarskih gibanj v prihodnosti. Dohodki so se namreč formirali na ravni, ki je za 32 % višja v primerjavi z lanskim letom. Takšen intenziven porast potrošnje je narekoval, da sta Zvezni izvršni svet in Ljudska skupščina uveljavila posebne ukrepe, s katerimi naj se dohodki in s tem seveda tudi potrošnja vskladi, s predvidenimi okviri.

Ukrepi imajo dvojen pomen. Prvič, da se s formiranjem 10 % obvezne rezerve iz proračunskih dohodkov zajezi prekomerna potrošnja in drugič, da se krepijo družbene rezerve, ki naj bi v perspektivi postajale vse pomembnejši faktor za usmerjanje in reguliranje gospodarskih gibanj. Namen ukrepov torej ni restrikcija družbene potrošnje, temveč njena vskladitev s planskimi predvidevanji oziroma uveljavitev načela, da ne živimo in ne trošimo iznad možnosti, katere imamo. Vsaka drugačna ocenitev pomena teh ukrepov bi lahko povzročila ne samo negativne posledice za razvoj posameznih družbenih dejavnosti, temveč bi takšno gledanje imelo lahko tudi neugodne politične posledice.

V nekaterih upravnih organih okrajnih in občinskih ljudskih odborov se je namreč pristopilo k reševanju omenjenih nalog s popolnoma drugih pozicij. Birokratsko docela linearno se je za 10 % zmanjšala proračunska potrošnja, ne glede na pomen in že tako težak položaj nekaterih družbenih služb. Namesto, da bi se pravilno razumelo namen ukrepov, se je birokratsko zmanjševala proračunska potrošnja, edino pravilno pa bi bilo, če bi se z vsestranskimi akcijami poiskale možnosti za dosego višjih dohodkov, ki prav gotovo še niso do kraja izčrpane, če perspektivno ocenimo možnosti za višji dohodek kot rezultat boljšega gospodarjenja. Višje dohodke za proračun lahko realno pričakujemo, kajti zvišane cene kmetijskih proizvodov omogočajo tudi večje dohodke zasebnim kmetijskim gospodarstvom. Šele če z višjimi dohodki ne najdemo ustreznih rešitev, so potem še vedno prej na vrsti nekatere negospodarske investicije, kot skrčenje proračuna nekaterim družbenim službam, ki so že tako v težkem materialnem položaju.

Delo družbenih organov in političnih organizacij naj bo v tem času usmerjeno tudi na te probleme, da se preprečijo posledice, ki jih ti ukrepi niso imeli namena izzvati.

V letošnjem letu poteka živahna aktivnost v zvezi z uvajanjem sprememb gospodarskega sistema. Pri tej aktivnosti se daje močan poudarek predvsem delitvi dohodka, ne samo v gospodarstvu, temveč tudi na drugih področjih, kot v šolstvu, zdravstvu itd. Pozitivno dejstvo je, da so se delavski sveti in kolektivi na liniji izvajanja omenjenih ukrepov bolj kakor kdajkoli prej spoprijeli z notranjimi problemi podjetja. Lahko rečemo, da je ta aktivnost zajela celotno gospodarstvo in z vso upravičenostjo lahko pričakujemo, da bodo pozitivna dejstva v takšni orientaciji imela ugoden odraz v gospodarstvu letošnjega leta. To navajam predvsem zato, ker so razprave o gibanju gospodarstva v vseh družbenih in političnih organih omenjale vzpodbudno delitev dohodka kot osrednji činitelj, ki naj prispeva že v letošnjem letu k višji in rentabilnejši proizvodnji.

Takšna odločna orientacija v prihodnjih mesecih je potrebna še predvsem zato, ker so se dohodki v gospodarstvu gibali v preteklih mesecih iznad ravni proizvodne storilnosti dela in v kolikor se ta razmerja v prihodnih mesecih

ne popravijo, ne moremo pričakovati ugodnih premikov v korist povečanja realne kupne moči. Takšna orientacija bo tudi izbila vse argumente iz rok nekaterim činiteljem, ki samo čakajo, kakšne posledice bodo imele spremembe v gospodarskem sistemu. Doseženi gospodarski rezultati letošnjega leta, predvsem pa razmerja, ki se bodo formirala med proizvodnjo, potrošnjo in storilnostjo dela, bodo odločilno vplivala na to, s kakšno intenzivnostjo se bodo razvijali procesi delitve družbenega dohodka v prihodnjem in nadaljnjih letih. Graditev vzpodbudne delitve dohodka predstavlja trajen proces in ne moremo pričakovati, da bo potekal enakomerno v vseh gospodarskih strokah in organizacijah. Razumljivo je, da se oblike in metode prilagajajo specifičnim objektivnim in subjektivnim pogojem vsake posamezne gospodarske organizacije.

Ni potrebno posebej poudariti, da se metode in načini notranje delitve dohodka ne morejo shematsko prenašati z enega podjetja na drugo. Vsako podjetje ima namreč svoje posebne pogoje, tako s stališča potreb tekoče proizvodnje, kakor tudi s stališča razširjene reprodukcije. Tudi poenostavljeno, formalistično in nepripravljeno pristopanje k tej nalogi lahko prej škodi kot koristi. To pa seveda ne pomeni, da gre za pomiritev s starimi odnosi, ker bi to imelo v novih pogojih gospodarjenja negativne posledice za interes in iniciativo delovnih kolektivov v njihovih naporih za višjo storilnost dela, za pravilno programiranje in usmerjanje proizvodnje v skladu s potrebami tržišča in za formiranje takšnih razmerij med osebnimi dohodki in skladi podjetja, ki bi zagotavljali perspektivni razvoj gospodarske organizacije. Današnja temeljna naloga delovnih kolektivov je, razmahniti proces decentralizacije, ki naj omogoči, da proizvajalci v ekonomskih enotah odločajo ne samo o osebnih dohodkih, marveč o delitvi celotnega dohodka, ki ga ustvarjajo. S takšno metodo delitve naj se vzpostavi najtesnejša in najneposrednejša odvisnost osebnega dohodka od dohodka podjetja kot celote. Dosedanje izkušnje namreč kažejo, da tam kjer so se pravice organov samoupravljanja v ekonomski enoti omejevale samo na delitev osebnega dohodka, ni bilo iniciative za višjo proizvodnjo in višjo storilnost, ni bilo zahtev in pritiska za zboljšanje finančne in komercialne službe ter zahtev za boljše poslovanje vseh drugih služb v podjetju, od katerih zavisi uspešno realiziranje proizvodnje na tržišču.

Priprave za sprejemanje pravilnikov o delitvi dohodka in pravilnikov o delitvi osebnega dohodka, potekajo prepočasi. Anketa, katero je napravil Sekretariat Izvršnega sveta za delo, daje naslednjo sliko: Od 2464 gospodarskih organizacij, katere morajo sprejeti oba pravilnika do konca leta, je bilo doslej sprejetih ali delno sprejetih 50 pravilnikov, 1244 jih je v razpravi ali pa v pripravljalnem postopku, dočim 1175 organizacij še sploh ni pristopilo k izdelavi teh pravilnikov. Te številke nas zelo jasno opozarjajo, da je pred nami še ogromno delo. Pravilnike morajo namreč pregledati še zbori proizvajalcev ter oceniti, če so njihova delitvena načela vsklajena z načeli, za katerimi stremimo v delitvi dohodka na sploh. Težko si je predstavljati kdo bo zborom proizvajalcev pripravil ustrezne analize in predloge, kajti ljudski odbori so tako rekoč brez organov za delo in delovna razmerja, katerih dolžnost je opraviti to delo.

Da bo zahtevni program dela pravočasno in kvalitetno izvršen, bo potrebno vsestransko angažiranje in sodelovanje delovnih kolektivov samih, občinskih ljudskih odborov, zbornic, sindikatov in ostalih družbenih organizacij ter upravnih organov, dragocena pa bo tudi strokovna pomoč inštitucij, ki se po prirodi svojega posla ukvarjajo z navedeno problematiko. Osnovno pri tem

pa je, da se predvsem kolektivi sami aktivirajo in poglobijo v neposredno izdelavo sistema notranje delitve, ker samo tako lahko preveri pravilnost osnov in meril, na katerih bodo sloneli pravilniki in drugi normativni akti, ki bodo urejali delitvena razmerja v podjetju.

Tovarišice in tovariši ljudski poslanci. Uspešno realiziranje gospodarskih smotrov, predvidenih v letošnjem planu, vsestranska aktivnost gospodarstva v novih pogojih gospodarjenja, predstavljajo temeljne družbene naloge v najširšem smislu besede, od katerih je v pretežni meri odvisen hiter porast proizvodnje, nadaljnji razvoj socialističnih družbenih odnosov in tudi realno in perspektivno povečanje življenjske ravni državljanov.

Predsednik Miha Marinko: Prehajamo na obravnavo. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Ivo Klemenčič.

Inž. Ivo Klemenčič: Poročilo, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, moramo po mojem mnenju ocenjevati predvsem iz dveh stališč. Prvič, obravnavamo ga v času, ko prihajajo do izraza prvi rezultati uvajanja zadnjih sprememb v gospodarskem sistemu, in drugič, opozarja na tendence, ki bi lahko zavrle njegovo uveljavljanje. Predvsem si moramo biti na jasnem, da te tendence niso posledica novega sistema. Njegovo bistvo je vendar v tem, da se odstranijo mere, ki so ocenjevale delo posameznih kolektivov na administrativni način, kar je omogočalo, da je lahko slab kolektiv enako dvigal svoj standard kot tisti, ki si je prizadeval. Skratka, z izenačenjem obveznosti do družbe, z menjanjem odnosov v cenah, z izvedbo devizne reforme in z uvedbo popolnejšega socialističnega načina delitve dohodka, je nov gospodarski sistem postal tvorna sila za sodelovanje vsakega posameznika v procesu razvijanja socialističnih ekonomskih principov v vsakem kolektivu.

Vendar tendence na tržišču, razkorak med proizvodnjo in potrošnjo, porast investicij in osebnih dohodkov, porast cen, pomanjkanje sredstev za redno proizvodnjo in negotovost v njeni realizaciji, vse to daje občutek, kot da gre za neko tekmo, kako ta prehod k novim načinom gospodarjenja čimbolj izkoristiti in doseči določene rezultate na način, kakršnega smo bili vajeni v starem administrativnem sistemu. Tako predvsem v ljudskih odborih večkrat planirajo investicije, ki nimajo kritja ali pa računajo pri tem na sredstva, ki so namenjena in potrebna predvsem proizvodnji. V gospodarskih organizacijah se dvigajo osebni dohodki in se pri tem ne računa dovolj s produktivnostjo, sklicujoč se na zvišanje cen, ki pa jih večkrat ta kolektiv sprejme brez zadostne analize. Predstavljajo si, da bodo s tem dosegli za svoj kolektiv ali pa za svoj ljudski odbor čimboljši start v novi sistem itd. Jasno je, da je tak račun napačen in da je posledica starih odnosov in gledanj, ki jih je treba odpravljati. To pa obenem tudi dokazuje, da ne gre za to, ali sprejmemo novi sistem ali ne, ampak da ga je treba čimprej s potrebno perspektivo uveljaviti.

Glede cen so bili predvideni v zvezi s spremembo gospodarskega sistema določeni premiki, ki so bili nujni, da se doseže vskladitev odnosov med posameznimi panogami. Toda, tu ni ostalo samo pri tem. Indeks cen znaša v primerjavi z istim obdobjem lani 109. Upravičeno gibanje cen je torej potegnilo za seboj porast cen tudi drugod.

Novi sistem daje polno pravico svobodnega formiranja cen na trgu, za katere pravimo, da naj bodo ekonomske. Toda jasno je, da zviševanje fondov

na račun višjih cen ali sprememb družbenih dajatev ni ekonomsko in ni v skladu z nameni novega sistema, ki omogoča realno zviševanje sredstev le na osnovi večje produktivnosti. Tak položaj je rodil prvo intervencijo, ki predstavlja v bistvu oviro za uveljavljanje novega sistema, to je blokacijo cen. Danes se v gospodarskih organizacijah govori, da ta ukrep zavira proizvodnjo, da rastejo zaloge gotovih izdelkov, ker se nove cene ne odobravajo, s čimer je onemogočena prodaja itd.

Mislim, da je prav, da zahtevamo odstranitev takih administrativnih ukrepov, vendar moramo na tržišču ustvariti pogoje, ob katerih se morajo pokazati zdrave tendence formiranja realnih ekonomskih cen, ki ne bodo ustvarjale špirale, ampak bodo pripomogle k umirjenju tržišča. Nadalje je glede formiranja cen važen odnos med proizvodnjo in trgovino. Trgovini se namreč mnogokrat očita, da preveč akumulira. To je rečeno zelo pavšalno, ker vemo, da je trgovska mreža potrebna še temeljitih rekonstrukcij, če hoče zagotoviti posredniško vlogo med proizvodnjo in potrošnjo. Za to pa so seveda potrebna sredstva.

Vendar današnji odnosi med proizvodnjo in trgovino omogočajo ocenjevanje ekonomskih zakonitosti formiranja cen na dveh nivojih, to je v tovarni in v trgovini. Na ta način nastajajo v cenah za posamezne proizvode nepravilne razlike, predvsem pa se zamegli konkurenčnost med posameznimi proizvodnimi organizacijami, kar mora ravno v novem sistemu priti do polne veljave. Zato bi morali odnose med proizvodnjo in trgovino postaviti na tako osnovo, ki bi zagotavljala docela normalni razvoj, proizvodnjo pa stimulirala k rentabilnemu poslovanju. Tu mora seveda biti glavni iniciator proizvodnja, zlasti glede zagotovitve konkurenčnosti na trgu, s tem, da ima odločujočo besedo pri formiranju cen za svoje proizvode, na drugi strani pa da s prilagajanjem svojih izdelkov zahtevam trgovine omogoči zniževanje poslovnih stroškov v trgovini, kar bo lahko vplivalo na zniževanje cen in na pravilnejšo porazdelitev sredstev med proizvodnjo in trgovino.

Naslednje važno vprašanje so obratna sredstva, o čemer je bilo govora že v uvodnem referatu. Trenutni položaj je glede tega dejansko zaskrbljujoč in potreben resnega obravnavanja tako pri gospodarskih organizacijah kakor tudi pri upravnih organih. Anketa Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet je pokazala, da so za sedanji položaj značilni predvsem nelikvidnost in neurejeni odnosi med upniki in dolžniki. Ta nelikvidnost predstavlja seveda nenormalno angažiranje obratnih sredstev in v mnogih podjetjih le navidezno kaže na njihovo pomanjkanje. V principu gre torej za nezdravo komercialno politiko, ki ni samo v tem, da je dovoljevala prodajo blaga tistemu, ki nima zagotovljenih plačilnih sredstev, ampak delno tudi v dejstvu, da je proizvodnja dajala na trg blago, ki ni bilo vsklajeno s potrebami trga in je postalo bolj ali manj nekurantno. Osnovna akcija za rešitev problema obratnih sredstev mora iti torej v smeri likvidacije nelikvidnosti. Predvsem mora obveljati načelo, proizvajati blago, ki ga trg zahteva in ga prodajati tistemu, ki ima denar. To seveda ni tako preprosto. Proizvodni proces zahteva prodajo proizvedenega blaga. Prekinitev te kontinuitete pomeni prekinitev proizvodnje in odgovornost za tak korak je velika, ker ima predvsem tudi politične posledice. Zato odločajo tu mnogokrat obziri, ki ne omogočajo v polni meri gospodarjenja po novih principih. Taka politika pa je v bistvu nezdrava, ker sloni predvsem na neekonomskih odnosih, na drugi strani pa še naprej omogoča prosperiranje tistemu,

ki slabo dela in ki bi moral po novem sistemu to čutiti predvsem na svoji lastni koži. Zato mora biti naša akcija usmerjena predvsem v podporo tistemu, ki bo svojo kurantno proizvodnjo skušal plasirati s pomočjo vseh obstoječih sredstev za zagotovitev plačila. Vse bančne intervencije morajo sloneti na tem principu, ker sicer ne bodo dosegle potrebnega učinka.

Anketa zbornice pa je pokazala na drugi strani tudi na dejansko pomanjkanje obratnih sredstev kot posledico povečanja proizvodnje z ali brez novih investicij, zaradi nepokrivanja sezonskih potreb in sunkovitega uvoza surovin, kakor tudi trenutnih sprememb gospodarskih inštrumentov. Potrebe, zbrane v nekaterih panogah industrije, kažejo na številke, ki bi dejansko lahko ogrozile vrednost dinarja, če bi se krile samo z emisijo banke. Ob tem se postavlja vprašanje, kako je bilo sploh mogoče doseči tak nivo proizvodnje v prvem tromesečju. Znano je, da si je tu proizvodnja pomagala s tako imenovanimi nerazporejenimi sredstvi in mislim, da ni povsem točno trditi, da proizvodnja ni posvečala nobene pozornosti ustvarjanju lastnih obratnih sredstev. Bistvo tega vprašanja je drugje. Dosedanji sistem, ki je omogočal na lahek način najemanje bančnih kreditov, je podjetja stimuliral k temu, da so svoja sredstva razporejala prvenstveno za investicije v osnovna sredstva. To je tudi eden izmed vzrokov, ki velja še za lansko leto, ko novi sistem še ni prišel do izraza pri delitvi čistega dohodka ustvarjenega v 1959. letu. Danes pa že lahko trdimo, da je dosežen napredek v smeri razporejanja sredstev v kolektivih glede na nova investicijska vlaganja, ker kolektivi spoznavajo, da bo treba reševati izkoriščanje obstoječih kapacitet z lastnimi obratnimi sredstvi.

Tu sta predvsem dva problema. Reševati moramo stare obveznosti s katerimi je treba aktivirati investicije v izgradnji, da ne pride do gospodarske škode, za kar bo verjetno nujno potrebno marsikje pregledati že sprejete plane razdelitve dohodka. Na drugi strani pa je treba prenehati s špekulacijo, da se ena in ista sredstva na eni strani ne uporabljajo za obratna sredstva, na drugi strani pa ne angažirajo za investicije v osnovna sredstva. Danes so stvari toliko jasne, da ni več mogoča taka dvoumna politika in je treba pričeti s perspektivnejšo politiko delitve lastnih sredstev. Taka dosedanja politika je v veliki meri pripomogla k širjenju investicijske fronte in zavajala kolektive v akcije brez kritja. Danes imamo vrsto ljudskih odborov, ki so se na račun teh sredstev iz gospodarstva angažirali pri novih investicijah, za katera pa sedaj nimajo kritja in ki v veliki meri povzročajo vznemirjenost na tržišču

To je nekaj problemov, ki jih ne bo rešil novi gospodarski sistem samo s svojim ekonomskim učinkovanjem. Tu je treba doseči, da bomo perspektivneje gledali na naš gospodarski razvoj, tako v posameznem kolektivu, kot v ljudskem odboru. Mislim, da ne bom povedal nič novega, če pri tem ugotovim, da bo treba tudi metodologijo planiranja prilagoditi novim pogojem gospodarjenja. Predvsem nam bodo morale planske analize jasneje pokazati prednosti pravilnega gospodarjenja ter zagotoviti večjo naklonjenost pri planiranju razvoja posameznih področij. Mislim, da bi tudi zadnji restrikcijski ukrepi v taki obliki ne bili potrebni, če bi sistem spremljanja gibanj v gospodarstvu bil na ustrezni višini. Vendar so danes ti ukrepi tu in jih sprejemamo kot sredstvo, s katerim bo družba lahko s svoje strani pomagala, da se ugotovljene neskladnosti čimprej odpravijo in da se omogoči polna uveljavitev novih principov gospodarskega sistema. Osnovni pogoj za to pa je obdržati maksimalni tempo proizvodnje, ki je mogoč v sedanjih pogojih. Ta prehod mora biti v odnosu

do gospodarskih organizacij nepopustljiv, če hočemo, da se doseže uveljavitev sistema, hkrati pa mora omogočiti odstranitev objektivnih ovir za izvršitev njihovih proizvodnih nalog.

Tu mislim na vprašanje obratnih sredstev. Predvsem si moramo biti na jasnem, da tudi ustavitev investicij in preliv vseh lastnih sredstev gospodarskih organizacij v obratna sredstva ne bi rešil problema. Strinjam se z maksimalno možno porazdelitvijo sredstev v tem smislu, vendar je tu vrsta potreb s katerimi gospodarske organizacije niso mogle računati. To so predvsem, višji obračunski tečaj pri uvoznih surovinah, spremembe carin in prometnega davka, spremembe plafoniranih cen in transportnih tarif, restrikcija raznih vrst kreditov — zlasti uvoznih, nepravočasno reševanje sezonskih kreditov za odkup, začasne prekomerne zaloge, zvišanje zalog zaradi ustavitve dobav nerednim plačnikom itd.

Ti problemi zahtevajo pomoč gospodarskim organizacijam tudi od zunaj. Mislim, da moramo doseči ravno pri teh vprašanjih najtesnejši stik med proizvodnimi organizacijami in bankami. To bo omogočilo na eni strani, da se ne bo popuščalo tistim, ki še niso našli svojega mesta v novih pogojih gospodarjenja, na drugi strani pa bo to odstranilo objektivne ovire in s tem zagotovilo predvideno proizvodnjo.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Antalič.

Štefan Antalič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Poročilo o gibanju gospodarstva ugotavlja glede kmetijstva, da so vzroki za nižjo realizacijo pri organizirani proizvodnji predvsem v subjektivnih faktorjih. S to ugotovitvijo se popolnoma strinjam, ker če kje, imamo ravno v kmetijstvu znatne rezerve ne samo glede povečanja socialističnega sektorja in organizirane proizvodnje, ampak tudi glede pocenitve te proizvodnje. Te stvari bodo morali delovni kolektivi naših posestev in zadrug hitreje in uspešneje reševati, ker jih k temu sedaj silijo in stimulirajo novi predpisi glede delitve dohodka. Opozoril pa bi rad na nekatere objektivne pojave, ki jih kolektivi sami ne morejo reševati in kjer je potrebna širša družbena intervencija. Tu mislim predvsem na prodajo klavne živine, plemenske živine in na cene mleka.

Zastoj prodaje klavne živine ima negativne posledice na storilnost dela, na količino proizvodnje, na lastno ceno in na realizacijo izvoza. Mnoga naša posestva in zadružne farme imajo v hlevih že dva do tri mesece mlado spitano živino, ki je nihče ne prevzame. Prirastka pri tej živini ni več, ker je docela dopitana, zato se vsa krma porabi samo še za vzdrževanje teže, ki jo je živina dosegla. Posledica tega je, da delavec ne more ustvariti večjih dohodkov in izboljšati svojega osebnega dohodka, ker je plačan po prirastku. Če bi živina bila pravočasno prodana, bi na njenem mestu bila privezana že druga mlada živina, ki bi ob isti količini krme znatno več priraščala in bi se proizvodnja tako znatno povečala. Vzdrževanje živine na isti teži pa ima za posledico znatno zvišanje polne lastne cene te živine, ker vsa krma in delo pri živini, ki več ne prirašča, samo zvišuje stroške oziroma lastno ceno prirastka.

Ker je večina te živine bila namenjena izvozu, se tudi izvoz ne realizira v taki meri kot bi se lahko. Zato bi bilo potrebno, čimprej urediti vprašanje izvoza živine, ker nam lahko prav to vprašanje povzroči precejšnje težave pri

izvrševanju planskih nalog, zlasti pa pri uvajanju stimulativnih oblik nagrajevanja.

Drug problem, ki zavira izvrševanje planskih nalog je odkupna cena mleka. Dosedanje izkušnje nam kažejo, da se polna lastna cena mleka v naših socialističnih kmetijskih gospodarstvih giblje okoli 50 din za liter. Jasno je, da se s tako ceno ne moremo strinjati in da so naši kolektivi dolžni poiskati vse rezerve, da to ceno znižajo, predvsem z mehanizacijo obratov, z boljšo organizacijo dela in s cenejšo krmo. Vendar tudi v obratih, ki so znižali uporabo močnih krmil na minimum in dosegajo hlevsko povprečje 4000 litrov od krave in ki pridelujejo že poceni zeleno krmo, ne morejo znižati polne lastne cene izpod 40 din. To pa zato, ker imajo vsa naša gospodarstva za gradnjo hlevov, nabavo živine in opremo v glavnem kratkoročne in srednjeročne investicijske kredite, ki jih morajo plačati v dobi od 2 do 8 let. Vsi dobro vemo, da bo hlev stal najmanj 50 let, da bo krava v hlevu preko 10 let, in da bo oprema hleva trajala verjetno tudi preko 10 let, toda kredit morajo odplačati povprečno v 4 letih.

Te anuitete bremenijo polno lastno ceno litra mleka z 8 do 14 din in je zato razumljivo, da proizvajalci ne morejo priti s ceno pod 40 din. Ker pa dobijo kolektivi plačano mleko po 34 do 36 din, subvencionirajo tako vsak liter mleka s 4 do 6 din iz drugih dejavnosti. Tak položaj ima za posledico nesoglasje v kolektivih, zlasti sedaj ob uvajanju ekonomskih enot in uveljavljanju novega gospodarskega sistema. Pojavljajo se celo diskusije, naj se reja molznic opusti, ker je pasivna. Posledica tega pa je tudi, da kolektivi ne koristijo že odobrenih kreditov za gradnjo hlevov in nabavo molznic, tako da je program vzreje molznic na socialističnem sektorju resno ogrožen.

Potrošnja meka pa je kljub dosedanjim cenam še vedno nizka. Zato bi bilo vsako zvišanje prodajnih cen še bolj problematično, ker ga tržišče ne bi sprejelo. Rešitve je iskati v regresih ali v premijah, kot je to primer tudi pri drugih panogah, ali pa kar bi bilo morda najboljše, v podaljšanju odplačilnih rokov za investicijske kredite, ki so jih dobile kmetijske organizacije za rejo goveje živine. Posledica tega stanja je tudi zastoj v prodaji plemenske živine. Sodeč po odobrenih sredstvih za nakup plemenske živine, nimamo v Sloveniji niti toliko plemenske živine, da bi pokrili lastne potrebe in potrebe izvoza, ker pa kolektivi nočejo nabavljati molznic in se rajši preorientirajo v pitanje, plemenske živine nihče ne kupuje. Ta zastoj prodaje plemenske živine pa ima svoj odraz tudi v finančnih težavah nekaterih kmetijskih zavodov in živinorejskih služb, katerih vzdrževanje in proračuni so temeljili na prispevkih pri prodaji plemenske živine. Ti problemi so pereči posebno v Pomurju, kjer so se socialistična gospodarstva preorientirala na živinorejo in kjer prihajajo ti problemi morda še najmočneje do izraza.

Želel sem opozoriti na te probleme predvsem zato, ker jih kolektivi sami ne bodo sposobni rešiti. Zato bi bilo potrebno, da se zanje zainteresirajo pristojni organi v republiškem in morda celo v zveznem merilu.

Predsednik Miha Marinko: Kdo še želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Francka Bevk.

Francka Bevk: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Spregovoriti želim nekaj besed o problemih nabave celuloznega lesa za papirno industrijo. Ni še dolgo tega, ko smo v tem domu razpravljali o slabi preskrbi papirne

industrije in rudnikov s celuloznim in jamskim lesom. Medtem, ko se je stanje glede jamskega lesa izboljšalo in so rudniki z njim še kar dobro preskrbljeni, pa ima papirna industrija največje težave, posebno glede asortimentov, ker ji celuloznega lesa še vedno primanjkuje. Glede na povečanje proizvodnje v papirni industriji je to povsem razumljivo, saj je v prvih petih mesecih 1961. leta porabila papirna industrija v LRS okrog 23 000 m^3 več lesa kot pa v letu 1960.

V zadnjem času se v dobavah celuloznega lesa za papirno industrijo znova pojavljajo problemi. Ves čas odkar obstoja papirna industrija v LRS so namreč vsi dobavitelji v pretežni meri dobavljali nerazrezan les. Papirna industrija se je z vsemi mogočimi sredstvi in stimulacijami borila za to, da bi se les razrezoval in naklal že v proizvodnji. To je uspelo le deloma in to predvsem v državnem sektorju, v nedržavnem sektorju pa samo na posameznih območjih kot Gorenjska, Zgornja Savinjska dolina in bivši kočevski okraj. Vsi drugi dobavitelji so večinoma oddajali nerazrezan les. Papirna industrija ga je morala prevzemati, kajti če je ta les odklonila je ta odšel ali v rudnike kot jamski ali v gradnje kot gradbeni les in je v tej obliki dosegel znatno višje cene. Papirna industrija je zato v svojih tovarnah zgradila posebne naprave za razrez lesa. Uspela je celo, da je v železniški tarifi dovoljena postavka za nerazrezan celulozni les in so se dobave na ta način v prvih štirih mesecih še kar zadovoljivo razvijale. Medtem pa je prišla v LRS zvezna tržna inšpekcija, ki je prepovedala odpremo vseh asortimentov, ki niso v jugoslovanskem standardu. Jugoslovanski standard predpisuje za celulozni les samo enometrske dolžine. Proti stilizaciji tega standarda se je že večkrat protestiralo, ker v standardu ni govora tudi o lesu tretje vrste, to je o slabšem lesu, ki pa je vsaj 60 % uporaben za predelavo v celulozo. Predlagan je že tudi novi standard. Vsi merodajni organi so bili o tem problemu že obveščeni, ker vse dotlej, dokler ne bo zadostne mehanizacije — zaradi stalnega pomanjkanja delovne sile v gozdarstvu — ne bo mogoče ves les razrezati. Če bo zvezna tržna inšpekcija ostala pri svoji odločitvi, se lahko zgodi, da bo papirna industrija ostala brez osnovne surovine, to je celuloznega lesa.

Posledice te prepovedi se zlasti opažajo v zadnjem času, ko zelo lep celulozni les, ki bi ga lahko s pridom uporabila papirna industrija, odpošiljajo v rudnike in se s tem povzroča gospodarska škoda. Zato predlagam, da merodajni organi uprave intervenirajo pri Zveznem izvršnem svetu, da se ta prepoved za enkrat ukine in dovoli odprema nerazrezanega lesa vse dotlej, dokler ne izidejo novi standardi, oziroma dokler ne bo v gozdarstvu v celoti uvedena mehanizacija.

V zveznem merilu se pripravlja osnutek novih cen za iglavce. Predvideno je, da se bodo cene znižale in da bo za celulozni les, to je za cepanice in za okroglice enotna cena. To je vsekakor nepravilno, ker so posebno pri čiščenju okroglic znatno višji stroški kot so pri cepanicah in bi za okroglice tudi glede na kvaliteto blaga morala biti cena višja kot pa za cepanice. Pri teh cenah bo vsekakor prizadeta Slovenija, ker je v Sloveniji 90 % okroglic in le 10 % cepanic, v vseh drugih republikah pa je situacija ravno obratna.

Ob tej priložnosti bi omenila še, da je posebno v alpskih področjih velik problem pomanjkanja snežnih plugov, zaradi česar zimsko spravilo lesa včasih kar za več mesecev popolnoma obstane. Predlagala bi, da se že sedaj misli na to in iz republiških sredstev za alpska področja nabavi nekaj snežnih

plugov ali da gozdnim gospodarstvom, ki so za to zainteresirana, potrebna devizna sredstva za nakup snežnih plugov, vsemu gozdarstvu pa devizna sredstva za nabavo motornih žag. Dokler našemu gozdarstvu ne bomo teh sredstev preskrbeli, bo v republiki Sloveniji stalen problem preskrba papirne industrije, ki je ena izmed najstarejših industrij v naši republiki in bi ji bilo treba zato posvetiti malo več pozornosti.

Predsednik Miha Marinko: Besedo ima ljudski poslanec Anton Peternelj.

Anton Peternelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V razpravi se želim dotakniti nekaterih problemov in gibanj v kmetijstvu, ki utegnejo biti resna ovira pri izvajanju predvidenega programa razvoja kmetijske proizvodnje v prihodnje, še posebej pa socialistične preobrazbe v kmetijstvu.

Kakor je znano, pričakujemo, da bomo fizični obseg kmetijske proizvodnje povečali v petletnem obdobju za 69 % ali za povprečno 11 % na leto, in da bo pri tem težišče razvoja na družbenih posestvih in na kooperaciji, torej na organizirani proizvodnji. Organizirana proizvodnja pa naj bi se v tem razdobju povečala za 222 % ali za nad 26 % na leto.

Tako veliko povečanje bomo lahko dosegli le, če bomo dosledno uporabljali sodobno agrotehniko in moderne tehnološke procese. Jasno pa je, da moderno kmetijsko proizvodnjo lahko razvijamo le v oblikah socialistično organizirane proizvodnje, ki temelji na sodobnih proizvajalnih sredstvih. Teh pa ni mogoče racionalno in ekonomično uporabljati na majhnih in razdrobljenih parcelah. Zato plan postavlja v ospredje kot posebno pomembno nadaljnje razširjanje zemljiških kapacitet družbenih posestev in ekonomij kmetijskih zadrug, in sicer predvsem z dolgoročnim zakupom ter agro- in hidromelioracijami, deloma pa z zajemanjem zemljišč splošnega ljudskega premoženja in z nakupom, za katerega predvideva petletni plan površino 3000 ha.

Posebno nakupu zemljišč bi po mojem mnenju kazalo dati več poudarka. Tu so velike možnosti, ki jih je treba izkoristiti glede na to, da je celo več pripravljenosti za prodajo kot pa za dajanje zemljišč v dolgoletni zakup; pri tem gre seveda tudi za špekulativne tendence kmetov, vendar mislim, da ponudb ne smemo zavračati, da moramo te možnosti bolj proučiti, ker bo sicer ta zemlja vsaj deloma šla tja, kamor ne bi bilo zaželeno.

Posebno važna oblika pridobivanja zemljišč je tudi krčenje gozdov na relativno gozdnih tleh. Sami pa veste, da ta akcija zaenkrat še ni dobro stekla, da še ni pravega razumevanja in da bomo morali na tem področju hitreje in več delati.

Z vsemi temi oblikami naj bi se torej površina obdelovalne zemlje v družčenem sektorju povečala od sedanjih 42 000 ha na 105 000 ha ali za okrog 62 000 ha njiv in travnikov razen tega pa še za okrog 14 000 ha pašnikov, torej skupno za 76 000 ha zemljišč.

Poleg tega pa plan predvideva znatno razširjenje proizvodnega sodelovanja z individualnimi proizvajalci, s čimer se bodo uveljavile in razširile sodobne oblike proizvodnje tudi na tem sektorju. Razširjanje tega sodelovanja je važno tudi zato, ker z vključevanjem zasebnih proizvajalcev lahko občutno vplivamo tudi na rajonizacijo in specializacijo proizvodnje, s tem pa tudi na povečanje tržnih presežkov s tega področja. Povečanje tržnih presežkov mora biti seveda v skladu s potrebami tržišča in živinorejske proizvodnje, kateri naj prav polje-

delstvo zagotovi predvideno povečanje. Predvideno povečanje proizvodnje v živinoreji zahteva namreč takšno preusmeritev poljedelske proizvodnje, ki bo potrebe v živinoreji v celoti upoštevala, seveda pa hkrati zadovoljila tudi potrebe po poljedelskih proizvodih za široko potrošnjo. Zato plan predvideva, da bi v obdobju petih let zajeli s proizvodnim sodelovanjem okrog 200 000 ha zemlje, ali 53 % vse obdelovalne zemlje v Sloveniji. Le tako bo možno uspešno rešiti dve osnovni nalogi v kmetijski proizvodnji, to je izpolnitev plana živinoreje in poljedelstva, ki mora zagotoviti povečane potrebe živinoreje, hkrati s tem pa tudi potrebe notranjega in zunanjega tržišča po drugih poljščinah.

Družbeno kmetijska gospodarstva in kmetijske zadruge so v zadnjih letih modernizirale proces poljedelske proizvodnje in uvedle najsodobnejše dosežke znanosti, kar se je predvsem odrazilo v povečanju hektarskih pridelkov in v celotnem obsegu poljedelske proizvodnje. Iz ozke fronte boja za povečanje hektarskih pridelkov: krompirja, pšenice, koruze itd. — kar je bilo v preteklih letih izredno pomembno v jugoslovanskem merilu — so družbena kmetijska gospodarstva in zadruge prešla na reševanje predvsem tistih kmetijskih problemov, ki so najožje povezani z razvojem živinoreje. Rezultati takšne usmeritve se kažejo v modernizaciji procesa pridelovanja več poljščin, predvsem silažne koruze, detelje in lucerne in v uspehih pridelovanja na travnikih, na družbenih posestvih in obratih kmetijskih zadrug. Razširilo se je tudi proizvodno sodelovanje pri pridelovanju krme na travnikih in njivah. Z akcijami v zadnjih letih se je poljedelstvo začelo usmerjati k specializaciji, bodisi za neposredno tržno proizvodnjo, bodisi da je čvrsto vezano na živinorejski program. V tej smeri opažamo temeljit preobrat zlasti na družbenem sektorju, deloma pa zaradi proizvodnega sodelovanja tudi v zasebnem sektorju.

Doseženi rezultati v poljedelstvu dajejo v letu 1960 realne možnosti, da bo perspektivni program izpolnjen, kolikor bodo rasle hkrati tudi zemljiške površine kmetijskih družbenih posestev in zadrug.

Dejal sem že, da bi v petih letih morali vključiti v družbeni sektor novih 62 000 ha njiv in travnikov, kar predstavlja letno dinamiko povečanja obdelovalne zemlje za okrog 12 400 ha na leto, vključno s pašniki pa nad 15 000 ha na leto. Takšno povečanje in dinamika je podlaga za realizacijo planskih predvidevanj, po katerih bi moral družbeni sektor v tem obdobju povečati proizvodnjo za 397 % ali v povprečju za 38 % na leto; po podatkih, s katerimi razpolaga Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LR Slovenije pa je bilo v 1960. letu zajeto v družbeni sektor le okrog 4700 ha zemlje, od tega 1300 ha v kmetijska gospodarstva in okrog 3400 ha v zadruge. To pomeni v primerjavi s stanjem v prejšnjih letih vsekakor lep napredek, vendar pa nikakor ne moremo biti zadovoljni s takim tempom zajemanja zemljišč, saj bi lahko prav to najresneje oviralo izpolnitev plana. Ker je zajemanje novih zemljišč večinoma povezano z reševanjem vrste gospodarskih, socialnih in drugih vprašanj, bi morali zlasti občinski ljudski odbori to vprašanje imeti nenehno pred očmi in skupaj s kmetijskimi gospodarstvi ter zadrugami izvajati ukrepe, ki bi omogočili hitrejši prehod zemljišč v socialistični sektor. Dejavnosti občinskih ljudskih odborov v tej smeri skoraj ni bilo občutiti. Po drugi strani pa kažejo tudi posestva sama, prav tako pa tudi zadruge, premalo zanimanja za to vprašanje.

Ta problem je še toliko bolj prereč, ker površine družbenega sektorja, glede na močno zahteven program živinorejske proizvodnje, že letos ne zado-

ščajo več za kritje osnovnih potreb po krmi, vključno s potrebno rezervo. Izračun, ki je izdelan na osnovi programa živinorejske proizvodnje, kaže namreč primanjkljaj 45 800 ton oljnic, žit in krompirja, ter 135 000 ton zelene krme in 31 500 ton slame. Skupen primanjkljaj, ki ga ne bo mogoče zagotoviti na dosedanjih zemljiščih družbenega sektorja, znaša torej nad 212 000 ton. Ta primanjkljaj bomo deloma lahko zmanjšali z bolj intenzivno proizvodnjo na lastnih površinah, vendar pa bo primanjkljaj treba nadomestiti ali s tem, da bomo zagotovili manjkajočo krmo s proizvodnim sodelovanjem z zasebnimi kmeti oziroma z zadrugami, ali pa z nakupom.

Gospodarski in politični razlogi govore za to, naj manjkajočo krmo pridobijo posestva z intenziviranjem lastne in z organiziranjem kooperacijske proizvodnje. Reševati primanjkljaj krme z nakupom, bi spričo razmer na trgu pomenilo, odreči se rentabilnosti živinorejske proizvodnje. Dosedanje izkušnje kažejo, da ni moč proizvajati rentabilno, če večino krmil kupujemo. Približen račun, ki je upošteval možnost cenejšega pridobivanja osnovne krme, z lastnim pridelovanjem krme na površinah v zakupu ali z raznimi oblikami proizvodnega sodelovanja, kaže, da bi lahko kmetijske organizacije s tem prihranile oziroma akumulirale nad 1 milijardo dinarjev.

Pridelovanje potrebne krme v socialističnem sektorju z lastnega kmetijskega območja za nadaljnjo reprodukcijo ima hkrati tudi velik družbeni pomen. V razvoju tehnične in družbene preobrazbe vasi imajo lahko prav družbeni proizvodni obrati, to je družbena in zadružna posestva, največji pomen. Ti so lahko jedro okrog katerega se uspešno oblikuje proizvodno sodelovanje zasebnega sektorja — od najpreprostejših oblik, kot so strojne in druge storitve, do zakupa in odkupa zemlje ter občasne in redne zaposlitve zasebnih proizvajalcev v družbeni proizvodnji. Rezultati takšnega proizvodnega sodelovanja se ne bodo odrazili samo v povečanih količinah tržnih presežkov, ki jih bo dajal socialistični sektor, temveč tudi, in to predvsem, v hitrejšem tempu specializacije vasi. Povezovanje družbenih in zadružnih posestev z individualnimi proizvajalci pri izvajanju konkretnega programa proizvodnje, bo nujno vodilo k bolj smotrnemu razvijanju določenega kmetijskega območja, pri čemer prevzemajo vodilno vlogo družbeni kmetijski obrati.

Težišče proizvodnega sodelovanja in boja za vključevanje zemljišč bi seveda moralo biti na ekonomskih enotah kmetijskih gospodarstev. Organi delavskega upravljanja bi morali že pri obravnavanju letošnjih proizvodnih programov te potrebe in možnosti vsestransko pretresti in, upoštevajoč dejanske potrebe, torej na osnovi z izračuni ugotovljenih primanjkljajev, sprejeti tudi konkreten program obsega novih zemljišč, ki bi jih naj zajeli za organiziranje lastne proizvodnje. Obenem pa bi morali predvideti, katere surovine in v kakšni količini naj bi zagotovili s proizvodnim sodelovanjem. Predvideti bi morali obseg proizvodnega sodelovanja, in to tako v neposredni izvedbi, kot tudi po zadrugah.

Vendar pa podatki operativne evidence glede tega ne izkazujejo skoraj nobenih rezultatov. V vsej republiki so kmetijska gospodarstva zaenkrat zajela z neposrednim proizvodnim sodelovanjem le nekaj desetin hektarov zemlje. Tudi glede tesnejšega sodelovanja z zadrugami, da bi zagotovili manjkajoče količine raznih poljščin, kar naj bi bil tudi eden izmed indikatorjev preusmeritve in specializacije proizvodnje v kooperaciji, ni zabeleženih pomembnejših premikov.

Za tako preusmeritev kooperacijske proizvodnje, ki bi s tem dobila bolj solidno materialno osnovo, so se zavzemali vsi pristojni republiški in okrajni organi, zlasti pa zbornica za kmetijstvo, ki je pripravila potrebne ekonomske in proizvodne analize in jih posredovala vsem kmetijskim organizacijam. Prav tako kažejo do sedaj zbrani podatki, ki so seveda nepopolni, da so posestva in zadruge letos zajela zaenkrat le dobrih 600 ha zemljišč, od tega posestva nekaj nad 400 ha, ostalo pa zadruge. To povečanje zemljišč je v primerjavi z nalogami, ki jih ima družbeni sektor kmetijstva, nepomembno oziroma prav zaskrbljujoče. To stanje kaže, da večina posestev in zadružnih ekonomij, ki nima zadostne lastne krmske osnove za predvideno povečanje svoje živinorejske proizvodnje, zaenkrat še ni resno pristopila k reševanju problema, kako zagotoviti zadostne in cenene količine krme, pa tudi surovin za koncentrirano, to je krepko krmo.

Dejal sem že, da je republiška bilanca o potrebah krme za predvideno povečanje števila živine v socialističnem sektorju izkazala občuten primanjkljaj. Za kritje tega primanjkljaja bi rabili pridelek iz skoraj 27 000 ha zemlje. Poleg povečanja lastnih zemljišč bi bilo najustrezneje in najceneje, če ta primanjkljaj krijemo s proizvodnim sodelovanjem. Izgleda pa, da še vedno prevladuje orientacija, preskrbeti potrebne količine krme z nakupi, kar po mojem mnenju ni dobra rešitev. Spomnimo se samo problemov, s katerimi so se v letošnji zimi ubadala mnoga posestva, ki so morala za svoje črede nakupovati drago krmo, kar je eden poglavitnih vzrokov za nerentabilno proizvodnjo, ponekod pa tudi za izgube, ki so jih izkazovala posestva. To je toliko pomembnejše, ker je živinski trg čedalje bolj nasičen in postaja vprašanje kvalitetne, hkrati pa tudi cenene proizvodnje eno najbolj važnih vprašanj. Vse to terja, da ta vprašanja pospešeno obravnavajo tako organi delavskega samoupravljanja, pa tudi občinski in okrajni organi in jih začnejo odločneje reševati. Mnenja sem, da je potrebna v tej smeri zlasti aktivnejša usmerjevalno-operativna vloga občin. Res je sicer, da mora biti vzpodbuda za tak razvoj predvsem ustrezen ekonomski račun, ki bo kolektivu osnovni usmerjevalec, vendar pa je zelo pomembno tudi večje sodelovanje subjektivnih činiteljev poleg delovanja strokovnih služb posestev in zadrug ter njihovih samoupravnih organov.

To se še posebej kaže v proizvodnem sodelovanju. V poročilu o gibanju gospodarstva v prvem četrtletju je omenjeno, da je organizirana poljedelska proizvodnja letos zajela okrog 89 000 površin ali le okrog 66 % predvidenega republiškega programa. Podatki so zbrani v aprilu. Po dosedanjih podatkih pa organizirana proizvodnja zajema okrog 97 000 ha, od tega 32 000 ha v družbenem sektorju in okrog 64 700 ha v proizvodnem sodelovanju, to je v kooperaciji.

V organizirani poljedelski proizvodnji je torej letos zajetih približno toliko površin kot lansko leto, oziroma okoli 400 ha manj. Pri tem je obseg kooperacij padel v primerjavi z lanskim letom za nekaj nad 6000 ha, hkrati pa so letos za okrog 6000 ha povečane površine socialističnega sektorja. Padca organizirane proizvodnje, kot vidite ni, ni pa tudi razvoja, s katerim je računal letošnji družbeni plan. O napredku torej ne moremo govoriti, razen pri povečanju površin družbenega sektorja, ki pa, kot smo videli, tudi ne gre v korak s predvidevanji.

Če pa to vprašanje pogledamo še z druge plati, torej ne samo s stališča obsega, ampak tudi s stališča kvalitete glede izvedenih agrotehničnih ukrepov na teh površinah, bomo pa jasno ugotovili poslabšanje stanja. Pred očmi imam predvsem zmanjšano uporabo nekaterih vrst semen, krompirja, hibridne ko-

ruze itd., predvsem pa umetnih gnojil. Problem je torej v neskladnosti med povečanjem površin v organizirani proizvodnji in kvaliteto agrotehničnih ukrepov v tej proizvodnji. Za podlago sem vzel potrošnjo gnojil na površinah, zajetih v organizirani proizvodnji. To stanje velja ne samo za kooperacijo, ampak deloma tudi za družbena posestva. Podatki o uporabi umetnih gnojil na družbenih posestvih namreč kažejo ugodno sliko, posebno, če jih analiziramo, upoštevajoč procentualni odnos celokupne potrošnje gnojil v Sloveniji. V tem primeru se razmerje ugodno dviga in sicer takole: od skupne nabave okrog 76 500 ton v letu 1958 znaša delež družbenega sektorja 18,7 %, od 120 000 ton v 1959. letu 24,1 % in od 81 000 ton v 1961. letu že 30 %, torej vsekakor lep porast. Če pogledamo podatke o porabi gnojil, upoštevajoč hektarske površine na družbenih posestvih, pa vidimo, da znaša poraba v 1958. letu 445 kg na ha, 1959. leta 840 kg, lani pa 695 kg. S te strani je torej slika manj ugodna. Nižjo potrošnjo umetnih gnojil na družbenih posestvih so deloma nadomestile povečane količine hlevskega gnoja zaradi večjega števila živine na posestvih.

Še večji padec potrošnje gnojil pa ugotavljamo pri kooperacijski proizvodnji, zlasti glede na širjenje površin v kooperaciji. S predpostavko, da je bilo letno porabljenih za vinogradništvo in sadjarstvo 15 000 ton gnojil, dobimo po podatkih o porabi gnojil v kooperacijski proizvodnji v posameznih gospodarskih letih naslednjo sliko: v gospodarskem letu 1958/59 je bilo zajeto v kooperaciji in proizvodnji zadružnih posestev skupaj 32 996 ha, gnojil pa je bilo porabljenih okrog 49 500 ton ali povprečno 1500 kg na ha. Zavedam se sicer, da vsa ta količina ni bila porabljena samo na teh površinah, temveč tudi drugod, čeprav smo težili za tem, naj bi gnojila v glavnem porabili za organizirano proizvodnjo.

V gospodarskem letu 1959/60 je bilo zajeto v kooperaciji in v zadružni proizvodnji 73 600 ha, gnojil pa je bilo uporabljenih 66 000 ton, ali okoli 900 kg na ha. V gospodarskem letu 1960/61, torej v obdobju, ki smo ga zaključili, pa je bilo zajeto v kooperacijo in zadružno proizvodnjo 80 000 ha, gnojil pa je bilo porabljeno okrog 48 000 ton ali 680 kg na ha zajete zemlje. Če pa upoštevamo še površine, ki so jih gnojili zaradi odlokov o minimalnih agrotehničnih ukrepih — te obsegajo letos 25 140 ha — znaša povprečje le 500 kg na ha z akcijo zajete površine.

Iz teh podatkov vidimo torej nenehno upadanje potrošnje gnojil na hektar zemljišč, zajetih z akcijo. Pripominjam, da so vsi podatki o količinah gnojil preračunani z visoko koncentriranih umetnih gnojil v gnojila z običajnim procentom gnojilnih snovi. Posledica takih gibanj v porabi gnojil in tudi uporabe neustreznih semen se seveda kaže v stagnaciji hektarskih donosov v kooperacijski proizvodnji. V dokaz bom navedel podatke o donosih pšenice, koruze, krompirja in travniškega sena v letih 1959 in 1960 v kooperaciji in na družbenih posestvih.

Kultura	Pridelek v letu 1959		Pridelek v letu 1960	
	Kooperacija q na 1 ha	Kmetijska gospodarstva q na 1 ha	Kmetijska q na 1 ha	Kooperacija gospodarstva q na 1 ha
Pšenica	33	25,5	32,6	31,5
Koruza	45	43	38,7	55,1
Krompir	187	145	203	217
Travniško seno	50	38,5	60	60

Glede na to, da v letošnjem gospodarskem letu nismo dovolj poskrbeli za kvalitetno izvajanje agrotehničnih ukrepov v kooperacijski proizvodnji, kar ugotavlja tudi poročilo, lahko pride do poslabšanja v hektarskih donosih. Družbeni plan pa predvideva prav nasprotno. Zato moramo začeti te pomanjkljivosti brez odlašanja popravljati. V petletnem planu je predvideno povečanje proizvodnje v kooperacijah za 124,7 % v primerjavi s stanjem v letu 1960. Povečanja ne bo mogoče doseči le s povečanimi površinami, ki jih bomo zajeli v kooperacijo, temveč predvsem z istočasnim povečanjem hektarskih pridelkov. To so še zlasti dolžni okrajni in občinski ljudski odbori, ki bi morali upoštevati sedanje stanje, ko pristopajo oziroma izdelujejo skupno z gospodarskimi organizacijami in okrajnimi kmetijsko-gozdarskimi zbornicami akcijske programe za gospodarsko leto 1961/62.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Karel Šterban.

Karel Šterban: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Obravnaval bom tisti del poročila, ki govori o industriji, posebno o problemih rudarstva. Novi gospodarski sistem je po štirimesečni praksi v glavnem že zaživel in pokazal svoje pozitivne lastnosti in obenem tudi pomanjkljivosti. Če analiziramo, kako vplivajo novi gospodarski predpisi na poslovanje v premogovnikih, lahko ugotovimo, da terjajo ti predpisi od rudarskih kolektivov ogromne napore pri izpolnjevanju nalog, ki jih postavlja družbeni plan. Dejstvo je, da novi predpisi zahtevajo v proizvodnih podjetjih znatno več akumulacije v obliki raznih prispevkov, kar se občutno odraža tudi v proizvodnih cenah. Gospodarske panoge s konjunkturnim položajem to obremenitev lahko prenašajo, ker jo prevalijo s povišanjem cen svojih proizvodov na kupce. Povsem drugačen pa je položaj premogovnikov, kjer so cene v glavnem plafonirane.

Če izvedemo delitev dohodka po novih predpisih, ustvarjenega v rudniku Senovo, o katerem bom govoril, se poslovni stroški povečajo letno za 89,5 milijonov din ali za 12,3 %. Na drugi strani pa je treba povečati tudi dohodek za kritje povečanih prispevkov iz osebnih dohodkov. Poslovni stroški se povečajo takole:

Razlika pri amortizaciji znaša 68 402 000 din, ker se poveča amortizacijska stopnja za rudarsko opremo od 14 do 16,5 %. Obresti od osnovnih sredstev se povečajo za 22 266 000 din, ker se poveča obrestna mera od 2 na 4 %, splošni prometni davek za znesek 5 000 000 din, razni prispevki, vodna skupnost in drugo za 4 292 000 din. Poslovni stroški se za razliko od obresti na obratna sredstva znižajo za 2 617 000 din, ker se obrestna mera zniža od 6 na 4 %; zemljarina 164 000 je z novimi predpisi odpravljena. Razlika med zneskom odpravljenega prispevka za kadre, vkalkulirana v stroške za vzgojo strokovnih kadrov pa znaša 8 329 000 din.

Če izhajamo iz čistih osebnih dohodkov in skladov, ki so bili ustvarjeni v letu 1960, je potrebno potem ustvariti za 42 416 000 din večji dohodek, ker se poveča proračunski prispevek od osebnega dohodka za 12 552 000 din, redni prispevek za socialno zavarovanje za 3 832 000 din, stanovanjski prispevek za 20 852 000 din in prispevek transportnim podjetjem za popuste pri potniškem prometu za 5 250 000 din. Poleg vseh teh dajatev pa naj bi rudnik plačal še 25 % prispevek iz rednega dohodka v znesku 29 491 000 din. Ta prispevek pomeni za rudnik občutno obremenitev, ki je v bistvu destimulativna, ker

sorazmerno bolj obremenjuje gospodarske organizacije s staro opremo in tiste organizacije, ki z lastnim prizadevanjem dvigajo storilnost dela. Če je namen tega prispevka odvzeti kolektivom nezasluženi presežek, bo treba uvesti tak inštrument, ki bo prizadel tiste gospodarske organizacije, ki brez opravičenih razlogov dvigajo cene svojim proizvodom, s čimer bomo ohranili stimulacijo za kolektive, ki po svoji zaslugi dosegajo večji dohodek.

Obračun dohodka rudnika Senovo za prve štiri mesece letošnjega leta dokazuje to ugotovitev, saj izkazuje ogromen izpad čistega dohodka. Finančni plan podjetja je bil v prvih štirih mesecih izpolnjen takole: proizvodnja po količini 34,38 %, celotni dohodek 33,82 %, dohodek podjetja 35,38 %, čisti dohodek podjetja 33,74 %, osebni dohodek 35,38 %, za sklade pa 2,69 %. Planirana storitev je bila prekoračena za 6,2 %. Gornji podatki dokazujejo, da je vpliv prispevka od izrednega dohodka res destimulativen, saj doseže rudnik pri prekoračevanju storilnosti dela in pri prekoračevanju planiranega obsega proizvodnje, v štirih mesecih le 2,69 % letnih predvidenih skladov. Jasno je, da podjetje s temi sredstvi ne more zadovoljiti najnujnejših potreb, ki naj bi jih po predpisih krilo s sredstvi sklada skupne porabe, kot na primer anuitet posojil iz stanovanjskega sklada, formiranje sklada obratnih sredstev, formiranje rezervnega sklada, štipendije itd.

Tudi problem obratnih sredstev je v rudniku zelo pereč. Odjemalci premoga neredno plačujejo račune tako, da narastejo dolžniki vsak mesec za okoli 2,3 mesečne realizacije. Potrošniki premoga v industriji in železnice se omejujejo na minimalne zaloge premoga in še teh v redu ne plačujejo. V takem položaju je rudniku težko izterjevati dolžnike po gospodarskem sodišču. Nujno potrebno bo ugotoviti realno potrošnjo premoga in vskladiti prizvodnjo s potrošnjo. Nerazumljivo je namreč dejstvo, da zaradi planiranih letnih količin proizvodnje premoga zahtevamo od premogovnikov čim večjo proizvodnjo, medtem ko med letom ugotavljamo, da je premoga preveč.

Poseben problem so dobave drobnega premoga termoelektrarnam, posebno termoelektrarni Brestanica. Ta dobave odklanja, ker ima ogromne zaloge in nima obratnih sredstev za njihovo kritje. Prevzeti premog elektrarne ne plačujejo, zaradi česar nastaja medsebojno kreditiranje, ki zavzema tolikšen obseg, da je to za rudnik že zelo resen problem. Čas je torej, da rešimo vprašanje kreditiranja zalog premoga pri termoelektrarnah in vskladimo tudi dinamiko potrošnje premoga. Pristojni organi bi morali zahtevati od potrošnikov premoga, da imajo standardno obvezne zaloge premoga, tako kot zahtevajo od rudnikov, da redno prevzemajo in plačujejo dobave jamskega lesa.

Menim, da bo treba te stvari proučiti in sedanji gospodarski sistem, ki je v načelu realno zastavljen, dopolniti. Nadalje bo treba izvesti tudi potrebne ukrepe, da se bodo uresničile napovedi pri sprejemanju novega gospodarskega sistema glede znižanja cen nekaterih proizvodov.

Predsednik Miha Marinko: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem obravnavo in ugotavljam, da je skupščina poročilo Izvršnega sveta sprejela. Se strinjate s to ugotovitvijo? (Poslanci se strinjajo.)

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na volitev člana Izvršnega sveta.

Izvršni svet je poslal skupščini tale dopis:

»Predsedniku Ljudske skupščine LRS!

Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na podlagi 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije ter v zvezi z 22. členom poslovnika Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije na 77. seji dne 23. junija 1961 sprejel naslednji sklep:

Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije se predlaga, da izvoli na svoji seji dne 26. junija 1961 za člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Rika Jermana, ljudskega poslanca, dosedanjega predsednika Okrajnega ljudskega odbora Celje.

Naprošamo Vas, da glede na potrebe, ki so se pokazale pri delu Izvršnega sveta in njegovih organih, in kar zahteva njegovo razširitev, predložite ta predlog Ljudski skupščini Ljudske republike Slovenije v obravnavanje in sklepanje. Predsednik Boris Kraigher.«

Želi predstavnik Izvršnega sveta k temu predlogu še kaj dodati? (Ne.) Ima kdo od ljudskih poslancev kakšno pripombo ali vprašanje k temu predlogu? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se za člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije izvoli ljudski poslanec Riko Jerman, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ljudski poslanec Riko Jerman soglasno izvoljen za člana Izvršnega sveta.

S tem je dnevni red skupne seje izčrpan.

Ker pismenih poslanskih vprašanj ni bilo predloženih, vprašam ali želi kdo sedaj na seji staviti kakšno vprašanje? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem 20. skupno sejo. Ločene seje zborov bodo po odmoru.

Seja je bila zaključna ob 12.15 uri.

PRILOGE

PREDLOG ZAKONA

o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

S tem zakonom se urejata zdravstveno varstvo državljanov in organizacija zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

2. člen

Namen zdravstvenega varstva je, zagotoviti telesno in duševno zdravje državljanov in napredek zdravstvenega stanja prebivalstva kot osnovni pogoj za razvoj delovnih, ustvarjalnih, gospodarskih sil ter obrambnih sil države, zlasti:

— zagotoviti ugodne zdravstvene pogoje za razvoj otrok in mladine;

— zagotoviti ugodne zdravstvene pogoje materi in otroku v času nosečnosti, poroda in po porodu;

— preprečevati in odstranjevati vzroke in posledice obolenj in invalidnosti;

— sanirati okolje in zagotoviti higienske razmere za življenje in delo državljanov, da bi se podaljšala njihova življenjska doba in povečala njihova delovna sposobnost;

— pospeševati zdravstveno kulturo posameznika in prebivalstva.

3. člen

Zdravstveno varstvo državljanov se uresničuje z utrjevanjem fizičnega in psihičnega zdravja, s preprečevanjem in pravočasnim odkrivanjem bolezni, z zdravljenjem, rehabilitacijo, reaptacijo in resocializacijo, z zdravstveno prosveto in telesno vzgojo državljanov, z asanacijami okolja, v katerem živijo, ter z drugimi zdravstvenimi ukrepi.

4. člen

Zdravstveno varstvo državljanov neposredno izvaja zdravstvena služba kot javna služba.

Zdravstveno službo opravljajo zdravstveni zavodi in zdravstveni delavci.

Pri izvajanju zdravstvene službe in zdravstvenega varstva sodelujejo zdravstveni zavodi in drugi organi zdravstvene službe z ustanovami za zdravstveno zavarovanje, zdravstveno službo Jugoslovanske ljudske armade, Jugoslovanskim rdečim križem, gospodarskimi organizacijami, prosvetnimi, socialnimi in drugimi samostojnimi zavodi, strokovnimi društvi in združenji zdravstvenih delavcev, drugimi družbenimi organizacijami in z državljani.

5. člen

Zdravstveni zavodi so samostojni zavodi, organizirani na načelih družbenega samoupravljanja.

Vrste zdravstvenih zavodov so določene s tem zakonom.

Medsebojna razmerja med zdravstvenimi zavodi temeljijo na vzajemnem sodelovanju in medsebojni strokovni pomoči.

Državni organi imajo nasproti zdravstvenim zavodom pravice in dolžnosti, določene z zakonom.

6. člen

Strokovne zadeve, ki imajo splošen pomen za izvajanje zdravstvenega varstva na določenem območju, opravlja zdravstveni zavod, ki je določen kot zdravstveni center.

Zdravstvenemu centru se zaupajo lahko tudi posamezne upravno-strokovne naloge s področja zdravstvenega varstva.

Zdravstveni center lahko opravlja zadeve s svojega delovnega področja za eno ali več občin ali okrajev.

7. člen

Državljan ima pravico do proste izbire zdravnika in zdravstvenega zavoda.

8. člen

Zdravstveni delavci opravljajo kot javni delavci svoje strokovne naloge po načelih medicinske znanosti in po načelih poklicne etike zdravstvenega osebja.

Zdravstveni delavci so pri svojem strokovnem delu v okviru svojega delovnega področja samostojni in neodvisni.

Zdravstveni delavci opravljajo zadeve zdravstvenega varstva kot člani delovnega kolektiva določenega zdravstvenega zavoda.

Pravice in dolžnosti zdravstvenega delavca se določijo s sporazumom med zdravstvenim delavcem in zdravstvenim zavodom.

Pri dajanju zdravstvene pomoči so zdravstveni delavci in zdravstveni zavodi dolžni varovati poklicno tajnost.

9. člen

Vsak zdravstveni zavod in vsak zdravstveni delavec mora v mejah svoje strokovne usposobljenosti nuditi vsakomur nujno zdravstveno pomoč (prva pomoč).

10. člen

Strokovno delo zdravstvenih zavodov in zdravstvenih delavcev je pod strokovnim nadzorstvom po določbah tega zakona.

11. člen

Pri organizaciji zdravstvene službe in pri uresničevanju zdravstvenega varstva sodelujejo državljani neposredno in po svojih predstavnikih v organih

družbenega samoupravljanja zdravstvenih zavodov in ustanov za zdravstveno zavarovanje, gospodarske in druge organizacije in samostojni zavodi.

Organizacije in zavodi lahko sklepajo z zdravstvenimi zavodi pogodbe glede opravljanja določenih vrst zdravstvenega varstva in zdravstvenih akcij.

12. člen

Proizvodnja in promet z zdravili in s sredstvi za zdravljenje in preprečevanje bolezni ter z ortopedskimi sredstvi in pripomočki sta, v skladu s posebnimi predpisi, pod posebnim nadzorstvom.

13. člen

Zdravstveni zavodi lahko ustanavljajo skupnosti zdravstvenih zavodov po določbah tega zakona.

14. člen

Glede financiranja zdravstvenih zavodov, glede financiranja investicij v zdravstvenem varstvu, glede pravic in dolžnosti zdravstvenih delavcev zdravstvenih zavodov ter glede drugih vprašanj zdravstvenega varstva in organizacije zdravstvene službe, ki so urejena z zveznimi predpisi s področja temeljne zakonodaje, se neposredno uporabljajo zvezni predpisi.

II. ZDRAVSTVENO VARSTVO

15. člen

Zdravstveno varstvo državljanov in skupnosti se izvaja zlasti:

1. s splošnimi higienskimi ukrepi;
2. z ukrepi za utrjevanje zdravja, za preprečevanje obolenj, za zgodnje odkrivanje in pravočasno zdravljenje obolelih in za odpravljanje posledic bolezni in poškodb;
3. z ukrepi za preprečevanje in zatiranje nalezljivih bolezni;
4. s posebnim zdravstvenim nadzorstvom;
5. z zdravstveno prosveto in vzgojo;
6. z ukrepi ob elementarnih nezgodah.

16. člen

Za splošne higienske ukrepe (1. točka 15. člena) se štejejo zlasti ukrepi za zboljšanje higienskih in sanitarnih razmer: za javne kraje; trge in ulice; za lokalni promet; za komunalna podjetja in komunalne zavode; za šole in druga javna poslopja; za javna kopališča in javne sanitarne naprave, za pitno vodo in vodovodne naprave; za odplake in odpadne snovi; za kanalizacije; za gospodinjstva in stanovanjske skupnosti; za objekte za razvedrilo in počitek, za pokopališča in krematorije.

17. člen

Za ukrepe, za utrjevanje zdravja, za preprečevanje obolenj, za zgodnje odkrivanje in pravočasno zdravljenje obolelih in za odpravljanje posledic bolezni in poškodb (2. točka 15. člena) se štejejo zlasti:

1. redni in kontrolni pregledi posameznih skupin državljanov, zlasti žena, otrok, šolske in druge mladine, športnikov ter oseb v delovnem razmerju;
2. množični pregledi prebivalstva zaradi pravočasnega odkrivanja določenih bolezni (n. pr. tuberkuloze, trahoma, raka in podobno);
3. ukrepi za zagotovitev kvalitete živil in predmetov splošne rabe;
4. ukrepi za zagotovitev dietične prehrane;
5. ukrepi za preskrbo z zdravo pitno vodo, za higiensko ureditev objektov za pitno vodo, za zdravo ozračje in higiensko ureditev zemljišč, za saniranje odpadnih snovi in odpadnih voda in podobno;
6. zdravljenje in medicinska rehabilitacija bolnikov; pomoč pri poklicni rehabilitaciji bolnikov in njihovi usposobitvi za delo in družbeno življenje glede na njihove telesne in duševne sposobnosti;
7. organizacija prve pomoči obolelih in poškodovanih ter prevozov v zdravstvene zavode; nega bolnikov na domu;
8. rekreacija bolnikov;
9. uporabe higienskih in tehničnih sredstev pri delu;
10. prepoved uporabe prostorov, stvari, hrane, vode in drugih sredstev, škodljivih za zdravje;
11. preskrba z zdravili in drugim sanitetnim materialom;
12. ukrepi za varstvo pred ionizirajočimi sevanji;
13. obduciranje umrlih.

18. člen

Kot ukrepi za preprečevanje in zatiranje nalezljivih bolezni (3. točka 15.člena) se štejejo zlasti:

1. obvezno prijavljanje in odjavljanje ter evidenca nalezljivo bolnih oseb;
2. obvezno zdravljenje bolnikov z določenimi akutnimi in kroničnimi nalezljivimi boleznimi;
3. izolacija bolnikov z določenimi nalezljivimi boleznimi in karantena;
4. zdravstveno nadzorstvo nad bolniki z nalezljivimi boleznimi in osebami, ki so prišle z njimi ali s kužnim materialom v dotiko, ter zdravstveno nadzorstvo nad bacilonosci;
5. iskanje žarišč in izvorov nalezljivih bolezni;
6. dezinfekcija, dezinsekcija in deratizacija;
7. cepljenje proti določenim nalezljivim boleznim;
8. zdravstveno nadzorstvo nad osebjem, ki bi kakorkoli utegnilo prenesti nalezljivo bolezen;
9. asanacije zemljišč in saniranje hrane, vode, zraka, objektov in stvari;
10. prepoved uporabe živil, vode, prostorov in podobno ter prepoved zaposlitve na določenih delovnih mestih, če je to potrebno, da se s tem prepreči pojav ali prenos bolezni.

Ob epidemijah ali kadar se pojavi posebno nevarna nalezljiva bolezen ali pa v posebno težki obliki, ter kadar je to določeno z mednarodnimi konvencijami, se lahko odredijo še drugi ukrepi, na primer prepoved zbiranja državljanov na javnih krajih; ustavitev dela v šolah, uradih, kolonijah, letovanjih in podobno; prepoved gibanja prebivalstva iz kraja v drug kraj; prepoved rabe in prometa z določenimi sredstvi; prepoved prestopa državne meje ter drugi podobni ukrepi.

19. člen

Posebno zdravstveno nadzorstvo (4. točka 15. člena) se izvaja zlasti nad:

1. osebjem, zaposlenim pri živilih, v šolah, zdravstvenih in socialnih zavodih in v javnem prometu;

2. osebjem, ki ima opravka z izvori ionizirajočega sevanja ter nad vsemi delovnimi sredstvi in prostori v zvezi s takim sevanjem;

3. vsemi delovnimi sredstvi in delovnimi mesti, ki so nevarna za zdravje ljudi;

4. nalezljivo bolnimi osebami in njihovo okolico, bacilonosci, izvori nalezljivih bolezni in vsemi predmeti, ki so lahko žarišča nalezljivih bolezni;

5. osebami, ki so posebno izpostavljene škodljivim vplivom okolja; nad kroničnimi in postoperativnimi bolniki ter nad rehabilitiranimi osebami;

6. proizvodnjo, prometom, prostori in sredstvi, ki zadevajo sestavo in higiensko pravilnost živil in predmetov splošne rabe; pitno vodo, vodooskrbnimi objekti, odplakami in odpadnimi snovmi ter zrakom;

7. proizvodnjo in prometom z zdravili in sredstvi za zdravljenje, z mamili, strupi; zbiranjem in predelavo krvi ter proizvodnjo in prometom z medicinskimi instrumenti in aparati;

8. prevozom nalezljivo bolnih;

9. pokopom, prekopom in prevozom mrličev;

10. javnimi objekti in javnimi kraji glede higienskih in sanitarnih pogojev;

11. naravnimi zdravilnimi sredstvi in njihovim učinkovanjem;

12. izgradnjo objektov za stanovanja in delo, za zdravstvene in socialne, šolske, prosvetne in za druge javne namene, kolikor to zadeva higienske in splošne zdravstvene koristi.

20. člen

Zdravstvena prosveta in vzgoja (5. točka 15. člena) obsega zlasti: pouk in vzgojo državljanov o osebni, mentalni in kolektivni higieni, o sanitarnih ukrepih in predpisih o preprečevanju, pojavu, prenašanju in zdravljenju bolezni; vzgojo državljanov, da se javljajo na preglede zaradi kontrole svojega zdravja; pouk državljanov o negi bolnikov na domu, o pravilni prehrani in o prvi pomoči; pouk o škodljivih vplivih okolja na zdravje ljudi; vzgoja osebja za delo v zdravstveni prosveti, zlasti pa učnega osebja v šolah in osebja v gospodarskih organizacijah; spodbuda družbenih in drugih organizacij za zdravstveno-prosvetno delo; pouk zdravstvenih in drugih javnih delavcev za higiensko pravilno ureditev zavodov in gospodarskih organizacij; uvajanje higiene v učne programe šol, tečajev in vzgojnih zavodov.

21. člen

V primeru elementarnih in drugih nesreč (poplave, potresi, požari, velike prometne nesreče, udori v rudnikih in podobno), ki povzročijo ali morejo povzročiti epidemije, poškodbe ali obolenja velikega števila državljanov, se določijo lahko naslednji ukrepi:

1. mobilizacija zdravstvenih delavcev in drugih državljanov za izvedbo določenih ukrepov;

2. rekvizicija opreme, zdravil in transportnih sredstev v skladu s posebnimi predpisi in začasna uporaba zgradb za izvedbo določenih ukrepov za zdravstveno varstvo;

3. določitev posebnih nalog zdravstvenim zavodom zaradi izvedbe določenih ukrepov.

Glede povračila za rekvirirane predmete in glede drugih stroškov za izvedbo ukrepov iz prejšnjega odstavka ter glede pravic državljanov, ki sodelujejo pri izvajanju teh ukrepov, veljajo posebni predpisi.

22. člen

Zdravstvena služba mora zaradi izvajanja zdravstvenega varstva in ukrepov zlasti proučevati zdravstveno in higiensko stanje ter življenjske razmere državljanov; proučevati vpliv okolja na zdravje državljanov; proučevati vzroke obolenj, nezgod, poklicnih obolenj in invalidnosti; zbirati in analizirati podatke, pomembne za zdravstveno službo ter uvajati nove delovne metode in sredstva.

23. člen

Občina skrbi za zagotovitev zdravstvenega varstva in za organizacijo zdravstvene službe na svojem območju, izdaja oziroma izvaja ukrepe za zdravstveno varstvo, skrbi za izobraževanje in izpopolnjevanje ustreznih zdravstvenih kadrov, kolikor posamezne naloge ne spadajo v pristojnost širših političnih teritorialnih enot ter zagotavlja v ta namen materialna sredstva v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.

24. člen

Občina skrbi za zdravje državljanov zlasti s tem, da zagotavlja tele vrste zdravstvenega varstva;

1. zdravstveno pomoč državljanom po zdravnikih in zdravnikih specialistih; prvo pomoč, obiske in nego bolnikov na domu;
2. zdravljenje v bolnišnici;
3. zobozdravstveno pomoč;
4. zdravstveno varstvo otrok (preglede otrok, nasvete materam itd.);
5. zdravstveno varstvo šolskih otrok, mladine, vajencev in športnikov (sistematske preglede; zdravljenje in higiensko nadzorstvo nad ustreznimi objekti itd.);
6. zdravstveno varstvo žena, nosečih žena in porodnic (preglede, svetovanja, zdravljenje itd.);
7. utrjevanje zdravja, zgodnje odkrivanje in preprečevanje obolenj in nalezljivih bolezni; izvajanje terenskih akcij proti nalezljivim boleznim;
8. splošno higiensko nadzorstvo na vseh javnih objektih in krajih;
9. zdravstveno nadzorstvo nad živili, pitno vodo, odplakami in odpadnimi snovmi, zrakom in podobno;
10. zdravstveno nadzorstvo nad bacilonosci in odkrivanje žarišč nalezljivih bolezni; množične preglede prebivalstva;
11. organizacijo in izvedbo cepljenj;
12. asanacijo zemljišč;
13. zdravstveno nadzorstvo nad delavci in zdravstveno ogroženimi osebami, redne in kontrolne preglede teh oseb;
14. zdravstveno nadzorstvo nad delovnimi mesti, zgradbami in kraji, kjer se zbirajo ljudje zaradi dela, razvedrila, prehrane, stanovanja, pouka itd.;

15. zdravstveno prosveto in vzgojo;
16. preskrbo z zdravili;
17. prevoz bolnikov in poškodovancev za primer nujne zdravniške pomoči;
18. mrliško pregledniško službo.

25. člen

Če zdravstveni zavodi na območju občine ne morejo opravljati katere izmed nalog iz 24. člena tega zakona, poskrbi občina, da te naloge opravlja ustrezni zdravstveni zavod druge občine.

26. člen

Okraj skrbi za organiziranje zdravstvene službe in za tisto obliko zdravstvenega varstva na svojem območju, ki ga občine ne morejo zagotoviti, izdaja in izvaja ukrepe za zdravstveno varstvo, ki spadajo v pristojnost njegovih organov ter skrbi za materialna sredstva za izvajanje ukrepov za zdravstveno varstvo, ki imajo splošen pomen za ves okraj.

27. člen

Zaradi vsklajevanja dela zdravstvenih zavodov ter drugih zavodov in organizacij, ki sodelujejo v izvajanju zdravstvenega varstva, in zaradi smotrne uporabe sredstev za ta namen se na predlog pristojnega zdravstvenega centra izda za območje občine in za območje okraja program zdravstvenega varstva.

28. člen

Ljudska republika Slovenija skrbi za organizacijo in razvoj zdravstvene službe na območju ljudske republike; izdaja oziroma izvaja ukrepe za zdravstveno varstvo, kolikor spada to v pristojnost njenih organov; skrbi za izvajanje ukrepov za zdravstveno varstvo, ki imajo splošen pomen za ljudsko republiko; skrbi za organizacijo znanstveno-raziskovalnega dela na področju zdravstva ter preskrbe z zdravili in z drugimi sredstvi za zdravljenje in preprečevanje bolezni, z ortopedskimi sredstvi in pripomočki; skrbi za izobraževanje in izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev ter zagotavlja v ta namen materialna sredstva.

29. člen

Državljan ima pravico, da si neposredno izbere kateregakoli zdravnika, zdravnika specialista, ali zobarja.

S pravili zavoda se lahko določi, da si državljan lahko neposredno izbere tudi druge zdravstvene delavce v zavodu, kolikor to dopuščata organizacija in delo v zavodu.

Državljan ima pravico, da si izbere katerikoli zdravstveni zavod, ki po svojih nalogah lahko da ustrezno zdravstveno pomoč.

30. člen

Bolnika lahko zdravi v bolnišnici tudi zdravnik iz drugega zdravstvenega zavoda ali drugega oddelka bolnišnice, če si ga je bolnik izbral za zdravljenje.

S pravili zdravstvenega zavoda se lahko določijo pogoji, ob katerih lahko zdravniki med rednim delovnim časom opravljajo zdravstveno službo izven zdravstvenega zavoda ali v drugem oddelku zdravstvenega zavoda.

Zdravstveni zavodi lahko sklenejo dogovore z zdravniki izven svojega zavoda glede nagrade in plačila stroškov za uporabljena sredstva v primerih, če so jih državljani izbrali za zdravljenje.

31. člen

Zdravstveni zavodi morajo organizirati zdravstveno pomoč tako, da je ta čimbolj učinkovita in popolna ter da je omogočena prosta izbira zdravstvenih delavcev (prvi in drugi odstavek 29. člena).

32. člen

Če zdravstveni zavod ugotovi, da je državljanu potrebna zdravstvena pomoč v drugem zavodu, ga napoti v ta zavod, kateremu obenem sporoči podatke o poprejšnjem zdravljenju.

33. člen

Če kdo ni bil sprejet na zdravljenje ali če misli, da niso bila uporabljena ustrezna sredstva in načini zdravljenja lahko da svojo pripombo predstojniku oddelka oziroma upravniku zavoda in zahteva, da se njegov primer razišče. Če z odločitvijo predstojnika oziroma upravnika ni zadovoljen, lahko zahteva, da se njegov primer predloži upravnemu odboru oziroma svetu zdravstvenega zavoda v odločitev.

Zahtevo iz prejšnjega odstavka lahko podajo tudi bolnikovi bližnji svojci oziroma skrbnik, zdravstveni zavod, ki je bolnika poslal na zdravljenje, ustrezna ustanova za zdravstveno zavarovanje, zainteresirani delovni kolektiv, sindikalna ali druga zainteresirana organizacija, če bolnik taki zahtevi ne nasprotuje.

Če je bila odklonjena zahteva državljana za sprejem na zdravljenje, se mora v službeni evidenci zdravstvenega zavoda navesti razlog odklonitve.

O uspehu raziskave in o odločitvi po prvem in drugem odstavku tega člena obvesti zdravstveni zavod v določenem roku državljana oziroma zainteresirani zavod ali organizacijo, če so to zahtevali.

34. člen

Osebam, ki se zdravijo v zdravstvenih zavodih, mora zdravstveni zavod oskrbeti konziliaren pregled po specialistih lastnega ali drugega zavoda, če zdravnik, ki bolnika zdravi, misli, da je glede na rezultate zdravstvenih postopkov tak pregled potreben.

Konziliarni pregled lahko zahtevajo tudi bolniki, ki se zdravijo v zavodu, njegovi bližnji svojci oziroma skrbnik, delovni kolektivi, sindikalna organizacija in druge zainteresirane organizacije.

35. člen

Pri zdravstveni pomoči v obliki kirurških in drugih podobnih posegov mora zahtevati zdravnik privolitev bolnika, če je bolnik mladoleten ali če ni opravilno sposoben, pa privolitev staršev oziroma skrbnika.

Izjemoma, če je v nevarnosti bolnikovo življenje, sme opraviti zdravnik v nujnih primerih neodložljiv kirurški ali drug poseg tudi brez poprejšnje privolitve po prejšnjem odstavku.

36. člen

Zdravstveni zavod mora v okviru svojih nalog tudi na zahtevo drugega zdravnika, ki bolnika zdravi, čeprav ni član delovnega kolektiva tega zavoda, opraviti potrebne preglede in preiskave bolnika.

37. člen

Za prvo pomoč (9. člen) zdravstveni zavod oziroma zdravstveni delavec ne sme zahtevati vnaprejšnjega plačila.

III. ZDRAVSTVENI ZAVODI

1. Splošne določbe

38. člen

Naloge zdravstvenega zavoda in obliko oziroma vrste zdravstvenega varstva, ki ga ta opravlja, se določijo v skladu s predpisi z aktom o ustanovitvi zavoda.

S predpisi ali z aktom o ustanovitvi zavoda se lahko določi, da opravlja zdravstveni zavod za določeno območje posamezne naloge zdravstvenega varstva in da vodi zdravstveno evidenco.

Zdravstveni zavodi morajo v okviru svojih nalog sodelovati pri izvajanju preventivnih ukrepov za zdravstveno varstvo ter širiti s tiskom, predavanji ali na drug primeren način zdravstveno prosveto in vzgojo državljanov.

39. člen

Zdravstveni zavodi morajo pri svojem strokovnem delu uporabljati izsledke sodobne medicinske znanosti.

40. člen

Zdravstveni delavci in drugi delavci zdravstvenega zavoda morajo biti vsaj enkrat na leto zdravniško pregledani, kolikor s posebnimi predpisi niso določeni zdravniški pregledi v krajših rokih. Obseg zdravniškega pregleda določi upravni odbor zdravstvenega zavoda glede na delo, ki ga zdravstveni in drugi delavci v zavodu opravljajo.

41. člen

V zdravstvenih domovih, zdravstvenih postajah, bolnišnicah, poliklinikah, reševalnih postajah, lekarnah in zavodih za transfuzijo krvi, mora biti organizirana nepretrgana zdravstvena služba.

Za več zdravstvenih zavodov v istem kraju se lahko izven rednega delovnega časa organizira skupna dežurna zdravstvena služba.

42. člen

Prehrana bolnikov v zdravstvenih zavodih mora ustrezati bolnikovi bolezni.

43. člen

Bolnik, ki umre v zdravstvenem zavodu, mora biti praviloma obduciran. Izjemoma lahko na željo svojcev umrlega upravnik zdravstvenega zavoda oziroma v bolnišnici predstojnik oddelka odloči, da se obdukcija opusti, če je vzrok smrti nesporen in se zdravnik, ki je zdravil umrlega, s tem strinja.

44. člen

Zdravstveni zavod mora omogočiti svojemu zdravstvenemu osebju strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje in organizira sam ali v sodelovanju z drugimi zainteresiranimi zavodi in organizacijami ustrezne oblike strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja.

45. člen

Strokovno bolj razviti zdravstveni zavodi morajo dajati strokovno pomoč manj razvitim zdravstvenim zavodom.

46. člen

V posameznih zdravstvenih zavodih se lahko opravlja medicinski pouk in strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev.

Razmerja med zdravstvenimi zavodi, v katerih se opravlja medicinski pouk, in učnim zavodom se uredijo s pogodbo.

47. člen

V primeru neposredne nevarnosti za življenje in zdravje večjega števila državljanov, lahko ustrezni za zadeve zdravstva pristojni upravni organ odredi zdravstvenim zavodom ne glede na njihove redne naloge, da opravijo določene ukrepe in da neposredno izvajajo zdravstveno varstvo na določenem območju.

48. člen

Zdravstveni zavodi opravljajo svoje naloge po letnem delovnem načrtu, ki ga pripravi zavod ob sodelovanju z zainteresiranimi zdravstvenimi zavodi, gospodarskimi in drugimi organizacijami.

49. člen

Zdravstveni zavodi vodijo evidenco o svojem delu s podatki, ki so določeni z zveznimi predpisi ter s podatki, ki jih predpiše Svet za zdravstvo LRS.

Na podlagi evidence o delu pošiljajo zdravstveni zavodi zdravstvenemu centru predpisane podatke in poročilo o svojem delu.

Poročilo o delu zdravstvenega zavoda se javno obravnava vsaj enkrat na leto na skupnem sestanku članov sveta zavoda, članov delovnega kolektiva, zastopnikov ustreznih državnih organov, zastopnikov ustanov za zdravstveno zavarovanje ter drugih zainteresiranih zavodov, organizacij in državljanov. Poročilo o delu zavoda mora biti poprej dostopno javnosti.

Zdravstveni zavod poroča o svojem delu tudi zboru volivcev na njegovo zahtevo.

50. člen

Zdravstveni zavod ima svoja pravila, s katerimi se predpišejo zlasti določbe o nalogah, o organizaciji in delu, o pravicah in dolžnostih organov vodstva zavoda, o medsebojnem razmerju med bolniki in osebjem ter o delovni disciplini.

Zdravstveni zavod predpiše s posebnimi pravilniki v okviru svojih pravil natančnejše določbe zlasti o hišnem redu, o delovnem redu, o načinu sprejemanja in negi bolnikov. Delovni red obsega določbe o delovnem času, izmenah v službi, o nalogah osebja, o počitku med delom in o drugih vprašanjih v zvezi z delom osebja na določenih delovnih mestih.

51. člen

Zdravstveni zavodi ali posamezne vrste zdravstvenih zavodov na območju LR Slovenije lahko ustanovijo svoje skupnosti.

Skupnost predvsem daje pomoč za zboljšanje organizacije dela v zavodih, za zboljšanje njihovega administrativnega in tehničnega poslovanja, za strokovno izpopolnitev osebja, za izmenjavo izkušenj, za enotno opremo zavodov, za skupno nabavo opreme, za proučevanje ekonomičnosti poslovanja in za ureditev drugih podobnih zadev, ki imajo skupen pomen za zdravstvene zavode.

Članstvo v skupnosti ni obvezno.

Prispevek za skupnost določi občni zbor skupnosti.

Skupnost ima svoj statut, ki ga predpiše občni zbor. S statutom se predpiše organizacija in delo skupnosti.

Zakonitost dela skupnosti nadzoruje Svet za zdravstvo LRS.

2. Vrste zdravstvenih zavodov

52. člen

V Ljudski republiki Sloveniji se lahko ustanavljajo tele vrste zdravstvenih zavodov:

— ambulantno-poliklinični in dispanzerski zavodi;
— bolnišnični (stacionarni) zavodi;
— higiensko-epidemiološki zavodi;
— specialni zavodi in inštituti;
— naravna zdravilišča in okrevališča;
— lekarne;
— zavodi za transfuzijo krvi.

Druge vrste zdravstvenih zavodov se lahko vpeljejo samo z zakonom.

53. člen

Za ambulantno-poliklinične in dispanzerske zdravstvene zavode se štejejo: zdravstveni domovi, zdravstvene postaje, obratne ambulante, dispanzerji, poliklinike, zobne ambulante in reševalne postaje.

Za bolnišnične (stacionarne) zdravstvene zavode se štejejo: splošne in specialne bolnišnice, klinične bolnišnice, materinski domovi in dečji domovi.

Za higiensko-epidemiološke zdravstvene zavode se štejejo: zavodi za zdravstveno varstvo ter zavodi za dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo.

Za specialne zdravstvene zavode in inštitute se štejejo zavodi, ki se ukvarjajo prvenstveno z zdravstveno-proučevalnimi nalogami, kot n. pr. inštitut za tuberkulozo, zavod za rehabilitacijo invalidov, zavod za farmacijo in kontrolo zdravil, zavod za balneologijo in podobni zavodi oziroma inštituti.

54. člen

Posamezni zdravstveni zavodi lahko opravljajo naloge dveh ali več vrst zdravstvenih zavodov iz prejšnjim členov; v ta namen ustanovijo ustrezne notranje organizacijske strokovne enote.

55. člen

Zdravstvena služba, ki jo opravljajo poliklinika, dispanzerji, obratne ambulante, zobne ambulante, lekarne, reševalne postaje, materinski domovi in dečji domovi, se lahko organizira v posebnih organizacijskih enotah v sestavu drugih zdravstvenih zavodov.

3. Ustanavljanje in prenehanje zdravstvenih zavodov

56. člen

Zdravstveni zavod lahko ustanovi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, ljudski odbor in drugi državni organi, ki so po posebnih predpisih pooblaščeni.

Zdravstveni zavod lahko ustanovi tudi ustanova za zdravstveno zavarovanje, samostojni zavod ter gospodarska ali družbena organizacija, vendar le s pritrditvijo sveta občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za zdravstvo. Svet ne more odreči pritrditve, če so izpolnjeni pogoji, ki so predpisani za ustanovitev zavoda.

Dva ali več ustanoviteljev se lahko sporazumejo, da skupaj ustanovijo zdravstveni zavod. Ustanovitelji določijo s pogodbo, kakšen del sredstev, ki so potrebna za ustanovitev ter za vzdrževanje in delo zdravstvenega zavoda, bo prispeval vsak izmed njih in kako bodo izvrševali ustanoviteljske pravice in dolžnosti.

Določene vrste zdravstvenih zavodov za določene oblike zdravstvenega varstva se lahko ustanavljajo za člane delovnih kolektivov posameznih gospodarskih in drugih organizacij, organov in zavodov, kadar je to nujno za izvrševanje njihovih delavnosti oziroma nalog.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS določi, katere organizacije, organi oziroma zavodi lahko ustanovijo posamezne vrste zdravstvenih zavodov in za katere oblike zdravstvenega varstva.

57. člen

Zdravstveni zavod se lahko ustanovi, če so za njegovo ustanovitev zagotovljeni minimalni sanitarno-higienski, gradbeno-tehnični in organizacijski pogoji glede tehnične in medicinske opreme, glede števila in kvalifikacije medicinskega osebja, potrebna začetna obratna sredstva in drugi pogoji, ki so po določbah tega zakona potrebni za delo posameznega zdravstvenega zavoda določene vrste.

Minimalne pogoje iz prejšnjega odstavka za posamezne vrste zavodov predpiše Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS.

58. člen

Politične teritorialne enote ustanavljajo zdravstvene zavode v skladu z orientacijskim programom razvoja mreže zdravstvenih zavodov.

Orientacijski program razvoja zdravstvenih zavodov v občini oziroma v okraju za določeno razdobje sprejme ljudski odbor.

Republiški orientacijski program razvoja zdravstvenih zavodov za območje ljudske republike za določeno razdobje sprejme Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Predlog programa razvoja zdravstvenih zavodov sestavi ustrezni zdravstveni center, potem ko je dobil mnenje drugih zdravstvenih zavodov, ustanov za zdravstveno zavarovanje, stanovanjskih skupnosti ter zainteresiranih gospodarskih in drugih organizacij na svojem območju.

59. člen

Pri izdelavi orientacijskega programa razvoja zdravstvenih zavodov je treba upoštevati razmere in potrebe posameznih območij in predvideti ustanovitev takšnih vrst zdravstvenih zavodov, ki naj zagotovijo državljanom kar najpopolnejše zdravstveno varstvo.

60. člen

Akt o ustanovitvi zdravstvenega zavoda obsega zlasti določbe o imenu in sedežu zdravstvenega zavoda, o njegovih temeljnih nalogah, o organih zavoda in o premoženju, s katerim razpolaga zavod.

61. člen

Zdravstveni zavod sme začeti z delom šele, ko za zdravstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora po posebni strokovni komisiji ugotovi, da so za začetek dela izpolnjeni predpisani pogoji (57. člen).

Člane strokovne komisije imenuje upravni odbor iz prejšnjega odstavka na predlog zdravstvenega centra izmed ustreznih strokovnjakov.

Določbe prejšnjih odstavkov veljajo tudi za začetek dela nove notranje organizacijske enote zdravstvenega zavoda ali če dobi zdravstveni zavod nove prostore.

62. člen

Zdravstveni zavodi se registrirajo.

Z registracijo postane zdravstveni zavod pravna oseba.

63. člen

Če zdravstveni zavod ne izpolnjuje več katerega od predpisanih pogojev za delo, zahteva pristojni nadzorni organ od vodstva zavoda, da ukrene vse potrebno, da bodo ti pogoji v določenem roku izpolnjeni.

Če se ugotovljene pomanjkljivosti v določenem roku ne odpravijo, pristojni nadzorni organ lahko odloči, da zdravstveni zavod ali posamezna njegova no-

tranja organizacijska enota preneha z delom, dokler se ne izpolnijo predpisani pogoji za delo.

O ukrepih iz prejšnjih odstavkov tega člena je treba obvestiti ustanovitelja.

64. člen

Ustanovitelj lahko odpravi zdravstveni zavod, če zavod ni več potreben, mora pa ga odpraviti, če je zavod več kot eno leto prenehal z delom po prejšnjem členu.

Za odpravo zavoda mora ustanovitelj po poprej dobljenem mnenju sveta zavoda dobiti tudi soglasje Sveta za zdravstvo LRS. Če ustanovitelj zavoda ni občinski ljudski odbor, je treba dobiti za odpravo zavoda poprej tudi mnenje za zdravstvo pristojnega sveta občinskega ljudskega odbora.

4. Vodstvo zdravstvenih zavodov

65. člen

Zdravstveni zavod vodijo svet, upravni odbor in upravnik, v bolnišnicah ter specialnih zavodih in inštitutih pa svet, upravni odbor in ravnatelj.

Kjer ta zakon govori o upravniku zdravstvenega zavoda, je treba s tem razumeti tudi ravnatelja.

66. člen

Večje oziroma pomembnejše organizacijske enote zdravstvenega zavoda imajo lahko poseben upravni odbor; s pravili zavoda se določi njegovo delovno področje.

S pravili zavoda se lahko določi, da opravlja določene naloge upravnega odbora organizacijske enote neposredno delovni kolektiv enote.

67. člen

Organi zdravstvenega zavoda opravljajo zadeve s svojega delovnega področja na podlagi tega zakona in drugih veljavnih predpisov, akta o ustanovitvi zdravstvenega zavoda ter pravil zdravstvenega zavoda.

68. člen

Svet zdravstvenega zavoda šteje najmanj sedem članov.

Svet zdravstvenega zavoda sestavljajo:

— določeno število članov, ki jih imenuje ustanovitelj izmed državljanov, ki lahko prispevajo k delu zdravstvenega zavoda;

— določeno število članov, ki jih delegira pristojna ustanova za zdravstveno zavarovanje ter drugi zainteresirani zavodi in organizacije;

— največ polovica članov, ki jih izvolijo člani delovnega kolektiva zavoda izmed sebe, pri čemer je vštet tudi upravnik.

Upravnik zdravstvenega zavoda je po položaju član sveta.

V svet zdravstvenega zavoda, ki ga je ustanovila ustanova za zdravstveno zavarovanje, samostojen zavod, gospodarska ali družbena organizacija, izvoli enega člana tudi občinski ljudski odbor, kjer je zavod, izmed državljanov, ki lahko prispevajo k delu zdravstvenega zavoda.

V svet zdravstvenega zavoda, ki opravlja naloge občinskega zdravstvenega centra, delegirajo člane tudi določeni zdravstveni zavodi iz območja občine, v svet zavoda, ki opravlja naloge okrajnega zdravstvenega centra, pa člani, ki jih delegirajo določeni občinski zdravstveni centri.

V svetu obratne ambulante mora biti najmanj tretjina članov, ki jih izvoli delavski svet gospodarske organizacije izmed članov delovnega kolektiva.

V svet zdravstvenega zavoda, ki se uporablja v učne namene, imenuje določeno število članov tudi zainteresirani učni zavod.

69. člen

S pravili zdravstvenega zavoda se določi, koliko članov ima svet, koliko članov imenujejo oziroma izvolijo posamezni organi, zavodi oziroma organizacije, kateri zavodi in organizacije volijo člane sveta ter kako voli delovni kolektiv člane sveta.

70. člen

Mandatna doba sveta traja dve leti.

Organ oziroma organizacija lahko še pred potekom mandatne dobe razreši posameznega člana, ki ga je izvolila in na njegovo mesto imenuje drugega.

71. člen

Svet zdravstvenega zavoda izvoli izmed sebe predsednika.

Upravnik in drug član delovnega kolektiva zdravstvenega zavoda ne more biti izvoljen za predsednika sveta.

72. člen

Predsednik sveta zdravstvenega zavoda sklicuje in vodi seje sveta ter določa predlog dnevnega reda sej.

Predsednik mora sklicati sejo sveta zdravstvenega zavoda na zahtevo tretjine članov sveta, upravnega odbora ali upravnika zavoda.

73. člen

Svet zdravstvenega zavoda skrbi, da zavod v redu izpolnjuje naloge, in mu daje smernice za njegovo delo.

Svet zdravstvenega zavoda:

— sprejme pravila zavoda, finančni načrt in letni delovni načrt zavoda ter daje soglasje k sklepnemu računu zavoda;

— daje soglasje k pravilniku o delovnih razmerjih in pravilniku o osebnih dohodkih zavoda in k drugim pravilnikom;

— obravnava pripombe in opozorila zainteresiranih organov, organizacij, zavodov in državljanov glede nepravilnosti pri delu zavoda in razmerij med osebjem in bolniki;

— odloča o sprejemu in razrešitvi vodilnih uslužbencev, za katere pravila zavoda tako določajo;

— opravlja druge zadeve, ki so mu dane z zakonom, drugimi predpisi in pravili zavoda.

74. člen

Upravni odbor zdravstvenega zavoda izvoli izmed sebe delovni kolektiv zavoda.

Upravnik je po svojem položaju član upravnega odbora.

Upravni odbor si izvoli izmed sebe predsednika. Za predsednika ne more biti izvoljen upravnik.

Upravni odbor zdravstvenega zavoda se voli za isto dobo kot svet zdravstvenega zavoda. Delovni kolektiv lahko razreši posameznega člana tudi pred potekom dobe, za katero ga je izvolil, ter izvoli drugega člana na njegovo mesto.

75. člen

Število članov upravnega odbora zdravstvenega zavoda in način njihove izvolitve določajo pravila zdravstvenega zavoda.

76. člen

V zdravstvenih zavodih, ki imajo malo osebja, opravlja zadeve upravnega odbora delovni kolektiv v skladu s pravili zavoda.

77. člen

Seje upravnega odbora zdravstvenega zavoda pripravlja, sklicuje in vodi predsednik upravnega odbora, če je ta zadržan pa član upravnega odbora, ki ga predsednik pooblasti.

78. člen

Upravni odbor zdravstvenega zavoda:

— obravnava in daje svetu predloge zavodovih pravil, finančnega načrta, letnega delovnega načrta in drugih aktov, o katerih sklepa svet;

— sprejme pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o osebnih dohodkih in druge pravilnike ter sklepni račun zavoda in jih da svetu v soglasje;

— odloča o važnejših vprašanjih finančno-ekonomskega poslovanja zavoda, ki so mu dana s pravili zavoda;

— odloča o ugovorih zoper odločbe upravnika o delovnih razmerjih;

— opravlja druge zadeve, ki so mu dane z zakonom, drugimi predpisi in pravili zavoda.

79. člen

Upravnik zdravstvenega zavoda se imenuje na podlagi razpisa.

Upravnika zdravstvenega zavoda, ki ga je ustanovil državni organ, imenuje in razrešuje ta organ na predlog zavodovega sveta. Če je ustanovil zdravstveni zavod kdo drug, imenuje in razrešuje upravnika na predlog ustanovitelja ljudski odbor občine, v kateri je sedež zavoda.

80. člen

Za upravnika zdravstvenega zavoda je lahko imenovan, kdor ima visoko ali višjo zdravstveno strokovno izobrazbo, strokovni izpit in minimalno prakso, ki se določi s pravili zavoda.

V bolnišnicah z velikimi oddelki, v specialnih zavodih in inštituttih, v okrevališčih in naravnih zdraviliščih je lahko imenovan za upravnika tudi, kdor nima zdravstvene strokovne izobrazbe.

V zavodih za dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo, v reševalnih postajah, zobnih ambulantah in materinskih domovih je lahko imenovan za upravnika tudi, kdor ima nižjo zdravstveno izobrazbo, kot je določeno v prvem odstavku.

81. člen

Upravnik vodi zdravstveni zavod, organizira njegovo delo ter skrbi, da se izvajajo predpisi in pravila zavoda ter sklepi sveta in upravnega odbora.

Upravnik predstavlja in zastopa zdravstveni zavod.

Upravnik je odgovoren za strokovno delo v zavodu.

Upravnik je odredbodajalec za izvrševanje finančnega načrta zavoda.

Upravnik skrbi za skladnost dela vseh notranjih organizacijskih strokovnih enot zdravstvenega zavoda.

Upravnik skrbi, da je delovni kolektiv obveščen o vseh važnejših odločitvah sveta in upravnega odbora zdravstvenega zavoda.

Upravnik opravlja tudi druge zadeve, ki so mu dane z zakonom, drugimi predpisi ter s pravili in pravilniki zavoda.

82. člen

Upravnik zadrži izvršitev nezakonitega sklepa sveta ali upravnega odbora zdravstvenega zavoda, izdanega izven upravnega postopka; zadržani sklep upravnega odbora pošlje svetu zavoda, zadržani sklep sveta pa pristojnemu nadzornemu organu, da o sklepu odloči.

83. člen

Večji zdravstveni zavodi imajo lahko upravitelja, ki neposredno vodi ekonomsko, finančno in upravno poslovanje zavoda.

V zdravstvenih zavodih iz drugega odstavka 80. člena, v katerih ravnatelj oziroma upravnik ni zdravnik, se imenuje poseben šef zdravnik, ki vodi in odgovarja za vse zdravstveno strokovno delo v zavodu.

V velikih bolnišnicah, specialnih zavodih in inštitutih se imenuje lahko pomočnik ravnatelja, ki pomaga ravnatelju pri vodstvu strokovnih nalog zavoda.

Večji zdravstveni zavodi imajo lahko tudi glavno medicinsko sestro zavoda.

84. člen

V zdravstvenih zavodih, v katerih so za to dani potrebni pogoji, je strokovni kolegij kot posvetovalni organ upravnika oziroma šefa zdravnika zdravstvenega zavoda.

Strokovni kolegij sestavljajo upravnik, oziroma šef zdravnik, pomočnik upravnika, šefi določenih notranjih organizacijskih strokovnih enot in drugi strokovnjaki zdravstvenega zavoda, ki jih določi upravnik oziroma šef zdravnik.

Seje strokovnega kolegija sklicuje in vodi upravnik oziroma šef zdravnik.

Strokovni kolegij obravnava vsa važnejša vprašanja s področja strokovnega dela in organizacije zavoda.

85. člen

S predlogi pravil, pravilnikov o delovnih razmerjih in osebnih dohodkih, finančnega načrta, letnega delovnega načrta, razdelitve dohodkov na osebne dohodke in sklade ter z drugimi važnejšimi vprašanji, ki imajo poseben pomen za delovni kolektiv, mora upravni odbor zdravstvenega zavoda pred odločitvijo seznaniti delovni kolektiv ter obravnavati predloge in mnenja njegovih članov. Kolikor njihovih predlogov in mnenj ni upošteval, mora ob predložitvi svetu obrazložiti, zakaj jih ni upošteval.

IV. POSAMEZNE VRSTE ZDRAVSTVENIH ZAVODOV

1. Zdravstveni domovi in zdravstvene postaje

86. člen

Zdravstveni domovi in zdravstvene postaje so temeljni zavodi zdravstvene službe.

87. člen

Zdravstveni dom oziroma zdravstvena postaja opravlja zlasti tele naloge:
— proučuje zdravstveno stanje prebivalstva;
— skrbi za splošno zboljšanje higiene, predvsem na javnih krajih, obratih, internatih, delavskih domovih ter na drugih prostorih, kjer se zbirajo ljudje zaradi skupnega dela, pouka in razvedrila, in skrbi za utrjevanje zdravja;
— daje ambulantno zdravstveno pomoč;
— preprečuje in zatira nalezljive, socialne in druge bolezni;
— izvaja predpise in ukrepe glede higiene živil, pitne vode in kliconoscev;
— skrbi za dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo;
— organizira patronažno službo;
— izvaja zdravstveno varstvo žena, dojenčkov, predšolskih otrok, šolske mladine in vajencev;
— izvaja zdravstveno varstvo športnikov;
— skrbi za zdravstveno prosveto in zdravstveno vzgojo;
— zbira podatke za zdravstveno statistično službo in vodi zdravstveno evidenco;
— skrbi za strokovni napredek zdravstvenega osebja;
— daje zdravstvenemu centru poročilo o zdravstvenem stanju prebivalstva ter mu predlaga ukrepe za izboljšanje zdravstvene službe;
— seznanja javnost o svojem delu;
— opravlja druge naloge, ki so mu dane z aktom o ustanovitvi in s posebnimi predpisi, ter naloge, ki jih prevzame na podlagi pogodbe z ustanovami za zdravstveno zavarovanje, z gospodarskimi organizacijami in drugimi organizacijami in zavodi, ki so plačniki teh storitev.

88. člen

Za opravljanje svojih nalog ima zdravstveni dom oziroma zdravstvena postaja ustrezne notranje organizacijske strokovne enote.

Zdravstvena postaja mora imeti vsaj splošno ambulanto, posvetovalnico za žene in patronažno službo kot posebne notranje organizacijske enote.

Zdravstveni dom mora imeti poleg notranjih organizacijskih strokovnih enot, ki jih ima zdravstvena postaja, najmanj še zobno ambulanto ter poliklinik ali dispanzer ali ambulanto za šolsko mladino in higiensko epidemiološki oddelek (higiensko postajo).

Zdravstvene postaje in zdravstveni domovi imajo lahko v svojem sestavu še druge notranje organizacijske strokovne enote (specialistično ambulanto, bolniški oddelek, depo zdravil, pomožne zdravstvene postaje, ambulante za športnike itd.).

2. Obratne ambulante

89. člen

Obratna ambulanta opravlja preventivno zdravstveno službo v gospodarskih organizacijah in daje zdravstveno pomoč njihovim delavcem in uslužbencem.

90. člen

Obratna ambulanta ima zlasti tele naloge:

— opravlja vso preventivno zdravstveno službo in higiensko nadzorstvo v gospodarski organizaciji, proučuje in nadzira higieno stanovanj, prehrano ter transport zaposlenih na delo;

— opravlja preglede delavcev pred sprejemom na delo;

— opravlja periodične in sistematske preglede;

— proučuje vzroke obratnih nezgod ter poklicnih in drugih obolenj v zvezi z delovnimi razmerami v obratu in življenjskimi pogoji na domu; priglaša nezgode in obolenja po veljavnih predpisih;

— skrbi za higiensko-tehnično ureditev delovnih mest;

— skrbi za varstvo mladine, žena, nosečnic in invalidov pri delu ter daje strokovne predloge komisiji za določanje delovnih mest;

— zdravi delavce in uslužbence gospodarske organizacije, po posebnem dogovoru pa tudi njihove svojce;

— organizira patronažno službo med delavci in uslužbenci;

— vodi evidenco dela nezmožnih zavarovancev ter spremlja potek njihovega zdravljenja tudi tedaj, če se zdravijo pri drugem zdravstvenem zavodu;

— nudi prvo pomoč ponesrečenim delavcem in uslužbencem ter poskrbi v primeru potrebe za njihov prevoz v bolnišnico.

91. člen

Obratna ambulanta ima lahko notranje organizacijske strokovne enote: splošno ambulanto, zobno in druge specialistične ambulante, bolniški oddelek, depo zdravil, higiensko postajo in podobno.

92. člen

Pri izvrševanju svojih nalog sodeluje obratna ambulanta z organi gospodarske organizacije, z organi higiensko-tehnične zaščite, z zdravstvenim domom, z organi sanitarne inšpekcije in inšpekcije dela, z zavodom za zdravstveno zavarovanje, s službo za zaposlovanje delavcev, z Rdečim križem in z družbenimi organizacijami.

93. člen

Najmanj dvakrat na leto daje obratna ambulanta delavskemu svetu gospodarske organizacije poročilo o ugotovitvah iz svojega delovnega področja ter mu predlaga ustrezne ukrepe.

3. Dispanzerji

94. člen

Dispanzer izvaja zdravstveno varstvo tistih skupin prebivalstva, ki so zaradi svojih bioloških lastnosti (otroci, žene) ali zaradi določenih bolezni (tuberkuloza, rak, duševne motnje, alkoholizem, sladkorna bolezen itd.) prav posebno občutljive za škodljive vplive okolja ter zaradi tega potrebujejo za ohranitev zdravja oziroma za čim prejšnjo vrnitev zdravja posebno sistematično in popolno zdravstveno in socialno varstvo.

95. člen

Dispanzer ima zlasti tele naloge:

— ugotavlja in proučuje psihosomatsko in socialno-ekonomsko problematiko iz svojega delovnega področja;

— dela na preprečevanju in zgodnjem odkrivanju obolenj, čimprejšnjem ozdravljenju, habilitaciji in rehabilitaciji;

— ugotavlja vzroke in žarišča bolezni in izvaja ustrezne ukrepe;

— daje varovancem in njihovi okolici potrebne nasvete glede varovanja pred boleznijo in glede nevarnosti prenosa bolezni ter skrbi za sanacijo okolja;

— pregleduje in zdravi bolnike ter jih pošilja na specialno zdravljenje;

— opravlja patronažno službo;

— zbira in analizira podatke iz svojega delovnega področja ter daje predloge za zmanjšanje obolelosti;

— opravlja zdravstveno-prosvetno delo;

— opravlja druge naloge v zvezi z delavnostjo dispanzerja, ki so mu določene z aktom o ustanovitvi.

4. Poliklinike

96. člen

Poliklinike so zdravstveni zavodi, ki opravljajo specialistično zdravstveno službo.

97. člen

Poliklinika je lahko samostojen zdravstveni zavod, če ima najmanj pet med seboj medicinsko povezanih specialnosti za katere obstoji potreba.

Zobna poliklinika kot samostojen zdravstveni zavod mora imeti najmanj pet zobnih terapevtov, od katerih morajo biti najmanj trije specialisti za zobne in ustne bolezni ali zobozdravniki.

Šolska poliklinika kot samostojen zdravstveni zavod mora imeti poleg splošne ordinacije vsaj še okulistično, stomatološko, ortopedsko, fizioterapevtsko in rentgenološko specialistično ordinacijo.

5. Zobne ambulante

98. člen

Zobne ambulante preprečujejo in zdravijo bolezni zob, ustne votline in čeljusti; s sistematičnimi pregledi ugotavljajo zobozdravstveno stanje prebivalstva, zlasti mladine, nosečnic in porodnic, opravljajo zobotehnična dela; sodelujejo z drugimi zdravstvenimi zavodi pri ugotavljanju in preprečevanju primarnih in sekundarnih obolenj zob, ustne votline in čeljusti.

6. Reševalne postaje

99. člen

Reševalne postaje nudijo prvo pomoč prebivalstvu ob nezgodah in nenadnih obolenjih, ob množičnih nesrečah in neposrednih nevarnostih za življenje ali zdravje in skrbijo za prevoz bolnikov, porodnic in ponesrečencev.

7. Bolnice

100. člen

Bolnišnice dajejo bolnikom zdravstveno pomoč in oskrbo pod stalnim zdravniškim nadzorstvom ter sodelujejo pri preprečevanju in odstranjevanju vzrokov obolevanj in umrljivosti.

101. člen

Po svojem namenu so bolnišnice lahko splošne ali pa specialne za zdravljenje posameznih vrst bolezni ter klinične bolnišnice.

Splošna bolnišnica mora imeti najmanj interni, kirurški in ginekološko-porodniški oddelek.

102. člen

Bolnišnica ima zlasti tele naloge:

— daje bolnikom zdravstveno pomoč in oskrbo pod stalnim strokovnim nadzorstvom;
— opravlja specialistično službo za zunanje bolnike;
— seznanja bolnike s temeljnimi načeli higiene in širi med njimi zdravstveno prosveto;
— skrbi za medicinsko rehabilitacijo, readaptacijo in resocializacijo bolnikov;
— vodi statistiko glede bolezni in bolnikov, ki se zdravijo v bolnišnici, jo proučuje ter predlaga ustrezne ukrepe;
— proučuje v sodelovanju z drugimi zdravstvenimi zavodi vzroke obolenj in umrljivosti in predlaga pristojnim organom ukrepe, da se vzroki odpravijo;
— strokovno pomaga drugim zdravstvenim zavodom, ki nimajo specialistov;
— strokovno usposablja in izpopolnjuje medicinsko osebje;
— strokovno metodološko pomaga drugim zdravstvenim zavodom;
— opravlja raziskovalno delo v ustreznih panogah medicine;

— opravlja druge naloge, ki so ji dane z aktom o ustanovitvi ali s posebnimi predpisi, ter naloge, ki jih prevzame na podlagi pogodbe z ustanovami za zdravstveno zavarovanje, z gospodarskimi in drugimi organizacijami in zavodi, ki so plačniki teh storitev.

8. Materinski domovi

103. člen

Materinski dom zagotavlja nosečnicam v zadnjih mesecih nosečnosti pravočasno strokovno pomoč, kadar je taka pomoč iz zdravstvenih ali preventivno-zdravstvenih razlogov potrebna.

Materinski domovi se ustanavljajo lahko samo v krajih, kjer so porodnišnice ali ginekološko-porodniški oddelki bolnišnic.

9. Dečji domovi

104. člen

Dečji dom zagotavlja slabotnim, okrevajočim in posebno zdravstveno ogroženim dojenčkom in otrokom do treh let strokovno zdravstveno varstvo in pomoč ter popolno oskrbo.

10. Zavodi za zdravstveno varstvo

105. člen

Občinski zavod za zdravstveno varstvo izvaja ukrepe za napredek splošnega zdravstvenega in higienskega stanja prebivalstva na območju občine in opozarja na potrebo po določenih zdravstvenih in higienskih ukrepih.

Okrajni zavodi za zdravstveno varstvo in republiški zavod za zdravstveno varstvo pomagajo občinskim oziroma okrajnim zavodom za zdravstveno varstvo s strokovnimi nasveti, organizirajo strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje zdravstvenih delavcev ter sodelujejo pri izvajanju specialnih zdravstvenih ukrepov, ki presegajo zmogljivost občinskih oziroma okrajnih zavodov za zdravstveno varstvo.

11. Zavodi za dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo

106. člen

Zavodi za dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo opravljajo zaradi preprečevanja in zatiranja nalezljvih bolezni ali za potrebe gospodarstva dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo.

Z dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo se lahko ukvarjajo za svoje potrebe tudi gospodarske organizacije, če imajo za to strokovno usposobljeno osebje in ustrezna sredstva.

Zasebniki ne smejo izvrševati dezinfekcije, dezinsekcije in deratizacije za druge.

12. Specialni zavodi in inštituti

107. člen

Specialni zdravstveni zavodi in inštituti se lahko ustanavljajo za potrebe določenih delavnosti zdravstvene službe.

Specialni zavodi in inštituti se ukvarjajo predvsem z znanstveno-raziskovalnim delom ter to delo vsklajujejo in povezujejo s potrebami zdravstvene službe.

Specialni zavodi in inštituti morajo strokovno pomagati vsem drugim zdravstvenim zavodom na področju svoje delavnosti.

13. Naravna zdravilišča

108. člen

Naravna zdraviilšča so zdravstveni zavodi, ki z upórabo naravnih zdravilnih sredstev preprečujejo obolenja, zdravijo in medicinsko rehabilitirajo bolnike ter nudijo zdravstveno ogroženim in rekonvalescentom zdravstveno pomoč in oskrbo pod stalnim zdravniškim nadzorstvom.

Poleg naravnih zdravilnih sredstev lahko uporabljajo naravna zdravilišča tudi fizioterapevtska in druga sodobna fizikalna sredstva.

109. člen

V naravno zdravilišče je lahko sprejet vsakdo, če to dopušča zmogljivost zavoda in če to ni na škodo zdravstvenemu poslovanju in zdravstveni ureditvi naravnega zdravilišča.

110. člen

Naravna zdravilišča se lahko poleg svoje zdravstvene delavnosti ukvarjajo tudi z drugimi delavnostmi, ki so v neposredni zvezi z njihovo glavno delavnostjo ali pa so dopolnitev njihove glavne delavnosti.

111. člen

Indikacije in kontraindikacije za zdravljenje v posameznih naravnih zdraviliščih določi Svet za zdravstvo LRS.

14. Okrevališča

112. člen

Okrevališča so zdravstveni zavodi, ki zagotavljajo pod stalnim zdravniškim nadzorstvom zdravstveno pomoč rekonvalescentom, slabotnim in zdravstveno ogroženim osebam.

15. Lekarne

113. člen

Lekarne so zdravstveni zavodi, ki nabavljajo, izdelujejo in preizkušajo zdravila in sredstva za zdravljenje, izdajajo zdravila ter oskrbujejo z zdravili prebivalstvo in druge zdravstvene zavode.

Lekarne lahko opravljajo tudi biokemijske, bromatološke in toksikološke preiskave.

Lekarne morajo imeti stalno na zalogi krajevnim potrebam primerne količine zdravil ter sredstev za zdravljenje in varstvo zdravja.

V lekarnah se smejo izdajati zdravila praviloma samo na recept; s posebnimi predpisi je določeno, katera zdravila se lahko izdajajo tudi brez recepta.

Lekarne lahko imajo zunaj svojega sedeža lekarniške postaje kot svoje notranje organizacijske enote, če to narekujejo krajevne potrebe.

16. Zavodi za transfuzijo krvi

114. člen

Zavodi za transfuzijo krvi zbirajo, konzervirajo, predelujejo in razdeljujejo kri in njene proizvode za potrebe zdravstva; organizirajo akcije za prostovoljno dajanje krvi ter spremljajo delo zdravstvenih zavodov v zvezi z uporabo krvi in njenih proizvodov.

Na področjih iz prejšnjega odstavka opravljajo zavodi za transfuzijo krvi tudi ustrezno raziskovalno delo.

115. člen

Zavodi za transfuzijo krvi opravljajo svoje naloge ob nepošrednem sodelovanju državljanov ter ob sodelovanju organizacij Rdečega križa in drugih družbenih organizacij.

V. ZDRAVSTVENI CENTER

116. člen

Zaradi uspešnejšega in popolnejšega izvajanja zdravstvenega varstva se organizirajo za območja občin, okrajev in LR Slovenije zdravstveni centri.

117. člen

Naloge zdravstvenega centra za območje občine oziroma okraja opravlja zdravstveni zavod, ki ga določi občinski oziroma okrajni zbor občinskega oziroma okrajnega ljudskega odbora.

V občinah oziroma okrajih, v katerih so zavodi za zdravstveno varstvo, praviloma ti zavodi opravljajo naloge zdravstvenega centra.

Občinski oziroma okrajni ljudski odbori lahko sporazumno določijo zdravstveni zavod, ki bo za območje dveh ali več občin oziroma okrajev opravljal naloge zdravstvenega centra.

Naloge zdravstvenega centra na območju ljudske republike opravlja republiški zavod za zdravstveno varstvo.

118. člen

Vsak zdravstveni center na svojem območju:

— spremlja in proučuje zdravstveno stanje prebivalstva, higienske razmere ter organizacijo in delo zdravstvenih zavodov in v ta namen zbira in obdeluje

predpisane zdravstvene statistične in druge podatke o strokovnem delu zdravstvenih zavodov in poroča o tem ljudskemu odboru oziroma Izvršnemu svetu;

— predlaga pristojnim in zainteresiranim organom ustrezne politično-teritorialne enote predlog orientacijskega programa razvoja mreže zdravstvenih zavodov; predlog programa zdravstvenega varstva, ki je splošnega pomena za območje zdravstvenega centra; predlog za napredek zdravstvene službe in zdravstvenih zavodov ter po potrebi še druge predloge in strokovna mnenja za reševanje aktualnih problemov s področja zdravstva;

— sodeluje z zdravstvenimi zavodi na svojem območju in jim pomaga pri strokovnem delu; organizira strokovne sestanke in posvetovanja o posameznih vprašanjih zdravstvenega varstva ter organizira seminarje in tečaje za izpopolnitev zdravstvenih delavcev;

— vsklajuje strokovno delo zdravstvenih zavodov v zadevah, ki imajo splošen pomen za zdravstveno službo;

— organizira oziroma izvaja po določbah tega zakona strokovno nadzorstvo nad delom zdravstvenih zavodov;

— vodi v skladu s posebnimi predpisi evidenco zdravstvenih zavodov in zdravstvenega osebja;

— opravlja druge naloge, ki so mu dane s tem zakonom ali s posebnimi predpisi.

Predlog programa zdravstvenega varstva iz druge alinee prejšnjega odstavka pripravi zdravstveni center po poprej dobljenem mnenju zdravstvenih zavodov, ustanov za zdravstveno zavarovanje, gospodarskih in drugih zainteresiranih organizacij in zavodov.

Zdravstveni centri morajo pošiljati zdravstvenim centrom širše politično-teritorialne enote in ustreznim ustanovam za zdravstveno zavarovanje predpisane podatke (49. člen).

Stroški zdravstvenega centra za opravljanje nalog iz prvega odstavka tega člena, z izjemo stroškov za opravljanje nalog iz tretje alinee, se krijejo iz proračunskih sredstev ustreznega proračuna, kolikor ni s posebnimi predpisi ali s pogodbo glede posameznih nalog drugače odločeno.

119. člen

Republiški zdravstveni center opravlja za svoje območje poleg nalog iz prejšnjega člena še tele naloge:

— proučuje demografsko in vitalno statistiko ter zdravstveno stanje in higienske razmere za območje Ljudske republike Slovenije;

— proučuje splošna vprašanja izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja zdravstvenih delavcev;

— sodeluje z drugimi zdravstvenimi centri in sklicuje sestanke in posvete z njihovimi zastopniki;

— proučuje normative za izgradnjo in opremo zdravstvenih zavodov in normative za obremenitev zdravstvenih delavcev pri delu;

— sodeluje z visokošolskimi in znanstvenimi zavodi pri reševanju vprašanj, ki so splošnega pomena za zdravstveno varstvo;

— obravnava predloge pravnih predpisov in daje pobudo za izdajo pravnih predpisov s področja zdravstva;

— opravlja druge naloge, ki so mu dane s tem zakonom ali s posebnimi predpisi.

Republiški zdravstveni center lahko prepusti proučevanje posameznih vprašanj iz svojega področja ustreznim drugim zdravstvenim zavodom.

120. člen

Vsak zdravstveni center ima poseben strokovni svet.

Strokovni svet obravnava važnejša strokovna vprašanja ter daje mnenja o poročilih in predlogih, ki jih daje zdravstveni center pristojnim organom in zainteresiranim zavodom in organizacijam.

Strokovni svet sestavljajo: določeno število članov izmed strokovnjakov zdravstvenega zavoda, ki opravlja naloge zdravstvenega centra; strokovnjaki določenih zdravstvenih zavodov z območja zdravstvenega centra; določeno število članov, ki jih delegirajo strokovna društva zdravstvenih delavcev ter dva člana, ki jih imenuje svet za zdravstvo ustrezne politično-teritorialne enote izmed strokovnjakov za vprašanja iz delovnega področja zdravstvenega centra.

Člani strokovnega sveta republiškega zdravstvenega centra so tudi upravniki tistih okrajnih zdravstvenih centrov, ki jih določi Svet za zdravstvo LRS, člani strokovnega sveta okrajnega zdravstvenega centra pa upravniki tistih občinskih zdravstvenih centrov, ki jih določi svet za zdravstvo okrajnega ljudskega odbora.

V strokovni svet republiškega zdravstvenega centra delegirajo po enega člana določeni visokošolski zavodi.

Upravnik zdravstvenega zavoda, ki opravlja naloge zdravstvenega centra, je po položaju član strokovnega sveta.

Število članov strokovnega sveta ter zavodi, društva in visokošolski zavodi, ki imenujejo oziroma delegirajo člane v strokovni svet, se določijo s pravili zavoda, ki opravlja naloge zdravstvenega centra.

VI. NADZORSTVO NAD ZDRAVSTVENIMI ZAVODI

121. člen

Nadzorstvo nad zakonitostjo dela zdravstvenega zavoda opravlja za zadeve zdravstva pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora, na območju katerega je sedež zavoda.

122. člen

Nadzorstvo nad delom zdravstvenih zavodov, ki služijo za univerzitetni pouk, opravlja glede izvajanja tega pouka organ, ki je pristojen po predpisih o visokem šolstvu.

123. člen

Zdravstveni zavodi so v skladu s posebnimi predpisi pod nadzorstvom inšpekcijskih organov glede izvajanja sanitarnih in drugih ukrepov za zdravstveno varstvo.

Nadzorstvo nad zdravstvenimi zavodi glede uporabe in razpolaganja s finančnimi in materialnimi sredstvi opravlja v skladu s posebnimi predpisi služba družbenega knjigovodstva.

124. člen

Strokovnost v delu zdravstvenih zavodov in zdravstvenih delavcev ter zboljšanje metod pri delu v skladu z načeli in sodobnimi pridobitvami medicine in drugih znanosti se zagotavlja:

— z vzajemnim sodelovanjem zdravstvenih zavodov;

— s strokovno pomočjo bolj razvitih zdravstvenih zavodov manj razvitim zavodom;

— z izmenjavo izkustev in strokovnimi posvetovanji v zadevah, ki imajo skupen pomen za zdravstvene zavode;

— s strokovnim izpopolnjevanjem zdravstvenih delavcev ter z izmenjavo in prenašanjem izkustev med njimi.

Zdravstveni zavodi, ki po določbi prejšnjega odstavka dajejo strokovno pomoč manj razvitim zdravstvenim zavodom, pošiljajo ustreznemu zdravstvenemu centru občasna poročila o strokovnem delu teh zavodov in mu predlagajo ukrepe za zboljšanje in napredek njihovega strokovnega dela.

125. člen

Zdravstveni delavci so za svoje strokovno delo odgovorni upravniku oziroma šefu zdravniku zdravstvenega zavoda in starešinam organizacijske enote, v kateri delajo.

Strokovno delo v zdravstvenem zavodu mora biti tako organizirano, da je upravniku zavoda oziroma šefu zdravniku in starešinam njegovih organizacijskih enot ter drugim zainteresiranim organom omogočen stalen vpogled v strokovno delo zdravstvenega zavoda v celoti kot tudi v strokovno delo zdravstvenih delavcev.

Strokovni kolegij zdravstvenega zavoda obravnava strokovno delo zavoda in zdravstvenih delavcev ter daje organom upravljanja zdravstvenega zavoda mnenja in predloge za zboljšanje in napredek v tem delu.

126. člen

Nadzorstvo nad strokovnim delom zdravstvenih zavodov in zdravstvenih delavcev organizira oziroma opravlja ustrezni zdravstveni center.

127. člen

Ustanove za zdravstveno zavarovanje, gospodarske in druge zainteresirane organizacije in zavodi, državni organi, ki so pristojni za zdravstvo, ter državljani lahko zahtevajo od ustreznega zdravstvenega centra, da opravi sam oziroma da organizira pregled strokovnega dela posameznih zdravstvenih zavodov ali posameznih njihovih notranjih organizacijskih strokovnih enot kot tudi pregled strokovnega dela posameznih zdravstvenih delavcev.

Zdravstveni center oceni zahtevo po prejšnjem odstavku za pregled strokovnega dela in odloči o pregledu. Če misli, da pregled ni potreben, mora o tem obvestiti predlagatelja in navesti za to svoje razloge.

Pregled strokovnega dela zdravstvenega zavoda, njihovih organizacijskih enot in zdravstvenih delavcev se mora opraviti, če je pregled zahteval državni organ.

128. člen

Zdravstveni center izda odločbo, s katero odredi strokovni pregled in imenuje posamezne strokovnjake ali skupine strokovnjakov za opravo pregleda. Strokovnjake lahko imenuje izmed svojih uslužbencev ali izmed strokovnjakov drugih zdravstvenih zavodov.

Z odločbo se določi tudi, v kakšnem obsegu naj se opravi pregled strokovnega dela in v kakšnem roku naj se pregled opravi.

129. člen

Pregledniki strokovnega dela opravijo pregled v obsegu, ki je določen v odločbi iz prejšnjega člena.

Preglednik strokovnega dela praviloma ne sme odrejati ukrepov, razen, če je to neogibno potrebno, da se prepreči neposredna nevarnost, ki bi utegnila nastati za zdravje bolnikov in članov delovnega kolektiva.

Zoper ukrepe preglednika strokovnega dela po prejšnjem odstavku ima zdravstveni zavod v treh dneh po opravljenem pregledu pravico ugovora na zdravstveni center, ki je organiziral pregled. Ugovor ne zadrži izvršitve ukrepa.

130. člen

Zdravstveni zavod mora dati pregledniku strokovnega dela vse podatke, poročila in pojasnila, ki jih ta potrebuje pri pregledu strokovnega dela, ter omogočiti ogled vseh prostorov in naprav, kolikor je to potrebno za opravo pregleda.

131. člen

Pregledniki strokovnega dela morajo poslati v 15 dneh po opravljenem pregledu poročilo zdravstvenemu zavodu, v katerem je bil opravljen pregled, in zdravstvenemu centru.

Poročilo obsega ugotovitve strokovnega pregleda, ukrepe, ki so bili odrejeni ob pregledu (129. člen), ter predloge za odstranitev ugotovljenih nepravilnosti in pomanjklivosti.

132. člen

Strokovni kolegij zdravstvenega zavoda, v katerem je bil pregled strokovnega dela opravljen, obravnava na svoji seji poročilo preglednikov in da svoj predlog svetu zavoda.

Svet zdravstvenega zavoda mora po opravljenem pregledu obvestiti ustrezni zdravstveni center, kakšne ukrepe je odredil na predloge v poročilu preglednikov strokovnega dela.

Če ukrepi iz prejšnjega odstavka niso zadostni, odredi ustrezni svet za zdravstvo na predlog zdravstvenega centra, ki je pregled strokovnega dela organiziral, s svojo odločbo potrebne ukrepe.

Zoper ukrepe, ki jih izda svet za zdravstvo po prejšnjem odstavku, ima prizadeti zdravstveni zavod v 8 dneh pravico do pritožbe na Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS.

133. člen

Če se je s strokovnim pregledom ugotovila odgovornost zdravstvenega zavoda ali njegove notranje organizacijske enote za nepravilnost v strokovnem delu, nosi stroške pregleda zdravstveni zavod.

VII. DRŽAVNI ORGANI TER NJIHOVE PRAVICE IN DOLŽNOSTI

a) Ljudski odbori

134. člen

Občinski oziroma okrajni ljudski odbor na območju občine oziroma okraja:

— obravnava splošno zdravstveno stanje in higienske razmere prebivalstva;
— izdaja predpise in ukrepe, za katere je pooblaščen po posebnih predpisih;
— daje zdravstvenim zavodom priporočila za delo;
— sprejme orientacijski program razvoja zdravstvenih zavodov;
— določi program zdravstvenega varstva;
— skrbi, da so zagotovljena zadostna sredstva za zdravstveno varstvo;
— določi zdravstveni center;
— ustanavlja zdravstvene zavode za opravljanje tistih nalog zdravstvenega varstva, za katere je dolžan skrbeti (23., 24. in 26. člen);
— imenuje in razrešuje upravnike zdravstvenih zavodov (79. člen);
— opravlja druge naloge, ki so mu dane s tem zakonom in drugimi predpisi.

135. člen

Občinski ljudski odbor predpisuje splošne higienske ukrepe (16. člen); splošne higienske ukrepe glede odplak in odpadnih snovi predpisuje le, kolikor to ni dano s posebnimi predpisi v pristojnost drugih organov.

b) Za zadeve zdravstva pristojni sveti ljudskih odborov

136. člen

Za zadeve zdravstva pristojni svet občinskega oziroma okrajnega ljudskega odbora na območju občine oziroma okraja:

— obravnava vprašanja s področja zdravstvenega varstva, o katerih odloča ljudski odbor in daje ljudskemu odboru ustrezne predloge;
— izdaja predpise oziroma ukrepe, za katere je pooblaščen, in predlaga ljudskemu odboru izdajo predpisov in ukrepov;
— daje zdravstvenim zavodom priporočila za delo;
— skrbi, da se izvršujejo zakoni in drugi predpisi ter ukrepi in smernice ljudskega odbora glede zdravstvenega varstva;
— obravnava delo zdravstvenih zavodov in predlaga ustrezne ukrepe za zboljšanje njihovega dela;
— obravnava delo občinskega oziroma okrajnega zdravstvenega centra s področja njegovih nalog (118. člen) ter mu daje smernice za njegovo delo, lahko pa mu tudi naloži izvršitev posameznih nalog;

— predlaga ljudskemu odboru ustanovitev zdravstvenih zavodov;
— sodeluje s skupnostmi zdravstvenih zavodov;
— opravlja druge naloge, ki so mu dane s tem zakonom in drugimi predpisi.

c) Za zdravstvo pristojni upravni organi ljudskih odborov

137. člen

Za zdravstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora nadzoruje zakonitost dela zdravstvenih zavodov iz 121. člena tega zakona ter opravlja druge upravne zadeve s področja zdravstvenega varstva, ki so mu dane s tem zakonom in drugimi predpisi.

č) Republiški organi

138. člen

Svet za zdravstvo LRS:
— obravnava splošno zdravstveno stanje in higienske razmere ter organizacijo in delo zdravstvene službe na območju LR Slovenije in skrbi za njen napredek;
— predlaga Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS izdajo predpisov in ukrepov za zdravstveno varstvo ter ustanovitev zdravstvenih zavodov;
— izdaja predpise in ukrepe, za katere je pooblaščen;
— skrbi za izvrševanje predpisov ter za izvrševanje priporočil oziroma smernic Ljudske skupščine LRS oziroma Izvršnega sveta v zadevah zdravstvenega varstva;
— daje ljudskim odborom, zdravstvenim zavodom ter strokovnim in družbenim organizacijam priporočila za njihovo delo na področju zdravstva;
— sprejme program zdravstvenega varstva za LR Slovenijo;
— skrbi za vzgojo in strokovno izpopolnjevanje zdravstvenega kadra;
— imenuje in razrešuje upravnika ter določeno število članov sveta zdravstvenega zavoda, glede katerega izvršuje ustanoviteljske pravice Izvršni svet;
— skrbi za to, da so zdravstveni zavodi na območju LR Slovenije preskrbljeni z zdravili, sredstvi za preprečevanje bolezni ter z ortopedskimi in drugimi zdravstvenimi pripomočki;
— sodeluje s skupnostmi zdravstvenih zavodov;
— opravlja druge naloge, ki so mu dane s tem zakonom in drugimi predpisi.

139. člen

Izvršni svet izda ob elementarnih in drugih nezgodah ukrepe iz 21. člena tega zakona. V odločbi o ukrepih določi, za koliko časa so ti ukrepi odrejeni.

140. člen

Do izdaje odločbe iz prejšnjega člena lahko zaradi izvedbe zdravstvenih ukrepov Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS odredi posamezne zdravstvene delavce za izvedbo določenih del in odredi, da se poslopja zdravstvenih zavodov začasno uporabljajo v določene namene, ter naloži zdravstvenim zavodom posebne naloge.

Ob elementarnih in drugih nezgodah lahko predsednik okrajnega oziroma občinskega ljudskega odbora v izredno nujnih primerih pozove vse nad 16 let stare in za delo sposobne prebivalce, da sodelujejo pri izvedbi določenih ukrepov za zdravstveno varstvo. V takih primerih lahko tudi pozove državljane, zavode, gospodarske in druge organizacije, da dajo za izvedbo določenih ukrepov na razpolago prevozna sredstva in opremo; z odločbo tudi lahko odredi, da se za izvedbo posameznih ukrepov začasno uporabijo poslopja organov, zavodov, organizacij in državljanov.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS lahko razveljavi ukrepe iz prvega in drugega odstavka tega člena.

d) Organi sanitarne inšpekcije

141. člen

Občinski, okrajni in republiški organi sanitarne inšpekcije opravljajo sanitarno inšpekcijsko službo v skladu s posebnimi predpisi.

e) Sestava za zdravstvo pristojnih svetov ljudskih odborov

142. člen

Za zdravstvo pristojni svet ljudskega odbora sestavljajo:

— najmanj dva člana, ki jih izvoli izmed sebe ljudski odbor;

— določeno število članov, ki jih izvoli ljudski odbor izmed zdravstvenih in drugih javnih delavcev;

— po en član, ki ga delegirajo določeni zdravstveni ter ustrezni drugi zavodi in organizacije;

— en član, ki ga skupno delegirajo pristojne ustanove za zdravstveno zavarovanje;

— član, ki ga delegira komisija ljudskega odbora za narodno obrambo.

V okrajni svet za zdravstvo delegirajo po enega člana tudi občinski sveti za zdravstvo.

Ljudski odbor določi s svojim sklepom, koliko članov ima svet, koliko članov imenuje ljudski odbor ter kateri zavodi in organizacije delegirajo člane v svet.

VIII. KAZENSKE DOLOČBE

143. člen

Z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev se kaznuje za prekršek zdravstveni delavec, ki v nasprotju z določbo 9. člena tega zakona ne da nujne zdravstvene pomoči (prva pomoč).

Z enako kaznijo se kaznuje tudi zdravnik, ki izvrši kirurško ali podobno intervencijo brez privolitve bolnika oziroma njegovega skrbnika (prvi odstavek 35. člena).

144. člen

Z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev se kaznuje za prekršek, kdor ne izvrši ali se ne ravna po ukrepih, izdanih ob elementarnih ali drugih nesrečah (21., 139. in 140. člen).

145. člen

Z denarno kaznijo do 200 000 dinarjev se kaznuje za prekršek zdravstveni zavod:

1. če neupravičeno odkloni nadaljnje zdravljenje bolnika;

2. če ne izvrši v določenem roku pravnomočne odločbe ustreznega sveta za zdravstvo o odpravi pomanjkljivosti pri strokovnem delu (tretji odstavek 132. člena);

3. če ne da pregledniku strokovnega dela potrebnih podatkov ali pojasnil ali če ga kako drugače ovira pri pregledu (130. člen).

Z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba zdravstvenega zavoda, ki stori dejanje iz prejšnjega odstavka.

X. PREHODNE IN KAZENSKE DOLOČBE

146. člen

Člane prvega sveta na novo ustanovljenega zdravstvenega zavoda imenuje ustanovitelj zavoda.

147. člen

Obstoječi higienski zavodi postanejo zavodi za zdravstveno varstvo.

148. člen

Občinski in okrajni ljudski odbori morajo v treh mesecih potem, ko začne veljati ta zakon, določiti, kateri zdravstveni zavod bo opravljal naloge občinskega zdravstvenega centra.

149. člen

Svet za zdravstvo LRS lahko izda natančnejše tehnične predpise o organizaciji in delu strokovne zdravstvene službe in o strokovni ureditvi zdravstvenih zavodov ter njihovih notranjih organizacijskih strokovnih enot.

Svet za zdravstvo LRS lahko izda tudi natančnejše predpise:

— o strokovnem izpopolnjevanju zdravstvenih delavcev izven zdravstvenega zavoda, kjer so zaposleni;

— o zaščitnih sredstvih in delovnih oblekah zdravstvenih delavcev pri delu;

— o strokovnih nalogah zdravstvenih delavcev v zdravstvenih zavodih;

— o drugih vprašanjih, ki zadevajo strokovno delo in strokovno ureditev zdravstvenih zavodov.

150. člen

Izvršni svet izda po potrebi natančnejše predpise za izvrševanje tega zakona, lahko pa pooblasti Svet za zdravstvo LRS, da uredi posamezna vprašanja s področja zdravstvenega varstva ter organizacije in dela zdravstvenih zavodov.

151. člen

Ko začne veljati ta zakon, nehajo veljati:

1. zakon o zdravstvenem strokovnem nadzorstvu nad zdravstvenimi zavodi (Uradni list LRS, št. 21-95/56);

2. zakon o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah (Uradni list LRS, št. 21-93/56);

3. zakon o bolnišnicah (Uradni list LRS, št. 21-94/56);

4. zakon o zobozdravstveni službi (Uradni list LRS, št. 5-32/55), izvzemši drugi odstavek 9. člena, 15., 17. in 18. člen;

5. zakon o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah (Uradni list LRS, št. 4-28/55), izvzemši 8. člen;

6. zakon o lekarniški službi (Uradni list LRS, št. 14-65/55), izvzemši tretji odstavek 3. člena, prvi odstavek 4. člena, prvi in drugi odstavek 5. člena, 21., 22., 23. člen in tretji odstavek 40. člena;

7. zakon o babiški službi in porodniški pomoči izven zdravstvenih zavodov (Uradni list LRS, št. 26-92/54) izvzemši 7., 9. in 10. člen;

8. odločba o ustanovitvi Centralnega higienskega zavoda (Uradni list LRS, št. 19-98/51).

Posamezne določbe, ki ostanejo po prejšnjem odstavku še v veljavi, prenehajo veljati, ko se izdajo na podlagi pooblastil, danih v tem zakonu ustrezni novi predpisi.

152. člen

V veljavi ostanejo naslednji predpisi, kolikor njihove posamezne določbe ne nasprotujejo temu zakonu:

1. zakon o zasebni zdravstveni praksi v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 43-190/57);

2. odredba o obvezni prijavi in kontroli rakavih bolnikov (Uradni list LRS, št. 10-48/50 in št. 29-169/50);

3. uredba o obveznem zdravniškem pregledu nosečih žen (Uradni list LRS, št. 6-25/51);

4. uredba o mrliško pregledniški službi (Uradni list LRS, št. 11-179/48);

5. uredba o izdajanju zdravniških spričeval (Uradni list LRS, št. 33-178/48);

6. odredba o obveznem zdravljenju tuberkuloznih bolnikov (Uradni list LRS, št. 16-76/56);

7. odredba o delovnem času uslužbencev zdravstvene stroke v zdravstvenih ustanovah (Uradni list LRS, št. 15-104/48);

8. odredba o delovnem času zdravnikov in zobarjev v zdravstvenih ustanovah ambulantno-poliklinič nega tipa (Uradni list LRS, št. 54-295/48).

153. člen

Drugi predpisi s področja zdravstvenega varstva, ki niso zajeti v 151. in 152. členu tega zakona, pa urejajo naloge, organizacijo in delo zdravstvenih zavodov, njihovih strokovnih enot in strokovnih delavnosti, ter predpisi o nalogah zdravstvenih delavcev in o varstvu pri delu ostanejo v veljavi, kolikor niso v nasprotju z določbami tega zakona, dokler ne bodo izdani novi predpisi.

154. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in
socialno politiko

POROČILO

k predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji.

V načelni razpravi so člani odbora ugotovili, da predlog zakona nadalje razvija pridobitve naše socialistične demokracije, da temelji na izkušnjah družbenega upravljanja v zdravstvenih zavodih, zmanjšuje vlogo državne uprave, odstranjuje administrativne posege na to področje in vzpostavlja tesnejši stik zdravstvene službe s samimi koristniki, pri čemer se služba zdravstva tesneje vključuje v komunalni sistem s tem, da prav komuna prevzema osnovno skrb za zdravje človeka. Poudarjena je vloga zdravstvenih delavcev, ki jim je zagotovljen velik vpliv in dane možnosti, da sami neposredno pospešujejo razvoj zdravstvene službe, hkrati pa predlog zakona ustvarja pogoje in jim daje stimulacijo za taka prizadevanja.

Predlog zakona poudarja tudi načelo proste izbire zdravstvenih delavcev in zdravstvenih zavodov in s tem razširja na vse zdravstvene delavce načelo zveznega zakona, ki predvideva le prosto izbiro zdravnikov in zdravstvenih zavodov. To načelo predstavlja demokratično pravico državljanov, hkrati pa bodo na ta način državljani neposredno vplivali na razvoj zdravstvene službe. Izražena so bila mnenja, da bo prosto izbiro sicer mogoče zagotoviti v večjih centrih, ki imajo večje zdravstvene zavode in domove, in večje število zdravstvenih kadrov, da pa ta pravica zaenkrat še ne bo mogla priti do izraza v manjših zdravstvenih enotah, zlasti še tam, kjer deluje na večjem območju sorazmerno malo zdravstvenih zavodov, to je predvsem na nerazvitih območjih. Odbor je o teh vprašanjih obširno razpravljal in sprejel stališče, da je naloga zakona tudi v tem, da deluje mobilizacijsko, da vzpodbuja težnje in prizadevanja za takšno organizacijo zdravstvene službe, ki naj omogoči državljanom prosto izbiro zdravstvenih delavcev, saj so pogoji za to večinoma že dani.

Člani odbora so v načelni razpravi o predlogu zakona v zvezi z načelom proste izbire obravnavali tudi vprašanje, kako vskladiti interese družbe za zdravljenje takih bolnikov, ki ogrožajo svojo okolico, s tem načelom. Gre za razne duševne bolezni, alkoholike, razne infekcijske bolezni (tuberkuloza) itd., ko se včasih bolniki izmikajo zdravljenju in podobno. Prosta izbira zdravstvenih delavcev in zavodov je sicer pomembna demokratična pravica državljana, vendar pa bi morala biti omejena v primeru, ko gre za družbene interese. Glede nekaterih bolezni so stvari s predpisi urejene, vendar teh predpisov zlasti na področju duševnih bolezni še nimamo in bi bilo treba po mnenju odbora to vprašanje proučiti in dokončno urediti.

Odbor je v razpravi tudi obravnaval vprašanje odnosov med skladi zdravstvenega zavarovanja in organi zdravstvene službe in možnosti, da bi prišlo pri tem do uveljavljanja nasprotujočih si interesov. V sklade zdravstvenega zavarovanja se stekajo znatna sredstva in v praksi se večkrat postavljajo vprašanja glede njihovih pravic in obveznosti do zdravstvene službe, ki se ne rešujejo vedno enotno.

Obstaja tudi vprašanje samouprave organizacijskih enot pri večjih zdravstvenih zavodih. Potrebno bo najti ustrezne oblike samostojnega družbenega samoupravljanja takih organizacijskih enot, vendar povezano z ostalimi organizacijskimi enotami, saj gre pri vseh teh enotah za določena vprašanja, ki jih morajo skupno reševati. Po mnenju odbora gre pri tem vprašanju za vskladitev 66. in 78. člena predloga zakona, kar bo treba izvesti pri sprovajanju tega zakona v praksi, upoštevajoč konkretne razmere in potrebe.

Nekateri člani odbora so tudi opozorili na dejstvo, da v raznih zdravstvenih zavodih vprašanje ocenjevanja zdravnikov in s tem urejanja njihovih prejemkov še ni povsem razčiščeno. To velja zlasti za zdravnike splošne prakse.

S tem v zvezi je odbor razpravljal o zdravstvenih delavcih, ki se poleg strokovnega dela udejstvujejo tudi v družbenih organizacijah. Prav ti so dosegli pri preventivnem delu največje uspehe, saj so jim bile družbene organizacije v veliko pomoč. Odbor je izrazil skrb, da ne bodo zdravstveni zavodi v prihodnje z dnevnimi kurativnimi nalogami preobremenjeni, tako da bodo zanemarjali preventivno delo, oziroma, ko ga bodo izvajali, ne bodo pritegnili družbenih organizacij, in bo tako tudi uspeh tega dela občutno manjši. Zato bo odvisno predvsem od programov dela zdravstvenih zavodov, da bodo kurativne in preventivne naloge vsklajene.

Člani odbra so poudarili, da vsebujejo spremembe v organizaciji zdravstvene službe in načela, na katerih naj v prihodnje temelji, vrsto pozitivnih in naprednih elementov, da pa hkrati terjajo visoko stopnjo socialistične zavesti. Subjektivne socialistične sile se bodo morale prizadevno truditi za ustvarjalno izvajanje zakona in se boriti proti pojavom stihijnosti.

Odbor je nadalje obširno razpravljal o izrazu »poklicna etika zdravstvenega osebja«. Večina članov je bila mnenja, da ni potrebno v zakonu poudarjati še posebej »poklicno« etiko. Govorimo lahko le o določenih normah socialistične etike, ki v posameznih poklicih pridejo bolj do izraza.

V podrobni razpravi je odbor sprejel te-le spremembe in dopolnitve k predlogu zakona:

4. člen: Na začetku predzadnje vrste zadnjega odstavka naj se vnese pred besedama »strokovnimi društvi« še beseda »sindikati«.

Odbor je bil mnenja, da je med organizacijami, ki sodelujejo pri izvajanju zdravstvene službe in zdravstvenega varstva, nujno potrebno izrecno navesti tudi sindikate glede na njihovo pomembnost in delo pri skrbi za delovnega človeka.

8. člen: Na koncu prvega odstavka naj se črtajo besede »poklicne etike zdravstvenega osebja« in namesto tega vnese besedilo »etike zdravstvenih delavcev«.

Ta sprememba je bila sprejeta glede na stališče, ki ga je odbor sprejel v načelni razpravi o poklicni etiki.

Na koncu drugega odstavka naj se doda besedilo »in so za svoje delo odgovorni«.

Odbor je bil mnenja, da je poleg načela samostojnosti in neodvisnosti zdravstvenih delavcev tudi načelo odgovornosti za njihovo strokovno delo tako pomembno, da mora biti navedeno med temeljnimi določbami. Vsak zdravstveni delavec mora namreč odgovarjati za naloge, ki jih terja njegovo delovno mesto in njegova strokovnost.

17. člen: Na koncu druge vrste pod 1. točko naj se pred besedo »športnikov« vnese še beseda »invalidov«.

Odbor je pri obravnavi tega člena obširno razpravljal o besedilu 1. točke, ki po eni strani izpušča nekatere posamezne skupine državljanov, glede katerih bi bili redni in kontrolni pregledi nujno potrebni, po drugi strani pa z »osebami v delovnem razmerju« razširja take preglede na veliko večino državljanov. Po pojasnilu, da gre v tem primeru za tiste osebe v delovnem razmerju, pri katerih se pojavljajo razna poklicna obolenja, in da iz besedila zakona izhaja, da so navedene le nekatere od skupin državljanov, s čimer pa niso izključeni redni in kontrolni pregledi pri drugih skupinah, je odbor sprejel predlagano besedilo z navedeno dopolnitvijo.

56. člen: V predzadnji vrsti zadnjega odstavka naj se za besedama »zdravstvenih zavodov« doda besedilo »iz prejšnjega odstavka«.

To dopolnitev je odbor sprejel zaradi jasnosti besedila.

Odbor je razpravljal tudi o spremembah in dopolnitvah k drugim členom predloga zakona, vendar jih ni sprejel in je ostal pri predlaganem besedilu.

Na seji odbora je Izvršni svet predlagal razne spremembe in dopolnitve k besedilu zakona. Odbor je o njih razpravljal in jih v celoti sprejel:

a) za *53. členom* se doda nov člen, ki se glasi:

»Zdravstveni domovi in zdravstvene postaje so temeljni zavodi zdravstvene službe, ki praviloma opravljajo vso preventivno in vso kurativno zdravstveno službo.

Obratna ambulanta opravlja preventivno zdravstveno službo v gospodarski organizaciji in daje zdravstveno pomoč njenim delavcem in uslužbencem.

Dispanzer izvaja zdravstveno varstvo tistih skupin prebivalstva, ki so zaradi svojih bioloških lastnosti (otroci, žene) ali zaradi določenih bolezni (tuberkuloza, rak, duševne motnje, alkoholizem, sladkorna bolezen itd.) prav posebno občutljive za škodljive vplive okolja.

Poliklinike opravljajo predvsem specialistično zdravstveno službo izven bolnišnice.

Bolnišnica daje bolnikom zdravstveno pomoč in oskrbo pod stalnim zdravniškim nadzorstvom ter sodeluje pri preprečevanju in odstranjevanju vzrokov obolevanj in umrljivosti. Bolnišnica je lahko splošna, specialna za zdravljenje posameznih vrst bolezni ali klinična bolnišnica.

Zavod za zdravstveno varstvo izvaja ukrepe za napredek splošnega zdravstvenega in higienskega stanja prebivalstva na območju občine, okraja oziroma Ljudske republike Slovenije ter predlaga izdajo ustreznih zdravstvenih in higienskih ukrepov.

Lekarna nabavlja, izdeluje in preizkuša zdravila in sredstva za zdravljenje, izdaja zdravila ter oskrbuje z zdravili prebivalstvo in druge zdravstvene zavode.«

b) IV. poglavje se v celoti črta.

c) Dosedanji 116. člen se črta.

č) V prvi vrsti prvega odstavka *117. člena* se za besedami »Naloge zdravstvenega centra« doda »(6. člen)«, tako da se prvi odstavek tega člena glasi:

»Naloge zdravstvenega centra (6. člen) za območje občine oziroma okraja opravlja zdravstveni zavod, ki ga določi občinski oziroma okrajni zbor občinskega oziroma okrajnega ljudskega odbora.«

d) Dosedanji 149. člen se črta.

e) Besedilo 151. do 153. člena se spremeni tako, da se glasi:

»151. člen

Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati republiški predpisi s področja zdravstvenega varstva in organizacije zdravstvene službe, kolikor ni v naslednjih členih drugače določeno.

152. člen

V veljavi ostanejo naslednji predpisi, kolikor njihove posamezne določbe ne nasprotujejo temu zakonu:

1. zakon o zasebni zdravstveni praksi v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 43-190/57);
2. zakon o pokopališčih (Uradni list LRS, št. 49-160/55);
3. odredba o obvezni prijavi in kontroli rakavih bolnikov (Uradni list LRS, št. 10-48/50 in št. 29-169/50);
4. uredba o obveznem zdravniškem pregledu nosečih žen (Uradni list LRS, št. 6-25/51);
5. uredba o mrliško-pregledniški službi (Uradni list LRS, št. 11-179/48);
6. uredba o izdajanju zdravniških spričeval (Uradni list LRS, št. 53-178/48);
7. odredba o obveznem zdravljenju tuberkuloznih bolnikov (Uradni list LRS, št. 16-76/56);
8. pravilnik za izvrševanje zakona o pokopališčih (Uradni list LRS, številka 26-119/56).

153. člen

Drugi republiški predpisi, ki so izdani na podlagi še veljavnih zveznih predpisov, in predpisi, ki urejajo materijo z drugega dela splošnega zakona o organizaciji zdravstvene službe, pa niso v nasprotju z določbami tega dela zakona, veljajo še naprej, dokler ne bodo izdani novi zvezni predpisi.«

f) V zvezi s predlaganimi spremembami in dopolnitvami se v predlogu zakona:

— preštevilčijo V. do XI. poglavje v IV. do VIII. poglavje;

— preštevilčijo dosedanji 54. do vključno 154. člen v 55. do vključno 123. člen;

— spremeni v ustreznih členih navajanje drugih členov tako, da se v dosedanjem *61. členu* citira 58. člen namesto 57. člen; *v 83. členu* citira 81. člen namesto 80. člen; *v 131. členu* citira 99. člen namesto 129. člen; *v 134. členu* citira 80. člen namesto 79. člen; *v 136. členu* citira 88. člen namesto 118. člen; *v 137. členu* citira 91. člen namesto 121. člen; *v 144. členu* citira 109. člen namesto 139. člen in namesto 140. člen se citira 110. člen; *v 145. členu* se citira 102. člen namesto 132. člen in 100. člen namesto 130. člen.

Odbor je bil naknadno obveščen tudi o spremembah in dopolnitvah, ki jih je predlagal zakonodajni odbor k 3., 16., 73., 81., 84., 117., 132., 134. in 136. členu zakona. Tudi te amandmaje odbor sprejema.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinko Simonič.

Št. 02-127/1-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Vinka Simonič l. r. Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 23. marca 1961 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji in ga brez pripomb sprejel.

Odbor je zlasti obravnaval tiste določbe zakonskega predloga, ki spadajo v odborovo delovno področje. Tudi po odborovem mnenju terja naš družbeni razvoj temeljitejšo reorganizacijo zdravstvene službe, kar ustrezno rešuje predlog zakona.

Z uveljavitvijo tega zakona se bodo povečale neposredne pravice državljanov, ki jih bodo lahko trenutno omejile le določene materialne zmožnosti posameznika ali zavoda, povečal se bo vpliv državljanov na razvoj zdravstvene službe in močneje bo prišla do izraza vloga in odgovornost komune za zdravstveno varstvo. Po mnenju odbora so dane tudi vse možnosti za nadaljnji razvoj družbenega upravljanja na področju zdravstva. Razvijanje družbenega upravljanja zdravstvene službe, neposredna udeležba in pravice državljanov ter družbenih organizacij pri razvijanju te službe pa bo tudi po mnenju odbora prispevalo k vedno boljši organizaciji zdravstvenega varstva.

Z novo zakonsko ureditvijo bodo člani kolektivov zdravstvenih zavodov glede svojih pravic in dolžnosti ustrezno izenačeni s člani kolektivov gospodarskih organizacij ter bodo preko upravnega odbora upravljali zdravstveni zavod. Odbor je v zvezi s tem zlasti obširno obravnaval tudi vlogo in naloge sveta zdravstvenega zavoda, ki bo povezoval širše družbene interese z interesi zdravstvenega zavoda in njegovega kolektiva.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlagajo Izvršni svet, odbor za zdravstvo in socialno politiko in zakonodajni odbor.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor je za poročevalca določil Nerina Gobbo.

Št. 02-127/2-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Nerino Gobbo l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Sloveniji in ga v načelu sprejel.

Odbor se je strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga Izvršni svet in odbor za zdravstvo in socialno politiko.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

3. člen: v drugi vrsti naj se besedi »fizičnega in psihičnega« črtajo in namesto njih vnesejo besede »telesnega in duševnega«.

Popravi naj se tudi tiskovna napaka v tretji vrsti pri besedi »readaptacijo«.

16. člen: naj se spremeni tako, da se glasi:

»Za splošne higienske ukrepe (1. točka 15. člena) se štejejo zlasti ukrepi za zboljšanje higienskih in sanitarnih razmer: na javnih krajih, trgih in ulicah; v lokalnem prometu; v komunalnih podjetjih in komunalnih zavodih; v šolah in drugih javnih poslopjih; v javnih kopališčih in javnih sanitarnih napravah, za pitno vodo in vodovodne naprave; za odplake in odpadne snovi; za kanalizacije; v gospodinjstvih in stanovanjskih skupnostih; v objektih za razvedrilo in počitek; na pokopališčih in krematorijih.«

73. člen: v drugi vrsti druge alinee drugega odstavka naj se črta beseda »zavoda«.

V prvi vrsti tretje alinee naj se za besedo »obravnava« vnese še beseda »predloge«; v drugi vrsti iste alinee naj se črta beseda »nepravilnosti pri«, tako, da se besedilo te alinee glasi:

»obravnava predloge, pripombe in opozorila zainteresiranih organov, organizacij, zavodov in državljanov glede dela zavoda in razmerij med osebjem in bolniki;«

81. člen: na koncu tretjega odstavka naj se dodajo še besede »razen v primeru iz drugega odstavka 81. člena«.

84. člen: v prvi vrsti prvega odstavka naj se črta beseda »dani«.

117. člen: v tretji vrsti prvega odstavka naj se črtajo besede »občinskega oziroma okrajnega«.

132. člen: v zadnji vrsti zadnjega odstavka naj se črtajo besede:

»na Sekretariat Sveta za zdravstvo LRS«.

134. člen: v prvi vrsti prvega odstavka naj se črtajo besede »na območju občine oziroma okraja«.

136. člen: v prvem odstavku naj se črtajo besede »občinskega oziroma okrajnega« in besede »na območju občine oziroma okraja«, tako, da se prvi odstavek tega člena glasi:

»Za zadeve zdravstva pristojni svet ljudskega odbora:«

Odbor predlaga, da se popravijo tudi nekatere tiskovne napake.

Zakonodajni odbor je predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejel in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 02-127/3-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Vera Kolarič l. r. dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij

1. člen

Sredstva, ki jih vplačujejo gospodarske organizacije v občinske rezervne sklade oziroma v rezervni sklad LR Slovenije po 2. členu Zakona o ustanovitvi in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 9-85/61), se vodijo na posebnih bančnih računih teh skladov kot skupne rezerve gospodarskih organizacij.

Sredstva na posebnih računih iz prejšnjega odstavka se smejo uporabljati samo za potrebe gospodarskih organizacij.

2. člen

Z občinsko rezervo gospodarskih organizacij razpolaga posebni upravni odbor, ki ga imenuje občinski ljudski odbor, z republiško rezervo gospodarskih organizacij pa upravni odbor, ki ga imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

3. člen

Skupne rezerve gospodarskih organizacij, zbrane v občinskem rezervnem skladu, se lahko uporabijo:

1. za izplačila osebnih dohodkov delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, če gospodarska organizacija ne more kriti takih izplačil iz ustvarje-

nega čistega dohodka oziroma iz sredstev svojih skladov (221. člen Zakona o delovnih razmerjih);

2. za kritje drugih poslovnih izgub in za sanacijo;

3. za pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij.

4. člen

Skupne rezerve gospodarskih organizacij, zbrane v rezervnem skladu LR Slovenije, se lahko uporabijo:

1. za dajanje posojil občinskim rezervnim skladom za kritje izplačil po 3. členu tega zakona, če občinski rezervni sklad sam nima dovolj sredstev;

2. za sodelovanje z občinskimi rezervnimi skladi, gospodarskimi in drugimi organizacijami pri pokrivanju izgub oziroma pri sanaciji posameznih gospodarskih organizacij;

3. za pospeševanje poslovanja gospodarskih organizacij.

5. člen

Skladi dajejo gospodarskim organizacijam sredstva za namene iz 3. in 4. člena tega zakona praviloma proti povračilu.

Natančnejši pogoji za dodeljevanje in vračanje sredstev, pogoji, ob katerih se lahko dajo gospodarski organizaciji sredstva brez povračila, ter natančnejše določbe o sestavi in delu upravnih odborov iz 2. člena tega zakona se določijo v pravilih o razpolaganju s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij, ki jih predpišejo občinski ljudski odbori oziroma Izvršni svet.

6. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po dnevu objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zvezni zakon o ustanovitvi in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ št. 9-85/61) pooblašča ljudsko republiko, da izda republiški zakon za upravljanje in razpolaganje s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij. V rezervne sklade republike in občin se zbirajo sredstva za morebitno kritje izgub, sanacijo gospodarskih organizacij in za pospeševanje dejavnosti gospodarskih organizacij.

Republiški rezervni sklad naj služi za intervencijo v tistih primerih, kadar rezervna sredstva občinskih skladov niso zadostna.

Predlog določa temeljna načela glede načina uporabe in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij.

V predlogu republiškega zakona so bila upoštevana zlasti naslednja načela:

— sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij se vodijo na posebnem bančnem računu;

— vsak sklad ima svoj upravni odbor;

— sredstva se uporabljajo izključno namensko za kritje poslovnih izgub, sanacije in za pospeševanje dejavnosti gospodarskih organizacij;

— sredstva iz skupnih rezerv se morajo praviloma vračati.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je razpravljal o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij na svoji seji dne 23. marca 1961.

Odbor je v načelni razpravi k predlogu zakona ugotovil, da ustreza intencijam zveznega zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij, na podlagi katerega je izdan.

V razpravi o podrobnostih je odbor k predlogu zakona sprejel spremembo naslova predloga zakona, kot jo je na seji odbora predlagal Izvršni svet, tako da se naslov predloga zakona glasi: »Zakon o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij.«

V tretji vrsti 1. člena naj se beseda »ustanovitvi« zamenja z besedo »ustvarjanju«.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št. 02-128/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 obravnaval predlog zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij in ga sprejel.

Odbor je pri podrobni obravnavi soglašal s spremembami besedila, ki jih je predlagal predstavnik Izvršnega sveta in sicer:

Besedilo v naslovu zakona se spremeni tako, da se glasi: »Zakon o načinu gospodarjenja in razpolaganja s skupnimi rezervami gospodarskih organizacij«;

v 3. vrsti 1. člena se beseda »ustanovitvi« zamenja z besedo »ustvarjanju«.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona s predlaganimi spremembami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Št. 02-139/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Ivan Knez l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij in ga sprejel brez sprememb.

Predlog zakona temelji na določilu 2. člena Zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij in določa, v katere namene se sme uporabljati republiški rezervni sklad.

Zakonodajni odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona s spemembami, ki jih predlaga odbor za gospodarstvo RZ.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-128/1-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stane Nunčič l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij in ga soglasno sprejel.

Odbor je soglašal s spremembami in dopolnitvami, ki jih je predlagal v naslovu in besedilu Izvršni svet in ki so navedene v poročilu odbora za gospodarstvo.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona z navedenimi spremembami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 02-139/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Janez Lesjak l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Na podlagi 3. člena Zakona o ustanovitvi in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 9-85/61) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 28. marca 1961 sprejela

odlok

o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

I.

V rezervni sklad Ljudske republike Slovenije vplačujejo gospodarske organizacije prispevek za skupne rezerve gospodarskih organizacij v višini 1,5 % od doseženega čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke in za sredstva, ki jih obvezno vnašajo v svoj rezervni sklad. V republiški sklad ne plačujejo tega prispevka gospodarske organizacije, ki plačujejo pavšalni prispevek iz dohodka.

II.

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

Z zveznim zakonom o ustanovitvi in uporabi sredstev republiških in občinskih rezervnih skladov za potrebe gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 9-85,61) morajo gospodarske organizacije vplačevati del čistega dohodka v rezervni sklad občine in v rezervni sklad ljudske republike.

Sredstva skupnih gospodarskih organizacij se formirajo v višini 2 % — občinski ljudski odbor pa lahko poveča ta prispevek na 3 % — od dejansko doseženega čistega dohodka gospodarskih organizacij, zmanjšanega za znesek izplačanih osebnih dohodkov in za znesek, ki se obvezno izloča v rezervni sklad gospodarske organizacije.

Sredstva skupnih rezerv gospodarskih organizacij se lahko koristijo za pokrivanje poslovnih izgub, za sanacijo gospodarskih organizacij ter za potrebe, s katerimi se pospešuje njihova dejavnost.

Na osnovi 3. člena zakona določi Ljudska skupščina ljudske republike odstotek prispevka za republiški rezervni sklad od sredstev, ki jih gospodarske organizacije izločajo za skupne rezerve gospodarskih organizacij.

Z omenjenim zveznim zakonom so bili ukinjeni enotni skupni rezervni sklad za industrijo, rudarstvo in gradbeništvo kakor tudi skupni republiški rezervni skladi za kmetijska posestva. Nerazporejena sredstva novega sklada se porazdelijo na rezervne sklade ljudskih republik, nerazporejena sredstva skupnega sklada LRS za kmetijska posestva pa se v celoti prenesejo v republiški rezervni sklad. Terjatve bivših skupnih rezervnih skladov iz naslova kreditov pa se prenesejo v rezervne sklade tistih občin, v katerih imajo svoj sedež.

Na osnovi grobih izračunov bi znašal prispevek v skupne rezerve gospodarskih organizacij v LR Sloveniji v letu 1961 1 360 milijonov dinarjev, če se uvede prispevek po stopnji 3 %.

Dosedanji zvezni prispevek skupnemu rezervnemu skladu za gospodarske organizacije iz področja industrije, rudarstva in gradbeništva pa je znašal v LR Sloveniji okoli 1 200 milijonov; prispevek republiškemu skupnemu rezervnemu skladu kmetijskih posestev pa okoli 6,3 milijone. Če bi se uvedel prispevek za skupne rezerve gospodarskih organizacij po stopnji 2 %, bi znašal v letu 1961 samo 906 milijonov in bi bil nižji kot v letu 1960.

Predlaga se, da se formira republiški rezervni sklad v višini 1,5 % od doseženega čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke in za sredstva, ki jih gospodarske organizacije obvezno vnašajo v svoj rezervni sklad, razen gospodarskih organizacij, ki plačujejo družbene obveznosti v pavšalu.

Republiški rezervni sklad bo pravilnoma služil za intervencijo v tistih primerih, ko bi sredstva posameznega občinskega rezervnega sklada ne bila zadostna, in v primerih, kadar bo neposredna intervencija smotrna v posameznih konkretnih primerih.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 23. marca 1961 razpravljal o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da je odstotek prispevka v predvideni višini potreben glede na nujnost, da se sredstva tega sklada ne zmanjšajo nasproti sredstvom, ki so se v letu 1960 natekla po prejšnjih predpisih v skupni rezervni sklad za gospodarske organizacije iz področja industrije, rudarstva in grabeništva v LR Sloveniji.

V razpravi o podrobnostih je odbor ugotovil, da je treba citiranje zakonskega predpisa, na podlagi katerega se izdaja ta odlok, vskladiti z naslovom zakona, kot je objavljen v Zveznem uradnem listu.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme s predlagano spremembo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št. 02-130/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 sprejel predlog odloka o odstotku, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije.

Odbor se strinja s predlogom Izvršnega sveta, da se v prvi vrstici zamenja beseda »ustanovitvi« z besedo »ustvarjanju« tako, da se prvi stavek glasi: »Na podlagi 3. člena zakona o ustvarjanju in uporabi sredstev . . .«.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka z navedenim popravkom sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Ulčarja.

Št. 02-141/1-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Jože Ulčar l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij in ga sprejel brez sprememb. Predlog odloka določa, da vplačujejo gospodarske organizacije prispevek za skupne rezerve gospodarskih organizacij v višini 1.5 % od doseženega čistega dohodka, zmanjšanega za izplačane osebne dohodke in za sredstva, ki jih obvezno vnašajo v svoj rezervni sklad. Glede na to, predlaga zakonodajni odbor, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-130/1-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stane Nunčič l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 02-141/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Janez Lesjak l. r.

Predsednik: Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Na podlagi drugega odstavka 4. člena zakona o prispevku v družbene investicijske sklade (Uradni list FLRJ, št. 8-64/61) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 28. marca 1961 sprejela

ODLOK

o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

I.

V družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije plačujejo gospodarske organizacije iz območja LR Slovenije prispevek v višini 10 odstotkov od čistega dohodka, ki ga namenijo v svoj poslovni sklad in v sklad skupne porabe.

II.

Ta odlok začne veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

Sredstva družbenih investicijskih skladov občin, okrajev in ljudskih republik so se do sedaj formirala v odvisnosti od razmerja prispevka in dohodka nasproti vloženim sredstvom gospodarskih organizacij in so se izdvajala iz prispevka na dohodek gospodarskih organizacij.

Sredstva družbenih investicijskih skladov so se z družbenim planom ljudske republike delila na sredstva družbenega investicijskega sklada republike in sredstva investicijskih skladov okrajev in občin. Z družbenim planom okraja pa na sredstva družbenega investicijskega sklada okraja in sredstva investicijskih skladov občin.

Z novim zakonom o prispevku družbenim investicijskim skladom pa plačujejo gospodarske organizacije prispevek po stopnji 20 % od čistega dohodka in sicer po stopnji 10 % v investicijski fond republike in po stopnji 10 % v investicijski sklad občine.

Zakon pooblašča republiko, da lahko določi tudi nižjo stopnjo prispevka in da se v takšnem primeru poveča stopnjo prispevka občinskemu investicijskemu skladu.

V primeru, če republika s svojim odlokom ne določi nižje stopnje prispevka od 10 % za republiški investicijski sklad, vplačujejo gospodarske organizacije prispevek po stopnji 10 %.

Družbeni plan LR Slovenije za leto 1961 je po stari delitvi predpisal, da se v investicijski klad LR Slovenije steka 65 % prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij, ki pripada investicijskim skladom občin, okrajev in ljudskih republik, razen prispevka iz dohodka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije pavšalno.

Na osnovi prvotno predvidene realizacije, s katero je računal plan, ter na osnovi stare delitve bi znašal v letu 1961 prispevek za investicijske sklade ljudske republike, okrajev in občin 7960 milijonov dinarjev. Upoštevajoč izpremembe v formiranju dohodka pa bi znašal prispevek v investicijske sklade ljudske republike, okrajev in občin 9 milijard dinarjev. Pri delitvi teh sredstev po predlagani stopnji 10 % za republiški investicijski sklad bi bil odnos po stari in novi delitvi v milijonih dinarjev takle:

	l. 1961	
	plan	po novi delitvi
Republiški investicijski sklad	5170	4525
Investicijski sklad ljudskih odborov	2760	4525
Skupna sredstva družbenih investicijskih skladov ljudske republike, okrajev in občin	7960	9050

Glede na to, da se v republiški družbeni investicijski sklad steka lahko maksimalno le 10 % od zneska, ki ga gospodarske organizacije izdvajajo za svoje poslovne sklade in sklade skupne potrošnje, ter da so na tej osnovi izračunana sredstva za republiški investicijski sklad nižja, kakor pa so bila predvidena v družbenem planu za leto 1961 se predlaga osvojitev predlagane stopnje prispevka.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 23. marca 1961 razpravljal o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da predlagana stopnja prispevka ustreza razdelitvi teh sredstev med republiški investicijski sklad in investicijske sklade ljudskih odborov. Ker odbor v podrobnostih ni imel k predlogu odloka spreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov, predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št. 02-129/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 razpravljal o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LR Slovenije in ga sprejel brez sprememb in dopolnitev.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Antona Seljaka.

Št. 02-140/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Anton Seljak l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije in ga sprejel brez sprememb.

Predlog odloka določa prispevek v višini 10 % od čistega dohodka, ki ga namenijo gospodarske organizacije v svoj poslovni sklad in v sklad skupne porabe. Ta višina prispevka je v skladu z zakonom o prispevku družbenim investicijskim skladom. Zato predlaga zakonodajni odbor, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-129/1-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stane Nunčič l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije.

Odbor ni imel k predlogu odloka pripomb in ga je zato sprejel brez sprememb ali dopolnitev ter predlaga, da ga Zbor proizvajalcev sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 02-140/2-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Janez Lesjak l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

1. člen

Ustanovi se sklad LR Slovenije za šolstvo kot družbeni sklad (v nadaljnjem besedilu: sklad).

2. člen

Sredstva sklada so:

1. del dohodkov, ki jih določi Ljudska skupščina LR Slovenije po 22. členu temeljnega zakona o finansiranju šolstva;

2. del prispevka, ki ga plačujejo po temeljnem zakonu o finansiranju šolstva v družbene sklade za šolstvo gospodarske organizacije in samostojni zavodi;

3. drugi dohodki (dotacije, pomoči, darila).

3. člen

Sredstva sklada se lahko uporabljajo:

1. za zagotovitev sredstev za osnovno dejavnost šol, ki jih je ustanovila ali jih pomaga finansirati LR Slovenija;

2. za dajanje pomoči občinskim družbenim skladom za šolstvo, da razvijajo določene vrste šol, njihove delavnice in domove;

3. za dajanje pomoči ali posojil za gradnjo in opremo zavodov, v katerih se pripravljajo učitelji za osnovne ali druge šole ali se sistematično izobražujejo strokovni kadri za več občin ali za vso LR Slovenijo;

4. za dajanje pomoči ali posojil, potrebnih za ukrepe, ki imajo pomen za napredek izobraževanja strokovnih kadrov v LR Sloveniji;

5. za kritje dela stroškov za osnovno dejavnost tistih šol, za katere mora po odločbi razsodišča (tretji odstavek 32. člena temeljnega zakona o finansiranju šolstva) prispevati k njihovemu finansiranju Ljudska republika Slovenija.

4. člen

Sklad je pravna oseba.

Sklad ima pravila. S pravili se določita organizacija in način poslovanja sklada.

5. člen

Sklad posluje po določbah temeljnega zakona o finansiranju šolstva.

6. člen

Sklad upravlja upravni odbor.

Upravni odbor sklada sestavljajo:

— 5 članov, ki jih imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije izmed prosvetnih in drugih javnih delavcev;

— 14 članov, ki jih delegirajo:

a) zbornice:

Zbornica za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet LRS, Trgovinska zbornica LRS, Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, Gostinska zbornica LRS, Obrtna zbornica LRS — vsaka po enega člana;

b) visokošolski zavodi:

svet Univerze v Ljubljani — 1 člana, delegati svetov Umetniških akademij — 1 člana; delegati visokih in višjih šol — 1 člana, Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru — 1 člana;

c) družbene organizacije:

Zveza sindikatov Jugoslavije — Republiški odbor za Slovenijo, Zveza prijateljev mladine Slovenije, Ljudska mladina Slovenije, Društvo defektologov Slovenije, Športna zveza Slovenije — vsaka po enega člana.

7. člen

Zavodi, zbornice in organizacije izvolijo člane upravnega odbora sklada na seji svojega najvišjega organa. Če je bil v času, ko je treba voliti člana upravnega odbora sklada, občni zbor organizacije oziroma zbornice že opravljen, lahko voli člana sklada upravni odbor organizacije oziroma zbornice, mora pa izvolitev predložiti v potrditev prvemu občnemu zboru.

8. člen

Predsednika upravnega odbora sklada in njegovega namestnika izvolijo člani upravnega odbora sklada izmed sebe.

9. člen

Mandatna doba članov upravnega odbora traja dve leti.

10. člen

Upravni odbor opravlja zlasti tele naloge:

— sprejme pravila sklada;
— sestavi večletni program za uporabo sredstev sklada;
— sprejema finančni načrt in določi zaključni račun sklada;
— določa pogoje za dajanje pomoči in posojil iz sredstev sklada;
— skrbi za izvrševanje finančnega načrta in za poslovanje sklada;
— opravlja druge naloge, ki so mu dane s pravili sklada in drugimi predpisi.

11. člen

Naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada je predsednik upravnega odbora sklada oziroma član upravnega odbora, ki ga določi upravni odbor.

12. člen

Upravne in administrativne zadeve sklada opravlja sekretariat Sveta za šolstvo LRS.

13. člen

Za leto 1961 se določijo za financiranje osnovne dejavnosti šol in za druge potrebe šolstva iz 3. člena tega zakona vsa sredstva, ki so bila za te namene določena v proračunu LRS za leto 1961, in se prenesejo v sklad.

14. člen

Prva imenovanja in izvolitve članov upravnega odbora sklada je treba opraviti najpozneje v enem mesecu od dneva, ko začne veljati ta odlok.

15. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Po 39. členu temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) se ustanovijo v ljudskih republikah republiški družbeni skladi za šolstvo, ki so obvezni.

Predlog zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo obsega določbe o ustanovitvi tega sklada, o virih njegovih sredstev, o tem, za kakšne namene se smejo ta sredstva uporabljati, ter o upravljanju sklada.

Po predlogu zakona upravlja sklad upravni odbor, ki ga sestavljajo: 5 članov, ki jih imenuje Izvršni svet, ter 14 članov, ki jih delegirajo zainteresirane zbornice, visokošolski zavodi in družbene organizacije.

Predlog zakona v 13. členu tudi zagotavlja skladu LRS za šolstvo za leto 1961 sredstva za finansiranje osnovne dejavnosti šol, ki jih mora finansirati Ljudska republika Slovenija. Ta sredstva so zagotovljena skladu na ta način, da se prenesejo nanj sredstva, ki so bila v republiškem proračunu za leto 1961 določena za osnovno dejavnost in za investicijske potrebe teh šol. S tem odpade za leto 1961 potreba po izdaji posebnega odloka po 22. členu temeljnega zakona o financiranju šolstva.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je 23. marca 1961 razpravljal o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da predlog zakona ustreza ciljem, ki so postavljeni z zveznim temeljnim zakonom o financiranju šolstva.

V podrobni razpravi je odbor sprejel spremembe in dopolnitve, ki jih je na seji predlagal predstavnik Izvršnega sveta, in sicer:

6. člen: V prvi oziroma drugi vrsti prve alinee drugega odstavka se besede »Izvršni svet Ljudske skupščine« nadomestijo z besedami »Ljudska skupščina«.

11. člen: Besedilo prve in druge vrste se nadomesti z besedami »sekretar Sveta za šolstvo LRS«, tako da se 11. člen v celoti glasi: »Naredbodajalec za izvršitev finančnega načrta sklada je sekretar Sveta za šolstvo LRS.«

14. člen: Na koncu prvega odstavka se popravi pismena pomota, tako da se beseda »odlok« nadomesti z besedo »zakon«. Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Izvršni svet se pooblašča, da izvrši prvo imenovanje članov, ki jih imenuje Ljudska skupščina LRS.«

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št. 02-131/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo in ga v načelu in v podrobnostih soglasno sprejel brez sprememb.

V obravnavi je bilo predvsem poudarjeno, da bodo pri izvajanju zakona oziroma pri financiranju šolstva nastopile nekatere težave pri tistih šolah, katerih območje presega direkten interes organa, ki ima pravice ustanovitelja. Pri tem opozarja odbor na previdnost pred prehitrimi ukrepi posameznih prizadetih organov, hkrati pa na nujnost intenzivnega iskanja primernih oblik zbiranja sredstev za potrebe teh šol.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 02-142/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Marija Vild l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Odbor za prosveto in kulturo je 22. marca 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo in ga v načelu ter podrobnostih sprejel.

Pri obravnavi predloga zakona je odbor upošteval tudi predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo, kakor tudi predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti, zlasti s stališča politike financiranja šolstva tako v republiki kot v občinah.

Predlog zakona izhaja iz novega načina financiranja šolstva, ki naj prispeva k temu, da postanejo šole v celoti samostojne družbene ustanove z ustrezno materialno podlago in osvobojene proračunskih administrativnih okvirov.

Odbor je bil mnenja, da trenutno sicer še ne morejo priti dovolj do izraza vse prednosti novega sistema financiranja šolstva, predvsem zato, ker sredstva teh skladov še ne krijejo v celoti predvidenih potreb šolstva. Pri tem pa je seveda treba upoštevati, da bodo skladi za šolstvo svoja sredstva povečevali vzporedno z naraščanjem narodnega dohodka. Hkrati pa je treba upoštevati, da gre pri tem za uresničevanje načel temeljnega zakona o financiranju šolstva, ki se tesno povezuje z izpopolnjevanjem družbenega sistema, hkrati pa tudi z razvojem in izpopolnjevanjem gospodarskega sistema.

Uresničevanje novega sistema in njegovo dosledno uveljavljanje, je po mnenju odbora odvisno tudi od dela šolskih odborov, ki morajo skupno z drugimi činitelji težiti k nadaljnjemu izpopolnjevanju družbene samouprave v šolstvu in razvijati interes za delo šole pri prebivalcih, družbenih in gospodarskih organizacijah, politično-teritorialnih enotah in ustanovah. S tem, ko se šola osvobaja administrativnih spon, se povečuje tudi interes samih prosvetnih delavcev ne samo za učenje in vzgajanje, ampak tudi za celotni razvoj naše družbe, pri tem pa zlasti za njen ekonomski razvoj.

Pri nadaljnjem razvijanju šolstva in uresničevanju nalog programa perspektivnega razvoja LR Slovenije v razdobju do leta 1965, je treba po mnenju odbora, zagotoviti skladom za šolstvo vsa tista sredstva, ki so jih do zdaj šolam dajali ustanovitelji, hkrati pa seveda tudi tista sredstva, ki so določena v zvezi z novimi predpisi. Zato pa so povsem nepravilne težnje tistih, ki obravnavajo šolstvo in njegovo decentralizacijo predvsem z materialnih stališč in ne upoštevajo, da gre pri novem sistemu financiranja šolstva dejansko za financiranje novih bodočih kadrov za obsežne družbene potrebe. Financiranje šolstva je brez dvoma naloga vseh družbenih činiteljev, ki morajo skupno z občino zagotoviti stabilno financiranje šolstva.

Odbor za prosveto in kulturo je obširno razpravljal o namenih, za katere se sredstva sklada Ljudske republike za šolstvo lahko uporabljajo. Odbor se v celoti strinja, da je treba ta sredstva uporabiti predvsem za potrebe in za

izgrajevanje visokega šolstva, za potrebe manjšinskega šolstva ter kot pomoč občinam pri razvijanju posebnega šolstva.

Odbor je obravnaval tudi spremembe in dopolnitve, ki jih je k 6., 11. in 14. členu predlagal predstavnik Izvršnega sveta in se je z njimi strinjal.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Odbor je za poročevalca določil Franca Šušteršiča.

Št. 02-131/2-60.

Ljubljana, dne 22. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Šušteršič l. r. France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 23. marca 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo in ga sprejel.

Odbor je obravnaval zlasti določbe o upravljanju sklada, ki so v skladu z načeli družbenega upravljanja. Po mnenju odbora prispeva predlog zakona k nadaljnjemu izgrajevanju družbene samouprave na področju šolstva.

Odbor je razen tega obravnaval tudi uporabo sredstev tega sklada in je bil mnenja, da bi bilo umestno, da bi ta sklad v posebnih primerih dajal pomoč tudi občinskim družbenim skladom za šolstvo.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih k 6., 11. in 14. členu predlaga Izvršni svet.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo.

Odbor je za poročevalca določil Franca Pirkoviča.

Št. 02-131/3-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Pirkovič l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo in ga sprejel brez sprememb. Predlog zakona temelji na določilu 39. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva in je s tem zakonom tudi vsklajen.

Zakonodajni odbor se je strinjal tudi s spremembami in dopolnitvami, ki jih je predlagal Izvršni svet.

Zakonodajni odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-131/4-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lado Oblak l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi sklada LR Slovenije za šolstvo in ga je soglasno sprejel.

Odbor se je strinjal s spremembami in dopolnitvami, ki jih je na seji predlagal Izvršni svet k 6., 11. in 14. členu in ki jih je sprejel tudi odbor za gospodarstvo.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 02-142/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Bojan Leskovar l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

Na podlagi drugega odstavka 48. člena temeljnega zakona o finansiranju šolstva, (Ur. l. FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 28. marca 1961 sprejela

ODLOK

o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

I

Občinskim skladom za šolstvo pripada 60 % skupnega prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo gospodarske organizacije, samostojni zavodi in zasebne obrti z območja občine.

II

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

48. člen temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) določa, da se prispevek v družbene sklade za šolstvo porazdeli med občinske sklade in med republiški sklad v razmerju, ki ga določi Ljudska skupščina LRS s tem, da del, ki pripada občinskim skladom ne sme znašati manj kot 60 %. Pri predlogu odloka naj bi pripadalo občinskim skladom 60 % prispevka, tako da bi ostalo republiškemu skladu 40 %. Pri taki razdelitvi prispevka bi se iz 10 % proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev, ki se izloči za družbene sklade za šolstvo, preden se porazdeli na politične teritorialne enote (prvi odst. 28. člena zakona o proračunskem prispevku iz osebnega dohodka delavcev, Ur. l. FLRJ, št. 52/57, 9/61), ter iz prispevka, ki ga plačujejo za družbene sklade za šolstvo zasebne obrti v letu 1961 nabrala v skladih za šolstvo naslednja sredstva:

občinski družbeni skladi za šolstvo:

iz 10 % proračunskega prispevka od osebnega dohodka delavcev		1 603 730 000
iz prispevka zasebnih obrti		60 000 000
skupaj . . .	din	1 663 730 000

republiški družbeni sklad za šolstvo:

iz 10 % proračunskega prispevka od osebnega dohodka delavcev		1 069 200 000
iz prispevka zasebnih obrti		40 000 000
skupaj . . .	din	1 109 200 000

Po 43. členu temeljnega zakona o financiranju šolstva pripada občinskim skladom tudi del proračunskega dopolnilnega prispevka iz osebnega dohodka delavcev in del občinske doklade, ki jo plačujejo zavezanci dohodnine. Računa se, da bodo občinski ljudski odbori proračunski dopolnilni prispevek od osebnega dohodka in občinsko doklado predpisali in da bo znašal del dopolnilnega proračunskega prispevka od dohodka za občinske sklade povprečno 4 %, del občinske doklade pa 2 %. Iz teh dveh virov bi prišel v občinske družbene sklade za šolstvo še znesek 1 214 000 000 din. Računa se, da bodo ob upoštevanju navedenih virov razpolagali občinski skladi za šolstvo s skupnim zneskom 2 milijardi 877 000 000 din. Ta sredstva bodo občinskim skladom za šolstvo v letu 1961 v glavnem zadoščala za izpolnjevanje njihovih nalog, če se vpošteva, da so okraji in občine v letu 1960 investirali v šolstvo skupno le 1 856 000 000 din.

Nasprotno pa sredstva v znesku 1 109 200 000 din republiškemu skladu za šolstvo ne bodo zadostovala niti za financiranje tistih investicijskih potreb v šolstvu, ki naj bi se po družbenem planu za leto 1961 financirale iz republiških sredstev, zlasti ker zvezna participacija za visoke šole ne bo tolikšna, kot se je predvidevalo.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 23. marca 1961 razpravljal o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo.

Odbor je ugotovil, da je v predlogu odloka določeni odstotek sredstev, ki pripadajo občinskim skladom za šolstvo, v mejah, ki jih postavlja zvezni temeljni zakon o financiranju šolstva.

Odbor v podrobni razpravi k predlogu odloka ni imel izpreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov in zato predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št. 02-132/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 obravnaval predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo in ga brez sprememb in dopolnitev sprejel.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlagani odlok sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tončko Banovec.

Št. 02-143/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Tončka Banovec l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo in ga sprejel brez sprememb.

Predlog odloka določa, da pripada občinskim skladom za šolstvo 60 % skupnega prispevka v družbene sklade za šolstvo.

Predlog odloka je v skladu z zveznimi predpisi, zato predlaga zakonodajni odbor, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-132/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lado Oblak l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo.

Odbor je ugotovil, da je predlog odloka v skladu z določbami temeljnega zakona o financiranju šolstva in ga je soglasno sprejel brez sprememb.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 02-143/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Bojan Leskovar l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Na podlagi drugega odstavka 47. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Ur. l. FLRJ, št. 53-687/60) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 28 .marca 1961 sprejela

ODLOK

o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

I.

Zasebne obrtne delavnice, zasebna gostišča, lastniki zasebnih cestnih motornih vozil, ki se ukvarjajo z javnim prevozom, ter lastniki zasebnih ladij, ki se ukvarjajo z javnim prevozom v pomorski in notranji plovbi (zasebni obrti), obračunavajo in plačujejo prispevek v družbene sklade za šolstvo po stopnji 5 % od osnove, po kateri plačujejo dohodnino.

II.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

Po drugem odstavku 47. člena temeljnega zakona o financiranju šolstva (Uradni list FLRJ, št. 53-687/60) določi Ljudska skupščina LRS osnovo in stopnjo prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti. Ta prispevek se je doslej plačeval v sklad za gospodarske kadre; določal ga je Izvršni svet.

V letu 1960 je bil določen prispevek za gospodarske kadre po stopnji 5 % od osnove, po kateri plačujejo zasebne obrti dohodnino. Enaka stopnja naj bi ostala tudi v letu 1961, ker bodo po tej stopnji zasebne obrti s prispevkom za družbene sklade za šolstvo sorazmerno enako obremenjene kot gospodarske organizacije družbenega sektorja, ki plačujejo ta prispevek po drugi osnovi, in sicer na podlagi 28. člena zakona o proračunskem prispevku od osebnega dohodka delavcev (Uradni list FLRJ, št. 52-647/52, 9-83/61).

V letu 1960 so znašali prispevki zasebnih obrti za gospodarske kadre približno 90 milijonov din, za leto 1961 pa se predvideva, da bodo znašali iz zasebnih obrti za sklade za šolstvo približno 100 milijonov din.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 23. marca 1961 razpravljal o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Odbor je predlog odloka sprejel brez sprememb in dopolnitev in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št.02-133/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 23. marca 1961 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti in ga brez sprememb in dopolnitev sprejel.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlagani odlok sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Henrika Cigoja.

Št. 02-144/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Henrik Cigoj l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti in ga sprejel brez sprememb.

Predlog odloka temelji na 47. členu temeljnega zakona o financiranju šolstva. Predlog odloka določa prispevek v višini 5 % od osnove, po kateri plačujejo zasebne obrti dohodnino. Višina prispevka je nasproti letu 1960 ostala nespremenjena.

Zakonodajni odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-133/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lado Oblak l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti.

Predlog odloka je v skladu z določbami temeljnega zakona o financiranju šolstva, zato odbor ni imel pripomb. S predlogom odloka je v celoti soglašal in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 02-144/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Bojan Leskovar l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji

1. člen

11. člen zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 13-45/56 in 34-170/58) se spremeni tako, da se glasi:

»Republiški svet opravlja na seji na področju, za katero je ustanovljen, zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen, izvršilne zadeve in tiste upravne zadeve, ki so s predpisi izrecno dane v njegovo pristojnost.

Upravne zadeve na ustreznem področju opravlja sekretariat sveta.«

2. člen

V 13. členu zakona se spremeni drugi odstavek tako, da se glasi:

»Določeno število članov sveta volijo samoupravni zavodi ter strokovne in družbene organizacije, ki so določene z odlokom Izvršnega sveta, izmed svojih članov na svoji skupščini oziroma na seji svojega najvišjega organa. Po enega člana Sveta volijo za ustrezno področje pristojni sveti okrajnih ljudskih odborov. Druge člane sveta imenuje Izvršni svet izmed državljanov, ki so se izkazali z delom na določenem področju.«

3. člen

14. člen zakona se črta.

4. člen

17. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Republiški svet

— spremlja stanje in potrebe na svojem področju in predlaga Izvršnemu svetu oziroma Ljudski skupščini izdajo potrebnih predpisov oziroma ukrepov;

— obravnava vprašanja, ki so splošnega pomena za razvoj ustreznega področja ter daje priporočila ljudskim odborom ter zavodom in organizacijam, ki delajo na tem področju;

— sprejema sklepe oziroma stališča o načelnih vprašanjih.

Republiški svet razen tega

— izdaja pravilnike, odredbe in navodila ob enakih pogojih kot državni sekretariat;

— obravnava predloge predpisov, ki jih sekretariat sveta predloži Izvršnemu svetu;

— imenuje in razrešuje predstojnike in člane organov družbenega upravljanja pri samostojnih zavodih oziroma daje soglasje k njihovemu imenovanju, kolikor je po posebnih predpisih za to pristojen.

Republiški svet opravlja druge naloge, ki so s posebnimi predpisi dane v njegovo delovno področje.

Republiški svet lahko daje sekretariatu sveta smernice za njegovo delo in ga lahko pooblasti, da izda upravno navodilo o posameznih vprašanjih iz delovnega področja sveta.«

5. člen

19. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Sekretariat sveta opravlja na ustreznem področju vse upravne zadeve iz republiške pristojnosti, kolikor niso izrečno dane v delovno področje sveta, zlasti:

— strokovno obdeluje vprašanja, o katerih odločajo Ljudska skupščina, Izvršni svet ali republiški svet, daje tem organom predloge, mnenja, poročila, podatke in drugo gradivo o stanju in potrebah na ustreznem področju ter pripravlja zanje osnutke predpisov in drugih aktov;

— neposredno izvršuje zvezne in republiške zakone in druge predpise ljudske skupščine in izvršnega sveta ter predpise in druge sklepe republiškega sveta oziroma skrbi za njihovo izvrševanje ter odloča o zadevah v upravnem postopku in o drugih upravnih zadevah.

Pri opravljanju nalog iz svojega delovnega področja ima sekretariat položaj sekretariata Izvršnega sveta.«

6. člen

Dokler Izvršni svet ne določi, kateri zavodi in organizacije volijo člane v posamezne svete, jih volijo zavodi in organizacije, ki so jih volile po dosedanjih predpisih.

7. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

I

Sedanja ureditev funkcij in organizacije republiških svetov izhaja iz določb ustavnega zakona (iz leta 1953) ter v letu 1956 izdanih zakonov o državni upravi, in sicer tako iz zveznega zakona o državni upravi (63. in sl. čl., Ur. list FLRJ, št. 13-127/56) kakor tudi iz zakona o upravnih organih v LR Sloveniji (9. in sl. členi, Ur. l. LRS, št. 13-45/56); ta dva zakona sta že deloma izpopolnila samo ustavno ureditev.

Sveti, ki se obravnavajo v ustavnem zakonu pod poglavjem »Republiška uprava«, njihova organizacija in delo pa so podrobneje izdelane v omenjenih zakonih o državni upravi, so definirani kot »izvršilno-upravni organi«, ki opravljajo — kot drugi organi uprave — izvršilne in upravne zadeve z ustreznega področja, poleg tega pa tudi »zadeve družbenega upravljanja, ki imajo splošen pomen«.

Ustavni zakon pozna le svet »kot kolegijsko telo« (92. člen), ki pa ima sekretarja, ki vodi delo administracije sveta in izvršuje sklepe sveta. Sekretar sodeluje pri delu sveta (brez glasovalne pravice), opravlja pa samostojno tiste upravne zadeve, ki so mu določene z zakonom; za zadeve iz pristojnosti sveta je odgovoren svetu, za zadeve, za katere je posebej pooblaščen, pa Izvršnemu svetu (93. člen).

Zvezni zakon o državni upravi, čigar določbe še veljajo, je šel korak dalje. Svet sicer še vedno postavlja kot enoten organ, ki pa dela v dveh oblikah. »Izvršilne in določene upravne zadeve iz pristojnosti sveta opravlja kolegijski organ (svet), druge upravne zadeve pa sekretariat sveta« (64. člen). Svet odloča o vseh načelnih vprašanjih in o zadevah družbenega upravljanja, izdaja predpise in opravlja druge zadeve, ki so dane v njegovo delovno področje. Svet lahko daje smernice za delo sekretariata. Delo sekretariata vodi sekretar, ki ga imenuje republiški izvršni svet in je temu sekretar odgovoren za delo sekretariata. Sekretar izvršuje sklepe sveta, sodeluje s predsednikom sveta pri pripravljanju sej sveta ter opravlja vse upravne zadeve iz pristojnosti sveta, kolikor slednje ne spadajo v delovno področje sveta kot kolegijskega organa. Vse predpise iz pristojnosti sveta izdaja svet; sekretar sveta lahko izdaja le strokovna navodila, če je za to pooblaščen z zakonom oziroma s predpisom izvršnega sveta ali sveta (64. člen). Sekretar je po položaju član sveta (65. člen).

To ureditev, ki jo postavlja zvezni zakon o državni upravi, je razčlenil zakon o upravnih organih v LR Sloveniji (9. do 19. člen). Glede delovnega področja sveta postavlja zakon splošno načelo, da »izvršilne in določene upravne zadeve iz pristojnosti sveta opravlja svet kot kolegijski organ, druge upravne zadeve pa po sekretariatu sveta« (11. člen). Zakon pozneje podrobneje našteva, kaj dela svet kot kolegijski organ (17. člen), ki dela samo na sejah (18. člen), in kaj sekretariat sveta (19. člen). Pri tem je dodal, da sekretariat sveta opravlja na področju, za katero je svet ustanovljen, tudi strokovno službo za Izvršni svet v zadevah, ki spadajo v pristojnost Izvršnega sveta.

II

S predlagano izpopolnitvijo obstoječe zakonske ureditve bi se usmeril razvoj v tem smislu, da bi se svet čim bolj uveljavljal kot organ družbenega samoupravljanja, sekretariat sveta pa kot organ republiške uprave na ustreznem

področju. Dokler se v tej smeri ne spremeni oziroma izpopolni sama ureditev po zveznem zakonu o državni upravi, je seveda treba v tem oziru ostati v splošnih okvirih, ki jih ta ureditev določa.

Ustrezna dopolnitev obstoječe republiške zakonske ureditve v nakazani smeri bi se izvršila tako, da bi se primerno spremenile določbe zakona, ki govore o delovnem področju sveta, to je določbe 11., 17. in 19. člena. V 11. členu zakona je podana načelna rezmejitev delovnega področja sveta in sekretariata, v 17. in 19. členu pa je, kot rečeno, ta razmejitev podrobneje izdelana z navedbo nalog, ki jih imata svet kot kolegijski organ in sekretariat. Treba bi bilo določiti delovno področje republiškega sveta na eni strani in sekretariata na drugi strani tako, da bi bila iz same zakonske formulacije čimbolj jasno razvidna politično-izvršilna oziroma družbena funkcija sveta kot državnega organa in hkrati organa družbenega samoupravljanja, funkcija sekretariata sveta pa kot samostojnega upravnega organa.

Če bi bila ta razmejitev po zakonu dovolj jasna, bi odpadla potreba, da se v organizacijskih uredbah in drugih posebnih predpisih podrobneje naštevajo naloge svetov kot kolegijskih organov, razen tega pa bi bilo tudi glede bodočih novih pristojnosti za vsak primer načeloma jasno, kaj spada v pristojnost sveta kot kolegijskega politično-izvršilnega organa in kaj v pristojnost sekretariata kot upravnega organa.

V predlogu zakona se navaja, kakšna bi morala biti vsebina novih zakonskih določb v teh členih. Pri tem se predlog omejuje na ureditev, ki je mogoča z republiškim predpisom, ne da bi se spreminjal zvezni zakon o državni upravi (Ur. l. FLRJ, št. 13/56), ki obsega načelne določbe glede republiških svetov, obvezne za republiško zakonodajo. Zato se kljub našemu načelnemu stališču, da je izdajanje upravnih predpisov naloga upravnih organov — torej naloga sekretariata, glede na določbe zakona o državni upravi v predlogu pridržuje pravica za izdajanje predpisov svetu. Naloge sveta so pri tem tako formulirane oziroma razporejene, da so iz njih razvidne funkcije sveta v zgoraj navedenih smereh.

Ni izključeno, da bi tudi po uveljavitvi predlagane nove zakonske ureditve tega problema lahko v posameznih primerih nastalo vprašanje, ali spada rešitev določene naloge v pristojnost sveta ali v pristojnost sekretariata. Tako vprašanje bi bilo treba rešiti na podlagi presoje, ali gre za načelno vprašanje oziroma za vprašanje splošnega pomena, ali za vprašanje strokovnega značaja, ki ga je treba rešiti z upravnim aktom.

III

Ob priliki teh sprememb zakona bi bilo treba spremeniti tudi določbo 13. člena (ki je deloma že izpopolnjena, Ur. list LRS, št. 34-170/58). Po sedanji ureditvi, postavljeni v 13. in 14. členu zakona, so v celoti ali vsaj deloma že v samem zakonu določene organizacije, ki volijo svoje člane v svet. Po določbi 13. člena te organizacije določi zakon ali pa odlok Izvršnega sveta.

Ustavni zakon (92. člen) ne predpisuje, kdo določi organizacije in zavode, ki volijo člane svetov. Take določbe tudi nima zakon o državni upravi.

Po današnji pravni ureditvi volijo člane Sveta za šolstvo in Sveta za znanost samo organizacije in zavodi, ki so določeni v zakonu, člane Sveta za strokovno izobraževanje samo organizacije in zavodi, ki jih je določil Izvršni svet, člane ostalih svetov (za zdravstvo, socialno varstvo, za kulturo in prosveto)

pa zavodi in organizacije, ki so deloma določeni v zakonu, deloma pa z odlokom Izvršnega sveta.

Da ne bi bila takšna zakonska določitev organizacij ovira pri spremembah, bi kazalo določitev organizacij, ki volijo posamezne člane v svet, v celoti prepustiti odloku Izvršnega sveta. V tem smislu naj bi se po predlogu spremenil drugi odstavek 13. člena zakona in črtal 14. člen zakona. Za prehodno dobo, dokler Izvršni svet ne bo z odlokom za vse svete določil vseh organizacij in zavodov, ki volijo člane sveta, naj bi se pa vzdržalo današnje stanje (6. člen predloga).

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o upravnih organih Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je 23. marca 1961 obravnaval predlog zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu, podrobnostih in v celoti sprejel.

Odbor se strinja z ugotovitvijo, da se sveti vedno bolj uveljavljajo kot organ družbenega samoupravljanja, sekretariati ustreznih svetov pa kot upravni organi na ustreznem področju.

Po mnenju odbora predlog zakona usmerja razvoj v tej smeri in je zato vsestransko utemeljen.

Odbor se strinja s spremembami in dopolnitvami, ki jih predlaga zakonodajni odbor.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Republiškemu zboru, da sprejme zakon o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor je za poročevalca določil Stanka Brečka.

Št. 02-134/1-61.
Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stanko Brečko l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor.

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o upravnih organih Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor RZ je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu sprejel.

Predlog zakona določa, da naj se zakon o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji iz leta 1956 dopolni tako, da republiški svet opravlja predvsem zadeve družbenega upravljanja, sekretariat sveta pa upravne zadeve na ustreznem področju. Ta diferenciacija med svetom in sekretariatom pa se ni mogla dosledno izvesti, ker se še niso menjala določila zakona o državni upravi, ki določa, da sveti opravljajo poleg izvršilnih tudi upravne zadeve.

S predlaganimi spremembami zakona pa se ne menjajo določila ustavnega zakona, ker ustavni zakon določa, da je svet izvršilni organ, ki ga sestavljajo predstavniki samoupravnih zavodov, strokovnih in družbenih organizacij ter državljani. Ta funkcija sveta pa ostane še v bodoče.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednjo spremembo oziroma dopolnitev:

4. člen: v drugi vrsti prve alinee naj se črtajo besede »oziroma Ljudski skupščini«.

Ustavni zakon o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije in poslovnik Ljudske skupščine LRS taksativno določata, kdo ima zakonodajno iniciativo v skupščini. Republiški svet te iniciative po ustavnem zakonu nima, zato je bilo treba črtati navedene besede.

Zakonodajni odbor je sprejel predlog zakona z navedeno spremembo in predlaga, da ga Republiški zbor sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 02-134/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lado Božič l. r. dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

Na podlagi tretjega odstavka 7. člena in 47. člena zakona o službi za zaposlovanje delavcev (Uradni list FLRJ, št. 27-373/60) je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Republiškega zbora in na seji Zbora proizvajalcev dne 28. marca 1961 sprejela

odlok

o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

1.

Da se zagotovijo Zavodu LRS za zaposlovanje delavcev (v nadaljnjem besedilu: republiški zavod) sredstva po 47. členu zakona o službi za zaposlovanje delavcev, morajo zavodi za zaposlovanje delavcev za območje občin (v nadaljnjem besedilu: občinski zavodi) odvajati republiškemu zavodu 5 % od prispevka za zaposlovanje, ki se izloča na območju občinskega zavoda iz osebnega dohodka delavcev.

Poleg sredstev iz prvega odstavka morajo občinski zavodi od skupnih sredstev, ki jih letno zberejo, odvesti republiškemu zavodu še del sredstev, izračunan na osnovi letnega republiškega povprečja števila zaposlenih delavcev. To povprečje se dobi tako, da se letno število zaposlenih v republiki deli s številom obstoječih občinskih zavodov.

Če število zaposlenih na območju občinskega zavoda presega republiško povprečje zaposlenih:

— nad 50 % do 100 % odvede občinski zavod od skupnih sredstev še 5 %
— nad 100 % do 200 % . . . . . 10 %
— nad 200 % do 300 % . . . . . 25 %
— nad 300 % do 400 % . . . . . 35 %
— nad 400 % odvede občinski zavod od skupnih sredstev . . . . . 40 %

2.

Republiški zavod ugotavlja na podlagi odobrenih zaključnih računov občinskih zavodov republiško povprečje skupnih sredstev in napravi končni obračun prispevka za posamezni občinski zavod.

3.

Občinski zavodi morajo med letom mesečno odvajati republiškemu zavodu sredstva po prvem odstavku 1. točke tega odloka, sredstva po drugem in tretjem odstavku pa v mesečnih akontacijah, ki znašajo 1/12 od prispevka, vplačanega v preteklem letu.

4.

Iz skupnega sklada za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev se krije primanjkljaj, ki se ugotovi po zaključnem računu sklada za zagotovitev pravic

brezposelnih delavcev pri občinskemu zavodu, če sredstva rezervnega sklada občinskega zavoda za to ne zadoščajo.

Primanjkljaj sklada za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev pri občinskemu zavodu, ugotovljen po prvem odstavku, se lahko krije tudi proti vrnitvi. O kritju primanjkljaja proti vrnitvi in pogojih odloča svet republiškega zavoda, potem ko je ugotovil dejstva in razloge, zaradi katerih je nastal primanjkljaj.

Če sredstva, ki se dosežejo s prispevkom, in sredstva, ki jih dobi po prvem odstavku te točke, občinskemu zavodu ne zadoščajo za izpolnjevanje njegovih z zakonom določenih nalog, mu dopolnilna sredstva preskrbi občina iz svojega proračuna.

5.

Primanjkljaj, ki je nastal zaradi izredno povečanega letnega povprečja števila brezposelnih delavcev kot posledice elementarnih nezgod, sezonskega dela, likvidacije gospodarskih organizacij in pod., in se ne more kriti iz rezervnega sklada občinskega zavoda, se krije iz skupnega sklada praviloma brez povračila.

O pokritju primanjkljaja po prvem odstavku odloči svet republiškega zavoda, potem ko je ugotovil dejstva in razloge, zaradi katerih je nastal primanjkljaj.

Če sredstva skupnega sklada ne zadoščajo za pokritje primanjkljaja po prvem odstavku, zagotovi sredstva Ljudska republika Slovenija.

6.

O pritožbah občinskih zavodov zoper odločbe republiškega zavoda odloča Sekretariat IS za delo.

7.

Za 1961. leto določi svet republiškega zavoda višino mesečnih akontacij, ki jih morajo republiškemu zavodu plačevati občinski zavodi od prispevka po drugem in tretjem odstavku 1. točke tega odloka.

8.

Ko začne veljati ta odlok, preneha veljati odlok o načinu zagotovitve dopolnilnih sredstev za pravice oseb, ki začasno niso v delovnem razmerju in za druge potrebe posredovalnic za delo (Uradni list LRS, št. 6-32/57).

9.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije izda po potrebi predpise za izvrševanje tega odloka, lahko pa tudi pooblasti Sekretariat Izvršnega sveta za delo, da uredi posamezna vprašanja s svojimi predpisi.

10.

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

V okviru prenašanja pristojnosti na občinske ljudske odbore ima pomembno mesto prenos službe za zaposlovanje delavcev. Ta prenos je urejen z zveznim zakonom o službi za zaposlovanje delavcev (Uradni list FLRJ, št. 27/60).

Značilnost novih predpisov ni samo v tem, da se služba za zaposlovanje delavcev prenaša na komune, temveč tudi v tem, da se v bistvu spreminjata funkcija in družbena vloga te službe. Od klasičnih oblik posredovanja dela, v okviru katerega so se predvsem reševali socialni problemi, kako in v kakšnem obsegu naj se najhitreje omogoči nova zaposlitev začasno nezaposlenim delavcem odnosno se jim zagotovi nadomestilo za čas nezaposlenosti, novi zakon prehaja na novo vsebino in daje tej službi poleg prejšnjih nalog tudi vrsto novih, ki so gospodarskega značaja. Med njimi stoji v ospredju naloga, da služba za zaposlovanje delavcev s svojim delovanjem predvsem zadovoljuje potrebe gospodarstva in da v okviru izvajanja take funkcije rešuje tudi vprašanja in interese začasno nezaposlenih delavcev. Zato se govori predvsem o tem, da služba za zaposlovanje delavcev spremlja zaposlenost in potrebe gospodarstva in javnih služb po delavcih ter da predlaga ukrepe za zaposlovanje delavcev zlasti v zvezi z lokacijo gospodarskih objektov in razdelitvijo investicij, s polnim izkoriščanjem zmogljivosti gospodarskih organizacij, z odpiranjem novih obratov, s komunalnimi in drugimi javnimi deli ter v zvezi z razvijanjem takih dejavnosti, ki lahko zaposlujejo več delavcev. Ker se med nalogami tudi navaja, da skrbi za strokovno izobrazbo delavcev in da s poklicnim usmerjanjem pomaga mladini pri izbiri poklicev, ki ustrezajo njeni nagnjenosti in zmožnostim ter potrebam gospodarstva in javnih služb, je poudarjena osnova, da se tudi služba za zaposlovanje delavcev vključuje v splošne napore za dvig produktivnosti dela. Prav s tem je tej službi dana posebna družbena vloga in to je tudi eden od razlogov, da so nosilci te službe zavodi za zaposlovanje delavcev na področju posameznih komun. Kajti s tem je dano zagotovilo, da se bodo vsi problemi v zvezi z zaposlenostjo mogli reševati v neposrednem stiku s samimi člani te osnovne politično-teritorialne enote in tudi z njenimi predstavniškimi organi.

Glede na to je namesto prejšnjih okrajnih in stalno se menjajočih posredovalnic za delo bilo ustanovljenih na območju republike 37 občinskih samostojnih zavodov za zaposlovanje delavcev in 31 izpostav, namesto prejšnje Republiške uprave za posredovanje dela pa Zavod LRS za zaposlovanje delavcev. Tako razširjen delokrog in nova organizacija službe opravičujeta, da se za potrebe službe za zaposlovanje delavcev predvidijo znatno večja sredstva, ki jih je za leto 1961 zvezni druženi plan določil v višini 0,40 % od osebnih dohodkov delavcev. Zakon o službi za zaposlovanje delavcev pa pooblašča ljudsko republiko, da predpiše

— način določanja odstotka skupnih sredstev od prispevka, ki se izloči za republiški zavod,

— način in pogoje za dodeljevanje sredstev za kritje primanjkljaja pri občinskih zavodih, ki se ugotovi po zaključnem računu sklada za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev, če sredstva rezervnega sklada zavoda za območje občine za to ne zadoščajo.

Sredstva, ki se zbirajo v skupnem skladu pri republiškem zavodu za zaposlovanje delavcev, so namenjena za fu nkcioniranje samega zavoda, za kritje

primanjkljajev občinskih zavodov, za pripravo brezposelnih delavcev za zaposlitev in za zboljšanje službe za zaposlovanje delavcev.

Glede na predpisano višino prispevka za službo zaposlovanja delavcev se predvideva, da se bo v Ljudski republiki Sloveniji v letu 1961 zbralo približno 750 milijonov dinarjev, kar pomeni, da bo ta služba razpolagala nasproti sredstvom v letu 1960 in prejšnjih letih skoraj s trikratnim večjim zneskom. Vkljub znatno povečanim skupnim sredstvom pa bi 8 občinskih zavodov (Konjice, Tolmin, Grosuplje, Logatec, Ptuj, Slov. Bistrica, Murska Sobota in Ljutomer) bilo deficitnih, četudi bi razpolagali z vsemi sredstvi, ki se iz enotne prispevne stopnje (0,40 %) zberejo na njihovem območju.

Glede na to, da ne bi z lastnimi dohodki moglo 8 zavodov pokrivati niti predvidenih izdatkov za funkcioniranje poslovanja in za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev, je bilo potrebno pri določitvi odstotka, ki se izloča za skupen sklad, upoštevati, da se s predpisom enotnega odstotka ne poveča število deficitnih občinskih zavodov in da se s progresivnim stopnjevanjem višine odstotka pri zavodih, kjer se zbirajo sorazmerno večja sredstva, vendar zagotovijo v skupnem skladu tolikšna sredstva, da bodo zadoščala za pokritje vseh obveznosti, ki so temu skladu naložena z zakonom.

Ker se po izračunu predvideva, da bo skupni sklad potreboval v letu 1961 sredstev v višini 160 milijonov dinarjev, je v 1. odstavku 1. točke predloga odloka predvideno, da v skupen sklad prispevajo v smislu določila 47. člena zakona vsi občinski zavodi po 5 % od prispevka za zaposlovanje. Višjega odstotka ni mogoče predpisati, ker bi se sicer število že deficitnih občinskih zavodov najmanj podvojilo. Ker se s 5 %-nim prispevanjem v skupni sklad zbere le 37 500 000 dinarjev, je potrebno, da se razlika v višini 122 500 000 din zagotovi od onih občinskih zavodov, na območju katerih se zbirajo znatnejša sredstva. V ta namen določata 2. in 3. odstavek 1. točke predloga odloka lestvico, po kateri v skupen sklad dodatno prispevajo sorazmerno več tisti občinski zavodi, na območju katerih se zaradi preseganja povprečnega števila zaposlenih zbirajo sorazmerno večja sredstva. Progresivna lestvica je tako sestavljena, da bodo prizadeti občinski zavodi še vedno razpolagali z znatno večjimi sredstvi, kot ostali aktivni zavodi.

Od vsote 160 milijonov dinarjev, ki se bo predvidoma zbrala po predlogu odloka v skupnem skladu, se bo porabilo približno 30 milijonov dinarjev za kritje že v naprej izkazanih primanjkljajev pri občinskih zavodih za zaposlovanje delavcev, približno 25 milijonov dinarjev za osebne in materialne izdatke za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev, ki se bo od 3 uslužbencev v prejšnji Upravi za posredovanje dela povečal na 12—15 uslužbencev, ostala sredstva sklada pa se bodo porabila za namene, ki so predvideni do določilih 53. in 51. člena zakona. Pri tem je treba upoštevati možnost, da se bo povečalo število brezposelnih v letu 1961 zaradi presežkov delovne sile, ki se bodo pojavili ob delovanju novih gospodarskih instrumentov. Zato se bo po vsej verjetnosti povečalo število deficitnih občinskih zavodov, kar bo zahtevalo večjo uporabo sredstev skupnega sklada. Razen tega je umestno, da se del sredstev skupnega sklada predvidi za kritje primanjkljajev, ki bi nastali zaradi elementarnih nezgod in podobno, ker bi sicer po 5. točki predloga odloka nastopila obveznost, da za kritje primanjkljaja zagotovi sredstva LR Slovenija iz svojega proračuna. Pa tudi za odpiranje novih obratov oziroma novih delovnih mest zaradi zaposlitve brezposelnih delavcev bo potrebno zagotoviti del sredstev, ki bi se skupno

s sredstvi gospodarskih organizacij in ljudskih odborov, porabila v ta namen. Končno se bodo iz sredstev skupnega sklada krile potrebe razvijanja službe za zaposlovanje delavcev, predvsem pa za ustvaritev materialne osnove za razširitev in izpopolnitev delavnosti poklicnega usmerjanja v LR Sloveniji. Kolikor pa se sredstva skupnega sklada, ki so namenska, ne bi porabila v letu 1961, se bodo v skladu s predpisi člena 53 zakona prenesla na naslednje leto.

Četrta in nadaljnje točke predloga odloka urejajo način in pogoje za dodeljevanje sredstev iz skupnega sklada za zagotovitev pravic brezposelnih delavcev. Načeloma se iz skupnega sklada krije ves primanjkljaj, ki se ugotovi po zaključnem računu ustreznega sklada pri občinskem zavodu, če sredstva rezervnega sklada občinskega zavoda, kakor je to določeno v zakonu (člen 52), za to ne zadoščajo. Prav tako je v 4. točki predloga odloka, kakor je to določeno tudi v členu 52 odst. 2 zakona, predvidena možnost kritja primanjkljaja proti vrnitvi. O tem odloča svet republiškega zavoda na podlagi ugotovljenih dejstev in razlogov, zaradi katerih je nastal primanjkljaj. To pomeni, da bodo občinski zavodi zainteresirani, da ekonomično poslujejo.

V isti točki odloka je vsebovano tudi načelo, da mora občina iz svojega proračuna preskrbeti občinskemu zavodu dopolnilna sredstva, če sredstva od prispevka in sredstva, ki jih dobi iz skupnega sklada pri republiškem zavodu, ne zadoščajo za izpolnjevanje njegovih, z zakonom določenih nalog. To določilo je v skladu s predpisom 7. člena zakona o službi za zaposlovanje delavcev, ki ima namen, da se občinski ljudski odbori neposredno brigajo za pravilnost in ekonomičnost poslovanja občinskih zavodov za zaposlovanje delavcev.

Z izjemo od prejšnjega načela vsebuje predlog odloka (tč. 5), določilo, ki omogoča, da se občinskim zavodom praviloma brez povračila pokriva primanjkljaj, ki je nastal zaradi izredno povečanega letnega povprečja števila brezposelnih delavcev kot posledice elementarnih nezgod, sezonskega dela, likvidacije gospodarskih organizacij in podobno, in če tega primanjkljaja občinski zavod ne more pokriti iz svojega rezervnega sklada.

V predlogu odloka je v zvezi s pokrivanjem primanjkljajev v takih primerih (tč. 5) tudi določeno, da zagotovi sredstva Ljudska republika Slovenija tedaj, ko sredstva skupnega sklada pri republiškem zavodu ne bi bila zadostna.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 23. marca 1961 razpravljal o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

Odbor je v načelni razpravi ugotovil, da ima lahko v 1. točki predlagana lestvica za izračun prispevkov temu zavodu tudi nekatere negativne posledice, da pa je v sedanjih okoliščinah takšna rešitev vendarle optimalna.

V podrobni razpravi odbor k predlogu odloka ni imel spreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov in predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Ježa.

Št. 02-135/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Slavko Jež l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji 23. marca 1961 obravnaval predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev in ga brez sprememb sprejel.

Odbor je mnenja, da mora omenjeni zavod skupaj z ustreznimi občinskimi zavodi kakor tudi z občinskimi ljudskimi odbori čimprej opraviti vse potrebno, da povečana skrb gospodarskih organizacij za dvig produktivnosti ne bo povzročila težav pri zaposlovanju.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. 02-145/1-61.

Ljubljana, dne 23. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Štefan Pavšič l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja

POROČILO

k predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 21. marca 1961 obravnaval predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

V načelni razpravi o predlogu odloka, ki v okviru zveznega zakona o službi za zaposlovanje delavcev ureja financiranje dejavnosti republiškega zavoda, so člani odbora obravnavali vprašanje zaposlovanja v naši republiki, stanje sedanje organizacije te službe in njene naloge. Odbor je ugotovil, da je število delavcev, prijavljenih tej službi, ker iščejo delo, v naši republiki sorazmerno majhno, dani pa so vsi pogoji, da še to število znižamo. Povsod, kjer so ta problem resno pričeli reševati, so dosegli razveseljive uspehe. Več bo treba storiti še v manj razvitih predelih, v krajih s težko industrijo pa bo treba več prizadevanja za zaposlitev ženske delovne sile. Glede te je bil odbor mnenja, da so tudi v težki industriji delovna mesta, kjer bi lahko zaposlili ženske, zlasti pa bi jih lahko zaposlili s pospeševanjem raznih uslužnostnih dejavnosti, ki jih prav v teh centrih primanjkuje.

V zvezi z novimi gospodarskimi ukrepi so člani odbora bili mnenja, da sproščanja odvišne delovne sile nikakor ne bi smeli zavirati, pač pa bi bilo treba s prekvalifikacijo, uvedbo druge izmene, z novimi delovnimi mesti in podobno reševati ta problem. Teh zadev ne bi smeli obravnavati brezdušno, ampak v najtesnejši povezavi podjetja s komuno in zavodom za zaposlovanje delavcev. Zlasti je treba pri tem imeti pred očmi invalide.

V razpravi so člani odbora poudarili, da bo prenos službe za zaposlovanje delavcev na občinske ljudske odbore brez dvoma okrepil to službo in izboljšal njeno dejavnost. Seveda bo potrebno skrbeti za dober kader in za sodelovanje z republiškim zavodom. Naloge te službe se s splošnim gospodarskim razvojem pri nas razširjajo. Ne gre več zgolj za to, da se preskrbi začasno nezaposlenim nova zaposlitev oziroma, da se jim zagotovi nadomestilo za čas brezposelnosti. Sedaj prevzema ta služba tudi vrsto gospodarskih nalog, spremljati mora zaposlenost in potrebe gospodarstva in javnih služb po novi delovni sili, predlagati ukrepe, dajati pobude za zaposlitev, pripravljati študije in delovišča in se s tem vključevati v splošna prizadevanja za dvig delovne storilnosti. Tu je še zlasti pomembna naloga pripravljanja delovne sile, saj so si jo doslej podjetja morala pogosto sama preskrbeti, in skrbeti za strokovno izobrazbo delavcev.

Pri podrobni obravnavi predloga odloka je odbor soglašal s predlagano stopnjo prispevka in z načinom uporabe.

Zato je odbor predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev brez sprememb soglasno sprejel in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Karla Grma.

Št. 02-145/2-61.

Ljubljana, dne 21. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Karel Grm l. r. Jože Bergant l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev in ga sprejel brez sprememb.

Predlog odloka določa višino prispevka Zavodu LRS za zaposlovanje delavcev, ki ga morajo odvajati občinski zavodi za zaposlovanje delavcev. Z izdajo tega odloka bodo zagotovljena sredstva Zavodu LRS za zaposlovanje delavcev.

Predlog odloka je v skladu z določili zveznega zakona o službi za zaposlovanje delavcev, zato predlaga zakonodajni odbor, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 02-135/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Belšak l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 25. marca 1961 obravnaval predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev.

K predlogu odloka odbor ni imel pripomb in se z njim v celoti strinja ter predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janka Lukana.

Št. 02-145/2-61.

Ljubljana, dne 25. marca 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Janko Lukan l. r. Andrej Babnik l. r.

POROČILO IZVRŠNEGA SVETA
Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1961

Prvi del
POLITIKA IN DELO IZVRŠNEGA SVETA

I
GOSPODARSTVO

Za leto 1960 je značilen izredno uspešen gospodarski razvoj, ki je omogočil, da so bila predvidevanja perspektivnega plana na najpomembnejših področjih presežena že v štirih letih. Tak razvoj pa je spremljala vrsta problemov, v katere se je pri izvajanju svoje gospodarske politike Izvršni svet vzporedno vključeval ter s svojimi ukrepi in akcijami skrbel za skladnost gospodarskega razvoja, zlasti pa za to, da bi se istočasno z gospodarskim razvojem razvijali in krepili socialistični družbeni odnosi ter da bi se še nadalje utrjevala materialna osnova ter pravice delavskega in družbenega upravljanja.

Pri izvajanju svoje gospodarske politike je Izvršni svet zasledoval osnovne cilje perspektivnega in letnega družbenega plana LR Slovenije, prav tako pa tudi cilje splošne ekonomske politike. Poleg tega, da je skrbel za to, da bi se osnovne naloge petletnega plana čimbolj uspešno izpolnile, je posvečal še posebno skrb nadaljnjemu razvijanju delavskega samoupravljanja in komunalnega sistema, zagotoviti stabilne rasti osebne potrošnje in družbenega standarda, naraščanju produktivnosti dela in v zvezi s tem uvajanju delitve osebnih dohodkov po delu ter rekonstrukciji in modernizaciji proizvajalnih naprav, razširitvi blagovne izmenjave z inozemstvom, nadaljnji sprostitvi notranjega tržišča ter splošnemu uveljavljanju načel našega gospodarskega in družbenega sistema. Pri izvajanju takšne gospodarske politike se je v celoti še močnejše uveljavil družbeni sektor proizvodnje kot materialna osnova za krepitev socialističnih odnosov.

Intenzivni gospodarski razvoj, ki je bil dosežen v prejšnjih letih, se je nadaljeval tudi v letu 1960 in to tako na področju proizvodnje, kakor potrošnje. To potrjuje porast družbenega proizvoda in narodnega dohodka, ki sta v tem letu večja od povprečkov, doseženih v preteklih štirih letih.

Kakor že v letu 1959 je tudi v letu 1960 zaposlenost naraščala počasneje. Pri strukturi zaposlovanja je prišlo do ugodne spremembe v tem smislu, da je bilo zaposlovanje dosti močnejše v dejavnostih, kjer je bil doslej dotok delovne sile nezadovljiv in je zaviral njihov napredek, kot so trgovina, gostinstvo, obrt ter komunalne dejavnosti.

Na ugoden porast produktivnosti dela je v znatni meri vplivala smotrnejša politika zaposlovanja, izboljšan način delitve osebnih dohodkov po delu, povečana skrb in novi načini vzgoje pri izobraževanju strokovnih kadrov. Prav tako pa so na porast produktivnosti vplivale tudi racionalne rekonstrukcije, zamenjave in izpopolnitve osnovnih sredstev, ki so jih vršili delovni kolektivi s povečanimi lastnimi sredstvi.

Izvršni svet je s svojo politiko usmerjanja vplival, da je bil razvoj gospodarskih in negospodarskih panog skladnejši.

Enakomernejši napredek vseh gospodarskih dejavnosti in družbenega standarda je bil omogočen predvsem zaradi porasta sredstev gospodarskih organizacij in komun.

Skladno z gibanjem obsega proizvodnje in produktivnostjo dela je Izvršni svet z ukrepi iz svoje pristojnosti vplival na to, da je osebna potrošnja še nadalje rasla. Realna osebna potrošnja na prebivalca se je povečala v letu 1960 za 6,3 %. Razvoj osebne potrošnje je bil sicer nekoliko počasnejši kot v prejšnjih letih, vendar pa je presegel predvidevanja perspektivnega plana, ki je računal s povprečnim porastom realne osebne potrošnje na prebivalca za 5 do 6 % na leto. Intenziven prehod prebivalstva iz kmetijskih delavnosti ter porast cen kmetijskih pridelkov je povzročil, da je osebna potrošnja v zasebnem sektorju naraščala hitreje kot v družbenem. Realne povprečne plače so zaostale za razvojem produktivnosti dela, za razliko od prejšnjih let, ko so naraščale hitreje. Take odnose med porastom osebnih dohodkov in porastom produktivnosti dela ni smatral Izvršni svet kot zadovoljive, četudi je upošteval, da je bil zaradi visokega porasta osebne potrošnje v prejšnjih letih planirani porast osebne potrošnje za razdobje petih let presežen že v štirih letih. Navedeni odnosi so terjali spremembe, kar je Izvršni svet menil, da lahko uredi le dopolnjen gospodarski sistem.

Skladnejši in enakomernejši gospodarski razvoj posameznih gospodarskih panog, ki je karakterističen za obdobje od leta 1957 dalje, se je nadaljeval tudi v tem letu.

Največji vpliv na hiter porast celotne proizvodnje je imela industrija, ki je znatno povečala fizični obseg. Na visok porast industrijske proizvodnje je poleg ostalih materialnih činiteljev vplivalo tudi boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, doseženo na osnovi boljše organizacije dela, povečevanje dela v izmenah, pospešitev izvajanja rekonstrukcij in hitrejše aktiviziranje investicijskih naložb. Pomemben vpliv na boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti je imelo tudi uvajanje ekonomskih enot in poglabljanje sistema delitve dohodka na osnovi doseženih rezultatov gospodarjenja, čemur je Izvršni svet posvečal posebno pozornost.

Preko svojih organov je Izvršni svet vplival na to, da so gospodarske organizacije pristopile k pospešeni izdelavi razvojnih programov. Pri tem so se iskale tudi možnosti ter se je dajala iniciativa za večje medsebojno sodelovanje in povezovanje gospodarskih organizacij, da bi se proizvajalna sredstva čimbolj smotrno izkoriščala ter da bi se zagotovil hitrejši gospodarski razvoj. V tem pogledu so bile posebno pomembne priprave za ustanovitev republiške industrijske zbornice, prav tako pa tudi nekaterih združenj odnosno dogovorov, kot je poslovno združenje Avtomacija, dogovor o finansiranju kemičnega kombinata Velenje in podobno.

Pomembni uspehi so bili doseženi tudi v kmetijstvu, predvsem v poljedelstvu in v živinoreji. Ti uspehi so bili doseženi zaradi pospešenega uvajanja sodobnih tehnoloških postopkov, zajemanja novih zemljiških kapacitet in večjega vlaganja investicijskih sredstev za namene, ki dajejo hitre proizvodne učinke.

Vsi napori so bili usmerjeni v odpravljanje tistih nedostatkov, ki zavirajo večje in smotrnejše izkoriščanje notranjih rezerv in ekonomičnejše poslovanje. S politiko postopnega vsklajevanja ravni cen kmetijskih pridelkov z drugimi proizvodi se je postopoma zagotavljala večja rentabilnost ter akumulativnost pri kmetijskih organizacijah, kar naj jim omogoči osnovo za hitrejši in samo-

stojnejši gospodarski razvoj kakor tudi možnost za učinkovitejšo delitev osebnih dohodkov po delu.

V skladu z novo organizacijo kmetijskih zadrug in na podlagi zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu, so bile po okrajih ustanovljene okrajne zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo, ki naj bi usmerjale in organizirale kmetijsko proizvodnjo v skladu z našo splošno ekonomsko politiko.

V gozdarstvu se je še nadalje vodila politika krepitve gozdnih fondov. S smotrnejšo izrabo lesne mase, je bila sicer zboljšana preskrba tržišča, toda še vedno je prihajalo pri preskrbi z gozdnimi proizvodi do znatnih težkoč, ki so v glavnem posledica še vedno neurejenih razmer na lesnem trgu. Te bo mogoče urejati samo s popolno sprostitvijo trga v okviru celotne države ter z odpravo administrativnih mer, ki so na tem področju še vedno v veljavi. Za pospešitev razvoja gozdarstva so bile prenešene številne pristojnosti na občine in zadruge.

Gradbeništvo je povečalo obseg svoje delavnosti nad predvidevanji plana. Na to je vplivala predvsem povečana mehanizacija ter vzpodbudnejši načini delitve osebnih dohodkov, kar je omogočilo, da je tudi v tej delavnosti prišlo do pomembnejšega povečanja produktivnosti dela. Uvedba modularne koordinacije, predvsem pri stanovanjski gradnji ter uveljavljeni standardi za stavbene mizarske izdelke, so prispevali k hitrejšemu dograjevanju objektov. Kapacitete za zaključna dela so ostale še vedno kritične ter so bili vloženi večji napori za preusmeritev obrtniškega načina izdelave na industrijsko proizvodnjo elementov, ki se lahko proizvajajo in uporabljajo serijsko. Pomanjkanje nekaterih gradbenih materialov je zaviralo večji razmah gradbenih del, vendar so se v prejšnjih letih vložene investicije že odrazile na zboljšanje preskrbe.

Večja proizvodnja in zunanje trgovinska izmenjava sta vplivali, da je tudi promet presegel predvidevanja letnega plana. Zadovoljiv razvoj je bil dosežen tudi v koprski luki, ki se je hitro uveljavila na pomorskem tržišču. Po večletnem zastoju so zopet porasli blagovni prevozi, predvsem tranzitni, na železnici. Porast skupnega obsega prometnih storitev je bil dosežen predvsem z večjo produktivnostjo dela.

Zaključeno je bilo reorganiziranje železniške in PTT dejavnosti, s čimer je bilo omogočeno uveljavljanje delavskega upravljanja ter s tem možnost uspešnejšega in hitrejšega razvoja tudi na tem področju.

Z naraščanjem proizvodnje in osebnih dohodkov je bilo omogočeno občutno povečanje prometa v trgovini. Pri povečanju zmogljivosti trgovine na drobno, ki predstavlja še vedno ozko grlo na poti blaga od proizvodnje do potrošnje, so bili doseženi večji uspehi zlasti pri uveljavljanju sodobnih oblik prodaje blaga. Odprtih je bilo 15 samopostrežnih trgovin, v glavnih trgovskih središčih pa so bili v obdobjih večje prodaje organizirani lokalni sejmi za blago široke potrošnje. Z uvozom je bil izboljšan zlasti sortiment blaga v tekstilni stroki. Na področju prometa s kmetijskimi pridelki je bila kljub povprečni letini dosežena boljša založenost potrošnih središč, čeprav ponudba še ni bila vedno časovno vsklajena s povpraševanjem.

V turističnem prometu je bil izredno močan porast pri domačem turizmu, medtem ko je inozemski turizem le neznatno presegel obseg iz leta 1959. Kot glavne vzroke za stagnacijo v inozemskem turizmu je omeniti slabe vremenske razmere in nekonkurenčnost naših cen za turistične storitve glede na njihovo kakovost. Splošno pavšalno določanje družbenih obveznosti v gostinstvu in

sprostitev cen sta omogočili povečanje prometa v gostinstvu ter ustvarjanje višjih lastnih skladov gospodarskih organizacij. Na tej osnovi ter na podlagi povečanih vlaganj iz družbenih investicijskih skladov so se povečale naložbe, kar bo omogočilo pospešen razvoj turizma in gostinstva v bodoče. Poleg tega so se na poslovanje gostinskih organizacij ugodno odrazili učinki vzpodbudnejše delitve osebnih dohodkov, prav tako pa so se zboljšali načini strokovnega usposabljanja gostinskih kadrov. O problemih turizma, gostinstva in družbene prehrane je posebej razpravljala Ljudska skupščina, Izvršni svet pa je izdal smernice za njihov nadaljnji razvoj.

S hitrim povečanjem proizvodnje in storitev v družbeni obrti je bilo zagotovljeno boljše zadovoljevanje potreb po obrtnih storitvah in proizvodih. Razvoj obrtne dejavnosti je bil dosežen predvsem v družbenem sektorju, čigar udeležba v skupni obrtni proizvodnji se je tako povečala že na 76 %. Razvoj pa je bil hitrejši v proizvodnih obrtih, medtem ko so zmogljivosti storitvene obrti še vedno zaostajale za povpraševanjem, kar je vplivalo na gibanje cen za obrtne storitve. Da bi zagotovili hitrejši razvoj storitvenih delavnosti, so se proučevale možnosti za prenos do sedaj izrazito obrtniške proizvodnje na industrijo in za hitrejšo organizacijo vseh oblik servisnih delavnic ter usposabljanje obrtniških centrov, ki naj bi združevali več sorodnih obrtnih strok. Že doseženi uspehi kažejo, da bo tudi na tem področju možno doseči postopno vskladitev zmogljivosti s povpraševanjem. Povečanje proizvodnje in storitev v družbeni obrti je omogočilo priučevanje obrtnih delavcev na delovnih mestih, s čemer je bilo v glavnem odpravljeno pomanjkanje kvalificiranih delavcev zaradi premajhnega števila vajencev.

Večjo zaposlitev so omogočile tudi povečane kapacitete na podlagi vlaganj iz skladov podjetij ter iz občinskih družbenih investicijskih skladov.

V letu 1960 se je še nadalje krepil v gospodarstvu vpliv družbenega sektorja napram privatnemu sektorju.

Medtem ko je letno povprečno število zaposlenih v družbenem sektorju porastlo za 6 %, je število zaposlenih v zasebnem sektorju padlo za 6 % izpod povprečja zaposlenih v privatnem sektorju v letu 1959.

Doseženi gospodarski razvoj v letu 1959 ter zlasti na tej osnovi povečana sredstva gospodarskih organizacij so ustvarila pogoje za povečano dinamiko investicijske izgradnje. Razpoložljiva sredstva ob začetku leta so omogočila, da se je v nezmanjšanem merilu nadaljevalo s pričetimi deli na novogradnjah in rekonstrukcijah. Skupni obseg investicijskih naložb v osnovna sredstva je bil tretjino večji kot v letu 1959. Pri tako povečanih vlaganjih pa so se še nadalje pospešeno razvijale delavnosti družbenega standarda ter se je taka udeležba negospodarskih investicij v skupnih investicijah še povečala.

V okviru skupne investicijske potrošnje so se najbolj povečala vlaganja iz sredstev ljudskih odborov in gospodarskih organizacij, na kar je vplivala predvsem visoka gospodarska aktivnost preteklega leta, spremembe v delitvi dohodka gospodarskih organizacij in večje možnosti koriščenja amortizacije. Povečana decentralizirana sredstva pa so se v glavnem še vedno usmerjala v investicije za osnovna sredstva, medtem ko so se za potrebe povečanih obratnih sredstev koristili bančni krediti.

Močno povečanje kreditov za obratna sredstva iz bančnih sredstev je povzročilo ne le povečan pritisk na plačilno bilanco, temveč tudi nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem na blagovnem tržišču. Zato je bilo še pred uvelja-

vitvijo novega zakona o kreditih blokirano povečanje kratkoročnih kreditov za obratna sredstva od aprila 1960 dalje.

Omejevanje kreditov iz bančnih sredstev v letu 1960 ni imelo bistvenih posledic na blagovno proizvodnjo, čeprav so se kazale nekatere težave pri naraščanju medsebojnih obveznosti gospodarskih organizacij. Ti ukrepi pa so imeli za posledico povečano vlaganje sredstev gospodarskih organizacij in investicijskih skladov političnih teritorialnih enot v obratna sredstva ter na spreminjanje kratkoročnih kreditov v dolgo in srednje ročna posojila.

Izvršni svet je skrbel za to, da se je usmerjala investicijska potrošnja k izvrševanju osnovnih nalog družbenega plana. V ta namen se je posvečala posebna pozornost pravočasni in kvalitetni izdelavi investicijskih programov, pospešenemu in racionalnemu izvajanju rekonstrukcij ter uvajanju sodobne opreme, modernih tehnoloških postopkov in avtomatizacije, k večji delitvi dela in večjemu sodelovanju med podjetji.

Financiranje investicij se je v vedno večji meri izvajalo na principu samofinansiranja odnosno z visoko udeležbo sredstev prizadetih politično-teritorialnih enot ter z združevanjem sredstev.

Skupna proračunska potrošnja v LRS je 20 % večja kot v prejšnjem letu. Glede na omejitve proračunske potrošnje so bili ustvarjeni znatnejši proračunski presežki. Skladno s smernicami družbenega plana so se povečali izdatki predvsem za potrebe šolstva in zdravstva, delno pa tudi za potrebe komunalnih dejávnosti in socialnega varstva. S tako politiko porabe sredstev je tudi proračunska potrošnja vplivala na zboljševanje življenjskih razmer prebivalstva.

Za leto 1960 ni bil značilen samo intenziven gospodarski razvoj, temveč še prav posebno tudi ukrepi, ki so bili sprejeti zaradi nadaljnje decentralizacije upravljanja v posameznih gospodarskih delavnostih ter družbenih službah ter priprave za izpopolnitve gospodarskega sistema, ki so bile sprejete v Zvezni Ljudski skupščini v začetku leta 1961.

Obravnavanje ekonomskih ukrepov gospodarskega sistema je bilo glede na njihov odločilni vpliv za spodbujanje gospodarskega razvoja ter za nadaljnje utrjevanje našega družbenega sistema eno od področij dela, ki mu je Izvršni svet že vsa leta posvečal največjo pozornost. Zato je Izvršni svet, zlasti v zvezi s pripravami za sestavo novega perspektivnega plana, vse skozi opozarjal na nujnost pravočasnih in stopnji našega gospodarskega in družbenega razvoja ustrezajočih izpopolnitev v gospodarskem sistemu, ki so osnovni pogoj za zagotovitev hitre stopnje gospodarske rasti in zboljšanja življenjskih razmer prebivalstva. Izvršni svet je sam ter preko svojih organov in političnih ter družbenih organizacij po lastni iniciativi in presoji nujnosti pripravljal predloge za ureditev posameznih področij gospodarskega sistema, zlasti pa glede delitve dohodka gospodarskih organizacij ter jih posredoval zveznim organom. Posebno intenzivno je bilo vključevanje Izvršnega sveta in njegovih organov v priprave, ki so jih pri izpopolnjevanju gospodarskega sistema vršili zvezni organi. S široko organizirano obravnavo, proučevanjem in analizo vseh predloženih variant je Izvršni svet mnogo pripomogel k temu, da so se sprejele v končni obliki take izpopolnitve, ki ustrezajo današnji stopnji proizvajalnih sil in ki predstavljajo tako kvalitetno spremembo, ki omogoča in zagotavlja hitro krepitev in uveljavljanje našega družbenega sistema, s tem pa tudi uspešen razvoj gospodarstva in življenjskega standarda v bodoče.

Vzporedno z izpopolnitvami gospodarskega sistema je Izvršni svet sam in preko svojih organov, pripravljal in obravnaval gradivo za program gospodarskega razvoja LR Slovenije v naslednjih petih letih. Izvršene so bile podrobne analize dosedanjega razvoja in proučeni pogoji ter možnosti razvoja v perspektivi za vse gospodarske in družbene delavnosti, o čemer so bile sestavljene obširne tekstualne in tabelarne dokumentacije.

Tako dokumentacija kot tudi sam osnutek programa perspektivnega razvoja je Izvršni svet posredoval republiškim državnim organom ter političnim, družbenim in strokovnim organizacijm ter ljudskim odborom z namenom, da se pred končnim sprejetjem upoštevajo vsa pozitivna mnenja in predlogi. Na tej podlagi je mogoče ugotoviti, da izraža program, ki ga je sprejela Ljudska skupščina na svoji seji dne 31. 1. 1961 najbolj realen, smotrn in uspešen gospodarski in družbeni razvoj, ki ga je bilo mogoče predvideti ob upoštevanju pogojev in možnosti, in dognati med njegovim sestavljanjem. Program perspektivnega razvoja pa ni mogel upoštevati izpopolnitev gospodarskega sistema, ki so bile sprejete šele naknadno. Zato je kljub vsestranskemu in zelo intenzivnemu razvoju, ki ga program nakazuje, mogoče računati še z določenimi rezervami, ki bi jih mogli pričakovati od nadaljnjega uvajanja ekonomskih elementov v naše gospodarjenje ter od nadaljnje krepitve materialne osnove delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema.

Poleg obravnavanja perspektivnega razvoja v okviru LR Slovenije se je Izvršni svet intenzivno vključeval tudi v delo na sestavi zveznega perspektivnega plana. Obravnaval in proučeval je predvideni razvoj v celoti ter po posameznih področij, ga povezoval z gospodarskim sistemom ter dajal zveznim organom koristne predloge in pobude, da bi razvoj v merilu Jugoslavije tako po svojem skupnem obsegu kot tudi po svoji strukturi temeljil na najbolj smotrnem koriščenju obstoječih možnosti ter da bi zagotovil vzporedno rast celotne proizvodnje ter osebne potrošnje prebivalstva.

Gledano s stališča celote je mogoče ugotoviti, da je bil razvoj proizvodnje in potrošnje kljub nekaterim težkočam izredno ugoden ter da je bistveno prispeval k nadaljnji utrditvi našega družbenega sistema ter na krepitev gospodarske moči in zboljševanje življenjskih razmer prebivalstva. Zlasti je značilna nadaljnja utrditev in uveljavljanje delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema, kar daje osnovo, da bo mogoče osnovne institucije našega gospodarskega sistema v bodoče še uspešneje uveljavljati ter s tem dosegati na vseh področjih še hitrejši in učinkovitejši razvoj kot doslej.

II

DRUŽBENE SLUŽBE

Načela, ki prihajajo do izraza v novem sistemu delitve dohodka na področju gospodarstva s temeljito odpravo mezdnih delovnih razmerij, se vedno bolj uveljavljajo tudi na drugih področjih. V čedalje večji meri se uveljavljajo tudi na področju družbenih služb, katerih pomen raste in katerih funkcioniranje postaja eden pomembnih pogojev za hitrejši splošni napredek; skladno s tem je bila tudi podpora Izvršnega sveta vsem tem delavnostim v letu 1960 zelo intenzivna. Nova načela so bila v nekaterih društvenih službah deloma

tudi že uveljavljena v preteklem letu (zakon o načinu finansiranja znanstvenega dela, zakon o finansiranju šolstva, zakon o organizaciji zdravstvene službe); vendar pa je na vsem tem področju odprtih še mnogo problemov, predvsem — hkrati s samostojnostjo glede razpolaganja z materialnimi sredstvi — glede čedalje večje samoupravnosti institucij in zraščanja družbenega upravljanja in samoupravljanja v njih. Zaradi utrjevanja novega sistema delitve dohodka na vseh področjih našega življenja in vsklajevanja celotnega razvoja bo moral v prihodnje Izvršni svet posvečati tem problemom še prav posebno skrb.

ŠOLSTVO

V preteklem letu se je problem izobraževanja postavil v vsej širini in je prišlo izredno močno do izraza, da je sistem šol samo del nalog, ki jih ima družba na tem področju. Še močneje je prišla do izraza zveza med sistemom izobraževanja in drugimi panogami življenja, zlasti s proizvodnjo. Izvršni svet je temu področju posvečal posebno skrb, v tekočem letu pa jo bo moral še povečati.

Na področju obveznega osnovnega šolstva je Izvršni svet v preteklem letu podprl razvoj dvojezičnega in manjšinskega šolstva s posebno dotacijo okrajnima ljudskima odboroma v Kopru in Murski Soboti. Z njo je kril razliko med povprečnimi izdatki za posameznega učenca v slovenskih šolah in večjimi izdatki za posameznega učenca na dvojezičnih in manjšinskih šolah. Iz stanovanjskega sklada sta odbora dobila še posebna sredstva za investicije.

Republika je omogočila tudi intenzivnejšo gradnjo strokovnih šol v mestih in industrijskih središčih; participirala je pri stroških te izgradnje s sredstvi republiškega sklada za kadre. Tudi iz stanovanjskega sklada je dala pomoč nekaterim okrajem za gradnjo novih šol.

Izvršni svet je predložil Ljudski skupščini dva zakona: zakon o posebnih šolah in zakon o prosvetno-pedagoški službi. S prvim se je uvedlo obvezno osemletno šolanje mladine s telesnimi in duševnimi motnjami, z drugim pa se je reorganizirala dosedanja administrativno-kontrolna služba v strokovno prosvetno-pedagoško službo. Z odloki je Izvršni svet na podlagi v preteklem letu še veljajočega sistema urejal prejemke učnega osebja v vsem šolstvu.

Izvršni svet je dal Ljudski skupščini predlog za ustanovitev višje agronomske, višje pravne, višje stomatološke in višje tehniške šole v Mariboru, višje pomorske šole v Piranu in Visoke šole za telesno vzgojo v Ljubljani ter oskrbel sredstva za redno delovanje teh šol v letu 1960. V letu 1961 je predlagal ustanovitev visoke šole za politične vede.

Sploh je v preteklem letu posvetil Izvršni svet posebno skrb strokovnemu izobraževanju. Že v prvi polovici 1960. leta je na več zaporednih sejah obravnaval izobraževanje na delovnem mestu in za delovno mesto. V razpravah je bila poudarjena potreba najtesnejše povezanosti med strokovnim izobraževanjem in potrebnim strokovnim znanjem v gospodarstvu in javnih službah. Na podlagi obširnih razprav je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na majskem zasedanju sprejela resolucijo o razdeljevanju osebnih dohodkov po delu in o strokovnem izobraževanju proizvajalcev. Omenjene razprave v naši republiki in drugih republikah glede strokovnega izobraževanja ter veliko zavzemanje sindikatov in zbornic gospodarskih organizacij pri teh vprašanjih,

vse to je imelo za posledico, da so se izoblikovali glede strokovnega izobraževanja vedno jasnejši koncepti, ki so prišli do izraza v resoluciji Zvezne ljudske skupščine o strokovnem izobraževanju, pozneje pa še v temeljnem zakonu o finansiranju šolstva.

Z resolucijo o strokovnem izobraževanju so seveda postavljena le temeljna načela tega izobraževanja. Izvedba postavljenih načel bo zahtevala mnogo truda, iznajdljivosti in prožnosti, ker je njihovo izvajanje odvisno tudi od dobrega sodelovanja vseh prizadetih organov in organizacij. Zato je Ljudska skupščina na predlog Izvršnega sveta ustanovila nov republiški izvršilni upravni organ: svet LRS za strokovno izobraževanje, z nalogo, da opravlja vse zadeve s področja strokovnega izobraževanja iz republiške pristonjosti. Ustanovitev je bila nujna, ker je treba posvetiti strokovnemu izobraževanju posebno skrb: vendar je novi svet zamišljen kot začasni republiški organ za toliko časa, da bo izvedena reorganizacija strokovnega šolstva. Če ima sedaj svet za strokovno izobraževanje nalogo, da uresniči načela resolucije o strokovnem izobraževanju na področju strokovnega šolstva, pa je treba upoštevati, da izvajanje resolucije nikakor ni samo naloga sveta LRS za strokovno izobraževanje, ampak prav tako sveta za šolstvo LRS, ki mora preskrbeti, da se bodo postavljena načela upoštevala tudi pri nadaljnjem razvoju vsega drugega šolstva. Načela resolucije bo treba upoštevati tudi pri reformi gimnazije. Svet za šolstvo je pripravil osnutek tez za reformo gimnazije, ki ga bo Izvršni svet obravnaval še v tem šolskem letu, da bi se omogočila reforma gimnazije v prihodnjem šolskem letu.

Delo za nadaljnji razvoj in reformo našega šolstva, kakor je bilo formulirano v resoluciji o strokovnem izobraževanju in kasneje v temeljnem zakonu o finansiranju šolstva, pa je v naši republiki prišlo še posebej do izraza v reformi našega visokošolskega študija.

Ljubljanska univerza je bila prva v državi, ki je bolj prilagodila svoj študijski sistem modernim zahtevam gospodarstva in javnih služb. Reforma se kaže v delitvi študija na več specializiranih smeri, v uvedbi stopenjskega študija ter v inverziji študija. Novi način študija je bil na pretežni večini fakultet vpeljan že v šolskem letu 1960/61. Reforma študija je seveda dolgotrajen proces in zato v letošnjem šolskem letu uvedenih oblik študija še ne moremo šteti za dokončne. Najbolj je reforma prišla do izraza glede usmeritve študija, v veliki meri tudi v uvedbi stopenjskega študija, najmanj pa glede inverzije študija. Izvršni svet je na posebni seji, ko je potrjeval statute fakultet, ocenjeval njihove napore in uspehe teh naporov ter sodil, da bo treba razširiti to reformo še na študij splošne medicine ter jo poglobiti na pravni fakulteti in na nekaterih katedrah filozofske in naravoslovne fakultete. Ugotovil je, da so tudi sicer med posameznimi fakultetami razlike v načinu reševanja organizacije stopenjskega študija ter v načinu usmeritve študija. Vse te razlike, ki se danes ponekod kažejo že tudi kot pomanjkljivosti, pa ne morejo zmanjšati pomena, ki ga ima novi študijski sistem za nadaljnji razvoj vsega našega visokega šolstva.

Pravočasno izpeljana reforma univerzitetnega študija na ljubljanski univerzi je omogočila, da smo v naši republiki že v preteklem letu pripravili in sprejeli zakon o visokem šolstvu, ki pa ne uveljavlja samo reforme univerzitetnega študija v smislu sprememb zveznega zakona, ampak uzakonjuje tudi že vsa načela, ki jih vsebuje resolucija o strokovnem izobraževanju. Zakon je še posebno pomemben, ker povezuje Univerzo, visoke in vse višje šole ter akademije v enoten visokošolski sistem. Sedaj bo treba izpeljati še vrsto organi-

zacijskih ukrepov: fakultete morajo prilagoditi svoje statute novemu zakonu, prav tako univerza kot združenje fakultet; formirati bo treba ustrezne organe na umetniških akademijah, prav tako pa bodo morale višje šole prilagoditi svoja pravila novemu zakonu.

Po načelih, ki jih postavlja resolucija o strokovnem izobraževanju, bo moral Izvršni svet v tem letu posebej obravnavati vprašanje materialnih obvez za visoko šolstvo. Problematiko bo moral pretehtati z dveh vidikov: prvič, ali zahteva reformirani študij z vsemi uvedenimi novostmi (stopenjski študij, specializacija) poleg drugačnih pedagoških prijemov tudi večja materialna sredstva; oceniti bo moral, kolikšne so te potrebe in za kakšne materialne potrebe gre; drugič, kdo je dolžan trpeti te stroške ob uveljavljenem načelu, da je vsaka šola, torej tudi visokošolski zavod, samostojna družbena ustanova, katere proračun je v neposrednem razmerju z delom, ki ga opravlja za posamezne panoge gospodarske delavnosti ali za posamezne politične teritorialne enote. Že sedaj lahko ugotovimo, da ne bo moglo ostati nespremenjeno doslej veljajoče načelo, da je visoko šolstvo izključna obveza republike. Kot posebno vprašanje bo moral Izvršni svet obravnavati tudi finansiranje izrednega študija. Pri teh razpravah bo moral seči tudi po analizah, ki jih je izdelala univerza, ko je iskala objektivna merila za razdelitev razpoložljivih sredstev med posamezne fakultete. Pri tem so bili namreč izdelani normativi za posamezne vrste stroškov.

Podobne analize bo treba ob primerni pomoči republiških organov opraviti v tem letu tudi glede drugih vrst šol, saj so vse v enakem položaju samostojnih zavodov, ki se bodo morali finansirati po novih, v bistvu enakih načelih, kakor visoke šole. Pri tem pa bo moralo priti do izraza, da gre za globoko spremembo položaja izobraževalnih zavodov v družbi sploh, za uveljavitev teh zavodov kot samostojnih organizacij, za priznanje, da jim družba da ustrezen dohodek, in za pravilno notranjo delitev tega dohodka.

KULTURA IN PROSVETA

V kulturi se kaže politika Izvršnega sveta predvsem v vzpodbujanju in v splošnem usmerjanju razvoja na tem področju. Neposredno pa je Izvršni svet podprl predvsem tiste vrste oziroma področja kulturnih delavnosti, ki imajo množičen pomen. Tako je filmu, ki je čedalje pomembnejši činitelj v našem družbenem življenju, saj je obiskalo slovenske kinematografe v preteklem letu 20 milijonov gledalcev, zvišal v preteklem letu dotacijo na 40 milijonov dinarjev, materialno pa je podprl tudi Radio-televizijo v Ljubljani, in sicer s 150 milijoni dinarjev, predvsem za nadaljnji razvoj in razširitev televizije. Tako politiko je Izvršni svet nadaljeval tudi v letu 1961, ko je bila filmu dana dotacija 60 milijonov in televiziji v enakem znesku kot lani, zopet predvsem za nadaljnji razvoj oziroma za razširitev programa in prehajanja na redni program. Določeno podporo iz republiških negospodarskih investicij je Izvršni svet dal tudi nekaterim muzejskim in galerijskim ustanovam.

Politiko Izvršnega sveta sta izvajala tudi sklad LRS za pospeševanje založništva in sklad za pospeševanje kulturnih delavnosti. Glede obeh skladov je Izvršni svet predlagal Ljudski skupščini tudi uzakonitev ustreznih sprememb in s tem na novo uredil njun položaj, tako da sta sedaj njuna družbena organa samostojnejša.

Sicer pa je sklad za pospeševanje založništva tudi v preteklem letu podprl izdajo predvsem tistih pomembnih del, ki sicer ne bi mogla iziti, najizdatneje znanstveno, strokovno znanstveno in poljudno znanstveno literaturo z najrazličnejših področij družbenih in naravoslovnih ved (skupaj z več kot 125 milijoni dinarjev). V preteklem letu je začasno izdatneje podprl tudi izdajanje univerzitetnih učbenikov in priročnikov. Izvršni svet se je posebej dotaknil politike sklada LRS za pospeševanje založništva, ko je razpravljal o učbenikih. Zavzel je stališče, da mora sklad voditi na tem področju aktivnejšo politiko v tem smislu, da bi bili učbeniki izdani pravočasno in v zadostni nakladi ter s primernimi cenami. Izvršni svet je naročil skladu, da ob dajanju dotacij sklepa z založniki podrobne pogodbe v tem smislu.

Sredstva sklada za pospeševanje kulturnih delavnosti so se v preteklem letu znatno povečala (nad 50 milijonov) in to je omogočilo skladu načrtnejšo politiko v razdeljevanju sredstev. Sklad je najbolj podprl medrepubliške kulturne stike, manifestacije slovenske kulture v tujini in tuje kulturne manifestacije pri nas. Preteklo leto je prvič razširil svoje delo tudi na področje znanosti ter podprl nekatere znanstvene in strokovne manifestacije.

Sklad predvideva, da bo v prihodnje podprl nekatere obsežnejše kulturne akcije in tako izvajal sistematičnejšo in dolgoročnejšo kulturno politiko. Tako namerava med drugim podpreti pripravo slovarja slovenskega knjižnega jezika in slovenskega tehniškega slovarja, pospešeno pripravo centralnega knjižnega kataloga, pripravo reprezentativnega pregleda naše likovne umetnosti itd.

Tudi na področju kulture se zastavlja vprašanje, kako bi bilo treba prilagoditi organizacijo in delo kulturno-umetniških zavodov razvoju našega sistema. V tej smeri se je Izvršni svet v preteklem letu ukvarjal z vprašanji spomeniškega varstva in obravnaval osnutek zakona o varstvu kulturnih spomenikov. Pri njegovi obravnavi je bilo sproženo vprašanje neposredne odgovornosti komun za te zadeve ter pravilnega razmerja med službo, ki jo opravljajo zavodi za spomeniško varstvo, in politiko komun. Zastavljeno je bilo tudi vprašanje, kako zagotoviti spomeniški delavnosti lastna materialna sredstva, da bo lahko delovala, in kako je z materialnimi obveznostmi, ki izvirajo iz spomeniške delavnosti. Ker nakazana vprašanja niso bila razčiščena, je bil zakonski predlog vrnjen Svetu za kulturo in prosveto LRS, da ga ponovno prouči.

V smislu splošne politike Izvršnega sveta se je Svet za kulturo in prosveto v zadnjem času intenzivno ukvarjal tudi z gledališči, pri katerih so pereča zlasti vprašanja organizacije finansiranja, uradniškega statusa umetnikov ter še nekatera vprašanja družbenega upravljanja in samoupravljanja, ki pa bodo morala v tem letu najti ustrezne rešitve.

ZNANOST

Izvršni svet je v preteklem letu posvečal še prav posebno skrb znanosti kot področju, kjer se moramo boriti za to, da bi dohiteli njen hitri razvoj v svetu in da bi dali predvsem naši proizvodnji adekvatne znanstvene osnove.

Konkretno se je taka politika Izvršnega sveta kazala v podpori ob ustanovitvi znanstvenega zavoda za avtomatizacijo v Ljubljani; njegova naloga je, da opravlja znanstveno delo na področju avtomatizacije, elektronike in uporabe nukleonike, na teh področjih pospešuje znanost in uvaja v proizvodnjo sodobne

znanstvene dosežke. Pomoč, ki jo je dala republika iz republiškega investicijskega sklada, je bila dana v prepričanju, da je danes vprašanje avtomatizacije in elektronike tisto vprašanje na področju moderne tehnologije, kjer nam je najbolj na tem, da bi dosegli svetovno raven.

Dalje je Izvršni svet na predlog sveta za znanost sprejel vrsto predpisov, s katerimi so dobili nekateri veliki aplikativni inštituti, kakor so zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS, geološki zavod in tekstilni inštitut v Mariboru značaj znanstvenih zavodov. Končno je Izvršni svet ob sestavi proračuna za leto 1961 povečal republiški sklad za znanstvenoraziskovalno delo na 230 milijonov dinarjev, torej za štirikrat večji znesek, kakor pa je bil v ta namen določen za leto 1960. S temi sredstvi bo gospodaril in jih razporejal sklad Borisa Kidriča, ki je poleg svojih dosedanjih nalog prevzel še funkcijo republiškega sklada za znanstveno delo. Ustrezni zakon je Ljudska skupščina že sprejela.

Izvršni svet je tudi vse preteklo leto nadaljeval svojo politiko, da postanejo znanstveni zavodi samostojne organizacije, ki iščejo spodbude za svoj program in za svoje delo v najtesnejši povezavi s potrebami gospodarstva in družbenih služb, ne da bi bila pri tem zanemarjena fundamentalna in dolgoročna raziskovanja.

V preteklem letu je Izvršni svet tudi zelo intenzivno sodeloval pri pripravah za zvezni zakon o načinu finansiranja znanstvenega dela; ta temelji v veliki meri na izkušnjah, ki so jih imeli v zvezi z organizacijo znanstvenega dela zavodi v Sloveniji. Ravno v Sloveniji se je pokazalo, da so nekateri veliki zavodi, kakor so zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, geološki zavod, zavod za varjenje in tekstilni inštitut, ki so bili sicer najbolj povezani z gospodarstvom in so najbolj uspešno delali, niso mogli uveljaviti kot znanstveni zavodi zaradi administrativnega režima, ki je veljal za take zavode. Novi zakon o načinu finansiranja znanstvenega dela, ki dopušča znanstvenim zavodom možnost, da se organizirajo po predpisih, ki veljajo za gospodarske organizacije, ali pa po tistih, ki veljajo za samostojne zavode, pa je imel za posledico, da je bilo v naši republiki v preteklem letu na novo registriranih 5 velikih zavodov s področja aplikativnih ved in trije inštituti pri univerzi, tako da je bilo konec leta 1960 v republiki registriranih 30 znanstvenih zavodov in da se je do 1. januarja 1961 leta 8 od teh odločilo za organizacijo po predpisih, ki veljajo v gospodarstvu. Jasno pa je, da bo v prihodnjem razvoju pri teh inštitutih prevladovala usmeritev na organizacijo, kakršna velja v gospodarstvu, in je danes sploh vprašanje, ali je glede notranje organizacije še bistvena razlika med enim in drugim načinom organizacije znanstvenih inštitutov. Izvršni svet bo s svojo politiko podpiral tak razvoj in tako samostojnost znanstvenih zavodov, da bodo ti zmožni dobiti za svoje delo plačilo bodisi od gospodarskih, družbenih ali drugih organizacij, bodisi od javnih služb ter da bodo s tem ustvarjali pogoje za to, da bodo sodelavci z vso odgovornostjo razdeljevali dohodek zavoda za potrebe svoje službe in za svoj osebni dohodek.

Precejšen problem so še vedno inštituti s področja družbenih ved, ki so tehnično šibko opremljeni ter organizacijsko in kadrovsko preveč razdrobljeni. Razen tega so usmerjeni preveč na dolgoročna raziskovanja, medtem ko terja naš razvoj čedalje bolj moderen in hiter način dela, čedalje bolj tekoče spremljanje družbene problematike in znanstveno izvedenih analiz te problematike, ki so potrebne operativi, ki jim pa ta sama že po svoji naravi ne more biti kos. To zahteva, da vsi sedanji inštituti razvijajo delavnost tudi v tej smeri ozi-

roma da se organizirajo tudi novi, posebej za take naloge. V tem smislu bo reorganiziran sedanji zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju v znanstveni zavod za družbeno samoupravljanje z nalogo, da proučuje in raziskuje probleme s področja delavskega in družbenega upravljanja.

Izvršni svet je obdelal na svoji seji tudi program znanstvenoraziskovalnega dela za dobo 1961—1965. Pomen programa ni toliko v samem programiranju kakor v tem, da je to prvi pregled stanja raziskovalnega dela v Sloveniji, ne glede na to, kje je raziskovalna institucija in kako je organizirana, in pa v tem, da so bili ob njegovi pripravi pritegnjeni k razpravam vse znanstvene institucije okrajni ljudski odbori, družbeni organi, predstavniki industrije itd.; to je dalo znanstvenemu raziskovanju velik poudarek in široko publiciteto. Program znanstveno raziskovalnega dela je bil tudi priprava za izdelavo osnutka petletnega programa investicijske graditve za področje znanosti, ki je bil nato sprejet v program razvoja Ljudske republike Slovenije v letih 1961—1965.

V letu 1961 bo gotovo ena glavnih nalog pravilno razviti in utrditi novi način finansiranja znanstvenih zavodov. Posebej se bo treba truditi, da pride do pravilnega razmerja med zveznim in republiškim skladom za znanstveno delo. Izvršni svet si bo prizadeval okrepiti republiški sklad za znanstveno delo in še dalje mobilizirati gospodarstvo za sistematično proučevanje tehnoloških problemov. Dajal bo tudi spodbudo, da same gospodarske organizacije organizirajo razvojne laboratorije, ki naj bodo široka osnova za raziskovalno delo v velikih aplikativnih in teoretičnih inštitutih. Treba se bo truditi, da bo v raziskovanjih, ki jih bodo finansirali republiški sklad in gospodarske organizacije, udeležen s svojimi sredstvi tudi zvezni sklad za znanstveno delo, kolikor gre za raziskave splošnega pomena. Na podlagi izkušenj, pridobljenih med letom, pa bo treba dobiti osnovo za morebitne spreminjevalne predloge glede strukture zveznega sklada za znanstveno delo.

ZDRAVSTVO

Kakor na drugih področjih tako smo tudi na področju zdravstvenega varstva v preteklih letih zaznamovali velik napredek. Ljudska skupščina in Izvršni svet sta temu vprašanju posvečala posebno skrb in pri izvajanju svoje konkretne politike omogočala stalno izpopolnjevanje zdravstvene službe. Naša družba je v skrbi za zdravje delovnega človeka vlagala v preteklih letih velikanska materialna sredstva za stalno razširjanje zdravstvenega varstva. Tako je šel v zadnjih letih znaten odstotek republiških negospodarskih investicij za te namene. Petletni program je bil na tem področju presežen za nad 1400 milijonov. Pri tem je treba ugotoviti, da je osnovna skrb posvečena razvijanju izvenbolničnih ustanov. Kot posledico take usmerjenosti imamo danes organizirano izvenbolnično službo že po vseh občinah. Tudi število bolničnih postelj se je po osvoboditvi več kot podvojilo, čeravno ima družba na tem področju še vedno velike potrebe (kljub tolikšnemu povečanju postelj je bilo v letu 1959 odklonjenih še 33 000 primerov sprejemov v splošnih bolnicah). Stalno narašča tudi število zdravstvenih kadrov. Vse to ima za posledico izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva, ki se kaže zlasti v stalno padajoči umrljivosti in s tem v podaljševanju življenjske dobe.

Stalno razširjanje zmogljivosti naše zdravstvene službe nam je v preteklem letu omogočilo pomemben korak naprej k splošnemu varstvu za vse prebivalstvo z uvedbo zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. S 1. aprilom 1960 so namreč kmetijski zavarovanci pričeli uživati pravice zdravstvenega zavarovanja; s tem smo dosegli, da je zdravstveno zavarovanih nad 95 % prebivalcev naše republike. Izraba pravic, izhajajočih iz tega zavarovanja, se je v preteklem letu vedno bolj razraščala. Kmetijski proizvajalci in njihovi družinski člani so bili v letu 1960 deležni skupno 502 967 ambulantnih storitev ter so se zdravili skupno 635 886 dni v bolnicah. Rezultat finančnega poslovanja okrajnih skladov kmečkega zdravstvenega zavarovanja je tak, da izkazujejo 4 okrajni skladi (Kranj, Ljubljana, Maribor in Murska Sobota) presežek nekaj nad 34 milijonov, drugi 4 okraji pa primanjkljaj v skupnem znesku 110 milijonov. Ta primanjkljaj je bil za leto 1960 izjemoma poravnan iz republiškega sklada za zavarovanje.

K razvoju zdravstvenih zavodov in zlasti k izboljšanju notranjih odnosov v teh zavodih je odločilno pripomoglo nadaljnje razvijanje družbenega upravljanja. To ni samo omogočilo, da so državljani lahko odločilno sodelovali pri upravljanju z materialnimi sredstvi zdravstvenih zavodov, ampak je pripomoglo, da so državljani razpravljali in soodločali tudi pri reševanju splošne problematike zdravstvenih zavodov, kakor n. pr. glede organizacije dela, glede odnosa do bolnikov, sodelovanja z ljudskimi odbori in družbeno-političnimi organizacijami, glede zdravstvenega stanja prebivalstva in glede izvajanja zdravstvene politike na svojem območju ter glede podobnih problemov. Tako so se organi upravljanja v zdravstvenih zavodih skupaj s kolektivi zdravstvenih zavodov vedno uspešnejše uveljavljali v stalnem izpopolnjevanju zdravstvene službe.

Vendar pa so administrativno-birokratske osnove organizacije zdravstvene službe pomenile resno oviro za še uspešnejše prilagajanje zdravstvene službe razvojni stopnji našega komunalnega sistema in omejevale nadaljnji razvoj družbenega upravljanja na področju zdravstva. Posledica takega stanja je bilo tudi to, da je bila vloga državnih organov, še vedno precejšnja. Potrjevanje pravil, odobravanje cen, nadzorstvo nad uporabo skladov in imenovanje upravnih odborov so le nekatere oblike, v katerih so intervenirali državni organi v zadevah zdravstvenih zavodov. Preventivni zdravstveni zavodi pa so bili sploh finansirani neposredno iz proračunov. Takemu položaju zdravstvenih zavodov je ustrezal tudi centralizirani sistem nagrajevanja zdravstvenih kadrov po togih načelih enotnega zakona o javnih uslužbencih, ki je oviral razvijanje iniciativnosti in tudi strokovnosti ter ustrezno nagrajevanje zdravstvenih kadrov. Tako organizirana zdravstvena služba ni omogočala večjega vplivanja bolnikov na delo zdravstvene službe niti jim ni bila dana možnost, da bi si samostojno izbirali zdravstveni zavod in zdravstvenega delavca.

Bistveni prispevek za odpravljanje teh pomanjkljivosti pomeni splošni zakon o organizaciji zdravstvene službe. Skupaj z republiškim zakonom, ki je bil po obširnih razpravah v začetku tega leta sprejet, postavlja popolnoma novo osnovo za organizacijo zdravstvene službe.

Novi zakon daje vse možnosti, da se bo mogla zdravstvena služba razvijati v skladu s celotnim razvojem naše socialistične skupnosti in skladno s potrebami naših državljanov, obenem pa nalaga kolektivom zdravstvenih zavodov in tudi občinskim in okrajnim ljudskim odborom dolžnost, da uzakonjena načela

čimprej uresničijo in v praksi dalje razvijajo v skladu z našim družbeno ekonomskim razvojem. Izvršni svet bo moral s svojimi organi skrbeti, da bodo uresničena vsa temeljna načela nove ureditve zdravstvene službe. Dajati bo moral pomoč, da se bodo uveljavila načela družbenega samoupravljanja, sodelovanja bolnikov zavarovancev in državljanov pri organiziranju zdravstvene službe, da se bo zdravstvena služba prilagodila specifičnim potrebam komun, skratka, podpreti bo moral vse težnje, da se odpravijo administrativni ostanki v organizaciji zdravstvene službe. Kolektive zdravstvenih zavodov bo treba vsestransko podpreti pri uresničevanju in izvajanju načel glede formiranja dohodka, njegove delitve in formiranja osebnega dohodka zdravstvenih delavcev. Izvršni svet bo moral še dalje sodelovati pri pripravljanju novih zveznih predpisov o finansiranju socialnega zavarovanja in o zdravstvenem zavarovanju, ker gre za predpise, ki so pomembni za nadaljnje organiziranje in izvajanje zdravstvenega varstva v komuni.

Skladno z načeli zakona o organizaciji zdravstvene službe je bila v preteklem letu s posebnim republiškim zakonom urejena tudi materija o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih. Ureditev te snovi je bila nujna, ker je LR Slovenija izredno bogata z naravnimi zdravilnimi sredstvi, izraba teh sredstev pa je bila premalo vsestranska zaradi neurejenega stanja na tem področju. Zakon je postavil naravna zdravilna sredstva pod posebno družbeno nadzorstvo, skrb za to in za vskladitev koristi med vsemi neposrednimi in posrednimi koristniki teh sredstev pa je naložil občinskim ljudskim odborom in njihovim organom. Občine, kjer so zdraviliški kraji, imajo lahko posebne zdraviliške svete, ki so izvršilno-upravni organ občinskega ljudskega odbora. Pristojnost republiških organov je pridržal samo za razglasitev naravnega sredstva za zdravilno sredstvo in za razglasitev kraja za zdraviliški kraj. Naravna zdravilišča so po novem predpisu samostojni zdravstveni zavodi, v katere je lahko sprejet vsakdo in vsakdo lahko uporablja njihova zdravilna sredstva. S tem se koristi zdravstva povezujejo s koristmi turizma in gostinstva, zdravilišča pa s problematiko zdraviliških krajev.

SOCIALNO VARSTVO

Ob obravnavanju raznih problemov s tega področja je Izvršni svet dal podporo politiki Sveta za socialno varstvo, ki je bila v preteklem letu usmerjena k razvijanju in usposabljanju socialnih služb v komuni in stanovanjskih skupnostih ter gospodarskih organizacijah. Pri tem je strokovno izboljšano obravnavanje socialnih problemov omogočalo tudi nadaljnje razvijanje preventivnih oblik družbene skrbi za človeka in zadovoljevanje njegovih potreb. V ta namen bodo tudi na novo nastajajoče strokovne socialne službe — socialni centri pri ljudskih odborih — bistveno izboljšale delo upravnih organov.

Na predlog sveta za socialno varstvo je Izvršni svet v preteklem letu sprejel in predložil Ljudski skupščini osnutek zakona o rejništvu, ki ga je Ljudska skupščina tudi sprejela. Pomanjkanje temeljnega predpisa s tega področja je pomenilo občutno vrzel v sistemu družinske zakonodaje. Izdaja tega zakona je bila zato utemeljena in nujna.

V preteklem letu se je na osnovi noveliranega kazenskega zakonika začela uspešno izvajati služba strožjega nadzorovanja mladoletnih storilcev kaznivih

dejanj in je Ljudska skupščina na predlog Izvršnega sveta sprejela ustrezen zakoniti predpis.

Glede na izredne potrebe po strokovnem kadru je Izvršni svet sprejel in predložil Ljudski skupščini zakon o višji šoli za socialne delavce. S tem je bila šola vključena v sistem visokošolskega študija in je bilo omogočeno sistematično izobraževanje socialnih delavcev v javnih službah in gospodarskih organizacijah. Vedno bolj se priznava potreba po socialnih delavcih, ki dosegajo vedno višjo stopnjo strokovnosti.

Izvršni svet je bravnaval problem socialnih zavodov, vprašanje nadaljnjega obstoja sklada za socialno varstvo ter financiranje socialnega varstva v komuni sploh. Četudi spada ureditev omenjenih vprašanj v izključno pristojnost republiške zakonodaje, je zaradi še ne dovolj razčiščenih vprašanj o financiranju socialnih zavodov za zdaj odložil reševanje tega vprašanja. Tudi to področje je treba namreč vskladiti z novim sistemom delitve dohodka in s socialističnimi družbenimi načeli, ki iz njega izhajajo.

Končno je Izvršni svet večkrat obravnaval vprašanja borcev NOV, ki potrebujejo posebno družbeno skrb. Ugotovil je, da je naša dužbena skupnost v zadnjih letih posvečala veliko skrb reševanju problemov borcev NOV in sprejela vrsto zakonitih predpisov, ki uzakonjujejo zanje določene pravice. Podčrtal pa je, da imajo na tem področju posebno komune pomembne naloge, ki jih doslej večinoma niso primerno opravljale. Komune so dolžne organizirati take upravne organe, da bo borcem zagotovljena možnost uesničevanja vseh zakonitih pravic, same pa bodo poskrbele za tiste borce, ki jim po splošnih predpisih sicer ni mogoče zagoviti dostojnega življenja. Zato morajo poskrbeti tudi za ustrezna materialna sredstva.

V preteklem letu je bila sprožena tudi intenzivna republiška akcija za rešitev stanovanjskih problemov nezaposlenih borcev; podprta je bila z dotacijo iz sredstev republiškega stanovanjskega sklada. Republiški prispevek je bil dan 19 občinam, predvsem v mestih in industrijskih središčih. S to akcijo je bilo omogočeno, da bo v letu 1961 vseljivih 199 stanovanj. Tudi v letošnjem letu je določenih v republiškem stanovanjskem skladu 120 milijonov za nadaljevanje take akcije.

Sicer pa je za preteklo leto značilno, da se je z večjo vztrajnostjo izvajanje večine nalog s področja socialnega varstva pričelo opravljati v občinah. Področje socialnega varstva, to je posebne družbene skrbi za člane naše skupnosti, ki so te skrbi potrebni, je namreč ena izmed značilnih funkcij komune. Zato mora komuna sama sprevideti, da je ta funkcija njena lastna družbena obveznost, ter mora neposredno in v ustreznih organizacijskih oblikah razviti svojim delavnostim ustrezajoče službe in dodeliti v ta namen potrebna sredstva. To splošno družbeno obveznost ima komuna do vseh svojih članov, pa tudi do bivših borcev, ki jim mora posvetiti še posebno pozornost.

Pri takšni vlogi komune na področju socialnega varstva se seveda spreminja vloga okraja in zlasti republike. Namesto prejšnjih operativnih nalog se delo republiškega organa omejuje, hkrati pa poglablja predvsem v smeri spremljanja in proučevanja splošne problematike na področju socialnega varstva v republiki, na pripravo ustreznih predlogov za ukrepe in za morebitne predpise ter na priporočila in na strokovno pomoč komunam in njihovim skupnostim oziroma njihovim socialnim službam.

Svet LRS za socialno varstvo in njegov sekretariat sta v zadnjem času pravilno razvijala svoje delo v tej smeri. Sekretariat ima pri tem še določene težave, ker je po veljavnih predpisih v mnogih primerih, n. pr. v vseh invalidskih zadevah, redni upravni organ in se zato le s težavo spreminja iz operativnega v analitični organ. Zato bo nujno treba predlagati spremembo nekaterih zveznih predpisov za nadaljnjo decentralizacijo te službe.

III

KOMUNALNI SISTEM

Izvršni svet je v preteklem obdobju spremljal nadaljnji razvoj komunalnega sistema in nadaljeval prakso, da je na sestankih z vsemi predsedniki okrajnih ljudskih odborov obravnaval tudi nekatera pereča vprašanja v področja komunalnega sistema, zato da pripomore k izboljšanju dela ljudskih odborov.

Pomembno vprašanje, ki so ga obravnavali s predsedniki okrajnih ljudskih odborov, je bila decentralizacija okrajne uprave in drugih javnih služb. Pri tem pa ni šlo samo za decentralizacijo uprave, ampak za nadaljnje razvijanje komunalnega sistema, zaradi katerega postajajo okraji čedalje bolj skupnost komun in izgubljajo pomen višjih političnih teritorialnih enot. Pri obravnavanju vprašanja, kakšno mesto ima okraj v našem političnem sistemu, je bilo zavzeto stališče, da v tem razvojnem procesu nikakor ne gre za likvidacijo okrajev, nasprotno, ti morajo ostati še naprej, morajo se pa prilagoditi našemu komunalnemu sistemu. Eden činiteljev, ki so zavirali prilagajanje okrajev našemu komunalnemu sistemu, je prav gotovo prevelika centralizacija posameznih nalog v okraju; to je imelo za posledico še vedno prevladujočo vlogo okraja. Kljub načelno jasni vlogi občine in številnim prenosom funkcij od okraja na občine je imel okraj še vedno močan položaj samostojnega faktorja v komunalnem sistemu tudi zato, ker je razpolagal z večjim delom sredstev, ki so pripadala političnim teritorialnim enotam. Okraj tudi še vedno opravlja mnoge službe, ki so po svoji naravi občinske. Pomanjkljiva organizacija uprave v komuni in še nezadostna strokovnost upravnega aparata otežuje občini, da bi se uveljavila kot komuna. Zavzeto je bilo stališče, da je treba v občini formirati vse tiste upravne in druge javne službe, ki jih državljani najbolj potrebujejo in ki omogočajo delo ljudskega odbora samega. Zastavljena je bila naloga, s katero so se strinjali predsedniki ljudskih odborov, da se namreč v občinah čimprej organizirajo razne inšpekcijske službe in da občine prevzamejo vse tiste zavode javne službe, ki delujejo za območje ali za del območja občine, in katastrske urade, ter da se v občinah organizira tudi služba planiranja in statistična služba. Glede vprašanja, v kakšnih organizacijskih oblikah je mogoče vzpostaviti omenjene upravne službe v občinah, se je izoblikovalo skupno stališče, da je treba iskati rešitve ali tako, da si občine same organizirajo svojo službo, ali da se posamezna služba organizira bazensko za več občin skupaj ali da se po sporazumu vseh ali večjega števila občin opravlja določena služba pri okraju, vendar na račun in v imenu občin. Poudarili so tudi možnost, da je izvršitev posamezne strokovne zadeve oziroma naloge mogoče pogodbeno prepustiti strokovnjaku, ki ni uslužbenec ljudskega odbora.

Kot poseben problem na področju organizacije uprave v komuni, ki jo je treba čimprej usposobiti za vsestransko izvajanje komunalne politike, je bilo

na konferenci s predsedniki okrajnih ljudskih odborov načeto vprašanje razmerij med sveti in upravo ljudskih odborov, torej vprašanje razmerij med politično-izvršilnimi in upravnimi organi, ker je to eno pomembnih vprašanj naše politične ureditve. Osnovna ugotovitev je bila, da se sveti ljudskih odborov premalo uveljavljajo kot politični organi, ki bi iz političnih vidikov obravnavali splošno problematiko na ustreznih področjih, ampak se bolj ukvarjajo z drobnimi, individualnimi primeri vsakdanje prakse, čeprav bi moralo biti to načeloma stvar organov uprave. Zavzeto je bilo stališče, da je treba razvijati svete čimbolj kot teritorialne organe družbenega upravljanja na posameznih področjih. Prizadevanje za boljše delo uprave bo znatno olajšalo delo svetov. S spremembo predpisov bi bilo treba omogočiti tak način sestave svetov na področju družbenih služb, da bi se formirali po delegatskem sistemu. Rezultat razprave je bil, da se morajo razmerja med sveti in upravo razvijati tako, da je zagotovljena samostojnost in odgovornost uprave za opravljanje strokovnih upravnih nalog, svetom pa mora biti omogočeno, da so stalno informirani o delu uprave in da lahko vsak čas s svojimi splošnimi smernicami zagotove izvajanje politike ljudskega odbora pri izvrševanju upravnih nalog.

Na konferenci s predsedniki so obravnavali tudi osnutek občinskega statuta, ki naj bi bil pripomoček občinskim ljudskim odborom v tem, kako naj s spremembami in dopolnitvami občinskih statutov rešujejo nekatera pereča vprašanja svoje organizacije in dela. S spremembami v statutih naj bi reševali vprašanje odborniških komisij, ki je sedaj preveč togo urejeno, vprašanje novega načina formiranja svetov na področju družbenih služb, ker naj bi se deloma uveljavil delegatski sistem formiranja, vprašanje večje funkcionalne in organizacijske osamosvojitve krajevnih odborov, vprašanje ustanavljanja stanovanjskih skupnosti, vprašanje ureditve zborov volivcev proizvajalcev, določitev nove organizacije uprave in še nekatera manj pomembna vprašanja, glede katerih je treba besedilo statutov le vskladiti s splošnimi predpisi. Osnutek tipskega odloka o spremembah in dopolnitvah občinskega statuta je bil poslan ljudskim odborom kot pripomoček za izvedbo ustreznih sprememb v občinskih in okrajnih statutih.

Kljub predvidevanju v lanskem poročilu Izvršnega sveta Ljudski skupščini, da se bo teritorialno oblikovanje občin za nekaj časa ustalilo, je Izvršni svet prejel tudi v letu 1960 predloge nekaterih okrajnih ljudskih odborov za odpravo nadaljnjih 10 občin oziroma za njihovo združitev z drugimi občinami. Izvršni svet je te predloge posredoval Ljudski skupščini, ki jih je sprejela. Tako imamo sedaj v LR Sloveniji 75 občin. Kaže, da bo Izvršni svet v kratkem sprejel še nekatere predloge za odpravo oziroma združitev nekaterih občin.

Zlasti z oblikovanjem velikih občinskih območij pa je prišlo v ospredje vprašanje večje vloge krajevnih odborov, vzporedno s procesom urbanizacije naselij in potreb po razvijanju družbenega in družinskega standarda v mestih pa tudi vprašanje stanovanjskih skupnosti kot oblik samouprave državljanov na določenih ožjih območjih. Izvršni svet je sklical poseben sestanek s predsedniki občinskih in okrajnih ljudskih odborov o tem vprašanju. Na sestanku je bilo poudarjeno, da imajo krajevni odbori in stanovanjske skupnosti izredno pomembno mesto v mehanizmu našega komunalnega sistema, ker omogočajo vsestransko sodelovanje državljanov pri odločanju o skupnih zadevah in ker se prav s tem razvija samoupravljanje državljanov. Glede delovnega področja

krajevnih odborov je bilo zavzeto stališče, da ga je treba razvijati v tej smeri, da krajevni odbori samostojno opravljajo tiste naloge na komunalnem in socialnem področju, ki so neposrednega pomena za prebivalce naselja, in da skrbe za stalen napredek naselja. Krajevni odbori naj opravljajo te naloge na isti način kot stanovanjske skupnosti, torej ali neposredno ali pa po posebnih organizacijah, ki jih ustanovijo. Poseben poudarek je bil dan financiranju krajevnih odborov in njihovemu gospodarjenju s finančnimi in drugimi sredstvi, ki jih dobe od občinskega ljudskega odbora ali pa z lastno delavnostjo; pri tem je bilo naglašeno, da je za opravljanje komunalnih nalog, ki so stvar občinskega ljudskega odbora, potrebna dotacija občine. Iz prispevkov predsednikov občinskih ljudskih odborov k razpravi je jasno izhajalo, da krajevni odbori dobro delujejo in opravljajo svojo nalogo tam; kjer razpolagajo z določenimi, pa čeprav majhnimi materialnimi sredstvi.

Vsekakor bo moral Izvršni svet tudi v prihodnje posvečati posebno skrb nadaljnjemu utrjevanju krajevnih ljudskih odborov in stanovanjskih skupnosti.

Kot posebno pereča so bila postavljena ta vprašanja pri razvitejših krajih izven občinskih središč, zlasti pri razvitejših zdraviliških in turističnih krajih. Takim krajem je treba posvetiti še večjo skrb, kot pa jo zahtevajo n. pr. čisto kmečka naselja, če naj se še naprej uspešno razvijajo. Zato so se v tej zvezi ponekod že slišale zahteve po ustanavljanju posebnih organov z nekaterimi oblastvenimi funkcijami v takih krajih. Take zahteve pa niso opravičene. Na konferenci s predsedniki okrajnih ljudskih odborov je bilo zavzeto stališče, da je mogoče tudi vprašanja zdraviliških, turističnih in drugih razvitejših krajev izven občinskih središč reševati z obstoječimi institucijami komunalnega sistema, in sicer s krajevnimi odbori oziroma z ustreznimi drugimi organi samouprave takih naselij, s tem da se jim zagotovijo nekateri posebni pogoji glede njihovega financiranja in deloma glede njihove sestave. To je tudi v skladu z našim političnim sistemom, v katerem niže od komune ne more biti oblasti in njenih organov.

IV

NOTRANJA POLITIKA

Nadaljnja krepitev gospodarske moči naše dežele in nadaljnje razvijanje socialističnih družbenih odnosov sta omogočila, da so državljani v preteklem letu še bolj intenzivno uporabljali in uresničevali osebne, ekonomske, politične, nacionalne in druge z ustavo in zakoni zagotovljene pravice. Tako postajajo te pravice čedalje bolj sestavni del našega družbeno-političnega sistema, ker so bistven pogoj za uspešno delovanje celotnega mehanizma družbenega samoupravljanja in komunalne samouprave kot osnove našega socialističnega razvoja.

Zlasti je Izvršni svet v letu 1960 posvečal vso skrb nadaljnjemu razvoju službe pravne pomoči, ki naj daje državljanom in organizacijam strokovno pravno pomoč pri uresničevanju njihovih pravic. Prizadeval si je, da bi se ta javna služba zagotovila v vseh možnih oblikah, zlasti pa v tistih, ki so najbolj učinkovite in ki najbolj ustrezajo doseženi stopnji naše družbene ureditve, to so zlasti posebne službe za pravno pomoč pri ljudskih odborih in družbenih organizacijah.

Prav tako je Izvršni svet posvetil vso skrb krepitvi služb, ki obravnavajo in rešujejo prošnje, peticije in pritožbe državljanov, zavodov in organizacij, da bi se kar najbolj učinkovito odpravljale pomanjkljivosti in nepravilnosti pri delu upravnih in drugih organov ter najdosledneje uveljavile ustavne in druge pravice državljanov, zavodov in organizacij.

V tej zvezi je Izvršni svet ustanovil in imenoval stalno komisijo za prošnje in pritožbe, ki naj kot politični organ obravnava splošno problematiko, izhajajočo iz prošenj in pritožb, ter predlaga Izvršnemu svetu kakor tudi drugim republiškim državnim organom in samostojnim organizacijam ustrezne ukrepe za odpravo nepravilnosti. Priporočil je nadalje ljudskim odborom, naj izboljšajo kadrovsko sestavo odborniških komisij za prošnje in pritožbe in poživijo njihovo delo, ki mora biti v tem, da obravnava splošno problematiko, izhajajočo iz prošenj in pritožb, da to problematiko posreduje ljudskemu odboru ter po potrebi predlaga ukrepe pri organih ljudskega odbora pa tudi v samostojnih organizacijah, da se izboljša njihovo delo in njihov odnos do državljanov.

Da bi se izboljšala in koordinirala skrb za varstvo življenja državljanov ter družbenega in osebnega premoženja, je Izvršni svet ustanovil in imenoval komisijo LRS za zadeve požarnega varstva kot poseben republiški upravni organ, ki naj obravnava vprašanja s področja preventivnega in represivnega požarnega varstva. Priporočil je ljudskim odborom, da ustanovijo podobne komisije pri svetih za splošne in notranje zadeve. Tako naj bi se v okviru teh komisij koordinirali napori gasilskih služb ter upravnih organov in družbenih organizacij, ki se jih tičejo vprašanja požarnega varstva in gasilstva.

Politika Izvršnega sveta do verskih skupnosti je tudi v tem letu temeljila na dosledni uporabi ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti; to je pripomoglo, da so se odnosi med verskimi skupnostmi in državo še izboljšali. Tudi v rimokatoliški cerkvi je bil storjen pozitiven korak v smeri prilagajanja njenega delovanja novim družbenim okoliščinam in vsklajevanju s pravnim položajem te verske skupnosti v naši državi. Vpliv najreakcionarnejših elementov v posameznih verskih skupnostih je nadalje upadel in je škodljivih pojavov v razmerjih med verskimi skupnostmi in državo manj kot v prejšnjih letih. K nadaljnjemu izboljšanju odnosov je pripomoglo tudi Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS, prav tako pa razgovori z najvišjimi predstavniki rimokatoliške cerkve v Sloveniji. Tudi v preteklem letu so verske skupnosti prejemale od države znatno materialno pomoč.

Na področju pravosodja so bila prizadevanja Izvršnega sveta tudi v preteklem letu usmerjena na vključitev teh institucij v komunalni sistem in na njihovo kadrovsko krepitev. V tej zvezi je bilo ustanovljeno okrožno sodišče v Kranju in je bilo s tem dosledno izvedeno načelo, da naj se območja okrožnih sodišč ujemajo z območji skupnosti komun, ter okrajna sodišča v Slov. Konjicah, v Žalcu in na Jesenicah, s čimer se uresničuje načelo, na bodo osnovna sodišča tam, kjer se odvija življenje državljanov, t. j. v komuni. Poleg tega se s tem krepijo težnje po dosledni decentralizaciji pravosodnega sistema v LR Sloveniji tudi na področju kadrovske politike in politike investiranja.

Ker so bili v LR Sloveniji v letu 1960 že ustvarjeni vsi subjektivni in objektivni pogoji za izrekanje ukrepa strožjega nadzorovanja mladoletnika po skrbstvenem organu, je Izvršni svet predložil Ljudski skupščini LRS osnutek

zakona o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu, ki ga je Ljudska skupščina sprejela. S tem je bilo ugodeno načelu, da je kaznovanje mladoletnikov izjemen ukrep in da je treba zoper nje uporabljati v prvi vrsti vzgojne ukrepe, med katere spada tudi ukrep strožjega nadzorstva.

Zaradi pomanjkanja primernih zgradb in prostorov ter sodobne opreme sodišč, okrajnih zaporov in javnih tožilstev je Izvršni svet predložil Ljudski skuščini LRS osnutek zakona o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij. Pri tem je bilo upoštevano načelo, da so občinski in okrajni ljudski odbori dolžni skrbeti za poslopja okrajnih in okrožnih sodišč, dodatna sredstva, zbrana s sodnimi taksami, pa naj se praviloma delijo z upoštevanjem gospodarske moči posameznih občin oziroma okrajev in dejanske potrebe po novih gradnjah, dozidavah in popravilih.

Politika Izvršnega sveta do narodnostnih manjšin v Sloveniji je nadalje temeljila na načelu, da uživajo pripadniki narodnostnih manjšin vse politične in ekonomske pravice, ki jih socialistična skupnost daje vsem državljanom, in da jim je zagotovljen svoboden razvoj njihove nacionalne kulture in nacionalnih posebnosti. Nadaljevalo se je vključevanje pripadnikov narodnostnih manjšin v vse vrste družbenega samoupravljanja ter posvečala vsa skrb povečanju števila delavcev in izobražencev iz vrst manjšin. V ta namen so bila zagotovljena potrebna materialna sredstva.

Izvršni svet je nadalje dal spodbudo, da se poleg malega obmejnega prometa med Italijo in Jugoslavijo razširi osebni obmejni promet tudi med Avstrijo in Jugoslavijo. V tej zvezi je ustanovil in imenoval stalno komisijo za mejna vprašanja, ki obravnava gospodarska, upravna in druga vprašanja, ki nastajajo v zvezi z obmejnim prometom v Ljudski republiki Sloveniji, ter predlaga Izvršnemu svetu in drugim pristojnim organom ustrezne ukrepe, da bi se ta promet razvijal v smeri poglabljanja medsebojnega sosedskega prijateljstva in medržavnega sodelovanja.

Zaradi potreb informativne službe je Izvršni svet ustanovil sekretariat za informacije kot samostojen republiški upravni organ. Tako se je informativna služba nadalje zboljšala ter je bolje in hitreje obveščala našo javnost kakor tudi mnoge tuje novinarje o delu in sklepih Izvršnega sveta in republiških upravnih organov, uspešneje spremljala delo informativnih ustanov in o tem obveščala Izvršni svet ter opravljala tudi druge naloge, ki so ji dane z zakonitimi predpisi.

V

ORGANIZACIJA UPRAVE

Nove naloge v republiški upravi oziroma spremenjena narava nekaterih nalog so terjale v preteklem letu tudi organizacijske spremembe republiških organov in zavodov. V Izvršnem svetu sta bili ustanovljeni dve novi komisiji, in sicer: komisija za prošnje in pritožbe in komisija za mejna vprašanja. V republiški upravi je bil ustanovljen sekretariat Izvršnega sveta za informacije kot samostojen republiški upravni organ.

Obsežne spremembe so bile izvršene na področju kmetijstva in gozdarstva; odpravljeni sta bili dosedanji upravi za gozdarstvo in za vodno gospodarstvo;

njune pristojnosti so bile prenesene na sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, naloge uprave za vodno gospodarstvo pa deloma tudi na občine in okraje in deloma na novi republiški zavod za vodno gospodarstvo. Odpravljena je bila tudi uprava gojitvenih lovišč LRS, namesto nje pa je bilo ustanovljenih več novih zavodov za upravo posameznih gojitvenih lovišč ter zavod za ribištvo v Ljubljani. Odpravljen je bil tudi strokovni svet za gozdarstvo.

Večje spremembe so bile nadalje na področju republiškega organa za področje dela. Odpravljena je bila uprava za zaposlovanje delavcev, namesto nje pa je bil ustanovljen zavod LRS za zaposlovanje delavcev kot samostojen republiški zavod. Odpravljen je bil tudi zavod za preučevanje organizacije dela in varnosti pri delu in sta bila namesto njega ustanovljena dva nova samostojna republiška zavoda: zavod LRS za produktivnost dela in zavod LRS za zdravstveno in tehnično varnost.

Posebno pozornost je posvetil Izvršni svet razmerjem med republiškimi sveti in njihovimi sekretariati, ker funkcije enih in drugih niso dovolj razčiščene. To vprašanje se še povezuje z vprašanjem razmerij med republiškimi sveti in Izvršnim svetom kot enotnim politično-izvršilnim organom v republiki. Izvršni svet je naročil sekretariatu za zakonodajo in organizacijo, naj prouči to vprašanje. Ugotovljeno je bilo, da se tudi republiški sveti preveč ukvarjajo z reševanjem konkretnih upravnih zadev s področja vsakdanje prakse. Po stališču Izvršnega sveta bi se morali republiški sveti uveljaviti predvsem kot teritorialni organi družbenega samoupravljanja v merilu republike, njihovi sekretariati pa bi morali opravljati vse upravne naloge iz republiške pristojnosti na ustreznem področju kot samostojni republiški upravni organi. V tem smislu je bil tudi pripravljen osnutek sprememb zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji, ki je bil letos predložen Ljudski skupščini.

Izvršni svet je v preteklem letu sprejel odloke o sistemizaciji treh sekretariatov Izvršnega sveta, štirih sekretariatov republiških svetov, javnega pravobranilstva in zavoda za napredek šolstva, potrjena pa je bila tudi odločba o sistemizaciji državnega sekretariata za notranje zadeve. Pri sistemizaciji sekretariatov Izvršnega sveta in sekretariatov republiških svetov je že prišla do izraza spremenjena vloga republiških upravnih organov, ki se že v velikem obsegu spreminjajo iz nekdanjih operativnih v študijsko-analitične organe in ki uresničujejo svoje naloge tako, da spremljajo in proučujejo splošno problematiko svojega področja, da pripravljajo ustrezne predloge za ukrepe in morebitne predpise ali priporočila ter dajejo ustrezno strokovno pomoč komunam in njihovim skupnostim. Za izvajanje študijsko-analitičnih nalog so pri večini organov republiške uprave formirane kot temeljne organizacijske enote strokovne skupine za posamezna področja.

V preteklem letu je prišlo v ospredje vprašanje nagrajevanja v javnih službah in v državni upravi, kar pa je preraslo v širšo razpravo o celotnem sistemu, v razpravo o preosnovi teh služb in njihovega razmerja do nalog, ki jih opravljajo. Ta vprašanja bodo morala biti v tem letu predmet posebne skrbi in ustreznih rešitev.

Drugi del

DELO REPUBLIŠKE UPRAVE

1. poglavje

GOSPODARSTVO

1. Zavod LRS za gospodarsko planiranje

V letu 1960 je zavod za gospodarsko planiranje ves čas intenzivno pripravljal in proučeval material za sestavo osnutka programa perspektivnega razvoja LR Slovenije. Razen tega je pripravil osnutek družbenega plana za leto 1961, sodeloval pri pripravi predlogov in pripomb v zvezi z izpopolnitvijo gospodarskega sistema ter se vključeval tudi v druga dela, ki so bila v zvezi z obravnavanjem raznih tekočih problemov na področju gospodarstva.

Takoj v začetku leta se je zavod intenzivno vključil v delo pri sestavi osnutka zveznega perspektivnega plana. Večina uslužbencev je bila dalj časa v zveznem zavodu za gospodarsko planiranje. Sodelovali so pri obravnavanju problemov gospodarskega razvoja FLRJ po posameznih delavnostih ter se s tem aktivno vključili v izdelavo osnutka zveznega perspektivnega plana.

Vzporedno z objavljanjem posameznih materialov in variant za zvezni perspektivni plan je zavod te materiale podrobno proučeval ter sestavljal svoje pripombe in predloge. Prav tako se je udeleževal razprav o posameznih materialih na zveznem zavodu za gospodarsko planiranje in s tem prispeval k izdelavi končne oblike zveznega perspektivnega plana, kakršen je bil sprejet v Zvezni ljudski skupščini.

Udeležba na konferencah in sestavljanje pripomb k številnim elaboratom, ki jih je pripravljal zvezni zavod, sta terjala skozi vse leto intenzivno delo. To pa je obenem republiškemu zavodu omogočilo tudi boljši vpogled v začrtani razvoj v merilu celotne države ter s tem boljšo in skladnejšo obdelavo perspektivnega razvoja v republiškem merilu.

Vzporedno s sodelovanjem pri sestavi zveznega perspektivnega plana je republiški zavod organiziral delo za sestavo programa perspektivnega razvoja za LR Slovenijo. V ta namen je najprej sestavil splošne metodološke osnove za sestavo tega programa, ki so bile za potrebe posameznih delavnosti obdelane še podrobneje.

Zaradi boljše obdelave perspektivnega razvoja je zavod organiziral več komisij, h katerim so bili pritegnjeni najpomembnejši strokovnjaki za posamezne delavnosti; s tem naj bi se zagotovilo, da bi bil perspektivni razvoj obdelan čimbolj realno in da bi upošteval najbolj ugodne rešitve. Delo komisij so vodili uslužbenci republiškega zavoda. Komisije so sestavile podrobnejše elaborate o posameznih delavnostih, v katerih je bil obravnavan dosedanji razvoj,

zlasti izpolnitev preteklega perspektivnega plana, ter pogoji in možnosti za nadaljnji razvoj.

Take študije z obsežno številčno dokumentacijo so bile izdelane za naslednja področja: industrija, kmetijstvo, gozdarstvo, gradbeništvo, promet, trgovina, turizem, gostinstvo, obrt, investicije, družbeni standard in zunanja trgovina. Te elaborate so obravnavali vsi ustrezni republiški državni organi ter strokovne, družbene in politične organizacije. O njih je razpravljala še posebej komisija za perspektivni plan pri Izvršnem svetu. Ob upoštevanju pripomb, ki so bile podane, so ti elaborati rabili kot osnova za sestavo programa perspektivnega razvoja LRS. Poleg omenjenih elaboratov je zavod sestavil še druge podrobnejše študije, predvsem za svoje interne potrebe, kot sta analiza zaposlenosti in produktivnosti ter analiza razvoja osebne potrošnje. Zavod je posebej sestavil tudi predlog za perspektivni razvoj gozdarstva za daljše obdobje in s tem v zvezi predlog za krčenje gozdov in za plantažno gojenje gozdov; to je bilo uporabljeno kot osnova za sestavo perspektivnega programa na področju gozdarstva.

Sestava programa perspektivnega razvoja LR Slovenije za razdobje od 1961 do 1965 je zahtevala v zavodu tudi intenzivno delo pri vkslajevanju posameznih področij proizvodnje in potrošnje; s tem naj bi se zagotovilo, da bi bil program perspektivnega razvoja čimbolj skladen ter vrednostno in materialno izravnan, kolikor je to mogoče v okviru republike, in da bi bil spravljen v sklad z osnovnimi nalogami razvoja, ki jih je začrtal zvezni perspektivni plan.

Osnutek programa perspektivnega razvoja LR Slovenije je bil dostavljen vsem družbenim, političnim in strokovnim organizacijam ter ljudskim odborom v poprejšnjo razpravo in je zavod podane pripombe v končni redakciji programa upošteval. Poleg obširnega programa je zavod sestavil tudi osnutek resolucije Ljudske skupščine LR Slovenije o programu perspektivnega razvoja LR Slovenije; v njem so bile poudarjene osnovne naloge gospodarskega in političnega razvoja, ki izhajajo iz prespektivnega programa. Poleg programa in resolucije je zavod sestavil tudi obširno dokumentacijo k programu; to je bilo zatem predloženo na podlagi pripomb in dopolnitev Izvršnega sveta Ljudski skupščini LRS, ki je perspektivni program sprejela na svojem zasedanju dne 31. 1. 1961.

Ob upoštevanju nalog perspektivnega programa je zavod sestavil tudi osnuteh družbenega plana za leto 1961 z dokumentacijo. Družbeni plan za leto 1961 je Ljudska skupščina LRS pravtako sprejela na svojem zasedanju dne 31. 1. 1961.

Pri sestavi osnutka perspektivnega programa LR Slovenije so se pokazali nekateri problemi, ki jih je bilo treba obravnavati z zveznimi organi. V ta namen je zavod setavil elaborat »Problemi v zvezi s planiranjem gospodarskega razvoja LRS«, na podlagi katerega so bili opravljeni podrobnejši razgovori z ustreznimi zastopniki Zveznega izvršnega sveta.

Pomembno je bilo sodelovanje republiškega zavoda z okrajnimi zavodi za gospodarsko planiranje. Takoj ob začetku sestavljanja republiškega perspektivnega programa je zavod pritegnil k delu tudi okraje in po njih občine zaradi priprave njihovih perspektivnih programov. Sestavil je podrobnejšo metodologijo, ki naj bi rabila okrajem in občinam kot osnova za analize in pripravo ustreznih podatkov. Razen tega je bil po konferencah in posvetovanjih z njimi v stalnem stiku, da bi tako zagotovil vzporedno izdelavo teh planov, obenem pa tudi skladnost z nalogami gospodarskega razvoja v republiškem merilu.

V ta namen jih je na konferencah obveščal o stanju in vsebini priprav za sestavo zveznega in republiškega perspektivnega plana ter jim dostavljal tudi materiale, ki so bili izdelani v republiškem zavodu.

Tako kot doslej je bilo intenzivno tudi sodelovanje zavoda z drugimi ustreznimi republiškimi organi. V tem pogledu je bilo najintenzivnejše sodelovanje pri analizi in sestavi predlogov za izpopolnitev gospodarskega sistema, zlasti glede sistema delitve dohodka gospodarskih organizacij ter zunanjetrgovinskega režima.

Zavod je sodeloval tudi pri sestavljanju raznih drugih analiz, kot so redna mesečna poročila, ki jih sestavlja sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, problemi posameznih gospodarskih delavnosti in podjetij in podobno. S sekretaritom za zakonodajo je sodeloval pri obravnavanju komunalnega sistema in organizacije planiranja pri ljudskih odborih.

V zvezi z obravnavanjem razvoja po političnih teritorialnih enotah je zavod napravil podrobnejšo analizo razvoja na območju posameznih okrajev v razdobju 1956—1960 ter analizo okrajnih družbenih planov za l. 1960, zlasti pa je analiziral investicijsko potrošnjo, ki izhaja iz okrajnih družbenih planov za leto 1960.

Še naprej je bilo učinkovito in pospešeno sodelovanje zavoda z bankami in zavodom za statistiko, predvsem z namenom, da se izboljša in izpopolni statistična in evidenčna služba. Zavod se je zato vključeval v različne delovne skupine, ki so bile v ta namen organizirane, ali pa je dajal pismene pripombe in predloge. V sodelovanju s kmetijskim inštitutom in s sekretariatom izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo je bila sestavljena tudi metodologija za izdelavo osnovnih načrtov razvoja kmetijske proizvodnje in investiranja za družbena posestva in kmetijske zadruge ter ustrezni osnutki obrazcev za sestavo dokumentacije k tem načrtom.

Osnovni problem, ki se kaže pri opravljanju tekočega dela v zavodu, zlasti še s stališča perspektivnega razvoja planske službe, je pomanjkanje kadrov. V zavodu je nezasedenih več strokovnih delovnih mest ali pa so zasedena le s honorarnimi uslužbenci. Kljub razpisom doslej ni bilo mogoče delovnih mest zasesti, vzrok pa je kot pri ostali državni upravi predvsem nižja raven plač in nespodbuden način nagrajevanja v primerjavi z gospodarskimi organizacijami. Med letom so poleg tega odpovedali delovno razmerje 3 strokovni uslužbenci, to pa bo problem kadrov še v večji meri zaostrilo.

Pripomniti je treba, da je stanje v zavodu nezadovoljivo tudi glede na starostno sestavo, ker je več uslužbencev že upokojenih ali pa so tik pred upokojitvijo in ni v zavodu nobenih mlajših uslužbencev, ki bi mogli zasesti njihova delovna mesta; v primeru potrebe pa bo v ustreznem času težko dobiti nadomestilo.

Da bi rešil problem izpopolnitve strokovnega kadra za prihodnost, je zavod v tem letu začel štipendirati študente ekonomske fakultete. Trenutno ima pet štipendistov, ki bodo končali študij predvidoma v juniju 1962.

Nadaljnji problem, ki nastaja na področju kadrovske službe, je strokovno izpopolnjevanje uslužbencev. Ob hitrem razvoju gospodarstva ter tehničnih in ekonomskih znanosti pri nas in v svetu je nujno potrebno, da uslužbenci zavoda ta razvoj v kar največji meri spremljajo in pa da se izpopolnjujejo tudi na področjih, ki so v neposredni zvezi z načini in metodami analiziranja in prognoziranja gospodarskega in družbenega razvoja. Za tako izpopolnjevanje je

potrebno tudi znanje tujih jezikov, ki ga pa večina mlajših uslužbencev nima v zadostni meri. Potrebno bi bilo, da se omogoči intenzivno priučevanje tujih jezikov uslužbencem, ki imajo pogoje za nadaljnji razvoj in izpopolnjevanje.

Za strokovno izpopolnjevanje uslužbencev je skrbel zavod s tem, da se udeležujejo strokovnih seminarjev, ki se organizirajo v zveznem merilu, deloma pa v svojem okviru organizira strokovna predavanja in razprave, ki so v neposredni zvezi z vsebino dela na zavodu. Sodimo pa, da tak način strokovnega izpopolnjevanja še ni zadosten, in bo treba iskati še druge oblike, da bi bila strokovnost uslužbencev na ustrezni višini, predvsem s stališča nadaljnjega razvijanja planske službe.

2. Državni sekretariat za finance LRS

D o h o d k i. Realizacija bruto dohodkov proračunov in družbenih skladov brez prispevka za socialno zavarovanje na območju LRS za l. 1960 presega plan za 6 %.

Realizacija obvez, ki jih plačujejo gospodarske organizacije z vštetim prispevkom za socialno zavarovanje, znaša 167 657 milijonov din in presega plan za 9 %, realizacijo v l. 1959 pa za 18 %. Dohodki podjetij brez prispevka za socialno zavarovanje presegajo plan za 5 %. Tako visoka realizacija v gospodarstvu je posledica ugodnega razvoja našega gospodarstva, predvsem povečanja proizvodnje in storilnosti.

Realizacija proračunskih dohodkov po podatkih Narodne banke je naslednja:

v 000 000

	Republiški plan za 1960	Realizacija 1960	% 2 : 1
Skupni (deljivi) dohodki	36 789	37 793	103
Posebni dohodki	5 927	7 747	131
Skupaj . . .	42 716	45 540	107

Realizacija skupnih (deljivih) dohodkov v LRS presega republiški plan za 3 %, realizacija posebnih dohodkov pa za 31 %. To kaže, da so se ljudski odbori na splošno dokaj trudili za povečanje lastnih dohodkov, čeprav posamezni ljudski odbori glede na 19 %-no omejitev potrošnje niso vedno dosledno realizirali dohodkov.

V sistemu obdavčenja zasebnih kmetijskih proizvajalcev je v letu 1960 uspelo odpraviti ovire, zaradi katerih je bilo treba v letu prej te zavezance obdavčiti po posebnem prehodnem režimu, ob katerem se ni še v celoti uporabil na novo izračunani katastrski dohodek od gozdov. Tarife prispevkov od sečnje so bile ustrezno znižane. To je omogočilo, da se je na novo izračunani višji katastrski dohodek od gozdov lahko vključil v enotno davčno osnovo za odmero dohodnine. Le s težavo je uspel državni sekretariat za finance doseči spremembo temeljnega zakona o občinski dokladi, po kateri se za katastrski dohodek od gozdov lahko predpisujejo posebne stopnje občinskih doklad, kajti ta potreba je obstajala dejansko le v LRS. Občinski ljudski odbori so na tej osnovi določili občinske doklade v višini 3–5 % od katastrskega dohodka od gozdov, dočim se gibljejo doklade za katastrski dohodek od drugih kultur med 16 in 45 %. S tem je bila v glavnem rešena osnovna vrzel v obdavčenju kmečkih

gospodarstev, ki imajo večje gozdne površine, katerih zaradi specifičnih proizvajalnih pogojev ne moremo glede obdavčenja povsem istovetiti z drugimi kulturami. Nadalje je ob odmeri za leto 1960 državni sekretariat za finance popravil ob sodelovanju ljudskih odborov in sekretariata Izvršnega sveta za kmetijstvo katastrski dohodek za njive, travnike in pašnike; s tem smo nekoliko znižali katastrski dohodek kakovostno slabših višinskih krajev na račun boljših nižinskih krajev. Ta ukrep je koristno vplival na pravilnejšo porazdelitev obdavčenja.

V letu 1960 je bilo prvič uvedeno obdavčenje kmečkih stavb. Odmerjeni davek znaša 485 milijonov din. Ocenjevanje stavb, ki rabijo za osnovo obdavčenj, pa so nekatere občine opravile po slabo proučenih in medsebojno nevsklajenih merilih in tudi strokovno tehnično nezadovoljivo. To je povzročilo dokajšnje nesorazmerje v obdavčenju in upravičeno nejevoljo nekaterih davčnih zavezancev. Zato se je moral sekretariat za finance v nekaterih okoliših ob sodelovanju sekretariata Izvršnega sveta za urbanizem ponovno lotiti ugotavljanja ustreznejših davčnih osnov s poprejšnjo instruktažo pri lokalnih organih.

V navedenih okoliščinah je bil plan dohodnine in občinske doklade od kmetijstva dosežen s 96 %. V zvezi z odmero in izterjavo je organiziral državni sekretariat za finance posvete z okrajnimi organi za finance, izvršil številne nadzorstvene preglede in instruktažne obiske na občinah in sodeloval na konferencah, ki so jih sklicevali okraji. Delni izpad planiranih dohodkov, ki je nastal kljub temu, je treba opravičevati z odpisi odmerjenih davščin v višini 440 milijonov v obliki raznih davčnih olajšav, predvsem zaradi elementarnih nezgod, v manjši meri pa tudi na račun odpisanih davščin od zemljišč, ki so dana v zakup socialističnemu sektorju. Na izpolnitev plana so vplivale tudi na novo uvedene obveznosti za zdravstveno zavarovanje kmetov in obdavčenje kmečkih stavb (ki je bilo izvršeno šele v zadnjih mesecih leta).

Predvsem je aktualno vprašanje ustrezne obdavčitve tistih dohodkov, ki niso rezultat večje proizvodnje, temveč ugodnejših tržnih pogojev (diferencialna renta) in drugih izrednih dohodkov — to je vprašanje ustrezne višine občinskih doklad.

Da bi se spodbujala k večji proizvodnosti tudi zasebna kmečka gospodarstva se opravlja obdavčenje (dohodnina) teh na podlagi stalnega katastrskega dohodka, ne pa po dejansko doseženem donosu zemljišča. Zato se zboljšanja davčne politike ne moremo lotiti le z uporabo katastrskega dohodka, ki vsebuje le povprečen donos zemljišča, ne pa tudi diferencialne rente in drugih dohodkov iz kmetijstva. Bolje nam bo pri tem rabila primerjava obdavčitve z narodnim dohodkom teh gospodarstev po občinah, ki bo šele dala možnost medsebojnega primerjanja davčne obremenitve posameznih občin oziroma okolišev.

Osnovni problem oziroma naloga LO na področju kmetijstva je torej določiti primerno davčno obremenitev, ki naj stimulira prehod zasebnih gospodarstev v družbeni sektor oziroma kooperacijo teh z družbenim sektorjem, ne da bi pri tem z nepravilnim obdavčenjem zavirali proizvodnjo zasebnih gospodarstev.

V letu 1960 je bila absolutna obremenitev posestev z dohodnino in občinsko doklado sicer za 120 milijonov din višja od obremenitve v letu prej, glede na povečanje narodnega dohodka pa je obremenitev gospodarstev kljub na novo uvedeni hišnini v povprečju za 2 % nižja. Kljub temu pa prihajajo v težaven položaj tista posestva, kjer ni zaradi preliva v industrijo zadostno delovne sile ali kjer so obdelovalci ostareli, bolni ali kako drugače dela nezmožni in se s

tem pojavlja vprašanje obdelave teh zemljišč. Dejstvo, da družbeni sektor često ni pripravljen prevzeti ponujeno zemljo, otežuje davčne ukrepe.

Prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetov je bil odmerjen za leto 1960 v višini 803 milijonov din. S skrbno izvedeno načrtno organizacijo odmerno-tehnične in izterjevalne službe teh dajatev je državni sekretariat za finance zagotovil njih reden dotok.

Letošnje poslovanje kmečkega zavarovanja je v republiškem obsegu sicer zaključeno z malenkostnim presežkom. Upoštevati pa je treba, da je izraba zdravstvenih storitev, ki je bila ob uvedbi tega zavarovanja mnogo pod pričakovanjem, ob koncu leta narasla nad predvideno. Poleg tega nastajajo težave v tem, da je dinamika plačevanja prispevkov enaka dinamiki davkov iz kmetijstva in se večji del obvez realizira šele v II. polletju, tako da dohodki časovno zaostajajo za tekočimi izdatki. Taka situacija terja, da dajo ljudski odbori pripadajoče prispevke (dotacije) okrajnim skladom čimprej na razpolago, oziroma odpira vprašanje dajanja ustreznih kratkoročnih kreditov skladom kmečkega zavarovanja.

Obdavčenja dohodkov od obrtnikov in samostojnih poklicev ne moremo povsem zadovoljivo oceniti. Odmerni organi kljub intenzivni instruktaži državnega sekretariata in danim navodilom še vedno le formalno tehnično preverjajo vložene davčne napovedi, na račun tega pa opuščajo temeljito spremljanje delavnosti in ugotavljanja dohodkov sicer manj številnih davčnih zavezancev, ki še vedno izven dosega odmernih organov kopičijo znatne dobičke.

Državni sekretariat za finance je pripravil predlog, po katerem bi se realnejše obdavčenje obrtnikovih dohodkov doseglo z uvedbo minimalnih davčnih osnov, ki naj bi v glavnem ustrezale višini osebnih dohodkov enako kvalificiranih zaposlenih oseb v gospodarstvu. S tem v zvezi se je proučevala tudi ustrezna sprememba davčne lestvice, ki je visoko progresivna prav glede na nepopolno ugotavljanje dohodkov samostojnih poklicev.

Še vedno je pereče vprašanje obdavčenja oseb, ki se ukvanjajo z obrtno delavnostjo brez predpisanega dovoljenja (šušmarjev). DS za finance je pripravil predlog, naj bi takim osebam izdali ustrezno osebno dovoljenje za opravljanje določenih del, jih tako evidentirali in primerno obdavčili. Določiti pa bi bilo treba tak sistem obdavčitve, ki ne bi imel vpliva na pravice do otroških doklad. Trenutno ostane mnogo teh dohodkov neobdavčenih.

Vse navedene probleme je državni sekretariat za finance obravnaval tudi pri pripravi tez za novi zakon o davkih, ki naj bi čimbolj ustrezal potrebam razvoja našega gospodarstva, zlasti pa socialistični preobrazbi vasi. V zvezi s tem je zbiral ob sodelovanju lokalnih finančnih organov materialne podatke in pripravljal potrebne analize.

Porazdelitev proračunskih dohodkov na politične teritorialne enote se je v letu 1960 opravila po načelih novega zakona o proračunih in samostojnih zavodih, po katerih naj bi slonelo oblikovanje proračunov predvsem na osebnih dohodkih državljanov na območju posamezne politične teritorialne enote.

Že v letu 1959 je sekretariat za finance obširno proučeval možnosti za objektivizacijo proračunov. Na osnovi teh analiz smo opustili dotedanji sistem kvotiranja in prešli k porazdelitvi proračunskih sredstev po objektivnejših kriterijih, tako da so vsi okraji v enakem odstotku prispevali h kritju republiškega proračuna. Pri tem so okraji, ki zaradi odvoda v republiški proračun niso mogli kriti svojih obveznih izdatkov, prejemali ustrezne dotacije.

V letu 1960 smo torej predvsem nadaljevali in izpopolnjevali že preizkušeno prakso in so zaradi tega odpadle nekatere motnje, ki bi sicer nastale ob neposrednem prehodu od kvotiranja na novi sistem.

Gospodarska razvitost območja naše republike je omogočila, da se je zagotovila občinam minimalna udeležba 31 % (t. j. 2 % več, kot predvideva zvezni predpis) od skupnih virov dohodkov, prav tako pa je bilo mogoče zagotoviti tudi okrajem 31 % udeležbe na skupnih virih dohodkov za zadovoljevanje okrajnih proračunskih potreb ter za povečanje udeležbe posameznih občin. Okrajem, ki jim s tako udeležbo zaradi gospodarske nerazvitosti ne bi bila zagotovljena normalna proračunska potrošnja, pa je bila določena dodatna udeležba, in sicer: okrajema Koper in Novo mesto 13 %, Gorici in Murski Soboti pa 26 %.

Analize okrajnih odlokov o udeležbi občin na skupnih virihi dohodkov, ki jih je napravil državni sekretariat za finance, so pokazale, da so okrajni ljudski odbori v glavnem uveljavili nova načela za oblikovanje proračunske potrošnje, so pa bile ponekod tendence prilagajanja novega načina delitve dohodkov staremu načinu kvotiranja. Sekretariat se je mnogo trudil s posredovanjem pri ljudskih odborih za pravilno uveljavitev predpisov o porazdelitvi sredstev med politične teritorialne enote.

Omejitev povečanja proračunske potrošnje na 19 % je povzročila, da se proračunska potrošnja v letu 1960 ni dosledno prilagodila obsegu osebnih dohodkov državljanov oziroma gospodarski razvitosti območja. Nekateri okraji so razdelili sredstva tako, da so se izognili blokiranju dohodkov nad 19 % s tem, da so na račun razvitejših občin neutemeljeno povečali dohodke nerazvitih občin, s tem pa so rušili proporce zveznega družbenega plana, ki je predvideval, da se blokirani presežki razvitejših občin v. l. 1960 ne bodo trošili. Tako je od 83 občin v letu 1960 doseglo 77 občin povečanje proračunskih sredstev za 19 % in več. Nekatere razvitejše občine so zaradi omejitev proračunske potrošnje usmerile del svojih proračunskih dohodkov v sklade, druge pa so zaradi te omejitve popustile pri zbiranju dohodkov.

Sekretariat za finance LRS se je trudil, da bi s posredovanjem pri okrajnih ljudskih odborih zagotovil zavodom že v tem letu čimvečjo samostojnost pri izvajanju finančnih poslov in da bi tako omogočil plodnejše delo organom družbenega upravljanja, vendar to spričo še nepopolno izdelanega sistema ni moglo povsem uspeti.

Proračunska potrošnja. Tudi izvrševanje proračunov v l. 1960 je bilo pod vplivom že omenjene omejitve 19 %, ki naj bi preprečevala prehitre in prevelike skoke potrošnje ob prehodu na novi sistem.

Izvršitev proračunov za leto 1960 je bila naslednja:

v 000 000

	Izvršitev 1959	Struktura	Izvršitev 1960	Struktura	Indeks	Presežek dohodkov nad izdat.	Primanjkljaj
Republiški proračun	9 679	29	12 003	30	124	289	
Okrajni proračun	8 718	26	10 369	26	119	414	18
Občinski proračuni	15 031	45	17 786	44	118	1 268	11
Skupaj	— 33 428	100	40 158	100	120	1 971	29

Presežke dohodkov bodo nekatere politične teritorialne enote morale v celoti vključiti v proračune za leto 1961, ker so jim ostali nekateri proračunski izdatki iz leta 1960 (13. plača) nepokriti in pomenijo nepokrito obveznost za leto 1961. Tudi druge obveznosti bodo marsikateri politični teritorialni enoti povzročale v planih za leto 1961 težave, kajti te enote se niso resno zavzele, da bi svojo proračunsko potrošnjo uravnale po ekonomskih možnostih. Tako stanje neporavnanih računov in obveznosti bo v veliki meri oteževalo sestavljanje planov za leto 1961, ker bodo morale te politično teritorialne enote svoje presežke porabiti predvsem za poravnavo obveznosti iz preteklega leta in ne bodo mogle s presežki povečati rezervnih skladov, s tem pa si bodo zmanjšale možnost, da bi ti skladi intervenirali v primeru zaostajanja dotoka dohodkov za izdatke.

Ker pa v letu 1961 ni več nikakih omejitev glede višine proračunov, bo sistem letos začel delovati v vsem obsegu ter bo nastalo izboljšanje predvsem za gospodarsko močnejše politične teritorialne enote.

Potrošnja po vrstah izdatkov:

v 000 000

		Izvršitev 1959	Izvršitev 1960	% povečanja	Struktura 1959	Struktura 1960
Osebni	rep.	3 633	4 479	123,3	37,5	37,3
	LO	9 729	11 377	116,9	41,0	40,4
Materialni	rep.	2 604	2 908	111,7	26,9	24,2
	LO	7 153	7 533	105,3	30,1	26,8
Drugi izdatki	rep.	3 442	4 616	134,1	35,6	38,5
	LO	6 867	9 245	134,6	28,9	32,8
Skupaj	rep.	9 679	12 003	124,0	100,0	100,0
Izdatki	LO	23 749	28 155	118,6	100,0	100,0

Iz prikaza je razvidno, da se potrošnja po vrstah v letu 1960 ni bistveno spremenila. Zlasti vidimo, da še vedno velik del sredstev odpade na osebne izdatke, kar nas opozarja na to, da bo treba v letih popolnega delovanja novega sistema povečanje sredstev usmeriti na izboljšanje služb, t. j. povečati funkcionalne izdatke, dočim bo nujno treba ponovno pretresti upravičenost administrativnih izdatkov.

Delež osebnih izdatkov v skupnih izdatkih za posamezne delavnosti v %:

	Republiški proračun	Okrajni proračun	Občinski proračun	Skupaj
Prosveta in kultura	60,0	73,1	80,2	71,0
Državna uprava	63,8	61,5	70,4	65,6
Komunalna delavnost	87,4	87,5	7,8	44,9

Iz tega prikaza vidimo, da odpade v prosveti in kulturi sorazmerno največ sredstev na osebne izdatke prav pri ljudskih odborih. To stanje se bo verjetno spremenilo z ustanovitvijo družbenega sklada za šolstvo, kjer bo treba vsa dopolnilna sredstva usmeriti v boljše vzdrževanje oziroma boljše funkcioniranje službe same.

Skladi. Investicijski skladi so imeli v letu 1960 24 134 milijonov din dohodkov (44 % več kot v letu 1959), od tega odpade na republiški sklad 5 909 milijonov din. Iz republiškega sklada je bilo največ sredstev porabljeno za promet (1100 milijonov), kmetijstvo (1044) in industrijo (787); iz skladov ljudskih odborov pa za industrijo (2823 milijonov), za trgovino in gostinstvo (2253), za kmetijstvo (1952) in za stanovanjsko komunalno dejavnost (1749). Iz teh skladov je bilo dano v osnovna sredstva 12 715 milijonov din, v obratna sredstva pa le 1,3 milijarde din, kar je spričo pereče problematike na področju obratnih sredstev malo. Družbeni investicijski skladi so sicer občasno reševali probleme obratnih sredstev s kratkoročnimi krediti iz tekočega priliva teh skladov, vendar pa dejstvo, da so se morala ta sredstva v glavnem vrniti ob koncu leta, zaostruje situacijo obratnih sredstev v letu 1961.

Skladi za stanovanjsko izgradnjo so v letu 1969 skupno porabili 15 583 milijonov, to je 23,2 % več kot v preteklem letu. Republiški sklad je prispeval za neposredno finansiranje 697 milijonov in za okrepitev občinskih stanovanjskih skladov 2679 milijonov din. Stanovanjski skladi še niso v zadostni meri pritegovali lastnih sredstev gospodarskih organizacij in državljanov. Ta sredstva bi morala biti pomemben doprinos k hitrejši stanovanjski izgradnji.

Skladi za gospodarske kadre so v letu 1960 z republiško udeležbo 310 milijonov din skupno potrošili 1048 milijonov din. Prvenstveno so se sredstva usmerjala v dokončanje gradenj srednjih strokovnih šol, to pa zaradi perspektivne preusmeritve sredstev skladov v letu 1961 za izgradnjo višjih šol.

Drugi skladi LRS, kakor so cestni, vodni, kmetijski, gozdni, kulturno-prosvetni itd. so v letu 1960 imeli skupno dohodkov 4006 milijonov din, od katerih so znašale dotacije 1712 milijonov. Porabljenih je bilo 2914 milijonov. Sredstva cestnega sklada so rabila predvsem za vzdrževanje, modernizacije in rekonstrukcije obstoječe cestne mreže I. in II. reda (988 milijonov din), za vzdrževanje in obnovo mostov (87 milijonov) in zimsko službo (91 milijonov). Sredstva gozdnega sklada so se predvsem usmerjala v obsežne drevesne plantaže (119 milijonov), v pogozdovanje Krasa (78 milijonov) in v manjši meri v urejanje hudournikov (50 milijonov) ter v znanstvena raziskovanja in okrepitev strokovnih šol.

Cestni in gozdni skladi ljudskih odborov so imeli 273 milijonov din več sredstev kot v letu prej. Za gozdove je bilo porabljenih 1990 milijonov din, za ceste pa 1695 milijonov. Sredstva so se v pretežni meri trošila za gozdne komunikacije zaradi boljšega izkoriščanja in gojenja gozdov. Sredstva cestnih skladov pa so se v glavnem trošila za vzdrževanje pa tudi obnovo cest in popravila mostov.

Sredstva drugih skladov ljudskih odborov so v letu 1960 narasla za 2207 milijonov din, to je za 233 %. Vzrok je predvsem v sprostitvi predpisov o formiranju skladov in v tem, da so ljudski odbori zaradi omejitve proračunske potrošnje usmerjali svoja sredstva v sklade. S prenosom finansiranja družbenih delavnosti iz proračunov na sklade se širijo možnosti elastičnejšega finansiranja in neposrednega družbenega upravljanja.

Kreditno poslovanje. Močno povečanje kreditov za obratna sredstva iz bančnih sredstev je v prvih mesecih leta 1960 še nadalje omogočalo široko investicijsko fronto ter povzročalo disproporce na blagovnem tržišču. Zato je bilo že pred uveljavitvijo novega kreditnega in bančnega sistema blokirano večanje kreditov iz bančnih sredstev od aprila 1960 dalje.

Zapora kreditov ni zavrla planiranega razvoja aktivnosti družbenega gospodarstva. Deloma je vplivala na hitrost obračanja obratnih sredstev, po drugi strani pa so narasle medsebojne terjatve gospodarskih organizacij za 44 %. Dopolnjevanje obratnih sredstev gospodarskih organizacij in skladov političnih teritorialnih enot se je v glavnem omejevalo na s predpisi določena obvezna vlaganja. Od skupnega povečanja obratnih sredstev gospodarstva v l. 1960 za okoli 32 milijard odpade 23 milijard na povečanje iz bančnih sredstev, 5,5 milijarde na sredstva gospodarskih organizacij in 3,5 milijarde na družbene investicijske sklade. Če upoštevamo, da je pri dopolnitvi obratnih sredstev sodeloval splošni investicijski sklad z 2,2 milijarde, je treba ugotoviti, da so se tako gospodarske organizacije kakor tudi politične teritorialne enote premalo angažirale pri reševanju problema obratnih sredstev, kar občutno zaostruje stanje na tem področju v letu 1961.

V zvezi s spremembami v kreditnem in bančnem sistemu ter še posebej v skladu s kreditno politiko, zasnovano na splošni kreditni bilanci za leto 1961, bodo morale gospodarske organizacije in politične teritorialne enote vložiti maksimalne napore v urejevanje obratnih sredstev z mobilizacijo rezerv iz lastnih izvorov.

Višina potrošniških posojil je narasla od 5252 milijonov din na 6669 milijonov (27 %), medtem ko se je število koristnikov povečalo le za 5,5 % (od 128 000 na 135 000). To kaže na preusmeritev na predmete večje vrednosti (avtomobili, pohištva in dr.). Težišče posojil je prešlo od eno- in dveletnih na tri- in večletna posojila, ki zajemajo že nad dve tretjini vseh posojil.

Hranilne vloge v denarnih zavodih so narasle od 16 363 milijonov na 19 283 milijonov din (18 %), število vlagateljev pa od 528 000 na 579 000 (10 %).

Dinamika naraščanja hranilnih vlog je v drugem polletju nekoliko nazadovala; to je treba pripisati govoricam o spremembah deviznega in valutnega sistema ter o spremembah cen blaga. Sorazmerno najmočnejše povečanje hranilnih vlog in vlagateljev izkazuje hranilna služba PTT. Največjo udeležbo pa izkazujejo mestne hranilnice (ca. 1/3 vseh vlog).

Državni sekretariat za finance je po posebni komisiji v sodelovanju z bankami, zbornicami, stalno konferenco mest in drugimi prizadetimi organi intenzivno sodeloval pri pripravi zakonov in drugih predpisov, ki urejajo bančni in kreditni sistem, predvsem v smeri utrditve vloge komunalnih bank v sklopu izgradnje našega komunalnega sistema.

Prav tako je sekretariat sodeloval pri pripravi zakona o zavarovalnih zavodih ter se zavzemal za decentralizacijo zavarovalstva in njegovih skladov.

Premoženjskopravna razmerja. Ker je delo po zakonu o agrarni reformi in kolonizaciji v LR Sloveniji skoraj povsem zaključeno, bodo v prihodnje za razlastitev po tem zakonu prišli v poštev predvsem primeri pridobitve obdelovalne zemlje oziroma gozda na podlagi delovanja. Pač pa je še vedno odprto vprašanje odškodnine kmetom in nekmetom za razlaščeno zemljo ter cene, ki bi jo morali plačati agrarni interesenti, ker še niso izdani ustrezni zvezni predpisi.

Na podlagi republiške uredbe o postopku za raziskovanja prilastitev državnih zemljišč in zemljišč bivših agrarnih skupnosti, ki je bila sprejeta v letu 1960, se bo urejevanje lastninskih razmerij bivših agrarnih skupnosti poenostavilo in pospešilo in s tem rešilo vprašanje neupravičeno prilaščenih zemljišč.

Komisije za nacionalizacijo stanovanjskih in poslovnih zgradb pri občinskih ljudskih odborih so končale svoje redno delo, razen v občinah Koper, Izola in Piran. Te občine so v zaostanku, ker jim ni uspelo v tujini živečim lastnikom izročiti po diplomatski poti listine o nacionalizaciji.

Po stanju na dan 31. 12. 1960 je bilo v LR Sloveniji nacionaliziranih 2633 stanovanjskih ter 822 poslovnih zgradb, skupaj tedaj 3455 objektov. Vrednost vseh naconaliziranih objektov, ugotovljena po metodi točkovanja, znaša 7494 milijonov din.

Navedene podatke je zbiral in preverjal državni sekretariat za finance, ki je obenem opravljal tudi vse strokovne in administrativne posle republiške komisije za nacionalizacijo v zvezi s presojo zakonitosti in pravilnosti odločb okrajnih in občinskih komisij kakor tudi reševanja opozoril državljanov po uredbi o postopku za izvedbo naconalizacije zgradb. Število obravnavanih predmetov na tem področju je bilo nad 9000.

Glede na to, da lahko pristojni občinski ljudski odbori po spremenjeni uredbi o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč podaljšajo mandat svojim komisijam največ do 30. VI. 1961, da okrajne komisije za nacionalizacijo še rešujejo pritožbe proti odločbam prve stopnje, republiška komisija za nacionalizacijo pa še vedno prejema opozorila državljanov, se bodo seveda podatki o stanju nacionalizacije v LR Slovenije še spremenili.

S tem, da so bila nacionalizirana zemljišča v ožjih gradbenih okoliših mest in naselij mestnega pomena, so bila v veliki meri družbi zagotovljena zemljišča, potrebna za izgradnjo komunalnih, stanovanjskih in drugih objektov. Obenem je to imelo za posledico, da se je število postopkov po zakonu o razlastitvi močno skrčilo.

Skupna površina zemljišč splošnega ljudskega premoženja v LR Sloveniji znaša 502 809 ha, pri tem pa še ni upoštevana površina zemljišč, ki so bila nacionalizirana z zakonom o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč.

K a d r i. Osnovni kadrovski problem v finančni službi je številčno pomanjkanje kadrov in njihova nezadostna strokovnost. Opažati pa je, da posvečajo ljudski odbori organizaciji in kadrovski spopolnitvi finančne službe premalo pažnje. Posledica tega je, da mora državni sekretariat za finance često opravljati nadzorstveno službo neposredno na občinah.

Da bi se to stanje zboljšalo, je sekretariat kot matični organ finančne službe s pomočjo sveta za šolstvo organiziral poseben oddelek za finančno specializacijo v četrtem letniku Ekonomske srednje šole v Ljubljani. Prav tako je organiziran poseben oddelek za finance na višji upravni šoli. Sekretariat je dal na razpolago tudi potrebne predavatelje. S tem je ljudskim odborom dana možnost, da štipendiste usmerjajo v finančno stroko in si za to službo zagotovijo ustrezni strokovni kader.

U p r a v e i n z a v o d i. Pod nadzorstvom državngea sekretariata za finance LRS poslujejo Geodetska uprava LRS, Geodetski zavod LRS in Revizijski zavod LRS.

Geodetska uprava LRS. Iz proračuna uprave so bila v letu 1960 finansirana dela za obnovo katastra v Prekmurju, Goriških Brdih in Gorici,

razvijanje triangulacije na območju okraja Novo mesto in celotni tehnični nivelma kot osnova za vsa prihodnja geodetska dela.

Uprava je sodelovala pri izdelavi osnovnega državnega gospodarskega zemljevida v merilu 1 : 5000.

Na predlog uprave je vojaška geodetska služba opravila in finansirala fotogrametrična snemanja, ki bi sicer obremenila republiški proračun.

Uprava je s sodelovanjem ljudskih odborov pripravila predlog za nadaljno decentralizacijo geodetsko-katastrske službe na občine.

Izdelan je elaborat za evidenco katastra zemljišč po sistemu luknjanih kartic in za uvedbo avtomatizacije v tej službi.

Pripravlja se združitev zemljiške knjige in katastra, da se odpravi nepotrebna dvotirnost.

Geodetski zavod LRS. Zavod je letos vpeljal nagrajevanje uslužbencev in delavcev po učinku na vseh delovnih mestih in ekonomskih enotah, kjer je bilo to možno. Tako je vkljub izredno slabim vremenskim razmeram ustvaril v letu 1960 promet v višini din 211 milijonov in imel pri tem presežek dohodkov v višini 42 milijonov.

V letu 1960 je zavod opravljal storitve za Geodetsko upravo LRS, okrajne in občinske teritorialne enote ter za družbene, zadružne in gospodarske organizacije. Prevzel je tudi precej del v drugih republikah. 51 % del je bilo plačanih iz proračunov.

Največji del zavodove delavnosti so zavzemale tehnične meritve (34,2 %), dalje izmere za kataster (17,2 %), fotogrametrija (16,6 %) in mestna izmera (11,6 %).

Revizijski zavod LRS. Področje zavodovega dela obsega: revizije, analize in organizacije poslovanja gospodarskih organizacij, finančno samostojnih zavodov in državnih organov.

V letu 1960 opravljene storitve obsegajo 18 667 izdelavnih ur. Zaradi obilice naročil se je moralo opravljati delo tudi v nadurah (4287 ur).

Revizijski zavod je v letu 1960 posloval na podlagi finačnega plana, ki ga je potrdila Ljudska skupščina LRS in ki je bil realiziran takole: dohodki 22 740 000 din (138 % od plana), izdatki 18 489 000 din (112 %), presežek 4 251 000 din.

Od presežka je bilo prenesenih v sklade poslovnih sredstev 2 400 000 din, zato da se zavod usposobi za prehod na poslovanje po predpisih, ki veljajo za gospodarske organizacije.

Finančna inšpekcija je v letu 1960 že delala v sestavu službe družbenega knjigovodstva pri Narodni banki.

Tudi v letu 1960 je predvsem preverjala pravilnost osnov obračunov gospodarskih organizacij z družbo. Zaradi nezadostnega kadra se je pri tem omejila v glavnem na tiste gospodarske delavnosti, ki ustvarjajo največ dohodka (industrija, veletrgovina, gradbeništvo, kmetijstvo). Na splošno pa je finančna inšpekcija poleg omenjenega skrbela tudi za skladno uporabo finančnih predpisov z vseh področij.

Finančna inšpekcija je ob priliki pregledov periodičnih in zaključnih računov ter kontroli inventurnih popisov ugotovila za več kot 6,5 milijarde presežkov in primanjkljajev, za katere se je povečal celoten dohodek podjetij in s tem ustrezne družbene dajatve. Tako je inšpekcija odpravila dokajšnje

nepravilno ustvarjene rezerve gospodarskih organizacij. Posebno veliko nepravilnosti je bilo odkritih v zvezi z nerealno visokimi najemninami za poslovne prostore.

Pri svojem delu je inšpekcija ugotovila še vedno znatne težnje podjetij, vlagati neustrezna sredstva v investicije. Ob koncu leta pa je bila ugotovljena splošna težnja, zvišati plače tudi tam, kjer ni bilo ekonomske osnove.

3. Državni sekretariat za blagovni promet LRS

N o t r a n j a t r g o v i n a. Povečana proizvodnja, predvsem industrijska, in povečani dohodki prebivalstva so omogočili, da je trgovina opravila v letu 1960 za 21,5 % večji finančni promet kot v letu 1959. V trgovini na drobno se je promet povečal za 24,3 %, v trgovini na debelo pa za 19,3 %. Povečan promet v trgovini je ponovno povečal obremenitev trgovinskih delavcev, ker zmogljivost trgovine zaostaja čedalje bolj in tvori čedalje ožje grlo na poti blaga med proizvodnjo in potrošnjo.

V trgovini na drobno so imele največji promet trgovine z industrijskimi izdelki (30 % povečanja), slede jim trgovina živilske stroke (21,7 % povečanja), na poslednjem mestu pa so mešane trgovine (19,2 % povečanja). Najmočnejše povečanje prometa so zaznamovale trgovine s kurivom, knjigami, muzikalijami, železnino, v živilski stroki pa s sadjem, zelenjavo in tobakom.

V letu 1960 se je nadaljeval prevzem prodajaln kmetijskih zadrug. V teh prodajalnah se je izboljšala izbira in založenost z industrijskimi prozivodi. Hkrati se je nadaljevalo združevanje sorodnih podjetij v močnejše organizacije.

Sezonske nabave in neenakomerno razdeljevanje denarnih sredstev povzročajo v prodaji blaga ob konicah zaradi premajhne zmogljivosti trgovske mreže še večje težave kot sicer. Zato je državni sekretariat dal spodbudo, da so v Ljubljani, Mariboru, Celju in Gorici ter Kopru organizirale trgovinske zbornice »novoletne sejme«, kjer so trgovine na debelo in na drobno ter proizvajalne organizacije prodajale na trgih na stojnicah ali pred svojimi trgovinami najrazličnejše blago široke potrošnje.

V izdelavi je študija za organizacijo takih lokalnih sejmov; državni sekretariat jo bo posredoval vsem večjim potrošnim središčem.

Povečanje prometa v trgovini na debelo v letu 1960 ni bilo tako veliko kot v trgovini na drobno. Značilnost v letu 1960 je v celoti spremenjena dinamika po mesecih. Sprememba je posledica omejitve kreditov, delno pa sunkovitih nabav blaga iz uvoza; sama struktura prometa trgovine na debelo pa se bistveno ni izpremenila. Trgovina na debelo je prodala (v %):

	1957	1959	1960
trgovini na drobno	60	55,3	54,6
velikim potrošnikom	7	8,9	8,7
drugim odjemalcem	33	35,8	36,7

Dobave »trgovini na drobno« so bile nekoliko manjše, dobave drugim odjemalcem so se malenkostno povečale, dobave »velikim potrošnikom« pa so ostale v glavnem iste. Število grosističnih podjetij se je v letu 1960 zmanjšalo predvsem zaradi odprave zadružnih poslovnih zvez.

V letu 1960 je bila na tržišču z industrijskimi izdelki izredna konjunktura. Trgovina na drobno z neživilskim blagom je zaznamovala za 30 % večji promet kot v letu 1959, trgovina na debelo pa za 18 %. Tržišče s proizvodi črne metalurgije ni bilo zadovoljivo založeno in še vedno primanjkuje teh predmetov. Preskrba z izdelki barvne metalurgije je bila dobra, prav tako z izdelki kovinske predelovalne industrije. Ker je pri slednji promet zelo narastel, se je pomanjkanje nekaterih izdelkov te stroke še povečalo. Vnovčena realizacija izdelkov električne in radijske industrije je padla za 0,4 % zaradi omejevanja potrošniških kreditov, delno tudi zaradi zasičenosti trga z nekaterimi izdelki določenih znamk in pomanjkanja predmetov, ki si jih potrošniki želé.

Servisna služba v trgovini z izdelki kovinske predelovalne, predvsem pa električne industrije je že zelo pomanjkljiva zaradi premajhnega števila servisnih podjetij in nezadovoljivega stanja glede kadra, opremljenost delavnic in preskrbe z rezervnimi deli.

V gradbeni sezoni je primanjkovalo cementa, betonskega železa in opeke, kljub temu pa se je promet v trgovini na drobno finančno povečal za 20 %, v trgovini na debelo pa za 34 %. Trgovina s tekstilnimi izdelki še ni bila dobro založena po izbiri. Promet je močno narastel zlasti v trgovini na drobno. Z uvozom tekstilnega blaga je bil nekoliko zboljšan sortiment. Prav tako se je povečal promet z usnjem in obutvijo. Slednji je narastel v trgovini na drobno za 20 %, z usnjem pa za 11 %.

Kljub povečani eksploataciji gozdov je bila preskrbljenost papirnic in rudnikov še vedno pereča. Glavni vzrok temu je predvsem nevsklajenost cen med posameznimi gozdnimi sortimenti.

Promet z živili v zadnjih letih relativno pada v skupnem prometu trgovine na drobno. V letu 1960 je trgovina na drobno z živili zaznamovala povečanje za 22 %.

Kmetijska proizvodnja je bila v letu 1960 povprečna. Odkup kmetijskih pridelkov od zasebnih proizvajalcev so v glavnem opravile kmetijske zadruge. Čeprav se je odkup izboljšal, se opaža, da kmetijske zadruge še vedno ne odkupujejo blaga po kakovosti in ne izpolnjujejo vseh prevzetih pogodbenih obveznosti. Promet s kmetijskimi pridelki so opravljala pooblaščena podjetja, preskrbovalna podjetja, podjetja z živili in mešanim blagom ter poslovne zveze. Promet z mlevskimi izdelki je bil v letu 1960 v celoti sproščen. Preskrbovalna podjetja v Ljubljani, Celju, Kranju, Mariboru in Postojni so v letu 1960 opravila pri najvažnejših pridelkih skupno za 3 % večji količinski promet kot v letu 1959. Gostinska podjetja so v letu 1960 prejela dovoljenja za odkup drobnih kmetijskih pridelkov na sedežu podjetja.

V letu 1960 so veljali po zveznih predpisih različni režimi cen za posamezne vrste blaga. Ti režimi niso dopustili, da bi se tržni zakoni bolj uveljavili. Administrativni ukrepi glede cen, ki so v pristojnosti republike, so bili v letu 1960 povsem odpravljeni. Bile so realno postavljene tiste marže, ki jih po zveznih predpisih določa republiški državni sekretariat za blagovni promet, prav tako so bila dana priporočila ljudskim odborom, da store isto.

Poseben problem so bile cene gozdnih sortimentov. S prekvalifikacijo sortimentov v tiste, ki jim ni bila cena določena, so izigravali predpise o cenah, hkrati pa se je ta les odlival na druga tržišča.

Trgovina tudi v letu 1960 še ni imela istih pogojev kot druge gospodarske organizacije in ni mogla ustvarjati skladov, kar jasno dokazujejo podatki o

investiranju v trgovino v letu 1960. Izenačenje pogojev vseh gospodarskih organizacij v okoliščinah prostega trga bo dalo trgovini možnost za razvoj, hkrati pa zbudilo pri komunah zanimanje za razvoj te gospodarske panoge.

Po nepopolnih podatkih je bilo v letu 1960 investiranih v trgovino okoli 4 milijarde din. Od tega je bilo porabljenih za objekte, ki so bili do konca leta izročeni namenu, 2 milijardi 900 milijonov din (43 % za gradnje, 57 % za opremo). Z investiranimi sredstvi je bilo izročenih v uporabo 72 novih lokalov. Obnovljenih je bilo 95. Zgradili in obnovili so 22 skladišč. Število samopostrežnih trgovin se je povzpelo od 3 na 18; od tega jih je v Ljubljani 8. Dosedanje poslovanje samopostrežnih trgovin je pokazalo prednosti, ki zagotavljajo nadaljnji razvoj te trgovinske tehnike.

Veljavni sistem delitve dohodka ni ustrezal. Funkcijo fiskalnosti je ta sistem sicer opravljal in je bila vsakoletna predvidena akumulacija presežena. Zapostavljena pa je bila funkcija spodbude za boljše gospodarjenje in s tem ustvarjanja večjega dohodka. Obdavčenje dohodka je bilo tudi v trgovini preostro, to pa je imelo za posledico, da je bila zmanjšana zavzetnost za racionalnejše gospodarjenje. Osnovna in obratna sredstva niso bila obdavčena kot v proizvodnji, ker so posamezne trgovinske stroke uživale olajšave, tako da je znašala povprečna obrestna mera 3,1 %; hkrati pa je bilo povprečno obdavčenje dohodka ostrejše kot drugod. Osebni dohodki v trgovini so se sicer močno povečali, niso pa bili izenačeni s proizvodnjo. Trgovina zaradi novega kreditiranja obratnih sredstev ni mogla ustvarjati skladov, to pa je imelo za posledico tudi pomanjkanje lastnih sredstev in je zato medsebojno kreditiranje naraslo.

Treba bi bilo trgovini omogočiti večji dohodek in bi s tem bila dana možnost ustvarjanja obratnih sredstev, večjih osebnih dohodkov in rezervnega sklada. Le pravilna delitev dohodka trgovine bo spodbudila večjo udeležbo proizvodnje v direktnem nastopu na tržišču. V zvezi s prihodnjim razvojem pa bi bilo potrebno, da ta dosledno pospešuje koncentracije, vendar ne v občinskem merilu, kot je bilo to doslej. Dokončno je treba rešiti vprašanje državnih rezerv, izgradnje silosov in mehaniziranih skladišč.

Z u n a n j a t r g o v i n a. Zunanjetrgovinska izmenjava je v Ljudski republiki Sloveniji v letu 1960 zaznamovala v skladu s splošnim gospodarskim razvojem znaten napredek, kar bo razvidno iz pozneje navedenih številk. K temu vzponu so predvsem prispevale naše proizvajalne organizacije kot tudi opustitev raznih administrativnih posegov in uvedba večje liberalizacije v zunanjetrgovinski delavnosti. Res pa je, da v tej delavnosti Ljudska republika Slovenija v preteklem letu ni dosegla uspehov, kot bi jih morala že glede na svoj ugodni geografski položaj. Vse se je več ali manj koncentriralo na izvoz tako imenovanih presežkov in uvoz reprodukcijskega materiala za normalno obratovanje naše proizvodnje. Vključitev v mednarodno delitev dela je še minimalna, vključitev naših projektantskih storitev inženirstva, gradbeništva itd. v svetovni trg je v popolnih začetkih. Mednarodni prevozi, tranzitni prevozi, špedicije in storitve nasploh so še na dokaj nizki stopnji. Kljub temu, da so kompetence državnih sekretariatov za blagovni promet na področju zunanje trgovine minimalne, se je naš sekretariat na tem področju zelo trudil za odstranitev ovir in vsestransko podpiral razvoj zunanjetrgovinske delavnosti.

Podrobno izdelane analize naše zunanjetrgovinske izmenjave na osnovi podatkov iz leta 1959 so pokazale, da naša zunanjetrgovinska mreža ni sposobna

niti organizacijsko niti kadrovsko niti tehnično zadovoljiti potreb te delavnosti v naši republiki. Vse registrirane zunanjetrgovinske organizacije in vsa registrirana proizvajalna podjetja so od vsega realiziranega izvoza LRS izvršila 75 % od skupnega uvoza pa le 48 %. Vse drugo so izvršila podjetja izven Slovenije. Analiza je tudi pokazala, da za izvoz in uvoz določenega blaga sploh nimamo registriranih podjetij.

Izhajajoč iz prednjih ugotovitev, so bila postavljena načela za nadaljnji razvoj zunanjetrgovinske mreže. Pri tem je dan poudarek na to, da se proizvajalci sami direktno vključijo v zunanjetrgovinsko delavnost tako, da sami plasirajo svoje proizvode na zunanjem trgu in sami uvažajo za lastne potrebe. Še boljša oblika pa je, da se sorodne organizacije proizvajalcev združijo v poslovno združenje, po katerem opravljajo svojo zunanjetrgovinsko delavnost ter se tako vključujejo v mednarodno in notranjo delitev dela, z združevanjem sredstev opravljajo rekonstrukcije in podobno. Posebno v omenjeni smeri je naš sekretariat intenzivno delal in se to delo nadaljuje, ker bi s tako koncentracijo sil laže in uspešneje posegali na zunanja tržišča glede na količino in kakovost.

Iz obsežne analize o stanju strokovnega kadra v zunanjetrgovinskih organizacijah, v kateri je bil dan poseben poudarek vodilnemu kadru, se je ugotovilo, da stanje ni zadovoljivo tako glede strokovnosti kot tudi glede starostne sestave in politične opredeljenosti. Naš sekretariat je tudi o tem dajal ustrezne predloge za izpopolnitev oziroma zamenjavo kadrov v zunanjetrgovinskih organizacijah in je to postalo sistem dela.

Zaradi specifičnega položaja naše republike je bil dan v letu 1960 močan poudarek na poglobitev poslovanja v okviru obmejnih sporazumov (goriški, tržaški) in avstrijskih velesejmskih sporazumov.

Glede na to, da lahko tvori pristanišče Koper pomembno postavko v slovenski plačilni bilanci, so bili deležni vsestranske podpore napori, da se zagotovi čim hitrejša izgradnja luke.

Zunanjetrgovinska izmenjava LRS izkazuje v letu 1960 v primerjavi z letom 1959 znatno povečanje. Medtem ko je znašala vrednost celotne zunanjetrgovinske izmenjave v 1959. letu 44 459 milijonov deviznih dinarjev, se je v letu 1960 povzpela na 56 595 milijonov ali za 27 %. Pri tem je narastel uvoz občutneje od izvoza, in sicer za 7906 milijonov deviznih dinarjev ali za 31 %, izvoz pa za 4230 milijonov ali za 22 %. Tako se je negativni saldo blagovne izmenjave dvignil od 5851 milijonov deviznih dinarjev v letu 1959 na 9527 milijonov ali za 63 %.

Skupno smo izvozili v letu 1960 blaga v vrednosti 23 534 milijonov deviznih dinarjev in s tem presegli plan izvoza za 11 %. Udeležba naše republike v vsem izvozu FLRJ znaša 13,8 %.

Izvoz po panogah v milijonih deviznih dinarjev

	Leto 1959	Leto 1960	Indeks	Plan 1960	% izpolnjenega plana
Industrija	14 791	18 145	123	16 424	110
Kmetijstvo	3 839	4 755	124	4 054	117
Gozdarstvo	674	634	94	722	88
Ves izvoz	19 304	23 534	122	21 200	111

Pri tem je znašala vrednost izvoza industrijskih izdelkov 18 145 milijonov deviznih dinarjev ali za 23 % več kot v letu 1959, tako da je bil presežen plan izvoza industrijskih izdelkov za 10 %. Izvoz blaga kmetijskega sektorja je znašal 4755 milijonov deviznih dinarjev in je presegel realizacijo iz leta 1959 za 24 %, planirani izvoz pa za 17 %. Izvoz gozdarstva je nekoliko nazadoval zaradi izpada v izvozu suhih gob in zdravilnih zelišč.

Razdelitev izvoza po namenu uporabe nam kaže, da smo izvozili največ blaga za široko potrošnjo, kjer so zastopani predvsem izdelki kovinske industrije, tekstilije, obutev, lesni finalni izdelki itd., nadalje reprodukcijskega materiala, delež opreme pa je razmeroma nizek.

Vrednost uvoza je znašala nad 33 milijard deviznih dinarjev; pri tem je zlasti narastel uvoz reprodukcijskega materiala in opreme, uvoz blaga za široko potrošnjo pa je zaznamoval le neznatno povečanje.

Turizem, gostinstvo, družbena prehrana. Turistični promet se je v letu 1960 povečal za 13 % po številu prenočitev in za 12 % po številu gostov v primeri s prometom, ustvarjenim v letu 1959. Prenočitve tujih gostov so se v istem času povečale le za 1 %, število tujih gostov pa za 3 %. Vse to je posledica razmeroma hitrega povečanja kapacitet za domače turiste v počitniških domovih, medtem ko se kapacitete v hotelih, primernih za tuji turizem, niso bistveno spremenile. V nemajhni meri pa je vplivala na tako minimalno povečanje tujega turističnega prometa tudi kakovost gostinskih in turističnih storitev, ki je glede na cene teh storitev v primerjavi s sosednjimi turističnimi državami še na zelo nizki ravni.

Državni sekretariat za blagovni promet LRS je že ob koncu leta 1959 pripravil analizo o problemih turizma, gostinstva in družbene prehrane in jo predložil Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS. Skupščina je na svojem rednem zasedanju dne 29. februarja 1960 obravnavala to analizo. Z resolucijo z dne 1. marca 1960 je bila prenesena skrb za uresničitev smernic za nadaljnji razvoj turizma, gostinstva in družbene prehrane, ki so bile predložene skupaj z že omenjeno analizo ter dopolnjene s skupščinsko razpravo, na Izvršni svet Ljudske skupščine LRS. Državni sekretariat za blagovni promet LRS je po sklepu Izvršnega sveta LS LRS z dne 1. aprila 1960 pripravil smernice, ki so se nanašale na delo ljudskih odborov ter pristojnih družbenih in gospodarskih organizacij. Te smernice so bile 4. maja 1960 razposlane v obliki brošure. Še pred tem, to je takoj po razpravi v Ljudski skupščini LR Slovenije, pa so bili organizirani na sedežih okrajnih ljudskih odborov sestanki z zastopniki okrajev in občin ter njihovih svetov, pristojnih za zadeve turizma, gostinstva in družbene prehrane, zaradi razložitve smernic in s tem povezanih nalog.

Za rešitev nalog, ki so v duhu smernic spadale v pristojnost republiških in zveznih organov in organizacij, je državni sekretariat za blagovni promet izdelal program, ki ga je obravnaval in sprejel svet Izvršnega sveta za turizem. Večji del nalog je bil med letom 1960 rešen oziroma je bila rešitev predlagana pristojnim zveznim ali republiškim organom in organizacijam. Del nalog pa je ostal nerešen iz tehle razlogov: Zaradi neenotnih stališč pri določanju vsebine dela biroja za programiranje v turizmu ni bil ustanovljen tak biro; prav tako niso bili izdelani predlogi za razdelitev tečajnih razlik v turističnem prometu, ker niso bili znani elementi novega deviznega sistema; s predlogom za ustanovitev sklada za turistično propagando je bilo treba čakati do izida novih pred-

pisov o delitvi dohodka, status planinskih postojank pa se bo reševal skupno s spremembami in dopolnitvami zvezne uredbe o gostinskih podjetjih in gostiščih, ki se že pripravlja.

Državni sekretariat za blagovni promet LRS je proti koncu leta 1960 zbral podatke o izvajanju smernic pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih. V glavnem je bilo možno ugotoviti, da so bile po zasedanju Ljudske skupščine LRS razprave o razvoju turizma, gostinstva in družbene prehrane v okviru posameznih občin bolj pogoste kot do takrat, čeprav so se nanašale v pretežni meri na pomanjkanje finančnih sredstev in le manj na konkretne naloge, nakazane v smernicah.

V gostinstvo je bilo leta 1960 vloženih investicijskih sredstev v skupnem znesku 2080 milijonov din ali 52 % več kot v letu 1959 (podatki zavoda za gospodarsko planiranje LRS). Pri tem pa je treba opozoriti na dve osnovni pomanjkljivosti. Gradbena dela pri novih gradnjah in adaptacijah niso potekala v postavljenih rokih zaradi pomanjkljivo in slabo izdelanih investicijskih programov; to je imelo za posledico, da so se spreminjali osnovni koncepti gradenj in zato predvidena investicijska sredstva niso zadoščala za dokončanje del. Nerešeno je ostalo tudi vprašanje zidanja stanovanj za gostinske delavce (razen v Celju), ker investicijska banka takih stroškov ne priznava v skupni investicijski vrednosti gostinskega objekta, stanovanjski skladi ljudskih odborov pa se dodeljujejo najboljšemu ponudniku, pri čemer gostinstvo zaradi nizkih lastnih skladov ne more konkurirati.

Cene v gostinstvu so se v II. polletju 1960 začele prosto formirati, ker so občinski ljudski odbori preklicali svoje prvotne odloke o evidenci in kontroli cen v gostinstvu. Izjema so še vedno cene za redno dnevno prehrano abonentov tam, kjer imajo gostinski obrati še v pretežni meri vlogo obrata družbene prehrane.

Družbene dajatve so se v letu 1960 določale vsem gostinskim obratom družbenega sektorja v pavšalnih zneskih. Pogodbe o pavšalnih dajatvah so bile sklenjene samo za eno leto, in to šele v II. polletju 1960. Čeprav so bile določene pavšalne dajatve v povprečju višje od dajatev v letu 1959, so gospodarske organizacije ustvarile višje lastne sklade, ker so bile sproščene prodajne cene storitev.

Povprečni indeks cen gostinskih storitev za leto 1960 na temelju povprečja 1959 se je dvignil za 11 %. Pri tem se je podražila hrana povprečno za 18 %, alkoholne pijače za 10 %, prenočišča pa za 20 %.

Posamezni občinski ljudski odbori so izvedli močno centralizacijo gostinskih obratov z motivacijo, da večja podjetja laže ustvarjajo lastne sklade in da so upravni in administrativni stroški pri takem poslovanju manjši. Taka centralizacija se je pokazala uspešna samo glede možnosti za ustvarjanje večjih skladov, s katerimi je bilo mogoče urejati in obnoviti nekaj slabših obratov; kakovost storitev pa je zaradi premajhne ali popolnoma izključene konkurence izredno padla. Priprave za združevanje večjih podjetji na območju LRS, bodisi specializiranih, bodisi takih, ki bi se z različnim značajem obratov dopolnjevali, pa se v letu 1960 kljub priporočilom še niso začele.

Izvedene so bile vse priprave za uvedbo postrežnine v gostinstvu. Poudariti bi bilo treba, da so o tem sistemu nagrajevanja veliko razpravljali v zbornicnih organih in sindikalnih forumih. Premalo so bili s postrežnino seznanjeni de-

lovni kolektivi, zato so nastale pri njeni uvedbi iste nepotrebne nepravilnosti in nesporazumi.

Državni sekretariat za blagovni promet LRS je skupno z Gostinsko zbornico za LRS, Centralnim zavodom za napredek gospodinjstva in Republiškim odborom sindikatov trgovinskih, gostinskih turističnih delavcev izdelal predlog za revizijo dosedanjega sistema vzgoje strokovnih delavcev. Vajenska doba je bila skrajšana na 2 leti. Gostinske zbornice so ustanovile centre za strokovno izobraževanje delavcev, vendar poteka vzgoja kadrov še vedno (le z majhnimi spremembami) po starem sistemu, ker še niso dokončno izdelani opisi delovnih mest in s tem zvezani učni programi praktičnega pouka na delovnem mestu in teoretičnega pouka v tečaju ali šoli. Prav tako še niso razčiščena vprašanja o možnosti pridobivanja dejanske strokovne sposobnosti delavca in stopnje formalne kvalifikacije po do sedaj veljavnem načinu.

Na podlagi zveznega odloka za zboljšanje pogojev za letni oddih je Državni sekretariat za blagovni promet LRS zbral predloge koristnikov dotacije in jih predložil v potrditev Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS. Razdeljenih je bilo 42 milijonov dotacije iz zveznih sredstev temle družbenim organizacijam: Turistični zvezi Slovenije 6 500 000 din, Planinski zvezi Slovenije 8 000 000 din, republiškemu svetu sindikatov 5 150 000 din, Zvezi prijateljev mladine 7 500 000 din, Zvezi tabornikov 3 500 000 din, Počitniški zvezi 3 000 000, Partizanu Slovenije 2 500 000 din, Športni zvezi Slovenije 3 400 000 din, CK Ljudske mladine Slovenije 1 250 000 din, Univerzitetnemu odboru ZŠJ 1 200 000 din. Sredstva so bila porabljena v glavnem za dograditev in ureditev objektov za nastanitev in prehrano ter za nakup taborne opreme.

Pri državnem sekretariatu za blagovni promet LRS je bila 17. 12. 1959 ustanovljena strokovna komisija za družbeno prehrano. V letu 1960 je imela samo eno sejo, na kateri so obravnavali problem šolskih kuhinj in vprašanje sklicanja konference z zastopniki ljudskih odborov. Konferenca ni bila sklicana ker bi bilo treba po mnenju tega sekretariata najprej razčistiti vprašanja financiranja obratov in servisov za družbeno prehrano.

T r ž n a i n š p e k c i j a. Splošna gospodarska konjunktura in ustrezni nagli razvoj blagovnega prometa v letu 1960 sta omogočila in obenem zahtevala liberalnejše odnose na trgu. Predpisi pa niso vedno sledili temu razvoju oziroma ga niso zadostno spodbujali. Ker je bilo očitno, da so se na trgu vzpostavili drugačni, kvalitetno novi odnosi, je tržna inšpekcija v nekaterih primerih opustila nadzorstvo že pred spremembo ali razveljavitvijo predpisov.

Razmeroma največ težav so povzročali zastareli predpisi o prometu s kmetijskimi pridelki in lesom. Tržni inšpektorat je dajal, upoštevajoč ugotovljene okoliščine in pričakovana gibanja na trgu, konkretne predloge za reševanje širših problemov ali posameznih ožjih vprašanj s tega področja. Večji del predlogov so pristojni organi ugodno sprejeli in rešili. Deloma odprt je le še predlog o odpravi vseh omejitev pri ustanavljanju in poslovanju podjetij za promet s kmetijskimi pridelki in o sprostitvi odkupa pridelkov od zasebnih proizvajalcev na sedežih gospodarskih organizacij. Glede lesa so bili sprejeti vsi predlogi, ki so se nanašali na odpravljanje posebnosti v organizaciji prometa in politiki cen v LRS nasproti drugim delom države. V razpravi je le še predlog, po katerem naj bi za odkup in promet lesa vpeljali isti režim, kot je

v veljavi za kmetijske pridelke, in predlog, da se režim blokiranih cen kot začasen ukrep razširi tudi na sortimente, ki sestavljajo tako imenovani gradbeni les.

Tržna inšpekcija zaradi pomanjkljivih predpisov ni mogla učinkovito zaščititi potrošnika pred slabo kakovostjo blaga. Vsa prizadevanja in konkretni predlogi za smotrnejšo ureditev servisne službe s smiselno, ne pa formalistično določenimi obveznostmi za proizvajalce, uvoznike in distributivno mrežo so ostali doslej brezuspešni. Novi zakon o jugoslovanskih standardih, standardi za nekatere izdelke in drugi predpisi o kakovosti blaga imajo mnogo pomanjkljivosti, med njimi tudi take, ki so očitno napoti napredku v proizvodnji in blagovnem prometu. Značilno pa je, da je gospodarska operativa pri pripravah za reševanje teh vprašanj skoraj dosledno indifirentna; zato so težave in posledice toliko večje tedaj, ko je treba izvajati sprejete predpise.

Tudi na področju gostinstva in turizma je praksa v raznih primerih v očitnem nasprotju z zastarelimi predpisi. To velja zlasti za počitniške domove in gostišča zdravstvenih zavodov, ki po predpisih ne bi smeli opravljati gostinskih storitev. Tržni inšpektorji so si prizadevali obravnavati sporna vprašanja v okviru danih možnosti po smislu, ne pa po formalni plati predpisov. Obenem so dajali predloge za ustrezne spremembe predpisov, vendar za zdaj brezuspešno. V zadnjem času so vedno pogostejši pojavi nesmotrnega združevanja gostinskih organizacij v mejah občine ali celo v posameznih krajih v krajevno monopolne organizacije ali pa združevanja gostinskih obratov z gospodarskimi organizacijami popolnoma drugih osnovnih delavnosti (trgovska podjetja, obrtne in druge organizacije). Ukrepanje tržne inšpekcije v takih primerih je bilo skoraj nemogoče zaradi nasprotnih stališč lokalnih organov.

Vsi organi tržne inšpekcije v LR Sloveniji so opravili v letu 1960 po obsegu približno enake posle kot prejšnja leta. 94 tržnih inšpektorjev in za inšpekcijo pooblaščenih upravnih uslužbencev je opravilo 15 382 kontrolnih pregledov, in sicer:

Gospodarske delavnosti	Število enot iz pristojnosti TI	Število pregledov	% (3 : 2)	Indeks števila pregledov (1959 = 100)
1	2	3	4	5
Trgovina in trg. storitve	4 913	4 979	101	104
Gostinstvo in turizem	3 332	5 115	153	147
Kmetijstvo (KZ, PZ, KP itd.)	1 235	1 557	126	86
Obrtništvo	14 887	2 920	20	81
Industrija, rud., gradb.	679	276	41	65
Druge delavnosti	519	536	103	37
Skupaj:	25 564	15 382	60	107

Dejansko je bilo pregledanih (enkrat ali večkrat) le okoli 12 500 enot, t. j. 49 % od skupnega števila. Povprečno odpade na tržnega inšpektorja 272 enot (najmanj 95 v občini Dobrovo, največ 1094 v občini Maribor Center); to pa je odločno preveč za popolnejše nadzorstvo nad poslovanjem. Zato tudi pregledi

(164 v povprečju na inšpektorja) večinoma niso kompleksni, temveč zajemajo le ožji del poslovanja gospodarskih enot, kot n. pr. oblikovanje cen, kakovost blaga v prometu, zadrževanje blaga itd.

Na podlagi ugotovitev kontrolnih pregledov so tržni inšpektorji vložili prijave oziroma so sami izrekli denarne kazni v mandatnem postopku takole:

	Število prijav	Indeks (1959 = 100)
— kazniva dejanja	137	68
— gospodarski prestopki	424	53
— prekrški: a) predlogi za uvedbo postopka sodniku za prekrške	2 258	89
b) mandatne kazni	1 480	136
— disciplinski prestopki in predlogi za odvzem premoženjske koristi	43	34
Skupaj:	4 342	96

Število kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov je nižje kot leta 1959 deloma zato, ker so nekatere kršitve kvalificirane po novih predpisih le kot prekrški oziroma so predpisi sploh razveljavljeni (n. pr. odkupne cene), deloma pa tudi zato, ker tržni inšpektorji na pritisk lokalnih organov niso vlagali prijav, zlasti če je bilo treba obenem odvzeti protizakonito pridobljeno premoženjsko korist.

Od skupnega števila 4342 prijav in izrečenih kazni v mandatnem postopku je okoli 1800 ali 42 % hujših kršitev predpisov in takih dejanj, ki neposredno prizadenejo potrošnika. Nadaljnjih ca. 1500 prijav ali 35 % se nanaša več ali manj na formalne kršitve predpisov, preostalih 1000 prijav ali 23 % pa odpade na kršitve predpisov o obrtništvu, med katerimi prevladuje šušmarstvo (706 primerov).

Tržni inšpektorji so izdali tudi 1655 upravnih odločb za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti. Med temi so 104 odločbe za odvzem 17.4 milijona din protizakonito ustvarjene razlike v ceni. Če lokalni organi ne bi preprečevali tržnim inšpektorjem odvzemati tako ustvarjene razlike v cenah, bi se število odločb povzpelo na več sto, odvzete razlike pa bi znašale stotine milijonov din. Še slabše je stanje glede tiste protizakonito pridobljene premoženjske koristi, ki jo na podlagi prijav tržnih inšpektorjev odvzemajo sodišča ali gospodarski sveti ljudskih odborov.

Za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti tržne inšpekcije in sploh za smotrnejšo ureditev poslovanja in medsebojnih razmerij v gospodarstvu bi bilo potrebno predvsem smiselno, ne pa formalistično predpisovanje obveznosti gospodarskih organizacij in zasebnikov do družbe in do potrošnika. Republiški tržni inšpektorat je dajal in bo dajal pristojnim organom konkretne predloge v tem duhu. Težišče dela tržne inšpekcije bo v prihodnje usmerjeno na pregon špekulativnih posegov in pojavov monopolizma, na kontrolo kakovosti blaga in sploh na tista vprašanja, ki bodo v novih okoliščinah pomembna za trg in potrošnika. Trenutno stanje v tržni inšpekciji tako glede vpliva na delo in na odločanje tržnih inšpektorjev kot glede organizacije službe in zasedbe delovnih

mest je težavno in se nadalje poslabšuje. Rešitev bo treba poiskati v ločitvi inšpekcijske in upravne službe, vendar tako, da bo težišče organizacije in pristojnosti na komunah.

Svet Izvršnega sveta za turizem je bil ustanovljen z uredbo Izvršnega sveta o ustanovitvi in delu sveta za turizem (Uradni list LRS, št. 13/60), predsednik in 28 članov sveta pa so bili imenovani z odlokom Izvršnega sveta, št. 01-668/3-60 z dne 15. aprila 1960.

Naloge sveta so, da kot strokovni posvetovalni organ Izvršnega sveta obravnava vprašanja s področja turizma in daje Ljudski skupščini, Izvršnemu svetu in Državnemu sekretariatu za blagovni promet LRS mnenja in predloge o ukrepih za napredek turizma. Svet daje mnenja predvsem o osnutkih zakonov in drugih predpisov s področja turizma, daje iniciativo za sprejem takih zakonov in predpisov, opozarja na potrebe drugih ukrepov za napredek turizma, daje mnenja o programu investicij v turizmu, o turistični propagandi doma in v tujini in o drugih pomembnih zadevah s področja turizma.

Od ustanovitve, to je od aprila do konca leta 1960 je imel svet 4 redne seje, in sicer 16. maja, 6. junija, 6. avgusta in 25. novembra.

Na 1. seji je razpravljal o osnutku zakona o naravnih zdraviliščih, ki ga je predložil v obravnavo Svet za zdravstvo LRS, nadalje o načelih za dodeljevanje kreditov za turizem in gostinstvo iz republiškega investicijskega sklada za leto 1960 in o proračunu sveta za leto 1960. Na tej seji je bil sprejet tudi poslovnik o delu sveta za turizem, ki ga je potrdil odbor Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja pod št. 01-668/6-60 z dne 26. 6. 1960.

Na 2. seji je svet razpravljal o pripravah za turistično sezono v letu 1960, o ukrepih v zvezi z razvojem tujega turizma ter o smernicah republiškega izvršnega sveta za razvoj turizma v Sloveniji in o nalogah republiških upravnih organov in družbenih organizacij, ki izhajajo iz teh smernic.

O ugotovljenih pomanjkljivostih v pripravah za turistično sezono je svet seznanil Sekretariat Izvršnega sveta za promet, Državni sekretariat za blagovni promet LRS, Turistično zvezo Slovenije in Gostinsko zbornico LRS in dal konkretne predloge za odpravo teh pomanjkljivosti. Prav tako je predlagal Izvršnemu svetu potrebne ukrepe za odpravo raznih predpisov, ki zavirajo razvoj tujega turizma (plačila cestne takse za avtobuse, izdaja vizumov vodnikom, pravočasna izdaja raznih predpisov itd.). Sprejet je bil predlog Državnega sekretariata za blagovni promet LRS za rešitev tistih nalog in smernic, ki spadajo v pristojnost republiških in zveznih organov.

Nadalje je svet razpravljal še o cenah gostinskih storitev in zavzel stališča, da se mora načelo ekonomskih cen uveljaviti tudi pri določanju penzionskih cen, da se tako zagotovijo sredstva za razširjeno reprodukcijo. Temu primerno je treba rešiti vprašanje o višini deviznega tečaja v turizmu in drugih pogojev za poslovanje v gostinstvu. V zvezi s predlogom zveze gostinskih zbornic Jugoslavije o centralizaciji prodaje hotelskih kapacitet na tujem tržišču je svet zavzel odklonilno stališče.

Na 3. seji je svet obravnaval predlog državnega sekretariata za blagovni promet LRS za spremembo sistema strokovne vzgoje gostinskega kadra in zavzel stališče, da se uveljavi takšen sistem, ki bo v celoti omogočal uveljavitev koncepcije o vzgoji na delovnih mestih, da je treba dati prednost priučevanju na delovnem mestu in da morajo za vzgojo skrbeti predvsem gospodarske

organizacije same. O ponovnem izpopolnjevalnem predlogu svet ni razpravljal, pač pa so njegovi uslužbenci sodelovali pri izdelavi novega predloga.

Razen tega je svet razpravljal tudi o vpisu slušateljev na oddelek za turizem pri višji komercialni šoli v Mariboru.

Na 4. seji je bila glavna točka dnevnega reda analiza turističnega prometa v obdobju januar—oktober 1960. Osnova za razpravo je bilo gradivo, ki sta ga pripravili Turistična zveza Slovenije in Gostinska zbornica za LRS. Na podlagi tega gradiva in razprave na seji je svet sestavil posebno poročilo o poteku sezone ter o značilnih ugotovitvah. To poročilo je poslal skupaj s predlogi za odpravo pomanjkljivosti Izvršnemu svetu in njegovim sekretariatom, Turistični zvezi Slovenije in republiškim zbornicam ter predsednikom okrajnih ljudskih odborov.

Nadalje je svet razpravljal še o osnutku odloka o Dolini sedmerih jezer, glede katerega pa ni imel bistvenih pripomb.

Udeležba članov na sejah je bila razmeroma slaba in je razvidna iz naslednjega prikaza:

Seja	Število članov	Navzoči štev.	Navzoči %	Opravič. odsotni štev.	Opravič. odsotni %	Neopr. odsotni štev.	Neopr. odsotni %
prva	29	18	62,07	6	20,62	5	17,31
druga	29	21	72,41	4	13,80	4	13,79
tretja	29	15	51,72	8	27,66	6	20,62
četrta	29	11	37,90	10	34,44	8	27,66
povprečno	29	16,25	56,00	7	24,14	5,75	19,86

Na vseh sejah so bili navzoči samo 4 člani, na 3 sejah 8 članov, na 2 sejah 9 članov, medtem ko se je 7 članov udeležilo samo ene seje. Iz tega izhaja, da so bili odsotni skoraj vedno isti člani sveta.

Udeležba članov sveta pri razpravah je bila zelo živahna in plodna, saj je pri tem sodelovalo dve tretjini članov oziroma povprečno po 11 na vsaki seji.

Pri svojem delu je bil svet v stalni povezavi z Državnim sekretariatom za blagovni promet LRS kot pristojnim upravnim organom za zadeve turizma. Razen tega je sodeloval s Turistično zvezo Slovenije in Gostinsko zbornico LRS kot organizacijama, ki jima je naložena skrb za pravilen razvoj turističnega gospodarstva v LR Sloveniji.

Svet operativno ni posegal v reševanje posameznih problemov, ker to ne spada v njegovo pristojnost, pač pa je svoje predloge posredoval Državnemu sekretariatu za blagovni promet LRS in Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LR Slovenije.

Zaradi spoznavanja problematike terena je imel svet stike z okrajnimi sveti, pristojnimi za zadeve s področja turizma, in sicer tako, da se je eden njegovih uslužbencev udeleževal njihovih sej. Ker se je ta praksa pričela šele v zadnjem četrtletju in ker so seje teh okrajnih organov zelo redke, so se zastopniki sveta udeležili samo treh takih sej. Razen tega je povezava sveta s terenom zagotovljena že s tem, da je predsednik sveta obenem predsednik Turistične zveze Slovenije, to pa je prispevalo k hitrejšemu reševanju posameznih vprašanj, obenem pa tudi zmanjševalo stroške. Povezava s sorodnim

zveznim svetom je prav tako zagotovljena, ker je predsednik sveta član sveta za turizem pri zveznem sekretariatu za blagovni promet.

Na delo sveta sta vplivali naslednji dve okoliščini:

— da je bil svet tja do decembra brez poslovnih prostorov in

— da je personalna zasedba tajništva sveta minimalna.

Do ureditve sedanjih prostorov so uslužbenci sveta delali po pisarnah sekretariata za splošne gospodarske zadeve, kjer se je pač našlo prosto mesto.

Razen predsednika sveta je še stalno zaposlen 1 višji referent II. vrste, ki opravlja vsa administrativna dela, delovno mesto samostojnega svetnika pa je še nezasedeno.

Komisija Izvršnega sveta za mejna vprašanja. Komisija je bila ustanovljena z odlokom Izvršnega sveta šele spomladi preteklega leta z nalogo, da spravlja v sklad delo republiških resornih organov in ljudskih odborov z obmejnega območja pri urejevanju zadev s področja mejnih vprašanj glede na poseben ekonomski in politični pomen, ki ga imajo naši odnosi s sosednjimi državami. Zaradi obsega obravnavanih nalog so bile formirane še štiri podkomisije, v katerih sodelujejo razen predstavnikov republiških resornih organov še predstavniki okrajnih ljudskih odborov in vidnejši strokovnjaki. Te komisije so: za blagovno izmenjavo in gospodarsko sodelovanje, za mejni režim in mejne službe, za promet in za finančno-valutna vprašanja. V preteklem letu so bila obravnavana predvsem naslednja najpomembnejša vprašanja:

— Uvedba in izvajanje novega sporazuma o obmejnem osebnem prometu z Avstrijo. Uveljavitev tega sporazuma je terjala izvedbo obsežnih pripravljalnih del organizacijsko-tehnične narave glede izdajanja in vidiranja posebnih izkaznic, ureditev mejnih prehodov in kadrovsko izpopolnitev mejnih služb, uvedbo lokalnih cestnih in železniških zvez in pod., tako da se je jeseni ta promet dejansko že pričel odvijati. Pričakujemo, da bo dobil normalen obseg šele v tem letu; zategadelj za zdaj še ni mogoče dati realnejše analize in ocene, upoštevajoč, da je bilo izdanih v preteklem letu šele okoli 11 000 izkaznic našim in okoli 4 000 izkaznic avstrijskim državljanom.

— Izvajanje osebnega obmejnega prometa z Italijo (videmski sporazum). Zaradi uspešnega razvoja tega prometa, ki je v preteklem letu dosegel že okoli 2,1 milijona prehodov naših in nad 1,3 milijona prehodov italijanskih državljanov, je že ustvarjena osnova za nadaljnje razširitve, tako glede števila upravičencev in območja gibanja kakor glede raznih nadaljnjih olajšav (število prehodov, prenos blaga in valute in pod.). Okvirni tovrstni predlogi so z naše strani že pripravljeni in bodo v letošnjem letu obravnavani najprej s pristojnimi zveznimi organi, nato pa na ustreznih razgovorih z italijanskimi zastopniki.

— Blagovna izmenjava v okviru lokalnih sporazumov z Italijo. Izvoz in uvoz po tako imenovanem tržaškem in goriškem sporazumu se sicer stalno povečuje, tako da je naš izvoz v preteklem letu že presegel vrednost 4 milijarde lir, vendar pa ni zadovoljiva struktura izvoženega blaga. Močno je namreč zaostal zaradi neustrezajočega režima na naši strani izvoz tipičnih proizvodov za ta območja, ki so pravzaprav tvorili osnovo za sklenitev posebnih meddržavnih sporazumov. Na podlagi ustrezne analize in že uveljavljenih sprememb v našem

zunanjetrgovinskem režimu so bili pristojnim zveznim organom predloženi ustrezni predlogi, ki pa do zdaj še niso bili uveljavljeni.

— Blagovna izmenjava s sosednimi avstrijskimi območji. Za razliko od tovrstne izmenjave z Italijo se z Avstrijo to opravlja v okviru posebnih velesejemskih sporazumov (Graz, Celovec, Innsbruck), ki pa imajo samo pomen kompenzacijskih aranžmajev, sklenjenih med ustreznimi trgovinskimi zbornicami, ker sklenitve posebnega medržavnega sporazuma na avstrijski strani še niso sprejeli. Ker je v preteklem letu tovrstni izvoz našega blaga dosegel že okoli 14 milijonov šilingov in se ugodno razvija, pričakujemo na podlagi že pripravljenih predlogov, da se bo obseg v tem letu precej povečal.

— Obmejne službe. Stalno naraščanje naše blagovne izmenjave in osebnega prometa s tujino ustvarja vrsto problemov glede tega, da se vse službe, ki opravljajo kontrolo na meji, ustrezno prilagodijo obširnejšim tovrstnim nalogam, predvsem v organizacijsko-tehničnem in kadrovskem pogledu. Če upoštevamo, da bi bilo treba za tehnično ureditev 97 mejnih prehodov vložiti nad 900 milijonov din, da zaradi posebnih okoliščin dela ni zadovoljivega dotoka ustrezno kvalificiranih uslužbencev, da so glede na veljavne predpise za te službe v glavnem pristojni resorni zvezni organi, je bila tovrstna problematika deležna posebne pozornosti pri delu komisije, vendar pa se ustrezni ukrepi le postopoma izvajajo, upoštevajoč zvezno pristojnost za navedene službe.

Razen naštetih glavnih zadev je komisija obravnavala še razna vprašanja s področja prometa, valutno-finančnih zadev, širšega gospodarskega sodelovanja z obmejnimi območji in pod. Glede na dosedanje delo komisije bi bilo treba doseči predvsem naslednje izboljšave:

— Specifični problemi s področja mejnih vprašanj zahtevajo močnejšo uveljavitev obmejnih ljudskih odborov in pristojnih republiških organov, ker so zadevne pristojnosti v glavnem pridržane zveznim upravnim organom: pri tem bi bilo treba doseči vsaj ustrezno tvornejšo soudeležbo teh organov pri obravnavanju teh zadev po zveznih organih, kolikor za zdaj še ne pride v poštev tudi prenos zadevnih pristojnosti navzdol.

— Razširitev gospodarskega sodelovanja s sosednjimi obmejnimi območji od dosedanje blagovne izmenjave tudi na druge oblike (električna energija, industrijska kooperacija, izgradnja cestnega omrežja, gradbeništvo, promet) ustvarja potrebo, da se glede tega izpopolni dosedanja sestava komisije s pritegnitvijo ustreznega predstavnika na novo ustanovljene republiške zbornice za industrijo, gradbeništvo in promet.

— Podrobnejša obdelava posameznih vprašanj mednarodnopravnega pomena in priprava ustreznih predlogov utemeljuje potrebo po namestitvi ustreznega pravnega strokovnjaka v aparatu komisije, upoštevajoč pri tem, da s tako službo ne razpolagajo niti resorni republiški organi niti ljudski odbori.

— Ker opravlja vse administrativno-tehnično delo komisije aparat državnega sekretariata za blagovni promet, je to delo zelo oteženo zaradi ločenih poslovnih prostorov in bi bilo treba zato komisijo tudi v tem pogledu osamosvojiti.

Pod nadzorstvo Državnega sekretariata za blagovni promet LRS spadata samostojna zavoda Uprav silosov in skladišč LRS ter Gospodarsko razstavišče, Ljubljana.

Uprava silosov in skladišč LRS je v letu 1960 opravljala v svojih skladiščih pretežno službo hranjenja državnih materialnih rezerv, in sicer v prvi vrsti žita, mlevskih izdelkov, sladkorja in maščobe. Njeno poslovanje temelji na načelih gospodarskega poslovanja. Ker so naprave za vskladiščenje rezerv, ki so v teh osnovnih živilih in nekaterih drugih industrijskih izdelkih potrebne za območje LRS, mnogo premajhne, je omenjena uprava vlagala ob pomoči zveznih kreditov, kreditov republike in lastnih sredstev v izgradnjo novih skladiščnih prostorov znatna sredstva. V celoti je bilo vloženih približno 550 milijonov, od tega en del za nove skladiščne prostore v Domžalah, Murski Soboti, Novem mestu in Ajdovščini. Iz lastnih sredstev je bilo vloženih okoli 320 milijonov, medtem ko so investicijski skladi zveze in republike prispevali 230 milijonov.

Direkciji za prehrano državnega sekretariata za blagovni promet FLRJ je poslovanje in zlasti tudi organizacija tega zavoda izrecno ustrezala. Na težnje, da se skladišča za državne materialne rezerve izločijo v posebno zvezno ustanovo, je bil podan predlog državnega sekretariata za blagovni promet LRS, naj bi se po vsej državi služba vskladiščenja državnih materialnih rezerv organizirala na podoben način kot v LRS.

Gospodarsko razstavišče, ki kot osrednja republiška ustanova s svojimi specializiranimi sejmi in razstavami opravlja pretežno službo gospodarske propagande, je v letu 1960 priredilo 6 specializiranih sejmov, in sicer: mednarodnih:

lesni sejem
sejem motorjev in motornih vozil
sejem embalaže 1960
VI. mednarodni vinski sejem
VII. sejem »Sodobna elektronika« ter
domači sejem mode 1960.

Poleg tega sta bili še dve mednarodni razstavi in 3 druge.

Poslovanje Gospodarskega razstavišča temelji na načelih gospodarskega računa. V času med razstavami je v skladu s svojimi nalogami in gospodarskim pomenom svoje organizacije Gospodarsko razstavišče dajalo svoje poslovne prostore v najem za razne športne in kulturne prireditve.

Z gospodarskim uspehom svoje delavnosti je Gospodarsko razstavišče krilo izdatke teh prireditev.

V prihodnjem letu ima Gospodarsko razstavišče poleg svojih tradicionalnih prireditev v programu tudi mednarodni sejem Alpe — Adria, ki naj bi bil odraz vseh sporazumov o regionalni blagovni izmenjavi s sosednimi pokrajinami Avstrije in Italije. Za to prireditev, ki naj bi postala trajna oblika sodelovanja med sosednjimi gospodarskimi območji so ob sodelovanju trgovinske zbornice za LRS tekle priprave v teku že v letu 1960.

Z ureditvijo železniškega vozlišča na Titovi cesti v Ljubljani naj bi podrli znaten del dosedanjih razstavnih prostorov Gospodarskega razstavišča. Spričo velikega pomena Gospodarskega razstavišča za celotno gospodarstvo Ljudske republike Slovenije je treba temu zavodu zagotoviti potrebna finančna sredstva za nadomestitev tako izgubljenih poslovnih prostorov po že izdelanih načrtih, po katerih bi se le začele gradnje v prvi polovici leta 1961.

4. Sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve

Redno delo sekretariata za splošne gospodarske zadeve v letu 1960 je bilo usmerjeno predvsem na spremljanje gibanja gospodarstva v LRS. Težišče dela sekretariata pa je bilo na proučevanju gospodarskega sistema in sodelovanju pri izdelavi njegovih sprememb in dopolnitev. V zvezi s tem je sekretariat obravnaval številne osnutke predpisov s področja gospodarstva, tako zveznih kakor tudi republiških. Za področje republiških negospodarskih investicij je pripravil predlog plana za leto 1961, spremljal je izvajanje negospodarskih investicij ter opravljal investicijske posle v zvezi z letališčem v Brnikih.

Vse te naloge je sekretariat opravljal v tesnem sodelovanju s pristojnimi republiškimi upravnimi organi, gospodarskimi združenji, zbornicami, bankami, sindikati in gospodarskimi organizacijami.

Sekretariat je v letu 1960 izdelal 12 poročil o gibanju gospodarstva. Od tega je izdal v januarju letno poročilo za leto 1959, ob trimesečjih pa obširneje poročilo s splošnim analitičnim pregledom. Takšen pregled je imelo tudi poročilo za prve štiri mesece leta, ker je bilo sestavljeno za razpravo na zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije v mesecu maju.

Že v svojem poročilu z analitičnim pregledom o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih in v kasnejših poročilih je sekretariat opozarjal na neskladnost med razvojem proizvodnje in potrošnje in jo analiziral. Podrobneje je obravnaval zlasti tri probleme, zvezane s prej navedeno neskladnostjo, in sicer: investicijsko potrošnjo, kreditno stanje in problematiko zunanjetrgovinske menjave.

Ob polletju in ob koncu devetih mesecev je poročilo vsebovalo tudi pregled izpolnjevanja tekočega in perspektivnega družbenega plana z oceno letne izpolnitve. Tudi v teh poročilih je bila posvečena posebna skrb področjem, od katerih je v največji meri odvisen skladen razvoj gospodarstva in s tem stabilnost tržišča.

Sekretariat je sestavljal tudi primerjalne preglede o gibanju gospodarstva v federaciji in ljudski republiki, ki so vsebovali analitsko primerjavo, razlago in komentar.

Težišče dela sekretariata je bilo na spremembah in dopolnitvah gospodarskega sistema. Pri svojem delu na tem področju je sekretariat izhajal iz tehle načel: da je osnova našega gospodarskega sistema delavsko samoupravljanje; da ima pri nas proizvodnja zaradi stopnje razvoja proizvajalnih sil še vedno pomen blagovne proizvodnje; da je naloga gospodarske politike, da na dani stopnji razvoja vzpostavi najoptimalnejše odnose med materialnimi sredstvi, ki so potrebni za zavestno družbeno intervencijo, in sredstvi, ki so nujno potrebni za maksimalno iniciativo in aktivnost neposrednih proizvajalcev. Navedena načelna stališča so neposredno vplivala na to, da smo zagovarjali vse ukrepe, ki bi delovali na nadaljnjo decentralizacijo sredstev, krepili materialne osnove družbenega in delavskega samoupravljanja, sproščali delovanje tržnega mehanizma ter spodbudno delovale na boljše gospodarjanje s sredstvi in večjo produktivnost dela. Že v začetku leta je Zvezni sekretariat za splošne gospodarske zadeve izdelal analizo formiranja in delitve dohodka, ki so jo po sklepu odbora za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta obravnavale republike in zvezni upravni organi za področja iz svoje pristojnosti. Nosilec naloge v LR Sloveniji je bil sekretariat Izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve. Po

sklepu odbora za gospodarstvo Ljudske skupščine LR Slovenije je razen osrednje komisije, ki je imela nalogo, da obdela celoten problem, ustanovil tudi podkomisije za področja industrije, kmetijstva, gradbeništva, obrti, gostinstva in turizma, prometa ter za področji notranje in zunanje trgovine.

Osrednja komisija je na osnovi mnenj naštetih podkomisij ugotovila, da predloženi zaključki elaborata niso zadovoljivi, ker ne predvidevajo večjih sprememb v delitvi dohodka in odprave tistih instrumentov, ki niso delovali dovolj spodbudno na gospodarske organizacije. Sekretariat se je zato aktivno vključil v delo posebne skupine pri centralnem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je imela nalogo, da izdela svoj predlog za delitev dohodka.

V istem času je sekretariat Zveznega izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve izdelal poseben elaborat: »Nekateri problemi gospodarskega sistema«, ki naj bi rabil kot osnova za izdelavo predloga o spremembah in dopolnitvah gospodarskega sistema.

Sekretariat je organiziral tudi o tem gradivu široko razpravo, tako da so sodelovali v njej vsi republiški gospodarski sekretariati in republiški odbor sindikatov.

Razprava je pokazala, da tudi ta elaborat ni predvidel bistvenejših sprememb v sistemu delitve dohodka gospodarskih organizacij. Sekretariat je zato organiziral posebno delovno skupino z nalogo, da na podlagi vseh dotedanjih razprav in ugotovitev izdela svoj predlog. Skupina je v juliju končala delo in predložila sekretariatu »Predlog za razdelitev dohodka — varianta II«; njegova značilnost je bila v tem, da so se obveznosti gospodarskih organizacij normirale s faktorjem sredstev in vloženega dela; predlog pa je še vedno upošteval minimalne osebne dohodke kot kategorijo delitve dohodka. Vzporedno pa je v tem času republiški sekretariat sodeloval tudi v zvezni komisiji za izdelavo predlogov za spremembe in dopolnitve gospodarskega sistema. Zvezna komisija, v kateri so bili republiški sekretarji in zastopniki zveznih gospodarskih sekretariatov in zbornic, je sestavila tri delovne skupine, in sicer: skupino za probleme cen, za razdelitev dohodka in za sredstva gospodarskih organizacij. Komisija je imela nalogo, da koordinira delo skupin in da izdela končni predlog ter po poprejšnji privolitvi pristojnega organa tudi predloge za potrebne predpise. Tudi v LR Sloveniji je bilo delo podobno organizirano. V komisiji in posameznih skupinah so sodelovali razen uslužbencev sekretarita za splošne gospodarske zadeve tudi drugi strokovnjaki iz republiških sekretariatov in zbornic, gospodarskih organizacij in bank.

Sekretariat, ki je bil v Sloveniji nosilec naloge, je koordiniral delo posameznih skupin, prav tako pa tudi delo komisije in skupin v Sloveniji, z zvezno komisijo oziroma njenimi skupinami. V sklopu teh nalog je obravnaval in organiziral razpravo o gradivu zveznega zavoda za gospodarsko planiranje: »Petogodišnji plan razvoja i privredni sistem«. Stališča, ki so jih zavzeli v republiki do te študije, je sekretariat posredoval tudi udeležencem iz LR Slovenije, ki so sodelovali na posvetu ekonomistov v Beogradu o družbenem planu gospodarskega razvoja za obdobje 1961—1965. Posveta so se udeležili tudi uslužbenci sekretariata.

Do konca decembra je zvezna komisija izdelala nadrobnejše študije, in sicer:

— o razdelitvi dohodka, cenah in zunanjetrgovinskih instrumentih,

— kratek komentar o spremembah v cenah in odnosih razdelitve s tabelarnimi pregledi po panogah,

— tabelarne preglede o spremembah v cenah in odnosih razdelitve po grupacijah,

— osnutek začasne splošne carinske tarife z obrazložitvijo,

— študijo o izvoznih instrumentih.

Sekretariat je s sodelavci izračunal po zveznih metodah in upoštevaje predloge novih instrumentov vpliv delovanja predlaganih sprememb na položaj posameznih gospodarskih delavnosti v LR Sloveniji.

Pričakuje se da bodo v začetku leta 1961 izdelani vsi predpisi s področja cen delitve dohodka in sredstev gospodarskih organizacij ter predloženi Zveznemu izvršnemu svetu in Ljudski skupščini FLR Jugoslavije v obravnavo in potrditev.

Obsežna naloga s katero se je tudi v tem letu ukvarjal sekretariat, je bila obravnava osnutkov zveznih zakonov, predpisov in predlogov ter proučevanje delovanja gospodarskih instrumentov na gospodarstvo v celoti in v LR Sloveniji še posebej. Pri tem delu so s sekretariatom najčešče sodelovale tele ustanove: gospodarski sekretariat, zavod za gospodarsko planiranje LRS, zbornice, združenja in tudi gospodarske organizacije, ekonomski inštitut LRS, v nekaterih primerih pa tudi posamezni strokovnjaki.

Prav tako je sekretariat sodeloval pri obravnavanju številnih republiških predpisov, tako za področje gospodarstva kot za druga področja.

Sekretariat je dajal raznim ustanovam in organizacijam pismeno ali ustno pravna mnenja in pojasnila o gospodarskih predpisih oziroma na njihov predlog v posameznih primerih.

Pri obravnavi vseh osnutkov in predlogov predpisov so rabila sekretariatu načelna stališča izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, po katerih naj bi ob sprejemanju pravnih predpisov prišle do izraza nadaljnja decentralizacija zaradi nadaljnje poglobitve delavskega samoupravljanja in krepitve njegove materialne baze, nadaljnje uveljavljanje družbenega upravljanja pri vseh oblikah družbenih delavnosti in močnejše uveljavljanje načel komunalnega sistema.

Na področju republiških negospodarskih investicij je sekretariat v skladu z odlokom o prenosu zadev iz pristojnosti bivše uprave za investicije opravljal tele naloge:

— pripravil je predlog plana negospodarskih investicij za leto 1961,

— spremljal je izvajanje negospodarskih investicij,

— opravljal je začasne investicijske posle v zvezi z letališčem v Brnikih.

Da bi se odstranile glavne pomanjkljivosti dosedanjega načina finansiranja republiških negospodarskih investicij, to je, da bi se zagotovila stalnost sredstev in s tem možnost za dolgoročnejšo investicijsko politiko ter širši družbeni vpliv na uporabo in delitev razpoložljivih sredstev, je sekretariat izdelal osnutek zakona o ustanovitvi posebnega sklada LR Slovenije za negospodarske investicije, ki je bil predložen Ljudski skupščini LRS v potrditev in tudi sprejet. Tako bo poleg drugih prednosti zagotovljena tudi kontinuiteta finansiranja, ker so po sedanjem načinu proračunska sredstva ob koncu leta zapadla, to je pa omogočalo nesmotrno izrabo dodeljenih sredstev. Informativno je bil Ljudski skupščini predložen tudi predlog za negospodarske investicije.

Novi način finansiranja republiških negospodarskih investicij iz sredstev posebnega sklada bo v letu 1961 uveljavljen.

V letu 1960 je sekretariat tudi začasno opravljal v imenu sekretariata Izvršnega sveta za promet posle investitorja za letališče v Brnikih. Vsa gradbena dela so bila sicer v letu 1957 ustavljena. Da pa izravnano in pridobljeno zemljišče v skupni izmeri 241 ha ne bi ostalo neizrabljeno, se je v letu 1960 nadaljevala kmetijska obdelava po večletnem programu, ki ga je izdelal kmetijski inštitut Slovenije, pod katerega nadzorstvom so se dela tudi izvajala.

V razmerju do republiške komisije za revizijo investicijskih programov opravlja sekretariat pravice in dolžnosti, določene s 43. in 50. členom zakona o državni upravi. Komisija za revizijo investicijskih programov je delala kot kolegialno telo ter je obravnavala v letu 1960 skupno 355 investicijskih programov v 135 razpravnih dnevih in v skupno 655 urah. Z odločbami je bilo potrjenih 356 programov s skupnim investicijskim zneskom 235 milijard dinarjev. Od tega je bilo potrjenih 42 programov z vrednostjo investicij nad 1 milijardo dinarjev in s skupnim zneskom 174 milijard dinarjev.

5. Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt

V letu 1960 je sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt nadalje razvijal in utrjeval svoje delovanje na področjih, za katera je pristojen po določbah zakona o upravnih organih LR Slovenije, uredbe o organizaciji in delu sekretariata Izvršnega sveta za industrijo in obrt, zakona o rudarstvu in drugih predpisov. Tudi v letu 1960 je pri opravljanju svojih nalog sodeloval z zveznimi in republiškimi organi, ljudskimi odbori, družbenimi organizacijami, znanstvenimi inštituti in drugimi zavodi.

Glede na nadaljnji razvoj samouprave ljudskih odborov se je zlasti okrepilo sodelovanje z ljudskimi odbori. Že vsa pretekla leta je sekretariat z ljudskimi odbori sodeloval pri ustanavljanju oziroma razširjanju proizvajalnih obratov ali pri preusmerjanju proizvodnje.

V preteklem letu je bilo sprejetih in obravnavanih več pomembnih zakonov s področja industrije, rudarstva in gradbeništva. Ker spada normativna delavnost na teh področjih v glavnem v zvezno pristojnost, je bilo delo sekretariata v tem pogledu usmerjeno na sodelovanje z zveznimi upravnimi organi in zveznimi zbornicami. Kolikor pa so bile posamezne zadeve z zveznimi predpisi dane v republiško pristojnost, so bili izdelani in predloženi republiškim organom ustrezni osnutki zakonov in drugih predpisov.

Tako je bil v letu 1960 sprejet zakon o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu. Ta zakon je na zahtevo, ki je prišla iz vseh republik, predvidel možnost ustanovitve republiške zbornice tudi za področja industrije in rudarstva, gradbeništva in prometa. Čeprav predvideva zvezni zakon o združevanju le prostovoljno združevanje gospodarskih organizacij s teh področij v republiških zbornicah in poleg tega dopušča v republikah le ustanavljanje enotnih zbornic za vsa navedena gospodarska področja, pomeni sama možnost povezovanja organizacij v republiki nadaljnji napredek v decentralizaciji in demokratizaciji gospodarskega sistema.

Na podlagi pooblastila v zakonu o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu je sekretariat izdelal osnutek zakona za ustanovitev republiške

zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije v decembru preteklega leta. V tej zvezi je imel sekretariat številne razgovore z zastopniki industrijskih in gradbenih podjetij ter je sodeloval s sekretariatom Izvršnega sveta za promet pri posvetovanjih z zastopniki prometnih gospodarskih organizacij. Na spodbudo sekretariata se je iz najuglednejših predstavnikov industrijskih, rudarskih, gradbenih in prometnih podjetij ter okrajnih ljudskih odborov formiral iniciativni odbor, da izvede vse priprave za ustanovni občni zbor zbornice. Sekretariat je stalno in tvorno sodeloval pri delu tega iniciativnega odbora.

V zvezi z zakonom o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu je sekretariat predložil odboru za gospodarstvo Izvršnega sveta LRS tudi osnutek zakona o občinskih obrtno-komunalnih zbornicah, ki naj bi jih v LR Sloveniji ustanovili namesto okrajnih zbornic. Odbor za gospodarstvo osnutka takega zakona ni sprejel v predloženi obliki, temveč je odločil, naj se predlog izdela tudi za druga gospodarska področja, za katera je v zveznem zakonu dana možnost, da se ustanovijo občinske namesto okrajnih zbornic, to je za kmetijsko-gozdarske, trgovinske in gostinske zbornice.

Zakon o rudarstvu, s katerim je v zveznem merilu urejeno raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin, ki so posebnega pomena za gospodarstvo, je prepustil ureditvi z republiškim zakonom izkoriščanje gline, peska, proda in kamna za gradbene in obrtne namene. Sekretariat je izdelal osnutek tega zakona, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije v decembru preteklega leta. S tem zakonom je bilo po eni strani končno rešeno vprašanje prepovedi uporabe naštetih mineralnih surovin za gradbene in obrtne namene, kadar jih je mogoče uporabiti bolj koristno, po drugi strani pa je z njim dana možnost kontrolnim organom ljudskih odborov, da preprečijo zasebnim lastnikom zemljišč nekontrolirano izkopavanje in prodajanje teh mineralnih surovin.

Na predlog našega sekretariata je Zvezni sekretariat za industrijo uredil vprašanje zbiranja in uporabe odpadkov bakra in njegovih zlitin ter vprašanje maksimiranih prodajnih cen za stare kovine.

V zvezi z izvajanjem uredbe o pridobivanju pravic industrijske lastnine v tujini je sekretariat dajal mnenja in priporočila Zveznemu sekretariatu za industrijo glede registracije licenc za slovenska podjetja. Izdelan je bil tudi pregled in opis vseh koristnikov licenčno-kooperacijskih pogodb v LRS.

Skupno s sekretariatom Izvršnega sveta za delo je sekretariat izdelal osnutek zakona o domači obrti in zakona o delu na domu, ki so ju obravnavali pred odbori Izvršnega sveta. Glede zakona o domači obrti je bilo odločeno, da za zdaj ne kaže s posebnimi formalnimi predpisi omejevati to delavnost, zakon o delu na domu pa je bil odložen s tem, da je treba to materijo znova proučiti.

V letu 1960 je bilo težišče dela sekretariata posvečeno izdelavi perspektivnega plana. Posamezni strokovnjaki sekretariata so sodelovali pri izdelavi zveznega perspektivnega plana na konferencah in v komisijah, ki jih je sklicevал Zvezni sekretariat za industrijo. K izdelanim osnutkom zveznega perspektivnega plana je dajal pripombe. Posebno intenzivno je bilo sodelovanje sekretarita pri izdelavi perspektivnega plana LR Slovenije. Sekretariat je pomagal pri izdelavi monografij za posamezne panoge, pri določanju razvojne smeri posameznih panog in dajal pripombe k izdelanim predlogom.

V sodelovanju z zavodom za gospodarsko planiranje je bila zaradi smotrnega perspektivnega razvoja v LR Sloveniji izdelana študija, katere sklepi so pokazali, da mora biti dinamika naraščanja industrijske proizvodnje v prihodnjem obdobju približno enaka, kot je bila v preteklih obdobjih (1957 do 1960 = 10,8 %, 1961 do 1965 = 11,1 %); pri tem pa je treba dati poseben poudarek tistim strokam, ki bi mogle bistveno vplivati na izpopolnitev in spremembo strukture industrije v LR Sloveniji. Ker delovanje tržišča v zadnjih letih vedno bolj kaže, da se mora proizvodnja slovenske industrije usmerjati predvsem na visokovredne in kvalitetne izdelke, je ta študija obenem nakazala, da bi bilo treba v LR Sloveniji v posebni meri razvijati kemično in elektroindustrijo ter proizvodnjo delov za avtomatiko, lesno in motorno industrijo.

Tudi v preteklem letu je sekretariat nadaljeval že preizkušeni način dela v komisijah za vskladitev in razvoj posameznih strok. Tako je bil izdelan perspektivni program razvoja industrije gradbenega materiala, za kemično in lesno industrijo pa so se v povezavi s prizadetimi podjetji izpopolnjevali že izdelani programi. Stalna komisija za vskladitev in razvoj kemične industrije, ki deluje pri sekretariatu, je tudi v preteklem letu zelo aktivno delala in imela več sestankov in konferenc. Izdelala je predloge za preusmeritev proizvodnje nekaterih podjetij za proizvodnjo mila in drugih izdelkov. V soglasju s sekretariatom Zveznega izvršnega sveta za narodno obrambo in podjetjem »Kamnik« je bil izdelan osnutek za razširitev podjetja in preusmeritev proizvodnje na osnovi fluorovih spojin. Komisija je sodelovala tudi pri izdelavi študije in programa za petrokemično industrijo v Kopru v okviru podjetja »Iplas«, kjer bi se na osnovi nafte oziroma njenih derivatov lahko razvila nova velika industrija. Komisija za vskladitev in razvoj živilske industrije kljub večkratni zamenjavi predsednika in članov komisije ni opravila svoje naloge v takem času, da bi se podatki lahko upoštevali pri izdelavi perspektivnega plana, zato je bila razpuščena. Ustanovljena je bila stalna komisija za razvoj farmacevtskih proizvodov in medicinskih instrumentov. V njej so strokovnjaki zdravstvene stroke in zastopniki industrije. Njena naloga je usmerjanje in koordiniranje potreb zdravstva z industrijsko proizvodnjo medicinskih instrumentov in farmacevtskih proizvodov in vključevanje novih podjetij v to proizvodnjo.

V pretekli dobi se je ponovno primerilo, da se podjetja niso mogla udeleževati razpisanih natečajev, ker niso imela izdelanih potrebnih priprav. Zato je sekretariat posvetil veliko pozornost prav temu vprašanju. Opozarjal je podjetja, da v večji meri kot doslej skrbijo za svoj perspektivni razvoj ter da v ta namen z lastnimi študijskimi skupinami ali v povezavi z biroji pripravijo potrebne investicijske programe in projekte. V primerih, ko je perspektivni razvoj narekoval študije razvojnih idej, ki so presegale možnosti in koristi posameznih podjetij, je sekretariat prevzel iniciativo za širšo obravnavo problemov. Tako je za perspektivni razvoj velenjskega bazena ustanovil iniciativni odbor, iz katerega se je v sodelovanju s sekretariatom razvila poslovna skupnost rudnika in obeh elektrarn v Velenju, ki bodo nastopili kot investitorji. Za podporo izvedbe tega programa in za koordinacijo pri uvajanju plina v industrijo pa je bila ustanovljena pogodbena skupnost potrošnikov velenjskega plina. Nadaljnji tak primer je bil v elektroindustriji, kjer so se podjetja v sodelovanju s sekretariatom trudila najti tako organizacijsko obliko, ki bi ustvarila najboljšo možnost za razvoj celotne elektroindustrije. Povezala so se v poslovno združenje in ustanovila zavod »Avtomacija« z nalogo, pospeševati

stroko elektroindustrije, ter izdelala dolgoročen plan razvoja, v katerem je vskladila proizvodne programe posameznih podjetij. Ob koncu leta je bila dokončna oblika sodelovanja podjetij elektroindustrije še v proučevanju, analize pa kažejo, da bi bilo smotrno, če bi se posamezna podjetja še bolj povezala. Sodelovanje podjetij elektroindustrije je pomembno tudi za razvoj druge naše industrije s stališča uvajanja avtomatizacije.

Pri preusmerjanju perspektivnega razvoja je sekretariat sodeloval tudi z ljudskimi odbori. V preteklem letu je bila v sodelovanju z okraji izdelana analiza o tekstilni industriji. Pokazala je, da je treba sedanjo tekstilno industrijo modernizirati z avtomatskimi stroji, iz zamenjanih strojev pa bi ustvarili novo tekstilno industrijo v okraju Murska Sobota, ki bi se kasneje razvila v moderno tekstilno podjetje. Ker obstoji v tem okraju tudi surovinska osnova za postavitev lesne industrije, je bil izdelan program za tako tovarno. Nadalje se je večkrat razpravljalo o stanju podjetja »Nafta« Lendava in je bil izdelan dolgoročni program za sanacijo tega podjetja glede na upadanje zmogljivosti naftnih nahajališč.

V preteklem letu je sekretariat pri obravnavanju vprašanj, ki so zadevala posamezna podjetja ali skupino podjetij, vedno sodeloval tudi s predstavniki podjetij in delavskega upravljanja. Taki primeri so bili zlasti pri obravnavi vprašanj perspektivnega razvoja, izpolnjevanja plana s poudarkom na enakomernost proizvodnje in oskrbo z deficitarnim materialom, preusmerjanja proizvodnje, kooperacije in pri reševanju ekonomskih problemov. Prav tako je sekretariat vedno sodeloval s podjetji in ljudskimi odbori, kadar so želeli pomoč in posredovanje.

Sekretariat je sodeloval pri analizah dosedanjega gospodarskega sistema in pripravah v zvezi s prehodom na novo delitev dohodka gospodarskih organizacij. Več mesecev so se prirejali sestanki z zastopniki gospodarskih organizacij; z njimi so se izdelovale analize in primerjave med sedanjim sistemom in različnimi oblikami predlogov za novi gospodarski sistem. Sekretariat se je zavzemal, da bi se v novem sistemu spodbujalo zavzemanje podjetij za večjo produktivnost, kar do sedaj ni prišlo v zadostni meri do izraza.

Sekretariat je v zvezi z novim gospodarskim sistemom večkrat nakazal vprašanje realnih stopenj amortizacije, ki danes niso vsklajene, tako v razmerju med posameznimi strokami kakor tudi glede na čas obratovanja in tehnološko zastarevanje proizvodnih naprav. Sekretariat sodi, da je to ena glavnih nalog, ki jo je treba obdelati v letu 1961. S tem v zvezi nastaja tudi vprašanje ponovne revalorizacije osnovnih sredstev.

V zvezi z novim gospodarskim sistemom je sekretariat izdelal pripombe k novim carinskim tarifam, ki so bile predlagane in sprejete v preteklem letu z namenom, da se omogoči prehod na novi sistem.

V sklopu ukrepov, ki so bili izvršeni v preteklem letu glede na prehod na novi gospodarski sistem, je posebno vlogo odigralo prenehanje izdajanja kreditov za obratna sredstva po 30. IV. 1960. Analize, ki so bile v tej zvezi napravljene, so pokazale, da so bili ukrepi v splošnem pravilni in niso škodljivo vplivali na proizvodnjo, vendar se bo končna slika pokazala šele po izdelanih bilancah za leto 1960, ko bodo podjetja dokončno razdelila svoja sredstva. V primerih, v katerih je problematika kreditov za obratna sredstva povzročila nepričakovane težave, je sekretariat po temeljiti analizi interveniral pri Narodni banki za primerno konkretno rešitev. Tak je bil na primer položaj pri raznih

podjetjih motorne industrije in pri tistih podjetjih, ki so povečala svojo proizvodnjo na osnovi lastnega vlaganja v osnovna sredstva. Med letom je sekretariat večkrat obravnaval vprašanje odvečnih količin drobnih vrst premoga in iskal primerne rešitve skupaj z vodstvi rudnikov, termoelektrarnami, Narodno banko in elektrogospodarsko skupnostjo Slovenije. Vprašanje je bilo začasno rešeno tako, da so termoelektrarne prejele ustrezne kredite namenjene povečanju obratnih sredstev za kritje deponiranih količin. Omenjeni problem s tem ni dokončno rešen, ker računamo v letu 1961 s presežkom drobnih vrst premoga ne samo v naši republiki, temveč tudi v drugih.

Sekretariat je večkrat sodeloval z zveznimi organi pri razpravah o ureditvi cen lesa. Zastopal je stališče, da bi bilo treba tudi v lesnem gospodarstvu preiti v čim večji meri na ekonomske odnose na osnovi delovanja tržišča, primanjkovanje lesa pa bi se moralo reševati z novo proizvodnjo takih materialov, ki bi nadomestili sedanjo porabo lesa, kakor jekleno podporje, montažni elementi v gradbeništvu, lesne plošče iz odpadkov, plastične mase in podobno. V LR Sloveniji so že nekaj let cene za hlodovino povzročale posebno vprašanje, ker ni bilo skladnosti s splošnim jugoslovanskim režimom. Iz tega so izvirale določene težave, tako glede oskrbe žag, nato rudnikov z jamskim lesom, tovarn celuloze s celuloznim lesom kakor tudi razne neskladnosti v trgovanju z lesom v medrepubliškem prometu. Tako stanje je terjalo odpravo odloka o najvišjih cenah smrekove in jelove hlodovine. Kljub temu ukrepu se preskrba z lesom še ni bistveno izboljšala. Sekretariat sodi da je ureditev tržišča z lesom tudi v prihodnje pomembna naloga. Od ureditve tega vprašanja je odvisna v neki meri tudi nadaljnja gradnja in rekonstrukcija proizvajalnih obratov, ki imajo les za osnovno surovino.

Nadaljnji razvoj delavskega upravljanja je ustvaril potrebo po reorganizaciji elektrogospodarstva. Veljavni predpisi in organizacijske oblike ne dajejo spodbude elektrogospodarskim podjetjem, da bi poslovala po ekonomskih načelih, in je uspeh posameznega podjetja v preveliki meri odvisen od centralno postavljenih normativov. Posledica tega je, da se električna energija ne proizvaja, ne kupuje in ne prodaja na ekonomski osnovi. Tudi distributivna podjetja, ki sedaj ne spadajo v sklop elektrogospodarskega sistema, ne poslujejo ekonomsko, temveč so odvisna od administrativno določene višine dohodkov. V tej zvezi je jugoslovanska elektrogospodarska skupnost izdelala predlog za reorganizacijo, prav tako pa je o tem elektrogospodarska skupnost Slovenije izdelala svoj predlog. Predlog ELES predvideva trostopenjsko, predlog JUGEL pa dvostopenjsko organizacijo. Dokončni predlogi prihodnje organizacije elektrogospodarstva so še vedno v obravnavi. Sekretariat spremlja to obravnavo in sodeluje z Zveznim sekretariatom za industrijo, ki bo pripravil dokončni predlog.

Industrija. Za leto 1960 je družbeni plan napovedal povečanje fizičnega obsega proizvodnje za 11 % v primeri z letom 1959, dejansko pa je bila ta proizvodnja presežena za 14,4 %. S tem je bila dosežena raven proizvodnje, ki jo je določal plan za leto 1961, istočasno pa je bil izpolnjen petletni plan industrijske proizvodnje v LRS v štirih letih.

V letu 1960 smo zaznamovali najvišje povečanje proizvodnje v zadnjih letih. Dinamika proizvodnje izkazuje med letom skoraj enako sezonsko nihanje kot prejšnja leta, čeprav je sekretariat v začetku leta skliceval sestanke, na

katerih je s podjetji razpravljal o pomembnosti in potrebi enakomerne proizvodnje skozi vse leto.

V primerjavi z letom 1959 je bilo predvideno povečanje proizvodnje delovnih sredstev za okoli 14 %, materiala za reprodukcijo za okoli 10 % ter predmetov za široko potrošnjo za okoli 12 %. V vseh skupinah je bilo to orientacijsko predvidevanje preseženo.

Sekretariat je stalno spremljal oskrbo podjetij s surovinami in po potrebi v sodelovanju z Zveznim sekretariatom za industrijo in sekretariati drugih republik urejeval problematiko primanjkovanja materialov. V tem pogledu je bilo v drugi polovici leta najbolj pereče vprašanje zadostne oskrbe celuloznih tovarn in rudnikov s celuloznim in jamskim lesom iglavcev.

Sekretariat je sodeloval tudi z bankami pri reševanju problemov dodeljevanja deviznih sredstev za potrebni reprodukcijski material kakor tudi pri dodeljevanju deviznih sredstev za nabavo opreme iz uvoza. Ravno ti aranžmaji so bili v nekaterih strokah osnova za povečanje proizvodnje; to velja posebno za lesno industrijo, barvasto metalurgijo, železarne, tekstilno industrijo in nekatera podjetja kovinske industrije.

Nadalje je sekretariat spremljal problematiko in analiziral možnosti glede boljše izrabe obstoječih rezerv, predvsem z enakomernejšo izrabo zmogljivosti, nakazoval je prednosti uvajanja standardov v proizvodnjo, kooperacije med podjetji in specializacije proizvodnje. Organiziral je več sestankov s podjetji, da bi ta koordinirala svoje proizvajalne in razvojne programe.

Pregled izpolnitve plana proizvodnje po strokah je naslednji:

	1959 = 100		
	Plan 1960	Izpolnitev 1960	Struktura % 1960
vsa industrija	111	114,4	100,0
elektroenergija	110	108	7,0
premog	107	109	8,4
nafta	100	83	0,2
črna metalurgija	107	107	4,8
barvasta metalurgija	104	116	6,1
nekovine	109	114	3,2
kovinska industrija	112	117	23,9
elektroindustrija	123	125	4,5
kemična industrija	116	109	3,1
industrija gradbenega materiala	128	120	3,0
lesna industrija	114	117	10,9
papirna industrija	109	117	2,7
tekstilna industrija	105	110	13,1
usnjarska industrija	116	116	3,5
gumarska industrija	126	128	0,7
živilska industrija	116	120	3,0
grafična industrija	111	118	1,8
tobačna industrija	106	102	0,1

Proizvodnja javnih in industrijskih elektrarn v LR Sloveniji je znašala v letu 1960 skupno 2 679 522 MWh ali 10 % več kot v letu 1959. Od tega odpade na javne elektrarne 92 % na industrijske pa 8 %. Na hidroelektrarne odpade okrog 77 %, na termoelektrarne pa 23 %. Glede na izrazito mokro leto je bila

proizvodnja hidroelektrarn posebno velika. V preteklem letu ni bilo omejevanja porabe električne energije. Izvoz električne energije v Avstrijo je znašal 20 744 MWh ali 60 % manj kot v letu 1959; drugim republikam smo oddali 453 534 MWh ali 33 % več kot v letu 1959, medtem ko smo prejeli 42 192 MWh, in to predvsem v kritičnih zimskih mesecih.

Proizvodnja premoga se je razvijala ugodno in postala bolj enakomerna kot prejšnja leta. V letu 1960 je bilo izkopanih 2 646 000 ton rjavega premoga in 2 202 000 ton lignita. Preskrba premogovnikov z jamskim lesom je bila vse leto nezadovoljiva, čeprav uporabljajo rudniki v vedno večji meri namesto jamskega lesa jeklene podpornike.

Proizvodnja nafte izvira iz starega Petišovskega polja, vendar pa upada. Nove raziskave do sedaj niso bile uspešne, vendar je treba raziskovanja nadaljevati v večjih globinah, ki doslej še niso bile raziskane. Nekatere vrtine so pozitivne na plin.

V obratih črne metalurgije je proizvodnja v glavnem tekla neovirano. Med letom so bile težave s tekočo dobavo nekaterih surovin. V letu 1960 smo zaznamovali znatno povečanje proizvodnje kakovostnih sortimentov, in sicer: plemenitega jekla, kotlovske pločevine, dekapirane pločevine, luščenega jekla in hladno valjanih trakov. Prvič je bila v tem letu dosežena planirana proizvodnja dinamo pločevine, medtem ko je ostala proizvodnja trafo pločevine še vedno pod planom. Uspešna je bila osvojitev in realizacija nove proizvodnje električne grelne žice, nizko legiranih jekel za vojno industrijo in specialnih profilov za elektroindustrijo.

Barvasta metalurgija je imela vse pogoje za dobro izvrševanje proizvajalnih nalog; zaradi zadostnih količin električne energije je bila dosežena rekordna proizvodnja aluminija 20 000 ton.

Tudi v industriji nekovin je bila osnovna značilnost večja enakomernost proizvodnje v vseh mesecih. Struktura proizvodnje je v preteklem letu spremenila smer v močnejše večanje reprodukcijskega materiala in manjše naraščanje proizvodov za široko potrošnjo. Specializacija proizvodnje še ni dosegla zaželene razvojne stopnje, to pa kaže, da so v stroki še precej velike neizrabljene rezerve. Podjetja so proizvajala v glavnem izdelke, ki jih je tržišče sproti vsrkalo.

V kovinski industriji se je proizvodnja sicer razvijala enakomerneje kot prejšnja leta in je presegla planirano raven, vendar pa so nihanja še velika. Povečala se je proizvodnja vzmeti, strojev vseh vrst, kotlov in naprav za centralno gretje, naprav za klimatizacijo, hladilnih naprav, vseh vrst proizvodov precizne mehanike, proizvodov motorne industrije, embalaže, sanitarnih naprav, štedilnikov in tehtnic. Zaradi manjšega povpraševanja na tržišču pa je zaostajala proizvodnja vodnih turbin, železnih in pločevinskih konstrukcij in kmetijskih strojev.

Čeprav je bil plan v elektroindustriji v preteklem letu za 23 % večji od proizvodnje v letu 1959, ga je elektroindustrija presegla. Zaradi povečane proizvodnje je nastalo pomanjkanje surovin in sestavnih delov oziroma so bili dobavni roki zelo dolgi tako za domača podjetja kakor tudi pri uvozu. Kljub temu pa so na tržišču primanjkovali električni aparati za motorna vozila in telefonske centrale. Proizvodnja novih predmetov elektroindustrije v glavnem lepo napreduje, zlasti še glede na dogovor med podjetji o specializaciji proizvodnje in osvajanje proizvodnje na osnovi nabavljenih licenc.

Proizvodnja kemične industrije ni dosegla planirane stopnje zaradi manjše proizvodnje umetnih gnojil, anilinskih barvil, rastlinskih zaščitnih sredstev in nekaterih drugih proizvodov, čeprav je ugodno energetsko stanje omogočilo doslej največjo proizvodnjo kalcijevega karbida okoli 38 000 ton. Proizvodnjo je oviralo po eni strani pomanjkanje naročil za agrotehnična sredstva, po drugi strani pa pomanjkljiva preskrba z domačimi in uvoznimi surovinami. V kemični industriji se je posvečala posebna pozornost izdelavi razvojnih programov. Večina kemičnih podjetij ima sedaj že izdelane osnove za daljši perspektivni razvoj.

V lesni industriji se je nadaljeval premik proizvodnje v povečano finalno predelavo v primerjavi s proizvodnjo žaganega lesa in drugo osnovno predelavo. Tako v proizvodnji kakor v prodaji ni bilo posebnih problemov, pač pa so se vedno bolj kazale težave v preskrbi žag s hlodovino iglavcev. Na terenu ni bilo zadostnega sodelovanja med gozdarskimi in lesnoindustrijskimi podjetji. Prav tako ni uspelo rešiti problema cen. Opaža se povečani odliv neobdelanega lesa v druge republike. Sekretariat je večkrat obravnaval vprašanje racionalnega izkoriščanja lesnih odpadkov. Lesna industrija se razvija v izrazito izvozno gospodarsko panogo, vendar izvozne organizacije ne slede v zadostni meri povečanim možnostim v izvozu. V zvezi s tem je bilo konec leta ustanovljeno poslovno združenje podjetij lesne industrije s prvenstveno nalogo enotnega nastopa pri izvozu.

Občutno preseganje planirane proizvodnje v papirni industriji je bilo možno le ob maksimalni izrabi zmogljivosti z obratovanjem ob nedeljah in praznikih ter z vključitvijo v proizvodnjo novega, četrtega papirnega stroja v papirnici Vevče in novega kartonskega stroja v papirnici Količevo. V začetnih mesecih je bila kritična preskrba s starim papirjem in krpami, pozneje pa se je uredila z delnim uvozom. Težavnejši problem je nastal zaradi nezadostnega dotoka celuloznega lesa za zadovoljevanje potreb povečane proizvodnje, posebno v tovarni rotopapirja Videm-Krško.

V tekstilni industriji se je nadaljevalo usmerjanje k izdelavi finejših številk preje in finejših tkanin v skladu z zahtevami tržišča. Prodaja je potekala normalno, zaloge izdelkov so bile pod količinami iz leta 1959. Podjetja tekstilne industrije so pričela izvajati rekonstrukcije in širiti proizvodnjo na temelju lastnih, v okviru banke združenih sredstev, vendar pa se je realizacija nekoliko zakasnila. Vedno bolj se je začela uveljavljati proizvodnja konfekcije. Izdelana sta bila dva pomembnejša investicijska programa za konfekcijo oblačil.

Glavno oviro za dober potek proizvodnje v usnjarski industriji je ustvarjal nereden in nezadosten dotok domačih in uvoženih kož potrebne kakovosti. Obseg proizvodnje usnja in obutve se je najbolj povečal v svinjskem galanterijskem usnju, v obutvi ter v usnjeni galanteriji.

Z zgraditvijo pnevmatikarne v tovarni »Sava« Kranj se je obseg proizvodnje gumijastih izdelkov povečal za 28 %.

Tobačna tovarna v Ljubljani je v letu 1960 začela rekonstrukcijo z novimi stroji in s tem zmanjšala potrebo po prostorih, tako da je del svojih objektov izročila v uporabo elektroindustriji.

V grafični industriji je pereč problem pomanjkanja kvalificiranega in visokokvalificiranega kadra. Tudi v tem letu so grafična podjetja nadaljevala rekonstrukcije.

V letu 1960 se je število zaposlenih v industriji povečalo za 6044 ali za 5,8 % v primerjavi z letom 1959. Glede na močnejše povečanje proizvodnje, ki je znašalo 14,4 %, se je torej v letu 1960 povečala storilnost v industriji za 8,1 %. V letu 1960 je industrija tudi v tem pogledu zaznamovala velik uspeh, saj je znašalo povečanje produktivnosti v 1959. letu 7,4 %, in je v prejšnjih letih celo stagniralo. Najmočnejše povečanje produktivnosti izkazujeta industrija gradbenega materiala in barvasta metalurgija.

Za povečanje produktivnosti dela so bili med letom boljši splošni pogoji; to velja zlasti za preskrbo z električno energijo in premogom kakor tudi s potrošnim materialom oziroma s surovinami domačega in tujega izvora. Največji vpliv na povečano produktivnost dela pa je imelo uvajanje naprednejšega in spodbudnejšega načina razdeljevanja osebnih dohodkov po delu in obračunavanje po ekonomskih enotah pri številnih podjetjih.

Sekretariat je tudi v preteklem letu tvorno sodeloval s podjetji pri formiranju raznih oblik kooperacije, in to med domačimi podjetji kakor tudi s podjetji zunaj meja države. Najvidnejši korak v tem pogledu je bila ustanovitev poslovnega združenja »Avtomacija«, v katerem so se združila podjetja elektroindustrije z namenom, da pospešijo avtomatizacijo proizvodnje. Za uspešnejši razvoj proizvodnje rudarske opreme je bilo ustanovljeno poslovno združenje »Rudis« v Trbovljah. V nekaterih drugih strokah so se podjetja združevala v raznih oblikah poslovnega sodelovanja, kot na primer v lesni industriji s poslovnim združenjem »Les«, v tekstilni industriji, papirni industriji in metalurgiji v pogodbenih skupnosti s prvenstvenim namenom skupnega nastopa na zunanjih tržiščih. Posredno bo tudi ta poslovna povezava vplivala na vsklajevanje proizvodnje.

Glede sodelovanja domačih podjetij s tujimi je sekretariat podpiral Tovarno avtomobilov v Mariboru, ki je v sodelovanju z drugo industrijo v Sloveniji začela dobavljati dele za avtomobile nemški avtomobilski industriji. V letu 1960 je prišla do realizacije tudi licenčno-kooperacijska pogodba podjetja »Tomos« Koper s francosko firmo Citroën. Podjetje »Varnost« Zagorje prav tako razvija svojo proizvodnjo na podlagi pridobljene tuje licence. Sekretariat je tudi v drugih primerih dajal mnenja in priporočila Zveznemu sekretariatu za industrijo glede registracije licenc za slovenska industrijska podjetja.

Vrednost izvoza se je povzpela od 14,8 milijarde v letu 1959 na 18,1 milijarde v letu 1960. Najmočnejše povečanje zaznamujejo: lesna in tekstilna industrija, barvasta metalurgija, industrija usnja, kemična, živilska in kovinska industrija, medtem ko sta elektroindustrija in premog delno nazadovala. Naraščanje uvoza zaznamujemo pri proizvodih kovinske industrije, črne metalurgije ter tekstilne in elektroindustrije. Kljub povečanju izvoza lesne industrije so se med letom pokazale pomanjkljivosti, tako v organizaciji kakor tudi v pripravi proizvodnje za izvoz. Sekretariat je večkrat predlagal, naj se glede organizacije izvoza lesne industrije razmere vskladijo s težnjami podjetij lesne industrije. Tudi na drugih izvoznih področjih se je sekretariat zavzemal, da se ustvarijo ugodnejši pogoji za zunanjetrgovinsko izmenjavo in poveča zmogljivost izvoznih podjetij.

V industriji je bilo leta 1960 vloženih v osnovna sredstva skupaj 38 146 milijonov dinarjev; od tega odpade na sredstva gospodarskih organizacij 55 %, na splošni investicijski sklad 34 %, 11 % pa na druga sredstva in sklade. V sredstva splošnega investicijskega sklada je vključenih 446,1 milijona dinarjev,

ki jih je dala na razpolago Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino za povečanje proizvodnje, namenjene za izvoz. Večja je bila vsota uporabljenih deviznih kreditov Jugobanke, katerih dinarska kritja so morale preskrbeti same gospodarske organizacije iz lastnih sredstev. Kredite za povečanje izvoza so najbolj izrabila podjetja lesne, tekstilne in kovinske industrije.

Mnogo podjetij se je lotilo rekonstrukcij na osnovi samofinansiranja z večjimi sredstvi ob soudeležbi tujih kreditorjev, kot na primer Rotopapir Videm-Krško in Železarna Ravne. Pomembne so tudi investicije iz združenih sredstev gospodarskih organizacij, za katere je bilo pofabljenih okoli 1770 milijonov dinarjev. Zaradi naknadnih carinskih sprememb nastajajo težave pri tistih investicijah, ki se finansirajo iz lastnih sredstev, ker podjetja v svojih predračunih niso računala na te podražitve. Sekretariat je še nadalje podpiral napore Investicijske banke za povezovanje podjetij pri združevanju sredstev za finansiranje investicijske izgradnje.

Obratovati so v letu 1960 pričeli naslednji pomembnejši obrati: tretji agregat HE Mariborski otok, Elektrarna Ožbolt z dvema agregatoma, druga faza TE Šoštanj, jama Dol pri rudniku rjavega premoga Trbovlje, »Tomos« Koper, domača proizvodnja šivalnih strojev v Mirni, obrat elektroindustrije v Gorici, proizvodnja kontrastnih sredstev v Novem mestu, obrata elektrofiltrske opeke v Šoštanju in Trbovljah, obrat vezanih plošč v Straži pri Novem mestu, papirni stroj v Vevčah in kartonski stroj v Količevem, povečane kapacitete gumijastih proizvodov v Kranju in klavnica ter predelava mesa v Zalogu.

Izraba dodeljenih tranš se je v letu 1960 nekoliko izboljšala. Ozko grlo za uspešno izvajanje investicij pa ni samo v pomanjkanju sredstev, temveč tudi v nezadostni zmogljivosti projektivnih birojev za izdelavo kvalitetnih programov in projektov. Zato je sekretariat posvetil posebno pozornost večjim birojem, kakor Industrijskemu biroju, Slovenijaprojektu in Elektroprojektu. Med letom je posebno Industrijski biro razširil svojo projektantsko delavnost in prehaja na izdelavo inženiringov za domače potrebe in za tujino. Sekretariat se je posebno trudil, da bi aktiviziral delo podjetij glede programov, in je prav v letih 1959 in 1960 mnogo podjetij izdelalo svoje programe, tako da ima večina industrijskih podjetij v LR Sloveniji že v glavnem začrtano pot nadaljnjega dolgoročnega razvoja. Takšni izdelani razvojni programi podjetij so bili tudi za osnovo pri izdelavi programa perspektivnega razvoja LR Slovenije za razdobje 1961—1965.

Intenzivno delo pri programih se kaže v velikem obsegu potrjenih programov za razvoj industrije v LR Sloveniji, ki so znašali v 1960 letu 195,5 milijarde, skupno s tistimi, ki so bili predloženi v potrditev zveznim organom, pa nad 250 milijard dinarjev.

Posebno pozornost je sekretariat posvetil nekaterim investicijskim objektom, ki imajo splošen pomen za razvoj LR Slovenije. Med te spadajo vplinjevanje lignita v Velenju in povezava plinskega omrežja z večjimi industrijskimi središči, gradnja toplarne v Ljubljani, enotni dolgoročni program elektroindustrije, programi nekaterih kemičnih podjetij in programi nekaterih lesnih podjetij. Sekretariat je obravnaval tudi posamezne pomembnejše razvojne koncepte podjetij, kot: elektrofosfor v Rušah, polifosfat v Hrastniku, viskozni kord v Brežicah, krmni kvas v Vidmu in ravno steklo v Novem mestu. Izdelane so bile tudi osnove za petrokemično industrijo in proizvodnjo umetnih vlaken ter proizvodnjo titandioksida. Sekretariat je sodeloval pri nadrobni analizi

dosedanjega poslovanja Litostroja s predlogom za pospešitev nadaljnjega razvoja podjetja in pri razpravah o preusmeritvi proizvodnje tovarne železniških vozil Boris Kidrič Maribor.

Vlaganja industrijskih podjetij v obratna sredstva so v letu 1960 znašala 6283 milijonov dinarjev, to je 29 % več kot v letu 1959. Od tega odpade na sredstva gospodarskih organizacij 49 %, na splošni investicijski sklad 34 %, preostalih 17 % pa pretežno na okrajne in občinske investicijske sklade.

Za rudarsko-geološke raziskave je bilo v letu 1960 vloženih okoli 1290 milijonov dinarjev. Od tega je zvezni geološki zavod finansiral raziskovanja na nafto, črni premog in nekatere nekovine v skupni vrednosti 650 milijonov dinarjev. Prvič so bila v preteklem letu za rudarsko-geološka raziskovanja dodeljena tudi republiška sredstva v okviru proračuna sekretariata. Ta sredstva so znašala 20 milijonov dinarjev in jih je sekretariat razporejal tako, da jih je vezal na 50 %-no udeležbo podjetij in okrajev. Razen tega so v LR Sloveniji gospodarske organizacije same vložile v rudarska geološka raziskovanja nad 600 milijonov dinarjev lastnih sredstev.

Iz republiških sredstev so se opravljale raziskave na svinec in cink v okolici Litije. Dela so bila konec leta zaključena, ker niso dala ekonomskih količin rude. Na Dolenjskem in okrog Puconcev so tekle raziskave na kremenčev pesek. Ugotovljene so povečane zaloge kremenčevih peskov, zato se bodo raziskave tudi v letu 1961 nadaljevale. Pri raziskavah na boksit v Savinjski dolini še ni bila dokončno določena kakovost in količina, zato se bodo tudi te raziskave v letu 1961 nadaljevale.

V letu 1960 je pričel delovati rudarski organ, ki je bil ustanovljen na osnovi zakona o rudarstvu. Uvedel je evidenco o raziskovalnih prostorih, kataster raziskovalnih prostorov, kataster eksploatacijskih polj, zbirko listin in seznam rudarskih podjetij. Pri rudarskih podjetjih so bile uvedene knjige o zalogah mineralnih surovin, o katerih vodi evidenco tudi rudarski organ. Med letom je bilo izdanih 25 dovoljenj za raziskovanje mineralnih surovin in 40 dovoljenj za eksploatacijo mineralnih surovin.

G r a d b e n i š t v o. Vrednost opravljenih gradbenih del družbenega sektorja v letu 1960 znaša 49 959 milijard dinarjev oziroma 26 % več, kot je znašala vrednost izvršenih del v istem obdobju leta 1959. Po cenitvi zavoda za statistiko LRS so se cene stanovanjske izgradnje v letu 1960 zvišale za 11 %. Ob upoštevanju te podražitve za vse vrste gradbenih del znaša povečanje gradbenih storitev v letu 1960 v razmerju do 1959. leta 14 % ali 3 % več, kot je določal letni plan. V celotnem obsegu opravljenih del odpade na objekte družbenega standarda 54 %, na zaključna dela pa 27 %.

Število zaposlenih v gradbeništvu v letu 1960 je znašalo 41 399 in je za 4 % večje od leta 1959. Na tej osnovi je v letu 1960 produktivnost v gradbeništvu narastla za 10 %, medtem ko je v letu 1959 stagnirala. To povečanje produktivnosti je toliko pomembnejše, ker je bilo leto 1960 izredno deževno s približno 30 % več padavinskimi dnevi, kot znaša povprečje v letih 1925—1940. K povečanju produktivnosti je prispevala boljša opremljenost gradbenih podjetij s sodobno mehanizacijo, večja je bila izraba notranjih rezerv, uvedli so nove materiale in nove delovne postopke, razporeditev in zaposlitev delovne sile je bila pravilnejša. Na zvečanje produktivnosti je v veliki meri vplivala tudi uvedba razdeljevanja osebnih dohodkov po delu v okviru ekonomskih enot.

Sekretariat je tudi v letu 1960 vplival na razvoj gradbeništva s tem, da je dajal predloge in podpiral prizadevanja, ki so prispevala k racionalizaciji gradbeništva. Pri svojem delu je sodeloval z večjimi gradbenimi podjetji, projektantskimi organizacijami, industrijo gradbenega materiala, montažnimi podjetji, s podjetji, ki proizvajajo izdelke za potrebe gradbeništva, dalje z birojem gradbeništva Slovenije, ki združuje v republiki gradbeno operativo, industrijo gradbenega materiala, projektantske organizacije, montažna podjetja in gradbena obrtna podjetja.

Sekretariat je predvsem spodbujal podjetja k hitrejši dograditvi objektov, k povečanju produktivnosti in k hitrejšemu opremljanju z mehanizacijo zaradi industrializacije gradbeništva. Posebno pozornost je posvečal izgradnji stanovanj s čimvečjo uporabo tipiziranih elementov in spodbujal večja gradbena podjetja, da se lotijo montažne graditve stanovanj. Sodeloval je s sekretariatom Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve pri izdelavi strokovnih priporočil in pri uvajanju modularne koordinacije in standardov pri stanovanjski izgradnji. Z Zveznim sekretariatom za industrijo je zlasti sodeloval pri pripravah zakona o investicijski izgradnji in pri programu izdelave vseh potrebnih predpisov v gradbeništvu.

Gradbena podjetja so imela tudi v letu 1960 docela zasedene kapacitete in je bilo na splošno težko dobiti izvajalca gradbenih del za manjša dela. Le »Tehnogradnje« Vuzenica so kot specializirano podjetje imele samo 65 % izrabljene zmogljivosti. To podjetje se je kot prvo gradbeno podjetje v LR Sloveniji skušalo uveljaviti v tujini pri gradnji hidrocentral in mostov.

Zaradi velikega povpraševanja po gradbenih delih so dela na splošno oddajali po postopku zbiranja ponudb ali z neposredno pogodbo, v majhni meri pa z licitacijo. Gradnjo objektov na področju visokih gradenj, ki tvorijo $^3/_4$ vseh gradbenih del v LRS, so izvajala manjša, srednja in večja gradbena podjetja.

Na splošno ugotavljamo, da ni prišla v zadostni meri do izraza prednost večjih podjetij. Pri zidanju stanovanj je doslej izstopal le »Gradis«, ki je vpeljal svoj sistem montažne gradnje. To podjetje bi se moglo ob izpopolnitvi montažne gradnje razviti v proizvajalca stanovanj za tržišče. S preusmeritvijo na industrijsko izgradnjo stanovanj ob uporabi raznih montažnih panelnih elementov so se začela v letu 1960 ukvarjati tudi nekatera druga podjetja, ki se žele razviti v proizvajalca stanovanj neposredno za tržišče.

Boljšo izrabo gradbenih zmogljivosti še vedno zavira nepravočasno izdelana urbanistična dokumentacija. Zazidalni načrti niso dokončno obdelani in potrjeni regulacijski načrti se spreminjajo med gradnjo, to pa dela težave pri organizaciji gradbišč in povečuje stroške. Ob pričetku gradnje objekta večinoma ni urejeno vprašanje komunalnih naprav, ki se grade šele po dovršitvi objekta, to pa povečuje gradbene stroške in zavlačuje uporabo objekta. Tudi nepopolni projekti, spremembe projektov med gradnjo in nepravočasno izplačane situacije zavirajo hitrejšo zidavo objektov in ustvarjajo težave pri izvajanju gradbenih del. Med letom izvedeni posebni ukrepi za stabilizacijo tržišča so imeli namen, da se vpelje večja disciplina gradbenih podjetij pri prevzemanju del. Pokazalo se je, da pogodbena razmerja med investitorjem in izvajalcem na splošno niso bila dovolj skrbno določena; dela so prevzemali brez potrebne tehnične dokumentacije, dostikrat pa tudi niso bila vnaprej zagotovljena finančna sredstva za nepretrgano graditev. To je imelo za posledico, da so bila na nekaterih objektih

ustavljena dela, podjetja pa so morala sprejemati nova naročila od investitorjev, ki so imeli potrebne pogoje za uspešno izvajanje gradbenih del.

V letu 1960 izdani predpisi o modularni koordinaciji pri stanovanjski izgradnji, ki prispevajo k racionalizaciji gradbeništva, so se šele začeli uvajati ter bodo prišli do izraza v letu 1961, če bodo projektanti in revizijske komisije dosledneje upoštevali njihovo uporabo.

V letu 1960 so bila za razvoj gradbeništva v LR Sloveniji vložena večja sredstva v skupnem znesku 3154 milijonov dinarjev, kar je za 52 % več kot v prejšnjem letu. Za nabavo mehanizacije je bilo porabljenih 2218 milijonov ali okoli 70 % skupnih vlaganj; to kaže na pravilno usmerjanje. Za prehod na industrijsko gradnjo je sekretariat v sodelovanju z zbornico in podjetji izvršil pripravljalna dela za kompleksno mehanizacijo treh večjih slovenskih podjetij. V ta namen so bili izdelani investicijski programi, ki jih pa zaradi pomanjkanja sredstev v letu 1960 ni bilo mogoče v celoti uresničiti.

Kljub povečanju proizvodnje v industriji gradbenega materiala za 20 % gradbeno tržišče ni bilo v zadostni meri oskrbovano zaradi prevelikega obsega del v vsej FLRJ in zaradi povečanega izvoza nekaterih materialov.

Najbolj je primanjkovalo betonskega železa. Ob prehodu v leto 1961 nimajo gradbena podjetja nobenih rezerv, zato računamo, da bo stanje oskrbe z betonskim železom tudi v prihodnje težavno. Primanjkovalo je okensko steklo, tako da je več mesecev ostalo veliko objektov nezasteklenih, to pa je zaviralo zaključna dela in onemogočalo pravočasno dokončanje objektov. Da bi odpravili pomanjkanje tega materiala, so bile izvršene vse uvodne priprave za izgradnjo nove steklarne v Novem mestu.

Z uvozom klinkerja je bilo omiljeno pomanjkanje cementa, ki se je pokazalo med polno sezono. Obe cementarni v LR Sloveniji sta tako kljub rekonstrukciji dosegli enako proizvodnjo kot v letu 1959. Dalje je primanjkovalo vseh vrsth kritine, instalacijskega materiala in sanitarne opreme.

Posebno skrb je sekretariat posvečal razvoju industrije gradbenega materiala in razvoju druge industrije, ki se je začela preusmerjati na serijsko izdelavo raznih elementov za zaključna dela. Na posameznih območjih v okviru LRS se industrija gradbenega materiala razvija neenakomerno. Ta industrija, ki proizvaja množične in težke gradbene materiale, bo vedno teže prenašala večje transportne razdalje, zato bo treba na območjih, ki so doslej zaostala, čimprej zgraditi nove obrate in vskladiti potrebe.

V letu 1960 je bilo rekonstruiranih in dograjenih 15 obratov industrije gradbenega materiala, od teh 11 z udeležbo sredstev iz splošnega investicijskega sklada. Nove zmogljivosti teh obratov znašajo: opečni elementi in strešniki 25,5 milijona enot NF, gradbeni elementi iz elekrofiltrskega pepela 44 milijonov enot NF, hidrirano apno 30 000 ton, betonski gradbeni elementi 21 400 m^3, lahke gradbene plošče 120 000 m^2, izolacije iz žlindrine volne 42 000 m^3.

Za izboljšani način gradnje se pripravljajo projekti obratov za proizvodnjo vinilazbestnih in mavčnih plošč, izolacijskih plošč iz žlindrine volne, izdelkov iz sinter pepela, kremenčevih zidakov, lahkega betona in raznih izdelkov iz cementa. Razen tega so v načrtu nove centralne separacije, pri proizvodnji opečnih izdelkov pa je v teku preusmeritev na večje in lažje elemente z uvedbo transporta v paketiranem stanju. Novi gradbeni elementi, ki se bodo izdelovali v modularnih merah, bodo pospešili izdelavo tipskih načrtov predvsem pri stanovanjski izgradnji.

Tudi v letu 1960 je nepravočasna izvedba zaključnih del ustvarjala resne težave, zato bi bilo treba hitreje izvajati preorientacijo od obrtniške individualne izdelave na serijsko industrijsko izdelavo vseh elementov, ki se dajo množično uporabiti. Sekretariat je še naprej podpiral razvoj tiste industrije in obratov, ki bodo množično proizvajali serijsko izdelane elemente, tako na primer industrijske proizvodnje oken in vrat. Sekretariat je pomagal pri vsklajevanju proizvodnje instalacijskega materiala s potrebami ter predlagal ukrepe, ki naj bi zagotovili tudi izboljšanje kakovosti določenih instalacijskih materialov. Na spodbudo sekretariata je zavod za raziskavo materiala in konstrukcij vstavil v svoj delovni program proučevanje materiala in elementov za zaključna dela, ker se je pokazalo, da tvorijo ti materiali in elementi področje, ki še ni zadosti raziskano glede uporabnosti, kakovosti in sortimenta. Menimo, da bi moral biti zavod za raziskavo materiala in konstrukcij spodbudnik za proizvodnjo novih materialov tudi na področju zaključnih del.

Kljub povečani realizaciji gradbenih projektantskih storitev in boljšemu izpolnjevanju pogodb z investitorji ter ekonomičnejši izrabi strokovnih kadrov projektantske zmogljivosti še ne morejo slediti potrebam gradbeništva. Projekti, ki so poglavitni pogoj za uspešno izvajanje del, so še vedno nepopolni. Detajli, ki jih izvajalec potrebuje že ob začetku del, da bi pravočasno ukrepal za njih izvedbo, se izdelujejo večinoma še vedno med zidanjem objekta.

Na spodbudo sekretariata je bil izdelan investicijski program za gradnjo poslovnih prostorov projektantskih organizacij. Pokazalo se je namreč, da je velika ovira za napredek in razvoj projektantskih organizacij predvsem pomanjkanje ustrezajočih poslovnih prostorov.

O b r t. Vrednost proizvodnje in storitev v obrti je tudi v letu 1960 hitro naraščala in znašala po cenah iz leta 1959 že 79 500 milijonov dinarjev ali 15 % več kot v preteklem letu, medtem ko je računal plan samo s 10 %-nim povečanjem. Obseg proizvodnje in storitev zasebne obrti je ostal na stopnji iz leta 1959 tako, da je vse povečanje odpadlo na družbeni sektor, ki je bil udeležen v skupni obrtni proizvodnji že s 76 %. Močnejše povečanje je bilo doseženo v proizvajalnih obrtih, medtem ko so ovirali hitrejši razvoj storitvenih delavnosti zlasti neustrezajoči poslovni prostori in slaba tehnična opremljenost obratov. Tudi obrt je v 4 letih izpolnila perspektivni plan za razdobje 1957—1961, s katerim je bilo določeno, da bo obseg v letu 1961 za 46 % višji od realizacije v letu 1956, dejanska realizacija pa je bila leta 1960 za 62 % višja.

Število zaposlenih se je v družbeni obrti zvišalo za 18 %, v zasebnem sektorju pa znižalo za 5 %. Tako občutno povečanje zaposlenih v družbeni obrti je omogočil prehod na izučevanje obrtnih delavcev po sistemu priučevanja na delovnih mestih, ki so ga začela prav v letu 1960 v širšem obsegu uvajati obrtna podjetja. S tem je bil v veliki meri odpravljen problem pomanjkanja kvalificiranih delavcev za obrt, kar je v preteklih letih zaradi premajhnega števila vajencev in 3-letne učne dobe, zaviralo še hitrejši razvoj te panoge gospodarstva.

Investicijske naložbe v osnovna sredstva obrti so bile v letu 1960 za 48 % večje kot v letu 1959 in so znašale 2952 milijonov dinarjev. Povečale so se zlasti naložbe iz lastnih sredstev gospodarskih organizacij, ki so bile udeležene v skupnih investicijah že z 61 %, in naložbe iz investicijskih skladov ljudskih odborov. Večji del investicijskih vlaganj je še vedno odpadel na proizvajalne obrti, ki so razpolagale z velikimi lastnimi sredstvi.

Natančnejšo analizo gibanja obrti otežujejo nepopolni predpisi in težave v zvezi z razmejitvijo med proizvajalno obrtjo in industrijo. Večja proizvajalna obrtna podjetja, ki bi jih po obsegu proizvodnje in načinu dela lahko šteli za industrijska podjetja, ostajajo v obrti in so v določeni meri uporabljala olajšave, ki veljajo za obrtna podjetja. Na tem področju je sekretariat skupaj z Obrtno zbornico LRS sodeloval pri določanju kriterijev, ki naj bi jih v skladu z novim zakonom o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu predpisal sekretariat zveznega izvršnega sveta za industrijo kot osnovo za vključevanje proizvajalnih in gradbenih obrtnih podjetij v industrijsko, gradbeno oziroma obrtno zbornico.

Sekretariat se je v letu 1960 še nadalje zavzemal za hitrejše povečanje zmogljivosti storitvenih delavnosti. Nakazoval je možnosti za prenos do sedaj izrazito obrtniške proizvodnje v industrijo, ker bi to lahko sprostilo nekatere obrtne stroke in jih preusmerilo v opravljanje storitev. To velja zlasti za industrijsko proizvodnjo oken, vrat, konfekcije itd. V sodelovanju z Obrtno zbornico LRS je proučeval tudi možnosti za hitrejšo organizacijo serijskih delavnic proizvajalnih podjetij in druge oblike povečanja zmogljivosti storitvenih delavnosti. Posebna pozornost je bila posvečena vlogi servisnih delavnic pri stanovanjskih skupnostih ter obrtnim centrom, ki naj bi združevali več sorodnih obrtnih strok, katere se med seboj dopolnjujejo in omogočajo boljšo izrabo mehanizacije.

Razlike med proizvajalno obrtjo, ki dela za trg, in storitveno obrtjo, ki zadovoljuje potrebe prebivalstva in drugih koristnikov na ožjem območju, prihajajo vedno bolj do izraza. Ta razmejitev je bila opravljena tudi v pristojnosti in organizaciji zbornic, ker se storitvena obrtna podjetja vključujejo v obrtno-komunalne zbornice, večja proizvajalna obrtna podjetja pa se vključujejo v industrijske zbornice.

Inšpektorati: V okviru sekretariata so trije inšpektorati, in sicer: elektroenergetski inšpektorat, rudarski inšpektorat in inšpektorat parnih kotlov. Ko bo opravljen prenos pristojnosti na področju gradbeništva, se bo vključil v sekretariat še gradbeni inšpektorat.

Elektroenergetski inšpektorat je skupno z rajonskimi oziroma okrajnimi elektroenergetskimi inšpektorati opravil v letu 1960 nad 1000 pregledov električnih naprav. Kljub vidnemu napredku so bile skoraj pri vseh pregledih še vedno ugotovljene pomanjkljivosti. Inšpektorat je zahteval, da morajo biti pomanjkljivosti, ki neposredno vplivajo na varnost obratovanja in varnost ljudi, odpravljene pred rednim obratovanjem, druge pa v določenih rokih. Osebje, ki uporablja električne naprave v industriji, v poslovnih zgradbah in na gradbiščih, še vedno nima ustrezne kvalifikacije. Elektroenergetski inšpektorat je sodeloval pri reviziji investicijskih projektov v 323 primerih. Zaradi doslednih zahtev se opaža zboljševanje kakovosti projektov, tako po tehnični plati kakor glede ekonomičnosti. V letu 1960 je inšpektorat nadalje zahteval, naj elektrogospodarska podjetja, zlasti distributivna, postopoma izpopolnjujejo svoje naprave. Rudarski inšpektorat je v preteklem letu opravil redne preglede v vseh rudarskih podjetjih vsaj enkrat, večina metanskih rudnikov pa je bila pregledana dvakrat. Že več let trajajoči problem uporabe električnih kablov za metanske jame, ki jih izdelujejo domače tovarne, je bil v preteklem letu končno rešen. Čeprav se je higienska in tehnična varstvena služba v letu 1960 izbolj-

šala v večini rudnikov, se še vedno ni povzpela na zaželeno in potrebno višino. Razni tehnični predpisi za uporabo naprav v rudnikih, zlasti za uporabo varnostnih ukrepov v jamah, kjer je nevarnost eksplozivnih plinov, so zastareli in potrebni noveliranja. Kljub veljavnim predpisom se dogaja, da rudniki ne izvajajo varnostnih ukrepov dovolj dosledno. Rudarski inšpektorat je pri izvajanju svojih nalog tesno sodeloval z državnim sekretariatom za notranje zadeve LRS in z drugimi pristojnimi inšpektorati. Problematiko higienskega in tehničnega varstva na podjetjih so rudarski inšpektorji obravnavali tudi z organi delavskega samoupravljanja, zlasti kadar so se pri inšpekcijskih pregledih pokazale večje pomanjkljivosti.

Inšpektorat parnih kotlov je med letom opravil 646 pregledov stabilnih, polstabilnih in prevoznih parnih kotlov. Nadalje je bilo pregledanih in preizkušenih 59 parnih posod, 167 tlačnih posod in nad 14 000 jeklenk. Inšpektorji parnih kotlov so napravili tri izparilne preizkušnje in tri indiciranja parnih strojev. V preteklem letu je prevzel inšpektorat parnih kotlov tudi pregled industrijskih lokomotiv in parnih naprav bivših vojaških podjetij.

Z a v o d i. Tudi v letu 1960 so bili pod nadzorstvom sekretariata Geološki zavod v Ljubljani, Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij v Ljubljani in Tekstilni inštitut v Mariboru. Na iniciativo zavodov je sekretariat predlagal preosnovanje teh zavodov v znanstvene zavode. Ta predlog je Izvršni svet sprejel in bodo zavodi odslej pod nadzorstvom Sveta za znanost LRS.

Geološki zavod v Ljubljani je v preteklem letu povečal obseg svoje delavnosti v primerjavi s preteklim letom za okoli 60 %, tako da je znašala njegova bruto realizacija 639 milijonov dinarjev. Delavnost je najbolj povečal oddelek za vrtanje, konsolidacijo tal in rudarska dela. Med drugim je izvedel obsežna dela pri raziskavah na uranove rude pri Škofji Loki, na boksit v Savinjski dolini, na železovo rudo prav tam, velika dela pa so bila opravljena pri raziskavah krovnih plasti v rudniku lignita Velenje. Izvedena so bila obsežna dela pri raziskavah mehanike tal in temeljenja za hidroelektrarne in večje gradbene objekte po vsej državi. Zavod je nadaljeval dela pri izdelavi geološkega zemljevida Jugoslavije.

Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij v Ljubljani je povečal obseg svojih nalog in dosegel realizacijo 551 milijonov dinarjev; od tega odpade 63 % na laboratorijske, 37 % pa na industrijske preiskave. Zavod je izvajal raziskovalna dela v glavnem na področju gradbene delavnosti in industrije gradbenega materiala. Poleg izvajanja laboratorijskih kontrolnih raziskav in študijskih nalog se je v večji meri angažiral pri izgradnji novih kapacitet v industriji gradbenega materiala.

Tekstilni inštitut v Mariboru se je v letu 1960 ukvarjal pretežno s projektiranjem in dajanjem tehnične pomoči gospodarskim organizacijam. Vrednost storitev je znašala 32 milijonov dinarjev; od tega 53 % za dela pri projektiranju in 19 % za laboratorijske storitve. Inštitut je izdelal projekt za tekstilni kombinat v Bahr Daru v Etiopiji in je v preteklem letu delal pri uresničevanju svojega projekta ter s svojimi strokovnjaki nadzoroval izgradnjo, montažo in uvajanje proizvodnje.

6. Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo

Sekretariat si je v preteklem letu prizadeval, da bi bilo delovanje kmetijskih gospodarskih, strokovnih in družbenih organizacij usmerjeno v reševanje temeljnih nalog za izpolnitev letnega in perspektivnega programa. S tesno povezavo z zbornico za kmetijstvo in gozdarstvo, glavno zadružno zvezo, kmetijskim inštitutom in drugimi zavodi so se naloge v kmetijstvu, gozdarstvu in vodnem gospodarstvu skladno izvrševale. Ljudski odbori in SZDL so izdatno spodbujali in z večjim razumevanjem podpirali tehnično in družbeno preobrazbo vasi.

Splošni gospodarski pogoji so ob prizadevanju družbenih činiteljev omogočili nadaljnji pomemben napredek v kmetijstvu.

Raven kmetijske proizvodnje v letu 1960 se je sicer povečala v primeri z letom 1959 za 9 %, vendar pa uresničenje planskih predvidevanj zaostaja za ca. 10 %. Zaostajanje za planom je pripisati manjšemu pridelku v sadjarstvu in vinogradništvu, kjer so še vedno pomembna nihanja proizvodnje zaradi vremenskih razmer. Čedalje bolj stabilno večanje proizvodnje pa dosegamo pri obeh osnovnih kmetijskih panogah, t. j. v poljedelstvu in živinoreji, kot plod uveljavljanja sodobne kmetijske tehnike na družbenih posestvih in v zadružni kooperaciji.

Medtem ko je bil v vsem gospodarstvu perspektivni plan izpolnjen eno leto pred določenim rokom, pa znaša v kmetijstvu povprečno letno povečanje proizvodnje 9,5 %; to ustreza dinamiki perspektivnega programa kmetijstva. Upoštevati je treba tudi, da so se hkrati ustvarjali pogoji za enakomerno povečanje kmetijske proizvodnje v naslednjih letih, zlasti v živinoreji, z graditvijo potrebnih gospodarskih objektov in zajemanjem novih zemljišč v organizirano proizvodnjo.

V poljedelstvu ugotavljamo odločilen vpliv povečanega obsega organizirane proizvodnje pri najpomembnejših poljščinah (pšenici, koruzi, krompirju in hmelju) ter travnikih. Organizirana proizvodnja se je povečala od 60 000 ha v letu 1959 na 108 000 ha v letu 1960, kar znaša 19 % od skupne obdelovalne zemlje v Sloveniji.

Skupna poraba umetnih gnojil je bila enaka kot prejšnje leto in se ni povečala skladno z večjim obsegom kooperacijske proizvodnje. Znašala je le okoli 81 200 ton; od tega so porabila družbena posestva 28,4 %. Na razpolago je bila sicer mnogo večja količina gnojil, ki pa je niso izkoristili zaradi neustrezne kakovosti nekaterih gnojil. Deloma je bila manjša poraba gnojil nadomeščena s hlevskim gnojem, ker je bil stalež živine večji.

Priznanega semenskega blaga je bilo dovolj in ga je celo preostajalo, ker so kooperanti često uporabljali lastno seme in ker izmenjava semena ni bila dovolj načrtna.

Pomemben delež pri uspehih v poljedelstvu je imela razširjena uporaba mehanizacije. Število traktorjev je v letu 1960 naraslo od 1 200 na 1 600. Njihova opremljenost s priključki se je izboljšala, tako da so bili traktorji vsestransko izkoriščeni v samem kmetijstvu.

Pri varstvu poljščin je bila z organizirano akcijo obvarovana pred koloradskim hroščem vsa okužena površina krompirišč. V Sloveniji je ta škodljivec že povsod razširjen, izvzemši višinske kraje. Ker je zatiranje koloradskega

hrošča obvezen ukrep, so občinski organi kmetijske službe dajali spodbudo za načrtno zatiranje, strokovno tehnično delo pa so opravile zadruge. Zatiranje koloradskega hrošča ni več problem, ker so proizvajalci spoznali, da je gospodarsko nujno.

V letu 1960 je bilo prvič organizirano obvezno škropljenje proti krompirjevi plesni. Kljub začetnim težavam v zvezi s prognostično službo je akcija uspela. Računamo, da zatiranje krompirjeve plesni obvaruje pridelek v vrednosti 1,5 milijarde dinarjev.

Glede na objektivne pogoje, ki so podani na posameznih kmetijskih območjih za uveljavljanje ustrezne agrotehnike, so mnogi občinski ljudski odbori že začeli uporabljati določbe zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča. Iz podatkov izhaja, da je v LRS izdalo lani 56 občinskih ljudskih odborov odloke, s katerimi so predpisali za določena območja obvezne minimalne ali posamezne agrotehnične ukrepe. Za pridelovanje pšenice je izdalo odlok o minimalnih agrotehničnih ukrepih 14, za pridelovanje krme na njivah 11, za pridelovanje krme na travnikih pa 21 občinskih ljudskih odborov. Odloki, ki so jih doslej sprejeli občinski ljudski odbori, so zajeli v glavnem jesensko setev pšenice v letu 1960 in travnike. Za setev jarin pripravljajo ti odbori še ustrezne odloke, ki pa bodo morali biti bolje pripravljeni, da bodo v kar največji meri lahko upoštevani vsi objektivni pogoji, ki so potrebni za izpolnitev njihovih določil.

Ob jesenski setvi leta 1960 so se zadruge v nekaterih občinah preveč zanašale na odloke o obveznem agrominimumu in si niso dovolj prizadevale, da bi obdržale pri svojih kooperantih že prej doseženo stopnjo agrotehnike. Objektivne težave pri organizirani jesenski setvi so bile slabe vremenske razmere, pomanjkanja kadra v kmetijskih zadrugah, začetek združevanja zadrug in delen zastoj v kmetijski strokovni službi zaradi prenehanja dela poslovnih zvez. Akcija jesenske setve je bila marsikje odvisna od iniciative posameznih organizatorjev v kmetijskih zadrugah. Dejstvo, da so spremljale jesensko setev številne težave in da so se mnoge zadruge znašle v položaju, da so si morale same pomagati, pa je hkrati utrdilo zadruge v samostojnem organiziranju lastne in kooperativne proizvodnje.

Izpolnitev plana organizirane jesenske setve 1960 je bila pri pšenici manjša za 6 000 ha, v glavnem zaradi vremenskih ovir.

V živinoreji kažejo anketni podatki o popisu živali pomembno številčno povečanje.

Število govedi se je povečalo v letu 1960 za 8 %, od tega na družbenih posestvih za 65 %, na kmečkih gospodarstvih pa za 4 %. Skupno število goved presega najvišje številčno stanje, ki je bilo kdajkoli doseženo. Razen tega se je tudi struktura goveje črede dokaj spremenila v korist večjega deleža mlade pitane in plemenske živine.. V nastali spremembi se že kaže prehod na specializirano in organizirano tržno proizvodnjo. K tej preusmeritvi je bistveno pripomoglo doslednejše izvajanja uredbe o prepovedi klanja telet (zakol v letu 1960 je znašal le še 30 % vseh rojenih telet proti 70 % v letu 1957), organizirane akcije v poljedelski in travniški proizvodnji in načrtna izgradnja številnih pitališč in mlečnih farm v družbenem sektorju. Sekretariat je v vseh navedenih smereh povezano deloval s kmetijskimi in veterinarskimi službami, da so se skladno pripravljali potrebni pogoji za intenziviranje živinoreje. Spodbudnejše zaščitne cene za pitano in plemensko govedo so prav tako ugodno vplive na razvoj živinoreje in pridelovanje krme. Osemenjevanje krav je bilo

povsod načrtno organizirano. V letu 1960 so vse občine sprejele odlok o plačevanju pavšalne skočnine in to je ustvarilo pogoje za uspešnejšo delo živinorejsko-veterinarskih zavodov.

V pitanju goveje živine je bila v letu 1960 presežena naloga perspektivnega plana. Organizirano pitanje je dalo 99 470 ton mesa.

Vzreja plemenske živine za prodajo je v letu 1960 znašala 13 178 glav proti 5 317 glavam v letu 1958. Plan vzreje plemenske živine v letu 1960 je izpolnjen s 117 %.

Povprečna mlečnost krav je še majhna, ker kmečka gospodarstva še ne pridelujejo dovolj dobre krme. Vendar pa se že tudi tu kaže napredek zaradi proizvodne kooperacije na travnikih in pri nekaterih njivskih krmnih rastlinah. Proizvodnja mleka je dosegla količino 410 milijonov litrov ali za 132 % več od letnega povprečja 1949/56. Mlečne farme okoli večjih potrošnih središč imajo že pomembne uspehe, v še večji meri pa se bo to pokazalo v letu 1961.

Nekoliko manjša izpolnitev plana za pitanje mesnatih prašičev v kooperaciji je posledica slabšega pridelka krompirja v letu 1959, deloma pa tudi zvišanja cene mleka v letu 1960. Postopna ustalitev specializirane proizvodnje v govedoreji po določenih območjih bo vsekakor uveljavljala ustrezno razmerje med govedorejo in prašičerejo.

V letu 1960 so perutninske farme oskrbele tržišče z 1,7 milijona piščancev za cvrtje, perutninski obrati pa so dali okoli 3,3 milijone valilnih jajc in s tem zagotovili proizvodnjo piščancev. Perutninske farme bodo prav kmalu učinkovito vplivale na založenost trga.

Sekretariat je posvečal posebno pozornost živalskim kužnim boleznim, ki bi lahko prizadejale veliko škodo ali pa zavrle živinorejsko proizvodnjo, zlasti še na družbenih obratih, kjer je koncentriranih veliko visokoproduktivnih živali. Veterinarska služba je opravila naslednje množične akcije za varstvo živali zoper kužne bolezni.

Ugotovljeni odstotek za tuberkulozo obolelih goved je razmeroma majhen in znaša ca. 1 %. Diagnostično je bilo cepljenih 135 553 goved, pozitivno jih je reagiralo 2 933, sumljivih živali pa je bilo 788.

Na brucelozo je bilo pregledanih 26 449 goved, 2 430 prašičev in 1 030 ovac. Po izločitvi na Tolminskem ugotovljenih zadnjih bolnih živali bo lahko tudi tolminsko območje razglašeno za prosto bruceloze.

S strogimi veterinarskimi ukrepi in cepljenjem na ogroženih gospodarstvih je veterinarska služba prašičjo kugo, ki se vnaša iz sosednjih republik, hitro zatrla. Zaščitno cepljenje je bilo opravljeno na 45 757 prašičih v 8 849 gospodarstvih.

Množično zaščitno cepljenje proti svinjski rdečici je bilo opravljeno na 377 290 prašičih v 83 296 gospodarstvih.

Kokošja kuga se je pojavljala le sporadično. Cepljenih je bilo 256 247 kokoši v zasebnem sektorju.

Proti steklini je bilo cepljenih 54 042 psov.

Na jalovost je bilo pregledanih 12 505 govedi, od tega je bilo ozdravljenih 6 505.

Med letom je bilo pregledanih in preventivno zdravljenih 14 866 metiljavih in 18 613 ogrčavih goved.

Veterinarska kurativa je imela na zdravljenju veliko število živali; pri tem je bil dosežen zelo visok odstotek ozdravljenih živali.

Klanje živali se še vedno opravlja v 250 klavnicah, katerih večina ne ustreza sodobnim zahtevam higiene. Predlog za ureditev tega perečega vprašanja pripravlja posebna komisija.

Higiena proizvodnje in prometa z mlekom je pereča. Sekretariat pripravlja osnutek predpisov za rešitev teh zadev.

V sadjarstvu kljub povečanemu številu sadnih dreves močno niha pridelek po letih. V starih nasadih, deloma tudi v novih, še vedno prevladuje ekstenzivno sadjarjenje. Tudi v letu 1960 je organizirana kooperacijska proizvodnja zaznamovala le neznaten obseg. Izvajali so se obvezni asanacijski ukrepi na podlagi veljavnih predpisov. Ukrepi za varstvo sadnega drevja, kot zimska in letna škropljenja, se le počasi uveljavljajo kot gospodarska nujnost. Zato so tudi lani inšpekcijski organi vplivali, da se najnujnejši varstveni ukrepi v določenem obsegu realizirajo. Zimsko škropljenje sadnega drevja se je opravilo v zimski dobi 1959/60 na 60 % sadnih dreves; pri tem je sodelovalo nad 1 000 zadružnih škropilnih ekip. Akcija je bila uspešna in so bile kazenske sankcije predlagane le v 180 primerih. Obvezno poletno škropljenje je bilo opravljeno na 1,5 milijona sadnih dreves. Glede na pomembnost varstva sadnega drevja bi bilo treba bolj izkoristiti gospodarsko zavzetost proizvajalcev in vključiti varstvene ukrepe v ustrezno ekonomsko kooperacijo v povezavi z drugimi agrotehničnimi ukrepi.

Kakor minula leta je obnova sadovnjakov zaostajala tudi lani, v glavnem zaradi pomanjkanja potrebnih investicijskih sredstev. Lani je bilo obnovljenih 400 ha sadovnjakov.

Drevesničarska proizvodnja je bila v glavnem v skladu s potrebami obnove, vendar pa je primanjkovalo koščičastih sadnih vrst in hrušk. Da bi pridobivali dober reprodukcijski material, je sekretariat omejil število drevesnic na 5 obratov, ki izpolnjujejo predpisane pogoje. Da bi omogočili čimbolj načrtno in nemoteno proizvodnjo sadik, bo nujno treba dodeljevati posojila za obnovo sadovnjakov vsaj 3 leta pred začetkom obnove.

V vinogradništvu močno niha proizvodnja po letih; primer za to je tudi leto 1960. Vzrok so bile poškodbe vinogradov po spomladanski slani. Asanacija vinogradov na družbenih posestvih še ni končana. V zasebnem sektorju zaznamujemo šele prve začetke asanacije na podlagi pogodbenega pridelovanja grozdja.

Obnova vinogradov močno zaostaja in znaša izpolnitev perspektivnega programa le 33 %. V letu 1960 je bilo obnovljenih samo 250 ha vinogradov. Podobno kot drevesničarska tudi trsničarska proizvodnja ne daje ustrezne kakovosti reprodukcijskega materiala, ker je mnogo premalo kontroliranih obratov. Sprejet je bil zaradi tega sklep, da v prihodnje lahko proizvajajo le 4 trsničarski obrati družbenega sektorja, ki izpolnjujejo predpisane pogoje.

Zaradi dosedanjega nenačrtnega dodeljevanja investicijskih posojil za obnovo vinogradov je trsničarska proizvodnja v težavnem položaju.

V letu 1960 je vinarska inšpekcija opravila kontrolo 2 039 vinskih proizvajalnih, trgovskih in gostinskih obratov. Od skupnega števila analiziranih vzorcev je bila večina neustrezne kakovosti. Vino neustrezne kakovosti je bilo izločeno iz prometa. Vinarska inšpekcija je kljub neurejenosti vinskega trga imela začetne uspehe, ki se kažejo v zmanjšanem številu prestopkov.

Pred trgatvijo grozdja je vinarska inšpekcija ugotavljala tudi v grozdju vsebovani sladkor na različnih vinorodnih območjih za posamezne vinske sorte. Na podlagi ugotovitev so se dajala dovoljenja za doslajevanje mošta.

Konec leta 1960 dolgujejo kmetijske organizacije na investicijskih posojilih v odplačilu 17 139 milijonov dinarjev, v črpanju pa je bilo 4 423 milijonov dinarjev. V letu 1960 zapadle obveznosti znašajo 1 500 milijonov din, od tega 148 milijonov dinarjev kmetijske organizacije niso mogle odplačati.

Neplačane obveznosti se nanašajo predvsem na kmetijska gospodarstva, ki zaradi nizke akumulativnosti niso mogla ustvariti toliko sredstev, da bi lahko vse anuitete v redu odplačevala. Eden izmed razlogov je tudi okoliščina, da zapadejo anuitete v veliki meri proti koncu leta, ko so sredstva garantov izčrpana.

Glede obveznosti pri vračanju posojil za obratna sredstva je stanje zadovoljivo. Upoštevati pa je treba, da dolgujejo kmetijske organizacije na posojilih za obratna sredstva iz družbenih skladov 2,2 milijarde in da si kmetijske organizacije zagotavljajo potrebna obratna sredstva iz bančnih sredstev, pri čemer se urejujejo obveznosti glede na realizacijo kmetijske blagovne proizvodnje.

Ob koncu leta 1960 so zbrali hranilni in kreditni odseki kmetijskih zadrug za 1 766 milijonov hranilnih vlog, na obračunskih knjižicah je bilo pa za več kot 443 milijonov naložb. Od tako zbranih sredstev so dale zadruge zadružnikom 679 milijonov posojil ali 31 % od zbranih hranilnih vlog; nad 973 milijonov ali okrog 44 % od zbranih hranilnih vlog so naložile pri zadružnih hranilnicah in posojilnicah, ostanek nad 556 milijonov ali 25 % uporabljajo pa kot svoja obratna sredstva. Naložbe pri zadružnih hranilnicah in posojilnicah (nekaj manj kot milijarda dinarjev) se uporabljajo kot bančna sredstva za kreditiranje kmetijstva.

V letu 1960 so nadalje pomembno narasle investicije v kmetijstvu. Lokalni viri in lastna sredstva kmetijskih organizacij so bili znatno bolj udeleženi kot v prejšnjem letu. Skupne investicije so znašale po tekočih cenah 9 986 milijonov din, to je za 26 % več kot leta 1959. Splošni investicijski in republiški investicijski sklad sta bila udeležena z 42 %, lokalni in lastni viri kmetijskih organizacij pa z 58 %.

Ugotavljamo, da je bilo črpanje dodeljenih investicijskih posojil zadovoljivo; k temu je pripomogla okoliščina, da so imele kmetijske organizacije več dodeljenih posojil iz republiškega in lokalnega vira in da je bila ob vsklajenosti potrošnja posojil iz posameznih virov boljša. Plan za financiranje investicij v letu 1960 iz sredstev splošnega investicijskega sklada je namreč vezal velik del republiških in okrajnih investicijskih sredstev kot udeležbo investitorjev.

Po namenih izkazuje potrošnja največji delež za ekonomske objekte in opremo. Investicijske naložbe zaostajajo glede na perspektivni plan pri nasadih in melioracijah. Večja vlaganja od prvotno določenih pa so bila v živinoreji, ker je to terjal položaj na trgu.

Družbena posestva so se v letu 1960 nadalje preusmerjala v specializirano proizvodnjo in povezovala posamezne obrate v velike gospodarske enote — kombinate. Hkrati so s podporo ljudskih odborov širila svoja zemljišča, jih arondirala in urejevala v večje zemljiške komplekse. To jim je omogočila pripravljenost sosednjih kmečkih gospodarstev, ki v vedno večji meri dajejo svoja zemljišča v zakup družbenim posestvom. Ta posestva pa premalo izrabljajo možnosti za proizvodno kooperacijo s kmečkimi gospodarstvi, čeprav bi s tem lahko bolje izkoriščala svoja tehnična sredstva in strokovno osebje ter

večala svoj dohodek. Na ta način v proizvodnjo vključena delovna sila iz neposredne okolice bi v znatni meri olajšala stanovanjski problem na družbenih posestvih, ki je marsikje še pereč.

Z izboljšanjem materialne baze kmetijskih organizacij v zadnjih dveh letih so se zlasti v letu 1960 močno spremenili pogoji dela organov delavskega upravljanja. Z združevanjem malih kmetijskih posestev v velika gospodarstva je skoraj povsod upravičeno formiranje samostojnih ekonomskih enot z lastnimi delavskimi sveti. Tako se je delavsko upravljanje približalo samim proizvajalcem. V letu 1960 so se formirali obratni delavski sveti, proti koncu leta pa tudi delavski sveti po ekonomskih enotah.

V sistemu dela organov delavskega upravljanja se še opažajo znaki formalizma, ki pa vedno bolj ponehavajo v zvezi s konkretno delitvijo dohodka. Prav v preteklem letu se je povečala materialna zavzetost delavcev za rentabilnejšo proizvodnjo. Obstoje pa še velike rezerve, ki bi jih lahko prav po delavskem upravljanju aktivirali in s tem v veliki meri izboljšali položaj gospodarstev in njihovih kolektivov. Na ta način bo mezdna narava dohodkov, ki je bila doslej v kmetijskih organizacijah zelo močna, izgubljala pomen in se vedno bolj oblikovala v delitev dohodka po delovnem uspehu.

Še vedno pa je bilo premalo podpore od sindikatov in drugih političnih organizacij pri utrjevanju delavskega upravljanja v kmetijskih organizacijah. Nov gospodarski sistem bo močno prispeval k materialni utrditvi delavskega upravljanja.

Letna stopnja bruto proizvodnje družbenih posestev je presegala predvidevanja po perspektivnem programu, ki je določal 25,9 % letnega povečanja. Deloma je to posledica doslednejše uporabe modernih tehnoloških postopkov v specializirani proizvodnji, deloma pa plod prizadevanj delovnih kolektivov. Sistem nagrajevanja je namreč spodbujal proizvajalne skupine in posameznike k večji proizvodnji in storilnosti. Število zaposlenih je le neznatno narastlo v primerjavi z večjim obsegom proizvodnje.

Ob povečanem vlaganju so se na družbenih posestvih in podobno tudi v kooperacijski proizvodnji zaostrili ekonomski problemi. Povečana proizvodnja še marsikje ne temelji na večji storilnosti in ne ustvarja zadostne akumulacije. Analiza lastnih cen glavnih kmetijskih proizvodov na anketiranih družbenih posestvih in pri zadružnih kooperacijah kaže še zmeraj zelo velike razpone, ki pri živalskih proizvodih in še bolj pri poljedelskih močno presegajo najnižjo doseženo ceno (lastna cena din/kg: pšenica 18—33, koruza 16—37, mleko 25—48, mesnati prašiči 155—210, mlado pitano govedo 205—270 itd.).

Poglavitni vzroki tolikšnih razponov so bili: nedosledno uveljavljanje oziroma slabo obvladovanje tehnološkega procesa, pomanjkljiva organizacija proizvodnje in nestabilnost cen reprodukcijskega materiala.

Razponi v lastni ceni kažejo na znatne rezerve za donosnejše poslovanje organizirane proizvodnje.

V večji meri kot v proizvodnji pa je narastel delež družbenih posestev v tržnih presežkih. Na družbena posestva, ki imajo sedaj 6 % obdelovalne zemlje, odpade 10 % skupne proizvodnje in 18 % tržnih presežkov.

V preteklem letu je sekretariat sodeloval pri pripravah za novo organizacijo kmetijskih zadrug. Število zadrug se je znižalo od 430 na okrog 150. Smisel tega združevanja je bil, da se namesto malih, gospodarsko šibkih zadrug, ki so večkrat le životarile in se še vedno premalo ukvarjale s proizvodnjo, usta-

nove velike kmetijske gospodarske organizacije z močno akumulacijo za nabavo proizvajalnih sredstev in ustanovitev lastnih proizvajalnih obratov, skratka, da se ustvari zadruga, kombinat, ki bo imela odločilen vpliv na modernizacijo in socializacijo kmetijske in gozdne proizvodnje.

V letu 1961 poteče mandat članov zadružnih svetov kmetijskih zadrug, ki so bili izvoljeni konec leta 1958. Sestava novih zadružnih svetov, ki bodo izvoljeni v aprilu 1961, bo bistveno spremenjena, tako glede razmerja med člani delovnega kolektiva in zadružniki kakor tudi glede sestave zadružnikov samih, ki bodo lahko v zadružnem svetu. Dočim je bilo doslej v zadružnih svetih le 1/3 članov delovnega kolektiva, 2/3 pa zadružnikov, bodo imeli v združenih zadrugah z dokaj višjim številom članov delovnega kolektiva delavci in uslužbenci kmetijskih zadrug praviloma polovico članov v zadružnem svetu, v upravnem odboru pa celo večino. Ker so po novih pravilih in po spremenjeni uredbi o kmetijskih zadrugah člani zadruge lahko le tisti kmetijski proizvajalci, ki gospodarsko z zadrugo sodelujejo, in ni več odločilen niti delež niti jamstvo, bodo člani zadružnih svetov le kooperanti oziroma kmetijski proizvajalci, ki sicer aktivno sodelujejo z zadrugo na gospodarskem področju.

Poleg tega so pa vse gospodarske delavnosti v novi kmetijski zadrugi grupirane v poslovne enote z internim obračunom ali v samostojne obrate. Obe obliki imata pa lastne organe delavskega upravljanja.

V zvezi z novo organizacijo kmetijskih zadrug in na podlagi zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu je dejansko prenehala delovati že večina poslovnih zvez. V skladu s tem zakonom so v vseh okrajih ustanovili okrajne zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo; v njih so poleg kmetijskih in gozdarskih organizacij obvezne članice tudi kmetijske zadruge.

Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je s svojimi strokovnimi odbori za pospeševanje kmetijstva s pomočjo kmetijskega inštituta Slovenije in s sodelovanjem sekretariata uspešno posegala v konkretno reševanje problemov v zvezi s perspektivnim in letnim akcijskim programom v kmetijstvu. Tako je s svojimi članicami začrtala obseg organiziranih akcij za proizvodnjo visokorodnih sort pšenice, hibridne koruze, njivskih krmnih rastlin, travniškega sena, mesnatih prašičev, pitanih telet in druge govedi itd. Naštete akcije izvaja zbornica sistematično že nekaj let. Na novo pa je v letu 1960 zastavila delo za organiziranje specializiranih obratov za proizvodnjo zelenjave in urejevanja plantažnih nasadov topolov in drugega gozdnega drevja. V okviru organiziranih akcij je zbornica skrbela za oskrbo z reprodukcijskim materialom in opremo, za uveljavljanje sodobnih tehnoloških postopkov in za znanstveno raziskovanje še nejasnih problemov. V skladu z navedenimi proizvodnimi akcijami je usmerjala tudi sredstva republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva. Posebno skrb je posvetila ob sodelovanju odgovornih činiteljev strokovni izobrazbi kadrov na kmetijskih šolah in pri na novo nastajajočih središčih za vzgojo delavcev v proizvodnji. Prva središča so pričela delovati ob kmetijski šoli Rakičan na KGP Kočevje, pri perutninarski farmi v Neverkah, vrtnarski šoli Celje itd.

Splošne kmetijske šole za kvalificirane delavce so se preuredile v specializirane. V šolskem letu 1960/61 je delovalo 5 živinorejskih šol, 3 poljedelske, 4 sadjarsko-vinogradniške, 1 kmetijsko-strojna, 1 mlekarska in 1 vrtnarska šola. Srednja kmetijska šola splošnega tipa se je preuredila v specializirano za tri smeri z dvema stopnjama. Izobraževanje kmetijskih tehnikov iz vrst odraslih

je v teku. V šolskem letu 1960/61 se je vpisalo ca. 950 slušateljev ob rednih šolah na 5 mestih. Ustanovljene so bile Srednja veterinarska šola v Ljubljani, Srednja šola za perutninarstvo v Neverkah in Višja agronomska šola v Mariboru. Na agronomski fakulteti v Ljubljani je bil uveden stopenjski študij.

Sekretariat je z neposrednim sodelovanjem zbornice in drugih republiških organov skrbel za priprave perspektivnega programa kmetijstva in v povezavi z zveznimi organi proučeval ter analiziral predloge za nove gospodarske instrumente v kmetijstvu in gozdarstvu.

Zaradi izpolnitve administrativnih ukrepov, ki naj bi učinkoviteje podprli izvajanje letnega in perspektivnega programa, je sekretariat pripravil več pomembnih izvršilnih predpisov k zakonu o izkoriščanju kmetijskega zemljišča, predloge za predpise o reorganizaciji republiških upravnih organov in nekatere druge predpise s področja veterinarstva in gozdarstva. V pripravi so osnutek predpisov o higieni mlečne proizvodnje in prometa in nekateri predpisi s področja varstva rastlin.

Pri urejanju zemljišč so družbeni premiki na vasi v letu 1960 ustvarjali družbenim posestvom in zadrugam nove probleme glede prometa z zemljišči. Kmetijske organizacije so v teh okoliščinah pogosto zaostajale za dogodki in niso vedno najbolje izrabile možnosti za širjenje družbene proizvodnje na nova razpoložljiva zemljišča. Tudi ljudski odbori mnogokrat niso izrabili možnosti, ki jih je dajal zakon o izkoriščanju kmetijskega zemljišča glede zakupa zemljišč v državljanski lasti. Tako sta izdala v letu 1960 le okrajna ljudska odbora Gorica in Novo mesto ter občinski ljudski odbori Slovenske Konjice, Žalec, Maribor Tabor, Ravne in Brežice odloke o zakupu kmetijskega zemljišča.

Po uveljavitvi zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča so se kmetijske organizacije v večji meri lotile smotrne in gospodarne organizacije svojih kmetijskih zemljišč.

Za izvajanje arondacij je izdal sekretariat obširna navodila, ki so v precejšnji meri pripomogla k zakonitemu izvajanju arondacij. Proti načelnim dovolitvam arondacij je bilo v letu 1960 predloženih sekretariatu 173 pritožb. Proti odločbam arondacijskih komisij je bilo vloženih 47 pritožb. Skupno je torej sekretariat rešil v 1960 letu 220 pritožb. Vložili so jih v glavnem z arondacijo prizadeti zasebni kmetje. V 90 % primerov so bile pritožbe kot neutemeljene zavrnjene. Iz dejstva, da sestavljajo pritožniki največ 30 % z arondacijo prizadetih kmetov, je treba sklepati, da so arondacijske komisije in kmetijska gospodarstva arondacije dobro pripravile in se s prizadetimi kmeti pretežno sporazumele.

Še vedno ni urejeno stanje glede obsega zemljišč bivših agrarnih skupnosti, ki so postale družbeno premoženje. Pristojni organi ljudskih odborov še niso izdali zadevnih odločb za polovico primerov; to bo treba čimprej urediti.

V celem letu 1960 je vodno gospodarstvo delovalo v okviru samostojne uprave, z novim letom pa se je ta reorganizirala tako, da je bilo v glavnem njeno upravno delovno področje preneseno na sekretariat, strokovni del nalog pa na zavod za vodno gospodarstvo. Obenem je bila izvršena decentralizacija poslovanja.

Urejanje hudournikov in vodotokov (regulacije) je potekalo v glavnem skladno z dinamiko petletnega plana, obseg opravljenih melioracij pa je bil manjši. V štiriletnem obdobju je bil petletni plan urejanja voda izpolnjen le 53 %-no. V letu 1960 je obseg melioracij sorazmerno narastel, vendar bo treba

v nadaljnjih letih skrbeti, da bodo vodne skupnosti zbrale potrebna sredstva v ta namen.

Hudourniške gradnje so se izvajale pretežno na alpskem in koprskem območju zaradi potreb elektrarn in kmetijstva.

Regulirale so se glavne reke ter odvodniki za melioracije, kot Ledava, Pesnica, Kamniška Bistrica in Paka.

Po cenitvi je bilo v obdobju 1957-60 pridobljenih z melioracijami ca. 5 000 ha kmetijskega zemljišča. V razmerju do celotne melioracijske površine v Sloveniji (180 000 ha) pomeni teh 5 000 ha šele prvi korak.

Pri kanalizacijah in čistilnih napravah pa cenijo, da je bil plan izgradnje v 4 letih izpolnjen le s 15—20 %. V tej dobi so namreč šele pričeli projektirati komunalne kanalizacije, zakaj prvi roki za izgradnjo industrijskih čistilnih naprav padajo šele v leto 1961. Opažamo, da se industrija že resneje ukvarja s problemi odpadnih voda. Tako že izdelujejo projekte usnjarne v Šoštanju in Konjicah, rudnika Trbovlje in Kočevje in še drugi.

Od zneska 1 494 milijonov din, ki je bil v letu 1960 porabljen za hudournike, regulacije in melioracije, so vodne skupnosti na svojih območjih zbrale 1 280 milijonov din. Če dodamo k temu še zneske za vodovode, kanalizacije in projekte, so vodne skupnosti leta 1960 investirale v vodno gospodarstvo 2162 milijonov din. Treba bo vsekakor zagotoviti, da se prispevki industrije v novem gospodarskem sistemu ne bodo zmanjšali.

V letu 1960 so bile izdelane v planu predvidene izmere Ljubljanskega barja, na podlagi katerih se izdelujejo končni idejni projekti. S tem v zvezi so začeli tudi graditi poskusne nasipe ob Ljubljanici. Ureditvenih del na Barju v širšem obsegu ni bilo mogoče pričeti, ker bo financiranje rešeno verjetno šele v naslednjih letih.

Ob vodotokih je bilo urejenih oziroma posajenih s hitro rastočimi listavci in z grmovno zarastjo ca. 350 ha.

Uprava za vodno gospodarstvo LRS je v obdobju 1957-60 izdala skupno 1 140 odločb (od tega 339 odločb v letu 1960), s katerimi je urejala in spravljala v sklad posamezne vodnogospodarske probleme.

Sekretariat je reševal drugostopenjske odločbe, ki jih je bilo zelo malo. Pripravil je dopolnjen zakon o varstvu voda, ki je začel veljati 1. 1. 1961. S tem se bo vodnogospodarska služba decentralizirala, upravni posli pa ločili od operativnih, študijskih in projektivnih. Obenem je pripravil uredbo o ustanovitvi zavoda za vodno gospodarstvo ter uredbo o organizaciji tehnične vodnogospodarske službe.

Na posebni konferenci z direktorji vodnih skupnosti so bile prediskutirane naloge, ki jih imajo vodne skupnosti v zvezi s prenosom večine zadev s področja vodnega gospodarstva na občinske ljudske odbore in vodne skupnosti, obenem pa so bila v skladu z novimi nalogami izdelana nova vzorčna pravila, ki vsebujejo tudi močno poudarjen element delavskega upravljanja.

Gozdarstvo. Uprava za gozdarstvo LRS je delovala samostojno do srede julija 1960, nato pa je bila odpravljena ter je njene posle v celoti prevzel sekretariat.

Največ pozornosti je bilo posvečeno proizvajalni zmogljivosti gozdov in proizvodnim odnosom zaradi podružbljenja gozdne proizvodnje. Kot plod dosedanje gospodarske politike na področju gozdarstva so se lesne zaloge v vseh gozdovih povečale; s tem je tudi letni prirastek lesne mase narasel od 3,0

v letu 1951 na 3,5 m^3/ha v letu 1961. Tako stanje gozdov omogoča tudi za okrog $^1/_2$ milijona m^3 večjo letno sečnjo, kot jo je določil plan za prejšnje petletno obdobje.

Realizacija sečnje v letu 1960 je bila v družbenem in zasebnem sektorju izpolnjena skladno s planom (plan 2 848 000 m^3, realizacija 2 837 000 m^3). Zaradi sečnje na negozdnih zemljiščih, ki je evidenca ne zajema, pa cenimo, da je bila realizacija za okrog 5 % večja.

Zaostajanje realizacije celuloznega in jamskega lesa za planom je bilo občutno, ker domači rudniki in celulozne tovarne niso zajele vse proizvodnje. Čeprav sečnje v gozdovih v svojem skupnem obsegu presegajo predvidene količine, vendar te prekoračitve niso bile kritične. Pač pa je od časa do časa primanjkovalo jamskega in celuloznega lesa, v lokalnih primerih tudi hlodovine iglavcev. Do tega prihaja zaradi stalnega odtoka znatnih količin tehničnega lesa iglavcev na Hrvatsko in v Srbijo, kjer ponujajo mnogo višje cene. Gozdnogospodarske organizacije in zadruge v Sloveniji so seveda zainteresirane na tem, da z delno prodajo lesa v sosednje republike popravijo svoje finančno stanje.

Naš sekretariat je v sodelovanju z državnim sekretariatom za blagovni promet LRS vplival na gozdna gospodarstva in gozdarske poslovne zveze, da bi se prvenstveno zadovoljevale potrebe rudnikov z jamskim lesom, potrebe papirnic pa s celuloznim. Odnosi cen in poslovanje med temi organizacijami pa še niso do kraja zadovoljivo rešeni in se zlasti v zgodnjih pomladanskih mesecih kaže pomanjkanje teh surovin, ker zaradi snega niso dostopni više ležeči gozdovi. Računamo lahko s tem, da bo napovedana uveljavitev ekonomskih cen izboljšala oskrbo prednostnih potrošnikov z gozdnimi sortimenti, vštevši jamski in celulozni les. Ne glede na to pa bo treba v še večji meri razvijati trajnejša medsebojna pogodbena razmerja med proizvajalci in potrošniki lesa.

Stanje gozdne prometne mreže v LRS je za intenzivnejši razvoj gozdne proizvodnje še nezadovoljivo. V letu 1960 je bilo zgrajenih 107 km, rekonstruiranih pa 126 km gozdnih cest, od tega $^2/_3$ v družbenih gozdovih. Da bi se gostota gozdnega cestnega omrežja povečala, bi bilo treba letno zgraditi vsaj 200 km novih cest.

Gozdna mehanizacija je tudi še zelo skromna.

Gozdnogospodarske organizacije so kolikor toliko opremljene s stroji za gradnjo cest in prevoz lesa, slabše z žičnicami, povsem nezadostno pa s sodobno opremo za sečnjo in gojitev gozdov.

Objektivna težava je v tem, da domača industrija te opreme še ne izdeluje in da za uvoz ni bilo na razpolago deviznih sredstev.

Gojenje gozdov je bilo v letu 1960 opravljeno v skladu s planom. Pogozdenih je bilo 1 050 ha, melioriranih 1 350 ha, negovanih pa 23 300 ha gozdnih kultur. Hkrati je bilo poskrbljeno za varstvo gozdov zoper rastlinske bolezni in škodljivce ter požare. Obseg in kakovost gozdnih gojitvenih del sicer napredujeta, vendar še ne zadoščata. Pričakovati je, da bo novi gospodarski sistem dal več možnosti kolektivom gozdnogospodarskih organizacij za povečanje gozdne proizvodnje z gozdnimi gojitvenimi deli, kot pa so jih imeli doslej.

V letu 1960 so bili izdelani in potrjeni investicijski programi za 3 200 ha površine, namenjene gojitvi topola ter drugih hitro rastočih vrst drevja. Obseg akcije bo treba povečati, saj določa petletni perspektivni program letno obnovo

4 000 ha gozdne površine, dolgoročni program pa ureditev plantaž na skupni površini 110 000 ha. Ugotavljanje te površine, ki ga spremlja ustrezno znanstveno raziskovalno delo, bo stalna naloga gospodarskih organizacij, ljudskih odborov in inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo. Pretežni del sredstev si bodo pridobili sami investitorji s samofinansiranjem, t. j. z uporabo dohodka od posekanega lesa na izkrčeni površini. Del sredstev za snovanje plantaž bo prišel tudi iz zveznih virov, vendar za zdaj ta del še ni določen.

Urejanje gozdov se je v letu 1960 nadaljevalo, tako da so sedaj izdelani ureditveni načrti za vse družbene gozdove razen redkih manjših parcel in za 60 % gozdov. Računamo lahko, da bodo v 2—3 letih izdelani ureditveni načrti tudi za vse zasebne gozdove, za katerih izrabo bodo vedno bolj skrbele gospodarske organizacije.

Prispevke od sečnje lesa so odvajale gospodarske organizacije in zasebni lastniki gozdov v gozdne sklade in v namenska sredstva. Ta sredstva so se uporabila za investicije v višini 888 milijonov, za redno vzdrževanje gozdov v višini 1 704 milijone, za javno gozdarsko službo v znesku 318 milijonov, v proračun in za druge negozdarske namene pa je bilo odvedenih 472 milijonov dinarjev. Skupno je bilo torej uporabljenih 3 382 milijonov dinarjev.

Gozdna gospodarstva so v letu 1960 pripravljala decentralizacijo poslovanja za večjo gospodarsko samostojnost in spodbujanje posameznih obratov in ekonomskih enot ter njihovih organov samoupravljanja. To je tudi najboljša pot, da ob sodelovanju komun zboljšujejo stanovanjske razmere in družbeni standard svojih delavcev in nameščencev v posameznih obratih. Uspešno reševanje teh vprašanj bo neposredno vplivalo na povečanje storilnosti in na ublažitev fluktuacije delovne sile.

V teku je formiranje okrog 80 zadružnih gozdnih obratov oziroma poslovnih enot pri kmetijskih zadrugah. Razmeroma obsežna površina gozdov, s katerimi bodo gospodarili ti obrati, tvori zadostno ekonomsko podlago za uspešno poslovanje. Potreben strokovni kader bo deloma na razpolago od bivših gozdarskih poslovnih zvez, deloma prihaja iz rednih šol, deloma pa bodo morale zanj tudi v naslednjih letih skrbeti zadruge same. Šola v Postojni prireja ob sodelovanju zbornice, fakultete in gospodarskih organizacij tudi občasne tečaje, zlasti o uvajanju mehanizacije v gozdarstvu, tako za gozdne delavce kakor tudi za vodilno strokovno osebje gozdnih gospodarstev in zadrug.

V zvezi z novim zveznim zakonom o gozdovih je sekretariat pripravljal potrebne predloge in analize.

Na področju gozdarstva prevzema in uspešno opravlja vedno več nalog Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS, ki je prevzela med drugim tudi naloge bivšega strokovnega sveta Izvršnega sveta za gozdarstvo in bivšega upravnega odbora republiškega gozdnega sklada.

7. Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve

Najpomembnejša naloga na področju stanovanjsko-komunalne izgradnje je bila v tem letu izvajanje stanovanjske reforme, ki jo je terjal splošni gospodarski in družbeni razvoj. Pri izvedbi te naloge so sodelovali vsi upravni organi s tega področja, ljudski odbori, politične organizacije in organi družbenega

samoupravljanja. Naloga je bila v celoti dokončana ter so bili predvideni dosežki stanovanjske reforme potrjeni pri njenem izvajanju.

Vzporedno s to veliko akcijo so se nadaljevali napori za izpolnitev dolgoročnega plana stanovanjske izgradnje.

Sekretariat je uspešno spremljal obe veliki akciji ter usmerjal stanovanjske organe, stanovanjske sklade, hišne svete in ljudske odbore pri uveljavljanju ekonomskih načel in družbenega samoupravljanja v stanovanjsko gospodarstvo.

Hitra industrializacija in ekonomsko-socialni razvoj v celoti sta tudi terjala velike nadaljnje napore glede pravilne urbanizacije in izgradnje naselij ter so bili uspehi zlasti v tem, da so bile ustanovljene nove urbanistične službe, da je bilo izdelanih več urbanističnih načrtov ter rešena nekatera pereča vprašanja.

Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem je sodeloval pri obravnavanju osnutka zakona o izgradnji investicijskih objektov, ki bo posebno pomemben za investicijska vlaganja v okviru novih gospodarskih predpisov, ter pri številnih predpisih s področja stanovanjsko-komunalne graditve, ki so dopolnili že sprejeto stanovanjsko zakonodajo.

Na področju urbanističnega urejanja naselij je sekretariat ljudskim odborom vsestransko pomagal pri izvajanju zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene in zakona o urbanističnih projektih, posebno na sejah sveta za urbanizem OLO, ki se jih je udeleževal po svojih zastopnikih.

V primerjavi s stanjem v letu 1959 so ljudski odbori izdali za 6,5 % več izjemnih dovoljenj za individualne gradnje zunaj gradbenih okolišev. Vseh izjemnih dovoljenj za zasebne gradnje zunaj gradbenega okoliša je bilo 31 % proti 24,5 % v letu 1959. Politiko obvarovanja poljedelskih zemljišč pred gradnjami in politiko zaviranja stihijske individualne zidave zunaj gradbenih okolišev v duhu zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene so torej ljudski odbori uspešneje izvajali v preteklih letih. Sekretariat je stalno opozarjal ljudske odbore, da usmerjajo stanovanjsko izgradnjo v ožje gradbene okoliše, ki so bili določeni po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, vendar so ljudski odbori oziroma njihovi sveti podlegali raznim vplivom in dovoljevali gradnje izven gradbenih okolišev. Zato je treba ponovno uvesti disciplino ter spoštovanje zakonitih predpisov s tem, da se okrepijo urbanistični organi občine in okraja, tako glede števila, kvalifikacije in večje odgovornosti.

Pospešena stanovanjska in komunalna izgradnja čedalje bolj zaostruje vprašanje urbanistične dokumentacije. Ker morajo imeti ljudski odbori jasno orientacijo glede perspektive razvoja svojega območja in ker lahko sestavljajo dolgoročne programe stanovanjske izgradnje edinole, če imajo izdelano in sprejeto urbanistično dokumentacijo, bodo morali ljudski odbori pospešiti delo v tej smeri. Velike in dolgoročne družbene investicije v naselja morajo sloneti na dokumentiranem načrtu, ker so od tega odvisni tudi večji stroški oziroma prihranki v stanovanjski izgradnji.

Občinski ljudski odbori naj se zato pospešeno lotijo priprave urbanistične dokumentacije po določbah zakona o urbanističnih projektih ter zagotove njeno demokratično obravnavanje po volivcih, kar doslej v mnogih primerih ni bilo upoštevano.

Pomanjkljiva urbanistična dokumentacija, predvsem glede nekompleksnega obravnavanja določenega naselja, ima mnogokrat za posledico spreminjanja zazidalnih načrtov, to pa lahko ovira samo izvajanje gradbenih del. Zato morajo

ljudski odbori kompleksnosti urbanistične dokumentacije posvetiti čimvečjo pozornost in določiti v svojih proračunih potrebna sredstva za njeno izdelavo.

Sekretariat je izdelal v sodelovanju s strokovnjaki zavoda za statistiko LRS ustrezne obrazce za osnutek navodila za izdelavo urbanističnega programa in ureditvenega načrta, ki jih je obravnaval strokovni svet Izvršnega sveta za urbanizem na svoji seji. Izdaja navodila terja dodaten študij metodologije urbanističnegoa planiranja, ki v državi še ni dokončno proučena; to pa bo urejeno, ko bo sprejet zakon o regionalnem in urbanističnem planiranju, ki je že dalj časa v pripravi.

Poglavitna pomanjkljivost pri izdelavi urbanistične dokumentacije je še vedno kritično stanje strokovnega kadra v urbanističnih organih ljudskih odborov. Zato je pomemben dosežek glede ureditve urbanistične službe v tem letu ustanovitev novih okrajnih zavodov za urbanizem v Ljubljani in Mariboru (v teku je ustanovitev zavoda za urbanizem v Kopru); ti bodo znatno prispevali k hitrejši izdelavi urbanistične dokumentacije. Tudi urbanistični inštitut LRS, ki je bil ustanovljen ob kraju leta 1959, je formiral svoje organe upravljanja, sklade za gospodarjenje, oskrbel potreben kader in uredil odnošaje do zaposlenih delavcev ter je zaradi tega lahko začel sprejemati prve večje kompleksnejše naloge z urbanističnega področja.

Vpeljana je bila statistična evidenca stanja urbanistične dokumentacije za vsa naselja, ki bo pripomogla k temu, da bo sekretariat lahko vplival na pospešeno izdelavo urbanističnih načrtov za prioritetnejša naselja in območja.

Sekretariat je tudi sam obravnaval urbanistično problematiko širšega pomena, kot programsko ureditev koprskega obalnega pasu, ki ga je predložil v obravnavo strokovnemu svetu Izvršnega sveta za urbanizem, urbanistični program za mesto Bovec, turistično območje Velike planine, zaščito Bohinjskega jezera, idejno ureditev Logarske doline, zazidalni načrt Šoštanja, območje Triglavskega narodnega parka in drugo ter je po svojih strokovnih močeh prispeval k urejanju teh vprašanj.

Zaradi uvedbe novih stanarin in številnih predpisov o merilih za njihovo določanje je bilo treba opraviti valorizacijo sedanjih stanovanj ter je bilo v Sloveniji točkovanih skupaj 195 621 stanovanj, od tega 89 490 najemnih stanovanj v družbeni in 48 939 v zasebni lastnini. To sestavlja okrog polovico vsega stanovanjskega sklada v LR Sloveniji. Za izvedbo te akcije je sekretariat pripravil potrebne obrazce, navodila in seminarje za okrajne stanovanjske organe. ki so nato organizirali akcijo na terenu.

Sekretariat je pripravil odlok o minimalnih gradbenih in higienskih pogojih za določanje tistih stavb, ki so zavezane plačilu hišnine kot novega dohodka stanovanjskih skladov. Vendar se je predpisovanje hišnine zelo zavleklo, ker niso ljudski odbori pravočasno sprejeli potrebnih odlokov in ocenili stanovanjskih zgradb. Zato sredstva iz hišnine niso začela pravočasno dotekati v občinske sklade za zidanje stanovanjskih hiš. V jeseni leta 1960 smo ugotovili v nekaterih občinah celjskega okraja nenavadno visok predpis hišnin, ki je izviral iz občinskih odlokov o določanju vrednosti zgradb. Z dopolnitvijo ustreznih občinskih odlokov so se te neskladnosti odpravile.

Med izvajanjem stanovanjske reforme je mnogo problemov obravnaval tudi strokovni svet Izvršnega sveta za stanovanjsko izgradnjo; v svojem mnenju je med drugim posebno poudaril krepitev samostojnosti stanovanjskih skladov

in hišnih svetov kot samostojnih družbenih organizacij; mnenje strokovnega sveta je bilo poslano vsem občinskim ljudskim odborom in stanovanjskim skladom.

Sekretariat je med letom spremljal po bančnih podatkih priliv sredstev v občinske sklade za zidanje stanovanjskih hiš. Ko je ob koncu prve polovice leta ugotovil sorazmerno majhen priliv sredstev v sklade, je na to opozoril pristojne okrajne in občinske organe. Do konca leta 1960 se je stanje popravilo, kar kažejo podatki Narodne banke za leto 1960. Bruto sredstva v vseh skladih za zidanje stanovanjskih hiš (vštevši republiški sklad) so znašala v LRS 20 235 milijonov dinarjev ali za 9 % več kot v letu 1959 (tabela 2). Izvirni priliv pa je znašal 17 061 milijonov dinarjev ali 8,4 % manj kot v letu 1959; to je nasledek nižjega odstotka stanovanjskega prispevka.

Zaradi povečanja finančnih sredstev v letu 1960 se je povečala poraba sredstev sklada za razna posojila za 23 % proti letu 1959 in je znašala 15 583 milijonov dinarjev. Neporabljenih je ostalo 2,338 milijonov dinarjev sredstev sklada, ki so bila prenesena v leto 1961, medtem ko je bilo prenesenih v leto 1960 še 5,364 milijonov dinarjev.

Sredstva hišnih skladov so znašala leta 1960 okrog 1770 milijonov dinarjev ali skoro enkrat več kot v letu 1959.

V letu 1960 so znašala družbena sredstva, vložena v stanovanjsko izgradnjo in za vzdrževanje stanovanjskih hiš, 18 489 1 milijona dinarjev iz tehle virov: posojila iz stanovanjskih skladov 74,5 %, sredstva gospodarskih organizacij 14,7 %, sredstva družbenih investicijskih skladov 5,6 %, sredstva proračunov političnih teritorialnih enot 1,3 %, druga sredstva 3,9 %. S podatki o vloženih lastnih sredstvih državljanov ne razpolagamo.

Gospodarske organizacije so dale iz svojih skladov skupne porabe 2600 milijonov ali 39,5 % od vseh sredstev v skladih skupne porabe.

Občinski skladi še niso v zadostni meri organzirali zbiranje sredstev državljanov za stanovanjsko graditev.

Za fizični obseg stanovanjske izgradnje v l. 1960 niso še na razpolago končni podatki zavoda za statistiko LR Slovenije, temveč samo cenitev o številu dograjenih stanovanj. Po tej cenitvi je bilo zgrajenih 7524 stanovanj, od tega 5804 v družbenem in 1720 v zasebnem sektorju. V primeri z letom 1959 je bilo zgrajenih okoli 900 ali 13,5 % več stanovanj, vendar še vedno komaj krijemo naravni prirastek prebivalstva. Poglavitna ovira za hitrejšo stanovanjsko graditev je naraščanje cen gradbenih storitev in gradbenega materiala ter pomanjkanje gradiva.

Sekretariat je pripravil na podlagi posebne ankete in materiala glavnega odbora SZDL poročilo o nekaterih problemih stanovanjskih skupnosti v LR Sloveniji.

Sekretariat je sodeloval pri reševanju stanovanjskega problema borcev iz NOB in študentov univerze v Ljubljani.

Ob sodelovanju sekretariata Izvršnega sveta za industrijo in obrt je sekretariat pripravil in publiciral naslednja strokovna priporočila za poenotenje nekaterih stanovanjskih elementov:

— strokovno priporočilo za požarno varno projektiranje stanovanjskih hiš;

— strokovno priporočilo za uporabo stropnih konstrukcij za stanovanjske stavbe;

— strokovno priporočilo za enotna načela pri načrtovanju sodobne stanovanjske kuhinje (predlog centralnega zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani).

Republiški sklad za zidanje stanovanjskih hiš je imel v letu 1960 na razpolago 2091 milijonov din; dodeljenih je bilo posojil v letu 1960 po potrjenem planu za razdelitev sredstev sklada 3050 milijonov din ob pogoju, da se v letu 1960 uporabijo tranše v višini razpoložljivih sredstev 2091 milijonov din, v letu 1961 pa ostanek v višini 959 milij. din. Tak način dodeljevanja posojil v dvoletnih tranšah je bil ugodnejši, ker so bile s tem dane možnosti za večji uspeh pri natečajih za stanovanja, ki so jih razpisali občinski stanovanjski skladi. Poleg tega je bilo dodeljeno posojilo v višini 20 milijonov din iz obvezne rezerve za potrebe ObLO Tržič namensko za obnovo po elementarni nesreči porušenih ali poškodovanih stanovanjskih hiš. Republiški sklad je s premestitvenim kreditom pomagal reševati tudi težavno stanje stanovanjskih skladov Ljubljana Center in Ljubljana Šiška z začasnim posojilom v višini 650 milijonov din.

Posojila je sklad dodeljeval ob pogoju, da koristnik prispeva svoja sredstva kot udeležbo najmanj v višini posojila, dodeljenega iz republiškega sklada. V povprečju je bila udeležba 33 % višja od posojila, danega iz republiškega sklada.

Z rastjo našega gospodarstva in razvijanjem našega gospodarskega sistema se čedalje bolj očito kaže zaostajanje komunalne delavnosti, ker ni v celoti uvedeno poslovanje in financiranje na ekonomskih načelih in delavsko samoupravljanje.

V letu 1960 se je tudi v zveznem merilu začela priprava ustreznih ukrepov. Sekretariat je v tej zvezi pripravil in izvedel anketo o dosedanjem načinu upravljanja in gospodarjenja v komunalnih organizacijah v Ljubljani, Kranju in Celju ter oceno možnosti za prehod na novi sistem. Analiza ankete je pokazala, da so podane tako objektivne kot subjektivne možnosti za prehod na ekonomske odnose in delavsko samoupravljanje v vseh komunalnih organizacijah, ki opravljajo potrošnikom individualne storitve. Odprto je ostalo vprašanje ekonomskih odnosov v komunalnih organizacijah, ki opravljajo kolektivne storitve. Analize se še nadaljujejo.

Kljub omenjenim težavam pa vendarle zaznamujemo v letu 1960 precej večja vlaganja v komunalne delavnosti kot v preteklem letu. Po podatkih Narodne banke je bilo v letu 1960 vloženih v komunalno delavnost 5624 milijonov din ali več kot v letu 1959. V razmerju do sredstev, vloženih v stanovanjsko izgradnjo, je bilo vloženih v komunalno delavnost že 30,4 %, medtem ko je razmerje znašalo v letu 1959 še 24,8 %.

Vlaganje v komunalno delavnost se nanaša v prvi vrsti na vodovod, kanalizacijo in cestno omrežje v mestih. Vendar doslej ljudski odbori še niso uspeli, da bi najprej komunalno uredili zemljiške komplekse, kjer se naj bi razvijala v prihodnje večja stanovanjska izgradnja. Vzrok leži v tem, da zahteva izgradnja komunalnih naprav velika začetna sredstva, s katerimi pa ljudski odbori in komunalne organizacije ne razpolagajo, ker so odvisni v prvi vrsti še vedno od proračunskih sredstev in nekaterih nestalnih virov. Bančna sredstva pa pridejo le redko v poštev, ker so pogoji za najemanje posojil pretežki.

Vsekakor bi bilo treba tudi za izgradnjo komunalnih naprav zagotoviti stalen vir sredstev, ki bi omogočil občinskim ljudskim odborom in komunalnim

organizacijam dolgoročnejše in kompleksnejše planiranje in izgradnjo komunalnih naprav.

Gradbeni inšpektorat LRS je opravil 117 inšpekcijskih, kontrolnih in tehničnih pregledov objektov republiškega pomena ter pregledal dokončane gradbene objekte in izdajal odločbe o tehničnem pregledu ali o potrebnih ukrepih. Prizadeval si je, da bi se izboljšala kakovost gradbenih del kljub preobremenjenosti podjetij z deli, pomanjkanju strokovnega kadra, nepopolnimi projekti in še vedno nezadovoljivi kakovosti raznih industrijskih proizvodov.

Kjub določenim izboljšavam v kakovosti obrtniških del pa se v številnih primerih pri izvedbi še vedno ugotavljajo pomanjkljivosti in slaba kakovost posameznih del in proizvodov, zlasti pa pri materialih in končnih produktih, ki jih dobavljata obrt in industrija.

Gradbena inšpekcija skuša po ugotovitvah na tehničnih in inšpekcijskih pregledih s primernimi ukrepi in opozorili vplivati na izboljšanje. Licitacije zaradi prenasičenosti gradbenih podjetij niso uspevale in je bil le majhen % del oddan z licitacijami, več pa z zbiranjem ponudb in z neposrednimi ponudbami, ker bi z razpisi sicer investitorji izgubljali preveč časa.

Tudi v letu 1960 se je zlasti v začetku leta čutilo pomanjkanje nekaterih materialov, posebno stekla, betonskega železa in še nekaterih drugih materialov; to je slabo vplivalo na napredovanje gradenj.

V zvezi z uvajanjem standardiziranih in tipiziranih izdelkov ter prefabriciranih elementov, namenjenih čimvečji industrializaciji zlasti v stanovanjski izgradnji, je bil dosežen določen napredek (tipizirana okna, vrata, montažna gradnja, ki se stalno dopolnjuje itd.).

Uspešnejše delo gradbenih inšpektoratov še vedno ovira nezadostna zasedba delovnih mest pri ljudskih odborih.

Republiška komisija za revizijo projektov je potrdila 166 idejnih projektov v skupni vrednosti 31,6 milijarde din in 343 glavnih projektov v skupni predračunski vrednosti 18,5 milijarde din.

Pri svojem delu je komisija angažirala nad 400 specialnih strokovnjakov, ki jih je za ocenjevanje projektov izbirala glede na posebnosti objektov, zlasti pa strokovnjake, ki so se pri podobnih objektih posebej izkazali. Pri delu komisije so sodelovali tudi vsi inšpektorati ter strokovnjaki državnega sekretariata za notranje zadeve in drugih republiških upravnih organov.

V dosedanjem sistemu investicijske izgradnje je bilo delo komisije pomembno v tem, da je komisija prenašala izkustva na mlajše projektante, predlagala funkcionalne izboljšave v projektih in ustvarila finančne prihranke za ca. 1 milijardo dinarjev, ne da bi bile pri tem prizadete velikost objekta in njegove tehnološke zahteve.

Velika investicijska izgradnja v tem letu ni šla povsod v skladu z zmogljivostmi projektantskih organizacij, kar je imelo svoj odsev v nepopolnih projektih. To je imelo negativne posledice ne le pri reviziji projektov, temveč tudi pri izvajanju objektov. Vendar se projektivne organizacije počasi podrejajo zahtevi za uporabo tipiziranih detajlov, ki bi pomenila znaten časovni prihranek pri projektiranju.

Poglavitne slabosti pri projektiranju in reviziji projektov so izhajale iz načina dovoljevanja investicijskih posojil iz splošnega investicijskega sklada.

Zaradi kratkih razpisnih rokov so bili projekti zelo površno izdelani in ni bilo mogoče organizirati ustrezne revizije projekta.

Med letom so se gradbeni stroški večkrat zvišali in to je terjalo naknadno revizijo in izdajanje dodatnih odločb.

Zavodi: Pod nadzorstvom sekretariata sta Urbanistični inštitut LRS in Centralni zavod za napredek gospodinjstva.

Urbanistični inštitut LRS je začel redno delati v začetku leta, ko je dobil ustrezne prostore in se tudi kadrovsko postopoma izpopolnjeval. V tem letu je steklo delo na inštitutovem sektorju za regionalno urbanistično raziskovanje in na sektorju za stanovanjsko raziskovanje. Na sektorju za regionalno urbanistično raziskovanje je inštitut pripravljal enotno metodologijo regionalnega urbanističnega planiranja v LRS, ki jo je naročil sklad Borisa Kidriča, in je pretežni del te naloge tudi dokončal. Drugo pomembno delo je tema »Soseska kot urbanistični element razvoja mest in naselij«; začeto je bilo v jeseni 1960 in se bo nadaljevalo v letu 1961.

Na sektorju za stanovanjsko raziskovanje je delal inštitut studije o funkcionalnih elementih stanovanja, o raziskavah stanovanjskih navad v LR Sloveniji in študijo o osnovni preskrbi z živili in elementih zgradb za osnovno preskrbo z živili v stanovanjskih naseljih, ki jo je naročil stanovanjski sklad LRS, da se ugotovijo osnove za načrtno programiranje prostorov in objektov osnovne preskrbe.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva je v preteklem letu postopoma prehajal od pretežno prosvetnega dela k specializiranemu delu na področju pomoči družini in gospodinji. Poglobil je zlasti svoje delo na področju družbene prehrane v smeri vzgoje potrošnika in vplivanja na proizvodnjo predmetov široke potrošnje ter v pridobivanju podjetij za svoje storitve.

Zavod je sestavljal orientacijske normative za porabo živil in zaposlitev delovne sile v obratih družbene prehrane in sestavil priporočilo za prehrano otrok v šolskih kuhinjah ter študiji o funkcionalnih zahtevah priprave transporta in razdeljevanja hrane v bolnišnicah in ustanovah otroškega varstva.

Po naročilu gospodarskih organizacij je zavod preizkusil 25 novih proizvodov glede na kakovost in uporabnost in za nekatere od njih izdelal navodila za uporabo. Zavod je izdelal predlog za šolsko obleko, ki ga je sprejel svet za šolstvo LRS in ga priporočil vodstvom šol.

Zavodova revija »Sodobno gospodinjstvo« je imela v letu 1960 22 670 naročnikov. Glede na pomen stanovanjskih skupnosti pa bo začela v letu 1961 izhajati slovenska izdaja zveznega lista »Stanbena zajednica« in bo zato prenehalo izhajati »Sodobno gospodinjstvo«.

8. Sekretariat Izvršnega sveta za promet

Močan razvoj proizvodnje in vzporedno naraščanje življenjskega standarda stalno povečujeta potrebo po prometnih storitvah. Obseg teh storitev neprestano narašča, in sicer hitreje od planskih predvidevanj. Vendar prometne kapacitete ne sledijo ustrezno naraščanju potreb po prometnih storitvah, to pa povzroča, da se prometne kapacitete trošijo čez mero in da pada kakovost in naraščajo stroški prometnih storitev, vse to pa pomeni škodo za celotno gospodarstvo.

Promet ni homogeno področje, ker je delovno področje posameznih panog prometa različno, prav tako tudi njihov položaj. Zato se zaostajanje za razvojem pojavlja v posameznih panogah v različni meri. Dosedanji razvoj kaže, da je bilo najmočnejše zaostajanje v tistih panogah prometa, ki so obdržale centralistično upravljanje (železnica, PTT in ceste), medtem ko se je cestni in pomorski promet, ki je bil decentraliziran, mnogo bolje prilagajal potrebam tržišča in se hitreje razvijal.

Centralistično upravljanje v določenih panogah se je kazalo na različne načine. Podjetja niso sama razpolagala z ustvarjenimi skladi, niso mogla odločati o investicijski politiki in izkoriščati osnovnih sredstev po svojem preudarku. Centralna delitev dohodka ni spodbujala podjetij k racionalnemu gospodarjenju.

Predpisane neekonomske železniške in PTT tarife kakor tudi nizki prispevki uporabnikov cest onemogočajo ustvarjanje zadostnih sredstev za razvoj, pomenijo dotiranje koristnikov prometa in s slabljenjem ekonomske moči železniških, transportnih in PTT podjetij ustvarjajo pogoje za administrativno in centralistično vodenje teh panog.

Delavsko samoupravljanje se ob takih razmerah v navedenih panogah ni moglo uveljaviti. Takšno stanje je tudi neugodno vplivalo na produktivnost dela v teh panogah.

Centralizem v posameznih panogah je preprečeval sodelovanje komun in okrajev pri reševanju prometne problematike, to pa je povzročilo, da se ti organi niso zanimali za gospodarsko problematiko in organizacijo prometa.

Navedena bistvena problematika je odločilno nakazovala smer delovanja sekretariata Izvršnega sveta za promet. Temeljni cilj sekretariata je bil, da skuša v okviru danih možnosti doseči, da se odpravi centralistično in administrativno upravljanje v prometu in izenačijo pogoji za poslovanje in razvoj prometa s pogoji v drugih panogah gospodarstva, skladno z osnovnimi načeli našega družbeno-gospodarskega sistema, posebej še s spremembami gospodarskega sistema. Poudarek je dajal zlasti uveljavljanju načel ekonomizacije odnosov, delavskega upravljanja in komunalnega sistema na področju prometa. Prav preteklo leto pomeni doslej največji korak naprej v odpravljanju centralističnih in administrativnih odnosov v prometu.

Sekretariatu nalagajo veljavni predpisi, da na področju prometa opravlja določene strokovne naloge za Izvršni svet, vse upravne zadeve iz republiške pristojnosti, kolikor niso zanje pristojni drugi republiški organi (n. pr. uprava za ceste LRS), nadzorstvo nad zakonitostjo dela in nekatere druge pravice nasproti upravi za ceste LRS ter strokovno in administrativno službo za strokovni svet Izvršnega sveta za promet.

Ena osnovnih nalog sekretariata je bilo sodelovanje v pripravah za izdajo zveznih zakonov o organizaciji jugoslovanskih železnic, o organizaciji jugoslovanskih PTT, o lukah, o javnih cestah in o podjetjih za ceste, od katerih sta prva dva bila medtem že sprejeta, sprejem zadnjih treh pa se z gotovostjo pričakuje letos. Začetki priprave teh zakonov segajo že v prejšnja leta. Temeljna vprašanja, ki so bila predmet razprave ob teh osnutkih, so bila vprašanja, kako čim popolneje uvesti oziroma bolj uveljaviti na teh področjih osnovna načela naše družbeno-gospodarske ureditve, predvsem načela delavskega samoupravljanja, komunalnega sistema in ekonomizacije. Z uveljavljanjem teh načel bi odpravili administrativni oziroma centralistični sistem upravljanja in financiranja, ki se v večji ali manjši meri izvaja na navedenih področjih. Skupaj z

drugimi ukrepi bi tako pripomogli, da bi se na teh področjih čim popolneje uveljavil režim relativno prostega tržišča, usmerjenega z družbenimi plani le v osnovnih proporcih, z namenom, da se prepreči stihijsko formiranje cen in uveljavi režim delitve dohodka po uspehih dela tako med delovnimi kolektivi in družbeno skupnostjo kot znotraj delovnih kolektivov samih.

Sekretariat je deloma neposredno sodeloval pri redakciji osnutkov navedenih zakonov, deloma je k njim dajal mnenja in pripombe. O osnutkih in svojih pripombah je informiral Izvršni svet in svoja stališča vskladil s stališči organov Izvršnega sveta. Neposredno je sodeloval pri redakciji nekaterih osnutkov zakona o organizaciji jugoslovanskih železnic in temeljnega zakona o javnih cestah. Pri obravnavi osnutkov je sodeloval z republiškim sindikatom prometnih delavcev, s prizadetimi organi, deloma tudi iz drugih ljudskih republik, in organizacijami, predložil jih je v mnenje tudi strokovnemu svetu Izvršnega sveta za promet. Zaradi boljše proučitve osnutkov je ustanovil tudi strokovne komisije, tako za proučitev organizacije cestne službe in drugih vprašanj s področja osnutka zakona o cestah in za obdelavo osnutkov zakona o lukah. Izdelal je tudi več lastnih osnutkov z nekaterih od teh področij, da bi rabili kot osnova za diskusijo. Obsežnost zadevnih akcij izhaja iz okoliščine, da je moral sekretariat obravnavati številne zakonske osnutke z navedenih področij. Saj je bilo s področja organizacije jugoslovanskih železnic obravnavanih 17 osnutkov, od tega 8 v letu 1960, s področja organizacije JPTT 4 osnutki, s področja cest 2 osnutka in s področja luk 4 osnutki.

Rezultat skupnih naporov prizadetih organov in organizacij, posebej izredne aktivnosti direkcije JŽ Ljubljana in prizadevanj republiškega odbora sindikatov, s katerimi je sekretariat sodeloval, je bil ta, da je bil sprejet znaten del predlogov, katerih namen je bil, da se uveljavijo temeljna načela našega družbeno-gospodarskega sistema in odpravijo administrativne in centralistične tendence osnutkov, ki so se v njih vztrajno in vedno znova ponavljale, jasno ali prikrito, v tej ali oni obliki. Te tendence so v glavnem izločene iz zakonov o organizaciji JŽ in JPTT, ki že veljata. Tako je n. pr. sekretariat uspel, da je bilo glede višine in načina pobiranja povračil za uporabo luk sprejeto načelo, da to vprašanje urejajo podjetja za luške prekladalne storitve samostojno, ne pa da se ureja administrativno in centralno.

Izrednega pomena za samostojnejši razvoj prometnih podjetij so bile napovedane spremembe gospodarskega sistema, katerih prvi osnutki so bili dostavljeni že v tem letu. S svojimi pripombami si je sekretariat prizadeval opozoriti na različen položaj posameznih panog in deloval za vzpostavitev enakopravnega gospodarskega položaja vseh prometnih panog med seboj in z drugimi gospodarskimi panogami.

Dajanje mnenj k osnutkom raznih predpisov je pomenilo eno izmed trajnih obsežnih nalog sekretariata.

Prvi osnutek zveznega plana za obdobje 1961—65 je določal močno centralizacijo investicijskih sredstev in izrazito administrativno delitev teh sredstev ob različnih pogojih. Večji del sredstev je bil predviden, da se podeli brez obveze vračanja za gradnjo novih objektov, ki bi postali rentabilni v daljši perspektivi.

Sekretariat si je prizadeval, da se uveljavi večja decentralizacija investicijskih sredstev, ki naj bi se podeljevala v obliki kreditov ob enakih pogojih za istovrstne objekte in uporabila prvenstveno za modernizacijo prometa in le za

tiste nujne razširitve kapacitet, ki bi dale v čim krajšem času večje gospodarske rezultate. Poudarjal je, da investicije v nekaterih panogah prometa zaostajajo in da je intenzivnejše vlaganje v te panoge nujno. Sekretariat je poskusil doseči, da bi sam plan petletnega razvoja omogočil, da se izenači način gospodarjenja v prometu z načinom v drugih panogah gospodarstva, ker bi se le tako lahko uspešno uveljavila načela novih zakonov s področja prometa.

Kljub prizadevanjem sekretariat ni uspel in je velik odstotek sredstev razdeljen v prometu namensko v duhu prvotnega predloga. Prav tako ni uspel, da bi namenili zvezne kredite za izgradnjo luke Koper in letališča v Brnikih in za zvezo avtomobilske ceste Ljubljana—Djevdjelija z mejnima prehodoma Ljubelj in Podkoren, medtem ko je za elektrifikacijo železniške proge Jesenice —Zagreb in za rekonstrukcijo ljubljanskega vozlišča zelo nedoločeno predvideno, da se gradita z zveznimi krediti.

Pri sestavi republiškega petletnega programa in letnega plana 1961 je sekretariat v sodelovanju z upravo za ceste LRS in s prometnimi podjetji oziroma skupnostmi analiziral osnovne probleme razvoja posameznih prometnih panog in delavnosti. V najtesnejšem sodelovanju z zavodom za plan LRS je pripravljal analize in predloge, da bi nakazal nujnost reševanja bistvenih problemov prometa, ki so naslednji:

Železnica je petletni plan investicij, ki so obsegale tudi obnovo, izpolnila le s 45 % po vrednosti, zato je zaostala elektrifikacija proge Postojna—Ljubljana, izpadla rekonstrukcija ljubljanskega železniškega vozlišča, zamenjava lokomotiv, nabava potniških voz in tirnih avtobusov. Posledice izpada teh investicij se kažejo v nepravočasni dostavi tovornih voz, preobremenjenosti potniških voz in drugačnih neustreznih storitvah železniškega prevoza.

Zaostajanje investicij v preteklem obdobju bi bilo treba nujno nadomestiti s hitrejšim in večjim vlaganjem v tem petletnem obdobju, vendar glede na nezadostne zvezne kreditne možnosti petletni program ni mogel zadovoljiti te zahteve. Lastni skladi železniških podjetij zadoščajo le za najnujnejšo obnovo kapacitet.

Analiza je pokazala, da pomanjkanja tovornih voz ni mogoče odpraviti s povečanjem števila voz, pač pa z njihovim hitrejšim kroženjem. Zato predvideva program modernizacijo tehničnih postaj, prvenstveno ljubljanskega vozlišča, obnovo prog za večje osne pritiske in večje hitrosti ter elektrifikacijo najbolj obremenjene proge Jesenice—Dobova.

Izboljšanje potniškega prometa bo mogoče doseči z Dieslovimi stroji za brzovlake, z nabavo štiriosnih voz in z večjo uporabo tirnih avtobusov.

Obseg izvedbe programa je odvisen od razpoložljivih sredstev železniških podjetij in kreditov za železnico. Prihodnje možnosti za uresničenje programa so v primeri s preteklostjo bolj gotove, ker prvi zakon o organizaciji jugoslovanskih železnic prenaša investicijsko politiko na železniška podjetja, ki so za uresničenje programa neposredno zavzeta. Obseg uresničenja pa bo v znatni meri odvisen od približanja železniških tarif ekonomskim cenam železniških prevozov, kajti sedanje tarife in predvideni krediti onemogočajo uresničenje petletnega programa investicij. Posebno pozornost bo treba posvetiti pridobivanju železniškega tranzita na progi Jesenice—Repentabor in Šentilj—Koprivnica—Sežana, ker je tranzit na teh progah zaradi enostranske in neprožne tarifne politike generalne direkcije JŽ v preteklih petih letih močno nazadoval v korist avstrijskih in italijanskih železnic, to pa pomeni izgubo velikega zneska neblagovnih deviz.

V preteklih petih letih so bile izvršene številne modernizacije, rekonstrukcije in gradnje na pomembnejših cestnih zvezah (481 km). Najpomembnejši objekti so avtomobilska cesta Ljubljana—Zagreb, cesta Senožeče—Koper, modernizacija severne magistrale, modernizacija ceste Celje—Ljubljana na sektorju Trojan in izboljšava nekaterih turističnih cest (Bled—Bohinj, Kranjska gora—Vršič—Bovec).

Cestni promet v zadnjih letih tako naglo narašča, da navedena dela niso zadostovala, da bi bili prilagojeni prometu vsi tisti odseki cestne mreže, katerih promet znatno presega sposobnost cestne konstrukcije. Gramozne izvedbe cest terjajo velike stroške za vzdrževanje nekaterih sektorjev pri sedanjem prometu, zato je zaradi omejenih sredstev vzdrževanje često skromnejše, to pa povzroča slabšanje stanja cest. Posebno velike stroške povzročajo tudi odseki cest, katerih modernizacija je bila opravljena do leta 1945, vendar niso bile grajene za današnje obremenitve in zato naglo propadajo. Popravila teh cest izboljšajo stanje le za kratek čas, čeprav so stroški veliki. Taki odseki so Celje—Maribor, Planina—Senožeče, Postojna—Rupa in Kranj—Jesenice; njihova rekonstrukcija terja velike investicije.

Vkljub naglo naraščajočemu prometu pa dohodek iz prispevkov uporabnikov le počasi narašča, ker je njihov prispevek zgolj simboličen in sestavlja komaj 20 % stroškov za vzdrževanje cest.

Petletni program modernizacije cestne mreže določa, da se investicijska sredstva koncentrirajo predvsem na modernizacijo tistih gramoznih cest, ki zaradi velikega prometa povzročajo največje stroške za vzdrževanje in veliko škodo na vozilih, nadalje na obnovo dotrajanih že moderniziranih cest, na izboljšanje cest, ki povezujejo večja gospodarska središča med seboj in z avtomobilsko cesto, in na primerno modernizacijo nekaterih turističnih cest.

Podjetja javnega cestnega prometa so imela vse možnosti za uveljavitev gospodarskih načel. Njihov razvoj so pospeševali potrebni investicijski krediti, zato so se naglo in učinkovito razvijala ter visoko prekoračila s planom določen obseg prevozov kot tudi investicij. Pri investicijah se je pokazala težnja, nabavljati le težka vozila, ker so se podjetja usmerila v tovornem prometu predvsem na dolge proge, v potniškem prometu pa najbolj prometne smeri cestnega križa in so s tem posegla pretežno na področje železnice, ki je to omogočila z neekonomskimi tarifami in s slabo kakovostjo storitev.

Taka orientacija podjetij javnega prometa je slabo vplivala na stanje cest, ki večinoma niso grajene za promet s težjimi vozili. Istočasno pa so zapostavila veliko potrebo po lokalnem prevozu tovora in potnikov; to je prisililo podjetja izven prometne delavnosti, da so investirala v svoj režijski park.

Avtomehanične storitve vedno bolj zaostajajo za potrebami hitro naraščajoče cestne motorizacije. Pomanjkanje avtomehaničnih delavnic sili podjetja, da si pomagajo z lastnimi delavnicami, ki večinoma ne poslujejo racionalno, ker so slabo izkoriščene in imajo tudi vse hibe, ki se kažejo pri drugih avtomehaničnih delavnicah, to je, da so slabo opremljene, niso specializirane in opravljajo delo na obrtniški način.

Podjetja javnega cestnega prometa imajo vse možnosti, da bodo sledila potrebam po cestnem prevozu. Zato se bodo bolj posvetila reševanju problemov na območjih, kjer ni možnosti železniških prevozov oziroma so ti prevozi nerentabilni, brž ko se bodo železniške tarife približale ekonomskim cenam in brž ko bo zmogljivost železnice zadovoljevala potrebo po prevozih.

Pomorski promet je presegal plan investicij in ustrezno presegel tudi plan prevoznega dela v čezmorskih prevozih. Poleg tramperske plovbe je bila v preteklem letu vpeljana redna linijska zveza s Severno Ameriko.

Perspektivni program predvideva povečanje zmogljivosti pomorske plovbe s sodobnimi enotami, ki bodo ustrezale zahtevam linijske čezmorske plovbe, kakor tudi z enotami, ki bodo primerne za veliko obalno službo za zvezo med državami ob Sredozemskem morju in našimi pristaniščí. Realizacijo teh investicij naj bi omogočili zvezni krediti, ki so predvideni za ustrezno povečanje zmogljivosti jugoslovanske čezmorske plovbe.

Mala obalna plovba se ni razvijala, deloma ker razpolaga le s starimi plovnimi enotami, predvsem pa ker ni zmožna konkurirati s cestnim prometom; ta ima na razpolago dobre ceste, ki povezujejo po krajši poti vse kraje ob obali.

Vzporedno z razvojem pomorskega prometa se razvija tudi koprska luka. Promet na izgrajenem enem navezu je v preteklem letu dokazal upravičenost nadaljnje graditve operativne obale, ki je v gradnji in bo do skupne dolžine 400 m dograjena v letu 1961. Perspektivni program določa nadaljnjo gradnjo operativne obale koprske luke in gradnjo potrebnega skladiščnega prostora kakor tudi povezavo luke z železnico.

Dela za zgraditev novega letališča v Brnikih se niso nadaljevala, ker ni bilo na razpolago zveznih sredstev, s katerimi se sicer grade druga letališča v državi. Rekonstrukcija ljubljanskega železniškega vozlišča in elektrifikacija železniške proge pa zahteva do leta 1964 opustitev sedanjega letališča. V petletni program je zato vstavljena izgradnja tega letališča.

Modernizacija PTT zvez je ugodno napredovala; pri tem so k lokalnim investicijam v znatni meri prispevale tudi komune. Investicije so bile usmerjene predvsem v polaganje kablov, izgradnjo telefonskih avtomatskih central in izgradnjo novih poštnih poslopij.

Perspektivni program predvideva položitev mednarodnega kabla Zagreb—Ljubljana—Trst in Ljubljana—Maribor, medkrajevnih kablov Pivka—Reka, Koper—Portorož, Celje—Velenje in Maribor—Ptuj, izgradnjo avtomatskih telefonskih central v pomembnejših gospodarskih središčih in graditev poslopij.

Sekretariat je razmeroma pogosto sodeloval z ljudskimi odbori v posameznih zadevah, posebno glede cest I. in II. reda in glede avtobusnih prog. Sodelovanje pa ni bilo sistematično, ker ni zajelo vseh problemov prometa na območju ljudskih odborov.

Pri ljudskih odborih se opaža pomanjkljivo obravnavanje prometne problematike. Pomanjkljivost se med drugim kaže tudi v tem, da noben okraj razen koprskega nima sveta za promet in da večina ljudskih odborov nima določenega referenta, ki bi stalno obravnaval zadeve s področja prometa. Tako stanje seveda nezadovoljivo vpliva na proučevanje in reševanje prometnih problemov s področja ljudskih odborov, to pa ni v skladu z razvijanjem komunalnega sistema.

Z že opravljeno decentralizacijo jugoslovanskih železnic ter pošt, telegrafov in telefonov in z napovedano decentralizacijo cestne službe, luk in letalstva, se prometna podjetja s teh področij vključujejo v gospodarstvo komun; s tem so oziroma bodo komunam in okrajem dane določene obveznosti in možnosti za reševanje prometnih problemov na njihovem območju. Novi gospodarski predpisi dajejo ljudskim odborom več možnosti za sodelovanje s prometnimi podjetji in zbujajo pri njih več zavzetosti za razvoj teh podjetij.

Ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča je ne samo posebnega pomena za promet v Ljubljani, temveč ima tudi širši pomen za ves drug notranji in za mednarodni promet. Sekretariat je zato posvetil vso potrebno pozornost vprašanjem v zvezi z ureditvijo ljubljanskega prometnega vozlišča ter je sodeloval pri njih reševanju.

Sekretariat je sodeloval pri pripravah za ustanovitev enotne republiške zbornice za industrijo in rudarstvo, gradbeništvo in promet, in sicer ne le pri pripravljanju osnutka zakona o ustanovitvi zbornice in njenega statuta, temveč je tudi na primerne načine pojasnjeval podjetjem s področja prometa koristi, ki jih prinaša zbornica članom samim in našemu gospodarstvu. Zbornica bo lahko koristila medsebojni koordinaciji prometnih panog in koordinaciji med področjem prometa in drugimi gospodarskimi področji.

Zaradi večkrat nastalega pomanjkanja železniških tovornih voz je sekretariat izvedel oziroma predlagal operativne ukrepe, ki naj to pomanjkanje omilijo.

Na področju cest je sekretariat obravnaval ter ukrepal oziroma predlagal ukrepe predvsem v zvezi z rekonstrukcijo cestnega prometnega križa in severne cestne magistrale z izgradnjo Zasavske ceste, z dovršitvijo predora Ljubelj in rekonstrukcijo dovozne ceste do predora, z gradnjo avtomobilske ceste Zagreb—Maribor ter s premostitvenim kreditom za kritje primanjkljaja uprave za cestna dela.

Na področju cestnega prometa je sekretariat zastopal stališče tarifne prostosti, ki se je uveljavilo nasproti tendencam po sporazumu o enotnih tarifah. Aktivno je sodeloval, ko se je pripravljal statut sveta za cestni promet pri zvezni prometni zbornici, da bi se v čimvečji meri odpravile našemu družbeno-gospodarskemu sistemu nasprotujoče tendence, izražene v osnutku statuta. V skladu z načeli komunalnega sistema je podprl predlog nekaterih ljudskih odborov, da se dajanje pritrditev za lokalne avtobusne linije prenese na ljudske odbore oziroma na njihovo upravo. Sodeloval je v koordinacijskem odboru za varnost cestnega prometa oziroma kasneje v komisiji za varnost cestnega prometa pri državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS.

Na področju pomorskega prometa se je sekretariat zavzel, da bi se zagotovila finančna sredstva, potrebna za gradnjo drugega in tretjega naveza operativne obale koprske luke. Ustrezna sredstva so pristojni organi zagotovili. Ni pa uspelo, da bi se priznale luki Koper mednarodne tranzitne železniške tarife, ki so priznane reški luki, čeprav je sekretariat skupaj z bivšo direkcijo JŽ predložil na pristojna mesta zadevno analizo v podkrepitev svojih predlogov. Uspešno je posredoval, da je prišlo do sporazuma med Splošno plovbo in Jugolinijo o kooperaciji na redni pomorski progi Jadran—Severna Amerika in da se je priznala zvezna dotacija za obalno pomorsko progo v malem obmejnem prometu Trst—Umag tudi za čas izven turistične sezone. Ni pa uspelo posredovanje, da se odobri inozemski kredit za nabavo dveh pomorskih ladij za Splošno plovbo iz Holandije.

Sekretariat se je le deloma uspešno zavzel za nadaljevanje gradnje letališča Brniki, ker za zdaj ni uspelo zagotoviti udeležbo zveznih finančnih sredstev.

Najobsežnejša upravna naloga je bilo dajanje pritrditev k uvedbi, spremembi ali odpravi avtobusnih prog, ki potekajo v mejah LRS, ter dajanje mnenj in soglasij v postopku za izdajo dovoljenj za redne medrepubliške avtobusne proge in za prevoze v mednarodnem cestnem prometu, ki jih izdaja zvezna

uprava za ceste. Sekretariat je tudi odločal o pritožbah zoper določene odločbe, ki jih izdaja uprava za ceste LRS na prvi stopnji.

Nove upravne naloge je dobil sekretariat z novimi predpisi o organizaciji JŽ in JPTT.

Sekretariat je opravljal tudi študijsko-analitične naloge z izdelavo raznih analiz glede na to, da ni na razpolago oziroma ni uspelo pritegniti ustreznih znanstvenoraziskovalnih institucij. Izdelal je razne analize o problematiki cestnega transporta (o potrebah po šoferskem kadru in vzgoji tega kadra, o avtomehaničnih delavnicah itd.), mednarodnega tranzita itd.

Sodelovanje sekretariata s sekretariatom Zveznega izvršnega sveta za promet in zveze ni bilo zadostno, zlasti ne v načelnih vprašanjih, čeprav je naš sekretariat opozarjal na potrebo po boljših stikih. Stanje se je izboljšalo konec leta.

Strokovnemu svetu Izvršnega sveta za promet je sekretariat predložil v mnenje osnutke zakonov o organizaciji JŽ in JPTT, o cestah in o lukah ter osnutek perspektivnega plana za razvoj prometa v LRS v razdobju 1961—1965, uprava za ceste LRS pa predlog za predračun cestnega sklada LRS za leto 1961. O predloženem gradivu je strokovni svet razpravljal na treh sejah z razmeroma slabo udeležbo. Več članov strokovnega sveta ne sodeluje pri delu sveta.

Sodelovanje z bivšo direkcijo JŽ Ljubljana je postajalo med letom vedno intenzivnejše. Skupno so bili obravnavani vsi pomembnejši problemi s področja železnic, predvsem osnutki zakona o organizaciji JŽ. Manj intenzivno je bilo sodelovanje z bivšim podjetjem za PTT promet glede na manj obsežno in lažjo problematiko v tej panogi, razen osnutkov zakona o organizaciji JPTT, ki so bili obravnavani v najožjem sodelovanju.

Od posameznih gospodarskih organizacij so bili pogostejši stiki s podjetji javnega cestnega prometa v zvezi z upravnimi nalogami, ki jih opravlja sekretariat na tem področju. Na področju pomorstva in letalstva je sekretariat sodeloval z Jadrolinijo in JAT-om pri vzpostavljanju linij, sicer pa je bil v stalnem stiku s podjetjema Splošna plovba Piran in Pristanišče Koper.

Sodelovanje z združenjem cestnega prometa Jugoslavije — sekcijo za LRS — do zamenjave sekretarja sekcije ni bilo najboljše, ker je bil ta naklonjen centralizmu združenja in birokratskemu gledanju na naloge združenja. Po zamenjavi sekretarja so se odnosi izboljšali in obstoji sodelovanje v obravnavanju problemov skupnega pomena.

S poslovnim združenjem podjetij javnega cestnega prometa »Slovenija transport« je bil sekretariat manj v stiku, ker v tem združenju prevladuje problematika, ki spada v pristojnost upravnega odbora poslovnega združenja. O vprašanjih splošnejšega ali načelnega pomena izmenjuje sekretariat mnenja tudi s tem združenjem.

Na področju statistične službe je občutna pomanjkljivost v tem, da ta ne daje vseh potrebnih osnovnih podatkov, ki bi omogočili, da bi sekretariat uspešno spremljal delovanje gopodarskega sistema v prometu. V ta namen bi bilo treba predpisati enotno evidenco določenih osnovnih podatkov vsem prometnim podjetjem.

Stik z javnostjo je potekal v glavnem po tisku, ki je dobival podatke na tiskovnih konferencah pa tudi drugače, predvsem o osnovnih načelih pomembnejših osnutkov zakonskih predpisov s področja prometa, da bi se v širši javnosti zbudilo zanimanje in razpravljanje o vprašanjih s tega področja.

Narava nalog je zahtevala, da so se te opravljale pretežno kolektivno. Delo zato ni bilo strogo deljeno na notranje organizacijske enote, čeprav te načeloma obstojijo za pravne, ekonomsko-analitske in planske zadeve ter za zadeve posameznih panog prometa.

Od 23 delovnih mest (16 strokovnih, 7 administrativnih), predvidenih v predlogu sistemizacije, je bilo zasedenih povprečno le 16 mest (11 strokovnih, 5 administrativnih), a tudi sedanja zasedba strokovno ne ustreza v celoti. Tako stanje je bilo eden razlogov, da je bilo treba delati z zunanjimi sodelavci in s strokovnimi komisijami.

Kolegij ni odigral svoje vloge kot sekretarjev posvetovalni organ o vseh načelnih vprašanjih in o tekoči strokovni problematiki.

Uprava za ceste LRS ima kot samostojen republiški upravni organ nalogo, opravljati na področju javne cestne službe v LRS upravne zadeve iz republiške pristojnosti, določene s predpisi. Tako ima zlasti nalogo, opravljati gospodarske naloge glede cest I. in II. reda (skrb za vzdrževanje, gradnjo in rekonstrukcijo ter zimsko službo), izvrševal strokovne naloge glede cest v LRS (proučevanje razvoja cestne mreže, obdelava podatkov o obremenitvi cest itd. zaradi izvajanja oziroma predlaganja potrebnih ukrepov) in opravljati določene upravne zadeve v ožjem pomenu (izdajanje nekaterih odločb v upravnem postopku po predpisih o varstvu javnih cest itd.).

Uprava je v svoji režiji vzdrževala ceste I. in II. reda v LRS ter opravljala zimsko službo na njih. Opravljala je sama tudi popravila in manjše modernizacije. Izvrševala je investitorske posle pri določenih novih gradnjah in rekonstrukcijah cest, deloma pa je opravljala ta gradbena dela tudi v svoji režiji.

Modernizacija in rekonstrukcija cest I. in II. reda se je izvajala na raznih pomembnejših cestnih odsekih v okviru razpoložljivih republiških, okrajnih in drugih sredstev (na Karlovški in Celovški cesti ter pri Dolgem mostu v Ljubljani, v predoru Ljubelj, na odsekih severne magistrale, ceste v Logarsko dolino in Zasavske ceste, na odsekih Novo mesto—Gorjanci, Podkoren—Rateče, Kranjska gora—Sežana, Godovič—Idrija, Šenčur—Brniki, Vič—Polhov Gradec, Stara cerkev —Livold, Nova Gorica—Šempeter itd.).

Uprava je izdajala upravne odločbe po predpisih o varstvu javnih cest (dovoljenja za izredno uporabo cest I. in II. reda, za gradnje v cestnem varstvenem pasu, za priključke itd.). Obravnavala je razne pravdne in nepravdne civilnopravne zadeve, tako zlasti odškodninske zahtevke uprave proti povzročiteljem poškodb na cestah ter podobne zahtevke uporabnikov cest proti upravi, če so utrpeli škodo zaradi zatrjevanih pomanjkljivosti na cestah, dalje sklepanje pogodb o izvajanju cestnih del in o pridobivanju nepremičnin za potrebe cest, pripravljanje zemljiškoknjižnih predlogov in podobno. Izpopolnjevala je cestni kataster in evidenco reklamnih tabel ob cestah. Sistematično je uprava opravljala štetje prometa na cestah.

Uprava se je ukvarjala tudi s študijskim delom. Izdelala je elaborate s predlogi za ocenjevanje cest, o osnovnih problemih sodobnega projektiranja in gradnje cest, o vplivu osnih obremenitev na cestišče v zvezi z vprašanjem o povračilih za uporabo cest, o stanju, razvoju, rekonstrukciji in financiranju cest v LRS. Variantno je obdelala vprašanje o poteku avtomobilske ceste na Gorico oziroma Trst. Obdelala je varianto izpeljave avtomobilske ceste Zagreb—Maribor čez Podplat kot nasprotni predlog k trasi, po kateri je JLA že začela gradnjo

te ceste. Varianta uprave skuša rešiti izboljšanje povezave Maribora s Celjem glede na dotrajanost sedanje cestne povezave med tema mestoma, vendar s tem ni uspela. Obdelala je tudi vprašanje o priključku predora Ljubelj na cesto Bratstva in enotnosti do Ljubljane.

Uprava je sodelovala s sekretariatom Izvršnega sveta za promet pri obravnavanju osnutkov temeljnega zakona o javnih cestah, posebej glede organizacije cestne službe. Sodelovala je tudi pri drugih osnutkih predpisov, zanimivih za cestno službo.

Sodelovanje uprave s sekretariatom Izvršnega sveta za promet je terjalo že samo izvrševanje s predpisi določenih nadzorstvenih pravic, ki jih ima sekretariat proti njej. V tem okviru je sekretariat zahteval od uprave poročila o delu, mnenja o vprašanjih z njenega delovnega področja in je njene predloge in mnenja za Izvršni svet predlagal le — temu s svojim mnenjem. Izven tega okvira so se stiki razvijali v različnih oblikah tesnega sodelovanja med obema upravnima organoma pri obravnavanju vseh pomembnejših, zlasti načelnih vprašanj. Intenziteto teh stikov povečujejo z izrednim razvojem cestnega prometa rastoči pomen cest in vedno večji problemi v zvezi s tem.

Z zvezno upravo za ceste so se skupni problemi obravnavali na rednih sestankih, ki jih je sklicevala z direktorji republiških uprav oziroma direkcij za ceste.

Sodelovanje z ljudskimi odbori se ni razvijalo v celoti v okviru nalog, ki jih ima po predpisih uprava glede njihove cestne službe. Te naloge sestojijo iz dolžnosti uprave, da strokovno usmerja in nadzoruje celotno javno cestno službo v LRS in opravlja še nekatere druge naloge v zvezi s cestno službo ljudskih odborov. Teh nalog pa ni vselej opravljala tako, kot bi to bilo potrebno; vzrok za to je deloma tudi nezadostna zasedba delovnih mest v upravi.

Uprava ne uživa potrebne podpore ljudskih odborov pri preprečevanju in odstranjevanju gradenj ob cestah, če so te v nasprotju s predpisi o varstvu javnih cest.

Na sedežu uprave je od 33 delovnih mest, določenih v začasni sistemizaciji, nezasedenih 19. V primeru s predlogom za novo sistemizacijo, ki predvideva 40 mest, je nezasedenih 26 mest. Slabo so zasedene tudi tehnične sekcije uprave, razen tehnične sekcije v Ljubljani. Najbolj primanjkuje inženirjev in tehnikov. Vzrok za pomanjkanje kadra je v glavnem sedanji sistem plač v javni upravi, ki ni dovolj spodbujevalen. Kljub pomanjkanju strokovnega kadra je uprava za ceste LRS uspešno opravila svoje naloge glede cest, ki jih upravlja.

Cestarska šola v Ljubljani v šolskem letu 1960-1961 ne deluje, ker se je za vpis priglasilo premalo kandidatov.

9. Sekretariat Izvršnega sveta za delo

Z utrjevanjem in nadaljnjim razvojem komunalnega sistema je bila v preteklem letu vrsta pristojnosti s področja dela prenesena delno na okrajne, v večji meri pa na občinske ljudske odbore. To velja predvsem za službo inšpekcije dela in zaposlovanje delavcev. Pa tudi na drugih področjih so se vprašanja dela v vedno večji meri urejala v okviru ljudskih odborov oziroma ob krepitvi materialne osnove delavskega samoupravljanja v samih delovnih kolektivih. Ti so uspešno pričeli uveljavljati lastne predpise na področju urejanja delovnih razmerij, delovnih pogojev in strokovnega usposabljanja kadrov za potrebe

delovnega mesta, vidne uspehe pa so dosegli tudi pri uvajanju novih oblik razdeljevanja sredstev za osebne dohodke in pri tem mnogokrat našli izvirne načine nagrajevanja po delu ali pa veljavne sisteme izpopolnjevali.

Glede na tak razvoj je moralo delo sekretariata nujno prerasti prejšnje administrativne upravne okvire in se preusmeriti na spremljanje posameznih pojavov in izdajanje ustreznih ukrepov ob neposrednem sodelovanju z ljudskimi odbori in organi delavskega samoupravljanja. Za tako delo je moral sekretariat razviti ustrezno analitično metodo in pri tem v večji meri uporabljati zbrane lastne podatke oziroma statistične podatke zavoda za statistiko LRS.

Okrepiti je moral tudi sodelovanje s sindikati, zbornicami, združenji in družbenimi organizacijami; to je pripomoglo, da so se posamezna vprašanja lahko bolje proučila in našle ustreznejše rešitve.

Do konca leta 1960 je od 427 industrijskih gospodarskih organizacij uvedlo nove sisteme razdeljevanja sredstev za osebne dohodke 172, druga industrijska podjetja pa pripravljajo reorganizacijo poslovanja, ki je ena osnov za uspešno uvedbo takih sistemov, oziroma postopno uvajajo nove oblike razdeljevanja osebnih dohodkov. Tudi v drugih panogah gospodarstva je več kot polovica podjetij uvedla razne sisteme razdeljevanja osebnih dohodkov po delu glede na svoje posebne potrebe in razmere. Osnovna spodbuda za to je bila močna politična delavnost med kolektivi in pa deloma spremenjeni in dopolnjeni gospodarski predpisi. Gospodarski sistem, predvsem pa sistem delitve dohodka gospodarskih organizacij, sta omogočila prehod od administrativnega nagrajevanja delavcev na samoupravno razdeljevanje sredstev za osebne dohodke po delu.

Uvajanje novih oblik razdeljevanja osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah je bilo v maju 1960 predmet posebne razprave v Ljudski skupščini LR Slovenije. Na podlagi poročila sekretariata Izvršnega sveta za delo je Ljudska skupščina sprejela na skupni seji republiškega zbora in zbora proizvajalcev dne 18. maja 1960 resolucijo o razdeljevanju osebnih dohodkov po delu in o strokovnem izobraževanju proizvajalcev, ki je bila objavljena v Uradnem listu LRS, št. 17/60.

Pomembno je bilo tudi aktivno sodelovanje sekretariata za delo pri izdelavi spreminjevalnih določil zakona o sredstvih gospodarskih organizacij in zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke. Prav tako je s posredovanjem svojih predlogov in pripomb k pripravljenim osnutkom sodeloval pri sestavi uredbe o zneskih zagotovljenih osebnih dohodkov.

Sekretariat za delo je redno spremljal gibanje osebnih dohodkov, izrabo delovnega časa in gibanje zaposlenosti po svoji že ustaljeni evidenčni službi. Svoje ugotovitve je posredoval v obliki rednih mesečnih biltenov posameznim organom in okrajnim ljudskim odborom in s tem opozarjal na pojave, ki niso bili v skladu s stališči in smernicami resolucije Ljudske skupščine oziroma Izvršnega sveta.

Analiza teh podatkov ter podatkov iz periodičnih obračunov Narodne banke in zavoda za statistiko LRS o fizičnem obsegu proizvodnje kažejo: produktivnost dela v industriji in rudarstvu je v letu 1960 proti letu 1959 narastla za 8,1 %, ustvarjeni dohodek gospodarskih organizacij na 1 redno zaposlenega delavca se je v celotnem gospodarstvu LRS (po podatkih za devet mesecev v primerjavi z istim obdobjem leta 1959) povečal za 23,1 % povprečni osebni dohodek na

1. redno zaposlenega delavca se je v letu 1960 proti letu 1959 dvignil za 22,3 % in znašal 20 997 din po podatkih zavoda za statistiko LRS se povečanje življenjskih stroškov v letu 1960 proti letu 1959 izkazuje z indeksom 113; ob upoštevanju takega povečanja življenjskih stroškov je narasel povprečni realni osebni dohodek za 8,2 %; glede na uvedbo sistemov razdeljevanja osebnih dohodkov po delu so gospodarske organizacije izplačale v letu 1960 po času le še 33,3 % vseh osebnih dohodkov ali za 20,6 % manj kot v letu 1959; število ur neizrabljenega delovnega časa, ki obremenjuje gospodarske organizacije, se je v letu 1960 zmanjšalo (indeks 99,2), dejansko opravljene ure v rednem delovnem času na 1 zaposlenega (ki znašajo povprečno 177 ur na mesec) pa so za 0,4 % večje kot leta 1959.

Glede na povečano samostojnost delavskega samoupravljanja pri razdeljevanju sredstev za osebne dohodke se je pokazala potreba, da se izvedejo tudi določene spremembe v obstoječi evidenci zajemanja podatkov o osebnih dohodkih, izrabi delovnega časa in številu zaposlenih. V ta namen in v skladu z ureditvijo enotne statistične službe v LR Sloveniji je bilo konec leta dogovorjeno z zavodom za statistiko LRS, da bo v prihodnje te podatke zbirala enotna statistična služba. Izdelani so bili ustrezni obrazci in določen način zbiranja podatkov, ki bodo glede na predvidevanja družbenega in perspektivnega plana omogočali spremljanja delovanja novih sistemov delitve osebnih dohodkov v skladu s stopnjo produktivnosti dela in življenjskih stroškov.

Občinski ljudski odbori, zlasti njihovi zbori proizvajalcev, ne glede na spodbudo sekretariata za delo, ki je posredoval metodologijo izkazovanja najpomembnejših podatkov o uspešnosti gospodarjenja in delitve osebnih dohodkov, v letu 1960 še niso v polni meri uspeli, da bi bistveno vplivali na oblikovanje in razdeljevanje sredstev za osebne dohodke v gospodarskih organizacijah. Ker zaradi maloštevilnosti oziroma neustrezajoče zasedbe delovnih mest v upravi ljudskega odbora niso bile vedno izdelane ustrezne analize podatkov o ustvarjanju dohodka, o delitvi čistega dohodka in o razdeljevanju sredstev za osebne dohodke v podjetjih, zbori proizvajalcev niso mogli razpravljati o teh vprašanjih. Zato tudi niso imeli možnosti, da bi delovnim kolektivom, ki niso poslovali po načelu smotrnega gospodarjenja, priporočili, naj pomanjkljivosti in nepravilnosti odpravijo.

Glede na razširjeno materialno osnovo, ko je bil z veljavnimi predpisi gospodarskim organizacijam odstopljen znaten del sredstev sklada za kadre z namenom, da se pospeši strokovno izobraževanje delavcev v okviru gospodarskih organizacij, je družbeni plan za leto 1960 postavil nalogo, naj se v republiki ustvari omrežje središč za strokovno izobraževanje delavcev na delovnem mestu. V tem duhu govorijo tudi smernice v resoluciji Ljudske skupščine LRS o razdeljevanju osebnih dohodkov po delu in o strokovnem izobraževanju proizvajalcev z dne 18. maja 1960 kakor tudi smernice v resoluciji Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov. Z njim je prav tako poudarjena posebna vloga gospodarskih organizacij, ki naj postanejo glavni družbeni činitelj pri strokovnem pripravljanju kadrov.

Za leto 1960 je bilo predvideno, da bodo gospodarske organizacije s področja industrije, kmetijstva, gozdarstva in gradbeništva v svojih skladih za kadre, vštevši prenos sredstev iz leta 1959 v višini okrog 600 milijonov dinarjev, zbrale približno 1 milijardo 650 milijonov dinarjev sredstev. Za podjetja v panogah trgovine, obrti in gostinstva je bil dotok sredstev določen na 163 milijonov

dinarjev. Skupna sredstva skladov za kadre v gospodarskih organizacijah so torej znašala po predvidevanjih približno 1 milijardo 816 milijonov dinarjev. Po podatkih iz prvega polletja 1960 so gospodarske organizacije porabile za izobraževanje delavcev v lastnih središčih okrog 69 500 000 dinarjev, za izobraževanje na drugih ustanovah (n. pr. na delavskih univerzah) pa okrog 162 000 000 dinarjev. Končnih podatkov za leto 1960 še ni na razpolago, vendar že uporaba sredstev v I. polletju kaže na to, da tudi v preteklem letu gospodarske organizacije niso uporabile vseh sredstev, ki so jih zbrale v skladih za kadre.

Ob neposredni pomoči republiških organov ter organov okrajnih in občinskih ljudskih odborov, pristojnih za delo, so gospodarske organizacije pričele pospešeno ustanavljati izobraževalna središča. Tako se je od 9 središč v letu 1959 število povečalo na skupaj 108 izobraževalnih središč konec leta 1960. Od teh 108 središč je 94 takih, ki rabijo le potrebam posamezne gospodarske organizacije, 14 pa je bilo združenih za potrebe več gospodarskih organizacij. Od omenjenih izobraževalnih središč so 4 vezana na strokovno šolo, preostala so samostojna. Pri pristojnih organih za delo je bilo v letu 1960 registriranih 35 izobraževalnih središč, za preostalih 73 središč pa registracija še ni bila zaprošena.

Veliko pomoč pri strokovnem izobraževanju za potrebe delovnega mesta so zlasti dajale posamezne republiške pa tudi okrajne zbornice, ki so pričele samostojno ustanavljati združena izobraževalna središča.

Ugotoviti je treba, da vkljub uvajanju sodobnih oblik strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za potrebe delovnega mesta še močno prevladuje pri posameznih delavcih miselnost, da glavni cilj strokovnega izobraževanja ni toliko pridobivanje znanja, potrebnega za čimboljše opravljanje dela na delovnem mestu, temveč pridobitev čim višje formalne kvalifikacije, ki naj jo zagotovi uspešno opravljen strokovni izpit. To težnjo prikazuje okoliščina, da je v letu 1960 po priučevanju izven strokovnih šol opravilo izpite za stopnjo kvalificiranosti v poklicu 3983 delavcev (1959. leta 3346), za stopnjo visoke kvalificiranosti v poklicu pa 1166 delavcev (1959. leta 1208).

Na področju urejanja delovnih razmerij je bil v letu 1960 napravljen viden napredek v smeri utrjevanja organov delavskega samoupravljanja in posameznih komisij. Prav tako pa je bilo v tem obdobju opaziti kakovostno izboljšanje internih predpisov gospodarskih organizacij, t. j. pravil in pravilnikov.

Na podlagi podatkov ankete, ki jo je izvedel sekretariat za delo glede urejanja delovnih razmerij v 144 gospodarskih organizacijah vseh gospodarskih panog in vseh velikosti, je bilo ugotovljeno, da delavski sveti in upravni odbori ter njihove komisije samostojno in, prilagojeno posebnostim posameznih gospodarskih organizacij, uspešno urejajo v okviru svojih internih predpisov delovna razmerja. Komisije za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij so se v gospodarskih organizacijah povsem uveljavile in v večini primerov samostojno nastopajo. Ta kolektivni organ delavskega sveta je uspešno zamenjal prejšnji individualni organ, ki ni vedno nepristransko ravnal.

Ovira v nadaljnjem, še uspešnejšem razvijanju samoupravnih organov k večji samostojnosti in ovira za nadaljnje izboljševanje predpisov gospodarskih organizacij so veljavni zvezni predpisi s področja delovnih razmerij, ki preveč nadrobno urejajo delovna razmerja in ne puščajo dovolj svobode in samoini-

ciative tem organom. Ti predpisi naj bi v prihodnje le bolj okvirno urejali delovna razmerja, natančnejšo ureditev pa naj bi prepuščali gospodarskim organizacijam oziroma njihovim organom ob upoštevanju notranje decentralizacije.

V praksi silijo sam tehnološki proces gospodarske organizacije oziroma ekonomske in družbene razmere v organizaciji in končno tudi sam način delitve osebnih dohodkov k iskanju novih načinov ureditve delovnega časa, nočnega dela in nadurnega dela. Gospodarske organizacije naj bi zato imele možnost, da same urejajo po lastnih potrebah delovni čas, nadurno in nočno delo. Prve izboljšave v tem duhu so prinesle določbe zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih (Uradni list FLRJ, št. 8/61), v katerih so bili upoštevani ustrezni predlogi sekretariata za delo.

V letu 1960 je Ljudska skupščina LRS sprejela zakon o delovnih razmerjih kmetijskih delavcev v zasebnih kmetijskih gospodarstvih, ki je bil objavljen v Uradnem listu LRS, št. 9/60.

Razen pri pripravi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih je sekretariat za delo sodeloval s predlogi in pripombami tudi pri izdelavi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem zavarovanju, ki ga je Zvezna ljudska skupščina že sprejela, ter pri izdelavi zakona o zdravstvenem zavarovanju, zakona o socialnem zavarovanju obrtnikov, zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja in drugih predpisov, ki bodo predvidoma uveljavljeni v letu 1961.

Inšpekcija dela. S prenosom pretežne večine poslov inšpekcije dela na občine se je pričela spreminjati tudi vsebina njenega dela. K temu sta navajala inšpekcijske organe zlasti praksa in mesto inšpekcije dela v novih okoliščinah. Tako so posamezne inšpekcije poleg opravljanja rednih in izrednih pregledov v letu 1960 že pričele pomagati gospodarskim organizacijam pri sestavljanju pravilnikov o delovnih razmerjih in o varstvu pri delu ter pri utrjevanju služb zdravstveno-tehničnega varstva in vzgoji ustreznega kadra. Z organi delavskega samoupravljanja so vodile razprave o stanju, ugotovljenem pri inšpekcijskih pregledih v podjetjih, ter dajale nasvete za boljšo ureditev posameznih zadev.

Republiški inšpektorat dela je v preteklem letu sodeloval z zavodom LRS za zdravstveno in tehnično varnost, z Društvom varstvenih tehnikov in inženirjev, z republiškim svetom Zveze sindikatov Slovenije, republiškim sanitarnim inšpektoratom, republiškim zavodom in okrajnimi zavodi za socialno zavarovanje ter z raznimi strokovnimi združenji pri reševanju težjih varstvenih problemov.

V neposredni pristojnosti republiškega inšpektorata dela je po novem zakonu o inšpekciji dela ostalo še higiensko in tehnično varstvo na področju železniškega in poštnega prometa, pomorstva in notranje plovbe ter metalurgije, dalje v organizacijah, ki izdelujejo razstrelivo, gradijo predore in mostove in opravljajo podvodna in druga podzemeljska dela. V tej pristojnosti je republiški inšpektorat dela opravil 246 rednih in izrednih pregledov.

Nadalje je republiški inšpektorat sodeloval v 262 primerih pri delu republiške revizijske komisije za revizijo projektov pri potrjevanju investicijskih, idejnih in glavnih projektov in v 60 primerih pri tehničnih prevzemih (kolavdacijah) na novo zgrajenih industrijskih objektov.

Poleg navedenega je republiški inšpektorat dela opravil 149 varstveno-tehničnih prevzemov raznih dvigalnih naprav in žičnic zaradi izdaje dovoljenj za obratovanje.

V sodelovanju z okrajnimi in občinskimi organi inšpekcije dela so strokovni inšpektorji republiškega inšpektorata preiskali 160 smrtnih in hujših poškodb pri delu, od tega 58 primerov v zvezi z odškodninskimi zahtevki okrajnih zavodov za socialno zavarovanje po uredbi o financiranju socialnega zavarovanja.

S takim sodelovanjem je republiški inšpektorat dela neposredno pomagal pri strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju znanja okrajnih in občinskih inšpektorjev dela. Razen tega je organiziral v sodelovanju z zavodom LRS za zdravstveno in tehnično varnost 3-tedenski tečaj, ki se ga je udeležilo 25 uslužbencev občinskih ljudskih odborov. Po končanem tečaju je od 17 udeležencev, ki so imeli po uredbi o nazivih inšpektorjev dela pogoje za izpit, opravilo izpit 14 kandidatov.

Delavnost službe inšpekcije dela v povezavi z drugimi činitelji je vplivala na manjšo pogostnost poškodb pri delu. Tako je bilo v letu 1959 na 100 zaposlenih 11,28 poškodovanih, v letu 1960 pa le 11,12. Skupno je bilo v letu 1960 poškodb pri delu 52 662 proti 50 505 v letu 1959; pri tem je treba upoštevati, da se je število zaposlenih zvišalo za več kot 25 000 oseb. Od skupnega števila poškodb je bilo 67 primerov s smrtnim izidom, to je za 14 primerov manj kot v letu 1959.

Uspešnost dela inšpekcijske službe po prenosu pretežne veličine poslov na občine ovira pomanjkanje kadrov. V 33 občinah nihče ne opravlja te službe, v drugih občinah pa je to delo zaupano le pooblaščenim osebam, ki nimajo potrebne strokovne usposobljenosti. To so deloma tudi razlogi, da je bilo v letu 1960 v LR Sloveniji pregledanih le približno 25 % vseh gospodarskih organizacij, namesto da bi bila pregledana vsa podjetja, kot predpisuje zakon o inšpekciji dela.

Posredovanje dela. Pri posredovalnici za delo je iskalo zaposlitev v letu 1960 skupno 109 617 oseb (v letu 1959 103 514 oseb), od katerih so jih posredovalnice zaposlile 103 043 (v letu 1959 93 248). Pomoč pri poklicnih svetovalnicah je v istem času iskalo 15 981 (v 1959. letu — 17 156) mladincev in mladink; od teh so posredovalnice za delo vključile v uk 4140.

Zaposlenost se je v obdobju 1957—1960 zvišala za 96 248 oseb. S tem je bil perspektivni družbeni plan o zaposlitvi presežen za 44 248 oseb ali za 58,1 %. Družbeni plan za 1960. leto ki je računal s povečanjem zaposlenosti za 11 000 oseb (od tega za 8000 v gospodarstvu), pa je bil prekoračen za 133,7 % (v gospodarstvu za 175,6 %).

Brezposelnost se je v letu 1960 postopamo zniževala in se je gibala v mesečnem povprečju 8266 oseb (v 1959. letu 9347), od tega 79,5 % žensk (v 1959. letu 77,2 %). V primerjavi s številom zaposlenih v republiki je znašalo povprečje nezaposlenih 1,75 % (v 1959. letu 2,06 %).

Za začasno zaposlitev brezposelnih invalidnih in za delo manj zmožnih oseb je skrbelo 18 (1959. leta 14) zavodov za začasno zaposlovanje teh oseb. Ti zavodi so zaposlovali v preteklem letu povprečno nad 2000 oseb (1959. leta 1400).

Poklicne svetovalnice so veliko pomagale gospodarskim organizacijam pri zagotavljanju ustreznih kadrov. Poleg tega so mnogo prispevale k poklicnemu

prosvetljevanju mladine in odraslih z organiziranjem predavanj. V 1960. letu so organizirale poklicne svetovalnice 364 predavanj za mladino (udeležba skupno 12 618 oseb), 171 predavanj za starše (udeležba 6297 oseb) in 54 skupnih predavanj za mladino in starše (udeležba 2307 oseb). Organiziranih je bilo tudi 28 seminarjev o poklicnem usmerjanju za prosvetne delavce; udeležilo se jih je 560 slušateljev. V »Mesecu poklicnega usmerjanja« (od 20. IV. do 20. V.) je bilo organiziranih 370 ogledov tovarn, delavnic, gradbišč in drugih gospodarskih organizacij; skupno se jih je udeležilo 12 036 mladincev. Trinajst razstav »O izbiri poklica«, med katerimi je razstava v Novem mestu namenško najbolj uspela, si je ogledalo skupno 36 133 oseb.

V sodelovanju s šolskimi ustanovami je bilo 18 044 učencev zaključnih razredov obveznega osemletnega šolanja anketiranih o poklicnih željah.

Z delom splošne stopnje prispevka za socialno zavarovanje v višini 0,15 % se je v letu 1960 nateklo za službo posredovanja dela 264 732 542 din sredstev. Od teh je bilo porabljenih za zadovoljitev pravic brezposelnih oseb skupno 84 850 561 din, za druge delavnosti službe posredovanja dela pa okoli 75 000 000 din, od tega za poklicno usmerjanje in razstave poklicnega usmerjanja 5 000 000 din. Preostala sredstva so bila delno porabljena za razvijanje službe oziroma so bila prenesena v leto 1961.

S sprejetjem novega zakona o službi za zaposlovanje delavcev so pričele posredovalnice za delo priprave za novo organizacijo in prilagoditev delavnosti razširjenim nalogam. Pristojnost in delo te službe sta se prenašala na samostojne občinske organe za zaposlovanje, okrajne posredovalnice za delo pa so konec leta prenehale delovati oziroma so prešle v likvidacijo.

Na novo ustanovljeni zavodi za zaposlovanje delavcev bodo mogli na podlagi novih predpisov uresničiti številne in obsežne naloge, ki so bile v zadnjih letih postavljene kot nujne, in sicer: vsklajevanje zaposlovanja delavcev s potrebami v gospodarstvu in javnih službah, sodelovanje pri sestavljanju družbenih planov, pomoč mladini pri izbiri poklica v skladu s perspektivnimi potrebami družbe, sodelovanje z gospodarskimi in družbeno-političnimi organizacijami pri lociranju novih objektov, odpiranju novih obratov komunalnih delavnosti in podobno. V okviru razširjene funkcije zavodov za zaposlovanje delavcev se utrjujejo z novim zakonom tudi novi družbeni organi — sveti teh zavodov.

Z a v o d i. Zavod LRS za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu je s 30. junijem 1960 prenehal delovati. Namesto tega zavoda je Izvršni svet s 1. junijem 1960 ustanovil zavod LRS za produktivnost dela in zavod LRS za zdravstveno in tehnično varnost, ki sta delno prevzela tematiko prejšnjega enotnega zavoda, delno pa krog svojega poslovanja razširila na nova področja.

Zavod LRS za produktivnost je po ustanovitvi nadaljeval začete raziskave s svojega področja in obdelal gradivo za diagnosticiranje podjetja, za organizacijo računovodstva, za analizo trga ter za organizacijo notranjega transporta v gospodarski organizaciji. Zlasti uspešno je nadaljeval lani začeto delo pri uvajanju statistične metode za kontrolo kakovosti proizvodov v gospodarskih organizacijah.

V letu 1960 je zavod uspešno obdeloval tudi vprašanja proučevanja dela in časa, strokovnega izobraževanja delavcev za potrebe delovnega mesta in organizacije ekonomskih enot v podjetjih. Na vseh področjih svojega dela je

zavod rezultate raziskovalnega dela posredoval gospodarskim organizacijam v obliki neposredne aplikacije dosežkov oziroma v obliki raznih tečajev, seminarjev in predavanj z namenom, da se uslužbenci gospodarskih in drugih organizacij usposobijo za samostojno delo in nadaljnjo uporabo gradiva, ki ga je pripravil zavod.

V letu 1960 je zavod opravil tudi 624 psiholoških pregledov delavcev in uslužbencev v podjetjih, 9 pregledov za zvezni tekstilni center, 70 za višjo kadrovsko šolo, dalje 15 pregledov maturantov in 225 pregledov otrok padlih borcev; skupaj 934 psiholoških pregledov.

Na področju publicistične delavnosti je zavod izdal večje število raznih skript ter brošure: Informacije o šolanju in poklicih; Delo z ljudmi, II. del; Proučevanje praktičnega dela, sprejem in uvajanje delavcev v delo.

Zavod LRS za zdravstveno in tehnično varnost je v obdobju preteklega leta končal v šestih podjetjih meritve pogojev za delo na delovnih mestih (gibanje zraka, prah, temperatura, vlaga, svetloba, ropot) in v elaboratu predlagal posameznim podjetjem potrebne ukrepe za posamezna delovna mesta.

Zavod je opravljal tudi uspešne rutinske zdravniške preglede zdravstveno ogroženih delavcev. Centralni dispanzer za poklicna obolenja je pregledal 629 delavcev in napravil 6970 laboratorijskih pregledov. Razen teh rutinskih pregledov je dispanzev začel uspešno uvajati spirometrične preiskave pljučnih funkcij.

Industrijski toksikološki laboratorij v okviru zavoda je osvojil metodo ugotavljanja koncentracije oljnih hlapov, arzena, klora in anilina v delovnih prostorih, uvedel je metodo za določanje svinca v krvi in kvantitativno ugotavljanje porfirina v urinu. Ta laboratorij se je ukvarjal še s kemično metodo za določanje kremena v prahu in v kameninah, ni pa še uspel metode dokončno izdelati in bo to delo še nadaljeval.

Center za ionizirajoče sevanje v zavodu je organiziral filmsko dozimetrijo za pretežno večino delavcev, ki delajo pri izvorih ionizirajočega sevanja. Osvojil je metodo ugotavljanja radioaktivnosti v zraku in v padavinah in te meritve že redno opravljal. Ugotovljena je bila tudi radioaktivnost v mleku v določenih krajih naše republike. V ambulanti centra je bilo opravljenih 15 zdravniških pregledov delavcev, ki delajo pri izvorih ionizirajočega sevanja.

Na področju publicistike je zavod izdal knjigo »Varstvena vzgoja v podjetju«. V pripravi ima izdajo knjige »Reševalna služba v rudarstvu in metalurgiji«. Redno je izdajal tudi mesečno revijo »Delo in varnost«.

Republiški zavod za socialno zavarovanje. Na področju socialnega zavarovanja je leto 1960 prineslo pomembno novost. S 1. januarjem 1960 se je namreč pričel izvajati republiški zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev in s 1. aprilom 1960 so kmetijski zavarovanci v naši republiki že lahko pričeli uživati pravice iz novega zavarovanja. Intenziteta uživanja pravic je bila spočetka skromna, je pa zmerom bolj naraščala in proti koncu leta celo prekosila predvidevanja.

Na dan 31. decembra 1960 je bilo po razvidih okrajnih zavodov za socialno zavarovanje v naši republiki 387 721 kmetijskih zavarovancev (kmetijskih proizvajalcev in njihovih družinskih članov), ki so bili v letu 1960 deležni skupno 502 967 ambulantnih storitev, se zdravili skupno 635 886 dni v bolnišnicah, prejeli 347 227 receptov za zdravila in v 4716 primerih uporabili reševalni avto za prevoz v zdravstveni zavod.

Izdatki okrajnih skladov kmečkega zdravstvenega zavarovanja za zdravstveno varstvo kmetijskih zavarovancev in upravni stroški so znašali v letu 1960 milijardo 31 milijonov din, njihovi dohodki pa milijardo 207 milijonov din. Rezultat finančnega poslovanja omenjenih skladov je naslednji: štirje okrajni skladi (Kranj, Ljubljana, Maribor in Murska Sobota) izkazujejo skupni presežek nekaj nad 34 milijonov din, preostali štirje skladi (Celje, Gorica, Koper in Novo mesto) pa primanjkljaj v skupnem znesku 110 milijonov din. Ta primanjkljaj je bil izravnan iz republiškega sklada za pozavarovanje v panogi osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, v katerega je LR Slovenija vplačala ves svoj prispevek.

Razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev je bilo v letu 1960 uvedeno samo na območju okraja Kranj; pripravljajo pa uvedbo tega zavarovanja v letu 1961 v okrajih Gorica in Ljubljana.

Na področju socialnega zavarovanja delavcev in uslužbencev ni bilo v letu 1960 sprememb zakonskih predpisov. Kakor vsa leta nazaj je tudi v letu 1960 opaziti veliko povečanje potrošnje družbenih sredstev v okviru te delavnosti. Celotni dohodki vseh panog socialnega zavarovanja, vštevši dohodke za službo posredovanja dela itd., so znašali v naši republiki 1960. leta 41 milijard 314 milijonov din ali 6 milijard 523 milijonov din (19,09 %) več kot v letu 1959; izdatki pa so znašali 43 milijard 354 milijonov din ali 5 milijard 963 milijonov din (15,9 %) več kot v letu 1959.

Povprečno število zaposlenih zavarovancev je znašalo v 1960. letu 474 259 ali 25 707 (5,73 %) več kot v letu 1959. Povprečno skupno število vseh zavarovanih oseb (t. j. zaposlenih zavarovancev in njihovih družinskih članov, osebnih in invalidskih upokojencev in njihovih družinskh članov ter družinskih upokojencev), pa je znašalo 1960. leta 1 097 915 ali 54 939 (5,27 %) več kot v letu 1959.

V panogi zdravstvenega zavarovanja je prvič po letu 1953 opaziti manj intenzivno povečanje izdatkov. Preračunani na 1 zavarovanca so ti izdatki narastli v primeri z letom 1959 za 11,6 % (od leta 1958 na 1959 so n. pr. ti izdatki narastli za 24,2 %). V ostalem izkazuje panoga zdravstvenega zavarovanja v 1960. letu 18 milijard 758 milijonov din čistih dohodkov in 17 milijard 950 milijonov din izdatkov. Čisti prebitek 808 milijonov din bo mogoče delno uporabiti za napredek zdravstvene službe. Med okrajnimi zavodi za socialno zavarovanje sta le 2 zavoda (Celje in Gorica) sklenila poslovno leto s primanjkljajem (Celje 93 milijonov din, Gorica 53 milijonov din), vsi drugi okrajni zavodi pa izkazujejo prebitek.

Na področju invalidskega zavarovanja je leto 1960 prineslo intenzivnejše izvajanje določb novega zakona, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 1959. Na poklicno rehabilitacijo je bilo v letu 1960 poslanih 272 invalidov, 2439 invalidom pa je bilo preskrbljeno drugo delo. Novih invalidskih pokojnin je bilo priznanih 3383, tako da je znašalo število invalidskih upokojencev konec 1960. leta 24 090.

Na področju pokojninskega zavarovanja se je poslovanje glede na končane prevedbe pokojnin na zahtevo po zakonu o pokojninskem zavarovanju ustalilo. V letu 1960 je bilo priznanih 8641 novih osebnih in 4069 novih družinskih pokojnin, tako da je bilo konec leta 1960 v naši republiki 50 562 osebnih upokojencev in 29 715 družinskih članov upokojencev.

Otroški dodatek je v letu 1960 prejemalo 151 154 upravičencev za 274 935 otrok.

V dolgoročnih zavarovanjih je bilo v 1960. letu 21 milijard 119 milijonov din dohodkov, izdatkov pa 25 milijard 403 milijone din.

V dolgoročnih zavarovanjih smo torej tudi v letu 1960 (kot vsa leta od 1955 dalje) zaznamovali primanjkljaj, in sicer v znesku 4 milijarde 284 milijonov dinarjev. Ta primanjkljaj bo delno izravnan z rezervo sklada v višini 237 milijonov dinarjev in z 2 % dopolnilnim splošnim prispevkom, ki je bil vpeljan z odlokom Zvezne ljudske skupščine (Uradni list FLRJ, št. 27/60) v višini 3 milijard 310 milijonov din, tako da bo ostalo nekritih še 737 milijonov din. Skupno s tem primanjkljajem in primanjkljaji iz prejšnjih let, ki znašajo 11 milijard 345 milijonov din, je primanjkljaj dolgoročnih zavarovanj konec leta 1960 izkazan v višini 12 milijard 82 milijonov dinarjev.

10. Zavod LRS za statistiko

Zavod LRS za statistiko združuje vso javno statistično delavnost v naši republiki razen statističnih služb, ki se po posebnih predpisih vodijo drugje (železnica, pošta, zdravstvo, banka), poleg tega pa imajo posamezni resori svojo evidenčno službo, ki dela za njihove operativne potrebe. V letu 1960 je zavod skupaj z resori pretresel opravičenost navedenih evidenc v namenu, da se evidence, ki so splošnega pomena in potrebne, postopoma prenesejo na zavod za statistiko. Tako je bila služba o delitvi osebnega dohodka preurejena in jo je prevzel zavod za statistiko, medtem ko je resor odpravil svojo dosedanjo evidenčno službo.

Večina statističnih služb ima pomen za vso državo in zaradi tega so metodološko urejene po enotnih načelih. V okviru teh zahtev opravlja republiški zavod te akcije na območju naše republike. Velika večina vseh akcij je v statistiki izvedena do občin in okrajev in tako imajo tudi najmanjše upravne teritorialne enote možnost, da ob vsaki priliki dobe uporabne podatke tudi za svoje potrebe. Naš zavod si je v lanskem letu pospešeno prizadeval, da bi omogočil čimveč podatkov za potrebe občin, in je svoje obdelave vedno bolj uravnaval v to smer, da tvori osnovno teritorialno enoto za prikaz podatkov občina. V tem svojem prizadevanju je pripravil obdelavo in objavo vrste statističnih podatkov po občinah in je postal ta način dela normalni sistem obdelave podatkov.

S tem delom je zavod pripravil sicer centralno določene rezultate za koristnike tudi na terenu samem in je tako približal statistiko tistim, ki najbolj neposredno sodelujejo pri samem zbiranju številk.

Neprestana krepitev občin v organizacijskem pogledu in glede na njihovo ekonomsko moč zahteva vedno več statistične dokumentacije tudi zanje in zavod je v lanskem letu skušal tega čimveč pripraviti. Da pritegne občine k uporabi podatkov in njihovi analizi, se je lotil organizacije posebnih centrov za dokumentacijo, evidenco in statistiko na občinah in je pripravil vrsto tečajev za vodje takih centrov. Pri tem je seznanil občine, s kakšnim gradivom statistika razpolaga, ker je že zbranega mnogo takega, kar more občinam v obilni meri koristiti že pri današnjem stanju. Da pa bodo mogle občine imeti na voljo tudi osnovno statistično gradivo, je za leto 1961 zavod pripravil statistične obrazce za podatke tudi za občine, da bi tako imele vpogled v podatke svojega območja.

S to pripravo podatkov je statistika usmerila svoje delo. Zbrani podatki se morejo obdelati po raznih vidikih in v tem je bistvo vprašanja, koliko statistika zadovoljuje potrebe občin. Glede tega zavod pri sedanjem stanju vedno težje opravlja svojo nalogo. Na eni strani zvezni zavod za statistiko hitro uvaja elektronsko obdelavo podatkov, to pa ima za posledico centraliziranje vseh obdelav. Na drugi strani pa postaja sedanji skromni strojni park republiškega zavoda vedno bolj majhen za vse delo, kajti obseg statističnih služb se veča s splošnim razvojem, obdelava po manjših teritorialnih enotah pa seveda zahteva mnogo več dela kot pa republiški pregled. Zato si je zavod zastavil nalogo, da organizira za potrebe naše republike manjši elektronski center, in v glavnem je samo finančno vprašanje, ki se mora pri tem programu rešiti. Zavod je glede tega že izdelal šestletni investicijski program. Poleg tega pa stalno modernizira svoja mehanografska sredstva, ker mora slediti modernizaciji administrativno-tehničnega poslovanja.

Poleg skrbi za tehnično opremljenost je prav tako pomembna skrb za kadre. Statistika je precej težka strokovna služba, ki zahteva poleg poznavanja določenega delovnega področja še statistično strokovnost. Ustreznega kadra šole ne dajejo, ampak mora skrbeti zavod sam za to. V ta namen je v lanskem letu priredil vrsto izpopolnjevalnih tečajev in, ker je zavod matični resor za statistično službo v LRS, je posvečal skrb statističnim kadrom povsod, kjer ti delajo, to je predvsem v osnovnih poročevalskih enotah, kot so podjetja in upravni organi. V letu 1960 je organiziral več tečajev za statistiko po podjetjih, za vodje občinskih centrov za dokumentacijo, evidenco in statistiko in še poseben tečaj za statistične pripravnike. Sodeloval je pri ustanovitvi statistične višje šole pri ekonomski fakulteti in jo bo vsestransko podpiral. Prav tako je začel priprave, da se statistika poučuje tudi v splošnoizobraževalnih in v strokovnih srednjih šolah, ker je zelo primerno, da se učenci v šolah seznanijo z osnovnimi pojmi in praktičnim pomenom statistike, saj se bodo z njo v življenju večkrat srečavali, kajti statistika ima mnogo akcij, ki se tičejo vseh državljanov. Strokovni statistični pouk po šolah je koristen tudi za statistiko, kajti pri osnovnih poročevalskih enotah tako v gospodarstvu kot pri teritorialnih enotah potrebujemo vedno več kadra, ki mora poznati statistiko.

Organizacijsko je zavod obdržal svojo shemo, ki jo je imel že v prejšnjem letu in je enaka pri vseh republiških statističnih zavodih in v zveznem zavodu. V skladu s to organizacijsko obliko se določa tudi obseg statističnih služb in z upoštevanjem tega je bilo v 1960. letu 270 statističnih služb.

Za potrebe koristnikov statističnih podatkov in v informacijo javnosti je izdal zavod v 1960. letu 480 različnih publikacij v skupni nakladi 1 453 291 strani. Ker prinašajo navedene publikacije rezultate strokovnega dela na zavodu, in sicer v glavnem rednega dela brez posebnih enkratnih akcij, se more s tem meriti obseg poslov, ki jih opravlja zavod.

Proti koncu lanskega leta je zavod opravil pregled vseh evidenc, ki tečejo po resorih, in analiziral posamezne evidence — koliko so sploh potrebne, koliko naj ostanejo na resoru zaradi ozke povezanosti z dnevnim delom in koliko je primerno, da se združijo na zavodu za statistiko. Pri tem prihaja do prenašanja evidenc na statistiko. Konkretno smo s tem letom prevzeli evidenco osebnih dohodkov v gospodarstvu; ta je stopila na mesto prejšnje evidenčne službe, ki jo je vodil resor dela.

Od specialnih statističnih primerov omenimo v republiškem merilu migracijsko službo, ki jo ima Slovenija uvedeno na podlagi registra prebivalstva, in

pa izračunavanje narodnega dohodka privatnega kmetijstva in obrti po občinah (to izračunavanje po občinah je postalo sedaj splošna statistična praksa). Zavod za statistiko je pooblaščen, da evidentira posebne statistične akcije, ki jih opravljajo koristniki izven statistike; teh akcij je malo in smo imeli v 1960. letu 4 take primere.

Narodna banka dopolnjuje našo finančno statistiko s tem, da dobivamo od nje poročila o hranilnih vlogah, o potrošnji za investicije, o gotovinskem prometu in o doseženih dohodkih in izdatkih po proračunu.

2. poglavje

DRUŽBENE SLUŽBE

1. Svet za zdravstvo LRS

Svet je na 8. sejah obravnaval pereča vprašanja zdravstvene službe, posebej tista, ki imajo pomen za nadaljnja obdobja. Iz tematike, sprejetih sklepov in sprejetih pravnih predpisov se vidi, da sta bila vse delo in politika sveta osredotočena na priprave in izvajanje novega zakona o organizaciji zdravstvene službe.

Tako je svet v preteklem letu pogosto obravnaval izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih kadrov. Po njegovem sklepu je bilo organizirano celotno srednje medicinsko strokovno šolstvo.

Tudi vsi drugi sklepi sveta so bili usmerjeni na perspektivni razvoj zdravstvene službe, na povečano vlogo komune pri izvajanju zdravstvenega varstva in na povečano kakovost dela zdravstvenih zavodov in zdravstvenih delavcev. Perspektivni pomen za vso zdravstveno službo so imeli zlasti sprejeti pravni predpisi sveta o naravnih zdravilnih sredstvih in naravnih zdraviliščih, o bolniški negi na bolnikovem domu, o pravicah in dolžnostih zdravstvenega osebja in še drugi.

Družbeno upravljanje v zdravstvu se je močno utrdilo in postaja vedno bolj sestavni del zdravstvene službe in kolektivov. Upravni odbori obravnavajo in rešujejo poleg finančno-materialnih vprašanj že tudi načelna vprašanja zdravstvene službe sploh (perspektivni plan zdravstvene službe, zdravstveno stanje prebivalstva, strokovna rast zdravstvenih delavcev itd.).

Lani je bilo v LRS 356 upravnih odborov z 2853 člani. Kljub lepim uspehom, ki jih je zaznamovalo družbeno upravljanje, saj je močno približalo zdravstveno službo državljanom, pa socialna sestava teh organov še ne ustreza, ker je v upravnih odborih največ uslužbencev (73,6 %), najmanj pa delavcev (19,9 %) in kmetov (6,5 %), 6 % mladine in približno 780 žensk.

Razen izvoljenih članov so sodelovali v družbenem upravljanju tudi mnogi drugi člani iz vrst kolektivov kot člani raznih komisij organov upravljanja. Če upoštevamo še članstvo teh v okrajnih in občinskih svetih za zdravstvo, vidimo, da je lani sodelovalo pri upravljanju naše zdravstvene službe nad 4000 državljanov.

Zdravstveno stanje prebivalstva. Podatki o rojstvih in smrtih, o obolevanju prebivalstva, nezgodah, iskanju zdravniške pomoči ter vrstah zdravstvene oskrbe nam za leto 1960 kažejo tele značilnosti:

1. Število prebivalstva se je z naravnim in selitvenim prirastkom v letu 1960 povečalo na 1 592 300.

Od leta 1952 sem pa opažamo postopno nazadovanje naravnega prirastka. V letu 1952 je znašal naravni prirastek na 1000 prebivalcev 12,4, v letu 1960 pa le še 8.

2. Postopno padanje rojstev — leta 1950 je bilo na 1000 prebivalcev živorojenih 24,4, 1955. leta 21,0, leta 1960 le še 17,9 — hkrati pa tudi zniževanje splošne umrljivosti spreminja bistveno tudi starostno sestavo prebivalstva; veča se odstotek ljudi, starih nad 50 let.

3. Stalno padajoča umrljivost je zelo podaljšala pričakovano življenjsko dobo. Umrljivost na 1000 prebivalcev je bila v 1950. letu 11,8, v 1955. letu 9,9, v letu 1960 pa 9,5. Posledica tega je, da se je pričakovana življenjska doba podaljšala od leta 1931 za približno 16,5 leta in znaša po cenitvi za 1960. leto 66 let za moško in 71 let za žensko prebivalstvo.

4. Umrljivost dojenčkov se še stalno znižuje. V letu 1960 je bilo registrirano doslej najnižje število umrlih dojenčkov — 3,5 umrlih na 100 živorojenih (8,1 v letu 1950, 5,6 v letu 1955). Prav tako je nižje tudi število mrtvorojenih otrok. Med vzroki smrti pri dojenčkih se niža število smrti zaradi prebavnih motenj, znaten pa je še problem bolezni dihal. Tudi nedonošenost je med vzroki smrti dojenčkov še vedno zastopana v nezmanjšanem obsegu.

Ta padec umrljivosti dojenčkov je nedvomno treba pripisati tudi povečanemu zdravstvenemu varstvu žena in otrok v zadnjih desetih letih.

5. Med vzroki smrti še vedno naraščajo skupine raka, bolezni srca in ožilja ter nasilne smrti (nezgode). Znižujejo pa se vzroki, ki so posledica akutnih infekcijskih bolezni, tuberkuloza in bolezni prebavil.

6. V izvenbolnični službi je bilo v preteklem letu registriranih 1 830 000 prvih pregledov, to se pravi ravno toliko novih obolenj, zaradi katerih so bolniki iskali zdravniško pomoč v ambulantah. Vsak bolnik se je po prvem pregledu povprečno še dvakrat zglasil pri svojem zdravniku.

V bolnici se je zdravilo nad 190 000 bolnikov, ki so bili oskrbovani 3 923 000 dni. Število zdravljenih bolnikov v bolnicah ter v izvenbolnični službi v zadnjih dveh letih ne kaže posebno velikega naraščanja.

Ti podatki pričajo o veliki obremenitvi zdravstvene službe in o nadaljnjem izpopolnjevanju službe.

7. Pregled obolenj, ki so bila zdravljena v izvenbolnični službi, nam kaže, da odpade največ obolenj na poškodbe, na akutne infekcije gornjih dihal in na influenco. Ta obolenja so tudi med glavnimi vzroki delovne nesposobnosti pri aktivnih zavarovancih.

Iz podatkov o obolevanju aktivnih zavarovancev, ki zaradi bolezni izostanejo z dela, je razvidno, da je v preteklem letu tu prišlo na 100 zavarovancev 98 primerov delovne nesposobnosti in da je delovna nesposobnost trajala povprečno 18 dni. Število bolnikov in število izgubljenih delovnih dni je proti letu 1959 nekoliko večje in je že preseglo 8 milijonov delovnih dni. Dnevno je bilo nesposobnih zaradi bolezni povprečno 21 800 aktivnih zavarovancev, to pa pomeni, da je dnevno izgubljenih 32 600 000 din ali letno skoraj 10 milijard na narodnem dohodku.

8. Glede števila bolnikov in števila umrlih tuberkuloza ni več med prvimi niti v statistiki o delovni zmožnosti niti v statistiki umrlih. Vendar pa je zaradi

dolgotrajnega zdravljenja in dolgotrajne nesposobnosti za delo tuberkuloza med boleznimi, ki terjajo največ stroškov, in je zato še vedno pomemben zdravstveni problem, saj je to nalezljiva bolezen, ki se vedno lahko še razširi.

9. Med akutnimi infekcijskimi boleznimi postaja vedno večji epidemiološki problem nalezljivo vnetje jeter (hepatitis epidemica), za katero je še vedno nad 3000 prijav letno.

V letih 1958 in 1959 je bilo zatišje glede otroške paralize, saj je bilo registriranih le 16 oziroma 23 primerov bolezni. Lani pa je število zopet naraslo na 61 primerov. Registriranih je tudi večje število obolenj seroznega meningitisa.

Ti podatki kažejo, da se zmanjšuje število tistih obolenj, ki so posledica gospodarske in kulturne zaostalosti, da pa se množijo tista obolenja, ki so v zvezi z napredujočo civilizacijo in tehnizacijo.

Spremembe v obolevanju prebivalstva, rast življenjske ravni, razvoj medicinske znanosti, nenehno širjenje zdravstvene razsvetljenosti nam narekujejo nadaljnji razvoj zdravstvene službe in zdravstvene mreže.

Razvoj zdravstvene službe. Zdravstveni zavodi za izvenbolnično službo so razmeroma dovolj številni in porazdeljeni po vseh občinah. V 83 občinah imamo 84 zdravstvenih domov, 86 zdravstvenih postaj in 39 obratnih ambulant.

Po letu 1950 je bilo na novo zgrajenih 35 domov, postaj in obratnih ambulant, ki ustrezajo vsem potrebam zdravstvene službe. Razen tega so bile z večjimi adaptacijami oziroma dozidavami preurejene še stavbe, ki so imele glede na povečane potrebe premalo prostorov.

V letih 1957 do 1960 je bilo v izvenbolnično službo investiranih nad 3500 milijonov din in je bil na tem področju presežen petletni program za nad 1400 milijonov din.

V letu 1946 smo imeli 5594 postelj ali 4,08 na 1000 prebivalcev, v letu 1960 pa 11 828 postelj ali 7,44 na 1000 prebivalcev.

V zadnjih štirih letih je bilo investirano v bolnično službo okrog 5411 milijonov dinarjev ali povprečno 1352 milijonov letno. V letu 1960 so bile v teku večje gradnje pri bolnišnicah v Slovenjem Gradcu, Mariboru, Celju in v Novem mestu, povečanje infekcijske klinike, bolnice državnega sekretariata za notranje zadeve in nova gradnja porodnišnice v Kranju.

Zaradi stalno naraščajočih potreb po bolniških posteljah je za naslednjih pet let predvideno zopet povišanje investicij za bolnično službo. Perspektivni program določa investicije v znesku 12 152 milijonov za novih 2180 postelj.

V letu 1959 je od 295 794 oskrbnih dni v zdraviliščih odpadlo na turizem le 62 808 oskrbnih dni ali 21,25 %. Od vseh dohodkov zdravilišč pa so zasebni oskrbovanci plačali le 16,29 %. Zato je za uspešen nadaljnji razvoj zdravilišč nujno zagotoviti zdraviliški službi boljše materialne pogoje.

Petletni program razvoja zdravilišč predvideva zato investicije v višini 3318 milijonov dinarjev.

Po podatkih izrednih letnih pregledov v letu 1958 in 1959 nima ustreznih prostorov 38 % vseh lekarn ter so zato potrebne večje adaptacije ali nove gradnje.

Mreža lekarn (95 lekarn in 13 lekarniških postaj) zaostaja za mrežo zdravstvenih domov in postaj (170). Razvoj lekarniške mreže je zaostajal zaradi premajhnih investicijskih sredstev in premajhne skrbi ljudskih odborov. Za

prihodnje petletno obdobje določa perspektivni program investicije v znesku 414 milijonov din za lekarniško službo.

Preskrba z zdravili in medicinskimi pripomočki še vedno povzroča težave, čeprav v mnogo manjši meri kot v preteklosti.

Za preskrbo z zdravili, sanitetnim materialom in opremo iz uvoza sta bila na razpolago dva vira: zvezna in republiška devizna kvota. Lani smo dobili iz zvezne kvote namesto prejšnjih 12,5 % samo 11,75 %, to se pravi 7 milijonov dinarjev (deviznih) manj. Iz republiške devizne kvote je bilo dodeljenih za zdravstvo okrog 15 milijonov deviznih dinarjev.

Razumljivo, da pri takem razvoju zdravstvene službe naraščajo iz leta v leto tudi stroški za zdravstveno varstvo. Vzroki temu so naraščanje cen, večje število zdravstveno zavarovanih oseb in izboljšanje zdravstvene službe.

V absolutnih zneskih in v primerjavi z ustvarjenim narodnim dohodkom so znašali ti stroški (brez investicij):

	Znesek v 000	Odstotek od nar. doh.
leta 1957	9 798 000	3,53 %
leta 1958	13 092 000	4,28 %
leta 1959	15 200 700	4,28 %
leta 1960	ca. 18 000 000	

Če primerjamo te stroške s številom prebivalcev, odpade na vsakega prebivalca LR Slovenije letno (v din):

	1957	1958	1959
Za celotno zdrav. vastvo (brez invest.)	6 285	8 379	9 637
Od tega: za kurativo	5 898	7 785	8 913
za preventivo	387	594	724

Investicijska politika sveta za zdravstvo LRS v letu 1960 se je razvijala skladno s perspektivnim programom.

Kar zadeva povečanje celotne zmogljivosti bolnišnic v republiki, je predvidena participacija z republiškimi sredstvi pri izgradnji bolnic v okrajih Novo mesto, Koper in Murska Sobota.

Nadaljnja investicijska politika sveta za zdravstvo LRS je prikazana v perspektivnem programu razvoja zdravstvene službe, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije na zadnjem zasedanju.

K a d r i v z d r a v s t v e n i s l u ž b i i n s t r o k o v n o m e d i c i n s k o š o l s t v o. Število vseh zdravnikov in zobozdravnikov na dan 31. 12. 1960 v LRS je bilo 1587 ali 1 : 1006 prebivalcev (l. 1955: 1184 ali 1 : 1298 prebivalcev).

Vseh splošnih zdravnikov je 621, vseh zdravnikov stažistov je 95, vseh zdravnikov specialistov 573 (od tega 54 stomatologov), vseh zdravnikov specializantov 213 (od tega 6 stomatologov), vseh zobozdravnikov pa 85.

Vseh aktivnih zobnih terapevtov imamo danes v LR Sloveniji 335 ali 1 : 4767 prebivalcev (l. 1959 = 254 ali 1 : 6001 prebivalcev), zdravnikov specialistov iz stomatologije 44, zdravnikov specializantov iz stomatologije 6, zobozdravnikov 77, zobarjev pa 208.

Vseh zaposlenih zobotehnikov imamo danes 272 ali 0,81 na 1 zobnega terapevta.

Vseh farmacevtov imamo 316, od tega aktivnih 293, v javni lekarniški službi pa imamo samo 216. Vseh farmacevtskih tehnikov je 249, od tega aktivnih 227, v javni lekarniški službi pa samo 130.

Stanje drugega zdravstvenega osebja, ki je zaposleno, je naslednje: medicinskih sester 954, drugih srednjih medicinskih kadrov 550, sanitarnih tehnikov 132, otroških negovalk in babic 1249, bolničarjev in nižjih zdravstvenih tehnikov 2231.

Strokovno medicinsko šolstvo je v sodelovanju s svetom za šolstvo LRS, zavodom za napredek šolstva LRS in zavodom za izobraževanje odraslih ter po številnih razpravah z družbenimi in strokovnimi organi fakultete za splošno medicino in stomatologijo, višjih in drugih zdravstvenih šol, s strokovnimi društvi, sindikatom zdravstvenih delavcev ter v ta namen imenovanimi komisijami izdelalo »načrt za sistem šolanja zdravstvenih delavcev«. V okviru tega šolskega načrta je bila v letu 1960 izpeljana reforma na šolah II. stopnje.

Na podlagi zakona o višji stomatološki šoli v Mariboru je v letu 1960 pričela delo višja stomatološka šola v Mariboru. S tem je bil uveden dvostopenjski študij za vzgojo stomatološkega terapevtskega kadra.

V Sloveniji so bile v šolskem letu 1960/61 tele šole:

a)	4 višje šole za zdravstvene delavce z zmogljivostjo	419 študentov
b)	9 šol II. stopnje za zdravstvene delavce z zmogljivostjo	935 dijakov
c)	9 drugih šol in tečajev za zdravstvene delavce z zmogljivostjo	304 dijakov
	Skupno	1.658 dijakov

Skupno je v 5 letih na vseh šolah in tečajih absolviralo 2328 učencev, v letu 1960 pa 538.

V decembru šolskega leta 1960/61 je od 1658 študentov oziroma dijakov (brez FSMS) prejemalo štipendije 910 dijakov, redno plačo 271, neštipendiranih pa je bilo 477. Skupni znesek izplačanih štipendij je znašal za december 1960. leta 5 490 380 din, to se pravi za 1 šolsko leto 65 884 560 din.

Sanitarna inšpekcija. Svet za zdravstvo LRS je na svoji seji pretresal delo sanitarne inšpekcije. Pri tem je zlasti ugotovil, da zaradi izredno velikega pomanjkanja strokovnega kadra v sanitarni inšpekcijski službi ta služba ne more zajeti v enaki meri vseh svojih delovnih področij, dalje da ne more v zadostni meri opravljati svojih vzgojnih nalog in sodelovati z družbenimi in gospodarskimi organizacijami, z drugimi inšpekcijskimi organi in z zdravstvenimi zavodi. Tudi ljudski odbori niso tej službi posvečali dovolj skrbi. Spričo vsega tega je bilo seveda pomanjkljivo tudi nadzorstvo nad živili, nad komunalno higieno, higieno dela v podjetjih, šolsko higieno, nad prometom z zdravili in strupi in higieno v prometu.

Svet za zdravstvo LRS je storil vse ukrepe, da se organizacija in delo sanitarne inšpekcijske službe izboljšata, ter je izdal temu primerna navodila in priporočila vsem prizadetim organom, organizacijam in zavodom. Svet je v svojih priporočilih opozoril na pomembnost vzgojnega dela pri posameznih državljanih in v delovnih kolektivih. Sanitarna inšpekcija mora pridobiti držav-

ljane in delovne kolektive za to, da bodo spoznali koristnost in potrebo te službe za zdravje in da jo bodo vsi podpirali ter se vanjo vključevali. Ker je sanitarna inšpekcijska služba pomembna družbena služba, je potrebno, da kar najbolj tesno poveže svoje delo z delavnostjo in iniciativnostjo družbenih faktorjev: ljudskih odborov, družbenih organizacij, strokovnih zbornic, sorodnih inšpekcij, potrošniških svetov, krajevnih odborov, zborov volivcev in podobno. O družbeno pomembnem delu sanitarne inšpekcije je treba obveščati javnost po tisku, radiu in drugih virih.

Posebno vprašanje za sanitarno inšpekcijsko službo je njeno prihodnje finansiranje. Potrebna bodo večja sredstva kot doslej iz naslednjih razlogov: laboratoriji higienske službe so bili doslej finansirani iz proračunov in zato niso zaračunavali raznih preiskav in izvidov sanitarnim inšpektoratom; za izvedenska mnenja strokovnjakov raznih zavodov in za sodelovanje strokovnjakov na delovnih konferencah doslej ravno tako niso nastajali za sanitarne inšpektorate posebni izdatki. Zaradi samostojnega finansiranja vseh teh zavodov bodo morali sanitarni inšpektorati vse navedene storitve plačevati in bodo zato potrebovali povečana sredstva iz proračunov.

2. Svet za socialno varstvo LRS

Tudi v letu 1960 je svet za socialno varstvo, katerega delovno področje zajema sektor socialne politike, posvečal posebno pozornost razvijanju preventivnih oblik družbene skrbi za človeka v komuni, ki je osnovna nosilka te skrbi.

Z nadaljnjim razvijanjem družbenega samoupravljanja na področju socialnega varstva v ljudskih odborih ter usposabljanja strokovnih služb v stanovanjskih skupnostih, gospodarskih organizacijah, zdravstvu, šolstvu, socialnem zavarovanju, sodstvu, notranji upravi in drugod se vedno uspešneje uveljavlja družbena pomoč človeku in se rešujejo socialni problemi tam, kjer nastajajo. Svet je vodil intenzivno akcijo za skladen razvoj socialnega dela v komuni in gospodarskih organizacijah, ker je to pogoj za pravilno izrabo velikih družbenih dajatev in vodenje uspešne politike na tem področju.

Svet je pri tem razvil živahno sodelovanje s številnimi družbenimi in strokovnimi organizacijami ter ustanovami, ki imajo v svojem programu skrb za človeka in njegovo družino.

V preteklem letu je svet razširil okvir svojega dela z novimi delovnimi področji: problemi bivših borcev NOV, posebnimi nalogami po noveli kazenskega zakonika in s problemi rehabilitacije invalidnih oseb pri nas. V tem obdobju se je začelo sistematično urejanje pravne osnove socialnega varstva, ki je od vseh javnih služb razmeroma najmanj urejeno.

Svet je obravnaval in sprejel ustrezajoče sklepe o nekaterih vprašanjih borcev, invalidov in žrtev fašističnega nasilja, o civilnih žrtvah vojne in vojnega materiala, o problematiki otrok v drugih družinah, problematiki slepih in gluhih, kompleksni rehabilitaciji invalidov vseh vrst, o kadrih v socialnih službah pri upravnih organih okrajnih in občinskih ljudskih odborov in družbenem upravljanju na področju socialnega varstva pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih in zavodih za socialno varstvo, o izgradnji socialnih zavodov in finansiranju socialnih zavodov, o socialni pomoči v Sloveniji, o pripravah za prenos socialnih služb od upravnega organa na centre za socialno delo itd.

Kot kolegijski organ se je svet omejeval na odločanje v načelnih vprašanjih splošnega pomena ter poglobil metode svojega dela po številnih pomožnih organih — komisijah v katerih je poleg 13 članov sveta sodelovalo 91 predstavnikov upravnih organov, organizacij in strokovnjakov.

Sekretariat je za seje sveta strokovno pripravil 22 analiz in opravil vse upravne zadeve, določene s predpisi. Izdal je 16 111 upravnih odločb, mnenj in ocen zakonitosti, predvsem s področja invalidskega varstva. Pripravil je 1583 odločb s področja varstva bivših borcev.

Sekretariat je kot drugostopenjski republiški organ preobremenjen z zadevami invalidskega varstva in z varstvom borcev in bo nujno treba prenesti službo invalidskega varstva v pristojnost ljudskih odborov. Sekretariat se v sedanji funkciji težko izpopolnjuje v analitično-instruktorski vlogi, ki je njegova osnovna naloga. Strokovne skupine kot notranje organizacijske enote sekretariata so v tem kratkem razdobju poleg reševanja upravnih vprašanj predvsem razvijale delo v strokovni analitični in instruktorski mreži in v bistvu koristno nadomestile prejšnje oddelke. Niso se pa mogle odločneje uveljaviti predvsem v iskanju in izvajanju novih oblik dela in razširjanju delavnosti zaradi izredne šibkosti kadrovske zasedbe, ki je kljub velikim naporom ni bilo mogoče uspešno rešiti. Tako sekretariat sveta ni mogel v zadostni meri razviti svoje delavnosti v strokovni in analitični smeri, kar bi bilo zelo potrebno, saj je socialno delo od vseh javnih služb pri nas najmanj razvito in dokumentirano.

Nujno je treba poglobiti, razširiti in utemeljiti socialno delo v naših okoliščinah ter ustvariti tesnejšo povezavo s strokovno-znanstvenimi institucijami, ki proučujejo to problematiko.

O družbenem upravljanju v socialnem varstvu je svet obširno razpravljal in priporočil ljudskim odborom večjo skrb za organe družbenega upravljanja v socialnem varstvu, predvsem glede boljše sestave teh organov, načina volitev oziroma imenovanja, sistema vzgoje in usposabljanja (seminarji, predavanja, pismeni elaborati itd.) in končno tudi glede načina dela družbenih organov (delovni programi, razlikovanje med nalogami družbenega in upravnega organa, izdelovanje predlogov in obrazložitev za ljudske odbore itd.).

Družbeno varstvo otrok in mladine. Pri razvijanju posebnega družbenega varstva otrok, mladine in odraslih je svet uveljavljal osnovno načelo, razvijati sodobnejše, znanstveno utemeljene oblike tega varstva, predvsem v okviru družine in v okolju, kjer te osebe normalno žive, ustrezno domsko varstvo pa dati le v primerih, ko je to iz vzgojnih, zdravstvenih ali socialnih razlogov potrebno. V tem duhu so izdelani osnutek zakona o varstveno-vzgojnih ustanovah, zakon o rejništvu, zakon o posebnem šolstvu ter drugi zvezni in republiški predpisi o habilitaciji otrok z motnjami in hibami v telesnem in duševnem razvoju, za katere skrbijo organi zdravstva, šolstva in socialnega varstva.

Po podatkih zavoda za statistiko je bilo maja 1960 v Sloveniji 187 varstvenih ustanov za otroke, v katerih je bilo 12 042 oskrbovancev. V preteklem letu so zlasti v večjih središčih prehajale varstvene ustanove v pristojnost stanovanjskih skupnosti, ki imajo najbolj neposredno možnost, pritegniti k upravljanju in sodelovanju tudi starše.

Pomembna pomoč družini so tudi šolske in šolske mlečne kuhinje, ker razbremenjujejo zaposlene matere skrbi za prehranjevanje šoloobveznih otrok.

V preteklem letu je bilo v Sloveniji 1270 šolskih mlečnih kuhinj, v katerih je prejemalo južino 213 929 otrok; v 47 šolskih kuhinjah pa je imelo topel opoldanski obrok 20 635 šolskih otrok.

V LR Sloveniji je pod družbenim varstvom skupaj 15 836 otrok in mladine. Od teh so skrbstveni organi oddali v rejniške družine 1437 otrok. Po cenitvah ljudskih odborov živi v vsej republiki najmanj 4000 otrok v tujih družinah. Za izvajanje nalog, ki jih novi zakon o rejništvu nalaga organom socialnega varstva, so potrebni številčno in strokovno močnejši kadri. Verjetno se bo rejniška služba izvajala v okviru prihodnjih centrov za socialno delo.

Po cenitvah je v LR Sloveniji od skupnega števila 391 147 otrok in mladine od 5. do 19. leta starosti 11 % takih, ki imajo motnje ali hibe v duševnem ali telesnem razvoju. Zaradi pomanjkanja ustreznih specialnih zavodov pa velikega števila takšnih otrok do sedaj še ni bilo mogoče habilitirati in usposobiti za življenje. V LR Sloveniji je namreč samo 5 zavodov za lažje primere duševno nerazvitih otrok, en zavod za hujše primere takih otrok, 2 zavoda za gluho mladino, en zavod za slepo mladino in en zavod za telesno invalidno mladino; skupno lahko sprejmejo samo 788 oskrbovancev.

Sekretariat za socialno varstvo dela sedaj evidenco in kategorizacijo otrok z motnjami ali hibami v duševnem ali telesnem razvoju. Šele s tako izvršeno evidenco bo mogoče bolj sistematično zajeti prizadete otroke v posebno varstvo in skrbeti za njihovo vzgojo, šolanje in usposobitev za življenje. Pri tem bo potrebna intenzivnejša akcija za ustanavljanje posebnih zavodov za habilitacijo teh otrok v skladu s perspektivnim programom razvoja socialnega varstva.

V preteklem letu se je uspešno začela izvajati služba strožjega nadzorovanja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj in je Ljudska skupščina sprejela ustrezen zakonski predpis. Novelirani kazenski zakonik daje organom socialnega varstva nove naloge. V duhu tega zakona je težišče na vzgojnih ukrepih. Med njimi je zlasti pomembno strožje nadzorstvo skrbstvenega organa in oddaja mladoletnika v poseben zavod — disciplinski center. V letu 1960 je bilo izrečenih skupno 145 vzgojnih ukrepov strožjega nadzorstva.

Oblike varstva odraslih. Oblike socialnega varstva za odrasle morajo dobivati povsem novo vsebino, saj je v Sloveniji po podatkih zadnjega popisa prebivalstva več kot 110 000 ljudi v starosti nad 65 let. Če prištejemo zraven še upokojence, ki so izven delovnega procesa, se zviša število na 180 000. Do sedaj so se reševali v glavnem le individualni primeri v socialnih zavodih in v družinski skupnosti, kjer so poleg organov socialnega varstva mnogo doprinesle organizacije Rdečega križa in Društvo upokojencev.

Število družin, kjer sta zaposlena oba zakonca in tudi drugi člani, se nenehoma veča. Zato postaja čedalje bolj pereče vprašanje pomoči družini ob obolelosti njenega člana in pri obolelih samskih osebah. Za to pomoč naj bi v okviru stanovanjskih skupnosti skrbeli posebni socialni servisi.

Pomembna oblika varstva odraslih so tudi socialni zavodi. V Sloveniji jih je 32 in v njih živi blizu 3 500 oskrbovancev. Zavodi so prenapolnjeni ter pomanjkljivo in tudi neprimerno opremljeni. Kulturna raven in strokovna usposobljenost osebja ni zadovoljiva. Zaradi vedno večjega števila in pritiska upokojencev ter večanja števila tako imenovanih nepokretnih v teh zavodih, le-ti vedno manj ustrezajo svoji nalogi. Zato je še toliko nujnejša rešitev teh potreb

v iskanju novih oblik varstva v okviru stanovanjskih skupnosti in v novih profilih zavodov (klubi, domovi za upokojence) ter diferenciaciji dosedanjih zavodov — azilov za stare v specializirane zavode za kronično bolne, mentalno prizadete itd. Taki zavodi za odrasle so vstavljeni v petletni družbeni program. V zvezi s tem bo v tem letu nujno treba pripravljati idejne osnutke, pritegniti urbaniste, družbene organizacije in druge prizadete činitelje, da bi bila povečana izgradnja zavodov, ki je v načrtu, čim sodobnejša.

Posledice neurejenih socialnih razmer stare Jugoslavije in spreminjanje socialne strukture v zvezi z našim družbeno-ekonomskim razvojem se kaže v sorazmerno velikem številu oseb, ki nimajo pravice do pokojnine in jim je potrebna družbena denarna pomoč. Stalno ali začasno denarno pomoč je dobivalo v 1960. letu 10 603 socialno ogroženih odraslih in za to so porabili 314 523 000 din. Zaradi kritičnega gmotnega položaja tistih, ki prejemajo družbeno denarno pomoč, je vprašanje obravnaval tudi svet.

Od družbeno škodljivih pojavov je predvsem pereče vprašanje alkoholizma. Skrbstveni organi so imeli v letih 1959—1960 opravka z 2 221 hujšimi alkoholiki in njihovimi družinami. Teža teh primerov se kaže predvsem v izredno slabem zdravstvenem in moralnem stanju otrok teh ljudi. Z zadnjih letih je bilo opravljeno obilno preventivno delo, zlasti po komisijah za boj proti alkoholizmu pri odborih Rdečega križa.

Rehabilitacija odraslih in mladine. V Sloveniji deluje razmeroma veliko zavodov, organizacij in tudi organov državne uprave, ki se ukvarjajo s problemi habilitacije in rehabilitacije invalidnih oseb vseh kategorij invalidnosti in starosti. Delo med njimi je dokaj nekoordinirano in zato tudi rezultati niso zadovoljivi. Za odpravo takega stanja in v duhu priporočil zveznega posvetovanja je sekretariat začel posebno akcijo in sklical med letom več posvetovanj za izboljšanje tega dela. V okviru akcije se je sekretariat posebno ukvarjal s problemi najtežjih kategorij invalidov: slepih, gluhih ter huje poškodovanih. Rehabilitacija teh invalidov je specifična glede na težave pri usposabljanju kakor tudi glede socialne adaptacije. Svet je dal tudi določene smernice za reorganizacijo starih in organizacijo novih zaščitnih delavnic. Nadaljevala se je akcija za določanje delovnih mest za invalide v gospodarskih organizacijah. Že dosedanja združena akcija na vseh področjih je prispevala, da je prodrlo prepričanje o nujnosti primerne zaposlitve invalidnih oseb. V podjetjih je vedno več primerov uspešne integracije najtežjih invalidov v delovne kolektive. Tudi v prihodnje bo treba razvijati različne oblike zaščitnih delavnic, zavodov za zaposlovanje invalidov in organizacije dela na domu.

Varstvo vojaških vojnih invalidov. V LR Sloveniji uživa varstvo po zakonu o vojaških vojnih invalidih 11 612 osebnih in 23 597 družinskih upravičencev; čeprav se je število invalidnin v letu 1960 zmanjšalo za 596, je bilo za invalidsko varstvo v LRS porabljenih v preteklem letu 1 842 111 375 din zveznih sredstev (300 193 000 več kot v preteklem letu). Izdatki za invalidsko varstvo so narasli zaradi povečanja osebnih invalidnin (za ca. 52 %).

Po novih predpisih je bilo mogoče uveljaviti pravice do osebnih invalidnin zaradi bolezni do konca leta 1960; zato je bilo v preteklem letu vloženih 2 982 novih zahtevkov za invalidnino in sproženih 2 206 obnov postopkov v primerih, ko je bil zahtevek za invalidnino že zavrnjen. Med prijavljenci so tudi taki, ki

ne izpolnjujejo pogojev iz zakona o vojaških vojnih invalidih, ampak jih štejemo le za žrtve fašističnega terorja. Take zahtevke vlagajo zato, ker je varstvo po zakonu o vojaških vojnih invalidih boljše in prejemki niso tako omejeni s premoženjskimi pogoji kot pri pomoči žrtvam fašističnega terorja.

Kljub dokaj popolni zakonodaji, ki ureja pravice vojaških vojnih invalidov in borcev NOV, so na terenu še nerešeni problemi zaradi slabe informiranosti upravičencev in slabih kadrov pri občinskih in okrajnih ljudskih odborih, ki delajo na tem področju. Sekretariat je pomagal tudi s stalno instruktorsko službo, s posvetovanji in strokovnimi seminarji. Skupno z organizacijami Zveze borcev NOV in Zveze vojaških vojnih invalidov si je posebej prizadeval za šolanje otrok padlih borcev in za prekvalifikacijo vojaških vojnih invalidov. Za štipendije vojaškim vojnim invalidom in posebne invalidske dodatke je bilo porabljeih v LRS ca. 210 milijonov dinarjev iz zveznih sredstev. V zadnjem času je bila sprožena širša akcija za prekvalifikacijo in strokovno izpopolnitev vojaških vojnih invalidov. V letu 1960 je bila izdana uredba o rehabilitaciji vojaških vojnih in mirovnih invalidov, ki zagotavlja tudi primerno materialno oskrbo med rehabilitacijo.

Veliko skrbi je bilo izkazane tudi zdravljenju vojaških vojnih invalidov. Za celotno bolniško oskrbo oseb, ki uživajo varstvo po zakonu o vojaških vojnih invalidih, je bilo porabljenih 196 257 922 din iz zveznih sredstev. Za izboljšanje razdelitve zdravljenja vojaških vojnih invalidov skozi vse leto so bila iz zveznih sredstev zgrajena naravna klimatska zdravilišča v vseh republikah. V Sloveniji je bil adaptiran hotel v Mojstrani z zmogljivostjo 80 invalidov.

Poseben problem pri varstvu invalidov je oskrba vojaških vojnih invalidov in drugih invalidnih oseb z ortopedskimi pripomočki. Sekretariat je sodeloval z zveznimi organi, socialnim zavarovanjem, ortopedsko kliniko, zavodom za rehabilitacijo invalidov LRS in podjetji, ki izdelujejo te pripomočke, organiziral več posvetovanj in se lotil določenih ukrepov za prehod od obrtniškega na industrijski način proizvodnje ortopedskih pripomočkov. Kljub tem naporom še vedno ni primernih uspehov.

Upravna služba za varstvo vojaških vojnih invalidov je spričo dejstva, da je prvostopenjski organ za večino invalidskih zavodov okrajni ljudski odbor in drugostopenjski republika, zelo oddaljena in odtrgana od upravičencev. Ti morajo večino svojih problemov reševati pri teh organih, mimo komune, to pa podraži poslovanje in je zamudno in neugodno. Svet je v sklopu drugih problemov decentralizacije obravnaval tudi te in jih je sekretariat v obliki pismenih predlogov predložil v razpravo zveznim upravnim organom. Nujno pa bo treba čimprej prenesti I. stopnjo na komune in s tem službo približati upravičencem. Sekretariat pripravlja organizacijske in kadrovske ukrepe za decentralizacijo, poenostavljenje in tehnično zboljšanje teh služb, ki še vedno poslujejo po zastarelih metodah, kar zahteva tudi spremembe zvezne zakonodaje.

Izobraževanje kadrov za socialne službe. Z zakonom o višji šoli za socialne delavce je omogočeno sistematično izobraževanje socialnih delavcev v javnih službah in gospodarskih organizacijah. Šola je vključena v sistem visokošolskega študija. Stroka socialnega delavca se je uveljavila. Šola ima ustrezne prostore, zato je v letu 1960 lahko sprejela še enkrat več sluša-

teljev kot prejšnja leta. Stalen problem šole je učni program. Zaradi naglega družbenega in ekonomskega razvoja mora šola usposabljati ne samo dobre strokovnjake, ampak tudi dobre družbeno-politične delavce in skladno s tem razvijati in dopolnjevati svoj učni program. Posebno odgovorno nalogo pomeni program na novo ustanovljenega oddelka za socialne delavce v gospodarskih organizacijah. Glede tega šola nima izkušenj, ker je to prvi oddelek te vrste v Jugoslaviji.

Izobraževanje uslužbencev občinskih upravnih organov socialnega varstva se je v preteklem letu bistveno zboljšalo. Za strokovno usposabljanje teh uslužbencev je bilo organiziranih 12 seminarjev. Oblika vzgoje socialnih kadrov s seminarji se je pokazala kot uspešna, vendar so seminarji zajeli še vse preozek krog uslužbencev. To obliko usposabljanja bo treba v prihodnje intenzivno razvijati; pri tem bo treba vključiti tudi člane družbenega upravljanja in prostovoljne socialne delavce. V preteklem letu je sekretariat kot matični organ za socialne službe razpisal prve strokovne izpite za socialne delavce.

Zasedba delovnih mest je še vedno pomanjkljiva. Sedaj dela pri okrajnih in občinskih upravnih organih socialnega varstva 227 uslužbencev. Od teh jih je 6 z visokošolsko izobrazbo, 22 z višjo, 63 s srednjo in 136 z nižjo izobrazbo. Nujno je treba usposobiti kvalificirane upravne uslužbence za delo v upravnem organu, medtem ko strokovni socialni delavci uspešneje delajo v strokovnih socialnih službah na raznih področjih in v na novo nastajajočih centrih za socialno delo pri ljudskih odborih.

Razvoj socialnega varstva v razdobju od 1956. do 1960. leta je v glavnem potekal v smeri, ki jo je začrtal perspektivni plan, le da intenzivnost tega razvoja ni bila tolikšna, kot je računal plan.

Novi perspektivni program postavlja na prvo mesto nadaljnje razvijanje socialnih služb v komunah. V ta namen je v načrtu prenos nekaterih strokovnih zadev iz pristojnosti upravnih organov na centre za socialno delo. Obenem naj bi se razvijale socialne službe tudi v stanovanjskih skupnostih in izven ožjega področja socialnega varstva. Delo socialnovarstvenih organov naj se v naslednjih letih razvija predvsem v preventivni smeri. Treba bo hitreje razvijati varstveno-vzgojne zavode in socialne servise za pomoč družini v stanovanjskih skupnostih ter šolske in šolske mlečne kuhinje in počitniška letovanja. Razen tega bo treba uvajati nove oblike varstva otrok, mladine in odraslih.

Glede na današnje stanje bo treba tudi v prihodnje razvijati ustrezne socialne zavode tako na področju varstva otrok in mladine kakor tudi na področju varstva odraslih. Najširšo družbeno skrb bo treba posvetiti borcem in in invalidom narodnoosvobodilne vojne, zlasti tistim, ki zaradi starosti, slabega zdravstvenega stanja in iz drugih razlogov nimajo dovolj sredstev ali urejenih pogojev za življenje. Končno bo treba urejati vse vrste socialnih dajatev (podpore žrtvam fašističnega nasilja, stalne socialne podpore, rejnine itd.) nepreskrbljenim osebam in njihove povprečne podpore zvišati vsaj na življenjski minimum; v ta namen je svet že obravnaval potrebne analize in predloge.

Za razvoj socialnega varstva se računa, da se bo v naslednjem planskem razdobju porabilo povprečno 2 972 milijonov dinarjev letno, od tega za tekoče proračunske izdatke 2 272 milijonov.

Svet in sekretariat za socialno varstvo imata v skladu s splošnim razvojem poudarjene skrbi za človeka široko področje dela v naslednjih letih. Poglobljena

preventivna delavnost socialnega varstva, vključevanja najširših družbenih faktorjev v to delavnost, čedalje večja materialna sredstva, ki jih družba daje v tej smeri, zahtevajo tudi skladne, kakovostne spremembe dela socialnih organov v ljudskih odborih. Ta sprememba se bo uspešno uveljavljala tudi v izločanju strokovnega socialnega dela iz upravnih organov ljudskih odborov v centre za socialno delo. Ti centri prevzemajo od upravnih organov posamezne strokovne naloge. Te so predvsem naloge iz rejništva, skrbništva in strožjega nadzorstva nad mladoletnimi prestopniki, obravnavanje strokovne problematike duševno in telesno prizadete mladine in odraslih itd. Pripravljajo analize in strokovne študije o določenih splošnih vprašanjih, obdelujejo in ukrepajo v individualnih primerih, vnašajo v socialno delo znanstvene in praktične izkušnje. Vse to je že skoro nemogoče utesnjevati v okvir upravnega organa, ki mora predvsem opravljati upravne naloge. V zvezi z ustanavljanjem socialnih centrov je sekretariat organiziral več posvetovanj in ogledov, analiziral izkušnje centrov iz drugih republik in jih posredoval ljudskim odborom ter se lotil vrste ukrepov.

Spremenjene okoliščine, predvsem pa obširne naloge socialnega varstva zahtevajo poglobljeno in razširjeno delo sveta in tesno sodelovanje z družbenimi in upravnimi organi ljudskih odborov. Najtesnejše sodelovanje sveta z organi delavskega samoupravljanja in z družbenimi organizacijami omogoča reševanje socialnih problemov na najširši osnovi in pozitivno spreminja odnos do socialnega varstva v njegovem širokem pojmovanju. To tudi povzroča spremenjen odnos državljanov do socialnih vprašanj, ki se oblikuje v okviru sodelovanja državljanov v stanovanjskih skupnostih in v okviru družbenega in delavskega upravljanja. Zato je še mnogo bolj kot do sedaj potrebno obveščati državljane o pravicah, ki jih imajo, in javnost nasploh o problemih socialnega varstva.

Tudi splošna skrb za bivše borce se je v preteklem letu kakovostno izboljšala v najrazličnejših oblikah. Prav tako se je njihovo materialno zakonsko varstvo razširilo.

V Sloveniji je okrog 100 000 članov Zveze borcev, od tega približno 44 000 aktivnih pripadnikov vojaških enot. Zaradi posledic vojnih naporov izčrpanosti, ostarelosti ali onemoglosti so v hitrem povojnem razvoju in spremenjenih razmerah mnogi zašli v težaven socialni položaj in nimajo urejenih pogojev za življenje. Njihove konkretne probleme je v povojnih letih reševala v glavnem Zveza borcev.

V težnji po intenzivnejšem reševanju problemov nekaterih borcev je Izvršni svet po smernicah Zveznega izvršnega sveta ustanovil nove organe (komisijo za priznavalnine in komisijo za stanovanjska vprašanja). Organizacija in upravno delo sta bila prenesena na sekretariat za socialno varstvo LRS. S priporočilom Izvršnega sveta so tudi ljudski odbori ustanovili ustrezne komisije in upravne organe. Varstvo borcev naj obsega predvsem:

— redno in izredno upokojevanje tistih borcev, ki zaradi zdravstvenih ali drugih vzrokov ne morejo biti v normalnem delovnem razmerju;

— preskrbeti predvsem mlajšim bivšim borcem ugodnejše pogoje in sredstva za strokovno usposabljanje in primerno zaposlovanje;

— z rednimi in izrednimi ukrepi reševati stanovanjsko vprašanje;

— v okviru rednega zdravstvenega varstva poskrbeti za intenzivno zdravljenje bolnih borcev;

— tistim borcem, ki nimajo pogojev za redno ali izredno upokojitev, preskrbeti druga materialna sredstva za preživljanje (priznavalnine).

Pravico iz 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju za borce, ki so bili v NOV pred 9. 9. 1943, a so za delo nezmožni, je pred leti uveljavljala večina teh borcev in prekinjala delovno razmerje. Z dodatnim zakonskim predpisom, po katerem imajo ti borci pravico do dodatka k plači do X. plačilnega razreda, se število koristnikov 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju iz leta v leto manjša, število koristnikov dodatka pa povečuje (nove zaposlitve borcev). V letu 1960 je bilo upokojenih po 73. členu le 53 borcev in 68 v letu 1959, medtem ko se je število borcev, ki prejemajo dodatek, povečalo na 4 000 proti 3 102 v letu 1959. Izdatki za dodatek k plačam znašajo že okrog 57 milijonov.

Razmeroma široke možnosti za upokojevanje borcev daje razširjena uporaba 80. člena zakona o pokojninskem zavarovanju, ki pa se je zaradi organizacijske pomanjkljivosti upravnih organov ljudskih odborov v preteklem letu odločno premalo uporabljala. Do sedaj je bilo 190 borcev predlaganih za upokojitev po tem členu, upokojenih pa 34. Poleg upokojevanja po tem členu je bila podeljena še republiška priznavalnina tistim borcem, ki nimajo pogojev za upokojitev po zakonskih predpisih. Takih primerov je bilo rešenih do sedaj 319 poleg 89 enkratnih priznavalnin, porabljenih pa je bilo 34 milijonov dinarjev. Za leto 1961 pa je namenjenih 61 milijonov dinarjev.

Kljub tem pravicam pa so v težavnem položaju nekateri borci zemljiški lastniki, ki se zaradi različnih vzrokov ne morejo preživljati iz dohodkov zemlje. Gre za starejše ljudi (povprečna starost 62 let), ki so onemogli ali ostali sami, bodisi da so jim otroci padli v partizanih, ostali v JLA, odšli v industrijo ali podobno, pa tudi za mlajše udeležence NOV, ki imajo večjo družino in so zaradi bolezni za delo nezmožni. Zastavlja se vprašanje odtujitve zemlje. Zadrugam v največ primerih ekonomsko ni do tega, da bi prevzele zemljo, zlasti v oddaljenejših in slabo rodovitnih krajih. Tudi občine je iz istih razlogov ne prevzamejo, čeprav bi jo večina lastnikov celo podarila. Ker živi na podeželju še vedno okrog 18 000 udeležencev narodnoosvobodilnega boja — kmetov, jim je treba pomagati z izredno upokojitvijo, priznavalnilo ali podobnim.

V začetku leta 1960 je bilo okrog 2 800 borcev brez stanovanja ali v neprimernih stanovanjih. V težnji, da se vsaj v nekaj letih rešijo stanovanjski problemi nezaposlenih borcev, ki jih je okoli 500 v Sloveniji, je Izvršni svet določil iz republiškega stanovanjskega sklada letno 70 milijonov dinarjev kot prispevek h gradnji stanovanj za borce. Iz sredstev državne loterije je bilo v letu 1960 dodeljenih še 37 milijonov dinarjev. Ta prispevek (skupaj 107 milijonov din) je bil dodeljen tistim občinskim stanovanjskim skladom, kjer je stanovanjska stiska za borce najhujša, kot participacija v povprečni višini 22 % k občinskim obvezam. Tudi podjetja so z večjim razumevanjem kot prej prispevala sredstva za graditev stanovanj. Skupno je bilo v letu 1960 zgrajenih 767 stanovanj za borce.

Veliki napori so bili posvečeni tudi usposabljanju in šolanju borcev NOV. Po zaslugi glavnega odbora ZB se je v rednih, posebnih in dopisnih šolah v letu 1960 šolalo 1 637 borcev. To število še vedno ni zadovoljivo, saj je to n. pr. le okrog 30 % borcev, ki prejemajo dodatek k plači. Zato bo treba skrbeti, da se čim večjemu številu borcev bodisi s šolanjem ali s prekvalifikacijo omogoči priti

na taka delovna mesta, kjer bodo lahko normalno napredovali. Predvsem se je treba bolj truditi, da se bodo šolali borci tudi na delovnih mestih.

Varstvo borcev bo po dosedanjih izkušnjah treba še izpopolniti, tako da se bo reševanje njihovih problemov decentraliziralo na ljudske odbore. Sedaj so vse operativne naloge strnjene pri republiškem organu in okrajnih organih, komune pa nimajo v tem pogledu skoraj nikakih obveznosti. Po drugi strani pa se je obseg varstva borcev tako povečal, da sedanji upravni aparat ni več zmožen zadovoljivo opravljati zastavljene naloge. Tudi vse druge probleme borcev, kot so stanovanjski, delovni, zdrvstveni in pod., bodo komune zadovoljivo reševale. Za opravljanje teh zadev bodo morale usposobiti ustrezne kadre. Republiške priznavalnine pa bi se vnaprej podeljevale le izredno zaslužnim borcem in v prihodnje to ne bodo več socialne podpore, kakor je bilo to v večini primerov do sedaj.

3. Svet za šolstvo LRS

Delo sveta za šolstvo LRS v letu 1960 je bilo usmerjeno k nadaljnji preobrazbi šolstva, da bi vskladili vzgojno-izobraževalni sistem z našim družbeno-ekonomskim razvojem. Novo obdobje v reformnem procesu se je začelo v letu 1960 z resolucijo Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov, ki je nakazala pot nadaljnjemu izgrajevanju sistema splošnega in strokovnega izobraževanja. Skupaj s temeljnim zakonom o financiranju šolstva, ki je bil sprejet v decembru 1960, je bila ustvarjena osnova za razvoj novih družbenih odnosov na tem področju.

Iz naslednjega pregleda je razvidna problematika, ki jo je obravnaval in reševal svet za šolstvo LRS v letu 1960:

Leto 1960 je bilo zlasti pomembno za manjšinsko in dvojezično šolstvo na narodnostno mešanih območjih. Uvedba dvojezičnega pouka, za katerega nismo imeli nobenih izkušenj, je pokazala prve koristne sadove.

Vsega skupaj je bilo leta 1960 v okraju Koper 12 italijanskih šol z 41 oddelki in 360 učenci ter 4 italijanski otroškimi vrtci. V vseh teh šolah je pouk v italijanskem jeziku, slovenski jezik pa poučujejo obvezno kot poseben predmet nekaj ur tedensko.

Na slovenskih šolah narodnostno mešanih območij v koprskem okraju smo pričeli uvajati dvojezični pouk tako, da je bil vpeljan italijanski jezik kot obvezen učni predmet.

V letu 1960 je bilo na območju okraja Murska Sobota skupno 14 dvojezičnih osnovnih šol z 80 oddelki ter 1137 madžarskimi in 900 slovenskimi otroci ali skupaj z 2 036 učenci obeh narodnosti.

V šolskem letu 1959/60 je uspelo urediti dvojezični pouk v prvih razredih osnovnih šol na narodnostno mešanih območjih. Zaradi prilagajanja učnega osebja novim učnim načelom na teh šolah so pristojni okraji priredili zanj dopolnilne tečaje; učiteljstvo teh šol prejema zaradi težjega dela posebne dodatke.

Komisija za učbenike in priročnike pri svetu za šolstvo LRS je razpisala 3 učbenike za osnovne šole dvojezičnih šol madžarske narodnostne manjšine. Od teh je eden že izšel, dva pa sta v delu.

Da bi pravno dokončno uredili položaj manjšinskega in dvojezičnega šolstva v LRS in določili njegovo organizacijo, pripravlja svet za šolstvo LRS teze in osnutek zakona o manjšinskem in dvojezičnem šolstvu.

Rast dvojezičnega in manjšinskega šolstva je v veliki meri pospešila dotacija Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS v letu 1960 (31 746 000 din). To dotacijo sta dobila okraja Murska Sobota in Koper. Z njo sta nadomestila razliko med povprečnimi izdatki za posameznega učenca v slovenskih šolah in večjimi izdatki za posameznega učenca na dvojezičnih in manjšinskih šolah. Tudi za potrebne investicije na tem področju je bilo dodeljenih iz republiških sredstev 40 000 000 din.

Pri nadaljnjem izvajanju reforme o s n o v n e š o l e je svet za šolstvo LRS posvetil vso skrb tistim delavnostim, ki pomenijo bistveno novost v učno-vzgojnem delu šole, kot so n. pr. gospodarski in tehnični pouk, organizacija šolskih zadrug in proizvajalnega dela, razvijanje šolskih in razrednih skupnosti učencev ter svobodnih delavnosti. Svet je v zvezi s tem sprejel posebno priporočilo o šolskih zadrugah in o pouku kmetijstva v osnovnih šolah. V okviru svobodnih delavnosti učencev v osnovnih šolah je zlasti uspela akcija pionirjev in mladih zadružnikov, izvedena na spodbudo Zveze prijateljev mladine Slovenije z ustanovitvijo številnih novih šolskih zadrug, ter množičen nastop pionirskih in mladinskih pevskih zborov v Celju, ki ga je organizirala Zveza svobod in prosvetnih društev Slovenije in je razgibal ter razširil vrste pevcev med učenci in prostovoljno uveljavljanje učencev na glasbenem področju. Ob koncu leta 1960 pa je začela teči v osnovnih šolah pod vodstvom Zveze prijateljev mladine Slovenije široka kulturno-prosvetna akcija »Jugoslovanske pionirske igre«.

Svet za šolstvo LRS je lani potrdil spremembe in dopolnitve, ki jih je zavod za napredek šolstva LRS predlagal za učne načrte 6., 7. in 8. razreda osnovne šole. Izdal je tudi začasne normative za šolsko pohištvo in priporočilo za šolstvo pristojnim svetom ljudskih odborov o nadaljnjem razvoju in delovanju šolskih kuhinj.

Mreža osnovnih šol se je izboljšala tako, da je število razvitih šol naraslo v letu 1960 na 302 v primerjavi z 272 v letu 1959. To pomeni, da je med 1200 osnovnimi šolami v Sloveniji že več kot četrtina takih, ki omogočajo pouk v samostojnih razredih. Še pomembnejši pa je podatek, da te šole zajemajo 83 % vseh učencev.

Med šolami s kombiniranim poukom je 198 enooddelčnih in 261 dvooddelčnih. Največ enooddelčnih je v goriškem (75), ljubljanskem (61) in koprskem (41) okraju, medtem ko mariborski okraj nima nobene take šole. Zaradi pomanjkanja učnih moči in majhnega števila otrok je začasno ustavilo delo 27 osnovnih šol. Učenci teh šol so bili premeščeni na sosednje šole. Dve novi osnovni šoli sta bili ustanovljeni v začetku šolskega leta 1960/61 v brežiški občini.

Skupno število otrok v osnovnih šolah še vedno narašča, vendar se bo ustalilo že v prihodnjih šolskih letih, ker vstopajo v osnovno šolo manj številni rojstni letniki. Število učencev v osnovnih šolah se je torej zvečalo v šolskem letu 1960/61 (239 974 učencev) v primerjavi s šolskim letom 1959/60 (228 765) za 11 209 ali za 4,7 %.

Večje zanimanje staršev za izobrazbo otrok, izboljšani učni načrti, sodobnejše metode učno-vzgojnega dela in ustreznejši predpis o napredovanju učencev iz razreda v razred povzročajo zniževanje števila ponavljavcev v vseh razredih osnovne šole.

Ponavljavci po razredih osnovne šole:

Šol. leto	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Sk.	%
1958/59	4 941	4 052	4 101	3 897	5 564	3 423	1 669	639	28 286	12,4
1959/60	2 215	1 199	1 012	993	1 425	1 537	644	317	9 342	4,1
Razlika	2 726	2 853	3 089	2 904	4 139	1 886	1 025	322	18 944	(7,7)

V šolskem letu 1959/60 je ponavljalo razrede 18 944 učencev manj kakor v šolskem letu 1958/59. Medtem ko je v letih pred šolsko reformo povprečno samo četrtina učencev rojstnega letnika uspešno končala osnovno šolo, jo bo končala v naslednjem letu že več kot polovica.

Šole druge stopnje. Proces reforme strokovnega izobraževanja je v letu 1960 pospešila resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov. Njena načela in napotki so se začeli uresničevati večidel že v preteklem letu. Svet za šolstvo LRS je kmalu po sprejetju resolucije sklical dve posvetovanji, in sicer prvo z zastopniki republiških zbornic, nato pa še z zastopniki svetov za šolstvo in zadevnih upravnih organov okrajnih ljudskih odborov. Na teh posvetovanjih so sprejeli osnovno načelo, da morajo vse ustanove za strokovno izobraževanje prilagoditi usposabljanje strokovnih kadrov potrebam gospodarstva in javnih služb. Dogovorjeno je bilo, naj za šolstvo pristojni organi sodelujejo z zbornicami, gospodarskimi organizacijami in javnimi službami pri organiziranju šolskh centrov in drugih ustanov za strokovno izobraževanje, prav tako pri izdelavi izobraževalnih programov za usposabljanje kadrov posameznih profilov in stopenj.

To sodelovanje je rodilo koristne sadove. Razen izobraževalnih centrov v podjetjih — teh je že 108 — kjer usposabljajo delavce za posamezna delovna mesta, so se v obdobju od sprejetja resolucije do konca leta izoblikovali šolski centri na Jesenicah, Ravnah in v Kranju (»Iskra« in tekstilni center). V njihovem okviru so razen oblik priučevanja za delovna mesta specializiranih delavcev tudi druge stopnje strokovnega izobraževanja, n. pr. za kvalificirane delavce in tehnike.

Strokovni sodelavci zavoda za napredek šolstva LRS in zavoda za proučevanje izobraževanja odraslih LRS so sodelovali z zbornicami, gospodarskimi organizacijami in javnimi službami pri oblikovanju novega sistema izobraževanja strokovnih kadrov v trgovini, obrti, gostinstvu, kmetijstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, zdravstvu itd.

Velik razvoj je zaznamovalo izobraževanje za obrt, blagovni promet in gostinstvo. V obrti so učne dobe prilagojene zahtevnosti poklicev in trajajo od 12 do 36 mesecev. Dosedanje šole se spreminjajo v centre za strokovno izobraževanje za več stopenj. Ponekod ovira realizacijo takega izobraževanja okoliščina, da se obrtni in industrijski učenci izobražujejo v istih šolah, profili posameznih poklicev pa se močno razlikujejo. Kjer so industrijski vajenci iz manjših podjetij, ki ne morejo ustanoviti centrov, bo treba zadevo organizacije drugače urediti.

Sistem izobraževanja delavcev v blagovnem prometu je v glavnem enak kot v obrti, vendar odpadejo dosedanje kvalifikacijske stopnje, ker se poklici formirajo po delovnih mestih. Dosedanje trgovske vajenske šole so se preosnovale v centre za izobraževanje kadrov v blagovnem prometu, ki jih je v Sloveniji

osem. Poleg rednega izobraževanja so ti centri organizirali tudi druge oblike: dopisni študij, večerne tečaje, občasne oddelke itd.

V gostinstvu in gostinski stroki odpravljajo vajenski sistem in uvajajo priučevanje kot edino obliko pridobivanja strokovnosti. Teoretično izobrazbo posredujejo centri za izobraževanje gostinskega kadra, ki bodo skrbeli za vzgojo instruktorjev za praktično usposabljanje gostinskih delavcev.

Pri izobraževanju odraslih se je delo šol in drugih izobraževalnih ustanov v preteklem letu izredno razširilo; to so omogočile izkušnje prejšnjih let. Odrasli se izobražujejo deloma v oddelkih ob rednih šolah, še v večji meri v izločenih oddelkih posameznih specialnih smeri in strok: za strojno stroko v Škofji Loki, v Kranju, Kamniku, Trbovljah in Novem mestu ter v Litostroju; za lesno stroko v Idriji, Gorici, na Bledu, v Škofji Loki in Novem mestu; za rudarstvo v Trbovljah; za kemijo (guma) v Kranju; za živilsko stroko v Kopru; za elektrotehniško stroko v Novem mestu, Trbovljah, Celju in Brežicah. Razen izločenih oddelkov je na strokovnih šolah samih veliko oddelkov za odrasle.

Strokovno delo na tem področju je bilo zaupano zavodu za proučevanje izobraževanja odraslih LRS. S svojim proučevalnim delom in z uvajanjem ustreznih novih organizacijskih oblik in delovnih metod v šolah so bili ustvarjeni pogoji, da se razširi sistem izobraževanja odraslih. V letu 1960 se je razvil sistem šol za odrasle, tako da deluje za splošno in strokovno izobrazbo skupaj 370 oddelkov na 177 šolah z 10 275 slušatelji.

Zaradi potreb gospodarskih organizacij se je povečalo število kandidatov predvsem v tehniških in ekonomskih oddelkih za izobraževanje odraslih. Število slušateljev se je v letu 1960 povzpelo na 6449, to je za 35 %, v 51 strokovnih šolah oziroma oddelkih za odrasle.

Da bi pospešili proces, ki ga je sprožila reforma izobraževanja strokovnih kadrov, je svet za šolstvo LRS predložil Izvršemu svetu Ljudske skupščine LRS tudi več predlogov za predpise, ki naj podpro realizacijo resolucije. Tako je pripravil osnutek zakona o ustanovitvi sveta LRS za strokovno izobraževanje ter osnutka odlokov o posebnem dodatku za učno in vzgojno osebje določene specialnosti na strokovnih šolah kakor tudi o načinu izvedbe razpisa in o pogojih za vpis v strokovne šole ter o predizobrazbi učencev v gospodarstvu. Na predlog zbornic so bili odpravljeni nekateri predpisi, ki so preprečevali izvajanje resolucije.

Svet za šolstvo LRS je izdal navodilo za nov način opravljanja zaključnega izpita na tehniških in drugih strokovnih šolah za gospodarstvo in javne službe kakor tudi na ustreznih oddelkih za odrasle ter priporočilo o ugotavljanju znanja in ocenjevanja v oddelkih za odrasle.

Pred sprejetjem resolucije je svet za šolstvo LRS na predlog zavoda za proučevanje izobraževanja odraslih predpisal posebne učne načrte za oddelke odraslih na naslednjih šolah: na tehniški šoli za elektrotehniško stroko, na lesnoindustrijski tehniški šoli, na tehniški šoli za kemijsko, rudarsko, metalurško in lesnoindustrijsko stroko in na administrativni šoli.

Po izidu resolucije pa za strokovno šolstvo pristojni republiški organ ne predpisuje učnih načrtov za strokovne šole, temveč samo verificira strokovno šolo na podlagi predloženega predmetnika in učnega načrta in določi stopnjo izobrazbe, ki jo daje šola. Tako je svet za šolstvo LRS po pregledu učnega

načrta verificiral politično šolo v Ljubljani kot izobraževalni center, ki daje izobrazbo srednje in višje stopnje.

Opravljene so bile potrebne priprave za reformo gimnazije, na kateri se je namesto nekdanje mature uveljavil nov način opravljanja zaključnega izpita; o tem je izdal svet za šolstvo LRS posebno navodilo. Ta zaključni izpit zahteva od učencev več samostojnega dela in jih usmerja v prihodnji poklic, učno osebje pa navaja na uporabo aktivnih metod pri pouku.

Skupna komisija sekretariata sveta za šolstvo LRS in zavoda za napredek šolstva LRS je izdelala teze za reformo gimnazije; svet za šolstvo LRS jih je sprejel in predložil odboru za splošna in upravna vprašanja Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Teze vsebujejo analizo položaja in značaja gimnazije v reformiranem šolskem sistemu ter podrobnejšo opredelitev in obrazložitev posameznih vzgojno-izobraževalnih področij. Družbeno-jezikovnemu in naravoslovno-matematičnemu predmetnemu področju ter zdravstveni in telesni vzgoji se bo pridružila tudi tehnična vzgoja s proizvajalnim delom, obvezni izbirni strokovni predmeti ter svobodne delavnosti učencev. Vsa predmetna področja se bodo smiselno povezovala v celovitejši koncept sodobne izobrazbe na drugi stopnji. Orientacijski predmetnik in učni načrt, ki ga zdaj pripravlja zavod za napredek šolstva LRS v sodelovanju s številnimi zunanjimi strokovnjaki, naj bi bil komunam le osnova za podrobnejšo strokovno usmeritev gimnazije. Gimnazija bo z obveznimi izbirnimi predmeti dobila pomen strokovne šole, ker bo organizirala pouk tistih izbirnih strokovnih predmetov, ki bodo najbolje ustrezali splošnim in krajevnim gospodarskim in družbenim potrebam komune.

Mreža šol druge stopnje kaže približno isto sliko kakor lani. Postopno se opušča gimnazija v Stični; namesto nje se razvija kmetijska šola, ki je odprla letos prvi razred.

Zaradi velike potrebe po vzgojiteljskem osebju je bila ustanovljena pri učiteljišču v Mariboru nova vzgojiteljska šola in šola za učitelje telesne vzgoje. Obe novi šoli se razvijata postopno. Z ekonomskimi šolami v Ptuju in Slovenjem Gradcu se je z letošnjim šolskim letom povečalo število ekonomskih šol na 10.

Skupno je bilo vseh šol druge stopnje v začetku šolskega leta 1960/61 263 in se je zmanjšalo za 2 v primeri z letom 1959/60. Tudi število učencev se je zmanjšalo od 45 784 na 42 173. Število šol in število učencev se je zmanjšalo zaradi odprave nekaterih vajenskih šol, ker se je začel po resoluciji o izobraževanju strokovnih kadrov reorganizirati sistem vajenskega šolstva. Treba bo predvsem razširiti zmogljivost šol druge stopnje, da bi lahko sprejele vedno večje število absolventov osnovnih šol. V šole druge stopnje se je namreč v letošnjem šolskem letu vpisalo 55 % lanskih absolventov osnovnih šol. Tako je bilo n. pr. zaradi premajhnih kapacitet odklonjenih na tehniških šolah 862, na medicinskih 222 kandidatov za vpis itd.

Pomemben je napredek na področju v i š j e g a š o l s t v a, ki ga zakon o visokem šolstvu uvršča v prvostopenjski študij visokih šol. Z ustanovitvijo novih višjih šol v Mariboru in Piranu se je dekoncentriralo visoko šolstvo, ki je bilo doslej v celoti strnjeno v Ljubljani.

Močno se je povečalo število višjih šol kakor tudi število slušateljev na teh šolah. Močan je zlasti vpis izrednih slušateljev, med katerimi je več kot 90 % zaposlenih v gospodarstvu in javnih službah. V l. 1960 je svet za šolstvo LRS

pripravil osnutke zakonov za nove višje šole. Ustanovljene so bile: višja pravna šola, višja agronomska šola in višja stomatološka šola v Mariboru ter višja pomorska šola v Piranu, medtem ko je bila višja železniška šola v Ljubljani ustanovljena z odlokom ustanovitelja. V l. 1959 je obiskovalo vse višje šole 979 rednih in 904 izrednih slušateljev, skupaj 1883. Število rednih slušateljev se je v l. 1960 zvišalo na 1901, izrednih pa na 3240, skupaj na 5141 študentov. Tako povečanje ni samo posledica večjega števila višjih šol in dekoncentracije višjega šolstva, temveč tudi notranjih sprememb v višjih šolah, ki so dobile ustreznejše učne načrte ter uvedle boljše učne metode in organizacijo pouka. Mnogoštevilen vpis izrednih študentov je posledica ukrepov, ki pospešujejo izreden študij, in tudi spodbude samih šol pri organizaciji pomoči za izredne študente.

Svet za šolstvo LRS je lani pripravil tudi osnutek odloka o načinu izvedbe razpisa in o pogojih za vpis v višje šole, sam pa je izdal pravilnik o izrednem študiju na višji pedagoški šoli v Ljubljani in na višji gospodinjski šoli v Grobljah pri Domžalah.

V mreži posebnih šol in vzgojnih zavodov v šolskem letu 1959/60 ni bilo večjih sprememb:

Vrsta šole	1959/60		1960/61	
	šol	učencev	šol	učencev
na stopnji osnovne šole	34	2 228	30	2 464
na stopnji vajenske šole	5	209	4	145
Skupaj posebnih šol	39	2 425	34	2 609

Povečanje števila otrok v posebnih šolah in vzgojnih domovih je neznatno, ker so šole izrabile vse razpoložljive kapacitete.

Nov je tudi zakon o posebnem šolstvu, katerega predlog je svet za šolstvo LRS predložil lani Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS. Poglavitna novost tega zakona je uvajanje osemletnega šolanja za mladino s telesnimi in duševnimi motnjami. Da bi uresničili določbe omenjenega zakona, bi bilo treba zajeti v posebne šole še najmanj 3000 otrok.

Ob koncu šolskega leta 1959/60 je bilo v Sloveniji 124 dijaških domov s 13 452 gojenci. Čeprav prehajajo domovi na ekonomsko ceno oskrbnega dne, je število gojencev naraslo in je skoro v vseh domovih zmogljivost presežena.

Zavodi za vzgojo in varstvo predšolskih otrok in šolskih otrok prehajajo v vedno večjem obsegu na skrb stanovanjskih skupnosti. Po popisu zavoda za statistiko LRS z dne 15. 5. 1960 je bilo v teh zavodih 12 042 otrok, t. j. za 2244 ali 22,9 % več kot v prejšnjem letu.

V zavodih je 5574 ali 46,2 % otrok, ki imajo zaposleno mater (lani 53,4 %), 2499 ali 20,7 % otrok je šoloobveznih (lani 14,4 %), 7704 ali 64 % otrok pa na hrani (lani 30 %).

Svet za šolstvo LRS je izdal normative za gradnjo in opremo varstveno-vzgojnih zavodov ter pripravil in predložil Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS osnutek zakona o varstveno-vzgojnih zavodih, da bi uredili delo teh zavodov in zagotovili širjenje mreže ustanov za varstvo in vzgojo otrok in mladine.

Kadrovski problemi. Stanje učnega osebja konec leta 1960 je razvidno iz tele primerjave:

Leta 1959 je bilo na naših šolah in vzgojnih ustanovah:

	vzg.	učit.	str. uč.	uč. predm. pouka	predm. uč.	prof.	skupaj
	425	6 174	699	380	1 271	1 807	10 991
l. 1960 pa	480	6 434	710	444	1 371	1 919	11 358

Iz razpredelnice je razvidno, da letni prirastek osebja ne ustreza širjenju mreže šol.

Vsa leta po osvoboditvi je primanjkovalo učnega osebja na šolah, ker pritok novega učnega kadra ni bil v sorazmerju z rastjo našega šolstva. Problem pomanjkanja učnega osebja je sicer ostal pereč tudi v letu 1960, vendar je vpisanih na učiteljiščih nad 3000 dijakov, tako da nam učitelji po obdobju sedanjega petletnega programa perspektivnega razvoja ne bodo več primanjkovali za potrebe osnovne šole. Učiteljišča so namreč v l. 1960 do skrajne meje izkoristila svoje kapacitete. Zaradi velikega števila učencev sta učiteljišči v Mariboru in Novem mestu odprli oddelke prvega razreda še na nekaterih gimnazijah, tako mariborsko učiteljišče na Ravnah in v Ptuju, novomeško pa v Črnomlju. Problem je le stopnja strokovne usposobljenosti učiteljev, ki jo bo treba zvišati z dodatnim izpopolnjevanjem tega osebja v bodočih pedagoških akademijah. Precejšnje pa je pomanjkanje učiteljev za predmetni pouk, katerih bi potrebovali 828. Po podatkih okrajnih in občinskih svetov za šolstvo je manjkalo na šolah tudi 538 učiteljev, 86 strokovnih učiteljev in trije učitelji praktičnega pouka; skupaj torej 1449 učnih oseb.

Zaradi pomanjkanja učiteljev je na vseh šolah, zlasti pa na strokovnih, veliko nadurnega in honorarnega dela, povečuje se število učencev v oddelkih osnovih šol in se prehaja na kombinirani pouk, precejšnje število učnih ur pa ostane nezasedenih. Število manjkajočih učnih moči bi bilo še večje, če bi kvalificirane učne moči zamenjale honorarno zaposlene upokojence in nekvalificirane učitelje.

Zavod za napredek šolstva LRS je organiziral pedagoške tečaje za absolvente gimnazij in strokovnih šol. Tako smo po izredni poti dobili 119 novih učiteljev in 8 vzgojiteljic. Da bi povečal število učnega osebja, je dal svet za šolstvo LRS spodbudo za večje štipendiranje učencev in študentov, ki obiskujejo šole za vzgojo učnih kadrov. Višja pedagoška šola v Ljubljani je na spodbudo sveta reorganizirala in razširila izredni študij in ustanovila v Mariboru poseben učni center za šolanje izrednih študentov višje pedagoške šole; vanj se je vpisalo 393 učiteljev.

V zvezi z osebnimi prejemki učnega osebja, ki jih je bilo treba v tem letu še urejati po veljavnih predpisih, je svet predložil Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS uredbo o brezplačnem stanovanju in kurivu za učno osebje na vaseh, odlok o posebnem dodatku za učno in vzgojno osebje na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih ter odlok o povečanju položajnih

plač; to pa se bo spremenilo z uveljavitvijo novega sistema delitve dohodkov med prosvetnimi delavci.

Materialna in finančna vprašanja. V letu 1960 je bilo za vzgojne in izobraževalne zavode do vštetih višjih šol investiranih 2 165 000 000 din; s tem smo pridobili skupno 34 199 m² bruto etažnih površin. Za investicije so prispevali občinski in okrajni ljudski odbori iz proračunov skupno 621 492 000 din, iz posojil stanovanjskih skladov pa 600 milijonov dinarjev. Republiški sklad za gospodarske kadre je prispeval k investicijam 309 084 000 din, okrajni skladi pa 635 milijonov din. Po perspektivnem planu za preteklo obdobje bi morale znašati investicije za vse šolstvo do vštetih višjih šol letno 2 970 000 000 din. To pomeni, da je v preteklem letu za razliko od leta 1959, ko je bila letno določena investicijska vsota celo za okoli 65 milijonov dinarjev presežena, investicijska delavnost zopet padla za okoli 800 000 000 din. Razumljivo je potem, da je bil plan za razvoj šolstva v obdobju 1957—1961 investicijsko izpolnjen samo s 63 %. Pri tem velja poudariti, da je v zaostanku gradnja osnovnih šol (izvršena samo 82 %-no), predvsem v mestih in industrijskih središčih; najbolj pa je zaostala gradnja posebnih šol (izvršena 15 %-no) in učiteljišč (izvršena 9,8 %-no). Gradnja tehničnih šol in drugih šol za gospodarstvo in javne službe pa je bila izvršena s 163,9 %, v glavnem po zaslugi skladov za gospodarske kadre.

Neizpolnjenje perspektivnega plana v preteklem obdobju povzroča, da delajo nekatere šole v treh izmenah. Iz leta v leto se zato pokaže nevarnost, da se bo število šol s tretjo izmeno povečalo. V preteklem letu je delno ali v celoti delalo s tretjo izmeno 28 šol s 57 oddelki; pri tem je bilo najslabše stanje v ljubljanskem okraju, kjer je delalo v tretji izmeni 11 šol z 29 oddelki.

Namen preteklega petletnega plana za perspektivni razvoj je bil odpraviti tretjo izmeno. Ker pa tega nismo dosegli, je tudi v sedanjem programu petletnega perspektivnega razvoja postavljena naloga, da odpravimo tretjo izmeno v šolah. Ker pa kažejo podatki o dotoku sredstev v družbene sklade za šolstvo, ki se stekajo na osnovi predpisov, da ta sredstva ne bodo zadostna, bodo morali občinski ljudski odbori še v prihodnje zagotavljati sredstva tudi iz proračunskih virov, za strokovno izobraževanje pa gospodarske organizacije, posebno za tiste šole, do katerih jim je največ. V poštev pridejo tudi posojila iz drugih skladov, kar omogočajo določila temeljnega zakona o financiranju šolstva.

Učbeniki in učila. V letu 1960 je bilo natisnjenih za osnovne šole 21 učbenikov v skupni nakladi 3 711 826 izvodov, za gimnazije 11 učbenikov v skupni nakladi 620 000 izvodov, za strokovne šole 9 učbenikov v skupni nakladi 289 000 izvodov.

Skupno je izšlo 41 učbenikov, med njimi je 34 ponatisov in 8 novih učbenikov (4 za osnovne šole, 1 za gimnazijo, 3 za strokovne šole).

Za reformirano osnovno šolo je komisija za učbenike in priročnike pri svetu za šolstvo LRS v letu 1960 razpisala vse potrebne učbenike.

Za gimnazije bo komisija razpisala v večjem številu učbenike, ko bo sprejet nov učni načrt. V večjem obsegu so v razpisih upoštevani učbeniki strokovnih šol, zlasti učbeniki za medicinske šole (5 učbenikov in 10 skript). Potrebe po učbenikih na strokovnih šolah bo mogoče zadovoljiti v večji meri šele po reformi tega šolstva.

Cene učbenikov v letu 1960 skorajda niso narasle; prav tako so izšli vsi ponatisi brez sprememb.

V letu 1960 je pričel svet za šolstvo LRS organizirati okrajne razstave za učila. S temi razstavami želi dobiti realno podobo o stanju učil, njihovi kakovosti in uporabnosti ter o iniciativnosti posameznih šol pri izdelovanju učil. Najboljše, kar bodo prikazale te razstave, bo kasneje prišlo na republiško razstavo učil. Prva okrajna razstava učil je bila organizirala leta 1960 v Novem mestu, drugod bodo v letu 1961. Namen teh razstav ni le pridobiti učiteljstvo za delo s ponazorili, ampak tudi najti interesente za njih izdelavo. Doslej je bila največja težava pri popularizaciji učil majhna materialna sposobnost šol. Posledica tega je bilo seveda pomanjkanje zanimanja pri trgovskih podjetjih za prodajo učil. Vse to pa je vplivalo na majhno in slabo produkcijo.

Zavod za napredek šolstva LRS. V preteklem letu smo pričeli urejati prosvetno-pedagoško službo; osnutek zakona je pripravil svet za šolstvo LRS. Poglavitna značilnost te službe je, da se je preoblikovala iz inšpekcijsko-administrativne v pedagoško-svetovalsko službo, ki spremlja in proučuje vsebino vzgojno-izobraževalnega dela ter strokovno pomaga pri vzgojnih in izobraževalnih prizadevanjih. Težišče te strokovne službe se prenaša v skladu z decentralizacijo od dosedanjih okrajnih zavodov za prosvetno-pedagoško službo na občinske oziroma medobčinske zavode.

Zavod za napredek šolstva LRS je v preteklem letu opravljal naloge, ki mu jih daje uresničevanje reforme našega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Republiška prosvetno-pedagoška služba deluje od jeseni 1960 pri zavodu za napredek šolstva LRS. V tem času je poglobila svoje delo predvsem v dve smeri: povezala se je z zavodi za prosvetno-pedagoško službo pri ljudskih odborih, da z njimi ugotovi probleme, ki so skupni in obči v republiki (problematika materinskega jezika v osnovnih šolah, družbenih ved, ter pouk matematike in fizike). Posebna skrb je bila posvečena strokovnemu izobraževanju prosvetnih svetovalcev. Zanje je zavod organiziral tečaje in seminarje (n. pr. o skupinskem pouku, o seksualni vzgoji v osnovni šoli, o nalogah in metodah dela prosvetno-pedagoške službe itd.).

Zavod je organiziral tudi pedagoška in psihološka raziskovanja. V 1960. letu je pri njih sodelovalo 177 sodelavcev na 33 šolah. Raziskave so zajele med drugim: analizo učnega načrta (nadaljevanje dela iz prejšnjega leta) za srednjo in deloma višjo stopnjo osnovne šole; problem razvrstitve učne snovi od 1. do 4. razreda osnovne šole za spoznavanje prirode in spoznavanje družbe; problematiko skupinskega pouka; sestavo potreb po učilih in učnih sredstvih za delo v osnovni šoli (I. in II. del že izšel, III. del v tisku). Samo pri študiju skupinskega pouka je sodelovalo okoli 100 učiteljev in profesorjev. Posebej je zavod po nalogu sveta za šolstvo LRS poskrbel za študij problematike opisnega ocenjevanja in učenčevega dosjeja. Izvedel je poizkusno opisno ocenjevanje na eksperimentalni šoli »F. Levstika« v Ljubljani in na osnovni šoli Laško. O rezultatih in predlogih v zvezi z opisnim ocenjevanjem in učenčevim dosjejem je razpravljal svet za šolstvo LRS in dal zavodu za napredek šolstva LRS navodila za nadaljnje delo. Za razvoj in napredek raziskovalnega dela, pri katerem z veliko zavzetostjo sodelujejo številni prosvetni delavci na terenu, pa tudi družbene, gospodarske in druge organizacije in njihovi organi, je velika škoda, da se psihološki in zlasti pedagoški inštitut še nista razvila v institucijo,

ki bi lahko prevzela celotno raziskovalno delo temeljnih znanstvenih problemov našega pedagoškega življenja.

V tečaje, seminarje in posvete so bili zajeti v prvi vrsti prosvetni delavci, ki sodelujejo z zavodom za napredek šolstva LRS pri proučevalnem delu v eksperimentalnih šolah in oddelkih, ter vodilno osebje, t. j. prosvetni svetovalci in deloma upravitelji šol. Vsebinsko je izpopolnjevanje zajelo pereče probleme, n. pr. skupinski pouk, eksperimentalno delo po eksperimentalnem planu, opisno ocenjevanje, učenčev dosje, učna sredstva, domsko vzgojo, strokovno izobraževanje, zaključne izpite v strokovnih šolah in podobno.

Zavod za napredek šolstva LRS je v l. 1960 izdal 10 svojih publikacij kot prispevek k nadaljnjemu izobraževanju učiteljskih kadrov.

Za uspešno opravljanje naštetih nalog sveta za šolstvo LRS je bila potrebna drugačna razdelitev delovnega področja med sekretariatom sveta za šolstvo LRS in zavodom za napredek šolstva LRS. V obeh je bila opravljena reorganizacija. Republiška inšpekcijska služba pri sekretariatu sveta za šolstvo LRS je prešla v okvir zavoda za napredek šolstva LRS. Hkrati je prevzel zavod tudi pedagoški center in s tem skrb za organizacijo strokovnega izpopolnjevanja učnega osebja. V skladu s spremembami v delovnem področju sekretariata in zavoda je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS sprejel novo sistemizacijo delovnih mest, ki je bila izvedena 1. septembra 1960.

Družbene organizacije in izvajanje šolske reforme. V letu 1960 se je poglobilo in razširilo sodelovanje raznih družbenih organizacij pri izvajanju šolske reforme.

Zveza prijateljev mladine Slovenije je v sodelovanju z drugimi družbenimi in z gospodarskimi organizacijami izvedla na šolah zelo uspešno akcijo pionirjev in mladih zadružnikov. V tekmovanju je sodelovalo 719 osnovnih in drugih šol z več kot 90 000 udeleženci iz vrst pionirjev in mladine. V tem času se je povečalo število pionirskih in mladinskih zadrug za 34,5 %. Tako jih imamo danes v Sloveniji skupaj 414. Zadružna proizvajalna delavnost učencev se nenehoma širi in krepi ter vedno bolj povezuje šolo z njenim družbenim okoljem.

Centralni komite ZKS in okrajni komiteji Zveze komunistov so v l. 1960 učinkovito podpirali idejno izgrajevanje učnega osebja z organiziranjem seminarjev, ki so bili posvečeni ideološkemu oblikovanju učencev na posameznih vzgojno-izobraževalnih predmetnih področjih.

Za idejno-politično vzgojo na šolah in za razvoj svobodnih delavnosti mladine v izvenšolskem času si je zlasti prizadevala Ljudska mladina Slovenije in posvetila posebno pozornost vsebini in oblikam mladinske samouprave v razredih, šolskih in domskih skupnostih učencev.

S pomočjo Ljudske tehnike je bilo v letu 1960 odprtih na šolah 131 novih tehničnih delavnic, tako da ima zdaj že več kot 300 šol posebej opremljene prostore za tehnični pouk. V preteklem šolskem letu je bilo na osnovnih šolah 1677 krožkov različnih tehničnih delavnosti z blizu 40 000 člani, na šolah druge stopnje pa 158 klubov mladih tehnikov s 5 262 člani. Zlasti se je v zadnjem času povečalo število prometnih krožkov. Spričo pomanjkanja učnega osebja

za tehnično vzgojo bi to področje izobraževanja brez prizadevanj Ljudske tehnike le počasi napredovalo.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva je skupaj z ustreznimi okrajnimi in občinskimi zavodi pospešil napredek gospodinjskega pouka, saj je le-ta doslej uveljavljen že na 325 osnovnih šolah. Omenjeni zavodi so v sodelovanju s šolskimi organi in Rdečim križem tudi bistveno prispevali k izboljšanju dela in organizacije šolskih kuhinj; vanje je že vključenih 85 % šolske mladine.

V preteklem letu je bila posvečena večja pozornost tudi proučitvi dela organov družbenega upravljanja v šolstvu. Komisija za družbeno upravljanje sveta za šolstvo LRS je sodelovala s komisijo za družbeno upravljanje predsedstva SZDL Slovenije pri analizi dela šolskih odborov ter občinskih in okrajnih svetov za šolstvo. Težišče tega proučevanja sta bili vsebina dela in sestava organov družbenega upravljanja v šolstvu; pri tem je bila ena osnovnih ugotovitev, da bo povečana skrb SZDL in drugih družbeno-političnih organizacij za nadaljnjo rast in razvoj organov družbenega upravljanja na šolah omogočila hitrejše oblikovanje šol v samostojne družbene ustanove, prilagojene potrebam družbeno-ekonomskega razvoja komun.

4. Svet za kulturo in prosveto LRS

Svet za kulturo in prosveto LRS, ki se je sredi leta prenovil, ker je delu članov potekla mandatna doba, je v preteklem letu posvetil največ pozornosti naslednjim kulturnim področjem, delavnostim ali problemom: 1. zbiranju dokumentacijskega gradiva o investicijskih potrebah kulturno-prosvetnih institucij in delavnosti za obdobje 1961—65, na podlagi zbranega gradiva pa je pripravil osnutka programa razvoja kulture in prosvete za program razvoja Ljudske republike Slovenije v prihodnjem petletju; 2. petletnemu planu slovenske filmske proizvodnje in kinofikacije naše republike; 3. strukturi založniških programov v l. 1957—60, v zvezi s tem politiki naših založniških podjetij ali institucij in politiki sklada za pospeševanje založništva; 4. kulturnim zvezam s tujino in ob tem politiki sklada za pospeševanje kulturnih delavnosti; 5. reformnim prizadevanjem na umetniških akademijah; 6. nagrajevanju umetnikov.

V naslednjih odstavkih povzemamo osnovne probleme, ugotovitve ali zaključke, kakor jih je obravnaval svet, upoštevajoč obenem tudi delo sekretariata tako glede priprave osnovnega gradiva za delo sveta kakor tistega, kar je pripravil ali opravil sam.

Razvoj kulture in prosvete v l. 1961—65. Pregled obširnega gradiva s področja kulturno-prosvetnih delavnosti in institucij nam je pokazal: 1. da so nenehoma naraščajoče potrebe dejansko večje od maksimalnih zmogljivosti; 2. da imajo občine, okraji, organizacije itd. registrirane svoje potrebe za daljše obdobje, t. j. perspektivno, in da je mogoče na osnovi tega dobiti celotno podobo tako o potrebah kakor načrtih in možnostih; 3. da so načrti občin, okrajev, republike, organizacij itd. dobro usmerjeni, vsklajeni s splošnim razvojem naše družbe, da kažejo predvsem skrb za tiste institucije in delavnosti, ki zadovoljujejo najširše potrebe; 4. da je pri vsem tem dan izrazit poudarek

tistim delavnostim, ki zagotavljajo najhitrejšo modernizacijo našega kulturno-prosvetnega življenja (televizija, radio, vse zvrsti filmske proizvodnje itd.), in 5., da pomeni okvir, kakor ga nakazuje program razvoja LRS v l. 1961—65, letno 2 200 000 000 din investicijskih sredstev (od tega je štetih 700 000 000 za televizijo), izreden napredek, da pa bo uresničenje tega programa terjalo maksimalno mobilizacijo vseh prizadetih činiteljev od komune do republike.

Filmska proizvodnja in kinofikacija. Ob zbranem gradivu (obširno poročilo o problemih filmske proizvodje iz l. 1959, ob elaboratu o kinofikaciji Slovenije in ob perspektivnem planu filmske proizvodnje v l. 1961—65) je svet ugotovil tole: 1. da je film čedalje pomembnejši činitelj v našem družbenem življenju, saj je obiskalo slovenske kinematografe v tem letu 20 milijonov prebivalcev, tako da smo v tem na tretjem mestu v Evropi: 2. da se je slovenski film dobro uveljavil in da so dane za prihodnje petletje takele realne možnosti za filmsko proizvodnjo (1961—65): celovečerni film 5—8, kratki 16—20, lutkovni 10, arhivski zapisi 50—70, diafilmi 50—100, televizijski film 120 000 do 350 000 m; 3. da je še zmeraj nezadovoljivo urejeno finansiranje filmske proizvodnje, da sedanji način finansiranja ne zagotavlja nemotenega in strnjenega dela, hkrati pa ga tudi vsestransko ne spodbuja (ob tem se zastavlja kot eden izmed problemov decentralizacija centralnega filmskega sklada); 4. da bo treba hitro modernizirati in tehnično opremiti filmsko bazo, da bi bila kos naraščajočim domačim potrebam in povpraševanju tujih interesentov; 5. da bo treba dati pri nadaljnjem izpopolnjevanju in modernizaciji kinematografske mreže prednost mestom in industrijskim središčem, hkrati pa si prizadevati za višjo kulturno raven kinematografov, ki pogostoma podcenjujejo obiskovalce in zanemarjajo nekatere osnovne dolžnosti kinematografa kot kulturne institucije (filmska besedila, reklamno gradivo itd.).

Svet je na predlog svoje komisije tudi razdelil podporo izdelanim filmom v znesku 40 000 000 din.

Založništvo. Svet je na podlagi obširnega poročila o strukturi založniških programov v l. 1957—60 ugotovil: 1. da se je založniška delavnost zadnja leta v Sloveniji silno razvila in razvejala; 2. da so v teh letih veliko več izdali nepoklicni (716) kakor pa poklicni založniki (356); to velja še posebej za periodiko in opozarja na nekatere notranje probleme založniških podjetij ali institucij; 3. da je struktura založniških programov še zmeraj premalo uravnovešena, da izrazito manjka poljudnoznanstvenih in znanstvenih del, da tako rekoč nimamo leksikalnih publikacij in vseh vrst priročnikov, da je izredno malo publikacij s področja tehnike, nekaterih družbenih ved itd. in 4. da je kooperacija med založbami v okviru Jugoslavije minimalna in da bi jo bilo treba okrepiti.

Na podlagi teh ugotovitev je dal svet tudi napotila skladu za pospeševanje založništva, ki lahko s svojimi sredstvi (v 1960. letu 240 000 000 din) bistveno pospešuje napredek slovenskega založništva. Tako je sklad posvetil posebno skrb zvrstem, glede katerih zaostajamo, in je pri tem začasno močno podprl tudi izdajanje univerzitetnih učbenikov in priročnikov, hkrati pa zaradi lanskih omejitev prihranil nekaj sredstev za tiste publikacije, ki terjajo dolgotrajne priprave in ki jih založbe za sedaj ne uvrščajo v svoje programe.

Kulturne zveze. Na podlagi obširnega informativnega poročila je svet pregledal splošno stanje kulturnih zvez, tako da je zajel: včlanjevanje

v mednarodne znanstvene in umetniške organizacije, sodelovanje naših znanstvenikov na mednarodnih in tujih nacionalnih znanstvenih zborovanjih, predavanja naših znanstvenikov na tujih univerzah, študij tujih študentov na naših visokih šolah, izmenjavo znanstvenih publikacij, prevajanja naše znanstvene literature in leposlovja v tuje jezike, plasiranja naših filmov v tujini, razstave naših likovnih umetnikov v tujini, gostovanja naših gledališč na tujih odrih, specializacije in štipendije za študij v tujini, prihajanje tujih ekspertov v Slovenijo, gostovanja tujih solistov ali ansamblov in razstave tujih likovnih umetnikov pri nas, kulturne zveze z našimi narodnimi manjšinami in izseljenci.

Svet ni sprejel nikakršnih podrobnih sklepov, ker je menil, da je celotno področje tako široko in razvejano, da sodeluje pri tem toliko različnih činiteljev, da je pregled teh delavnosti še zmeraj nepopoln. Zato se bo teh problemov lotil znova in bo pri tem posvetil posebno pozornost kulturnim zvezam Slovenije z drugimi jugoslovanskimi republikami.

Isto poročilo je bilo dano v razpravo tudi svetu za znanost.

Sklad za pospeševanje kulturnih delavnosti je po novem zakonu razširil svoje delo tudi na področje znanosti in podprl kulturne in znanstvene manifestacije s skupno 40 milijoni dinarjev.

Umetniške akademije. Svet je na spodbudo sveta umetniških akademij imenoval komisijo, ki je pregledala delo študijskih komisij na vseh treh umetniških akademijah in poročala o njihovih reformnih prizadevanjih. Na podlagi poročila je ugotovil: da so reformna prizadevanja na akademiji za glasbo že omogočila študij v treh stopnjah; da so v tem duhu tudi že spremenili predmetnike, pri čemer je študij na prvi stopnji namenjen predvsem tistim, ki se nameravajo posvetiti vzgojnemu poklicu (predmetni učitelji); da so reformna prizadevanja na akademiji za igralsko umetnost namenjena predvsem razširitvi dosedanjega šolanja strokovnjakov za gledališča tudi na šolanje strokovnjakov za film, televizijo in radio (umetniška smer), potem na šolanje pedagoškega kadra (estetsko-vzgojna smer) in dopolnilno šolanje kadrov za potrebe ljudske prosvete, amaterskih gledališč, govorništva itd., medtem ko se na akademiji upodabljajočih umetnosti program podobne reforme še ni izoblikoval in za zdaj menijo, da naj bi trajal študij za vse smeri 4 leta, po diplomi pa naj bi kakor doslej delovale dvoletne specialne šole.

Svet je pozdravil vsa ta prizadevanja in priporočil akademijam, naj — upoštevajoč specifičnosti svojega dela — programe reforme še bolj izdelajo, predvsem akademija upodabljajočih umetnosti, in jih čimbolj prilagodijo današnjim potrebam.

Poudariti je treba, da terjajo ta prizadevanja novih finančnih sredstev, predvsem investicijskih, novih vzgojiteljev in kar se da dobre koordinacije z drugimi visokimi šolami.

S sprejemom zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji so tudi akademije uvrščene v okvir visokih šol in obvezane uveljaviti dana načela. Po tem zakonu je tudi nehal obstajati svet umetniških akademij. Njegovo delo bodo prevzeli v prihodnjem letu sveti posameznih akademij.

Svet je zaradi premajhnih proračunskih sredstev, zaradi naraščajočih zahtevkov umetniških in strokovnih društev glede sredstev za nagrade svojim članom, predvsem pa zato, ker je sodil, da administrativni način odrejanja takih sredstev ni v skladu z našim družbenim razvojem, sklenil, da priporoči ustreznim institucijam in podjetjem, naj v tem pogledu poskrbijo za društva,

katerih člani so tako rekoč njihovi osnovni proizvajalci ali sodelavci (n. pr. časopisna podjetja za Društvo novinarjev, založbe za Društvo slovenskih književnikov, gledališča za Društvo dramskih umetnikov itd.).

Na osnovi najbolj perečih nalog, predpisov v pripravi in deloma že v l. 1960 pripravljenih poročil in predlogov si je svet za l. 1961 izdelal delovni program, v katerem so poglavitne tele točke: 1. tekoče spremljanje izvajanja perspektivnega programa razvoja kulture in prosvete (v okviru programa razvoja LRS v l. 1961—65); 2. temeljita in postopna obravnava dela in problemov slovenskih gledališč, tako zaradi novosti, ki jih prinesejo novi gospodarski predpisi in z njimi povezane spremembe v vsem družbenem življenju, kakor zaradi potrebnih sprememb v plačevanju, socialnem zavarovanju in upokojitvah umetnikov, zaradi povečanja filmske proizvodnje, razvoja radia in televizije itd.; 3. obravnava problemov socialnega zavarovanja umetnikov; 4. obravnava problemov filmske distribucije; 5. pregled materialnih osnov likovnih umetnosti; 6. obravnava problemov številnih festivalov ali festivalskih prireditev; 7. dokončna priprava osnutkov zakonov o knjižnicah, o varstvu kulturnih spomenikov, o varstvu narave in o Prešernovem skladu.

5. Svet za znanost LRS

Svet za znanost dela v plenumu, za proučevanje vprašanj na posameznih področjih pa ima 5 stalnih komisij. To so: komisija za znanstveni kader, komisija za tehnične in matematične vede, komisija za naravoslovne vede, komisija za družbene vede in komisija za proračun.

Program znanstvenoraziskovalnega dela v LRS. V minulem letu je svet izdelal predlog za program znanstvenoraziskovalnega dela v LRS za dobo 1960—1965. Ker je ta program v bistvu samo pogram potreb, hotenj in načrtov raziskovalnih institucij samih, kritično, vendar ne v tančine pregledanih v komisijah in plenumu sveta za znanost, program torej, katerega družbeni kolektiv bodo predvsem potrebe tistih, ki bodo raziskovalna dela naročali in finansirali, nikogar togo ne obvezuje, ampak je predvsem pregled raziskovalnih institucij, njihovih individualnosti, njihovih materialnih in kadrovskih zmogljivosti, njihovih potreb, načrtov in perspektiv, kakor si jih zamišljajo predvsem same. Vendar pomeni predlog programa prvi obsežnejši pregled stanja raziskovalne delavnosti v Sloveniji ne glede na to, kje je raziskovalna institucija in kako je organizirana. Na podlagi tega predloga je svet izdelal tudi predlog za petletni program investicijske graditve za področje znanosti, ki je bil nato sprejet v program razvoja LRS v letih 1961—1965. Glede na sorazmeren razvoj vseh delavnosti s področja družbenega standarda je določen za te investicije znesek 5700 milijonov. Pri tem naj bi se v politiki investiranja ravnali po tehle poglavitnih načelih: več poudarka kot gradnji novih objektov bi bilo treba dajati nabavi sodobnih tehničnih sredstev in naprav, da bi povečali zmogljivost zavodov in raziskovalni kader smotrno zaposlili; večji del investicijskih sredstev bi bilo treba zagotoviti iz sredstev gospodarskih organizacij in ljudskih odborov — v skladu s politiko spodbujanja razvojnih laboratorijev pri gospodarskih organizacijah in združenjih; koordinirati bi bilo treba finansiranje, kadar bodo hkrati prihajala v poštev sredstva zveznega in republiškega sklada in še sredstva drugih naročnikov določenih

raziskav; zagotoviti bo treba osnovno investicijsko opremo novim ali reorganiziranim raziskovalnim zavodom, ker bo smotrnost ustanovitve ali reorganizacije zagotovljena samo z boljšo materialno osnovo.

Delo za program znanstvenoraziskovalnega dela s tem prvim evidentiranjem seveda ni bilo končano. Svet je takoj prešel k naslednji fazi, katere namen je, dobiti po podrobnih analizah posameznih znanstvenih področij celotno podobo o tem, katere znanosti imajo pri nas posebne razvojne pogoje, v katerih vedah nastajajo nesorazmerja, v kolikšnem obsegu bomo spodbujali posamezne veje, katerim konkretnim nalogam bomo dajali prednost. Po dogovoru z zveznim svetom za znanstveno delo je v tej zvezi sodeloval pri nekaterih anketah, ki so doslej zajele raziskovalne enote s področja kemije, živilske industrije, kmetijstva, gozdarstva, veterine, medicine in biologije. Z anketami niso bili zajeti samo samostojni znanstvenoraziskovalni zavodi, ampak tudi inštituti fakultet in razvojni laboratoriji v gospodarskih organizacijah.

Znanstveni zavodi. Svet za znanost je ugotovil, da je raziskovalno delo dobilo v naši družbi svoje prave mesto. Povsem očitno je to postalo v preteklem letu, ko so bili sprejeti s tega področja trije zvezni zakoni, ki so se v mnogočem oblikovali prav ob koncepcijah sveta za znanost LR Slovenije. To so: zakon o načinu finansiranja znanstvenih zavodov, zakon o zveznem skladu za znanstveno delo in splošni zakon o univerzah in fakultetah.

Zakon o načinu finansiranja znanstvenih zavodov omogoča, da se bodo mogli tudi znanstveni zavodi v svojem poslovanju prilagoditi splošnemu gospodarskemu razvoju in našim kadrovskim razmeram. Oboje je že v tem letu vplivalo na to, da se je število registriranih znanstvenih zavodov povečalo, saj so z novimi možnostmi odpadle ovire, ki so preprečevale, da bi se tudi veliki zavodi s področja aplikativnih ved posvečali v večjem obsegu znanstvenoraziskovalnemu delu. V zvezi s to sprostitvijo se je svet za znanost šele v tem letu mogel podrobneje seznaniti z nekaterimi velikimi raziskovalnimi zavodi, za katere je bilo že ob uveljavitvi republiškega zakona o znanstvenih zavodih (leta 1958) očitno, da bi imeli odlične pogoje tudi za znanstveno raziskovalno delo. Tako so bili šele v letu 1960 vpisani v register znanstvenih zavodov: zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, geološki zavod, urbanistični inštitut, tekstilni inštitut v Mariboru, zavod za varjenje. Vrsta zavodov, ki še izpolnjujejo pogoje za vpis v register, s tem ni zaključena. Uvajanje znanstvenoraziskovalnega dela na zelo široki podlagi v vso industrijo je eden ciljev naše politike na področju znanosti. Zato se bodo tudi pri nas — čeprav tu zaostajamo za nekaterimi drugimi republikami — prav kmalu osamosvojili (po določbah zakona o finansiranju znanstvenih zavodov) razvojni laboratoriji oziroma raziskovalna središča večjih gospodarskih organizacij in zahtevali, da se jim prizna status znanstvenega zavoda.

Tudi število znanstvenih zavodov univerze se je v tem letu povečalo. Na univerzi se uveljavlja težnja, da se združijo istovrstni (doslej proračunski) inštituti fakultet v enotne zavode univerze. Tako je svet za znanost priznal status znanstvenega zavoda inštitutu za matematiko, fiziko in mehaniko, inštitutu za biologijo, inštitutu za geologijo in inštitutu za kemijo. Ta razvoj je povsem v skladu s politiko sveta za znanost, saj bodo kompleksnejše znanstvene ustanove na univerzi pripomogle k ekonomičnejšemu nabavljanju opreme in literature, omogočile smotrnejšo razporeditev kadra in ekipno delo,

brez katerega si sodobnega reševanja znanstvenih problemov skoraj ne moremo več zamišljati, ter ustvarile pogoje za pravilno ureditev študija na tretji stopnji.

Po vsem tem imamo konec leta 1960 v LRS 30 registriranih znanstvenih zavodov. Njihove sedanje kadrovske in finančne zmogljivosti kaže naslednji pregled:

	Število zavodov	Od njih dela uslužbencev in delavcev		Od teh ima fakultetno izobrazbo	Izpolnitev finančnega načrta v l. 1960 v milijonih
		stalno	honorarno		
Zavodi s področja družbenih ved	7	169	39	78	163
Zavodi s področja naravoslovnih ved	5	202	10	87	189
Zavodi s področja matematičnih in tehničnih ved	18	1 833	118	424	2 694
Skupaj:	30	2 204	167	589	3 046

Svet je v zvezi s prilagoditvijo zavodov določbam zakona o načinu financiranja organiziral več posvetovanj. Na teh so predvsem obravnavali vprašanja pravil in pravilnikov o osebnih dohodkih. Zavodi so se po temeljiti analizi morali odločiti, ali bodo poslovali po predpisih, ki veljajo za gospodarske organizacije, ali pa po predpisih, ki veljajo za samostojne zavode. Bolj v skladu z razvojem je prvo, vendar potrebuje večina njih neko prehodno dobo, preden bo mogla preiti na poslovanje po vzoru gospodarskih organizacij. Za zdaj se je za način poslovanja po vzoru gospodarskih organizacij odločilo osem zavodov: kemični inštitut Borisa Kidriča, inštitut za elektriško gospodarstvo, urbanistični inštitut LRS, geološki zavod Slovenije, zavod za raziskavo materiala in konstrukcij, tekstilni inštitut v Mariboru, zavod za avtomatizacijo in vodogradbeni laboratorij. Tudi sicer je bilo glede pravil precej nejasnosti, ker niso še bile spravljene v sklad določbe zakona o organizaciji znanstvenega dela in zakona o javnih uslužbencih z določbami zakona o načinu financiranja znanstvenih zavodov. Svet za znanost je skupaj s sekretariatom Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo pripravil osnovne teze za pravila zavodov, ne da bi s tem vsiljeval zavodom kakšno tipizacijo.

S financiranjem znanstvenih zavodov je tesno povezano nagrajevanje njihovih uslužbencev. Pravilnike o plačah tistih zavodov, ki se ne financirajo po predpisih, veljajočih za gospodarske organizacije, potrjuje sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo v soglasju s svetom za znanost. Ker so morali zavodi pri tem določiti tudi sistem nagrajevanja, so se pokazala kaj različna stališča. Svet je mnenja, da bodo vsi ti pravilniki, ki bodo prestajali preizkusno dobo v letu 1961, bolj ali manj prehodnega pomena.

Sklad za znanstveno delo. Sklad federacije je zaživel v minulem letu, ko je bil sprejet zakon o zveznem skladu za znanstveno delo. Svet za znanost je aktivno sodeloval pri uvodnih načelnih razpravah o financiranju znanstvenega dela, hkrati pa poudaril potrebo po posebnem republiškem skladu. Pri tem je predlagal razširitev nalog sklada Borisa Kidriča, ki naj bi sicer obdržal dosedanje naloge, prevzel pa obenem še funkcijo republiškega sklada za znanstveno delo. V tem smislu je pripravil osnutek zakona o spremembah

in dopolnitvah zakona o skladu Borisa Kidriča ter tako povezal ime velikega ustvarjalca s celotno znanstveno raziskovalno delavnostjo.

Zakon je postavil sklad Borisa Kidriča kot povsem samostojno institucijo, ki ne prejema direktiv od sveta za znanost. V tem pogledu je položaj republiškega sklada za znanstveno delo drugačen kot v drugih republikah ali kot je položaj zveznega sklada za znanstveno delo. Funkcija sveta za znanost bo predvsem v tem, da bo analiziral stanje in opozarjal na družbene potrebe, ki brez njegovega opozorila mogoče ne bi bile dovolj argumentirane, funkcija sklada Borisa Kidriča kot republiškega sklada za znanstveno delo pa bo v tem, da bo aktivno posegal v finansiranje znanstvenoraziskovalnega dela v LR Sloveniji.

K a d r o v s k a v p r a š a n j a. Svet se je v tem letu večkrat ukvarjal s kadrovskimi vprašanji. V »uvodu« k perspektivnemu programu raziskovalnega dela mu je kot najpomembnejšemu problemu posvetil vso potrebno pozornost. Na eni svojih sej je obravnaval priporočila 49. mednarodne konference za splošno izobrazbo (v okviru UNESCO), ki so bila poslana prosvetnim ministrstvom zaradi rekrutiranja in šolanja tehničnih in znanstvenih kadrov. S konkretno kadrovsko problematiko se je ukvarjal, ko je razpravljal o štipendiranju v LRS, o kulturnih stikih s tujino, študiju na tretji stopnji, predpisih o nagrajevanju znanstvenih delavcev in ko je odločal o potrditvah izvolitev v nazive znanstvene službe in dajal mnenja o tem, ali imajo določeni zavodi pogoje za znanstveno raziskovalno delo.

Razpravljanje o štipendiranju je bilo pri tem posebno temeljito in bo lahko rabilo republiški in drugim štipendijskim komisijam kot napotilo, če bodo sugestije sprejeli tudi pristojni forumi, samemu svetu pa bodo te razprave dragocena opora ob pripravah novih zveznih predpisov o štipendiranju. Število štipendij, njih višina in globalni znesek finančnih sredstev za štipendiranje naraščajo iz leta v leto. V primerjavi z letom 1959 je v letu 1960 narastlo število štipendistov v republiki za 19 %, medtem ko je število rednih študentov in učencev v šolah druge stopnje narastlo le za 10,6 %. Globalni znesek za štipendiranje in plačane študijske dopuste je narastel za 27 %, povprečje mesečne štipendije pa se je zvečalo za 8 %. Ti podatki pričajo, da štipendiranje ne stagnira, temveč se širi in še pridobiva pomen. Vendar nas ta ugotovitev ne sme pripeljati do sklepanja, da je v nominalnem zviševanju štipendijskih zneskov dana že tudi perspektiva za rešitev kadrovske problematike. Na mladi rod in na njegove odločitve glede prihodnjega poklicnega dela vplivajo življenjske razmere na prihodnjem delovnem mestu mnogo bolj kot sama višina štipendije. To pa narekuje dajalcem štipendij povsem nove prijeme.

Zaradi vedno številnejših mednarodnih pogodb o kulturnem in znanstvenem sodelovanju ima tudi vedno več znanstvenih delavcev možnost, da za nekaj tednov obišče inštitute v drugih državah in naveže tam osebne stike s pomembnejšimi raziskovalci, ki seveda prav tako prihajajo na naše fakultete in zavode. (So tudi zavodi, ki so organizirali z določenim inštitutom v tujini skupno raziskavo kake teme.) K tem stikom, ki jih, če gre za prosvetni in znanstveni kader, organizira zvezna komisija za kulturne stike s tujino s pomočjo zveznega sveta za znanstveno delo in skupnosti jugoslovanskih univerz, je treba prišteti še štipendije tujih vlad in mednarodnih organizacij, udeležbo na kongresih ali posvetovanjih, študijska in poslovna potovanja. Vse to ustvarja izredno živahno izmenjavo duhovnih dobrin, ki pa je v glavnem še vedno nekoordinirana. Svet za znanost kakor tudi svet za kulturo in prosveto sta

razpravljala o tem, kako bi se te možnosti mogle izkoristiti za načrtno kadrovsko izpopolnjevanje, vendar do konkretnih rezultatov še nista prišla. Dejstvo, da je bilo lani s področja znanosti (Slovenska akademija znanosti in umetnosti, univerza v Ljubljani, znanstveni zavodi) v zamejstvu 279 oseb, kaže na to, da se bo treba čimprej lotiti enotnega evidentiranja vseh naših mednarodnih zvez in določitve organa, ki bo redno zbiral in urejal podatke o znanstvenem delu v tujini.

Splošni zakon o fakultetah in univerzah je uzakonil tudi pouk tretje stopnje. Svet za znanost stoji na stališču, naj bodo prvenstveno fakultete in visoke šole organizatorji tega pouka, to pa seveda ne izključuje, da se ne bi kot taki pojavili tudi nekateri močni znanstveni zavodi izven univerze, posebej še takrat, ko bo šlo za vzgojo lastnega kadra raziskovalcev, saj je namen študija na tretji stopnji ta, da uvede strokovne kadre v posebna strokovna in znanstvena področja ter v samostojno znanstveno delo. Svet je sodeloval po svojih zastopnikih pri nekaterih širših posvetovanjih, na katerih so se izoblikovali osnovni pogledi na ta študij.

Po zakonu o organizaciji znanstvenega dela oziroma zakonu o znanstvenih zavodih bi morali vsi uslužbenci, ki delajo v znanstvenih zavodih, imeti do konca leta 1960 volilne nazive znanstvene službe po sedaj veljavnih določbah. Ta nujnost je z zakonom o načinu finansiranja znanstvenih zavodov odpadla, saj v sistem plač, ki jih uvajajo znanstveni zavodi, na splošno naziv ni več merilo za določitev osebnega dohodka. Seveda pa bo posameznim raziskovalcem osebno še vedno do tega, da si pridobijo takšen naziv, bodisi zato, ker delajo v zavodu, v katerem se bo razvijal tudi študij tretje stopnje, ali pa zato, ker ga pravila zavoda ali pa pravilnik o osebnih dohodkih v neki obliki še vedno upoštevajo. Zato je svet tudi v letu 1960 obravnaval številne primere potrditve izvolitev (47). V znanstvenih zavodih na področju LRS je bilo konec leta 121 raziskovalcev, ki imajo nazive znanstvene službe (višji strokovni sodelavec, znanstveni ali višji znanstveni sodelavec in znanstveni svetnik).

Delo posebnih komisij ter upravne in druge zadeve. Poleg uvodoma omenjenih petih stalnih komisij, katerih delo je vsaj v glavnih obrisih že zajeto v tem poročilu, so pri svetu za znanost v minulem letu delale še te komisije:

Komisija za perspektivni razvoj višjega šolstva. Njena naloga je bila, pripraviti elaborat o perspektivnem razvoju fakultet, visokih šol, umetniških akademij in višjih šol v LRS. Komisija je v elaboratu prikazala dosedanje napore ljudske oblasti za izgradnjo visokega šolstva ter nakazala prihodnji razvoj. Program izgradnje predvideva za obdobje naslednjih šestih, sedmih let investicijska sredstva za potrebe univerze okoli 13 milijard in za potrebe umetniških akademij v Ljubljani okoli ene milijarde. Potrebe za izgradnjo višjih šol v elaboratu še niso mogle biti v celoti zajete.

Komisija po 13. členu pravilnika o ustanovah, v katerih so lahko uslužbenci z nazivi uslužbencev v znanstvenih zavodih.

Komisija je v tem letu opravila vse reelekcije uslužbencev, ki so v zavodih s področja kulture imeli nazive znanstvene službe, oziroma jih izvolila v višje nazive.

Izpitna komisija za strokovne izpite uslužbencev z nazivi tehnični sodelavec, laborant in pomožni laborant.

Strokovni izpiti znanstvenega kadra s srednjo strokovno izobrazbo se opravljajo pri nas od aprila 1953 dalje. V letu 1960 je bilo 42 priglasitev, pristopilo je k izpitom 32 kandidatov, od teh jih je 29 izpit opravilo.

Upravne in druge zadeve. Med pomembnejšimi zadevami, ki jih je po nalogu sveta opravil sekretariat, bi bilo treba omeniti pregled o zaposlenosti raziskovalnega kadra izven matičnega zavoda. Ugotoviti je namreč bilo treba, kolikšno finančno izgubo utrpe zavodi zaradi dela, ki ga opravljajo (honorirano ali nehonorirano) uslužbenci med svojim rednim delovnim časom v organih družbenega upravljanja. Anketa je pokazala, da sestavlja ta finančna izguba (ki seveda ne pomeni vedno tudi resnično deficitarne postavke) 4 % vseh osebnih izdatkov.

V zvezi z obiski tujih znanstvenikov, ki prihajajo v Jugoslavijo na podlagi meddržavnih dogovorov o znanstvenem sodelovanju, je sekretariat v tem letu pripravil 23 večinoma enotedenskih programov za delo teh gostov v naši republiki. Gostje so bili večinoma iz Poljske (18) in ZSSR (3); po eden je bil iz Bolgarije in Romunije.

Ker obstoji zvezni perspektivni program znanstvenega dela, v katerega so vključeni tudi znanstvenoraziskovalni zavodi iz LRS, in ker dobivajo ti del svojih sredstev iz naročil zveznega sklada za znanstveno delo, je naravno, da je bil sekretariat v tej ali drugi obliki soudeležen tudi pri vseh akcijah zveznega sveta za znanstveno delo in zveznega sklada za znanstveno delo. Obema forumoma je pošiljal potrebno dopolnilno gradivo, organiziral posvetovanja njunih predstavnikov in se vključeval v njuno dokumentacijo.

Sekretariat je opravljal tudi vse tehnično delo republiške štipendijske komisije, ki je v letu 1960 razdelila nekaj nad 20 000 000 sredstev, in vodil register znanstvenih zavodov. Ob tem pa je treba tudi poudariti, da so bile sekretariatu tudi pri upravnih poslih v veliko pomoč komisije sveta, predsedniki komisij in ob posameznih problemih člani sveta, potem upravna odbora sklada za založništvo in sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Brez vseh teh bi bilo delo sekretariata ne samo na pol onemogočeno, ampak tudi v neprestani nevarnosti, da postane neživljenjsko, brez stikov z raziskovalnimi zavodi, raziskovalci in njihovimi problemi na eni in z Izvršnim svetom oziroma zveznimi organi, posebno z zveznim svetom za znanstveno delo in zveznim skladom za znanstveno delo na drugi strani.

Za leto 1961 je svet za znanost sprejel delovni program, ki obsega tele poglavitne naloge:

— spremljavo izvajanja perspektivnega razvoja znanstvenoraziskovalnega dela v okviru programa razvoja LRS v letih 1961—1965;

— pripravo za razpravo v Ljudski skupščini LRS o programu in organizaciji znanstvenoraziskovalnega dela v letih 1961—1965;

— kompleksno analizo stanja in programa posameznih področij znanstvenoraziskovalnega dela;

— izdelavo predlogov za prilagoditev zveznih in republiških zakonov in drugih predpisov doseženi razvojni stopnji na področju znanstvenoraziskovalnega dela;

— določitev metodologije zbiranja podatkov o znanstvenoraziskovalnem kadru za vodenje enotne evidence, za spremljanje tega razvoja in njegovo vsklajevanje s potrebami po kadru;

— pregled dokumentacijske in informacijske službe v znanstvenoraziskovalnem delu;

— analizo dela družbenih organov v znanstvenih zavodih;

— pregled in analizo stanja znanstvenoraziskovalnega dela izven Ljubljane.

6. Univerza v Ljubljani

Tudi v letu 1960 so univerza oziroma njeni organi posvečali največjo pozornost študijskim vprašanjem, organizaciji in vsebini študija, da bi pedagoško-izobraževalno in vzgojno delo na fakultetah čimbolj vskladili z družbenimi potrebami, da bi dajali čimveč kar najbolj ustrezajočih strokovnjakov in da bi tudi trajanje študija čimbolj vskladili z družbenimi možnostmi in potrebami. V tem letu je večina fakultet, njihovih oddelkov in odsekov realizirala oziroma začela izvajati načela o usmerjanju študija v ožja strokovna področja, o organizaciji študija v treh zaporednih stopnjah in o inverziji študija, načela torej, ki so jih fakultetni in univerzitetni organi v prejšnjem letu sprejeli kot temelj za nadaljnjo temeljito preobrazbo univerzitetnega študija.

V zvezi s splošnimi družbenimi napori, da se kar najbolj pospeši in razširi izobraževanje više- in visokokvalificiranh strokovnjakov, je treba omeniti, da so se v jeseni 1960 močno razširile možnosti izrednega študija s tem, da so to študijsko obliko na novo uvedli skoraj v vseh panogah tehničnega študija in na celotni fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo.

V letu 1960 se je število diplomantov povečalo v primerjavi s prejšnjim letom za nad 30 %, od 742 na 977.

Univerzitetni organi in fakultete so si v preteklem letu nadalje prizadevali da bi se pedagoško delo izpopolnilo in moderniziralo, da bi se vanj vpeljali novi postopki, prijemi in načini, vse z namenom, da bi se njegova učinkovitost stopnjevala.

Ob analiziranju študijskih uspehov, čemur se na fakultetah posveča v zadnjem času mnogo več pozornosti kot poprej, se je moglo ugotoviti, da se študijski uspehi zlasti mlajših generacij postopoma izboljšujejo in da je to v določeni meri tudi posledica novih metod učnega dela ter povečane skrbi, ki jo fakultetni in univerzitetni organi posvečajo temu vprašanju.

V jeseni 1960 je bilo na fakultete ljubljanske univerze doslej najvišje število vpisanih (8680). Zlasti je narastlo število novincev (od 2610 v letu 1959 na 3839 v letu 1960), med njimi pa posebej število izrednih študentov (od 493 v letu 1959 na 1171 v tem letu).

V letu 1960 je univerzitetna založba založila in dotiskala 65 učbenikov in skript in izdala še 18 drugih publikacij.

Organizacijsko pomeni leto 1960 osamosvojitev fakultete za elektrotehniko in fakultete za strojništvo, ki sta bili doslej združeni v eni fakulteti, ter reorganizacijo dosedanje naravoslovne fakultete in fakultete za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo, ki sta se združili v fakulteto za naravoslovje in tehnologijo. To leto je prineslo tudi ustanovitev štirih univerzitetnih inštitutov

(inštituta za matematiko, fiziko in mehaniko, inštituta za kemijo, inštituta za biologijo in inštituta za geologijo) in centralne tehnične knjižnice kot univerzitetne ustanove.

V kadrovskem pogledu je leto 1960 pomembno zaradi precejšnje pomnožitve delovnih mest fakultetnih učiteljev in sodelavcev (za 319). Tudi število dejansko zaposlenih stalnih učnih in pomožnih učnih moči je močno naraslo in se je samo v drugi polovici leta povečalo za 66 oseb. Številčno razmerje med posameznimi kategorijami pedagoških delavcev bo treba v prihodnje v okviru razpoložljivih delovnih mest izboljšati.

Stiki ljubljanske univerze in njenih fakultet z drugimi jugoslovanskimi visokošolskimi zavodi in s tujimi podobnimi institucijami so se nadalje ugodno razvijali. Tudi znanstveno raziskovalno delo zaznamuje v tem letu določen napredek in določene uspehe.

V materialnem pogledu je v letu 1960 pomembna zlasti razmeroma močna investicijska delavnost pri izpolnjevanju programa za razvoj naše univerze, ki je bil na podlagi osnutkov iz prejšnjih let izdelan v tem letu. Od večjih del naj na tem mestu navedemo nadaljevanje del pri gradnji oddelka za jaki tok, odseka za tekstilno tehnologijo, objekta za gozdarski oddelek, prvega objekta (predkliničnega) za veterinarski oddelek in poslopja za naravoslovno in filozofsko fakulteto. Na novo so v tem letu začeli graditi objekt za diagnostiko veterinarskega oddelka in objekt za gradbeništvo in geodezijo. Razen tega so opravljali še nekatera druga manjša gradbena dela, nabavili opremo in pripravljali gradbeno dokumentacijo za naslednja leta. Skupno so za vsa ta dela v letu 1960 porabili nad 705 milijonov dinarjev, od tega nad 433 milijonov iz republiških sredstev, ki jih je imela na razpolago univerza, več kot 271 milijonov pa je za stroške prispevala federacija.

3. poglavje

NOTRANJA POLITIKA

1. Državni sekretariat za notranje zadeve LRS

Državni sekretariat za notranje zadeve LR Slovenije je v okviru nalog, ki mu jih dajejo zakon o organih za notranje zadeve in drugi zakoniti predpisi, ter po smernicah in navodilih odbora za notranjo politiko pri Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS opravljal upravne zadeve in delavnosti na področju zaščite državne varnosti, javnega reda in miru, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja ter na področju izvršitve kazni, civilne zaščite in osebnih stanj.

V letu 1960 je bila sovražna in protisocialistična delavnost raznih elementov manjša kot v letu 1959 in v prejšnjih letih. K temu je vsekakor doprinesla tudi zunanjepolitična afirmacija Jugoslavije v svetu, krepitev materialne družbene baze ter nadaljnji uspehi na področju družbenega upravljanja in samoupravljanja. Zategadelj se je spremenil tudi značaj sovražne akcije, ki ni več tako oster. Ugotoviti je treba, da sovražno usmerjeni elementi niso zmožni organizirati večjih političnih akcij. To velja za večino predstavnikov verske skupnosti, ki vedno manj kršijo pozitivne pravne predpise, na drugi strani pa

tudi za ostanke deklasiranih elementov, kjer ni zaslediti organiziranih sovražnih akcij, temveč le individualne sovražne izpade. Upadajo tudi klerikalni in protisocialistični pojavi na različnih področjih javnega in družbenega življenja.

Tudi družbeno-politične organizacije in državljani so odigrali v preprečevanju sovražne delavnosti pomembno vlogo.

Delo tujih obveščevalnih služb je bilo tudi v tem letu tako kot v preteklosti usmerjeno na zbiranje podatkov gospodarskega, družbeno-političnega in vojaškega pomena. Zaradi sodelovanja s tujimi obveščevalnimi službami je bilo v minulem letu obsojenih 12 oseb, v preiskovalnem postopku pa jih je še 23.

Inozemska propagandna delavnost se bistveno ni spremenila. Tuja diplomatska predstavništva in njihove propagandne institucije po informativnih biltenih in drugih publikacijah ter po radijskih oddajah popularizirajo svoj družbeno-politični sistem in poskušajo zmanjšati pomen naših notranje-političnih ukrepov na področju gospodarstva in nadaljnjega utrjevanja družbenega sistema.

Ne glede na prizadevanja tujih diplomatskih predstavništev in propagandnih institucij v tujini za razširjanje propagandne delavnosti je vpliv le-te v upadanju; pri tem so pomembno vlogo odigrale družbeno-politične organizacije in družbeni organi.

Ob povečani aktivnosti tujih obveščevalnih služ zoper FLRJ je bila zasledena tudi sovražna delavnost politične emigracije, ki se kljub naporom za konsolidacijo lastnih vrst in za odstranitev notranjih nasprotij še nadalje moralno in politično razkraja. Ugotovljeno je določeno prizadevanje politične emigracije za sovražno delovanje, ki se kaže v sovražni propagandi na mednarodnem področju, v organizaciji ilegalnih pobegov, v propagandnih akcijah znotraj Jugoslavije in v njihovem vključevanju v obveščevalno delavnost tujih obveščevalnih služb, ki se borijo proti koristim FLRJ.

Po naših ugotovitvah je bilo v tem letu po nalogu politične emigracije poslanih v domovino 39 oseb zaradi organizacije ilegalnih pobegov. Nadalje je politična emigracija v tem razdobju poslala na področje LRS 464 izvodov, ekonomska emigracija 691 izvodov, manjšinci 454 izvodov tiska z negativno vsebino. Kljub navedeni delavnosti politične emigracije nismo ugotovili posebnega notranjepolitičnega vpliva te aktivnosti.

Sovražna delavnost ljudski oblasti nenaklonjene duhovščine je pod vplivom naše dosledne politike do verskih skupnosti in zakonitosti na tem področju v postopnem nazadovanju. Zaradi kaznivih dejanj je bilo kaznovanih 11 duhovnikov (lani 32), v upravnem kazenskem postopku pa jih je bilo 30 (lani 62).

Protisocialistični pojavi na področju gospodarstva so imeli v letošnjem letu v primerjavi s prejšnjim letom nekoliko manjši obseg. Izboljšalo se je tekoče obveščanje le-teh po organih za notranje zadeve.

Mali obmejni promet vzdolž jugoslovansko-italijanske meje se je več ali manj stabiliziral. V okviru videmskega sporazuma uživa olajšave 175 680 upravičencev, od tega 71 968 jugoslovanskih in 103 712 italijanskih državljanov.

Tudi razširitev malega obmejnega prometa med FLRJ in republiko Avstrijo ustvarja boljšo politično situacijo vzdolž celotne meje. Avstrijske oblasti so izdale od 15. 7. do 30. 11. 1960. leta 1 952 dokumentov, jugoslovanske oblasti pa 8 040. Skupno je bilo registriranih 13 760 potovanj, od tega 8 814 potovanj jugoslovanskih državljanov in 4 946 avstrijskih državljanov.

Tuji turisti in zasebni obiskovalci prihajajo v velikem številu na območje Slovenije in se to v mednarodnih odnosih zelo ugodno odraža. Začasno se je na področju LRS prijavilo v 1958. letu 127 000 državljanov, v 1959. letu 170 000, v 1960. letu pa 174 000.

Na splošno so bili tujci ob številnih stikih z našimi državljani korektni in so se na kraju samem seznanjali z graditvijo naše socialistične domovine in v določeni meri preprečevali širjenje protijugoslovanske propagande v tujini.

Tako kot se tujci zelo zanimajo za prihod v FLRJ, je tudi pri naših državljanih veliko zanimanje za odhajanje v tujino. V letošnjem letu je bilo izdanih 44 152 dovoljenj, v preteklem pa 47 500. Negativno je bilo rešenih 3 237 prošenj ali 6,8 %. Največ zavrnjenih prošenj je bilo zaradi nepravilne navedbe podatkov za izdajo potnega lista, zaradi povojnega negativnega političnega zadržanja prosilcev in zaradi nameravanih obiskov k posameznim političnim emigrantom, ki aktivno delajo proti FLRJ. V zadnjih mesecih leta 1960 je bil ta odstotek znatno manjši in ni znašal niti 1 %.

V letu 1960 je z ozemlja LRS pobegnilo 2 387 oseb (1 867 ilegalno in 520 z dovolilnicami malega obmejnega prometa). V tem času so organi sosednjih držav deportirali 522 oseb, repatriirale so se 103, medtem ko se jih je ilegalno vrnilo 144.

Na področju kriminalitete so organi za notranje zadeve raziskovali 18 578 kaznivih dejanj ali skoraj 30 % manj kot leta 1959. Na padec kriminalitete, ki so jo obravnavali organi za notranje zadeve, je zlasti vplivala novela kazenskega zakonika (navadne lahke telesne poškodbe se ne preganjajo več po uradni dolžnosti, navaden pobeg čez državno mejo je po noveli KZ prekršek), pa tudi povečan vpliv družbenega samoupravljanja in delavskega upravljanja na kriminalno preventivo, poostritev kontrole na nekaterih področjih in še druge okoliščine.

Od celotne kriminalitete je je bilo 75,04 % splošne, 24,38 % gospodarske in 0,58 % politične. Večina posameznih vrst kaznivih dejanj upada.

Družbeno premoženje je bilo oškodovano s 4 529 kaznivimi dejanji ali za 18,85 % manj kot leta 1959. V zadnjih petih letih je bilo leta 1960 najmanj gospodarskega kriminala. Naraslo je samo število kaznivih dejanj jemanja in dajanja podkupnine.

Nazadovanje škodljivih pojavov v gospodarskem življenju ugotavljajo tudi drugi organi, kot inšpekcije, carina in gospodarska sodišča. V gospodarskem kriminalu so se zmanjšala kazniva dejanja nedovoljene trgovine za 38 %, kupčevanja z zlatim denarjem in valuto za 23 %, nevestno gospodarsko poslovanje za 66 % itd. Podatki organov za notranje zadeve, pa tudi podatki javnega tožilstva, inšpekcij itd., kažejo na določene premike v smeri odpravljanja škodljivih pojavov v gospodarstvu.

Znatno se je zmanjšalo število vlomov, tatvin in drugih kaznivih dejanj premoženjske narave; k temu je znatno pripomoglo izboljšanje službe za fizično varstvo objektov in premoženja, ki jo opravljajo gospodarske organizacije, pa tudi nadaljnja prizadevanja proizvajalcev za varstvo družbenega premoženja.

Število kaznivih dejanj, ki so jih storili zasebni obrtniki, se je v primerjavi s prejšnjimi leti nekoliko povečalo. Težnja zasebnih obrtnikov po bogatenju poraja utaje davkov, nedovoljeno trgovino, kupčevanje s tujo valuto, v posameznih primerih pa tudi podkupovanje.

Nedovoljena trgovina in tihotapstvo sta se po številu obravnavanih kaznivih dejanj nekoliko zmanjšali, vendar so organi za notranje zadeve nad 400 zadev nezakonitega uvoza motornih vozil izročili v kaznovanje devizni inšpekciji. V tujini še vedno delujejo razne tihotapske združbe, ki v FLRJ tihotapijo različno blago. Uvozniki motornih vozil nezakonito kupujejo tujo valuto pri nas ali si sredstva z nezakonitim denarnim prometom ustvarjajo v tujini. Pri preprodaji motornih vozil je bilo udeleženih 136 tujih državljanov, ki so bili ovadeni pristojnim javnim tožilstvom, devizni inšpekciji ali carini. Od domačega blaga pa je bil predmet nedovoljene trgovine največkrat les.

Od celotne kriminalitete v LR Sloveniji je je bilo v 1960. letu 66,3 % premoženjske, čeprav je število teh kaznivih dejanj nazadovalo za 12,6 % in ni naraščala nobena posamezna vrsta premoženjskega kriminala.

Kljub temu, da je število vlomov znatno manjše, je bilo nekaj takih, ki so bili glede na način storitve drznejši. Po številu so se precej zmanjšale tudi tatvine, pri katerih je bilo odkrivanje tatvin koles razmeroma manj uspešno. Pogostejši so primeri neupravičene uporabe motornih vozil in tatinskih vlomov v avtomobile. Pri ropih je ugotovljeno zvišanje števila takih, ki so bili storjeni v združbah, pri goljufijah pa pogostejša uporaba lažnih naročilnic in žigov.

Na zmanjšanje števila kaznivih dejanj zoper življenje in telo vpliva poleg novele KZ tudi preventivna delavnost poravnalnih svetov, ki odpravljajo ali vsaj blažijo razne preddeliktualne situacije, iz katerih navadno nastajajo kazniva dejanja lahkih in hudih telesnih poškodb ali celo ubojev. Pretepi in telesne poškodbe nastajajo navadno v gostinskih lokalih, v bližini industrijskih objektov in gradbišč, pa tudi v skupnih stanovanjskih prostorih sezonskih delavcev.

Kazniva dejanja zoper življenje in telo, ki so jih obravnavali organi za notranje zadeve, so v primerjavi z letom 1959 padla za 61,7 % (predvsem vpliv novele KZ), medtem ko znaša njihova udeležba v celotni kriminaliteti 10,7 % (1959. leta 19,4 %).

Mladoletni prestopniki, ki jih je bilo 1 190, so storili 1 462 kaznivih dejanj, leta 1959 pa 1 968 ali 25,7 % manj. Nasproti celotni kriminaliteti, ki so jo obravnavali organi za notranje zadeve, odpade na mladoletnike 7,86 % kaznivih dejanj (leta 1959 pa 7,42 %). Iz primerjave podatkov zadnjih petih let izhaja, da kazniva dejanja mladoletnikov naraščajo v večjih mestih; to velja zlasti za premoženjske delikte. Razmeroma dosti pa je bilo tudi prestopkov, storjenih v združbah; manj je bilo združb, v katere so bili vključeni odrasli. Povratništvo glede na ustrezne podatke iz preteklih let ni naraščalo. Leta 1960 je bilo med mladoletniki 19,5 % povratnikov.

Organi za notranje zadeve so na področju mladinskega prestopništva poleg svojih operativnih nalog z raznimi ukrepi utrjevali kriminalno preventivo, predvsem s tistimi organi in organizacijami, v katerih pristojnost spada izvajanje vzgojnih in varstvenih ukrepov.

Med 18 578 kaznivimi dejanji, kolikor so jih organi za notranje zadeve leta 1960 raziskovali, je ostalo ob koncu leta neraziskanih 5 044 ali 27,15 %. (Leta 1958 je bilo neraziskanih 5 244 kaznivih dejanj, leta 1959 pa 5 820.) Med vsemi v letu 1960 neraziskanimi kaznivimi dejanji je 97,4 % premoženjskih.

Pri odkrivanju in raziskovanju kaznivih dejanj se v vedno večjem obsegu uporabljajo kriminalistično-tehnična sredstva. Postaje LM opravljajo že vrsto lažjih kriminalistično-tehničnih poslov in je to vplivalo na izboljšano učinko-

vitost odkrivanja, na pripravljanje potrebne dokumentacije, na hitrost postopka itd.

Na področju zadev javnega reda in miru je bilo ustanovljenih 340 novih društev (6 republiških in 344 okrajnih), 112 okrajnih društev pa je prostovoljno prenehalo delovati. Število republiških društev se je povečalo za 6 in jih je sedaj 174 (kulturno-prosvetnih 6, znanstvenih 20, strokovnih 73, športnih in ljudske tehnike 33, lovskih in ribiških 2, 1 gasilsko in 39 drugih). Število okrajnih društev se je povečalo od 6 339 na 6 561. Skupno je bilo torej ob koncu leta 1960 v Sloveniji 6 735 društev, med temi 816 kulturno-prosvetnih, 31 znanstvenih, 291 strokovnih, ljudske tehnike in športnih 582, ribiških in lovskih 509, gasilskih 1 491 in drugih 3 015.

V preteklem letu so okrajni organi za notranje zadeve izdali skoraj 2 000 dovoljenj za nabavo strelnega orožja. Število orožnih listov fizičnih oseb je naraslo na 5 421 oziroma za 12 %, število orožnih listov pravnih oseb pa na 879, t. j. za 11,6 %. Tudi število orožja se je povečalo za 10,6 % pri fizičnih osebah (od 17 088 na 18 160 kosov), pri pravnih osebah pa za 12 % (od 1 209 na 1 359). Ob koncu leta je bilo registriranih vsega skupaj 19 519 kosov orožja, od tega 74 % lovskega.

V upravnem postopku smo odvzeli 179 orožnih listov, 783 oseb pa je svoje orožje odjavilo. Nesreč z orožjem je bilo 46. Pridobivanje pravice za nošenje lovskega orožja je zelo sproščeno, nekoliko bolj omejena pa je pridobitev pravice za nošenje varnostnega orožja.

V Sloveniji je 12 podjetij, ki prodajajo orožje in so v preteklem letu prodale tudi okoli 19 000 kosov streliva za varnostno strelno orožje. Podjetja so pod nenehnim nadzorstvom organov za notranje zadeve.

Razstreliva in vžigala prodaja 10 podjetij. V lanskem letu so ta podjetja prodala približno 2 000 000 kg razstreliv.

V okraju Ljubljana so ustanovili 4 servise za razstreljevanje. S tem se bodo omejile nesreče in bodo z razstrelivi ravnali le poklicni minerji. Tudi v drugih okrajih so začeli organizirati servise za razstreljevanje. V preteklem letu je bilo v LRS 43 nesreč z razstrelivi, od tega 13 smrtnih.

Občinski organi za notranje zadeve so lani sprejeli nekaj manj kot 10 000 priglasitev za zabavne prireditve. Zavrnili so le 98 vlog (0,9 %) zaradi nevarnosti ogrožanja javnega reda in miru.

Državljanstvo FLRJ je pridobilo 160 tujih državljanov z redno naturalizacijo. Med njimi so bile 103 osebe slovenske narodnosti, preostali so tujci, ki nameravajo stalno prebivati v naši državi. V državljanstvo LR Slovenije smo sprejeli 30 oseb iz drugih ljudskih republik.

Državljanstvo FLRJ je lani izgubilo skupno 273 oseb, in sicer 235 z odpustom, 33 z odvzemom in 5 z odsotnostjo. Med temi je 231 oseb slovenske narodnosti, preostali so tujci. Institut odvzema državljanstva zelo poredko uporabljamo. Za odpust iz državljanstva FLRJ smo zavrnili 66 prošenj, večinoma nemških vojnih invalidov slovenske narodnosti. Večina izmed teh je Slovencev — invalidov nemške vojske, ki hočejo z izselitvijo iz države pridobiti nemško vojno invalidnino, pa so bili pri nas zaposleni ali pa so vsaj za delo sposobni.

Za registracijo državljanov FLRJ se je v lanskem letu prijavilo 248 oseb. Ob koncu lanskega leta smo imeli 12 636 registriranih naših državljanov, ki živijo v tujini.

Ob koncu leta je bilo v matični službi 455 matičarjev, večinoma žensk, iz te službe pa jih je odšlo 70. Matičarji odhajajo iz matične službe večinoma zaradi tega, ker imajo prenizke nazive, to pa je povezano s prenizkimi plačami. Od skupnega števila matičarjev jih je le 38, ki so v višjih plačilnih razredih, kot je XII.

V letu 1960 je obiskovalo 2 enomesečna tečaja 61 matičarjev. Oba tečaja sta bila uspešna. V preteklem letu so matičarji opravili 60 252 vpisov v matične knjige, izdali pa so 191 651 izpiskov.

V letu 1960 je spremenilo priimek 56, ime pa 62 oseb.

V preteklem letu so nekateri občinski ljudski odbori odpravili sklepanje zakonskih zvez na manjših matičnih uradih, da bi se s tem izognili urejevanju poročnih prostorov. Prebivalci v teh krajih zahtevajo, da bi se poroke sklepale tudi pri njih. V letu 1960 smo imeli 261 urejenih poročnih prostorov, pri 50 matičnih uradih zakonskih zvez ne sklepajo, pri 57 matičnih uradih pa so prostori za sklepanje zakonskih zvez neprimerni.

V preteklem letu so občinski ljudski odbori odpravili 12 matičnih uradov, tako da jih imamo sedaj 368.

Prometno varnost je bilo treba prilagoditi naglemu naraščanju motornih vozil. Ob koncu leta 1960 je bilo v LRS registriranih skupaj 47 624 motornih vozil ali za 8 767 več kakor ob koncu leta 1959. Če pri tem upoštevamo še povečan inozemski avtomobilski promet in uporabo cest po približno 15 000 mopedistih, bi bilo pričakovati tudi sorazmerno povečanje prometnih nesreč. Dejansko pa je bilo v letu 1960 skupaj 4 366 nesreč (od tega 192 mrtvih in 1 670 hudo telesno poškodovanih) ali 18 % manj kot leta 1959, ko jih je bilo 5 325 (od tega 245 mrtvih in 1 702 hudo telesno poškodovanih). Uspehe na področju prometne varnosti je treba pripisovati predvsem uspešnim preventivnim in izboljšanim represivnim ukrepom, ki so jih izvajale pristojne službe organov za notranje zadeve, zlasti pa enote LM.

V letu 1959 je bilo v Sloveniji na novo registriranih 11 163 motornih vozil, v letu 1960 pa 13 955. V zadnjih dveh letih je bilo torej na novo registriranih 25 118 motornih vozil, to pa je več kot 50 % vseh vozil, ki so danes v prometu. Tako je bilo v letu 1959 registriranih 38 857 motornih vozil, v letu 1960 pa 47 624 (16 833 osebnih avtomobilov, 21 422 motornih koles — brez mopedov, 721 avtobusov, 5 120 tovornih avtomobilov, 1 199 traktorjev in 2 329 drugih).

V preteklem letu je bilo v Sloveniji 68 170 voznikov motornih vozil (1959 pa 58 656), od tega 12 958 poklicnih (1959 pa 12 349) in 55 212 amaterjev (1959 pa 46 307). Poleg tega je v Sloveniji še 26 554 voznikov mopedov.

Analiza prometnih razmer iz leta v leto nakazuje potrebo po izločevanju počasnejšega prometa, predvsem kolesarjev in voznikov vprežnih voz, iz vozišča za motorna vozila. Prav v tej smeri so organi za notranje zadeve v lanskem letu precej storili. Na cestah, ki so v LR Sloveniji prvenstveno namenjene za promet z motornimi vozili, v skupni dolžini 602 km, je bil popolnoma izločen promet vprežnih vozil na dolžini 162 km, na dolžini 318 km pa omejen na dnevni čas. Večje težave povzroča izločanje kolesarskega prometa, ker zahteva le-ta gradnjo posebnih prometnih površin — kolesarskih stez.

V letu 1960 je bilo manj prometnih nesreč in pri njih manj mrtvih in hudo telesno poškodovanih oseb kot 1959. leta. Število prometnih nesreč, mrtvih in huje telesno poškodovanih v zadnjih 5 letih je znašalo:

	1956	1957	1958	1959	1960
število nesreč	2 120	3 024	4 300	5 325	4 366
smrtne žrtve	99	177	162	245	192
hudih poškodb	631	1 117	1 387	1 702	1 670

Največ prometnih nesreč je bilo v okraju Ljubljana (1700), nato v Mariboru (682), Kranju (480), Kopru (455), Celju (357), Gorici (322), Novem mestu (272) in Murski Soboti (108).

Število prometnih nesreč na posameznih cestah in mestnih ulicah Ljubljane in Maribora je znašalo:

Kraj nesreče	Ljubljana mesto	Maribor mesto	Mrtvi	Poškodovani
ceste I. reda	279	22	51	656
ceste II. reda	6	4	43	861
ceste III. reda	7	2	45	640
ceste IV. reda	4	—	8	237
mestne ulice	422	209	25	591
avtomobilske ceste			6	38

Da bi izboljšali varnost v cestnem prometu, je bilo lani storjenih precej organizacijskih in tehničnih ukrepov. Prav tej okoliščini je treba pripisati tudi uspeh, da je bilo lani prvič v Sloveniji zaznamovano absolutno znižanje števila prometnih nesreč ter mrtvih in hudo telesno poškodovanih oseb (18 % manj prometnih nesreč in 20 % manj smrtnih primerov kot v letu 1959).

Medtem ko so vsa prejšnja leta organizirali in vodili prometno vzgojo in preventivno delo oddelek za varnost prometa državnega sekretariata za notranje zadeve LRS in ustrezni odseki pri tajništvih in oddelkih za notranje zadeve, je v začetku lanskega leta prevzela to delo komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu LR Slovenije. V komisijo so bili imenovani predstavniki raznih družbenih organizacij in ustanov, ki s svojim delom kakorkoli vplivajo na varnost prometa.

Vzgojna in preventivna delavnost na področju prometne varnosti je bila lansko leto dosti bolj pisana kot prejšnja leta. Izvedena je bila akcija za kolesarje ter akcija za voznike motornih vozil in mopediste. Osnovni material za obe akciji je pripravila republiška komisija, dopolnile pa so ga še okrajne in občinske komisije same. Te so organizirale tudi akcijo za voznike vpreg in pešcev. Vse te akcije so zajele širok krog državljanov.

V ta namen je bilo organiziranih 23 433 predavanj (v 1959. letu 19 219); v šolah je bilo ustanovljenih 1 667 kolesarskih in prometnih krožkov (1959. leta 311); v vseh večjih okrajih so bile aranžirane prometne razstave in izložbe (233). Na predavanjih in krožkih je bilo navzočih okoli 2 300 000 državljanov; prometne filme, ki so bili predvajani pri 2 376 kinopredstavah, si je ogledalo 1 200 000 državljanov. Za propagandne namene in za predavanja je komisija

nabavila 20 tujih filmov, oddelek za varnost pri državnem sekretariatu za notranje zadeve pa je v lastni režiji izdelal 5 ozkih kratkih filmov.

Poleg tega je bilo organiziranih na učiteljiščih 6 seminarjev (leta 1959 le 2) in več posebnih seminarjev za vzgojitelje v osemletkah. Prirejenih je bilo več pionirskih tekmovanj, prireditev in izletov.

Lansko leto so prvič aktivno sodelovali pri prometnovarnostni vzgoji in propagandi poleg komisij in uslužbencev notranjih zadev tudi člani avto-moto društev, združenja šoferjev in avtomehanikov, Ljudske tehnike, Društva inženirjev in tehnikov, Rdečega križa, posebno pa še varnostni tehniki v podjetjih in vzgojitelji v šolah.

Organizacijske enote Ljudske milice oziroma njeni uslužbenci so sodelovali pri nalogah vseh služb organov za notranje zadeve, zlasti pa na področju javnega reda in miru ter prometne varnosti.

Na boljše delo uslužbencev Ljudske milice je v dobri meri vplivala nadaljnja skrb za njihovo strokovno usposabljanje in za povzdigo njihove splošne izobrazbe. Tako je v letu 1960 uspešno končalo višje razrede osemletke 932 uslužbencev LM, v letu 1959 pa 762. Strokovne šole je v letu 1960 uspešno končalo 388, strokovne tečaje pa 654 uslužbencev LM.

Tudi sodelovanje z drugimi državnimi organi je bilo zadovoljivo. Temeljito raziskane zadeve in ovadbe zoper storilce kaznivih dejanj in prekrškov so omogočile zboljšan postopek proti njim.

Vsestranska skrb in pomoč za izobraževanje uslužbencev Ljudske milice ter izkušnje, dosežene v vsakodnevni praksi, so omogočile v letošnjem letu viden napredek pri delu vseh enot LM ter zagotovile njihovo sposobnost, da z uspehom izvršujejo naloge, ki spadajo v pristojnost organov za notranje zadeve. Še vedno so precej pereča vprašanja nezadostnega števila uslužbencev LM, njihove opreme in oborožitve, dokaj resen pa je tudi stanovanjski in zdravstveni problem ter vprašanje primernih zgradb za postaje LM. V letu 1960 smo dobili iz republiškega stanovanjskega sklada 200 milijonov dinarjev kredita za gradnjo stanovanj za uslužbence LM, v enakem znesku pa so prispevali sredstva tudi stanovanjski skladi pri občinskih oziroma okrajnih ljudskih odborih, tako da se tudi stanovanjski problemi rešujejo.

Na področju civilne zaščite se stanje od prejšnjega leta ni bistveno spremenilo. Zaradi pomanjkanja ustreznih predpisov, katerih izdaja se obeta že več let, poteka celotno delo na terenu le deloma po prejšnjih navodilih. Širili te dejavnosti nismo, ker pričakujemo ustrezna navodila. Po posameznih okrajih je bilo nekaj praktičnih vaj predvsem s področja službe obveščanja ali alarmiranja o naletu letal. Ena takšna vaja je bila organizirana v republiškem merilu.

Celotno delo na področju civilne zaščite je bilo v glavnem usmerjeno na službo požarnega varstva. Tu smo deloma uspeli delo sistemizirati in utrditi ter izboljšati kvaliteto. V republiškem merilu je bil osnovan pri srednji strokovni šoli za notranje zadeve LRS oddelek za službo požarnega varstva. Šola ima svoje prostore v domu poklicne gasilske brigade v Ljubljani. Trenutno se tu vzgajajo poklicni gasilci II. razreda. Oddelek šole se vzdržuje iz republiškega proračuna.

V letu 1960 je bilo na območju LR Slovenije 1 094 požarov (v letu 1959 pa 1 061), ki so povzročili za 981 729 150 din materialne škode (1959. leta za 785 815 000 din). Od tega je bilo 433 požarov s skupno škodo 668 963 220 din

v družbenem sektorju in 661 požarov s skupno škodo 312 765 930 dinarjev v zasebnem sektorju.

Pri požarih je bilo 7 smrtnih žrtev (lani 12) med civilnim prebivalstvom. Hujše in lažje poškodbe pri požarih je utrpelo 123 oseb (lani 146), med njimi 52 gasilcev, ki so se ponesrečili pri gašenju. Pri požarih je poginilo 83 glav goveje živine (lani 96) in 34 glav drobnice.

Preventivno delo se je omejevalo v glavnem na kontrolo izvajanja veljavnih požarnovarnostnih predpisov in utrjevanje dela požarnovarnostnih organov občinskih ljudskih odborov. Poleg pregledov, ki jih je opravljal državni sekretariat, so opravljali redne preglede gospodarskih organizacij tudi okrajni in občinski organi za notranje zadeve.

Operativno službo so izvajale poklicne, prostovoljne in industrijske gasilske enote. Poklicnih gasilskih enot v LRS je 5 (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Koper), OLO Novo mesto pa je sprejel odlok o ustanovitvi poklicne gasilske enote, vendar se ta še ni formirala, ker ni ustreznih prostorov za namestitev gasilcev. Pri gašenju požarov so sodelovale tudi enote prostovoljnih gasilskih društev, ki jih je na področju LRS 1 241. Ta društva imajo skoraj 30 000 operativnih ali podpornih članov ter 251 prevoznih in 786 prenosnih gasilskih motork.

Stanje opreme operativnih gasilskih enot v Sloveniji je glede vrste in števila zadovoljivo, slabše pa je glede kakovosti. Po dograditvi gasilskih domov bo treba posvetiti večjo pozornost modernizaciji gasilskega avtomobilskega parka in izpopolnitvi gasilskega orodja. Najbolj so potrebni vozovi z visokotlačnimi brizgalkami, avtomobilska dvigala za posredovanje pri prometnih nesrečah ter gasilske avtomatske lestve in naprave za suho gašenje. Nabavijo se lahko ta sredstva le iz uvoza.

V letu 1960 smo odkrili in uničili skupno 7 677 kosov različne municije iz prve in druge svetovne vojne. Zaradi neeksplodiranih razstrelilnih sredstev (municije) je bilo v 1960. letu 18 ranjenih in 1 smrtni primer. Občinski ljudski odbori še vedno nimajo na razpolago dovolj finančnih sredstev za uničevanje municije. Ta sredstva uničujemo le tam, kjer jih najdejo pri pripravljalnih delih za nove gradnje ali pa jih priložnostno najdejo prebivalci, otroci, uslužbenci LM itd.

V kazenskih poboljševalnih domovih, kjer prestajajo obsojene osebe prostostne kazni nad 6 mesecev, se je v tem letu znižalo število na prestajanje kazni sprejetih za 14,7 %, v okrajnih zaporih pa za 3,3 %. Zelo pa se je povečalo število oseb, sprejetih na prestajanje prostostnih upravnih kazni, in sicer za 67,5 %. To zvišanje izhaja namreč iz sprememb kazenskega zakonika glede kaznovanja pobegov ali poskusov pobegov čez mejo.

V odprtih oddelkih, kjer ni materialnega niti fizičnega zavarovanja in kjer je notranji red zasnovan na samodisciplini obsojenih oseb, je konec leta prestajalo kazen 10,2 % vseh obsojencev KPD.

Izobraževanju in kulturno-prosvetnemu uveljavljanju obsojencev so namenjene knjižnice s 13 577 knjigami, pevski zbori ter gledališke in glasbene skupine, ki so v vseh domovih. Obsojenci imajo možnost v prostem času poslušati radijske in televizijske oddaje, povprečno dvakrat mesečno pa se zanje prirejajo filmske predstave. V vseh domovih so igrišča za športne igre.

V tem letu se je začelo izvajati dodeljevanje 14-dnevnega obsojenskega počitka po 11-mesečni dobi nepretrgane zaposlitve. Ta počitek je bil dodeljen

144 obsojencem; od tega je 72 obsojencev prebilo počitek v KPD v posebej za to urejenih prostorih, 46 obsojencev ga je preživelo v celoti doma in 26 obsojencev delno v KPD in več kot 7 dni doma. Poleg tega je bil dan dopust do 7 dni 128 obsojencem iz KPD in 175 obsojencem iz okrajnih zaporov.

Mladoletniki obeh spolov, ki jih sodišča oddajajo v vzgojni poboljševalni dom, prestajajo ta ukrep v VPD v Radečah, v odprtem zavodu brez pazniškega osebja. Število mladoletnikov se je v tem letu zvišalo od 94 (70 moških in 24 žensk) na 127 (105 moških in 22 žensk). Razmere v domu so glede življenja, zaposlitve in možnosti za učenje v poklicu in ustrezajoče šolanje kakor tudi glede kulturno-prosvetnega in telesnovzgojnega uveljavljanja mladoletnikov v prostem času urejene tako, da mladoletniki žive v domu v enakih okoliščinah kot v dobro urejenem vajenskem domu.

Obsojenim osebam, odpuščenim iz kazenskih poboljševalnih zavodov, odpuščenim mladoletnikom in iz sprejemne postaje v Brestanici odpuščenim povratnikom iz tujine dajejo potrebno pomoč posebni okrajni in občinski organi za pomoč odpuščenim. Ti organi so obravnavali 1 261 primerov odpuščenih. V 189 primerih so podelili denarno pomoč v znesku 865 800 din, v 284 primerih gmotno pomoč v vrednosti 914 800 din, za zdravljenje pa 374 100 din. Zaposlitev so preskrbeli v 561 primerih, 78 odpuščenim so bili določeni svetovalci, družine obsojenih oseb hranilcev pa so od teh organov prejele pomoč v vrednosti nad 1 260 000 din.

V preteklem letu so kršitve družbene discipline obravnavali predvsem občinski sodniki za prekrške, okrajni sodniki pa v zelo zmanjšanem obsegu. Decentralizacijo upravnega kaznovanja na občine je omogočil zlasti novi republiški zakon o prekrških zoper javni red in mir. Ta zakon, ki v LR Sloveniji zajema več kakor petino vseh obravnavanih kršitev družbene lastnine, določa za večino prekrškov, ki so določeni s tem zakonom, pristojnost občinskih sodnikov za prekrške. Spričo tega so leta 1960 vodili ti sodniki postopek glede 89 % upravnih kazenskih zadev, okrajni sodniki za prekrške pa le še glede 11 %.

V preteklem letu so predlagali pristojni upravni in inšpekcijski organi ter oškodovanci upravni kazenski postopek zoper 94 371 državljanov in pravnih oseb, kar je za 16 % več kot v preteklem letu. Upravno kaznovanih pa je bilo 69 432 državljanov in pravnih oseb, kar je tudi 16 %-no povečanje glede na leto 1959. Največ državljanov je bilo upravno kaznovanih zaradi kršitve cestnoprometnih predpisov in zaradi prekrškov zoper javni red in mir. V primerjavi z letom 1959 se je zvišalo število cestnoprometnih kršitev za 22 %. Navedene vrste kršitev družbene discipline so osnovni vzrok za absolutno povečanje obsega upravnega kaznovanja v letu 1960. Zvišanje števila prometnih kršitev je posledica naglega naraščanja cestnega prometa v naši ljudski republiki, dalje pomanjkljive prometne discipline voznikov motornih in vprežnih vozil, kolesarjev in tudi pešcev. Končno je povečanje upravnega kaznovanja za cestnoprometne prekrške tudi posledica strožjih upravnih kazenskih ukrepov, ker se je pokazalo, da z izključno ali pretežno uporabo vzgojnih ukrepov v danih okoliščinah ni mogoče zagotoviti varnosti cestnega prometa in znižanja prometnih kršitev. Zvišanje števila prekrškov zoper javni red in mir pa je posledica ostrejših ukrepov zoper posameznike, ki rušijo družbeno disciplino z raznimi oblikami nedostojnega vedenja. Na drugih področjih se je kaznovanje za kršitev družbene discipline zmanjšalo skladno z načelom, naj se kaznujejo

predvsem tisti posamezniki, ki so storili hujše prekrške oziroma katerih dejanja imajo hujše posledice ali pa je odgovornost prizadetega storilca večja.

Varstveni ukrepi so bili uporabljeni zoper kršilce družbene discipline zlasti v hujših primerih kršitve javnega reda in miru ter zoper vinjene voznike motornih vozil. Le-tem je bilo kot varstveni ukrep začasno odvzeto vozniško dovoljenje v 511 primerih, leta 1959 pa le v 231 primerih. Varstveni ukrep določitve prebivališča je bil uporabljen v 18 primerih zoper najhujše kršilce družbene discipline.

Kadrovsko vprašanje sodnikov za prekrške so ljudski odbori preteklo leto postopoma prilagajali decentralizaciji te službe na občine. Vsi občinski ljudski odbori pa niso enako uspešno rešili vseh organizacijskih in kadrovskih vprašanj teh organov. To se je kazalo predvsem v tem, da so nameščali namesto poklicnih honorarne sodnike za prekrške, ki jih je v občinah naše ljudske republike še vedno 39 %. Tudi za pravilni strokovni izbor kadrov in njihovo materialno spodbujanje mnogi ljudski odbori niso kazali dovolj vneme. To pa je oviralo učinkovitejšo uveljavitev institucije sodnikov za prekrške v prizadetih političnih teritorialnih enotah.

2. Državni sekretariat za pravosodno upravo

Težišče dela državnega sekretariata za pravosodno upravo se je v preteklem letu preusmerjalo iz opravljanja operativnih na opravljanje analitičnih študijskih in instrukcijskih nalog. Tako je bilo opuščeno neposredno operativno vodstvo in nadzorstvo državnega sekretariata nad izvajanjem del pri obnavljanju zemljiških knjig, odpravljen je bil centralni ekonomat, ki je oskrboval sodišča z obrazci in tiskovinami, investicijske naloge glede sodnih objektov pa so bile prenesene z okrožnih sodišč na okrajne ljudske odbore. Organizirane so bile nove komisije: za obravnavanje kaznovalne politike, za proučevanje organizacije pravosodja, za obravnavanje novega sistema plač, za proučevanje programov gradenj sodnih poslopij ter razne občasne komisije za proučevanje in študij konkretnih zakonskih osnutkov in za izdelavo pravnih mnenj.

Število rednih sodišč v LR Sloveniji se je v letu 1960 razširilo z ustanovitvijo okrožnega sodišča v Kranju in okrajnih sodišč v Slovenskih Konjicah, Žalcu in na Jesenicah. Po ustanovitvi teh sodišč deluje v LR Sloveniji 49 rednih sodišč (40 okrajnih, 8 okrožnih in 1 vrhovno sodišče) ter 5 gospodarskih sodišč (4 okrožna in 1 višje gospodarsko sodišče).

Z ustanavljanjem novih sodišč pa se spravljajo v sklad tudi območja rednih sodišč z območji političnih teritorialnih enot. Z ustanovitvijo novega okrožnega sodišča v Kranju so se območja okrožnih sodišč povsem vskladila z območji okrajev. Po ustanovitvi treh novih okrajnih sodišč (če upoštevamo, da so bile nekatere občine tudi odpravljene) se večina (57 %) območij okrajnih sodišč ujema z območji posameznih občin.

Izvajanje kadrovske službe, kolikor jo po delni decentralizaciji še opravlja državni sekretariat za pravosodno upravo, se je dejansko v vedno večji meri prenašalo na predsednike sodišč in na okrajne oziroma občinske ljudske odbore. Ljudski odbori zlasti vedno bolj prevzemajo tudi skrb za izbiro sodnega osebja na svojem območju. Pa tudi sicer prevzemajo predsedniki sodišč in ljudski odbori v vedno večji meri urejanje drugih kadrovskih problemov, kot n. pr. štipendi-

ranje študentov prava in sistemiziranje delovnih mest za pripravnike pri okrajnih sodiščih. Uvajanje te prakse terjajo načelni razlogi nadaljnje decentralizacije in vsklajevanje pravosodnega sistema s komunalnim. Razen tega pa sama praksa kaže, da vedno bolj težavna kadrovska vprašanja lahko uspešno rešujejo le pristojni ljudski odbori. Zato je sprememba predpisov personalne službe, ki je predvidena z reformo in decentralizacijo pravosodnega sistema, zelo pereča.

Tudi v letu 1960 je odhajal pravni kader iz pravosodnega resora v druge službe in se je število sodnikov pri rednih sodiščih ponovno zmanjšalo za 14 (ker je odšlo s sodišč 31 sodnikov, na novo pa je bilo izvoljenih le 17) in je sedaj pri vseh sodiščih zaposlenih 311 sodnikov (pri rednih 278, pri gospodarskih 33). Glede na sistemizirano število 362 sodnikov je manjkalo konec leta 51 sodnikov (okoli 14 %).

Funkcijo sodnikov porotnikov je opravljalo 3 931, funkcijo občasnih sodnikov pa 473 državljanov. Socialna sestava sodnikov porotnikov se v primeri z letom 1959 ni bistveno spremenila, ker poteče mandatna doba večini sedanjih porotnikov v letu 1961. Po socialni sestavi je med sodniki porotniki 45 % uslužbencev, 25 % delavcev, 13 % kmetov, 2 % obrtnikov in 15 % drugih poklicev.

Na področju zakonodajne pravne delavnosti je državni sekretariat poleg pripravljanja zakonitih predpisov iz lastne in republiške pristojnosti, ki se nanaša na organizacijo pravosodja in na izvajanje nekaterih zveznih zakonov, sodeloval z dejanjem mnenj, pripomb in predlogov tudi pri pripravljanju zveznih in republiških predpisov, predvsem s področja kazenske in civilne zakonodaje, pri proučevanju sistema plač, pri reševanju vprašanja o prenosu pristojnosti na izvrševanje kazni od organov za notranje zadeve na sodne organe posebno pa še vprašanja reforme celotnega pravosodnega sistema v FLRJ in vprašanja služb pravne pomoči pri ljudskih odborih in družbenih organizacijah.

Strokovno pravno pomoč sodiščem je dajal državni sekretariat predvsem pri opravljanju mednarodne pravne pomoči, pri izvajanju novega sodnega poslovnika, novega zakona o sodnih taksah in zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in stavbnih zemljišč ter v zemljiškoknjižnih in drugih organizacijah, personalnih in računovodskih zadevah. Za sodnike sta bila organizirana dva seminarja, na katerih so obravnavali vprašanja s področja stanovanjske in nove mladinske zakonodaje. Gospodarsko problematiko so obravnavali posebej na dveh medrepubliških konferencah.

Obseg posredovanja pravne pomoči med našimi in tujimi sodišči se je v minulem letu zmanjšal od 3603 primerov na 2554, ker se je zmanjšalo število izdanih zemljiškoknjižnih izpisov za optantsko premoženje v koprskem okraju. Poleg posredovanja pravne pomoči je bilo nadoverjenih 1090 listin, namenjenih za uporabo v tujini.

Iz republiškega investicijskega sklada je bilo v letu 1960 porabljenih za zidanje sodnih poslopij, ki se financirajo iz republiškega proračuna, 156 milijonov dinarjev, in sicer: za sodno poslopje v Ljubljani 40 milijonov, v Mariboru 48 milijonov, v Celju 50 milijonov in v Kopru 18 milijonov din. Zato je državni sekretariat še vodil neposredno vse investicije v zvezi z zidanjem sodnih poslopij v LRS in je pripravil prenos teh nalog na okrajne ljudske odbore, ki so te naloge v začetku leta 1961 tudi že prevzeli. Od 20 %-nega deleža pri sodnih taksah se je v letu 1960 nateklo 248 milijonov din. Izdelan je bil

maksimalni program zidanja sodnih poslopij in okrajnih zaporov ter program za leto 1961.

V skladu s skrajšanim postopkom za obnovo zemljiških knjig, ki je bil na spodbudo državnega sekretariata uveden v letu 1959, je bilo v minulem letu obnovljenih zemljiških knjig za 27 katastrskih občin, to je nad trikrat več kot povprečno v prejšnjih letih.

V pomilostitvenem postopku je prejel državni sekretariat skupno 366 prošenj, t. j. 31 manj kot v letu 1959, Zveznemu Izvršnemu svetu je posredoval 36, Izvršnemu svetu LR Slovenije pa 169 pomilostitvenih prošenj.

Postopek za povrnitev škode neopravičeno obsojenim osebam je bil uveden v 12 primerih. Upravičencem je bila izplačana odškodnina v znesku 18 882 din.

Število odvetnikov se je povzpelo na 135. Na novo jih je bilo vpisanih 11, izbrisanih pa 6. Odvetniških pripravnikov je bilo konec leta vpisanih 32. Ker je pretežna večina odvetnikov koncentrirana v močnejših gospodarskih in upravnih središčih, je še vedno 9 okrajnih sodišč oziroma 36 občin, na območju katerih ni nobenega odvetnika. Proti odvetnikom je bilo vloženih 44 disciplinskih ovadb. Disciplinski postopek je bil uveden v 9 primerih, preostale ovadbe pa so bile rešene na drug način.

Spodbuda za ustanavljanje poravnalnih svetov, ki je v letu 1959 prihajala od organov pravosodja, je v letu 1960 prešla na družbene organe in organizacije. Do konca preteklega leta je na območju LRS delovalo 570 poravnalnih svetov; od teh je bilo v okviru stanovanjskih skupnosti ustanovljenih 120, izven njih pa 450. V poravnalnih svetih sodeluje 3437 državljanov. V letu 1960 so ti sveti obravnavali skupaj 20 305 zadev. Od teh je bilo s poravnavo rešenih 12 656 (62,09 %), poravnava ni uspela v 6895 primerih (33,83 %), nerešenih pa je ostalo na koncu leta 830 zadev ali 4,08 %.

Obseg dela pri rednih sodiščih se v letu 1960 ni bistveno spremenil. Razlike pa so nastale glede na posamezne vrste zadev in vrste sodišč. Tako se je zmanjšalo število poizvedb in kazenskih zadev pri okrajnih sodiščih skoraj za 1/4 in število vseh zadev pri okrožnih sodiščih za 1 do 7 %, hkrati pa so narasle pravne in izvršilne zadeve pri okrajnih sodiščih in vse vrste zadev pri vrhovnem sodišču, pri slednjem zlasti upavni spori (za 16 %). Vsa redna sodišča so rešila v letu 1960 skupaj 237 158 zadev, to je za 10 920 več kot prejšnje leto.

Kazenski pripravljalni postopek kaže tendenco upadanja zlasti pri okrajnih sodiščih; to je očitno posledica sprememb kazenskega zakonika, ki je pregon nekaterih lažjih kaznivih dejanj prepustil zasebnim tožilcem. Tendenca, da se opravljanje preiskav in poizvedb prenaša od organov za notranje zadeve na sodišča, se je nadaljevala tudi v letu 1960, zlasti glede poizvedb, ki so jih opravila sodišča v 91 % vseh primerov. Občutno zmanjšanje prvoinstančnih kazenskih zadev je očitno v zvezi z delom poravnalnih svetov in s spremembami kazenskega zakonika. Relativno se je povečalo število pritožb zoper sodbe okrajnih sodišč (od 16,5 % na 18,7 %) in okrožnih sodišč od 40,2 % na 47,1 %). Tudi pri gospodarskih sodiščih se je zmanjšalo število kazenskih zadev (za ca. 25 %) in je število obsojenih pravnih oseb padlo od 726 na 557, število obsojenih fizičnih oseb pa od 1035 na 859.

Od premoženjskopravnih sporov so pri rednih sodiščih močno narasli zlasti spori iz pogodb in pravnih opravil zaradi številnejših tožb gospodarskih orga-

nizacij, ki so zaradi spremenjenega načina kreditiranja v letu 1960 v večji meri uveljavljale svoje terjatve. Pomnožili so se tudi spori o preživljanju, spori iz najemnih pogodb in odškodninski spori, medtem ko spori iz stvarnopravnega področja še nadalje upadajo. Naraščajo tudi spori o razvezi zakonske zveze ter o ugotavljanju očetovstva. Prvih je bilo 2299, drugih pa 524. Velik del (43,3 %), sporov je bil pri rednih sodiščih rešen s plačilnimi nalogi, prav tako tudi pri gospodarskih, pri katerih znaša število plačilnih nalogov ca. 90 % v razmerju do pravnih sporov. Pri vrhovnem sodišču so narasli upravni spori predvsem zaradi pogostejšega uveljavljanja zahtevkov iz družinskih in invalidskih pokojnin ter invalidnin.

Pri gospodarskih sodiščih je število zadev naraslo skoro za polovico (za 44 %), ker se je spremenil sistem kreditiranja. Zaradi tega so narasle sporne zadeve za 53,1 %, izvršilne pa za 51,2 %. Prisilnih likvidacij je bilo pri gospodarskih sodiščih na novo uvedenih 29. Pritožb zoper odločbe gospodarskih sodišč v civilnih zadevah je bilo le 173, to je 5,7 % od vseh zadev, ki so bile rešene s sodbo.

Pripad in število rešenih zadev pri vseh sodiščih sta razvidna iz naslednjih podatkov:

Redna sodišča

Zadeve	1960 dotok	1960 rešenih	1959 dotok	1959 rešenih
kazenske poizvedbe, preiskave in pritožbe	7 541	7 567	8 343	8 236
kazenske na I. stopnji	16 723	16 604	20 642	21 293
pravdne na I. stopnji	41 328	43 785	37 374	38 706
zapuščinske	15 428	15 294	15 870	15 976
izvršilne	22 363	21 655	20 856	20 703
kazenske na II. stopnji	3 390	3 527	3 416	3 208
kazenske na III. stopnji	—	—	—	—
civilne na II. stopnji	4 519	4 671	4 612	4 436
civilne na III. stopnji	360	385	280	246
izredna pravna sredstva				
v kazenskih zadevah	506	496	450	459
v civilnih zadevah	9	10	16	19
upravni spori	2 734	2 465	2 358	2 392
Skupaj:	114 901	116 459	114 217	115 674

Gospodarska sodišča

premož. spori na I. stopnji	48 426	52 501	31 611	35 992
izvršil. zadeve na I. stopnji	20 568	20 469	13 588	13 580
prisilne likv. na I. stopnji	29	37	40	42
gosp. prestopki na I. stopnji	753	711	1 004	1 010
civilne zadeve na II. stopnji	173	140	188	198
gosp. prestopki na II. stopnji	94	88	147	149
Skupaj:	70 043	73 946	52 023	56 709

3. Javno tožilstvo LRS

Po zakonu o javnem tožilstvu je tožilska služba organizirana centralistično in hierarhično. Osnovna pravica in dolžnost javnega tožilstva je pregon storilcev kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov. Razen opravljanja te osnovne naloge sodelujejo javna tožilstva na temelju zakonitih pooblastil v pravdnem, nepravdnem, upravnem in administrativnem kazenskem postopku, kadar terjajo njihovo intervencijo javne koristi.

Delovanje javnih tožilstev v naši republiki se v preteklem letu ni omejevalo samo na opravljanje omenjenih nalog, temveč so tožilstva tudi v znatni meri sodelovala z drugimi oblastvenimi in družbenimi organi pri prizadevanjih za preprečevanje kriminala.

V LR Sloveniji je 20 javnih tožilstev, in sicer republiško javno tožilstvo, 8 okrožnih in 11 okrajnih javnih tožilstev. Okrožna javna tožilstva so na sedežu vseh okrajev. Posamezna okrajna javna tožilstva opravljajo delo za območja več okrajnih sodišč, n. pr. ljubljansko za 5 okrajnih sodišč. Zaradi pomanjkanja kadra so nezasedena z javnimi tožilci 3 okrajna tožilstva (Trbovlje, Slovenj Gradec, Radovljica).

Skupno je bilo zaposlenih v preteklem letu na javnih tožilstvih 135 uslužbencev, od tega 17 javnih tožilcev, 49 namestnikov, 2 referenta, 3 pripravniki in 64 pisarniških in pomožnih uslužbencev.

Dotoka mladih pravnikov v javna tožilstva praktično skoraj ni. Službo na javnem tožilstvu zapuščajo tudi tisti pravniki, ki jih je javno tožilstvo štipendiralo. To utegne povzročiti čez nekaj let resne kadrovske težave, posebno še glede na okoliščino, da je povprečna starost okrožnih javnih tožilcev in njihovih namestnikov 45 let in povprečna starost okrajnih javnih tožilcev in njihovih namestnikov 35 let.

Javna tožilstva so v letu 1960 obravnavala 23 036 ovadb proti znanim storilcem. Kritično so ocenjevala ovadbe in njihovo utemeljenost ter sprožila kazenski pregon le v primerih, ko je bil podan utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Zaradi takega načina dela je odstotek po javnih tožilstvih zavrnjenih ovadb v letu 1960 narasel, tako da so bile mnogim državljanom prihranjene neprijetnosti neutemeljenega kazenskega pregona. Najbolj zanesljiv kriterij za presojo pravilnosti zavračanja ovadb in ustavitev kazenskih postopkov ter uporabe instituta neznatne družbene nevarnosti po javnih tožilstvih so vsekakor predlogi za pregon, ki jih vložijo prizadeti oškodovanci kot subsidirani tožilci. Po podatkih tistih tožilstev, ki poročajo o subsidiarnih obtožbah oškodovancev, so okrožna javna tožilstva zavrnila ovadbe in ustavila kazenski postopek proti 2564 osebam, pravnomočno pa sta bili obsojeni na podlagi subsidiarnega pregona le 2 osebi. Iz okrajne pristojnosti so bile ovadbe zavrnjene oziroma postopek ustavljen proti 5157 osebam, pravnomočno pa je bilo s subsidiarno obtožbo obsojenih le 5 oseb. To dokazuje, da javna tožilstva kritično in vestno zavračajo ovadbe in ustavljajo kazenske postopke, kadar so prizadete pravice in koristi državljanom.

V letu 1960 so javna tožilstva obtožila 12 007 oseb. V primerjavi z letom 1959 pomeni to 6056 oseb manj ali skrčenje števila obtoženih oseb za 33 %. Predmet obtožb je bilo 15 165 kaznivih dejanj. Število obtoženih kaznivih dejanj pa je v primerjavi z letom 1959 padlo za 6125 ali za 28 %.

Vzroki za tako veliko skrčenje števila ovadenih in obtoženih oseb ter kaznivih dejanj v primerjavi z letom 1959 niso le v noveli kazenskega zakonika, ki je izločila kaznivo dejanje prepovedanega prehoda čez državno mejo in kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe kot javno pregonljivi kaznivi dejanji. Število vseh kaznivih dejanj, ki so v primerjavi z letom 1959 padla, je namreč za 3633 kaznivih dejanj večje, kot pa znaša padec kaznivih dejanj zaradi novele kazenskega zakonika. Takšna primerjava dovoljuje splošno oceno, da je število kaznivih dejanj v letu 1960 padlo za okrog 15 %.

Obtožbe javnih tožilstev so bile v pretežni meri utemeljene; na to kaže odstotek obsodilnih sodb, ki znaša iz okrožne pristojnosti 92 %, iz okrajne pa 88 %.

V letu 1960 je v primerjavi z letom 1959 nazadovalo število priprtih oseb za 708, v primerjavi z letom 1957 pa celo za 2867. Javna tožilstva so si prizadevala, da bi se preventivni ukrep odvzema prostosti uporabljal samo v strogem zakonskem okviru ter se omejil samo na tiste primere, kjer je to nujno potrebno, zato da se dosežejo cilji kazenskega postopka, in to pri hudih kaznivih dejanjih in povratnikih.

V letu 1960 so sodišča v LR Sloveniji opravila 91 % poizvedovalnega dela. S tem so bili organi notranje uprave razbremenjeni kazenskih poizvedb, da bi se lahko čimbolj posvetili odkrivanju kaznivih dejanj. Uspehi pri prenosu poizvedovalnih opravil na sodišča narekujejo, naj sodišča v prihodnje prevzamejo ta opravila v celoti.

Javna tožilstva so s pritožbami doprinašala k pravilni kaznovalni politiki. Okrožna javna tožilstva so izpodbijala vsako 13. sodbo s 63 %-nim uspehom, okrajna javna tožilstva pa vsako 14. sodbo z 80 %-nim uspehom.

Od skupnega števila obtoženih kaznivih dejanj odpade na splošni kriminal 73,4 %, na kazniva dejanja v gospodarstvu 26 %, na kazniva dejanja politične narave 0,6 %.

Javna tožilstva so posvečala posebno pozornost pregonu kaznivih dejanj v gospodarstvu. Podatki javnega tožilstva o obtoženih kaznivih dejanjih in podatki o obtoženih storilcih določenih najhujših kaznivih dejanj v gospodarstvu kažejo na upad. V primerjavi z letom 1959 so kazniva dejanja v gospodarstvu padla za 11 %, število obtoženih storilcev najhujših kaznivih dejanj v gospodarstvu pa za 10 %.

Pri splošnem upadu kaznivih dejanj v gospodarstvu ne smemo prezreti, da obenem naraščajo nekatera kazniva dejanja, posebno tista, ki pomenijo brezobzirno osebno okoriščanje.

Objektivne okoliščine, ki vplivajo na gibanje kaznivih dejanj v gospodarstvu, so predvsem: pomanjkljiva notranja in zunanja kontrola, pomanjkljiva materialna in finančna evidenca, slaba organizacija dela v podjetju, zaposlovanje oseb, ki so bile že predkaznovane zaradi kriminala v gospodarstvu, površno, nepravilno in nesistematično opravljanje inventur, nezadostno zavarovanje predmetov družbenega premoženja itd. K opisanim okoliščinam moramo še dodati pomanjkljivo sodelovanje družbenih organov in družbeno-političnih organizacij z organi pregona, premajhna budnost delovnih kolektivov pri zatiranju kriminala in pogosto ne dovolj dosledna javna družbena obsodba storilca.

Ostaja vtis, da so organi pregona pri svojem prizadevanju, da preprečijo prej navedene antisocialne pojave, večkrat osamljeni. Na boj za zakonitost se mnogokrat gleda kot na golo formalnost, ki ovira razvoj socialističnih odnosov. Tak-

šna gledanja ovirajo pravilno poslovanje organov pregona. Zakonitost nedvomno ni samo formalnost, temveč je eden elementov boja za socializem in eno učinkovitih sredstev v boju proti samovolji posameznikov.

Splošnemu ljudskemu premoženju je bila v letu 1960 s kaznivimi dejanji v gospodarstvu prizadejana škoda v višini 207 749 000 din. Največ škode so mu povzročili storilci kaznivih dejanj nevestnega gospodarskega poslovanja, poneverb, davčnih zatajitev in grabeža.

Javna tožilstva so v letu 1960 skupno reševala 1276 ovadb zaradi gospodarskih prestopkov in so vložila 757 predlogov za kaznovanje. Postopek so ustavila oziroma ovadbe zavrgla v 330 primerih.

V primerjavi z letom 1959 zaznamujemo upad gospodarskih prestopkov za 11 %. Upad je posledica izboljšanega poslovanja in izboljšanega kadrovskega stanja v gospodarskih organizacijah in spremenjene politike cen v letu 1960, nedvomno pa tudi nezadovoljivega številčnega in strokovnega stanja inšpekcijske službe.

Od obsojenih pravnih oseb so najštevilnejša trgovinska podjetja, sledijo kmetijske zadruge in poslovne zveze, gostinska podjetja, obrtna podjetja, industrijska podjetja in druge gospodarske organizacije. Pri obsojenih odgovornih osebah pa so na prvem mestu upravniki; sledijo direktorji, računovodje, poslovodje in druge odgovorne osebe.

Od vseh obtoženih kaznivih dejanj odpade na kazniva dejanja politične narave 0,6 %, kar kaže na maloštevilnost takih kaznivih dejanj. Čeprav so maloštevilna in manj pomembna, so jih javna tožilstva obravnavala s potrebno pozornostjo.

Število uvedenih postopkov zoper mladoletnike je padlo od 1301 v letu 1959 na 1085 v letu 1960, torej za 216. Število sodišču izročenih mladoletnikov pa je nazadovalo od 703 v letu 1959 na 397 v letu 1960. Število kaznivih dejanj se je zmanjšalo od 951 v letu 1959 na 783 v letu 1960.

Pri obravnavanju mladoletnikov so javna tožilstva sodelovala z organi socialnega varstva, notranjih zadev in sodišč. V preteklem letu je še bolj prišlo do izraza kazenskopravno in civilnopravno varstvo mladoletnikov.

Med kaznivimi dejanji, ki so jih storili mladoletniki, ni nobenega kaznivega dejanja zoper ljudstvo in državo, prevladujejo pa kakor vsa prejšnja leta kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje in kazniva dejanja zoper življenje in telo. Kazniva dejanja, ki so jih v letu 1960 storili mladoletniki, niso bila huda. V celi republiki je bila v letu 1960 izrečena kazen le zoper 18 mladoletnikov. Prevladujejo namreč vzgojni ukrepi, ki jih je bilo izrečenih 379. Vsekakor je obseg kriminalitete mladoletnikov v LR Sloveniji po številu majhen in po vsebini lažjega pomena. Primerov hudih kaznivih dejanj, večjega seksualnega razvrata ali resnejšega huliganstva ni bilo.

Pri mladoletnikih so javna tožilstva v letu 1960 na podlagi novele zakona o kazenskem postopku v velikem obsegu zavračala ovadbe in ustavljala postopke.

Na civilnopravnem področju javnotožilskega dela je zaradi pomanjkanja strokovnega kadra na okrožnih javnih tožilstvih delovalo le republiško javno tožilstvo. Reševalo je 200 zadev, ki so se nanašale na nacionalizacijo zgradb, na razlastitve, na zaplembe itd.

Z upravnega področja je republiško tožilstvo obravnavalo 260 zadev, ki se nanašajo pretežno na stanovanjske spore, na delovne spore, na disciplinske zadeve, socialno zavarovanje itd.

S kazenskega področja je javno tožilstvo LRS v letu 1960 obravnavalo 26 primerov za varstvo zakonitosti. V lastni pristojnosti je rešilo 8 primerov, 18 pa jih je predložilo zveznemu javnemu tožilstvu z obrazloženim mnenjem.

S civilnega področja je bilo predloženih zveznemu javnemu tožilstvu 44 zadev z obrazloženim mnenjem zaradi vložitve zahteve za varstvo zakonitosti.

Z upravnega področja je javno tožilstvo LRS vložilo 16 zahtev za varstvo zakonitosti. Zveznemu javnemu tožilstvu pa je bilo predloženih 33 zadev z obrazloženim mnenjem zaradi vložitve zahteve za varstvo zakonitosti.

Javna tožilstva so organizirana centralistično in se njihovo vzdrževanje finansira iz zveznega proračuna. Na podlagi dosedanjih izkušenj predlaga republiško javno tožilstvo kot nujno, da se finansiranje javnotožilske službe prenese na republike, morda celo na okraje in komune, kolikor gre za okrožna in okrajna javna tožilstva.

Decentralizirano finansiranje bi prenašalo odgovornost za materialno in kadrovsko stanje v tožilstvih na komune in okraje; s tem bi bila odpravljena neenaka merila za javna tožilstva glede nagrajevanja in vseh drugih pogojev za uspešno delo. Nikakor pa taka decentralizacija ne bi ogrozila enotnosti in neodvisnosti javnotožilske službe.

4. Javno pravobranilstvo LRS

Javno pravobranilstvo LRS je preteklo leto v skladu z veljavnimi predpisi zastopalo LR Slovenijo v premoženjskopravnih zadevah pred sodišči in drugimi državnimi organi, dajalo pravna mnenja republiškim organom ter zavodom, ki so jih ti ustanovili, glede sklenitve premoženjskopravnih pogodb in glede drugih premoženjskopravnih zadev. Poleg teh temeljnih nalog je skrbelo tudi za napredek službe javnega pravobranilstva v strokovnem pogledu s tem, da je okrajnim javnim pravobranilstvom konkretno pomagalo pri opravljanju njihovih nalog.

Sodišča v LR Sloveniji, posebno vsa gospodarska sodišča, pred katerimi je nastopalo javno pravobranilstvo LRS v imenu svojih strank, so kljub stalnemu naraščanju sodnih zadev razmeroma hitro poslovala in ni bilo daljših zaostankov, razen redkih izjem pri rednih sodiščih.

Sodelovanje javnih pravobranilstev z javnimi tožilstvi je v preteklem letu dobilo večji poudarek v prečiščenem besedilu zakonika o kazenskem postopku, ki določa, da je treba vsako škodo družbenega premoženja vselej sporočiti pristojnemu javnemu pravobranilcu. To sodelovanje za varstvo koristi splošnega ljudskega premoženja je bilo včasih bolj, včasih pa manj tesno.

V preteklem letu je javno pravobranilstvo LRS obravnavalo skupaj 2363 pravd v skupni vrednosti 1250 milijonov dinarjev. Te pravde so se nanašale večinoma na denarne terjatve za razne pogodbene obveznosti ali pa na odškodnino. Od teh pravd je bilo 289 takih, v katerih so sodišča zoper stranke javnega pravobranilstva LRS izdala plačilne naloge za ca. 426 milijonov dinarjev; pri tem so znašali pravdni stroški, ki so jih morale plačati stranke javnega pravo-

branilstva LRS, skupaj 6 milijonov dinarjev. Samo v 48 primerih je pravobranilstvo vložilo ugovore zoper izdane plačilne naloge. Vse druge tovrstne mandatne tožbe so bile namreč potrebne in ugovori zoper plačilne naloge niso bili vloženi, ker tožnikom res niso bile pravočasno poravnane njihove terjatve. Tako stanje kaže, da si stranke javnega pravobranilstva LRS niso pravočasno preskrbele finančnih sredstev za poravnavo svojih obveznosti, in je bila zato potrebna intervencija sodišča.

Pri pravdah so prevladovale tiste, ki jih je vodilo javno pravobranilstvo LRS v vlogi tožnika (skupaj 1276 takih pravd). V rednem sporu so bile tožene njegove stranke samo v 97 primerih. Od 2074 rednih pravd je bilo dobljenih skupaj 1563 v vrednosti 502 milijona din, 26 pravd v vrednosti ca. 13 milijonov dinarjev pa je bilo izgubljenih; nekončanih je ostalo še 485 pravd v vrednosti ca. 309 milijonov dinarjev.

Če primerjamo to stanje s stanjem v letu 1959, vidimo, da so javnemu pravobranilstvu LRS pravde v preteklem letu narasle po vrednosti za 225 milijonov dinarjev (od 354 milijonov na 579 milijonov dinarjev). Prav tako je naraslo število plačilnih nalogov in njihova vrednost, in sicer po številu za 154, po vrednosti pa za 192 milijonov dinarjev.

Tudi izvršilnih zadev je javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu obravnavalo več kot v letu 1959. V 824 zadevah (v letu 1959 jih je bilo 657) je zahtevalo v imenu svojih strank plačilo 172 milijonov dinarjev (v letu 1959 samo 66 milijonov dinarjev).

Proti strankam, ki jih je zastopalo javno pravobranilstvo LRS, je bila predlagana izvršba samo v 15 primerih za skupaj 29 milijonov dinarjev (v letu 1959 so bili samo 3 primeri za 4 milijone dinarjev). Da je bilo razmeroma zelo majhno število predlaganih izvršb zoper njegove stranke v primeri s številom vodenih pravd proti tem strankam, je med drugim vzrok tudi ta, da so stranke javnega pravobranilstva LRS zaščitene pred takojšnjo izvršbo po pravnomočnosti sodne odločbe. Upnik namreč pred potekom dveh mesecev ne more predlagati izvršbe zoper stranko, ki jo zastopa javno pravobranilstvo LRS (40. člen zakona o javnem pravobranilstvu). Skoraj vsem strankam javnega pravobranilstva LRS je torej omogočeno, da si pred izvršbo še pravočasno preskrbe finančna sredstva za poravnavo svojih obveznosti.

Višina škode, storjene s kaznivimi dejanji splošnemu ljudskemu premoženju, ki je v upravi organov LR Slovenije, je skoraj ista kot v letu 1959, t. j. 6 milijonov dinarjev, obravnavanih v 42 kazenskih zadevah. Če so javna tožilstva in sodišča v redu obveščala javno pravobranilstvo LRS o takih kazenskih zadevah, v katerih je bila splošnemu ljudskemu premoženju povzročena škoda, potem lahko trdimo, da gospodarski kriminal v naši republiki na splošno še nadalje upada; to je brez dvoma posledica večje družbene zavesti našega delovnega človeka, v gospodarskih organizacijah pa tudi posledica boljšega in vestnejšega delavskega upravljanja.

Pri tem pa moramo pripomniti, da se vsa registrirana škoda omenjenega premoženja nanaša samo na škodo, nastalo v zvezi s kaznivim dejanjem. Računa se, da je več škode povzročene splošnemu ljudskemu premoženju izven kaznivih dejanj, tako da se povzročitelj ne preganja pred rednimi kazenskimi sodišči. Tu gre predvsem za škodo, povzročeno temu premoženju po naključju ali iz malomarnosti oziroma nepazljivosti, za kar storilec ne odgovarja kazensko. Ena takih vrst škode je tudi škoda, povzročena na ribah z obratovanjem HE Moste

in HE Medvode. Ta škoda nastaja vsako leto in znaša po oceni strokovnjakov samo v Savi nad 20 milijonov dinarjev.

Kot poseben problem, ki ga je ugotovilo javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu, je treba omeniti tudi neredno plačevanje bolniške oskrbnine zdravstvenim zavodom, ki zaradi tega lahko pridejo v zelo težaven položaj. Nekatere občine kot zavezanke plačila te oskrbnine niso imele določenih dovolj sredstev v ta namen in jim tudi 6 %-na proračunska rezerva ni zadostovala. Glede tega so bile posebne težave z občinami izven LR Slovenije, kadar so se državljani z njihovih območij zdravili v zdravstvenih zavodih Slovenije. Nekaterim občinam v drugih republikah so bila sredstva na njihovih žiro računih blokirana (n. pr. občinam Buje, Ub, Poreč, Novi grad, Lušci Palanka itd.), zato so tudi zdravstveni zavodi morali čakati na vrstni red poplačila svojih terjatev. Javno pravobranilstvo LRS je samo v zastopanju sedmih zdravstvenih zavodov v preteklem letu zahtevalo od raznih zavezancev plačilo stroškov za zdravstvene storitve za približni skupni znesek 49 milijonov dinarjev. Iz podatkov okrajnih javnih pravobranilstev pa je razvidno, da so sodišča na predlog zdravstvenih zavodov samo proti občinam v LR Sloveniji zaradi dolžne bolniške oskrbnine izdala plačilne naloge v vrednosti ca. 137 milijonov dinarjev. Tako stanje, ki se vsako leto slabša, terja nujno pomoč zdravstvenim zavodom, ker bodo sicer tudi sami zašli v težaven finančni položaj, zaradi tega pa bo ogrožena zdravstvena služba in s tem seveda tudi zdravje državljanov.

Pravna mnenja, ki jih je dajalo javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu raznim republiškim organom in zavodom, so se v glavnem nanašala na razne pogodbe o prometu z nepremičninami in samo nekaj primerov (od skupnih 157 zadev 55) se je nanašalo na druge pogodbene obveznosti, na stanovanjska razmerja, delovna razmerja, na zaplembo in na razlastitev. Tudi s področja tega dela je javno pravobranilstvo LRS v preteklem letu zaznamovalo povečanje števila zadev (za 60), ki pa je bolj pomembno po vsebni in zapletenosti problemov kot pa po številu teh zadev.

Z razvojem sodstva v smeri prilagajanja komunalnemu sistemu in s povečanjem števila okrajnih in okrožnih sodišč pa so rasle tudi naloge v službi javnega pravobranilstva. Pokazalo se je, da je sedanji zakon o javnem pravobranilstvu iz leta 1955 zastarel in da je treba tudi tej službi dati drugo vsebino dela, skladno z razvojem našega družbenega in gospodarskega sistema. Po javnem pravobranilstvu kot državnem organu pravosodne službe bi bilo treba zavarovati premoženjske koristi družbene skupnosti. Na ta organ bi morale od vseh drugih državnih organov preiti navedene pravice tako, da bodo te koristi družbene skupnosti tudi primerno strokovno zavarovane.

5. Sekretariat Izvršnega sveta za informacije

Republiški sekretariat za informacije je bil ustanovljen junija 1960 z uredbo Izvršnega sveta o ustanovitvi sekretariata za informacije (Uradni list LRS, št. 22/60). Tedaj je tudi prevzel osebje dotedanjega urada za informacije Izvršnega sveta. Zaradi pomanjkanja uslužbencev sekretariat ni opravljal vseh nalog, ki so bile določene ob ustanovitvi in kasneje še z zakonom o tisku in o drugih oblikah informacij. V tem času je opravljal predvsem tele najpomembnejše naloge: novinarjem je redno posredoval informacije o delu Izvršnega sveta in

republiških upravnih organov; obveščal je te organe, kako in v kolikšni meri je bila javnost seznanjena z njihovim delom, opravljal je naloge v zvezi z uradnimi in poluradnimi obiski v LR Sloveniji; ugotavljal stanje in potrebe glede sredstev za informacije in pričel reševati naloge v zvezi z zakonom o tisku in o drugih oblikah informacij.

V drugi polovici leta 1960 je bilo organiziranih 26 tiskovnih konferenc, pogovorov in srečanj z novinarji. Pri tem si je sekretariat prizadeval, da bi bila javnost čim izčrpneje obveščena o vseh pomembnejših nalogah in da bi sredstvom za informacije omogočil redno spremljati in pojasnjevati vprašanja, ki jih je reševal Izvršni svet. V tej zvezi je bilo delo usmerjeno predvsem v pojasnjevanje in popularizacijo vprašanj v tisku in radiu glede sprememb in dopolnitev v gospodarskem sistemu, samoupravljanja v prometu, nadaljnjega razvoja visokega in višjega šolstva v LRS, sprememb v kreditnem in bančnem sistemu, cen v blagovnem prometu in programa perspektivnega razvoja LRS v razdobju od 1961 do 1965. Posebno pozornost smo posvetili tudi novim zakonskim predpisom na področju zdravstva in šolstva, pripravam za uvedbo novega sistema javnih uslužbencev, varstvu borcev NOV in organizaciji službe pravne pomoči.

Navedena vprašanja so bila pojasnjena na tiskovnih konferencah s pismenim gradivom in z dodatnimi informacijami. Kadarkoli je bilo mogoče in potrebno, je bil novinarjem omogočen neposreden stik z upravnimi organi oziroma so se lahko udeležili posvetovanj in sej. Stališča Izvršnega sveta in upravnih organov glede nadaljnje demokratizacije družbenega življenja so bila močno podprta predvsem v tisku z območja LRS, deloma pa tudi v glasilih iz drugih ljudskih republik; tako je bila tudi jugoslovanska javnost bolje seznanjena z razpravami v naši republiki o teh vprašanjih.

Za ugotavljanje, kako spremlja tisk delo Izvršnega sveta in upravnih organov in kako reagira javnost na to delo, je treba spremljati na območju LRS pisanje treh dnevnikov, 6 tednikov, 8 lokalnih in okoli 50 tovarniških časnikov. Sekretariat je spremljal pisanje večine tega tiska glede dela Izvršnega sveta in republiških upravnih organov in te organe obveščal o tem, kako sta tisk in po njem javnost spremljala njihovo delo. Prav tako je spremljal tudi pisanje drugega jugoslovanskega tiska glede poročanja iz Slovenije nasploh. Za informiranje jugoslovanske javnosti o LR Sloveniji je sekretariat sodeloval z dopisniki osrednjih jugoslovanskih glasil.

V zvezi z nalogo, da skrbi za napredek informativne službe, je sekretariat ugotavljal potrebe in probleme informacijskih sredstev, kot so radio, televizija, informativni film in fotografija. V sodelovanju s svetom in upravnim odborom RTV Ljubljana je ugotavljal, kako bi radio, posebno pa še televizijo bolje uporabili za informiranje javnosti o delu upravnih organov. V te namene prav tako niso bili dovolj izrabljeni kratki filmi in filmski zapiski, ki bi registrirali pomembnejše spremembe in dogodke v LR Sloveniji. Nadalje se čuti potreba po fotodokumentaciji, ki bi sistematično spremljala vsa področja našega življenja ter shranjevala in urejevala informativno fotografsko gradivo. Sekretariat se je lotil izdelave programa za tako fotodokumentacijo, s katero bi povezovali tudi že obstoječe fotografsko dokumentarno gradivo.

Z določbami zakona o tisku in o drugih oblikah informacij glede obveznega pošiljanja tiskov, izdanih v tujih jezikih, na republiški organ za informacije, je omogočena enotna registracija tega tiska in pregled nad kakovostjo izdaj. V

zvezi s tem je sekretariat anketiral 110 podjetij, organizacij in ustanov o njihovem delu na tem področju v letu 1960 in programih za leto 1961. Navedene organizacije in ustanove iz LRS so izdale leta 1960 različne prospekte, almanahe, biltene, plakate, knjige itd. v tujih jezikih v skupni nakladi 1 110 000 izvodov. Sekretariat ugotavlja pri teh publikacijah, ali je izdajanje v skladu s predpisi, ali so pisane in razširjane v skladu s koristmi skupnosti in ali so na primerni strokovni ravni.

Občutno vrzel v naših stikih s tujino povzroča pomanjkanje publikacij, ki bi predstavljale našo republiko v celoti ali pa posamezne panoge, področja in dosežke. Zlasti ni na razpolago dovolj publikacij v nemščini, italijanščini in madžarščini, ki so potrebne tudi zaradi razvijanja sosednjih odnosov in zaradi manjšin.

Sekretariat sodeluje pri obiskih tujih oseb v LRS, ki jih organizirajo zvezni in republiški državni organi ter politične in družbene organizacije. V preteklem letu je bilo v LR Sloveniji 1081 obiskov iz 52 držav. Obiskovalci so se skoraj vedno želeli spoznati s konkretnimi vprašanji, najpogosteje z delavskim upravljanjem in komunalnim sistemom. Novinarjev in publicistov je prišlo 135, in sicer: iz vzhodnoevropskih držav 18, iz Zahodne Evrope in ZDA 68 ter iz afriških, azijskih in južnoameriških držav 49. Značilno je, da je prišlo k nam na lastne stroške 56 novinarjev in publicistov. V zvezi s tujimi obiskovalci v LRS je sekretariat skrbel za to, da so bili ti pravilno informirani o stanju na področjih, za katera so se zanimali.

Sekretariat je v preteklem letu dokončno določil svoje delovno področje za opravljanje nalog, ki so bile začrtane z uredbo o ustanovitvi sekretariata. Iz dosedanjega dela in začrtanih okvirov izhajajo konkretne naloge sekretariata v prihodnje.

4. poglavje

NARODNA OBRAMBA

1. Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo

Sekretariat Izvršnega sveta za narodno obrambo je v preteklem letu usmerjal svoje delo predvsem na izpopolnjevanje in vsklajevanje priprav tistih delavnosti, ki so glede na naša obrambna stališča najpomembnejša. Nadalje si je prizadeval, da vse dosedanje priprave kakor tudi tiste, ki so bile v teku, čimbolj prilagodi splošnemu gospodarskemu in družbeno-političnemu razvoju. Pri tem so bile upoštevane tudi posebne koristi skupnosti in drugi pomembni činitelji, ki v kakršni koli meri vplivajo na celoto in povezanost priprav ter njihovo izvajanje v primeru vojne.

Da bi bile zadevne priprave čimbolj stvarne, se je težilo, da občinski in okrajni organi za narodno obrambo čedalje bolj samoiniciativno rešujejo zadeve narodne obrambe na svojem območju.

Glede na to, da izvajajo nekatere priprave za prehod oziroma delovanje v primeru vojne tudi drugi organi, in glede na prizadevanje, da se odgovornost za izvajanje priprav čimbolj približa sedaj pristojnim organom — je bila ena glavnih nalog sekretariata tudi to, da vsklajuje priprave med posameznimi

organi. Na prvem mestu je treba vsekakor omeniti sodelovanje z JLA glede mobilizacijskih poslov in drugih zadev, ki vplivajo na enotno izvajanje obrambnih priprav. Z organi za notranje zadeve se je sodelovanje strnilo predvsem na vprašanja s področja civilne zaščite, in sicer na izdelavo planov zaščite prebivalstva ter proizvodnih in drugih objektov, organiziranje aktivnih in pasivnih ukrepov protiletalske zaščite in podobno.

Pri izvajanju priprav za uspešno delovanje republiških in lokalnih organov oblasti in uprave kakor tudi pomembnejših družbeno-političnih organizacij si je sekretariat prizadeval, da se organizacija, kadrovska zasedba in sploh vsa vprašanja čimbolj vskladijo s predvideno vojno-politično situacijo ustreznega področja.

Na področju družbenih služb je bilo težišče dela na pripravah zdravstvene službe. Sekretariat je na podlagi že prej sprejetih sklepov republiškega odbora za narodno obrambo in zadevno zasnovanih načrtov nadaljeval priprave za organizacijo zdravstvenega varstva. To delo je bilo opravljeno v sodelovanju s pristojnimi organi za zdravstvo in vojaškimi poveljstvi, zatorej predvidena organizacija zdravstvene službe upošteva vse specifične okoliščine, v katerih bi se lahko znašla ta služba v primeru vojne, ter poleg drugega zagotavlja tudi materialne rezerve.

Glede vprašanja gospodarstva je bilo delo sekretariata osredotočeno na zagotavljanje nujno potrebne delovne sile za poslovanje v primeru vojne. Glede na pomembno vlogo gospodarstva, ki mora tedaj proizvajati v nekaterih panogah še z večjo zmogljivostjo, se je delalo za zboljšanje in izpopolnjevanje samozaščite gospodarstva, predvsem samozaščite transportnih organizacij cestnega prometa. Razen tega so bili proučeni in dani v obravnavo pristojnim organom tudi razni predlogi za izdajo ustreznih uredb in navodil za zaposlovanje posameznih gospodarskih delavnosti v primeru vojne.

V preteklem letu je bil opravljen prenos številnih opravil vojaških organov v pristojnost občin. S tem so dobile občine tudi na tem področju tisto vlogo, ki jo imajo v našem družbenem življenju sploh. To potrjuje tudi okoliščina, da so občine leta 1960 krile 70 % proračunskih izdatkov za narodno obrambo, okraji in republika pa po 15 odstotkov.

Glede na pomembnost in naravo poslov narodne obrambe ter povečan obseg dela je bilo nujno potrebno proučiti vprašanje kadra v upravnih organih za narodno obrambo in poskrbeti za sposobnejše strokovne uslužbence. Anketni popis in poznejša analiza sta namreč pokazala, da je stanje v tem pogledu sicer dobro, vendar pa je bilo nujno potrebno glede na naravo službe, ki je razmeroma še mlada, in naloge, ki so ji bile zastavljene, začeti resno reševati vprašanje matične in kadrovske službe. Pri tem je sekretariat proučil strokovno in splošno izobrazbo kadra in sestavil program za posebni del izpitov za priznanje vseh stopenj izobrazbe; začelo pa se je tudi opravljanje izpitov. Razen tega je bilo organiziranih več strokovnih seminarjev in posvetovanj; rednih in izrednih slušateljev v raznih šolah pa je 10 % uslužbencev.

K reševanju kadrovskih vprašanj pa je vsekakor pripomogla tudi uredba Zveznega izvršnega sveta, s katero je glede na naravo dela določen poseben dodatek za uslužbence, ki so zaposleni v upravnih organih za narodno obrambo.

Izvenarmadna vzgoja ljudstva se je tudi v preteklem letu izvajala v glavnem v raznih družbeno-političnih, telesnovzgojnih, športnih in drugih strokovnih organizacijah, ki imajo v svojih delovnih programih elemente te vzgoje.

Poseben poudarek je sekretariat dajal tehnični vzgoji ljudstva. Največji uspeh v tem pogledu je bil dosežen v organizacijah ljudske tehnike, kajti samo avto-moto društva so v preteklem letu usposobila 21 934 voznikov motornih vozil, izpite za pionirske značke pa je položilo 19 643 pionirjev. Dobre uspehe so zaznamovala tudi avto-moto društva pri vzgoji obveznikov motornih vozil za JLA. V posebnih 40-dnevnih tečajih, ki so bili organizirani v 10 društvih na stroške državnega sekretariata za zadeve narodne obrambe in z vozili JLA, pa je bilo usposobljenih 1200 voznikov motornih vozil.

V preteklem letu se je precej povečala materialno-tehnična osnova delavskih enot protiletalskega topništva, zboljšala pa se je tudi strokovna usposobljenost kadra. Na poskusnih vajah, ki so bile v okviru JLA, so te enote pokazale popolno borbeno usposobljenost.

Precejšnjo vnemo na področju izvenarmadne vzgoje ljudstva so pokazale tudi organizacije Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev in Zveze borcev z obujanjem tradicij NOB, ko so organizirale množične partizanske pohode, praktične vaje in druge prireditve, kar pomeni izreden prispevek k tej vzgoji.

Pri izvajanju pouka predvojaške vzgoje je načelo sekretariata izhajalo iz tega, da je ta vzgoja sestavni del splošne vzgoje mladine in da so razen organov oblasti odgovorne zanjo tudi družbeno-politične organizacije. Zato je bilo prizadevanje naravnano na to, da so pri izdelavi in izvajanju učnih programov sodelovale tudi te organizacije. Sicer pa so občine postale povsem samostojne pri izvajanju tega pouka, kajti višji upravni organi imajo sedaj le še posvetovalno vlogo. Zato so oblike izvajanja pouka določale občine, politična vzgoja mladine pa je bila organizirana v duhu predloga ideološke komisije pri CK LM Slovenije.

V preteklem letu se je precej povečala tudi materialna in tehnična osnova za izvajanje izvenarmadne in predvojaške vzgoje. Izdatke za izvajanje pouka predvojaške vzgoje so v glavnem trpele občine, in sicer 77 %, okraji so bili udeleženi z 20 %, podjetja pa samo s 3 odstotki.

Nagla krepitev upravnih organov za narodno obrambo, predvsem občinskih, povečan obseg poslov glede na potrebo širšega zajemanja vseh delavnosti in potreba, da ti organi čimbolj učinkovito in uspešno poslujejo kot organi uprave — vse to je terjalo, da se sekretariat resno loti proučevanja njihove organizacije, metode dela in tehnike poslovanja. Glede tega so bili storjeni prvi ukrepi, ki dokazujejo, da je moč pričakovati od tega pozitivne uspehe. Razen tega pa so bile izvedene tudi druge akcije z namenom, da se tehnična izvajanja priprav docela poenostavijo in zmanjšajo, tako da bo v planih dana možnost hitrega in enostavnega izvajanja določenih nalog.

Ena načelnih nalog za delo sekretariata v preteklem letu je bila tudi izvedba vsestranskih ukrepov, predvsem preventivnega in vzgojnega pomena, da se zavaruje tajnost vseh priprav in sploh vse delo v organih za narodno obrambo.

Spremembe, ki jih prinaša vsakodnevna praksa na vseh področjih naše ekonomske in družbene delavnosti, so se kazale tudi pri delu upravnih organov za narodno obrambo in vplivale nanj. Glede tega so se lani proučevali novi činitelji in njihov vpliv na obrambne priprave, nato pa so se pripravljale ustrezne študije in analize, ki so bile predložene v obravnavo odboru za narodno obrambo in pristojnim zveznim organom z namenom, da se izdajo ustrezne smernice, navodila in predpisi.

5. poglavje

ORGANIZACIJA OBLASTI IN UPRAVE

1. Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo

Delo sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo se je v okviru njegovega delovnega področja, določenega v zakonu o upravnih organih v LR Sloveniji in v nekaterih drugih predpisih, enako kot prejšnje leto razvijalo v glavnem po teh delovnih sektorjih: pripravljanje republiških pravnih predpisov, sestava mnenj, poročil in analiz, opravljanje nadzorstva nad zakonitostjo aktov ljudskih odborov ter proučevanje posameznih problemov s področja komunalnega sistema, javnih služb in organizacije. Sekretariat je tudi skrbel za izvajanje predpisov o volitvah ter opravljal nadzorstvo nad delom »Uradnega lista LRS«.

Priprava republiških predpisov. Sekretariat je sodeloval pri pripravi vseh predpisov in tudi pri pripravi drugih aktov, ki sta jih sprejela Ljudska skupščina ali Izvršni svet. Pravne predpise s področja uprave in organizacije in tudi nekatere druge predpise je pripravil sekretariat sam. Sicer pa je sodeloval pri pripravi predpisov tako, da je dajal pripombe k osnutkom s stališča skladnosti z ustavo in zakoni in s stališča pravnotehnične redakcije, večkrat pa tudi stvarne pripombe; v številnih primerih je neposredno dajal strokovno pomoč pri sestavi predlogov za republiške predpise, tako da je ob sodelovanju pristojnega republiškega organa pripravil eno ali več redakcij osnutka oziroma predloga. Na podlagi posebnega pooblastila je izdal sekretariat eno odredbo.

Sekretariat je pripravil predlog dveh zakonov o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji, predlog prečiščenega besedila zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji, predlog zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji, predlog zakona o preosnovanju nekaterih fakultet univerze v Ljubljani ter osnutke nekaterih uredb, odlokov in drugih aktov Izvršnega sveta.

V sodelovanju z ustreznimi republiškimi upravnimi organi oziroma sveti so bile pripravljene končne ali tudi prejšnje redakcije predlogov za naslednje zakone: zakon o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna; zakon o hidromelioracijskih sistemih in o izkoriščanju kmetijskega zemljišča na območju hidromelioracijskih sistemov; zakon o ukrepih za napredek živinorejske proizvodnje; zakon o osnovnih načrtih ter o ekonomsko-tehnični dokumentaciji za izkoriščanje kmetijskega zemljišča; zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda; zakon o delovnih razmerjih kmetijskih delavcev v zasebnih kmetijskih gospodarstvih; zakon o skladu za pospeševanje kulturnih dejavnosti; zakon o skladu za pospeševanje založništva; zakon o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij; zakon o domači obrti; zakon o delu na domu; zakon o visoki šoli za telesno kulturo; zakon o posebnem šolstvu; zakon o prosvetni pedagoški službi; zakon o višji šoli za socialne delavce; zakon o naravnih zdravilnih sredstvih in naravnih zdraviliščih; zakon o organizaciji zdravstvene službe in o zdravstvenem varstvu; zakon o rejništvu ter redakcija za osnutek resolucije o razvoju in problemih turizma, gostinstva in družbene

prehrane v LRS in resolucije o razdeljevanju osebnih dohodkov po delu in o strokovnem izobraževanju proizvajalcev.

Sekretariat je strokovno pomagal tudi pri delu odborov Ljudske skupščine.

Na podlagi podatkov, zbranih od republiških upravnih organov in svetov, je sekretariat pripravil in predložil Izvršnemu svetu orientacijski načrt zakonodajnega dela za leto 1960 in spremljal izvajanje tega načrta. V načrtu je bilo predvidenih 47 zakonov in drugih predpisov Ljudske skupščine ter 49 uredb in drugih predpisov Izvršnega sveta. Od teh je bilo izdanih 24 predpisov Ljudske skupščine in 16 predpisov Izvršnega sveta, to je 40 % od predvidenih predpisov. Ljudska skupščina in Izvršni svet pa sta izdala še 93 predpisov, ki v orientacijskem načrtu niso bili predvideni, tako da znaša skupno število njunih v letu 1960 izdanih predpisov 133, to je 38 % več, kot jih je bilo določenih v orientacijskem načrtu.

Republiški upravni organi so v letu 1960 izdali 36 predpisov.

Velik del aktivnosti sekretariata v letu 1960 je odpadel na dajanje pripomb, pravnih mnenj ter poročil in analiz posameznih problemov.

Sekretariat je proučil številne osnutke zveznih zakonov, uredb in drugih predpisov zveznih organov ter dajal sam ali v sodelovanju z ustreznim republiškim organom k posameznemu osnutku svoja stališča in pripombe. Pri tem se ni omejeval samo na pravno redakcijo predpisa, ampak je dajal svoja stališča tudi glede vsebinske rešitve vprašanj.

Razen problemov s področja komunalnega sistema in družbenega samoupravljanja, ki so navedeni na drugem mestu, je sekretariat obravnaval več pomembnejših problemov tudi z drugih področij, med katerimi so posamezni terjali obsežnejše elaborate. Na podlagi podatkov, ki so bili zbrani iz prakse na terenu, je dal Izvršnemu svetu o takih problemih poročila, analize in predloge. Skupno s sekretariatom za občo upravo je bila proučena obsežna problematika samostojnih zavodov, ki je nastala z uveljavitvijo zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov in ki se tiče zlasti sistemizacije delovnih mest v zavodu, nagrajevanja uslužbencev in delavcev zavoda ter pravilnika o nagrajevanju in pa imenovanja in nagrajevanja direktorja zavoda. Sekretariat je sodeloval tudi pri redakciji nekaterih obsežnejših poročil drugih upravnih organov, n. pr. pri poročilu o razvoju in problemih turizma, gostinstva in družbene prehrane, progamu perspektivnega družbenega razvoja v letih 1960 do 1965.

Mnogo dela v sekretariatu je terjalo dajanje številnih mnenj o zelo raznovrstnih pravnih vprašanjih pravne in organizacijske narave, ki jih je sekretariat posredoval Izvršnemu svetu, posameznim njegovim članom, republiškim upravnim organom, ljudskim odborom, organizacijam in zavodom, ter proučitev statutov, pogodb o poslovnih združenjih, statutov fakultet in drugih samostojnih zavodov in pa izdelava pripomb k tem aktom.

N a d z o r s t v o n a d z a k o n i t o s t j o p r e d p i s o v. Nezakonitosti, protislovja in pomanjkljivosti redakcijske narave so bile odpravljene že med samo pripravo republiških predpisov, pri kateri je sekretariat navadno sodeloval. Tudi nadzorstvo nad zakonitostjo odlokov okrajnih ljudskih odborov se je opravljalo pred izdajo odredbe o objavi v »Uradnem listu LRS«. Nadzorstvo nad zakonitostjo drugih aktov okrajnih ljudskih odborov se je izvajalo ob pregledu okrajnih uradnih glasil in zapisnikov o sejah zborov okrajnega ljudskega odbora, nadzorstvo nad zakonitostjo predpisov in drugih aktov

občinskih odborov pa prav tako ob pregledu okrajnih uradnih glasil, v katerih morajo biti po statutih naših občin objavljeni vsi občinski odloki. V letu 1960 je sekretariat pri pregledu 427 predpisov okrajnih ljudskih odborov grajal 22 primerov nezakonitosti in 15 primerov nepravilnosti, pri pregledu 2852 predpisov občinskih ljudskih odborov pa 179 primerov nezakonitosti in 234 primerov nepravilnosti. Ljudski odbori so opozorila sekretariata glede nezakonitosti in nepravilnosti v svojih predpisih upoštevali in grajane primere v lastni pristojnosti odpravili. V letu 1960 ni bilo nobenega primera, da bi moral sekretariat predlagati Izvršnemu svetu razveljavitev ali odpravo nezakonitega predpisa okrajnega ali občinskega ljudskega odbora oziroma predpisa republiškega upravnega organa ali sveta.

Komunalni sistem ter delavsko in družbeno samoupravljanje. Na tem področju je opravil sekretariat po lastni spodbudi nekatere obsežnejše strokovne raziskave in predložil Izvršnemu svetu analize oziroma poročila s svojimi predlogi o naslednjih vprašanjih: razmerja med sveti in upravnimi organi ljudskih odborov, problematika glede priporočil ljudskih odborov in njihovih organov, decentralizacija okrajnih upravnih in drugih javnih služb, spremembe in dopolnitve občinskih in okrajnih statutov, samouprava zdraviliških in turističnih krajev. Razen tega je sodeloval pri obdelavi gradiva za poročilo o komunalnem sistemu, ki je bil predložen Zvezni ljudski skupščini; v zadnjem času je začel proučevati organizacijo in delo službe planiranja v občini. Sekretariat je izdelal osnutek za spremembe in dopolnitve občinskih statutov, ki je bil, potem ko je bil obravnavan na konferenci s predsedniki ljudskih odborov, poslan ljudskim odborom kot strokovni pripomoček za izvedbo ustreznih sprememb v občinskih in okrajnih statutih.

Po predlogu dveh zakonov o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji so bile izvršene nekatere nadaljnje spremembe v politični teritorialni organizaciji občin v naši republiki; z obema zakonoma je bilo odpravljenih oziroma združenih z drugimi občinami nadaljnjih deset občin in se je s tem število občin v LR Sloveniji znižalo od 85 na 75.

Na področju delavskega samoupravljanja se je omejilo delo sekretariata na spremljanje in pomoč pri izvajanju volitev v delavske svete in upravne odbore ter na občasno dajanje mnenj in pojasnil. Drugih večjih nalog sekretariat na tem področju ni opravil, deloma zaradi pomanjkanja za to področje specializiranega kadra, deloma zato, ker delujejo na tem področju tudi posebne organizacije oziroma zavodi. Med slednjimi pride zlasti v poštev zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju, ki v zadnjem času usmerja svoje delo prav na strokovno proučevanje pojavov na področju delavskega in družbenega samoupravljanja.

Na področju organizacije republiških organov in zavodov je sekretariat proučeval problematiko glede pravne ureditve vloge in delovnega področja republiških svetov in sekretariatov teh svetov, glede organizacije javnega tožilstva in glede organizacije pravosodnega sistema.

Sekretariat je sodeloval pri pripravi aktov o ustanovitvi komisije Izvršnega sveta za prošnje in pritožbe, komisije Izvršnega sveta za mejna vprašanja in sekretariata Izvršnega sveta za informacije, o odpravi uprave za gozdarstvo in uprave za vodno gospodarstvo in pri pripravi aktov o reorganizaciji nekaterih samostojnih zavodov; pripravil je tudi tipska pravila za znanstvene zavode.

Sekretriat je skrbel za tekoče evidentiranje vseh predpisov v FLRJ, stanje organizacije oblasti in druge podatke. Izdal je drugo izdajo »Prikaza organizacije oblasti v FLRJ«.

Volitve. Splošnih volitev v zvezno in republiško ljudsko skupščino leta 1960 ni bilo. Zaradi smrti poslanca so bile le volitve enega poslanca Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS v 101. volilnem okraju (Ljutomer). Nadomestne volitve so bile opravljene tudi za okrajni ljudski odbor Ljubljana, in sicer v treh primerih v okrajni zbor in v treh primerih v zbor proizvajalcev. Nadomestne volitve so bile tudi v 11 občinskih ljudskih odborih. Na teh volitvah je v občinske zbore kandidiralo 16 kandidatov, izvoljenih pa je bilo 9 odbornikov; v zbore proizvajalcev je kandidiralo 22 kandidatov, izvoljenih pa je bilo 13 odbornikov.

Sekretariat je ob sodelovanju z republiško volilno komisijo spremljal volilni postopek nadomestnih volitev oziroma skrbel za to, da so bile volitve opravljene v skladu s predpisi.

V letu 1960 so bile tudi volitve o organe delavskega upravljanja v podjetjih in drugih gospodarskih organizacijah. Sekretariat je spremljal potek teh volitev ter dajal strokovna menja in pojasnila.

»Uradni list LRS«, ki je od začetka leta 1958 organiziran kot republiški časopisni zavod in se vodi po načelih družbenega upravljanja, je pod nadzorstvom sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo.

Zavod je uresničeval predvsem svojo glavno nalogo, to je izdajanje republiškega uradnega glasila »Uradni list LRS«; v njem se objavljajo republiški predpisi in odloki okrajnih ljudskih odborov, v posebnem delu pa tudi razglasi sodišč, ki jih je treba po posebnih predpisih objaviti v republiškem uradnem glasilu. »Uradni list LRS« je izhajal tedensko v nakladi 5 700 izvodov. Naročnina in cene za oglase so v letu 1960 ostale nespremenjene, v letu 1961 so se pa po sklepu upravnega odbora, ki ga je potrdil sekretariat za zakonodajo, deloma zvišale.

Zavod »Uradni list LRS« je v okviru danih možnosti skrbel tudi za izdajanje separatov zakonov in drugega pravnega tiska, ki je potreben državnim organom, zavodom, organizacijam in državljanom. V okviru te svoje naloge je izdajal uradne publikacije Ljudske skupščine LRS, Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in republiških upravnih organov. Uradni list je izdal v letu 1960 enajst brošur in priročnikov, skupaj v 25 800 izvodih. Zaradi majhne naklade (1 000—2 000 izvodov) se cena zavodovih publikacij znatno podraži; vkljub majhni nakladi pa je bilo v zadnjih dveh letih odpisanih nad 6 000 izvodov brošur z zastarelo vsebino.

Zavod je tudi v letu 1960 zalagal pravni reviji »Pravnik« v nakladi 1500 izvodov in »Javna uprava« v nakladi 1100 izvodov.

2. Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo

Delovno področje sekretariata Izvršnega sveta za občo upravo je določeno v 35. členu zakona o upravnih organih v LR Sloveniji in v številnih drugih predpisih, ki dajejo opravljanje določenih zadev v pristojnost organov za občo upravo (organizacija in sistemizacija republiških organov in zavodov ter upravnih orga-

nov in zavodov ljudskih odborov, uslužbenska razmerja in strokovno izobraževanje uslužbencev, napredek in racionalizacija upravnega poslovanja). V okviru teh pristojnosti je sekretariat v letu 1960 obravnaval in reševal predvsem zadeve, ki jih v nadaljnjem poročilu podrobneje obravnavamo.

Sekretariat je opravljal nadzorstvo nad delom servisa za prevozne storitve državnih organov in zavodov v Ljubljani ter nadzorstvo nad višjo upravno šolo in hidrometeorološkim zavodom LRS.

Organizacija in sistemizacija upravnih organov in zavodov. Analiza lanskih predlogov za sistemizacijo delovnih mest republiških upravnih organov je pokazala pomanjkljivosti predvsem glede notranje organizacijske strukture, ker je bila ta v mnogih primerih nefunkcionalna, razbita na več manjših organizacijskih enot ali pa določena togo po že nekoliko zastarelih predpisih o organizaciji in delu posameznih organov. Pokazalo se je, da klasične organizacijske oblike, ki predvidevajo notranjo delitev na bolj ali manj strogo ločene oddelke in odseke, ne ustrezajo več vlogi in funkcijam republiških upravnih organov. Zaradi prenosa mnogih pristojnosti na upravne organe ljudskih odborov se delo republiških organov vedno bolj usmerja na proučevanje resorne problematike ter v izdelovanje analiz in poročil za potrebe predstavniških organov in svetov kakor tudi na pripravo osnutkov ustreznih predpisov.

V zvezi s tem je bilo republiškim upravnim organom svetovano, naj svoje prvotne predloge ponovno proučijo, jih vskladijo z dejanskimi potrebami in možnostmi koncentracije poslov, tako da bi z najprimernejšimi organizacijskimi oblikami, z najmanjšim številom delovnih mest ter z ustrezno strokovno sestavo uslužbencev dosegli čimvečji učinek poslovanja.

Iz tako revidiranih ponovnih predlogov za sistemizacijo (obravnavanih je bilo 11 republiških upravnih organov, od tega so že izdani odloki o sistemizaciji 3 sekretariatom Izvršnega sveta in 4 sekretariatom republiških svetov, nadalje javnemu pravobranilstvu in zavodu za napredek šolstva, potrjena pa je tudi odločba o sistemizaciji državnega sekretariata za notranje zadeve) je razvidno, da so organi v glavnem upoštevali prej navedena načela. Vendar ugotavljamo, da organizacijska struktura pri nekaterih organih še ni dovolj proučena in da se sistemizacija ni povsod določala s podrobnim proučevanjem pristojnosti in obsega poslov na posameznih delovnih mestih.

Zaradi pogoste neupravičene težnje po povečanju števila uslužbencev ter zaradi omejenih finančnih sredstev so bile odobritve novih namestitev dane le v izjemnih, res nujno potrebnih primerih. V letu 1960 je bilo odobrenih 531 novih namestitev, od tega za 460 rednih uslužbencev, za 46 honorarnih uslužbencev na delovnih mestih z nepolnim delovnim časom in za 25 delovnih mest tehničnega osebja. Pri upravnih organih je bilo odobrenih 29, pri fakultetah 409, pri drugih samostojnih zavodih 60 in pri sodiščih 33 novih namestitev. Iz tega je razvidno, da gre v pretežni meri za namestitve na fakultetah, ki zaradi uvedbe novega študijskega sistema številčno krepijo svoj predavateljski, zlasti pa asistentski in laborantski kader. Pri sodiščih so bila odobrena nova delovna mesta sodnih pripravnikov. Po stopnji strokovnosti uslužbencev je bilo od 460 novih delovnih mest odobrenih: 366 z visoko, 7 z višjo, 63 s srednjo in 24 z nižjo strokovno izobrazbo. Zaradi neuspelih razpisov niso bile vse odobrene namestitve realizirane že v letu 1960; to je razvidno tudi iz podatkov o realiza-

ciji potrošnje finančnih sredstev, ki so bila v republiški proračunski rezervi namenjena za nove namestitve, saj znaša le 35 % od predvidene.

Ocenjujoč stanje, ki je nastalo v letu 1960 po zaključni akciji v zvezi z reorganizacijo upravnih organov ljudskih odborov, je treba ugotoviti, da so se v tem letu že pokazale nekatere koristne posledice, ki so v neposredni zvezi s to akcijo. Koncentracija dokaj razdrobljenih organizacijskih enot pri okrajnih ljudskih odborih od 629 v letu 1959 na 432 v letu 1960 in pri občinah od 1491 na 1079, torej skupno za 609 ali 30 % organizacijskih enot, je prav gotovo odločilno vplivala na negativne pojave, ki so bili odsev znanih tendenc zveznih in republiških upravnih organov, težečih za tem, da bi imel vsak resor svoje področno opredeljene organe tudi na stopnji okrajnih, pa celo občinskih ljudskih odborov.

Prelom z zadevnimi stališči ni imel ugodnih posledic samo v znatno zmanjšanem številu organizacijskih enot, ampak je tudi koristno vplival glede na splošno tendenco naraščanja števila uslužbencev v lokalnih organih uprave, kjer so se v več primerih ustanavljala nova delovna mesta prav zaradi pritiska višjih resornih organov. Zmanjšano število organizacijskih enot je ugodno vplivalo na boljšo razporeditev sposobnejših vodilnih uslužbencev, ki jih še vedno primanjkuje. Pri vseh ljudskih odborih se je spričo koristnih izkušenj, ki jih je prinesla v letu 1959 opravljena akcija, ustalila praksa, da se vsaj nova delovna mesta ne ustanavljajo več brez poprejšnje analize o potrebi novega delovnega mesta ali nove organizacijske enote.

Med koristne posledice akcije, izvedene v zvezi z reorganizacijo upravnih organov ljudskih odborov, pa je treba predvsem šteti dejstvo, da se je tudi v upravi s to akcijo sprožilo prizadevanje po čimbolj smotrnih organizacijskih oblikah in čimvečjem uspehu posameznega uslužbenca. Razmeroma mnogo uslužbencev, med njimi tudi vodilnih, si je pridobilo dokajšnje strokovno znanje in sposobnost za analitično presojanje delovnih mest. Izkušnje in materiali, zlasti popisi opravil in posneti delovni postopki, ki so bili zbrani za določanje nove organizacije in sistemizacije, bodo v mnogih primerih izhodišče za sestavo analiz, ki jih bo treba opraviti ob uvedbi novih oblik nagrajevanja javnih uslužbencev.

Novi zakon o organizaciji upravnih organov ljudskih odborov je dal posebne poudarke nekaterim službam, ki naj bi v čimvečji meri zboljšale razmerja med upravnimi organi in državljani, katerih koristi naj se v teh razmerjih zavarujejo na najbolj ustrezen in učinkovit način. Tu mislimo na določbe, ki obvezujejo vse ljudske odbore, da ustanovijo posebne sprejemne pisarne, ki naj bi državljanom olajšale uveljavljanje njihovih pravic, sprejemale vloge oziroma dajale ustrezna navodila za sestavljanje vlog, predlogov in drugih ustreznih obvestil, kakor tudi na določbe o ustanovitvi službe pravne pomoči in službe za prošnje in pritožbe. Čeprav ni nobenega dvoma, da je narekovana ustanovitev omenjenih služb izredno pomembna za povečanje ugleda in učinkovitosti pa tudi ekonomičnosti delovanja upravnih organov, moramo vendarle ugotoviti, da te službe pri večini ljudskih odborov ali sploh niso ustanovljene ali pa neustrezno delujejo. To velja predvsem za sprejemne pisarne in službo pravne pomoči, v manjši meri pa za službo za prošnje in pritožbe.

Kljub koristnim posledicam, ki so se po opravljeni reorganizaciji upravnih organov ljudskih odborov pokazale že v prvem letu po njeni izvedbi, so se

vendar pokazale tudi določene pomanjkljivosti; nekaterih odprtih vprašanj tudi ta organizacija ni mogla v celoti rešiti.

Koncentracija poslov v organizacijsko manj razdrobljenih enotah je dala v organizacijskem pogledu vsekakor koristne rezultate, vendar posebno na področju koncentracije družbenih služb (šolstvo, prosveta, socialno varstvo in zdravstvo) v en organ nastajajo kadrovske težave v tem smislu, da je zelo težko najti primernega starešino, ki bi bil strokovno sposoben sam voditi vse te sektorje združenega oddelka. Težave nastanejo pri teh združenih organizacijskih enotah tudi ob delu s sveti ljudskih odborov, kjer mora šef take organizacijske enote v mnogih primerih sodelovati s štirimi pa tudi več sveti. Zato se v tej zvezi slišijo mnenja, da bi kazalo vsaj pri večjih ljudskih odborih, ki imajo zadevno zelo obširno in zapleteno tovrstno problematiko, odstopiti od preveč rigorozno opravljene koncentracije pri teh službah.

Glede števila uslužbencev v upravnih organih ljudskih odborov moramo po podatkih republiškega zavoda za statistiko v letu 1960 ugotoviti še vedno rahlo naraščanje. Tako v okrajni kakor v občinski upravi je število uslužbencev naraslo za nekaj manj kot 5 %. Medtem ko je bilo to zvišanje za občinsko upravo, v kateri je po sistemizaciji še precej nezasedenih mest, razumljivo, je povečanje v okrajni upravi manj utemeljeno. Vendar pripominjamo, da se prav v zadnjem času nekateri okrajni ljudski odbori vneto ukvarjajo z vprašanjem prenosa nekaterih služb (katastra, inšpekcije) na komuno in s tem v zvezi tudi z vprašanjem znižanja kadrov.

Pereč problem, ki ga opravljena reorganizacija ljudskih odborov iz objektivnih razlogov ni mogla v celoti zadovoljivo rešiti, je strokovnost zaposlenega osebja, in to posebno pri občinskih ljudskih odborih. Pri večini teh ljudskih odborov je še vedno zaposlenih okrog 45 % uslužbencev z nižješolsko izobrazbo. Večanje števila uslužbencev s srednješolsko izobrazbo, ki zasedajo 46 % delovnih mest v občinskih ljudskih odborih, je premajhno. Mnenja smo, da bi se to stanje najbolj učinkovito izboljšalo z ustanovitvijo srednjih upravnih šol. Boljše stanje je glede osebja z višjo šolsko izbrazbo, to pa je zasluga višje upravne šole, katere diplomanti se v večini primerov zaposlijo v upravi ljudskih odborov. Na vodilnih mestih v okrajni in občinski upravi je še 170 uslužbencev, ki po svoji strokovnosti nimajo pogojev za starešine upravnih organov, za katere se po zakonu o organizaciji upravnih organov ljudskih odborov zahteva vsaj višja strokovna izobrazba in 5 let prakse; te starešine opravljajo svojo funkcijo kot vršilci dolžnosti. Vendar naj pripomnimo, da se je to stanje proti stanju v začetku 1960, ko je bilo teh starešin še 309, razmeroma zelo izboljšalo.

V zvezi s potrebno revizijo predpisov o pristojnosti za reševanje posameznih zadev se zastavlja kot aktualno tudi vprašanje prenosa pristojnosti od kolegialnih organov, posebno ljudskih odborov in svetov, na organe uprave. Kolegialni organi obravnavajo še vedno preveč posameznih zadev, zlasti še zadev iz upravnega postopka, ki ovirajo smotrno delovanje tako teh kot tudi upravnih organov. V razmerjih med upravnimi in kolegialnimi organi se opaža, da se kolegialni organi premalo intenzivno zanimajo za delo upravnih organov. To se da sklepati posebno iz tega, ker se kolegialnim organom ali sploh ne predlagajo občasna poročila, čeprav je to predpisano, pa tudi iz tega, da se o teh poročilih, kadar jih upravni organi predložijo, premalo razpravlja ali pa so te razprave zelo formalne.

Upoštevaje povečano teritorialno obsežnost komun, se v zadnjem času ponovno zastavlja vprašanje obsega del, ki naj jih opravljajo krajevni uradi kot upravni organi občinskega ljudskega odbora izven njegovega sedeža. Razdalja od občinskega središča se za številne državljane tako povečuje, da bi bilo koristno približati občinsko upravo državljanom vsaj deloma tako, da bi v kar največ primerih zadostoval zanje samo stik s krajevnim uradom.

Napredek upravnega poslovanja. V Sekretariatu Izvršnega sveta za občo upravo je za organizacijo in napredek upravnega poslovanja urejena posebna služba. Ustanovljena je bila po priporočilu, vsebovanem v sklepih Zveznega izvršnega sveta v letu 1959; v drugačnih oblikah pa je organizirano delovanje za napredek poslovanja javne uprave obstajalo že prej.

Glavni namen te službe je neprestano proučevanje organizacije javne uprave in iskanje boljših organizacijskih oblik upravnih organov in zavodov, proučevanje ter uvajanje novih, sodobnejših delovnih metod, ki naj pripeljejo delovanje javne uprave k večji učinkovitosti, k racionalnejšemu uporabljanju materialnih sredstev in delovnega časa in s tem k znižanju stroškov uprave. Ta delavnost je podobna naporom v gospodarstvu za večanje produktivnosti in znižanje proizvajalnih stroškov na podlagi proučevanja dela in uvajanja novih mehaniziranih procesov.

Kljub začetnim težavam se je služba lotila večjih analitičnih proučevanj in je izdelala nekaj konkretnih predlogov: predlog za reorganizacijo raznašalske in odpravniške službe in predlog za koncentracijo splošnih služb za vse republiške upravne organe v poslopju Župančičeva 3, predlog o centralnem oskrbovanju republiške uprave z materialnimi sredstvi, več predlogov za reorganizacijo glavnih pisarn in smotrnejšo ureditev razmnoževalne službe pri republiških upravnih organih in zavodih in več manjših racionalizacij pisarniško-tehničnega dela. Ko bodo vsi ti predlogi v celoti izvedeni, bo ekonomski uspeh službe znašal nekaj manj kot 10 milijonov dinarjev letno. Seveda ta rezultat ni takoj dosegljiv. Pri izvajanju reorganizacij nastajajo ovire različne narave: socialna vprašanja uslužbencev, katerih delovna mesta bi bilo treba reducirati, odpor proti uvajanju novih metod in pa dejstvo, da naši upravni organi še niso navajeni na intervencije službe za organizacijo in napredek poslovanja.

V letu 1960 so bile ustanovljene enake službe tudi pri vseh okrajnih ljudskih odborih. Povsod so za to področje nameščeni poklicni kadri razen pri OLO Celje in OLO Koper, kjer delujejo administrativni inšpektorji.

Potrebno in koristno bi bilo, da bi se služba za organizacijo in napredek poslovanja vpeljala tudi pri vseh večjih republiških organih, posebno tistih, ki imajo zaradi narave svoje službe močno vertikalno povezavo in je na področju njihove delavnosti zaposlenih veliko uslužbencev. Za sedaj ima od republiških upravnih organov organizirano to službo samo državni sekretariat z notranje zadeve.

Na področju pisarniškega poslovanja — kot tudi na drugih področjih administrativno-tehničnega dela — si je sekretariat prizadeval, da bi se to delo čimbolj uredilo po sodobnih načelih. S tem v zvezi naj omenimo načrt sekretariata za nov sistem evidence o spisih, ki bi temeljili na enotnih klasifikacijskih znakih, sestavljenih po decimalnem sistemu. Enotni klasifikacijski znaki naj bi se ne uporabljali v organih le za evidenco o spisih, marveč tudi za pregled knjig v na novo ustanovljenih strokovnih knjižnicah in za pregled dokumentacije.

V okvir prizadevanj za izboljšanje administrativno-tehničnega poslovanja sodijo v letu 1960 izvedena strojepisna tekmovanja. Najprej so bila tekmovanja pri vseh okrajnih ljudskih odborih, kjer se jih je udeležilo 254 tekmovalcev, nato pa se je 34 najboljših tekmovalcev okrajnih tekmovanj udeležilo republiškega tekmovanja. Najboljši tekmovalci na republiškem strojepisnem tekmovanju so se udeležili zveznega strojepisnega tekmovanja v Beogradu. Namen teh tekmovanj, ki jih bodo priredili vsako leto, je dvigniti splošno raven strojepisnega dela v hitrosti, točnosti in obliki. Zanimanje strojepiscev za ta tekmovanja in doseženi rezultati, ki se gibljejo v povprečju nad 300 čistih udarcev na minuto (prvakinja 467 čistih udarcev), kažejo na to, da bodo tekmovanja dosegla svoj namen.

Z namenom, da bi se povečala učinkovitost strojepisnega dela, je bilo podrobno proučeno vprašanje normiranja strojepisnega dela in sestavljen osnutek pravilnika, po katerem naj bi se strojepiscem upravnih organov plačevalo delo po učinku. Ta način ureditve strojepisne službe je povsod, kjer so ga začeli preizkušati, že v začetku pokazal lepe uspehe. V vseh primerih se je že zaradi potrebne evidence doseženega učinka in s tem zvezane kontrole znatno povečala izkoriščenost strojepisk in povzdignila kakovost strojepisnega dela v točnosti pisanja kot tudi oblikovno. Količinsko povečanje uspeha je bilo v večini primerov tolikšno, da je odpadla potreba po nadurnem delu ali pritegnitvi zunanjih strojepisk, kar se je prej večkrat dogajalo.

Administrativna inšpekcija. V letu 1960 je nastal pri delu republiške administrativne inšpekcije delen preobrat v tej smeri, da je pričela ta inšpekcija prvič pregledovati republiške organe, medtem ko je bil v prejšnjih letih dan poudarek predvsem pregledovanju dela okrajnih in občinskih upravnih organov. V prvi fazi tega delovanja je upravna inšpekcija v republiških organih pregledovala zlasti izvajanje predpisov o javnih uslužbencih, o sistemizaciji in administrativno-tehničnem poslovanju. Pri tem je ugotovila, da administrativno-tehnično poslovanje ni vedno v skladu z zadevnimi predpisi in da glede enotnosti in pravilnosti tega poslovanja republiški organi zaostajajo za poslovanjem v upravnih organih ljudskih odborov. Posebno velja ta ugotovitev za republiške zavode.

Z okrajnimi administrativnimi inšpekcijami je republiška inšpekcja sodelovala na treh delovnh konferencah; udeleženci so obravnavali tekoče probleme in naloge te službe. V primerjavi z letom 1959 so okrajni upravni inšpektorji opravili več pregledov kot prejšnje leto, ko so bili skoraj v celoti angažirani z delom pri reorganizaciji ljudskih odborov. Iz zapisnikov o teh pregledih izhaja, da je posebno v zavodih poslovanje v mnogih primerih še pomanjkljivo (neurejena dokumentacija o delovnih razmerjih, odločb niso pošiljali v presojo zakonitosti, ne izvajajo se ali pa nepopolno in nestrokovno predpisi o pisarniškem poslovanju in zakon o splošnem upravnem postopku).

Uslužbenske zadeve. Zaradi naglega razvoja gospodarstva in pospešenega razvijanja družbenega upravljanja na številnih področjih javnih služb ter ureditev komunalnega sistema je sedanji uslužbenski sistem močno zaostal in s svojimi togimi institucijami zavira razvoj javnih služb. Po prvotnih zamislih, po katerih naj bi se neustreznosti in pomanjkljivosti sedanjega sistema odpravile z višjimi spremembami in dopolnitvami zakona o javnih uslužbencih, je v naši republiki prevladovalo stališče, da bi bilo najbolje izdelati nov

uslužbenski sistem, ki bi v celoti ustrezal spremenjenim potrebam in razmeram v javnih službah. Nov sistem naj bi bil tak, da bi zagotovil učinkovito, strokovno ter hkrati poceni poslovanje javnih služb. To naj bi dosegli predvsem s spodbudnejšim nagrajevanjem javnih uslužbencev. S tem je bila dana iniciativa, da smo se tako v Sloveniji kakor tudi v zveznem merilu lotili dela in priprav za zgraditev novega uslužbenskega sistema, s katerim naj bi se sistem plač tako decentraliziral, da bi vsaka politična teritorialna enota samostojno odločala o sredstvih za nagrajevanje svojih uslužbencev. Sredstva za plače uslužbencev naj bi se določala na podlagi napravljene sistemizacije in programa občasnih nalog; pri tem bi morala višina plač sorazmerno ustrezati gibanju osebnih dohodkov v gospodarstvu, upoštevaje splošen napredek in razvoj politične teritorialne enote. Plače naj bi se določale po delovnem mestu in po delovnem uspehu ali po delovnem učinku, kjer se ta da meriti, in s pogodbami. Delovni kolektiv naj bi v novem sistemu dobil določene pristojnosti, to je pravice odločanja in soodločanja v določenih zadevah. Vsak organ bi imel tudi sklad skupne uporabe, s katerim bi razpolagal delovni kolektiv. Ne gre le za nov način nagrajevanja, temveč za globoke preobrazbe v načinu financiranja državnih orgnov in za novo opredelitev družbene vloge javnega uslužbenca. Dosedanje delo in priprave za nov uslužbenski sistem so že pokazale, da bo nov sistem mogoče uveljaviti le z določenim procesom. Zaradi tega bo treba nov sistem postaviti tako, da ga bo mogoče sproti spopolnjevati; nekatera vprašanja in stališča so še odprta, ne dovolj razčiščena in tako izdelana, da bo morala šele sama praksa pokazati njihovo rešitev.

Ne, glede na to, da načela za nov uslužbenski sistem še niso dokončno izdelana, je sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo v preteklem letu napravil nekaj praktičnih preizkusov načel novega uslužbenskega sistema oziroma novega načina nagrajevanja. Tako so s sodelovanjem sekretariata proučevali nov način nagrajevanja uslužbencev občinskega ljudskega odbora Celje, v samem sekretariatu pa so uvedli nagrajevanje strojepiscev po delovnem učinku. Glede na sedanje stane pri delu in pripravah za nov sistem je sekretariat posvetil vso skrb organizaciji tečajev, na katerih bo usposobil določen krog uslužbencev za tehnično stran izvajanja novega plačilnega sistema.

Presojo zakonitosti odločb o uslužbenskih razmerjih, ki imajo za posledico spremembo naziva ali spremembo v plači, kakor tudi pogodb o honorarnih zaposlitvah je opravljala inšpekcija za plače; v preteklem letu je presodila zakonitost 60468 odločb in pogodb. Odstotek pomanjkljivih in nezakonitih odločb se je v letu 1960 (7,7 %) proti letu 1959 (8,4 %) znižal; to kaže, da se je delo personalnih organov izboljšalo.

V preteklem letu je bilo opaziti vsesplošno tendenco po zvišanju plač. V težnji, da bi rešili določene kadrovske probleme in primerneje nagrajevali svoje vodilne in strokovne uslužbence, so nekateri organi mimo predpisov linearno zviševali plače. Ko so bili opozorjeni, da je tak način zvišanja prejemkov nezakonit, so to prakso opustili. Težnja po zvišanju prejemkov je prišla do izraza tudi pri položajnih plačah, ko so ljudski odbori sicer v okviru zakonitih možnosti svojim uslužbencem na novo odločili položajne plače do vrhnjih meja. To je imelo za posledico, da so nastala občutna nesorazmerja med prejemki uslužbencev republiških organov in prejemki uslužbencev ljudskih odborov. Ta nesorazmerja so bila deloma odpravljena s sprejetjem

novega odloka o položajnih plačah uslužbencev republiških organov. Poudariti pa je treba, da je s tako politiko nastala pri položajnih plačah taka izenačenost, da je ta oblika plače dejansko izgubila prvotni namen.

Pri republiških upravnih organih, pri katerih je zaposlenih 1030 uslužbencev, je bilo v preteklem letu odrejenih 127 315 plačanih nadur in zanje izplačanih 24,830 000 dinarjev. Od tega je odpadlo 48 048 nadur na tekoče delo, 79 270 pa na izredna dela; večino nadurnega dela so odredili upravni organi, ki opravljajo operativne posle (uprava za ceste, uprava za vodno gospodarstvo in hidrometeorološki zavod). Podatki kažejo, da se mnogo nadurnega dela odreja za izvršitev tekočih del, ki bi se verjetno dala opraviti v rednem delovnem času, če bi se delo porazdelilo med organizacijske enote, kakor to določajo veljavni predpisi. Glede na to, da predpisi ne dopuščajo plačevanja nadurnega dela referentom in vodilnim uslužbencem, je nastal problem tam, kjer delovna mesta niso popolnoma zasedena in morajo referenti v neplačanih nadurah opravljti delo drugih referentov, medtem ko dobivajo uslužbenci, ki opravljajo niže kvalificirano delo, za vsako opravljeno nadurno plačilo. Ta okoliščina je prišla do izraza posebno pri sodiščih, kjer morajo sodniki — zaradi pomanjkanja kadra in velikega obsega dela — stalno delati v nadurah.

Z novo uredbo o povračilih potnih in drugih stroškov javnih uslužbencev ni rešeno vprašanje o povračilu dnevnih dovoznih stroškov uslužbencev za prihod v službo. Ker je bilo ob reorganizaciji mnogo uslužbencev prevzetih v službo k na novo formiranim občinam ter zanje ni na razpolago družinskih stanovanj, refundirajo ljudski odbori tem uslužbencem stroške prevozov, ker bi ti sicer znatno obremenjevali njihove prejemke.

Po določbah zakona o javnih uslužbencih opravlja sekretariat po svojih strokovnih referentih tudi vse administrativne posle za komisijo za uslužbenske zadeve LR Slovenije; v preteklem letu so izdelali 3 026 poročil ali rešitev na podlagi sklepov komisije. Razen tega je sekretariat na zaprosilo komisije razpravljal in dal strokovna mnenja o številnih vprašanjih načelnega pomena s področja uslužbenskih razmerij. Sekretariat in komisija sta tesno sodelovala tudi pri obravnavanju osnutkov zakonskih predpisov s področja uslužbenske zakonodaje.

Kadrovska služba in strokovno izobraževanje uslužbencev. Republiški organi in zavodi v večini še niso pričeli v celoti opravljati funkcij matičnih organov in zato nimajo organiziranih ustreznih kadrovskih služb in referatov. Kadrovsko službo imajo sedaj le tile organi in zavodi: državni sekretariat za pravosodno upravo LRS, državni sekretariat za notranje zadeve LRS, svet za socialno varstvo LRS, sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo LRS in zavod LRS za statistiko.

Bolj kot kadrovska služba v republiških organih so se v preteklem letu uveljavile kadrovske komisije pri ljudskih odborih. Kadrovske komisije v vseh okrajih so izvedle analizo vodilnega kadra v javni upravi in gospodarskih organizacijah. Znatno število kadrovskih komisij ima izdelane programe, ki obsegajo analizo strokovnih kadrov in načrte za strokovno izobraževanje z rednim in izrednim šolanjem, s tečaji, semenarji, strokovnimi izpiti, z izpiti za pridobitev višje izobrazbe in s štipendiranjem kadrov za potrebe organov ljudskega odbora in javnih služb. Delovanju kadrovskih služb bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti; njihova pomembnost naj pride do izraza v izdelavi podrobnih analiz in načrtov o tem, katere profile in koliko uslуž-

bencev bomo potrebovali za ustrezen vsesplošen napredek v našem družbenem razvoju.

V Ljudski republiki Sloveniji so bile v šolskem letu 1959/60 ustanovljene višja pravna šola v Mariboru ter administrativni šoli v Celju in Ptuju, tako da imamo danes za vzgojo upravnega kadra tri višje, za administrativne kadre pa 7 nepopolnih srednjih strokovnih šol. Mnogi republiški organi in zavodi ter ljudski odbori uspešno sodelujejo z vodstvi strokovnih šol ter s svojimi predlogi vplivajo na strokovno usmeritev za prakso potrebnih kadrov. Na spodbudo državnega sekretariata za finance LRS so pri ekonomski fakulteti v Ljubljani odprli poseben oddelek za šolanje finančnega kadra; na isti fakulteti so ustanovili tudi poseben oddelek za statistiko in za socialno zavarovanje. Na višji upravni šoli v Škofljici sta uvedena posebna oddelka za finančne uslužbence in za uslužbence socialnega zavarovanja.

Zavedajoč se pomembnosti tečajev kot ene izmed važnih oblik izobraževanja, so sekretariat ter okrajni in občinski ljudski odbori v letu 1960 priredili za uslužbence poleg številnih konferenc in posvetovanj 137 tečajev in seminarjev, katerih se je udeležilo 7.121 uslužbencev. Pri tem niso zajeti tečaji, ki so jih za svoje uslužbence organizirali drugi republiški resori.

V okvir strokovnega izobraževanja sodi tudi opravljanje strokovnih izpitov. V 1960. letu je v LR Sloveniji delalo strokovne izpite 967 upravnih in pisarniških uslužbencev; od teh je opravilo izpit 775, negativno je bilo ocenjenih 192 uslužbencev. Doseženi uspehi so bili zaradi pomoči, ki so je bili uslužbenci deležni pri pripravah na izpit z dobro organiziranimi tečaji in z učbeniki, na splošno zadovoljivi. Uspehi bi bili vsekakor lahko boljši, če bi bila učna snov bolj prilagojena delu posameznih služb. Boljše uspehe zavira tudi togost predpisov o strokovni izobrazbi uslužbencev, ker daje prevelik poudarek teoretičnemu delu programa strokovnega izpita.

Višja upravna šola sedaj že četrto leto izpolnjuje svoj glavni namen s tem, da z dvoletnim šolanjem vzgaja upravne uslužbence z višjo izobrazbo. Diplomanti te šole se v praksi dobro uveljavljajo.

V četrtem letu delovanja višje šole se dotok slušateljev kljub ustanovitvi višje pravne šole v Mariboru ni zmanjšal, nasprotno, število se je povečalo. V prvi letnik se je vpisalo 61 rednih in 65 izrednih slušateljev. Stalno raste dotok rednih slušateljev s popolno srednješolsko izobrazbo. Po evidenci, dobljeni konec leta 1960, so diplomirani slušatelji takole zaposleni: od skupnega števila 143 diplomantov jih je 100 zaposlenih v upravnih organih ljudskih odborov, in sicer občinskih, 30 pa v upravi okrajnih ljudskih odborov. Od preostalih 43 diplomantov jih je 5 zaposlenih v republiški upravi, 24 v zavodih za socialno zavarovanje, 11 v gospodarskih organizacijah, 1 je predsednik ljudskega odbora, 2 pa delujeta v družbeno-političnih organizacijah. Med tistimi, ki delujejo v upravnih organih ljudskih odborov, je 30 tajnikov.

V letu 1960 je republiški zakon o visokem šolstvu v LR Sloveniji rešil tudi dotedaj status višje upavne šole v zvezi s fakultetnim študijem. Višji upravni šoli je s tem datumom priznano, da je njen študij prvostopenjski. Stvar statutov pravne fakultete in višje upravne šole je, da v letu 1961 konkretizirajo možnost prehoda diplomantov višje upravne šole na drugo stopnjo pravne ali ekonomske fakultete.

Hidrometeorološki zavod LRS opravlja svoje naloge v svojih osnovnih organizacijskih enotah, to je v hidrološkem, klimatološkem, agrometeorološkem in prognostičnem oddelku. K tem enotam spadajo tudi številne opazovalne postaje za posamezne službe zavoda, katerih brzojavke, poročila in diagrame uporablja zavod za analize, elaborate in poročila. Zavod opravlja tudi številne storitve in zbira podatke po naročilu interesentov s področja kmetijstva, vodnega gospodarstva, gradbeništva, turizma, zdravstva, elektrogospodarstva, narodne obrambe in letalstva. Razen rednih »dnevnih poročil« izdaja še mesečni »pregled vremena«, v kmetijski sezoni pa še dekadna agrometeorološka poročila. Poleg služb, ki jih opravlja v republiškem merilu, so mu naložene tudi naloge zveznega pomena, sodeluje pa še z raznimi tujimi institucijami, ki obravnavajo enaka področja.

Hidrometeorološki zavod je izrazito operativni raziskovalni zavod z nad 800 postajami na terenu, s stalnimi merskimi ekipami, raziskovalno dejavnostjo in tipično storitveno delavnostjo, vezan je na sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo. Mnogo preveč ga obravnavajo kot administrativni zavod, čeprav po svojem bistvu to ni. Z razvojem njegovih delavnosti postaja vedno bolj pereče vprašanje zavodove samostojnosti, njegovega statuta, povezave s strokovno najprimernejšimi organi, financiranja posameznih služb, obračunavanja opravljenih storitev in podobno. Uspešno poslovanje zavoda bo v veliki meri odvisno od primerne ureditve teh vprašanj.

Servis za prevozne storitve državnih organov in zavodov. Republiški servis je opravil 441 198 prevoženih kilometrov. Povprečna mesečna kilometraža enega vozila znaša 2 200 km. Med letom je servis sprejel od ustanovitelja dve novi vozili (Fiat 1100), v svojo sestavo pa je prevzel tudi vozilo republiške inšpekcije dela, tako da šteje sedaj vozni park 24 vozil (od teh je 6 vozil povsem dotrajanih in jih je treba v kratkem izločiti iz prometa).

Režim uporabe osebnih avtomobilov v okviru servisov je pokazal dobre rezultate. Izraba avtomobila je racionalnejša, strože se presoja potreba po službenih vožnjah, vozni park se postopoma tipizira in s tem znižujejo prevozni stroški. Ekonomičnost opravljanja prevoznih storitev v okviru republiških servisov je očitna že s tem, če ugotovimo, da je bilo za isto število uporabnikov pred uvedbo režima v prometu 75 vozil s 75 šoferji, da je bila mesečna kilometraža razmeroma nizka, mnogi šoferji pa neracionalno zaposleni. Upoštevaje stroške za nabavo vozil, plače šoferjev in draga popravila, je prevoženi kilometer veljal povprečno znatno več kot sedaj.

6. poglavje

KOMISIJE IN DRUGI ORGANI POD NEPOSREDNIM NADZORSTVOM IZVRŠNEGA SVETA

1. Komisija LR Slovenije za telesno kulturo

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je z odločbo oktobra 1960 imenoval novo 21-člansko komisijo za telesno kulturo. V novi komisiji so predstavniki organov za telesno kulturo iz vseh okrajev in republiških telesnokulturnih organizacij. S tem je ustvarjena trdnejša povezava med okrajnimi sveti za telesno kulturo in so dani boljši pogoji komisiji kot posvetovalnemu

organu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, da prezentneje razpravlja o vprašanjih s področja telesne kulture.

V letu 1960 je komisija LR Slovenije za telesno kulturo na 5 sejah razpravljala: o kvalitetnem športu, o zakonu o visoki šoli za telesno kulturo v Ljubljani, o stanju telesne kulture v LR Sloveniji — poročilo za Izvršni svet, o zdravstveni službi na področju telesne kulture, o 5-letnem planu za razvoj telesne kulture in o predračunu negospodarskih investicij za telesnovzgojne objekte v letu 1961 in o šolskih športnih društvih.

Vprašanje kvalitetnega športa je obravnavala komisija že leta 1959. V začetku leta 1960 je izdelala in poslala zveznemu zavodu za telesno kulturo načelne pripombe k njihovemu elaboratu in predloge, ki naj bodo upoštevani pri izdelavi te problematike kot pomoč telesnokulturnim organom in organizacijam za izboljšanje sedanjega stanja in potrebne akcije za hitrejši in pravilnejši razvoj kvalitete v vseh športnih panogah.

Na podlagi načelnega sklepa komisije LR Slovenije za telesno kulturo in sveta za šolstvo LRS, da se opusti triletna višja šola za telesno vzgojo v Ljubljani in se ustanovi štiriletna visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani, je bil imenovan poseben odbor z nalogo, da izdela osnutek zakona za to novo ustanovo. Ljudska skupščina LR Slovenije je na junijskem zasedanju sprejela zakon o visoki šoli za telesno vzgojo v Ljubljani, v katerem so uveljavljena načela organizacije študija kot na drugih visokih šolah. S tem smo dobili najvišjo šolsko ustanovo za področje telesne kulture v naši republiki in pogoj za ustrezno šolanje kadrov, ki jih potrebujejo naše šole in telesnokulturne organizacije.

Komisija je sklenila, da predloži Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS v obravnavo posebno poročilo o stanju telesne kulture z nekaterimi predlogi. Zato je bila imenovana posebna komisija z nalogo, da v primerni analizi s potrebno dokumentacijo prikaže stanje telesne kulture v LR Sloveniji, zato da se nakažejo problemi in način njihovih rešitev. Poseben odbor je zbral obsežno dokumentarno gradivo in izdelal osnutek poročila z nakazanimi problemi in predlogi za njihovo rešitev. Komisija je sklenila, naj zbrani elaborat tvori osnovo, da pa ga je treba za predložitev Izvršnemu svetu, zlasti njegov tekstualni del, temeljiteje pripraviti, čeprav je za to potrebnega več časa. Sklenjeno je bilo, da se tako izdelano poročilo predloži v razpravo Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS v letu 1961.

Ugotovitev, da zdravstvena služba na področju telesne kulture ni zadovoljiva, zlasti ne pri kvalitetnih športnikih, je terjala, da je komisija obravnavala to vprašanje s sodelovanjem nekaterih zdravnikov, ki še posebej delujejo na tem področju. Izboljšanje sedanjega stanja je po mnenju komisije mogoče doseči v dveh smereh: pridobiti predvsem mlajši zdravstveni kader za to področje in mu omogočiti potrebno specializacijo ter z ustreznimi organizacijskimi določili naravnati zdravstveno službo tudi v to smer. Zato je komisija po svojem predstavniku s sekretariatom sveta za zdravstvo LRS skušala doseči, da se v novi zakon o zdravstvu vstavijo določbe, ki bi organom zdravstvene službe omogočale ukrepati tudi za izboljšanje zdravstvene službe na področju telesne kulture.

Za izdelavo osnutka petletnega plana za razvoj telesne kulture LR Slovenije je komisija organizirala široko akcijo: poleg republiških telesnokulturnih

organizacij so sodelovali vsi okrajni in občinski organi za telesno kulturo. Na podlagi tako zbranega gradiva je bil izdelan republiški plan in predložen zavodu za gospodarsko planiranje. Petletni plan za razvoj telesne kulture predvideva za osebne in materialne izdatke 1 324 milijonov, za investicije 2 250 milijonov, za rekvizite in opremo pa 1 189 milijonov ali skupaj 4 763 milijonov dinarjev.

Na podlagi tega plana in v sodelovanju z republiškimi telesnokulturnimi organizacijami je izdelala komisija predlog za republiške negospodarske investicije za leto 1961 v skupnem znesku 209,000 000 din.

V skladu z ugotovitvijo I. jugoslovanskega kongresa za telesno kulturo v Beogradu in komisije, da tvorijo osnovo za množičen razmah telesne vzgoje v naših šolah vseh vrst, je komisija obravnavala vprašanje šolskih športnih društev. Zavzela se je za uresničenje te ideje, pri tem pa je opozorila, da se je treba pri ustanavljanju teh društev izogibati togih organizacijskih odločb, in v tej zvezi odklonila predložni osnutek »Pravil« šolskih športnih društev. Organizacijsko naj bi se ta delavnost razvijala v okviru komun brez »višjih« t. j. okrajnih ali republiških organov. Naloga šolskih športnih društev naj bo poleg vključevanja čimvečjega števila šolske mladine v razna športna tekmovanja tudi širšega vzgojnega pomena, in sicer da se mladina uči organizirati in voditi društveno življenje, torej samoupravljanja. Komisija je tudi opozorila na morebitno nerazumevanje, da se ne bi delovanje šolskih športnih društev zamenjalo s šolsko telesno vzgojo kot obveznim učno-vzgojnim predmetom šolskega učnega načrta.

Poleg navedenih širših vprašanj s področja telesne kulture je komisija sodelovala po svojih zastopnikih pri raznih akcijah, kot n. pr. pri sestavi in razdelitvi finančnih sredstev republiškim telesnokulturnim organizacijam, pri sestavi predloga o deviznih sredstvih in pri razdelitvi dodeljene kvote, pri organizaciji obiskovalcev — športnih delavcev na olimpijadi v Rimu, pri organizaciji odbora za izgradnjo turistično-športnega centra na Velem polju in pod. Zastopniki komisije so se tudi udeležili nekaterih sej svetov za telesno kulturo pri okrajnih ljudskih odborih, zlasti kadar so ti obravnavali pomembnejša vprašanja.

2. Komisija za uslužbenske zadeve LRS

V okviru pristojnosti, določenih z zakonom o javnih uslužbencih in drugimi predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona, je komisija opravljala kot samostojen upravni organ posamezne zadeve s področja uslužbenskih razmerij. Medtem ko je prejšnja leta večino zadev reševala v plenumu, pa se je v letu 1960 njeno delo strnilo predvsem v svetih; to je plod načelnih sklepov, ki jih je komisija sprejela že v prejšnjih letih in tudi v preteklem letu in na podlagi katerih so potem sveti reševali konkretne zadeve. S tem je delo komisije postalo dokaj bolj ekspeditivno, ker se sveti laže bolj pogosto sestajajo kakor pa sam plenum. Bolj zapletene zadeve in nove probleme pa je komisija tudi v letu 1960 reševala le v plenumu. Poleg reševanja konkretnih zadev je njeno delo tudi v tem, da je sodelovala pri pripravljanju osnutkov predpisov s področja uslužbenskih razmerij, zlasti pa pri pripravljanju novega uslužbenskega sistema.

Komisija je od uveljavitve zakona o javnih uslužbencih (1. 1. 1958) dalje — zlasti pa v preteklem letu — v svoji praksi neprestano ugotavljala pomanjkljivosti, predvsem pa togosti tega zakona, na katerem temelji sedaj veljavni uslužbenski sistem. Zaradi tega je bila pogosto prisiljena, da je za rešitev najbolj perečih problemov sprejemala načelne sklepe; pri tem je segala tudi po analogiji predpisov in po strokovnih mnenjih sekretariata Izvršnega sveta za občo upravo.

Ob prizadevanju, da bi na podlagi svojih načelnih sklepov odpravila oziroma omilila togosti in neustreznosti zakona o javnih uslužbencih, je komisija vedno bolj ugotavljala, da sedanji uslužbenski sistem vse preveč zaostaja za našim gospodarskim in družbenim razvojem, da je nespodbuden glede na nagrajevanje uslužbencev in glede na prizadevanje za utrditev našega komunalnega sistema — zaradi svojih centralističnih institucij — nevzdržen. Spričo tega je komisija prišla do sklepa, da tudi s spremembami in dopolnitvami zakona o javnih uslužbencih ni mogoče popraviti in urediti sedanjega uslužbenskega sistema tako, da bi ustrezal potrebam in razmeram v javnih službah. Komisija je bila mnenja, da je treba preiti na popolnoma nov uslužbenski sistem, ki bo zagotovil nemoten in ustrezen razvoj javnih služb. V novem sistemu naj bi bili uslužbenci nagrajevani po vrednosti dejansko opravljenega dela in glede na družbeno pomembnost službe, v kateri delajo. Predvsem pa bi bilo treba pri nagrajevanju dati več poudarka delovnemu mestu, ki ga je treba ustrezno kategorizirati. Nasploh pa bi moralo biti nagrajevanje takšno, da bi spodbujalo uslužbence k povečanju storilnosti in lastne strokovnosti. Za nagrajevanje uslužbencev naj bi ne bila odločilna kriterija formalna šolska izobrazba in službena leta, temveč predvsem kakovost in količina opravljenega dela na določenem delovnem mestu ob upoštevanju uspeha celotnega kolektiva. Uslužbenska razmerja naj bi se ustvarjala bolj sproščeno, t. j. na temelju pogodbenih razmerij. Plača uslužbencev naj bi bila sestavljena iz stalnega in gibljivega dela. Uresničenje vseh teh načel pa bi moralo temeljiti na objektivizaciji finančnih sredstev politične teritorialne enote in formiranju plačnih skladov posameznih organov, zavodov in služb, ki bi morali dobiti pooblastila za določanje konkretnih plač. To so bile glavne zamisli komisije o osnovnih elementih novega uslužbenskega sistema, na podlagi katerih je nato Sekretariat Izvršnega sveta za občo upravo izdelal prve okvirne teze za nov uslužbenski sistem; 16. junija 1960 so bile predložene odboru Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja, ki se je z njimi načelno strinjal in priporočil, da se delo nadaljuje. S tem pa je bila dana iniciativa, da se je — ne samo v Sloveniji — temveč tudi v zveznem merilu pričelo delo in priprave za izgraditev novega uslužbenskega sistema.

Na sestanku, ki je bil 5. julija 1960 pri predsedniku Zveznega izvršnega sveta tov. Kardelju in katerega so se udeležili predstavniki republiških izvršnih svetov, so bile dane osnovne smernice za izdelavo novega uslužbenskega sitema, na podlagi katerih so pristojni zvezni organi izdelali v obliki tez material za nov sistem. Te teze so bile zaradi spremenjenih stališč in odprtih vprašanj še večkrat spremenjene in dopolnjene, vendar so se ob koncu leta že izkristalizirali osnovni elementi, na katerih bo temeljil novi sestem. Z novim uslužbenskim sistemom naj bi se zlasti izvršila decentralizacija sistema plač tako, da bi vsaka politična teritorialna enota samostojno odločala o skladu za nagrajevanje uslužbencev, in to na podlagi utrjene sistemizacije ter programa občasnih nalog. Plače naj bi se določale po delovnem mestu, po delovnem uspehu ali učinku,

kjer se ta da meriti, in s pogodbo; pri tem naj bi višina plač sorazmerno ustrezala gibanju osebnih dohodkov v gospodarstvu ob upoštevanju uspeha in razvoja politične teritorialne enote. Delovni kolektiv naj bi dobil določene pristojnosti, t. j. pravice odločanja in soodločanja v določenih vprašanjih, in razpolagal s skladom skupne uporabe, ki bi se formiral pri vsakem organu.

Komisija je pozorno spremljala vse priprave in delo za izgraditev novega uslužbenskega sistema in sodelovala pri tem tako, da je na skupnih sestankih s predstavniki sekretariata Izvršnega sveta za občo upravo in sindikatov obravnavala material za nov uslužbenski sistem, h kateremu je dajala pripombe ter predlagala rešitev določenih odprtih vprašanj, zlasti pa izvedbo praktičnih preizkusov načel novega sistema ne glede na to, da le-ta še niso bila dokončno utrjena in da nekatera vprašanja še niso bila razčiščena. Posebno pa se je komisija zavzemala za to, da bi bil nov sistem čimbolj preprost, tako da bi vsak član delovnega kolektiva lahko sodeloval v njem. Komisija je na podlagi dosedanjega dela in priprav zaključila, da bo nov sistem mogoče uveljaviti le z določenim daljšim procesom, in je zaradi tega predlagala, naj se novi sistem postavi tako, da ga bo možno sproti izpopolnjevati na podlagi izkušenj, ki jih bo prinesla praksa.

Končno je treba omeniti, da je bilo v preteklem letu na komisijo za uslužbenske zadeve LR Slovenije vloženih 3026 zadev, od katerih jih je rešila na sejah 2433, preostalih 593 pa je rešil njen administrativni aparat, ker jih glede na njihovo vsebino ni bilo treba predložiti komisiji. Delo komisije pa je oteževala še vedno — kakor v prejšnjih letih — slaba personalna služba pri organih prve stopnje. Velik del zadev bi namreč lahko rešili ti organi že v lastni pristojnosti, kar bi razbremenilo komisijo, pri kateri so se tako stekale po nepotrebnem vložene zadeve. Slaba personalna služba pri organih prve stopnje pa se je pokazala tudi v površnem pripravljanju zadev in je bilo zaradi tega treba pogosto tudi po večkrat zadeve vračati v dopolnitev (736 zadev); to je seveda zelo podaljševalo ves postopek. Vkljub navedenim težavam pa je komisija v preteklem letu uspela, da je z reševanjem zadev prišla na tekoče, t. j. da je zadeve vsaj v drugi polovici leta že reševala v zakonito postavljenih rokih, kar ji v prejšnjih letih nikakor ni uspelo. To pa je predvsem zasluga pomembnega napredka v organizaciji dela ter strokovnosti administrativnega aparata komisije in še posebej izboljšanja samega načina dela komisije.

3. Komisija LRS po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju

Komisija po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju, ki jo je ustanovil republiški Izvršni svet na podlagi 11. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 27/59), odloča o priznanju pravice do pokojnine po drugem odstavku 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju. Po tej določbi se lahko upokojijo zavarovanci udeleženci narodnoosvobodilne vojne, ki so stopili v NOB pred 9. 9. 1943, in udeleženci španske državljanske vojne, ki imajo najmanj 15 za pokojnino vštevnih let, od tega najmanj 10 let delovne dobe tudi pred dopolnjenim 55 (moški) oziroma 50 letom starosti (ženske), če je to potrebno glede na njihovo splošno zdravstveno stanje in delovno zmožnost.

Administrativno-tehnične posle za to komisijo opravlja sekretariat sveta za socialno varstvo LRS, ki je v okviru programa sveta zadolžen z varstvom bivših borcev.

Komisija je imela v letu 1960 pet sej in je od okrajnih komisij po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju prejela 179 predlogov za upokojitev. Od tega je bilo 53 takšnih zavarovancev upokojenih (med njimi 6 imetnikov partizanskega spominskega znaka 1941), 3 predlogi so bili zavrnjeni, 123 pa jih je bilo po priporočilu tukajšnje komisije rešenih na druge načine, in sicer z invalidsko ali starostno upokojitvijo, ali pa so se razmere teh borcev sanirale z ureditvijo njihovih delovnih mest, pošiljanjem na zdravljenje ipd.

Reševanje teh zadev v LR Sloveniji v letu 1960 prikazuje tale razpredelnica:

Okraj	Predloženih v postopek	Upokojenih moških – žensk		Zavrnjenih	Drug način rešitve
Ljubljana	68	16	14	3	38
Koper	24	1	1	3	22
Maribor	3	—	—	—	3
Celje	—	—	—	—	—
Murska Sobota	—	—	—	—	—
Kranj	13	4	2	—	7
Nova Gorica	32	2	2	—	28
Novo mesto	39	9	2	—	25
Skupaj	179	32	21	—	123

Iz tega je razvidno, da je precej predlaganih odpadlo, to pa zaradi tega, ker imajo ugodnejše pogoje v rednem pokojninskem postopku, deloma pa zaradi reševanja izven upokojevanja.

Od 123 na drug način rešenih predlogov je 86 tudi takih, kjer borci niso imeli rešenih svojih problemov, bodisi na delovnem mestu ali doma. Tu gre predvsem za tiste, ki niso imeli urejenih rednih prejemkov oziroma bi jim upokojitev le začasno omogočila, da rešijo vrsto problemov (stanovanjske težave, šolanje otrok itd.), ki jih drugače ne morejo, so pa sicer za delo še zmožni. Nadalje je bilo od prej omenjenega na drug način rešenega števila tudi 37 udeležencev NOB redno upokojenih.

Okrajne komisije po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju so posamezne primere za izredno upokojitev obravnavale preveč šablonsko, s tem da so se strogo ravnale po upravnem postopku. Večino vlog so rešile s predlogom, da se stranka upokoji ali pa njen predlog zavrne. Premalo so se poglabljale v razmere predlaganega borca in niso v zadostni meri iskale oblike za konkretno rešitev, ki bi bila za borce najboljša.

Zaradi tega je tukajšnja komisija reševala samo take primere, ki so bili dejansko utemeljeni, in samo 3 primere, ki so bili neutemeljeni. Vse druge (123) pa je reševala s tem, da je opozarjala občinske ljudske odbore na probleme teh borcev. Večino teh zadev so ljudski odbori potem reševali v okviru možnosti, ki je dana občinam na zakonski podlagi ter zaupana v izvajanje organom socialnega varstva in družbenim organizacijam.

4. Komisija LRS po 172. členu zakona o pokojninskem zavarovanju

Komisija mora dajati organom, pristojnim za priznavanje posebne pokojninske dobe, svoje mnenje glede vštevanja

— obdobja, prebitega po 6. 4. 1941 v zaporih in koncentracijskih taboriščih zaradi sodelovanja v NOB;

— obdobja, prebitega v vojnem ujetništvu po 6. 4. 1941;

— obdobja, prebitega zaradi ilegalnega revolucionarnega dela v zaporih in brezposelnosti pred 6. 4. 1941.

Komisija je imela v 1960. letu 31 sej, na katerih je obravnavala 1129 primerov, kakor sledi:

Ugodno rešenih za osebno pokojnino	795
Ugodno rešenih za družinsko pokojnino	91
Zavrnjenih	155
Vrnjenih v dopolnitev	88

Naslednji pregled nam kaže razvrstitev rešenih primerov po lastnosti oziroma delavnosti prosilcev glede na revolucionarno delo in sodelovanje v NOG:

Dvojno štetje zapora in internacije med vojno	827 ugodno rešenih — 149 zavrnjenih
Predvojni zapori in brezposelnost zaradi ilegalnega revolucionarnega delovanja	52 ugodno rešenih — 6 zavrnjenih
Vojnim ujetnikom bivše jugoslovanske vojske — 30 %-no povečanje pokojnine zaradi sodelovanja v NOG	7 ugodno rešenih

Po določbah pokojninskega zakona se zavarovancu čas, prebit v zaporih, v taboriščih in v internaciji šteje v dvojnem trajanju, če je bila takšna oseba pred aretacijo aktiven in organiziran član NOG ali če je bila ujeta pri opravljanju nalog NOG in če se je po prihodu iz zapora ali taborišča stavila na razpolago NOG.

Po istem zakonu se prisilno delo všteje samo v dejanskem trajanju. Ker se doba aktivnega in organiziranega delovanja šteje v dvojnem trajanju, se praviloma doba, prebita na prisilnem delu (enojno šteta) — čeprav tega zakon izrecno ne navaja — šteje za prekinitev aktivnega in organiziranega dela. To povzroča mnogo nejevolje in pritožb, ker prekinitev jemlje zavarovancu ugodnosti, ki jih ima v statusu organiziranega borca.

Komisija v takih primerih ni ravnala šablonsko, temveč vsak primer individualno presojala glede na celotno obnašanje prosilca med okupacijo. Zlasti ni bilo mogoče šteti prisilnega dela za prekinitev revolucionarne delavnosti pri tistih prosilcih, ki so v doglednem času pobegnili ter se stavili na razpolago NOG. Prav tako se pri presoji dobe revolucionarnega dela niso upoštevala kot prekinitev krajša razdobja, prebita na prisilnem delu, saj je bilo prav mnogo revolucionarnih zapornikov in obsojencev, ki so med zaporom prebili tudi krajši čas na prisilnem delu. Prisilnega dela, ki se je opravljalo pod oboroženo stražo, pa sploh ne gre ločiti od zapora ali internacije.

Drug problem tvorijo prekinitve organiziranega dela po prihodu iz zapora ali internacije.

Tudi v teh primerih komisija ni upoštevala krajših prekinitev, ker je razumljivo, da ob tedanjem ilegalnem delu marsikdaj takojšnja vključitev v ilegalno gibanje iz objektivnih razlogov ni bila mogoča. Začasne prekinitve političnega dela zaradi bolezni in onemoglosti vračajočih se zapornikov ali zaradi potrebne konspiracije zelo kompromitiranih in znanih aktivistov je komisija štela za upravičene in bila mnenja, da ne morejo negativno vplivati na dvojno štetje dobe, prebite v zaporu in taborišču.

5. Komisija za upokojene vojaške osebe

Upokojitev določenega števila oficirjev, podoficirjev in vojaških uslužbencev po posebnem zakonu je v glavnem končana. V zadnjih petih letih (1955—1960) je bilo v Sloveniji upokojenih 1624 vojaških oseb. Po upokojitvi se je odselilo v druge republike 579 tovarišev, v Sloveniji pa jih živi še 1045. Polovica od teh so Slovenci.

Ti tovariši so bili v glavnem udeleženci NOV, večina že pred letom 1944. Njihova povprečna starost je 43 let. Med njimi so številni vojaški in bolezenski invalidi, večina pa brez ustreznih šolskih, predvsem pa strokovnih kvalifikacij.

Za strokovno izpopolnjevanje in šolanje se je odločilo le 96 tovarišev. Od teh jih je 57 obiskovalo srednje šole, 33 visoke šole, 6 pa strokovne šole. Od teh jih je 44 še na šolanju, drugi pa so se že zaposlili.

Od omenjenih 1045 upokojenih vojaških oseb jih je 933 ali 89 % takoj po upokojitvi izrazilo željo po redni zaposlitvi, 112 tovarišev (11 %) pa v glavnem iz zdravstvenih razlogov, zaradi starosti in podobno ni reflektiralo na zaposlitev. Od 933 reflektantov je danes zaposlenih 822 oseb. Največ, t. j. 73 % je nameščencev, 19 % je vodilnih uslužbencev in 8 % delavcev.

Od tistih, ki so prvotno prosili za zaposlitev, jih je 10 kasneje od tega odstopilo, ker so se zaposlili na lastnih posestvih oziroma posetvih sorodnikov. Če upoštevamo 44 prosilcev, ki so še na šolanju, je trenutno 51 oseb nezaposlenih, kar pomeni manj kot 5 % od vseh, ki so zaprosili za zaposlitev.

Komisije so si močno prizadevale, da bi posredovale tudi tem tovarišem ustrezne zaposlitve, vendar so bili tu največkrat objektivni vzroki (oddaljenost stanovanja, gospodarska nerazvitost kraja itd.), ki so oteževali rešitev. Ugotoviti pa je treba, da so bili tudi nekateri prosilci prezahtevni; bilo je tudi več primerov, ko so posamezni tovariši samovoljno zapuščali dodeljena jim delovna mesta in se potem ponovno priglašali kot nezaposleni.

Nasploh pa lahko ugotovimo, da je vprašanje upokojenih vojaških oseb v naši republiki ugodno rešeno. Okrajne in občinske komisije so se te naloge lotile resno in s svojim prizadevnim delom omogočile, da ta akcija ni povzročila posebnih političnih problemov. K uspehu je pripomoglo tudi dobro sodelovanje političnih in gospodarskih organizacij, ki so v obdobju boja za rentabilnost v proizvodnji ter pri zmanjševanju delovnih mest pokazale vsestransko razumevanje za vključevanje teh tovarišev.

Velika večina upokojenih vojaških oseb se je na delovnih mestih dobro znašla. Pokazali so veliko volje in prizadevnosti, da se strokovno čimprej izpopolnijo; to potrjujejo tudi analize osebnih dohodkov, ki nenehno naraščajo.

Seveda pri naporih za strokovno izpopolnjevanje ni bilo vedno in povsod potrebnega razumevanja, tako da ta napredek lahko pripišemo predvsem samoiniciativi posameznikov.

Razmeroma majhno število še nezaposlenih ne pomeni posebnega problema, ker se tudi to število manjša, posebno pa še, če upoštevamo, da v nekaterih okrajih nezaposlenih skoraj ni. Treba pa bo premagati še preostale objektivne težave ter zaposliti še tiste tovariše, ki so brez lastne krivde ostali brez redne zaposlitve.

Več skrbi pa bo v prihodnje treba posvetiti strokovnemu izpopolnjevanju in šolanju. Te tovariše bo treba bolj sistematično vključevati v različne oblike izobraževanja odraslih ter jim pri njihovih naporih za usposabljanje pomagati. To pa ni več naloga le komisije za upokojene vojaške osebe, ker ta tega dela ne more opravljati v tej smeri ločeno od splošnih družbenih prizadevanj. Zato že nastaja vprašanje, ali so te komisije še potrebne, ker je upokojevanje končano in ker so za podobne probleme, kot nastajajo še pri upokojenih vojaških osebah, pri organih ljudske oblasti postavljene posebne komisije, ki imajo nalogo reševati probleme invalidov in borcev NOV.

6. Komisija za narodne parke

Komisija se je sešla na prvo sejo 21. maja 1960 in se seznanila z dosedanjim delom na tem področju. Ob tej priložnosti se je razvila načelna razprava, v kateri je bilo ugotovljeno, da naši zakonski predpisi omogočajo različne vrste varstva pokrajin in kulturnih znamenitosti. Razglasitev za narodni park je najostrejše varstvo in bi prišlo v poštev le v določenih primerih, ki jih bo komisija vsakega posebej obravnavala in ocenila.

Za najbolj zrel predlog je komisija štela predlog o razglasitvi Triglavskega narodnega parka. Potrdila je v načelu ta predlog in odločila, naj se pošlje osnutek odloka vsem prizadetim, da dajo pripombe. V ta namen je bila imenovana podkomisija, ki je formulirala osnutek odloka o razglasitvi Doline sedmerih triglavskih jezer za narodni park. K temu osnutku so prizadeti že poslali pripombe, ki jih bo komisija pretehtala in stavila končni predlog odloka o razglasitvi Doline sedmerih triglavskih jezer za narodni park Izvršnemu svetu LRS in Ljudski skupščini LRS.

Po sklepu komisije za narodne parke izvzema predlog iz področja narodnega parka naselje in jezero Bohinj, ki naj bi se zavarovalo v okviru urbanističnega načrta, ki se izdeluje. Po sklepu komisije se je predsednik komisije dogovoril z občino Bohinj o bližnjih novih gradnjah, dokler ne bo sprejet urbanistični načrt, ter o načelih za prihodnjo urbanistično ureditev Bohinja.

7. Komisija za nacionalizacijo najemnih zgradb in gradbenih zemljišč

V LR Sloveniji so komisije za nacionalizacijo pri občinskih ljudskih odborih v glavnem končale delo. Izjema so le vse tri obalne občine v koprskem okraju, ki niso mogle prej začeti dela zato, ker v večini primerov ni uspelo, da bi zahtevo za ugotovitev predmeta nacionalizacije vročili strankam v tujino po predpisani diplomatski poti. Glede na sklep republiške komisije za nacionalizacijo, ki ga je potrdila tudi zvezna komisija za nacionalizacijo, da se namreč

strankam, ki prebivajo v tujini, postavi po 55. členu zakona o splošnem upravnem postopu začasni skrbnik, pa bodo komisije za nacionalizacijo v Kopru, Izoli in Piranu lahko tudi v navedenih primerih končale nacionalizacijski postopek.

S stanjem na dan 31. 12. 1960 je bilo v LRS nacionaliziranih 2 633 stanovanjskih zgradb, in sicer: 378 pritličnih, 1 218 enonadstropnih, 659 dvonadstropnih ter 378 tri- in večnadstropnih objektov.

Skupno število nacionaliziranih stanovanj v stanovanjskih zgradbah znaša 8 107, in sicer: 3 345 enosobnih, 2 931 dvosobnih, 1 474 trosobnih, 247 štirisobnih in 110 večsobnih stanovanj.

Skupno število poslovnih prostorov v nacionaliziranih stanovanjskih zgradbah znaša 3 102, in sicer: 1 504 s površino do 70 m², 1 601 lokal pa s površino nad 70 m².

Razen tega je bilo nacionaliziranih 822 samostojnih poslovnih zgradb s skupno 1 591 poslovnimi prostori, od tega 860 s površino do 70 m² ter 731 lokalov s površino nad 70 m².

V skladu z veljavnimi predpisi je bilo končno nacionaliziranih tudi 1406 posameznih delov sicer nenacionaliziranih zgradb, od tega 1242 poslovnih prostorov in 164 stanovanj.

Vrednost nacionaliziranih stanovanjskih zgradb, ugotovljena po metodi točkovanja, znaša 6 911 474 000 din, vrednost nacionaliziranih poslovnih zgradb pa 582 303 000 din.

Glede na to, da lahko pristojni občinski ljudski odbori po uredbi o spremembi uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč podaljšajo mandat svojim komisijam za nacionalizacijo največ do 30. 6. 1961, dalje da okrajne komisije za nacionalizacijo še rešujejo pritožbe proti odločbam prve stopnje, republiška komisija za nacionalizacijo in zvezna komisija za nacionalizacijo pa še vedno rešujeta prihajajoča opozorila državljanov, se bodo podatki o stanju nacionalizacije v LRS še spremenili. Zato omenjenih ugotovitev po stanju na dan 31. 12. 1960 še ne moremo šteti za dokončne.

Strokovne in administrativne posle za republiško komisijo za nacionalizacijo je v zvezi s presojo zakonitosti in pravilnosti odločb okrajnih in občinskih komisij za nacionalizacijo kakor tudi z reševanjem opozoril državljanov po uredbi o postopku za izvedbo nacionalizacije najmenih zgradb in gradbenih zemljišč opravljal državni sekretariat za finance LRS; v letu 1960 je na tem področju dela vpisal 7 005 zadev. S tem v zvezi je zelo narastel tudi promet s strankami, ki so prihajale iz vseh krajev Slovenije. Vse so dobile zaprošena pojasnila ter pouk, kolikor se je ugotovilo, da niso poznale pravic, ki jim jih daje zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč.

Republiška komisija za nacionalizacijo je v letu 1960 aktivno spremljala nadaljnji potek nacionalizacije najemnih zgradb ter skrbela, da so bili v nacionalizacijskem postopku ne le upoštevani formalni predpisi zakona o nacionalizaciji, temveč da je prišel do izraza duh in namen zakonodajalca.

Kot republiški upravni organ, pristojen za presojo zakonitosti in pravilnosti odločb, ki so jih izdajale komisije za nacionalizacijo pri ljudskih odborih, je republiška komisija za nacionalizacijo po dveh svojih stalnih svetih presojala odločbe okrajnih komisij za nacionalizacijo ter odločala o opozorilih, ki so jih

vlagali posamezni državljani in pravne osebe zoper odločbe občinskih in okrajnih komisij za nacionalizacijo.

Pri tem delu je bilo ponovno ugotovljeno, da so komisije za nacionalizacijo kljub pravočasnim navodilom in sprejetim stališčem republiške komisije za nacionalizacijo delale preveč formalistično, premalo pa upoštevale duh in namen nacionalizacijskega zakona. V praksi so se pokazale napake predvsem v tem, da komisije prve in druge stopnje niso vselej pravilno doumele kategorij družinskih stanovanjskih hiš in jih ločile od najemnih stanovanjskih zgradb. Zato so nacionalizirale vsako stanovanjsko hišo, ki je imela več kot dve stanovanji ali več kot tri mala stanovanja, ne da bi preverile tudi nastanek zgradbe, solastniška razmerja in namen, ki naj bi mu stanovanjski objekt rabil. Tako se je zgodilo, da so bile kot najemne stanovanjske zgradbe nacionalizirane hiše, ki jih je treba v duhu in namenu nacionalizacijskega zakona šteti za družinske stanovanjske hiše in zato izločiti iz nacionalizacije. Svet republiške komisije za nacionalizacijo je zato v takšnih primerih odpravil odločbe komisij za nacionalizacijo pri ljudskih odborih ter izrekel, da prizadeta stanovanjska zgradba ni predmet nacionalizacije.

Poseben problem je bilo obravnavanje poslovnih prostorov v stanovanjskih zgradbah. Čeprav zakon v manjših stanovanjskih objektih s poslovnimi prostori do 70 m² dopušča komisijam za nacionalizacijo, da po prostem preudarku presodijo, ali je primerno, da se nacionalizira samo lokal v takšni hiši oziroma zgradba v celoti, so se organi prve in druge stopnje navadno odločili za nacionalizacijo poslovnih prostorov oziroma so zaradi lokala v takšnih hišah nacionalizirali celotne stanovanjske zgradbe.

Pri proučevanju teh primerov je svet republiške komisije za nacionalizacijo ponovno ugotovil, da so bili nacionalizirani tudi takšni poslovni prostori, ki niso ustrezali gradbeno-tehničnim, sanitarnim in higienskim predpisom in o katerih glede na položaj zgradbe ter perspektivni razvoj družbeno-poslovne delavnosti v občini sploh ni bilo mogoče vzdržati stališča, da se nacionalizirajo poslovni prostori zaradi velike družbene pomembnosti. Svet republiške komisije za nacionalizacijo je moral zato glede tega v znatni meri posredovati ter tudi objavljenim stališčem republiške komisije za nacionalizacijo nasprotujoče odločbe občinskih in okrajnih komisij za nacionalizacijo kot nepravilne odpraviti.

Nadalje so komisije za nacionalizacijo prve in druge stopnje napačno ocenjevale objekte, sestavljajoče stranske prostore za stanovalce stanovanjskih zgradb, ki so ostale last prejšnjih lastnikov. Nacionalizacijo takšnih objektov so utemeljevali s tem, da gre za neke vrste poslovnih zgradb ali vsaj poslovnih prostorov, četudi so objekti po svoji gradbeni zasnovi določeni in namenjeni za kleti, ropotarnice, drvarnice, shrambe in podobne prostore stanovalcem v zraven stoječih stanovanjskih zgradbah. Svet republiške komisije za nacionalizacijo je seveda odločbe o nacionalizaciji podobnih objektov odpravil na podlagi 32. člena nacionalizacijskega zakona.

Treba je poudariti, da so se pri delu občinskih in okrajnih komisij za nacionalizacijo pogosto pokazale napake tudi ob odločanju o nacionalizaciji gospodarskih poslopij in stanovanjskih zgradb kmetov, ki so upoštevali razvojne potrebe na novo nastajajočih kmetijskih zadrug ter prostovoljno in začasno prepustili lastna gospodarska poslopja ali del svojih stanovanjskih prostorov zadrugam. Podobni so bili primeri nepravilno izrečene nacionalizacije gospodarskih in stanovanjskih zgradb kmetov, ki so začasno oddali v najem svoje prostore

za potrebe raznih šol, ambulant, Jugoslovanske ljudske armade, Rdečega križa in podobno. Svet republiške komisije za nacionalizacijo je seveda posredoval ter odpravil take nacionalizacijske odločbe kot zakonu neustrezajoče.

V številnih primerih so prvo- in drugostopenjske komisije za nacionalizacijo nepravilno ocenjevale razne objekte kot poslovne zgradbe ter nacionalizirale celo lesene konstrukcije, kakor žage venecianke, stoječe na kolih v vodi in obite z lesenimi deskami, dalje razne barake, lope, lesene montažne objekte in podobno. Svet republiške komisije za nacionalizacijo je moral takšne odločbe odpraviti, ko je ugotovil, da objekti kot premičnine sploh ne morejo biti predmet nacionalizacije.

Le v glavnih obrisih nakazana problematika, s katero se je pečala republiška komisija za nacionalizacijo v letu 1960, je obenem pojasnilo k 1 178 opozorilom, ki so jih do 31. 12. 1960 predložili državljani in pravne osebe republiškemu upravnemu organu zaradi presoje zakonitosti in pravilnosti pravnomočnih odločb komisij za nacionalizacijo pri ljudskih odborih. Teh opozoril bi bilo še več, če ne bi že republiška komisija za nacionalizacijo na svoji redni seji dne 27. 4. 1960, na kateri so bili navzoči tudi vsi predsedniki okrajnih komisij za nacionalizacijo, sklenila, naj tudi okrajne komisije za nacionalizacijo po svoji nadzorstveni pravici glede na delno spremenjene kriterije ponovno pregledajo pravnomočne odločbe komisij za nacionalizacijo pri občinskih ljudskih odborih ter jih odpravijo ali tako spremenijo, da bodo v celoti ustrezale že znanim stališčem republiške komisije za nacionalizacijo.

Obenem je bilo tudi ugotovljeno, da bo zaradi čimvečje enotnosti in skladnosti nacionalizacijskega postopka republiška komisija za nacionalizacijo za sedaj sprejemala vsa opozorila državljanov ne glede na trimesečni rok iz 29. člena uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije.

Upoštevajoč navedeno, je seveda razumljivo, zakaj je moral svet republiške komisije za nacionalizacijo v času od 1. 1. do 31. 12. 1960 na 44. sejah v 535 primerih deloma ali v celoti ugoditi opozorilom ter kot nezakonite in nepravilne odpraviti in spremeniti odločbe občinskih in okrajnih komisij za nacionalizacijo, medtem ko je bilo v istem času zavrnjenih le 316 opozoril.

Vse odločbe republiške komisije za nacionalizacijo oziroma njenih svetov se po 28. členu uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije predložijo v presojo zakonitosti in pravilnosti tudi zvezni komisiji za nacionalizacijo v Beograd. Glede na to je bilo do 31. 12. 1960. leta 165 naših odločb vzetih na znanje, ne da bi bila katerakoli od njih spremenjena ali odpravljena.

O pritožbah in opozorilih, ki so jih v letu 1960 predložili zvezni komisiji za nacionalizacijo sami državljani, ta komisija do 31. 12. 1960 še ni odločala.

Nacionalizacijo objektov verskih skupnosti v Sloveniji je nadzoroval poseben svet republiške komisije za nacionalizacijo; upoštevajoč njena stališča je občinskim in okrajnim komisijam neposredno pomagal in na njihovo prošnjo dal svoje mnenje za nad 500 objektov. Nacionalizacijski postopek za verske objekte je bil tako opravljen enotno in v vsej naši republiki. Objekti, ki se 26. 12. 1958 niso dejansko uporabljali za versko delavnost, in zgradbe, ki se takrat niso uporabljale kot župnišča, kaplanije in podobni dvorci, so bili zato povsod nacionalizirani (11. člen nacionalizacijskega zakona). Sedaj rešujejo le še prošnje verskih skupnosti za vrnitev nacionaliziranih objektov, kolikor so seveda za to po 74. členu nacionalizacijskega zakona podani določeni pogoji.

Medtem ko je delo občinskih in okrajnih komisij za nacionalizacijo (razen v obalnih občinah koprskega okraja) končano, bodo okrajne komisije in republiška komisija za nacionalizacijo lahko prenehale s svojim delom vsaj do 30. 6. 1961, s pogojem, da bodo že prepozno prihajajoča opozorila državljanov po določbah zakona o splošnem upravnem postopku zaradi prekoračenja roka zavržena.

S tem bo končan ves ugotovitveni in izločitveni postopek nacionalizacije, kolikor je bil v pristojnosti komisij za nacionalizacijo. Po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč pa bo treba izvesti še postopek za odmero in izplačilo odškodnine za nacionalizirane zgradbe in zemljišča; za tega so pristojni finančni organi pri občinskih ljudskih odborih oziroma redna sodišča, kolikor bodo morala na zahtevo prejšnjih lastnikov nacionaliziranega premoženja v nepravdnem postopku odločati o njihovih zahtevah za odmero odškodnine (48. člen uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije).

8. Komisija za verska vprašanja LRS

Z odločbo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS je bila 1. 4. 1960 imenovana komisija za verska vprašanja LRS v novi, razširjeni sestavi; sama pristojnost komisije pa se ni spremenila. Zato je komisija kot samostojen republiški upravni organ opravljala vse upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki se tičejo razmerij med državo in verskimi skupnostmi, kot so določene v uredbi o organizaciji in delu komisije za verska vprašanja LRS.

Težišče dela komisije je bilo v tem, da je spremljala izvajanje in uporabo zakonov in drugih predpisov, ki se nanašajo na verske skupnosti, ter spremljala zakonitost tovrstnih predpisov in ukrepov ljudskih odborov; proučevala je vprašanja razmerij med državo in verskimi skupnostmi ter jih deloma sama reševala, deloma pa dajala mnenja in predloge pristojnim organom. Razpravljala in sklepala je nadalje o dodeljevanju subvencij organom verskih skupnosti ter proučevala potrebe po dodelitvi podpor za popravila cerkvenih objektov, ki jih je šteti za kulturne spomenike. Nadaljevala je prakso, da je na pismene vloge in osebna zaprosila predstavnikov verskih skupnosti oziroma njihovih organov reševala konkretna vprašanja, kolikor rešitev teh vprašanj ni spadala v pristojnost ljudskih odborov oziroma drugih organov.

Pri svojem delu je komisija sodelovala z okrajnimi in občinskimi ljudskimi odbori ter s številnimi republiškimi organi.

Komisija je bila nadalje v pogostih stikih s predstavniki večine verskih skupnosti, ki delujejo na območju LR Slovenije.

9. Direkcija za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča

Direkcija za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča je v letu 1960 nadaljevala pripravo potrebnih projektov za čimboljšo izvedbo izvennivojskih križanj na Titovi in Celovški cesti v Ljubljani.

Do srede februarja 1960 so bili izdelani idejni variantni projekti za provizorne nadvoze in podvoze na Titovi in Celovški cesti v betonski in jekleni

izvedbi samo za motorni promet na sedanjem mestu križanja z železnico. Dodatno je bila v marcu 1960 izdelana še varianta za podvoze v vsej širini za ves promet.

Ker te variante kljub razmeroma majhnim stroškom niso ustrezale, je bil do konca junija 1960 izdelan idejni projekt za podvoze v vsej širini s tem, da je Prešernova cesta na obeh cestah v nadvozu; tudi ta ni ustrezal, ker ni zadovoljivo rešil mestnega prometa in ni upošteval kasnejših preureditev ljubljanske potniške postaje. Zato je bil na predlog komisije za ureditev ljubljanskega vozlišča Izvršnemu svetu LRS, ki je bil potem sprejet, konec leta naročen glavni projekt za izvedbo podvozov na Titovi in Celovški cesti; ta upošteva premik železniških tirov za 45 m na Titovi cesti in 120 m na Celovški cesti s preložitvijo proge skozi Tivoli ter nujno potrebnimi preureditvami na postajah Ljubljana in Šiška.

V zvezi s tem je direkcija skupno z Okrajnim ljudskim odborom Ljubljana in občinskimi ljudskimi odbori pripravila spiske zgradb, ki naj se podrejo, in pričela reševati preselitev posameznih gospodarskih organizacij kot tudi gradnjo novih nadomestnih objektov. Poleg tega je izdelala terminske načrte za prvo fazo izgradnje vozlišča, za podiranje zgradb in za izvedbo kanalizacije.

Pričetek gradnje podvozov je določen za 15. april 1961 s tem, da se v letu 1961 opravijo vsa pripravljalna dela, t. j. podiranje zgradb, ki ovirajo izvedbo podvozov in preložitve železniških tirov, ter prestavitve komunalnih naprav in instalacij izven samih podvozov; ureditev obvoznih cest za časa gradnje ter pričetek del za preložitev proge skozi Tivoli in preureditev potniške postaje Ljubljana.

Problem financiranja gradnje podvozov je bil rešen tako, da trpijo stroške za podiranje zgradb in njihovo nadomestitev ter za prestavitev instalacij okrajni ljudski odbor Ljubljana in občinski ljudski odbori, stroške za vse železniške naprave skupnost železniških podjetij Ljubljana, stroške za ureditev vozlišč in samih podvozov pa uprava za ceste LRS.

Poleg del v zvezi s koordinacijo projektivnih podjetij, ki so izvrševala naročene projekte, je direkcija z delom svojega tehničnega kadra opravljala nadzorne posle pri povečanju ranžirne postaje Zalog in gradnji nove lokomotivske postaje v Mostah v okviru potrjenega investicijskega programa za ljubljansko železniško vozlišče in razpoložljivih sredstev v letu 1960.

Direkcija je tudi izvedla kolavdacijo ter deloma že superkolavdacijo avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, ker je te dolžnosti prevzela od investicijske grupe za izgradnjo avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb.

Celotno poslovanje in opravljanje nalog je bilo opravljeno po navodilih in sklepih komisije Izvršnega sveta za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča.

ORGANIZACIJA IZVRŠNEGA SVETA IN REPUBLIŠKE UPRAVE

1. Izvršni svet

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je do 15. 1. 1960 štel 20 članov. Na lastno prošnjo je bil Janko Rudolf 15. 1. 1960 razrešen dolžnosti člana Izvršnega sveta, ker je prevzel drugo dolžnost.

Sestava Izvršnega sveta po 15. 1. 1960 je bila naslednja:

Predsednik: Boris Kraigher, podpredsednika: Viktor Avbelj in dr. Joža Vilfan, sekretar: Peter Zorko, člani: Tone Bole, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Milko Goršič, Jože Ingolič, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Vida Tomšič.

Izvršni svet je imel v preteklem letu 27 sej, od teh je bilo 5 sej zaradi nujnosti izvedenih v pismenem postopku. Skupno je Izvršni svet na svojih sejah obravnaval 396 zadev in sicer s področja gospodarstva 180 (45,5 %) zadev, s področja notranjih zadev, splošne uprave, šolstva, kulture, prosvete in znanosti, zdravstva in socialne politike pa 216 (54,5 %) zadev. Izvršni svet je rešil 319 zadev, 55 zadev je bilo predloženih Ljudski skupščini LRS, 19 zadev je bilo odloženih, 2 zadevi sta bili odklonjeni in 1 zadeva umaknjena. Izvršni svet je v Ljudski skupščini odgovoril na 22 vprašanj ljudskih poslancev.

Odbori so delali v naslednji sestavi:

Odbor za notranjo politiko: predsednik: Mitja Ribičič, člani: Vladimir Kadunec, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, Jože Pavličič, Bojan Polak in Niko Šilih.

Dne 12. 2. 1960 je bil razrešen član odbora Vladko Majhen.

Odbor je imel 25 sej, na katerih je obravnaval 67 zadev; od teh je v lastni pristojnosti rešil 43 zadev.

Odbor za gospodarstvo: predsednik: Tone Bole, člani: Roman Albreht, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Jože Ingolič, Mirko Jamar, Miran Košmelj, ing. Viktor Kotnik, Matija Maležič, Bojan Polak.

Dne 15. 1. 1960 je bil razrešen član odbora Janko Rudolf.

Odbor je imel 43 sej, na katerih je obravnaval 224 zadev; od teh je v lastni pristojnosti rešil 110 zadev.

Odbor za splošna in upravna vprašanja: predsednik: dr. Joža Vilfan, člani: Milko Goršič, Boris Kocijančič, Ada Krivic, Vladko Majhen, Matija Maležič, Mitja Ribičič in Niko Šilih.

Odbor je imel 69 sej, na katerih je obravnaval 631 zadev; od teh je v lastni pristojnosti rešil 429 zadev.

Odbor za narodno obrambo: predsednik: Boris Kraigher, člani: Viktor Avbelj, general-podpolkovnik Rade Hamović, Ivan Maček, Mitja Ribičič, Ferdo Šetrajčič, dr. Joža Vilfan in Peter Zorko.

Odbor je imel 2 seji.

Odbor za postavitev spomenika revolucije: predsednik: Franc Leskošek, člani: Miha Berčič, France Bevk, Jože Borštnar, Dolfka Boštjančič, dr. Marijan Dermastia, Olga Družina, Tone Fajfar, Ivan Gorjup, Milko Goršič, Janko Rudolf, Franc Kimovec, Branko Kodrič, Marjan Kozina, Ada Krivic, Tone Kropušek, Franc Lubej, France Mihelič, dr. Heli Modic, Lojze Ribič, Mitja Ribičič, Mira Svetina, ing. Marjan Tepina, Josip Vidmar in dr. Joža Vilfan.

Odbor je imel 2 seji.

Stalne komisije Izvršnega sveta

Administrativna komisija:

Dne 15. 1. 1960 je bil razrešen član komisije Janko Rudolf.

Sestava komisije: predsednik: Niko Šilih, člani: Boris Kocijančič, Miran Košmelj in Peter Zorko.

Komisija je imela 5 sej. Na teh sejah je komisija reševala 165 zadev. Od teh odpade 9 zadev med primere, ki se rešujejo v upravnem postopku, ostalih 156 pa predstavljajo predlogi za podeljevanje izjemnih pokojnin po 80. in 132. členu zakona o pokojninskem zavarovanju.

Komisija za pomilostitve:

Sestava komisije: predsednik Milko Goršič, člana: Ada Krivic in Niko Šilih.

Komisija je imela 4 seje. S skupinskim odlokom je bilo ob Novem letu 1961 pomiloščenih 45 oseb, med letom je bilo pomiloščenih 8 oseb.

Komisija za odlikovanja:

Sestava komisije: predsednik Niko Šilih, člani: Rudolf Ganziti, Jože Kladivar, Ljubo Mlakar, Ivan Novak-Očka in Mirko Zlatnar.

Komisija je imela 10 sej.

Komisija za odlikovanje je v letu 1960 obravnavala 1799 predlogov. Od teh je predlagala zvezni komisiji za odlikovanja 1483 primerov, kjer je šlo za:

Red zasluge za narod I. stopnje	2
Red zasluge za narod II. stopnje	1
Red zasluge za narod III. stopnje	8
Medalja zasluge za narod	1
Red bratstva in edinstva II. stopnje	8
Red dela I. stopnje	22
Red dela II. stopnje	91
Red dela III. stopnje	607
Medalja dela	743
Skupaj	1483

Od predlaganih odlikovanj je zvezna komisija sprejela 1362 predlogov.

Do vštetega 31. 12. 1960 je bilo v LR Sloveniji odlikovanih 11 364 oseb, od tega 1626 ali 15,1 % žensk.

Komisija za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča:

Sestava komisije: predsednik Viktor Avbelj, člani: ing. Rudolf Cimolini, dr. Marijan Dermastia, Franc Drobež, ing. Jože Majdič, ing. Ciril Mravlja, Bojan Polak in ing. Lojze Rojc.

Komisija je imela 3 seje.

Komisija za nagrajevanje uslužbencev republiških organov:

Sestava komisije: predsednik Peter Zorko, člani: Henrik Bartl, dr. Saša Cvahte, Božidar Gorjan, Zoran Hudales, Stane Melihar, Rado Miklič, Bogo Premelč in Milan Skitek.

Komisija je v letu 1960 obravnavala 402 predloga za dodelitev nagrad, ugodno je rešila 396 predlogov ter je za to dodelila v skupnem znesku neto 12 278 600 dinarjev nagrad.

Komisija je imela 10 sej.

Komisija za postavitev spomenika Borisu Kidriču:

Sestava komisije: predsednik Stane Kavčič, člani: dr. Heli Modic, ing. Lojze Rojec, Janko Rudolf, ing. Marjan Tepina, Josip Vidmar, Janez Vipotnik.

Komisija je imela 5 sej.

Komisija za perspektivni plan:

Ustanovljena je bila dne 10. 5. 1960. Sestava komisije: predsednik Viktor Avbelj, člani: Tone Bole, dr. Marijan Dermastia, Jože Ingolič, ing. Viktor Kotnik, Mitja Ribičič, Niko Šilih, dr. Joža Vilfan.

Komisija je imela 11 sej.

Komisija za mejna vprašanja:

Ustanovljena je bila 10. 5. 1960.

Sestava komisije: predsednik dr. Marijan Dermastia, člani: ing. Peter Aljančič, dr. Danilo Dougan, Drago Druškovič, Lojze Grobelnik, Slavko Ježˇ, Vladimir Kadunec, Niko Kavčič, Sveto Kobal, Bojan Lubej, Rudi Lukman, dr. Ivo Murko, dr. Bogdan Novak, Jožko Slavič, tajnik: Bogo Premelč.

Komisija je imela 3 seje.

Komisija za prošnje in pritožbe:

Ustanovljena je bila 18. 3. 1960.

Sestava komisije: predsednik Ada Krivic, člani: Ivan Bertoncelj, Rudi Ganziti, Božidar Gorjan, Jože Kladivar, Riko Kolenc, Jože Pavličič, tajnik: Rihard Knez.

Komisija je imela 2 seji.

Komisija za izgradnjo novega upravnega poslopja IS in republiških upravnih organov:

Ustanovljena je bila 13. 12. 1960.

Sestava komisije: predsednik Peter Zorko, člani: ing. arh. Jurij Jenšterle, Martin Lorbar, ing. arh. Vladimir Mušič, Evgen Ravnik, dr. Miro Saje, ing. arh. Marko Šlajmer, Bojan Škrk, ing. Jože Unk, Anton Vidovič.

Komisija je imela 10 sej.

Administracija Izvršnega sveta

Administracijo Izvršnega sveta sestavljajo kabineti, administrativni sekretariat, samostojni uradi in svetovalci Izvršnega sveta.

Kabinete imajo predsednik, vsak podpredsednik in drugi člani Izvršnega sveta, za katere to določi Izvršni svet.

Administrativni sekretariat ima naslednje temeljne notranje organizacijske enote: urad sekretarja, protokol in finančno-ekonomski oddelek. Vodstvo teh enot je neposredno podrejeno pomočniku sekretarja Izvršnega sveta.

V uradu sekretarja se administrativno pripravljajo, zbirajo in urejajo zadeve za seje Izvršnega sveta, njihovih odborov in komisij.

Protokolarne, personalne in finančno materialne zadeve se vodijo v prej navedenih organizacijskih enotah administrativnega sekretariata.

Samostojni uradi so: urad za prošnje in pritožbe, urad za zunanje zadeve, urad za tehnično pomoč in urad za manjšinska vprašanja. Na novo je bila dne 15. 1. 1960 ustanovljena Uprava za kadrovska vprašanja.

Dne 13. 6. 1960 je bil ob ustanovitvi sekretariata Izvršnega sveta za informacije ukinjen urad za informacije.

Urad za prošnje in pritožbe je prejel v 1960. letu 2691 novih vlog, to je 356 vlog več kot v letu 1959.

Primerjalne tabele za leto 1959 in 1960 nam prikažejo takole stanje vlog:

1. Po vrsti:	Leta 1959	Leta 1960
premoženjsko-pravne zadeve	130	138
gospodarstvo in finance	301	343
uprava in sodstvo	148	211
delovna razmerja	256	296
socialno in zdravstveno varstvo	582	770
šolstvo in prosveta	16	20
stanovanjske zadeve	735	695
razno	167	218
	2335	2691

2. Po okrajih:	Leta 1959	Leta 1960
Celje	338	457
Gorica	126	121
Koper	130	117
Kranj	199	204
Ljubljana	709	797
Maribor	521	587
Murska Sobota	88	105
Novo mesto	208	258
Iz drugih republik	—	45
	2335	2691

3. Po poklicih:	Leta 1959	Leta 1960
Delavci	1121	1066
Kmetje	363	401
Uslužbenci	339	359
Upokojenci	322	486
Organizacije, kolektivi	39	21
Drugi	151	358
	2335	2691

Ugodno je bilo rešenih 30 % zadev.

Urad je v l. 1960 sodeloval tudi pri formiranju in usposabljanju snujočih se služb za prošnje in pritožbe pri okrajnih ljudskih odborih kakor tudi pri oživljanju odborniških komisij za prošnje in pritožbe.

Urad je dajal največji poudarek proučevanju in reševanju zadev iz delovnopravnega, stanovanjskega in socialnopolitičnega področja ter je svoje ugotovitve, opažanja in predloge občasno posredoval Izvršnemu svetu in Komisiji Izvršnega sveta za prošnje in pritožbe, ki je bila ustanovljena v aprilu 1960.

Urad za zunanje zadeve pri Izvršnem svetu opravlja strokovne zadeve iz republiške pristojnosti v zvezi z izvrševanjem mednarodnih pogodb in sporazumov na ozemlju LRS, vzdržuje stike s tujimi konzularnimi predstavništvi ter posreduje pri dajanju mednarodne pravne pomoči v konzularnih in upravnih zadevah.

Urad za manjšinska vprašanja opravlja strokovne zadeve iz republiške pristojnosti na področju narodnih manjšin LR Slovenije, kolikor to ne spada v področje drugih republiških upravnih organov; spremlja in koordinira dela teh organov, zavodov in organizacij, kolikor se tiče narodnih manjšin in sodeluje z njimi pri obravnavanju teh vprašanj; daje Izvršnemu svetu analize, poročila in predloge za urejanje teh vprašanj.

Urad za tehnično pomoč:

Med letom 1960 je bilo iz naslovov tehnične pomoči v LR Sloveniji odprtih sredstev (v deviznih dinarjih) 896 184 500 dinarjev, od tega je bilo porabljenih 171 431 250 dinarjev za 198 štipendij, 47 550 000 dinarjev za 13 ekspertov in 390 650 250 dinarjev za opremo, ki je že dobavljena ali pa so že zanje sklenjene pogodbe. Druga sredstva v znesku 286 553 000 dinarjev so: že angažirana za 70 štipendij in 14 ekspertov (126 029 250 din), za zvezna centra za instruktorje tekstilne in gradbene stroke (122 273 750 din) in sredstva, dodeljena na podlagi sodelovanja ali kooperacije s tujimi firmami (38 250 000 din).

Po sporazumu o znanstveno-tehničnem sodelovanju so naše gospodarske organizacije porabile 11 723 063 deviznih dinarjev za prakse 28 strokovnjakov, delovanje 3 ekspertov in nabavo 4 tehničnih dokumentacij. Iz vzhodnih in azijsko-afriških dežel je bilo na praksi v LR Sloveniji 113 strokovnjakov.

Novo delovno področje urada je bilo iskanje in zbiranje izvedencev za delovanje v azijsko-afriških in južnoameriških deželah po programu Tehnične po-

moči Organizacije Združenih narodov in sprejemanje tujega strokovnega kadra iz teh dežel na prakso v naših gospodarskih in drugih organizacijah.

Uprava za kadrovska vprašanja, ki je začela delovati v prvi polovici 1960. leta, je osnovala evidenco o vodilnih in strokovnih kadrih za večino republiških organov, zavodov, ustanov in organov družbenega upravljanja. Končane so vse priprave za evidentiranje vodilnega in strokovnega osebja pri okrajnih ljudskih odborih in v pomembnejših gospodarskih organizacijah. Obravnavala je kadrovske spremembe v svetih, odborih, komisijah ter drugih organih, ki jih imenuje Izvršni svet v celoti ali samo določeno število njihovih članov.

Na razpise uprave za personalne zadeve pri Zveznem izvršnem svetu je zbirala priglasitve in obravnavala pogoje kandidatov za pogodbeno zaposlitev naših strokovnjakov v afriško-azijskih deželah.

Uprava opravlja tudi vse personalno-tehnične posle za kader, ki ga imenuje Izvršni svet.

Strokovni sveti

Število strokovnih svetov kot posvetovalnih organov Izvršnega sveta se je v letu 1960 znižalo od 10 na 9, ker je bil 30. 12. 1960 odpravljen Strokovni svet za gozdarstvo.

Strokovni svet za industrijo je imel 2 seji, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:

— perspektivni plan industrije gradbenega materiala,
— strokovna poročila za montažne strope,
— načela za načrtovanje sodobne stanovanjske kuhinje,
— požarno projektiranje stanovanjskih stavb,
— osnutek tez za razvoj industrije v LR Sloveniji v razdobju 1961—1965.

Predsednik strokovnega sveta za industrijo je ing. Viktor Kotnik.

Strokovni svet za vodno gospodarstvo je imel 3 seje, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:

— reorganizacija vodnogospodarske službe,
— vodnogospodarske smernice za melioracijo Ljubljanskega barja.

Predsednik strokovnega sveta za vodno gospodarstvo je ing. Pavle Žaucer, predsednik Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS.

Strokovni svet za turizem je imel 4 seje, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:

— načela za odobravanje kreditov za turizem in gostinstvo iz republiškega investicijskega sklada v letu 1960,
— priprave za turistično sezono za leto 1960,
— smernice Izvršnega sveta za razvoj turizma v Sloveniji,
— strokovna vzgoja gostinskega kadra.

Predsednik strokovnega sveta za turizem je dr. Danilo Dougan.

Strokovni svet za urbanizem in komunalne zadeve je imel 2 seji, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:

— organizacija in program dela Urbanističnega inštituta LR Slovenije,
— programska problematika koprskega obalnega pasu,
— zazidalni načrt za mesto Šoštanj.

Predsednik strokovnega sveta za urbanizem in komunalne zadeve je Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

Strokovni svet za stanovanjsko izgradnjo je imel 2 seji, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:
— organizacija in delo občinskih skladov za zidanje stanovanjskih hiš,
— važnejši problemi pri izvajanju stanovanjske reforme,
— predlog strokovnega priporočila o načelih za določanje toplotne zaščite in za izračun potrebne toplote v stanovanjskih stavbah.

Predsednik strokovnega sveta za stanovanjsko izgradnjo je Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

Strokovni svet za promet je imel 3 seje, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:
— osnutek zakona o organizaciji Jugoslovanskih železnic,
— osnutek zakona o organizaciji Jugoslovanskih pošt, telegrafa in telefona,
— osnutek zakona o lukah in pristaniščih,
— osnutek temeljnega zakona o javnih cestah,
— predlog perspektivnega plana za razvoj prometa v LR Sloveniji v letih 1961—1965,
— predlog predračuna cestnega sklada LR Slovenije za leto 1961.

Predsednik strokovnega sveta je Martin Gosak, predsednik občinskega ljudskega odbora Trbovlje.

Strokovni svet za geodezijo v letu 1960 ni imel seje.

Predsednik strokovnega sveta za geodezijo je Mirko Zlatnar, ljudski poslanec.

Strokovni svet za hidrometeorologijo v letu 1960 ni imel seje.

Predsednik strokovnega sveta za hidrometeorologijo je ing. Tine Mastnak, pomočnik republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo.

Strokovni svet za statistiko je imel 3 seje, na katerih je obravnaval tale važnejša vprašanja:
— predlog plana statističnih raziskovanj za leto 1961,
— predlog zakona o statistiki,
— statistične službe za potrebe občinskih ljudskih odborov,
— vzgoja statističnih kadrov in statistične vzgoje.

Predsednik strokovnega sveta za statistiko je dr. Lev Gerzinič, direktor Ekonomskega inštituta LRS.

2. Republiška uprava

V Ljudski republiki Sloveniji so bili ob koncu leta 1960 tile samostojni organi republiške uprave: 4 državni sekretariati, 5 republiških svetov, 10 sekretariatov Izvršnega sveta, 5 upravnih zavodov, 2 upravi, 1 inšpektorat, 9 komisij in 1 direkcija.

Državni sekretariat za notranje zadeve LRS opravlja upravne zadeve na področju državne varnosti in javnega reda, svobode in pravic državljanov, družbenega in osebnega premoženja, izvrševanja kazni, notranjega miru in reda ter državljanskih stanj. Državni sekretar za notranje zadeve je Vladimir Kadunec.

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS opravlja upravne zadeve na področju pravosodja, spremlja delo advokature in opravlja določene zadeve v zvezi s pomilostitvami. Državni sekretar za pravosodno upravo je Jože Pavličič.

Državni sekretariat za finance LRS opravlja upravne zadeve na področju finančnih obveznosti družbenih organizacij in posameznikov do družbene skupnosti. Na kreditnem področju obravnava vprašanja kreditov, pripravlja in izvršuje republiški proračun, kontrolira proračunsko poslovanje, opravlja finančno nadzorstvo nad poslovanjem gospodarskih in družbenih organizacij ter zadev splošnega ljudskega premoženja. Državni sekretar za finance LRS je član Izvršnega sveta Matija Maležič.

V sestavi Državnega sekretariata za finance je Uprava za dohodke LRS. Državni sekretariat za finance je nadzorstveni organ za Geodetsko upravo LRS.

Državni sekretariat za blagovni promet LRS spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana na področju blagovnega prometa, skrbi za pravilno organizacijo in delovanje tržišča ter opravlja na področju celotnega blagovnega prometa druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, kolikor niso posamezne zadeve s tega področja dane v pristojnost drugim republiškim upravnim organom. Državni sekretar za blagovni promet LRS Miran Košmelj je bil 15. 1. 1960 razrešen zaradi prevzema druge dolžnosti. Na njegovo mesto je bil imenovan dr. Marijan Dermastia.

V sestavi Državnega sekretariata za blagovni promet LRS je Tržni inšpektorat LRS.

Svet za šolstvo opravlja zadeve na področju šolstva, predšolske vzgoje in predvojaške vzgoje. Svet je nadzorstveni organ za Zavod LRS za napredek šolstva. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 30 članov sveta. Predsednik Sveta za šolstvo LRS je član Izvršnega sveta Vladko Majhen, sekretar pa Ludvik Gabrovšek.

Svet za kulturo in prosveto LRS opravlja zadeve na področju umetnosti, ljudske prosvete, telesne kulture, radijske oddajne službe, filma, založništva, umetniških akademij in drugih oblik kulturnega življenja ali delovanja. Nadzorstvene pravice in dolžnosti izvršuje svet nasproti Državnemu arhivu LRS ter Zavodu za varstvo kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov sveta. Predsednik sveta je član Izvršnega sveta Boris Kocijančič.

Svet za znanost opravlja na področju znanosti izvršilne in upravne zadeve iz republiške pristojnosti in je nadzorstveni organ za znanstvene zavode. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov.

Predsednik Sveta za znanost LRS je dr. Jože Vilfan, podpredsednik Izvršnega sveta.

Upravne zadeve iz pristojnosti Sveta za kulturo in prosveto LRS in iz pristojnosti Sveta za znanost LRS opravlja Sekretariat za kulturo, prosveto in znanost LRS. Sekretar za kulturo, prosveto in znanost je Beno Zupančič.

Svet za zdravstvo LRS opravlja zadeve na področju zdravstvenega varstva. Svet je nadzorstveni organ za Sanitarni inšpektorat LRS in za Centralni higienski zavod. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov sveta. Predsednik Sveta za zdravstvo je član Izvršnega sveta Niko Šilih. Sekretar Sveta za zdravstvo dr. Tone Ravnikar je bil dne 12. 2. 1960 razrešen zaradi prevzema druge dolžnosti. Na njegovo mesto je bil imenovan dr. Jože Benigar.

Svet za socialno varstvo LRS opravlja zadeve na področju splošnega skrbstva, varstva družine, skrbništva in invalidskega varstva. Svet kot kolegijski organ sestavljajo predsednik in 31 članov. Predsednik sveta je član Izvršnega sveta Ada Krivic. Sekretar Sveta za socialno varstvo LRS je Pavle Bojc.

Sekretariat IS za zakonodajo in organizacijo pripravlja osnutke pravnih predpisov Ljudske skupščine LRS in Izvršnega sveta, kolikor to ne spada v pristojnost drugih republiških upravnih organov, daje mnenje Izvršnemu svetu ali republiškim upravnim organom glede končnega besedila osnutkov predpisov in organizacijskih ukrepov, proučuje vprašanja ustavnega in pravnega sistema, pazi na zakonitost predpisov in organizacijskih ukrepov, pazi na zakonitost predpisov republiških upravnih organov in ljudskih odborov, skrbi za izvajanje predpisov o volitvah v predstavniška telesa in v organe delavskega samoupravljanja, opravlja nadzorstvo nad Uradnim listom LRS in skrbi za objavo republiških predpisov ter predpisov okrajnih ljudskih odborov v Uradnem listu LRS. Sekretar za zakonodajo in organizacijo je dr. Jože Globevnik.

Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana kot celote, proučuje vprašanja gospodarskega sistema, spremlja delovanje gospodarskega sistema in tekoče gospodarske politike, spremlja izvajanje investicij v LRS, daje Izvršnemu svetu analize in poročila o gibanju gospodarstva ter predlaga ustrezne ukrepe, daje Izvršnemu svetu mnenja o osnutkih predpisov in ukrepov s področja gospodarstva kot celote in sodeluje pri izdelavi republiškega družbenega plana. Sekretar za splošne gospodarske zadeve je bil do 15. 4. 1960 dr. Danilo Dougan, dne 27. 5. 1960 pa je bil na njegovo mesto imenovan Milan Kristan.

Sekretariat IS za splošne gospodarske zadeve je nadzorstveni organ za Republiško komisijo za potrjevanje investicijskih programov.

Sekretariat IS za industrijo in obrt spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje proizvodnje, delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju industrije, gradbeništva in obrti, daje Izvršnemu svetu poročila in predloge za ustrezne ukrepe, skrbi za izvajanje predpisov o industrijskih in tehničnih inšpekcijah in opravlja druge upravne zadeve na področju industrije, gradbeništva in obrti. Sekretar za industrijo in obrt je ing. Viktor Kotnik, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata so elektroenergetski inšpektorat LRS, Inšpektorat parnih kotlov LRS in rudarskometalurški inšpektorat LRS.

Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje proizvodnje, delovanje gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju kmetijstva, goz-

darstva in vodnega gospodarstva ter razvoj zadružništva, daje o teh vprašanjih Izvršnemu svetu poročila in predloge za ustrezne ukrepe ter opravlja druge upravne zadeve na navedenih področjih. Sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo je Jože Ingolič, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata sta Kmetijski inšpektorat LRS in Veterinarski inšpektorat LRS.

Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve spremlja izvrševanje družbenega plana in opravlja druge upravne zadeve na področju urbanizma, stanovanjske izgradnje in komunalnih zadev. Sekretar za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve je Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata je Gradbeni inšpektorat LRS. Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve je nadzorstveni organ za Republiško komisijo za revizijo projektov.

Sekretariat IS za promet spremlja izvrševanje republiškega družbenega plana, gibanje gospodarstva, gospodarskega sistema in gospodarskih ukrepov na področju prometa, daje o teh vprašanjih Izvršnemu svetu poročila in predloge ter opravlja druge upravne zadeve na tem področju. Sekretar za promet je Bojan Polak, član Izvršnega sveta.

Sekretariat IS za promet je nadzorstveni organ za Upravo za ceste LRS.

Sekretariat IS za delo opravlja upravne zadeve na področju sistema plač, strokovnih kvalifikacij in strokovne izobrazbe delavcev in uslužbencev v gospodarstvu, inšpekcije dela, zaposlovanja delavcev in socialnega zavarovanja ter druge zadeve s področja dela in delovnih razmerij. Sekretar za delo Janko Rudolf je bil 15. 1. 1960 razrešen zaradi prevzema druge dolžnosti. Na njegovo mesto je bil imenovan Miran Košmelj, član Izvršnega sveta.

V sestavi sekretariata je Inšpektorat dela LRS.

Sekretariat IS za občo upravo opravlja upravne zadeve na področju izvrševanja predpisov o organizaciji republiških organov in zavodov ter upravnih organov in zavodov ljudskih odborov, na področju delovnih razmerij, strokovne izobrazbe uslužbencev državnih organov in zavodov in sistemizacije, skrbi za izboljšanje administrativnega poslovanja in opravlja druge upravne zadeve iz republiške pristojnosti, ki ne sodijo v delovno področje kakšnega drugega republiškega upravnega organa. Sekretar za občo upravo je Mirko Tušek.

Sekretariat je nadzorstveni organ za Hidrometeorološki zavod LRS.

Sekretariat IS za narodno obrambo opravlja upravne zadeve na področju organizacije in mobilizacije virov in sil države za narodno obrambo ter strokovno službo za Izvršni svet in za odbor IS za narodno obrambo. Sekretar za narodno obrambo je polkovnik JLA Ferdo Šetrajčič.

Sekretariat IS za informacije opravlja upravne zadeve na področju informacij. Sekretariat je bil ustanovljen 13. 6. 1960 z uredbo Izvršnega sveta (Uradni list LRS, št. 22-124/60). Sekretar za informacije je Božidar Gorjan.

Zavod LRS za gospodarsko planiranje proučuje stanje in razvoj gospodarstva, izdeluje republiške gospodarske plane, spremlja in analizira izvrševanje teh planov in opravlja druge upravne zadeve, ki se tičejo gospodarskih planov in metode planiranja. Direktor zavoda je Mirko Jamar.

Zavod LRS za statistiko zbira in obdeluje statistične podatke, strokovno vsklajuje statistično službo v LR Sloveniji in opravlja druge upravne posle na področju statistične službe. Direktor zavoda je Rajko Kiauta.

Uprava za ceste opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju cestne službe. Uprava je pod nadzorstvom Sekretariata IS za promet. Direktor Uprave za ceste LRS je ing. Rudolf Cimolini.

Geodetska uprava LRS opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju geodetske in katastrske službe. Uprava je pod nadzorstvom Državnega sekretariata za finance LRS. Direktor Geodetske uprave je Anton Košir.

Direkcija za ureditev ljubljanskega prometnega vozlišča opravlja upravne in gospodarske zadeve iz republiške pristojnosti v zvezi s preureditvijo in izgradnjo ljubljanskega prometnega vozlišča. Direktor je ing. Jože Majdič.

Sanitarni inšpektorat LRS opravlja s posebnimi predpisi določene upravne zadeve na področju sanitarnega nadzorstva. Inšpektorat je pod nadzorstvom Sveta za zdravstvo LRS. Glavni sanitarni inšpektor dr. Stanko Lajevec je bil dne 12. 2. 1960 razrešen zaradi prevzema druge dolžnosti, na njegovo mesto je bil imenovan dr. Tone Ravnikar.

Komisija za telesno kulturo LRS obravnava vprašanje s področja telesne kulture in daje Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS in Zvezni komisiji za telesno kulturo mnenja in predloge o predpisih in drugih ukrepih, ki so potrebni za razvoj telesne kulture. Predsednik komisije je bil do 25. 10. 1960 Mitja Ribičič, nato pa Bojan Polak, član Izvršnega sveta.

Komisija za uslužbenske zadeve LRS opravlja tiste upravne zadeve s področja uslužbenskih zadev, kot jih določa zakon o javnih uslužbencih. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Niko Šilih.

Komisija LRS po 164. členu zakona o pokojninskem zavarovanju odloča o priznanju pravice do pokojnine po 2. odstavku 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Niko Šilih.

Komisija LRS po 172. členu zakona o pokojninskem zavarovanju daje mnenja o štetju določenih obdobij v pokojninsko dobo. Predsednik komisije je Fedor Kovačič, pomočnik državnega sekretarja v Državnem sekretariatu za finance LRS.

Komisija za upokojene vojaške osebe opravlja naloge po 5. členu uredbe o komisijah za upokojene vojaške osebe. Predsednik komisije je podpredsednik Izvršnega sveta Viktor Avbelj.

Komisija za verska vprašanja opravlja naloge, določene z uredbo o organizaciji in delu komisije. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Boris Kocijančič.

Komisija za nacionalizacijo najemnih zgradb in gradbenih zemljišč opravlja tiste upravne zadeve, za katere je pristojna po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Predsednik komisije je član Izvršnega sveta Mitja Ribičič.

Komisija za narodne parke opravlja naloge, določene z zakonom o narodnih parkih. Predsednik komisije je Milko Goršič, član Izvršnega sveta.

Komisija LRS za zadeve požarnega varstva je bila ustanovljena 20. 7. 1960. Komisija obravnava vprašanja s področja preventivnega in represivnega požarnega varstva. Predsednik komisije je Ivan Lokovšek-Jan, pomočnik državnega sekretarja v Državnem sekretariatu za notranje zadeve LRS.

V letu 1960 sta bili odpravljeni Uprava za gozdarstvo LRS in Uprava za vodno gospodarstvo LRS.

3. Disciplinska sodišča

Disciplinsko sodišče LR Slovenije kot disciplinsko sodišče prve stopne je pristojno za sojenje disciplinskih prestopkov uslužbencev republiških organov in zavodov ter uslužbencev organizacij, nad katerimi opravljajo nadzorstvo republiški organi.

Disciplinsko sodišče LR Slovenije je v letu 1960 obravnavalo 20 disciplinskih prestopkov. Od tega je izreklo 14 obsodilnih sodb, 6 postopkov pa je ustavilo.

Višje disciplinsko sodišče LR Slovenije je kot republiško višje disciplinsko sodišče LR Slovenije pristojno za reševanje pritožb zoper sodbe okrajnih disciplinskih sodišč in zoper sodbe disciplinskega sodišča LR Slovenije.

Zoper sodbe prvostopenskih disciplinskih sodišč je bilo vloženih na Višje disciplinsko sodišče skupno 21 pritožb. Višje disciplinsko sodišče je v 12 primerih pritožbe zavrnilo in potrdilo sodbe prvostopenskih disciplinskih sodišč; v 9 primerih pa je pritožbam ugodilo.

Zakoni in drugi predpisi republiških organov iz leta 1960

V letu 1960 je Ljudska skupščina LRS sprejela 52 zakonov in odlokov. Na predlog Izvršnega sveta je sprejela 50 zakonov in odlokov, dva pa je sprejela po lastni spodbudi. Ljudska skupščina je sprejela tudi 12 sklepov o izvolitvah.

Izvršni svet je sprejel 81 uredb, odlokov in odločb z normativno vsebino in 59 odločb o imenovanjih.

Upravni organi so izdali v 1960. letu 36 upravnih predpisov.

V pregledu so zajeti samo splošni pravni predpisi. Razporejeni so po upravnih področjih.

1. Industrija, gradbeništvo, obrt

Zakon o izkoriščanju gline, peska, proda in kamna

Zakon o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo v Ljubljani

2. Kmetijstvo in gozdarstvo

Zakon o hidromelioracijskih sistemih in o izkoriščanju kmetijskega zemljišča na območju hidromelioracijskih sistemov

Zakon o ukrepih za napredek živinorejske proizvodnje

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu voda

2 odloka o določitvi odstotka zemljišča pri arondaciji

Odlok o osnovnih načrtih ter o ekonomsko-tehnični dokumentaciji za izkoriščanje kmetijskega zemljišča

*

Odlok o razglasitvi ribezove rje, krompirjeve plesni in progaste žitne rje za nevarne rastlinske bolezni

3. Blagovni promet

Resolucija o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o razvoju in problemih turizma, gostinstva in družbene prehrane v LR Sloveniji

*

Odlok o spremembah odloka o najvišjih prodajnih cenah smrekove in jelove hlodovine za žaganje

Odločba o dopolnitvi odločbe o ustanovitvi Uprave silosov in skladišč LRS

4. Delo

Zakon o delovnih razmerjih kmetijskih delavcev v zasebnih kmetijskih gospodarstvih

Odlok o določitvi osnove ter višine splošnega prispevka od kmetijskih dohodkov in splošnega osebnega prispevka zavarovancev za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Resolucija o razdeljevanju osebnih dohodkov po delu in o strokovnem izobraževanju proizvajalcev

*

Uredba o postopku pri volitvi članov, ki jih volijo kmetijski proizvajalci v upravni odbor sklada za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev

Uredba o pogojih za nadaljnjo delavnost organizacij in skladov za zdravstveno varstvo kmetijskih proizvajalcev

Odlok o razdelitvi splošnih stopenj prispevka za socialno zavarovanje na stopnje za posamezne panoge zavarovanja v letu 1960

Odločba o prenehanju Zavoda za proučevanje dela in varnosti pri delu LRS

Odločba o ustanovitvi Zavoda LRS za produktivnost dela
Odločba o ustanovitvi Zavoda LRS za zdravstveno in tehnično varnost
Odločba o ustanovitvi Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev

5. Splošne gospodarske zadeve

Odlok o določitvi roka za razpis rednih volitev v delavske svete
Odlok o spremembi odloka o naložitvi sredstev republiškega investicijskega sklada
Odlok o pogojih za posojila iz republiškega investicijskega sklada za investicije na področju industrije za leto 1960

6. Družbeno planiranje

Družbeni plan LR Slovenije za leto 1960
Odlok o spremembi in dopolnitvi družbenega plana LR Slovenije za leto 1960

7. Finance in skladi

Zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1960
Odlok o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960
Zakon o določitvi udeležbe občin in okrajev v skupnih virih dohodkov
Zakon o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1959
Zakon o skladu LR Slovenije za pospeševanje kulturnih delavnosti
Zakon o skladu LR Slovenije za pospeševanje založništva
Zakon o načinu uporabe dodatnih sredstev za gradnjo sodnih poslopij
Odlok o začasnem financiranju republiških potreb v I. tromesečju 1961
Odlok o potrditvi zaključnega računa Republiškega investicijskega sklada za leto 1959
Odlok o spremembi predračuna Vodnega sklada LR Slovenije za leto 1960
2 sklepa o dodelitvi sredstev iz rezervnega sklada LRS

*

Uredba o postopku za raziskovanje prilastitev državnih zemljišč bivših agrarnih skupnosti
3 odloki o določitvi akontacije dohodnine ter občinskih doklad za I., II. oziroma III. tromesečje 1960
Odlok o stopnji prispevka za gospodarske kadre, ki ga plačujejo v letu 1960 zasebne obrti
Odlok o razdelitvi prispevka za gospodarske kadre
Odlok o oprostitvi časopisnih podjetij plačevanja proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev za leto 1960
Odlok o minimalnih gradbenih in higienskih pogojih za določanje stavb, za katere se plačuje hišnina, in o postopku za ugotavljanje teh pogojev

Odlok o določitvi količin vina in žganja, ki jih smejo proizvajalci porabiti doma v proizvajalni dobi 1960/61 brez plačila prometnega davka

Odlok o voznih olajšavah na avtobusih, za katere se daje regres iz republiškega proračuna

8. Šolstvo

Zakon o preosnovanju nekaterih fakultet Univerze v Ljubljani
Zakon o Visoki šoli za telesno kulturo
Zakon o Višji agronomski šoli v Mariboru
Zakon o Višji stomatološki šoli v Mariboru
Zakon o Višji pravni šoli v Mariboru
Zakon o Višji pomorski šoli v Piranu
Zakon o posebnem šolstvu
Zakon o Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani
Zakon o visokem šolstvu v Ljudski republiki Sloveniji

*

Uredba o srednji strokovni šoli za notranje zadeve

Odlok o sprejemnih izpitih absolventov določenih šol za vpis na ustrezno fakulteto Univerze v Ljubljani

Odlok o načinu izvedbe razpisa in o pogojih razpisa za vpis v višje strokovne šole

Odlok o načinu izvedbe razpisa in o pogojih razpisa za vpis v gimnazije in strokovne šole

Odlok o predizobrazbi učencev v gospodarstvu

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Naravoslovne fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Filozofske fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Pravne fakultete v Ljubljani

2 odločbi o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Ekonomske fakultete v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Fakultete za elektrotehniko in strojništvo v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Fakultete za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Fakultete za splošno medicino in stomatologijo v Ljubljani

Odločba o potrditvi odločbe o spremembah in dopolnitvah statuta Fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v Ljubljani

Odločba o odpravi Nižje gozdarske šole v Idriji

Odločba o odpravi Vajenske šole v Križevcih pri Ljutomeru

Odločba o odpravi Vajenske šole za razne stroke v Ajdovščini

Odločba o odpravi Vajenske šole za razne stroke v Železnikih

Odločba o spremembah odločbe o ustanovitvi Zavoda za šolski in poučni film

9. Prosveta, kultura, znanost

Priporočilo o televiziji v Ljudski republiki Sloveniji

*

Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o Inštitutu za elektroniko
Odlok o obveznem pošiljanju tiskov študijskim knjižnicam
Odlok o spremembah in dopolnitvah statuta Sklada Borisa Kidriča

10. Zdravstvo

Zakon o naravnih zdravilnih sredstvih in o naravnih zdraviliščih

11. Socialno varstvo

Zakon o rejništvu

*

Odlok o spremembi odloka o dodelitvi preživnin babicam

12. Organizacije

2 zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS
Prečiščeno besedilo zakona o območjih okrajev in občin
Resolucija o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o delu v letu 1959
Odlok o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije
Odlok o potrditvi uredbe o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije
Odlok o spremembah in dopolnitvah poslovnika Ljudske skupščine LRS

*

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS
Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanovitvi, delovnem področju in delu Strokovnega sveta Izvršnega sveta za turizem
Uredba o ustanovitvi Sekretariata Izvršnega sveta za informacije
Uredba o odpravi Uprave za gozdarstvo LRS
Uredba o ustanovitvi Komisije LRS za zadeve požarnega varstva
Odlok o drugi dopolnitvi odloka o pooblastitvi odbora Izvršnega sveta za splošna in upravna vprašanja za odločanje v določenih zadevah iz pristojnosti Izvršnega sveta
Odlok o pooblastitvi sekretarja Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, da predpiše pravilnik o oddajanju stanovanj, s katerimi razpolaga Izvršni svet Ljudske skupščine LRS
Odlok o ustanovitvi Komisije Izvršnega sveta za mejna vprašanja
Odlok o ustanovitvi Komisije Izvršnega sveta za prošnje in pritožbe
Odločba o pooblastitvi Sekretariata IS za občo upravo, da daje soglasje za honorarje v komisijah za preko 300 din od ure

13. Sodstvo

Zakon o začetku uporabljanja določb kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu

Odlok o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Odlok o ustanovitvi okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah ter o njegovem krajevnem območju

Odlok o ustanovitvi in krajevnem območju okrožnega sodišča v Kranju

Odlok o ustanovitvi okrajnega sodišča na Jesenicah ter o njegovem krajevnem območju

Odlok o ustanovitvi okrajnega sodišča v Žalcu ter o njegovem krajevnem območju

*

Odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o novi določitvi števila sodnikov pri okrajnih sodiščih v Ljudski republiki Sloveniji

Odlok o pomilostitvi obsojenih oseb

14. Notranje zadeve

Uredba o opozorilih na posodah z vnetljivimi tekočinami in na jeklenkah

15. Splošna uprava

Odlok o spremembah odloka o nagradah in povračilih poslancem Ljudske skupščine LRS

*

Uredba o brezplačnem stanovanju in kurivu učnega in vzgojnega osebja

Uredba o spremembi uredbe o prejemkih funkcionarjev in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Odlok o višini dnevnic za uradna potovanja, nadomestila za ločeno življenje in kilometrine za uslužbence republiških organov

Odlok o posebnem dodatku za učno in vzgojno osebje na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih

Odlok o honorarjih na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih

Odlok o posebnem dodatku za učno osebje določene specialnosti na strokovnih šolah

Odlok o začetku izplačevanja novih položajnih plač sodnikom nekaterih sodišč

Odlok o posebnem dodatku rektorju in prorektorju Univerze v Ljubljani, rektorjem umetniških akademij, dekanom in prodekanom fakultet Univerze v Ljubljani

Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o okvirih za določanje položajnih plač tajnikov ljudskih odborov

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata sveta za šolstvo LRS

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Zavoda za napredek šolstva LRS

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata LRS za kulturo, prosveto in znanost

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata sveta za zdravstvo LRS

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo

Odlok o začetku izplačevanja novih položajnih plač fakultetnim učiteljem in sodelavcem

Odlok o spremembah odloka o okvirih za določanje položajnih plač uslužbencev republiških organov

Odlok o dodelitvi novoletne nagrade uslužbencem in delavcem republiških državnih organov in zavodov

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata Izvršnega sveta za narodno obrambo

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Javnega pravobranilstva LRS

Odlok o sistemizaciji delovnih mest Sekretariata sveta za socialno varstvo LRS

STATISTIČNI PODATKI

Zavoda LR Slovenije za statistiko

DRUŽBENA UREDITEV

OBČINE V LR SLOVENIJI

Po številu prebivalstva

	Število občin po številu prebivalstva v tisočih								Skupno število naselij
	skupaj	do 5	nad 5–10	nad 10–15	nad 15–20	nad 20–25	nad 25–30	nad 30	
31. XII. 1959	89	6	19	14	26	7	6	13	6 021
31. XII. 1960	83	3	17	13	26	6		11	6 017

Po površini

	Število občin po površini v km²									Skupna površina LRS v km²
	skupaj	do 20	nad 20–25	nad 50–100	nad 100–150	nad 150–200	nad 200–250	nad 250–300	nad 300	
31. XII. 1959	89	4	6	7	12	13	15	9	23	20 251
31. XII. 1960	83	4	4	6	9	11	14	9	26	20 251

ODBORNIKI OKRAJNIH LJUDSKIH ODBOROV

Po spolu in starostnih skupinah

		Skupaj	Spol		Starostne skupine							
			moški	ženske	do 25	26–30	31–35	36–40	41–45	46–50	51–55	nad 55
Okrajni zbor	1. XII. 1959	478	438	40	2	20	77	117	94	86	45	37
	1. XII. 1960	479	436	43	1	21	83	114	98	84	43	35
Zbor proiz-	1. XII. 1959	438	401	37	5	30	79	124	89	72	32	7
vajalcev	1. XII. 1960	437	401	36	4	29	84	123	92	66	31	8

Po socialnih skupinah

		Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali
Okrajni zbor	1. XII. 1959	478	49	187	77	12	—	14	39
	1. XII. 1960	479	53	298	72	11	—	10	35
Zbor proiz-	1. XII. 1959	438	123	246	49	8	—	1	11
vajalcev	1. XII. 1960	437	120	248	46	9	—	1	13

ODBORNIKI OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV

Po spolu in starostnih skupinah

		Skupaj	Spol		Starostne skupine							
			moški	ženske	do 25	26–30	31–35	36–40	41–45	46–50	51–55	nad 55
Občinski zbor	1. XII. 1959	2 707	2 545	162	37	167	405	541	456	490	315	296
	1. XII. 1960	2 669	2 508	161	16	146	374	549	439	518	308	319
Zbor	1. XII. 1959	2 232	2 112	120	33	241	443	520	327	345	182	141
	1. XII. 1960	2 171	2 056	115	14	216	406	479	352	351	217	136

Po socialnih skupinah

		Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali
Občinski zbor	1. XII. 1959	2 707	380	1 039	1 022	92	20	108	46
	1. XII. 1960	2 669	412	1 008	985	88	17	123	36
Zbor proiz-	1. XII. 1959	2 232	648	957	443	139	7	14	24
vajalcev	1. XII. 1960	2 171	713	894	427	111	5	17	4

SVETI IN STALNE KOMISIJE SVETOV OKRAJNIH LJUDSKIH ODBOROV

Sestava svetov

	Število svetov	Člani svetov					Stalne komisije svetov	
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	odborniki okrajnega ljudskega odbora	člani, ki se v svojem rednem delu ne ukvarjajo s posli svetov	število komisij	število članov komisij
1. XII. 1959	112	1 200	189	13	321	585	191	1 161
1. XII. 1960	109	1 256	212	7	188	644	98	1 232

Člani svetov po socialnih skupinah

	Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali
1. XII. 1959	1 200	200	924	23	6	1	22	24
1. XII. 1960	1 257	188	997	24	6	6	20	16

SVETI IN STALNE KOMISIJE SVETOV OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV

Sestava svetov

	Število svetov	Člani svetov: vsi	ženske	mladina do 25. leta	odborniki občinskega ljudskega odbora	člani, ki se v svojem rednem delu ne ukvarjajo s posli sveta	Stalne komisije svetov: število komisij	število članov komisij
1. XII. 1959	1 051	9 226	1 743	377	2 674	5 134	783	4 357
1. XII. 1960	986	8 895	1 654	289	2 427	5 180	814	4 589

Člani svetov po socialnih skupinah

	Skupaj	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Svobodni poklici	Upokojenci in gospodinje	Ostali
1. XII. 1959	9 226	1 754	5 326	1 036	264	68	604	174
1. XII. 1960	8 895	1 711	5 363	907	209	55	504	126

Krajevni odbori in krajevni uradi

	Število krajevnih odborov	Člani krajevnih odborov: vsi	ženske	mladina do 25. leta	ki so hkrati člani občinskega ljudskega odbora	število krajevnih uradov
1. XII. 1959	1 580	10 789	568	329	2 371	315
1. XII. 1960	1 551	10 570	573	269	2 352	315

VOLITVE V DELAVSKE SVETE PODJETIJ

Podjetja s 30 ali več delavci ali uslužbenci

	Število podjetij	Število delavcev in uslužbencev	Volilni upravičenci: vsi	ženske	mladina do 25. leta	Glasovali	Člani delavskih svetov: vsi	ženske	mladina do 25. leta
1958	1 063	—	253 552	—	—	232 094	21 113	4 254	3 096
1960[1]	1 192	285 910	276 688	88 629	60 437	248 625	23 425	4 478	3 417

[1] Podatki o delavskih svetih in upravnih odborih so začasni in se bodo še nekoliko spremenili.

Podjetja s 7 do 29 delavci in uslužbenci

	Število podjetij	Število delavcev in uslužbencev	Člani delavskih svetov		
			vsi	ženske	mladina do 25. leta
1958	948	15 464	15 464	6 237	3 187
1960	813	13 420	13 420	—	—

Volitve v upravne odbore podjetij

	Podjetja po številu delavcev in uslužbencev	Število podjetij	Člani delavskih svetov		Člani upravnih odborov		
			vsi	navzoči pri volitvah v upravni odbor	vsi	ženske	mladina do 25. leta
1958	30 in več	1 063	21 113	19 453	7 145	979	606
	7 do 29	948	15 464	14 374	4 422	1 276	554
1960[1]	30 in več	1 192	23 245	21 364	7 995	1 280	850
	7 do 29	813	13 420	11 974	3 718	1 187	664

[1] Podatki so začasni in se bodo še nekoliko spremenili.

VOLITVE V ZADRUŽNE SVETE

Člani po spolu, starosti in razmerju

	Število zadrug	Vsi izvoljeni	Ženske	Mladina do 25. leta	Po razmerju		
					delavci	uslužbenci	kmetje - zadružniki
1958[1]	523	18 812	3 223	—	4 319[2]	—	14 493
1960	497	18 132	2 591	1 278	2 907	2 141	13 084

[1] Podatki Glavne zadružne zveze Slovenije.
[2] Šteti tudi uslužbenci.

Člani upravnih odborov

	Vsi	Ženske	Mladina	Po razmerju		
				delavci	uslužbenci	kmetje - zadružniki
1958[1]	3 763	373	152	1 210[2]	—	2 553
1960	3 723	337	138	520	901	2 302

[1] Podatki Glavne zadružne zveze Slovenije.
[2] Šteti tudi uslužbenci.

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V SOCIALNIH USTANOVAH

Sestava upravnih odborov in način izvolitve

	Število upravnih odborov[1]	Člani upravnih odborov: vsi	ženske	mladina do 25. leta	Način izvolitve: član kolektiva in član po položaju	zastopniki družbenih organizacij	zastopniki organov oblasti	zastopniki oskrbovancev	iz vrst državljanov
1958	274	2 081	964	152	—	—	—	—	—
1959	272	2 075	1 013	156	556	553	371	213	402

[1] Ustanove, ki imajo lastni upravni odbor.

Člani odborov po socialnih skupinah

	Vsi	Delavci	Uslužbenci: skupaj	prosvetne stroke	zdravstvene stroke	v državni upravi	v gospodarstvu	Kmetje	Upokojenci	Oskrbovanci	Ostali
1958	2 081	209	1 402	570	119	306	407	38	257	125	50
1959	2 075	204	1 371	542	107	331	391	27	256	121	96

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V ZDRAVSTVENIH USTANOVAH

Sestava upravnih odborov

	Število ustanov, ki so poročale	Člani upravnih odborov: vsi	ženske	mladina do 25. leta	Način izvolitve: član kolektiva in po položaju	predstavnik zavoda za socialna zavarovanja	iz vrst državljanov
1958	384	2 841	786	24	966	274	1 601
1959	360	2 739	766	5	811	228	1 700

Člani odborov po socialnih skupinah

	Skupno število članov	Delavci	Uslužbenci: vsi	zdravniki	drugo medicinsko osebje	prosvetne stroke	v držav. upravi	v gospodarstvu	ostali	Kmetje	Upokojenci in gospodinje	Ostali
1958	2 841	425	2 150	470	469	124	407	263	417	87	126	53
1959	2 739	349	2 101	441	466	111	418	631	34	76	170	43

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V KULTURNIH IN ZNANSTVENIH USTANOVAH

Člani odborov (svetov) po spolu in načinu izvolitve

	Število ustanov, ki so poročale	Člani upravnih odborov: vsi	ženske	mladina do 25. leta	Po načinu izvolitve: imenovani od pristojnega organa oblasti	zastopniki uslužbencev ustanove	zastopniki strokovnih združenj	zastopniki družbenih organizacij	izvoljeni na zboru volivcev	ostali
1958	120	956	138	17	546	186	33	56	10	125
1959	161	1 643	261	59	1 106	127	91	267	38	14

Člani odborov po socialnih skupinah

	Skupno število članov	Delavci	Uslužbenci: Vsi	v kulturnih in znanstvenih ustanovah	v državni upravi	v gospodarstvu	v družbenih organizacijah	Prosvetni delavci	Književniki - publicisti	Filmski - gledališki delavci	Glasbeni delavci	Likovni umetniki	Ostali
1958	956	28	727	407	115	148	57	—	45	32	13	12	99
1959	1 643	101	869	243	216	342	68	369	22	24	10	19	229

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V OSNOVNIH, SREDNJIH, VIŠJIH IN VISOKIH ŠOLAH

Člani šolskih odborov po spolu in načinu izvolitve

	Šole: vse	ki so poročale	Člani šolskih odborov: Skupaj	ženske	mladina do 25. leta	na zborih volivcev	Način izvolitve: predstavniki ljudskih odborov	predstavniki delavskih svetov	predstavniki vodilnega in učnega osebja	zastopniki učencev
1958	1 653	1 635	13 612	3 917	712	6 546	3 422	869	2 471	304
1959	1 769	1 751	13 888	4 040	835	6 677	3 610	670	2 557	374

Člani šolskih odborov po socialnih skupinah

	Vsi	Delavci	Uslužbenci	Kmetje	Obrtniki	Upokojenci	Ostali
1958	13 612	1 907	6 101	3 438	428	266	1 427
1959	13 888	2 174	6 527	3 237	371	258	1 321

Člani svetov visokih in višjih šol po spolu in načinu izvolitve

	Člani šolskih odborov			Način izvolitve					
	skupaj	moški	ženske	imenovani od skupščine ali republiškega sekretariata oziroma sveta	izvoljeni od ljudskega odbora	od fakultetne uprave ali učiteljskega zbora ter predstojnikov višjih šol	od fakultetnih svetov	od družbenih in drugih organizacij	izmed slušateljev
1958	278	238	40	141	7	80	9	22	19
1959	321	272	54	158	10	88	10	34	21

DRUŽBENO UPRAVLJANJE V GOSPODARSKIH ZBORNICAH

Sestava upravnih odborov trgovinskih zbornic

	Število zbornic	Člani			Člani po stroki			
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	ekonomisti	komercialisti	pravniki	ostali
1958	9	261	18	2	12	155	4	90
1959	9	257	14	1	14	145	6	92

Sestava upravnih odborov gostinskih zbornic

	Število zbornic	Člani			Člani po stroki			
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	ekonomisti	komercialisti	pravniki	ostali
1958	9	195	22	—	21	45	1	128
1959	9	188	26	—	4	34	19	131

Sestava upravnih odborov obrtnih zbornic

	Število zbornic	Člani			Po načinu izvolitve		Glede na sektor		Glede na kategorijo in kvalifikacijo			
		vsi	ženske	mladina do 25. leta	zastopniki gospodarskih organizacij	zastopniki družbene skupnosti	družbeni	zasebni	skupaj	obrtni delavci: visokokvalificirani	kvalificirani	uslužbenci
1958	9	239	5	1	188	51	175	64	193	178	15	46
1959	9	215	12	1	166	49	177	38	152	141	11	63

DRUŽBENO UPRAVLJANJE STANOVANJSKIH SKUPNOSTI IN HIŠNI SVETI

Člani po socialni sestavi

Število enot		Skupno število članov			Socialna sestava v %						
vse	ki so poročale	vsi	ženske	mladina do 25. leta	delavci	uslužbenci	kmetje	obrtniki	svobodni poklici	upokojenci in gospodinje	ostali
166	100	2 674	683	97	21	51	1	3	1	17	6

[1] Od 166 enot jih je poročalo samo 100. Večino stanovanjskih skupnosti, ki niso poročale, so ob zbiranju poročil šele ustanavljali ali pa so bile le formalno ustanovljene, niso pa še začele delati. Rok za prilagoditev novemu zakonu o stanovanjskih skupnostih je bil 22. januar 1960, podatke pa smo zbirali po stanju 31. decembra 1959.

Hišni sveti in njih člani

	Leto	Število hišnih svetov	Člani hišnih svetov
LR SLOVENIJA	1960	7 408	30 672

PREBIVALSTVO

Srednje število stalnega prebivalstva v letu 1959 in 1960

	Upravna razdelitev 1. VI. 1959	1. VI. 1960
LR SLOVENIJA	1 577 900	1 592 200
Celje	197 500	200 000
Gorica	113 000	109 200
Koper	106 400	111 500
Kranj	135 000	135 900
Ljubljana	388 900	397 900
Maribor	345 200	348 600
Murska Sobota	132 800	131 500
Novo mesto	159 100	157 600

Naravno gibanje prebivalstva

	Živorojeni	Umrli	Naravni prirast	Poroke	Razveze
1959	28 429	15 360	13 069	13 617	1 455
1960[1]	28 896	15 240	13 656	13 428	1 380

[1] Začasni podatki.

Koeficienti naravnega gibanja

	Živorojeni	Umrli	Naravni prirast	Poroke	Razveze na 1000 porok
1959	18,0	9,7	8,3	8,6	106,9
1960[1]	18,2	9,6	8,6	8,4	102,8

[1] Začasni podatki.

Selitve prebivalstva

	Iz LRS v druge republike	Iz LRS v tujino	V LRS iz drugih republik	V LRS iz tujine	Selitveni saldo
	Število				
1959	4 513	1 014	5 826	285	584
1960[1]	4 450	957	6 407	280	1 640
	Na 1000 prebivalcev				
1959	2,9	0,6	3,7	0,2	0,4
1960[1]	2,8	0,6	4,2	0,2	1,0

[1] Začasni podatki.

Nasilne smrti

	Nesreče	Usmrtitve	Samomori	Nesreče na 1000 smrtnih primerov	Usmrtitve na 1000 smrtnih primerov	Samomori na 1000 smrtnih primerov
1959	940	48	406	61,2	3,1	26,4
1960[1]	744	41	330	48,8	2,7	21,7

[1] 1960 = % odnosa povprečja 1958 + 1959.

Zdravniška oskrba pred smrtjo in ugotovitev vzroka smrti

	Umrli	Zdravniška oskrba		Ugotovitev vzroka smrti		
		da	ne	Zdravnik, ki je zdravil	Mrliški oglednik zdravnik	Mrliški oglednik laik
	Število					
1959	15 360	10 446	4 914	9 597	4 208	1 555
1960[1]	15 240	10 538	4 702	9 107	4 681	1 452
	V %					
1959	100,0	68,0	32,0	62,5	27,4	10,1
1960[1]	100,0	69,2	30,8	59,8	30,7	9,5

[1] Začasni podatki.

Zdravniška pomoč pri porodu in kraj rojstva

	Rojstva	Zdravniška pomoč		Kraj rojstva	
		da	ne	v zdravstveni ustanovi	drugje
	Število				
1959	28 839	28 433	406	21 222	7 617
1960[1]	29 280	28 812	468	21 023	8 257
	V %				
1959	100	98,6	1,4	73,6	26,4
1960[1]	100	98,4	1,6	71,8	28,2

[1] Začasni podatki.

ZAPOSLENOST

Zaposleni v vseh sektorjih

	Zaposleni[1] 1960			Indeks 1959 = 100
	skupaj	moški	ženske	skupaj
V S I	474 259	303 188	171 071	106
V gospodarstvu[2]	386 123	259 198	126 925	105
V negospodarskih dejavnostih	88 136	43 990	44 146	107
Družbeni sektor	454 894	293 307	161 587	106
Industrija	189 483	120 053	69 430	106
Elektroenergija	5 584	4 815	769	108
Premog	13 929	12 899	1 030	89
Nafta	1 007	940	67	103
Črna metalurgija	11 294	9 739	1 555	102
Barvasta metalurgija	7 567	6 761	806	100
Nekovine	7 457	4 760	2 697	107
Kovinska	37 747	28 225	9 522	109
Ladjedelništvo	376	325	24	103
Elektroindustrija	10 420	5 717	4 703	114
Kemična	6 025	3 670	2 355	111
Gradbeni material	5 732	4 262	1 470	100
Lesna	22 471	13 849	8 622	107
Papirna	5 169	3 292	1 877	107
Tekstilna	33 147	9 186	23 961	104
Usnje in obutev	9 450	5 011	4 439	105
Gumarska	1 240	831	409	121
Živilska	7 660	4 137	3 523	105
Grafična	2 353	1 239	1 114	105
Tobačna	677	231	446	95
Filmska	178	137	41	107
Kmetijstvo	24 383	17 339	7 044	107
Gozdarstvo	9 764	8 384	1 416	99
Gradbeništvo	41 399	37 552	3 847	104
Promet	29 450	25 113	4 337	105
Trgovina	39 343	16 946	22 397	109
Obrt	33 639	24 611	9 028	112
Komunala	7 194	5 758	1 436	113
Kulturno-socialna	47 674	18 287	29 387	109
Državni organi in ostalo	32 565	19 300	13 265	103
Zasebni sektor	18 662	9 236	9 426	94
Obrtništvo	17 154	8 618	8 536	94
Ostalo	1 508	618	890	97
Pogodbeni zavarovanci	703	645	58	100

Po podatkih Zavoda za socialno zavarovanje LRS — letno povprečje.

[1] Všteti so tudi vajenci in honorarno osebje, ki dela najmanj polovico delovnega časa.

[2] Všteti so panoge od industrije do vključno obrti družbenega sektorja in obrtništvo ter ostalo v zasebnem sektorju.

Zaposleni v gospodarskih organizacijah po kvalifikacijski sestavi 1960
Delavci

	Skupaj	Visoko-kvalificirani	Kvalificirani	Priučeni	Nekvalificirani	Indeks 1959 = 100 skupaj
SKUPAJ	276 937	32 454	118 958	76 458	49 067	106
Industrija	152 553	17 562	64 945	50 283	19 763	104
Elektroenergija	3 213	795	1 948	603	317	100
Premog	12 576	2 645	4 444	3 322	2 165	97
Nafta	770	128	365	198	79	87
Črna metalurgija	9 913	1 391	4 963	2 682	877	101
Barvasta metalurgija	6 466	653	3 116	2 035	662	98
Nekovine	6 445	735	2 263	2 209	1 238	106
Kovinska	28 615	4 136	11 531	9 331	3 617	110
Elektroindustrija	7 724	960	2 071	4 203	490	105
Kemična	4 365	376	1 680	1 516	793	111
Gradbeni material	4 328	234	1 474	1 540	1 080	98
Lesna	18 443	1 467	7 462	7 199	2 315	106
Papirna	3 091	402	979	1 258	452	103
Tekstilna	28 538	1 487	16 731	7 899	2 421	103
Usnje in obutev	7 779	1 242	3 412	1 914	1 211	105
Gumarska	961	25	312	250	374	109
Živilska	6 095	435	1 970	2 332	1 358	107
Grafična	2 568	383	406	1 584	195	106
Tobačna	557	33	207	205	112	96
Filmska	106	35	61	3	7	95
Kmetijstvo	16 933	701	5 348	4 022	6 862	109
Kmetijsko zadružništvo	5 780	361	2 354	1 432	1 633	108
Gozdarstvo	6 663	207	3 480	1 773	1 203	100
Gradbeništvo	33 264	2 663	10 741	7 878	11 982	111
Gradnje	31 606	2 287	10 153	7 475	11 691	111
Promet	14 483	3 164	7 991	2 651	677	117
Železniški	9 320	1 526	5 715	1 862	217	119
Pomorski	856	95	480	103	178	117
Cestni	3 553	1 418	1 326	643	166	114
Poštni	749	123	470	43	113	107
Trgovina	21 129	3 550	10 601	4 326	2 652	105
Trgovina	15 214	3 234	7 968	2 770	1 242	105
Gostinstvo in turizem	5 915	316	2 633	1 556	1 410	105
Obrt	28 322	4 098	15 031	4 457	4 736	114
Komunala	2 207	208	523	583	893	98
Ostalo	1 383	301	298	485	299	115

Podatki so zbrani glede na osnovno dejavnost podjetja.
Ladjedelniška industrija je vključena v pomorskem prometu.

Zaposleni v gospodarskih organizacijah po kvalifikacijski sestavi 1960
Uslužbenci

	Skupaj	Višji	Strokovni srednji	Nižji	Pomožni	Indeks 1959 = 100 skupaj
Skupaj	61 036	17 833	28 546	10 409	4 248	103
Industrija	26 704	7 992	11 988	4 556	2 168	108
Elektroenergija	1 633	344	711	468	110	101
Premog	1 127	485	489	141	12	102
Nafta	132	44	64	14	10	105
Črna metalurgija	1 282	369	527	340	46	100
Barvasta metalurgija	862	307	367	138	50	103
Nekovine	815	222	369	141	83	104
Kovinska	7 380	2 405	2 921	1 494	560	114
Elektroindustrija	2 615	763	1 174	531	147	108
Kemična	1 348	402	746	107	93	106
Gradbeni material	557	168	247	45	97	108
Lesna	2 494	634	1 204	308	348	109
Papirna	511	159	248	81	23	114
Tekstilna	2 833	796	1 462	354	221	109
Usnje in obutev	1 052	303	476	142	131	109
Gumarska	116	19	81	16	—	127
Živilska	1 263	337	629	160	137	100
Grafična	505	182	203	42	78	105
Tobačna	125	24	49	32	20	114
Filmska	54	29	21	2	2	86
Kmetijstvo	4 487	770	2 095	1 430	192	108
Kmetijsko zadružništvo	2 948	538	1 310	1 006	94	107
Gozdarstvo	1 991	417	1 145	372	57	96
Gradbeništvo	4 942	1 356	2 583	508	495	103
Gradnje	3 561	799	1 961	393	408	111
Promet	8 020	1 888	3 882	1 941	309	90
Železniški	2 629	1 014	1 137	351	127	67
Pomorski	448	82	285	40	41	67
Cestni	1 382	412	678	168	124	125
Poštni	3 559	379	1 781	1 382	17	100
Trgovina	9 108	3 545	4 267	823	473	99
Trgovina	8 197	3 288	3 753	712	444	101
Gostinstvo in turizem	911	257	514	111	29	84
Obrt	3 993	1 302	1 793	557	341	113
Komunala	428	94	224	55	55	102
Ostalo	1 363	469	569	167	158	116

Podatki so zbrani glede na osnovno dejavnost podjetja.
Ladjedelniška industrija je vključena v pomorskem prometu.

Zaposleni v javnih službah po kategorijah — 31. marca 1960

	Vsi zaposleni							Ženske						
	Vsi	Indeks 1959 = 100	redni uslužbenci	honorarni	tehnično osebje	pomožni uslužbenci	vajenci	Vse	Indeks 1959 = 100	redne uslužbenke	honorarne	tehnično osebje	pomožne uslužbenke	vajenke
SKUPAJ	67 320	108	40 237	3 194	21 995	1 758	136	36 925	109	24 468	1 506	10 181	722	48
Gospodarske dejavnosti	2 129	116	838	73	1 152	29	37	735	134	302	20	387	11	15
Komunala	3 027	107	507	93	2 329	80	18	634	119	211	22	371	27	3
Prosvetno-zdravstvena	38 876	109	24 529	2 111	11 400	768	68	26 522	109	16 490	1 074	8 578	350	30
Kulturno prosvetna	18 837	108	13 615	1 259	3 580	372	11	11 361	109	8 245	608	2 343	164	1
šolstvo	14 622	108	10 902	960	2 510	250	—	9 658	108	7 096	515	1 927	120	—
ljudska prosveta	312	189	188	63	52	8	1	170	168	116	21	25	7	1
znanstvena	2 139	110	1 278	152	641	58	10	919	116	581	49	266	23	—
kulturno umetniška	1 629	101	1 180	64	335	50	—	569	96	424	16	116	13	—
šport	135	175	67	20	42	6	—	45	180	28	7	9	1	—
Socialno varstvo	5 111	111	2 638	361	1 992	104	16	3 860	110	1 879	212	1 704	57	8
otrok	2 588	105	1 064	247	1 237	38	2	2 158	105	850	155	1 134	17	2
odraslih	894	116	159	36	679	6	14	644	108	109	11	516	2	6
Socialno zavarovanje	1 629	119	1 415	78	76	60	—	1 058	123	920	46	54	38	—
Zdravstvo	14 928	109	8 276	491	5 828	292	41	11 301	110	6 366	254	4 531	129	21
Državni organi	15 734	104	7 833	665	6 663	562	11	4 480	104	3 443	269	559	209	—
Zvezni	450	105	372	1	12	65	—	114	114	45	—	11	58	—
Republiški	4 561	130	1 076	122	3 285	75	3	743	113	488	61	169	25	—
Okrajni	4 970	102	1 903	121	2 860	78	8	1 056	100	830	46	159	21	—
Občinski	5 753	97	4 482	421	506	344	—	2 567	103	2 080	162	220	105	—
Pravosodje	1 215	104	1 058	26	83	48	—	697	112	597	14	76	10	—
Kreditne ustanove	4 692	109	4 184	111	190	206	1	3 142	106	2 855	77	126	84	—
Gospodarska in strokovna združenja	563	84	453	29	56	25	—	235	99	181	7	31	16	—
Družbene organizacije	977	124	733	84	121	38	1	417	113	330	21	52	14	—
Ostalo	107	84	102	2	1	2	—	63	82	59	2	1	1	—

Z registracijo javnih uslužbencev 1. I. 1959 niso bile zajete vse enote (tehnične sekcije in sekcije vodnega gospodarstva), zato je indeks previsok. Ob upoštevanju teh je indeks 104.

Začasno nezaposleni in njih vključevanje v delo 1960

	Skupaj			Delavci				Uslužbenci				Mladina za v uk	
				kvalificirani		nekvalificirani		strokovni		pomožni			
	vsi	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
	Število												
Nezaposleni iz leta 1959	10 342	2 054	8 288	617	584	1 242	7 221	83	181	36	130	76	172
Na novo prijavljeni	109 617	71 347	38 270	16 024	3 585	48 632	28 448	3 294	3 533	340	1 157	3 057	1 547
Vključeni v delo	103 043	69 514	33 529	15 728	3 276	47 313	24 520	3 257	3 436	306	1 067	2 910	1 230
Odjavljeni	8 426	2 030	6 396	456	450	1 398	5 418	58	134	39	143	79	251
Nezaposleni na koncu leta 1960	8 490	1 857	6 633	457	443	1 163	5 731	62	144	31	77	144	238
Povprečno število vseh, ki iščejo prvo zaposlitev	2 895	384	2 511	17	41	177	2 188	1	10	1	13	188	259
Povprečno število vseh, ki znova iščejo zaposlitev	5 371	1 309	4 062	457	436	706	3 355	75	134	29	85	42	52
	Indeks 1959 = 100												
Nezaposleni iz leta 1959	111	102	114	98	117	106	115	81	121	80	151	117	60
Na novo prijavljeni	106	109	84	107	109	110	101	115	102	103	101	94	88
Vključeni v delo	111	110	111	108	116	111	113	117	105	107	110	99	95
Odjavljeni	91	84	94	93	119	94	98	50	81	71	117	29	43
Nezaposleni na koncu leta 1960	82	90	80	74	76	94	79	75	80	86	59	178	134
Povprečno število vseh, ki iščejo prvo zaposlitev	95	88	96	61	60	79	98	25	48	20	81	109	90
Povprečno število vseh, ki znova iščejo zaposlitev	85	77	88	74	97	77	87	79	85	83	91	124	104

Pri kvalificiranih delavcih so zajeti tudi visokokvalificirani delavci.

Strokovni izpiti delavcev 1960

	Kvalifikacija po izpitu			
	Skupaj	visoko-kvalificirani	kvalificirani	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	9 119	1 753	7 366	97
Rudarska	254	35	219	86
Topilničarska	83	58	25	88
Kovinska	2 352	590	1 762	103
Elektrotehnična	539	181	358	130
Tehnična stroka elektrozvez	80	21	59	114
Gradbena	1 027	131	896	129
Ladjedelniška	30	21	9	3 000
Grafična	137	9	128	100
Papirna	24	6	18	36
Usnjarska	261	59	202	91
Gumarska	3	—	3	8
Tekstilna	675	41	634	79
Živilska	305	33	272	89
Steklarska	25	10	15	63
Keramična	17	—	17	340
Kemična	66	11	55	143
Kemično-farmacevtska	35	—	35	233
Gradbeni materil	93	—	93	372
Lesna	850	163	687	88
Gozdarska	61	—	61	37
Kmetijska	130	21	109	96
Prometna	642	95	547	74
Gostinska	352	15	337	133
Brivsko-frizerska	198	21	177	97
Trgovska	795	214	581	91
Tehnično-sanitarna	17	1	16	28
Komunalna	32	7	25	114
Okrasno-vrtnarska	33	10	23	106
Neznano	3	—	3	27

Registracija vajencev 31. marca 1960, po lastništvu

	Skupaj		Sektor lastništva						Indeks 1959 = 100
			splošno družbeni		zadružni		zasebni		
	vsi	ženske	vsi	ženske	vsi	ženske	vsi	ženske	skupaj
SKUPAJ	19 139	5 258	13 856	3 679	497	57	4 786	1 522	107
Topilničarska	1	—	—	—	1	—	—	—	—
Kovinska	4 947	47	3 815	32	182	2	950	13	105
Elektrotehnična	985	19	795	17	11	—	179	2	114
Tehnična stroka elektrozvez	167	20	153	17	—	—	14	3	124
Gradbena	3 025	50	2 458	48	55	—	512	2	120
Ladjedelniška	5	—	5	—	—	—	—	—	125
Grafična	331	66	285	35	—	—	46	31	104
Papirna	1	—	1	—	—	—	—	—	25
Usnjarska	557	157	336	116	7	5	214	36	88
Gumarska	8	—	4	—	—	—	4	—	114
Tekstilna	2 023	1 756	855	736	15	10	1 153	1 010	99
Živilska	712	29	512	21	108	5	92	3	94
Tobačna	6	5	6	5	—	—	—	—	100
Steklarska	39	4	30	4	—	—	9	—	98
Keramična	52	37	47	37	—	—	5	—	108
Kemična	22	16	21	16	—	—	1	—	96
Gradbeni material	58	3	43	3	—	—	15	—	171
Lesna	2 115	41	998	35	47	—	1 070	6	95
Kmetijska	14	2	6	—	5	1	3	1	127
Gostinska	396	264	374	250	4	3	18	11	150
Brivsko-frizerska	642	576	209	183	—	—	433	393	103
Trgovska	2 907	2 144	2 845	2 112	61	31	1	1	116
Tehnično-sanitarna	23	—	16	—	—	—	7	—	230
Komunalna	65	1	21	—	—	—	44	1	102
Okrasno-vrtnarska	37	21	20	12	1	—	16	9	103
Neznano	1	—	1	—	—	—	—	—	—

Registracija vajencev 31. marca 1960, po panogah dejavnosti

	Skupaj	Industrija	Kmetijstvo	Gozdarstvo	Gradbeništvo	Promet	Trgovina	Obrt	Komunala	Ostalo
SKUPAJ število	19 139	3 778	140	15	2 235	416	3 100	9 156	89	210
Indeks 1959 = 100	107	102	69	115	140	101	118	101	99	129
Topilničarska	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Kovinska	4 947	1 926	25	15	288	342	23	2 286	28	14
Elektrotehnična	985	429	1	—	115	47	5	371	13	4
Tehnična stroka elektrozvez	167	65	—	—	—	—	14	57	1	—
Gradbena	3 025	58	1	—	1 754	—	—	1 192	20	—
Ladjedelniška	5	—	—	—	—	5	—	—	—	—
Grafična	331	158	—	—	—	—	1	82	—	90
Papirna	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Usnjarska	557	222	1	—	—	—	—	333	—	1
Gumarska	8	—	—	—	—	—	—	8	—	—
Tekstilna	2 023	316	—	—	—	—	1	1 700	—	6
Živilska	712	147	42	—	—	—	8	514	—	1
Tobačna	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Steklarska	39	1	—	—	2	—	—	36	—	—
Keramična	52	44	—	—	—	—	—	8	—	—
Kemična	22	21	—	—	—	—	—	1	—	—
Gradbeni material	58	15	—	—	5	—	—	38	—	—
Lesna	2 115	302	10	—	67	21	1	709	3	2
Kmetijska	14	—	3	—	—	—	—	8	—	3
Gostinska	396	7	—	—	—	—	305	55	—	29
Brivsko-frizerska	642	2	—	—	—	—	—	637	2	1
Trgovska	2 907	25	54	—	2	1	2 742	28	—	55
Tehnično-sanitarna	23	—	—	—	2	—	—	7	14	—
Komunalna	65	—	—	—	—	—	—	64	1	—
Okrasno-vrtnarska	37	2	3	—	—	—	—	21	7	4
Neznano	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—

NARODNI DOHODEK

Panoge dejavnosti (za vse sektorje lastništva)

	Vrednost proizvodnje V milijon din			Narodni dohodek V milijon din		
	1959	1960	indeks 1959 = 100	1959	1960	indeks 1959 = 100
SKUPAJ	823 917	977 710	118,6	355 154	424 570	119,5
Industrija	482 987	564 000	116,7	198 712	235 000	118,2
Kmetijstvo	97 484	113 000	115,9	52 690	60 000	113,8
Gozdarstvo	8 101	9 250	114,1	5 698	6 500	114,0
Gradbeništvo	59 225	73 000	123,2	22 899	30 000	131,0
Promet	40 232	48 800	121,3	13 892	17 300	124,5
Trgovina	50 247	61 000	121,4	33 621	41 500	123,4
Gostinstvo	16 813	23 000	136,8	4 753	5 970	125,6
Obrt	68 828	85 660	124,4	22 889	28 300	123,6

Podatki za leto 1960 so ocenjeni po statističnih podatkih o proizvodnji ali prometu, ter po podatkih družbenega knjigovodstva Narodne banke.

KMETIJSTVO

Zemljiške kategorije v letu 1960

	Površina po gospodarstvih, ha			Delež (vsa gospodarstva = 100)		Indeks 1959 = 100 (površina vseh gospodarstev)
	vseh	družbenih	zasebnih	družbena	zasebna	
VSA POVRŠINA	2 025 066	497 716	1 527 350	24,6	75,4	100
Njive in vrtovi	294 765	14 787	279 978	5,0	95,0	97,7
Sadovnjaki	29 218	4 793	24 425	16,4	83,6	105
Vinogradi	23 191	3 057	20 134	13,2	86,8	93,5
Travniki	216 817	17 760	199 057	8,2	91,8	104
Senožeti	142 472	7 010	135 462	4,9	95,1	91,9
Pašniki in planine	228 038	11 505	216 533	5,0	95,0	96,5
Ribniki in močvirja	3 137	649	2 488	20,7	79,3	151
Gozdna zemljišča	958 463	358 766	599 697	37,4	62,6	101
Nerodovitno	128 965	79 389	49 576	61,6	38,4	105

Skupine njivskih posevkov v letu 1960

	Površina po gospodarstvih, ha			Delež (vsa gospodarstva = 100)		Indeks 1959 = 100 (površina vseh gospodarstev)
	vseh	družbenih	zasebnih	družbena	zasebna	
Njive in vrtovi	294 765	14 787	279 978	5,0	95,0	97,7
Žita	154 258	4 985	149 273	3,2	96,8	95,9
Industrijske rastline	4 809	828	3 981	17,2	82,8	79,5
Vrtnine	63 453	1 481	61 972	2,3	97,7	92,5
Krmske rastline	66 207	6 855	59 352	10,4	89,6	107
Jagodičevje in rože	727	148	579	20,4	79,6	91,3
Drevesnice, trznina (praha) ledine	4 125	395	3 730	9,6	90,4	163
Neobdelano	1 186	95	1 091	8,0	92,0	262

Struktura zemljiških kategorij v letu 1960

	Gospodarstva vsa	družbena	zasebna
VSA POVRŠINA	100	100	100
Njive in vrtovi	14,6	3,0	18,3
Sadovnjaki	1,4	1,0	1,6
Vinogradi	1,2	0,6	1,3
Travniki	10,7	3,6	13,0
Senožeti	7,0	1,4	8,9
Pašniki in planine	11,3	2,3	14,2
Ribniki in močvirja	0,1	0,0	0,1
Gozdna zemljišča	47,3	72,1	39,3
Nerodovitno	6,4	16,0	3,3

Struktura njivskih posevkov v letu 1960

	Gospodarstva vsa	zasebna	družbena
Njive in vrtovi	100	100	100
Žita	52,3	33,7	53,3
Industrijske rastline	1,8	5,6	1,4
Vrtnina	21,4	10,0	22,2
Krmske rastline	22,5	46,4	21,2
Jagodičevje in rože	0,2	1,0	0,2
Drevesnica, trznina (praha), ledine	1,4	2,7	1,3
Neobdelano	0,4	0,6	0,4

Proizvodno sodelovanje

	1959			1960			Indeks 1959 = 100	
	pospravljena površina ha	pridelek q na ha	pridelek q v e s	pospravljena površina ha	pridelek q na ha	pridelek q v e s	pospravljena površina	ves pridelek
Pšenica	4 042	29,2	117 954	13 993	27,9	390 960	346	331
Koruza	1 517	46,3	70 395	8 345	38,7	323 156	550	459
Sladkorna pesa	130	214	27 795	108	338	36 530	83,1	131
Hmelj	2 140	15,4	33 359	1 756	15,7	27 654	82,1	82,9

Pridelek semenskega blaga

	Površina 1960		Za odkup potrjena količina sortnih semen	
	ha	indeks 1959 = 100	q	indeks 1959 = 100
Pšenica	653	127	19 766	140
Druga žita	177	246	1 629	117
Krompir	388	77,1	38 463	76,1
Krmske rastline	60	71,5	431	93,0

Po podatkih Kmetijskega inštituta LRS.

Poraba umetnih gnojil

	1960	Indeks 1959 = 100
Porabljeno ton	76 000	83,9
Na 1 ha obdelovalne površine v kg	135	83,9

Po podatkih »Agrotehnike« (za druga podjetja ocenjeno).
Po novejših podatkih »Agrotehnike« je bilo v letu 1959 porabljeno 90 600 ton umetnih gnojil (prvotni podatek 92 662 ton).

Zakol živine v klavnicah

	Število		Živa teža v t		Indeks 1959 = 100	
	1959	1960	1959	1960	število	živa teža
Kopitarji	4 221	2 963	1 807	1 130	68	63
Goved	182 045	159 559	42 135	46 104	88	109
teleta	104 498	69 356	7 384	5 178	66	70
Prašiči	180 644	227 226	18 902	22 171	126	117
Ovce in koze	10 022	8 027	288	214	80	74
Perutnina	160 813	802 960	190	945	499	496

Pospravljene površine in pridelki nekaterih posevkov

	1960			Indeks 1959 = 100	
	pospravljena površina ha	pridelek q na ha	pridelek q ves	pospravljena površina	ves pridelek
Pšenica	57 446	20,9	1 199 274	99,2	126
Visokorodne sorte	15 477	29,4	455 352	208	222
Rž	18 905	16,3	307 449	92,5	119
Ječmen	15 346	17,7	271 230	93,9	110
Oves	14 841	15,7	233 012	91,4	104
Koruza[1]	42 037	28,7	1 218 310	97,4	106
hibridna	4 990	42,6	212 725	257	282
Lan	323	18,5	5 964	48,7	48,0
Sladkorna pesa	373	306	114 206	76,6	112
Hmelj	2 424	15,2	35 854	85,7	94,0
Sončnice[2]	205	10,6	13 131	72,4	98,1
Oljna repica	1 141	10,2	11 603	80,9	99,3
Krompir[2]	53 454	178	9 516 314	93,4	129
zgodnji	2 968	131	390 086	84,0	108
Fižol — oluščen[2]	838	15,4	125 863	55,6	116
Kapusnice[3]	3 289	226	855 300	91,5	105
Paradižniki[2]	1 001	144	156 962	76,3	73,2
Črna detelja[4]	24 764	54,2	1 614 565	103	110
Lucerna[4]	15 441	60,5	1 023 157	105	108
Travnodeteljne mešanice[1]	6 691	51,0	384 404	111	118
Zelena koruza za krmo[3]	3 298	380	2 082 464	169	157
Krmska pesa[3]	8 405	270	2 851 651	95,4	105
Krmsko korenje[3]	2 215	175	1 122 119	96,9	88,6
Seno[5]	215 619	34,5	12 429 436	104	101

Pospravljena površina in predelek na hektar sta pri vseh posevkih samo za glavni posevek. Pridelek je prikazan skupno za:

[1] Glavni, vmesni in strniščni posevek.

[2] Glavni in vmesni posevek.

[3] Glavni in strniščni posevek.

[4] Glavni posevek in podsevek.

[5] Pospravljene površine in pridelek sena na hektar se nanaša samo na travnike; v vsem pridelku je pa vključen pridelek sena s travnikov, senožeti, pašnikov, ledin in sadovnjakov.

Ulov morskih rib

	Količina leta 1960, ton			Delež %			
	skupaj	družbena podjetja	zasebni ribiči	družbena podjetja	zasebni ribiči	Struktura poraba %	Indeks 1959 = 100
Ulovljeno	1 607	1 540	66	95,9	4,1	100	79
Prodano	1 265	1 200	65	94,9	5,1	78,7	64
na drobno	366	301	65	82,3	17,7	—	111
trgovskim podjetjem	208	208	—	100	—	—	577
tovarnam ribjih konzerv	691	691	—	100	—	—	43
Lastna poraba	267	266	1	99,6	0,4	16,6	—
Izvoženo v tujino	75	75	—	100	—	4,7	17,9
Vrednost ulova v milijonih din	197	183	14	92,2	7,1	—	83

Začasni podatki kmetijskega popisa l. 1960 v primerjavi s popisom živine l. 1955 (za zasebni sektor)

	Kmetijski popis maja 1960		Popis živine 15. I. 1955	
	gospodarstvo z nad 10 arov obdelovalne zemlje in določenim številom živine	gospodinjstva z pod 10 arov obdelovalne zemlje	gospodarstva, katerih člani se pretežno ukvarjajo s kmetijstvom	nekmetijska gospodinjstva, ki so ob popisu imela živino, perutnino ali čebele
Gospodarstva oz. gospodinjstva	195 300	78 200	146 200	93 000
Člani gospodarstev oz. gospodinjstev vsi	822 500	275 400	676 900	347 600
na 1 gospodarstvo-gospodinjstvo	4,2	3,3	4,6	3,7
Člani zmožni za delo zaposleni izven gospodinjstva	139 000	—	53 500	—
Zemljišča ha vse	1 238 800	1 600	1 152 400	60 000
na 1 gospodarstvo-gospodinjstvo	6,33	0,02	1,91	0,65
Konji	55 300	—	58 200	2 900
Goved	484 900	1 000	473 400	33 600
Prašiči	478 800	11 700	419 400	51 400

Pri popisu leta 1960 ni bila podana definicija kaj je kmečko gospodarstvo. V to skupino so bila uvrščena vsa zasebna gospodarstva oz. gospodinjstva z nad 10 arov obdelovalne zemlje ali določenim številom živine.

Pri popisu l. 1955 so kot kmečko gospodarstvo upoštevali tisto, pri katerem se je večina članov ukvarjala s kmetijstvom kot glavnim poklicem.

GOZDARSTVO

Površine gozdov in lesne zaloge v l. 1960

	Površina gozdov ha	Indeks 1959 = 100	Lesna masa v tisoč m³ listavci	iglavci	vsa	Indeks 1959 = 100	Zaloge m³/ha
SKUPAJ	920 122	101	60 802	82 278	143 080	107	155
Družbeno gozdna in kmet. gozdna gospodarstva	280 660	99,1	21 262	34 968	56 231	105	201
Ostali gozdovi SLP	63 454	97,9	4 865	4 020	8 885	87,5	140
Zasebni	576 008	102	34 675	43 289	77 964	111	135

Po podatkih okrajnih uprav za gozdarstvo.

Prirastek lesa v tisoč m³ v l. 1960

Sektor	Listavci	Iglavci	Skupaj	Indeks 1959 = 100	Prirastek m³/ha
SKUPAJ	1 319	1 858	3 177	105	3,4
Družbeno gozdna in kmetijsko gozdna gospodarstva	410	743	1 152	104	4,1
Ostali gozdovi SLP	113	85	198	102	3,1
Zasebni	796	1 030	1 826	106	3,2

Po podatkih okrajnih uprav za gozdarstvo.

Posek na gozdnih površinah v l. 1960

v tisoč m³

Sektor	Listavci	Iglavci	Skupaj	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	1 174	1 591	2 765	110
Družbeno gozdna in kmetijsko gozdna gospodarstva	439	645	1 084	109
Ostali gozdovi SLP	37	44	81	110
Zasebni	698	902	1 600	113

INDUSTRIJA

Industrijska podjetja LRS po številu zaposlenih 31. XII. 1960

	Skupno število	do 100	101–250	251–500	501–1000	1001–2000	nad 2000
Vsa industrija	474	129	160	87	56	28	14
Elektroenergija	16	10	6	—	—	—	—
Premog	16	4	2	3	3	1	3
Nafta	1	—	—	—	1	—	—
Črna metalurgija	3	—	—	—	—	—	3
Barvasta metalurgija	6	—	1	—	—	5	—
Nekovine	23	5	9	6	1	2	—
Kovinska	82	12	37	15	10	3	5
Ladjedelništvo	1	—	—	1	—	—	—
Elektroindustrija	14	1	5	3	1	3	1
Kemična	25	8	6	8	3	—	—
Gradbeni material	50	32	14	4	—	—	—
Lesna	70	17	24	14	10	5	—
Papirna	11	2	3	3	3	—	—
Tekstilna	65	9	20	13	16	5	2
Usnje in obutev	27	7	9	4	5	2	—
Gumarska	1	—	—	—	—	1	—
Živilska	42	18	11	11	1	1	—
Grafična	19	4	12	2	1	—	—
Tobačna	1	—	—	—	1	—	—
Filmska	1	—	1	—	—	—	—

Število zaposlenih 31. XII. 1960

	Skupno število	do 100	101–250	251–500	501–1000	1001–2000	nad 2000
Vsa industrija	188 163	8 142	26 183	30 881	39 925	37 757	45 275
Elektroenergija	1 516	465	1 051	—	—	—	—
Premog	14 113	316	291	1 001	2 359	1 085	9 061
Nafta	968	—	—	—	968	—	
Črna metalurgija	11 378	—	—	—	—	—	11 378
Barvasta metalurgija	7 144	—	239	—	—	6 905	—
Nekovine	7 770	331	1 586	2 247	805	2 801	—
Kovinska	39 355	957	6 046	5 553	7 423	4 378	14 998
Ladjedelništvo	390	—	—	390	—	—	—
Elektroindustrija	11 325	69	781	1 406	588	4 549	3 932
Kemična	6 160	501	1 090	2 518	2 051	—	—
Gradbeni material	5 232	1 897	2 197	1 138	—	—	—
Lesna	22 945	1 174	3 761	5 332	6 553	6 125	—
Papirna	3 881	150	478	914	2 339	—	—
Tekstilna	31 971	510	3 526	4 788	10 815	6 435	5 906
Usnje in obutev	9 743	473	1 517	1 415	3 745	2 539	—
Gumarska	1 354	—	—	—	—	1 354	—
Živilska	8 335	1 043	1 541	3 537	682	1 532	—
Grafična	3 788	265	1 894	642	987	—	—
Tobačna	610	—	—	—	610	—	—
Filmska	185	—	185	—	—	—	—

Industrijska proizvodnja 1959 in 1960 v LRS

	Struktura v %		Indeksi fizičnega obsega	
	1959	1960	1959 : 1958	1960 : 1959
Vsa industrija	100	100	111,4	114,4
Po namenu				
Sredstva za delo	16,3	17,4	126	118
Reprodukcijski material	56,1	53,9	107	112
Predmeti za široko potrošnjo	27,6	28,7	112	115
Po strokah				
Elektroenergija	8,4	7,0	97	108
Premog	10,5	8,4	109	109
Nafta	0,3	0,2	80	83
Črna metalurgija	5,1	4,8	105	107
Barvasta metalurgija	5,7	6,1	103	116
Nekovine	3,3	3,2	102	114
Kovinska	21,9	23,9	123	117
Ladjedelništvo	0,0	0,0	87	136
Elektroindustrija	4,1	4,5	126	125
Kemična	3,4	3,1	114	109
Gradbeni material	2,9	3,0	112	120
Lesna	11,1	10,9	120	117
Papirna	2,7	2,7	106	117
Tekstilna	12,5	13,1	106	110
Usnje in obutev	3,5	3,5	112	116
Gumarska	0,7	0,7	105	128
Živilska	2,7	3,0	108	120
Grafična	1,0	1,8	117	118
Tobačna	0,2	0,1	100	102
Filmska	0,0	0,0	108	96

Izpolnitev načrta količinske proizvodnje v industriji LRS 1960

	Mera	Načrt	Proizvodnja	Izpolnitev %
Energetski proizvodi				
Električna energija	GWh	2 760	2 631	95
Rjavi premog	tisoč ton	2 455	2 646	108
Lignit	tisoč ton	2 200	2 202	100
Reprodukcijski material				
Jeklo	t	386 300	412 267	107
Odlitki	t	47 090	48 727	103
Kovinska embalaža	t	9 245	10 300	111
Žveplena kislina	t	23 000	21 779	95
Kalcijev karbid	t	34 000	37 893	111

Izpolnitev načrta količinske proizvodnje v industriji LRS 1960

	Mera	Načrt	Proizvodnja	Izpolnitev %
Lesonitne in iverne plošče	m^3	10 800	10 960	101
Papir karton, lepenka	t	96 100	101 223	105
Bombažna preja	t	21 950	21 499	98
Tehnično, podplatno in umetno usnje	t	7 600	8 301	109
Proizvodi za kmetijstvo				
Poljedelski stroji in orodje	t	5 450	5 393	99
Umetna gnojila	t	102 000	71 268	70
Sredstva za varstvo rastlin	t	3 800	2 294	60
Proizvodi za gradbeništvo				
Cement	t	155 000	201 111	130
Salonit	t	50 000	60 326	121
Zidaki	tisoč kosov NF	260 000	213 954	82
Proizvodi za široko potrošnjo				
Posoda	t	7 400	7 277	98
Motorna kolesa	kosov	40 000	34 556	86
Kolesa	kosov	45 000	56 027	125
Električni aprati za gospodinjstvo	t	4 276	4 128	97
Radijski sprejemniki	kosov	50 000	48 156	96
Stanovanjsko pohištvo	garn	38 300	33 718	88
Bombažne tkanine	tisoč m^2	107 650	109 634	102
Konfekcija perila in oblačil	tisoč m^2	10 781	10 357	96
Obutev	tisoč parov	3 500	3 490	100
Mesne in ribje konserve	t	4 800	3 575	74
Predelava sadja in vrtnin	t	7 800	13 070	168
Oprema				
Strojna oprema za industrijo	t	16 680	16 205	97
Tovorni avtomobili in avtobusi	kosov	3 200	2 777	87
Pisalni in računski stroji	kosov	7 500	8 474	113
Telefonske centrale	priključkov	35 000	26 802	77

Indeksi zalog konec leta 1960

Ø 1959 = 100

	Izgotovljenih proizvodov				Pogonski material	Osnovne surovine
	skupno	sredstva za delo	material za reprodukcijo	predmeti za široko potrošnjo		
Vsa industrija	120	182	104	120	186	93
Elektroenergija	—	—	—	—	279	—
Premog	352	—	300	1 570	12	42
Nafta	100	—	113	14	—	—
Črna metalurgija	100	—	100	—	159	97
Barvasta metalurgija	87	—	87	—	176	139
Nekovine	75	—	104	41	91	64
Kovinska	171	188	103	282	152	108
Elektroindustrija	154	154	193	111	211	115
Kemična	113	—	101	141	109	111
Gradbeni material	104	—	104	—	117	—
Lesna	115	—	104	148	73	85
Papirna	30	—	30	—	207	54
Tekstilna	93	—	71	99	232	71
Usnje in obutev	134	—	155	114	177	94
Gumarska	66	—	76	25	340	164
Živilska	109	—	79	111	134	—
Tobačna	70	—	—	70	133	62

Storilnost v industriji 1959 in 1960

Ø 1959 = 100

	Indeksi proizvodnosti		1960	
	1959	1960	indeksi proizvodnje	indeksi zaposlenih
Vsa industrija	107,4	108,1	114,4	105,8
Elektroenergija	94,3	106,2	108,3	102,0
Premog	111,9	111,4	109,2	98,0
Nafta	80,9	82,2	82,9	100,9
Črna metalurgija	103,7	105,2	107,2	101,9
Barvasta metalurgija	104,1	116,1	116,2	100,1
Nekovine	97,0	106,6	114,4	107,3
Kovinska	115,0	107,1	117,3	109,5
Elektroindustrija	118,9	111,6	124,3	111,4
Kemična	105,7	100,0	108,8	108,8
Gradbeni material	111,3	119,6	119,6	100,0
Lesna	114,8	108,3	117,4	108,4
Papirna	101,8	110,3	116,8	105,9
Tekstilna	102,2	105,8	109,8	103,8
Usnje in obutev	107,8	109,8	116,2	105,8
Gumarska	102,4	107,2	128,4	119,8
Živilska	105,7	108,4	119,5	110,2
Grafična	108,1	111,2	118,4	106,5
Tobačna	101,4	113,7	102,4	90,1

Razdelitev električne energije 1959 in 1960[1]

	Količina MWh		Indeks	Struktura %	
	1959	1960	1959 = 100	1959	1960
Celotna poraba električne energije v Sloveniji	1 529 105	1 708 492	111,7	100	100
Maloodjem	401 557	355 629	88,6	26,3	20,8
Gospodinjstvo	307 988	255 001	82,8	20,1	14,9
Javna razsvetljava	10 538	11 763	111,6	0,7	0,7
Poljedelski in drugi motorji	41 729	44 808	107,4	2,7	2,6
Veleodjem	1 127 548	1 352 863	120,0	73,7	79,2
Elektrokemija	429 242	570 779	133,0	28,1	33,4
Elektrometalurgija	156 283	103 582	66,3	10,2	6,1
Elektrovleka	16 867	16 860	100,0	1,1	1,0
Premogovniki	78 460	83 429	106,3	5,1	4,9
Ostali splošni veleodjem	433 274	482 517	111,4	28,3	28,2
Izmenjava električne energije izven Slovenije					
Nabava iz Hrvaške	19 745	39 998	202,6		
Dobava Hrvaški	360 363	493 621	137,0		
Uvoz iz Avstrije	10 534	—	—		
Izvoz v Avstrijo	52 159	—	—		

[1] Podatki Elektrogospodarske skupnosti LRS.

OBRT

OBRTNE ORGANIZACIJE IN ZAPOSLENI V OBRTI V 1954/1959[1]

Po vrstah organizacij

	Število enot			Zaposleni		
	30. IX. 1954	15. XII. 1959	Indeks 1954 = 100	30. IX. 1954	15. XII. 1959	Indeks 1954 = 100
SKUPAJ	17 906	14 863	83	31 388	41 463	132
Družbeni sektor	3 167	2 233	71	23 504	33 339	142
obrtna podjetja	315	709	225	12 665	25 735	203
brez delavnic	79	486	615	3 309	15 962	482
z delavnicami	236	223	95	9 356	9 773	104
obrtne zadruge	46	29	63	922	1 128	122
brez delavnic	36	16	44	496	685	138
z delavnicami	10	13	130	426	443	104
obrtne delavnice v sestavi obrtnih podjetij-zadrug	850	599	71	—	—	—
druge obrtne delavnice družbenega sektorja	1 956	896	46	9 917	6 476	65
Zasebne obrtne delavnice	14 739	12 630	86	7 884	8 124	103

[1] Prvi rezultati popisa 15. XII. 1959. Podatki za 1954 niso popolnoma primerljivi s prvim rezultatom popisa 1959.

Po okrajih po popisu 15. XII. 1959

	Družbeni sektor			Zasebni sektor		
	Število enot	Zaposleni vsi	Zaposleni ženske	Število enot	Zaposleni vsi	Zaposleni ženske
SKUPAJ	2 233	33 339	8 236	12 630	8 124	1 645
Celje	202	2 988	727	1 261	625	158
Gorica	136	2 640	592	888	302	42
Koper	177	2 723	534	692	273	46
Kranj	321	3 019	919	1 228	745	167
Ljubljana	697	11 796	3 461	4 408	3 810	867
Maribor	409	6 474	1 336	1 716	1 010	187
Murska Sobota	125	1 706	290	1 181	483	41
Novo mesto	166	1 993	337	1 256	876	137

Obrt 1960[2]

	Število enot v %		Indeks	Število zaposlenih v %		Indeks
	1959	1960	1959 = 100	1959	1960	1959 = 100
SKUPAJ	100	100	97	100	100	110
Družbeni sektor	14,6	14,3	99	62,0	66,8	118
Zasebni sektor	85,4	85,7	97	38,0	33,2	96

[2] Podatki Obrtne zbornice LRS.

GRADBENIŠTVO

Sestava zaposlenih delavcev v gradbenih podjetjih (30. IX. 1959 in 1960)

	Poklicna sestava		Kvalifikacijska sestava						
			Skupaj	Visoko-kvalificirani		Kvalificirani		Priučeni	
	1959	1960		1959	1960	1959	1960	1959	1960
SKUPAJ	100	100	100	11	12	50	51	39	37
Zidarji, fasaderji in pečarji	21	24	100	14	15	56	53	30	32
Tesarji, mizarji in parketarji	11	12	100	11	12	67	62	22	26
Betonerji in železokrivci	4	4	100	3	6	28	28	69	66
Asfalterji in tlakarji	0	0	100	8	4	50	56	42	40
Minerji	1	1	100	9	15	71	66	20	19
Delavci pri gradbenih strojih	2	3	100	15	12	53	44	32	44
Vozniki motornih vozil	2	2	100	20	27	70	70	10	3
Soboslikarji in pleskarji	1	0	100	13	20	72	64	15	16
Instalaterji, kleparji in ključavničarji	2	2	100	19	23	71	65	10	12
Ostali kvalificirani delavci	18	17	100	7	7	33	39	60	54
Nekvalificirani delavci	38	35	—	—	—	—	—	—	—

Vrednost opravljenih del po namenu graditve

	1959		1960		Indeks 1959 = 100
	V milijon din	Struktura %	V milijon din	Struktura %	
SKUPAJ	39 573	100	49 959	100	126
Na gospodarskih objektih	17 651	45	23 157	46	131
Na negospodarskih objektih	21 922	55	26 802	54	122

Stanovanja, ki jih gradijo

	1959		1960		Indeks 1959 = 100	
	število	m²	število	m²	število	površina
LR SLOVENIJA	13 428	662 031	14 549	706 316	109	107
Celje	1 765	84 061	1 958	81 044	111	96
Gorica	423	21 893	596	31 283	141	142
Koper	776	42 460	857	42 771	110	101
Kranj	1 526	72 360	1 779	85 720	116	118
Ljubljana	5 576	281 140	5 871	302 282	105	107
Maribor	2 587	119 388	2 531	114 481	98	96
Murska Sobota	222	10 474	254	11 794	114	113
Novo mesto	553	30 255	703	36 941	127	122

Dokončana stanovanja po številu sob

	1959		1960		Indeks 1959 = 100	
	število	m²	število	m²	število	površina
SKUPAJ	4 593	229 084	5 276	241 782	115	105
Posebne sobe	386	6 168	713	14 094	185	226
Garsonjere	440	9 618	402	9 242	91	96
1-sobna	309	11 318	532	17 697	172	156
2-sobna	1 959	99 627	2 110	104 045	108	104
3-sobna	1 363	91 812	1 286	79 418	94	87
4 in več sobna	136	10 541	233	17 286	171	165

Zajeta so vsa stanovanja, ki so jih gradila gradbena podjetja in gradbene režijske skupine splošno družbenega sektorja, kar je v l. 1959 predstavljalo 96 % vseh stanovanj investitorjev družbenega sektorja, oziroma 69 % vseh stanovanj, grajenih v l. 1959.

Dokončana stanovanja v letih 1957—1960[1]

	1959		1960		1957 – 1960	
	število	m²	število	m²	število	m²
Skupaj	6 621	361 064	7 524	387 960	23 117	1 288 912
Družbeno	4 902	239 066	5 804	265 960	16 553	828 313
Zasebno	1 719	121 998	1 720	122 000	6 564	460 599

[1] Po oceni Sekretariata IS LRS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

Izdane lokacijske odločbe in odločbe o izjemnih dovoljenjih v letu 1960

		Število vseh odločb	Izdane odločbe v gradbenih okoliših		Odločbe po členu 6. Zakona o uporabi zemljišč			
					izdane		zavrnjene	
			število	%	število	%	število	%
LR Slovenija 1959	a	4 594	2 911	63	1 304	29	379	8
	b	2 371	1 462	62	582	24	327	14
LR Slovenija 1960	a	5 428	3 414	63	1 689	31	325	6
	b	2 668	1 568	59	824	31	267	10
Celje	a	601	246	41	316	53	39	6
	b	216	85	39	97	45	34	16
Gorica	a	197	131	67	64	32	2	1
	b	105	76	72	27	26	2	2
Koper	a	215	137	64	72	33	6	3
	b	70	43	62	22	31	5	7
Kranj	a	637	506	79	114	17	17	4
	b	444	352	79	76	17	16	4
Ljubljana	a	1 875	1 113	59	639	34	123	7
	b	792	370	47	336	42	86	11
Maribor	a	1 132	746	66	254	22	132	12
	b	636	360	57	148	23	128	20
Murska Sobota	a	406	257	63	147	36	2	1
	b	203	125	62	76	37	2	1
Novo mesto	a	365	278	76	83	23	4	1
	b	202	157	78	42	21	3	1

Po oceni Sekretariata IS LRS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.
a = skupaj,
b = samo za zasebno gradnjo.

Poraba sredstev za stanovanjsko in komunalno izgradnjo v letu 1960 po njihovem viru[1]

	Graditev stanovanj		Za komunalno izgradnjo	
	v milijon din	struktura %	v milijon din	struktura %
SKUPAJ	18 489,1	100	5 624,0	100
Gospodarske organizacije	2 738,3	14,7	1 880,4	33,5
Prosta amortizacija	0,2	—	541,9	—
Denarna sredstva skladov osnovnih sredstev	0,6	—	1 215,1	—
Denarna sredstva skladov skupne porabe	2 524,2	—	100,4	—
Druga združena sredstva	213,3	—	23,0	—
Posojila iz združenih sredstev gospodarskih organizacij	—	—	2,4	0
Razni skladi	674,0	3,6	433,5	7,6
Skladi in sredstva družbenih organizacij	—	—	7,6	—
Skladi in sredstva samostojnih zavodov	—	—	16,8	—
Skladi in sredstva ljudskih odborov	25,3	—	236,3	—
Investicijski skladi samostojnih zavodov	20,9	—	161,6	—
Skladi skupne porabe samostojnih zavodov	—	—	4,5	—
Skladi stanovanjskih skupnosti	22,4	—	—	—
Skladi stanovanjski zgradb	53,6	—	—	—
Skladi za udeležbo za negospodarske investicije in DIF-ov	—	—	3,0	—
Drugi viri za udeležbo in stanov. skladov	551,8	—	3,7	—
Posojila hišnim svetom	42,7	0,3	0,2	0
Družbeni investicijski skladi	1 048,1	5,6	2 165,9	38,6
Splošni	203,9	—	182,5	—
Republiški	103,9	—	5,0	—
Okrajni	95,1	—	243,3	—
Občinski	112,2	—	344,7	—
Bančna sredstva	533,0	—	1 390,4	—
Posojila iz stanovanjskih skladov[2]	13 746,9	74,5	462,6	8,2
Republiški	3 300,8	—	—	—
Občinski	10 446,1	—	462,6	—
Posebni družbeni skladi	—	—	152,1	2,7
Investicije iz proračunov	239,1	1,3	526,9	9,4
Leto 1959 — občinski	—	—	0,5	—
Leto 1960 — zvezni	80,1	—	—	—
— republiški	77,8	—	30,0	—
— okrajni	28,0	—	227,0	—
— občinski	53,2	—	269,4	—

[1] Po podatkih centrale NB.

[2] Republiška posojila v znesku 2648 milijonov so zajeta pod republiško porabo. Razliko pri občinskih in republiških posojilih v prikazu skladov predstavljajo razporejene anuitete.

Pregled sredstev skladov za zidanje stanovanjskih hiš 1959 in 1960

		Bruto ostvarjena sredstva	Izdatki skladov	Razpoložljiva sredstva	Poraba za posojila	Presena sredstva v drugo leto
SKUPAJ	1959	18 608	611	17 997	12 633	5 364[1]
	1960	20 235	2 314	17 921	15 583	2 338
Republiški sklad	1959	2 544	8	2 536	1 598	938[1]
	1960	3 474	9	3 465	3 345	120
Občinski skladi	1959	16 064	603	15 461	11 035	4 426[1]
	1960	16 761	2 305	14 456	12 238	2 218

[1] V letu 1959 je v prenesenih sredstvih zajeta tudi blokacija, ki je znašala pri občinskih stanovanjskih skladih 2583, pri republiškem stanovanjskem skladu 591, to je skupno 3174 milijonov dinarjev.

Indeks gradbenih stroškov za dvo- in petetažno tipsko stanovanjsko zgradbo

Ø 1959 = 100

	Dvoetažna zgradba					Petetažna zgradba				
	31. III. 1959	30. IX. 1959	31. III. 1960	30. IX. 1960	Ø 1960	31. III. 1959	30. IX. 1959	31. III. 1960	30. IX. 1960	Ø 1960
Vsa dela	97	103	108	114	111	97	103	108	113	110
Zemeljska dela	93	107	110	112	111	93	107	111	113	112
Zidarska dela	96	104	108	117	113	95	105	110	119	114
Betonska in železobetonska dela	97	103	108	114	111	97	103	107	114	110
Izolacijska dela	97	102	104	106	105	98	102	104	104	104
Tesarska in krovska dela	97	103	109	117	113	96	104	110	120	115
Kamnoseška in fasaderska dela	97	103	108	114	111	97	103	108	115	111
Kanalizacija	95	105	108	116	112	95	105	108	116	112
Kleparska dela	98	102	104	107	105	98	102	104	108	106
Pečarska dela	98	102	104	107	105	98	102	104	107	105
Mizarska dela	97	103	107	112	110	98	102	105	110	108
Ključavničarska dela	97	103	104	107	106	97	103	104	105	105
Steklarska dela	95	105	107	109	108	96	104	108	112	110
Soboslikarska in pleskarska dela	100	101	108	115	112	99	101	108	116	112
Napeljava vode	95	105	108	113	111	95	105	109	113	111
Napeljava elektrike	98	102	108	113	111	98	102	107	110	109
Napeljava strelovoda	—	—	—	—	—	99	101	107	108	108
Električno dvigalo	—	—	—	—	—	100	100	111	111	111

PROMET

	1960	Indeks 1959 = 100
Železniški promet		
Stvarna dolžina železniških prog v ŽTP Ljubljana km	1 497	101
Inventarsko število lokomotiv in motornih voz	365	101
Potniški in motorni vagoni število	614	100
sedeži	33 417	97
Tovorni vagoni število	9 313	100
nosilnost v t	167 810	101
Potniški prevoz		
Odpravljeni potniki v tisočih	34 995	104
Prepeljani potniki v tisočih	36 545	104
Pkm prepeljanih potnikov v milijonih	1 251,1	104
Tovorni prevoz		
Naloženo blago v tisočih tonah	8 711	107
Prepeljano blago v tisočih tonah	15 797	111
Izkoristni neto tkm v milijonih	2 305,4	115
Mednarodni prevoz		
Izvoz preko prehodnih postaj ŽTP Ljubljana, v tis. t.	1 057	97
Izvoz iz območja ŽTP Ljubljana v tisočih ton	283	84
Uvoz preko prehodnih postaj ŽTP Ljubljana v tis. t	527	101
Uvoz na območje ŽTP Ljubljana v tisočih ton	356	125
Tranzit uvozni v tisočih ton	1 097	125
izvozni v tisočih ton	1 544	152
prevozni v tisočih ton	2 546	144
Pomorski promet		
Inventarsko stanje ladij		
Potniške ladje število	4	100
BRT	173	100
število potniških mest	330	100
Tovorne ladje število	26	108
BRT	100 794	123
Potniški prevoz		
Prepeljani potniki	147 809	157
Potniške milje v tisočih	3 453	584
Tovorni prevoz		
Prepeljano blago v tonah	821 822	117
Tonske milje v tisočih	4 389 178	182
Mednarodni prevoz blaga		
Prepeljano blago v tonah skupaj	773 488	140
izvoz	212 886	183
uvoz	215 534	95
prevoz med tujimi prist.	345 068	166

Promet (nadaljevanje)

	1960	Indeks 1959 = 100
Promet blaga v pristaniščih v tonah		
Skupaj	142 161	196
Razvoz	33 278	92
Izvoz	24 017	303
Uvoz	84 866	296
Promet potnikov	248 583	145
Javni cestni promet		
Avtobusi število	466	119
sedeži	15 983	122
Avtobusne prikolice število	3	100
sedeži	102	100
Tovorni avtomobili število	819	106
nosilnost v t	4 388	109
Tovorne prikolice število	321	113
nosilnost v t	3 256	113
Traktorji število	3	75
Prepeljani potniki v tisočih	35 136	137
Potniški km v tisočih	722 834	129
Prepeljano blago v tisočih tonah	1 919	125
Tonski km v tisočih	236 964	115
Mednarodni tovorni promet javnih prevozniških podj.		
Prepeljano blago v tonah skupaj	124 771	109
izvoz	113 453	110
uvoz	11 318	95
Mestni promet		
Število motornih vozil (avtobusov in trolejbusov	86	108
Število prikolic	8	—
Število sedežev in stojišč	7 613	115
Prepeljani potniki v tisočih	44 060	115
Dolžina cest skupaj I., II., III. in IV. reda km	16 742	100
Sodobno cestišče	1 669	106
Gramozno cestišče	11 671	99
Neutrjeno cestišče	3 394	100
Nedograjeno cestišče	8	100
PTT promet		
Pisemske pošiljke v tisočih	139 507	111
Paketi, število v tisočih	789	97
Brzojavke, število v tisočih	758	114
Telefonski pogovori v tisočih	64 785	110

ZUNANJA TRGOVINA

	Izvoz		Uvoz	
	1960 v tisoč din	indeks 1959 = 100	1960 v tisoč din	indeks 1959 = 100
Po strokah dejavnosti[1]				
SKUPAJ	23 533 584	122	33 061 439	131
Elektroenergija	—	—	—	—
Premog	40 675	21	938 104	103
Nafta	1 243	—	159 077	130
Črna metalurgija	519 299	161	3 743 889	199
Barvasta metalurgija	3 434 907	128	931 728	148
Nekovine	650 014	134	1 405 995	180
Kovinska	1 767 230	109	10 568 399	159
Ladjedelništvo	25 456	32	2 633	0,2
Elektroindustrija	381 634	65	2 171 816	158
Kemična	997 598	135	3 839 831	123
Gradbeni material	72 465	108	—	—
Lesna	5 474 419	120	130 176	158
Papirna	221 821	193	415 038	145
Tekstilna	1 868 968	169	3 689 231	130
Usnje in obutev	1 437 511	123	13 078	84
Gumarska	12 859	832	1 160 906	92
Živilska	1 227 274	125	581 623	247
Grafična	941	41	26 010	109
Tobačna	188	144	—	—
Filmska	11 271	265	19 939	165
Poljedelstvo	1 553 292	122	479 540	31
Sadjarstvo	163 967	100	315 384	131
Vinogradništvo	—	—	—	—
Živinoreja	2 286 529	128	2 089 637	114
Ribištvo	33 391	94	264 825	297
Primarna predelava kmet. pridelkov	717 350	124	23 811	131
Izraba gozdov	458 427	103	24 925	121
Lov, gozdni sadeži in zelišča	174 855	77	65 844	305
Po namembi				
SKUPAJ	23 533 584	122	33 061 439	131
Proizvodi za reprodukcijo	10 733 552	120	21 569 590	138
Proizvodi za opremo	703 788	79	7 327 860	136
Proizvodi za široko potrošnjo	12 096 244	128	4 163 989	101

[1] Reklamacije za II. polletje v 1960. letu niso upoštevane in zato bodo dokončni podatki malenkostno spremenjeni.

NOTRANJA TRGOVINA

TRGOVINA NA DROBNO

Prodajalne in prodajna mesta po organizacijski obliki 31. XII. 1960

	Prodajalne		Prodajna mesta[1]	
	število	indeks 1959 = 100	število	indeks 1959 = 100
SKUPAJ	5 006	100	11 790	106
Trgovske organizacije na debelo	673	98	1 600	113
Trgovske organizacije na drobno	2 587	101	7 463	105
Kmetijske zadruge in poslovne zveze	433	88	602	92
Industrijske organizacije	393	123	867	119
Obrtne organizacije	753	99	983	104
Lekarne	106	102	—	—
Drugo	61	97	275	106

[1] Za prodajna mesta so šteti zaposleni v prodajalnah.

Promet po vrstah kupcev v 1960

	V milijon din	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	172 426	124
Individualnim potrošnikom	132 225	123
Gospodarskim organizacijam ustanovam itd.	40 201	129

Promet po blagovnih skupinah v 1960

	V milijon din	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	172 426	124
Živila	53 235	119
Krma in krmila	781	128
Tobak in tobačni predmeti	4 118	111
Tekstilje	35 748	127
Usnjeni in gumijasti predmeti	12 429	119
Kurivo	3 202	124
Kovinski predmeti	22 705	154
Steklo, porcelan in keramika	1 776	131
Elektrotehnični material	5 853	117
Kemični predmeti	8 211	112
Predmeti iz plastičnih mas	995	147
Papir in papirni predmeti	4 626	129
Lesni predmeti	5 133	138
Tekoča goriva in maziva	6 497	113
Nekovinski gradbeni material	2 811	117
Vsi drugi predmeti	4 306	112

TRGOVINA NA DEBELO

Število enot in promet po organizacijski obliki 31. XII. 1960

	Enote		Promet	
	število	indeks 1959 = 100	v milijon din	indeks 1959 = 100
SKUPAJ	265	104	233 253	119
Trgovska podjetja na debelo	144	91	210 518	117
Trgovska podjetja na drobno s pravico prodaje na debelo	24	92	5 129	117
Prodajno skladišče trgovskih podj.	60	122	8 036	132
Prodajno skladišče proizv. podjetij	37	168	9 570	168

Promet po vrstah odjemalcev v 1960

	v milijon din	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	233 253	119
Trgovskim organizacijam na drobno	127 572	118
Vsem drugim odjemalcem	105 681	121

Promet po blagovnih skupinah v 1960

	v milijon din	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	233 253	119
Živila	42 612	119
Krma in krmila	504	135
Tobak in tobačni predmeti	5 301	108
Tekstilje	33 657	114
Usnjeni in gumijasti predmeti	7 701	106
Kurivo	1 792	110
Kovinski predmeti	56 781	115
Steklo, porcelan in keramika	2 767	122
Elektrotehnični material	28 213	146
Kemični predmeti	12 351	91
Predmeti iz plastičnih mas	2 543	165
Papir in papirni predmeti	8 860	142
Lesni predmeti	4 160	102
Tekoča goriva in maziva	6 726	121
Nekovinski gradbeni material	6 768	167
Vsi drugi predmeti	12 517	127

ODKUP[1]

Po skupinah predmetov v 1960

	V milijon din	Indeks 1959 = 100	Delež kmetijskih zadrug
SKUPAJ . . .	28 925	112	94,9
Žita	131	97	99,9
Živina	10 588	102	98,0
Perutnina in jajca	383	104	99,9
Mleko in mlečni izdelki	1 772	117	88,5
Vrtnine in zelenjava	1 200	95	99,7
Sadje	1 509	175	93,1
Alkoholne pijače[2]	1 073	111	96,5
Industrijske rastline	2 383	166	73,0
Kože in volna	603	81	49,3
Les — drva[3]	8 324	114	98,7
Ostalo	959	105	95,3

Po nekaterih predmetih v 1960

	Mera	Količina	V tisoč din	Količina indeks 1959 = 100	Vrednost
Prašiči za meso	t	10 730	2 147 458	92	95
Prašiči za mast	t	2 648	530 967	35	36
Klavna goved	t	31 535	5 257 745	89	115
Klavna teleta	t	4 721	926 447	80	82
Jajca	tisoč kosov	26 731	357 409	92	102
Mleko	tisoč l	60 385	1 690 892	117	133
Krompir	t	66 516	720 350	118	82
Jabolka	t	37 948	989 169	227	241
Vino[2]	hl	106 884	1 060 892	72	111
Tehnični les[3 4]	m^3	839 451	6 698 001	201	210
Drva[3]	prm	82 091	160 441	107	101

[1] Vštet le odkup od zasebnih kmetijskih gospodarstev.

[2] V vrednosti vina je upoštevan tudi prometni davek, ki ga plača proizvajalec.

[3] V vrednosti lesa in drv je vštet tudi prometni davek in gozdna taksa, če jih plača proizvajalec.

[4] Ni upoštevan celulozni in taninski les.

GOSTINSTVO

Poslovne enote in promet po lastništvu 1960

	Poslovne enote 30. IX.		Promet v tisoč din	
	1960	Indeks 1959 = 100	1960	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	3 006	99	23 257 770	124
Družbeno	1 589	100	20 058 855	125
splošno družbeno	1 375	101	18 987 396	125
družbenih organizacij	194	93	768 225	116
zadružno	20	91	303 234	119
Zasebno	1 417	98	3 198 915	123

Promet po vrstah storitev v letu 1960

	V tisoč din	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	23 257 770	124
Alkoholne pijače	10 420 545	124
Brezalkoholne pijače	1 138 146	134
Hrana	8 559 294	126
Drugo	3 139 785	118

Količinska prodaja v letu 1960

	Hektolitri	Indeks 1959 = 100
Vino	259 507	125
Pivo	149 160	109
Žganje	16 934	117
Druge žgane pijače	16 977	125
Brezalkoholne pijače	38 576	144

TURIZEM

Ležišča in prenočitve[1]

	Ležišča 31. VIII.		Prenočitve	
	1960	Indeks 1959 = 100	1960	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ	30 039	110	2 829 134	113
Gostinske gospodarske organizacije	9 165	101	1 284 395	109
Počitniški domovi				
Uprava klimatičnih in topliških	6 525	130	509 240	142
zdravilišč	2 580	112	530 160	109
Planinske postojanke	4 082	108	130 536	109
Zasebne turistične sobe	6 604	116	317 739	107
Negostinski objekti[2]	1 083	14	57 064	106

[1] Všteti gostje in prenočitve v hotelih, penzionih, prenočiščih, gostilnah, planinskih in počitniških domovih, v objektih klimatičnih, topličnih in mineralnih zdravilišč, negostinskih objektih (internatih, domovih ipd., ki so v sezoni zaradi pomanjkanja gostinskih zmogljivosti na voljo turistom), turističnih taborih in camping prostorih, last gostinskih organizacij, turističnih društev ipd. ter registriranih zasebnih sobah.
[2] Šole, internati in pod., ki v sezoni izdajajo turistom ležišča.

Gostje in prenočitve[1]

	Gostje		Prenočitve	
	1960	Indeks 1959 = 100	1960	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ . . .	773 968	113	2 829 134	113
Domači	616 915	115	2 348 881	116
Tuji	157 053	103	480 253	101

[1] Všteti gostje in prenočitve v hotelih, penzionih, prenočiščih, gostilnah, planinskih in počitniških domovih, v objektih klimatičnih, topličnih in mineralnih zdravilišč, negostinskih objektih (internatih, domovih ipd., ki so v sezoni zaradi pomanjkanja gostinskih zmogljivosti na voljo turistom), turističnih taborih in camping prostorih, last gostinskih organizacij, turističnih društev ipd. ter registriranih zasebnih sobah.

Mladinski in otroški turizem[1]

	Otroci – mladina		Prenočitve	
	1960	Indeks 1959 = 100	1960	Indeks 1959 = 100
SKUPAJ . . .	12 313	117	217 563	103
Domači	11 817	114	208 621	101
Tuji	496	326	8 942	281

[1] Všteto otroške in mladinske počitniške kolonije, taborenja, izleti ipd., ki jih organizirajo razne organizacije kot n. pr. Zveze borcev, Zveze prijateljev mladine, Rdeči križ, športne in telovadne organizacije, ljudski odbori ipd.

PRORAČUNI

Realizacija bruto proračunskih dohodkov

	1959		1960		Indeks
	Znesek v milijon din	Struktura %	Znesek v milijon din	Struktura %	1959 = 100
SKUPAJ	37 816	100	44 369	100	117
Celje	3 904	10,3	4 703	10,6	120
Gorica	2 024	5,4	2 131	4,8	105
Koper	2 512	6,6	3 036	6,8	121
Kranj	3 979	10,5	4 717	10,6	119
Ljubljana	13 323	35,2	16 007	36,1	120
Maribor	7 499	19,8	8 824	19,9	118
Murska Sobota	1 985	5,3	1 989	4,5	100
Novo mesto	2 590	6,9	2 962	6,7	114

Dohodki republiškega proračuna za leto 1960 31. XII. 1960

	Načrt	Izvršitev	%
SKUPAJ	12 003	12 292	102
I. del — Skupni dohodki			
1. Proračunski prispevek iz osebnega dohodka	7 106	7 322	103
2. Proračunski prispevek iz sklada skupne porabe	165	197	119
3. Dohodnina	1 376	1 289	94
4. Občinska doklada od kmetijstva	630	570	90
5. Občinski prometni davek	959	914	95
6. Prometni davek od zasebnikov	575	559	97
7. Zemljarina	63	70	112
8. Upravne takse	188	206	109
9. Sodne takse	130	380	292
10. Prometni davek od davčnih vrednotnic	5	5	100
11. Prometni davek od piva in žganja	135	107	80
Skupaj I. del	11 332	11 619	103
III. del — Dohodki državnih organov			
1.—15. Dohodki državnih organov	65	54	83
IV. del — Ostali dohodki			
1. Ostali in nepredvideni dohodki	30	64	213
VI. del — Prenesena sredstva			
1. Presežek dohodkov iz preteklega leta	576	555	96

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Pregled izdatkov republiškega proračuna za leto 1960
31. XII. 1960

		V milijon din Načrt	Izvršitev	%
SKUPAJ		12 003	12 003	100
1. Prosveta in kultura	skupaj	2 346	2 343	100
	osebni	1 407	1 406	100
	tvarni	939	937	100
2. Socialno varstvo	skupaj	355	345	97
	osebni	140	140	100
	tvarni	215	205	96
3. Zdravstveno varstvo	skupaj	468	468	100
	osebni	126	126	100
	tvarni	342	342	100
5. Državna uprava in sodstvo	skupaj	3 799	3 771	99
	osebni	2 412	2 406	100
	tvarni	1 387	1 365	98
6. Komunalna dejavnost	skupaj	460	459	100
	osebni	401	401	100
	tvarni	59	58	98
7. Negospodarske investicije	skupaj	1 353	1 353	100
8. Dotacije	skupaj	2 848	2 848	100
družbenim organizacijam in društvom		539	539	100
finančno samostojnim zavodom		597	597	100
skladom		1 712	1 712	100
9. Obveznosti iz posojil in garancij		197	197	100
10. Proračunska rezerva		177	219	123
13. Sredstva za zvečanje plač	osebni	0	0	0

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Finančno stanje po proračunih politično teritorialnih enot 1960 po mesecih

V milijon din

	Republiški proračun	Okrajni +	Okrajni −	Občinski +	Občinski −
Januar	— 626	—	481	10	671
Februar	—	35	311	67	537
Marec	—	50	126	204	445
April	— 372	19	186	267	468
Maj	— 107	53	190	388	360
Junij	— 21	176	121	512	311
Julij	— 128	53	163	315	410
Avgust	— 70	88	133	746	268
September	+ 139	323	57	1 287	153
Oktober	+ 95	276	71	1 113	165
November	+ 184	235	80	1 209	92
December	+ 289	414	18	1 268	11

Izvršitev proračunov 1959 in 1960 po panogah

	Republiški proračun		LO		Republiški proračun		LO	
	izvršitev 1960 v milijon din	struktura %	izvršitev 1960 v milijon din	struktura %	izvršitev 1959 v milijon din	struktura %	izvršitev 1959 v milijon din	struktura %
SKUPAJ	9 679	100	23 749	100	12 003	100	28 155	100
prosveta in kultura	1 854	19,2	6 618	27,9	2 344	19,5	7 542	26,8
socialno skrbstvo	316	3,3	1 380	5,8	345	2,9	1 419	5,0
zdravstveno varstvo	481	4,9	1 659	7,0	468	3,9	1 413	5,0
državna uprava	3 173	32,8	5 869	24,7	3 771	31,4	7 048	25,0
komunalna dejavnost	412	4,2	1 350	5,7	459	3,8	1 488	5,3
negospodarske investicije								
dotacije	939	9,7	1 123	4,8	1 353	11,3	1 594	5,7
finančno samostojnim zavodom	152	1,6	1 881	7,9	596	5,0	2 771	9,8
družbenim organizacijam	385	4,0	1 034	4,4	539	4,5	1 422	5,1
skladom	1 132	11,7	791	3,3	1 712	14,3	1 157	4,1
gospodarstvu	—	—	131	0,6	—	—	35	0,1
ostalim	25	0,3	9	—	—	—	15	0,1
obveznosti in garancije	478	4,9	1 199	5,0	197	1,6	1 441	5,1
proračunska rezerva	323	3,4	697	2,9	219	1,8	786	2,8
sredstva za zvečanje plač	—	—	8	—	—	—	24	0,1

Realizacija skupnih in posebnih dohodkov 1960

	V milijon din		
	Republiški načrt	Realizacija	%
SKUPAJ	42 715	45 540	107
Skupni dohodki	36 789	37 793	103
Proračunski prispevek iz osebnih dohodkov iz gospodarstva	15 891	17 574	111
Proračunski prispevek iz osebnih dohodkov izven gospodarstva	6 709	5 601	83
Proračunski prispevek iz sklada skupne porabe	500	600	120
Dohodnina od kmetijstva	2 801	2 568	92
Dohodnina od samostojnih poklicev in premoženja	1 678	1 845	110
Občinska doklada od kmetijstva, obvezna	2 327	2 098	90
Zemljarina	338	282	83
Upravne takse	624	718	115
Prometni davek od zasebnikov	1 822	1 797	99
Prometni davek od davčnih vrednotic	14	18	129
Prometni davek od piva in žganja	449	340	76
Občinski prometni davek od alkoholnih pijač	691	494	71
Občinski prometni davek od prodaje na drobno	2 410	2 565	106
Sodne takse	535	1 293	242
Posebni dohodki	5 926	7 747	131
Dopolnilni proračunski prispevek iz osebnega dohodka	768	1 023	133
Občinska doklada od kmetijstva neobvezna	1 100	1 312	119
Občinska doklada od ostalih poklicev in premoženja	397	579	146
Davek na tujo delovno moč	177	181	102
Občinske takse — administr.	67	162	242
Občinski prometni davek od prodaje na drobno nad 3 %	12	151	1 258
Občinski prometni davek (nad 5, 10 in ostalo)	1 271	1 838	145
Davek od osebnega dohodka	165	96	58
Prispevek iz dohodka komunalnih podjetij	330	200	61
Prispevek proračunom iz gozdnega sklada	408	268	66
Dohodki uradov in drugih ustanov	655	548	84
Presežki iz 1959	576	1 125	195
Prometni davek od piva in žganja	—	264	—

Dohodki in izdatki proračunov ljudskih odborov za leto 1960 31. XII. 1960 (z dotacijami za uravnovešenje proračunov)

		V milijon din		
		Dohodki	Izdatki	%
LR SLOVENIJA	OLO	9 798	9 496	97
	ObLO	20 077	18 725	93
Celje	OLO	925	891	96
	ObLO	2 089	2 034	97
Gorica	OLO	693	674	
	ObLO	1 224	1 164	95
Koper	OLO	892	907	102
	ObLO	1 476	1 424	96
Kranj	OLO	863	861	100
	ObLO	2 230	1 914	86
Ljubljana	OLO	3 314	3 108	94
	ObLO	6 581	6 090	92
Maribor	OLO	1 956	1 959	100
	ObLO	3 635	3 389	93
Murska Sobota	OLO	471	429	91
	ObLO	1 233	1 182	96
Novo mesto	OLO	684	667	97
	ObLO	1 609	1 528	95

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

DENAR, VLOGE IN POSOJILA

Hranilne vloge po denarnih zavodih 31. XI. 1960

	Vsote vlog v milijon din		Indeks 1959 = 100	Število vlagateljev		Indeks 1959 = 100
	1959	1960		1959	1960	
SKUPAJ	16 363	19 283	118	527 906	578 647	110
Narodna banka	2 855	3 090	108	108 094	108 556	100
Hranilnice in komunalne banke	9 938	11 797	119	230 602	259 102	109
Hranilno kreditni odseki	1 586	1 766	111	69 860	76 989	110
Poštna hranilnica	1 984	2 630	133	119 350	134 000	112

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Dohodnina na dan 31. XI. 1959 in 1960

	Skupaj	Kmetje	Enkratne obdavčitve	Obrtniki	Drugi poklici
Skupna zadolžitev za 1959 tisoči din	8 969 382	6 521 138	615 763	1 403 575	428 906
1960 tisoči din	10 031 641	6 442 788	677 094	1 626 289	1 285 470
Indeks	112	99	110	116	300
Skupaj plačano v letu 1959 tisoči din	8 520 408	6 184 038	615 763	1 326 150	394 457
1960 tisoči din	9 286 425	6 017 031	677 094	1 513 671	1 078 629
Indeks	109	97	110	114	273

Po podatkih Državnega sekretariata za finance LRS.

Poraba za investicije po panogah v letu 1960

	Skupaj	Osnovna sredstva V milijon din	Obratna sredstva	Indeks skupnih investicij 1959 = 100	Struktura po panogah za skupne investicije %
SKUPAJ	126 894	116 272	10 622	134	100
Industrija	44 429	38 146	6 283	127	35
Kmetijstvo	11 531	10 436	1 095	148	9
Gozdarstvo	1 748	1 694	54	115	1
Gradbeništvo	3 648	3 161	487	144	3
Promet	16 428	15 821	607	129	13
Trgovina in gostinstvo	7 060	6 534	526	120	6
Obrt	4 152	3 063	1 089	156	3
Stanovanjsko komunalna	24 290	24 113	177	146	19
Kulturno socialna	9 674	9 479	195	153	8
Državni organi in ostalo	3 934	3 825	109	104	3

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

Skupna obratna sredstva gospodarskih in negospodarskih organizacij

	v milijon din 1959			V milijon din 1960			Indeks 1959 = 100
	skupaj	gospodarstvo	negospodarske dejavnosti	skupaj	gospodarstvo	negospodarske dejavnosti	skupaj
SKUPAJ	247 204	234 020	13 184	283 090	265 780	17 310	114
Posojila za obratna sredstva	151 367	138 290	13 077	181 839	164 837	17 002	120
Sklad obratnih sredstev	95 430	95 352	78	101 066	100 784	282	106
Ostala posojila[1]	407	378	29	185	159	26	45

Po podatkih Narodne banke FLRJ, Centrale za LRS.

[1] Ostala posojila zajemajo izplačila na žiro računih brez kritja ter dvomljive in sporne terjatve.

CENE

Povprečni letni indeks cen na drobno

Ø 1959 = 100

	1958	1960
Skupni indeks	97,3	107,9
Blagovni indeks	97,6	106,1
Indeks industrijskih izdelkov	98,4	106,9
Živila	96,2	105,1
Žita in izdelki iz žit	97,4	100,8
Vrtnine	88,2	115,1
Stalne	90,3	107,3
Krompir	80,2	99,5
Sezonske	100,5	131,1
Surovo in predelano sadje	126,1	106,6
Presno in prekajeno meso	92,8	112,6
Kokošja jajca	89,6	110,0
Mleko in mlečni izdelki	90,6	119,9
Ostala živila	98,1	98,5
Alkoholne pijače	94,3	96,6
Tobačni izdelki	88,6	100,0
Tekstilni izdelki	102,7	102,0
Volnene tkanine	100,0	102,9
Bombažne tkanine	109,9	98,6
Ostale tkanine	101,6	103,0
Obutev	97,3	104,5
Kurivo in razsvetljava	90,3	144,3
Kurivo	92,9	115,6
Razsvetljava	87,2	180,5
Ostalo (gospodarske, gospodinjske potrebščine itd.)	97,3	106,9
Storitve	96,7	133,0
Stanovanje	100,0	251,0
Obrtne	96,0	111,7
Kulturne	96,6	115,7

Indeksi cen za gostinske storitve

Ø 1959 = 100

	1958	1960
Skupni indeks	98	111
Jedila	96	118
Začetna jedila in jedi	98	119
Pečenke in jedila po naročilu	94	123
Prikuhe	96	112
Solate	97	110
Močnate jedi	99	115
Kruh	100	100
Alkoholne pijače	100	104
Brezalkoholne pijače	99	110
Prenočišča	95	120

OSEBNI DOHODKI

Povprečni skupni osebni dohodki delavcev 1960

	Din					Indeks 1959 = 100				
	skupno	visoko-kvalificirani	kvalificirani	priučeni	nekvalificirani	skupno	visoko-kvalificirani	kvalificirani	priučeni	nekvalificirani
Industrija	22 297	33 999	23 053	17 897	14 368	122	122	121	122	124
Elektroenergija	27 017	38 534	27 660	20 844	15 060	145	143	145	141	135
Premog	27 463	37 474	27 591	22 044	15 484	121	121	116	120	120
Nafta	16 183	23 024	16 658	12 847	10 861	114	111	115	110	117
Črna metalurgija	27 748	37 882	29 223	21 762	18 332	117	116	116	118	125
Barvasta metalurgija	26 021	33 248	27 548	21 825	18 211	121	123	123	117	119
Nekovine	20 092	35 256	23 382	17 629	13 530	127	128	128	129	125
Kovinska	22 668	32 657	22 933	17 824	13 651	121	120	119	121	123
Elektroindustrija	20 860	31 300	21 854	16 758	12 337	119	128	120	114	112
Kemična	22 329	35 213	24 934	15 533	16 451	119	116	117	114	123
Gradbeni material	16 928	21 125	19 128	14 931	10 934	126	111	129	128	119
Lesna	17 500	26 351	18 685	15 051	12 793	124	123	123	121	127
Papirna	23 371	37 130	25 888	19 286	15 691	126	136	127	122	122
Tekstilna	18 668	35 302	18 660	15 781	13 711	130	126	129	135	129
Usnje in obutev	18 686	29 732	19 043	15 450	13 896	128	128	127	129	130
Gumarska	22 919	31 037	22 503	18 129	13 735	124	116	124	123	115
Živilska	17 602	28 499	19 760	14 939	12 362	122	114	117	127	130
Grafična	18 842	41 155	22 549	14 239	14 812	124	131	121	120	118
Tobačna	15 418	25 014	16 890	13 822	13 206	122	125	123	122	127
Filmska	24 956	31 911	23 031	16 701	12 064	135	143	133	118	118
Kmetijstvo	12 909	22 170	15 241	11 909	10 958	123	121	118	118	122
Gradbeništvo	16 327	27 012	18 941	14 284	11 250	119	122	122	123	121
Trgovina in gostinstvo	19 498	26 384	19 568	15 876	13 884	124	123	123	124	127
Trgovina	20 018	26 114	19 475	15 753	14 645	124	123	123	124	130
Gostinstvo	18 105	28 950	19 828	16 120	13 076	125	123	126	124	124

Po podatkih ankete o plačah, ki obsega:
53 industrijskih podjetij, ki obsegajo 37 % vseh delavcev v industriji;
19 kmetijskih posestev, ki obsegajo 34 % vseh delavcev v kmetijstvu v splošno družbenem sektorju;
7 gradbenih podjetij, ki obsegajo 25 % vseh delavcev v gradbeništvu;
119 trgovskih podjetij, ki obsegajo 33 % vseh delavcev v trgovini;
64 gostinskih podjetij, ki obsegajo 32 % vseh delavcev v gostinstvu.

Povprečni skupni osebni dohodki uslužbencev 1960

	Din					Indeks 1959 = 100				
	skupno	višji strokovni	srednji strokovni	nižji strokovni	pomožni	skupno	višji strokovni	srednji strokovni	nižji strokovni	pomožni
Industrija	31 158	46 140	26 151	19 038	14 963	124	124	120	123	122
Elektroenergija	30 433	52 642	30 077	21 277	15 354	149	138	146	144	143
Premog	40 667	53 451	26 340	21 546	16 504	116	120	107	112	113
Nafta	22 176	32 121	19 746	12 303	12 738	114	104	111	112	107
Črna metalurgija	32 711	46 385	28 501	20 686	—	116	109	113	118	—
Barvasta metalurgija	34 106	47 748	30 855	21 341	18 067	124	134	117	118	125
Nekovine	27 365	44 797	24 283	17 678	16 388	130	133	128	129	131
Kovinska	32 805	45 280	25 650	17 653	13 821	126	126	119	122	122
Elektroindustrija	28 072	42 160	27 891	19 489	12 575	120	121	117	120	104
Kemična	32 688	47 703	26 914	17 893	15 530	130	133	127	126	135
Gradbeni material	24 081	37 835	21 797	12 708	12 780	128	133	134	115	123
Lesna	26 269	40 039	25 356	18 556	16 233	125	117	126	113	122
Papirna	32 992	49 497	26 956	19 907	17 387	125	122	123	123	132
Tekstilna	31 227	49 125	25 222	20 067	15 383	128	125	127	139	118
Usnje in obutev	27 517	47 774	23 670	15 822	14 377	131	135	131	129	128
Gumarska	31 726	55 167	26 870	17 036	—	117	118	115	101	—
Živilska	26 352	41 625	21 216	17 111	15 886	118	130	115	105	113
Grafična	27 700	44 627	21 371	17 797	18 210	119	129	109	127	158
Tobačna	23 339	34 678	22 420	17 153	14 205	127	130	122	127	112
Filmska	29 133	36 381	23 135	14 146	—	127	121	129	113	—
Kmetijstvo	23 390	34 894	21 342	17 168	13 429	120	125	116	117	118
Gradbeništvo	27 738	43 711	24 553	15 057	12 056	124	130	122	119	108
Trgovina in gostinstvo	27 406	34 390	21 641	17 185	13 311	123	120	122	125	118
Trgovina	27 184	34 089	21 363	16 879	13 239	123	120	122	127	117
Gostinstvo	30 233	38 975	24 546	20 430	23 286	127	130	125	121	291

Po podatkih ankete o plačah, ki obsega:
53 industrijskih podjetij, ki obsegajo 35 % vseh uslužbencev v industriji;
19 kmetijskih posestev, ki obsegajo 29 % vseh uslužbencev v kmetijstvu v splošno družbenem sektorju;
7 gradbenih podjetij, ki obsegajo 24 % vseh uslužbencev v gradbeništvu;
119 trgovskih podjetij, ki obsegajo 38 % vseh uslužbencev v trgovini;
64 gostinskih podjetij, ki obsegajo 27 % vseh uslužbencev v gostinstvu.

ŽIVLJENJSKI STROŠKI

Struktura mesečnih izdatkov družine (po anketi družinskih proračunov)

Družina, leto	Skupaj	Prehrana	Pijače in tobak	Obleka in obutev	Stanovanje, kurjava, razsvetljava	Stanovanjska oprema	Higiena	Kulturno in družbeno življenje	Ostali stroški
Družine z enim zaposlenim članom									
Delavske									
4-članske 1959	100	49,7	4,8	18,2	7,9	5,0	4,1	5,1	5,2
1960	100	47,9	5,1	18,1	11,4	4,5	3,6	5,2	4,2
Uslužbenske									
4-članske 1959	100	46,5	5,7	17,2	7,8	3,6	4,2	6,0	9,0
1960	100	44,1	5,5	17,6	11,6	4,8	3,6	7,4	5,4
Družine z dvema zaposlenima članoma									
Delavske									
4-članske 1960	100	43,6	5,2	18,9	10,3	5,7	3,9	7,7	4,7
3-članske 1960	100	40,2	5,6	23,2	8,0	6,8	3,5	8,1	4,6
Uslužbenske									
4-članske 1960	100	37,6	4,8	22,0	8,1	6,7	3,4	8,2	9,2
3-članske 1960	100	38,3	5,6	22,2	8,7	5,7	4,4	9,0	6,1

Zavod LR Slovenije za statistiko opazuje mesečno v mestih Ljubljana, Celje, Maribor in Kranj pri 4-članskih delavskih in uslužbenskih družinah z enim zaposlenim članom (skupaj jih je 145) ter pri 4-članskih in 3-članskih delavskih in uslužbenskih družinah z dvema zaposlenima članoma (skupaj jih je 92) vse njihove dohodke in izdatke. Anketa je anonimna in so družine izbrane tako, da ustrezajo strukturi zaposlenih v industriji, prometu, gradbeništvu in trgovini ter javni upravi.

Za kritje življenjskih stroškov so upoštevani vsi dohodki, razen iz prihrankov preteklega leta in dolgov (posojil) ter daril. Med stroške z večletnim odplačilom (n. pr. pohištvo, prevozna sredstva, radio) so vzeta samo odplačila v tekočem letu. Zato se podatki za leto 1959 pri 4-članski družini z enim zaposlenim razlikujejo od onih v Statističnem letopisu Zveznega zavoda za statistiko.

ŠOLSTVO

Šole v začetku šolskega leta 1960/1961

	Število šol	Oddelki	Učenci			Učno osebje		
			vsi	moški	ženske	vse	stalno nameščeno	honorarno s polno zaposlitvijo
Osnovne šole	1 200[1]	7 803	239 974	121 406	118 568	8 156	7 610	546
Gimnazije	27	266	7 700	3 558	4 142	425	409	16
Šole za vzgojo učnega osebja	10	102	3 062	685	2 377	189	183	6
Učiteljišča[2]	7	89	2 681	647	2 034	166	160	6
Vzgojiteljska šola	2	11	310	—	310	19	19	—
Šola za telesno vzgojo	1	2	71	38	33	4	4	—
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe	38	330	10 311	5 552	4 759	566	544	22
Tehnične	12	155	5 040	4 058	982	295	287	8
Pomorsko-prometne	1	12	220	220	—	22	17	5
Kmetijske	2	12	449	364	85	22	21	1
Gozdarske	1	5	177	171	6	13	13	—
Ekonomske	13	115	3 483	557	2 926	170	162	8
Politične	1	1	48	46	2	4	4	—
Medicinske	8	30	894	136	758	40	40	—
Srednje umetniške šole	4	10	652	285	367	69	63	6
Glasbene	2	—	314	169	145	39	37	2
Baletne	1	—	140	21	119	11	7	4
Za umetno obrt	1	10	198	95	103	19	19	—
Šole za kvalificirane delavce	124	605	13 936	10 229	3 707	798	728	70
Vajenske	74	365	8 157	5 575	2 582	357	322	35
Industrijske	26	182	4 485	4 158	327	328	297	31
Tekstilne	1	6	97	—	97	16	16	—
Kmetijske	12	20	402	310	92	43	43	—
Prometne	1	1	29	20	—	3	3	—
Ribiške	1	5	73	73	—	5	4	1
Gostinske	3	12	355	84	271	24	21	3
Gospodinjske	6	13	338	—	338	22	22	—
Šole za drug strokovni kader	12	34	1 107	11	1 096	41	35	6
Administrativne	7	29	940	7	933	37	31	6
Medicinske	5	5	167	4	163	4	4	—
Posebne šole	38	220	2 609	1 587	1 022	276	258	18

Šole v začetku šolskega leta 1960/61 (nadaljevanje)

	Število šol	Oddelki	Učenci			Učno osebje		
			vsi	moški	ženske	vse	stalno nameščeno	honorarno s polno zaposlitvijo
Na stopnji osnovne šole	34	206	2 464	1 531	933	261	243	18
Na stopnji vajenske šole	4	14	145	56	89	15	15	—
Šole za odrasle								
Osnovne šole	126[1]	175	3 826	2 203	1 623	1	—	1
Gimnazije	5[4]	16	417	215	202	—	—	—
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe	67[4]	151	4 878	3 448	1 430	68	38	30
Mojstrske šole	13	43	1 154	1 078	76	16	14	2
Kmetijsko gospodarske šole	6	6	112	56	56	—	—	—
Šole za dopolnilno izobraževanje	57	—	7 322	3 304	4 018	297	255	42
Glasbene	50	—	6 900	3 301	3 599	287	245	42
Čipkarske	7	—	422	3	419	10	10	—

[1] V času popisa začasno ni delalo 28 osnovnih šol.

[2] Všteti so tudi oddelki, učenci in učno osebje učiteljskih oddelkov pri gimnazijah Ravne na Koroškem in Ptuj.

[3] Upoštevani so samo učenci I. izmene.

[4] Število oddelkov - organizacijskih enot pri rednih šolah.

Uspeh učencev na osnovnih šolah ob koncu šolskega leta po razredih 1959/1960

	Vsi učenci	Razred so izdelali								Razreda niso izdelali	
		vsi		s pozitivno oceno		z negat. oceno		v junijskem roku	v jesenskem roku[1]	število	%
		vsi	ženske	vsi	ženske	vsi	ženske				
Skupaj 1—8	228 765	219 423	109 538	200 094	101 778	19 329	7 760	218 683	740	9 342	4,1
1	35 242	33 027	15 866	31 468	15 270	1 559	596	33 006	21	2 215	6,3
2	34 834	33 635	16 394	31 727	15 721	1 908	673	33 625	10	1 199	3,4
3	35 732	34 720	16 793	32 363	15 981	2 357	812	34 715	5	1 012	2,8
4	33 895	32 902	16 050	30 400	15 062	2 502	988	32 898	4	993	2,9
5	32 613	31 188	15 481	27 232	13 939	3 956	1 542	31 181	7	1 425	4,4
6	26 768	25 231	13 056	21 123	11 279	4 108	1 777	25 218	13	1 537	5,7
7	18 393	17 749	9 687	15 454	8 633	2 295	1 054	17 739	10	644	3,5
8	11 288	10 971	6 211	10 327	5 893	644[2]	318[2]	10 301	670	317	2,8

[1] Upoštevani so razredni izpiti in popravni izpiti v 8. razredu.

[2] S popravnim izpitom.

Uspeh dijakov na ostalih šolah ob koncu šolskega leta 1959/1960

	Vsi učenci	Razred so izdelali vsi					Razreda niso izdelali	
		skupaj	moški	ženske	v junijskem roku	v jesenskem roku	število	%
Gimnazije	7 535	7 057	3 257	3 800	6 387	670	478	6,3
Šole za vzgojo učnega osebja	2 689	2 518	505	2 013	2 253	265	171	6,4
Učiteljišča	2 421	2 261	505	1 756	2 012	249	160	6,6
Vzgojiteljska šola	268	257	—	257	241	16	11	4,1
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe	8 871	8 233	4 560	3 673	7 136	1 097	638	7,2
Tehnične	3 961	3 613	2 948	665	3 090	523	348	8,8
Pomorsko-prometne	255	235	235	—	213	22	20	7,8
Kmetijske	483	471	384	87	446	25	12	2,5
Gozdarske	174	144	140	4	122	22	30	17,2
Ekonomske	3 488	3 281	735	2 546	2 823	458	207	5,9
Medicinske	510	489	118	371	442	47	21	4,1
Srednje umetniške šole	565	529	240	289	455	74	36	6,6
Glasbene	300	279	147	132	220	59	21	7,0
Baletne	105	92	14	78	81	11	13	1,2
Za umetno obrt	160	158	79	79	154	4	2	1,3
Šole za kvalificirane delavce	24 134	23 284	17 122	6 162	21 297	1 987	850	3,5
Vajenske	17 784	17 162	12 298	4 864	15 676	1 486	622	3,5
Industrijske	4 998	4 812	4 256	556	4 348	464	186	3,7
Tekstilne	125	122	—	122	122	—	3	2,4
Kmetijske	461	452	367	85	434	18	9	1,9
Prometne	58	56	56	—	56	—	2	3,4
Gradbene	17	17	17	—	17	—	—	0,0
Ribiške	49	49	49	—	49	—	—	0,0
Gozdarske	26	26	26	—	26	—	—	0,0
Gostinske	295	287	53	234	275	12	8	2,7
Gospodinjske	321	301	—	301	294	7	20	6,2
Šole za drug strokovni kader	929	891	6	885	783	108	38	4,1
Administrativne	661	627	5	632	543	94	24	3,6
Medicinske	268	254	1	253	240	14	14	5,2
Posebne šole	2 597	1 966	—	—	1 944	22	631	2,4
Na stopnji osnovne šole	2 395	1 810	—	—	1 806	4	585	2,4
Na stopnji vajenske šole	202	156	71	85	138	18	46	2,3

Diplomski - zaključni izpiti ob koncu šolskega leta 1959/1960

	Učenci, ki so izdelali zadnji razred	Učenci, ki so opravili zaključni - diplomski izpit[1]
Gimnazje	1 580	1 622
Šole za vzgojo učnega osebja	325	332
Učiteljišča	288	295
Srednja vzgojiteljska šola	37	37
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe	1 532	1 557
Tehnične	608	603
Strojni	134	128
Elektrotehniški	29	29
Elektrotehniški — jaki tok	32	31
Elektrotehniški — šibki tok	47	48
Kemijski	56	56
Lesno-industrijski	33	35
Metalurški	45	44
Rudarski	18	18
Tkalski	60	60
Predilski	20	20
Usnjarski	30	30
Gradbeni — visoke	29	28
Gradbeni — nizke gradnje	25	26
Geodetski	34	34
Industrija gradbenega materiala	16	17
Prometne	60	59
Železniški	23	22
Navtični	17	17
Strojni	20	20
Kmetijske	98	98
Gozdarske	27	27
Ekonomske	672	707
Ekonomski	646	682
Gospodinjski	10	10
Hotelski	16	15
Medicinske	67	63
Medicinske sestre	33	33
Zobotehniki	34	30
Srednje umetniške šole	80	73
Glasbene	56	52
Baletna	5	1
Umetna obrt	19	20

[1] Upoštevani so tudi izredni dijaki.

Diplomski - zaključni izpiti ob koncu šolskega leta 1959/1960 (nadaljevanje)

	Učenci, ki so izdelali zadnji razred	Učenci, ki so opravili zaključni - diplomski izpit[1]
Šole za kvalificirane delavce	7 546	7 155
Vajenske in industrijske	7 016	6 639
Rudarska	102	98
Talilniška	22	22
Kovinska	2 249	2 149
Elektrotehniška	403	386
Elektrozveze	48	48
Gradbena	757	670
Grafična	95	93
Papirniška	43	37
Usnjarska	255	234
Gumarska	20	20
Tekstilna	690	684
Živilska	363	323
Steklarska	62	50
Keramična	25	22
Kemijska	60	51
Lesno-predelovalna	747	719
Gostinska	52	52
Trgovska	803	778
Osebne storitve	220	203
Tekstilne-obrtne	55	55
Gradbene-cestarske	17	13
Prometne — vozniki motornih vozil	56	56
Kmetijske	282	274
Gozdarske	26	26
Gostinske	73	71
Gospodinjske	21	21
Šole za drug strokovni kader	486	452
Medicinske	166	162
Babiška	29	29
Bolničarji	87	86
Otroške negovalke	50	47
Administrativne	320	290
Šole za odrasle		
Oddelki pri gimnazijah	—	16
Oddelki pri tehničnih in drugih strokovnih šolah za gospodarstvo in javne službe	—	389
Strojni	—	22
Elektrotehnični	—	34
Tekstilni	—	25
Usnjarski	—	1

Diplomski - zaključni izpiti ob koncu šolskega leta 1959/1960 (nadaljevanje)

	Učenci, ki so izdelali zadnji razred	Učenci, ki so opravili zaključni - diplomski izpit[1]
Ekonomski	—	230
Kmetijski	—	53
Gozdarski	—	24
Mojstrske šole	537	528
Rudarska	31	32
Talilniška	35	35
Kovinska	243	239
Elektrotehniška	22	46
Gradbena	47	47
Usnjarska	21	21
Tekstilna	47	46
Kemijska	5	5
Lesno-predelovalna	69	40
Podkovska	17	17

Šolski odbori in člani šolskih odborov 1959/1960

	Število šol	Število šolskih odborov	Skupaj	Člani šolskih odborov po socialni sestavi						
				delavci	uslužbenci	kmetje	obrtniki	svob. poklici	upokojenci	ostali
Osnovne šole	1 207	1 172	10 801	1 806	4 326	3 174	281	19	221	974
Gimnazije	27	26	353	32	236	6	2	3	5	69
Šole za vzgojo učnega osebja	8	8	97	3	76	1	1	—	—	16
Tehnične in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe	30	28	394	18	323	2	4	—	—	47
Srednje umetniške šole	4	4	47	—	42	—	—	1	1	3
Šole za kvalificirane delavce	135	124	1 334	230	877	14	73	2	12	126
Šole in drug strokovni kader	11	10	87	2	78	—	—	—	1	6
Posebne šole	35	30	245	30	183	3	4	—	10	15
Šole za odrasle 55 odd.	196	15	123	13	64	35	1	—	1	9

Vpis slušateljev visokih in višjih šol v zimskem semestru 1960/61

		Skupaj	I	II	III	IV	V	Odstotek izrednih slušateljev od vpisanih
VSE ŠOLE	1959/60	9 252	4 089	1 860	1 652	1 171	480	16,6
	1960/61	13 492	7 448	2 519	1 437	1 581	507	29,9
Višje šole		4 245	3 387	789	69	—	—	61,2
Višja pedagoška šola		601	472	115	14	—	—	64,3
Višja gospodinjska šola		67	34	33	—	—	—	1,5
Višja tehnična šola		1 105	1 105	—	—	—	—	68,7
strojni oddelek		494	494	—	—	—	—	73,5
elektro oddelek		249	249	—	—	—	—	61,4
tekstilni oddelek		160	160	—	—	—	—	68,8
kemijski oddelek		73	73	—	—	—	—	64,4
gradbeno-komunalni oddelek		129	129	—	—	—	—	66,7
Višja železniška tehnična šola		38	38	—	—	—	—	—
Višja pomorska šola		55	55	—	—	—	—	—
strojni oddelek		29	29	—	—	—	—	—
navtični oddelek		26	26	—	—	—	—	—
Višja agronomska šola		251	251	—	—	—	—	59,8
vinarsko-sadjarski oddelek		121	121	—	—	—	—	57,0
poljedelski oddelek		58	58	—	—	—	—	67,2
živinorejski oddelek		72	72	—	—	—	—	58,3
Višja komercialna šola		1 067	646	421	—	—	—	73,9
oddelek za zunanjo trgovino		298	155	143	—	—	—	62,8
oddelek za blagovni promet		300	153	147	—	—	—	76,7
oddelek za turizem in gostinstvo		96	96	—	—	—	—	60,4
oddelek za banke		160	87	73	—	—	—	74,4
oddelek za računovodstvo in finance		213	155	58	—	—	—	31,1
Višja upravna šola		213	130	83	—	—	—	48,4
Višja pravna šola		269	269	—	—	—	—	89,6
Višja šola za rentgenske pomočnike		34	—	34	—	—	—	17,6
Višja šola za fizioterapevte		44	44	—	—	—	—	38,6
Višja šola za medicinske sestre		167	62	50	55	—	—	3,0
Višja stomatološka šola		172	172	—	—	—	—	41,9
Višja šola za socialne delavce		162	109	53	—	—	—	42,6
splošno družbeni oddelek		115	62	53	—	—	—	42,6
gospodarski oddelek		47	47	—	—	—	—	42,6
Visoke šole								
Visoka šola za telesno vzgojo		103	49	37	17	—	—	8,7
Fakultete		8 813	3 914	1 615	1 280	1 524	480	16,6

Vpis slušateljev visokih in višjih šol v zimskem semestru 1960/61 (nadaljevanje)

	Skupaj	I	II	III	IV	V	Odstotek izrednih slušateljev od vpisanih
Filozofska fakulteta	1 097	489	225	177	206	—	18,9
Fakulteta za strojništvo	858	440	168	143	107	—	20,5
od tega center za izredni študij Koper	54	54	—	—	—	—	100,0
Fakulteta za elektrotehniko	974	359	152	140	220	103	13,0
I. letnik — splošni	359	359	—	—	—	—	35,4
oddelek za jaki tok	289	—	76	71	88	54	—
oddelek za šibki tok	326	—	76	69	132	49	—
Fakulteta za arhitekturo gradbeništvo in geodezijo	916	306	136	163	202	109	—
oddelek za arhitekturo	457	163	64	81	110	39	—
oddelek za gradbeništvo	362	106	55	66	79	56	—
I. in II. letnik	161	106	55	—	—	—	—
hidrotehnični odsek	34	—	—	11	12	11	—
konstruktivni odsek	116	—	—	37	44	35	—
prometni odsek	51	—	—	18	23	10	—
geodetsko-komunalni oddelek	97	37	17	16	13	14	—
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	1 590	694	293	237	262	104	10,3
oddelek za montanistiko	375	154	91	41	47	41	12,8
odsek za rudarstvo	92	57	9	7	7	12	21,7
odsek za metalurgijo	267	90	74	34	39	30	9,7
odsek za geologijo	16	7	8	—	1	—	12,5
oddelek za matematično fiziko	159	72	36	19	20	12	8,2
oddelek za kemijo	1 056	468	166	177	195	50	9,7
odsek za kemijo in fiziko	33	11	7	6	9	—	9,1
odsek za kemijsko tehnologijo	473	163	79	67	114	50	3,0
odsek za tekstilno tehnologijo	415	193	46	104	72	—	14,9
odsek za farmacijo	135	101	34	—	—	—	17,0
Fakulteta za agronomijo gozdarstvo in veterinarstvo	802	337	153	128	127	57	16,2
agronomski oddelek	332	135	76	58	63	—	13,3
poljedelski odsek	44	44	—	—	—	—	22,7
živinorejski odsek	40	40	—	—	—	—	37,5
sadjarsko, vinogradniško, vrtnarski odsek	51	51	—	—	—	—	37,3
agronomski oddelek (II., III., IV. letnik brez specializacije)	197	—	76	58	63	—	—
gozdarski oddelek	317	163	38	44	40	32	—
veterinarski oddelek	111	24	24	18	20	25	26,2
biološki oddelek	42	15	15	8	4	—	0,9
Ekonomska fakulteta	804	385	163	110	146	—	4,8

Vpis slušateljev visokih in višjih šol v zimskem semestru 1960/61 (nadaljevanje)

	Skupaj	I	II	III	IV	V	Odstotek izrednih slušateljev od vpisanih
Pravna fakulteta	975	541	187	89	158	—	27,4
Fakulteta za splošno medicino in stomatologijo	797	363	138	93	96	107	41,5
oddelek za splošno medicino	515	225	81	65	70	74	—
oddelek za stomatologijo	282	138	57	28	26	33	—
Akademije	331	98	78	71	57	27	—
Akademija za glasbo	221	60	52	51	41	17	—
I. oddelek za kompozicijo in dirigiranje	32	9	5	8	6	4	—
II. oddelek za solo petje	16	5	3	2	4	2	—
III. oddelek za klavir, orgle, harfo	50	15	10	13	6	6	—
IV. oddelek za violino, violončelo, kontrabas	57	12	18	15	10	2	—
V. flavta, oboa, klaniret, fagot, rog, pozavna, trobenta	30	10	4	9	4	3	—
VI. zgodovinski folklorni	36	9	12	4	11	—	—
Akademija za igralsko umetnost	48	22	12	7	7	—	—
dramska igra	31	17	4	4	6	—	—
režija	13	4	5	3	1	—	—
dramaturgija	4	1	3	—	—	—	—
Akademija za upodabljajočo umetnost	62	16	14	13	9	10	—
slikarji	44	13	10	10	5	6	—
kiparji	15	3	4	3	4	1	—
grafiki	1	—	—	—	—	1[1]	—
restavratorstvo	2	—	—	—	—	2[1]	—

[1] Upoštevani so tudi 3 slušatelji Specialne šole v VI. in VII. letniku.

Vpis učencev na visoke in višje šole po prejšnji šolski izobrazbi 1960/61

	Višje šole[1]			Fakultete			Akademije		
	prijavili se za vpis po razpisu	sprejeti vsi	sprejeti opravili izpit	prijavili se za vpis po razpisu	sprejeti vsi	sprejeti opravili izpit	prijavili se za vpis po razpisu	sprejeti vsi	sprejeti opravili izpit
Skupaj	3 303	2 769	324	4 103	3 681	143	120	95	95
Gimnazije	564	561	8	1 880	1 817	35	33	25	25
Šole za vzgojo učnega osebja	111	111	10	319	319	2	1	1	1
ustreznih strok	98	94	10	317	317	—	—	—	—
ostalih strok	13	13	—	2	2	2	1	1	1
Šole za srednji strokovni kader	1 498	1 470	12	1 552	1 446	39	12	8	8
ustreznih strok	1 318	1 317	1	1 396	1 396	1	8	5	5
ostalih strok	180	153	11	156	50	38	4	3	3
Srednje umetniške šole	7	6	4	7	7	1	48	47	47
Šole za visokokvalificirane delavce	287	285	14	91	18	14	—	—	—
ustreznih strok	249	247	14	86	17	13	—	—	—
ostalih strok	38	38	—	5	1	1	—	—	—
Šole za kvalificirane delavce (industrijske, vajenske itd.)	424	109	87	137	36	35	9	5	5
ustreznih strok	270	64	43	44	20	19	—	—	—
ostalih strok	154	45	44	93	16	16	9	5	5
Šole za drug. strokovni kader	49	37	37	9	5	5	—	—	—
Dokončana osnovna šola osemletka ali nižja gimnazija)	141	81	81	14	6	6	—	—	—
Nedokončane šole	180	71	71	73	6	6	14	9	9
osnovne šole	1	1	1	62	3	3	—	—	—
gimnazije	104	38	38	6	3	3	2	—	—
šole za srednji strokovni kader	44	26	26	4	—	—	2	—	—
šole za kvalificirane delavce in drug strokovni kader	11	1	1	—	—	—	1	1	1
ostale šole	20	5	5	1	—	—	9	8	8
Višje šole, fakultete in akademije[2]	42	42	—	21	21	—	3	—	—

[1] Pri višjih šolah je všteta tudi Visoka šola za telesno kulturo.
[2] Slušatelji, ki so že dokončali eno izmed fakultet, akademij ali višjih šol.

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol

	Skupaj	Gimnazija	Šole za vzgojo učnega kadra	Šole za srednji strokovni kader	Srednje umetniške šole	Šole za visokokvalificirane delavce	Šole za kvalificirane delavce	Šole za drug strokovni kader	Fakultete, akademije, višje šole[1]	Brez ustrezne izobrazbe[2]
VSE ŠOLE	6 545	2 403	427	2 924	60	303	150	42	63	173
Višje šole	2 722	555	105	1 467	6	285	75	36	42	151
Višja pedagoška šola	115	47	29	6	4	1	19	1	1	7
Višja gospodinjska šola	32	11	5	4	1	—	6	—	—	5
Višja tehnična šola	972	76	2	595	1	268	30	—	—	—
Višja pomorska šola	55	—	—	55	—	—	—	—	—	—
Višja agronomska šola	234	14	4	177	—	14	20	—	2	3
Višja komercialna šola	508	124	9	322	—	2	—	—	27	24
Višja upravna šola	140	30	—	60	—	—	—	—	—	50
Višja pravna šola	270	89	31	117	—	—	—	—	—	33
Višja šola za fizioterapevte	40	22	—	17	—	—	—	1	—	—
Višja šola za medicinske sestre	64	55	2	3	—	—	—	4	—	—
Višja stomatološka šola	183	72	8	86	—	—	—	—	12	5
Višja šola za socialne delavce	109	15	15	25	—	—	—	30	—	24
Visoke šole	47	6	2	3	—	—	34	1	—	1
Visoka šola za telesno kulturo	47	6	2	3	—	—	34	1	—	1
Fakultete	3 681	1 817	319	1 446	7	18	36	5	21	12
Filozofska fakulteta	441	276	125	30	1	1	1	2	3	2
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo	266	174	—	69	6	2	1	—	14	—
oddelek za arhitekturo	151	109	—	28	6	—	—	—	8	—
oodelek za gradbeništvo	88	48	—	31	—	2	1	—	6	—
geodetsko-komunalni oddelek	27	17	—	10	—	—	—	—	—	—
Fakulteta za elektrotehniko	357	146	—	205	—		—	—	—	—
Fakulteta za strojništvo	374	107	—	260	—	7	—	—	—	—
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo	630	321	38	264	—	2	4	—	1	—
oddelek za kemijo	409	223	34	151	—	—	1	—	—	—
odsek za kemijsko tehnologijo	155	118	1	35	—	—	1	—	—	—
odsek za tekstilno tehnologijo	142	57	1	84	—	—	—	—	—	—
odsek za kemijo	11	8	1	2	—	—	—	—	—	—
odsek za farmacijo	101	40	31	30	—	—	—	—	—	—
oddelek za matematiko in fiziko	71	54	4	8	—	2	2	—	1	—

[1] Slušatelji, ki so že dokončali eno izmed fakultet, akademij ali višjih šol.

[2] Brez ustrezne izobrazbe so slušatelji po točki 5. Odloka o razpisih in pogojih za vpis na fakultete, visoke šole in umetniške akademije.

Sprejeti kandidati po prejšnji šolski izobrazbi in vrstah šol (nadaljevanje)

	Skupaj	Gimnazija	Šole za vzgojo učnega osebja	Šole za srednji strokovni kader	Srednje umetniške šole	Šole za visokokvalificirane delavce	Šole za kvalificirane delavce	Šole za drug strokovni kader	Fakultete, akademije, višje šole[1]	Brez ustrezne izobrazbe[1]
odsek za tehnično fiziko	38	31	1	2	—	2	2	—	—	—
odsek za matematiko in fiziko	20	13	3	4	—	—	—	—	—	—
odsek za tehniško matematiko	13	10	—	2	—	—	—	—	1	—
oddelek za montanistiko	150	44	—	105	—	—	1	—	—	—
rudarski odsek	52	14	—	38	—	—	—	—	—	—
metalurški odsek	91	24	—	66	—	—	1	—	—	—
odsek za geologijo	7	6	—	1	—	—	—	—	—	—
Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo	338	124	4	201	—	—	8	—	—	1
agronomski oddelek	137	53	1	80	—	—	2	—	—	1
poljedelski odsek	44	14	1	29	—	—	—	—	—	—
živinorejski odsek	40	17	—	22	—	—	—	—	—	1
sadjarski in vrtnarski odsek	53	22	—	29	—	—	2	—	—	—
gozdarski oddelek	162	46	—	112	—	—	4	—	—	—
veterinarski oddelek	24	16	—	6	—	—	2	—	—	—
biološki oddelek	15	9	3	3	—	—	—	—	—	—
Ekonomska fakulteta	385	183	3	180	—	—	9	1	3	6
Pravna fakulteta	533	173	147	197	—	—	13	—	—	3
Fakulteta za splošno medicino in stomatologijo	357	313	2	40	—	—	—	2	—	—
oddelek za splošno medicino	223	213	2	7	—	—	—	1	—	—
oddelek za stomatologijo	134	100	—	33	—	—	—	1	—	—
Akademije	95	25	1	8	47	—	5	—	—	9
Akademija za glasbo	59	9	—	—	47	—	—	—	—	3
I. oddelek kompozicija in dirigiranje	9	1	—	—	8	—	—	—	—	—
II. oddelek solo petje	5	—	—	—	4	—	—	—	—	1
III. oddelek klavir, orgle, harfa	15	—	—	—	15	—	—	—	—	—
IV. oddelek violina, violončelo, kontrabas	12	—	—	—	11	—	—	—	—	1
V. oddelek flavta, oboa, rog, klarinet, fagot	10	1	—	—	8	—	—	—	—	1
VI. oddelek zgodovinsko folklor.	8	7	—	—	1	—	—	—	—	—
Akademija za igralsko umetnost	21	7	1	3	—	—	5	—	—	5
dramska igra	17	6	1	2	—	—	4	—	—	4
režija	3	1	—	1	—	—	—	—	—	1
dramaturgija	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Akademija za upodabljajočo umetnost	15	9	—	5	—	—	—	—	—	1
slikarji	13	9	—	3	—	—	—	—	—	1
kiparji	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—

Štipendisti in slušatelji s plačanim študijskim dopustom 1960/61 ter diplomiranci 1960

		Štipendisti	Slušatelji s plačanim študijskim dopustom	Odstotek štipendistov in slušateljev s plačanim študijskim dopustom od vseh vpisanih	Diplomirani slušatelji visokih in višjih šol 1960
VSE ŠOLE	1959/60	2 892	358	35,4	1 045[1]
	1960/61	3 508	438	29,2	1 319[1]
Višje šole		489	359	20,0	317
Višja pedagoška šola		96	23	19,8	97
Višja gospodinjska šola		40	—	59,7	22
Višja tehnična šola		60	42	9,2	—
Višja železniška tehnična šola		—	38	100,0	—
Višja pomorska šola		—	—	—	—
Višja agronomska šola		21	14	13,9	—
Višja komercialna šola		72	62	12,6	—
Višja upravna šola		2	105	50,2	80
Višja pravna šola		1	3	1,5	—
Višja šola za rentgenske pomočnike		19	—	55,9	1
Višja šola za fizioterapevte		20	—	46,5	29
Višja šola za medicinske sestre		109	—	65,3	62
Višja stomatološka šola		33	2	20,3	—
Višja šola za socialne delavce		16	70	53,1	20
Visoke šole		52	4	54,4	—
Visoka šola za telesno kulturo		52	4	54,4	6[2]
Fakultete		2 887	75	33,6	962
(Bivša Naravoslovna fakulteta)		—	—	—	73
Filozofska fakulteta		238	10	22,6	142
Fakulteta za strojništvo		295	16	36,2	97
Fakulteta za elektrotehniko		339	4	35,2	81
Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo		276	5	30,7	113
oddelek za arhitekturo		99	1	21,8	49
oddelek za gredbeništvo		150	3	42,3	51
geodetsko-komunalni oddelek		27	1	28,9	13
Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo		636	15	40,9	109

[1] Podatki za koledarsko leto 1959, oziroma 1960.
[2] Diplomiranci bivše Višje šole za telesno vzgojo.

Štipendisti in slušatelji s plačanim študijskim dopustom 1960/61 ter diplomiranci 1960 (nadaljevanje)

	Štipendisti	Slušatelji s plačanim študijskim dopustom	Odstotek štipendistov in slušateljev s plačanim študijskim dopustom od vseh vpisanih	Diplomirani slušatelji visokih in višjih šol 1960
oddelek za montanistiko	188	9	52,5	48
oddelek za matematiko in fiziko	58	—	36,5	10[3]
oddelek za kemijo	390	6	37,5	51
Fakulteta za za agronomijo, gozdarstvo n veterinarstvo	278	9	35,8	73
agronomski oddelek	145	4	44,9	38
gozdarski oddelek	87	5	29,0	35
veterinarski oddelek	38	—	34,2	—
biološki oddelek (biologija)	8	—	19,0	—
Ekonomska fakulteta	296	5	37,4	78
Pravna fakulteta	210	4	21,9	96
Fakulteta za splošno medicino in stomatologijo	319	7	40,9	100
oddelek za splošno medicino	176	5	35,1	73
oddelek za stomatologijo	143	2	51,4	27
Akademije	80	—	24,2	40
Akademija za glasbo	36	—	16,3	28
Akademija za igralsko umetnost	12	—	25,0	6
Akademija za upodabljajočo umetnost	32	—	51,6	6

[3] Diplomiranci bivšega oddelka za tehnično fiziko.

KULTURA IN UMETNOST

Gledališča v sezoni 1959/60

	Gledališča	Prostori skupaj	Prostori sedeži	Prostori stojišča	Predstave	Obiskovalci	Število obiskovalcev na 1 predstavo	Osebje vse	Osebje umetniško
Gledališča									
1958/59	16	6 366	5 558	808	2 171	728 197	335	1 111	761
1959/60	18	7 753	6 685	1 068	2 560	791 466	311	1 249	679
poklicna	4	2 687	2 197	490	1 370	537 012	392	750	462
eksperimentalno	1	190	190	—	29	3 955	136	—	—
amaterska	11	4 142	3 612	530	815	192 330	236	471	205
otroška	2	734	686	48	346	58 169	168	28	12

Filharmonije in poklicni orkestri 1959/60

	Število	Koncerti	Obiskovalci	Osebje vse	Osebje umetniško honorarno	Osebje umetniško stalno
1958/59	4	150	171 777	290	122	149
1959/60	4	234	128 379	285	125	141

Radio in televizija

	Moč oddajnika v MW[1]	Oddajne ure v letu 1960 skupaj	Oddajne ure v letu 1960 glasbeni spored	Oddajne ure v letu 1960 govorni spored	Radijski naročniki in prijavljeni televizorji 1959	Radijski naročniki in prijavljeni televizorji 1960
RADIO	153,75	29 590	19 245	10 345	253 575	279 535
Celje	2,00	4 662	3 274	1 388	—	—
Koper	6,30	6 083	3 824	2 259	—	—
Ljubljana	138,95	7 043	4 840	2 203	—	—
Maribor	5,50	6 895	3 932	2 963	—	—
Murska Sobota	1,00	4 907	3 375	1 532	—	—
TELEVIZIJA	1,31	279	—	—	778	3 453
Ljubljana	1,31	279	—	—		

[1] Šteti so tudi UKV oddajniki.

Kinematografi 1960

		Število	Sedeži	Predstave	Obiskovalci	Število obiskovalcev na eno predstavo
Kinematografi	1959	246	74 435	75 571	17 182 168	227
	1960	247	75 852	77 884	17 188 491	221
stalni		235	70 552	75 553	16 725 704	221
letni		5	5 300	593	315 165	532
potujoči		7	—	1 738	147 622	85

Muzeji in zbirke 1960

		Muzeji	Inventarizirani predmeti vsi	Inventarizirani predmeti razstavljeni	Obiskovalci
Muzeji in zbirke	1959	53	409 382	61 393	719 966
	1960	56	433 050	63 359	765 589
Splošni		22	316 803	46 338	406 163
Posebni		34	116 247	17 021	359 426
družbeno zgodovinski		21	80 222	8 307	237 461
naravoslovni		2	21 457	3 195	20 086
ekonomsko-tehniški		7	9 182	4 601	22 888
umetnostni		4	5 386	918	78 991

Delavske in ljudske univerze v sezoni 1959/60

	Delavske in ljudske univerze	Seminarji in tečaji	Javna predavanja	Ciklusi: število ciklusov	Ciklusi: število predavanj	Vpisani slušatelji na seminarjih in tečajih	Obiskovalci: na javnih predavanjih	Obiskovalci: na ciklusih predavanj	Osebje: vse	Osebje: honorarno
Univerze 1959/60	75	1 425	5 034	231	1 609	49 819	348 967	91 919	1 651	1 535
delavske	59	1 227	4 493	184	1 249	43 747	302 425	75 017	1 552	1 451
ljudske	16	198	541	47	360	6 072	46 542	16 902	99	84

Kulturno prosvetna društva 1959/60

	Društva	Odseki	Vsi člani vsi	Vsi člani ženske	Aktivni člani	Prireditve	Obiskovalci
Društva 1958/59	702	2 265	84 499	33 779	38 921	6 878	1 585 347
1959/60	731	2 397	85 821	33 751	42 781	7 363	1 708 526

Registrirana društva v letu 1960[1]

	Število društev 1960	Število društev 1959
SKUPAJ	6 819	7 047
Gasilska	1 494	1 491
Invalidska	320	346
Kulturno-prosvetna	758	816
Ljudske tehnike	299	299
Lovska in ribiška	503	509
Partizan	312	312
Planinska, taborniška, turistična počitniška	296	320
Rdečega križa	1 244	1 252
Strelska	489	542
Strokovna	214	291
Športna	248	248
Druga	642	621

[1] Po podatkih Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS, razen TVD Partizana.

Naklada časnikov in drugih listov v letu 1960

	Število številk, ki so izšle	Skupna naklada vseh številk	Povprečna naklada na eno številko
Časniki			
Delo	358	29 714 435	83 000
Dnevnik	305	747 698	24 504
Večer	305	13 701 916	44 924
Drugi listi			
Tedenska tribuna	52	4 284 274	82 389
Tovariš	51	1 041 256	20 416
Naši razgledi	24	148 277	6 178

SOCIALNO VARSTVO

Uživalci invalidskih prejemkov

	Število uživalcev invalidnin	Število uživalcev invalidskega dodatka	Število uživlacev posebnega invalidskega dodatka	Število uživalcev otroškega dodatka	Število otrok, za katere se izplačuje otroški dodatek
SKUPAJ					
31. XII. 1959	35 705	3 825	3 401	1 283	2 074
31. XII. 1960	35 209	3 926	2 648	996	1 640
Osebni					
31. XII. 1960	11 612	1 040	—	395	885
Družinski					
31. XII. 1960	23 597	2 886	2 648	601	755

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Izdatki za invalidsko varstvo

	Skupaj	Invalidnine	Invalidski dodatki	Posebni invalidski dodatki	Otroški dodatek	Ortopedski pripomočki
1959	1 541 918	786 918	253 840	233 504	65 738	31 933
1960	1 842 111	1 019 872	341 707	190 244	56 231	32 683

	Zdravila	Topliško zdravljenje	Klimatsko zdravljenje	Bolnišnice	Ambulante	Rehabilitacija invalidov
1959	17 683	13 666	15 171	93 827	25 285	4 353
1960	22 744	17 918	16 327	110 055	29 232	5 098

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Otroci padlih borcev, otroci žrtev fašističnega nasilja in otroci brez staršev od 30. VI. 1958 do 30. VI. 1960

	Indeks 30. VI. 1959 / 30. VI. 1958			Indeks 30. VI. 1960 / 30. VI. 1959		
	otroci padlih borcev	otroci žrtev fašističnega nasilja	otroci brez staršev	otroci padlih borcev	otroci žrtev fašističnega nasilja	otroci brez staršev
LR SLOVENIJA	85	74	94	80	65	93
Celje	90	88	105	94	52	92
Gorica	76	77	82	76	71	89
Koper	94	97	107	70	75	95
Kranj	85	52	94	79	50	94
Ljubljana	82	75	94	80	64	90
Maribor	91	67	91	83	76	95
Murska Sobota	95	68	85	90	65	98
Novo mesto	79	71	101	68	67	80

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Otroci padlih borcev, žrtev fašističnega nasilja, brez staršev, defektni in vzgojno zanemarjeni otroci 30. VI. 1959

	Skupaj	Otroci padlih borcev	Otroci žrtev fašističnega nasilja	Otroci brez staršev	Slepi, gluhonemi, gluhi in nemi otroci	Duševno defektni otroci	Vzgojno zanemarjeni otroci
LR SLOVENIJA	—	5 571	1 169	1 926	664	—	—
Celje	—	784	217	322	109	—	—
Gorica	—	534	91	121	50	—	—
Koper	—	435	59	78	36	—	—
Kranj	—	717	40	151	46	—	—
Ljubljana	—	1 569	300	347	113	—	—
Maribor	—	773	197	570	144	—	—
Murska Sobota	—	106	54	188	83	—	—
Novo mesto	—	653	211	149	83	—	—

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.
Glej pripombe na naslednji strani.

Otroci padlih borcev, žrtev fašističnega nasilja, brez staršev, defektni in vzgojno zanemarjeni otroci 30. VI. 1960

	Skupaj	Otroci padlih borcev	Otroci žrtev fašističnega nasilja	Otroci brez staršev	Slepi, gluhonemi, gluhi in nemi otroci	Duševno defektni otroci	Vzgojno zanemarjeni otroci
LR SLOVENIJA	10 877	4 456	757	1 782	956	1 187	1 739
Celje	1 795	739	112	297	144	248	255
Gorica	840	407	65	108	80	103	77
Koper	696	306	44	74	58	101	113
Kranj	991	564	20	142	80	74	111
Ljubljana	2 780	1 261	191	313	158	310	547
Maribor	2 069	640	149	544	212	178	346
Murska Sobota	687	95	35	185	100	85	187
Novo mesto	1 019	444	141	119	124	88	183

Po podatkih Sveta za socialno varstvo LRS.

Popis invalidnih, duševno defektnih in vzgojno zanemarjenih otrok se je končal šele v letu 1960. Zato število teh otrok za leto 1959 ni izkazano.

Otroci, ki imajo karakteristike več skupin (n. pr. otrok, ki mu je oče padel v NOV, mati pa umrla v taborišču) so v tabeli šteti samo enkrat. Zato je število otrok posameznih skupin razen skupine otrok padlih borcev, dejansko večje kot prikazuje tabela, in sicer:

	30. VI. 1959	30. VI. 1960
Otrok, žrtev fašističnega nasilja	1 216	805
Otrok brez staršev	2 469	2 163
Telesno defektnih otrok	—	1 029
Duševno defektnih otrok	—	1 468
Vzgojno zanemarjenih otrok	—	1 862

V skupini »otroci brez staršev« so zajeti vsi otroci pod skrbništvom in tisti, ki bi morali biti pod skrbništvom.

Ustanove za varstvo otrok in mladine ter odraslih oseb v letu 1960[1] (15. V. 1960)

	Ustanove za otroke in mladino		Ustanove za pomoč družini, varstveno vzgojne ustanove	Ustanove za šolske otroke in mladino	Specialne ustanove	Ustanove za odrasle	
	1959	1960	1960	1960	1960	1959	1960
Število ustanov	317	327	187	123	17	32	32
Zmogljivost	24 488	25 960	10 101	14 596	1 263	3 606	3 492
Število oskrbovancev	25 905	27 927	12 042	14 544	1 341	3 495	3 494
Izrabljena zmogljivost v %	106	108	119	99,6	106	97	100
Število osebja skupaj	2 975	3 002	1 026	1 444	532	678	687
zdravstveno	284	272	91	99	82	87	70
vzgojno	944	1 028	565	306	157	—	—
ostalo	1 747	1 702	370	1 039	293	591	617
Izdatki v tisoč din[2] osebni	622 694	834 439	255 290	402 506	176 643	113 484	160 576
materialni	854 289	999 940	111 583	743 577	144 780	244 769	279 405
Investicijski izdatki v tisoč din[2]	240 858	476 292	25 713	405 554	45 025	58 129	64 420

[1] V sektorju socialnega varstva je bilo v letu 1960 21 ustanov za otroke in mladino ter vse ustanove za odrasle, ostali zavodi za otroke in mladino so v prosvetnem sektorju.

[2] Izdatki so izkazani za finančno leto 1959 in le za tiste ustanove, ki so poslovale vse l. 1959.

ZDRAVSTVO

Bolnišnice

	Bolnišnice	Postelje standardne	Postelje obstoječe	Zdravniki	Ostalo osebje	Bolniki	Oskrbni dnevi	Na 1 zdravnika postelj	Na 1 zdravnika bolnikov
1959	28	9 137	11 146	513	2 541	186 111	3 787 613	21,4	19,8
1960[1]	28	9 207	11 202	513	2 760	193 200	3 872 500	21,8	20,7

[1] Začasni podatki

Druge zdravstvene ustanove in samostojne delovne enote

	Splošne ambulante	Zobne ambulante	Anti TBC disp.	Dispanzerji in posvetovalnice za ženske	Otroški dispanzer	Otroške posvetovalnice	Lekarne	Zdravniki	Ostalo osebje
1959	389	213	48	148	50	220	108	540	2 427
1960[1]	389	225	48	160	56	210	109	571	2 412

[1] Začasni podatki

Nalezljive bolezni

	Skupaj	Tifus	Paratifus	Dizenterija	Škrlatinka	Davica	Ošpice
1959	18 814	105	275	530	2 594	159	4 781
1960[1]	11 982	89	713	667	2 217	69	2 641

	Oslovski kašelj	Meningitis	Otroška ohromelost	Tetanus	Epid. vnetje jetr	Ostalo
1959	6 210	308	23	46	3 762	21
1960[1]	1 805	623	37	40	2 995	86

[1] Začasni podatki

Stroški zdravljenja po plačnikih v letih 1958 in 1959 (brez investicij)

	Stroški v milijon din 1958	1959
SKUPAJ	13 092,8	15 200,7
Zavodi za socialno zavarovanje	8 884,8	10 770,6
Ljudski odbori	1 865,6	2 215,2
Zvezni, republiški in drugi organi	880,7	794,0
Zasebniki	1 461,7	1 420,9

Bolniki v stacionarnih zdravstvenih ustanovah z bolniškimi oddelki ambulant

	1958	1959
SKUPAJ	100,0	100,0
Socialni zavarovanci	75,27	75,07
Osebe, za katere so bili plačniki OLO	10,68	10,88
Vojni invalidi (zvezni organi)	1,10	1,61
Osebe, za katere so bili plačniki republiški odbori	2,13	1,50
Samoplačniki	10,82	10,94

Oskrbni dnevi v posameznih zdravstvenih zavodih

	1958	1959
SKUPAJ	4 504 444	4 642 513
Klinične bolnišnice	664 497	678 600
Splošne bolnišnice (z bolniškimi oddelki ambulant)	1 727 522	1 787 627
TBC bolnišnice	904 024	938 014
Bolnišnice za duševne bolezni	474 185	503 634
Zdravilišča in okrevališča	534 920	538 280
Ostali	199 296	196 358

Dejanski stroški (cene) za oskrbni dan

	1958	1959	Zvečanje stroškov Indeks 1959 = 100
Klinične bolnišnice	2 101	2 245	107
Splošne bolnišnice	1 560	1 729	111
TBC bolnišnice	1 213	1 271	105
Bolnišnice za duševne bolezni	780	799	102
Zavodi za rehabilitacijo invalidov	1 050	1 226	117
Zdravilišča in okrevališča	865	978	113

Število zaposlenih v stacionarnih zdravstvenih zavodih

	Število vsega osebja		Na 100 postelj osebja	
	1958	1959	1958	1959
Klinične bolnišnice	1 933	1 977	94,6	94,9
Splošne bolnišnice	3 599	4 004	67,3	79,5
TBC bolnišnice	1 353	1 381	53,3	53,7
Bolnišnice za duševne bolezni	507	543	36,3	38,8
Zdravilišča in okrevališča	531	567	20,0	20,4
Zavodi za rehabilitacijo invalidov	273	287	60,0	64,2

Skupni stroški za zdravstveno varstvo v letih 1958 in 1959

V milijon din

	1958	1959
Zavodi za socialno zavarovanje	9 094,2	10 995,2
Ambulantno zdravljenje	2 564,5	2 997,6
Stacionarno zdravljenje	4 422,2	5 418,2
Zdravila in saniteteni material	1 363,6	1 623,6
Investicije	209,3	224,6
Ortopedski pripomočki	138,4	163,4
Povračilo potnih stroškov	396,2	488,8
Zdravljenje v naravnih zdraviliščih	—	—
Preventivno zdravstveno varstvo	—	79,0
Ljudski odbori	2 301,1	2 787,2
Ambulantno in stacionarno zdravljenje	1 057,5	1 274,9
Dotacija zdravstvenim domovom	—	—
Proračuni proračunskih zavodov		
Zdravila in sanitetni material ter prevozi siromašnih oseb	595,7	739,3
	49,8	60,8
Akcije in druge oblike zdravstvenega varstva	162,7	140,2
Investicije	435,4	572,0
Zvezni, republiški in drugi organi	1 382,0	1 462,9
Ambulantno in stacionarno zdravljenje	595,5	496,5
Proračunski zavodi	149,3	164,1
Zdravila	15,6	11,6
Akcije in druge oblike zdravstvenega varstva	85,1	84,9
Investicije	501,3	668,9
Ortopedski pripomočki za invalide	31,2	31,9
Zdravljenje invalidov v naravnih zdraviliščih	4,0	5,0
Zasebniki	1 461,7	1 420,9
Ambulantno zdravljenje	403,6	244,4
v zdravstvenih zavodih	156,1	224,4
pri privatnih zdravnikih	247,5	20,0
Stacionarno zdravljenje	389,3	418,0
Zdravila	668,8	758,5

NESREČE IN POŽARI

Nezgode pri delu

	Ponesrečeni pri delu				Indeks 1959 = 100	
	vsi	moški	ženske	smrtno	vsi	smrtne nesreče
SKUPAJ	51 933	44 133	7 800	61	103	70
Industrija in rudarstvo	26 892	22 229	4 663	21	101	62
Elektroindustrija	605	584	21	3	92	38
Premog	4 831	4 709	122	4	97	44
Nafta	112	110	2	—	92	—
Črna metalurgija	1 697	1 611	86	1	99	167
Barvasta metalurgija	1 054	1 020	34	5	94	500
Nekovine	920	697	223	1	94	50
Kovinska	6 769	5 946	823	3	104	150
Ladjedelniška	81	81	—	—	133	—
Elektroindustrija	888	635	253	1	103	100
Kemična	598	476	122	—	96	—
Gradbeni material	981	825	156	—	103	—
Lesna	3 315	2 471	844	1	99	—
Papirna	619	487	132	1	110	—
Tekstilna	2 069	958	1 111	1	100	50
Usnje in obutev	750	544	206	—	105	—
Gumarska	91	83	8	—	96	—
Živilska	1 272	852	420	—	118	—
Grafična	148	92	56	—	111	—
Tobačna	81	39	42	—	81	—
Filmska	11	9	2	—	65	—
Kmetijstvo	2 961	2 442	519	6	110	50
Gozdarstvo	1 469	1 383	86	3	91	50
Gradbeništvo	7 188	6 916	272	8	99	62
Promet	3 480	3 342	138	10	100	111
železniški	2 499	2 410	89	8	97	100
ostali	981	932	49	2	109	200
Trgovina in gostinstvo	2 483	1 690	793	2	115	67
Obrt	3 959	3 536	423	4	117	80
Komunalna dejavnost	905	846	59	1	96	50
Kulturno-socialna dejavnost	1 547	862	685	1	120	100
Dejavnost državnih organov in ostalo	1 049	887	162	5	102	250

Podatki republiškega zavoda za socialno zavarovanje

Požari po vzrokih nastanka

	1959	1960
SKUPAJ	100	100
Nepazljivost	31,6	32,4
Gradbena napaka	11,1	10,8
Električni tok	4,8	5,3
Iskre iz lokomotiv	4,2	3,9
Eksplozija	0,4	0,4
Strela	8,0	7,0
Samovžigi	2,4	2,5
Zažgali otroci	11,7	9,1
Namerni požig	7,7	5,7
Drugi vzroki	18,1	22,9

Podatki Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS.

Požari po lastništvu objektov

	1959		1960	
	Število požarov	Škoda v tisoč din	Število požarov	Škoda v tisoč din
SKUPAJ	1 061	784 815	1 060	987 685
Družbeno	355	408 423	411	668 428
Zasebno	706	376 392	649	319 257

Podatki Državnega sekretariata za notranje zadeve LRS.

PRAVOSODJE

Zadeve in storilnost rednih sodišč

	1959		1960	
	dotok	rešeno	dotok	rešeno
SKUPAJ	114 217	115 674	114 532	115 562
Kazenske poizvedbe in preiskave	8 343	8 236	7 172	7 196
Prvostopne kazenske zadeve	20 642	21 293	16 723	16 370
Prvostopne pravdne zadeve	37 374	38 706	41 328	43 493
Zapuščinske zadeve	15 870	15 976	15 428	15 294
Izvršilne zadeve	20 856	20 703	22 363	21 655
Drugostopne kazenske zadeve	3 416	3 208	3 390	3 527
Drugostopne civilne zadeve	4 612	4 436	4 519	4 671
Tretjestopne civilne zadeve	280	246	360	385
Izredna pravna sredstva				
v kazenskih zadevah[1]	450	459	506	496
v civilnih zadevah[2]	16	19	9	10
upravni spori	2 358	2 392	2 734	2 465

[1] Prošnje za izredno omilitev kazni in zahteve za varstvo zakonitosti.
[2] Zahteve za varstvo zakonitosti.
Podatki Državnega sekretariata za pravosodno upravo LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora je na seji dne 16. maja 1961 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960, in sicer predvsem tisti del, ki govori o nadaljnjem razvoju komunalnega sistema in družbenega upravljanja, o notranji politiki in o organizaciji uprave. Odbor je ugotovil, da so bili na področju komunalnega sistema in družbenega upravljanja doseženi nadaljnji pomembni uspehi, ki potrjujejo pravilnost politike Izvršnega sveta.

Odbor je obširneje razpravljal o delu okrajnih in občinskih ljudskih odborov v pogojih razširjenega družbenega samoupravljanja, posebno pa o prenosu pristojnosti iz okrajev na občine. Pri tem je odbor ugotovil — kar po-

sredno ugotavlja tudi poročilo Izvršnega sveta — da je bilo v tem pogledu opravljeno veliko in intenzivno delo, vendar pa se delo ljudskih odborov še vedno ni dovolj oddaljilo od prakse, ki je veljala pred leti, ko organi družbenega upravljanja niso še bili tako razviti.

Temu je krivo med drugim tudi primanjkovanje uslužbencev s tako strokovno usposobljenostjo in družbenopolitično razgledanostjo, kakršno zahteva nova vsebina dela. Organi uprave še niso povsod dovolj sposobni, da bi samostojno opravljali vsa tista dela, ki na primer še vedno po nepotrebnem bremenijo svete.

Posledica tega je tudi še vedno prevelika centralizacija posameznih nalog v okrajih, čeprav ta ne izvira iz želje po ohranitvi oblasti na ravni okraja, temveč večinoma iz tega, da nekatere občine pri takem stanju še ne morejo prevzeti vseh pristojnosti in se tako v polni meri uveljaviti kot komune. Vendar pa je pri tem treba iti nekoliko pogumneje naprej in se posluževati raznih oblik za organiziranje upravne službe, čeprav izven občine, vendar tako, da bo ta v vsakem primeru izvrševana v imenu občine. Le tako bodo tudi okraji čimprej prišli do svoje prave vloge, ki jo imajo na današnji stopnji razvoja našega komunalnega sistema.

Pri obravnavi vprašanja upravne službe in njenih pomanjkljivosti, je bil omenjen na primer tudi način zbiranja in obdelave statističnih podatkov, ki se zbirajo še vedno brez uporabe modernih tehničnih sredstev. Zbranih podatkov često niti občine same niti okraji ne morejo koristiti, ker je sistem prilagojen potrebam centralnih ustanov, ki spremljajo gospodarski razvoj. Pri zbiranju finančnih podatkov obstoja tudi dvotirnost. Iz poročila Izvršnega sveta sledi, da se glede te in podobnih služb pripravljajo spremembe obstoječih predpisov, kar je vsekakor nujno.

Obširneje je odbor obravnaval problem zdravstvenega zavarovanja in socialne podpore starejših oseb, ki ne morejo svojih zemljišč obdelovati zaradi starosti, bolezni in podobnih razlogov in bi radi ta zemljišča oddali v najem oziroma poklonili. Pri tem pa prihaja do težav tako glede prevzema posestev, kakor tudi glede zdravstvenega zavarovanja in podobno. Tu lahko pomorejo družbena posestva in zadruge, predvsem pa komune same.

Nadalje se je odbor dotaknil tudi razvoja službe pravne pomoči in še nekaterih drugih vprašanj, o katerih pa bodo posamezni člani odbora posebej razpravljali.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo predlaga Ljudski skupščini LRS, da v celoti sprejme poročilo Izvršnega sveta.

Št. 02-219/6-61.
Ljubljana, dne 16. maja 1961.

Poročevalec:
Franc Pirkovič l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in socialno politiko

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 15. maja 1961 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960, njegovo politiko in delo, in sicer predvsem tista poglavja poročila, ki obravnavajo zdravstvo in socialno varstvo.

Odbor je ugotovil, da so bili v preteklem letu doseženi pomembni uspehi, ki kažejo vso prizadevnost Izvršnega sveta, usmerjati in uresničevati politiko na področju zdravstva in socialnega varstva v skladu z našim družbenim razvojem in potrebami teh področij. V razpravi, ki so se je udeležili vsi člani odbora, nekateri celo večkrat, so poleg vprašanj navedenih v poročilu še zlasti obravnavali probleme zdravstvenega varstva žena, probleme sanitarne inšpekcije, probleme udeležencev NOB, probleme rehabilitacije invalidov in probleme znanstveno raziskovalnega dela na področju socialnega varstva, ki postaja iz dneva v dan bolj pereče.

Odbor je sklenil, da bodo posamezni člani odbora o teh vprašanjih razpravljali na seji skupščine.

Po razpravi je odbor soglasno sprejel poročilo Izvršnega sveta in predlaga Ljudski skupščini, da ga odobri.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Martina Zakonjška.

Št. 02-219/2-61.
Ljubljana, dne 15. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Martin Zakonjšek l. r. Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 15. maja 1961 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije za leto 1960 in zlasti tiste dele poročila, ki obravnavajo šolstvo, kulturo in prosveto ter znanost in delo republiških organov s tega področja. Odbor ugotavlja, da je Izvršni svet izvajal na teh področjih tako politiko, ki je pripomogla k nadaljnjemu strokovnemu

razvoju služb na teh področjih ter k nadaljnji krepitvi samoupravljanja. Odbor se s tako politiko v celoti strinja.

Preteklo leto lahko označujemo kot prelomnico na področju šolstva. V tem letu se je namreč nadaljevala temeljita reforma našega visokega šolstva, ki naj zadosti hitro rastočim potrebam našega gospodarstva in javnih služb po visoko izobraženih strokovnjakih kot tudi potrebam po strokovnjakih, ki bodo obvladovali družbene in tehnološke procese v taki obliki in na taki ravni, kot jih pred nas postavlja razvoj tehnike in znanosti.

Pred tem je bilo reformirano tudi osnovno šolstvo, ki naj da vsakemu državljanu tako osnovno izobrazbo, ki ga kvalificira za hitrejši prehod na višnje stopnje splošne in strokovne izobrazbe in ki ga usposablja za razumevanje osnov sodobnega dogajanja v družbi, znanosti in tehniki.

V preteklem letu so bili tudi razširjeni splošni politični pogoji za delo organov samoupravljanja v kulturnih ustanovah.

Kar pa zadeva področje znanosti, je prav v preteklem letu na vsej širini prodrlo spoznanje, da je znanstveno delo treba neposredno povezati s potrebami vsakdanje prakse, ki se mora vse bolj odvijati na znanstvenih osnovah. To pa zahteva tako razširitev znanstvenega dela kot drugačen položaj znanstvenih zavodov, tako v funkcionalnem pogledu kot v pogledu financiranja. V preteklem letu so bili napravljeni prvi odločni koraki v tej smeri.

Naš družbeno politični razvoj pa poteka tako hitro, da je tudi na teh področjih nastala vrsta novih problemov, ki jih bo treba pospešeno reševati. Tu ne gre toliko za postavljanje sistema, ki se je že izoblikoval, kot za ukrepe, ki naj pripomorejo k nadaljnji rasti in razvoju tega sistema.

Tako smo pri reformi visokega in osnovnega šolstva v skladu z zvezno resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov že daleč napredovali. Reforma visokega in osnovnega šolstva pa je samo ena izmed faz reforme našega šolstva v celoti. Tudi reforma visokega in osnovnega šolstva je z ostrino postavila vprašanje reforme srednjega šolstva, ker se srednje šolstvo v sedanji obliki že ne more več ujeti z zahtevami, ki jih predenj postavlja naš družbeno politični kot tudi sam tehnološki razvoj, hkrati pa tudi ne služi več kot zadovoljiva predpriprava za reformirano visoko šolstvo. Tu ne gre samo za vprašanje gimnazije kot splošno izobraževalne institucije na srednji stopnji in njenega mesta v celotnem šolskem sistemu, ampak tudi za vprašanje strokovnega šolstva, ki naj po svojem obsegu in pomenu postane oblika izobraževanja na srednji stopnji. Tu je treba zagotoviti, da bo šolanje na vsaki stopnji dalo zaključeno strokovno znanje, neposredno uporabljivo za prakso, hkrati pa naj bo vsaka stopnja tudi sestavni del v stopnjevanju znanja in izobrazbe od najnižje do najvišje stopnje, tako da se vsaka nižja stopnja neposredno integrira v višjo stopnjo ter ji služi kot neposredno izhodišče. Če zato hočemo v celoti izkoristiti prednosti, ki jih bo dal reformirani študij na visokih šolah, je nujno, da ustrezno prilagodimo srednje šolstvo zahtevam visokega šolstva, tako da bo srednja šola, čeprav zaključena celota, vendarle predstavljala organski sestavni del izobrazbe, ki se nadaljuje na visoki šoli. Problem srednje šole se tako postavlja ne samo v odnosu do prakse, zlasti gospodarskih organizacij in zavodov, ki zahtevajo določen profil strokovnjakov srednje stopnje izobrazbe za svoje neposredne potrebe, ampak se postavlja tudi v odnosu do visokih šol, ki morajo iz srednje šole dobiti naraščaj, ki je ustrezno usposobljen za nadaljevanje študija na višji stopnji.

Odbor je ugotovil, da so na področju šolstva republiški organi začeli odločno in kompleksno reševati naloge, ki na področju šolstva odpadejo na republiške organe. Spremeniti pa bo treba odnos nekaterih ljudskih odborov in nekaterih gospodarskih organizacij do strokovnih šol. Ljudski odbori so pokazali ustrezno zanimanje za osnovno šolstvo, ki je do neke mere zadeva, ki je že po tradiciji v pristojnosti ljudskih odborov, niso pa razvili ustreznega zanimanja za vprašanja srednje šole, zlasti za vprašanje srednjega strokovnega šolstva. Nekaterim ljudskim odborom je bilo v glavnem prav, da večje gospodarske organizacije prevzemajo ustanoviteljske pravice do strokovnih šol in da se na ta način rešujejo vprašanja financiranja takih šol. Ob tem pa nastaja vprašanje funkcije srednjega šolstva, ki ne more biti namenjeno samo potrebam določenih gospodarskih organizacij, ampak mora reševati vprašanje posredovanja strokovnega in splošnega znanja. Ob takem stališču nekaterih ljudskih odborov do prehajanja strokovnih šol v pristojnost gospodarskih organizacij postaja vedno bolj pereče vprašanje strokovnih šol, ki naj usposabljajo kadre za splošne gospodarske potrebe, zlasti kadre za manjše gospodarske organizacije.

Pa tudi mnoge gospodarske organizacije same ovirajo hitrejšo rešitev vprašanj strokovnega šolstva. Organi, ki naj izvedejo reformo srednjega, in zlasti strokovnega šolstva, morajo dobiti prav od gospodarskih organizacij potrebe po novih profilih kadrov, po obsegu potrebnega znanja na posamezni stopnji strokovnosti. Ker se gospodarske organizacije večinoma še niso začele sistematično ukvarjati s problemi svoje kadrovske službe, niso mogle izpolniti takih pričakovanj.

V zvezi z reformo šolstva se postavlja tudi vprašanje financiranja šol v novi luči. Težko bi mogli računati s tem, da bi se mogli povečani stroški, ki nastajajo zaradi reforme šol, z uvajanjem novih oblik poučevanja, izrednega študija itd., kriti samo iz rednih proračunskih virov in iz dotacij. Treba bo poleg dosedanjih poiskati tudi nove vire financiranja. Vse to so vprašanja, ki jih bo treba hitro in konkretno rešiti.

Tudi v pogledu investicij za razširjanje šolskih kapacitet so še nerešena vprašanja. Čeprav se rezultati novih ukrepov na področju šolstva že kažejo, pa pri tem vendar nismo uspeli odpraviti v šolah tretje izmene. Nekateri ljudski odbori za to vprašanje niso pokazali zadostnega razumevanja, čeprav je za rešitev teh vprašanj velik pritisk zlasti s strani samih volivcev na njihovih zborih.

V odboru je bila še posebej naglašena potreba, da se čimbolj pospeši razvoj znanstvenega dela, ker je prav ustrezen razvoj zlasti aplikativne znanosti nujen pogoj, da uresničimo postavke našega programa perspektivnega gospodarskega razvoja. Moderni razvoj vse bolj karakterizira prehajanje znanstvenih metod reševanja vsakodnevnih tehnoloških in organizacijskih problemov neposredno v operativo. Brez ustreznega hitrega razvoja znanosti ne bi mogli biti kos problemom sodobne proizvodnje in javnih služb. Zato vprašanje znanstvenega dela ni samo vprašanje nekaterih velikih republiških znanstvenih zavodov, ampak vprašanje, ki zadeva večino gospodarskih organizacij in zavodov javne službe. Zato bo potrebno poiskati nove oblike in nove vire financiranja znanstvenega dela, ter pri tem zlasti aktivizirati tudi lokalne organe. Še posebej je treba na tem področju proučiti, kaj v tem pogledu lahko napravi okraj kot koordinator dela komun na svojem območju.

Odbor je razpravljal tudi o problemih s področja kulture in še posebej obravnaval nekatere aktualne probleme s področja distribucijske politike filmov.

Poleg tega je odbor razpravljal tudi o vprašanju štipendiranja in je v tem pogledu tudi sam sprejel posebno priporočilo o štipendiranju.

Te ugotovitve odbora, do katerih je prišel ob razpravi o poročilu Izvršnega sveta potrjujejo pravilnost politike Izvršnega sveta na področju šolstva, kulture in prosvete ter znanosti in se vključujejo ter podpirajo politiko, ki naj jo Izvršni svet nadaljuje tudi vnaprej.

Glede na to predlaga odbor Ljudski skupščini LR Slovenije, da poročilo Izvršnega sveta za leto 1960 v celoti odobri.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lojzeta Piškurja.

Št. 02-219/1-61.

Ljubljana, dne 15. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lojze Piškur l. r. France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji z odborom za proračun Republiškega zbora obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 in sicer tisti del, ki zadeva financé. V razpravi so člani odbora obravnavali zlasti tista vprašanja iz poročila Izvršnega sveta, ki se odražajo tudi v sedanjem stanju in so še vedno aktualna.

Eno teh vprašanj je težaven položaj tistih posestev, kjer primanjkuje delovne sile zaradi odliva v industrijo, na posestvih pa ostajajo za delo manj zmožni. Tu se pojavlja vprašanje obdelovanja teh zemljišč, ker družbeni sektor često ni pripravljen prevzeti ponujeno zemljo, pa tudi vprašanje davkov. Na splošno ta pojav v naši republiki še ni množičen, pojavlja se v planinskih predelih, redkeje v nižinskih, ki so v bližini večjih industrijskih podjetij. Vendar bo nadaljnji razvoj našega gospodarstva pospešeno vplival na zapuščanje zemlje, kar terja, da temu vprašanju posvetimo potrebno pozornost.

V zvezi s tem so člani odborov obravnavali položaj kmetijskih posestev in njihovih obveznosti, ki se med seboj močno razlikujejo, zlasti glede na to, ali je zemlja bila poprej last splošnega ljudskega premoženja, oziroma privatna last in jo je bilo treba odkupiti.

Praksa pri ljudskih odborih glede odpisovanja davščin pri kmečkih gospodarstvih je zelo različna. Ponekod odpisujejo po parcelah, drugod v odstotku od celotnega davčnega predpisa. Po mnenju odborov bi bilo treba to prakso poenotiti.

Obširno sta odbora obravnavala vprašanje obdavčevanja dohodkov obrtnikov in vprašanje obdavčenja oseb, ki se ukvarjajo z obrtno dejavnostjo brez predpisanega dovoljenja, tako imenovanih »šušmarjev«. Odbora sta ugotovila, da vkljub velikim dohodkom, ki jih imajo posamezni obrtniki, v nekaterih panogah obrti primanjkuje delovne sile, ki raje odhaja v industrijo in podobno. Ker tudi kapacitete socialističnega sektorja obrti rastejo počasneje kot potrebe po obrtnih uslugah, je tu težavna naloga, vskladiti davčno politiko na področju obrti s potrebami prebivalstva po obrtnih uslugah. Zlasti primanjkuje kapacitet v uslužnostni dejavnosti in prav tu je tudi najbolj razvito »šušmarstvo«. Po mnenju odborov pa bi bilo treba kar najbolj zaostriti vprašanje izkoriščanja tuje delovne sile.

Odbora sta še obširno razpravljala o reorganizaciji bančnega sistema in s tem v zvezi o komunalnih bankah.

V razpravi se je odbor za proračun strinjal z delom in politiko Izvršnega sveta v letu 1960 in je zato poročilo sprejel.

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev predlaga Ljudski skupščini LRS, da poročilo Izvršnega sveta za leto 1960 sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivanko Kukovec.

Št. 02-219/4-61.
Ljubljana, dne 17. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Ivanka Kukovec l. r. Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 10. maja 1961 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije za leto 1960, in sicer tiste dele poročila, ki obravnavajo gospodarstvo in delo republiških upravnih organov s področja gospodarstva.

Odbor je ugotovil, da je bila politika Izvršnega sveta v skladu z našimi družbeno političnimi cilji na področju gospodarstva in da je pripomogla k izpolnitvi družbenega plana gospodarskega razvoja v preteklem obdobju.

Glede na to predlaga Ljudski skupščini, da poročilo Izvršnega sveta odobri.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Rudija Čačinoviča.

Št. 02-219/3-61.
Ljubljana, dne 10. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Rudi Čačinovič l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 10. maja 1961 obravnaval poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960, in sicer tisti del, ki obravnava gospodarstvo.

V razpravi je odbor ugotovil, da sta bila politika in delo Izvršnega sveta na področju gospodarstva v celoti v skladu z danimi možnostmi in položajem ter z zastavljenimi družbeno gospodarskimi smotri.

Odbor je že pri sprejemanju petletnega programa perspektivnega razvoja naše republike in pri sprejemanju družbenega plana za leto 1961 obširno razpravljal o problematiki s področja gospodarstva. Zato se je v razpravi o poročilu omejil le na določena vprašanja, ki so pomembna za naše gospodarstvo tudi še v prihodnje.

Odbor je bil mnenja, da je zelo nujno in za vse gospodarstvo koristno, da podjetja pa tudi celotne panoge za daljši čas vnaprej planirajo svoj razvoj. Izdelava programov razvoja pravilno usmerja družbena sredstva in omogoča nemoten zdrav razvoj gospodarskih organizacij in panog. Poročilo navaja, da je Izvršni svet preko svojih organov vplival na to, da so gospodarske organizacije pristopile k pospešeni izdelavi razvojnih programov. Tu gre predvsem za programe rekonstrukcij, povečanja in razširitve obstoječih podjetij, pa tudi za širše programe, ki zajemajo ustanavljanje povsem novih podjetij. Programi se ne morejo omejevati zgolj na enostavno zamenjavo amortizirane opreme, ampak se je treba pri rekonstrukcijskih načrtih odločati zlasti za specializirano in avtomatizirano opremo. Člani odbora so se strinjali s prizadevanji Izvršnega sveta na tem področju v lanskem letu, ko je vplival na podjetja, da so razvojne programe izdelovala, pomagal programe vsklajevati in sodeloval pri organizaciji za izdelovanje programov. S tem delom je treba po mnenju odbora nadaljevati tudi letos, tako da bodo vsa naša podjetja imela svoje razvojne programe sestavljene. Pri tem pa je treba upoštevati, da je delo na programih stalen proces, in da je že izdelane programe treba še vedno razširjati in dopolnjevati v skladu s potrebami in tehničnim razvojem.

V lanskem letu so realni povprečni osebni dohodki zaostajali za razvojem produktivnosti dela, ki je rasla hitreje. Upoštevati je treba seveda, da so v prejšnjih letih rasli osebni dohodki hitreje kot pa produktivnost dela. Vendar je bil odbor mnenja, da je treba v prihodnje posvetiti skladni rasti produktivnosti dela in realnih povprečnih osebnih dohodkov vso pozornost. V vseh gospodarskih organizacijah je treba čimprej doseči delitev osebnih dohodkov po učinku dela. Sorazmerje med osebnimi dohodki in produktivnostjo dela bomo v praksi dosegli s povečano proizvodnjo, ki bo zagotovila stabilizacijo trga, in z nagrajevanjem po učinku, s čimer bo dana stimulacija delovnim kolektivom in posameznikom.

Dalj časa je odbor razpravljal o raznih težavah, ki so se pojavljale v lanskem letu, o katerih govori poročilo Izvršnega sveta.

Ena teh težav je preskrba z lesom. Zaradi pomanjkanja lesa so zlasti prizadeti rudniki in papirnice. Z ukrepi, ki jih je izvedel Izvršni svet, da zagotovi najnujnejše količine lesa tem potrošnikom, je odbor soglašal in zlasti pozdravil pobude, ki jih je s tem v zvezi dajal pri zveznih organih.

Drug tak problem je nenehno naraščanje cen pri stanovanjski gradnji ter nesorazmerja med možnostmi in potrebami v gradbeništvu. Glavni vzrok za tako stanje je veliko prekoračevanje investicij. V lanskem letu so bile investicije za 34 % večje kakor v letu 1959, v prvih treh mesecih letos pa so se investicije povečale za 30 % v primerjavi z lanskim letom. To prekoračevanje investicij nujno vpliva tudi na cene in jih dviga. Drugi razlog za visoke cene v gradbeništvu je pomanjkanje gradbenega materiala. Prizadevanja za povečanje proizvodnje gradbenega materiala so sestavni del politike Izvršnega sveta na tem področju. Nadaljnji razlog pa je v pomanjkljivi mehanizaciji gradbeništva. Naša gradbena podjetja še niso dovolj mehanizirana, razlog pa je ta, da so gradbeni stroji dostikrat dražji od drugih strojev, ki jih izdeluje naša industrija. Po mnenju članov odbora so te cene neupravičene. To stanje bo treba popraviti, če bomo hoteli doseči boljše uspehe.

Pri obravnavi gradbeništva so člani odbora kritizirali tudi način investiranja iz centralnih investicijskih skladov, ki ne dajejo nobenih sredstev kot avans. Ta način pa dovaja podjetja, pri katerih nastopa centralni investicijski fond kot investitor, v težak in včasih skoro nemogoč položaj.

V zvezi z ukrepi za stabilizacijo našega gospodarstva so bili v lanskem letu omejeni krediti iz bančnh sredstev z namenom, da podjetja v večji meri vložijo lastna sredstva v obratna sredstva kot doslej. Podatki kažejo, da niti lani niti letos glede tega niso bili doseženi veliki uspehi. Podjetja so se pričela medsebojno kreditirati tako, da je nastala prava veriga medsebojnega kreditiranja podjetij. Tako ni mogel biti v celoti dosežen namen tega ukrepa, da bi namreč gospodarske organizacije pričele z drugim načinom gospodarjenja, da bi zaloge zmanjševale, uredile odnose do kupcev, prodajale kupcem, ki lahko plačajo itd. Vendar se bodo morale pozitivne posledice tega ukrepa prej ali slej odraziti tudi pri gospodarskih organizacijah. V zvezi s tem pa so bili člani odbora mnenja, da je treba vsak primer, ko bi podjetja zaradi omejevanja kreditov iz bančnih sredstev prišla v težave ali da bi celo prišlo v nekaterih podjetjih zaradi tega do zmanjševanja proizvodnje, presojati individualno. Mnoga podjetja so doslej obratovala z nizkimi obratnimi sredstvi in sedaj, ko povečujejo proizvodnjo, zaradi majhnih obratnih sredstev prihajajo v težave. Tudi pred kratkim izvedena reorganizacija bančnega sistema in nov način poslovanja kreditnih ustanov bo pozitivno vplivala na perspektivno reševanje teh težav.

Zaradi povečane proizvodnje premoga se je v lanskem letu postavilo tudi vprašanje potrošnje drobnih vrst premoga, ki se sicer največ trošijo za električno energijo. Zaradi velikih padavin v lanskem letu je proizvodnja hidroenergije stalno rasla in se je zaradi tega proizvodnja v termocentralah znižala. Odbor je bil mnenja, da naj Izvršni svet posveti vprašanju potrošnje drobnih vrst premoga vso skrb, ker bi zmanjšanje proizvodnje premoga na sploh, nujno povzročilo težave zaradi velikega povpraševanja po debelih vrstah premoga, po drugi strani pa rudniki sami ne morejo obdržati na zalogi vse drobne vrste premoga, ki ne gredo v promet. Drobni premog se lahko uporablja kot energetski vir in je treba zato ali poskrbeti, da se določene energetske potrebe po-

krivajo s temi zalogami, ali pa preskrbeti zadostne kredite za kritje že nastalih zalog.

Odbor je tudi razpravljal o povezovanju znanstvenih zavodov z gospodarstvom, to je s konkretno gospodarsko problematiko in je bil mnenja, da smo na tem področju že dosegli precejšnje uspehe, vendar pa ne moremo reči, da je stanje že zadovoljivo. Po mnenju odbora bo v tej smeri uspešno deloval tudi novi zakon o finansiranju znanstvenega dela. Ustanavljanje znanstvenih institutov pri samih gospodarskih organizacijah in prenos raziskovalnega dela nanje bo verjetno okrepil povezavo s centralnimi znanstvenimi institucijami in tako omogočil, da se bodo te bolj povezale s samimi gospodarskimi organizacijami.

Pri obravnavanju drugega dela poročila, »Delo republiške uprave«, so člani odbora razpravljali o kadrih in strokovnem izobraževanju, o servisnih službah, o zunanje trgovinskem poslovanju itd. Posebno pozornost je odbor posvetil tistemu delu poročila, ki govori o povečanju števila govedi na družbenih posestvih, saj je prav o tem vprašanju odbor v prejšnjih letih večkrat razpravljal in ugotavljal precejšnje težave. Sedanji napredek kaže na res intenzivno delo na tem področju.

Vprašanje urbanističnih programov za naša mesta je po mnenju odbora zelo pereče, in terja, da nudi Izvršni svet v prihodnje, mestom oziroma komunam vso pomoč, da se bo to vprašanje premaknilo z mrtve točke. Ljudski odbori so doslej reševanju teh problemov posvetili premalo pozornosti. Okrepiti bo tudi treba urbanistično inšpekcijo.

Odbor je bil tudi mnenja, da se industrijska podjetja premalo poslužujejo možnosti za širjenje oziroma za razvoj lastne trgovinske mreže. Šele ob novih instrumentih bodo pričeli proizvajalci o tem resneje razmišljati, saj v lastnih trgovinah lahko veliko hitreje obračajo sredstva, kot bi jih sicer. Pri tem pa nastaja vprašanje marž, ki so pri nas še tako majhne, da proizvajalci ne silijo kdo ve kako k organiziranju lastne trgovske mreže.

Odbor je tudi razpravljal o vprašanju ljubljanskega prometnega vozlišča in o problemih, ki nastajajo s tem v zvezi.

Po obširni obravnavi celotnega poročila v načelu in v podrobnostih je odbor poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 soglasno sprejel in predlaga Ljudski skupščini, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Feleta.

Št. 02-219/3-61.
Ljubljana, dne 10. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stane Fele l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
LJUDSKA SKUPŠČINA
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja

POROČILO

o obravnavi poročila Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja je na seji dne 15. maja 1961 razpravljal o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 in pri tem zlasti poglavja, ki obravnavajo vprašanja dela, nagrajevanja, zaposlovanja ter socialnega zavarovanja.

Razprava je posvetila precej pozornosti vprašanju kvalitete občinskih uprav na področju dela. Gospodarske spremembe, ki so bile uvedene v letošnjem letu, postavljajo gospodarske organizacije pred nove naloge za uspešno reševanje, ob katerih so predvsem manjša in srednje velika podjetja potrebna pomoči. Izdelava pravilnikov o delitvi čistega dohodka, ki jih morajo sprejeti gospodarske organizacije najkasneje do konca letošnjega leta, je obsežna naloga, reševanju katere posvečajo večje organizacije vso pozornost. Manjše organizacije pa bodo same brez pomoči organov izven podjetja težko uspešno opravile to nalogo, zato upravičeno pričakujejo pomoč zbornic, združenj in ostalih družbenih organov. Ker pa je edina družbeno politična intervencija, katero še dopušča zakon pri sprejemanju teh pravilnikov, intervencija občinskih zborov proizvajalcev, je potrebno, da občinski ljudski odbori ustvarijo zborom proizvajalcev vse pogoje za uspešno opravljanje te naloge.

Nadalje je odbor obravnaval vprašanje nagrajevanja po učinku dela v zvezi s starejšimi delavci pred upokojitvijo, pri katerih iz razumljivih razlogov delovni učinek pada. Pri tem je opozoril na pravilno reševanje tega vprašanja, ki ga je v veliki večini primerov reševati na human in istočasno ekonomsko ustrezen način.

Tudi pri zaposlovanju invalidov je odbor opozoril na možnosti humanega reševanja, ki pa je hkrati v celoti v skladu z ekonomskimi principi poslovanja. Praksa kaže, da s primerno prilagoditvijo delovnih razmer, storilnost invalida prav nič ne zaostaja za običajnim delavcem. Pri tem pa je treba stremeti ne samo za prilagoditvijo invalida na pogoje delovnega mesta, ampak tudi obratno, prilagoditi delovno mesto invalidu, ki ga naj zaseda.

Odbor je obravnaval tudi nekatera druga vprašanja kot n. pr. zaposlovanje žena, ki se žele zaposliti z nepolnim delovnim časom, kar pride zlasti v poštev v terciarnih dejavnostih v industrijskih središčih, vprašanje socialnega zavarovanja in delovne dobe, dislociranje obratov v gospodarsko manj razvita področja, gibanje produktivnosti in osebne potrošnje, zaposlovanje in službe posredovanja dela kakor tudi nekatera vprašanja izven svojega ožjega delokroga kot zunanje trgovine, turizma in plačilne bilance.

Odbor je ugotovil, da je bila politika Izvršnega sveta povsem ustrezna in da so bili doseženi pomembni uspehi, zato je poročilo v celoti soglasno sprejel.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Slavka Kobala.

Št. 02-219/5-61.
Ljubljana, dne 15. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Slavko Kobal l. r. Jože Bergant l. r.

PREDLOG ZAKONA

o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960

1. člen

Potrdi se zaključni račun o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960.

2. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki po republiškem zaključnem računu v letu 1960 so znašali:

dohodki	din 12 003 000 000	din 12 292 047 258
izdatki	din 12 003 000 000	din 12 003 000 000
presežek dohodkov	din —	din 289 047 258

3. člen

Presežek dohodkov proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 v znesku din 289 047 258 se prenese kot dohodek v proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1961.

4. člen

Ta zakon prične veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Republiški proračun za leto 1960 je bil po predpisanem limitu za 19 % višji od proračuna za leto 1959 ter je znašal 12 003 milijone. Realiziran je bil z 12 292 milijoni dohodkov, to je 102 % napram predvidenemu planu ter z 12 003 milijoni izdatkov ali 100 % od letnega plana. S tem je bil dosežen presežek dohodkov nad izdatki v znesku 289 milijonov. Ta presežek pa bremeni še delno izplačilo novoletnih nagrad uslužbencev v znesku 274 milijonov, ki je prenešeno v proračun za leto 1961.

Spremembe proračuna:

Med letom 1960 so v zvezi z novimi predpisi (zvišanjem položajnih plač, uvedbo posebnega dodatka), z novimi namestitvami ter drugimi nepredvidenimi izdatki nastopile pri državnih organih in samostojnih zavodih potrebe po dodatnih sredstvih v takšni meri, da republiška proračunska rezerva za to ni

zadostovala. V zvezi s tem je Ljudska skupščina LRS sprejela odlok o spremembah proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 v znesku 246 milijonov, tako da je za kritje dodatnih potreb znižala določene proračunske postavke prvotnega proračuna.

A. DOHODKI

1. Preseženi so bili:

Proračunski prispevek iz osebnega dohodka, ki zajema več kot polovico vseh republiških proračunskih dohodkov, je bil realiziran v znesku 7 322 milijonov, to je 103 % letnega plana.

S tem je plan presežen za 216 milijonov v glavnem zaradi povečanja osebnih dohodkov v gospodarstvu.

Dalje so preseženi še: proračunski prispevek iz sklada skupne porabe, zemljarina, upravne takse, sodne takse, prometni davek od davčnih vrednotnic ter ostali in nepredvideni dohodki. Ti presežki znašajo skupaj 342 milijonov, tako da so celotni dohodki preseženi za 558 milijonov.

2. Doseženi niso bili:

dohodnina in občinska doklada od kmetijstva zaradi izvršenih odpisov odmerjenih davščin zlasti v kmetijstvu zaradi elementarnih nezgod ter odpisanih davščin od zemljišč, ki so bila dana v zakup socialističnemu sektorju; dalje občinski prometni davek od piva, žganja in drugih močnih alkoholnih pijač in dohodki državnih organov. Vsi ti dohodki so bili realizirani 269 milijonov pod planom.

Tako znaša dejanski saldiran presežek republiških proračunskih dohodkov za leto 1960 289 milijonov.

B. IZDATKI

Izvajanje proračunskih izdatkov je bilo med letom nekoliko oteženo zaradi neenakomernega dotoka proračunskih dohodkov, tako da je proračun večkrat zašel v finančne težave ter je morala republika najemati posojilo.

1. Izdatki republiških organov ter samostojnih (bivših proračunskih zavodov).

Od skupnih izdatkov republiškega proračuna odpade na izdatke republiških organov in samostojnih zavodov (bivših proračunskih) 7387 milijonov in sicer na osebne 61 % ter na materialne 39 %.

Osebni izdatki so realizirani v znesku 4471 milijonov ter so od prvotnega plana večji za 203 milijone. To povečanje se je krilo z neizkoriščenimi sredstvi na materialnih izdatkih organov, na anuitetah ter delno iz republiške proračunske rezerve.

Materialni izdatki znašajo 2916 milijonov ter so napram predvidenemu planu nižji za 114 milijonov, kar je rezultat neizkoriščenih materialnih izdatkov pri nekaterih organih za 225 milijonov ter povečanja pri drugih za 111 milijonov.

2. Negospodarske investicije

so bile izvršene 100 % v višini 1353 milijonov. Izvajala so se predvsem nadaljevalna dela na republiških objektih, na novo pa Višja šola za telesno vzgojo v Ljubljani, Šola za medicinske sestre v Mariboru ter dva objekta go-

spodarskih fakultet Univerze v Ljubljani. Poleg tega so bile negospodarske investicije v letu 1960 financirane še iz posojila republiškega investicijskega sklada v znesku 876 milijonov.

3. Dotacije

Predvidene dotacije družbenim organizacijam in društvom, samostojnim zavodom in skladom so bile nakazane v celoti ter znaša realizacija 2848 milijonov. Napram prvotnemu planu so bile povečane dotacije družbenim organizacijam in društvom za 16 milijonov z rebalansom proračuna, dotacije samostojnim zavodom pa za 18 milijonov iz republiške proračunske rezerve.

PREDLOG ODLOKA

o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960

1.

Potrdi se zaključni račun Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS in Cestnega sklada LRS za leto 1960.

2.

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki so znašali:

I. po zaključnem računu Rezervnega sklada LRS za leto 1960:

dohodki	din	72 326 521
izdatki	din	72 200 000
presežek dohodkov	din	126 521

II. po zaključnem računu Vodnega sklada LRS za leto 1960:

dohodki	din	634 740 857
izdatki	din	626 004 701
presežek dohodkov	din	8 736 156

III. po zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1960:

dohodki	din	1 974 461 387
izdatki	din	1 521 081 079
presežek dohodkov z omejitvami	din	453 380 308

3.

Presežka dohodkov Rezervnega sklada LRS in Cestnega sklada LRS se preneseta kot njun dohodek v leto 1961.

Presežek dohodkov ukinjenega Vodnega sklada LRS se prenese v republiški proračun.

4.

Ta odlok prične veljati z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Saldo Rezervnega sklada Ljudske republike Slovenije je znašal na dan 1. 1. 1960 322 tisoč. Povečal se je s prenosom presežka Sklada za pospeševanje kmetijstva v znesku 72 004 tisoč na podlagi odloka o izvedbi določb zveznega družbenega plana za leto 1960 glede prenehanja veljavnosti predpisov o obvezni ustanovitvi posameznih skladov (Uradni list FLRJ, št. 53/1959). S tem so znašala celotnega sredstva Rezervnega sklada LRS v letu 1960 72 326 tisoč.

Od tega je bilo v letu 1960 po odobritvi Ljudske skupščine LRS potrošeno:

a) kot prispevek republike občini Kočevje za dograditev kočevskega vodovoda	50 000 tisoč
b) Občinskemu ljudskemu odboru Piran za kritje izdatkov nastalih zaradi poplav	11 100 tisoč
c) Občinskemu ljudskemu odboru Ilirska Bistrica za isto	11 100 tisoč
Skupaj potrošeno . . .	72 200 tisoč

Presežek sredstev rezervnega sklada v višini 126 tisoč pa se kot njegov dohodek prenese v leto 1961.

Po zaključnem računu Vodnega sklada LRS za leto 1960, ki ga je predložila Uprava za vodno gospodarstvo LRS znašajo:

dohodki	din 634 740 857
izdatki	din 626 004 701
ostanek sredstev	din 8 736 156

Dohodki so bili preseženi za 172 740 857 din zlasti na dohodkih od lastne dejavnosti.

S povečano dejavnostjo so se nujno povečali tudi izdatki predvsem za študij, raziskave, projekte in kataster voda za din 20 266 037 za vzdrževanje in gradnjo skladišč, garaž, stanovanj in upravnih poslopij za din 22 098 201 in izdatki zaradi večjih naročil v republiki v znesku din 141 258 480.

Na ostalih postavkah je bil ustvarjen prihranek v skupnem znesku dinarjev 19 622 892.

Z zakonom o ukinitvi Vodnega sklada LRS (Uradni list LRS, št. 4/1961) je bil sklad ukinjen. Po 2. točki predlaganega odloka se ostanek sredstev v znesku din 8 736 156 prenese v republiški proračun.

Po zaključnem računu Cestnega sklada LRS za leto 1960, ki ga je predložila Uprava za ceste LRS znašajo:

dohodki	din 1 974 461 387
80 % omejitve	din 452 242 527
razpoložljiva sredstva	din 1 522 218 860
izdatki	din 1 521 081 079
ostanek sredstev na tekočem računu sklada	din 1 137 781

Dohodki so bili preseženi za 76 461 387 in je po 80 % omejitvi ostalo razpoložljivih sredstev din 20 218 860. Bistveni presežek je nastal pri taksah na motorna vozila zaradi nepredvidenega povečanja števila vozil.

Plan izdatkov je bil presežen pri vzdrževanju in rekonstrukciji makadamskih cest za din 65 608 739 zaradi povečanih stroškov za dela na cestah, ki so bile zaradi stalno slabega vremena v poletju in jeseni v zelo slabem stanju, in pri zimski službi za din 18 314 028 zaradi visokih stroškov, ki jih zahteva v zadnjih zimah posipanje s peskom in soljo proti poledici.

Na ostalih postavkah izdatkov je bil ustvarjen prihranek v skupnem znesku din 64 925 688. Vzrok prihranka je bil v nujnem krčenju teh postavk v korist makadamskih cest in zimske službe.

Ostanek sredstev: na tekočem računu sklada		
pri Investicijski banki v znesku	din	1 137 781
in na posebnem računu omejitev v znesku .	din	452 242 527
Skupaj . . .	din	453 380 308

se na osnovi čl. 118 Zakona o proračunih in o financiranju samostojnih zavodov (Uradni list FLRJ, št. 52/1959) prenese v naslednje poslovno leto Cestnega sklada LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun)

Odbor za proračun Republiškega zbora je na seji dne 17. maja 1961 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun) in ga sprejel. Odbor je ugotovil, da je bil proračun za leto 1960 pravilno planiran tako v pogledu dohodkov kot tudi izdatkov, saj so bili dohodki realizirani v višini 102 % nasproti predvidenemu planu, izdatki pa so ostali v mejah postavljenega plana.

Odbor se strinja tudi s predlogom zakonodajnega odbora, da se v 3. vrsti 2 .člena doda še beseda »predvideno«.

Odbor je sprejel tudi predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada ter Cestnega sklada LRS za leto 1960.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona in predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Adolfa Černeca.

Št. 02-206/1-61.

Ljubljana, dne 17. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Adolf Černec l. r. Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Odbor za proračun

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun)

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 17. maja 1961 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LR Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960 in ga po krajši obravnavi v načelu in v podrobnosti soglasno sprejel.

Po razpravi o dohodkih in izdatkih po delih in razdelkih zaključnega računa in o besedilu predloga zakona je odbor obravnaval predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS in Cestnega sklada LRS za leto 1960 ter ga sprejel.

Odbor za proračun predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS za leto 1960 in predlog odloka o zaključnih računih skladov za leto 1960.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Petra Tomazina.

Št. 02-214/1-61.

Ljubljana, dne 17. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Peter Tomazin l. r. Mirko Remec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun)

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun) in ga sprejel z dopolnitvijo, naj se v 3. vrsti 2. člena doda še beseda »predvideno«.

Odbor je sprejel tudi predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960 brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona in predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 02-206/1-61.

Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Lado Božič l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun)

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1960 (republiški proračun) in ga soglasno sprejel.

V podrobni obravnavi je sprejel dopolnitev k 2. členu, naj se vnese nad prvo kolono razpredelnice beseda »predvideno«.

Odbor je hkrati tudi razpravljal o predlogu odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960 in ga sprejel soglasno brez sprememb.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona z navedeno dopolnitvijo in predlog odloka o zaključnih računih skladov sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 02-214/2-61.
Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Naglič l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

1. člen

Združijo se občine:

— Bled, Bohinj in Radovljica v novo občino Radovljica;
— Železniki in Škofja Loka v novo občino Škofja Loka;
— Žiri in Logatec v novo občino Logatec.

2. člen

Spremeni se meja med občino Tolmin in novo občino Škofja Loka tako, da se izloči iz občine Tolmin in priključi občini Škofja Loka del k. o. Podbrdo (nenaseljeno), ki je pred priključitvijo v to k. o. spadal v k. o. Sorica.

3. člen

Združene občine prenehajo, nove občine pa pričnejo z delom dne 1. julija 1961.

4. člen

Do novih splošnih volitev v ljudske odbore vodijo nove občine njihovi začasni ljudski odbori, ki jih izvolijo izmed sebe odborniki ljudskih odborov združenih občin po določbah tega zakona.

5. člen

Število odbornikov začasnih ljudskih odborov novih občin se določi na skupnih sestankih ljudskih odborov združenih občin. Pri tem je treba upoštevati pri zborih proizvajalcev razmerje, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu na območju nove občine.

6. člen

Volitve začasnih ljudskih odborov novih občin se opravijo ločeno za vsak zbor oziroma za vsako proizvajalsko skupino zbora proizvajalcev, in sicer tako, da volijo odbornike v občinski zbor oziroma v ustrezno skupino zbora proizvajalcev ljudskega odbora nove občine odborniki občinskih zborov oziroma odborniki v ustrezni skupini zborov proizvajalcev sedanjih občinskih ljudskih odborov.

Volitve začasnih ljudskih odborov morajo biti opravljene najpozneje do 1. julija t. l.

Začasni ljudski odbori se konstituirajo najpozneje do 15. julija t. l.

7. člen

Glede družbenih planov, proračunov, skladov, pravic in obveznosti, uslužbencev, uradnih knjig, spisov in inventarja združenih občin se ustrezno uporabljajo določbe 9. do 18. člena zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okraju Celje in Maribor (Uradni list LRS, št. 34-169/58).

8. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

1

Predlog zakona obsega predlog Okrajnega ljudskega odbora Kranj, po katerem naj bi se štiri manjše občine, in sicer: Bled, Bohinj, Železniki in Žiri združile s sosednjimi občinami. Okrajni ljudski odbor v svojem predlogu ugotavlja, da je mogoče nadalje razvijati komunalni sistem le ob pogoju, da so vse občine v okviru posameznega okraja primerno gospodarsko razvite. Posamezne slabo razvite občine terjajo stalno intervencijo okraja in zahtevajo znatno koncentracijo finančnih sredstev pri okraju. To pa otežkoča ustrezen razvoj celotnega komunalnega sistema, zlasti še *razvijanje komun kot samoupravnih in temeljnih družbeno-ekonomskih teritorialnih skupnosti.* Nadaljnje prenašanje upravnih in drugih javnih služb od okraja na občine, decentralizacija kreditnega sistema, socialnega zavarovanja, sodstva itd. nujno postav-

ljajo zahtevo po ustreznejših teritorialnih okvirih občin povsod, kjer sedanje občine nimajo potrebnih pogojev za opravljanje svojih nalog.

Okrajni ljudski odbor Kranj sodi, da navedene občine, zlasti spričo omejitve oziroma spreminjanja vloge okraja v smeri združenja komun, ne izpolnjujejo pogojev za nadaljnji uspešni razvoj na svojem območju. Zato je po obširni razpravi v prizadetih ljudskih odborih in na zborih volivcev sklenil, da predlaga združitev teh občin s sosednjimi občinami, in sicer tako, da bi se v nove občine združile naslednje sedanje občine: Bled, Bohinj in Radovljica v novo občino Radovljica, Železniki in Škofja Loka v novo občino Škofja Loka, Žiri in Logatec v novo občino Logatec.

2

Občina Bled šteje 9048 prebivalcev in meri 20 476 ha; njen narodni dohodek je znašal v letu 1960 1 394 147 000 din, predvideni netto proračunski dohodki za leto 1961 pa bodo znašali 166 300 000 din. Bled je sicer eden najpomembnejših turističnih krajev v LR Sloveniji, sicer pa gospodarsko ni razvit in ne more kot samostojna komuna zagotoviti ustreznega razvoja celotnega območja, ki ga obsega. Struktura zaposlenosti je sorazmerno neugodna; zaposlena je približno le ena petina prebivalstva (1 875); od tega pa več kot polovica izven občine, predvsem v Železarni na Jesenicah ali v Radovljici. Narodni dohodek na prebivalca v občini Bled znaša 154 000 din in je izpod okrajnega, pa tudi izpod republiškega povprečja. To je posledica nerazvitega gospodarstva v tej občini, ki ne daje osnove za povečanje gospodarskega potenciala in sredstev za razširjeno reprodukcijo. Razvoj tega območja kot celote bo omogočen le v okviru nove občine Radovljica.

Za samo mesto Bled se predvideva v okviru nove občine Radovljica poseben položaj, ki mu bo zagotavljal nadaljnji samostojni razvoj kot turističnega centra. Bodoča ureditev statusa mesta Bleda naj bi bila urejena s statutom nove občine Radovljica. Družbene naloge, ki so neposrednega pomena za Bled kot turistični center, naj bi opravljal posebni mestni odbor; ta bi razpolagal tudi z določenimi finančnimi sredstvi, ki bi se vodili v posebnem skladu, in v katerega bi se lahko stekala n. pr. turistična taksa in določeni odstotek dohodnine, ki se pobere na Bledu. Mestni odbor na Bledu bi bil na poseben — razmeram prilagojeni — način organiziran krajevni odbor kot organ krajevne skupnosti v kraju s posebno družbeno problematiko. Odbor bi bil lahko sestavljen ne samo iz odbornikov občinskega ljudskega odbora in izmed državljanov, ki jih izvolijo zbori volivcev, ampak tudi izmed zastopnikov najvažnejših gospodarskih in družbenih organizacij na Bledu, ki so zainteresirane zlasti na razvoju Bleda kot turističnega centra.

Občina Bohinj ima le 5063 prebivalcev in meri 31 640 ha; njen narodni dohodek je znašal v letu 1960 990 000 000 din, predvideni netto proračunski dohodki za leto 1961 pa bodo znašali 134 600 000 din. Tudi Bohinj je gospodarsko nerazvita občina in iz lastnih sil ni sposobna aktivirati večjega gospodarskega potenciala. Struktura zaposlenosti je podobna kot v občini Bled s tem, da se ca 350 zaposlenih dnevno vozi v službo na Jesenice. Narodni dohodek na prebivalca znaša 195 000 din in je prav tako izpod okrajnega in republiškega povprečja. Ker tudi pri Bohinju obstoja deloma podobna problematika kot pri Bledu, se tudi zanj predvideva v okviru nove občine Radovljica podobna ure-

ditev kot za Bled. Za osrednje turistično območje Bohinja, to je za Bohinjsko Bistrico in za območje Bohinjskega jezera bi se lahko formiral krajevni odbor s podobnimi funkcijami in organizacijo kot na Bledu.

Nova občina Radovljica bo imela 26 204 prebivalcev in merila 63 969 ha. Z združitvijo vseh treh občin v eno se bo celotno območje gospodarsko okrepilo; to ne samo zaradi večje razvitosti dosedanje občine Radovljica, ampak tudi zaradi možnosti enotne politike razvoja, zlasti na področju turizma in lesne industrije, ki imata slične pogoje za razvoj na celotnem območju, pa se doslej zaradi razdelitve tega območja na tri občine in pomanjkanja sredstev nista mogli skladno razvijati. Združitev bo končno omogočila tudi bolj smotrno razporeditev upravnih kadrov, ki jih je doslej primanjkovalo na Bledu, še bolj pa v Bohinju.

Občina Železniki ima tudi samo 6300 prebivalcev in meri 19 266 ha. V letu 1960 je imela 1 110 000 000 din narodnega dohodka; predvideni netto proračunski dohodki za leto 1961 znašajo 134 000 000 din. Občina Železniki se je v razdobju po osvoboditvi sicer gospodarsko okrepila, vendar pa nima pogojev za samostojen razvoj kot komuna brez stalne pomoči od strani okraja.

Glavni gospodarski organizaciji sta NIKO v Železnikih in LIP Češnjica, ki zajemata skoraj vse zaposlene. Pri tem pa je rentabilnost v NIKO še nizka tako, da to podjetje ne more odplačevati anuitet, ampak jih vseskozi odplačuje OLO Kranj kot garant. To povzroča, da tudi ObLO vseskozi ni imel sredstev niti za najbolj nujne negospodarske dejavnosti, ki se zaradi tega niso mogle razviti. Narodni dohodek znaša v Železnikih 176 000 din na prebivalca in je celo nižji od narodnega dohodka v Bohinju. Tudi stanje kadrov v občinski upravi je bilo vseskoz kritično.

Občina Železniki izrazito gravitira k Škofji Loki, tako geografsko kakor tudi gospodarsko. Del prebivalcev je že sedaj zaposlen v Škofji Loki. Z združitvijo obeh občin bo mogoče močneje povezati gospodarske interese delovnih kolektivov, zlasti v lesni industriji, ki je obema občinama skupna. Samo v okviru nove občine bo mogoče okrepiti tudi položaj podjetja NIKO, tako gospodarsko kakor tudi strokovno kadrovsko.

Nova občina Škofja Loka bo štela 23 918 prebivalcev in merila 46 551 ha.

Občina Žiri ima komaj 3630 prebivalcev in meri 4416 ha. V letu 1960 je imela 657 000 000 din narodnega dohodka; predvideni netto dohodki za leto 1961 pa znašajo 50 735 000 din. Žiri so najmanjša občina v LR Sloveniji in v konkretnih pogojih ne more več obstojati kot samostojna komuna. V razpravah za združitev sta bili na razpolago dve možnosti, in sicer na eni strani združitev s Škofjo Loko, na drugi strani pa združitev z Logatcem v okraju Ljubljana. Tako ljudski odbor kakor tudi volivci so se v veliki večini izrekli za združitev z Logatcem. Oba ljudska odbora sta na ustreznem sestanku dne 22. II. t. l. v Logatcu tudi že sprejela sklep o združitvi obeh občin s sedežem v Logatcu. S tem predlogom se strinjata tudi Okrajni ljudski odbor Kranj in Okrajni ljudski odbor Ljubljana.

3

Pri spremembi meje med občino Tolmin in občino Škofja Loka gre za vzpostavitev stanja pred aneksijo Primorske od strani Italije. Po rapalski pogodbi je pripadel Italiji tudi del k. o. Sorica v približni izmeri 305 ha planinskega sveta, ki pa prirodno gravitira na kranjsko stran. Italija je to ozemlje

priključila k. o. Podbrdo, uživali pa so ga vseskoz upravičenci agrarne skupnosti Sorica kot dvolastniki. Sedaj je to zemljišče splošno ljudsko premoženje v upravi občinskega ljudskega odbora Tolmin. Občinski ljudski odbor Tolmin in Železniki, kakor tudi Okrajni ljudski odbor Kranj in Gorica se strinjajo s predlagano spremembo.

4

Z ozirom na to, da poteče mandat ljudskim odborom ob koncu tega leta, naj bi se v smislu predloga zakona v novih občinah ne opravile volitve novih ljudskih odborov, ampak naj bi vodili nove občine do splošnih volitev začasni ljudski odbori, ki naj bi jih izmed sebe izvolili odborniki združenih občin. Sedanji ljudski odbori združenih občin naj bi na skupnem sestanku najprej določili število odbornikov nove občine, nato pa izvedli volitve začasnega ljudskega odbora.

Glede vseh drugih vprašanj (proračun, družbeni plan, skladi, uslužbenci, arhivi, inventar itd.) naj bi se pri združitvi občin primerno uporabljale določbe zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okraju Celje in Maribor iz leta 1958 — (Uradni list LRS, št. 34/58), ki so se uporabljale v vseh dosedanjih primerih odprave občin od leta 1958 dalje.

Po 11. členu zakona o popisu prebivalstva (Uradni list FLRJ, št. 58/61) šestdeset dni pred popisom in trideset dni po popisu niso dovoljene nikakršne spremembe v politično teritorialni razdelitvi države. Ta prepoved poteče dne 7. maja t. l.

Izvršni svet meni, da je predlog Okrajnega ljudskega odbora Kranj za odpravo oziroma združitev navedenih občin utemeljen ter predlaga Ljudski skupščini LR Slovenije, da predlog zakona sprejme.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 16. maja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu sprejel.

Odbor je obširneje razpravljal o priključitvi občine Žiri k občini Logatec in se s to priključitvijo strinjal, ker se je, po poročilu Okrajnega ljudskega odbora Kranj, večina prebivalstva in dosedanji Občinski ljudski odbor občine Žiri izrekel za priključitev k občini Logatec. Iznešene pa so bile pripombe, da omenjena priključitev ni v skladu z dejansko geografsko in gospodarsko povezanostjo Poljanske doline. Te pripombe veljajo tudi glede nove krajevne pristojnosti okrajnih sodišč.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

2. člen: v 3. vrsti naj se črta beseda »(nenaseljeno)«. Na koncu člena pa naj se dodajo še besede »v izmeri 204 ha (Sorška planina)«.

3. člen: zamenjata naj se besedi »1. julija 1961« z besedami »1. junija 1961«

6. člen: v 2. odstavku naj se besede »1. julija t. l.« zamenjajo z besedami »1. junija t. l.« V zadnjem odstavku tega člena naj se besede »15. julija t. l.« zamenjajo z besedami »15. junija t. l.«

8. člen: Besedilo naj se spremeni tako, da se glasi: »Ta zakon začne veljati takoj«.

Navedene spremembe je odbor sprejel zato, ker so po poročilu Okrajnega ljudskega odbora Kranj že vse priprave izvršene za takojšnjo združitev predlaganih občin.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Št. 02-207/1-61.
Ljubljana, dne 16. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Cvetka Vodopivec l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu sprejel.

Predlog zakona predvideva ukinitev štirih manjših občin in priključitev njihovega območja k večjim občinam. Odbor se je s tem predlogom v celoti strinjal. Sprejel je tudi spremembe in dopolnitve, ki jih predlaga odbor za organizacijo oblasti in upravo k 2., 3., 6. in 8. členu.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Staneta Nunčiča.

Št. 02-207/2-61.
Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stane Nunčič l. r. dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

1. člen

Ustanovi se Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru (v nadaljnjem besedilu: združenje).

Sedež združenja je v Mariboru.

2. člen

V združenje se vključijo naslednje višje šole v Mariboru:

— Višja komercialna šola,
— Višja tehniška šola,
— Višja agronomska šola,
— Višja pravna šola,
— Višja stomatološka šola.

Če se ustanovi v Mariboru nov visokošolski zavod, odloči o njegovi vključitvi v združenje na njegovo zahtevo združenje. Če ga združenje ne sprejme, odloči o tem na zahtevo visokošolskega zavoda Izvršni svet.

3. člen

Organi združenja se morajo konstituirati v enem mesecu po tem, ko začne veljati ta zakon.

Do izvolitve predstojnika združenja in njegovega namestnika sestavljajo upravo združenja ravnatelji višjih šol, ki sestavljajo združenje.

Uprava združenja začasno predpiše, kako volijo študenti višjih šol tri člane sveta združenja, in skliče skupščino združenja za izvolitev predstojnika in njegovega namestnika.

Do sprejetja statuta združenja lahko svet združenja začasno ureja vprašanja, ki se po zakonu urejajo s statutom.

4. člen

Svet združenja mora sprejeti statut združenja in ga predložiti v potrditev Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LR Slovenije najpozneje v treh mesecih potem, ko začne veljati ta zakon.

5. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V Mariboru dela v študijskem letu 1960/61 pet višjih šol in sicer: Višja komercialna šola, Višja tehniška šola, Višja agronomska šola, Višja pravna šola in Višja stomatološka šola. Vpisanih je okrog 3000 študentov, med temi nad 800 rednih. Že dosedanje kratko delovanje teh šol je pokazalo, da bi bilo

potrebno za njihovo nadaljnje delo in njihov uspešni razvoj ustanoviti skupni organ.

Na osnovi 1. člena Zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 39/60), ki določa, da se troje ali več fakultet lahko združi v univerzo, troje ali več drugih visokošolskih zavodov pa v ustrezno združenje, je predlagal Okrajni ljudski odbor Maribor, da se ustanovi Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru.

Združenje visokošolskih zavodov bo skrbelo za skladnost učnega in raziskovalnega dela visokošolskih zavodov v Mariboru in opravljalo zadeve, ki so skupnega pomena zanje. Dajalo bo tudi predloge za nadaljnji razvoj visokega šolstva v Mariboru. Med drugim bo združenje koordiniralo delo obstoječih višjih šol v Mariboru, zlasti glede boljše organizacije predavanj iz istih ali sorodnih predmetov, boljšega izkoriščanja učnih kadrov za enake ali sorodne predmete, boljšega koriščenja prostorov, smotrnejšega koriščenja finančnih sredstev, smotrnejšega in racionalnejšega izdajanja skript, oskrbe stanovanj za študente in učni kader, pravilnejšega dodeljevanja štipendij ter načrtne oskrbe višjih šol z učili in drugim materialom.

Po predlogu zakona se vključujejo v združenje vse obstoječe višje šole v Mariboru, obenem pa predvideva predlog zakona tudi možnost nadaljnjega vključevanja morebitnih novih visokošolskih zavodov in način tega vključevanja.

Združenje bo potrebovalo določen administrativni aparat in določena sredstva za delo. Predlagatelj zakona — Okrajni ljudski odbor Maribor — bo sam zagotovil finančna sredstva za potrebe združenja.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 15. maja 1961 razpravljal o predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru.

Odbor je v razpravi ugotovil umestnost in potrebnost ustanovitve takega združenja. Ustanovitev takega združenja v Mariboru smatra še posebej za umestno, ker je bila v Mariboru v lanskem letu ustanovljena vrsta višjih šol. Združenje bo lahko koordiniralo delo obstoječih višjih šol, prispevalo k boljši organizaciji predavanj iz istih ali sorodnih predmetov, boljšemu izkoriščanju učnih moči, prostorov, finančnih sredstev, štipendij, učnih pripomočkov in podobno. Zlasti podpira odbor ta predlog zakona zaradi tega, ker je iniciativa za izdajo tega zakonskega predloga prišla preko Izvršnega sveta neposredno s strani prizadetih višjih šol.

V razpravi o podrobnostih odbor k predlogu zakona ni imel spreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov.

Glede na to predlaga Republiškemu zboru, da predlog sprejme v predloženi obliki.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Krajnčiča.

Št. 02-208/2-61.
Ljubljana, dne 15. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Ivan Krajnčič l. r. France Perovšek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 16. maja 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru in ga sprejel brez sprememb.

Odbor je obravnaval predvsem določila, ki se nanašajo na organe združenja in na njihove pravice in nima k tem določilom nobenih pripomb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Št. 02-208/1-61.
Ljubljana, dne 16. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Koloman Korpič l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog zakona in ga sprejel brez sprememb.

Predlog zakona temelji na določilih zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji, ki dovoljuje združitev troje ali več visokošolskih zavodov v ustrezno združenje.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-208/3-61.

Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lado Oblak l. r. dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

1. člen

Zaradi zavarovanja ljudskega zdravja se sme v Ljudski republiki Sloveniji dajati v promet mleko za ljudsko prehrano samo, če so izpolnjeni higiensko-tehnični pogoji, določeni s tem zakonom.

2. člen

Mleko, namenjeno za ljudsko prehrano, ustreza higiensko-tehničnim pogojem:

1. če je pridobljeno od zdravih živali v higiensko urejenih hlevih ali molziščih;

2. če se zbira, prevaža in hrani v posodah oziroma v prostorih, ki so urejeni v skladu s higienskimi in tehničnimi predpisi;

3. če so v proizvodnji in prometu zaposlene zdrave osebe.

3. člen

Za prevoz mleka za ljudsko prehrano se smejo uporabljati samo vozila in posode, ki ustrezajo posebnim higiensko-tehničnim pogojem.

4. člen

Občinski ljudski odbor lahko predpiše za območje občine ali za del njenega območja, da se na tem območju ne sme dajati v promet za ljudsko prehrano mleko, ki ni bilo neoporečno pasterizirano.

Ukrep iz prejšnjega odstavka sme predpisati občinski ljudski odbor le, če je na tem območju mlekarna, ki ima opremo za neoporečno pasterizacijo, oziroma če dostavlja neoporečno pasterizirano mleko na to območje mlekarna iz drugega območja.

5. člen

Nadzorstvo nad izvrševanjem tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov opravljajo organi občinske veterinarske, sanitarne, tržne in kmetijske inšpekcije, vsak v mejah svoje pristojnosti.

6. člen

Gospodarska organizacija oziroma samostojni zavod se kaznuje za gospodarski prestopek z denarno kaznijo do 200 000 dinarjev:

1. če daje v promet mleko za ljudsko prehrano v nasprotju z določbami 2. člena tega zakona;

2. če daje na območju iz 4. člena tega zakona v promet mleko, ki ni neoporečno pasterizirano.

Za gospodarski prestopek iz prejšnjega odstavka tega člena se kaznuje tudi odgovorna oseba v gospodarski organizaciji oziroma zavodu z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev.

7. člen

Če stori dejanje iz 6. člena tega zakona individualni proizvajalec, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev.

Kadar stori dejanje iz 6. člena tega zakona individualni proizvajalec zaradi materialne koristi, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev.

8. člen

Sekretariat Izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo predpiše v soglasju s Svetom za zdravstvo LRS minimalne higiensko-tehnične pogoje v zvezi z določbami 1. in 2. točke 2. člena in 3. člena tega zakona.

9. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po dnevu objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Namen predloga zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom je, da se zagotovi prebivalstvu za zdravje neoporečno mleko. Obstoje sicer že zvezni predpisi (temeljni zakon o zdravstvenem nadzorstvu nad živili, uredba o izvajanju tega zakona in pravilnik o pregledovanju klavnih živali in mesa ter o veterinarskem nadzorstvu nad živili živalskega izvora), vendar vsebujejo vsi

ti predpisi le splošne in načelne določbe za zagotovitev higienske neoporečnosti proizvodnje in prometa z živili na splošno.

Stanje našega mlekarstva zahteva bolj natančno ureditev proizvodnje in prometa z mlekom.

Predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom vsebuje okvirna določila o minimalnih higiensko-tehničnih pogojih za proizvodnjo in promet z mlekom za ljudsko prehrano.

Občinski ljudski odbori so pooblaščeni, da predpišejo za območje občine ali del tega območja obvezno pasterizacijo mleka, če je na tem območju mlekarna, ki ima opremo za neoporečno pasterizacijo, ali pa, če dostavlja neoporečno pasterizirano mleko na to območje mlekarna iz drugega območja.

Ker vsebuje predlog zakona le okvirna določila, pooblašča Sekretariat IS za kmetijstvo in gozdarstvo, da predpiše v sporazumu s Svetom za zdravstvo LR Slovenije natančnejše določbe o higiensko-tehničnih pogojih za proizvodnjo in promet z nepasteriziranim mlekom.

Predlog zakona vsebuje tudi sankcije za proizvajalce in organizacije, ki kršijo določbe zakona. Predvidene so denarne kazni z največjim zneskom 200 000 dinarjev za organizacije oziroma z najvišjim zneskom 50 000 dinarjev za odgovorne osebe v organizaciji in za individualne proizvajalce.

Po predlogu zakona nadzoruje izvajanje zakona organ občinske veterinarske, sanitarne, tržne in kmetijske inšpekcije.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 10. maja 1961 obravnaval predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Odbor se strinja s tem zakonskim predlogom iz istih razlogov, kot jih je Izvršni svet LRS v pismeni obliki predložil Ljudski skupščini LRS. Glede na to, da k predlogu zakona nima spreminjevalnih ali dopolnilnih predlogov, predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Rudija Čačinoviča.

Št. 02-209/4-61.

Ljubljana, dne 10. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Rudi Čačinovič l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 10. maja 1961 obravnaval predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom in ga po krajši razpravi soglasno sprejel.

V načelni obravnavi je odbor soglašal z obrazložitvijo Izvršnega sveta, da zahteva stanje našega mlekarstva bolj natančno ureditev proizvodnje in prometa z mlekom kot to določajo splošni zvezni predpisi glede prometa z živili na splošno.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Avseca.

Št. 02-215/1-61.
Ljubljana, dne 10. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Ivan Avsec l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za zdravstvo in
socialno politiko

POROČILO

k predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 15. maja 1961 obravnaval predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

V razpravi so člani odbora soglašali z obrazložitvijo Izvršnega sveta, da stanje našega mlekarstva zahteva bolj natančno ureditev proizvodnje in prometa z mlekom, kot to predpisujejo splošni zvezni predpisi glede prometa z živili. Poudarjeno je bilo, da mora biti pri izvajanju zakona vodilna misel, zagotoviti potrošnikom čimbolj kvalitetno mleko. Zato bo treba omogočiti proizvajalnim organizacijam, da same nastopajo na trgu s kvalitetnim mlekom in tako onemogočajo monopolistične težnje, ki bi morda ponekod nastale. Po mnenju članov odbora bo pri določanju minimalnih higiensko-tehničnih pogojev upoštevati tudi razmere na področju celotne republike, da bodo zagotovljene zadostne količine mleka.

V podrobni obravnavi je nato odbor sprejel predlog zakona brez sprememb ali dopolnitev.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko predlaga Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS, da sprejme predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Globačnika.

Št. 02-209/2-61.
Ljubljana, dne 15. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Jože Globačnik l. r. Mira Svetina l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 16. maja 1961 obravnaval predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom in ga sprejel.

Predlog zakona pooblašča občinske ljudske odbore, da predpišejo za določena območja obvezno pasterizacijo mleka, če je na tistem območju mlekarna. Odbor je obravnaval predvsem določila 6. in 7. člena, ki določata sankcije za individualne proizvajalce in za organizacije, če kršijo določbe zakona.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Št. 02-209/1-61.
Ljubljana, dne 16. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
inž. Pepca Perovšek l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom in ga sprejel.

Odbor ugotavlja, da je potreba po izdaji zakonitega predpisa utemeljena glede na gospodarski razvoj.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Rosa.

Št. 02-209/3-61.
Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Ivan Ros l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Odbor je ugotovil, da je predlog zakona v skladu z zveznimi predpisi in ga je soglasno brez sprememb sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 02-215/2-61.
Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Franc Naglič l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Na podlagi 1. odstavka 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi z 18. členom zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30-376/54) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 23. maja 1961 sprejela

ODLOK

o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

I

Krajevna območja okrajnih sodišč v Domžalah, v Kočevju, v Metliki, v Tolminu in v Trebnjem, ki obsegajo občine, katerih območja so bila z zakonoma o območjih okrajev in občin v LRS (Uradni list LRS, št. 3-33/61 in št. 14-138/61) deloma spremenjena, se na novo določijo tako, da obsegajo nova območja teh občin.

II

Krajevna območja okrajnih sodišč, ki obsegajo območja z navedenima zakonoma združenih občin, se na novo določijo takole:

krajevno območje okrajnega sodišča na Grosupljem obsega občino Grosuplje;

krajevno območje okrajnega sodišča v Ljubljani obsega občine Litija, Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Center, Ljubljana-Moste-Polje, Ljubljana-Šiška, Ljubljana-Vič-Rudnik, Logatec, Medvode in Vrhnika;

krajevno območje okrajnega sodišča v Novem mestu obsega Novo mesto;

krajevno območje okrajnega sodišča v Radovljici obsega občino Radovljica;

krajevno območje okrajnega sodišča v Škofji Loki obsega občino Škofja Loka;

krajevno območje okrajnega sodišča v Vidmu-Krškem obsega občino Videm-Krško.

III

Državni sekretariat za pravosodno upravo LRS izda predpise za izvršitev tega odloka.

IV

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Z zakonom o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 3-33/61) so prenehale občine Dobrova pri Ljubljani, Ivančna gorica, Ljubljana-Črnuče, Ljubljana-Šentvid, Senovo in Žužemberk; občina Ljubljana-Polje se je združila z občino Ljubljana-Moste v

novo občino Ljubljana-Moste-Polje, občina Ljubljana-Rudnik pa se je priključila deloma občini Ljubljana-Center, deloma občini Ljubljana-Moste, deloma pa se je združila z občino Ljubljana-Vič v novo občino Ljubljana-Vič-Rudnik. Z istim zakonom je bila deloma spremenjena meja med občino Črnomelj in občino Kočevje.

Z zakonom o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji, katerega predlog je že predložen Ljudski skupščini, bodo prenehale tudi občine Bled, Bohinj, Železniki in Žiri in bo delno spremenjena meja med občino Tolmin in Škofja Loka.

Krajevna območja okrajnih sodišč se določajo načeloma tako, da se krijejo s krajevnimi območji občin. Zato je treba z navedenimi spremembami območij občin vskladiti tudi krajevna območja tistih okrajnih sodišč, ki obsegajo območja občin, ki so bila spremenjena.

Po odloku o novi določitvi krajevnih območij okrožnih in okrajnih sodišč v LRS z dne 27. maja 1959 (Ur. l. LRS, št. 17-77/59) so spadale zgoraj navedene priključene oziroma združene občine v območja okrajnih sodišč v Domžalah, na Grosupljem, v Ljubljani, v Novem mestu, Radovljici, Škofji Loki, Trebnjem in Vidmu-Krškem. Občina Kočevje in občina Črnomelj, med katerima je bila z zgoraj cit. zakonom spremenjena meja, spadata prva v območje okrajnega sodišča v Kočevju, druga v območje okrajnega sodišča v Metliki, občina Tolmin, katere del je bil priključen občini Škofja Loka, pa spada v območje okrajnega sodišča Tolmin.

Z osnutkom predloženega odloka se na novo določijo območja navedenih okrajnih sodišč tako, da se njihova območja skladajo s spremenjenimi območji občin, ki so v območjih teh okrajnih sodišč.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 16. maja 1961 obravnaval predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel. Glede na spremembo zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji je potrebno, da se območja okrajnih sodišč vskladijo z novo teritorialno razdelitvijo. Iznešen je bil pomislek glede območja Okrajnega sodišča v Ljubljani, kamor spada po novi teritorialni razdelitvi tudi bivša občina Žiri. Vendar odbor ni predlagal, da bi se v tem konkretnem primeru napravila izjema od načela, da naj se

območja okrajnih sodišč pokrivajo s krajevnimi območji občin, opozarja pa, da bodo pri izvajanju tega odloka nastale določene težave.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Št. 02-210/1-61.
Ljubljana, dne 16. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Martin Košir l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji in ga sprejel brez sprememb.

Ker so se združile nekatere občine, je potrebno, da se glede na to združitev vskladijo tudi krajevna območja okrajnih sodišč. Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 02-210/2-61.
Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Vera Kolarič l. r. dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo

Na podlagi tretjega odstavka 48. člena zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu (Uradni list FLRJ, št. 28-404/60) je Ljudska skupščina LR Slovenije na seji Zbora proizvajalcev dne 23. maja 1961 sprejela

ODLOK

o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo

I.

Potrdi se statut Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo, ki ga je sprejel občni zbor Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo dne 3. marca 1961.

II.

Ta odlok velja takoj.

OBRAZLOŽITEV

Zbornica za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo je bila ustanovljena z zakonom o ustanovitvi Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in pomet za LR Slovenijo (Uradni list LRS, št. 39-234/60).

Po 13. členu zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu (Uradni list FLRJ, št. 28-404/60) ima vsaka zbornica statut, ki ga po 48. členu tega zakona sprejme občni zbor zbornice, potrdi pa zbor proizvajalcev politično teritorialne enote.

Občni zbor Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo je sprejel statut zbornice dne 3. marca 1961.

Izvršni svet je obravnaval statut in k njemu nima pripomb. Zato predlaga, da se statut potrdi.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 16. maja 1961 razpravljal o statutu, ki ga je poslala v potrditev Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS Zbornica za industrijo,

rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo na podlagi 13. člena zakona o združevanju in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu.

Odbor je ugotovil, da je statut v skladu z zakonitimi predpisi in z intencijami, ki jih je zasledovala Ljudska skupščina LR Slovenije z ustanovitvijo te zbornice.

Ker odbor k statutu nima vsebinskih pripomb, predlaga Zboru proizvajalcev, da statut potrdi s priloženim predlogom odloka.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marka Klemenčiča.

Št. 02-216/1-61.
Ljubljana, dne 16. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Marko Klemenčič l. r. Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine je na seji dne 18. maja 1961 obravnaval predlog odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo.

Odbor je pregledal besedilo statuta in ugotovil, da je v skladu z zakonitimi predpisi, nakar je soglasno sprejel predlagani odlok.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog odloka sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 02-216/2-61.
Ljubljana, dne 18. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Naglič l. r. Andrej Babnik l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za družbeno nadzorstvo

POROČILO

o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije

Strokovno izobraževanje postaja za naše gospodarstvo glede na predvidene naloge gospodarskega razvoja v prihodnjem razdobju vse bolj odločilnega pomena. Zvezni družbeni plan gospodarskega razvoja v prihodnjem petletnem razdobju na več mestih izrecno poudarja, da bo naše gospodarstvo v tem razdobju doseglo novo kvaliteto v svojem razvoju. Za dosego te kvalitete pa so izhodiščna točka kadri, ki bodo znali reševati gospodarske in tehnične probleme na taki višji stopnji gospodarskega razvoja.

Važnost problema strokovnega izobraževanja kadrov je poudarjena tudi v materialih novega gospodarskega sistema, kjer se navaja Resolucija o izobraževanju strokovnih kadrov kot eden od prvih aktov gospodarskega sistema.

S problemom strokovnega izobraževanja kadrov se je ukvarjala tudi že Ljudska skupščina LRS, ki je ugotovila v Resoluciji o razdeljevanju osebnih dohodkov po delu in o strokovnem izobraževanju proizvajalcev, da »razvijanje razdeljevanja sredstev za osebne dohodke po delu, terja ustrezno usposabljanje proizvajalca za delo na delovnem mestu, hkrati pa tudi izpopolnjevanje njegovega znanja, ki ga mora imeti kot upravljalec.« Ljudska skupščina v zvezi s tem poziva vse pristojne organe, da začno takoj proučevati celokupen sklop teh vprašanj in poiščejo nove in ustreznejše rešitve.

Odbor za družbeno nadzorstvo Ljudske skupščine LRS je sklenil proučiti celotno problematiko v zvezi s strokovnim izobraževanjem zlasti s stališča financiranja.

V zvezi s tem je anketiral okrog 60 gospodarskih organizacij in nekatere zbornice, poleg tega pa je formiral 3 komisije iz poslancev, članov tega odbora, ki so obiskale vrsto podjetij in v podjetjih samih proučile problematiko v zvezi z izobraževanjem strokovnih kadrov.

Na podlagi zbranega gradiva in obiskov podjetij predlaga odbor sledeče poročilo in svoje ugotovitve.

I. Potrebe po dejanski strokovni usposobljenosti

Naše gospodarske organizacije so opravile ogromno delo v zvezi z izobraževanjem strokovnega kadra. Silen razmah našega gospodarstva je izredno povečal potrebe po strokovnih kadrih in novih poklicih, ki jih prejšnje nerazvito gospodarstvo ni rabilo ali pa niti poznalo. Gospodarske organizacije so si morale same ustvariti potreben kader, kakor so vedele in znale. Naš izobraževalni sistem nikakor ni bil v stanju, da zadosti izredno povečanim potrebam gospodarstva.

Če upoštevamo ugotovitev našega programa perspektivnega gospodarskega razvoja, da se je slovenska industrija razvijala v pretežni meri iz poprejšnjih obrtniških podjetij, ki so postopoma prehajala v industrijo in se širila (str. 457 zadnji odstavek), nam je s tem v bistvu podan tudi odgovor na vprašanje, kako

je potekalo strokovno izobraževanje. Strokovni kadri so se vzgajali večinoma iz obrtniških kadrov, temu ustrezne pa so bile tudi vse nižje stopnje izobraževanja.

Tak sistem je v bistvu podpiral tudi sistem formalnih kvalifikacij, ki je za vsako stopnjo kvalifikacije zahteval določeno zaokroženo splošno strokovno znanje za posamezne poklice. Izobrazba je bila usmerjena na strokovni poklic, ne na potrebe delovnega mesta. Tak sistem je podpiral tako krog strokovnjakov v podjetju, ki je vzgajal nov kader, kot tudi sistem formalnih kvalifikacij, ki je imel odločujoč vpliv tudi na delitev dohodka kot na višino prejemkov posameznega delavca, pa tudi obstoječi sistem strokovnih učnih zavodov, tako že obstoječih, kot tistih, ki so bili na novo ustanovljeni. Novi učni zavodi so namreč usmerjali svoje učne programe po vzorih že obstoječih strokovnih zavodov, niso pa sledili tehničnemu razvoju.

Morda največjega pomena pri takem sistemu izobraževanja pa je dejstvo, da so podjetja tudi dejansko potrebovala take kadre. Obrtniški način proizvodnje zahteva tudi obrtniško izšolanega strokovnega delavca. Taki kadri so zadostili prav dejanskim potrebam gospodarskih organizacij.

Kvalitativni premik v naših gospodarskih organizacijah se izvrši takrat, ko začne podjetje prehajati iz obrtniškega načina proizvodnje na industrijski način proizvodnje. Delitev dela, ki jo prinaša moderni tehnološki postopek, zlasti serijska proizvodnja, šele zahteva kadre drugačnega značaja.

Zaradi tega strokovno izobraževanje kadrov ne moremo obravnavati ločeno od dejanskih potreb gospodarstva. Vsako podjetje more edino samo presojati, kakšne vrste kadrov potrebuje. Lik strokovnega delavca v moderni proizvodnji bo drugačen od lika strokovnega delavca v klasični obrtniški proizvodnji. Podjetja se morajo v tem pogledu sama odločiti in jim nikakor ne moremo vsiljevati določenih oblik izobraževanja in priučevanja.

Nekatera podjetja, tudi velika, imajo tak značaj proizvodnje, da bodo za določena dela, ali celo za več svojih del stalno potrebovala strokovne kadre, ki obvladujejo določen poklic, ne samo znanje, ki je potrebno na določenem delovnem mestu.

Druga podjetja, katerih proizvodnja ima sicer značaj serijske proizvodnje, bodo rabila delavca, ki bo usposobljen prav za delo na določenem delovnem mestu. Toda predno bo tak lik delavca zanje ustrezen in poraben, se bodo morala podjetja najprej sama strokovno in organizacijsko usposobiti za moderno proizvodnjo z visoko stopnjo delitve dela.

Najbolj občutijo potrebo po novem liku strokovnih kadrov tista podjetja, ki so dejansko prešla na serijski način proizvodnje. Tudi v teh podjetjih rabijo novi tip strokovnih kadrov, v kolikor so dejansko prešla na serijsko proizvodnjo in v tistih fazah proizvodnje, kjer je serijska proizvodnja že utečena.

V tem pogledu čutijo pereč problem strokovnih kadrov v dveh smereh. Na eni strani potrebujejo večje število kadrov, in sicer takoj, česar obstoječi sistem strokovnega izobraževanja ne more zagotoviti. Podjetja si morajo take kadre zagotoviti in izobraziti sama. Sodobni industrijski, zlasti serijski način proizvodnje je po svoji naravi tak, da zahteva čim manjše stroške na enoto proizvoda. Drago šolanje kadrov, tudi če bi bili za tak način proizvodnje sicer primerni, bo silil podjetja, da skušajo stroške za vzgojo takega kadra čim bolj znižati. Dosedanje drago šolanje kadrov je za tako proizvodnjo že iz stališča

ekonomske računice, stroškov za enoto proizvoda, nesprejemljivo, in bi morala podjetja v vsakem primeru iskati načinov, da šolanje takih kadrov pocenijo.

Taka zahteva pa se slučajno ujema z drugo zahtevo take proizvodnje, da potrebuje ozko specializirano znanje, ki v globini strokovnosti lahko seže zelo daleč, ne gre pa v širino, kar omogoča na eni strani hitro priučevanje za ozko specializirano delo, na drugi strani pa sukcesivno izobraževanje, tako da se nižji stopnji specialnosti dodajo naslednje, tako da ena stopnja raste iz druge.

Tak lik strokovnega kadra je prilagojen izključno potrebam določenega podjetja in celo samo določenim operacijam v serijski proizvodnji. Takega kadra ne morejo dati strokovne šole, ker strokovna šola ne more biti prilagojena samo potrebam posameznega podjetja, še manj samo določenim operacijam v serijski proizvodnji, ker je za to potrebno specialno znanje, ki ga lahko posreduje samo podjetje samo.

V ilustracijo navajamo primer tovarne »Planika« v Kranju. Tovarna je organizirala strokovno izobraževanje zaposlenih v sami tovarni. Program izobraževanja, ki je izdelan podrobno za vsako delovno mesto posebej, zajema samo tisto snov, ki je potrebna za uspešno opravljanje dela na delovnem mestu. S tem so občutno skrajšali dobo izobraževanja za posamezno delovno mesto. Navajamo nekaj primerov:

NAZIV DELOVNEGA MESTA	Približno štev. zaposlenih na teh del. mestih	Čas potreben za izobrazbo (v mesecih)
Prikrojevalec gornjih delov	100	4—5
Prešivalec gornjih delov	200	3
Cviker	60	3—4
Sekalec spodnjih delov	30	4—5
Šivanje podplatov	20	4—5
Rezkanje podplatnih robov	24	3

Navedeni čas je potreben pri predpostavki, da je delavec nekvalificiran, oziroma, da ni bil doslej zaposlen pri nobenem navedenem ali podobnem delu. Preden pa so v tovarni začeli s sistematičnim vzgajanjem kadrov, so za vsa zgoraj navedena delovna mesta zahtevali kvalificiranega delavca. Zreduciranje učnega programa za snov, ki je za delovno mesto dejansko potrebna, je skrajšalo torej čas šolanja od treh let (industrijske ali obrtne šole) na največ pol leta za bolj komplicirana delovna mesta. S tem pa se sposobnost delavca za uspešno opravljanje dela ni prav nič zmanjšala, ampak nasprotno, se je izboljšala, ker je učni program konkretiziran na posamezna delovna mesta.

Seveda pa celo pri tem podjetju nastaja vprašanje, če je potrebni čas za priučevanje dejansko pravilno odmerjen in če se tudi tega sistema priučevanja ne držijo še ostanki starega načina izobraževanja za poklic — čeprav po znatno skrajšani metodi. Podrobna analiza bi verjetno pokazala, da je tudi ta čas predimenzioniran. Prava serijska proizvodnja in z njo povezana specializacija prinaša tudi v tej operaciji znatno poenostavljanje in možnost priučitve v mnogo krajšem času.

Kako je od pravilne organizacije in sistema dela odvisen razvoj kadrovske službe in izobraževanja kadrov, lahko vidimo na pr. pri podjetju Gradis. Industrijski način gradenj odpravlja potrebo po dosedanjem liku zidarja. Indu-

strijska proizvodnja sestavnih delov, ki se vgrajujejo v stavbo, potrebuje večinoma le priučene delavce za proizvodnjo takih delov, montaža takih delov na sami stavbi pa zahteva zopet drugačno znanje od tistega, ki ga ima obrtniško izšolani zidar. Vse potrebno znanje se poenostavlja in specializira. Obrtniško izšolani zidar prihaja v poštev na takih stavbah, kjer je način gradnje še obrtniški.

Pregled problematike kadrov v trgovskem podjetju Prehrana vodi do podobnih zaključkov. Razvoj samopostrežne trgovine prinaša zahtevo po novih kadrih, za katere se zahteva drugačna strokovna usposobljenost od klasičnega trgovskega pomočnika. Klasični trgovski pomočnik iz take trgovine izginja, osebje, zaposleno v samopostrežnih trgovinah, pa je mogoče v zelo kratkem času usposobiti za posle dopolnjevanja vitrin in blagajniške posle.

Ponekod pa prav nemožnost uvedbe moderne mehanizacije preprečuje, da bi podjetje tudi v kadrovskem pogledu prešlo na modernejše oblike. V Rudniku Trbovlje na pr. uvajanje najmodernejše mehanizacije od odkopa do separacije ni rentabilno zaradi načina izkopavanja premoga in neugodnih tehnoloških pogojev. Zato rudnik potrebuje še vedno nekatere klasične poklice v rudarstvu, čeprav je tudi tu prišlo do znatnih sprememb v zahtevani izobrazbi.

Proizvodnja pa se seveda razlikuje od podjetja, kar zavisi od cele vrste pogojev, v prvi vrsti od velikosti serij in od narave proizvoda. Zato se tudi v tem pogledu razlikuje širina in globina znanja, ki ga mora imeti posamezen delavec.

Podjetja, ki so najbolj napredovala v delitvi dela, so prva in najbolj močno občutila neskladnost med svojimi potrebami po strokovnih kadrih in likom strokovnih kadrov, ki so prihajali iz strokovnih šol. Kadri iz industrijskih šol nižje stopnje razpolagajo pri današnjem sistemu izobraževanja z znanjem, ki je za potrebe takih podjetij pogosto dosti preširoko in zato šolanje predolgotrajno, tako da se dogaja, da se strokovni kadri, ki jih je podjetje samo priučilo po čisto kratkem postopku, dosti bolje obnesejo, ker razpolagajo sicer z zelo ozkim znanjem, a prav tistim, ki ga podjetje potrebuje. Kadri iz industrijskih strokovnih šol se v takih primerih slabše obnesejo tudi iz čisto psiholoških razlogov: za delo, ki ga opravljajo, znajo preveč in ne morejo uporabiti svojega znanja, zraven jih pa v praktičnem delu prekašajo delavci, ki imajo mnogo manjšo strokovno izobrazbo in večjo rutino. To vodi včasih do pravih psihičnih problemov, ki se končujejo s tem, da se taki kadri ne oprimejo resno svojega dela, da fluktuirajo iz tovarne v tovarno in se nikjer ne obnesejo, če ne dobijo posla, za katerega so usposobljeni.

Vendar doslej večina teh kadrov ni predstavljala problema, ker so podjetja večidel imela zadosti delovnih mest, na katerih so potrebovala prav kadre s tako izobrazbo, in bo takih mest tudi v bodoče še veliko. Ne samo da podjetja še niso povsod zadosti razvila sodobne delitve, ki bi se opirala na ustrezno mehanizacijo, določen del strokovnih poslov bo trajno vezan na širšo strokovno izobrazbo. Taki so zlasti posli orodjarjev, brez katerih n. pr. tudi serijska proizvodnja ne more shajati. Širšo strokovno izobrazbo bo zahtevalo tudi osebje za vzdrževanje strojev, ki bo z naraščajočo mehanizacijo in avtomatizacijo pridobivalo na svojem pomenu. Visokomehanizirana, zlasti pa avtomatizirana proizvodnja ima med drugim to značilnost, da se zmanjšuje število delovnih mest neposredno v proizvodnji, ker taka delovna mesta izpodriva

stroj (in to so prav delovna mesta, za katere potrebuje podjetje priučeno delovno silo), veča pa se število delovne sile, ki je zaposlena pri vzdrževanju strojev. Zato bodo morala tako podjetja, kot družbena skupnost računati s tako perspektivo in zagotoviti, da bodo imela tudi v bodoče na razpolago dovolj strokovnih kadrov s takim znanjem.

Kljub temu pa je treba ugotoviti, da je treba ne glede na perspektivo takih potreb študij v industrijskih strokovnih šolah bolj prilagoditi dejanskim potrebam, ker je pouk v takih šolah še vedno preveč splošen in premalo orientiran na dejanske potrebe naše industrije, tudi če pri teh kadrih upoštevamo potrebe po določenem širšem strokovnem znanju.

Iz vsega tega ugotavljamo, da morajo podjetja najprej v svojem razvoju doseči tako stopnjo, da bodo probleme po kadrih občutila kot pereče potrebe. To je osnovni pogoj za vzgojo potrebnega kadra. Nihče ne more povedati, kakšne kadre potrebuje podjetje, če ni podjetje samo na osnovi lastnih potreb prišlo do ugotovitve, da potrebuje kadre prav določenega tipa. Na to pa bo vplival v prvi vrsti sam sistem gospodarjenja na ekonomskih osnovah, s tem, da bo trg vplival na formiranje dohodka itd., kar zasleduje novi sistem v gospodarstvu. Šele tak sistem in ne sistem izobraževanja sam na sebi bo podjetje silil v to, da bodo iskali poti za napredek svojega poslovanja in da bodo prišli tudi do ugotovitve, kakšne kadre dejansko potrebujejo.

Zato podjetja danes večinoma tudi ne občutijo problema kadrov z visoko izobrazbo, če niso svojega poslovanja spravila na višjo stopnjo najmodernejših oblik poslovanja; ne čutijo potrebe po takih strokovnjakih, ki bi utirali pot novemu razvoju v tehniki kot v gospodarjenju, po strokovnjakih v laboratorijih, enotah za proučevanje organizacije tehnološkega postopka itd. Večinoma si podjetja še niso ustvarila jasne slike o razlikovanju med take vrste visokokvalificiranimi kadri, ki so potrebni za normalno utečeno delo na že doseženem nivoju proizvodnje in poslovanja, ter visokostrokovnimi kadri, ki bodo vodili podjetje k novim oblikam tako v proizvodnji kot v gospodarjenju, k oblikam, ki so popolnoma nove in pomenijo pot v novo in neraziskano. Zato si tudi niso na jasnem, oziroma sploh še niso razmišljala o tem, kakšni naj bodo liki teh visokostrokovnih kadrov, od kod naj bi jih rekrutirali, kje naj bi se širilo in izpopolnjevalo njihovo znanje in tudi nimajo ustreznih delovnih kontaktov z univerzo ter znanstvenimi institucijami.

Prav tako si niso še na jasnem, kje se da nadomestiti visokostrokovne kadre na mestih v upravi in proizvodnji s srednjestrokovnimi kadri, in kakšen naj bi bil profil takih srednjestrokovnih kadrov.

Tudi to je področje, kjer lahko odločajo le podjetja sama in bodo podjetja narekovala potrebe visokemu šolstvu.

Če nekoliko posplošimo sedanje stanje, lahko ugotovimo, da je večina podjetij prav sedaj na pragu sodobne proizvodnje s sodobno delitvijo dela in je zato najprej nastopilo vprašanje novih profilov delavcev, zlasti v serijski proizvodnji, z zahtevo po spremembi dosedanjega obrtniškega načina izobraževanja. Večina podjetij pa še ni prišla v stadij, da bi se problemi takega načina proizvodnje pojavljali v novi kvaliteti z vsemi posledicami višjih oblik gospodarjenja. Zato bo problematika hitre vzgoje visokokvalificiranih strokovnjakov, metode in načini vzgoje, zlasti pa rekrutiranje takih kadrov naslednja stopnja, ki ji je treba že sedaj posvetiti vso pozornost. Dosedanji način

gospodarjenja večidel tudi ni predstavljal pravega okolja za take kadre, da bi se vzgajali v podjetjih, ker podjetja za to niso čutila potrebe, niti taki potencialni kadri niso našli v podjetju pravega torišča dela in so poleg drugih vzrokov tudi zaradi tega bežali v različne institute, katerih delo ni bilo povezano z neposredno problematiko podjetij.

II. Dejanska strokovna in družbeno-politična usposobljenost je važna za gospodarske organizacije

Za gospodarske organizacije je odločilnega pomena samo dejanska usposobljenost, ki obsega usposobljenost za opravljanje posla na določenem delovnem mestu in usposobljenost za upravljanje gospodarske organizacije.

Strokovne šole dajejo določeno strokovno znanje, ki pa ni nujno uporabljivo na določenem delovnem mestu, niti ni strokovno znanje že istovetno s strokovno usposobljenostjo; celo strokovna izobrazba je preveč enostranska, saj premalo upošteva družbeno politično izobrazbo, ki mora biti sestavni del strokovne izobrazbe.

Strokovna usposobljenost in strokovno znanje, dasi nista istovetna pojma, pa sta vendarle medsebojno povezana. Strokovne usposobljenosti navadno ne bo mogoče pridobiti brez predhodnega strokovnega znanja. Iz tega lahko izvirajo zelo pomembne posledice za naš celotni sistem strokovnega izobraževanja, ki jih moramo upoštevati, da se lahko izognemo dolgoročnim negativnim vplivom nepravilno postavljenega sistema strokovnega izobraževanja.

Strokovno izobraževanje obsega vso tisto dejavnost, ki je potrebna, da se proizvajalec usposobi za delo na delovnem mestu, ki se sestoji iz dveh elementov. Obsega tako strokovno izobrazbo, ki jo navadno posreduje strokovna šola, kot tudi strokovno usposabljanje v podjetju samem.

V sedanji fazi gospodarskega razvoja in sistema strokovnega izobraževanja je potrebno v prvi vrsti ugotoviti, kakšna strokovna izobrazba je potrebna za posamezne profile kadrov in kakšno strokovno usposabljanje mora slediti temu predhodnemu strokovnemu znanju, da se doseže potrebna strokovna usposobljenost, ki je potrebna na delovnem mestu. Šele ko bomo te stvari jasno postavili, se je treba odločiti, kdo naj prevzame posamezne faze takega strokovnega izobraževanja in kakšnih metod naj se pri tem poslužuje.

Strokovna izobrazba ne more biti orientirana na potrebe konkretnega delovnega mesta, temveč mora biti vedno splošnejša, ker služi kot izhodišče za strokovno usposabljanje na celi vrsti delovnih mest. Strokovno usposabljanje pa bo navadno orientirano prav za potrebe določenega delovnega mesta ali zelo sorodnih delovnih mest.

Iz razloga, da gospodarske organizacije pogosto ne razločujejo med pojmi strokovne izobrazbe in strokovne usposobljenosti, izhajajo včasih zahteve, da naj bi vse strokovno izobraževanje prevzele same gospodarske organizacije na podlagi metod hitrega usposabljanja za delovno mesto, strokovno šolstvo pa včasih kaže tendenco, naj bi strokovna izobrazba nadomestila tudi strokovno usposobljenost oziroma jo vključevala. Pri takih stališčih se dogaja, da v podjetjih zanemarjajo strokovno znanje, ki je kot temelj zlasti perspektivnemu razvoju tako podjetja samega kot kadrov nujno potrebno, in zahajajo v zasilne, provizorične rešitve, strokovne šole pa zahajajo v nepotrebno širino, podaljšanje pouka itd., ker bi hotele učenca pripraviti za vse možne situacije,

ki jih lahko posreduje le strokovno usposabljanje — učenec pa vsega akumuliranega znanja ne bo verjetno nikoli uporabil, ker posamezno delovno mesto ustreza le enemu delu njegove strokovne izobrazbe.

Tega problema odnosov med podjetjem in strokovno šolo pa ne bo mogoče zadovoljivo rešiti vse dotlej, dokler ne bomo imeli točno izdelanih profilov kadrov, ki jih potrebuje naše gospodarstvo. Velika delitev dela, ki je posledica modernega tehnološkega razvoja, je privedla do tega, da je za velik del poslov v proizvodnji potrebna le zelo omejena strokovna predizobrazba, pomembnejše pa postaja samo usposabljanje na delovnem mestu. Težišče strokovnega izobraževanja se v tem pogledu prenaša na podjetje samo v pogledu strokovnega usposabljanja v vsakem primeru, za vsa delovna mesta od najnižjih do najvišjih, v pogledu velikega števila nižjih delovnih mest neposredno v proizvodnji, pa celo v pogledu posredovanja strokovnega znanja, za katerega se postavljajo relativno skromne zahteve.

Katero vrsto strokovne izobrazbe naj posredujejo strokovne šole, katero vrsto pa neposredno gospodarske organizacije, je treba šele ugotoviti. Vsekakor kaže, da bodo za večino poslov, za katera se zahteva stopnja specializiranega delavca, lahko podjetja sama posredovala tako strokovno znanje kot strokovno usposobljenst. Podjetja bodo večinoma sama, ali v sodelovanju z delavskimi univerzami, posredovala tudi potrebno izobrazbo s področja družbeno gospodarskega sistema delavskega samoupravljanja, ker so sama neposredno zainteresirana, da njihovi delavci upravljajo s podjetjem na podlagi solidnejšega družbeno ekonomskega znanja.

Zaradi izredno daljnosežne delitve dela je tako relativno skromno strokovno znanje kot pogoj za usposobljenost na delovnem mestu značilno ne samo za serijsko proizvodnjo v industriji, ampak vedno bolj tudi v drugih gospodarskih panogah. Tudi v gostinstvu, hotelirstvu, trgovini itd. prinaša moderni razvoj vse večjo delitev dela, tipizacijo in standardizacijo storitev, ki so popolnamo analogne serijski industrijski proizvodnji. Ta pojav se opaža celo v obrti, ne samo prizvodni obrti, ki prerašča v manjšo industrijo, ampak celo v uslužnostni obrti, ki je prav tako lahko visoko mehanizirana, njene storitve pa standardizirane. Zato je celo v obrti prenehala potreba po nekdanjem klasičnem obrtniku, prihaja pa tudi do pojava, da se zahteva ožje strokovno znanje in večja usposobljenost na samem delovnem mestu.

Dasi strokovne šole ne moremo spremeniti v tehnični servis gospodarskih organizacij, ki naj bi izobraževale kadre neposredno za posamezno delovno mesto v podjetju, in bo morala biti strokovna izobrazba, ki jo dajejo strokovne šole vedno širša, kot pa so potrebe delovnega mesta, je treba vendar zagotoviti, da bo strokovno znanje, ki ga posredujejo strokovne šole, bolj povezano s potrebami gospodarstva. Strokovno znanje, ki ga posredujejo strokovne šole, bo moralo slediti delitvi dela, ki jo prinaša napredek v tehnološkem postopku, tako na splošno kot v pogledu napredka, ki so ga dosegle naše gospodarske organizacije. Seveda pa se je treba zavarovati zoper omejenost ozkega praktičizma v strokovnem šolstvu, ker morajo prav šole posredovati takšno širino znanja, da bo mogoč napredek kadrov ne samo v pogledu obvladovanja poslov v okviru trenutnega tehnološkega postopka, ampak da bodo kadri prav zaradi širšega znanja utirali nova pota napredka.

Strokovna usposobljenost se tedaj doseže z integracijo strokovnega izobraževanja in usposabljanja na delovnem mestu oziroma za delovno mesto.

Gre torej za vskladitev dejavnosti strokovnih šol kot tudi gospodarskih organizacij, pri čemer odpade del na strokovno šolo, del pa na gospodarsko organizacijo. Iz tega sledi, da praviloma ne bo mogoče obojega združiti ali samo v šoli ali samo v gospodarski organizaciji. Treba je sistematičnega sodelovanja na obeh področjih, ker je cilj skupen.

Ni pa seveda mogoče v vseh primerih strokovne šole podrediti samo cilju strokovne usposobljenosti. Strokovno izobraževanje se opravlja tudi s širšim namenom kot samo za dosego strokovne usposobljenosti, pa čeprav je strokovna usposobljenost kadrov najbolj pomemben in prevladujoč element.

Če s takega vidika govorimo o politiki strokovnega izobraževanja v podjetju, je jasno, da pod tem ne moremo pojmovati samo tiste dejavnosti, ki v tem pogledu odpade na podjetje, ampak tudi tisto dejavnost, ki odpade na izobraževanje v strokovnih šolah. Podjetje, ki vodi politiko izobraževanja svojih kadrov pa mora presoditi, kakšna pota in metode so najbolj primerne, da njegovi kadri dosežejo potrebno strokovno znanje in usposobljenost. Pri tem bo zlasti ugotovilo, kaj bo v tem pogledu samo napravilo, v čem se bo naslonilo na obstoječe strokovne šole, v vsakem primeru pa je skrb za kadre stvar podjetja ne pa šole. Strokovna šola je le eden od virov, čeprav mogoče najvažnejši, ki stoji podjetju na razpolago, da doseže potrebno strokovnost in usposobljenost svojih kadrov.

III. Kadrovska služba

Strokovno izobraževanje, ki odpade na podjetje, v nobenem primeru ne bo preraslo v organski sestavni del gospodarjenja v podjetju, če ni naslonjeno oziroma če direktno ne izvira iz ustrezno organizirane kadrovske službe, ki je neposredno integrirana v gospodarsko poslovanje podjetja. Strokovno izobraževanje v podjetju je v bistvu samo del tehnične operative kadrovske službe. Kadrovska služba v podjetju mora postati bistveni sestavni del vodstva podjetja, ki se kompleksno ukvarja z vsemi problemi proizvodnje, in sicer z aspekta proizvajalcev. Za proizvodnjo sta potrebna v bistvu dva elementa: tehnična sredstva s tehnološkim postopkom in delovna sila, ki obvladuje tehnična sredstva in tehnološki postopek. Oba tvorno in neposredno sodelujeta v zasledovanju ciljev podjetja, tvorita integralno celoto in se ločita po aspektih, s katerih obvladujeta problematiko podjetja, integrirata pa se sproti v vseh fazah proizvodnje. Kot lahko tehnični sektor ugotovi kakšne stroje potrebuje proizvodnja in kakšne investicije so za to potrebne, tako kadrovski sektor preko njega ugotavlja, kakšni kadri so za to potrebni, kakšno naj bo število teh kadrov in investicije zanje.

Do take integracije kadrovske službe v gospodarsko problematiko podjetja pri nas še ni prišlo v nobenem podjetju, ki ga je odbor anketiral oziroma obiskal po svoji komisiji.

Kadrovski oddelki oziroma sektorji so organizirani v različnih oblikah, nikjer pa nimajo še takega stvarnega položaja v vodstvu podjetja, niti niso tako integrirani v vodstvo podjetja.

To je do določene mere tudi razumljivo. Kadrovski problemi se pojavijo v novi kvaliteti šele ob prehodu podjetja v višje oblike delitve dela, ko prehaja podjetje na višji nivo gospodarjenja. Dokler podjetje ni doseglo določene višje stopnje gospodarjenja, se kadrovska služba omejuje v glavnem na rekrutiranje

potrebne delovne sile s tisto stopnjo strokovnosti, ki je na razpolago po sistemu kvalifikacij, ki ustrezajo klasičnim oblikam kvalifikacij, potrebnih v nižji stopnji industrijskega razvoja. Podjetje še ne ve, kakšne profile kadrov potrebuje, ne ve še, kje so šibke točke v kadrovski zasedbi itd.

Preden se podjetje loti izobraževanja kadrov za svoje potrebe, mora najprej ugotoviti, kakšne kadre potrebuje. Profil kadrov pa je odvisen od stopnje razvitosti podjetja.

Potrebne profile kadrov mora ugotavljati kadrovska služba, in sicer od najnižjih strokovnih kadrov do najvišjih. Podjetje se ne more lotiti izobraževanja kadrov, dokler nima jasne slike, kakšne kadre potrebuje in koliko. Te potrebe lahko daje samo kadrovska služba, ki pa mora zato najtesneje sodelovati z vsemi vodstvenimi sektorji v podjetju. Na podlagi plana proizvodnje bo ugotovila potrebno število kadrov za tekoče potrebe, na podlagi plana perspektivnega razvoja podjetja bo ugotovila perspektivne potrebe tako glede števila kot glede strokovnosti. Take perspektivne potrebe seveda ne bodo eksaktne. Podjetje se bo moralo potrebam sproti prilagajati. Vendar mora dobiti vsaj potrebno orientacijo, ker so prav kadri najbolj neelastičen element v proizvodnji, ker je običajno potrebna daljša doba za vzgojo kadrov.

Skupno s tehničnim sektorjem mora ugotoviti potrebne profile kadrov, potrebno stopnjo njihovega strokovnega znanja in usposobljenosti ter izdelati načrt, kako in od kod take kadre zagotoviti. Profil strokovnega kadra bo specifičen za vsako podjetje in zato tudi v tem pogledu ni mogoče predpisovati podjetjem metode, kako priti do potrebnih kadrov.

Na podlagi ugotovljenih profilov kadrov si bodo morala podjetja izdelati prav svojo lastno politiko pridobivanja strokovnih kadrov. Iz te politike mora jasno izhajati predvsem to, kako se potrebno strokovno znanje akumulira, kako je predhodna stopnja izobrazbe podlaga za višjo stopnjo, kar je gotovo ena najbolj racionalnih oblik izobrazbe, hkrati pa odpira vsem kadrom možnosti tudi do najvišjih stopenj. Metode in načini izobraževanja se na podlagi take politike same vsiljujejo, ne pa da bi, obratno, služba strokovnega izobraževanja v podjetju šele ugotavljala in vsiljevala profile kadrov po svojih vidikih.

Kolikor je bilo mogoče ugotoviti, še nobeno podjetje nima izdelane take politike strokovnega izobraževanja kadrov v podjetju, niti nima izdelanih osnovnih profilov kadrov. Zato je tudi razumljivo, da služba strokovnega izobraževanja ne predstavlja operative dobro premišljene in utemeljene kadrovske politike, ampak več ali manj rešuje tekoče probleme strokovnega izobraževanja brez zanesljive orientacije in prave utemeljenosti. Zaradi tega, ker niso izdelani profili strokovnih kadrov, tudi politika strokovnega izobraževanja ni sistematična, zlasti pa ni mogoče ugotoviti, da bi strokovno izobraževanje tudi tam, kjer je uvedeno, posredovalo prav tisto znanje, ki je dejansko nujno potrebno. Koristi sedanjega načina izobraževanja tudi ob teh pridržkih so nedvomno velike, saj so potrebe po strokovnem znanju tolikšne, prav tako pa tudi želja po znanju, da vsaka oblika izobraževanja, ki jo uvede podjetje, prinese določeno korist. Drugo pa je seveda vprašanje sistematičnosti in racionalnosti takega izobraževanja. Dejstvo je, da tega v podjetjih še ni in da so zato tudi najrazličnejši tečaji, ki jih prirejajo izobraževalni centri v podjetjih, povsem sporadični in ne predstavljajo sistematičnega zaključenega in stopnjevanega sistema izobraževanja.

Zlasti podjetja še ne poznajo stvarnih potreb po visokokvalificiranih strokovnjakih. Nimajo jasne predstave, kakšni naj bi bili profili teh kadrov, nimajo izdelanih metod niti rekrutiranja niti izobraževanja, niti ni ustreznih povezav z visokim šolstvom. Kadrovske službe v podjetjih se s tem doslej v bistvu sploh še niso ukvarjale, in so sprejemale kadre iz univerz, kot so pač prihajali in kolikor so jih sploh mogla dobiti. Večina podjetij ima določeno število štipendistov, vendar tudi štipendiranje ni odraz dobro fundirane politike izobraževanja svojega strokovnega kadra, ampak se vrši bolj slučajno, vsekakor pa za trenutne potrebe, za perspektivne pa kvečjemu na osnovi potreb sedanjega tehnološkega postopka in načina gospodarjenja.

V podjetjih se že opažajo prvi koraki k temu, da bi si potrebni kader vseh stopenj strokovno vzgojila v prvi vrsti iz lastnega kolektiva. To so seveda šele prvi koraki in nesistematični, če upoštevamo, da še nimajo izdelanih potrebnih profilov kadrov, zlasti ne za višje stopnje. Zlasti še ni v podjetjih razvita služba sistematičnega vzgajanja kadra za lastne potrebe, prav tako nimajo izgrajenega sistema napredovanja iz nižjih mest na višja, ter strokovnega izobraževanja, ki bi bilo temu prilagojeno. Nekatera podjetja to že izvajajo nekoliko bolj sistematično, vendar še vedno oprto samo na tradicionalen način predlaganja za napredovanje preko priporočil neposredno nadrejenih. Kadrovska služba še ne vodi sistematične evidence o potencialnih kadrih, zlasti ne v tem smislu, da bi odkrivala posebne talente in jih začela sistematično vzgajati. Ponekod imajo uveden sistem notranjega razpisa mest tudi za delavce, kar je dalo pozitivne rezultate. Preštudiranega sistema pa v tem še ni.

Na splošno je mogoče trditi, da kadrovska služba še ni nikjer razvita do take stopnje, da bi omogočala sistematično vzgajanje kadra znotraj podjetij, čeprav povsod zasledimo določene začetke. Manjka predvsem sistematičnega dela pri razvijanju same kadrovske službe in uvajanje področij dela, ki jih doslej ta služba sploh ni zajemala.

Prav na področju kadrovske službe in od nje odvisnem sistemu strokovnega izobraževanja se najbolj nazorno kaže tehnicizem, ki še prevladuje v naših gospodarskih organizacijah. Med tem ko podjetja za investicije v proizvajalna sredstva izdelujejo obsežne elaborate, investicijske programe, je skoraj popolnoma zanemarjen drugi del proizvajalnih sil, kadri. Tako zanemarjanje problemov kadrovske službe pomeni v bistvu slabo in enostransko ekonomiziranje z vsemi proizvodnimi činitelji, ker morajo problemi delovne sile dobiti prav enako mesto gledano samo s proizvodnega vidika, kot proizvajalna sredstva.

Če bodo hotele gospodarske organizacije dobro gospodariti na podlagi novih ukrepov v gospodarstvu, bodo morale upoštevati vse činitelje, ki vplivajo na proizvodnjo, v prvi vrsti kadre in njihovo strokovno znanje. Novi ukrepi na ta način izpolnjujejo občutno praznino, ki je doslej vladala v našem sistemu gospodarjenja.

Formalne kvalifikacije

Če ugotavljamo, da podjetja še nimajo izdelane sistematične kadrovske službe in sistema napredovanj, moramo vendarle ugotoviti, da so podjetja že ob prvih korakih za prilagajanje potrebnega stvarnega znanja kadrov notranjim potrebam v podjetju zadela ob sistem formalnih kvalifikacij, in da so začela svoj notranji sistem prilagajati svojim dejanskim potrebam, ne glede na predpise o formalnih kvalifikacijah.

V tem pogledu je med posameznimi podjetji še dokajšnja razlika, tako da imamo podjetja, ki se v glavnem še drže administrativno predpisanega sistema formalnih kvalifikacij, kot tudi podjetja, ki se na ta sistem sploh ne ozirajo več; kolikor pa ga še upoštevajo, ga upoštevajo le zaradi potreb svojih delavcev izven podjetja.

Sistem kvalifikacij mora biti prilagojen vsaki gospodarski organizaciji za njene lastne potrebe, celo vsaki notranji organizacijski obliki v podjetju. Sistem kvalifikacij mora biti prilagojen tehnološkemu procesu v podjetju oziroma njegovi notranji enoti ter iz njega izhajati. Kvalifikacije opredeljujejo posamezne faze v proizvodnem postopku. Popolnoma razumljivo je, da mora biti praktično znanje strokovnih delavcev in na podlagi tega priznane kvalifikacije postavljene tako, da služijo temu proizvodnemu postopku. Potrebno znanje in nanj naslonjene kvalifikacije morajo izhajati iz integracije proizvodnega postopka, tako da višja faza obdelave, zamotanost procesa, važnost posameznega dela v postopku, organizacija posameznih faz v postopku itd. zahteva tudi višje znanje in s tem tudi višjo kvalifikacijo. S tem pa je podana tudi osnova, da navadno višje znanje in kvalifikacija rasteta iz predhodne stopnje.

Podjetja se večinoma na formalne uradne kvalifikacije sploh ne ozirajo več in nimajo te kvalifikacije nobene funkcionalne povezanosti s proizvodnim procesom v podjetju, dasi imajo še vedno določen vpliv na formiranje dohodka (n. pr. dnevnice, terenski dodatki itd.) kar je pomembno zlasti pri gradbenih podjetjih in podjetjih iz panoge prometa.

Podjetja skušajo to neskladnost med svojimi dejanskimi potrebami in zahtevami uradnih kvalifikacij na en ali drug način premostiti. Ponekod delajo to tako, da delavca, ki si je interno pridobil kvalifikacijo za višje delovno mesto, podjetje pošlje v tečaj za pridobitev formalne kvalifikacije.

Razen tega je ugotovljeno, da je tak sistem internih kvalifikacij, ki formalno nimajo nikakršne zveze s formalno priznanimi uradnimi kvalifikacijami, podjetja materialno prizadel. Sistem minimalnih osebnih dohodkov je bil vezan tudi na nivo formalnih kvalifikacij in so podjetja dosegla slabše razmerje v pogledu družbenega prispevka, če so imela nizek kvalifikacijski sestav. Kljub temu so bila nekatera podjetja mnenja, da je njim potrebna dejanska struktura kvalifikacij za perspektivo podjetja važnejša kot pa trenutna korist mogoče malo ugodnejšega razmerja pri plačevanju družbenega prispevka. Poleg tega so podjetja trdno računala s tem, da bo sistem minimalnih osebnih dohodkov prej ali slej opuščen.

Važna pa je ugotovitev, da so podjetja tak sistem internih kvalifikacij in izobraževanja razvila večinoma le za delavce na nižjih stopnjah kvalifikacije, da pa takega sistema na funkcije vezanih kvalifikacij in znanja, ki bi si ga kadri pridobili v podjetju, niso še razvila do višjih stopenj, ki bi zajele tudi najvišje strokovne kadre. Ta sistem se največ pri visokokvalificiranem delavcu navadno ustavi. Pa tudi v pogledu teh nižjih kvalifikacij so to šele začetki. Podjetja namreč nimajo izdelanih jasnih profilov kadrov in do kraja dognane notranje organizacije. Dokler pa tega ni, ne more biti tako izobraževanje in napredovanje kadrov do kraja izdelano.

Celotni sistem je šele na začetku, vendar celo to šele v razvitejših podjetjih. To se vidi zlasti po tem, kakšni so programi tečajev, ki jih prirejajo podjetja za izpopolnjevanje svojega kadra. V teh tečajih so še vedno področja, ki so preveč splošnega značaja, ki niso neposredno prilagojena potrebam podjetja,

mnoga pa tudi povsem splošnoizobraževalnega pomena. Izobraževanje v podjetjih za zdaj še nikjer ni sistematično, točno prilagojeno potrebam podjetij samih. To se vidi tako po kadrih in področjih, ki so jih tečaji zajeli, kakor tudi po samem programu tečajev.

Opaža pa se jasna težnja, da bi podjetja sistem izobraževanja kadrov v podjetjih uredila v trden sistem, ki bi bil organsko povezan s potrebami proizvodnega procesa in gospodarjenja, čeprav so doslej vsa še na začetku. Prav tako streme za tem, da bi se razni izobraževalni centri ali šole posameznih panog usposobile in razvile v tej smeri.

Finansiranje strokovnega kadra

V preteklem letu so podjetja finansirala strokovno izobraževanje iz svojih skladov za kadre. Poleg tega so v te namene rabila, v prvi vrsti za štipendije, tudi sredstva sklada skupne porabe. V celoti so gospodarske organizacije v te namene v preteklem letu razpolagale s 1378,6 milijoni din ter od tega porabile 744,4. Sredstva za strokovno izobraževanje so v večini primerov podjetjem zadoščala, saj so od celotnih razpoložljivih sredstev porabila le 54,1 %.

Denarna sredstva sklada skupne porabe za kadre:

	Priliv			Poraba				
leta	sredstva iz preteklega	tekoči priliv	skupaj	izplačila v osnovna sredstva	prenos v druge sklade	neinvesticijska izplačila	skupaj	neporab. sredstva
1960	279,8	1098,8	1378,6	121,6	144,7	478,4	744,7	—
1959		473,5	473,5	7,0	51,5	135,2	193,7	279,8
1959			29,04 %				38,2 %	
1960								

Vendar na podlagi tega pokazatelja še ne moremo soditi o tem, ali so ta sredstva podjetjem dejansko zadoščala ali ne. V prvi vrsti podjetja nimajo točne slike o svojih dejanskih potrebah, ker so potrebe lahko šele rezultat jasne slike o potrebnem številu kadra, o njegovi strokovnosti, o jasno izdelanih profilih kadrov, o potrebni kvaliteti na višjem nivoju proizvodnega postopka, odvisne so od jasno izdelanih metod priučevanja itd. Vse to v nobenem podjetju ni natančno izdelano, niti ni izdelan točen program, ki bi bil tudi terminsko vezan na posamezna razdobja. Na podlagi tega ne moremo soditi niti o tem, ali so bila potrebna sredstva zadostna ali premajhna. Za nekatera področja moramo ugotoviti, da podjetja skladov za kadre niso porabila niti v višini splošnega odstotka porabe v Sloveniji. Na podlagi tega seveda ne moremo napraviti zaključka, da so podjetja s tem denarjem dobro gospodarila, če so potrebe po izobraževanju kadrov zanemarila in jim je tako razpoložljivi denar preostajal. Prav tako pa na drugi strani ni mogoče reči, da so podjetja, ki so ta odstotek porabe prekoračila, bolje upoštevala svoje kadrovske potrebe, ker nam odstotek porabe še ne daje odgovora na to, kako so razpoložljivi denar potrošila.

Orientacije o potrebnih sredstvih zato za zdaj še nimamo in je tudi ne moremo imeti, dokler podjetja v celoti ne urede svoje kadrovske službe in službe strokovnega izobraževanja ter na podlagi tega napravijo točno izdelan program, ki bo odražal sistematično delo na tem področju.

Kjer imajo bolje organizirano izobraževanje kadrov in kjer jasno vedo, kaj hočejo in kaj jim je potrebno, so tudi stroški za strokovno izobraževanje kadrov relativno nizki. (V podjetju Stol, Duplica, so porabili za strokovno izobraževanje v podjetju samo 233 000 din, za strokovno izobraževanje kadra izven podjetja pa 1 580 000 din.) Ponekod je tudi značaj proizvodnje tak, da podjetje ne potrebuje posebnega izobraževalnega centra, ampak zadostuje, da po potrebi z raznimi tečaji dopolnjuje in izpopolnjuje potrebno strokovno izobrazbo (n. pr. Kmetijsko-gozdarsko posestvo Kočevje).

Obstoje pa nekateri pokazatelji, na podlagi katerih moremo sklepati, da podjetja teh sredstev niso porabila najbolj racionalno.

Najprej moramo glede na že ugotovljeno stanje kadrovske službe strokovnega izobraževanja ugotoviti, da smo podjetjem dali v roke sorazmerno velika sredstva, še preden so si bila na jasnem, kaj naj s tem denarjem napravijo. Vsako limitiranje teh skladov v kakršnikoli višini je moglo biti zato samo aproksimacija, ki se ni mogla skladati z dejanskimi potrebami.

Namenski sklad za kadre je poleg tega nosil nekatere negativne aspekte vsakega namenskega sklada. Podjetje teh sredstev ni moglo prelivati v druge sklade, z njimi ni moglo gospodariti skladno s svojimi najbolj perečimi problemi, ker jih je moglo uporabiti samo za namene, ki so bili določeni. Zaradi tega podjetje tudi ni bilo zadosti stimulirano, da bi jih čimbolj racionalno porabilo, če ni imelo jasne orientacije glede potreb na tem področju. Zato so se mnoga podjetja do teh sredstev obnašala kot do sredstev, ki jih je treba nekako porabiti, ker so pač namenjena za določene potrebe. S temi sredstvi so mogla ekonomizirati šele takrat, če so imela jasno sliko o svojih potrebah na tem področju in če so v zvezi s tem tudi napravila analizo razmerja med sredstvi in potrebami. Kjer tega ni bilo — in reči moramo, da le v malo primerih — tudi ni bilo mogoče pričakovati, da bodo podjetja s temi sredstvi smotrno gospodarila.

Nadaljnji činitelj, ki je vplival na porabo teh sredstev, je sama neizdelanost konkretnih programov posameznih seminarjev in tečajev, ki so jih v podjetjih organizirali centri za izobraževanje. Zato so podjetja izdajala denar za splošno izobraževalne predmete pouka, ki nimajo neposredno zveze s potrebami podjetja, za pouk o strokovnih zadevah, ki niso neposredno potrebne konkretnemu delovnemu mestu, prav tako pa tudi za učne pripomočke, ki niso točno prilagojeni potrebam podjetja, itd.

K temu moramo prišteti deloma tudi subjektivni faktor, da se je namreč ta sklad v obliki honorarjev za stvari, ki niso bile nujne in ne na zadovoljivi kvalitetni višini, prelival v osebne dohodke in da so tudi zato težili za organiziranjem seminarjev in tečajev bolj sami predavatelji kot pa slušatelji.

V zvezi s trošenjem sredstev za kadre je treba omeniti, da močno pritiskajo na ta sredstva tudi razni zavodi izven podjetij, ki se ukvarjajo s strokovnim izobraževanjem in kjer je še posebno čutiti težnjo, da se sredstva skladov za kadre prelijejo na en ali drugačen način v sklade teh zavodov oziroma neposredno na honorarje uslužbencev oziroma honorarno angažiranih predavateljev teh zavodov, kot tudi na honorarje za publikacije in učne pripomočke, ki jih izdajajo taki zavodi.

Odbor je ugotovil konkretno v nekaterih podjetjih, da taki zavodi s področja vse države tako zelo pritiskajo na podjetja, da bi pošiljala svoje delavce in uslužbence v take tečaje, da podjetja niti ne morejo vsem odgovarjati. Ti

tečaji po izkušnjah naših podjetij niso vedno na zadovoljivi višini in udeleženci od teh tečajev ne dobe tistega, kar so sami in podjetje od tega pričakovali. Poleg tega se ti tečaji navadno organizirajo v različnih letoviških krajih, kjer že lokacija tečaja kaže, da tu ne gre samo za smoter tečaja. (Podjetja iz Slovenije n. pr. dobivajo vabila za tečaje v Ohridu, Dubrovniku itd.) Če taka podjetja niso v stiski za svoj kadrovski sklad in če ne poznajo svojih dejanskih kadrovskih potreb, se kaj lahko zgodi, da na tak nesmotrn način zapravljajo sredstva.

Poleg tega takšni zavodi preplavljajo podjetja z vsemogočo literaturo, skripti, priročniki itd., ki zelo pogosto potrebam podjetij ne ustrezajo. Tak material je pogosto pisan samo z aspekta pričakovanega honorarja, brez navedbe avtorjev; to je po navadi slabo ekscerpirana tuja literatura brez potrebne prilagoditve našim razmeram itd.

Tega pojava administrativno v celoti gotovo ni mogoče rešiti, čeprav bi bili določeni administrativni ukrepi tudi na tem področju nujni in zaželeni (da se uvede večja kontrola nad temi zavodi, da se zahteva določen pregled učnega materiala, ki ga izdajajo itd.). Kljub temu ni mogoče dopuščati stanja, da bi posamezni zavodi izkoriščali neinformiranost in neizkušenost gospodarskih organizacij, ki prav v sedanjem času vlagajo velike napore za večjo strokovno izobrazbo svojih delavcev in ki jim je prava orientacija bolj potrebna kot kdajkoli. V tem pogledu so manj razvite in manjše gospodarske organizacije, ki ne razpolagajo s potrebnimi izkušnjami in kadrom, še bolj izpostavljene nevarnosti, da na nesmotrn način, čeprav v najboljši volji, potrošijo sredstva, namenjena za vzgojo kadrov.

Res pa je, da je takemu stanju kriva sama neizkušenost gospodarskih organizacij. Če tega ne bi bilo, tudi ne bi mogli razni zavodi to neizkušenost izkoriščati, ker bi gospodarske organizacije same vplivale na to, da bi se taki zavodi bolj orientirali na izdajanje publikacij in na izobraževanje, ki ga gospodarske organizacije potrebujejo. Tako stanje pa ima negativne posledice tudi za take zavode same. Sedanja konjunktura na tem področju jih ne sili, da bi se orientirali čimbolj na kvaliteto, da bi iskali novih metod in novih poti, ampak na široko odpira vrata mediokriteti ali celo nižjemu nivoju. Taki zavodi se tako sami ne razvijajo v tisto, kar naše gospodarstvo dejansko in zelo akutno potrebuje.

(Samo mimogrede bodi povedano, da so se gospodarske organizacije vendarle dokaj pohvalno izrazile o republiškem zavodu za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu.)

Že v letošnjem letu je odpravljen sklad za kadre glede na enoten poslovni sklad gospodarskih organizacij. Taka ureditev ima nedvomne prednosti pred obveznim formiranjem sklada za kadre.

V prvi vrsti bo to vplivalo na veliko večjo ekonomičnost trošenja sredstev za vzgojo kadrov, ker bodo izdatki za kadre bremenili v bistvu sredstva čistega dohodka in torej prizadeli tudi osebne dohodke delavcev.

Odpadla bo potreba po administrativni kontroli trošenja sredstev za kadre, kar je popolnoma v skladu z našo politiko, da gospodarskim organizacijam zaupamo upravljanje družbenih sredstev. Če pri sredstvih, ki jih podjetja vlagajo v investicije, odpravljamo administrativno kontrolo, in če naj o smotrnosti vlaganj odloča v bistvu trg in splošna rentabilnost poslovanja, je po isti logiki potrebno, da tako administrativno kontrolo odpravimo tudi v pogledu investicij

za kadre, za njihovo strokovno izobraževanje, saj je strokovno izobraževanje samo druga oblika investicij, ki so kot celota odvisne od rentabilitetnega računa.

Ostala bi kvečjemu bojazen, da gospodarske organizacije pri investicijah za kadre ne bodo ravnale dosti preudarno in da ne bodo vlagale v te vrste investicij zadosti velikih sredstev, zlasti če bodo te vrste investicij bremenile čisti dohodek. Taka bojazen je seveda na mestu, ker se je že doslej pokazalo, da gospodarske organizacije niso vseh svojih potreb obravnavale kompleksno, da so nekaterim svojim potrebam dajale prioriteto oziroma jih celo predimenzionirale (n. pr. vlaganja v investicije za osnovne kapacitete), druge potrebe pa so zapostavljale (n. pr. vlaganja v obratna sredstva.) Zlasti bi lahko obstojala bojazen, da gospodarske organizacije ne bodo gledale na problem izobraževanja dosti dolgoročno, kar ima lahko težje posledice kot investiranje na drugih področjih, glede na dolgoročnost investicij za kadre.

Gospodarske organizacije doslej niso vlagale sredstev v taka področja, kjer so lahko investicije ali zanemarjale, ali pa kjer so pričakovale, da jim bo primanjkljaj krila družba — najbolj nazoren primer takega odnosa so vlaganja v obratna sredstva, kjer jim je primanjkljaj vedno pokrivala družba v obliki posebnih kreditov. To bi se utegnilo zgoditi tudi pri stroških za kadre, kjer gospodarska organizacija še vedno nekako »zvozi« tudi če problema kadrov še ni zadovoljivo rešila.

Ta predpostavka pa velja seveda samo toliko časa, dokler družba nerentabilna podjetja na kakršenkoli način rešuje, kot je bila praksa doslej. Z vso zanesljivostjo moremo pričakovati, da bodo gospodarske organizacije zadovoljivo reševale vprašanje strokovne vzgoje kadrov šele takrat, ko bodo kriteriji rentabilnosti tako zaostreni, da bo morala gospodarska organizacija točno analizirati vse elemente, od katerih je odvisna rentabilnost gospodarjenja, njih vpliv količinsko izmeriti in tako izmeriti rentabilnost posameznih investicij tudi za strokovno izobraževanje.

Vlaganje v izobrazbo kadrov je vsekakor treba postaviti v isto vrsto z ostalimi investicijami. Investicije je treba obravnavati kompleksno. Investicije v proizvajalna sredstva so le del potrebnih sredstev in jih ni mogoče aktivirati, če ni vložen ustrezen delež tudi v investicije za kadre. Zato noben investicijski program ni popolen, če ne obravnava potrebnih sredstev za vzgojo kadrov.

Naš gospodarski sistem je usmerjen v tak pritisk na gospodarske organizacije. Rezultati, ki jih od njega v tem pogledu pričakujemo, pa ne bodo nastopili takoj. Za mnoge gospodarske organizacije bo potrebno določeno predhodno razdobje, preden bodo prišle do takega nivoja. Zaradi tega bo potrebno, da bodo družbeni organi, zbori proizvajalcev, zlasti pa ustrezne zbornice, še naprej skrbeli za strokovno izobraževanje tudi v samih gospodarskih organizacijah.

Nekatere gospodarske organizacije so že doslej pokazale, da razumejo važnost tega področja in so že doslej vlagale sredstva v strokovno izobraževanje kadrov celo iz svojega čistega dohodka, poleg virov, ki so bili za to redno namenjeni.

V pogledu takih strokovnih šol, ki so namenjene izobraževanju strokovnega kadra za splošnejše potrebe (n. pr. za vse gospodarstvo na določenem območju), bo moral ljudski odbor še vedno prevzemati iniciativo vsaj v takem smislu, da bo navajal gospodarske organizacije na ustrezno združevanje sred-

stev, na odstotno participacijo v skupnih stroških takih šol glede na potrebo posamezne gospodarske organizacije itd. Razmisliti pa bi bilo tudi o taki ureditvi v skladu z zakonom o financiranju šol, da bi šolnina, ki jo za učence plačujejo gospodarske organizacije, krila najmanj vse stroške tekočega poslovanja posamezne šole.

Doslej se je namreč dogajalo, da so posamezne gospodarske organizacije kot ustanovitelji vzdrževale posamezne industrijske šole, pa čeprav so te šole le v manjši meri vzgajale kadre za potrebe te gospodarske organizacije. Tako je gospodarska organizacija prihajala v položaj, da je finansirala tudi izdatke, ki bi morali bremeniti tudi družbeno skupnost oziroma druga podjetja. Ker so na en ali drugi način take stroške vkalkulirale v ceno svojih prizvodov, je bila lastna cena določene proizvodnje obremenjena tudi s stroški splošnega značaja, kar je prav tako eden od elementov, ki so ustvarjali disparitete v cenah.

Odnos do šolske reforme

Vse gospodarske organizacije pozitivno gledajo na uvedbo šolske reforme in pozdravljajo zlasti uvedbo večstopenjskega študija na visokih šolah.

V večstopenjskem študiju na visokih šolah vidijo možnost, da bi dosegli višjo strokovno izobrazbo zlasti kadri, ki bi izrasli iz samih podjetij. Vendar v tem pogledu še nimajo jasne orientacije, niti niso izdelane potrebne metode izven podjetij, kako naj bi se praktično dosegla možnost, da bi posamezni delavci dejansko lahko opravljali študij na visokih šolah. Teoretično in pravno je podana možnost, da se lahko vpiše na fakulteto tudi nekdo, ki nima potrebne formalne predizobrazbe, če naredi določen sprejemni izpit. Ni pa še jasno, kako naj bi se taka pot praktično odprla večjemu krogu talentiranih delavcev. Na eni strani gre tu za vprašanje starostne dobe, ker poteče sorazmerno daljša doba, preden delavec preide nižje stopnje strokovne izobrazbe v podjetju in prebije določen staž na posameznih delovnih mestih. Tudi tu je potrebno, da najprej kadrovska služba v podjetju izdela potrebne metode, kako odkrivati talente, kako jim omogočiti, da posamezne faze, ki zahtevajo določen delovni staž, tudi preskočijo. Zlasti pa je potrebno izdelati sistematiko strokovnega izobraževanja tako, da se vsaka nižja stopnja integrira v višjo, tako da je izobraževanje od najnižjega delovnega mesta do najvišjega, oziroma od najnižje stopnje strokovne izobrazbe do najvišje, strnjen in konstituiran proces.

V tem smislu predstavlja reforma visokošolskega študija, tudi ko je že praktično izvedemo, šele prvo fazo, ki ji bo morala slediti sistematično obdelana predizobrazba v vseh nižjih stopnjah. Tega sistema danes še nikjer ni niti v začetnih fazah.

Potrebno pa bi bilo napraviti temeljito revizijo učne dobe in učnih programov posameznih poklicev, ker niti učna doba niti učni programi v posameznih poklicih ne ustrezajo več sedanjim potrebam.

V podjetjih menijo, da bi bilo treba tudi srednjo strokovno izobrazbo organizirati po stopnjah, tako da bi na primer nivo sedanje industrijske šole, ki bi jo bilo omejiti na dve leti, predstavljal prvo stopnjo srednje strokovne izobrazbe. Iz te šole bi bil možen po določenem stažu v podjetju ali pa neposredno, prestop v drugo stopnjo srednje strokovne šole. Rešitev problema pa ni samo v mehaničnem skrajšanju učne dobe in tej dobi prikrojenega učnega

programa. Tu gre za vsebinsko prilagoditev programa potrebam podjetij, za katere strokovne šole vzgajajo kadre. Učna doba in program sta odvisna od analize dejavnosti potreb podjetij po določenih kadrih.

Prav iz teh razlogov pa je potrebno, da imajo podjetja in ustanovitelji teh šol večji vpliv na te šole. Upravni odbori teh šol bi morali biti sestavljeni prvenstveno iz predstavnikov takih podjetij, ki bi preko tega organa izvajale v šoli svoje zahteve glede učne dobe in programa. Na drugi strani pa bi morali biti tudi inšpektorji takih šol v prvi vrsti strokovnjaki iz podjetij, ki take kadre neposredno potrebujejo.

Resno je treba opozoriti na problem sedanjih industrijskih šol. Mnoga podjetja te šole ali ukinjajo ali prenašajo na podjetja, ki te šole vključujejo v svoje izobraževalne centre, učne programe in učno dobo skrajšujejo itd. Ostaja pa odprto vprašanje, kje in na kakšen način se bo vršilo izobraževanje zlasti za manjša podjetja in obrt, ki na ta način ne bodo imeli možnosti vzgajati svoje strokovne kadre. Še vedno ostaja odprto vprašanje strokovnih šol za določene poklice in stroke, ki jih potrebuje gospodarstvo na splošno.

O predlaganem sistemu strokovnega izobraževanja se nam odpira še poseben problem. Za moderno proizvodnjo je potrebno predvsem usposabljanje na delovnem mestu, ki ne zahteva posebnega predznanja. Samo izobraževanje na delovnem mestu je tudi ceneno, v prvi vrsti pa hitro. Pretežen del delavcev, ki so potrebni v podjetju, bo šel skozi tako obliko izobraževanja. Posebna predizobrazba za delavce je potrebna samo v primeru, kjer podjetje potrebuje širše strokovno izobraženega delavca. To je izobrazba, ki jo dajejo dosedanje industrijske šole oziroma vajeniške šole, kombinirano s praktičnim poukom. Take kadre podjetje še potrebuje in jih bo potrebovalo tudi v bodoče, čeprav bo potrebno tudi profil takih kadrov bolj prilagoditi sedanjim potrebam podjetij. Nekatera podjetja so že podvzela ukrepe v tej smeri in so že začela reformo učnega programa kot dobe trajanja pouka na industrijskih šolah.

Tudi učni programi v teh šolah naj se prilagodijo ciljem, ki jih zasledujemo z izobrazbo posameznih vrst kadrov. Kjer naj bi šel kader neposredno po končani šoli v prakso, naj bo dosti več praktičnih predmetov, kjer pa naj bi tak kader nadaljeval svoje izobraževanje na šoli višje stopnje, naj bi bil dan poudarek tudi večji teoretični izobrazbi. Učenje tujih jezikov, kolikor je uvedeno na takih šolah, naj bo usmerjeno na pasivno obvladanje jezika, kakršno je potrebno za uporabo tuje strokovne literature.

Pretežni del delavcev pa se bo vendarle izobraževal neposredno na delovnem mestu, torej takrat, ko delavec že sklene delovno razmerje. Delavec lahko sklene delovno pogodbo z dopolnjenim 15. letom starosti. S to starostno dobo prinese tudi izobrazbo osemletke, ki je kot predizobrazba za delo, ki ga bo opravljal, zadovoljiva. Vendar je tak delavec do dopolnjenega 18. leta starosti še mladoletnik, čeprav lahko voli v organe delavskega upravljanja in je tudi sam voljen. Vsa doba do dopolnjenega 18. leta njegove starosti bi morala biti na nekak način izpolnjena s sistematičnim strokovnim izobraževanjem.

Čeprav za delo, ki ga opravlja, ne potrebuje posebne višje predizobrazbe, je takemu delavcu na eni strani treba zagotoviti vsaj možnost, da se bo lahko sistematično izobraževal tudi v teku svoje delovne dobe, kar naj bi v prvi vrsti odprlo možnost, da bi talentirani delavci nadaljevali svoje strokovno izobraževanje tudi na najvišjih strokovnih šolah. Na drugi strani pa je vsak delavec tudi upravljavec in ga je treba zato usposobiti za opravljanje take funkcije,

ki zahteva relativno široko razgledanost, četudi je njegovo strokovno znanje na samem delovnem mestu lahko relativno majhno.

Kvalifikacija upravljavca zahteva dokaj široko razgledanost in bi bilo treba zato zagotoviti, da se bo delavec stalno izpopolnjeval v poznavanju našega družbeno-ekonomskega sistema.

Prehod v višje strokovne šole pa zahteva kontinuirano in sistematično strokovno izobraževanje, česar delavec ne bo dosegel, če nastane v njegovem izobraževanju večja časovna praznina.

Glede na to bi bilo treba proučiti, kako naj se vrši sistematično izobraževanje vsakega delavca vse do njegove polnoletnosti. Le če bomo pri tem ustvarili potreben sistem, bomo praktično lahko realizirali težnjo, da bi bila tudi najvišja strokovna izobrazba dejansko dosegljiva vsakemu delavcu, ki pokaže potrebno voljo in sposobnosti.

V tem pogledu bi morda kazalo razmisliti tudi o možnosti, da se splošno izobraževalno šolanje po potrebi podaljša nad osem let. Tak delavec bi imel neprimerno večje praktične možnosti za nadaljnje izpopolnjevanje, ker bi izhajal le iz temeljitejše osnove, poleg tega pa bi se tudi močno zmanjšala razlika v stopnjah formalne šolske izobrazbe, ker bi bila splošna začetna osnova mnogo višja.

To je seveda zvezano z vprašanjem finančnih stroškov in naših splošnih zmogljivosti. Pri tem pa je vendarle jasno, da moderna doba zahteva večjo splošno razgledanost in znanje kljub visoki delitvi dela, ker se večajo družbene odgovornosti posameznika. Pri tem ne bi bilo ovire, da se podaljša splošna šolska obveznost le v posamezni republiki ali celo v posameznih delih republike odvisno od splošnih pogojev in možnosti.

Podaljšana splošna izobrazba bi zlasti premostila težave ki nastajajo zaradi vedno večje specializacije v nadaljnjih fazah izobraževanja. Izobraževanje na delovnem mestu ima tipičen karakter ozkega priučevanja in lahko vodi do poplitvenja splošne izobrazbe, če ne bi bilo združeno še z drugimi oblikami izobraževanja. Pri nas imamo vrsto institucij, ki so orientirane k širjenju splošne izobrazbe tudi za odrasle. Če pa se nam nudi možnost, da to splošno izobrazbo izpopolnimo, je taka prilika toliko bolj dobrodošla.

Strokovno izobraževanje, združeno s problematiko izobraževanja na delovnem mestu, je treba neposredno integrirati v splošno šolsko izobrazbo, tako da bo predstavljalo izobraževanje od najnižje do najvišje stopnje zaključen in notranje povezan sistem. Če hočemo to doseči, pa se zdi potrebno problematiko strokovnega izobraževanja tesneje povezati s sistemom splošnega šolskega izobraževanja.

Poleg vsega je treba opozoriti še na to, da ni še nikjer izvedeno, da bi neposredno proizvodno delo postalo sestavni del procesa izobraževanja in je vsa stvar še premalo proučena.

Družbeno-politično izobraževanje

Poleg strokovne je delavcu potrebna tudi družbeno-politična izobrazba, saj je jasno, da delavec brez zadostnega družbeno-političnega znanja in brez zadostnega poznavanja osnov ter bistva naše ekonomike ne more učinkovito sodelovati pri upravljanju podjetja.

Vse gospodarske organizacije čutijo potrebo po družbeno-političnem izobraževanju svojih delavcev. Zato so vse gospodarske organizacije v eni ali drugi obliki vključile te vrste izobraževanje v svoj sistem izobraževanja. Vendar zlasti za to področje izobraževanja ugotavljamo, da je zelo nesistematično tako po svoji vsebini kot po krogu ljudi, ki jih podjetja zajemajo s tem sistemom izobraževanja.

Za to je več vzrokov. Na eni strani je vzrok prvenstveno v tem, da gospodarske organizacije na splošno še niso uspele uvesti sistema v svoje strokovno izobraževanje. Na drugi strani podjetja tudi še niso napravila analiz, kako se družbeno-politično znanje odraža na zanimanju delavcev za gospodarjenje v podjetju. V tem pogledu le bolj čutijo, da je taka izobrazba dobra stvar, ne morejo pa oprijemljivo pokazati boljših ali slabših rezultatov v gospodarjenju glede na stopnjo družbeno-političnega znanja. To se seveda ne da eksaktno izračunati, vpliv pa se da brez dvoma zasledovati.

Zlasti na tem področju ni izdelana dobra metodologija izobraževanja, niti ni na razpolago potrebnih učnih pripomočkov, ki bi se tesno ujemali z izdelano metodologijo izobraževanja. Za te vrste izobraževanja se navadno prirejajo tečaji, ki so organizirani ad hoc in je rezultat odvisen od vrste slučajnih okoliščin. Posebej pa se iz učnih pripomočkov vidi, da snov ni obdelana tako, da bi delavcem posredovali bistvene pojme in namen posameznih družbeno-ekonomskih institucij. Zelo pogosto obremenjujejo delavce s snovjo, ki je prenatrpana z različnimi podrobnostmi, citati iz uradnih listov, opisovanjem različnih postopkov itd., da delavec izgubi sliko o bistvu problema in da se mu tudi sama snov upre. Najboljši primer za tako stanje so učni pripomočki za snov za opravljanje izpitov za kvalifikacijo. Tu je snov prikazana tako, da celo strokovnjak, ki dela na določenem področju iz te problematike, ni tekoče seznanjen z vsemi podrobnostmi, ki se zahtevajo od delavca. Poleg tega pa je pri takem poznavanju snovi nevarnost, da tako znanje hitro zastari in postane brezpredmetno, če se predpisi o tem menjajo. Družbeno ekonomsko znanje, ki bi se moralo zahtevati od delavca, pa mora biti tako, da delavec razume bistvo ureditve, brez podrobnosti, tako da lahko zaradi poznavanja takih temeljev sledi razvoju in spremembam.

Zlasti bi bilo treba že v splošni šolski izobrazbi, zlasti še, če bi se podaljšala, posredovati več znanja o družbeno-ekonomskih pojmih, da bi bil delavec že v naprej usposobljen slediti in dojemati naš družbeno-ekonomski razvoj.

Posebnega pomena za širjenje izobrazbe v družbeno-ekonomskem sistemu je sistem izobraževanja odraslih, ki naj bi v prvi vrsti posredoval prav te vrste znanje.

Gospodarske organizacije bi se morale v tem pogledu v večji meri nasloniti na delavske univerze. Gospodarske organizacije so sicer same zainteresirane za te vrste izobraževanja svojih delavcev in tudi same nosijo za to odgovornost. Kakor pri vseh oblikah strokovnega izobraževanja pa tudi v tem primeru ni nujno potrebno, da bi gospodarske organizacije v vseh primerih same organizirale sistem takega izobraževanja, kar ne bi bilo niti smotrno niti ekonomično. Poslužujejo naj se obstoječih institucij, v tem pogledu delavskih univerz, s katerimi pa morajo tesneje sodelovati, ne samo v pogledu finansiranja, ampak v prvi vrsti v pogledu zahtev, ki jih stavljajo pred delavske univerze.

Splošna stopnja družbeno-ekonomske izobrazbe je v podjetjih prenizka, da bi mogli delavci zasledovati družbeno ekonomske spremembe v našem si-

stemu. Zaradi tega običajno preteče daljša doba, da delavci v praksi čutijo posledice doseženih sprememb in zavzamejo do njih pozitivno ali negativno stališče glede na svoje neposredne koristi, ki jih imajo ob določenih spremembah. To je pa vsekakor nezadovoljivo, če naj delavci upravljajo podjetje kot dobri gospodarji, za kar je potrebno predvsem dolgoročno in perspektivno obravnavanje problemov in zavzemanja ustreznih stališč. Brez poznavanja bistva našega družbeno-ekonomskega sistema pa to ni mogoče.

Pokazalo se je, da z dosedanjimi oblikami izobraževanja v družbeno-ekonomskem sistemu te praznine ni mogoče premostiti. Za zasledovanje in razumevanje sprememb v sistemu in njihovega vpliva na gospodarjenje je vsekakor premalo, da se delavci le na kratko seznanijo z določenimi spremembami. Teh sprememb ni mogoče razumeti brez poznanja vseh določenih ekonomskih osnov, ki pa si jih ni mogoče pridobiti samo na kratkem tečaju.

Poleg tega pa je treba družbeno-ekonomsko izobraževanje povezovati s konkretno problematiko podjetja, podobno kot strokovno izobraževanje s problematiko delovnih mest. Delavca je treba seznaniti s problemi upravljanja tako v podjetju kot v ekonomskih enotah ter praktične probleme povezati in razlagati s splošno problematiko našega gospodarstva in ga tako seznanjati z družbeno-političnim sistemom pri nas. Tudi poučevanje o družbeno-ekonomskem sistemu se mora odtrgati od preveč posplošenega in teoretičnega obravnavanja posameznih problemov in se nasloniti na konkretno problematiko posameznega podjetja in njegovih notranjih enot, tako da bo delavec razumel, zakaj na primer ekonomske enote, zakaj nagrajevanje po enoti proizvoda, zakaj razpolagajo prav z določenim delom čistega dohodka itd.

Na tem področju je izredno nujno, da se izdela vsaj okvirni splošni sistem, po katerem naj bi potekalo sistematično vzgajanje, in to ne samo članov delavskih svetov, ampak celotnih delovnih kolektivov.

V sedanji situaciji podjetja ne vedo, kaj naj bi storila pred to veliko nalogo, ker se jim zdi, da kratko malo presegajo njihove moči. Vsa podjetja pa čutijo, da tako enostavno ni več mogoče naprej.

Iz vsega navedenega sledi, da so tu zajeti samo nekateri najbolj splošni problemi tega področja, da je kompleksnost tega področja tako velika, število problemov takšno in tako pereče, da je nujno, da se gospodarske organizacije bolj seznanijo s temi problemi, da se jim posreduje zadevna problematika vsaj kot področje, na katerem se jim odpirajo nova obzorja, o katerih doslej niso vedela zadosti, ali pa so popolnoma nova. Ne bi bilo racionalno, da bi se gospodarske organizacije pri teh stvareh šele lovile in po dolgem iskanju prihajale do ugotovitev in zaključkov, ki so v modernem gospodarstvu že znani. Gospodarske organizacije naj bi se trudile, da splošno znane izsledke (čeprav zanje nove) prilagodijo svojim potrebam.

Poseben organ v republiki pa bi se moral s temi problemi sistematično ukvarjati ne samo z vidika izobraževanja, ampak z aspekta širše povezanosti te problematike z našim splošnim gospodarskim razvojem.

VIRI INFORMACIJ OZIROMA STALIŠČ V TEM POROČILU

Anketirana podjetja in organizacije

Železarna Jesenice, Cinkarna Celje, Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič«, Mariborska tekstilna tovarna, Tekstilna tovarna Ajdovščina, »Tiskanina«, »Planika«, »Jadran« tovarna čevljev, »Alpina«, »Sava«, »Tomos«, »Litostroj«, »Rog«, »Iskra« Tovarna emajlirane posode, Industrija motornih vozil Novo mesto, »Alpos«, Tovarna kovanega orodja Zreče, Elektrokovina, Tovarna pohištva Nova Gorica, »Stol«, »Topol«, Lesna industrija Nazarje, »Novoles«, Rudnik lignita Velenje, Rudnik Trbovlje-Hrastnik, Rudnik kaolina Črna pri Kamniku, »Delamaris«, Mesna industrija Zalog, »Pomurka«, Keramična industrija Liboje, Tovarna dušika Ruše, Tovarna kemičnih izdelkov Hrastnik, Tovarna organskih barvil Celje, Tovarna umetnega kamna in brusov, Steklarna Hrastnik, Tovarna steklenih izdelkov Slov. Bistrica, Tovarna papirja Radeče, Papirnica Količevo, Papirnica Vevče, »Djuro Salaj«, »15. september« Anhovo, Ljubljanske opekarne, Goriške opekarne, »Gradis«, »Konstruktor«, »Gradbenik«, »Ingrad«, »SAP-Turist«, »Slavnik«, Hotel »Slon«, Hotel »Evropa«, Hotel »Orel«, Hotel »Turist«, »Gosad«, Tovarna zdravil »Krka«, Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje, Kmetijski kombinat Koper, Kmetijsko gospodarstvo »Haloze«, Kmetijsko gospodarstvo Vrbje pri Žalcu.

Anketirane zbornice

Obrtna zbornica LRS, Trgovinska zbornica LRS, Gostinska zbornica LRS.

Anketirani okraji

Anketirani so bili vsi okraji. Odgovore na anketo so poslali okrajni ljudski odbor Novo mesto, Celje, Nova Gorica in Ljubljana.

Odbor za družbeno nadzorstvo je imenoval tri komisije, ki so obiskale tele gospodarske organizacije: »Tomos«, Tovarno avtomobilov Maribor, »Metalno«, Tovarno emajlirane posode Celje, »Iskro«, »Tiskanino«, Tekstilni center Kranj, »Planiko«, »Stol«, Tovarno pletenin Ljubljana, Steklarno Hrastnik, Tovarno kemičnih izdelkov Hrastnik, »Agrokombinat«, Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje, Posestvo nižje kmetijske šole Šentjur, Nižjo kmetijsko šolo Šentjur, Gozdno gospodarstvo Postojna, Republiško kmetijsko gozdarsko zbornico in okrajno kmetijsko gozdarsko zbornico Celje.

Na seji dne 27. februarja 1961 so v razpravi o prvem konceptu poročila sodelovali tudi zastopniki Republiškega sveta sindikatov in Sekretariata IS za delo.

Na seji pododbora za industrijo dne 22. marca 1961 je bilo sprejeto poročilo v obliki kot se predlaga odboru.

ANKETA

I.

1. Kakšno je v podjetju stanje kadra glede na sedanje potrebe, glede števila in strokovnosti? Na katerih področjih je po mnenju podjetja sedanje stanje najbolj pereče?

2. Ali ima podjetje svoje kadre glede na strokovnost razporejene po funkcionalnem sistemu — mestu, ki ga posamezni delavec zavzema v procesu proizvodnje (n. pr. pomožni delavec, priučeni delavec, specializirani delavec, preddelavec, mojster, tehnik, inženir itd.), ali po sistemu priznanih kvalifikacij (nekvalificirani, polkvalificirani, kvalificirani in visokokvalificirani delavec)? Kakšne posledice ima za podjetje eden ali drugi sistem?

3. Kako, po kakšnih kriterijih napreduje kader v podjetju? Ali ti kriteriji temeljijo na proizvodnem procesu ail na formalno pridobljenih kvalifikacijah?

4. Ali ima podjetje izdelan svoj sistem napredovanja kadrov? Kako se rekrutira kader za posamezna delovna mesta? Od kod črpate kader za posamezne kategorije strokovnosti oziroma položajev?

II.

5. Kako strokovno vzgajate posamezne kategorije delavcev glede na proizvodni proces v podjetju in kakšne metode pri tem uporabljate? Koliko in kakšna sredstva (sklad za kadre itd.) so bila za to porabljena oziroma kakšna sredstva so za tako delo potrebna?

6. Ali je podjetje mnenja, naj se višje in najvišje kvalificirani kadri črpajo tudi iz vrst že zaposlenih v podjetju, ki podjetje poznajo in so šli skozi predhodne faze strokovne izobrazbe v podjetju? Če je, kakšen sistem vzgoje je podjetje sprejelo? Od kod črpate take kadre, ali jih pošiljate v šole, kakšne, kakšen odnos imate do teh šol itd.? Ali štipendirate svoje delavce, ali ste v kakšnih posebnih dogovorih s posameznimi vrstami šol itd.? Če se poslužujete takih metod dela, ali ste ustanovili tudi posebne strokovne šole, ali pa se z drugimi podjetji dogovorili za ustanovitev takih šol? Ali ste organizirali posebne tečaje itd. za svoje delavce na obstoječih strokovnih šolah (tehničnih srednjih šolah, fakultetah itd.)? Ali ste organizirali ali sprejeli kake posebne oblike dopisnega izobraževanja? Tudi za najvišje kvalificirane kadre? Kako se je to pokazalo v dosedanji praksi? Kakšna finančna sredstva so bila za to potrebna in porabljena?

III.

7. Ali ima podjetje organizirano posebno kadrovsko službo, ki bi se med drugim sistematično ukvarjala s temi vprašanji? Kako je organizirana, njene funkcije in metode dela?

8. Ali ima podjetje izdelan perspektivni plan svojega razvoja in s tem v zvezi orientacijski plan potreb po kadrih v predvidenem obdobju?

9. Ali sta predvideno število kadra in njegova strokovnost usmerjena v to, da se izpolnijo potrebe glede na sedanji način proizvodnje in metode poslovanja, ali pa se v tem planu odražajo tudi že novi proizvodni postopki? Ali predvideni kader zagotavlja podjetju poslovanje po modernejših in bolj sodobnih metodah poslovanja?

IV.

10. Kakšno je stanje izobrazbe delavcev glede poznavanja našega splošnega družbenega in ekonomskega sistema in notranjih predpisov v podjetju? Kako se stanje ugotovljene izobrazbe odraža na interes delavcev za gospodarjenje v podjetju in navezanost delavcev na podjetje? Kaj ste ukrenili v zvezi s tem

izobraževanjem? Koliko sredstev je bilo za to porabljenih in koliko jih je potrebno?

11. Ali ima podjetje poseben sistem, kako seznaniti delavce in tudi najvišje strokovne uslužbence, ki prihajajo prvič v podjetje, s problematiko podjetja, njegovo zgodovino, razmerami itd.? Če ima, kako se izvaja in koliko sredstev porabite za to? Kakšna je korist tega izobraževanja?

V.

12. Kakšen je položaj glede predavateljskega kadra? Ali ima podjetje samo zadosti strokovnjakov za izobraževanje v podjetju, ali pa je navezano na strokovnjake izven podjetja? Ali si pri tem lahko pomagate s strokovnjaki iz šol in institutov? Kakšno praktično korist imate od tega?

13. Ali so obstoječi učni pripomočki ustrezni (knjige, skripta itd.)?

14. Ali učni pripomočki in zlasti program strokovnih izpitov zahteva oziroma daje prav tisto, kar smatra podjetje, da je njegovim delavcem neposredno koristno za delo v podjetju?

15. Kako vplivajo na potek izobraževanja ostali zunanji činitelji (oddaljenost od delovnega mesta, oddaljenost od šolskih središč, sistem nagrajevanja in pokojninski sistem itd.)? Kaj je podjetje ukrenilo za premagovanje vsaj nekaterih od navedenih ovir? Ali je bilo to zvezano s posebnimi finančnimi izdatki za podjetje?

ANALIZA REZULTATOV ANKETE

Skupno je bilo anketiranih 60 podjetij in to: 3 metalurška, 3 tekstilna, 3 čevljarska, 1 gumarsko, 9 kovinskih, 5 pohištvenih, 3 rudniki, 3 predelovalna, 5 kemijskih, 2 steklarski, 4 papirniška, 7 gradbenih, 2 prometni, 4 hotelska, 1 trgovinsko, 1 farmacevtsko in 4 kmetijska podjetja.

Odgovore na anketo niso poslala štiri podjetja, tako, da smo pri analizi upoštevali skupaj 56 podjetij.

Poleg tega smo poslali anketo trem republiškim zbornicam: obrtni, trgovinski in gostinski ter vsem okrajnim ljudskim odborom.

Analiza odgovorov nam je pokazala naslednje stanje:

I.

V podjetjih je stanje kadra po mnenju podjetij glede na sedanjo zasedbo po številu v glavnem zadovoljivo. Problem predstavlja predvsem nekvalificirana delovna sila, ki je primanjkuje v gradbeništvu, v Mariborski tekstilni tovarni in Papirnici Količevo.

Manj zadovoljivo je stanje glede strokovnosti. Najobčutnejše je pomanjkanje kadra z visoko oziroma višjo in srednješolsko izobrazbo. Od anketiranih podjetij je 26 ali 46 % podjetij navedlo, da jim primanjkujejo predvsem ekonomisti, inženirji kemije in strojni inženirji, nadalje računovodski in knjigovodski kader s srednjo ekonomsko izobrazbo ter strojni in kemijski tehniki.

Pri delavcih je največje pomanjkanje visokokvalificiranih in kvalificiranih šoferjev (predvsem za avtobuse), zidarjev, orodjarjev, tesarjev, strugarjev in ključavničarjev.

Od anketiranih podjetij ima 24 podjetij razporejene kadre po funkcionalnem sistemu, 19 pa po sistemu priznanih kvalifikacij. V 15 podjetjih imajo del kadrov razporejen po funkcionalnem sistemu, del pa po sistemu priznanih kvalifikacij.*

V pretežni večini podjetij še nimajo izdelanega sistema napredovanja kadrov. Od anketiranih ima izdelan sistem napredovanja le 8 podjetij.

Za posamezna delovna mesta rekrutirajo kadre v anketiranih podjetjih takole:

nekvalificirani in srednjekvalificirani kadri:

pretežno iz šol	v 18 podjetjih
pretežno po razpisu	v 12 podjetjih
pretežno iz nižjih delovnih mest	v 26 podjetjih

kvalificirani in visokokvalificirani kadri:

pretežno iz šol	v 22 podjetjih
pretežno po razpisu	v 9 podjetjih
pretežno iz nižjih delovnih mest	v 25 podjetjih*

II.

Posamezne kategorije delavcev glede na proizvodni proces strokovno vzgajajo v anketiranih podjetjih po sledečih metodah:

v 31 podjetjih s tečaji za izpopolnjevanje strokovnega znanja,
v 19 podjetjih s priučevanjem na delovnem mestu,
v 7 podjetjih s štipendiranjem v rednih šolah,
v 4 podjetjih s sistemom posebnih instruktorjev v delovnem procesu,
v 2 podjetjih z uvajalnim sistemom,
v 2 podjetjih v posebnih strokovnih šolah,
v 1 podjetju s posebnimi tečaji pred nastopom delovnega mesta.

Za vzgojo strokovnih kadrov je 43 anketiranih podjetij porabilo skupaj 261 556 187 din. (Ostala podjetja niso odgovorila na to vprašanje.)

91 % anketiranih podjetij je pritrdilno odgovorilo na vprašanje, ali naj se višje in najvišje kvalificirani kadri črpajo tudi z vrst že zaposlenih v podjetju, ki podjetje poznajo in so šli skozi predhodne faze strokovne izobrazbe. V 84 % teh podjetij pošiljajo take kadre na srednje in visoke šole in jih štipendirajo, v 17 % podjetij jih vključujejo v večerne šole ali šole za odrasle, v ostalih podjetjih organizirajo v ta namen posebne tečaje ali vključujejo svoje kadre v mrežo dopisnega šolstva. V treh od anketiranih podjetij so organizirali posebne grupe za izredni študij na fakultetah.

Od anketiranih ima 16 podjetij organiziran center za strokovno izobraževanje.

Devet od anketiranih podjetij so ustanovitelji strokovnih šol, in sicer: železarsko industrijske, metalurškega oddelka TSŠ, industrijske tekstilne šole,

* V podjetjih, kjer imajo zaenkrat uvedena oba sistema se uveljavlja funkcionalni sistem, niso pa ga uspeli prilagoditi že vsem delovnim mestom.

* Prikazane številke niso absolutne, ker se različne oblike rekrutiranja kadrov med seboj prepletajo. V prikazanih številkah je upoštevan način, ki prevladuje.

čevljarskega odelka TSŠ, srednje gumarske šole, strojnega oddelka TSŠ, industrijske kovinarske šole, oddelek pohištvene stroke TSŠ. Pet podjetij je soustanovitelj podobnih strokovnih šol.

III.

44 % anketiranih podjetij ima organizirano kadrovsko službo, ki se med drugim sistematično ukvarja tudi z vprašanjem strokovnega izobraževanja kadrov. V 56 % podjetij obstaja še stara personalna služba v sestavi splošnega oddelka, sekretariata itd.

V 83 % anketiranih podjetij imajo izdelan perspektivni plan svojega razvoja in s tem v zvezi orientacijski plan potreb po kadrih v predvidenem obdobju. Predvideno število kadra in strokovnost sta usmerjena ne samo na izpolnjevanje potreb glede na sedanji način proizvodnje in metode poslovanja ampak se v tem planu odražajo tudi že novi proizvodni postopki. V vseh teh podjetjih predvideni kader zagotavlja podjetjem poslovanje po modernejših in bolj sodobnih metodah poslovanja.

IV.

Izobrazba delavcev glede poznavanja našega splošnega družbenega in ekonomskega sistema ter notranjih predpisov je po odgovorih anketiranih podjetij v 6 podjetjih zadovoljiva, v 14 podjetjih nezadovoljiva; 36 podjetij na to vprašanje ni odgovorilo.

Za seznanjanje svojih delavcev z družbeno ekonomskim sistemom se poslužujejo podjetja različnih oblik. Tako so za vse člane kolektiva organizirali v

13 podjetjih seminarje,
11 podjetjih tečaje,
2 podjetjih večerne politične šole.

V 7 podjetjih seznanjajo člane kolektiva z družbeno ekonomskim sistemom na sindikalnih sestankih ali sestankih ekonomskih enot.

Šest od anketiranih podjetij izdaja v ta namen svoj bilten.

V nekaterih od anketiranih podjetij so organizirali izobraževanje o družbeno-ekonomskem sistemu le za člane delavskih svetov in upravnih odborov in to v

13 podjetjih seminarje,
3 podjetjih tečaje,
1 podjetju predavanja.

Pri izobraževanju članov kolektiva o družbeno ekonomskem sistemu se povezujejo nekatera podjetja z delavskimi univerzami. Tako je na seminarje, ki jih je organizirala delavska univerza za člane delavskih svetov in upravnih odborov poslalo člane svojih samoupravnih organov 12 podjetij, na tečaje pa šest. V šestih podjetjih je delavska univerza organizirala seminarje za vse člane kolektiva.

V 16 od anketiranih podjetij je bilo za izobraževanje v družbeno ekonomskem sistemu uporabljeno skupaj 6 962 788 dinarjev. Ostala podjetja porabljenih sredstev niso navedla.

Usvajalne seminarje, na katerih seznanjajo delavce in tudi najvišje strokovne uslužbence, ki prihajajo prvič v podjetja, s problematiko podjetja, njegovo zgodovino, razmerami itd., imajo organizirane v 31 ali 55 % od anketiranih

podjetij. Koristi takega sistema so predvsem v zmanjšani fluktuaciji delovne sile v prvih mesecih zaposlitve, hitrejši orientaciji novozaposlenih, lažjem vživljanju v kolektiv, hitrejšem seznanjanju s proizvodnim procesom in organizacijo podjetja, v večji produktivnosti in v upadanju nesreč pri delu.

V dveh od anketiranih podjetij seznanjajo novozaposlene s problematiko podjetja itd., z v ta namen pripravljenimi brošurami.

V.

V 69 % anketiranih podjetij imajo zadostno število predavateljskih kadrov za strokovne predmete med člani kolektiva, za poučevanje splošno izobraževalnih predmetov pa se poslužujejo predavateljev ljudske univerze ali učiteljev in profesorjev iz srednjih šol. V 7 podjetjih imajo za strokovno in splošno izobraževanje predavatelje v lastnem kolektivu; v 4 podjetjih se poslužujejo le kadrov izven podjetja. Tri od anketiranih podjetij nimajo niti lastnih niti zunanjih predavateljev.

Obstoječi učni pripomočki (knjige, skripta itd.) ustrezajo v 12 podjetjih; v 22 podjetjih jih za potrebe izobraževanja v podjetju izdelujejo predavatelji sami; v 9 podjetjih učni pripomočki ne ustrezajo, v 13 jih pa sploh nimajo.

V 24 od anketiranih podjetij učni pripomočki in zlasti program strokovnih izpitov zahteva oziroma daje prav tisto, kar smatra podjetje, da je njegovim delavcem neposredno koristno za delo v podjetju. Pretežni del ostalih podjetij ugotavlja, da so programi preveč usmerjeni na splošno izobraževalne predmete, nadalje, da so preveč teoretični, da so v določenih stvareh pomanjkljivi, v določenih pa preobširni.

Med zunanjimi činitelji, ki negativno vplivajo na potek izobraževanja je na prvem mestu oddaljenost od delovnega mesta (34 od anketiranih podjetij), nadalje oddaljenost podjetja od šolskih središč (14 podjetij), delo v izmenah (8 podjetij). Večkrat se ti vzroki tudi prepletajo. Poleg tega navajajo še pomanjkanje prostorov za učilnice; delavce, ki po odhodu iz podjetja delajo še doma na zemlji in sami niso zainteresirani za izobraževanje; žene, ki so poleg redne zaposlitve obremenjene še z delom v domačem gospodinjstvu itd.

Te ovire premagujejo podjetja z brezplačnimi prevozi, prirejanji tečajev v rednem delovnem času, smotrnim razdeljevanjem stanovanj, razvrščanjem delavcev, ki se izobražujejo, v iste izmene, s plačanimi izrednimi dopusti itd.

Podjetja navajajo, da so izdatki za premagovanje teh ovir znatni, vendar jih številčno niso prikazala.

V odgovorih na anketo, ki so nam jih poslale Obrtna zbornica LRS, Trgovinska zbornica LRS in Gostinska zbornica LRS le-te navajajo, da je bilo koncem leta 1959 zaposleno:

— v obrti skupaj 52 827 delavcev, od tega v družbenem sektorju 32 771, v zasebnem sektorju pa 20 056 delavcev in 10 526 vajencev, od tega v družbenem sektorju 4841 in v zasebnem sektorju 5685;

— v trgovini skupaj 22 023 delavcev in uslužbencev, od tega 14 764 delavcev in 7259 uslužbencev;

— v gostinstvu pa skupaj 11 069 oseb in to 7869 delavcev, 1350 uslužbencev, 158 pomožnih in honorarnih moči, 248 vajencev in 1444 privatnih gostilničarjev — imetnikov zasebnih gostišč.

Glede strokovnosti je v trgovini najbolj pereč problem delavcev (prodajalci in skladiščniki) v trgovskih lokalih in dobro usposobljenih poslovodij za te lokale. Tako bi v trgovini potrebovali 78,2 % delavcev in le 21,8 % uslužbencev.

V gostinstvu je najbolj pereč problem tehnično komercialnega t. j. vodstvenega kadra posebno za večje gostinske gospodarske organizacije kot na primer večjih sezonskih in prehodnih hotelov.

V obrti je najbolj pereče pomanjkanje kadra v gradbeništvu (kleparji, vodovodni instalaterji, elektromonterji, cementninarji, pečarji, sobni slikarji, pleskarji, instalaterji centralnih kurjav itd.) pa tudi v mnogih storitvenih in uslužnostnih strokah (kemični čistilci, dimnikarji, optiki, dežnikarji, urarji, vulkanizerji, pedikerji, knjigovezi, sedlarji, vozni ličarji, tapetniki, avtokleparji, avtomehaniki itd.).

Kadri v trgovini so razporejeni v glavnem (60—65 %) po funkcionalnem sistemu. Ta sistem je uveden povsod tam, kjer se v trgovini izvaja načelo plačila po učinku.

V gostinskih gospodarskih organizacijah se je v praksi največkrat razporejala delovna sila po funkcionalnem sistemu na posamezna delovna mesta, ki so po splošni oceni veljala za vodilna, samostojna in pomožna. Izvedena je torej kombinacija razporejanja delavcev po funkcionalnem in kvalifikacijskem sistemu. Po mnenju Obrtne zbornice LRS bo glede na specifičnost gostinskega poslovanja tudi v prihodnje treba uporabljati oba sistema.

Po mnenju Trgovinske zbornice LRS je osnovni kriterij za napredovanja v trgovini učinek po delu, to načelo bo še bolj podprto z novim sistemom izobraževanja s katerim usposabljajo delavce za konkretna delovna mesta (pomožne prodajalce, prodajalce in skladiščnike, poslovodje, oddelkovodje in glavne skladiščnike — dosedaj polkvalificirani, kvalificirani in visokokvalificirani delavci).

Glede na zvezni predpis, so bila gostinska podjetja dolžna nameščati na posameznih delovnih mestih samo osebe z ustrezno formalno kvalifikacijo, t. j. delavci so lahko napredovali samo, če so predhodno dokazali z uspešno opravljenim izpitom, da so si pridobili višjo stopnjo kvalifikacije.

Republiška obrtna zbornica je pristopila k formiranju obrtnih izobraževalnih centrov iz že razvitejših strokovnih šol ali pa se taki centri formirajo v gospodarskih organizacijah samih. Pripravlja se mreža periodičnih obrtnih šol, organizirani so pripravljalni tečaji za učence, ki nimajo dovršene osnovne šole. Izdelana nomenklatura poklicev v obrti ter predlagane nove, krajše učne dobe v nekaterih poklicih.

Delavci za vsa delovna mesta v blagovnem prometu se izobražujejo predvsem na delovnih ali učnih mestih (praktično) in v šolskih centrih še dopolnilno ali teoretično. To načelo velja tako za vajence kot za delavce, ki se priučujejo. V letu 1960 je bilo za namene strokovnega izobraževanja (vajenske šole) porabljeno 67 milijonov din.

V gostinstvu vzgajajo pomožno delovno silo s priučevanjem, kvalificirani delavci se vzgajajo v strokovni gostinski šoli ali kot vajenci, delno pa tudi z izobraževanjem v tečajih in seminarjih. Visokokvalificirane delavce vzgajajo v praksi in s prirejanjem izpolnitvenih seminarjev. V ta namen je bilo porabljenih 47 milijonov dinarjev.

Praksa republiške trgovinske zbornice potrjuje prizadevanja, da bi tudi v bodoče črpali kadre z višjo in visoko izobrazbo iz vrst že zaposlenih kadrov

z ustrezno predhodno splošno in strokovno izobrazbo in nekaj let prakse. Zato bodo v bodoče izobraževali srednje komercialiste iz vrst poslovodij ali prodajalcev v lastnih izobraževalnih centrih. V tej smeri tudi podpirajo prizadevanja višje komercialne šole, ki naj bi dajala pretežni del absolventov iz vrst že zaposlenih kadrov.

Tudi v gostinstvu je praksa pokazala, da je za delovna mesta, kjer je potrebna višja ali najvišja kvalifikacija, najbolj primeren kader med delavci, ki so že zaposleni v podjetju, seveda po dopolnilnem izobraževanju. V ta namen pošiljajo svoje delavce v strokovne šole, na tečaje in seminarje ali na prakso v večja podjetja.

Pri vseh obrtnih zbornicah se organizirajo kadrovske službe, ki bodo izdelale nove učne načrte za praktično delo v delavnicah ter programe za strokovne izpite za vse stopnje strokovnosti.

Okrajne in tudi republiška gostinska zbornica imajo organizirane v sestavu tajništev posebne oddelke ali referate za vzgojo kadrov.

Trgovinska in gostinska zbornica LRS kot tudi okrajne zbornice imajo izdelane perspektivne plane po kadrih.

Obrtne zbornice so z osebnim stikom seznanjale družbeno obrtne gospodarske organizacije z novim sistemom izobraževanja v obrti ter jih opozarjale na naloge v zvezi z izobraževanjem kadrov na konkretnih delovnih mestih ter na naloge v zvezi z dopolnilnim izobraževanjem delavcev. Dopolnilno strokovno vzgojo kadrov bodo mogle samostojno organizirati zlasti večje obrtne gospodarske organizacije, dočim bi več manjših organizacij organizirale skupno izobraževanje.

V trgovinski zbornici prilagajajo izobraževanje deloma potrebam samopostrežnih trgovin in specializaciji glede na sorodne skupine 56 strok trgovine.

Potrebe po novih kadrih v gostinstvu so določene glede na predvideno povečanje prometa in zmogljivosti gostinskih objektov, v manjši meri pa so upoštevane tehnične izboljšave in modernizacija obratov, ker te bistveno ne bodo vplivale na zmanjšanje števila delavcev v obratih, pač pa na strukturno spremembo.

Za izboljšanje stanja v izobrazbi delavcev glede poznavanja našega splošnega družbenega in ekonomskega sistema in notranjih predpisov v podjetju uvajajo trgovinske zbornice poljudno razlago snovi predmeta »osnove družbene in gospodarske vzgoje«.

Gostinske zbornice so za izboljšanje tega stanja uvedle v pripravljalne tečaje za polaganje strokovnega izpita tudi pouk o splošno družbenem in ekonomskem sistemu. Nekatere okrajne zbornice so v sodelovanju z delavskimi ali ljudskimi univerzami organizirale seminarje o družbeno ekonomskem sistemu.

Posebnih uvajalnih sistemov, s katerimi bi seznanjali delavce in tudi najvišje strokovne uslužbence, ki prihajajo prvič v podjetje, s problematiko podjetja, njegovo zgodovino, razmerami itd., v obrti, trgovini in gostinstvu nimajo.

V trgovini je občutno pomanjkanje predavateljskih kadrov tako za teoretični kot praktični pouk. Predavateljev je na splošno v strokovnem šolstvu znatno premalo, ker jim nudijo gospodarske organizacije boljše pogoje. Za seminarski in praktični pouk se poslužujejo strokovnjakov iz gospodarskih organizacij.

Gostinske gospodarske organizacije razpolagajo le s strokovnim kadrom, ki se le delno lahko uporabi tudi za strokovno izobraževanje vajencev ali delavcev, ki se priučujejo na samem delovnem mestu. Za splošno izobraževalne in poljudno strokovne predmete se poslužujejo predavateljev iz strokovnih šol, izobraževalnih centrov ali političnih organizacij.

Trgovinska zbornica LRS je dosedaj izdala 5 šolskih učnih knjig, s čemer je krila približno 65 % potreb. Ostali učni pripomočki so v pripravi. Učni pripomočki in zlasti program strokovnih izpitov zahteva oziroma daje prav tisto, kar smatrajo podjetja, da je njihovim delavcem neposredno koristno.

V gostinstvu vlada na splošno veliko pomanjkanje učnih pripomočkov, posebno strokovnih knjig. Republiška gostinska zbornica je izdala dva učbenika o strežbi, ki pa sta že pošla. Izdajajo oziroma sami pripravljajo skripta, ki izhajajo v manjšem številu in se iz leta v leto dopolnjujejo. Dosedanji programi strokovnih izpitov in tudi učni programi strokovnih šol dosedaj niso dajali tistega kar bi delavcem in obenem tudi podjetju neposredno koristilo pri njihovem delu, ker so bili ti programi prenatrpani s predmeti splošne izobrazbe in se je premalo pozornosti posvečalo usposabljanju za določeno delovno mesto.

Pri izobraževanju trgovskih kadrov je ovira v tem, da ne morejo vključiti v 8 šolskih centrov vseh interesentov, ker izvajajo pouk za odrasle v večernih urah. Kandidati, ki so preveč oddaljeni od centra zato ne morejo obiskovati pouka. Za rešitev tega problema nameravajo organizirati posebno dopisno šolo za izobraževanje delavcev v trgovini.

Velika razdrobljenost gostinskih gospodarskih organizacij oziroma njihova široka krajevna razvrstitev vpliva zelo neugodno na vključevanje gostinskih delavcev v izobraževalne tečaje oziroma seminarje, posebno, če so ti v večernih urah.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za vloge in pritožbe

POROČILO

odbora za vloge in pritožbe Ljudske skupščine LRS

Naš celotni družbeni sistem, na katerem temelji naša socialistična demokratična ureditev, predpostavlja spoštovanje zakonitosti in osebnih pravic vsakega državljana. Naša zakonodaja in sam sistem neposredne socialistične demokracije s svojimi različnimi oblikami daje široke možnosti državljanom, da soodločajo ali vplivajo na odločitve in da uveljavljajo svoje zakonite pravice. Še posebej organizirana služba pri družbenih organih ali organih oblasti — od najnižjih do najvišjih —, v obliki odborov in komisij za vloge in pritožbe pa ima posebno nalogo, da se na njih državljani svobodno obračajo v primerih, ko sodijo, da so zaradi kakršnegakoli ukrepa oblasti ali njenih posameznih organov, dalje ukrepov uprave, javnih služb itd. prizadeti v svojih zakonitih pravicah, ali ko posamezni državljani smatrajo, da obstoječi pred-

pisi ne omogočajo najboljše rešitve določenih družbenih ali njihovih osebnih problemov.

Še tako dobri predpisi ne morejo zagotoviti državljanom v vseh primerih najboljše rešitve, neredko pa predvsem subjektivne slabosti posameznikov ali posameznih organov povzročajo, da se zakonska določila ali načelni ukrepi ne izvajajo tako, kot to predvideva predvsem duh in namen zakona ali predpisa, in se zato posamezni državljan počuti prizadetega. Iz teh razlogov pa tudi praktične izkušnje specializiranih organov — odborov in komisij za vloge in pritožbe — narekujejo, da je treba tej službi tudi v prihodnosti posvetiti dovolj pozornosti.

Poleg že obstoječih odborniških komisij za prošnje in pritožbe v komunah in okrajih ter odborov za vloge in pritožbe v republiki in pri zveznih organih, so bile v letu 1960 ustanovljene v okrajih tudi stalne službe za vloge in pritožbe. Komisije oziroma odbori za vloge in pritožbe pri zveznih in republiških organih obravnavajo vloge državljanov sorazmerno z veliko pozornostjo in si prizadevajo doseči čim hitrejšo in čim pravilnejšo rešitev njim predloženih zadev, ne glede na to, kje in pri katerem forumu je treba stvar urejati. Dejstvo pa je, da se vloge in pritožbe, s katerimi se obračajo državljani na zvezne in republiške forume, v veliki večini nanašajo na zadeve, katere je treba reševati v občinah ali okrajih. Dejansko bi jih morale obravnavati odborniške komisije za prošnje in pritožbe teh organov ljudske oblasti, ki naj bi istočasno ob ugotavljanju upravičenosti ali neupravičenosti posameznih pritožb dajale ne samo predloge za rešitev konkretnih zadev, temveč tudi priporočila za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti v delu upravnih organov, javnih služb ali organov oblasti. Velik del zadev, ki sedaj obremenjujejo komisije in odbore pri zveznih in republiških organih, bi morale obravnavati in reševati službe pravne pomoči pri komunah. Dejstvo, da se državljani sorazmerno v večji meri obračajo na republiške ali zvezne odbore za vloge in pritožbe v zadevah, ki se morajo reševati v občini ali okraju, dokazuje, da delo komisij v občinah in okrajih doslej še ni zaživelo tako, da bi predstavljale bolj učinkovit organ za obravnavanje in reševanje problemov, v katerih se na njih obračajo državljani, in da državljani v številnih primerih kažejo več zaupanja v republiške in zvezne tovrstne organe. Večja aktivnost odborniških komisij občinskih in okrajnih ljudskih odborov bi lahko v precejšnji meri prispevala k utrditvi ugleda lokalnih organov oblasti, hkrati pa bi se moralo zmanjšati število vlog državljanov, ki jih dostavljajo republiškim in zveznim odborom za vloge in pritožbe.

Naš odbor za vloge in pritožbe se je ob reševanju konkretnih vlog v zadnjem letu pogosto obračal na odborniške komisije okrajnih in občinskih ljudskih odborov, bodisi da preverijo podatke in posredujejo svoje mnenje o najprimernejšem načinu rešitve zadeve, bodisi da zadevo uredijo same. Pri tem je naš odbor ugotovil, da komisije pri okrajnih in občinskih ljudskih odborih večinoma prepuščajo obravnavanje in reševanje prošenj ali pritožb državljanov upravnemu aparatu, ne da bi o reševanju vlog odločale same in da bi se dovolj poglabljale v posamezne probleme. Pogosto je prav isti uslužbenec v občini ali okraju, zoper katerega se je državljan pritoževal pri republiškem ali zveznem odboru za vloge in pritožbe ter je vlogo državljana dobil ljudski odbor za ugotovitev stanja, zopet dajal pojasnilo ali odgovor. Seveda so bili prav zaradi tega takšni odgovori za državljane večinoma ne-

gativni, utemeljeno pa se tudi vzbuja dvom v njihovo objektivnost. Naš odbor je mnenja, da takega načina dela v bodoče ni mogoče več dopuščati. Preverjanje vlog in pritožb morajo dosledno vršiti za to ustanovljene službe, ki morajo biti zasedene s kvalitetnimi uslužbenci.

Zaradi takega stanja, ki se tudi po pismu Izvršnega sveta, poslanem v prvi polovici leta 1960 vsem okrajnim ljudskim odborom s priporočili za delo odborniških komisij, ni vidno popravilo, je sklenil naš odbor, da bodo člani odbora skupno s predstavniki Urada za prošnje in pritožbe Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS obiskali vse okraje in večje občine naše republike, da bi neposredno ugotovili dejavnost njihovih komisij za vloge in pritožbe, vzroke za njihovo eventuelno premajhno aktivnost ter dali predloge za bodoče delo. Ti obiski so bili izvršeni koncem leta 1960.

Pri tem smo ugotovili, da so bile nekatere komisije po sprejemu prej omenjenega pisma Izvršnega sveta sicer kadrovsko okrepljene, vendar se na splošno kadrovska konsolidacija komisij izvaja počasi. Nekatere okrajne komisije sestavljajo v pretežni večini predsedniki občinskih ljudskih odborov, so pa tudi primeri, predvsem v nekaterih občinah, da posamezni člani komisij niso odborniki ljudskega odbora. Tako se zaradi preobremenjenosti članov in zaradi drugih razlogov, predvsem pa zato, ker odgovorni činitelji v okrajih in občinah ponekod niso posvečali dovolj pozornosti delu teh komisij, njihova aktivnost in uveljavljanje ni povečalo.

Ugotovili smo tudi, da se neka okrajna odborniška komisija od formiranja naprej sploh še ni sestala, čeprav bi morala reševati določene vloge in pritožbe, nekatere pa so se ukvarjale z zadevami, ki niti ne sodijo v njihovo pristojnost. Obravnavale so namreč pritožbe v tistih zadevah, o katerih odloča na prvi stopnji občinski ljudski odbor, ali pa so se ukvarjale z drugimi vprašanji. Zadeve, v katerih so se državljani utemeljeno ali neutemeljeno pritoževali zaradi raznih pomanjkljivosti, nepravilnosti ali krivic, pa so šle mimo teh komisij. Ponekod jih je reševal referent novo ustanovljene službe za prošnje in pritožbe, večinoma pa so vloge in pritožbe reševali neposredno tajniki ali predsedniki ljudskih odborov s pomočjo upravnega aparata, ne da bi o tem razpravljale komisije.

Nekatere okrajne odborniške komisije sicer rešujejo konkretene primere, ne izdelujejo pa tudi kompleksnejših analiz problemov, ki izhajajo iz posameznih vlog. Tega se niso lotile niti takrat, ko so bile opozorjene na potrebo podrobnejše analize dela in stanja v organih posameznih občinskih odborov, javnih služb itd. z ozirom na večje število pritožb, nanašajočih se na delo teh organov.

Zato o nekih ustaljenih metodah dela okrajnih komisij zaenkrat še ni mogoče govoriti ter glede tega še iščejo najboljše prijeme in metode.

Bolj kritično je stanje glede dejavnosti odborniških komisij pri občinskih ljudskih odborih. Medtem ko se od okrajnih komisij samo ena doslej še ni sestala, je to pri občinskih komisijah skoro pravilo. Enako kot smo ugotovili pri okrajnih komisijah, da so nekatere sicer delale, vendar ne tistega, kar bi morale, smo to ugotovili tudi pri nekaterih občinskih. Naj navedemo samo primer komisije, ki je izdajala odločbe druge stopnje na pritožbe državljanov v zvezi z dodeljevanjem socialnih podpor. Tudi občinske komisije večinoma o svojem delu niso poročale ljudskim odborom, medtem ko nekatere komisije vsako

sprejeto vlogo dajejo na sejo ljudskega odbora, kar seveda prav tako ni pravilno, saj pomeni nepotrebno obremenjevanje ljudskega odbora.

Tudi kadrovska zasedba občinskih komisij povsod ni najboljša in so doslej tako na okrajih kot na občinah odgovorni činitelji posvečali premalo pozornosti tako sestavi, kot delu teh komisij. Prav bi bilo, če bi v delu teh komisij sodelovali tudi tamkajšnji ljudski poslanci. V kolikor pa že ne bi bili tudi formalno člani komisij, pa bi se vsekakor morali bolj kot doslej zanimati za njih delo in sodelovati vsaj v obravnavanju pomembnejših zadev.

Mnenje našega odbora je, da bi morali ljudski odbori poskrbeti za to, da bodo odborniške komisije, tako okrajne kot občinske, čim prej zaživele in pričele z rednim sistematičnim delom. Še posebno nujno je to v večjih mestnih in industrijskih središčih, od koder prihaja sorazmerno mnogo prošenj ali pritožb. Poleg tega bo treba posvetiti večjo pozornost tudi pravilnemu in tekočemu delu novo ustanovljenih stalnih služb za prošnje in pritožbe. Tudi pri teh delo večinoma še ni urejeno, ker ponekod nimajo zanje na razpolago primerno strokovno usposobljenih uslužbencev, ponekod pa opravlja uslužbenec to delo poleg druge zaposlitve in zato nima dovolj časa za reševanje teh zadev.

Tako v okrajih kot v občinah bo tudi treba doseči boljšo koordinacijo vseh organov, ki obravnavajo vloge in pritožbe državljanov. To velja posebno za sodelovanje s komisijami za predloge in pritožbe pri odborih SZDL, ki ponekod že obstajajo, drugod pa jih bodo ustanovili v bližnji bodočnosti.

V preteklem letu je naš odbor reševal 107 vlog. V zvezi s temi vlogami bi opozorili samo na nekaj problemov: Po številčnosti so še zmeraj na prvem mestu pokojninske in invalidske zadeve. Državljani so v svojih vlogah v glavnem upravičeno grajali počasnost reševanja in pomanjkljivosti postopka, nepravilen odnos uslužbencev okrajnih zavodov za socialno zavarovanje do njih, skratka, subjektivne slabosti posameznih uslužbencev, ki svojega dela ne opravljajo tako, kot jih postavljajo naloge teh zavodov. V svojih vlogah pa so državljani opozarjali tudi na nekatere pomanjkljivosti v zakonu o pokojninskem zavarovanju, zaradi katerih so zelo prizadete določene kategorije zavarovancev.

Tako je bil do zadnje spremembe zakona o pokojninskem zavarovanju zelo pereč problem delovnih invalidov, ki so v zadnjih letih pred pridobitvijo pravice do starostne pokojnine zaradi invalidnosti delali na delovnem mestu nižje kategorije in so zaradi tega imeli nižje prejemke kot bi jih sicer imeli, če bi delali na mestu, za katero so strokovno usposobljeni in ki so ga tudi dejansko opravljali pred nastopom invalidnosti.

Skoraj enako številne kot pokojninske so vloge v stanovanjskih zadevah. V zadnjih letih je bilo le zgrajenih že mnogo stanovanj in odborniške komisije bi se ob obravnavanju konkretnih vlog morale tudi zanimati za to, kako se ta stanovanja razdeljujejo, ali so kriteriji za ugotavljanje prioritete pravilni in če so, ali se jih pristojni organi držijo, ali ne.

Med pritožbami v zvezi z delom in objektivnimi težavami in subjektivnimi slabostmi pravosodnih organov vzbujajo pozornost tiste pritožbe, ki grajajo počasnost postopka pred sodišči. Ob vpogledu v nekatere sodne spise smo lahko ugotovili, da dejansko preteče marsikdaj tudi več let, preden se pravnomočno končajo v bistvu povsem preproste zadeve.

V splošnem pa ugotavljamo, da je med vlogami, dospelimi na naš odbor, le malo takih, ki kažejo na določene pomanjkljivosti v naših pravnih predpisih ali v delu posameznih organov ljudske oblasti ali uprave, katerih odprava bi bila v javnem interesu. Večinoma se nanašajo na strogo osebne zadeve.

S tem navajamo samo nekatere glavne probleme iz dela našega odbora in predlagamo poročilo v razpravo.

Št. 05-48/1-61.
Ljubljana, dne 5. aprila 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Dr. Sonja Kukovec l. r. Jože Kladivar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
Administrativni odbor

POROČILO

o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS za leto 1960

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na podlagi 55. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS na seji dne 14. aprila 1961 pregledal poslovanje računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS za čas od 1. januarja do 31. marca 1961 ter zaključni račun za leto 1960. Poslovanje v tem času je bilo izvajano pravilno in so bili vsi krediti uporabljeni smotrno.

Proračun za leto 1960 je znašal po izvršenih virmanih	din	129 968 755
Pri partiji »Funkcionalni izdatki«, pozicija »Poslanske dnevnice« je bilo ugotovljeno, da letni kredit ne bo v celoti porabljen, zaradi česar se je za ureditev osebnih izdatkov republiškega proračuna odstopilo Državnemu sekretariatu za finance LRS	din	5 400 000
Po gornjem virmanu je znašal celotni proračun za leto 1960 .	din	124 568 755
Od januarja do 31. decembra 1960 je bilo porabljenih za osebne, operativne in funkcionalne izdatke skupno	din	123 869 916
Neizkoriščenih sredstev je ostalo	din	698 839

Investicijska sredstva

Za dopolnitev opreme in gradbene izpopolnitve pri zgradbi Ljudske skupščine LRS je bilo za leto 1960 odobrenih din 20 000 000. Ta znesek je bil v celoti izčrpan.

Iz navedenega pregleda sledi, da je bil proračun za leto 1960 realno postavljen in je presežek sredstev nastal le na poziciji poslanske dnevnice. Sredstva za to pozicijo pa je težko planirati, ker zavisi poraba teh sredstev od števila plenarnih sej.

Glede na to odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme to poročilo. Odbor je za poročevalca določil ljudskega poslanca Mirka Remca.

Št. 02-222/1-61.
Ljubljana, dne 14. aprila 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Mirko Remec l. r. Ivan Novak l. r.

PREDLOG SKLEPA

o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju

Na podlagi 49., 77. in 78. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) je bil na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 23. maja 1961

I. razrešen:

Vladimir Majcen kot sodnik Okrožnega sodišča v Celju, in

II. izvoljena

za sodnika Okrožnega sodišča v Celju
Mihaela Nečemar, sodnik Okrajnega sodišča v Celju in
Boris Strohsack, sodnik Okrajnega sodišča v Celju.

Št. 02-228/1-61.
Ljubljana, dne 23. maja 1961.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
Odbor za volitve

POROČILO

k predlogu sklepov o izvolitvi in razrešitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na seji dne 19. maja 1961 obravnaval predlog sklepa o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in predlog sklepa o razrešitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju in ju soglasno sprejel.

Po predlogu sklepa o izvolitvi naj se izvolita za sodnika Okrožnega sodišča v Celju Mihaela Nečemar in Boris Strohsack, do zdaj oba sodnika Okrajnega sodišča v Celju. Podatki o obeh predlaganih kandidatih so priloženi predlogu sklepa. Odbor je tudi ugotovil, da izpolnjujeta vse pogoje za predlagano izvolitev, ki jih predpisuje 46. člen zakona o sodiščih, da sta predsednik Vrhov-

nega sodišča LRS in komisija za volitve in imenovanja pri Okrajnem ljudskem odboru Celje dala pristanek za izvolitev in da so pri Okrožnem sodišču v Celju prosta sistemizirana mesta.

Tudi za razrešitev sodnika Okrožnega sodišča v Celju Vladimira Majcna so podani vsi zakoniti pogoji po 78. členu zakona o sodiščih.

Odbor za volitve predlaga Ljudski skupščini LRS, da sprejme predloge sklepov o izvolitvi in razrešitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Žmaharja.

Št. 02-223/1-61.

Ljubljana, dne 19. maja 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Ivan Žmahar l. r. Tine Remškar l. r.

POROČILO

o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja do 30. aprila 1961

SPLOŠNI PREGLED

Spremembe v gospodarskem sistemu, ki smo jih letos uvedli, to je sprememba razmerij v cenah, devizna reforma in nov način delitve dohodka gospodarskih organizacij zahtevajo določeno vsklajenost med proizvodnjo in potrošnjo, ker lahko vse družbene in ekonomske prednosti novega sistema pridejo do izraza samo v pogojih stabiliziranega tržišča.

Zvezni družbeni plan je postavil za leto 1961 kot temeljne naloge zlasti:

— povečati obseg proizvodnje in storitev na vseh gospodarskih področjih;

— zagotoviti nadaljnje naraščanje izvoza;

— v skladu z večjo produktivnostjo dela in večjo proizvodnjo doseči povečanje realne osebne potrošnje, posebno delavcev in uslužbencev;

— prizadevati si za nadaljnjo graditev in izpopolnjevanje socialističnih gospodarskih odnosov in gospodarskega sistema ter tako ustvarjati objektivnejša merila za poslovno dejavnost gospodarskih organizacij in drugih organov.

Za uresničenje gornjih smotrov poudarja plan predvsem nujno potrebo, da bodo morali vsi organi s svojo politiko skrbeti, da ostanejo posamezne oblike potrošnje, zlasti investicijske, v planskih proporcih, nadalje, da mora biti politika vseh organov usmerjena v varčno razpolaganje s sredstvi in v ustvarjanje ustreznih rezerv. Tako je bila osnovna naloga gospodarske politike v planu za leto 1961, da se odpravijo vzroki, ki so v letu 1960 privedli do neskladnosti med razpoložljivimi blagovnimi fondi in povpraševanjem.

Analiza gibanja jugoslovanskega gospodarstva v prvih štirih mesecih letos, ki jo je pripravil Sekretariat ZIS za splošne gospodarske zadeve, je ugotovila, da se lanskoletno nesorazmerje med proizvodnjo in vsemi oblikami potrošnje nadaljuje, kar vodi k nadaljnjemu povečanju cen in življenjskih stroškov ter deficita v zunanjetrgovinski menjavi. Če bi se te tendence še

nadaljevale, bi lahko ogrozile uresničevanje temeljnih nalog letnega pa tudi perspektivnega družbenega plana. Razvoj gospodarstva v LR Sloveniji v tem obdobju sicer kaže, da so te tendence nekaj manj izrazite, vendar velja osnovna ocena razvoja gospodarstva FLRJ tudi za gospodarstvo v LR Sloveniji.

Temeljni podatki o gibanju gospodarstva v obdobju januar—april potrjujejo gornje ugotovitve.

	LRS		FLRJ
	1960/1959	1961/1960	1961/1960
Industrijska proizvodnja	116	111,3	109
Produktivnost dela v industriji	110	107	103
Zaposleni v gospodarstvu	106	107	109
Izvoz	113	113	102
Uvoz	190	92	90
Investicije v osnovna sredstva skupaj	151	124	129
— iz zveznih virov	140	74	108
— iz decentraliziranih virov	154	136	140
Proračuni	127	129	128
Dohodki prebivalstva	120	127	120
Osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu	128	132	123
Življenjski stroški	112	111	108
Realni osebni dohodki na zaposlenega v gospodarstvu	108	111	107
Splošni indeks cen na drobno	108	109	107

Podatki kažejo, da obstaja nevsklajenost med dinamiko povečanja proizvodnje in proizvodnosti dela ter med dinamiko potrošnje. Industrijska proizvodnja in proizvodnost dela naraščata v LR Sloveniji počasneje kot lani. Industrijska proizvodnja je sicer dosegla predvideno stopnjo rasti (11 %), vendar v glavnem zaradi visokega povečanja proizvodnje električne energije (za 39 %). Padec proizvodnje v aprilu, težkoče pri preskrbi s surovinami, zlasti iz uvoza ter dosedanji odnos podjetij do lastnih obratnih sredstev, opozarjajo, da se utegne proizvodnja zmanjšati, če delovni kolektivi ne bodo vlagali vse napore za zvišanje proizvodnje, zlasti pa racionalno uporabo razpoložljivih sredstev. Nasprotno pa se vse oblike potrošnje gibljejo iznad ravni proizvodnje. To velja posebno za investicije v osnovna sredstva, ki so za 24 % večje kakor v istem obdobju lani, čeprav družbeni plan predvideva le 3 % stopnjo povečanja. Pri tem je značilno, da je stopnja vlaganja v osnovna sredstva tako visoka zaradi izredno velikega povečanja iz decentraliziranih virov, ki znaša 36 %.

Proračunski izdatki so se povečali za okoli 29 %, pri čemer so se zlasti povečali izdatki proračunov občinskih ljudskih odborov (za 37,4 %). Pri tem pa je upoštevati, da so občinski ljudski odbori prevzeli letos vrsto novih nalog.

Skupni dohodki prebivalstva so se dvignili za 27 %, pri čemer so se povečali osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu za 32 %, dohodki kmetov pa za 13 %. Realni osebni dohodki na zaposlenega v gospodarstvu so se dvig-

nili za 11 %, izven gospodarstva pa za 7 %. Gibanje kupne moči prebivalstva in cen v zvezi z gibanjem zaposlenosti in manjšo stopnjo povečanja proizvodnje opravičuje oceno, da se utegnejo življenjski stroški še nadalje povečavati.

Vrednost izvoza iz LR Slovenije je letos v obravnavanem obdobju za 13 % večja kot lani, s čimer smo dosegli 31 % izvoznega plana. Poudariti je treba, da je do pomembnejšega povečanja izvoza prišlo v januarju (za 54 %), medtem ko je v nadaljnjih treh mesecih letošnji izvoz le za okoli 4 % višji kot v istem času lani. Na raven izvoza je letos vsekakor vplivala močno povečana notranja potrošnja.

Iz podatkov o gibanju gospodarstva izhaja, da se razpoložljiva sredstva tudi v LR Sloveniji uporabljajo enako kot v jugoslovanskem merilu, predvsem za povečanje osebnih dohodkov, splošne potrošnje in vlaganja v osnovna sredstva, premalo pa za povečanje zalog in rezerv, ki so nujno potrebne za stabilen razvoj gospodarstva. Zaradi tega na eni strani primanjkuje obratnih sredstev, na drugi strani pa se povečujejo vse oblike potrošnje, ne glede na raven proizvodnje in proizvodnosti dela.

Pri oceni gibanja gospodarstva v prvih štirih mesecih letos je treba upoštevati, da je v tem obdobju v bistvu deloval še stari gospodarski sistem in da so negativne tendence na trgu v veliki meri še posledica delovanja tega sistema. Ni tudi prezreti, da se je gospodarstvo v tem obdobju gibalo pod vplivom razprav o novem gospodarskem sistemu, kar je vnašalo v gospodarsko življenje elemente negotovosti in določene nezdrave tendence, ki so značilne za vsako prehodno obdobje. Zato je pozitiven učinek izpopolnjenega sistema gospodarjenja in nagrajevanja, zlasti izpopolnjenega sistema samoupravljanja v ekonomskih enotah, pričakovati šele v prihodnjih mesecih.

Glede na dinamiko rasti investicijske pa tudi proračunske potrošnje in na zaostajanje rasti izvoza ter glede na pomanjkanje obratnih sredstev, ki vpliva na to, da je povečevanje proizvodnje počasnejše, je zvezni Izvršni svet že sprejel oziroma predložil Ljudski skupščini vrsto ukrepov, katerih namen je, da se zagotovi stabilen razvoj gospodarstva na temelju skladnejšega gibanja proizvodnje in vseh oblik potrošnje.

S temi ukrepi naj se doseže zmanjšanje investicijskih naložb v osnovna sredstva oziroma preusmeritev sredstev za obratne namene. Nadalje naj bi se zmanjšala proračunska potrošnja. V primerjavi z začetkom letošnjega leta bo dana delovnim kolektivom možnost, da uporabijo del tekočega priliva dohodka za obratna sredstva. Povečanje depozitov in s tem kreditne mase pri Narodni banki bo omogočalo njeno intervencijo na področju obratnih sredstev. Končno je namen teh ukrepov, da se ustvarijo rezerve za zagotovitev pogojev za skladnejši razvoj gospodarstva.

Izvajanje gornjih ukrepov zagotavlja gospodarskim organizacijam, da na ekonomskih osnovah in v pogojih novega gospodarskega sistema čim uspešneje izvršujejo svoje osnovne naloge, predvsem na področju povečevanja proizvodnje. V ta namen naj delovni kolektivi kar najbolj racionalno in neposredno gospodarijo z razpoložljivimi sredstvi, dočim naj zbornice, gospodarski upravni organi in zbori proizvajalcev pripomorejo k odstranjevanju preprek, ki zavirajo ekonomsko utemeljeno gospodarjenje gospodarskih organizacij.

PROIZVODNJA

INDUSTRIJA IN RUDARSTVO

Republiški družbeni plan predvideva, da se bo letos povečala industrijska proizvodnja nasproti letu 1960 za 11 %.

Fizični obseg industrijske proizvodnje, izražen v indeksih, je po posameznih mesecih naslednji:

(⌀ 1960 = 100)

	1960	1961	Razlika
Januar	82	95	+ 13
Februar	91	98,6	+ 7,6
Marec	100	113,9	+ 13,9
April	99,4	107,7	+ 8,3

Indeksi dosežene proizvodnje kažejo, da je bila predvidena mera rasti za to leto (11 %) presežena v januarju in marcu, medtem ko je v februarju in aprilu zaostajala. V povprečju pa je bila industrijska proizvodnja v prvih štirih mesecih za 11,3 % večja kot v istem obdobju lani. Povečanje proizvodnje v štirih mesecih letos sicer ni tolikšno kot lani, vendar je glede na lanskoletno visoko raven proizvodnje še vedno zadovoljivo.

Obseg industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih, izražen v indeksih, je bil po posameznih strokah naslednji:

(⌀ 1960 = 100)

	Plan 1961	April 1961	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	I.–IV. 1961 / ⌀ 1960
Vsa industrija	111	107,7	111,3	103,7
Elektroenergija	112	122	139	117
Premog	103	98	101	100
Nafta	100	65	71	82
Črna metalurgija	105	104	102	104
Barvasta metalurgija	104	101	102	100
Nekovinska	123	112	114	105
Kovinska	112	103	113	99
Elektroindustrija	120	129	117	114
Kemična	118	112	104	106
Gradbeni material	126	94	112	70
Lesna	113	114	110	108
Papirna	108	117	125	114
Tekstilna	110	103	103	103
Usnjarska	112	108	106	105
Gumarska	123	124	131	121
Živilska	114	114	126	104
Grafična	112	107	116	109
Tobačna	103	111	120	105
Raznovrstna	—	97	101	94

Kakor vsako leto tako se je tudi letos občutno zmanjšala proizvodnja v prvih mesecih nasproti zadnjim mesecem lani. Kljub temu, da so vse industrijske stroke, razen proizvodnje nafte, presegle proizvodnjo v lanskih prvih štirih mesecih, je predvidena mera rasti dosežena oziroma presežena le v proizvodnji elektroenergije, v kovinski, papirni, gumarski, živilski, grafični in tobačni industriji, medtem ko v ostalih strokah ta mera ni bila dosežena. Zato je skupno povečanje industrijske proizvodnje, ki je bilo doseženo v prvih štirih mesecih, v veliki meri posledica visoke proizvodnje v posameznih strokah kot n. pr. v elektroenergiji in v kovinski industriji, ki s svojim velikim deležem znatno vplivata na skupni rezultat. Brez upoštevanja proizvodnje elektroenergije bi bilo povečanje industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih za nad 2 % manjše.

Izmed strok, v katerih planirani porast zaostaja, je omeniti zlasti črno metalurgijo, nekovinsko, kemično, lesno in tekstilno industrijo ter proizvodnjo gradbenega materiala, usnja in obutve, kjer je povečanje za 3 do 29 % manjše od planiranega.

Razlogi za zaostajanje so delno v tem, da nove kapacitete, ki so predvidene, še niso začele obratovati, n. pr. tekstilna industrija, industrija gradbenega materiala, usnje in obutev, nekovinska, lesna in kemična.

Nadaljnji razlog so težave v plasmanu n. pr. umetna gnojila, kozmetični preparati, zdravila, svinjsko usnje, ki ovirajo večjo proizvodnjo teh predmetov.

Razen tega je vplivala na zaostajanje proizvodnje tudi negotovost glede delovanja sprememb v gospodarskem sistemu, zlasti v pregledu cen.

Proizvodnja po namenu

V prvih štirih mesecih se je gibala proizvodnja po namenu takole:

(⌀ 1960 = 100)

	I.	II.	III.	IV.	I.–IV.	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960
Sredstva za delo	84	94	113	100	98	117
Material za reprodukcijo . .	97	99	114	110	105	111
Predmeti za široko potrošnjo	94,5	98,5	114	106	104	108

Glede na raven proizvodnje v prvih štirih mesecih lani je letos dosežena najintenzivnejša rast pri sredstvih za delo (17 %), najmanj pa pri predmetih za široko potrošnjo (za 8 %).

Gibanje proizvodnje materiala za reprodukcijo in predmetov za široko potrošnjo je podobno gibanju v zveznem merilu, medtem ko je proizvodnja sredstev za delo v hitrejšem porastu kot v zveznem merilu.

Preskrbljenost s surovinami in prodaja

Preskrbljenost s surovinami je bila v obravnavanem obdobju v glavnem zadovoljiva kljub temu, da je primanjkovalo nekaterih materialov, zlasti iz uvoza. Primanjkovalo je zlasti belo surovo železo, livarski koks, bela trafo in dekapirana pločevina, telečja koža in boks, bombažna preja in kroglični ležaji.

Mimo pomanjkanja nekaterih materialov je delno tudi nepopolnost asortimana otežkočala predvideno proizvodnjo n. pr. bombaž, surove kože, farmacevtske surovine.

Zaloge surovin so od januarja dalje v stalnem porastu, tako da so ob koncu aprila za 5,4 % večje, kot je znašalo povprečje leta 1960. Gibanje zalog je bilo dokaj različno od gibanja obsega proizvodnje, kar kaže naslednji pregled:

(Ø 1960 = 100)

Mesec v 1961. letu	Fizični obseg proizvodnje	Zaloge surovin	Razlika
Januar	95	96	+ 1
Februar	99	102	+ 3
Marec	114	103	—11
April	108	105	— 3

Po posameznih strokah je bilo stanje zalog surovin, pogonskega materiala in izdelkov konec aprila 1961 naslednje:

(Ø 1960 = 100)

Stroka	Zaloge izgotovljenih izdelkov	Zaloge surovin	Zaloge pogonskega materiala
Vsa industrija	122,2	105,4	78,9
Elektroenergija	—	—	94
Premog	130	194	28
Nafta	174	—	—
Črna metalurgija	104	123	34
Barvasta metalurgija	88	82	89
Nekovine	105	113	116
Kovinska	142	99	56
Elektroindustrija	162	121	30
Kemična	100	94	254
Gradbeni material	99	133	173
Lesna	120	123	58
Papirna	157	98	86
Tekstilna	111	86	89
Usnje in obutev	126	129	88
Gumarska	216	137	24
Živilska	100	122	152
Grafična	143	115	80
Tobačna	149	96	8
Raznovrstna	134	117	217

Zaloge izgotovljenih izdelkov so se stalno večale, razen sredstev za delo, ki so v marcu nekoliko padle. Zaloge rastejo tudi zaradi tega, ker nekatero blago ne gre v prodajo, posebno, ker asortiment ni vedno ustrezal povpraševanju.

(Ø 1960 = 100)

	Februar	Marec	April
Sredstva za delo	130	110	137
Reprodukcijski material	101	110	119
Material za široko potrošnjo	113	116	116

Stanje zalog izgotovljenih izdelkov je visoko zlasti v kovinski, papirni, gumarski in elektroindustriji.

Delovna storilnost naj bi se povečala po družbenem planu za leto 1961 v industriji za okoli 7 %. Medtem ko kaže število zaposlenih umirjeno tendenco naraščanja, je proizvodnja po posameznih mesecih nihala. Obdobje treh oziroma štirih mesecev je prekratko za ocenjevanje delovne storilnosti. Primerjava indeksa fizičnega obsega proizvodnje in števila zaposlenih delavcev pa kaže naslednje:

	I.–III. 1961 / I.–III. 1960	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960
Fizični obseg proizvodnje	112,5	111,3
Število zaposlenih delavcev	104,3	104,0
Delovna storilnost	108,0	107,0

KMETIJSTVO

Po družbenem planu za LR Slovenijo je predvideno, da se bo v letu 1961 povečal fizični obseg kmetijske proizvodnje za 10,5 %. Tako povečanje ustreza dinamiki perspektivnega razvoja za obdobje 1961—1965. V okviru tega povečanja bo poljedelska proizvodnja narasla v odnosu na ustvarjeni nivo v preteklem letu za 3,7 %, medtem ko je v živinoreji predvideno povečanje obsega proizvodnje za 9,4 %. Na osnovi sedanjega stanja pridelkov in živinoreje je možno predvidevati, da bo letošnji načrt možno realizirati in celo preseči. Vse poljščine so v dokaj zadovoljivem stanju, nastavek v sadovnjakih in vinogradih je prav dober, v živinoreji pa proizvodnja mesa ustreza dinamiki pitanja. Spomladanska slana je zadela deloma samo nekatere predele na Primorskem in tako zmanjšala pridelek češenj in breskev.

Organizirana poljedelska proizvodnja

Organizirana poljedeljska proizvodnja je zajela v LR Sloveniji okrog 89 000 ha površin (po stanju konec aprila). V primerjavi z družbenim planom LRS za leto 1961 (129 240 ha) znaša realizacija 66 %. Vzroki za nižjo realizacijo so predvsem v subjektivnih faktorjih, kajti glavno kampanjo za sklepanje kooperacijskih pogodb so zadruge porabile za združevanje in reorganizacijo. Tudi ostale družbene organizacije so premalo vplivale na stalno delo v tej smeri. Poleg tega zadruge do preteklega meseca niso imele potrebnih strokovnih kadrov. Nekaj je prispevala k znižanju realizacije tudi moča ob jesenski setvi. Odloke o minimalnih agrotehničnih ukrepih je izdalo 56 občin. Proizvajalci so se zaradi teh odlokov deloma vključili v kooperacijo z zadrugo, deloma so zadostili določilom odlokov izven kooperacije, en del pa odlokov ni izvedel. Izven kooperacije so bili izvedeni minimalni agrotehnični ukrepi

na 34 000 ha, od tega odpade največ na travnike. Če to število prištejemo k realizaciji organizirane proizvodnje, potem se domala približamo postavljenemu letošnjemu planu. Opozoriti pa je treba na pojav, da marsikatera občina odlok sicer izda, kasneje pa ne spremlja izvajanja odloka in ne podvzema z zakonom predvidenih sankcij.

Živinoreja

Po statističnih podatkih popisa s 15. I. 1961 je razvidno, da število goveje živine stalno narašča. Od leta 1959 se je število glav dvignilo od 486 000 na 591 000 glav v letu 1961. S tem je bilo doseženo največje število govedi v Sloveniji.

Število prašičev se je v teku leta 1959 zmanjšalo od 550 000 glav na 509 000, v. l. 1960 pa ponovno dvignilo in doseglo 514 000 glav. Število prašičev se je dvignilo zaradi dobre letine krompirja.

Število konj je padlo v omenjenih dveh letih za 5000.

Število perutnine je naraslo od 2 022 000 na 2 237 000.

Na porast živinoreje je imel odločilni vpliv porast v družbenem sektorju in okolnost, da je notranja dinamika črede na družbenem sektorju mnogo hitrejša in kvalitetnejša kakor nekoč. Število govedi v družbenem sektorju je v zadnjih dveh letih naraslo od 18 000 glav na 54 000, kar je 10 % od celotnega števila govedi v Sloveniji. Število prašičev je naraslo od 7000 na 21 000 glav, število perutnine pa od 33 000 na 369 000 kos, kar znaša 17 % celotnega števila perutnine.

Organizirano pitanje goveje živine kaže v prvih štirih mesecih močno preorientacijo na pitanje starejših živali, zaradi česar se dosega večja teža po glavi. V zvezi s tem je bila po letnem planu predvidena skupna teža govedi, z realizacijo v štirih mesecih, prekoračena za 7 %.

Letni plan pitanja telet (baby beef) je realiziran v tem obdobju s 24 %, plan ostalega pitanega goveda je bil dosežen s 140 %, plan pitanja mlade govedi s 13 %, govedi za pleme pa s 17 %.

V prodaji goveje živine je zastoj zaradi zmanjšanega izvoza. Zastoj v prodaji govedi je močno vplival na povečani zakol telet. Iz gornjih vzrokov organizirano pitanje telet zaostaja za planskimi predvidevanji.

Prav tako zaostaja za planom organizirano pitanje prašičev. V omenjenem obdobju je bil letni plan pitanja mesnatih prašičev izpolnjen 20 %, plan mastnih prašičev pa 40 %.

Letni plan reje piščancev za cvrtje je bil realiziran s 24 %.

GOZDARSTVO

V področju blagovnega prometa z lesom se ugotavlja. da kupci zavlačujejo ali začasno ne prevzemajo lesa, v tem tudi ključnih sortimentov, kakor so hlodovina, jamski in celulozni les. Zato les odteka drugam in se je bati, da bo ob tem v zimski sezoni ponovno nastopilo pomanjkanje nekaterih gozdnih sortimentov.

Prevzem lesa zaostaja verjetno zato, ker kupci plačujejo les zelo neredno (tako n. pr. ima GG Maribor 150—180 milijonov terjatev, KZ Črna na Koroškem okrog 45 milijonov itd., medtem ko so lani take terjatve znašale komaj

tretjino letošnjih zneskov). V zvezi s tem gozdnogospodarske organizacije tudi ne morejo izpolnjevati obveznosti do gozdnih skladov. Vsekakor bodo morali proizvajalci in kupci lesa na načrtnejši in dolgoročnejši način medsebojno urediti dobave in plačevanje lesa ter se pri problemu urejanja obratnih sredstev bolj nasloniti na lastne finančne možnosti ter krepiti lastne vire obratnih sredstev.

V smeri stabilizacije lesnega tržišča in ustvarjanja enotnih oblik prometa z lesom v vsej FLRJ je Zvezni državni sekretariat za blagovni promet v tem obdobju izdal vrsto predpisov (uveljavljanje standardov, obeleževanje gozdnih sortimentov, uvedba evidence in kontrole cen za pretežni del gozdnih sortimentov, plafoniranje cen hlodovine iglavcev itd.), za katerih uveljavljanje in spopolnitev bodo potrebni ne samo napori gospodarskih organizacij samih, ampak tudi intenzivnejše sodelovanje proizvajalcev in kupcev lesa, ki naj bi se kazalo v dolgoročnih pogodbah v proizvodnji in oddaji lesa.

Nedavno plafoniranje cen za hlodovino iglavcev je bilo izvršeno na nižji ravni od doseženih cen konec leta 1960, s katerimi so gozdnogospodarske organizacije kalkulirale proizvodne stroške za leto 1961. Iz tega sledi, da se bodo tiste gospodarske organizacije, ki ne bodo mogle prigospodariti sredstev za lastne sklade in za zagotovitev osebnih dohodkov, morale individualno obračati na zvezni organ za cene in individualno dokumentirati morebitno višjo ceno za posamezne gozdne sortimente.

V mesecu aprilu je bil sprejet zvezni temeljni zakon o gozdovih. S tem v zvezi bo potrebno pripraviti tudi republiški zakon o gozdovih in številne druge predpise in izvajati ukrepe, za katere so po tem zakonu pooblaščene republike. Trenutno je izdelan osnutek republiškega zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini, ki je najnujnejši, ker mora biti uveljavljen dne 1. julija 1961. Vzporedno s tem je pripravljeno gradivo za uredbo k temu zakonu, ki bo prav tako morala biti uveljavljena dne 1. julija 1961.

Drugi predpisi, zlasti republiški zakon o gozdovih, bo pripravljen do prvega jesenskega zasedanja Ljudske skupščine LRS.

V zvezi z organiziranjem gospodarjenja v zasebnih gozdovih smo izdali več kot polovici novih kmetijskih zadrug privolitve za novo registracijo v področju gozdarstva. Hkrati se v samih zadrugah utrjuje notranja organizacija in se podobno kot pri gozdno-gospodarskih organizacijah vršijo intenzivne priprave za uvedbo ekonomskih enot.

Vprašanje produktivnosti in še problem pomanjkanja gozdnih delavcev se rešuje z uvajanjem mehanizacije in racionalizacijo in to zlasti pri tistih delih, kjer ju doslej ni bilo. Tako je letošnjo zimo bilo nabavljenih 150 motornih žag, ki jih imajo sedaj vsa gozdna gospodarstva in tudi nekatere zadruge, naročenih pa je nadaljnjih 500 takih žag in še nekatera druga mehanizacija za sečnjo in gojenje gozdov.

Ker so gospodarske organizacije letošnjo pomlad izvršile le 25 % od skupnega predvidenega obsega krčenja gozdov in snovanja plantaž, bo treba poletni čas, ko ta dela v glavnem počivajo, izkoristiti za priprave na jesensko akcijo in pri tem uporabiti dosedanje izkušnje. Dobro se je obnesla v ta namen nabavljena težka mehanizacija, pri kateri se je izkazalo, da je pri zemeljskih delih vsestransko uporabljiva, k njej pa bo treba preskrbeti še več priključkov.

GRADBENIŠTVO

Po podatkih Zavoda za statistiko LRS je bila gradbena proizvodnja sledeča:

	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	Indeks
vrednost vseh del v milij. din	10 523	14 596	139
od tega: gradbena dela	8 014	10 773	134
obrtniška dela	2 509	3 823	152
opravljene ure delavcev pri graditvah v 000	17 352	18 769	108
povprečno število delavcev pri graditvah	25 970	27 072	104

Družbeni plan za leto 1961 je predvidel nasproti letu 1960 večji obseg gradbene proizvodnje za 10 %. Na osnovi podatkov za prve štiri mesece, po katerih je nasproti istemu obdobju lani vrednost gradbene proizvodnje višja za 39 %, ob istočasnem povečanju števila opravljenih ur delavcev pri graditvah za 8 % in zaradi višjih cen gradbenih storitev, cenimo, da je izvršeni obseg del višji od predvidevanj plana.

V prvih štirih mesecih so bile kapacitete gradbenih podjetij dobro zasedene. Na visoki obseg gradbene proizvodnje so vplivale ugodne vremenske razmere in v glavnem zadostne količine gradbenega materiala.

V letošnjem letu je značilno, da se je že v začetku leta začela javljati tendenca povišanja cen gradbenih storitev. Na osnovi višjih poslovnih stroškov, povišanih osebnih dohodkov in spremenjenega načina delitve dohodka skušajo doseči gradbena podjetja višje cene, ki so po oceni Biroja gradbeništva Slovenije za 20 do 30 % višje kot lani. Na to so predvsem vplivale višje cene gradbenega materiala, ki stalno naraščajo in so nasproti povprečnim cenam leta 1960 višje v aprilu za 11 % (opeka za 29 %, cement za 8 %, deske za 6 %, železji in okensko steklo za 3 %).

Višje cene gradbenih podjetij in negotovost investitorjev glede razpoložljivih investicijskih sredstev ima za posledico, da so sklenjene pogodbe za prevzem del v splošnem le začasne in da tako gradbena podjetja še vedno nimajo pregleda o predvidenem obsegu letošnjih del.

Položaj gradbenih podjetij glede razpoložljivih obratnih sredstev se je močno poslabšal zaradi visoke vezave sredstev v neplačanih situacijah, kot je razvidno iz sledečih podatkov Narodne banke:

v milijonih din

	30. IV. 1960	30. IV. 1961	Indeks
Obratna sredstva	6412	7225	113
Neplačane situacije	1663	3048	183
Vezava v %	26 %	42 %	

Pri gornjem je poudariti, da se je tudi močno povišala višina neplačanih situacij iz prejšnjega leta, ki je narasla od 576 milijonov din lani na 836 milijonov din letos ali za 45 %.

Po posameznih virih, iz katerih bi morale biti le-te plačane, ugotavljamo močno povečanje dolgov iz družbenih investicijskih skladov politično-teritorialnih enot, iz lastnih skladov gospodarskih organizacij in iz skladov za kreditiranje stanovanjske izgradnje.

Visoki zneski neplačanih situacij in s tem povezane težave gradbenih podjetij glede zagotovitve obratnih sredstev so narekovali zvezni ukrep, po katerem bodo lahko gradbena podjetja zahtevala predujme od investitorjev na osnovi sklenjenih pogodb. Zato se pričakuje, da neplačane situacije ne bodo več v tolikšni meri naraščale, ker bodo gradbena podjetja vršila predvsem le tista dela, za katera bodo dobila predujme.

PROMET

Mera rasti, ki je bila dosežena po posameznih prometnih storitvah, kaže, da se planska predvidevanja ugodno realizirajo. V vseh prometnih strokah je po podatkih Zavoda za statistiko LRS obseg storitev večji kot v prvih štirih mesecih lani, kar kaže naslednji pregled:

	I.–IV. 1960 = 100 I.–IV. 1961
Železniški promet:	
odpravljeni potniki	101
prepeljano blago	103
Javni cestni promet:	
prepeljani potniki	119
prepeljano blago	125
Pomorski promet	
promet potnikov	189
promet blaga	126
PTT promet	
telegrami	115
telefonski pogovori	103

V železniškem prometu se je povečal obseg prepeljanega blaga za 3 % nasproti štirim mesecem lani in to kljub temu, da zlasti izrabljenost prog in slabe vlečne zmogljivosti ovirajo hitrejši razvoj te panoge.

V javnem cestnem prometu se je predvsem povečal prevoz blaga, pa tudi potniški promet ne zaostaja dosti za razvojem tovornega prometa. Povečanje teh uslug so omogočile zlasti večje kapacitete, ki so v štirih mesecih letos nasproti istemu obdobju lani večje pri številu sedežev za 10 %, številu stojišč pa za 18 %. Najbolj pa so se povečale kapacitete v tovornem prometu, kjer se je v isti primerjavi skupna nosilnost povečala za 29 %.

Pomorski promet pri potnikih je za 89 %, pri blagu pa za 29 % večji kot v istem obdobju lani.

V PTT prometu nekoliko zaostaja obseg poštnih storitev (indeks 97), medtem ko število telegramov in telefonskih razgovorov stalno narašča.

ZAPOSLENOST

V obdobju januar—april se letos v primerjavi z istim obdobjem v prejšnjih letih hitreje povečuje število zaposlenih v naslednjih panogah: kmetijstvo, promet, obrt, stanovanjsko komunalna in kulturno socialna dejavnost. Čeprav je stopnja povečevanja števila zaposlenih v industriji letos le malo višja, kot

je bila lani, pa predstavlja povečanje povprečnega števila zaposlenih v industriji v obravnavanem razdobju tretjino vsega povečanja števila zaposlenih. Primerjava števila zaposlenih v obdobju januar—april za leto 1960 in 1961 je naslednja:*

	1960	1961	Indeks
Industrija in rudarstvo	184 845	194 752	105,3
Kmetijstvo	22 183	26 267	118,4
Gozdarstvo	8 938	8 464	94,7
Gradbeništvo	39 374	40 707	103,3
Promet	28 487	30 369	106,6
Trgovina in gostinstvo	37 550	40 841	108,8
Obrt	31 997	36 064	112,7
Skupaj	353 375	377 689	106,9
Stanovanjska komunalna dejavnost	6 407	8 128	126,9
Kulturno socialna dejavnost	46 412	30 454	108,4
Državni organi	30 182	50 328	100,9
Ostalo	1 893	1 890	100,0
Skupaj	84 894	90 800	107,0
VSE SKUPAJ	438 269	468 389	106,9

Družbeni plan LRS za leto 1961 je predvidel povečanje povprečnega števila zaposlenih v družbenem sektorju nasproti letu 1960 za 4,1 %. Upoštevajoč povprečno dinamiko v zadnjih petih letih, ocenjujemo, da bo znašalo število zaposlenih v primerjavi z letom 1960 in s planom za leto 1961, kot kaže naslednja tabela:

	Ocena 1961 / 1960	Plan 1961* / 1960	Ocena 1961 / plan 1961
Industrija in rudarstvo	105	104,3	101
Kmetijstvo	116	102,4	113
Gozdarstvo	95	99,6	95
Gradbeništvo	103	104,3	99
Promet	106	103,9	102
Trgovina in gostinstvo	109	100,4	108
Obrt	113	108,6	104
Skupaj gospodarstvo	106,5	104,0	102

* Podatki Zavoda za socialno zavarovanje LRS o številu aktivnih zavarovancev.

	Ocena 1961 / 1960	Plan 1961* / 1960	Ocena 1961 / plan 1961
Stanovanjsko komunalna dejavnost	125	104,1	120
Kulturno socialna dejavnost	109	105,3	103
Državni organi in ostalo	100	102,5	98
Skupaj izven gospodarstva	107	104,2	103
VSE SKUPAJ	106,7	104,0	102

* V dokumentaciji k družbenem planu LRS za leto 1961 je leto 1960 ocenjeno, dočim tu upoštevamo dejansko realizacijo v letu 1960.

BLAGOVNI PROMET

1. Notranja trgovina

Po podatkih Zavoda LRS za statistiko in Narodne banke se je promet trgovine na drobno za široko potrošnjo povečal v obdobju januar—april 1961 nasproti istemu obdobju lani po vrednosti za okoli 24 %. Ker so se v tem času dvignile cene, količinski promet ni narasel v istem razmerju, temveč manj. Če primerjamo indekse porasta vrednostnega prometa trgovine na drobno z indeksom porasta maloprodajnih cen (108), lahko na grobo ocenimo, da je za široko potrošnjo količinsko povečanje prometa v prvih štirih mesecih letos nasproti istemu obdobju lani za okoli 15 %. Ker je bilo prodano v tem obdobju tudi še drugim potrošnikom trgovine na drobno za 10 % več blaga kot lani, je skupni promet trgovine na drobno narasel samo za 20 %, upoštevaje dvig cen pa količinsko za približno 12 %. Blagovni indeks cen na drobno se namreč dviga že vse leto in znaša v aprilu 1961 nasproti aprilu 1960 110. Najbolj je v tem obdobju za ta dvig vplivalo povečanje cen za prehrano, ki so se dvignile za 13 %, cene za industrijske izdelke pa so se dvignile za 7 %. Precejšnje je tudi povečanje cen za obrtne storitve (za 27 %) in za kulturne storitve (35 %). Če upoštevamo dvig cen zgoraj navedenih skupin, znaša skupni indeks cen na drobno v aprilu 1961 za 9 % več kot v aprilu 1960.

O tem, kako se je gibala notranja struktura prometa po vrstah blaga, podatkov ni na razpolago, pač pa o spremembah te strukture lahko sklepamo iz sprememb prometa nekaterih specializiranih trgovin, ki je bil:

	januar–marec 1961 / januar–marec 1960
Živilska stroka	123
Tekstil	122
Obutev	138
Železnina	103
Elektromaterial	108
Tehnične trgovine	107

	januar–marec 1961 / januar–marec 1960
Kurivo	128
Gradbeni material	76
Pohištvo	117

V prvih štirih mesecih letos je bila trgovina navezana v glavnem le na jugoslovansko proizvodnjo in na obstoječe zaloge, ker se je uvoz blaga za široko potrošnjo letos zakasnil. Decembra lani je promet trgovine na drobno nenavadno porasel, januarja in februarja letos pa neobičajno padel. V marcu in aprilu se je promet normaliziral na trendu običajnega porasta lanskega prometa.

Vrednost zalog trgovin na drobno in na debelo ter prometa trgovine na drobno je bila letos nasproti istim mesecem lani, izražena v indeksih, naslednja:

	Zaloge		
	Trgovina na drobno	Trgovina na debelo	Promet trgovine na drobno
Januar	113	120	121
Februar	113	130	115
Marec	111	121	121
April	111	118	120

Glede na obseg in gibanje prometa v trgovini na drobno obstoječe zaloge trgovine letos stagnirajo.

S kmetijskimi pridelki je bil trg v glavnem dobro založen. Zaradi večje ponudbe, zlasti pitane goveje živine, je bila preskrbljenost z govejim mesom letos boljša kot lani. Opaža se celo zastoj v prodaji govejega mesa. V začetku leta je primanjkovalo svinjskega mesa, v zadnjih dveh mesecih pa je ponudba zadostna. Preskrba s teletino je letos boljša kot lani, vendar neredna, zaradi posebnih ukrepov o klanju telet. Glede zelenjave in sadja je bil trg navezan na nabave iz Dalmacije in na uvoz. Kvaliteta zelenjave je bila letos slabša.

V letošnjem razdobju januar—april je bila vrednost odkupa nasproti istemu obdobju lani po podatkih Narodne banke za 13 % višja. Po količini se je zlasti povečal odkup krompirja, klavnih telet in klavnih goved, katerih odkupne cene pa so letos precej višje.

2. Gostinstvo in turizem

Število gostov je po podatkih Zavoda za statistiko LRS letos v obdobju januar—april za 17 % višje kot je bilo lani v istem času. Pri tem se je število domačih gostov povečalo za 17 %, tujih pa za 20 %. Iz gibanja števila prenočitev je razvidno, da je povprečno število prenočitev na enega tujega gosta letos večje kot lani, dočim se je na domačega gosta povprečno število prenočitev letos nekoliko znižalo. Glede na poslovne enote so bile prenočitve gostov realizirane, kot sledi:

	Januar–April			
	1960		1961	
	domačih	tujih	domačih	tujih
komercialno gostinstvo	5,60	92,9	51,5	91,8
uprave zdravilišč	23,8	1,7	26,8	1,5
nekomercialno gostinstvo	20,2	7,1	21,7	6,7
Skupaj	100	100	100	100

Povečano število gostov je vplivalo, da je bil v obravnavanem obdobju iztržek gostinstva in turizma znatno večji, kot je bil lani v istem času. Dočim je lani znašal 5269 milij. din, znaša letos 6963 milij. dinarjev ali 32 % več (podatek Narodne banke). Na višino iztržka pa vplivajo tudi višje cene za gostin-

ske usluge, saj so se zelo dvignile. Tako so cene za jedila letos v obdobju januar—april nasproti istemu obdobju lani za 31 % višje, za prenočnine pa celo za 55 %. V celoti so se gostinske usluge podražile za 37 %. Zvišane cene za gostinske usluge pojasnjujejo padec povprečnega števila prenočnin na domačega gosta ter bodo verjetno tudi vplivale na razvoj turističnega prometa v mesecih glavne turistične sezone.

Priprave za turistično sezono niso bile v letošnjem letu izvršene pravočasno in zadovoljivo. Ceniki za inozemske turiste so bili izdani šele v I. tromesečju, ceniki za domače turiste pa sploh niso bili izdani. Gostinskim gospodarskim organizacijam do konca aprila še niso bile določene družbene obveznosti od strani pristojnih LO, kar je vplivalo na nesigurnost v njihovem poslovanju. V precejšnji meri je bila izboljšana mehanizacija v posameznih obratih, dočim se zunanja ureditev objektov ter ureditev prostorov za goste predvsem v sezonskih obratih ni bistveno spremenila. Začeta investicijska dela po vsej verjetnosti ne bodo končana do pričetka turistične sezone.

3. Zunanja trgovina

Vrednost izvoza LRS je po podatkih Zavoda za statistiko LRS znašala v prvih štirih mesecih 7346 milijonov deviznih dinarjev, kar je za 13 % več kot v istem razdobju lani. S tem smo dosegli skoraj 31 % letnega plana izvoza LRS ter presegli dinamični plan za leto 1961 za skoraj 12 %. Vendar je treba poudariti, da je do pomembnejšega povečanja izvoza letos nasproti lani prišlo le v januarju (za 54 %), medtem ko je bil v nadaljnjih treh mesecih letošnji izvoz le za povprečno 4 % višji. Omeniti je tudi treba, da se je dosedanji izvoz odvijal pretežno še po starih zaključkih.

Izvoz LRS po panogah v milijon deviznih dinarjev:

	Plan 1961	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	% izpolnitve plana
Industrija	18 360	5118	5500	107	30
Kmetijstvo	4 781	1245	1680	135	35
Gozdarstvo	659	139	166	119	25
Skupaj	23 800	6502	7346	113	31

Izvoz FLRJ po panogah in v milijardah deviznih dinarjev:

	Plan 1961	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	% izpolnitve plana
Industrija	136,7	35,7	37,3	104	27,3
Kmetijstvo	40,2	13,2	12,2	93	30,3
Gozdarstvo	4,1	0,8	1,1	133	26,8
Skupaj	181,0	49,7	50,6	102	28,0

V strukturi izvoza FLRJ je Slovenija udeležena s 14,5 %. Izvozna kvota LRS v zveznem družbenem planu je predvidena z 22 547 milijoni deviznih

dinarjev. Kot je razvidno iz gornjega prikaza, se je izvoz LRS odvijal mnogo ugodneje od izvoza FLRJ, tako v primerjavi s preteklim letom, kakor tudi glede izpolnjevanja plana. Vendar kaže izvoz po panogah tako v okviru LRS kakor tudi FLRJ podobno tendenco razvoja.

V izvozu LRS se je najbolj povečal izvoz kmetijstva, ki je porasel v razdobju januar—april 1961 nasproti istemu obdobju lani za 435 milijonov deviznih dinarjev ali za 35 % ter s tem izpolnil plan s 35 %. Po strokah je znašal izvoz kmetijstva:

	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	Plan 1961	% izpolnitve plana
Poljedeljstvo	369	616	182	1529	40
Sadjarstvo	13	5	46	190	3
Živinoreja	694	882	127	2491	35
Ribištvo	9	7	178	39	30
Primar. predelav. kmet. proizvod	160	159	99	532	35
Skupaj	1245	1679	135	4781	41

K povečanju izvoza v kmetijstvu je predvsem prispeval ugoden razvoj izvoza živine in mesa, nadalje povečan izvoz hmelja, ki smo ga letos razen tega izvozili po znatno ugodnejših cenah. V letošnjem izvozu poljedelskih proizvodov pa se je pojavil tudi krompir, ki ga v preteklih letih nismo izvažali.

Industrija je povečala lanskoletni izvoz le za 382 000 000 deviznih dinarjev ali za 7 %, s čimer je dosegla 30 % letnega plana. Znatneje je izvoz povečan v strokah, ki so v strukturi izvoza LRS pomembnejše in sicer tekstilna, lesna, nekovinska. V tekstilni se je povečal zlasti izvoz bombažnih tkanin, delno tudi konfekcije; v lesni se je povečal izvoz žaganega lesa iglavcev in pohištva, v industriji nekovin pa izvoz salonitnih izdelkov ter steklene in kristalne posode. Lansko-izvozno vrednost so letos presegle še naslednje stroke: kovinska, elektroindustrijska in živilska. Za lanskim izvozom pa letos zaostaja izvoz izdelkov črne in barvaste metalurgije, kemične industrije in industrije usnja. Izvoz izdelkov črne metalurgije se forsira predvsem po starih instrumentih. Pri izdelkih barvaste metalurgije je zmanjšan izvoz živega srebra, ferokroma in svinca kakor tudi nekaterih polizdelkov istih kovin. Po vrednosti je izvoz izdelkov kemične industrije nižji zaradi manjšega izvoza minija, glajenke in litopona, ker je bila proizvodnja zaradi rekonstrukcije proizvodnih obratov manjša. Ker je bil lani prve mesece izvoz glinice pomotoma vključen med kemične izdelke, letos pa ni, je izvoz izdelkov kemične industrije tudi zaradi tega nižji. Če to spremembo upoštevamo, znaša dejansko znižanje izvoza izdelkov kemične industrije le okoli 15 % in ne 37 %. V primerjavi z lanskim letom smo letos izvozili manj kvalitetnega usnja, ker ga proizvodnja ni dala. Posebej je še omeniti zmanjšanje izvoza govejega usnja, katerega izvoz po novih instrumentih ni rentabilen. Ves dosedanji izvoz je bil izvršen le po starih zaključkih.

Podrobnejši pregled je naslednji:

	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	Plan 1961	% izpolnitve plana
Lesna industrija	1532	1754	114	5746	30
Barvasta metalurg.	1088	986	96	3342	29
Tekstilna ind.	478	701	153	1723	41
Kovinska ind.	496	554	112	2143	26
Živilska ind.	354	383	108	1134	34
Industrija usnja	300	287	96	1279	22
Industrija nekov.	175	251	143	800	31
Kemična ind.	392	249	63	906	27
Elektroindustrija	95	134	141	448	30
Ostalo	303	200	62	839	24

Izvoz gozdarstva, ki je sicer v strukturi izvoza LRS neznaten, je presegel po vrednosti lanski izvoz za 19 % ter dosegel plan izvoza s 25 %.

Po namenu uporabe je bil izvoz naslednji:

v milijonih deviznih dinarjev

	I.–IV. 1960	%	I.–IV. 1960	%	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960
Material za reprodukcijo	3237	50	3174	43	98
Oprema	169	3	271	4	160
Predmeti široke potrošnje	3096	47	3901	53	126

Letošnji uvoz v prvih štirih mesecih zaostaja za lanskim za 8 %. Medtem ko smo v prvih štirih mesecih lani uvozili za 11 842 milijonov deviznih dinarjev, smo letos uvozili le za 10 945 milijonov deviznih dinarjev. Uvoz je bil višji le v januarju, dočim je v ostalih treh mesecih upadal. Najbolj se je znižal uvoz za široko potrošnjo, ki je lani znašal 17 % vsega uvoza, letos pa 11 %. Znižal se je tudi uvoz reprodukcijskega materiala, ki predstavlja pretežni del uvoza (za 5 %), medtem ko se je uvoz opreme celo nekoliko dvignil.

OBRATNA SREDSTVA

Od lanskega aprila, ko je kreditiranje za obratna sredstva iz bančnih sredstev iz dodatne emisije prenehalo, do konca decembra lanskega leta so se obratna sredstva gospodarstva povečala v LR Sloveniji za 10,5 milijard in dosegla 265,8 milijard. Od decembra lani do konec aprila letos pa so se povečala za 7,6 milijard. Struktura in gibanje obratnih sredstev po stanju konec decembra in konec aprila letos sta bili naslednji:

v milijardah

	31. XII. 1960	30. IV. 1961	Razlika
Sklad obratnih sredstev	100,8	102,0	+ 1,2
Bančna sredstva	154,1	155,5	+ 1,4
Družbeni investicijski skladi	10,9	15,9	+ 5,0
Skupaj	265,8	273,4	+ 7,6

Od vlaganj v obratna sredstva iz družbenih investicijskih skladov odpade na splošni investicijski sklad v decembru lani 6,0 milijard, v aprilu letos pa 6,5 milijard. V prvih štirih mesecih letos so se torej povečala posojila iz splošnega investicijskega sklada za 0,5 milijard, iz republiškega in lokalnih investicijskih skladov pa za 4,5 milijard. Skoraj v celoti pa so te naložbe kratkoročnega, prehodnega značaja, ker se politika vlaganj sredstev družbenih investicijskih skladov ni spremenila kljub temu, da so bile že pred letom dni ponovno poudarjene smernice, da naj vlaganja v osnovna in obratna sredstva potekajo v sorazmerju s strukturo skupnih sredstev.

Nič boljša ni situacija glede vlaganj v obratne namene iz sredstev gospodarskih organizacij. Te so v prvih štirih mesecih letos potrošile za osnovna sredstva 18,5 milijard, sklad obratnih sredstev pa se je povečal le za 1;2 milijarde. Razmerje je nekoliko ugodnejše, če upoštevamo nerazporejena sredstva iz prejšnjih let, ki jih gospodarske organizacije uporabljajo kot obratna sredstva, ki predstavljajo stalno nevarnost, da se preko izločitve na sklade prelijejo v investicije za osnovna sredstva.

Po posameznih panogah je bilo povečanje oziroma zmanjšanje obratnih sredstev naslednje:

	Sklad obratnih sredstev	Krediti	Skupaj
	Razlika stanja 30. IV. 1961 nasproti stanju 31. XII. 1960		
Industrija in rudarstvo	+ 815	+ 2914	+ 3729
Kmetijstvo	+ 275	+ 1567	+ 1842
Gozdarstvo	— 9	— 219	— 228
Gradbeništvo	+ 190	+ 611	+ 801
Promet	+ 204	— 446	— 242
Trgovina in gostinstvo	— 411	+ 938	+ 527
Obrt	+ 88	+ 332	+ 420
Stanovanjsko komunalna dejavnost, zaloge	+ 115	+ 382	+ 497
Ostali krediti	—	+ 302	+ 302
Gospodarstvo	+ 1267	+ 6381	+ 7648
Kulturna socialna dejavnost	+ 17	— 1935	— 1918
Ostalo in ostali krediti	+ 419	+ 1253	+ 1672
Negospodarstvo	+ 436	— 682	— 246
SKUPAJ	+ 1703	+ 5699	+ 7402

Pregled posojil in kreditov za obratna sredstva v gospodarstvu iz bančnih sredstev po vrstah bank je naslednji:

v milijonih

	31. XII. 1960	30. IV. 1961	30. IV. 1961 / 31. XII. 1960
Narodna banka	70 283	45 258	64,4
Komunalna banka	44 189	73 580	166,5
Jugoslovanska banka za zunanjo trgovino*	25 176	25 613	101,7
Zadružne hranilnice	14 432	10 821	75,0
Mestne hranilnice	—	30	—
Jugoslovanska investicijska banka	—	160	—
Skupaj	154 080	155 462	100,9

* Brez deviznih kreditov za osnovna sredstva.

V mesecu aprilu se je pričel prenos kreditnega poslovanja iz Narodne banke in iz zadružnih hranilnic na komunalne banke. Skupno je bilo v tem mesecu preneseno na komunalne banke za okroglo 27 milijard kreditov iz bančnih sredstev. Pregled posojil in kreditov za obratna sredstva v gospodarstvu iz bančnih sredstev, ki ga prikazujemo, nam torej ne more več služiti kot informacija o tem, koliko so posamezne banke zvišale ali znižale kreditiranje gospodarstva, marveč le kot informacija o tem, kako potekajo prenosi iz ostalih bank na komunalne banke ter kako je potekalo kreditiranje gospodarstva iz bančnih sredstev skupno pri vseh bankah.

V kolikor se problematika obratnih sredstev ne bo rešila s prerazdelitvijo ter z družbenimi in bančnimi sredstvi, lahko pride do resnih motenj v proizvodnji.

Neugodno pa je tudi to, da so zaloge surovin v industriji in rudarstvu kljub povečani proizvodnji ostale na ravni lanskega aprila, da je vedno več blokacij žiro računov, da se povečujejo neplačane obveznosti gospodarskih organizacij in da se je stanje dolžnikov gospodarskih organizacij povečalo znatno bolj kot stanje upnikov.

V kreditni bilanci je bilo predvideno, da bodo dana gospodarstvu dodatna sredstva iz bančnih sredstev postopoma od julija dalje. Pri tem pa je značilno, da bodo morale komunalne banke, na katere je bilo skoraj v celoti preneseno kreditiranje gospodarstva, vrniti do konca junija kredite odobrene za likvidnost v znesku 5,2 milijard ter postopoma odplačati še uvozne kredite v znesku 1,5 milijarde in kredite gradbenih podjetij v znesku 1,5 milijarde. Posledica tega bo nadaljnje znižanje kreditov za obratna sredstva gospodarstvu.

Ob tej situaciji je še zlasti občutno, da komunalne banke nimajo možnosti, da bi kreditirale normalno nastajajoče sezonske potrebe kot na primer za volnene izdelke, kože, konfekcijo, učila, odkup kmetijskih pridelkov itd.

Poleg tega nastopajo dodatne potrebe po obratnih sredstvih za povečanje zaloge gotovih izdelkov pri onih gospodarskih organizacijah, ki so omejile prodajo nerednim plačnikom. Tako so se na primer povečale zaloge izdelkov v industriji in rudarstvu po stanju konec aprila lani in letos za 31 %, v trgovini pa za 15 %.

Neplačane situacije za izvršene investicije se množijo in znašajo konec aprila letos preko 3 milijarde dinarjev, kar pomeni skoraj polovico vseh obratnih sredstev gradbenih podjetij. Situacija obratnih sredstev z avansi verjetno ne bo bistveno olajšana, ker nekatere večje gospodarske organizacije in stanovanjski skladi nimajo dovolj razpoložljivih sredstev.

Situacija na področju obratnih sredstev nujno terja še nadaljno orientacijo gospodarskih organizacij na lastna sredstva in na sredstva družbenih investicijskih skladov na eni strani, na drugi strani pa vsestransko skrb vseh gospodarskih organov in bank, da ne bi bila zaradi pomanjkanja obratnih sredstev proizvodnja ovirana.

OSEBNA POTROŠNJA

1. Denarni dohodki in izdatki prebivalstva

(podatki Narodne banke)

	januar 1960	april 1961	Indeks
Denarni dohodki v milijonih dinarjev:			
Dohodki delavcev in uslužbencev			
v gospodarstvu	26 249	34 581	132
izven gospodarstva	8 333	10 618	127
nagrade in honorarji	1 584	2 223	140
skupaj	36 166	47 422	131
Dohodki prebivalstva od socialnega zavarovanja			
pokojnine in invalidnine	4 537	6 085	134
otroški dodatki	2 920	3 172	109
razna nadomestila	893	1 110	124
ostalo	1 530	1 648	108
skupaj	9 880	12 015	122
Dohodki od kmetov			
odkupov	9 278	10 533	113
prevozov	523	594	113
skupaj	9 791	11 127	113
Dohodki privatnih obrtnikov od socialističnega sektorja	1 109	1 235	111
Ostali dohodki	12 932	16 602	128
VSE SKUPAJ	69 817	88 404	127
Denarni izdatki v milijonih dinarjev:			
Izdatki za blago in usluge			
v trgovinski mreži	38 400	46 576	121
v gostinski mreži	5 269	6 963	132
v socialistični obrti	1 789	2 089	117
skupaj	45 458	55 628	122
Ostale usluge	5 552	7 189	129
Kmečka dohodnina	2 107	2 527	120
Davki, takse in podobno	1 677	1 670	100
Ostali izdatki	10 873	15 457	142

2. Življenjski stroški

Nasproti marcu so se življenjski stroški v aprilu povečali zaradi podražitve hrane (za 2 %), storitev (za 4 %) in pijače ter tobaka (za 1 %). Tako je

povprečni indeks življenjskih stroškov v obdobju januar—april letos nasproti istemu obdobju lani višji za 11 % in po skupinah stroškov naslednji:

hrana	110
pijače, tobak	113
obleka in obutev	106
najemnina	100
kurjava in razsvetljava	116
stanovanjska oprema in higiena	107
storitve	126
kulturne potrebe	132
Skupaj	111

(Podatki Zavoda za statistiko LRS)

3. Realni dohodki zaposlenega v družbenem sektorju

	januar 1960	april 1961	Indeks
V gospodarstvu:			
skupaj osebi dohodki vseh v milij. din	26 249	34 581	132
povprečno število zaposlenih	353 375	377 689	106,9
povprečni mesečni dohodki na enega din	18 570	22 890	123
življenjski stroški	100	111	
realni osebni dohodek na zaposlenega din	18 570	20 620	111
Izven gospodarstva:			
skupaj osebni dohodki vseh v milij. din	8 333	10 618	127
povprečno število zaposlenih	84 895	90 800	107
povprečni mesečni dohodki na enega din	24 540	29 240	119
življenjski stroški	100	111	—
realni osebni dohodek na zaposlenega din	24 540	26 342	107
Za vse zaposlene skupaj:			
skupaj osebni dohodki s honorarji in nagradami v milij. din	36 166	47 422	131
povprečno število zaposlenih	438 269	468 389	106,9
povprečni mesečni dohodki na enega din	20 630	25 300	123
življenjski stroški	100	111	
realni osebni dohodek na zaposlenega din	20 630	22 800	110

PRORAČUNI

Proračunski dohodki so bili v prvem tromesečju večji kot izdatki. V aprilu pa se je to razmerje spremenilo, tako da skupni izdatki presegajo dohodke za 549,4 milijonov dinarjev.

Po posameznih proračunih so bili po podatkih Narodne banke doseženi naslednji dohodki in izdatki:

(v milijonih z eno decimalko)

	I.–IV. 1961	I.–IV. 1961	%
Dohodki*			
republiški proračun	3 311,2	4 094,9	123,7
proračuni okrajnih LO	2 363,5	3,060,3	129,5
proračuni občinskih LO	4 916,1	6 893,5	140,2
Skupaj	10 590,8	14 048,7	132,7
Izdatki			
republiški proračun	3 683,0	4 500,8	122,2
proračuni okrajnih LO	2 531,2	3 066,4	121,1
proračuni občinskih LO	5 118,2	7 030,9	137,4
Skupaj	11 332,4	14 598,1	128,8

* Vključno dotacije proračunom.

Dohodki in izdatki vseh proračunov zlasti pa občinskih so se povečali. Izdatki občinskih proračunov so se povečali zlasti zato, ker so občine prevzele letos vrsto novih nalog.

Priliv bruto proračunskih dohodkov je v primerjavi s štirimi meseci lani po posameznih skupinah dokaj različen, kar je že posledica sprememb instrumentov v letošnjem letu (n. pr. prispevek iz dohodka, prispevek iz osebnega dohodka, prometni davek, carine in zemljarina).

Zaradi sprememb instrumentov je težko ocenjevati intenzivnost priliva posameznih dohodkov, ki se je gibal takole:

	I.–IV. 1960 / I.–IV. 1961
Prispevek iz dohodka	112,5
Prispevek iz osebnih dohodkov	143,6
Prometni davek	111,9
Dohodnina	107,5
Takse	224,6
Ostalo	397,3
Skupaj	130,3

Stanje proračunskih sredstev v aprilu se je nekoliko spremenilo nasproti marcu letos, saj izkazuje 5 okrajnih in le 28 občinskih proračunov presežek dohodkov. Vsi ostali proračuni pa izkazujejo presežek izdatkov, ki znaša pri teh proračunih 1048,3 milijonov, kar kaže naslednji pregled:

		Republika	Okraj	Občine	Skupaj
Posojila iz proračunske rezerve	31. 3. 61	703,8	167,3	787,8	1658,9
	30. 4. 61	703,8	258,3	813,2	1775,3
Posojila iz rezervnega sklada	31. 3. 61	—	90,5	329,0	419,5
	30. 4. 61	—	90,5	291,4	381,9
Začasno posojilo iz skladov	31. 3. 61	—	45,0	—	45,0
	30. 4. 61	—	45,0	—	45,0
Bančni kredit	31. 3. 61	—	45,0	100,7	145,7
	30. 4. 61	—	45,0	68,2	113,2

INVESTICIJE

Investicijska potrošnja v osnovna in obratna sredstva je bila v LR Sloveniji po podatkih Narodne banke sledeča:

v milj. din

	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	Indeks
v osnovna sredstva	28 075	34 725	124
v obratna sredstva	2 575	4 698	182
Skupaj	30 650	39 423	129

Družbeni plan za leto 1961 je predvidel investicijsko potrošnjo v osnovna sredstva v višini 119,7 milijard din, kar je za 3 % višje od lanske realizacije. V prvih štirih mesecih letos je znašala ta potrošnja 34,7 milijard din ter je tako dosegla že 29 % planiranega obsega. V istem razdobju lani pa je bilo doseženo le 24 % letne realizacije.

Investicije v osnovna sredstva po virih so bile sledeče:

v milj. din

	Potrošnja		Indeksi	
	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	I.–III. 1961 / I.–III. 1960
Zvezne investicije	*5621*	*4138*	*74*	*71*
splošni inv. sklad	5041	3101	62	60
združena sredstva pri splošnem inv. skladu	361	723	200	180
proračunska sredstva	219	314	143	113

v milj. din

	Potrošnja		I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	I.–III. 1961 / I.–III. 1960
	I.–IV. 1960	I.–IV. 1961		
Republiške investicije	*943*	*1 741*	*185*	*224*
investicijski sklad	588	835	142	173
stanovanjski sklad	52	372	715	1892
proračunska sredstva	145	470	324	358
proračunski skladi	158	64	41	5
Investicije LO	*5 715*	*7 020*	*123*	*133*
investicijski skladi	1 780	2 245	126	155
stanovanjski skladi	3 580	3 659	102	106
proračunska sredstva	96	78	81	62
proračunski skladi	259	1 038	401	372
Gospodarske organizacije	*13 253*	*18 530*	*140*	*147*
amortizacijska sredstva	6 553	9 417	144	138
skladi osnov. sredstev	4 432	7 083	160	179
skladi skupne porabe	2 268	2 030	90	101
Ostale investicije	*2 543*	*3 296*	*130*	*119*
razni skladi in sredstva	1 783	2 139	120	101
bančna sredstva	760	1 157	152	163
Skupaj	*28 075*	*34 725*	*124*	*126,5*

Po panogah je bila potrošnja sledeča:

v milj. din

	Plan 1961	Potrošnja I.–IV. 1961	%	Indeks I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960
Gospodarske panoge	*79 200*	*23 061*	*29,1*	*123*
industrija in rudarstvo	39 900	11 249	28,2	114
kmetijstvo	11 400	2 800	24,6	179
gozdarstvo	1 700	425	25,0	146
gradbeništvo	2 800	663	23,7	86
promet	14 000	4 998	35,7	117
trgovina in gostinstvo	6 500	1 609	24,8	128
obrt	2 900	1 317	45,4	188
Negospodarske panoge	*40 500*	*11 664*	*28,8*	*125*
Skupaj	*119 700*	*34 725*	*29,0*	*124*

Karakteristično za investicijsko dejavnost v LR Sloveniji je, da so se v primerjavi z lanskim letom močno povečala vlaganja iz tako imenovanih decentraliziranih sredstev, t. j. iz sredstev ljudske republike, ljudskih odborov, gospodarskih organizacij in iz ostalih sredstev, medtem ko so se vlaganja iz zveznih sredstev močno zmanjšala. Po višini vloženih sredstev so se najbolj povečale investicije iz sredstev gospodarskih organizacij (za preko 5 milijard dinarjev).

Izvršitev planiranih investicij za leto 1961 je tako v gospodarskih kot tudi v negospodarskih panogah skoraj enaka. Pri tem pa so izrazito nad povprečjem investicije v obrti in prometu, kjer je letos v štirih mesecih izvršeno že 45,4 % oziroma 35,7 % vlaganj, predvidenih s planom za leto 1961.

Investicijska potrošnja v obratna sredstva je bila veliko višja kot lani, kot je razvidno iz sledečega pregleda:

v milj. din

	Potrošnja I.–IV. 1960	I.–IV. 1961	Indeks
Družbeni investicijski skladi	*1175*	*1438*	*122*
— splošni	377	541	144
— republiški	54	37	69
— lokalni	744	860	116
Gospodarske organizacije	*1389*	*3185*	*229*
— amortizacijska sredstva	148	663	448
— skladi	1241	2522	203
Ostala sredstva	*11*	*75*	*682*
— razni skladi in sredstva	11	75	682
Skupaj	*2575*	*4698*	*182*

Poleg tega so družbeni investicijski skladi v letošnjem letu odobrili visoke kratkoročne kredite z vračilnim rokom do konca leta. Ti krediti so odob-

reni iz letošnjega blokiranega priliva, ki pa ga je možno uporabiti v ta namen. Stanje teh kreditov je naslednje:

v milj. din

	Dolg skladu iz 1960	I.–IV. 1961 Potrošeno iz sklada	Vrnjeno skladu	Saldo 30. 4. 1961
rep. invest. sklad	—	1042	—	1042
lokalni invest. skladi	78	3970	845	3203
Skupaj	78	5012	845	4245

V prvih štirih mesecih je bila lanska investicijska potrošnja visoko prekoračena tudi v celotni FLRJ, kot je razvidno iz sledeče primerjave:

	I.–IV. 1961 / I.–IV. 1960	
	FLRJ*	LRS
Zvezna sredstva	108	74
Decentralizirana sredstva	140	136
SKUPAJ	129	124

* Začasni podatki.

Visoka potrošnja v FLRJ v prvih štirih mesecih je predvsem posledica višje potrošnje decentraliziranih sredstev, ki se giblje visoko nad planskimi okviri. Zvezni družbeni plan je namreč predvideval višjo potrošnjo zveznih sredstev za okoli 12 % in decentraliziranih sredstev za okoli 4 %.

Da se spravi obseg investicij v osnovna sredstva v meje, ki jih dovoljujejo materialni pogoji, in da se zagotovi stabilnost v gospodarstvu, so bili sprejeti določeni ukrepi za omejitev prerazporeditev in odlaganje razpoložljivih investicijskih sredstev in za preusmeritev sredstev v obratna sredstva.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

o obravnavi poročila o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. I. 1961 do 30. IV. 1961

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval poročilo o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja 1961 do 30. aprila 1961, ki ga je Ljudski skupščini predložil Izvršni svet LR Slovenije. Odbor je poročilo v celoti sprejel.

Glede na razpravo o tem poročilu pa smatra odbor, da je potrebno opozoriti še na naslednja vprašanja:

— Poročilo izkazuje med perečimi problemi v dosedanjem gibanju gospodarstva predvsem vprašanje nesorazmerja med gibanjem proizvodnje in

vsemi oblikami potrošnje nasproti predvidevanjem družbenega plana. Tu nastaja najprej vprašanje realnih izračunov in pa vprašanje upoštevanja vseh okoliščin, ki vplivajo na obseg teh nesorazmerij. Tako je letošnji spremenjeni sistem v gospodarstvu omogočil gospodarskim organizacijam, da sproti trošijo ves tisti del narodnega dohodka, ki ga namenijo za osebno potrošnjo, medtem ko so v prejšnjem sistemu to lahko storile šele preko delitve dohodka po zaključnem računu. To je gotovo eden izmed činiteljev, ki vplivajo na drugačno dinamiko trošenja. V določeni meri velja podobno tudi za proračunsko potrošnjo. Tudi pri investicijski potrošnji moramo upoštevati, da je utegnila na povečano trošenje vplivati posebno ugodna gradbena sezona v letošnji pomladi. Zlasti pa je treba upoštevati, da gospodarske organizacije, ki so najbolj prilagodile svoje poslovanje novemu sistemu v gospodarstvu, tudi pri investicijah gledajo veliko bolj na to, da jih vskladijo s svojimi stvarnimi zmogljivostmi in dolgoročnimi načrti. Take investicije so zato lahko v veliko večji meri odraz stvarnih gospodarskih potreb in stvarne vsklajenosti z možnostmi gospodarskih organizacij. Prav tiste gospodarske organizacije, ki v večji meri vlagajo svoj dohodek v potrebne investicije, dokazujejo, da so lahko pravilno razumele načela in cilje novega gospodarskega sistema, da so začele s pametnim in premišljenim gospodarjenjem, da svojih sredstev ne razmetavajo niti za nepotrebne izdatke niti za pretirano osebno potrošnjo. Zato tudi v taki investicijski politiki naših gospodarskih organizacij ne moremo videti samo ogrožanje naših planskih proporcev, čeprav so v tem tudi določeni elementi, ki jih s tako politiko ne moremo spraviti v sklad. K temu pa je treba dodati, da tudi centralizirana sredstva ne zagotavljajo vedno take vsklajenosti z dejanskimi možnostmi in potrebami določene gospodarske organizacije, čeprav so lahko formalno bolj vsklajene z danimi planskimi proporci.

Osnovni vzrok za tako razhajanje med planom in dejansko doseženo potrošnjo je v samem sistemu in metodologiji planiranja, ki ne ustreza sedanjemu gospodarskemu sistemu. Tako na podlagi takega načina planiranja vlečemo s seboj vse tiste težave in nesorazmerja, ki so bila značilna za prejšnji sistem. V odboru je bilo poudarjeno, da imamo v praksi celo vrsto planov, ki medsebojno niso vsklajeni. Gospodarski plan, na katerega interno računa gospodarska organizacija, ni isto kot plan občine, ta ne isto kot plan okraja itd. Tako se dogaja, da se zahteva od gospodarskih organizacij več kot dejansko zmorejo, posamezne politično teritorialne enote postavljajo svoje plane z vidika potrebnega dotoka sredstev za svoje proračune in sklade, ki pa se ne ujemajo nujno s tem, kar zmorejo in na kar računajo gospodarske organizacije. Tako se vrši določen pritisk na gospodarske organizacije, ki pa lahko edine presodijo, kaj dejansko zmorejo in ki v novem sistemu tudi nimajo interesa, da bi svoje plane nerealno zniževale ali nerealno zviševale, kar se je včasih dogajalo v prejšnjem sistemu. Prav iz takega stanja pa izhajajo največkrat nesorazmerja med planom in dejanskim gibanjem gospodarstva ter potrebe po različnih intervencijah, ki morajo nujno imeti določen administrativni karakter in ki odvračajo gospodarske organizacije od varčevanja in dobrega gospodarjenja.

Vskladitev sistema in metodologije planiranja s sedanjim gospodarskim sistemom je nujen pogoj, da bodo gospodarske organizacije svoje poslovanje lahko vskladile s takim gospodarskim sistemom in da se v bodoče v večji meri

izognemo takim nesorazmerjem med planom in dejanskim gibanjem gospodarstva. Taka nesorazmerja sodijo v preteklost in so njena tipična značilnost.

— Odbor za gospodarstvo se strinja s smernico, da je glavni vir za odpravo nesorazmerij med dejansko in planirano potrošnjo vsestranski dvig proizvodnje, ki bo ustvarila tako potrebne blagovne kot tudi denarne sklade. Vendar pa se včasih tudi ob taki pravilni politiki vrivajo še stara gledanja na absolutno prvenstvo proizvodnje. Ne gre samo za proizvodnjo samo na sebi, ampak za rentabilno proizvodnjo. Nerentabilna proizvodnja s svojim naraščanjem ne odpravlja dosedanjih nesorazmerij, ampak jih premo povečuje. Zato je treba tudi vprašanje dviga proizvodnje podrejati zahtevi stabilizacije našega gospodarstva, ki jo tako terja kot omogoča novi gospodarski sistem. Tej stabilizaciji se mora podrediti tudi planiranje. Planirati moremo samo tisto, kar dejansko zmoremo. Tudi reševanje vsake gospodarske organizacije za vsako ceno, zato ker pač proizvaja, vsaka proizvodnja pa povečuje naše blagovne sklade, ni več v skladu z našim sedanjim gospodarskim sistemom. V naših gospodarskih organizacijah mora priti jasno do izraza, da morajo s takim sistemom prevzeti nase tudi odgovornosti in posledice, ki zanje nastajajo iz gospodarskih zakonitosti, ki jih ta sistem sprošča, in da tu ni samo vprašanje ugodnosti, ki jim jih tak sistem lahko da.

— Odbor ugotavlja tudi potrebo, da v gospodarskih organizacijah, zlasti pa v ekonomskih enotah, proizvajalci kompleksno obravnavajo vprašanja gospodarjenja v celoti, tako da je tudi osebni dohodek samo komponenta vseh gospodarskih činiteljev, ki se pojavljajo v ekonomski enoti oziroma v gospodarski organizaciji. Gospodarske organizacije pa so pogosto vse preveč izolirano gledale na vprašanje osebnih dohodkov, izločeno od ostalih činiteljev gospodarjenja. Zato je prav tak način obravnavanja osebnega dohodka lahko objektivno vodil do delitve osebnih dohodkov iznad stvarnih gospodarskih zmogljivosti.

Ob tem je odbor razpravljal tudi o odnosu med gibanjem produktivnosti in osebne potrošnje. Tudi metodologija izračunavanja teh pokazateljev ni povsem ustrezna in zanesljiva, tako da v praksi po vsej verjetnosti ni takega nesorazmerja kot izhaja iz danih številk. Pri tem je veliko večji problem dviganje cen, ki pritiskajo na nominalni dvig osebnih dohodkov in je zato treba prav tu zastaviti sile, da se trg stabilizira, čeprav se odbor strinja, da je zaradi že prej navedene prakse delitve dohodka v gospodarskih organizacijah dejansko prišlo do prekoračevanja osebne potrošnje.

— Odbor je posebej razpravljal tudi o vprašanju oblikovanja cen na našem trgu in o pojavu, da trgovina pogosto realizira večji del dohodka, ki bi sicer normalno moral odpasti na proizvajalce. Mehanizem delitve dohodka med proizvajalcem in trgovcem se ustvarja preko delovanja tržnih zakonov, katerih delovanje omogoča novi gospodarski sistem. Vendar delovanje teh zakonitosti pri sedanjih pogojih ne more priti v celoti do izraza, ker je na eni strani slabo razvita trgovina, manjkajo pogosto še ustrezni pogoji na našem trgu, hkrati pa tudi naša industrija še ni posvetila potrebne pozornosti vprašanjem trga in se še premalo zanima za vse možnosti, kako bi dvignila svojo rentabilnost. Zato bi prav industrija morala biti v večji meri udeležena na dohodku, ki za trgovino danes nujno predstavlja poslovne stroške. To pa se da doseči samo takrat, ko bo tudi industrija na ekonomski način vplivala na take razlike v cenah, ki so nujne glede na splošne odnose med proizvodnjo in potrošnjo.

Končno je odbor opozoril še na to, da se še ni začela realizirati smernica, da bi gradbena podjetja začela graditi stanovanja v lastni režiji in jih prodajati kot svojo proizvodnjo, o čemer je odbor že večkrat razpravljal.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca tovariša Tineta Laha.

Št. 02-316/1-61.
Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Tine Lah l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zbor proizvajalcev

POROČILO

o obravnavi poročila o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. I. do 30. IV. 1961

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval poročilo o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja do 30. aprila 1961, ki ga je predložil Izvršni svet.

Poročilo ugotavlja, da se lanskoletno nesorazmerje med proizvodnjo in vsemi oblikami potrošnje nadaljuje, kar vodi k nadaljnjemu povečanju cen in življenjskih stroškov in do deficita v zunanje trgovinski menjavi. Če bi se ta razvoj nadaljeval, bi lahko ogrozil uresničevanje letnega pa tudi perspektivnega plana. Med dinamiko povečanja proizvodnje in proizvodnosti dela ter med dinamiko potrošnje obstaja nevsklajenost. Te slabosti se kažejo v okviru celotne Jugoslavije in tudi v Sloveniji, čeprav tu nekoliko manj izrazito. Poročilo nadalje ugotavlja, da je pri oceni gibanja gospodarstva v prvih štirih mesecih letošnjega leta treba upoštevati, da je v tem obdobju v bistvu deloval še stari gospodarski sistem, poleg tega pa da je bilo to prehodno obdobje od starega na novo, ko so razprave o novem gospodarskem sistemu vnašale v gospodarsko življenje elemente negotovosti in določene nezdrave tendence, ki so značilne za vsako prehodno obdobje.

Navedene ugotovitve poročila so bile temelj za razpravo v odboru, v zvezi s tem pa ukrepi, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet oziroma predložil Zvezni ljudski skupščini z namenom, da se zagotovi stabilen razvoj gospodarstva in uresničitev letnega in perspektivnega plana.

Predvsem je odbor ugotovil, da se je kljub že omenjenim pomanjkljivostim v preteklem obdobju industrijska proizvodnja povečala za 11 %, to je za toliko, kolikor predvideva republiški družbeni plan. Zaostajanje je opaziti predvsem pri strokah, kjer nove kapacitete še niso začele s proizvodnjo oziroma rekonstrukcije še niso končane in pri tistih, ki so imele težave s plasmajem svojih proizvodov, delno pa tudi zaradi negotovosti glede delovanja sprememb

v gospodarskem sistemu. Po mnenju odbora bodo novi gospodarski ukrepi vplivali na povečanje proizvodnje tudi pri strokah, ki zaenkrat še zaostajajo in se bo s tem že dosežena stopnja proizvodnje, ki je sicer v skladu s predvidevanji družbenega plana, še dvignila.

Člani odbora so tudi opozorili na tendenco naraščanja števila zaposlenih, ki lahko ogrozi predvideno povečanje delovne storilnosti, ki je sicer v tem razdobju dosežena. Po mnenju odbora bodo morali delovni kolektivi posvetiti temu vprašanju vso pozornost in si prizadevati za racionalno uporabo delovne sile, s tem pa za povečanje delovne storilnosti. Dvig delovne storilnosti je temeljno vprašanje, ki ga je treba sproti in nenehno reševati in tako zagotoviti boljše gospodarjenje v podjetjih.

Pri poglavju »Industrija« so člani odbora razpravljali o nekaterih konkretnih težavah posameznih strok, o vprašanju plasmaja drobnih vrst premoga, vprašanju uvoženega materiala in uvoženih surovin itd.

Daljša razprava se je razvila pri problemih kmetijstva. Člani odbora so ugotavljali, da je razvoj naših kmetijskih gospodarstev zelo intenziven, da pa bi bilo treba že sedaj skrbeti ne samo za čim večjo proizvodnjo, ampak tudi za smotrnost te proizvodnje. Čeprav je razumljivo, da so na raznih posestvih različne razmere in zato tudi različni stroški za posamezne artikle, je vendar sedanje stanje preveč neenako in obstajajo preveliki razponi pri kalkulacijskih cenah artiklov celo pri raznih obratih istega posestva. Glede na sproščene odnose, ki nastajajo na trgu, postaja vedno bolj pomembno vprašanje cenene proizvodnje, pa tudi izvažali bomo lažje, če bomo nudili primerne cene. Sredstva za kmetijsko proizvodnjo bo treba nalagati vedno bolj preudarno, z namenom, doseči ne samo v planu predvidene količine, ampak predvsem tudi v planu predvideno kvaliteto in ekonomičnost. V zvezi s tem je odbor razpravljal o padcu števila prašičev, o planu pitanja telet (baby beef) in o zastoju pri izvozu živine, o anomalijah pri izvozu sadja, o izgubah na kmetijskih posestvih itd. Člani odbora so razpravljali tudi o povečanju zaposlenosti v kmetijstvu, ki je narasla za 18 % v prvih treh mesecih v primerjavi z lanskim letom, medtem ko je za letošnje leto predvideno povečanje storilnosti na tem področju samo za 10,5 %. Čeprav je to povečanje deloma razumljivo glede na pospešeno izgradnjo kmetijskih posestev, pa bo vendar treba skrbeti, da ne bo zavzelo prevelik obseg, zlasti če upoštevamo, da je zaposlenost v zimskih mesecih v kmetijstvu na splošno manjša kot potem v poletnih mesecih.

Pri »Gozdarstvu« je odbor razpravljal o težnjah, da se ponovno znižajo cene iglavcev in o zaostajanju pri delih za krčenje gozdov in snovanje plantaž.

Člani odbora so pri obravnavi vprašanj s področja gradbeništva poudarili, da je bil glavni razlog za povečanje cen gradbenih storitev poleg večjega povpraševanja, večje investicijske izgradnje, predvsem v tem, da v času, ko je bila gradbena sezona zaradi ugodnih vremenskih razmer v polnem razmahu, industrija gradbenega materiala še ni začela s svojo proizvodnjo, temveč se je zakasnila do maja. Zato je začelo gradbenih materialov primanjkovati, kar je vplivalo tudi na cene. Odbor je razpravljal tudi o neplačanih računih investitorjev, s čimer prihajajo gradbena podjetja v težave, in o potrebi za plačilo avansov. Bil je mnenja, da bodo morala gradbena podjetja v prihodnje tudi sama več narediti, da se uredi redno plačevanje in da se bodo morala vnaprej prepričati, ali ima investitor na razpolago dovolj sredstev za financiranje; v večji meri se bodo morala posluževati možnosti, ki jim jih dajejo predpisi.

Pri razpravi o povečani proizvodnji industrije gradbenega materiala pa so nekateri člani odbora navedli pomislek, da se v glavnem povečujejo kapacitete tako imenovanih klasičnih gradbenih materialov, zaostaja pa proizvodnja tistih gradbenih materialov, ki jih terja moderni način gradnje.

Ko je odbor obravnaval probleme gostinstva, je poudaril, da položaj na tem področju terja intenzivnejše delo gostinskih zbornic in drugih organov, če hočemo, da bo v skladu s potrebami. Cene v gostinstvu so se precej povečale — za 37 % — storitve v gostinstvu pa ne ustrezajo povečanim cenam, saj je promet narasel le za 32 %, torej manj kot bi moral glede na povečanje cen. Odnos do gostov je ostal vkljub postrežnini malomaren, postrežba slaba, higiena in ureditev lokalov ne ustrezata. Z uvedbo postrežnine so se v gostinskih organizacijah spremenile samo cene, ki so se podražile. Zaskrbljujoče je nadalje dejstvo, da tudi priprave za poletno sezono niso bile izvedene zadovoljivo in pravočasno, kar bo povzročilo določen izpad pri inozemskem turizmu.

V zvezi z zunanjo trgovino je odbor razpravljal o problemih, ki jih imajo gospodarske organizacije s plačili za blago dostavljeno v tujino in o potrebi, da se zaradi dolgih plačilnih rokov daje tem organizacijam kredit, dalje o premiranju izvoza in o položaju tujih turistov v letošnji sezoni, ko je sicer turistični dolar dvignjen na 600 dinarjev, to je za 25 %, cene gostinskim uslugam pa so se dvignile za 37 %.

Člani odbora so pri nadaljnji razpravi bili mnenja, da so pri velikem delu gospodarskih organizacij danes poglavitni problem obratna sredstva. Delovni kolektivi se še vedno ne zavedajo dovolj, da je tudi vlaganje v obratna sredstva investicija. Res se je sicer miselnost glede tega nekoliko popravila, vendar še vedno prevladuje mnenje, naj obratna sredstva preskrbi družba. Ta proces zahteva določen čas in v tem času nastajajo težave. Pred kratkim sprejeti zvezni ukrepi bodo olajšali pravilno orientacijo delovnih kolektivov. Pri tem pa so nekateri člani odbora opozorili na velike zneske neplačanih računov, ki so dosegli že tako višino, da bi verjetno 50 % takojšnjih plačil odstranilo glavne težave z obratnimi sredstvi. Medsebojno kreditiranje gospodarskih organizacij je zavzelo izredno velik obseg in se s povečano proizvodnjo še povečuje. Problem plačevanja je treba zaostriti, čeprav drži, da glede tega niso vse gospodarske organizacije v enakem položaju.

Člani odbora so pohvalili ekspeditivnost gospodarskih sodišč v naši republiki pri izterjevanju računov. V zvezi s tem so člani odbora razpravljali tudi o položaju, ki bo nastal, ko bodo morale komunalne banke vrniti kredite za obratna sredstva.

Po izčrpni razpravi je odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev poročilo o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja do 30. aprila 1961 odobril in predlaga Ljudski skupščini, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Hermana Slamiča.

Št. 02-316/2-61.

Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Herman Slamič l. r. Jože Gerbec l. r.

PREDLOG ZAKONA

o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

1. Prispevek za pospeševanje gozdov

1. člen

Zaradi pospeševanja gozdov v državljanski lastnini se vpeljuje prispevek, ki se plača od lesa, posekanega v teh gozdovih.

Prispevek se ne plača od lesa, ki ga lastnik poseka za potrebe svojega kmetijskega gospodarstva ali zato, da ga podari za družbeno koristne namene.

2. člen

Prispevek se plača od vrednosti lesa po tarifi, ki jo predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

3. člen

Prispevek plača lastnik, posestnik oziroma koristnik gozda v državljanski lastnini.

Če z gozdom v državljanski lastnini gospodari gospodarska organizacija, plača prispevek ta organizacija.

2. Občinski gozdni skladi

4. člen

Prispevek za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini se plačuje v občinske gozdne sklade, ki jih ustanovijo občinski ljudski odbori.

5. člen

Sredstva občinskega gozdnega sklada se smejo uporabiti samo za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini.

Za pospeševanje gozdov se štejejo zlasti: gojitev, varstvo, obnova in rekonstrukcija gozdov, urejanje gozdov, nova pogozdovanja, gradnja in vzdrževanje gozdnih poti, priprav in drugih objektov.

6. člen

Gozdni sklad se upravlja po načelih družbenega upravljanja.

Sredstva sklada se dajejo kot posojilo ali kot dotacija za izvršitev del, predvidenih v programu, ki ga sprejme upravni odbor sklada.

3. Prehodne določbe

7. člen

Gozdni sklad LRS Slovenije in okrajni gozdni skladi, ustanovljeni z zakonom o gozdnih skladih (Uradni list LRS, št. 38-152/56 in št. 13-67/57), preidejo

v likvidacijo. Likvidacija se izvede ob primerni uporabi predpisov, ki veljajo za redni likvidacijski postopek.

V likvidacijsko maso skladov iz prejšnjega odstavka se po dosedanjih predpisih stekajo sredstva iz prispevkov od lesa, ki je bil posekan do 30. junija 1961.

8. člen

Sredstva gozdnega sklada LR Slovenije se uporabijo za financiranje del, ki so bila na podlagi programa tega sklada že začeta, preostanek teh sredstev pa se prenese v republiški investicijski sklad, s tem da se sme uporabiti za investicije v gozdarstvu.

9. člen

Sredstva okrajnih gozdnih skladov, ki izvirajo od lesa iz družbenih gozdov, se hkrati z obveznostmi za financiranje del, ki so bila na račun teh skladov že začeta, porazdelijo na gozdna gospodarstva.

Sredstva okrajnih gozdnih skladov, ki izvirajo iz prispevka od lesa iz gozdov v državljanski lastnini, in sredstva, ki so bila izločena za redno vzdrževanje zasebnih in zadružnih gozdov, se hkrati z obveznostmi za financiranje del, ki so bila že začeta na račun teh skladov, prenesejo na občinske gozdne sklade.

6. Končni določbi

10. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izda po potrebi uredbo za izvrševanje tega zakona.

11. člen

Ta zakon velja od 1. julija 1961 dalje. S tem dnem prenehajo veljati:

1. zakon o gozdnih skladih (Uradni list LRS, št. 38-152/56 in št. 13-67/57);
2. uredba za izvrševanje zakona o gozdnih skladih (Uradni list LRS, št. 27-142/57, št. 29-153/59 in št. 1-1/61);
3. odlok o organu za upravljanje gozdnega sklada LR Slovenije (Uradni list LRS, št. 33-139/56 in št. 1-11/61);
4. odlok o zbiranju, delitvi in uporabi prispevkov od sečnje lesa v zasebnih in zadružnih gozdovih (Uradni list LRS, št. 27-143/57).

OBRAZLOŽITEV

Predlog zakona temelji na nedavnih zveznih gospodarskih ukrepih in na novem zveznem temeljnem zakonu o gozdovih (Uradni list FLRJ, št. 16-262/61), po katerih se gospodarjenje z gozdovi izravnava s splošnimi pogoji gospodarjenja v drugih gospodarskih panogah.

Novi zvezni zakon o gozdovih po eni strani pooblašča ljudske republike, da lahko za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini vpeljejo obvezen prispevek od lesa, posekanega v gozdovih v državljanski lastnini, po drugi strani pa s 1. julijem 1961 odpravlja sedanji režim gozdnih skladov (republiškega in okrajnih). Predlog zakona zajema to obojno snov in je spričo navedenih zveznih

gospodarskih ukrepov njegova materija ožja od prejšnjega republiškega zakona o gozdnih skladih.

Predlog zakona obsega naslednje osnovne rešitve:

1. z veljavnostjo od 1. julija 1961 se vpeljuje obvezen prispevek od posekanega in oddanega lesa iz gozdov v državljanski lastnini, prispevek pa se sme uporabljati samo za namene pospeševanja teh gozdov;

2. prispevek iz 1. točke se odmerja po tarifi, ki jo bo predpisal Izvršni svet Ljudske skupščine LRS;

3. prispevek se plačuje v občinski gozdni sklad, ki se ustanovi v vsaki občini, sklad je namenski in ima družbeno upravljanje;

4. dosedanji republiški gozdni sklad in okrajni gozdni skladi preidejo s 1. julijem v likvidacijo. Pri tem se sredstva teh skladov uporabijo in porazdelijo tako, kakor je navedeno v 9. členu predloga zakona. S tem bodo sredstva teh skladov namensko uporabljena, hkrati pa omogočeno, da bodo izvršena dela financirana po programih gozdnih skladov za leto 1961 in da bodo občinski gozdni skladi lahko pričeli s 1. julijem poslovati;

5. v občinske gozdne sklade se prenesejo s 1. julijem 1961 tudi sredstva za vzdrževanje zasebnih gozdov, ki so bila naložena na posebnem zbirnem računu pri banki in so se uporabljala v te namene po okrajnih družbenih planih. Ta prenos je razumljiv, ker pospeševanje gozdov v državljanski lastnini zajema tudi vzdrževanje gozdov.

Predlog zakona stimulira darovanje lesa za družbene namene, omejuje pa lastnika v državljanski lastnini le na lastno neposredno uporabo lesa v njegovem kmetijskem gospodarstvu, pri čemer se razume tudi njegova stanovanjska stavba.

Republiški zakon o gozdovih, ki bo kompleksno uredil vso drugo materijo iz uvodoma navedenega zveznega zakona o gozdovih, bo predložen Ljudski skupščini na prihodnjem jesenskem zasedanju.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini. Odbor je predlog zakona sprejel.

Predlog zakona spada v sklop tistih predpisov, ki so potrebni za izvedbo novega sistema gospodarjenja v gozdarstvu, za kar je ustvaril temelje zvezni temeljni zakon o gozdovih. Predlog zakona je zato gospodarsko ustrezen in nujen za izvedbo tega sistema gospodarjenja v gozdovih.

Ureditev vprašanja prispevka za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini je nujna in v predlagani obliki ustrezna. Pri taki ureditvi pa seveda ni

podana rešitev financiranja pospeševanja gozdov v tistih območjih, ki so gozdarsko pasivna, kar velja v prvi vrsti za območje Krasa. Odbor zato opozarja, da bo treba to vprašanje posebej urediti na drug, ustrezen način.

K samemu besedilu predloga zakona odbor ni imel predlogov za spremembe in dopolnitve, strinja pa se s spremembo, ki jo je k 6. členu predlagal zakonodajni odbor.

Glede na to predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme s predloženo spremembo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Jožeta Marolta.

Št. 02-295/2-61.

Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Jože Marolt l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini.

Odbor se je v načelni obravnavi strinjal s temeljnimi smernicami predloga zakona, obširneje pa je razpravljal o tem, kje bodo pridobile sredstva za pospeševanje gozdarstva take občine, ki so glede gozdarstva revnejše, pa so jim za pospeševanje in financiranje gozdarstva potrebna še večja sredstva kot pa gozdarsko razvitim občinam. Glede na to, da ne bo možno prelivanje sredstev teh skladov med občinami, je bil odbor mnenja, da bo treba tam, kjer obstajajo pogoji in potrebe ter ekonomska utemeljenost za gozdna pospeševalna dela, sredstva tudi preskrbeti. Odbor pa je v razpravi poudaril, da je smotrnost uporabe sredstev najbolj zagotovljena, če se uporabljajo lastna sredstva.

Odbor za gospodarstvo je nato predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini soglasno sprejel.

Pri vsklajevanju je odbor sprejel amandma, ki ga je predlagal zakonodajni odbor k 6. členu.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Desanko Kozič.

Št. 02-307/1-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

inž. Desanka Kozič l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini in ga po načelni in podrobni obravnavi sprejel brez pripomb.

Odbor je razpravljal o načinu financiranja določenih služb, predvsem Gozdarskega inštituta Slovenije po ukinitvi republiškega in okrajnih skladov za gozdarstvo. Ta problematika pa se nanaša tudi na vprašanje obnove gozdov na področjih, kjer so gozdovi v tako slabem stanju, da jih iz prispevkov od lesa ne bo mogoče obnoviti. Zaradi tega je bil odbor mnenja, da bi bilo v nekaterih primerih verjetno potrebno določeno združevanje sredstev pri okrajih, ki bi nastopali kot skupnost komun. Zato naj bi izvršilni predpis k temu zakonu vnesel ustrezno določilo, da se lahko ta sredstva združujejo.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Št. 02-295/1-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Martin Košir l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Zakonodajni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednjo spremembo oziroma dopolnitev:

6. člen: v 1. in 2. vrsti 2. odstavka naj se črtajo besede »lahko uporabljajo samo za financiranje pospeševanja gozdov (5. člen) tako, da se«. To spremembo predlaga odbor zato, ker je že v 5. členu določeno, da se sredstva občinskega gozdnega sklada smejo uporabiti samo za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.
Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Božiča.

Št. 02-295/3-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Lado Božič l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini in ga soglasno sprejel.

Odbor je ugotovil, da je predlog zakona v skladu z določbami zveznega temeljnega zakona o gozdovih in z ukrepi, sprejetimi v zadnjem času na področju gospodarstva.

V podrobni obravnavi je odbor sprejel spremembo k drugemu odstavku 6. člena, naj se v prvi in drugi vrsti črtajo besede »se lahko uporabljajo samo za financiranje pospeševanja gozdov (5. člen) tako, da«; začetek besedila drugega odstavka tega člena naj se torej glasi:

»Sredstva sklada se dajejo kot posojilo ali kot . . .«

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini z navedeno spremembo.

Za poročevalca je določil odbor ljudskega poslanca inž. Jožeta Drnovška.

Št. 02-307/2-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:
inž. Jože Drnovšek l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o žičnicah

1. člen

Žičnice in vlečnice (v nadaljnjem besedilu: žičnice) morajo biti zgrajene in vzdrževane tako, da sta zagotovljena varnost prevoza in obratovanja žičnice ter varnost ljudi in premoženja v vplivnem območju žičnice.

2. člen

Določbe tega zakona veljajo za vse žičnice, če ni izrečno določeno, da veljajo samo za javne žičnice.

Za javne žičnice se štejejo tiste žičnice, ki so ob enakih pogojih vsakemu dostopne za prevoz.

3. člen

Tehnične predpise za gradnjo, vzdrževanje in obratovanje javnih žičnic in za zavarovanje vplivnega območja javnih žičnic predpiše Sekretariat Izvršnega sveta za promet v soglasju s Sekretariatom Izvršnega sveta za industrijo in obrt, tehnične predpise za druge žičnice pa predpiše Sekretariat Izvršnega sveta za industrijo in obrt v soglasju z ustreznim Sekretariatom Izvršnega sveta, v čigar področje spada gospodarska panoga, kateri je žičnica namenjena.

4. člen

Investitor oziroma upravljavec žičnice ima pri gradnji, vzdrževanju in obratovanju žičnice pravico storiti na tujem zemljišču vse, kar je potrebno za zavarovanje stebrov, vlečnih vrvi in drugih naprav žičnice.

Investitor oziroma upravljavec žičnice je dolžan povrniti škodo, ki jo napravi z dejanji iz prejšnjega odstavka.

5. člen

Če je zaradi žičnice treba zavarovati obstoječe stavbe, prometne zveze ali druge naprave v vplivnem območju žičnice, gredo stroški zavarovanja v breme investitorja oziroma upravljavca žičnice.

Stroški za zavarovanje stavbe, prometne zveze oziroma kake druge naprave, ki se zgradi potem, ko je žičnica že zgrajena, gredo v breme investitorja tega objekta.

6. člen

Vsaka žičnica mora imeti obratovalni red.

V obratovalnem redu se predpišejo zlasti način obratovanja, v kakšnih primerih žičnica ne sme obratovati, ukrepi za varnost obratovanja in določbe o tem, ali se smejo prevažati ljudje, kdo se sme prevažati in ob kakšnih pogojih.

Obratovalni red predpiše upravljavec žičnice, potrdi pa ga pristojni nadzorni organ (11. člen).

Določbe tega člena ne veljajo za žičnice, pri katerih se ne uporablja motorna sila.

7. člen

Javne žičnice opravljajo prevoze na podlagi splošnih prevoznih pogojev, ki jih predpiše upravljavec žičnice.

Upravljavec žičnice lahko tudi določi obratovalni čas in cenik.

Splošni prevozni pogoji ter obratovalni čas in cenik, če sta določena, morajo biti izobešeni na vseh postajah žičnice.

8. člen

Javne žičnice so dolžne zavarovati potnike zoper nezgodo.

9. člen

Splošni prevozni pogoji morajo obsegati zlasti:

1. določbe o tem, kdo oziroma kakšno blago se lahko prevaža z žičnico,
2. kdo oziroma kakšno blago in ob kakšnih pogojih je od prevoza izključeno,
3. kako se morajo potniki obnašati na postajah in pri prevozu,
4. v kakšnih primerih in ob katerih pogojih žičnica ne obratuje.

10. člen

Pri tehničnem obratu žičnic so lahko zaposlene le osebe, ki imajo predpisano strokovno usposobljenost. Strokovno usposobljenost predpiše Sekretariat Izvršnega sveta za delo.

11. člen

Nadzorstvo nad vzdrževanjem in obratovanjem javnih žičnic opravlja za promet pristojni občinski upravni organ, nadzorstvo nad vzdrževanjem in obratovanjem drugih žičnic pa občinska inšpekcija dela.

Upravni organi iz prejšnjega odstavka se za strokovno-tehnični pregled naprav žičnic poslužujejo strokovnjakov, ki jih na predlog Zveze inženirjev in tehnikov LRS določi Sekretariat Izvršnega sveta za promet.

12. člen

Nadzorni organ iz prejšnjega člena ima vsak čas pravico pregledati žičnico.

Upravljavec žičnice je dolžan omogočiti nadzornemu organu oziroma strokovnjaku, ki ga je ta določil, pregled vseh naprav žičnice in potrebne dokumentacije.

Javne žičnice in druge osebne žičnice v obratovanju morajo biti strokovno tehnično pregledane vsakih šest mesecev in po vsakem večjem popravilu. Stroški takega pregleda gredo v breme upravljavca.

13. člen

Pristojni nadzorni organ lahko:

1. odredi začasno ali trajno ustavitev obratovanja žičnice, če žičnica ne ustreza tehničnim predpisom (3. člen),

2. odredi začasno ustavitev obratovanja žičnice, če se v vplivnem območju žičnice izvajajo dela, zaradi katerih bi bila ogrožena varnost prometa na žičnici,

3. odredi, da ne sme več izvrševati dela v tehničnem obratu žičnice oseba, ki nima predpisane strokovne usposobljenosti (10. člen) ali oseba, ki zaradi osebnih lastnosti ogroža varnost,

4. druge ukrepe, ki so potrebni, da se zagotovi varnost prevoza ter varnost ljudi in premoženja.

Nadzorni organ lahko pooblasti uslužbenca oziroma strokovnjaka, ki izvrši pregled žičnice, da v nujnih primerih, začasno do izdaje odločbe, odredi ukrepe iz prejšnjega odstavka. Če odločba ni izdana v 5 dneh, preneha veljati začasni ukrep.

Pritožba zoper odločbo oziroma ukrep iz prejšnjega odstavka ne zadrži izvršitve.

14. člen

Z denarno kaznijo do 300 000 dinarjev se kaznuje za prekršek gospodarska organizacija oziroma druga organizacija:

1. če pri gradnji, vzdrževanju ali obratovanju z žičnico ne upošteva tehničnih predpisov (3. člen);

2. če zaposluje pri tehničnem obratu žičnice osebo, ki nima predpisane strokovne usposobljenosti (10. člen);

3. če začne obratovati preden je potrjen obratovalni red (6. člen);

4. če ne izvrši v določenem roku ukrepa, ki ga je odredil nadzorni organ;

5. javna žičnica, če ne objavi na predpisan način splošnih prevoznih pogojev ter obratovalnega časa in cenika, če sta določena (7. člen).

Za prekršek iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev tudi odgovorna oseba v organizaciji.

15. člen

Z denarno kaznijo do 20 000 dinarjev se kaznuje za prekršek:

1. zasebnik, lastnik žičnice, ki stori prekršek iz 1. ali 4. točke 14. člena tega zakona,

2. potnik, ki s svojim ponašanjem ogroža varnost prevoza po javni žičnici.

16. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po dnevu objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

V LR Sloveniji obratuje večje število žičnic in vlečnic (v nadaljnjem besedilu: žičnice), pripravlja pa se gradnja novih. Ker nimamo ustreznih posebnih predpisov o gradnji, vzdrževanju in obratovanju žičnic, se žičnice gradijo oziroma se z njimi obratuje po neenotnih kriterijih, ne da bi bila vedno v zadostni meri zagotovljena varnost prevoza.

Tudi ni v zadostni meri urejeno nadzorstvo nad žičnicami, ker obstoječi inšpekcijski organi ne nadzorujejo vseh področij žičnic. Zaradi manjkajočih predpisov za žičnice pa tudi ni mogoče uveljaviti ukrepe, katerih namen je zagotoviti varnost prevoza na žičnicah. Zato je potrebno uveljaviti predpis, ki bo omogočil izvedbo potrebnih ukrepov za zagotovitev varnosti prevoza na žičnicah. Pri tem pripominjamo, da imajo tuje države (Avstrija, Švica) posebne

predpise za žičnice, s katerimi se ureja gradnja, vzdrževanje in obratovanje žičnic ter nadzor nad izvajanjem teh predpisov.

Predlog zakona daje pravne osnove za ureditev gradnje, vzdrževanja in obratovanja žičnic z namenom, da se zagotovi varnost prometa na vseh žičnicah. Zato ureja tako žičnice za javni prevoz, kakor tudi žičnice, ki služijo le njihovim upravljavcem (industrijske, gozdarske itd.).

Predlog zakona ne vsebuje tehničnih predpisov za gradnjo, vzdrževanje in obratovanje žičnic, ker bodo ti zelo obsežni in podrobni ter različni za posamezne vrste žičnic (dvovrvne ali enovrvne, krožne ali nihalne). Zato vsebuje predlog pooblastilo republiškim upravnim organom, da prepišejo tehnične predpise za žičnice, odvisno od tega, kateremu gospodarskemu področju so žičnice namenjene. Tehnični predpisi so mišljeni kot minimalni, ki morajo biti izpolnjeni, da se zagotovi potrebna varnost pri obratovanju žičnic. Sekretariat IS za promet že pripravlja izdelavo tehničnih predpisov za javne žičnice, vendar bo zaradi obsežnosti izdelava teh predpisov trajala približno 3 mesece. Osnova za izdelavo tehničnih predpisov bodo predvsem predpisi mednarodne organizacije za žičnice (O. I. T. A. F.), ki so zelo podrobni in ustrezajo sodobni stopnji tehnike.

Predlog zakona vsebuje še druge določbe za zagotovitev varnosti prometa na žičnicah in sicer obveznost upravljavca žičnice, da predpiše ob pritrditvi nadzornega upravnega organa obratovalni red žičnice, kjer se določijo specifični varnostni ukrepi za žičnico in da mora imeti osebje, zaposleno v tehničnem obratu žičnice strokovno izobrazbo, ki jo predpiše Sekretariat IS za delo, ker nestrokovno upravljanje z žičnico lahko ogrozi varnost prevoza na žičnici.

Predlog zakona ne ureja civilno pravnih odnosov, ki izhajajo iz obratovanja žičnic, niti samo organizacijo poslovanja žičnic, ker to področje urejajo splošni gospodarski predpisi. Edino je predvidena obveza upravljavcev žičnic, da izobesijo na postajah žičnice splošne pogoje prevoza, lahko pa določijo tudi obratovalni čas in cenik. To je potrebno za pravilno obveščanje potnikov. Upravljavec žičnice popolnoma samostojno določa splošne pogoje prevoza, obratovalni čas in cenik. Določena je tudi obveznost javnih žičnic, da morajo zavarovati potnike zoper nezgodo.

Upravljavec žičnice ima pravico odstraniti ovire za naprave žičnice na tujem zemljišču proti povrnitvi škode. Ta določba je potrebna, ker je za varno obratovanje žičnice pogosto potrebno takoj izvesti ukrepe in bi bil postopek po predpisih o razlastitvi preveč dolgotrajen.

Nadzor nad žičnicami opravljajo občinski upravni organi (za javne žičnice pristojni organi za promet, za druge občinska inšpekcija dela), ki se za strokovno tehnični pregled poslužujejo strokovnjakov za žičnice, ki jih na predlog Zveze inženirjev in tehnikov LRS določi Sekretariat IS za promet. Zaradi varnosti potnikov je določeno, da se morajo javne žičnice strokovno tehnično pregledati vsakih šest mesecev in po vsakem večjem popravilu. Pri tem je opozoriti, da občinska inšpekcija dela že po obstoječih predpisih, nadzoruje obratovanje žičnic, ki služijo le upravljavcem, s stališča varnosti zaposlenega osebja.

Predlog zakona ureja samo področje žičnic, ki niso urejena z obstoječimi predpisi. Tako osnutek dejansko obstoječe predpise (gradbene, delovne itd.) dopolnjuje in omogoča zagotovitev varnosti gradnje, vzdrževanja in obratovanja žičnic.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o žičnicah

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu zakona o žičnicah na svoji seji dne 20. junija 1961. Odbor je predlog zakona sprejel.

Odbor smatra, da je ureditev materije na način, kot jo vsebuje predlog zakona, ustrezna našim gospodarskim potrebam in varnosti prometa, zlasti še zato, ker za urejanje tega področja doslej nismo imeli nikakršnih posebnih predpisov.

Odbor se strinja tudi s spremembami, ki jih je predlagal zakonodajni odbor k 6., 7. in 13. členu.

Glede na to predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme s predlaganimi spremembami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tineta Laha.

Št. 02-296/2-61.

Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Tine Lah l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o žičnicah

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog zakona o žičnicah in ga soglasno brez sprememb sprejel.

Odbor je soglašal z utemeljitvijo, da je v naši republiki potrebno izdati zakon, ki naj zagotovi enotna merila pri gradnji in obratovanju žičnic, predvsem pa varnost prometa z njimi. Dalj časa so člani odbora razpravljali o vprašanju nadzorstva nad vzdrževanjem in obratovanjem javnih žičnic, ki naj ga po 11. členu predloga zakona opravlja za promet pristojni občinski upravni organ, oziroma pri drugih žičnicah občinska inšpekcija dela. Izraženi so bili pomisleki, ali bodo v občinah imeli potreben strokovni kader, ki bi bil sposoben opravljati inšpekcijo pri žičnicah. Odbor je po razpravi sprejel v predlogu

zakona predlagano rešitev glede na to, da inšpekcijske službe prenašamo na občine in ker predlog zakona predpisuje, da se občinski upravni organi poslužujejo za strokovnotehnični pregled naprav žičnic strokovnjakov, ki jih na predlog Zveze inženirjev in tehnikov LRS določi Sekretariat Izvršnega sveta za promet.

Odbor je pri vsklajevanju sprejel predloge za spremembe in dopolnitve k 6., 7. in 13. členu.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona o žičnicah sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. 02-308/1-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Štefan Pavšič l. r.

Predsednik: Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o žičnicah

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog zakona o žičnicah, in sicer predvsem kazenska določila in ga v načelu in podrobnostih soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Št. 02-296/1-61.

Ljubljana, 22. junija 1961.

Poročevalec: Stanko Brečko l. r.

Predsednik: Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o žičnicah

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o žičnicah in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

6. člen: v 1. vrsti naj se črta beseda »Vsaka« tako, da se besedilo glasi: »Žičnica mora imeti obratovalni red«.

7. člen: v 2. odstavku naj se črta beseda »tudi«; v drugi vrsti 3. odstavka naj se črta beseda »izobešeni« in namesto nje vnese beseda »objavljeni«.

13. člen: v 4. točki naj se na začetku besedila vnese še beseda »odredi«.

Odbor je predlog zakona z navedenimi spremembami sprejel in predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Trevna.

Št. 02-296/3-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Treven l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o žičnicah

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o žičnicah in ga soglasno sprejel.

Odbor je v razpravi ugotovil potrebo po izdaji tega zakona, ki daje pravno podlago za ureditev gradnje, vzdrževanja in obratovanja žičnic, pri čemer je glavno vodilo varnost prometa.

V podrobni obravnavi je odbor sprejel tele spremembe in dopolnitve:

V začetku prvega odstavka 6. člena se črta beseda »Vsaka«.

V drugem odstavku 7. člena se črta beseda »tudi«.

V tretjem odstavku istega člena se beseda »izobešeni« nadomesti z besedo »objavljeni«.

Pri 4. točki 13. člena se na začetku besedila vnese besedo »odredi«.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona o žičnicah z navedenimi spremembami sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janka Lukana.

Št. 02-308/2-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Janko Lukan l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji

1. člen

V 1. členu zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 17-72/59) se dopolni tretji odstavek, obenem pa doda nov četrti odstavek tako, da se dosedanji tretji odstavek in novi četrti odstavek glasita:

»Ne priznajo se prilastitve in samovoljne razdelitve zemljišč iz prvega odstavka tega člena:

a) ki so sredi zemljišča, ki je splošno ljudsko premoženje,

b) ki so napoti komunikacijam,

c) ki jih je šteti za vodna zemljišča po drugem odstavku 2. člena zakona o varstvu voda (Uradni list LRS, št. 39-230/60),

č) ki so z ozirom na krajevne razmere prevelike.

Ne glede na določbo iz prejšnjega odstavka se prilastitve priznajo, če je bilo tako zemljišče že priposestvovano do 6. aprila 1941 in tudi v primerih, o katerih je bilo do dneva, ko je začel veljati zakon o izkoriščanju kmetijskega zemljišča (Uradni list FLRJ, št. 43-707/59), odločeno s pravnomočno sodbo sodišča.«

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Zakon o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS določa v drugem odstavku 1. člena, da se prilaščena oziroma samovoljno razdeljena zemljišča praviloma priznajo v last njihovim dosedanjim posestnikom in se vpišejo v zemljiški knjigi na njihovo ime. V tretjem odstavku tega člena pa je določeno, da se prilastitve in samovoljne delitve državnih zemljišč in zemljišč bivših agrarnih skupnosti ne priznajo v last njihovim dosedanjim posestnikom, če ležijo sredi zemljišč, ki so splošno ljudsko premoženje, če so napoti komunikacijam in če so glede na krajevne razmere prevelike, razen če je bilo tako zemljišče že priposestvovano.

Ob uveljavitvi navedenega zakona ni bilo znano, da so ob vodotokih večje površine zemljišč v družbeni lasti, ki jih pretežno izkoriščajo individualni kmetijski proizvajalci. Pri urejanju zaščitne zarasti in vzgoji hitrorastočih listavcev na vodnih zemljiščih pa se je ugotovilo, da je obseg teh površin družbeno zelo pomemben. Po približnih cenitvah se računa, da je ob naših glavnih vodotokih (Mura, Drava, Savinja, Sava, Soča, Rižana in Reka) ca 7500 ha, ob ostalih vodotokih pa okrog 10 000 ha takih zemljišč. Ta zemljišča so po večini v poplavnih področjih vodotokov, deloma pa tudi izven poplavnega območja.

V obeh primerih naj bi dal predlagani zakon pravno podlago, da se prilastitve ne priznajo dosedanjim posestnikom. Zemljišča v poplavnem področju naj bi občinski ljudski odbori dodelili v upravljanje in izkoriščanje vodnim skupnostim oziroma drugim organizacijam, ki opravljajo vodnogospodarsko tehnično službo. Nepoplavna in za kmetijsko proizvodnjo primerna zemljišča pa naj bi se dodelila v izkoriščanje kmetijskim organizacijam.

Po dosedanjem besedilu 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS bi bilo mogoče proglasiti za družbeno premoženje le manjši del teh zemljišč (kakih 20 %) in sicer takrat, če ležijo zemljišča sredi zemljišč, ki so družbeno premoženje ali če so glede na krajevne razmere za dosedanjega posestnika prevelika.

Da se zajamejo vsa ta zemljišča in da se da pravna podlaga za nepriznanje prilastitev na teh zemljiščih, je nujna predlagana dopolnitev zakona.

Zemljišča v poplavnem območju vodotokov so za organizacije, ki opravljajo vodnogospodarsko tehnično službo zelo važna, tako zaradi zavarovanja strug, kakor tudi zaradi pridobivanja fašinskega materiala in vzgoje hitrorastočih listavcev v varovalni zarasti, obenem pa bodo ta zemljišča tudi pomemben vir dohodkov za vzdrževanje vodotokov. Doslej so ta zemljišča gospodarsko zelo slabo izkoriščena.

Z dodelitvijo zemljišč izven poplavnih območij kmetijskim organizacijam pa se bo družbeni zemljiški sklad povečal, ne da bi bilo treba plačati dosedanjim posestnikom kakršnokoli odškodnino.

Glede na 112. člen zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča pa bi bilo treba spremeniti tudi rok, do katerega je možno prilaščena zemljišča priposestvovati. Rok 10. julij 1945, ki je določen v tretjem odstavku 1. člena zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS, ni v skladu z zgoraj navedenim določilom kasnejšega zveznega zakona. Ta določa, da se državljanska lastnina lahko pridobi na družbeni lastnini le, če je čas, ki se zahteva za priposestvovanje, pretekel do 6. aprila 1941, ali če je bilo o tem odločeno s pravnomočno sodbo sodišča do uveljavitve zakona o izkoriščanju kmetijskega zemljišča.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi Zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji. Odbor je predlog zakona sprejel.

Odbor ugotavlja, da je predlog zakona potreben za to, da se zajamejo v družbeno last tista zemljišča, ki ležijo ob vodotokih in ki so pomembna tako za potrebe vodnega gospodarstva kot tudi za potrebe gozdarstva. Taka zemljišča bi namreč po dosedanjih določbah zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS lahko ostala v zasebni lasti na podlagi prilastitve in samovoljne razdelitve, sedanje družbene potrebe pa zahtevajo, da ta zemljišča preidejo v družbeno last.

Glede na to, da odbor k predlogu zakona nima predlogov za spremembe in dopolnitve, predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženi obliki.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca tovariša Jožeta Marolta.

Št. 02-297/2-61.
Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Jože Marolt l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji.

Odbor se je strinjal z utemeljitvijo, ki jo je dal Izvršni svet o potrebi, da se spremeni dosedanji predpis 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS in je zato predlog soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Kneza.

Št. 02-309/1-61.
Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Ivan Knez l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu in podrobnostih sprejel brez sprememb.

Odbor predlaga, da Republiški zbor spejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Lada Oblaka.

Št. 02-297/2-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Lado Oblak l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji in ga soglasno brez sprememb sprejel.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Nagliča.

Št. 02-309/2-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Naglič l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o urbanistični inšpekciji

I. Splošne določbe

1. člen

Zaradi smotrne graditve naselij ter zaradi varovanja prirodnih značilnosti pokrajine in drugih splošnih družbenih koristi so zadeve urbanistične ureditve krajev ter uporabe zemljišč za gradbene namene zadeve splošnega pomena za Ljudsko republiko Slovenijo.

2. člen

Za nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov o urbanističnih projektih in o uporabi zemljišč za gradbene namene se v LR Sloveniji organizira služba urbanistične inšpekcije.

Služba urbanistične inšpekcije se opravlja po določbah tega zakona.

3. člen

Vsako odločbo o lokaciji v gradbenem okolišu, za katerega še ni sprejet ureditveni načrt po zakonu o urbanističnih projektih (Uradni list LRS, številka 22-127/58) je treba poslati v izjavo pristojni urbanistični inšpekciji obenem z ustrezno dokumentacijo in sicer preden se odločba vroči stranki.

Če urbanistična inšpekcija v 14 dneh po prejemu odločbe in dokumentacije ne sporoči, da ima k odločbi pripombe, se odločba vroči stranki. Če urbanistična inšpekcija sporoči, da ima pripombe, pa samih pripomb v nadaljnjih 30 dneh ne pošlje, se šteje, da nima pripomb.

4. člen

Občinski upravni organ izda odločbo o lokaciji, h kateri je dala urbanistična inšpekcija pripombe, v skladu s pripombami. Če se s pripombami v celoti ne strinja, odstopi zadevo v odločitev pristojnemu okrajnemu upravnemu organu in mu obenem sporoči, zakaj pripomb ni sprejel.

Zoper odločbo okrajnega upravnega organa po prejšnjem odstavku ima organ urbanistične inšpekcije pravico pritožbe. Pritožba zadrži izvršitev odločbe.

K odločbi okrajnega upravnega organa, ki se tiče lokacije v kraju, za katerega daje soglasje k urbanističnemu projektu Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve in ki ne bi upoštevala v celoti pripomb urbanistične inšpekcije, je potrebno soglasje tega sekretariata.

5. člen

Izjemno dovoljenje za uporabo zemljišča za gradbene namene izven gradbenega okoliša (6. člen zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene, Uradni list LRS, št. 13-46/56) izda za urbanizem pristojni upravni organ okrajnega ljudskega odbora s poprejšnjim soglasjem republiškega urbanističnega inšpektorata.

6. člen

Organ urbanistične inšpekcije ima pravico sodelovati na razpravah o določitvi lokacije, o reviziji investicijskih programov, idejnih in glavnih projektov ter dajati svoje pripombe.

Če se pripomba organa urbanističnega inšpektorata ne upošteva, je treba v zapisnik o razpravi vnesti pripombo.

Upravni organi, ki določajo lokacijo, ter organi, ki opravljajo revizijo investicijskih programov, idejnih in glavnih projektov, morajo povabiti na razpravo o določitvi lokacije, investicijskem programu, idejnem ali glavnem projektu tudi pristojni organ urbanistične inšpekcije.

7. člen

Če se začne gradnja brez odločbe o lokaciji oziroma brez izjemnega dovoljenja za gradnjo na zemljišču izven gradbenega okoliša ali če se izvaja v nasprotju s pogoji, določenimi v odločbi o lokaciji oziroma v izjemnem dovoljenju lahko pristojni organ urbanistične inšpekcije:

1. odredi, da se v določenem roku ugotovljene pomanjkljivosti odpravijo in da se gradnja nadaljuje ob pogojih odločbe o lokaciji oziroma izjemnega dovoljenja;

2. odredi, da se gradnja ustavi, dokler si investitor ne izposluje odločbe o lokaciji oziroma izjemnega dovoljenja, ne odpravijo ugotovljene pomanjkljivosti ali do drugačne odločitve.

Če se pomanjkljivosti ne dajo odpraviti in če iz gospodarskih in drugih razlogov dokončani ali začeti objekt ne sme ostati, odredi organ urbanistične inšpekcije odstranitev objekta ali dela objekta na stroške investitorja.

II. Organi urbanistične inšpekcije

8. člen

Urbanistično inšpekcijo opravljajo: organi okrajne urbanistične inšpekcije ter Urbanistični inšpektorat LR Slovenije.

9. člen

Okrajna urbanistična inšpekcija opravlja tele naloge:

— nadzoruje izvrševanje zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene in zakona o urbanističnih projektih;

— nadzoruje ali je bila izdana za gradnjo odločba o določitvi lokacije oziroma izjemno dovoljenje, če leži zemljišče izven gradbenega okoliša, ter ali

se gradi ob pogojih, ki so določeni v odločbi oziroma v izjemnem dovoljenju, in odreja ustrezne ukrepe (7. člen tega zakona);

— daje pripombe k odločbam o določitvi lokacije za gradbene objekte v gradbenem okolišu (3. člen tega zakona);

— sodeluje pri obravnavah za določitev lokacije za gradbene objekte ter za revizijo investicijskih programov, idejnih in glavnih projektov;

— daje za urbanizem pristojnim organom občinskih ljudskih odborov strokovno pomoč pri reševanju urbanističnih vprašanj, predloge za pospešitev izdelave urbanističnih projektov ter predloge za začasno določitev elementov urbanističnega programa (21. člen zakona o urbanističnih projektih);

— sodeluje pri izdelavi urbanističnih projektov;

— opozarja prizadete organe in organizacije na potrebo po zavarovanju posameznih zemljišč ali pokrajinskih predelov (7. člen zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene) oziroma na potrebo, da se posamezno zemljišče, pokrajinski predel, gradbeni objekt ali naravna znamenitost razglasi za kulturni spomenik oziroma naravno znamenitost po predpisih o varstvu kulturnih spomenikov in o varstvu prirode;

— opravlja druge naloge po posebnih predpisih.

Okrajna urbanistična inšpekcija mora občasno, najmanj pa enkrat letno obvestiti občinske ljudske odbore o svojih ugotovitvah v zvezi z izvajanjem predpisov o uporabi zemljišč za gradbene namene in o urbanističnih projektih.

10. člen

Okrajno urbanistično inšpekcijo vodi okrajni urbanistični inšpektor.

Okrajnega urbanističnega inšpektorja imenuje in razrešuje okrajni ljudski odbor v soglasju z republiškim sekretarjem za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

11. člen

Za dva ali več okrajev se lahko po sporazumu med prizadetimi okrajnimi ljudskimi odbori ustanovi skupna urbanistična inšpekcija.

12. člen

Urbanistični inšpektorat LR Slovenije opravlja tele naloge:

— daje okrajnim urbanističnim inšpekcijam obvezna strokovna navodila in spremlja njihovo delo;

— lahko naroči organu okrajne urbanistične inšpekcije, da izvrši določeno inšpekcijsko dejanje;

— lahko opravi sam posamezno inšpekcijsko dejanje, ki ga na njegovo zahtevo organ okrajne urbanistične inšpekcije ne opravi ali ne opravi v določenem roku;

— daje Sekretariatu IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve in drugim prizadetim organizacijam in organom predloge za zavarovanje določenih zemljišč, pokrajinskih predelov, prirodnih znamenitosti in posameznih gradbenih objektov;

— opozarja občinske ljudske odbore in njihove organe na potrebo po izdaji ukrepov, da se prepreči nesmotrna zazidava zemljišč oziroma da se zavaruje prirodna značilnost pokrajine;

— opravlja druge naloge po posebnih predpisih.

13. člen

Urbanistični inšpektorat LR Slovenije je v sestavu Sekretariata IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

Na čelu Urbanističnega inšpektorata LRS je glavni republiški urbanistični inšpektor; imenuje ga Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije na predlog sekretarja za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve.

III. Kazenske določbe

14. člen

Z denarno kaznijo od 100 000 do 2 000 000 dinarjev se kaznuje za gospodarski prestopek gospodarska ali druga organizacija, ki kot investitor ali izvajalec:

1. začne z gradbenimi deli brez odločbe o določitvi lokacije oziroma brez izjemnega dovoljenja za gradnjo na zemljiščih izven gradbenega okoliša ali gradi v nasprotju s to odločbo oziroma z izjemnim dovoljenjem;

2. kljub odredbi pristojnega organa urbanistične inšpekcije ne odpravi v določenem roku ugotovljenih pomanjkljivosti (1. točka 7. člena tega zakona);

3. kljub odredbi pristojnega organa urbanistične inšpekcije ne ustavi začete gradnje (druga točka 7. člena tega zakona).

Obenem z gospodarsko oziroma drugo organizacijo se za dejanje iz prejšnjega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba z denarno kaznijo od 10 000 do 100 000 dinarjev.

15. člen

Zasebnik, ki stori dejanje iz 1. do 3. točke prejšnjega člena, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 20 000 din.

Če stori zasebnik dejanje iz 1. do 3. točke prejšnjega člena zaradi materialne koristi, se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo do 300 000 dinarjev.

IV. Prehodne in končne določbe

16. člen

Dokler za posamezni okraj ne bo organizirana okrajna urbanistična inšpekcija po določbah tega zakona, opravlja za tak okraj vse pravice in dolžnosti okrajne urbanistične inšpekcije Urbanistični inšpektorat LRS.

Za opravljanje zadev iz prejšnjega odstavka lahko Urbanistični inšpektorat LRS s soglasjem sekretarja za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve organizira svoje izpostave izven svojega sedeža, in sicer za enega ali več okrajev.

17. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije izda po potrebi predpise za izvrševanje tega zakona, lahko pa tudi pooblasti Sekretariat Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve, da uredi posamezna vprašanja s svojimi predpisi.

18. člen

Ko začne veljati ta zakon, prenehajo veljati:

— 12. in 13. člen zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS, št. 13-46/56);

— točka b in c/2 23. člena ter točka b/1 59. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 49-227/57).

19. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po dnevu objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

I.

V Sloveniji se je že pred leti čutila potreba, da se zaradi pospešene stanovanjske izgradnje, gradnje objektov kapitalne izgradnje in širjenja vseh vrst prometnih objektov čim smotrneje izkoristijo razpoložljiva zemljišča, koncentrirana gradnja v urbanistično pravilno urejena naselja in preprečijo divje gradnje. Zato je bil leta 1956 izdan zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, leta 1958 pa zakon o urbanističnih projektih. Na podlagi zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene so bili določeni gradbeni okoliši. Nadaljnja kapitalna in stanovanjska graditev naj bi se vršila samo znotraj teh okolišev, zunaj okoliša pa le z izjemnim dovoljenjem, ki ga za izdajanje lokacij pristojni občinski upravni organ sme izdati samo s soglasjem okrajnega sveta za urbanizem.

Zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene, ki predvideva med drugim kot varstveni ukrep tudi porušitev stavbe, zgrajene izven gradbenega okoliša brez izjemnega dovoljenja, je sicer prilično zavrl tako imenovane divje gradnje, to je gradnje izven okoliša brez dovoljenja, ni pa mogel — kot dokazujejo podatki o izdanih lokacijah — zavreti zidanje na zemljiščih zunaj gradbenih okolišev, ker so se izdajala izjemna dovoljenja v takšnem obsegu, da niso več izjemna v smislu zakona. V letu 1960 je bilo namreč med 5428 izdanimi lokacijskimi odločbami kar 1689 odločb izdanih za gradnjo izven gradbenih okolišev, v tem med 2668 lokacijami za stanovanjske stavbe 824 za gradnjo izven okolišev.

Razlogi za tako obsežno gradnjo izven gradbenih okolišev ležijo v glavnem:

— v pomanjkanju urbanističnih programov in ureditvenih načrtov, zaradi česar se lokacija stihijsko določa od prošnje do prošnje;

— v pomanjkanju smotrne ureditve in priprave zemljišč za gradnjo znotraj okolišev;

— v pomanjkanju vzgoje državljanov za pravilno pojmovanje naprednih urbanističnih konceptov o urejanju naselij in o funkciji naselij;

— v nemoči upravnih organov, ki izdajajo odločbe o lokacijah, da bi se uprli pritisku prosilcev, ki so brez stanovanj in imajo možnost graditi samo izven gradbenega okoliša, ne pa v okolišu; oziroma pritisku prosilcev, ki se sklicujejo na zveze in poznanja z različnimi občinskimi in okrajnimi funkcionarji;

— v nestrokovnem presojanju okrajnih svetov za urbanizem, ki upoštevajo pri dajanju soglasij za izjemna dovoljenja prej druge okoliščine kot pa urbanistične potrebe;

— v pomanjkanju učinkovitega nadzorstva nad divjimi gradnjami, ki se naknadno sankcionirajo, ko hiša že stoji ter nad samim izdajanjem lokacij, oziroma sploh nad izvajanjem zakona o uporabi zemljišč za gradbene namene in zakona o urbanističnih projektih.

Nadzorstvo nad izvrševanjem predpisov o urbanističnih projektih in uporabi zemljišč za gradbene namene je imela doslej gradbena inšpekcija. Vendar ta inšpekcija spričo svojih obsežnih nalog tej nalogi ni mogla posvetiti potrebne pozornosti. Po uredbi (Uradni list LRS, št. 6-48/61), s katero je Gradbeni inšpektorat LRS prešel v sestav Sekretariata IS za industrijo in obrt, pa je nastala praznina; Sekretariat IS za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve nima več organa za opravljanje navedenih nalog, ki so ostale v njegovi pristojnosti.

II.

Poleg problema preprečitve gradenj izven gradbenih okoliševv, se posebno v zadnjem času pojavljata še dva problema in sicer vprašanje smotrne, učinkovite in prostorsko pravilno organizirane gradnje znotraj okoliševv ter vprašanje zavarovanja prirodnih značilnosti pokrajine in naselij pred estetsko neustreznimi gradnjami in prostorskimi rešitvami, ki jih posamezni arhitekti vsiljujejo po svojih modnih željah in okusu ne oziraje se na značilnost pokrajine, naselij, okolja in klime (»nebotičniki v rovtah in aluminijasta okna v gorenjski hiši«).

Tudi take prostorsko in estetsko neustrezne gradnje so predvsem posledica stihijskega izdajanja lokacijskih dovoljenj, pomanjkanja urbanističnih programov za širša območja in ureditvenih načrtov za posamezna naselja ter pomanjkanja vsakršnega nadzorstva nad izdajanjem lokacij.

III.

Da se prepreči nesmotrno zazidavanje, tako znotraj kot izven gradbenih okoliševv, zagotovi prostorsko pravilno oblikovanje naselij in prepreči družbeno in estetsko neprimerno spreminjanje prirodnih značilnosti in izgleda pokrajine in naselij je potrebno, da se pospeši izdelava urbanističnih programov za širša območja in ureditvenih načrtov za posamezna naselja in da se za čas dokler ne bodo sprejeti urbanistični načrti vpelje učinkovito strokovno urbanistično nadzorstvo.

IV.

Vpeljavo takega nadzorstva predvideva predlog zakona o urbanistični inšpekciji.

S predlogom tega zakona se ne spreminjajo obstoječi predpisi, ki urejajo urbanistična vprašanja. Spreminjanje teh predpisov ne bi bilo smotrno, ker je že v izdelavi splošni zvezni zakon o urbanističnem planiranju. Predlog obsega zato samo tiste materialne norme, ki so neogibno potrebne, da se utemeljijo pravice in dolžnosti urbanistične inšpekcije in zagotovi učinkovitost take inšpekcije. Urbanistična inšpekcija je že predvidena tudi v osnutku zveznega zakona, tako da predlog samo anticipira zvezno ureditev.

V.

Osnovne misli predloga so:

a) organi urbanistične inšpekcije naj bi preprečevali divjo gradnjo, zavirali gradnjo izven gradbenih oklišev, preprečevali nesmotrno in nepremišljeno zazidavanje v gradbenih okoliših ter skrbeli, da se ne dovolijo estetsko neustrezne gradnje, ki jih ni mogoče vkomponirati v dani ambient. Zato naj bi imeli organi urbanistične inšpekcije posebne pravice, in sicer:

1. sodelovati pri izdajanju lokacij, reviziji investicijskih programov, idejnih in glavnih projektov;

2. dajati soglasje k izjemnim dovoljenjem za gradnjo izven gradbenih okolišev;

3. dajati pripombe k lokacijam za gradbene objekte znotraj okolišev;

4. nadzorovati ali je za posamezne gradnje izdano lokacijsko dovoljenje in ali se sama gradnja izvršuje v skladu s tem dovoljenjem ter odrejati ustrezne ukrepe, če niso izpolnjene urbanistične zahteve v zvezi z gradnjo;

b) ker se večji del nalog urbanistične inšpekcije (točka 1, 2, 3) nanaša na nadzorstvo nad delom občinskih organov, v predlogu ni predvideno, da bi se urbanistična inšpekcija organizirala po občinah, marveč le v okrajih ter v republiškem merilu;

c) predlog predvideva ustrezno pravno ureditev, da se zagotovi izvrševanje učinkovitega nadzorstva in sorazmerno visoke kazni za tiste, ki bi gradili brez lokacijskega dovoljenja ali v nasprotju z njim;

č) končno je treba poudariti, da ni naloga urbanistične inšpekcije samo opravljanje nadzorstva, marveč zlasti tudi to, da daje občinskim ljudskim odborom in drugim organom strokovno pomoč in predloge za urbanistično urejanje naselij in širših območij oziroma vsaj za začasno ureditev posameznih vprašanj.

Zakonski predlog ne jemlje občinskim svetom za urbanizem kot izvršilnim političnim upravnim organom nobene od njihovih temeljnih nalog, to je nalog glede vodstva politike na področju urbanizma in usmerjanja upravnih organov za njihovo delovanje na tem področju. Doslej so te naloge sveti često zanemarjali zaradi obremenitve s konkretnimi upravnimi odločitvami glede lokacij in dovoljenj za gradnje zunaj gradbenega okoliša, kar je tudi eden izmed razlogov, da večina mest še nima svoje urbanistične dokumentacije in razčiščenih načelnih vprašanj bodoče zazidave. Prav nova ureditev omogoča svetom za urbanizem, da v bodoče posvečajo v celoti svoje zmogljivosti reševanju načelnih vprašanj, kot pripravi in obravnavi elementov za urbanistični program, za zazidalne načrte in za drugo urbanistično dokumentacijo, vprašanju prometnih ureditev na naseljih, stanovanjsko-komunalne izgradnje in številnim drugim vprašanjem. Vse to bo vplivalo na hitrejše in kompleksnejše reševanje urbanistične problematike.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o urbanistični inšpekciji

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je razpravljal o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji na svoji seji dne 20. junija 1961.

S predlogom tega zakona se rešuje vprašanje, ki je družbeno vedno bolj pereče, namreč uspešna zagotovitev izvajanja predpisov, ki urejajo urbanistična vprašanja. Prav iz tega razloga predlaga odbor, ki sicer predlog zakona v celoti sprejema, da mora predlog zakona zagotoviti, da se vsak objekt, ki je postavljen brez dovoljenja izven gradbenega okoliša, oziroma, ki se gradi v nasprotju z odločbo o lokaciji, obligatorno odstrani. Samo diskrecionarna pravica inšpekcijskih organov nikakor ne bi zagotovila, da bi se dosegel eden osnovnih smotrov tega zakona, ustavitev gradenj izven gradbenih okolišev, ker bi bili inšpekcijski organi nujno izpostavljeni intervencijam vseh mogočih organov, organizacij in posameznikov.

Glede na to naj se v predzadnji vrstici 7. člena pred besedo »odredi« zamenja z besedilom: »mora odrediti«.

Odbor je sprejel tudi dopolnitev, ki jo je v imenu Izvršnega sveta na seji odbora predlagal njegov predstavnik, da se na koncu 19. člena doda še besedilo »uporablja pa se od 1. septembra 1961.«, prav tako pa se strinja tudi s spremembami, ki jih je zakonodajni odbor predlagal k 12. in 16. členu.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme s temi spremembami in dopolnitvami.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tineta Laha.

št. 02-298/2-61.

Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Tine Lah l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu zakona o urbanistični inšpekciji

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog zakona o urbanistični inšpekciji in ga soglasno sprejel.

Odbor je mnenja, da je izdaja zakona o urbanistični inšpekciji nujna zaradi nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki so se pokazale doslej pri pospešeni gradnji stanovanj, objektov kapitalne izgradnje in širjenju vseh vrst prometnih objektov, in s tem v zvezi z gradnjo raznih divjih gradenj zunaj gradbenega okoliša in podobno. Odbor je tudi v celoti podprl stališče zakona, da so zaradi smotrne graditve naselij, zaradi varovanja proizvodnih značilnosti pokrajine in drugih splošnih družbenih koristi, zadeve urbanistične ureditve krajev ter uporabe zemljišč za gradbene namene, zadeve splošnega pomena za našo republiko, pri čemer občinskim svetom za urbanizem kot izvršilnim političnim upravnim organom ostanejo vse njihove temeljne naloge, to je vodstvo politike in usmerjanje delovanja upravnih organov na področju urbanizma.

Na seji je Izvršni svet predlagal dopolnitev k 19. členu, kjer naj se na koncu dostavi besedilo:

»... uporablja pa se od 1. septembra 1961.«

Odbor se je z dopolnjenim besedilom 19. člena strinjal.

Pri vsklajevanju je odbor tudi sprejel amandma zakonodajnega odbora k 7., 12. in 16. členu.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona o urbanistični inšpekciji z navedenimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca inž. Borisa Pipana.

Št. 02-310/1-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

inž Boris Pipan l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o urbanistični inšpekciji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog zakona o urbanistični inšpekciji in ga soglasno sprejel. Odbor je obravnaval predvsem določila 14. in 15. člena predloga zakona, ki govore o kazenskih določbah in ugotovil, da so v skladu s temeljnim zakonom o prekrških.

Odbor se je strinjal s predlogom Izvršnega sveta, da se na koncu 19. člena doda še naslednje besedilo: »uporablja pa se od 1. septembra 1961«. Prav tako se je odbor strinjal s spremembo in dopolnitvijo, ki jo predlaga odbor za gospodarstvo v 3. vrsti 4. odstavka 7. člena.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme.

Št. 02-297/1-61.

Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Alfonz Grmek l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o urbanistični inšpekciji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o urbanistični inšpekciji in v načelni razpravi ugotovil, da je izdaja takega predpisa nujna. To zato, ker so marsikatere velike investicije, ki smo jih izvršili v zadnjih letih zaradi pomanjkanja takega določila izgubile na svoji vrednosti. Predvsem so tu mišljene avtoceste, v bližini katerih so posamezniki pričeli graditi stanovanjske objekte in s tem povečali nevarnost pri prometu. S sprejetjem tega zakona pa bo imela urbanistična inšpekcija vsa pooblastila, da tako imenovanih divjih gradenj več ne bo.

Pri podrobni obravnavi predloga zakona je odbor sprejel naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

12. člen: na koncu 1. vrste naj se črtajo naslednje besede: »opravlja tele naloge«

16. člen: v 2. vrsti 1. odstavka naj se črta beseda »opravlja« in mesto nje vnese beseda »izvršuje«.

Odbor se strinja tudi s spremembo, ki jo predlaga odbor za gospodarstvo v 7. členu. Prav tako se strinja tudi z dopolnitvijo, ki jo je predlagal k 19. členu Izvršni svet.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Marijo Zupančič.

Št. 02-298/3-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Marija Zupančič l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV
Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o urbanistični inšpekciji

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o urbanistični inšpekciji in ga soglasno sprejel.

V razpravi je odbor poudaril potrebo in pomembnost po izdaji tega zakona glede na sedanje nezadovoljivo stanje na tem področju.

V podrobni obravnavi je odbor sprejel tele spremembe in dopolnitve:

V zadnjem odstavku 7. člena naj se črta beseda »odredi« in namesto nje vstavita besedi »mora odrediti«, tako da se besedilo glasi: »... objekt ne sme ostati, mora odrediti organ urbanistične inšpekcije ...«

Na koncu prve in druge vrste 12. člena se črtajo besede »opravlja tele naloge« in namesto njih postavi dvopičje.

V drugi vrsti prvega odstavka 16. člena se beseda »opravlja« nadomesti z besedo »izvršuje«.

Odbor je tudi soglašal z dopolnitvijo 19. člena, ki jo je predlagal Izvršni svet.

Zakonodajni odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog zakona z navedenimi spremembami in dopolnitvami.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Janeza Lesjaka.

Št. 02-310/2-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Janez Lesjak l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ODLOKA

o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Na podlagi drugega odstavka toč. 4 odloka o stopnjah prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 8-65/61) in 6. člena zakona o skladu LR Slovenije za pospeševanje založništva (Uradni list LRS, št. 23-138/60) je Ljudska skupščina LR Slovenije na sejah Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 26. junija 1961 sprejela

ODLOK

o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

1. člen

Založniška podjetja plačujejo v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva prispevek iz svojega dohodka po stopnji 7,5 %.

2. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1961.

OBRAZLOŽITEV

Po zakonu o skladu LR Slovenije za pospeševanje založništva (Uradni list LRS, št. 23/60) so bili med drugim dohodek tega sklada tudi prispevki, ki jih plačujejo založniška podjetja. Po prejšnjih zveznih predpisih so morala založniška podjetja plačevati v sklad za pospeševanje založništva 50 % od prispevka iz dohodka, ki jim je bil odstopljen.

Po odloku o stopnjah prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 8/61) plačujejo gospodarske organizacije prispevek iz svojega dohodka po stopnji 15 %, kolikor ni v odloku drugače določeno; za časopisno-založniška in založniška podjetja je določeno, da tega prispevka ne plačujejo, da pa republiška ljudska skupščina lahko predpiše, da morajo založniška podjetja plačevati v republiški sklad za pospeševanje založništva del svojega dohodka, toda ne več kot 50 % prispevka, ki so ga oproščena, to je največ 7,5 % svojega dohodka.

Glede na to, da bodo dohodki republiškega sklada za pospeševanje založništva pri najvišji, po omenjenem odloku dopustni obremenitvi znatno nižji kot so bila v letu 1960 na podlagi prejšnjih predpisov, se predlaga Ljudski skupščini, da sprejme predlagani odlok.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na seji dne 20. junija 1961 razpravljal o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva.

Ureditev, namen in viri dotoka sredstev v sklad za pospeševanje založništva ostajajo nespremenjeni. Drugačna določitev odstotka, ki ga založniška podjetja plačujejo v sklad je samo formalnega značaja glede na to, da se je spremenil odstotek prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij. To seveda vpliva na višino sredstev, ki se bodo stekla v ta sklad, ni pa ta višina sama na sebi predmet tega predloga odloka.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca tovariša Jožeta Marolta.

Št. 02-302/2-61:

Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Jože Marolt l. r. Franc Leskošek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 20. junija 1961 obravnaval predlog odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva.

Odbor je soglašal s predlagano stopnjo prispevka in je predlog odloka soglasno sprejel.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Marijo Vild.

Št. 02-311/1-61.
Ljubljana, dne 20. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:
Marija Vild l. r. Jože Gerbec l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 22. junija 1961 razpravljal o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva.

Predlog odloka predvideva, da se založniškim podjetjem naloži obveznost, da plačujejo v sklad za pospeševanje založništva po maksimalni stopnji, ki jo lahko predpiše ljudska republika. Odbor se s tako rešitvijo strinja, ker smatra, da v sedanji situaciji sklad vrši družbeno nujno potrebno funkcijo podpiranja takih zvrsti publikacij, ki bi ne prenesle ekonomske cene, so pa na našem knjižnem trgu nujno potrebne zaradi svojih kulturnih in družbeno političnih nalog.

V sklad se bodo tudi po tako določeni maksimalni stopnji natekla manjša sredstva kot v preteklem letu. Zaradi tega bo moral upravni odbor sklada voditi tako politiko, da bo iz sklada dajal podporo le publikacijam, ki so take podpore najbolj nujno potrebne.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog odloka sprejme v predloženi obliki.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Franca Šušteršiča.

Št. 02-302/1-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Podpredsednik:
Franc Šušteršič l. r. Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva in ga v načelu ter podrobnostih sprejel brez sprememb.

V načelni obravnavi je bilo poudarjeno, da bo sklad za pospeševanje založništva LRS, kljub postopnemu uvajanju ekonomskih cen tudi na tem področju, potreboval tudi še v prihodnjih letih znatna sredstva za subvencioniranje tistega tiska, ki bi težko ali pa sploh ne mogel živeti brez družbene podpore. To velja predvsem za politično-ideološko, znanstveno, poljudno-znanstveno in strokovno literaturo ter učbenike, kar je že doslej Sklad v pretežni meri podpiral, ker gre pri tem za področja, na katerih je skupnost posebno zainteresirana. Na teh področjih se še vedno čuti pomanjkanje in to kljub povečani založniški dejavnosti v zadnjih letih. Glede na široki krog potrošnikov, katerim je ta literatura namenjena, je potrebno s subvencijami Sklada vplivati na znižanje cen, posebno še zaradi tega, ker prav ta tisk v veliki meri izdajajo taki založniki, ki nimajo nikakršne možnosti za tako imenovano notranjo subvencioniranje, ker se sicer ne ukvarjajo s kako gospodarsko dejavnostjo, na primer: Delavska univerza, Zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju, Življenje in tehnika, Zveza prijateljev mladine itd.

Založniška podjetja, ki morajo plačevati v republiški sklad del svojega dohodka, so v odnosu do drugih gospodarskih organizacij priviligirana, ker jim ni treba plačevati 15 % prispevka iz dohodka. 7,5 %, katere naj vplačajo v sklad, namreč ne predstavlja neke dodatne obremenitve za ta podjetja, temveč komaj polovico tistega, kar morajo sicer plačevati druga podjetja. Pri tem pa je treba upoštevati še to, da se tudi dobršen del teh v sklad plačanih sredstev v obliki subvencij zopet vrne tem istim založbam, če izdajajo take vrste literaturo, katero sklad po določilih zakona in smernicah Sveta za kulturo in prosveto LRS podpira.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca dr. Sonjo Kukovec.

Št. 02-302/3-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: dr. Sonja Kukovec l. r.

Predsednik: dr. Heli Modic l. r

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva

Zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva.

Odbor je predlog odloka soglasno sprejel brez razprave in brez sprememb in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Bojana Leskovarja.

Št. 02-311/2-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Bojan Leskovar l. r. Andrej Babnik l. r.

PREDLOG ZAKONA

o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru

1. člen

Ustanovi se Pedagoška akademija v Mariboru.

Sedež Pedagoške akademije je v Mariboru.

2. člen

Pedagoška akademija vzgaja in izobražuje učitelje z višjo in visoko izobrazbo za osnovno in druge šole ter druge vzgojne in izobraževalne zavode.

Pedagoška akademija organizira in razvija znanstveno delo v področju vzgoje in izobraževanja.

3. člen

Pedagoška akademija organizira pouk na prvi in drugi stopnji visokošolskega študija.

4. člen

Pedagoška akademija organizira sama ali na predlog državnih organov, zavodov in organizacij posebne redne in občasne tečaje in druge oblike pouka:

— za strokovno in pedagoško izpopolnjevanje učnega osebja,

— za usposabljanje učiteljev za proučevanje vzgojnega izobraževalnega dela.

5. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije imenuje začasni svet pedagoške akademije za čas, dokler ne bodo v skladu s statutom pedagoške akademije organizirani organi vodstva pedagoške akademije.

Začasni svet pedagoške akademije izvršuje vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo po zakonu o visokem šolstvu organi visokošolskega zavoda.

6. člen

Pedagoška akademija začne s poukom v šolskem letu 1961/62.

Da se zagotovi začetek rednega dela šole, lahko začasni svet pedagoške akademije ureja začasno tudi vprašanja, ki bi morala biti urejena s statutom pedagoške akademije.

7. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Reforma našega šolskega sistema terja tudi reformo izobraževanja učnega kadra. V bodočem sistemu izobraževalnih ustanov za učni kader bodo imele zelo pomembno vlogo pedagoške akademije, katerih temeljna naloga bo dajati učiteljem osnovnih šol, pa naj gre za pouk na prvi ali na drugi stopnji, širšo in bolj poglobljeno izobrazbo kot jo dajejo učiteljišča. To zahteva razvoj družbe, gospodarstva in tehnike ter obči dvig kulturne ravni prebivalstva. Zato bo treba v bodoče zlasti v večjih središčih ustanavljati pedagoške akademije, ki so kot ena izmed vrst šol za izobraževanje učiteljev predvidene v splošnem zakonu o šolstvu (86. člen), in postopoma odpravljati učiteljišča, sedanjo Višjo pedagoško šolo v Ljubljani pa preosnovati v pedagoško akademijo.

Za ustanovitev pedagoške akademije v Mariboru kot prve take izobraževalne ustanove v Sloveniji govori več razlogov.

1. Z ustanovitvijo pedagoške akademije bo dobilo severno-vzhodno območje Slovenije svojo šolo za izobraževanje učnega kadra za predmetni pouk. Dotok učnih kadrov za predmetni pouk z univerze in višje pedagoške šole v Ljubljani je daleč premajhen, da bi kril rastoče potrebe po teh kadrih. Trenutno primanjkuje v okraju Maribor 210 učiteljev za predmetni pouk, 376 učiteljev pa ni usposobljenih za pouk na višji stopnji osnovne šole. V okraju Murska Sobota manjka trenutno 112 učnih moči za predmetni pouk, okoli 300 pa ni usposobljenih za pouk na višji stopnji osnovne šole. Izobraževanje takega učnega kadra bo zato ena od važnih nalog pedagoške akademije.

2. Okraj Maribor je gospodarsko tako razvit, da lahko prične v okviru pedagoške akademije z izobraževanjem učiteljev na stopnji višje šole tudi za razredni pouk od prvega do četrtega razreda. V bodoče bo treba na ta način izobraževati vse učne moči za osnovno šolo. V prehodni dobi bi vzporedno nekaj časa še delovalo učiteljišče v Mariboru, ko bodo pa potrebe po učnih kadrih za osnovno šolo dopuščale, bi se to učiteljišče postopoma odpravilo.

3. Pedagoška akademija bo prevzela tudi nalogo, da z organizacijo izrednega študija dopolni izobrazbo učnih moči, ki niso usposobljene za predmetni

pouk na višji stopnji osnovnih šol; takega kadra je v okraju Maribor in Murska Sobota preko 670. Enake možnosti za dvig izobrazbe bo lahko nudila akademija tudi učiteljem za razredni pouk, ki so si pridobili strokovno izobrazbo na učiteljiščih.

4. Maribor potrebuje raziskovalno in izobraževalno središče za področje pedagogike in psihologije. To vlogo lahko prevzame pedagoška akademija. V okviru svoje dejavnosti bo akdemija lahko nudila pedagoško izobrazbo učnemu kadru na strokovnih šolah, v varstveno vzgojnih ustanovah, vzgojiteljem v domovih, učiteljem na posebnih šolah kot tudi učiteljem na manjšinskih šolah. To dejavnost bo lahko razvila bodisi z organizacijo izrednega študija, bodisi s posebnimi stalnimi oblikami izobraževanja.

5. Pedagoška akademija bo v prvi fazi svojega razvoja organizirala pouk le na stopnji višje šole oziroma na prvi stopnji visokošolskega študija. Imeti pa mora tudi možnost, da organizira pouk tudi na drugi stopnji visokošolskega študija za učni kader na srednjih šolah in to predvsem za tiste skupine predmetov, ki so zelo deficitarne (matematika, fizika, tuji jeziki itd.). Potrebe bodo pokazale v kakšnem obsegu bo potrebna organizacija pouka na tej stopnji. Program tega študija bi se približeval programu ustreznih skupin na fakultetah le s to razliko, da bi bilo več poudarka na pedagoški problematiki, kar bi z ene strani zagotavljalo pedagoško bolj ustrezen kader za pouk na srednjih šolah, z druge strani pa bi zagotavljalo večji priliv absolventov na šole kot ga zagotavljajo fakultete. Pedagoška akademija bo v bodoče dobila značaj specializirane visoke šole z dvostopenjskim poukom za vzgojo in izobraževanje učnih kadrov za osnovne in srednje šole. S tem se bo povečal dotok učnih moči z višjo in visoko izobrazbo, ki jih ustrezne fakultete v Ljubljani ne morejo vzgojiti v zadostnem številu.

6. Ustanovitev pedagoške akademije je treba podpreti tudi z republiškega vidika. Izkušnje akademije v Mariboru bodo lahko s pridom služile akademijam v ostalih večjih krajih Slovenije. To je pomembno toliko bolj, ker za ta tip šole za izobraževanje učnega kadra še nimamo izkušenj.

Predlog zakona obsega samo določbe, ki so potrebne za ustanovitev in za začetek dela, vsa druga vprašanja v zvezi z organizacijo in delom akademije pa so urejena v zakonu o visokem šolstvu v LR Sloveniji oziroma bodo urejena s statutom akademije.

Predlog za ustanovitev pedagoške akademije je dal Okrajni ljudski odbor Maribor.

Z Okrajnim ljudskim odborom Maribor je bil dosežen sporazum, da bo okraj Maribor zagotovil šoli prostore in sredstva za začetek dela, da 5 let ne bo postavil za pedagoško akademijo investicijskih zahtev in da bosta pri kritju izdatkov za redno delo akademije participirala okraj Maribor s 30 %, LR Slovenija pa s 70 %.

Za leto 1961 so predvideni celotni stroški za redno delo pedagoške akademije v višini 6 996 376 din, za leto 1962 pa v višini 24 402 090 din.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da je ustanovitev akademije potrebna tako zaradi potreb po novih učnih močeh v naših šolah, kot še prav posebno zato, da se dvigne raven strokovnosti učiteljev tako v osnovnih kot v drugih šolah. Z ustanovitvijo te akademije bo omogočeno zadostiti prav tem perečim potrebam. To hkrati omogoča, da podpremo izvedbo šolske reforme tudi s kadrovske strani, ki mora biti v tem pogledu eno njenih prvih izhodišč.

Program te akademije zagotavlja, da se bo hkrati s predvideno ustanovitvijo tudi drugih pedagoških akademij v bodočnosti, spremenil lik učiteljev v naših šolah, da bodo bolj usposobljeni prav na področju same pedagogike, ki se na tej akdemiji spreminja v praktično usmerjeno znanstveno disciplino.

Ker z ustanovitvijo te akademije napravljamo nov korak v našem šolstvu, je bilo v odboru sprejeto tudi stališče, da je treba delo v tej akademiji čimbolj solidno pripraviti, ker bo v določenem smislu vršila pionirsko delo pri preobrazbi našega učiteljskega kadra kot tudi učnih metod.

V razpravi o podrobnostih je odbor v zadnji vrstici 2. člena zamenjal izraz »v področju« z izrazom »na področju« ter popravil nekatere tiskovne napake v tekstu.

Odbor predlaga Republiškemu zboru, da predlog zakona sprejme s predlagano spremembo.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mila Vižintina.

Št. 02-299/2-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Podpredsednik:

Milo Vižintin l. r. Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru in ga soglasno sprejel.

Odbor je obravnaval predvsem določila, ki se nanašajo na družbeno upravljanje in ni imel pripomb. Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Št. 02-299/1-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec:
Vlado Jurančič l. r.

Predsednik:
Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru in ga v načelu, kakor tudi v podrobnostih sprejel brez pripomb.

Odbor se je strinjal s spremembami, ki jih predlaga odbor za prosveto in kulturo in predlaga Republiškemu zboru, da sprejme predlog zakona.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vero Kolarič.

Št. 02-299/3-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec:
Vera Kolarič l. r.

Predsednik:
dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

1. člen

Združijo se občine:

— Dobrovo, Kanal in Nova Gorica v novo občino Nova Gorica,

— Bovec, Kobarid in Tolmin v novo občino Tolmin.

2. člen

Spremeni se meja med občino Tolmin in občino Radovljica tako, da se izloči iz občine Tolmin in priključi občini Radovljica območje planine Šavnik, ki obsega parc. št. 1269 in 1270 k. o. Podbrdo.

3. člen

Združene občine prenehajo, nove občine pa pričnejo z delom dne 1. julija 1961.

4. člen

Do novih splošnih volitev v ljudske odbore vodijo nove občine njihovi začasni ljudski odbori, ki jih izvolijo izmed sebe odborniki ljudskih odborov združenih občin po določbah tega zakona.

5. člen

Število odbornikov začasnih ljudskih odborov novih občin se določi na skupnih sestankih ljudskih odborov združenih občin. Pri tem je treba upoštevati pri zborih proizvajalcev razmerje, s katerim je posamezna proizvajalska skupina udeležena pri skupnem družbenem produktu na območju nove občine.

6. člen

Volitve začasnih ljudskih odborov novih občin se opravijo ločeno za vsak zbor oziroma za vsako proizvajalsko skupino zbora proizvajalcev, in sicer tako, da volijo odbornike v občinski zbor oziroma v ustrezno skupino zbora proizvajalcev ljudskega odbora nove občine odborniki občinskih zborov oziroma odborniki v ustrezni skupini zborov proizvajalcev sedanjih občinskih ljudskih odborov.

Volitve začasnih ljudskih odborov morajo biti opravljene najpozneje do 1. julija t. l.

7. člen

Glede družbenih planov, proračunov, skladov, pravic in obveznosti, uslužbencev, uradnih knjig, spisov in inventarja združenih občin se ustrezno uporabljajo določbe 9. do 18. člena zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okraju Celje in Maribor (Uradni list LRS, št. 34-169/58).

8. člen

2. člen zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji z dne 30. 1. 1961 (Uradni list LRS, št. 3-33/61) preneha veljati.

9. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

1

Nadaljnje pospešeno uveljavljanje občine kot temeljne, teritorialne, samoupravne družbene skupnosti v zvezi s preoblikovanjem okraja kot skupnosti komun postavlja tudi v goriškem okraju zahtevo po združitvi nekaterih občin, ki same zase ne izpolnjujejo ustreznih pogojev za uspešen samostojen razvoj na svojem območju. Osnutek predloženega zakona vsebuje predlog okrajnega ljudskega odbora Gorica, po katerem naj se združijo: občina Dobrovo in Kanal z občino Nova Gorica, občini Bovec in Kobarid pa z občino Tolmin. Okrajni ljudski odbor ugotavlja, da se občina Dobrovo, Kanal, Bovec in Kobarid v svojih dosedanjih teritorialnih okvirih ne morejo več razvijati kot komune. Nadaljnji ustrezni razvoj v sedanjih pogojih jim bo zagotovljen le v širših okvirih združenih občin.

2

Občina Dobrovo šteje 6419 prebivalcev in meri 7116 ha. Narodni dohodek je leta 1960 znašal 857 717 000 din ali 133 621 din na prebivalca, kar je precej izpod okrajnega (183 000 din) povprečja. Razen kmetijstva nima občina Dobrovo, ki zajema vsa Goriška Brda, pogojev za razvoj drugih gospodarskih panog. V kmetijstvu pa se v Brdih razvijata predvsem vinogradništvo in sadjarstvo. Pretežni del prebivalstva Brd se preživlja z dohodki lastnih kmetijskih posestev. Struktura zaposlenosti je zelo neugodna, saj podatki za leto 1960 kažejo, da je v občini Dobrovo zaposlenih le okoli 10 % prebivalstva, kar je znatno izpod slovenskega povprečja. Večina zaposlenega prebivalstva dela izven območja sedanje občine, in sicer predvsem v anhovski cementarni ter v spodnji Soški dolini. Z ozirom na tako gospodarsko stanje so bile gospodarske možnosti za razvoj občine Dobrovo majhne in je bila stalno vezana na pomoč okraja.

Z vključitvijo te občine v občino Nova Gorica bo omogočena ožja povezava teh krajev z razvitejšimi in industrijsko močnejšimi kraji, kakršna sta Anhovo in sama okolica Nove Gorice, kar bo pripomoglo tudi k uspešnejšemu razvoju samih Brd. Povprečna oddaljenost Brd od bodočega središča je sicer precejšnja (povprečje 25 km), vendar bo z modernizacijo prometnih zvez in z ojačenjem krajevnih uradov in krajevnih odborov ta problem znatno omiljen. Upoštevajoč vse te okoliščine, o katerih so zbori volivcev podrobno razpravljali, so volivci soglasno sprejeli predlagano združitev.

Občina Kanal šteje 7621 prebivalcev in meri 14 737 ha. Njen narodni dohodek je zelo visok, saj znaša 3 128 466 000 din ali 410 505 din na prebivalca. Razlog za tako visok narodni dohodek je v tem, da ima ta občina majhno število

prebivalcev ter gospodarsko zelo močan objekt, to je Tovarno cementa in salonita v Anhovem. Vendar pa Kanal kljub navedeni ekonomski moči, ki sloni na enem samem podjetju, na splošno nima zadostnih pogojev za vsestranski razvoj celotnega območja občine in za ustrezno uveljavitev komunalnega sistema. Te pogoje zagotavlja le vključitev v večjo skupnost, ki jo bo predstavljala po združitvi občina Nova Gorica.

Združena občina Nova Gorica bo merila 60 140 ha in imela 44 000 prebivalcev. Bo teritorialno in po prebivalstvu največja občina v goriškem okraju ter bo z ozirom na gospodarsko moč in kader imela vse pogoje za hitrejši razvoj gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti na celotnem območju združenih občin.

Občina Bovec je s svojimi 36 702 ha površine sicer teritorialno zelo obsežna, ima pa le 4000 prebivalcev. Gospodarsko je izredno šibka, ima le nekaj kovinarske in lesne industrije ter čipkarske obrti. Narodni dohodek je zelo nizek in znaša le 451 124 000 din ali 112 556 din na prebivalca. Zaposlenih je le petina prebivalcev. Občina s tako šibko materialno bazo ne zmore sama zase zagotoviti uspešnega razvoja tega območja in opravljati v celoti funkcije komune. To govori za njeno združitev s sosednjima občinama Kobarid in Tolmin.

Občina Kobarid šteje 6028 prebivalcev in ima najnižji narodni dohodek v okraju; ta je leta 1960 znašal skupaj 487 968 000 din, to je 80 950 din na prebivalca, kar je polovica republiškega povprečja. Struktura zaposlenosti je neugodna, saj je zaposlena le pičla desetina prebivalcev. Teritorialno meri občina 20 240 ha. Povprečna oddaljenost od občine Tolmin znaša 10 km. Na tem območju se predvsem razvija kmetijska dejavnost s posebnim poudarkom na živinoreji in s tem v zvezi mlekarstvo in sirarstvo. Z združitvijo z občinama Bovec in Tolmin bo nova občina tvorila trdnejši gospodarski bazen s skupnim številom 24 000 prebivalcev.

3

Vsi občinski ljudski odbori so sprejeli sklepe o združitvi. O združitvi so razpravljali tudi zbori volivcev, ki so se v glavnem strinjali z združitvijo, imeli pa so nekaj pomislekov zaradi sorazmerno velike oddaljenosti posameznih krajev od novih občinskih središč. V tem pogledu je bila tako na zborih volivcev kot na sejah ljudskih odborov poudrtana bodoča vloga krajevnih odborov, ki bodo morali v veliki meri sami reševati posebno lokalno problematiko posameznih, zlasti močnejših krajev, ki bodo prišli v sestav novih občin.

Navedena problematika je bila obravnavana že v primeru združitve občine Bled in občine Bohinja z Radovljico. Nevarnost, da bi večji in razvitejši kraji, ki so bili doslej sedež občine, po združitvi z drugo občino stagnirali, bo odstranjena z okrepitvijo oziroma vzpostavitvijo ustrezne krajevne samouprave, ki se lahko realizira preko krajevnih odborov in podobnih organov krajevne samouprave. Primer zdraviliškega sveta v Rogaški Slatini, najnovejši primer Bleda in Bohinja ter nekaterih razvitejših krajevnih odborov dokazuje, da ti organi lahko postanejo nosilci obsežne dejavnosti, zlasti dejavnosti na področju komunalnega standarda, ki se najbolj neposredno tiče prebivalcev ustreznega naselja. Krajevni odbori lahko postanejo ob določenih pogojih resnični nosilci razvoja posameznih krajev, ki samostojno in pod lastno odgovornostjo opravljajo številne naloge, ki so čisto lokalnega pomena za posamezno naselje. Tu

gre obenem tudi za proces podružabljanja nalog, ki so se doslej opravljale preko ljudskega odbora. Jasno je, da zahteva povečana stopnja samouprave v krajevni skupnosti določeno materialno podlago, ki omogoča krajevnemu odboru samostojno gospodarjenje. To je mogoče storiti v okviru obstoječega proračunskega sistema z organizacijo posebnih krajevnih skladov, ki so samoupravni, in ki omogočajo krajevnemu odboru tudi mobilizacijo dodatnih sredstev prebivalstva za izvrševanje njegovih nalog. Občinski ljudski odbori bodo morali v čedalje večji meri skrbeti za razvoj krajevne samouprave in na ta način reševati družbeno problematiko krajev izven sedeža občine. Organizacijski in materialni temelji krajevne samouprave se določijo v občinskih statutih.

Navedena samouprava krajevne skupnosti seveda ne more zajemati tudi opravljanja upravno-oblastvenih nalog. Take naloge se ne morejo prenašati na krajevne odbore, ker bi to pomenilo razbijanje občine kot temeljne politične enote. Približanje izvrševanja upravnih nalog terenu je mogoče doseči po drugi poti, in sicer preko krajevnih uradov, ki pa so krajevne izpostave občinske uprave. Z dobro organizacijo krajevnih uradov na sedežih dosedanjih občin bo omogočeno državljanom, da bodo večji del svojih uradnih opravkov lahko opravili v teh uradih.

4

Po predlogu zakona naj bi se popravila tudi meja med občino Tolmin in občino Radovljica v predelu planine Šavnik, ki leži na delu k. o. Podbrdo. Tudi v tem primeru gre za vzpostavitev stanja, kakor je bilo pred priključitvijo Primorske k Italiji, s katero je bila priključena k Italiji tudi navedena planina, čeprav gravitira na bohinjsko stran. Planina Šavnik meri 80 ha in zajema območje dveh parcel. Oba prizadeta ljudska odbora se strinjata s predlogom za spremembo meje.

Obenem pa se razveljavlja mejni popravek, ki je bil izvršen z zakonom z dne 30. 1. 1961 med občinama Črnomelj in Kočevje. Z navedenim popravkom meje, po katerem naj bi se izločile iz občine Kočevje in priključile občini Črnomelj k. o. Čeplje, Dol in Predgrad, bi bila dosežena združitev t. j. Poljanske doline, ki je razdeljena med občino Črnomelj in občino Kočevje. Združitev je bila predlagana, ker je v interesu uspešnega razvoja navedene doline, ki predstavlja geografsko in gospodarsko enoto s skupno problematiko. Sklep o združitvi je temeljil na predpostavki, da bo prebivalstvo spoznalo njeno upravičenost. Vendar pa se je pokazalo, da je bilo vprašanje združitve pri prebivalstvu premalo pripravljeno in je zato naletelo na odpor. Ker v takih pogojih, kljub objektivni upravičenosti združitve, ni pričakovati uspešnega sodelovanja prizadetih prebivalcev pri reševanju njihovih skupnih problemov, se predlaga uspostavitev prejšnjega stanja do časa, dokler ne bo prebivalstvo samo spoznalo nujnosti, da se celotno območje Poljanske doline združi v okviru ene same občine. Omenjena poprava meje med občinama Kočevje in Črnomelj dejansko še ni bila izvedena.

5

Glede na to, da bo v kratkem potekla mandatna doba sedanjim ljudskim odborom, naj bi se podobno kot v primeru združitve nekaterih občin v okraju Kranj, v združenih občinah ne opravile volitve novih ljudskih odborov. Nove občine bi vodili do splošnih volitev v ljudske odbore začasni ljudski odbori, ki bi jih izmed sebe izvolili odborniki ljudskih odborov združenih občin.

Glede vseh drugih vprašanj (proračun, družbeni plan, skladi, uslužbenci, arhivi, inventar itd.) naj bi se tudi pri tej združitvi primerno uporabljale določbe zakona o izvedbi odprave nekaterih občin v okrajih Celje in Maribor iz leta 1958 (Uradni list LRS, št. 34/58).

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti in upravo

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga soglasno sprejel.

Glede potrebe po združitvi navedenih občin se odbor sklicuje na obrazložitve, ki jih je bil podal že ob prejšnjih združitvah občin. Odbor je ugotovil, da se tudi v tem primeru vsi občinski odbori, kakor tudi večina volivcev strinjajo s to združitvijo in zato odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona.

Št. 02-300/1-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Nerino Gobbo l. r.

Predsednik: Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji in ga v načelu sprejel.

S sprejetjem tega zakona bo proces združevanja občin v glavnem zaključen. Sekretariat Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo pa je pooblaščen, da pristopi k znanstvenemu proučevanju posameznih komun, kar zakonodajni odbor pozdravlja.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog zakona. Za poročevalca je določil ljudskega poslanca Franca Belšaka.

Št. 02-300/2-61.

Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Franc Belšak l. r. dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ODLOKA

o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park

I.

Dolina sedmerih jezer se razglasi za narodni park pod imenom »Triglavski narodni park«.

II.

Triglavski narodni park obsega vse območje znotraj tehle meja: od Brd (1513) v ravni črti preko Stadora (1781) do Rušnate glave (1898); od tod po grebenih nad ostenjem Štapc (1859), Tičarice (2091), Kopice (2213), Male Zelnarice (2310), Velike Zelnarice (2320), dalje po grebenu na Vršake (2428), Mišeljski konec (2448) do prelaza Hribarice (2357); od tu po turistični stezi na Kanjavec (2568); od tod po grebenu na Vodnikov Vršac (2194), na Prehodavce in na Zadnjo Lopo (2077); od tu po grebenu preko vrhov: Malo Špičje (2306 in 2315), Veliko Špičje (2398), Plaski Vogel (2348), Travnik (2252), Vršac (2234), Čelo (2227); od tod po grebenu na prelaz Velika Vrata (1927) in na Vrh Škrila (1947), dalje po grebenu na Kal (2001), od tod v ravni črti na Kraj Kala (1820) in Kosovo Konto (1553) tako, da ostane izven narodnega parka pašni svet bivše planine Razor, ki se po ureditvenem načrtu oblikuje v novo planino Lepa Komna, naprej do Vrh Korit (1663) in nato v ravni črti na Orliče (1536) ter na Jagrovo skalo (1439), od Jagrove skale čez rob Komarče v ravni črti navzdol do Doma Savica (660), zatem po poti čez most ter po poti do široke peščene grape in po njej do sten Pršivca, nato pa v ravni črti navzgor do Brd (1513).

III.

Triglavski narodni park upravlja ustrezni organ občinskega ljudskega odbora Radovljica (8., 9. in 10. člen zakona o narodnih parkih, Uradni list LRS, št. 6-16/59).

Organ iz prejšnjega odstavka lahko pooblasti člane posamezne organizacije ali druge osebe za neposredno opravljanje nadzorstva v narodnem parku.

IV.

Ta odlok začne veljati osmi dan od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

Pobuda za ustanovitev Triglavskega narodnega parka je že stara (od 1908). Med obema vojnama se je za ustanovitev potegovalo že Slovensko planinsko društvo in Muzejsko društvo. Okrajni ljudski odbor v Radovljici je v letu 1954 sestavil osnutek okrajnega odloka, do katerega uveljavitve pa ni prišlo. Predloženi predlog odloka razglaša Dolino sedmerih triglavskih jezer za narodni park naslanjajoč se na zakon o narodnih parkih, upošteva pa tudi razvoj našega komunalnega sistema.

Nagli razvoj tehnike ter naraščajoči turistični promet, ki ga še prav posebej pospešuje motorizacija in gradnja žičnic, prinaša potrebo po različnih ukrepih za zavarovanje in ohranitev narave, njenih lepot in znamenitosti, ki naj bodo sicer dostopne čim širšemu krogu obiskovalcev. Po slovenskih gorah in planinah uživa svoj dopust in rekreacijo letno že nad 650 000 obiskovalcev, vpisanih v spominske knjige domov, koč in postojank PZS. Glavni tok, po katerem se te množice planincev, turistov, smučarjev in izletnikov prelivajo, teče preko Triglavskega pogorja, posebej na relaciji Vrata—Triglav—Sedmera jezera —Bohinj oziroma obratno. V planinski koči pri Triglavskih jezerih je bilo leta 1959 vpisanih skupno 6223 obiskovalcev, od tega 251 inozemcev, leta 1960 pa 5650 obiskovalcev, od tega 179 inozemskih. Tudi število nočitev, torej obiskovalcev, ki dalj časa ostajajo, iz leta v leto narašča (1960. leta 4325). Proglasitev Doline sedmerih triglavskih jezer za narodni park bi pospešila turizem v Sloveniji. Dejstvo, da izrecno z zakonom proglašeni in zavarovani park obstoja, bo privabljalo nove obiskovalce.

Triglavsko pogorje je širom sveta znano po svojih pestrih naravnih lepotah, ki so jih navdušeno opisovali ne le domači, temveč tudi znameniti tuji pisci (Baumbach, dr. Kugy, dr. Tom G. Longstaff itd.).

V Triglavskem narodnem parku niso le znamenita sedmera jezera, slap in potok Savice, okoliške gore s tipičnimi melišči ter kraške doline s samotnimi smrekami in mecesni, temveč so zanimive tudi okamenine (n. pr. do pol metra veliki glavonožci amoniti), posebej pa še favna in flora tega območja. Triglavska pokrajina je bila od nekdaj slovenski narodni simbol.

Predlog odloka določa za narodni park le območje Doline sedmerih jezer s Komarčo in Savico, ne pa tudi okolico Bohinjskega jezera, ker je to območje že začasno zavarovano z odlokom sekretarja Izvršnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve. Dokončno pa bo urejeno z urbanističnim oziroma ureditvenim načrtom, ki naj bi bil v kratkem sprejet. Taka zaščita, ki upošteva potrebe razvoja okolice Bohinjskega jezera kot gostinsko-turističnega kraja je bolj primerna kot zaščita preko proglasitve za narodni park.

Po predlogu odloka upravlja narodni park občinski ljudski odbor Radovljica preko posebnega organa. Pristojnost občine namesto okrajne pristojnosti — kakor to predvideva zakon o narodnih parkih — je primernejša rešitev, ker je občinski ljudski odbor najbolj zainteresiran na urejanju narodnega parka in ima največ možnosti, da čim bolj neposredno in učinkovito ureja vse zadeve, ki se pri urejanju pojavijo.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

k predlogu odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LR Slovenije je na svoji seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park.

Odbor ugotavlja, da je razglasitev Doline sedmerih jezer za narodni park nujno potrebna, da se zaščitijo edinstvene prirodne lepote tega področja in se zato s predlogom odloka v celoti strinja.

Glede na to, da k predlogu odloka nima predlogov za spremembe ali dopolnitve, predlaga Republiškemu zboru, da ga sprejme v predloženem besedilu.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Ivana Potrča.

Št. 02-301/2-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Podpredsednik:

Ivan Potrč l. r. Lojze Piškur l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKO ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in upravo

POROČILO

k predlogu odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je na seji dne 22. junija 1961 obravnaval predlog odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park in ga soglasno sprejel.

Odbor ugotavlja, kar je omenjeno tudi v obrazložitvi Izvršnega sveta, da je po zakonu o narodnih parkih pristojen, da upravlja narodni park okrajni ljudski odbor, v tem primeru pa se zato pooblašča občinski ljudski odbor, kar naj zagotovi neposredno in boljše upravljanje parka in je tudi v skladu s tendenco nadaljnjega prenosa pristojnosti z okrajev na občine.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Št. 02-301/1-61.
Ljubljana, dne 22. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

Stanko Brečko l. r. Milan Apih l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

k predlogu odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park

Zakonodajni odbor Republiškega zbora je na seji dne 24. junija 1961 obravnaval predlog odloka in ga soglasno sprejel.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog odloka.

Za poročevalca je določil ljudskega poslanca dr. Miho Potočnika.

Št. 02-301/3-61.
Ljubljana, dne 24. junija 1961.

Poročevalec: Predsednik:

dr. Miha Potočnik l. r. dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Miha Marinko

Podpredsednika:

Dr. Heli Modic Stane Kavčič

Tajnik:

Dr. Miha Potočnik

ODBORI IN KOMISIJE LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

ODBOR ZA DRUŽBENO NADZORSTVO

Franc Leskošek, predsednik
Miha Berčič, podpredsednik
Julij Beltram, tajnik

Štefan Antalič
Milan Apih
Angela Boštjančič
Inž. Jože Drnovšek
Stane Dolenc
Maks Dimnik
Slava Faletič
Davorin Ferligoj
Rudolf Ganziti
Inž. Ivo Klemenčič
Tone Kropušek
Inž. Štefka Lorbek
Franc Naglič
Inž. Boris Pipan
Mirko Remec
Jože Slavič
Peter Tomazin
Viktor Zupančič
Riko Jerman

ODBOR ZA VLOGE IN PRITOŽBE

Jože Kladivar, predsednik
Mica Marinko, tajnik

Franc Fale
Rudolf Ganziti
Dr. Sonja Kukovec
Stako Rebernik
Albin Jensterle

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik
Jože Kladivar, tajnik

Leopold Maček
Jakob Žen
Mirko Remec

ODBOR ZA VOLITVE

Andrej Babnik, tajnik
Tine Remškar, predsednik

Ivan Alt — Ivan Žmahar
Inž. Vilma Pirkovič

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Lojze Piškur, predsednik
Karel Lutar, tajnik

Ivan Gorjup — Pavel Mrak
Albert Jakopič — Dr. Miha Potočnik
Ivan Kovač — Inž. Pavle Žaucer
Ciril Knez

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Tomo Brejc, predsednik
Anton Peternelj, tajnik

Milan Apih — Mirko Rovšček
Davorin Ferligoj — Marija Zupančič
Ivan Horvat

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik:

Inž. Pavle Žaucer

Podpredsednik:

Mihaela Dermastia

Zapisnikarji:

Drago Seliger — Stane Sotlar — Slavica Zirkelbach

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Franc Leskošek, predsednik
France Popit, podpredsednik
Inž. Ivo Klemenčič, tajnik

Miran Cvenk
Rudi Čačinovič
Mihaela Dermastia
Davorin Ferligoj
Mátevž Hace
Albert Jakopič
Ivo Janžekovič
Slavko Ježˇ
Svetko Kobal
Franc Kralj
Tine Lah
Jože Marolt
Lojzka Stropnik
Jože Tramšek
Edo Zorko
Viktor Zupančič

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVO

Milan Apih, predsednik
Franc Pirkovič, podpredsednik
Inž. Pepca Perovšek, tajnik

Franc Bera
Stanko Brečko
Nerino Gobbo
Alfonz Grmek
Ivan Herzog
Niko Jerman
Vlado Jurančič
Koloman Korpič
Martin Košir
Stane Sotlar
Cvetka Vodopivec
Stane Vrhovec

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

France Perovšek, predsednik
Lojze Piškur, podpredsednik
Franc Šušteršič, tajnik

Marija Aljančič
Maks Dimnik
Štefan Gyöfi
Franc Kimovec
Ivan Krajnčič
Tone Kropušek
Ivan Potrč
Stane Ravljen
Maks Vale
Janez Vipotnik
Milo Vižintin
Jelka Vrhovšek

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Mira Svetina, predsednik
Dr. Ivan Kopač, podpredsednik
Franc Krese, tajnik

Tomo Brejc
Dr. Draga Černelč
Jože Globačnik
Albin Jensterle
Ivan Kovač
Albin Kuret
Janko Rudolf
Vinka Simonič
Poldka Skrbiš
Franc Šebjanič
Dr. Ruža Šegedin
Karel Šterban
Anton Vrhovšek
Martin Zakonjšek

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik
Jakob Žen, podpredsednik
Franc Skok, tajnik

Adolf Černec
Marija Levar
Alojz Libnik
Inž. Štefka Lorbek
Stane Nunčič
Ivan Rančigaj
Jože Slavič
Jože Vonta

ZAKONODAJNI ODBOR

Dr. Heli Modic, predsednik
Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
Dr. Sonja Kukovec, tajnik

Franc Belšak
Lado Božič
Vera Kolarič
Stane Nunčič
Lado Oblak
Ivan Ros
Franc Treven
Marija Zupančič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Mihaela Dermastia, predsednik
Humbert Gačnik, tajnik

Milan Frančeškin
France Kimovec
Marinka Ribičič

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik
Lojze Ocepek

Podpredsednik
Miha Berčič

Zapisnikarji:
Ivan Videnič Mara Fras Franc Perše

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Jože Gerbec, predsednik
Herman Slamič, podpredsednik
Stane Fele, tajnik

Ivan Avsec
Tončka Banovec
Henrik Cigoj
Jože Jerman
Inž. Desanka Kozič
Ivan Knez
Jože Knez
Štefan Pavšič
Janez Petrovič
Inž. Boris Pipan
Anton Seljak
Jože Ulčar
Ivan Vičič
Marija Vild

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik
Tone Hafner, podpredsednik
Nada Božič, tajnik

Viktor Grča
Franjo Jeraj
Marko Klemenčič
Ivan Kovač
Anton Martinšek
Milan Ogris
Tine Ravnikar
Ernest Tramšek

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Jože Bergant, predsednik
Stane Dolenc, podpredsednik
Stanko Kuntu, tajnik

Štefan Antalič
Angela Boštjančič
Stanislav Brovinsky
Karel Grm
Slavko Kobal
Dana Košak
Miro Posega
Jože Šegula
Pavel Žerovnik
Ivan Žmahar

ODBOR ZA PRORAČUN

Mirko Remec, predsednik
Anton Pirc, podpredsednik
Ivanka Kukovec, tajnik

Ivan Krofl
Franc Mencinger
Stane Rebernik
Peter Tomazin

ZAKONODAJNI ODBOR

Andrej Babnik, predsednik
Inž. Jože Drnovšek, podpredsednik
Janko Lukan, tajnik

Elica Dolenc
Bojan Leskovar
Janez Lesjak
Franc Naglič

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Škof, predsednik
Pepca Jež, tajnik

Milka Jovan
Peter Plevel
Anton Sihur

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Aljančič Marija
Alt Ivan
Apih Milan
Avbelj Viktor
Babič Branko
Belšak Franc
Beltram Julij
Bera Franc
Bole Tone
Božič Lado
Brečko Stanko
Brejc Tomo
Cvenk Miran
Čačinovič Rudi
Černec Adolf
Černelč dr. Draga
Dermastia dr. Marijan
Dermastia Mihaela
Dimnik Maks
Fajfar Tone
Ferligoj Davorin
Frančeškin Milan
Gačnik Humbert
Globačnik Jože
Gobbo Nerino
Goršič Milko
Grmek Alfonz
Gyöfi Štefan
Hace Matevž
Hercog Ivan
Horvat Ivan
Ingolič Jože
Jakopič Albert
Janžekovič Ivo
Jensterle Albin
Jerman Riko
Jež Slavko
Jurančič Vlado
Kimovec Franc
Kladivar Jože
Klemenčič inž. Ivo
Knez Ciril
Kobal Svetko
Kócijančič Boris
Kolarič Vera
Kopač dr. Ivan
Korpič Koloman
Košir Martin
Košmelj Miran
Kotnik inž. Viktor
Kovačič Ivan
Kraigher Boris
Krajnčič Ivan
Kralj Franc
Krese Franc
Krivic Ada
Kropušek Tone
Kukovec dr. Sonja
Kuret Albin
Lah Tine
Leskošek Franc
Levar Marija
Libnik Alojz
Lorbek inž. Štefka
Lutar Karel
Maček Ivan
Maček Leopold
Majhen Vlado
Maležič Matija
Marinko Mica
Marinko Miha
Marolt Jože
Modic dr. Heli
Nunčič Stane
Oblak Lado
Perovšek France
Perovšek inž. Pepca
Peternelj Anton
Pirkovič Franc
Pirkovič inž. Vilma
Piškur Lojze
Polak Bojan
Popit France
Potočnik dr. Miha
Potrč Ivan
Rančigaj Ivan
Ravljen Stane
Regent Ivan
Remškar Tine
Ribičič Marinka
Ribičič Mitja
Ros Ivan
Rudolf Janko
Seliger Drago
Simonič Vinka
Skok Franc
Skrbiš Poldka
Slavič Jože
Sotlar Stane
Stropnik Lojzka
Svetina Mira
Šebjanič Franc
Šegedin dr. Ruža
Šilih Niko
Šterban Karel
Šuštaršič Franc
Tomšič Vida
Tramšek Jože
Treven Franc
Vale Maks
Vilfan dr. Joža
Vipotnik Janez
Vižintin Milo
Vodopivec Cvetka
Vonta Jože
Vrabič Olga
Vrhovec Stane
Vrhovšek Anton
Vrhovšek Jelka
Zakonjšek Martin
Zirkelbach Slavica
Zlatnar Mirko
Zorko Edo
Zorko Peter
Zupančič Beno
Zupančič Marija
Zupančič Viktor
Žaucer inž. Pavle
Žen Jakob

Zbor proizvajalcev

Antalič Štefan
Avsec Ivan
Babnik Andrej
Banovec Tončka
Berčič Miha
Bergant Jože
Bevk Francka
Boštjančič Angela
Božič Nada
Bračun Jože
Brovinsky Stanislav
Cigoj Henrik
Dolenc Elica
Dolenc Stane
Drnovšek inž. Jože
Fale Franc
Faletič Slava
Fele Stane
Fras Mara
Ganziti Rudolf
Gerbec Jože
Gorjup Ivan
Grča Viktor
Grm Karel
Hafner Tone
Jeraj Franjo
Jerman Jože
Jež Pepca
Jovan Milka
Kavčič Stane
Klemenčič Marko
Knez Ivan
Knez Jože
Kobal Slavko
Košak Dana
Kovač Ivan
Kozič inž. Desanka
Krofl Ivan
Kukovec Ivanka
Kuntu Stanko
Lesjak Janez
Leskovar Bojan
Lorger Mirko
Lukan Janko
Martinšek Anton
Mencinger Franc
Mrak Pavel
Naglič Franc
Novak Ivan
Ocepek Lojze
Ogris Milan
Pavšič Štefan
Perše Franc
Petrovič Janez
Pintarič Viktor
Pipan inž. Boris
Pirc Anton
Plevel Peter
Posega Miro
Ravnikar Tine
Rebernik Stanko
Remec Mirko
Rovšček Miro
Seljak Anton
Sihur Anton
Slamič Herman
Šegula Jože
Škof Stane
Tomazin Peter
Tramšek Ernest
Ulčar Jože
Vičič Ivan
Videnič Ivan
Vild Marija
Žerovnik Pavel
Žmahar Ivan

POSLANCI IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Viktor Avbelj, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Boris Kraigher, Franc Leskošek, Ivan Maček, Vlado Majhen, Miha Marinko, Vida Tomšič, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Boris Kraigher

Podpredsednika:

Viktor Avbelj dr. Joža Vilfan

Sekretar:

Peter Zorko

Člani:

Tone Bole, Riko Jerman*, dr. Marijan Dermastia, Tone Fajfar, Milko Goršič, Jože Ingolič, Boris Kocijančič, Miran Košmelj, inž. Viktor Kotnik, Ada Krivic, Vlado Majhen, Matija Maležič, Bojan Polak, Mitja Ribičič, Niko Šilih, Vida Tomšič.

VRHOVNO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Vladimir Krivic

Člani:

dr. Vilko Androjna, Jože Baričevič, Stanislava Brezar, Jože Černe, dr. Viktor Damjan, Albin Dobrajc, Matej Dolničar, Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart, Karel Kirn, Jože Kobal, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, Alojz Peric, Marko Simčič, Franc Sok, dr. Jakob Svet, Jože Šegedin, Alojz Šmid, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik:

Jernej Stante

Člani:

dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, dr. Ciril Jurca, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, dr. Franjo Omladič, Franc Špendal, dr. Anton Vidic.

* Izvoljen na skupni seji RZ in ZP, dne 26. junija 1961.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Belšak Franc: 27, 44
Božič Lado: 27, 29, 38
Brečko Stane: 27, 38, 44
Čačinovič Rudi: 34
Černec Adolf: 29
Ferligoj Davorin: 25
Gabrovšek Ludvik: 18, 26
Globačnik Jože: 34
Globevnik dr. Jože: 29
Gobbo Nerino: 5
Goršič Milko: 40, 44
Grmek Alfonz: 40
Ingolič Jože: 38
Jensterle Albin: 32
Jež Slavko: 15, 16, 17, 25, 26, 27
Jurančič Vlado: 42
Kolarič Vera: 5, 35, 42
Korpič Koloman: 34
Košir Martin: 34, 38
Košmelj Miran: 4
Krajnčič Ivan: 20, 33
Kreft Ivan: 10
Kristan Milan: 15, 17
Kukovec dr. Sonja: 42
Lah Tine: 38, 40
Libnik Alojz: 12
Majhen Vlado: 42
Marolt Jože: 37, 40, 42
Nunčič Stane: 15, 16, 17, 29
Oblak Lado: 18, 25, 26, 34, 40
Perovšek inž. Pepca: 34
Pirkovič Franc: 18, 37
Pirkovič inž. Vilma: 22
Polak Bojan: 39
Potočnik dr. Miha: 44
Potrč Ivan: 44
Potrč dr. Jože: 11
Ribičič Marinka: 24
Ros Ivan: 34
Simonič Vinka: 5
Šilih Niko: 5
Šušteršič Franc: 17, 42
Treven Franc: 38
Vižintin Milo: 13, 42
Vodopivec Cveta: 29
Vrhovec Stane: 44
Zupančič Marija: 40

Zbor proizvajalcev

Avsec Ivan: 56
Babnik Andrej: 60
Banovec Tončka: 52, 53
Cigoj Henrik: 53
Fele Stane: 52
Gerbec Jože: 48, 59
Grm Karel: 54
Klemenčič Marko: 57
Knez Ivan: 47
Kotnik inž. Viktor: 61
Kozič inž. Desanka: 60
Lesjak Janez: 47, 48, 49, 63
Leskovar Bojan: 50, 52, 53, 64
Lukan Janko: 54, 61
Majhen Vlado: 50, 53
Maležič Matija: 47, 49, 60
Naglič Franc: 56, 57, 63
Pavšič Štefan: 53, 61
Pipan inž. Boris: 63
Prezelj inž. Marjan: 63
Seljak Anton: 49
Slamič Herman: 62
Tomazin Peter: 56
Vild Marija: 50, 64

Skupne seje

Antalič Štefan: 125
Apih Milan: 91
Bevk Francka: 126
Bergant Jože: 72
Bole Tone: 114
Boštjančič Angela: 75

Čačinovič Rudi: 67
Faletič Slava: 69
Fele Stane: 67
Klemenčič inž. Ivo: 122
Kobal Slavko: 67
Košir Martin: 109
Košmelj Miran: 100
Krajnčič Ivan: 78
Kukovec Ivanka: 67, 99
Kukovec dr. Sonja: 108
Lah Tine: 113
Leskošek Franc: 92
Naglič Franc: 80
Ogris Milan: 85
Peternelj Anton: 128
Pipan inž. Boris: 97
Pirkovič Franc: 67
Piškur Lojze: 67
Plevel Peter: 71
Remec Mirko: 111
Skok Franc: 67
Slamič Herman: 114
Šebjanič Franc: 108
Šterban Karel: 82, 133
Vonta Jože: 74
Zakonjšek Martin: 67
Zupančič Viktor: 89
Žmahar Ivan: 112

VSEBINA

Republiški zbor

18. seja — 28. marca 1961

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev 3
2. Čitanje in odobritev zapisnika 17. seje 3
3. Določitev dnevnega reda 3
4. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na vprašanje ljudskega poslanca Marije Aljančič 4

Govornik:

Miran Košmelj 4

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v Ljudski republiki Sloveniji . . 5

Govorniki:

Poročevalec Vinka Simonič 5
Poročevalec Nerino Gobbo 5
Poročevalec Vera Kolarič 5
Niko Šilih 5
Ivan Kreft 10
dr. Jože Potrč 11
Alojz Libnik 12
Milo Vižintin 13

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij . . 15

Govorniki:

Poročevalec Slavko Jež 15
Poročevalec Stane Nunčič 15
Milan Kristan 15

3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij 16

Govornika:

Poročevalec Slavko Jež 16
Poročevalec Stane Nunčič 16

4. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije . . . 17

Govorniki:

Poročevalec Slavko Jež 17
Poročevalec Stane Nunčič 17
Milan Kristan 17

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo 17

Govorniki:

Poročevalec Slavko Jež 17
Poročevalec Franc Šušteršič 17
Poročevalec Franc Pirkovič 18
Poročevalec Lado Oblak 18
Ludvik Gabrovšek 18
Ivan Krajnčič 20
inž. Vilma Pirkovič 22
Marinka Ribičič 24

6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo . . . 25

Govorniki:

Poročevalec Slavko Jež 25, 26
Poročevalec Lado Oblak 25, 26
Davorin Ferligoj 25
Ludvik Gabrovšek 26

7. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti 26

Govornika:

Poročevalec Slavko Jež 26
Poročevalec Lado Oblak 26

8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji 27

Govornika:

Poročevalec Stane Brečko 27
Poročevalec Lado Božič 27

9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod Ljudske republike Slovenije za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev 27

Govornika:

Poročevalec Slavko Jež 27
Poročevalec Franc Belšak 27

19. seja — 23. maja 1961

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 18. seje 28
2. Določitev dnevnega reda 28

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1960, s predlogom odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960 28

Govornika:

Poročevalec Adolf Černec 29
Poročevalec Lado Božič 29

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS 29

Govorniki:

Poročevalec Cveta Vodopivec 29
Poročevalec Stane Nunčič 29
dr. Jože Globevnik 29
Albin Jensterle 32

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru 33

Govorniki:

Poročevalec Ivan Krajnčič 33
Poročevalec Koloman Korpič 34
Poročevalec Lado Oblak 34

4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom 34

Govorniki:

Poročevalec Rudi Čačinovič 34
Poročevalec Jože Globačnik 34
Poročevalec inž. Pepca Perovšek 34
Poročevalec Ivan Ros 34

5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji . . 34

Govornika:

Poročevalec Martin Košir 34
Poročevalec Vera Kolarič 35

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 19. seje 36
2. Določitev dnevnega reda 36

Dnevni red:

1. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora 37

Govornik:

Predlagatelj Franc Pirkovič 37

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini 37

Govorniki:

Poročevalec Jože Marolt 37
Poročevalec Martin Košir 38
Poročevalec Lado Božič 38
Jože Ingolič 38

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah 38

Govorniki:

Poročevalec Tine Lah 38
Poročevalec Stane Brečko 38
Poročevalec Franc Treven 38
Bojan Polak 39

4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS . . 40

Govornika:

Poročevalec Jože Marolt 40
Poročevalec Lado Oblak 40

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji 40

Govorniki:

Poročevalec Tine Lah 40
Poročevalec Alfonz Grmek 40
Poročevalec Marija Zupančič 40
Milko Goršič 40

6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LRS za pospeševanje založništva 41

Govorniki:

Poročevalec Jože Marolt 42
Poročevalec Franc Šušteršič 42
Poročevalec dr. Sonja Kukovec 42

7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru 42

Govorniki:

Poročevalec Milo Vižintin 42
Poročevalec Vlado Jurančič 42
Poročevalec Vera Kolarič 42
Vlado Majhen 42

8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS 43

Govornika:

Poročevalec Stane Vrhovec 44
Poročevalec Franc Belšak 44

9. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park 44

Govorniki:

Poročevalec Ivan Potrč 44
Poročevalec Stane Brečko 44
Poročevalec dr. Miha Potočnik 44
Milko Goršič 44

10. Sklepanje o letnem odmoru 45

Zbor proizvajalcev

18. seja — 28. marca 1961

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev 46
2. Čitanje in odobritev zapisnika 17. seje 46
3. Določitev dnevnega reda 46

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij . . 47

Govorniki:

Poročevalec Ivan Knez 47
Poročevalec Janez Lesjak 47
Matija Maležič 47

2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij 48

Govornika:

Poročevalec Jože Gerbec 48
Poročevalec Janez Lesjak 48

3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad LR Slovenije 49

Govorniki:

Poročevalec Anton Seljak 49
Poročevalec Janez Lesjak 49
Matija Maležič 49

4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi sklada Ljudske republike Slovenije za šolstvo 49

Govorniki:

Poročevalec Marija Vild 50
Poročevalec Bojan Leskovar 50
Vlado Majhen 50

5. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo 52

Govorniki:

Poročevalec Tončka Banovec 52, 53
Poročevalec Bojan Leskovar 52, 53
Stane Fele 52
Vlado Majhen 53

6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti 53

Govornika:

Poročevalec Henrik Cigoj 53
Poročevalec Bojan Leskovar 53

7. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev 53

Govorniki:

Poročevalec Štefan Pavšič 53
Poročevalec Karel Grm 54
Poročevalec Janko Lukan 54

19. seja — 23. maja 1961

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 18. seje 55
2. Določitev dnevnega reda 55

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna LRS (republiškega proračuna) za leto 1960, s predlogom odloka o zaključnem računu Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960 55

Govornika:

Poročevalec Peter Tomazin 56
Poročevalec Franc Naglič 56

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom 56

Govornika:

Poročevalec Ivan Avsec 56
Poročevalec Franc Naglič 56

3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LRS 56

Govornika:

Poročevalec Marko Klemenčič 57
Poročevalec Franc Naglič 57

20. seja — 26. junija 1961

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 19. seje 58
2. Določitev dnevnega reda 58

Dnevni red:

1. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev 59

Predlagatelj:

Jože Gerbec 59

2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini 59

Govorniki:

Poročevalec inž. Desanka Kozič 60
Poročevalec Andrej Babnik 60
Matija Maležič 60

3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o žičnicah 61

Govorniki:

Poročevalec Štefan Pavšič 61
Poročevalec Janko Lukan 61
inž. Viktor Kotnik 61

4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51 člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v LRS . . 62

Govornika:

Poročevalec Herman Slamič 62
Poročevalec Franc Naglič 63

5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o urbanistični inšpekciji 63

Govorniki:

Poročevalec inž. Boris Pipan 63
Poročevalec Janez Lesjak 63
inž. Marjan Prezelj 63

6. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LRS za pospeševanje založništva 64

Govornika:

Poročevalec Marija Vild 64
Poročevalec Bojan Leskovar 64

7. Sklepanje o letnem odmoru 65

SKUPNE SEJE
Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

19. seja — 23. maja 1961

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev 66
2. Čitanje in odobritev zapisnika 18. seje 66
3. Določitev dnevnega reda 66

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o poročilu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 66

Govorniki:

Poročevalec Franc Pirkovič 67
Poročevalec Martin Zakonjšek 67
Poročevalec Lojze Piškur 67
Poročevalec Ivanka Kukovec 67
Poročevalec Rudi Čačinovič 67
Poročevalec Stane Fele 67
Poročevalec Slavko Kobal 67
Franc Skok 67
Slava Faletič 69
Peter Plevel 71
Jože Bergant 72
Jože Vonta 74
Angela Boštjančič 75
Ivan Krajnčič 78

Franc Naglič 80
Karel Šterban 82
Milan Ogris 85
Viktor Zupančič 89
Milan Apih 91

2. Poročilo odbora Ljudske skupščine LRS za družbeno nadzorstvo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije 91

Govorniki:

Franc Leskošek 92
inž. Boris Pipan 97
Ivanka Kukovec 99
Miran Košmelj 100

3. Poročilo odbora Ljudske skupščine LRS za vloge in pritožbe . . . 108

Govornika:

Poročevalec dr. Sonja Kukovec 108
Franc Šebjanič 108
Martin Košir 109

4. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS . . . 111

Govornik:

Poročevalec Mirko Remec 111

5. Razrešitve in volitve sodnikov 111

Govornik:

Poročevalec Ivan Žmahar 112

20. seja — 26. junija 1961

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev 113
2. Čitanje in odobritev zapisnika 19. seje 113
3. Določitev dnevnega reda 113

Dnevni red:

1. Obravnavanje poročila o gibanju gospodarstva v razdobju od 1. januarja do 30. aprila 1961 113

Govorniki:

Poročevalec Tine Lah 113
Poročevalec Herman Slamič 114
Tone Bole 114
inž. Ivo Klemenčič 122
Štefan Antalič 125
Francka Bevk 126
Anton Peternelj 128
Karel Šterban 133

2. Volitev člana Izvršnega sveta 134

PRILOGE

1. Predlog zakona o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LRS 136
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ 169
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 173
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 174

2. Predlog zakona o načinu upravljanja in razpolaganja s sredstvi skupnih rezerv gospodarskih organizacij 175
Obrazložitev 176
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 177
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 177
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 178
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 179

3. Predlog odloka o odstotku prispevka, ki se plačuje v rezervni sklad LR Slovenije za potrebe gospodarskih organizacij 179
Obrazložitev 180
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 181
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 181
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 182
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 183

4. Predlog odloka o določitvi stopnje prispevka v družbeni investicijski sklad Ljudske republike Slovenije 183
Obrazložitev 184
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 185
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 185
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 186
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 186

5. Predlog zakona o ustanovitvi sklada LRS za šolstvo 187
Obrazložitev 189
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 189
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 190
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ 191
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 192
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 193
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 193

6. Predlog odloka o delu prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki pripada občinskim skladom za šolstvo 194
Obrazložitev 194
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 195
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 196
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 196
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 197

7. Predlog odloka o osnovi in stopnji prispevka v družbene sklade za šolstvo, ki ga plačujejo zasebne obrti 197
Obrazložitev 198
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 198
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 199
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 199
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 200

8. Predlog zakona o spremembah zakona o upravnih organih v Ljudski republiki Sloveniji 200
Obrazložitev 202
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 204
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 205

9. Predlog odloka o zagotovitvi sredstev za Zavod LRS za zaposlovanje delavcev in o načinu uporabe teh sredstev 206
Obrazložitev 208
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 210
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 211
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ZP . . 212
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 213
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 214

10. Poročilo Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za leto 1960 . . . 215
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 498
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ 500
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ 500
Poročilo odbora za proračun ZP 503
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 504
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 505
Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ZP . . 508

11. Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije (republiškega proračuna) za leto 1960 509
Obrazložitev 509

12. Predlog odloka o zaključnih računih Rezervnega sklada LRS, Vodnega sklada LRS ter Cestnega sklada LRS za leto 1960 511
Obrazložitev 512
Poročilo odbora za proračun RZ 513
Poročilo odbora za proračun ZP 514
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 514
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 515

13. Predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji 515
Obrazložitev 516
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 519
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 520

14. Predlog zakona o ustanovitvi Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru 521
Obrazložitev 521
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ 522
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 523
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 524

15. Predlog zakona o higieni proizvodnje in prometa z mlekom . . . 524
Obrazložitev 525
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 526
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 527
Poročilo odbora za zdravstvo in socialno politiko RZ 527
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 528
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 529
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 529

16. Predlog odloka o novi določitvi krajevnih območij nekaterih okrajnih sodišč v Ljudski republiki Sloveniji 530
Obrazložitev 530
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 531
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 532

17. Predlog odloka o potrditvi statuta Zbornice za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet za LR Slovenijo 533
Obrazložitev 533
Poročilo odbora za gospodarske organizacije ZP 533
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 534

18. Poročilo odbora za družbeno nadzorstvo o strokovnem izobraževanju kadrov za gospodarske organizacije 535

19. Poročilo odbora za vloge in pritožbe Ljudske skupščine LRS . . . 563

20. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS 567

21. Predlog sklepa o razrešitvi oziroma izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju 568
Poročilo odbora za volitve 568

22. Poročilo o gibanju v gospodarstvu v razdobju od 1. januarja do 30. aprila 1961 569
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 593
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 596

23. Predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini 599
Obrazložitev 600
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 601
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 602
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 603
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 603
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 604

24. Predlog zakona o žičnicah 605
Obrazložitev 607
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 609
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 609
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 610
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 611
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 611

25. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o spremembi 51. člena zakona o agrarni reformi in kolonizaciji v Ljudski republiki Sloveniji . . . 612
Obrazložitev 612
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 614
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 614
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 615
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 615

26. Predlog zakona o urbanistični inšpekciji 616
Obrazložitev 620
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 623
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 624
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 625
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 625
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 626

27. Predlog odloka o določitvi dela dohodka, ki ga morajo plačevati založniška podjetja v sklad LR Slovenije za pospeševanje založništva 627
Obrazložitev 627
Poročilo odbora za gospodarstvo RZ 628
Poročilo odbora za gospodarstvo ZP 628
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ 629
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 630
Poročilo zakonodajnega odbora ZP 631

28. Predlog zakona o ustanovitvi Pedagoške akademije v Mariboru . . 631
Obrazložitev 632
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ 634
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 635
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 635

29. Predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji 636
Obrazložitev 637
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 640
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 640

30. Predlog odloka o razglasitvi Doline sedmerih jezer za narodni park 641
Obrazložitev 642
Poročilo odbora za prosveto in kulturo RZ 643
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in upravo RZ 643
Poročilo zakonodajnega odbora RZ 644

31. Ljudska skupščina LRS 645
Odbori in komisije 645

32. Republiški zbor 646
Odbori 647

33. Zbor proizvajalcev 649
Odbori 649

34. Poslanci Ljudske skupščine LRS 651
Poslanci, izvoljeni v Zvezno ljudsko skupščino 652
35. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS 653
36. Vrhovno sodišče LRS 653
37. Višje gospodarsko sodišče LRS 653
38. Seznam govornikov 654

Urednik
Milan Megušar
Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani
decembra 1961
v 400 izvodih
Obseg 664 strani
Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS